05
F

PENTRU PATRIA NOASTRA
PENTRU PATRIA
ENTRU P
MARINA MILITA

FLACARA

Nr. 19 (44) — 1 OCT. 1954

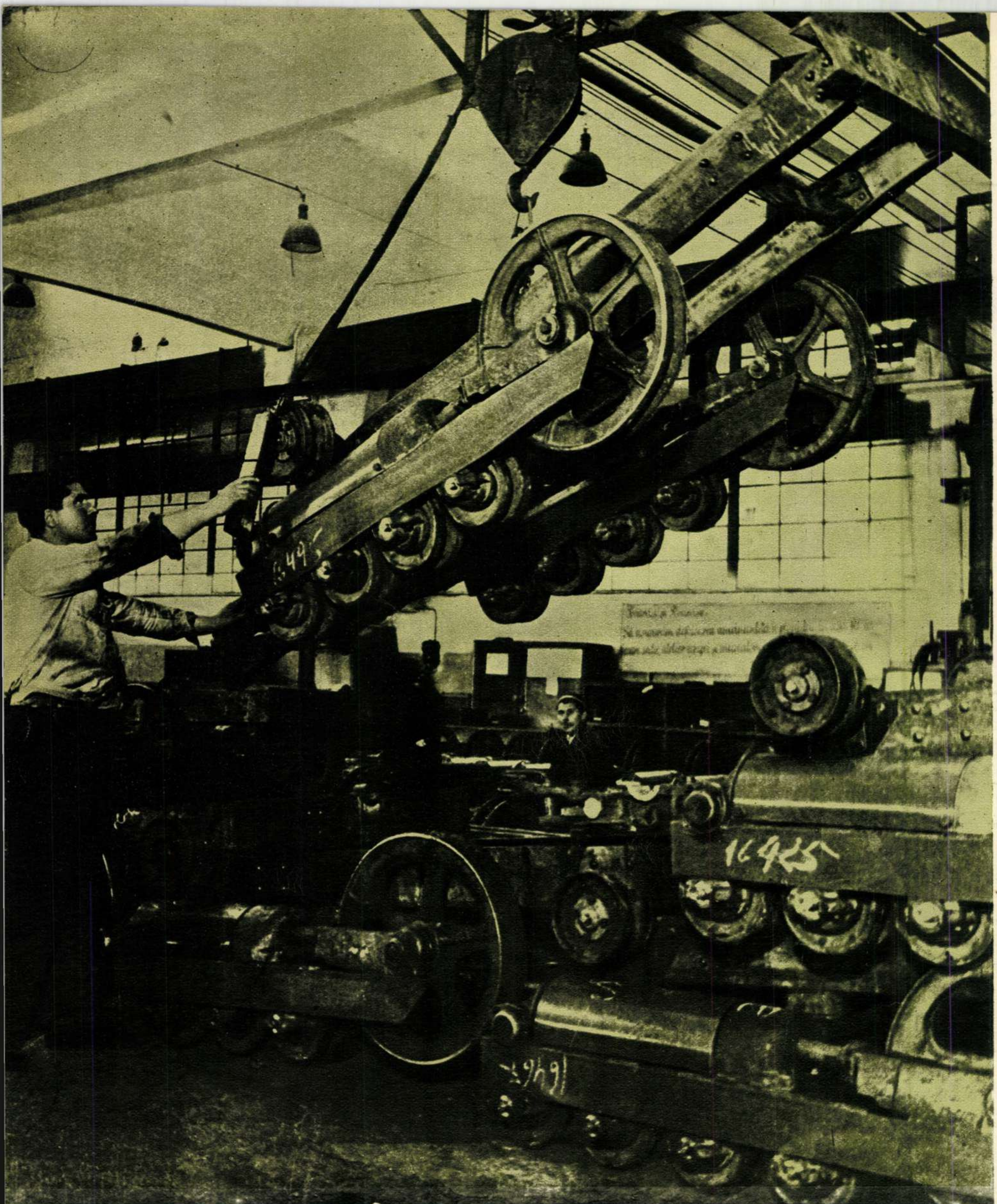

Colectivul de muncă al uzinelor de tractoare „Ernst Thälmann" din Oraşul Stalin s-a angajat să cinstească cel de al II–lea Congres al P. M. R. şi cea de a 37–a aniversare a Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie, dînd pînă la 30 octombrie a.c 19 tractoare peste plan, realizînd economii în valoare de 340.000 lei prin folosirea raţională a materiilor prime şi a materialelor, şi obţinînd o creştere a productivităţii muncii cu 5% peste sarcina planificată etc. În fotografie, un aspect de muncă din această uzină: montarea tractoarelor pe şenile K. D.–35.

COPERŢA I-a: 2 octombrie – Ziua Forţelor Armate ale R. P. R.
Poporul patriei noastre îşi sărbătoreşte în această zi armata sa iubită, neînfricată apărătoare a marilor sale cuceriri.

COPERTA IV-a: Aspect din Grădina Botanică din Cluj.

FLACĂRA

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Nr. 19 (44) 1 OCTOMBRIE 1954 ANUL III

REVISTĂ BILUNARĂ SOCIAL—POLITICĂ ȘI LITERAR—ARTISTICĂ

Pe locul viitorului lac de acumulare.

ȘI PĂMÎNTUL ACESTA VA ÎNFLORI...

Moș Dumitru Casap stă și privește cîmpia. O cunoaște încă din copilărie, știe pe din afară cum arată fiecare colțișor — „Uite, acolo în dreapta e cimitirul înconjurat cu gard de salcîmi, iar dincolo, în vale, se întind ogoarele mîndre ale colectiviștilor". De opt zile vine în fiecare după amiază aici, de cînd chiaburii satului au scornit zvon blestemat, cum că s-ar fi dat poruncă de către partidul comunist să se înalțe aici un dig uriaș, pentru ca apa, cînd va năvăli pe văile acestea în urma ploilor, să nu înece pămîntul colectiviștilor, ci mai curînd casele oamenilor din sat.

De crezut nu crede moșul scornelile, totuși întrucîtva este nedumerit. Nu înțelege în întregime ce se petrece aci. Huruitul prelung și uniform al tractoarelor, zi și noapte în funcțiune; munca ciudată a încovrigatelor screpere, care, după ce mușcă deodată cîte doi metri cubi și jumătate de pămînt, îl închid în pîntecele lor și-l transportă pe dig într-un singur minut; zorul muncitorilor terasieri săpînd pămîntul mai de vale cu cazmaua și transportîndu-l pe un al doilea dig, în căruțe trase de cai mici; în sfîrșit, digurile ce se înalță văzînd cu ochii, — toate acestea laolaltă îi dau o senzație de măreție. Ani mulți duce moșul în spate, a trecut de 74, dar asemenea „minuni" n-a mai apucat a vedea. De aceea, în toamna aceasta, toate i se par neobișnuite.

In sus sînt dealurile. Pe coastele lor se află viile, odinioară fala acestor locuri.

Dar cu timpul faima lor veche s-a stins. Exploatate la maximum, pe terenuri lipsite de îngrijire, au dat mereu rod mai slab, multe s-au părăginit și doar unele se mențin, mai bine îngrijite, pe ici, pe colo. Lipsa de prevedere a capitaliștilor a făcut ca apele provenite din ploi și zăpezi să formeze șanțuri și torenți. Puhoaiele neîmblînzite au adîncit văile, surpînd maluri, rozînd și cărînd cu ele solul mănos de la suprafața dealurilor, scoțînd la iveală miezul neroditor al acestor terenuri: stîncile golașe de granit dur, ascunse prelungiri subpămîntene ale celor mai de miazăzi culmi ale Apusenilor: munții Zarandului.

Nici vița de vie, nici altă cultură utilă nu crește pe stînca golașă; doar mușchii și un soi de iarbă măruntă, pe care o pasc vitele, capre și vaci. Pentru menținerea solului, pe locul de baștină s-au făcut pe vremuri împăduriri de salcîmi, însă arborii aceștia ghimpoși, numiți prin partea locului „acăți", nu s-au plantat atît pe culmea dealurilor, unde nevoia era mai mare — majoritatea proprietarilor de vii, lacomi de cîștig, nepermițînd să li se micșoreze suprafețele cultivate — ci mai mult pe văile torenților, văi din an în an mai adînci și mai prăpăstioase. Puieții sădiți aici, însă, au rămas mici și pipernicițí, incapabili să stăvilească năvala apelor. In fiecare an, după topirea primăvăratică a zăpezilor, ori după ploile mai mari, torenții au primit apă și glas, repezindu-și puhoaiele asupra văilor, rupînd malurile cu o furie nemaipomenită, inundînd terenurile învecinate, năpustindu-se asupra caselor oamenilor, dărîmînd și distrugînd totul în cale, cărînd în năvala lor nu numai solul cel roditor, ci și butucii de viță smulși o dată cu

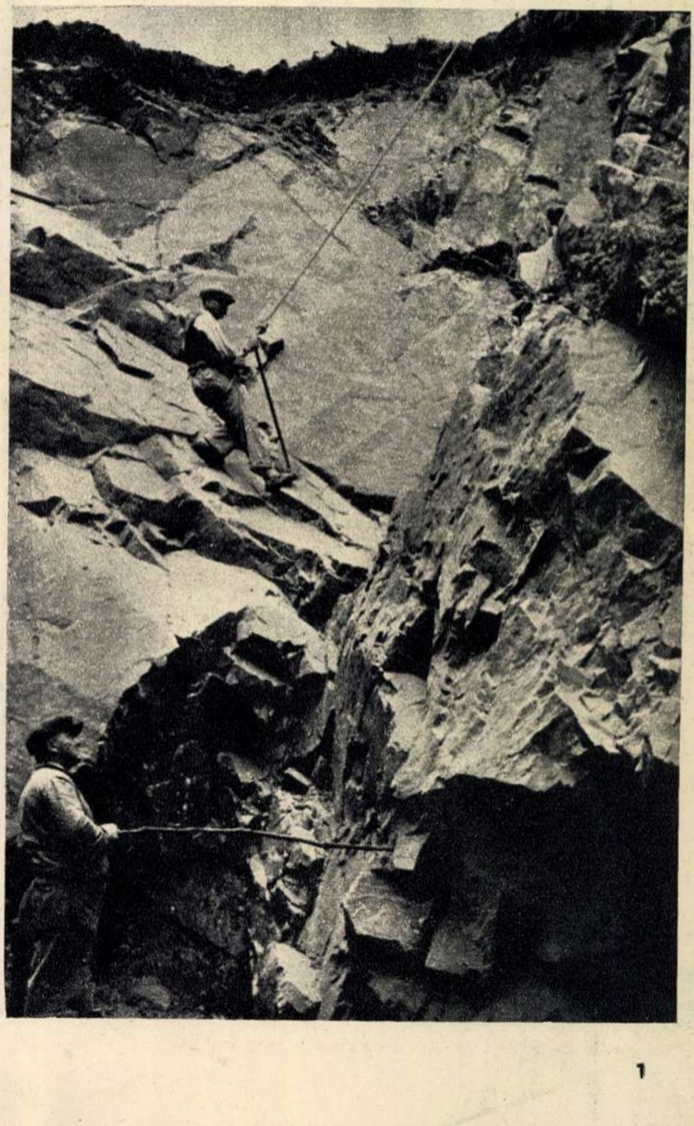

La cariera de piatră. Maistrul minier Traian Crainic privește de jos cum, agățat de o frînghie solidă, minerul Petru Sîrban doboară cu ranga stîncile dislocate de puterea exploziei.

In repaus. Tractoristul Vasile Manda își aprinde țigara de la cea a tovarășului său Grigore Boșca. Peste cîteva minute vor relua lucrul la construcția uriașului dig de pămînt de aproape patru metri, ce se vede în fund.

el, aducînd nisip și pietriș din belșug și acoperind ogoarele roditoare din vale.

— Mai bucuroși privim cum ni se usucă grînele pe cîmp din pricina secetei, decît să ne rugăm pentru ploaie — spune moș Dumitru Casap. Ne piere somnul și ne cuprinde neliniștea numai văzînd norii că se adună pe cer.

Bătrînul a trăit altădată vremuri amarnice, cînd satul întreg încerca neputincios să stăvilească năvala torenților. Se prăpădeau bucate, se înecau animale, se prăbușeau case. Deși nu-i comunist, nici măcar membru al colectivei din sat, Dumitru Casap nu crede în scornelile răuvoitoare ale chiaburilor. El știe că, dacă din inițiativa Partidului s-a deschis șantierul și s-au început lucrările de aici, locuitorii nu au decît să se bucure. Tot ce se va face, toate cele ce se vor construi, vor fi create spre binele și folosul lor. Bătrînul crede în Partid și de aceea, cu toate că huruitul tractoarelor face să-i țiuie urechile, el vine zilnic pe dig — s-ar duce bucuros și sus pe deal dac-ar putea urca — să vadă cum se desfășoară lucrările.

„Tunelul"

Șuvoiul flămînd al torentului a adîncit valea pînă la stînca de granit, ba chiar și pe aceasta a ros-o, rotunjindu-i asperitățile și lustruind-o cu puterea vijeliei lui. Ca să mergi pe firul văii în sus, spre cumpăna apelor, trebuie să sari din piatră în piatră, peste micuțele lacuri cu apă rece și limpede ca cea din fîntînă. La fie ce pas trebuie să îndepărtezi mărăcinii și buruienile întîlnite în cale: păducei, gledicie, rugi de mure, trandafiri sălbatici, urzici. Ai nevoie de un ciomag solid, pentru că vipera te pîndește adeseori din întunecimea unui colț stîncos. De privești în sus, nu vezi cerul întreg, ci doar frînturi izolate, prin care lumina zilei pătrunde anevoie, prin țesătura de plante cățărătoare, pînă în adîncul răcoros.

Greu îți vine să crezi că locurile acestea ascund în ele o amenințare grozavă: aici se formează și de aici se prăbușește la vale, în timpul ploilor, puhoiul apelor dezlănțuite.

Pe văile acestea se construiesc acum baraje pentru stăvilirea furiei torenților. Multe baraje, mari, solide,de piatră cimentată, în stare să biruie puhoiul apelor, să le facă să curgă lin, liniștit, ca pe cîmpie.

La barajul de pe valea cea mai nordică digul e construit de zidari bihoreni și năsăudeni. Mîinile lor meștere clădesc repede și barajul se înalță în fiecare zi cu o jumătate de metru. Zidarii aproape că nu vorbesc, din gură nu le scapă decît cuvinte scurte, izolate, în legătură cu munca lor.

Ion Ogvarsi din comuna Ceica, regiunea Oradea — unul dintre cei mai harnici — se mînie foc dacă n-are piatra sau cimentul la îndemînă.

— Case am mai ridicat noi — spune el — baraje însă pentru stăvilirea torenților, abia acum învățăm să clădim. Dar nu-i greu, cînd munca ți-i dragă.

Dacă-l lauzi pentru îndemînarea cu care zidește, obrazul i se îmbujorează ca al unei fetișcane de 17 ani. Il întreb dacă a citit proiectul de Directive al Congresului Partidului cu privire la dezvoltarea agriculturii și ce crede despre el, îmi răspunde simplu:

— D-apoi noi pentru ce crezi că lucrăm aici?

Supraveghetorul lucrărilor din acest punct este baci Todor Baba, unul dintre cei mai bătrîni muncitori de pe șantier. Sub conducerea lui primul baraj a fost construit într-un timp record: nici două săptămîni.

Interesant om acest Todor Baba! A împlinit de curînd 68 de ani, însă urcă dealurile mai sprinten decît un bărbat în floarea vîrstei. A fost pe vremuri picher la serviciul hidraulic al căilor ferate, acum este pensionar, dar nu-i vine de loc să șadă liniștit pe lîngă locuință și să-și muncească petecul de pămînt pe care-l stăpînește. N-are o clipă de astîmpăr. Parcă numai spirt îi curge în vine. E mereu în alt loc, îndrumînd pe unul, certînd pe altul, arătînd cum trebuie așezată o piatră ori cum trebuie zidită. Are o mare experiență în domeniul construcției de baraje — ani îndelungați la C.F.R. numai cu treaba aceasta s-a ocupat — și experiența n-o ține de loc pentru el, ci o împărtășește bucuros și altora. De aceea oamenii îl îndrăgesc cu toate că, uneori, îi suduie peste limitele permise.

— Abia acum facem treabă serioasă — spune el ca răspuns la întrebarea mea despre proiectul de Directive al Partidului. Aceia (capitaliștii care au condus altădată CFR-ul—N.R.) nu construiau decît unul, două baraje în apropierea liniei ferate, fără să se mai ocupe de restul văii. Și torentul rămînea tot puternic. Noi am început să-l îngrădim de sus, unde-i rădăcina lui și de unde își trage puterea. La anul, după ce gătăm de stăvilit văile, facem lucrări și pe dealuri, baraje mai mici și terase. Pe toate crestele, cîte sînt de jur împrejur, va crește vița de vie, iar colo jos, către rîul din apropiere vor fi orezării și grădini cu legume.

Mai privește o dată zarea și încheie, jumătate șugubăț, jumătate serios:

— Cînd s-o deschis șantierul o fost musai să vin, să lucru aici. Și mă bucur de pe-acum de ce vom construi cu mîinile noastre.

Todor Baba lucrează vîrtos pentru îndeplinirea Directivelor Partidului, ridicînd baraje și salvînd de inundație ogoarele țăranilor din sat. Moșul are un suflet tînăr și e întotdeauna acolo unde se pornește ceva nou și unde începutul e greu.

Drumul tăiat în coasta dealului

Cea mai rea dintre toate este valea dinspre sud. Deasupra prăpastiei, adîncă și foarte abruptă, se înalță coasta dealului, înclinată cu aproape 70 de grade. Pe unde oare, și cu ce mai ales, să transporți spre cumpăna apelor materialele pentru construcția barajelor? Intr-o zi, cu prilejul uneia din perigrinările sale prin aceste locuri, inginerul-șef Mircea Cosma întîlni mai mulți oameni din sat. Ii opri și se prinse în vorbă cu ei:

„Magazia"? După cum se vede, mașinile, roabele și scîndurile sînt depozitate afară, sub cerul liber, la bunul plac al ploii și vînturilor.

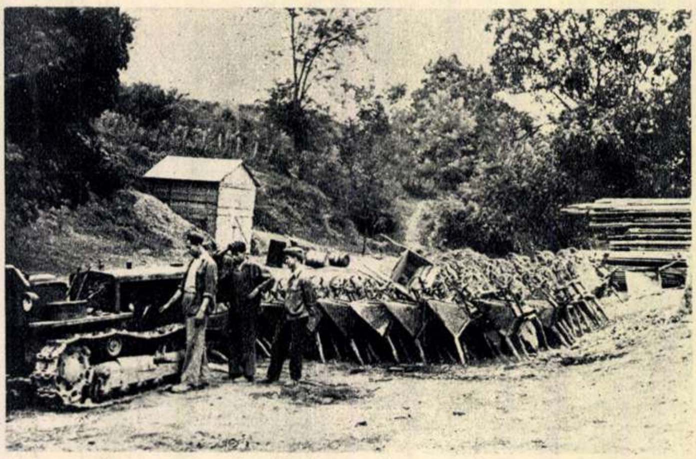

— Ce credeți, tovarăși, — întrebă el — ar putea să urce tractorul pe coasta ăstui deal?

— Tractorul!?

O femeie își făcuse cruce pe furiș și căta la omul scund din fața sa cu o privire atît de speriată, de parcă acesta ar fi fost nebun de-a binelea și încă dintre cei furioși.

— Pe aici, nu tractorul — zise în zeflemea un bătrîn — dar, de cînd mă știu, nici vacile n-au urcat, numai caprele.

Mircea Cosma rămase singur, privind îngîndurat în urma oamenilor care se depărtau. Pe urmă coborî agale și, cînd ajunse jos, se întoarse și mai privi o dată îndărăt, măsurînd distanțele cu ochii, cîntărind o ipoteză ori alta. Pe neașteptate îi veni gîndul cel bun.

— Tii! Ce simplu e! — exclamă el cu voce tare, uitînd că de fapt se află singur la capătul de jos al văii.

Chiar de a doua zi cîteva echipe de oameni începură să sape un drum deasupra văii prăpăstioase a torentului. L-au terminat în cîteva zile, săpînd direct în coasta dealului și evacuînd pămîntul în vale. Așa s-a născut drumul lat de numai doi metri și jumătate — cît să poată trece remorca trasă de tractor — dar lung de aproape șapte sute de metri. Și mult s-au minunat locuitorii cînd au văzut de jos, din vatra satului, cum urcă de ușor pe acest drum nou de pe coastă, calul de oțel pe șenile și nu singur, ci trăgînd după el o platformă încărcată cu nisip, și nu are nici gînd să se răstoarne; ci merge pînă sus, descarcă nisipul și vine îndărăt să ia altul, pufăind mînios.

Mergînd cu inginerul-șef pe la diferite sectoare de muncă de pe șantier, urcînd pe firul văilor sau pe dunga subțire a potecilor trasate de pasul omului, afli numeroase amănunte despre opera de construcție pe care o conduce.

— La început ne-am lovit de multe greutăți. Pe șantier veneau zi de zi oameni mai mulți, iar noi nu pridideam să-i cazăm. Ne-a ajutat sfatul popular comunal, găsindu-ne locuințele necesare. Ajutor prețios ne-au dat și colectiviștii din sat. Biroul șantierului se află chiar în sediul gospodăriei colective.

Un oftat adînc mă ajută să înțeleg că Mircea Cosma n-a reușit încă să învingă toate piedicile. Il întreb și îmi răspunde fără întîrziere, cu necaz:

— Muncitorii sînt supărați că nu li s-au plătit salariile la timp. Unii vor să plece și trebuie să discuți ceasuri întregi cu ei, să-i convingi să rămînă. Sectorul Arad al I.S.L.I.F.-ului (Intreprinderea de stat pentru lucrări de îmbunătățiri funciare) întîrzie uneori plata salariilor, deși Ministerul Agriculturii și Silviculturii i-a pus la dispoziție bugetul necesar. Nemulțumirile oamenilor sînt legitime.

Cîteodată Mircea Cosma se referă și la întîmplări și fapte care îl privesc direct:

— N-am venit cu plăcere pe șantier — mărturisește el cu oarecare jenă, dar și cu justificata mîndrie a omului care a reușit să-și înfrîngă o mare slăbiciune. Mi se părea nu știu cum, să-mi las soția singură la Galați, după numai patru luni de la căsătorie, și să merg în alt capăt al țării. În primele săptămîni căutam mereu prilej nimerit să fug de aici. Dar — și chipul i se colorează la gîndul că urmează să spună ceva care acum i se pare atît de normal — după publicarea proiectului Directivelor, cînd am înțeles măreția lucrărilor pe care fusesem pus să le fac de către Partid, utilitatea și perspectiva lor, mi s-a făcut rușine să mă gîndesc la plecare. Am înțeles că prin această lucrare vom reda producției viticole sute de hectare pe coastele a trei dealuri și...

Inginerul-șef Mircea Cosma (în mijloc) discută pe teren cu colaboratorii săi, problemele ridicate de construcția barajelor.

A renunțat să plece, însă nostalgia orașului dunărean nu l-a părăsit cu totul.

Și, parcă scuzîndu-se pentru gîndurile ce i-au fugit departe cîteva clipe, inginerul-șef arată lipsa care i se pare cea mai importantă de pe șantier:

— La noi munca politică de masă este încă inexistentă. Nu avem nici organizație de partid, nici de UTM, nici sindicală. Atît Comitetul raional al P. M. R. și comitetul raional al Uniunii Tineretului Muncitor, cît și comitetul regional-Arad al Sindicatului Salariaților Agricoli, se dezinteresează de noi, de parcă n-am fi tot oameni ai muncii. Și doar lucrăm de-acum de două luni!

Efectele negative ale acestui dezinteres sînt vizibile și regretabile: lipsa totală de organizare politică; slaba disciplină în munca profesională din partea unor elemente înapoiate; oameni care, în mod inconștient, devin unelte ale chiaburilor și ajung să răspîndească zvonuri care de care mai fantastice; alți care se îmbată zile de-a rîndul în timpul serviciului și pe lîngă că în vremea aceasta nu lucrează, ba mai provoacă uneori și scandal...

— Sînt utemist — mărturisește inginerul-șef — dar a trecut multă vreme de cînd n-am mai luat parte la o ședință U.T.M. Mă simt și eu vinovat de această stare de lucruri. Trebuie să anunț raionul, regiunea de Partid — dacă va fi nevoie — ca să se îndrepte lucrurile!

Lacul de acumulare

Văile de prin locurile acestea converg una către alta, alcătuind altele mereu mai mari, mai late. Toate se termină prin două canale ce colectează apele tumultoase ale puhoaielor, ce se formează pe dealuri și le îndreaptă spre rîul din apropiere. Le îndreaptă, dar dar nu le duc pînă acolo, pentru că rîul se află departe, la cîțiva kilometri distanță, iar cu timpul cele două canale s-au astupat, devenind un fel de diguri pitice, care lasă puhoaiele să se revarse peste malurile scunde, acoperind cu grohotiș și distrugînd astfel ogoarele cu cereale.

Acum văile și canalele acestea vor fi destupate, dar nu pe toată lungimea lor actuală, ci numai pe porțiunea dintre punctul de formare și locul acesta din vale, unde moșul Dumitru Casap continuă să privească încovrigatele screpere remorcate de tractoare. Aici se va forma un lac artificial, întins pe o suprafață de cîteva hectare, în care vor fi dirijate apele aduse în timpul ploilor de năvalnicii și primejdioșii torenți. Din lacul de acumulare apele vor fi conduse mai departe, printr-un canal deversor, și folosite la irigarea terenurilor agricole. Pentru aceasta lucrează tractoarele și screperele, care au și înălțat unul dintre diguri; pentru aceasta lucrează și muncitorii terasieri, săpînd pămîntul în vale și ridicînd digul din aval.

Tractoarele ce trag după ele screperele pline de pămînt sînt conduse de tractoriști tineri: Vasile Manda, Nicolae Florea, Gheorghe Cristea, Dumitru Olaru și alții. Cel mai priceput și mai vrednic este Vasile Manda, un tînăr în vîrstă de 18 ani. El a cărat cea mai mare cantitate de pămînt din uriașul val care formează acum digul de nord. Tractorul condus de el s-a defectat numai rareori, dar și atunci l-a meșterit repede, ca să nu stea multă vreme din lucru. Tractoristul acesta știe să-și îngrijească mașinile care i s-au dat în primire, cu atîta grijă de parcă ar fi proprietatea lui personală. Și-i pare tare rău că nu are unde să le adăpostească atunci cînd e timpul urît.

— Vedeți, tovarășe, — spunea el cu tristețe — tractoarele noastre stau sub cerul liber. Dacă vine ploaia nu știm ce s-o alege de ele. Ne-ar folosi mult o remiză pentru adăpostul mașinilor.

Remiza dorită de tractorist nu există. Tovarășii din conducerea șantierului au uitat de mașini. Construcția, intitulată pompos „magazie", nu adăpostește decît materiale mărunte. Atelierul de tîmplărie este instalat într-o tindă, roabele dulapii și scîndurile de construcție stau afară, „sub cerul liber", și, dacă vin ploile, cu siguranță că lemnul din care sînt făcute se va îmbiba cu apă și va putrezi.

★

Majoritatea muncitorilor terasieri sînt bucovineni, romîni și ruteni din satele raionului Rădăuți. Unii au venit aici cu frații sau copiii mai mari, alții singuri, numai cu căruța și calul fără de care nu-s obișnuiți să muncească.

Pe șantierul de aici, unde lucrează ca zilieri, sînt vreo cîteva zeci. Sînt oameni solizi și rezistenți, oțeliți de munca lor aspră.

Șeful lor este „popa" Ivan Terentiov, un bărbat de vreo cincizeci și ceva de ani, mărunt, însă lat în spate și puternic. „Popa" nu-i preot, nici n-a îmbrăcat vreodată sutană; i se spune așa numai pentru barba neagră, deasă și măruntă pe care și-a lăsat-o. Nu l-a ales nimeni mai mare peste ceilalți bucovineni nici prin vot secret, nici prin ridicare de mîini, dar autoritatea lui o recunosc toți, pentru că e harnic la muncă și pentru că se ocupă întruna de ceilalți oameni, de îmbunătățirea condițiilor de lucru pe care le au.

Unii dintre bucovineni au fost cazați prin sat. Fiind însă mulți, conducerea șantierului n-a izbutit să-i cazeze încă pe toți. Înțelegînd greutățile, dar socotind că oamenii nu pot dormi nici fără acoperiș deasupra capului, Terentiov a discutat cu tovarășii săi și, împreună, au propus inginerului-șef să le dea scînduri spre a-și clădi singuri barăci provizorii din lemn.

— Deocamdată o să ne descurcăm și așa — a spus Terentiov. Mai tîrziu ne aranjăm noi.

Așa se face că pe marginea viitorului dig de aval se văd acum locuințe construite din scînduri.

Altădată „popa" a avut o idee bună.

— Ce crezi, tovarășe Terentiov, — l-a întrebat odată la masă, la cantină, Mircea Cosma — n-am găsi prin satele rădăuțene oameni care să vrea să lucreze pe șantierul nostru?

— Ar trebui să plece cineva acolo, tovarășe inginer, — a răspuns ruteanul. S-ar putea să găsim.

— Dumneata mergi, dacă-ți dăm delegație?

„Popa" n-a răspuns imediat. A socotit întîi în gînd cîte zile îi trebuie pentru deplasare și cîtă pagubă va avea personal dacă lipsește un timp de pe șantier. E muncitor zilier și primește cu atît mai mulți bani, cu cît e mai mare numărul metrilor cubi de pămînt pe care-l sapă. S-a răsucit pe scaun, a calculat încă o dată, socotind că va recupera el într-un fel rămînerea în urmă și, în sfîrșit, s-a hotărît:

— Merg.

A plecat și s-a întors peste vreo zece zile cu mulți oameni, căruțe și cai.

L-am găsit lîngă viitorul dig de aval, săpînd pămîntul uscat de arșița soarelui.

— E tare? — l-am întrebat spre a intra în vorbă cu el.

— Parcă-i fier — mi-a răspuns. Și, ca să mă încredințeze, a lovit puternic cu cazmaua în crustă.

— De-ar da o ploaie n-ar strica, pentru că am rămas cam în urmă.

— Spune-mi, — l-am întrebat — de ce ai plecat în delegație, dacă știai că din cauza asta vei cîștiga mai puțin? Văd că e greu să-i ajungi pe ceilalți din urmă. Căldura a întărit pămîntul și munca e mai aspră acum.

Ridică fruntea și mă privește lung, pe sub gene, o singură clipă, apoi începe iar a săpa pămîntul cu îndîrjire și vorbind din cauza aceasta întretăiat.

— Apoi... banii nu-s totul... Mai sînt... și altele...

Un alt bucovinean, Efim Filipov, de fel din comuna Climăuți, raionul Rădăuți, mi-a povestit mai tîrziu că odată, cînd s-a citit din ziar proiectul Directivelor Congresului Partidului, Terentiov a exclamat:

— Ehei! Cînd digurile astea or fi gata se va ști că am fost și noi pe-aici!...

Viitorul

Vasile Manda a oprit tractorul și a coborît pe digul dinspre sat. Motorului, înfierbîntat de muncă și căldură, i-a sosit ceasul de odihnă. Tractoristul sfărîmă între degete un bulgăre de pămînt și azvîrle țărîna în fundul scobit și neregulat al viitorului lac, speriind gîștele ce s-au apucat să se scalde într-o băltoacă de apă.

Acolo, în dreapta și stînga se află cele două canale colectoare. Rele acum, ele vor fi în viitor blînde ca niște rîulețe de cîmpie. Atunci lacul de acumulare va fi plin, iar apa lui va uda orezăriile și grădinile cu legume ce nu peste multă vreme vor începe să se întindă șirag, din locul acela mai de vale, unde sînt ogoarele colectiviștilor, și pînă departe, spre apus, la granița patriei. Recolte mîndre și bogate, de mii de kilograme la hectar, vor acoperi cîmpiile. Viile roditoare se vor întinde din nou pe dealurile astăzi golașe, iar vinul satului își va cîștiga, prin munca oamenilor, un renume cum n-a avut niciodată în trecut.

Constructorii de aici sînt oameni vrednici. Nu-i mult pînă ce toate acestea vor exista acvea.

Foto: M. IVANCIU

Ivan Terentiov cu calul și căruța sa.

Cenușereasa UZINEI

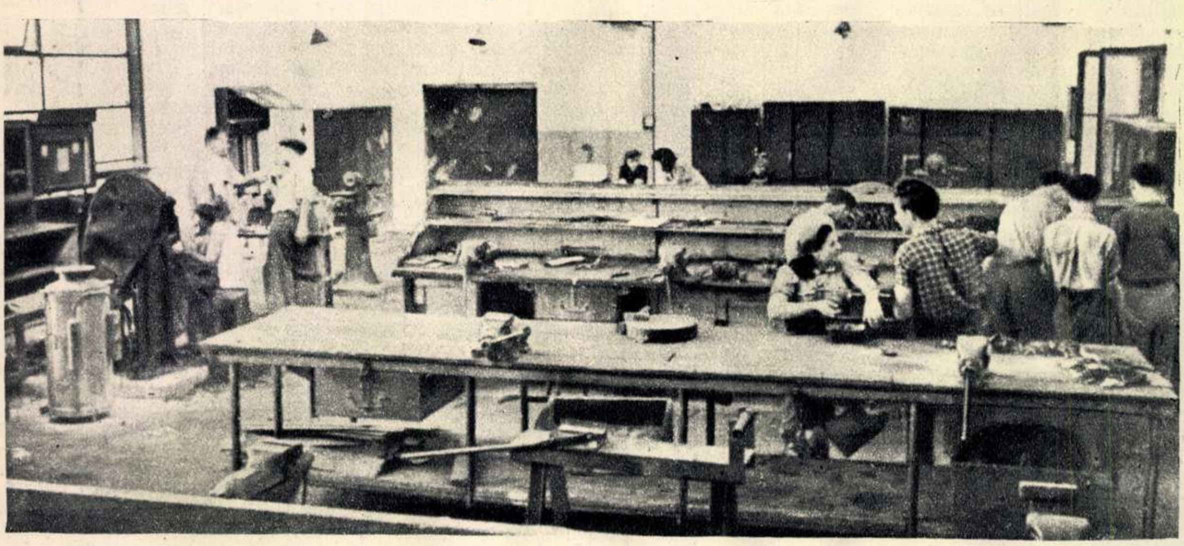

O sală de club originală? Nu. E secția bunuri de larg consum! Lipsind utilajele și materia primă, oamenii trebuie să-și petreacă totuși vremea într-un chip...

de AL. GÎRNEAȚĂ

Foto: Tadeu CIOS

Mașina de frezat care stă din lipsa unui cuțit.

Am întîlnit uneori oameni care la prima vedere afișau o îmbinare armonioasă de calități fizice ce-mi trezeau admirația. Cercetîndu-i mai atent, observam însă unele disproporții: un umăr puțin lăsat, un nas prea mic într-o față puternică sau alte asemenea cusururi. Simțeam atunci dezamăgire.

Cam același sentiment l-am încercat vizitînd uzinele „23 August". Parcurgînd uriașa curte a uzinelor, străjuită de hale mari, puternice, m-am simțit mai voinic, mai în siguranță. Era o adevărată plăcere să auzi răsuflarea greoaie a forjelor, uruitul morocănos al macaralelor, glasul pițigăiat al frezelor — mă rog, toată forfota și freamătul unei mari uzine. Fără îndoială că aici nimic nu se face pe jumătate, — îmi spuneam. Totul îți dă impresia plinului, al lucrurilor mărețe. Nimic mai armonios. Și așa, mai visînd, mai luînd seama la circulația intensă din jurul meu, pătrund în atelierul în care mi s-a spus că se lucrează bunuri de larg consum.

Privesc în jur și nici urmă de bunuri de larg consum. Mașini mari, strunguri, freze, piese mari. Aici e de fapt secția de matrițerie la cald. Dar în fundul atelierului observai, în cele din urmă, o firmă „Secția de bunuri de larg consum".

Trec pragul secției și deodată văd că am dat peste beteșugul, care strică toată armonia ce mă încîntase pînă atunci: o cameră cît o sală de școală elementară; cîțiva oameni își făceau de lucru pe lîngă două bancuri primitive și mai mulți stăteau de vorbă în grupuri.

Risipite prin diferite colțuri — cuptoare de aragaz, lacăte, topoare, foarfece de vie, picsuri. Prima impresie a fost c-am nimerit într-o magazie care servește drept loc de veselă odihnă pentru chiulangii. Totuși, eram în secția de bunuri de larg consum, în plin program de producție.

Atunci?

Ei, atunci e o poveste cam lungă!

*

Cam cu un an în urmă, atelierul de valorificare a deșeurilor s-a transformat în secție de bunuri de larg consum. Și cum această secție trebuia să lucreze cu mașini și utilaje disponibile, avînd ca materie primă deșeurile din alte secții, direcția uzinelor i-a pus la dispoziție cîteva mașini de la începuturile epocii mașinismului și a lăsat oamenii apoi să se descurce cum or putea. Muncitorii și-au construit singuri cîteva bancuri și au încropit niște dispozitive neapărat necesare, cum ar fi cel de lipit creioanele.

Muncitorii au avut toată bunăvoința, au pornit cu multă însuflețire la producerea în serie a unor produse de larg consum: cuptoare și chei de aragaz, toporașe, creioane automate, dălți, clești patenți etc. Pînă aici toate bune. Dar de ce bate vîntul prin secție, de ce oamenii stau de vorbă în loc să lucreze, de ce secția nu dă tot randamentul pe care-l poate da în pofida utilajului nesatisfăcător pe care-l are?

Aici intervine spiritul gospodăresc al lui Dănilă Prepeleac, pe care se pare că-l are din plin conducerea uzinelor „23 August".

Cît e la vale, carul n-are nevoie să fie tras; la deal nu urcă, însă, pîrdalnicul... Și ca secția să meargă bine și la greu, trebuie în primul rînd să aibă materie primă — fie ea și numai deșeuri. Or, ca să aibă materialul necesar, secția se interesează și aduce singură materialul existent în diferite secții, fără nici un amestec al direcției. Nu se găsește material? Nu se lucrează. Simplu și fără multe comentarii.

Dar acesta nu este singurul motiv pentru care secția bunuri de larg consum a fost transformată în „club". Alte secții se îngrijesc de cenușăreasa uzinei tot atît de mult ca și direcția. Matrițeria dă de multe ori matrițe de proastă calitate și cu întîrziere, așa cum s-a întîmplat de curînd cu matrița pentru tăiat corpurile de creion. Turnătoria livrează piese prost turnate, ajungîndu-se pînă la respingerea unei treimi din comandă. Vopsitoria folosește chimicale proaste, cu ajutorul cărora creioanele și cuptoarele de aragaz capătă înfățișări nu prea atractive.

Nichelarea se face în condiții proaste. Conducerea secției dă și ea o mînă de ajutor la dezorganizarea muncii. La o freză s-a rupt cuțitul. Era unicul cuțit de dimensiunea cerută, pe care-l aveau atît secția, cît și uzina. Și nimeni nu s-a gîndit să comande din vreme un alt cuțit cu toate că o stricăciune a lui era de prevăzut. Și de aceea creioanele nu pot fi isprăvite, munca se oprește la o anumită operație și secția face depozit de produse neterminate. Și atunci, adunînd toate aceste fapte la un loc, îți dai seama de ce secția de produse de larg consum este strînsă de gît.

*

Intenționam să facem o fotografie cu tovarășul Ion Ungureanu. Dar spre mirarea noastră, am fost refuzați categoric. Se mai întîmplă ca unii oameni să se simtă stingheriți în fața obiectivului și să nu vrea la început să se lase fotografiați. Dar un refuz atît de categoric întîlnești rar. Insistăm:

— De ce nu vrei, tovarășe Ungureanu? Te gîndești oare că ai barba mare?

— Nici vorbă de asta! Nu vreau!

— Dar spune, omule, motivul!

Ungureanu se apleacă spre noi vădit supărat:

— Tovarășe dragă, eu sînt maistru ajutor cu carnet în regulă. Oamenii zic despre mine că sînt bun lucrător. Și de aceea eu nu vreau să-mi leg chipul de niște produse proaste.

Și repede scoase dintr-un dulap un vraf de creioane.

— Cu părere de rău astea vi le respingem, îi spune Ion Doncu turnătorului Radu Gheorghe. Lucrați și voi mai atent. O treime din comandă rebutată e prea mult!

— Poftim, priviți.

In adevăr, ceea ce vedeam nu era de loc plăcut. Creioane julite, cu arcuri înțepenite de rugină. Totul era lucrat bocciu, fără urmă de preocupare pentru calitatea și frumusețea produsului.

Și acestea toate se petrec la „23 August“, uzinele care au dat autocamioane, strunguri Carussel, linii de ciment, vagoane, macarale turn, automotoare de bună calitate. Mi s-a părut tot atît de lipsit de noimă ca și atunci cînd un bun interpret de simfonii și opere nu e în stare să execute un arpegiu.

— Ei, pot eu să-mi leg numele de așa ceva? Nu pot. Să vezi însă și cele cîteva mii de creioane care ni s-au întors înapoi din comerț. Ne doare pe toți lucrul ăsta, dar dacă așa-i materialul și STAS-ul, n-avem încotro.

Soarta tristă a creioanelor e legată de materia primă necorespunzătoare, de aspectul neîngrijit, de vopseaua proastă, de nichelajul care se curăță îndată ce cumpărătorul creionului îl atinge.

Acestea le văd muncitorii, le spun, dar conducerea uzinei plutește calmă în zări senine. Bine că cenușăreasa face totuși ceva. Cum? Asta e treaba consumatorului, care bine înțeles că refuză să cumpere asemenea creioane. L-am sfătui pe tovarășul Putinică, directorul uzinei, să folosescă și el creioanele fabricate la „23 August“ și să le facă și cadouri prietenilor. Poate că reproșurile lor și propria-i experiență vor fi mai eficace decît criticile muncitorilor.

— Bine, dacă creioanele sînt atît de proaste, poate că prețul lor e mic, am zis eu.

— Vezi, aici e buba, răspunde Ion Constantin. Sînt, și proaste, și scumpe.

Cercetînd mai amănunțit, am văzut că în adevăr muncitorul avea dreptate. Mergînd pe firul prețului de cost am aflat că numai regia reprezintă o treime din valoarea unui creion, de pildă. Regia — ați citit bine! Dar cum se poate ca o secție dotată cu mașini vechi, cu utilaj rudimentar, deservită de un pumn de oameni, să aibă o regie atît de mare? Se poate. Așa au stabilit tehnicienii uzinei, pentru toate sortimentele secției bunuri de larg consum. Și dacă despici prețul de cost în elementele care-l compun, vezi că regia este mai mare decît costul materiei prime și al manoperei la un loc. Și cu toate acestea există părerea că regia... este mică în raport cu alte secții. Nici vorbă nu poate fi de o comparație între secția mecanică ori forjă și bunuri de larg consum. E ca și cum ai compara cheltuielile de întreținere ce le necesită pe de o parte un iepure, pe de alta un elefant. Ori poate prin comparație, conducerea uzinei s-a gîndit să mărească regia de bunuri de larg consum ca să acopere regia mare a altor secții? Oricum ar fi, tot fără noimă e.

Produsele de larg consum trebuie să fie ieftine și multe, ca să devină într-adevăr bunuri de larg consum. Or, dacă se încarcă prețul de cost fără rost, cum credem că este cazul aici, produsele devin mai puțin accesibile, iar cînd și calitatea lor este slabă, ele sînt de necumpărat. Credem că uzinele „23 August“ ar trebui să producă bunuri de larg consum nu numai pentru a-și umple vitrina de rebuturi, ci și pentru a satisface nevoile pieții. Cel puțin aceasta este părerea cumpărătorilor.

PLANTE NOI CULTIVATE IN PATRIA NOASTRA

de ing. **Mircea DOUCET**
de la Institutul de Cercetări Agronomice

Călătoresc uneori și plantele, și încă singure, pe suprafețe atît de întinse și în condiții atît de diferite, încît urmărindu-le te uimesc posibilitățile de adaptare și rezistența la care ajung.

Să pleci din nordul Chinei, de pe coastele Pacificului, să pătrunzi în Africa de Nord, în Australia și America de Nord și să te întinzi în același timp în Europa, iată într-adevăr o călătorie puțin obișnuită.

Un astfel de drum a străbătut teișorul (Abutilon Avicennae), o simplă plantă, ierboasă, anuală ce crește și în țara noastră, prin regiunile de stepă și silvo-stepă, și a cărei utilizare ca plantă textilă a fost de mult cunoscută de locuitorii din lunca Dunării.

Dar teișorul are o fibră rezistentă ce poate înlocui cu succes fibra de cînepă în fabricarea sforii, a frînghiilor și odgoanelor, și pe cea de iută în confecționarea sacilor și a preșurilor. Și iată că planta sălbatică, care călătorise pe un drum atît de lung, a reușit să fie luată în seamă nu numai în China, patria ei de origină, ci și în U. R. S. S. unde a fost cercetată, ameliorată și dată în cultură pe suprafețe întinse.

Urmînd exemplul agriculturii sovietice, care a reușit să adapteze și să cultive numeroase plante noi, Institutul de Cercetări Agronomice din R.P.R. a experimentat și înmulțit printre altele și cîteva plante noi textile și uleioase care au putut fi aclimatizate în țara noastră.

Teișorul este una din plantele introduse de curînd și la noi în cultură, pe baza rezultatelor obținute de I.C.A.R.

In urma lucrărilor de selecțiune s-a creat soiul de teișor „I.C.A.R. 3“, cu o producție de fibră la ha. ce depășește cantitativ și calitativ cu mult materialul obținut din flora spontană.

Pa baza agrotehnicii stabilite de I.C.A.R., în condițiile agroclimatice ale țării noastre și cu sămînța de soi produsă, s-a trecut încă din 1952 la înmulțirea în cultură mare a acestei plante. Anul acesta au fost cultivate cu teișor în țară aproape 500 ha.

De cele mai multe ori însă plantele cu utilizare industrială nu trăiesc în floră spontană și, pentru a le obișnui cu noile condiții, se cere o muncă perseverentă, minuțioasă, nu lipsită de greutăți.

Acest lucru s-a petrecut cu un alt „călător“, cu totul nou pentru țara noastră, cu „chenaful“, plantă textilă originară din zona caldă ecuatorială. S-a reușit să se învingă numeroase dificultăți și să fie aclimatizat, creîndu-se un nou soi, „I.C.A.R. 2“, care, pe lîngă că are o rezistență destul de mare la înghețurile tîrzii de primăvară, este și foarte productiv. De la acest soi se obțin producții medii de 5000—6500 kg tulpini la hectar cu un conținut mediu de fibră de 18%.

Fibra de chenaf înlocuiește cel mai bine fibra de iută mai ales în confecționarea sacilor, prelatelor, a frînghiilor și uneltelor pescărești, avînd în plus avantajul că ferește de umezeală substanțele higroscopice, cum sînt zahărul sau sarea.

Mulți cunosc „Yucca“, plantă ornamentală din parcurile și grădinile noastre. Cu frunzele cărnoase, dispuse în rozetă, de un verde închis, frunzele ei ajung pînă la lungimea de un metru. Această plantă a devenit de asemenea utilă agriculturii noastre. Plantă perenă, originară din Mexic, deci dintr-o climă tropicală, rezistă totuși la geruri ce depășesc-18°C, și are de asemenea o mare rezistență la secetă. Fibrele acestei plante înlocuiesc cu succes, în fabricarea sforii de seceriș, fibrele de manilla.

Institutul de cercetări a stabilit întreaga agrotehnică a acestei plante. Și încă din anul 1952 au început să se organizeze la noi în țară primele culturi în suprafețe mai mari. Rezultate interesante s-au obținut în culturile din jurul orașului Tg. Mureș. In urma analizelor executate de I.C.A.R. la materialul din regiunea București, conținutul în fibre al frunzelor de yucca uscate a variat între 14%—33%.

Fibrele de yucca au o mare rezistență, întrecînd fibrele de in și bumbac. Cotonizate, sînt fine și mătăsoase, putînd înlocui cu succes bumbacul.

Mai sînt și alte plante noi textile pentru țara noastră, ca ramia, iuta, chemdărul, ginestra, asupra cărora cercetările I.C.A.R.-ului continuă.

Interesante sînt și rezultatele obținute de Institutul de Cercetări Agronomice în experimentarea și introducerea în cultură a unor plante noi uleioase.

Astfel susanul, plantă tropicală ce produce un ulei comestibil de calitate superioară, cu o întrebuințare nouă, ca material de bază în prepararea penicilinei uleioase, a putut fi trecut în ultimul timp în cultura mare.

Din 1953 laboratorul de ameliorare a plantelor uleioase din I.C.A.R. a predat Gostatului-Mânăstirea o cantitate de sămînță de susan necesară însămînțării primelor 15 ha cu această plantă. Cercetările Institutului continuă în vederea stabilirii celui mai potrivit soi pentru țara noastră, a celei mai indicate agrotehnici, precum și în vederea creării unui soi cît mai adaptat condițiilor agrotehnice de la noi.

Tot în urma cercetărilor I.C.A.R.-ului s-a stabilit posibilitatea introducerii în cultură mare a unei plante uleioase foarte puțin pretențioase și cu o mare rezistență la secetă: lalemanția — plantă ce produce un ulei industrial de calitate superioară, foarte sicativ, indicat pentru prepararea vopselelor și a lacurilor.

Plantă de yucca cu capsule (din cîmpul de experiență al I.C.A.R-ului).

Proiectul de Directive al Congresului al II-lea al partidului cu privire la dezvoltarea agriculturii în următorii 2-3 ani prevede o atare dezvoltare a culturilor industriale, încît să acopere necesarul industriei noastre ușoare și al celei alimentare. Institutului de Cercetări Agronomice îi revin sarcini importante în sprijinirea agriculturii noastre pe baze noi științifice. Prin cultivarea unor plante noi textile și uleioase vom putea produce fibre grosiere necesare confecționării sacilor, sforii, frînghiilor și uneltelor pescărești pentru care noi astăzi importăm fire de iută, de sisal sau folosim fibre de cînepă, și vom putea înlocui cu materii prime produse la noi în țară, unele materii prime deficitare și scumpe ce trebuie să fie importate.

Plantă de susan înflorită (din experiențele bazei experimentale a I.C.A.R-ului).

fotocronica FLACARII

De curînd la sate și orașe, pretutindeni în țara noastră, echipe formate din învățători, profesori și delegați ai organizațiilor de masă au făcut recensămîntul copiilor între 1—14 ani și al neștiutorilor de carte vîrstnici.

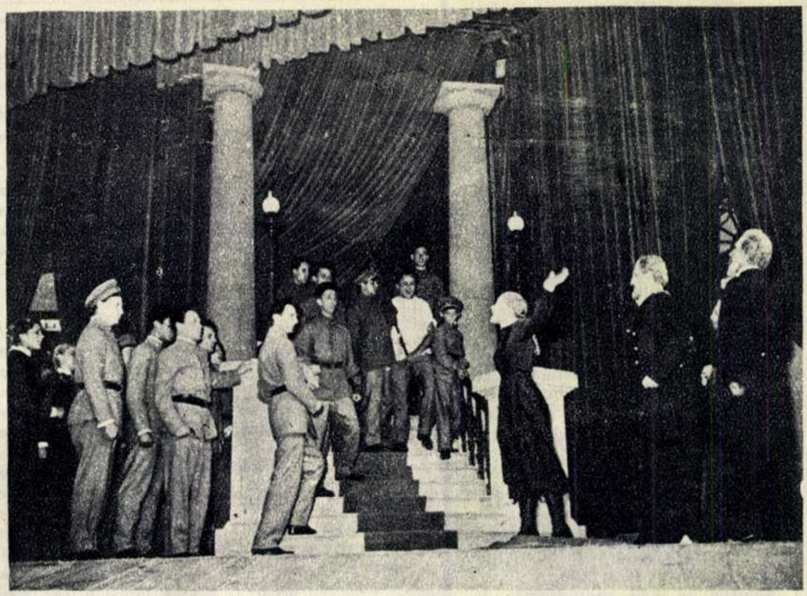

Viața noastră teatrală a înregistrat zilele trecute un eveniment de o deosebită semnificație și importanță : finala concursului republican al tinerilor actori, regizori, și scenografi, concurs ce a dovedit, încă din primele zile ale desfășurării sale, existența — în toate teatrele din țara noastră — a unor tineri cu mari posibilități artistice. Spectacole ca: „Liceenii", prezentat de tinerii actori ai Teatrului Național „I. L. Caragiale", „Mașenca" de cei ai Teatrului Armatei, „Slugă la doi stăpîni" (Teatrul C. F. R.-Giulești), „Viață nouă" (Teatrul de Stat din Brăila), „Tinerețea părinților" (Secția maghiară a Teatrului de Stat din Baia Mare), spectacolele și fragmentele prezentate de tinerii teatrelor din Sibiu, Petroșani, Tîrgu Mureș, s-au bucurat de o interpretare artistică de calitate. In fotografie: o scenă din spectacolul „Liceenii" de Treniov, interpretat de tinerii actori ai Teatrului Național „I. L. Caragiale".

O fotografie la un popas! In această vară, țara noastră a fost vizitată de numeroși oaspeți veniți din diferite țări. In fotografie: un grup de vizitatori veniți din Italia, Franța, R. P. Ungară, R. P. Chineză, R. P. Polonă, R. D. Germană, R. P. D. Coreeană și R. Cehoslovacă în vizită pe Valea Prahovei.

In București s-au deschis, în ultimele luni, magazine unde s-au pus în vînzare diverse mărfuri de uz casnic. Acum cîteva zile și-a deschis porțile magazinul de prezentare și desfacere a produselor industriei locale, din șoseaua Ștefan cel Mare

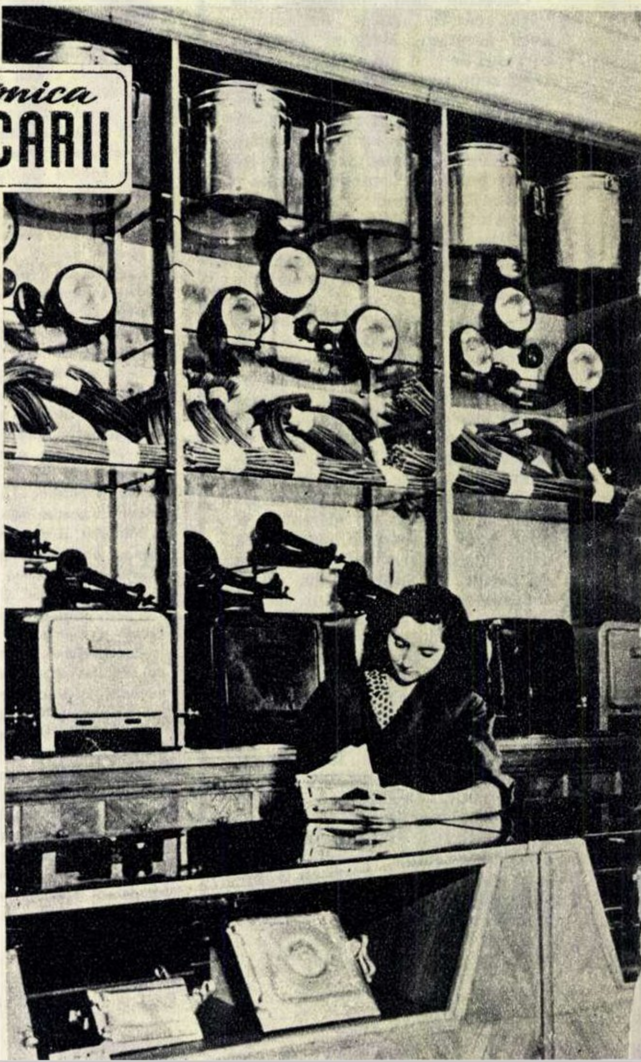

Teatrul Evreesc de Stat din București prezintă un reușit spectacol de satiră și umor întitulat „Cu sare și piper" de H. Stolper și M. Bălan, cu muzica de H. Schwartzman, H. Reininger și P. Rubinstein. In fotografie: o scenă din finalul spectacolului.

SOLII ARTEI CHINEZE

De pe îndepărtate meleaguri asiatice, au poposit săptămînile acestea în ţara noastră oaspeţi dragi: artiştii Ansamblului de cîntece şi dansuri al Armatei Populare Chineze de Eliberare. Spectacolele pe care solii artei poporului chinez le-au dat în ţara noastră au relevat pe de o parte negrăita frumuseţe a străvechei arte chineze — înnoită şi îmbogăţită în anii de după eliberare — iar pe de pe altă parte înalta calitate interpretativă a ansamblului. Fotografiile de sus ne aduc cîteva imagini din spectacolele prezentate pe stadionul Giuleşti: un episod din opera clasică chineză „Regele maimuţelor îşi procură armele din palatul regelui dragon" — care ne oferă prilejul de a cunoaşte arta coregrafică şi acrobatică a artiştilor chinezi, precum şi imaginea admirabilelor formaţii muzicale — cor şi orchestră — ale ansamblului. Zecile de mii de spectatori — care au asistat la spectacolele artiştilor chinezi şi pe care le-au răsplătit cu nesfîrşite şi pline de căldură aplauze — nu vor putea uita niciodată arta acestui minunat popor, prieten apropiat al poporului nostru.

Pînă nu de mult selectoarele helicoidale, pentru selecţionarea seminţelor de cereale, se importau din străinătate. Dar muncitorii Cooperativei micilor meseriaşi metalurgişti din Capitală au înţeles importanţa producerii în ţară a acestor maşini şi s-au străduit să le realizeze. Acum selectoarele se produc la această cooperativă, în serie. Iată-l pe şeful de echipă Ion Drăgan, din secţia de tinichigerie a cooperativei, lucrînd la selectoarele helicoidale.

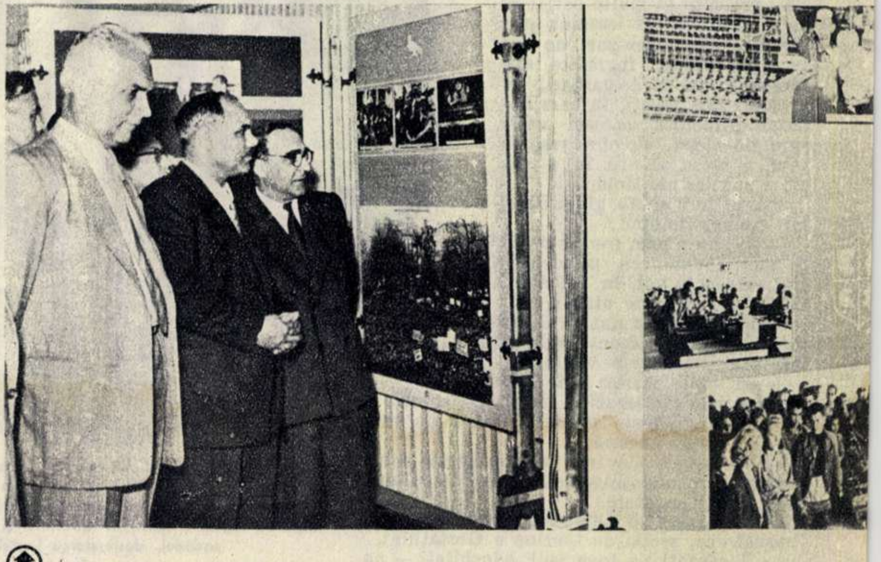

Sala Dalles a găzduit în luna septembrie expoziţia „10 ani de la eliberarea Bulgariei", expoziţie care oglindeşte realizările poporului bulgar în anii puterii populare.

fotocronica FLACARII

Sfaturile populare au început să se ocupe mai susţinut de extinderea bazelor furajere ale comunelor. In fotografie: Elena Enache de la S.M.T. Chiraftei — raionul Galaţi, ară pe izlazul comunei Stoicani ce urmează să fie cultivat cu secară furajeră.

Biruința lui ADOCHIȚEI

reportaj de Ilarie MURGU

Foto : Andrei Lovine[illegible]

De aproape două ore, de o parte și de alta a drumului întîlnim același decor sărăcăcios și uniform: coline cu spinări molcome și vîlcele uscate în care nu se prelinge nici un firicel de apă. Peste tot se întind fără sfîrșit culturile de păpușoi și floarea-soarelui, vopsite de culorile roșcate ale toamnei.

GAZ-ul nostru înghite lacom șoseaua, luptîndu-se voinicește cu gropile și bolovanii, care abundă la tot pasul.

— Oamenii de aci, îmi spune însoțitorul meu, vedeau mașini din an în an. De-abia de puțină vreme, de cînd a început să se dezvolte Gostatul de la Coțușca, circulația a început să se întețească.

Nu e greu de altfel să observ singur acest lucru. La vederea mașinii, căruțașii sar înaintea cailor să le potolească neastîmpărul, pe praguri și în porțile caselor ies, curioase, femeile, urmărindu-ne cu mîna streașină la ochi, iar copiii se bucură ca de un lucru rar, de îndată ce ne zăresc.

Ici, colo, împungînd cu semeție văzduhul, răsar case noi, construite în ultimii ani, cu acoperișuri de țiglă, date cu tencuială și vopsea, cu garduri albe proaspete. Dar urmele vieții trudnice de pînă ieri sînt încă prezente în multe părți: căsuțe modeste de ceamur sau chirpici, cu acoperișuri de coceni sau trestie, îngrădite sau fără nici un fel de garduri, cu grajduri fără pereți, în care rumegă priponită aceeași vacă sură de stepă, singura rasă pe care o cresc sătenii în aceste părți nordice ale Moldovei.

Șoferul îmi simte gîndurile și-mi spune, zîmbind:

— Nu, nu e prea frumos pe aici. Și apoi, îndată, cu mîndrie: Nu sînt sate ca la noi, în Oltenia. Aci, ce s-a mai făcut în ultimii ani, dar încolo gospodăriile sînt sărăcuțe și oamenii nu prea pricepuți la lucratul pămîntului și creșterea vitelor.

— Cu toate acestea — îl întrerup eu — de pe aceste meleaguri a răsărit Constantin Adochiței, cel mai iscusit crescător de vaci din Republica noastră.

— Da, asta e adevărat, se molcomește subit însoțitorul meu. Moșul Adochiței e dat dracului... E un om și jumătate...

De la Coțușca ne îndreptăm mai departe spre Crasnaleuca, secția de taurine a Gostatului.

— Îl căutați pe tovarășul Adochiței? — ne întîmpină mulgătorul Vasile Amitrului. E plecat să inspecteze furajele. Face treaba asta de cîte ori are puțin timp liber.

Și ne arată cu mîna departe, pe cealaltă parte a văii, într-un lan de trifoi, un punct negru mișcător.

— Măsoară fir cu fir cît a crescut de la o zi la alta, rîde mulgătorul. Să mergem să-l strigăm din urmă.

Dar cînd ajungem în limba de trifoi, brigadierul se află departe, într-alt lot semănat cu porumb furajer. În sfîrșit, ne zărește și se oprește din mers:

— Așa, bine că te văd, Amitrule... strigă el de îndată. Să-mi spui tu mie: din care păpușoi ați dat sara trecută la iesle?

— Vă caută cineva, spune stînjenit mulgătorul.

Constantin Adochiței, un bărbat voinic ce pare a fi încă departe de vîrsta pe care ți-o sugerează titulatura de „moș“ cu care îl onorează tovarășii săi de muncă, nu vrea să audă nimic și continuă furtunos:

— Îți spun eu din care: din cel de către vale. Acolo e mai crud cu cîteva zile. Ați stricat vacilor pofta de mîncare. Păpușoiul cel mai bătrîior o să-l îmbuce acu' în silă.

— Vă caută cineva, tovarășe Adochiței, încearcă din nou Amitrului.

— A, da, așa e, se trezește el încurcat. O să ne iertați. M-au înfuriat flăcăii iștia... Lasă, ne împăcăm noi...

Și rîde tare și sănătos, întinzîndu-ne mîna sa zdravănă.

Așa l-am cunoscut pe Eroul Muncii Socialiste Costică Adochiței, „moșul“ tînăr, pe care fotografiile alăturate vi-l înfățișează mult mai fidel de cît toate descrierile pe care aș putea să le fac cu vorbele.

Intr-o seară, acum cîțiva ani, Adochiței se întorsese de la Coțușca cu o carte.

— De amu înainte ne apucăm de treabă făcută cu cap — spuse el, așezîndu-se alături de ceilalți mulgători, în jurul ceaunului din care fumegau îmbietor aburii mămăligii.

Dacă ar avea vreme, Constantin Adochiței ar rămîne ceasuri întregi să urmărească munca ce se duce pentru ridicarea noilor construcții ale gospodăriei. Iată-l, într-o clipă de răgaz, urmărind cu directorul și agronomul gospodăriei, desfășurarea lucrărilor.

Lucrurile de care vorbesc aici se petreceau într-una din serile iernii lui '50. La Coțușca, pe fostele pămînturi ale latifundiarului Văsiescu, luase ființă nu demult timp actuala gospodărie agricolă de stat. Printre altele, gospodăria primise pentru îngrășare și un număr de vaci Pintzgau, scoase la reformă de ferma de la Lucina.

„Bune pentru tăiat și nimic mai mult“, declaraseră doctorii veterinari, trimițîndu-le aici.

— Va fi grija noastră ce vom face cu ele, spuseră cei de la Coțușca. Și se hotărîră să le reîntremeze pentru prăsilă.

— La urma-urmei, omul e făcut să încerce, oftă Constantin Adochiței, luînd vacile în primire. Mi-e rușine numai de oamenii din sat că ne începem treaba cu asemenea lighioane...

De teamă să nu compromită numele gospodăriei, el le ținu vreme de cîteva luni mai mult prin imașuri lăturalnice, adăpostindu-le în locuri dosnice și ascunse.

Vacile se întremau greu, sufereau cînd din cauza arșiței, cînd din cauza gerului și zloatei. Poftă de mîncare nu aveau, chiar dacă le ungeai botul cu uruială.

— Nu merge treaba nicicum, oftă iar Adochiței. Am încercat cu ele tot ce-am învățat ca văcar în douăzeci și cinci de ani de slugărit. Să mai încerce și alții.

Dar într-o seară, după ceasuri întregi de sfadă și tocmeală, secretarul organizației de partid îl convinse să ia totuși cu el cartea lui Liskun: „Creșterea animalelor în colhozuri.“

...Și în noaptea aceea Costică Adochiței s-a întors la tîrlă, aducînd cu el o carte.

— În sara aiasta, spuse el mulgătorilor, vă voi citi dintr-o cărțulie care ne interesează pe noi toți.

— Buchiseala ne mai lipsește, încolo le avem pe toate! spuse acru Niculae Bujor, cu aerul omului care nu are chef de glumă.

Dar Constantin Adochiței nu ținu seamă și se apucă să descifreze cu glas tare slovele, în timp ce ceilalți își traseră pe cap cojoacele și adormiră buștean.

— N-a mers o dată, încerci a doua oară! Un adevărat comunist nu se dă bătut cu una cu două, îl mustră secretarul de partid, cînd mulgătorul se întoarse deznădăjduit la Coțușca.

„Nu, nu merge... Oamenii nu vor să știe altceva decît ce le-a fost dat să cunoască prin datină. Dar pînă să-i înveți pe ei, mai bine ai învăța tu, bătrîne“, își spuse el, în timp ce se întorcea la tîrlă.

Și se apucă întocmai de treabă. Seara cînd mulgătorii se încotoșmăneau după obicei în cojoace pentru a adormi, el mărea para lămpii, își trăgea o legătură de paie sub el și, rezemîndu-și cartea de iesle, începea să citească.

— Ți-a luat mintea dumnezeu, nene Costică, se înfurie de la o vreme Nicolae Bujor. Se pradă de pomană gazul, se strîng țînțari și muște și treabă tot nu s-alege, arză-l focul de ceaslov!...

Atît doar că Adochiței nu se mai lăsă dezamăgit de vocile mînioase ale tovarășilor săi. Săptămîni de-a rîndul citi cu încordare cartea lui Liskun, „Mulsul vacilor“ de A. P. Iurmaliat, „Îmbunătățirea cirezilor de vaci de lapte“ de S. I. Sterman, „Creșterea bovinelor“ de Dr. Ion Fisteag și alte cărți, broșuri și reviste pe care le primi pe rînd de la secretarul de partid și de la inginerul agronom al gospodăriei. Așa a putut să ia într-o după masă o primă hotărîre decisivă:

— Din sara asta trecem să paștem vacile și în timpul nopții. In timpul nopții au liniște desăvîrșită, au răcoare și nu le supără gîzele. Vom vedea cu cît va spori laptele la mulsoare.

Mulgătorii se priviră cu ochi holbați unul pe altul, apoi moș Bujor mormăi:

— Matale ești acilea șeful nostru. Noi trebuie să-ți dăm ascultare. Ne-om duce...

Și oamenii plecară, într-adevăr. Dar vacile, în loc ca în zilele următoare să dea spor la lapte, se ofileau văzînd cu ochii.

Cînd într-o seară Adochiței plecă să vadă ce-i fac oamenii, văzu că vacile stăteau, sărmanele, priponite într-un loc bătătorit, iar îngrijitorii dormeau alături de mai mare dragul.

Dar pe lîngă împotrivirea oamenilor, alte greutăți dintre cele mai felurite nu întîrziară să-și arate capul. Furajele puține amenințau ca azi, mîine, vacile să nu mai aibă ce mînca. Oamenii dormeau ca și pînă acum în colibe sau în grajduri, iar nepriceperea și birocrația conducerii de pe acea vreme a Gostatului împiedicau bunul mers al lucrurilor.

In afară de aceasta era și împotrivirea sălbatică a dușmanului de clasă care nici el nu dormea. El se bucură de greutățile de la început. Mai apoi, însă, roadele muncii din ce în ce mai pricepute ale mulgătorilor risipiră bucuria vremelnică a chiaburilor. Gospodăria înflorea de la o zi la alta. Atunci chiaburii trecură la acte banditești. Intr-una din zile dădură mișelește foc la puținele furaje uscate ale crescătoriei.

Cu toate acestea succesele apăreau din ce în ce mai clare. Ingrijitorii, uimiți de voința și priceperea lui Adochiței, nu mai protestau. Doar cîțiva din ei mai murmurau în barbă, fără curajul de la început:

— Mulsul de trei ori are să slăbească vacile de n-au să mai dea nici cinci litri pe zi...

— Mulsul de trei ori va mări capacitatea de producție a vacii și o va feri de mamită!— răspundea Adochiței.

— De atîta apă o să se umfle, o să le apuce pîntecăraia și vătămătura...

— N-or să se umfle, dacă vor fi odihnite!

— Zici să spălăm ugerul cu apă caldă. De unde lemne, cînd n-avem găteje nici pentru o mămăligă?...

— Dacă n-o să avem lemne, o să încălzim cu ogrînj, cu hripcă sau cu paie vînturate!

Mai mare tărăboi se produse cînd tovarășul Adochiței se hotărî să separe viței de vaci și să-i alăpteze la găleată.

— Toate năzbîtiile îți trec prin minte, se tînguiră în cor moș Bujor, Ion Vizitiu, Ion Gătej, Ion Frunzucă și alții. Cine a mai pomenit să iei maicii copchilul? Vaca n-o să-și vadă vițelul, o să-și țînă laptele în ea pînă i s-o îmbolnăvi ugerul...

Iar Damian Dumitru, înciudat peste măsură, se porni să suduie cumplit și, luîndu-și căciula, plecă pentru totdeauna din tîrlă.

Vaca Coca tocmai fătase o vițică: Crenguța. Adochiței o alăptă cu găleata și vițica înregistră în cîteva zile rezultate nemaiîntîlnite. Crenguța crescu cu 1,200 kg pe zi. Creștere record înregistră și Carolina, o alta vițică proaspăt născută.

După un an întreg de trudă nesfîrșită, roade îmbucurătoare apăreau limpezi la iveală. Vacile nu numai că se refăcuseră din starea lor jalnică, dar specialiștii Ministerului Agriculturii și Silviculturii le declarară bune pentru selecție. Producția de lapte întrecu planul prevăzut și o serie de vaci recordiste dădură rezultate excepționale. Coca — 5420 litri lapte, Jeni — 4390 l., Molda — 3173 l. Mulgătorii nu mai trebuiau să fie împinși de la spate spre treabă, căci, uimiți de priceperea lui Constantin Adochiței, munceau acum cu tragere de inimă, cot la cot cu el.

— De-abia de amu încolo va trebui să ne luăm la trîntă cu greutățile, spuse crescătorul, încheind socotelile primului an de muncă. Pentru asta nu mi-ar strica nici mie, cîteva luni de școală.

— La școală se vor duce alții mai puțin pricepuți, îi spuse zîmbind a doua zi directorul GAS-ului. Și adause bătîndu-l pe umăr: „Fără matale, lumea se prăpădește la noi".

Și Adochiței continuă să se instruiască ca și pînă acum, studiind cu răbdare cărțile primite, tăind din ziare și reviste toate articolele care-l priveau, consultîndu-se cu inginerul agronom și cu specialiștii care-i vizitau tîrla.

Cînd tinerii se înapoiară de la școală, el opri în fiecare după masă o vacă și, așezîndu-i în jurul ei, îi punea să-i explice și lui cele învățate. Așa căpătă brigadierul Adochiței primele noțiuni de anatomie, fiziologie și medicină veterinară.

Intr-o zi, directorul Gostatului venind la Crasnaleuca, găsi oamenii de aci lucrînd de zor la ridicarea unor grajduri.

— Ce va să însemne toată treaba asta?

— Tabără de vară pentru vite, răspunse liniștit brigadierul.

— Tabără de vară?... V-ați apucat, deci?...

— După cum vezi, răspunse la fel de calm Adochiței. In stînga ridicăm staulele pentru viței, iar aci dormitorul pentru îngrijitori.

Directorul n-a mai avut ce să adauge. După promisiuni și pertractări fără sfîrșit — singurele lucruri obținute din partea conducerii gospodăriei — brigadierul Adochiței hotărîse împreună cu mulgătorii să ridice singuri grajdurile. S-a găsit așadar și material, și mînă de lucru, și bani... Birocrații s-au scărpinat în cap și au rămas să-și revizuiască socotelile, iar mulgătorii au avut tabăra de vară terminată.

Nu la fel de ușor a mers însă treaba cu zidirea grajdurilor de cărămidă pentru iarnă și cu

Proiectul de Directive al Congresului al doilea al Partidului cu privire la dezvoltarea agriculturii în următorii 2-3 ani a fost primit cu entuziasm și de crescătorii de la Crasnaleuca.

Mîndria crescătoriei: vaca Coca. Ea a ajuns să dea pînă la 38 litri lapte pe zi.

Noile silozuri, construite în această vară, vor asigura în bune condițiuni păstrarea hranei peste iarnă. In fotografie: Constantin Adochiței cercetînd, împreună cu directorul gospodăriei și inginerul agronom, felul cum s-au efectuat primele însilozări.

Eroul Muncii Socialiste
Constantin Adochiţei

silozurile pentru furaje. Dacă aci conducerea gospodăriei a arătat mai multă bunăvoință, reprezentanții Ministerului Agriculturii au fost acei care au tărăgănat lucrurile. Tacticoși și complezanți, ei au coborît pînă în mijlocul pășunilor de la Crasnaleuca, au ascultat cu răbdare cuvintele mulgătorilor, dar au dispărut după aceea ca înghițiți de pămînt.

De la ei boala nepăsării și a birocrației a trecut la reprezentanții întreprinderii de construcții, care au venit să ridice grajdurile. După un timp scurt de muncă, lucrările au fost întrerupte și reluate abia anul acesta cînd, în sfîrșit, sînt semne că vacile vor ierna în grajduri mari și moderne.

Iată-l pe Constantin Adochiței dînd sfaturi oamenilor cum să-și îngrijească vitele. „In cîțiva ani , spune adesea brigadierul, oamenii din regiunea noastră vor trebui nu numai să crească vitele după metode înaintate, ci în același timp să le înlocuiască prin vaci de selecție „Pintzgau".

De la mulsul de trei ori pe zi s-a trecut la mulsul de patru ori pe zi, care a adus mari sporuri de producție. Mulgătorul Vasile Amitrului a reușit să obțină într-o lună, de la o singură grupă de vaci, 4.186 litri. Furajarea vacilor pe litru de lapte și concentratele au făcut să se obțină de la o singură vacă (vaca Coca) 38 de litri de lapte în 24 ore. Rînd pe rînd brigadierul Adochiței a introdus noi metode după exemplul științei sovietice și al experienței mulgătorilor colhoznici: pășunatul rațional pe parcele, suplimentarea hranei în timpul nopții, acordarea răgazului pentru vacă înainte cu 60 de zile de fătare, pregătirea tineretului taurin în vederea montei, accelerarea ritmului de creștere printr-o alimentație specială care formează rumenul, montă dublă în vederea măririi șeptelului și așa mai departe.

In locul grajdului vechi și neîncăpător, gospodăria va avea pînă la sfîrșitul acestei toamne, adăposturi noi și moderne pentru vite. In fotografie: Constantin Adochiței între directorul gospodăriei Niculae Puiu și inginerul agronom Perța I. Vasile.

Din 1950 pînă în 1953 producția de lapte a crescut de la 187.555 litri la 274.836 litri. O parte dintre vaci, cum sînt Coca, Jeni, Molda, Vivi, Bucșoaia, au înregistrat creșteri uluitoare în producția de lapte. De la 4684 litri cît dădea în 1950, Coca a ajuns la 6024 litri în 1953. Jeni de la 4381 litri, la 5068 litri; iar Molda de la 3055 litri la 5172 litri.

La tîrlă au început să sosească tineri noi, care să învețe meseria de mulgător de la Costică Adochiței, despre care începeau să se audă lucruri atît de frumoase. Intr-o zi brigadierul își anunță oamenii că, începînd din ziua următoare, vor avea la tîrlă și patru fete.

— Apoi lelițe ne prind numai bine în singurătatea aiasta, se puseră pe glumă mulgătorii. Numai de, acu' iarna noaptea e lungă al dracului și fînul îmbietor!...

Dar treaba nu merse cu nimic mai prost după sosirea mulgătoarelor. Adochiței, socotit ca un adevărat părinte, reteză din vreme glumele necuviincioase ale flăcăiandrilor, încurajă treaba fetelor și organiză astfel munca, încît tineretul să aibă vreme și de șezători, și de hram, și de horă.

După cîteva luni de la sosirea fetelor, mulgătoarea Grapina se căsători cu Vasile Amitrului. Tinerii soți reușiră să ajungă în scurt timp cei mai buni mulgători din crescătorie. Pînă la 1 septembrie anul acesta, Vasile Amitrului a reușit să obțină 27.468 litri lapte, realizînd o depășire de 9.533 litri, în timp ce nevastă-sa a realizat în același interval de timp o depășire de 8.826 litri. După ei urmează de îndată moșul Bujor, cu o depășire de plan de 7.899 litri, și Ion Gătej, cu o depășire de 7.001 litri.

O noapte neagră fără nici o licărire de stele a căzut grea pretutindeni. Cirezile au plecat demult să-și continue pășunatul de noapte. Mulgătorii rămași la crescătorie s-au adunat cu toții în dormitor să-și fumeze în tihnă țigările zdravene. Prin ușa deschisă răsar din pîcla nopții ochii sticloși ai cîinilor care s-au așezat în fața pragului.

Limbile se dezleagă și amintirile încep să se depene încet. Pe multe dintre ele oamenii le cunosc, și le-au mai povestit unii altora în alte seri, dar le ascultă și acum cu plăcere.

Bătrînul Ion Mihalache istorisește din nou povestea cu ursul, pe care-l ținea la curtea sa fostul boier Văsiescu, care mînca pe zi 15 kg mămăligă, și care a sfîrșit prin a-și mînca propriul paznic.

Apoi, ca în fiecare seară, oamenii îl roagă pe Constantin Adochiței să le mai povestească cîte ceva din cele văzute recent la Expoziția Agricolă Unională de la Moscova. Și brigadierul primește cu mare plăcere. Oamenii vor să afle mai multe amănunte despre călătoria sa cu vaporul pe canalul Moscova-Volga, de plimbările cu metroul, de celelalte vizite prin capitala Uniunii Sovietice, dar ca de fiecare dată el doar că le pomenește în treacăt despre acestea, redînd în schimb cu lux de amănunte convorbirea sa cu crescătorii vacilor prezentate la expoziție. E vorba de vaca Costroma și de vaca roșie de stepă din colhozul „Stalin" din Ucraina, îngrijită de Maria Sardak.

— Cînd vom obține și noi de la o vacă 45 de litri în 24 de ore, vom putea spune că am realizat ceva...

Inainte cu cîteva zile mulgătorii citiseră încă odată Legea pentru dezvoltarea creșterii animalelor și analizaseră pe larg proiectul de Directive al Congresului al II-lea al Partidului cu privire la dezvoltarea agriculturii în următorii 2—3 ani.

— Se așteaptă multe de la noi, spuse atunci brigadierul. Trebuie să știți că din cele văzute în Uniunea Sovietică noi nu aplicăm încă în crescătoria noastră nici a zecea parte. Pășunile verzi sînt încă și azi hrana principală a vitelor la noi. Apoi să știți, atunci cînd vom îngriji vitele tocmai altminteri, considerînd pășunile ca un supliment la hrana pe care le-o dăm la iesle, vom obține și rezultatele mulgătorilor sovietici.

Și zîmbind, adăugă:

— Așa, ne așteaptă iar multă bătaie. Bătaie cu birocrații, cu dușmanii... și pe alocuri cu noi înșine.

Se ridică să-și scoată din dulăpior carnetul cu însemnări zilnice din zilele expoziției. Atunci Vasile Amitrului trase cu ochiul către ceilalți și spuse:

— Moș Gostică, noi te rugăm ceva. Dacă ai deschis oricum dulăpiorul, mai arată-ne și nouă steaua de aur pe care ai primit-o...

TIMIȘOARA 17 SEP 54

Poșta redacției

O NOUĂ METODĂ DE LUCRARE A PĂMÎNTULUI

„In proiectul de Directive al Congresului al II-lea al P.M.R. cu privire la dezvoltarea agriculturii în următorii 2—3 ani, am citit că Ministerul Agriculturii și Silviculturii și Academia R.P.R. vor lua măsuri să se studieze noile metode privind lucrarea pămîntului și însămînțările, elaborate de Terenti S. Malțev, pentru a putea fi aplicate și în țara noastră.

„Avînd munca de agitatoare la sate, mă interesează în mod deosebit problemele agriculturii și aș dori să aflu ce aduc nou aceste metode, pentru a le putea explica la rîndul meu mai departe", ne scrie tovarășa Cristescu Elena, muncitoare la atelierul de ales foi de la fabrica de țigarete „București".

adînc al pămîntului, Malțev a efectuat arături la 40—50 cm cu plugul fără cormană și fără antetrupiță, adică fără răsturnarea straturilor. Prin această arătură, făcută la 4— 5 ani o dată, se obține o distrugere mai completă a buruienilor, iar straturile bogate în substanțe rămîn la locul lor, formînd condiții optime de dezvoltare pentru plante. In restul anilor, pămîntul nu se mai lucrează de loc adînc cu plugul, ci el se lucrează în față cu discuitorul și grapa, iar după semănătură se trece cu tăvălugul inelat. Aplicarea metodelor lui Malțev în colhozurile învecinate

T. S. Malțev explică unui grup de vizitatori în ce constă metoda sa.

Noile metode de lucrare a pămîntului și de însămînțare elaborate de colhoznicul Terenti S. Malțev din colhozul „Zaveti Lenina", regiunea Kurgan, sînt de mare importanță pentru dezvoltarea agriculturii, pentru obținerea de recolte din ce în ce mai bogate.

Metodele lui Malțev pornesc de la constatarea verificată că, se micșorează fertilitatea solului și se distruge structura pămîntului, tocmai datorită arăturii anuale cu răsturnarea sub brazdă a stratului arabil și nu datorită culturii de plante anuale, așa cum se crede îndeobște.

S-a constatat că rădăcinile plantelor anuale îmbogățesc și refac structura solului, dîndu-i substanțele organice de care are nevoie. Dimpotrivă, arătura anuală cu răsturnarea brazdei, aducînd la suprafață materia organică (adică resturile plantelor), acestea se descompun repede și așa se pierd pentru hrana plantelor.

Pornind de la această constatare științifică importantă, Malțev a elaborat o nouă metodă de lucrare a solului. In locul arăturii cu brazda întoarsă și pentru ca să se obțină totuși un regim favorabil de aerație, umiditate și nutriție într-un strat mai a dus la obținerea unor recolte mai mari decît în condițiile asolamentelor cu plante perene și ale arăturilor anuale. Aceste diferențe merg pînă la 6—800 kilograme de cereale la hectar.

Sistemul lui Malțev este un complex de măsuri agrotehnice care nu pot fi aplicate mecanic, oriunde, ci numai după o temeinică cercetare a condițiilor existente în fiecare țară, în fiecare regiune, raion și comună în parte, după stabilirea unor norme și măsuri științifice, fără de care aplicarea metodei nu poate da rezultatele așteptate.

Bineînțeles că deocamdată nu este vorba de trecerea la aplicarea acestei metode decît pe suprafețe mai mici și anume acolo unde s-a și fixat de Ministerul Agriculturii și Silviculturii. Conform proiectului de Directive al Congresului al II-lea al P.M.R., agrotehnicienii romîni vor studia aplicarea sistemului Malțev în țara noastră, făcînd în primul rînd o serie de experiențe în cadrul stațiunilor experimentale ale Institutului de Cercetări Agronomice, ca și la mai multe gospodării de stat, școli agricole și gospodării colective, care vor lucra sub îndrumarea specialiștilor, și numai după aceasta se va putea trece la o aplicare largă a acestei metode.

REZULTATELE CRITICII

In revista „Flacăra" nr. 15 a fost publicat materialul „Grîu și pălămidă", în care era criticat Iosif Kertesz, directorul gospodăriei de stat Șiria—regiunea Arad, pentru totală lipsă de răspundere în muncă și pentru abuzurile săvîrșite.

Ca răspuns, Sfatul Popular al regiunii Arad, secția agricolă, ne comunică următoarele: „Critica adusă directorului gospodăriei de stat Șiria este justă și în consecință acesta a fost scos din muncă, pentru abateri grave în munca privind realizarea planului de producție".

In revista „Flacăra" nr. 12 a apărut materialul „O întîmplare cu păcate". In acest articol era criticat faptul că la G.A.S. Todirești, raionul Negrești, muncitorii veniți din uzine să sprijine campania agricolă nu erau folosiți la munci calificate și nu li se dădea posibilitatea să califice cadrele necesare întreținerii tractoarelor și altor mașini agricole.

Iată ce ne scrie, în scrisoarea de răspuns adresată redacției, Comitetul raional de partid Negrești:

„Critica adusă conducerii gospodăriei de stat din Todirești este întemeiată. In urma apariției acestui material, au fost criticați pentru atitudinea lor nejustă directorul gospodăriei, tovarășul Ioan Alexa, și secretarul organizației de bază P.M.R., tovarășul Neculai Gîlca, și au fost luate toate măsurile ca muncitorii veniți în această gospodărie să contribuie efectiv la bunul mers al muncii în acest sector agricol".

„Din jurnalul unui gastronom" se intitulează materiulul apărut în revista „Flacăra" nr. 13, în care autorul redă, pe lîngă o seamă de aspecte pozitive din desfășurarea activității unor unități ale T.A.P.L.-București, și lipsurile care mai există în ceea ce privește curățenia localurilor și deservirea clientelei. Referitor la acest articol, Trustul Alimentației Publice Locale ne scrie:

„Pe lîngă alte măsuri ce au fost luate în urma publicării acestui material, restaurantul „Carul cu Bere" a fost închis pentru renovare, iar la restaurantul „Ciocanul" s-a făcut curățenie generală și s-a îmbunătățit deservirea clientelei".

LA CE LUCREAZĂ MARIN PREDA

„Urmăresc cu deosebit interes cărțile literare care apar și caut să mă informez ce noi volume pregătesc scriitorii noștri. Aș dori să cunosc la ce lucrează în momentul de față scriitorul Marin Preda", ne scrie tovarășa Florica Gornea, tehniciană la Fabrica de Medicamente Numărul 1 din București.

Marin Preda

Scriitorul Marin Preda, care a primit de curînd Premiul de Stat pentru nuvela sa „Desfășurarea", lucrează în prezent la un roman avînd ca temă transformarea socialistă a agriculturii.

De la începutul creației sale, autorul a oglindit în nuvele și schițe lumea satului. In nuvela „Desfășurarea", această lume a satului e surprinsă la începutul unei mari cotituri: crearea unei gospodării colective — iar eroul nuvelei se află în primele rînduri ale țăranilor muncitori, viitori colectiviști.

Cuprinzînd în cadrul acțiunii perioada 1950-1951, noul roman al lui Marin Preda oglindește viața unei gospodării colective, fiind deci pe plan istoric o continuare a nuvelei „Desfășurarea", dar cu alți oameni, cu alte conflicte. Romanul va avea opt părți, cuprinse în două volume.

Concomitent, scriitorul Marin Preda lucrează și la o serie de schițe care de asemeni oglindesc oameni și fapte din lumea satului nostru, în drum spre socialism.

Unele fragmente din noul roman al lui Marin Preda vor apare și în revista „Flacăra"

TAIVAN

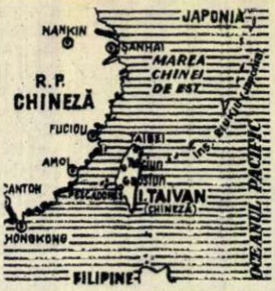

Tovarășul Nicolae Trifan, maistru turnător la fabrica „Armătura", ne scrie: „Aș dori să citesc la rubrica Poșta redacției un scurt material în legătură cu insula Taivan."

Intr-una din declarațiile sale provocatoare, generalul american Mac Arthur proclama cu nerușinare: „Taivanul este axa principală a liniei înaintate a Americii în Oceanul Pacific, un portavion nescufundabil. America trebuie să controleze Taivanul, pentru a ține sub amenințare... orice port asiatic, de la Vladivostok la Singapore". Dacă cinica declarație a generalului yankeu n-ar fi exprimat adevăratele intenții ale cercurilor conducătoare din S.U.A., ea ar fi rămas o simplă bliguială a unui ațîțător la război înfierbîntat peste măsură... Dar faptele arată că această declarație constituie însăși esența politicii americane cu privire la Taivan.

Cui aparține Taivanul? Cu ce drept îl ocupă trupe americane și în ce scop? — iată întrebări care pun Washingtonul în cea mai mare încurcătură. Acaparată în mod samavolnic de unitățile flotei a 7-a americane, în urma ordinului dat de Truman la 27 iunie 1950, insula chineză Taivan este folosită astăzi de către cercurile agresive din S.U.A. în cadrul uneltirilor lor îndreptate împotriva R. P. Chineze, împotriva păcii în Asia și în întreaga lume. Iată adevărul, exprimat pe scurt.

Taivanul, străvechi teritoriu chinez, este o insulă de aproape 36.000 km² (adică ceva mai mare decît Olanda), avînd o populație de vreo 7.000.000 locuitori și fiind situată în apropierea provinciei chineze Fukien, la aproximativ 200 km distanță de țărmul chinez. Bogățiile naturale ale insulei sînt foarte mari. Clima tropicală este favorabilă culturilor de lămîi, portocali, trestie de zahăr, banani, orez. Subsolul Taivanului conține importante zăcăminte de cărbune, minereu de fier, petrol, aur și argint, bauxită, cupru, sare etc.

Cînd portughezii au descoperit această insulă, în 1590, încîntați de bogățiile ei, au denumit-o Formosa, adică „Insula frumoasă". Cu sute de ani în urmă, chinezii, care o locuiau și cărora le aparținez, o numiseră în limba lor: Taivan. Taivanul face parte integrantă din teritoriul Chinei, din punct de vedere etnic, politic și economic, încă din secolele V—VI, deci cu aproximativ 1000 de ani înainte de descoperirea Americii de către Columb.

De cînd europenii au aflat de existența acestei insule, rînd pe rînd au căutat s-o subjuge colonialiștii portughezi, olandezi, spanioli etc. Au încercat în cîteva rînduri s-o înrobească și colonialiștii americani. Dar ei s-au lovit de rezistența îndîrjită a chinezilor de pe insulă. In 1895, Japonia a cotropit Taivanul, stăpînindu-l 5 decenii — pînă la înfrîngerea imperialismului japonez în cel de al doilea război mondial. Apartenența Taivanului la China a fost confirmată prin asemenea acte internaționale cum sînt declarația de la Cairo din 1943 și acordul de la Potsdam din iunie 1945.

Totuși, guvernanții de la Washington n-au șovăit să încalce aceste acorduri și să cotropească această străveche insulă chineză. In Taivan, folosind jalnicele rămășițe gomindaniste izgonite de poporul chinez, ocupanții americani încearcă să-și desfășoare uneltirile criminale împotriva R. P. Chineze, transformînd insula într-o bază americană de război. Aceste uneltiri au luat în ultima vreme cele mai diferite forme — de la introducerea de spioni și sabotori ciankaiștiști pe teritoriul Chinei continentale și atacarea piratereascâ a vaselor comerciale străine ce se îndreaptă spre R. P. Chineză și pînă la violarea spațiului aerian și bombardarea unor localități chineze, de către avioane americane cu semne ciankaișiste. Știrile din ultimele săptămîni arată că avioane și vase militare gomindaniste s-au dedat la impertinente provocări armate împotriva teritoriului R. P. Chineze. In prezent devine tot mai limpede că imperialiștii americani încearcă să folosească Taivanul în acțiunea lor de subminare a acordurilor de la Geneva, în manevrele lor destinate intensificării încordării în Extremul Orient și pregătirii unui nou război.

Desigur că poporul chinez de 600 milioane oameni nu poate tolera ca această parte integrantă a teritoriului său să se afle sub stăpînirea dușmanilor poporului chinez, să fie folosită ca un cuib de bandiți, de provocatori și ca o bază agresivă împotriva R.P. Chineze, constituind totodată o primejdie permanentă împotriva păcii în întreaga Asie. Așa cum a declarat recent premierul chinez Ciu En-lai — Taivanul este un teritoriu chinez inalienabil. Lupta poporului chinez pentru eliberarea Taivanului este o luptă pentru apărarea păcii generale.

In mod legitim poporul chinez este animat de hotărîrea fermă de a elibera Taivanul, de a realiza reintegrarea teritoriului său național. In aceste zile, provocările ciankaișiste, dirijate de cotropitorii americani, primesc o ripostă usturătoare din partea forțelor populare chineze.

Intreaga omenire iubitoare de pace privește cu simpatie și deplină aprobare hotărîrea poporului chinez de a pune capăt uneltirilor clicii ciankaișiste și de a elibera Taivanul.

CONCURSUL TINERILOR ACTORI

„M-ar interesa să știu cum s-au pregătit pentru concurs artiștii care s-au prezentat la finala concursului republican al tinerilor actori și regizori", ne scrie tovarășul Constantin Nicolae, sudor la Fabrica de Ulei „13 Decembrie" din București.

Pentru a răspunde acestei cereri, redacția revistei noastre s-a adresat tinerei artiste Elena Sereda, de la Teatrul Național „I. L. Caragiale" din București — care s-a prezentat la concurs în rolul Olgăi din piesa „Liceenii" de Treniov. Tov. Sereda ne-a declarat cele de mai jos cu privire la felul în care și-a pregătit rolul.

Cînd am fost chemată la prima repetiție a piesei „Liceenii" — cu care noi, tinerii de la Teatrul Național, urma să ne prezentăm în concurs — am încercat un simțămînt complex: pe de o parte emoția, bucuria de a putea lucra asupra unui rol cum este cel al Olgăi Cernicikina, pe de altă parte, teama în fața greutăților pe care întruchiparea acestui personaj le prezenta. Și simțămîntul acesta era firesc, cred, întrucît Olga însemna pentru mine primul rol de mare întindere, un rol foarte bogat, care dă posibilitatea trăirii unei întregi și variate game de sentimente.

Piesa lui Treniov m-a impresionat de la cea dintîi lectură, prin profunzimea și măiestria cu care autorul a izbutit să aducă o imagine veridică a epocii de mari frămîntări din preajma revoluției din 1905 din Rusia țaristă, evocînd faptele petrecute în liceul unui mic orășel de provincie. Pe Olga, în a cărei personalitate se împleteau în mod armonios prospețimea adolescentei cu seriozitatea gravă a viitoarei revoluționare, duioșia și lirismul cu fermitatea de neclintit, am îndrăgit-o de îndată. Dar nu am reușit să mi-o apropii la fel de repede. La primele repetiții replicile sunau fals, Olga mea era palidă, lipsită de acea forță lăuntrică, de acel patos care o caracterizează și care se accentuează de-a lungul acțiunii. Nu o cunoșteam încă bine, nu mă identificasem cu ea. Imi amintesc discuțiile pasionante pe care le-au purtat cu noi regizorii piesei, și ei tineri, participanți la concurs — Iulian Necșulescu și Virgil Sacerdoțeanu. Au fost apoi zile și săptămîni întregi de neliniștite căutări, de nopți petrecute în fața textului, timp în care mă stăpînea fără încetare imaginea Olgăi, vocea ei, mișcările, atitudinile. La început accentuam prea mult cîteva din trăsăturile esențiale ale caracterului Olgăi — dîrzenia, maturitatea ei — neglijînd să reliefez tinerețea, voioșia ei de adolescentă: doar Olga n-avea mai mult de 16-17 ani! In felul acesta, personajul meu — prezentat de la început în tensiune dramatică—nu creștea de-a lungul piesei — așa cum și textul cerea de altfel—și apărea sărăcit, static. Sfaturile pe care le-am primit din partea tovarășului consilier sovietic Vasiliev, ca și din partea tovarășului regizor Finți, au fost deosebit de prețioase. Mi-au trebuit apoi multe luni de muncă intensă pentru a realiza rolul — care, desigur, e încă departe de a fi desăvîrșit.

Elena Sereda

Nu pot să închei fără a pomeni despre munca depusă de întregul nostru colectiv de tineri la această piesă îndrăgită de toți. Stimulați și de faptul că piesa s-a pregătit în două distribuții, noi am muncit cu sete, pentru a reprezenta cu cinste bătrînul nostru Teatru Național la concursul tinerilor artiști.

IN DECURS DE MILIOANE DE ANI

La consfătuirea ce a avut loc între oamenii muncii aflați la odihnă în stațiunea Slănic-Moldova și redactorii revistei „Flacăra", tovarășul Dohotaru Jenică, referent tehnic la Uzina de tractoare din Orașul Stalin, și-a exprimat dorința să publicăm un material despre originea și evoluția omului. Redacția noastră a solicitat pe tov. conferențiar universitar N. Botnariuc să răspundă acestei cereri.

De multe veacuri mintea tuturor oamenilor, de la cei simpli pînă la cei mai renumiți savanți, a fost preocupată de problema originii omului. Forțele reacțiunii din toate timpurile au căutat să infiltreze în gîndirea oamenilor ideea provenienței divine a omului, dar învățații progresiști au răsturnat aceste încercări. Incă din secolul XVIII biologul rus A. Kaverznev, studiind animalele și comparîndu-le cu omul, ajungea la concluzia că omul provine din transformarea animalelor. Și mai mult se apropie de soluția problemei biologul francez Lamarck, arătînd că omul provine din niște maimuțe devenite bipede. Cel însă care a demonstrat justețea acestei idei, fără chip de tăgadă, a fost savantul englez Charles Darwin. El a arătat că toate plantele și animalele, ca și omul, reprezintă rezultatul unei evoluții îndelungate, care s-a desfășurat și se desfășoară după legi naturale fără nici o intervenție a divinității. Omul reprezintă treapta superioară a evoluției lumii animale.

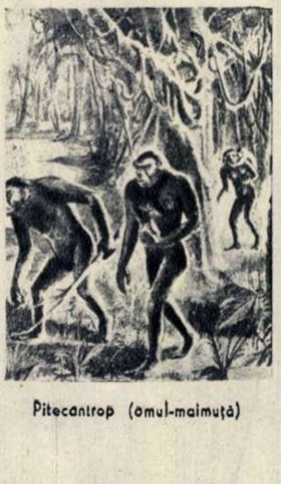
Pitecantrop (omul-maimuță)

In sprijinul acestei idei Darwin a adus nenumărate argumente la care cercetătorii de mai tîrziu au adăugat altele noi, astfel încît în prezent apartenența omului la lumea animalelor nu poate fi pusă la îndoială. Iată unele din dovezile înrudirii omului cu celelalte animale, mai ales cu mamiferele, iar dintre acestea— cu maimuțele:

Alcătuirea anatomică a corpului nostru este foarte asemănătoare cu aceea a mamiferelor — întîlnim aceleași organe, cu aceleași legături între ele, cu aceleași dispoziții și aceleași funcțiuni. In corpul nostru există multe organe rudimentare — care și-au pierdut funcțiunile lor, dar pe care le întîlnim în stare funcțională la alte vertebrate: a treia pleoapă (pliul semilunar), părul redus de pe corpul nostru, mușchii urechii etc. Numai descendența și deci înrudirea omului cu celelalte vertebrate poate explica prezența la el a acestor organe rudimentare pe cale de dispariție.

Apropierea deosebit de mare se constată la om față de maimuțele antropomorfe (gorila, cimpanzeul, urangutanul). Atît omul cît și aceste maimuțe au 32 dinți conformați la fel, au unghii la degete, au degetul mare de la mînă opozabil, se îmbolnăvesc de aceleași boli, de exemplu scarlatina și pojarul, au aceiași paraziți etc. Dar omul se și deosebește de maimuțe în așa grad, încît trebuie să-l privim ca o treaptă nouă în evoluția grupului maimuțelor: omul are mersul vertical, fapt care a determinat apariția curburilor la coloana vertebrală, a boltirii tălpii piciorului (pentru amortizarea șocurilor la mers și sărit); oasele feței mai puțin dezvoltate; craniul mai mare, putînd ajunge la un volum de 1500 cm^3 (pe cînd la maimuțe numai 400-600 cm^3), ceea ce a făcut posibilă o dezvoltare deosebit de puternică a sistemului nervos. De asemeni, omul se deosebește de toate animalele prin faptul că posedă vorbirea articulată și scrisul.

Dar nu era suficient să se dovedească înrudirea omului cu alte animale. Trebuiau găsite și formele de trecere de la maimuțe la om și arătat cum s-a produs această transformare. Cercetările arheologilor și geologilor, concluziile trase de Darwin și mai ales de Fr. Engels, au completat această lacună. Astfel s-a putut dovedi că în Europa, Asia, Africa, a trăit acum cîteva milioane de ani (la sfîrșitul erei terțiare) o maimuță denumită driopitec, care din cauza răcirii climei și a dispariției parțiale a pădurilor, a trebuit să învețe să umble în două picioare, mîinile devenindu-i libere. Driopitecul este cel mai vechi strămoș al omului și totodată al maimuțelor antropomorfe. Astfel această maimuță s-a transformat în pitecantrop (om-maimuță) ale cărui oase au fost descoperite în insula Java de către medicul olandez Dubois (anul 1891). Descoperirea pitecantropului a însemnat o lovitură zdrobitoare dată reacțiunii — o dovadă sigură a trecerii de la maimuță la om. De aceea reacționarii de-al de Virchow s-au ridicat împotriva acestei descoperiri, încercînd să arate că oasele găsite aparțin unui om actual, deformate prin presiunea pămîntului. Dar găsirea mai tîrziu a altor schelete de pitecantrop a zdrobit aceste uneltiri. Pitecantropul trăia și în Europa (omul din Heidelberg) și în Asia (sinantrop); el cunoștea utilizarea focului, dar nu știa să-l producă, iar drept unelte utiliza pietre și bețe, aflate la îndemîna lui.

Treapta următoare, între pitecantrop și omul actual, este reprezentată prin omul de Neandertal (omul primitiv), care era mult mai evoluat: știa să producă focul, a început să-și confecționeze îmbrăcămintea, trăia în peșteri unde se apăra de fiarele sălbatice, vîna în colectiv capre, cerbi, mamuți. Găsirea primelor oase ale omului de Neandertal a fost de asemenea contestată de savanții reacționari, sub pretextul că ar fi oase de oameni actuali deformate de o boală. Dar schelete de Neandertal s-au găsit atît de numeroase și în atîtea locuri, încît și reacționarii au trebuit să se plece în fața faptelor. Antropologul sovietic M. M. Gherasimov a reconstituit în mod științific înfățișarea acestor oameni, iar savantul sovietic A. Okladnikov, care a descoperit existența neandertalezilor în Asia (peștera Teșic Taș, din Uzbechistanul de sud) a descris și viața lor, după urmele lăsate în locurile unde trăiau. La omul din Neandertal se pare că pentru prima dată a apărut vorbirea articulată.

Cum s-a produs această transformare a maimuței în om? La această întrebare a răspuns Fr. Engels, care a arătat că acest proces se datorește muncii. Mîna omului, eliberată datorită stațiunii bipede, s-a perfecționat din ce în ce mai mult în procesul muncii. Impreună cu mîna se perfecționa mintea și întregul organism omenesc încordat în lupta cu condițiile grele de viață.

O dată cu apariția muncii și a vorbirii articulate — urmare a vieții sociale — omul iese de sub oblăduirea legilor biologice și evoluția lui este determinată în primul rînd de legile sociale descoperite de clasicii marxismului.

STRĂVECHIUL PEKIN

CAPITALA CHINEI NOI

— note de drum —

de G. MATEI

AMURGUL

Începea să se lase amurgul, cînd am părăsit străzile înguste și drepte ale orașului, pornind să mă plimb pe aleile parcului Peihai (lacurile de nord) din „ cetatea interzisă".

Privirea-mi plutea într-un nemaiîntîlnit belșug de verdeață, căreia amurgul începea să-i estompeze formele și nuanțele. Bariere de magnolii străjuiau cărările din parc, iar nuferii uriași, parcă împietriți pe luciul lacului, stăteau ca niște podoabe pe o oglindă vastă.

Am poposit o clipă în fața podului cu parapet de marmoră albă sculptată, care mai scînteia la lumina potolită a soarelui în asfințit. La celălalt capăt al podului se ridica un portal de lemn, pe al cărui fond roșu erau pictați în verde, albastru și auriu, dragoni și nori. De aici începea să urce panta unei măguri căreia i se zice „muntele de cărbune", o cunună verde ce cuprinde în mijlocul ei „pagoda albă", Paita, profilată în sobrietatea ei monumentală pe fondul de azurverzui al cerului.

Cu ochii țintă la Paita, urc cuprins de curiozitate crescîndă. Iată-mă sus, lîngă blocul alb și uriaș care stă strajă orașului întins înaintea mea.

Acesta e Pekinul, capitala de nord, orașul care, în urmă cu secole, a fost reședința Han-Balîk a marelui Kublai Han, din spița cotropitorilor mongoli, cetate de scaun împărătesc a dinastiei Ming, a împăraților manciurieni, oraș care a fost împresurat odinioară de imperialiștii de toate soiurile, de militariștii japonezi și de intervenționiștii americani, oraș care nu a fost însă niciodată îngenunchiat și a rămas totdeauna chinez.

Străvechiul Pekin este acum capitala minunată a Chinei noi, un

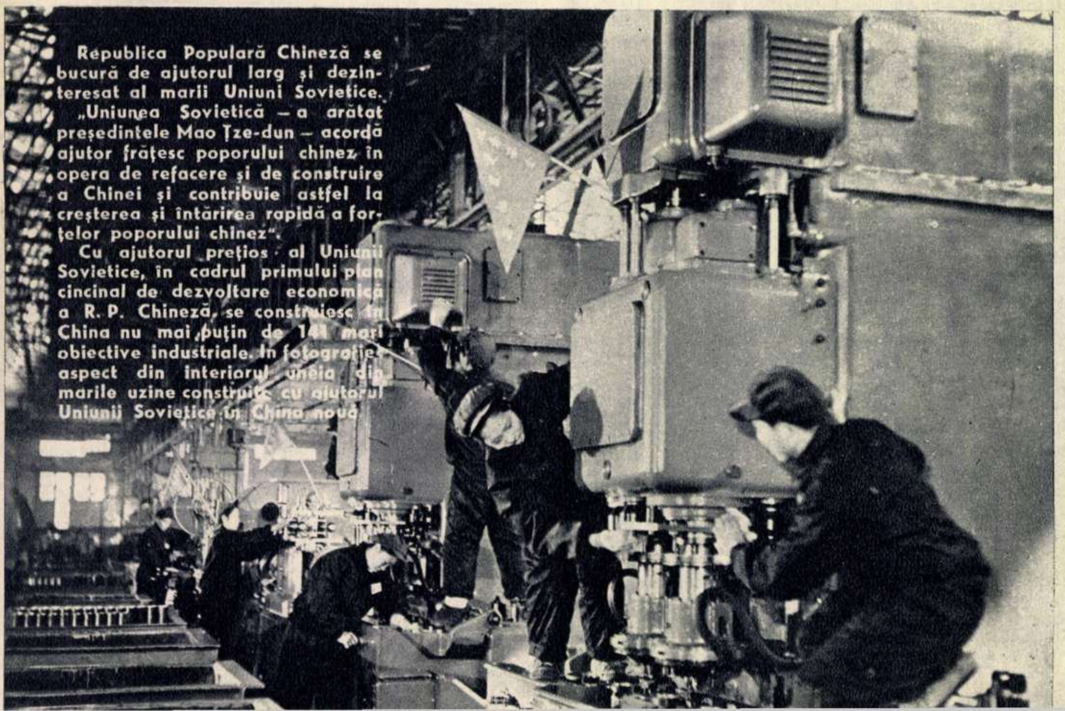

Republica Populară Chineză se bucură de ajutorul larg și dezinteresat al marii Uniuni Sovietice.

„Uniunea Sovietică — a arătat președintele Mao Țze-dun — acordă ajutor frățesc poporului chinez în opera de refacere și de construire a Chinei și contribuie astfel la creșterea și întărirea rapidă a forțelor poporului chinez".

Cu ajutorul prețios al Uniunii Sovietice, în cadrul primului plan cincinal de dezvoltare economică a R. P. Chineză, se construiesc în China nu mai puțin de 141 mari obiective industriale. În fotografie: aspect din interiorul uneia din marile uzine construite cu ajutorul Uniunii Sovietice în China nouă.

CÎTEVA DATE...

☆ După U.R.S.S., Republica Populară Chineză este, în ceea ce privește întinderea, a doua țară din lume. Suprafața ei de 9.597.000 km pătrați este aproximativ egală cu aceea a întregii Europe.

☆ Numai partea de șes, adică doar o treime din teritoriul Chinei, este de 4 ori mai mare decît întreaga suprafață a Franței.

☆ Republica Populară Chineză este țara cu cea mai mare populație de pe glob; peste 600 milioane locuitori.

☆ În afară de națiunea chineză, care numără peste 500 milioane de oameni, în marea Chină trăiesc peste 60 de alte naționalități.

☆ În toate regiunile locuite compact de minorități naționale s-a înfăptuit autonomia națională. În prezent R.P. Chineză cuprinde regiunile autonome Mongolia Interioară și Tibetul, peste 50 unități autonome de mărimea unui județ sau mai mari și peste 130 raioane autonome naționale.

☆ Gloriosul Partid Comunist Chinez, inspiratorul și organizatorul victoriilor istorice ale poporului chinez, numără 6.100.000 membri.

☆ Numai în anul 1953 — primul an al primului cincinal — valoarea globală a producției industriale a Chinei a sporit cu 33%, iar suprafața de pămînt cultivat a trecut de un milion kilometri pătrați, adică un teritoriu aproximativ de două ori mai mare decît Franța.

☆ În China funcționează în prezent peste 200 școli superioare, iar numărul studenților depășește de două ori pe cel din 1946.

☆ Numai în școlile elementare chineze învață azi peste 50 milioane elevi.

☆ Peste un miliard de spectatori au frecventat în ultimul an cinematografele și teatrele din R. P. Chineză.

☆ Pe zi ce trece R. P. Chineză își dezvoltă relațiile comerciale cu celelalte țări de pe glob. Anul trecut comerțul exterior al țării depășise cu 30 la sută nivelul din 1952. De pildă, numai exportul englez în China a crescut în 1953 cu aproape o treime, iar exportul de mărfuri chineze în Anglia de 3,5 ori față de anul precedent.

☆ În cadrul operei de ridicare a Pekinului nou se efectuează lucrări de construcție pe o suprafață uriașă de 220.000 km pătrați.

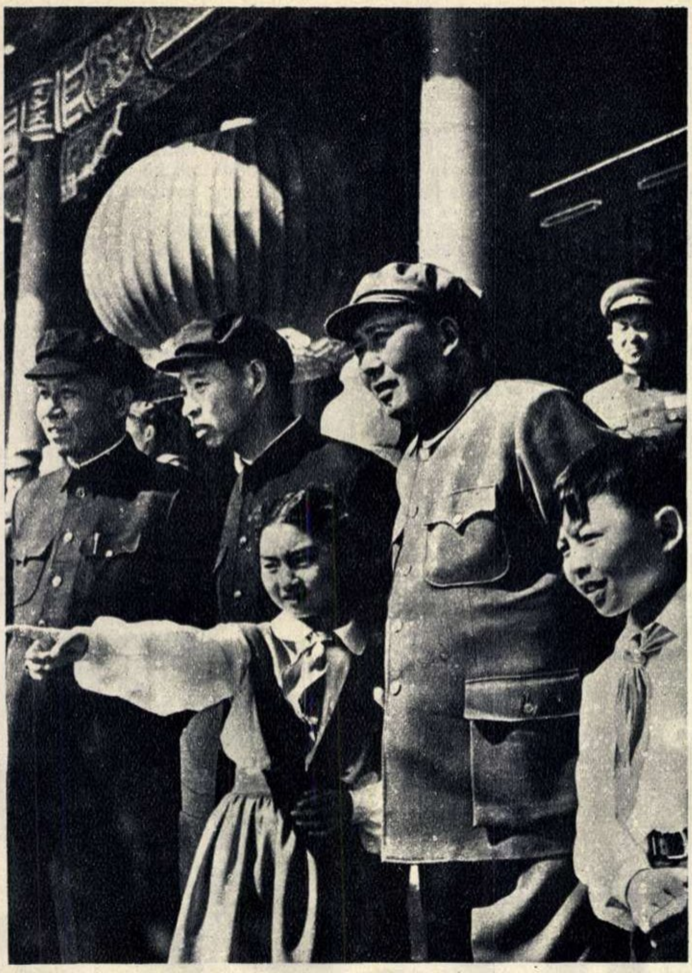

1 Octombrie 1953. Președintele Mao Țze-dun asistînd la marea paradă militară și demonstrație populară din piața Tienanmîn din Pekin, cu prilejul celei de a patra aniversări a întemeierii Republicii Populare Chineze. În dreapta și în stînga sa, doi pionieri veniți în tribună pentru a-i aduce salutul fierbinte al milioanelor de copii fericiți ai Chinei noi.

oraș al vieții libere și al construcției pașnice. Locuitorii Pekinului se mîndresc deopotrivă cu palatele și templele seculare ale orașului, și cu grandioasele șantiere ale construcției socialiste.

Anul trecut întreaga Chină a sărbătorit cea de a 800 aniversare de la proclamarea Pekinului drept capitală a statului chinez. Și acum, în acest început de octombrie, în Capitala întinerită a țării străvechi se desfășoară marile serbări în cinstea celei de a V-a aniversări a proclamării Republicii Populare Chineze, patria celor 600 de milioane de chinezi eliberați pentru totdeauna de sub jugul imperialist.

De sus, de pe Paita, se conturează limpede întregul oraș.

De jur-împrejurul colinei pe care mă aflu, zăresc zecile de palate imperiale; acoperișurile lor de olane galbene, cu colțurile țuguiate, sînt împodobite cu dragoni. Templele au acoperișurile ca niște carapace de smalț albastru și par brîie de dantele fine în jurul vegetației grădinilor și albăstrimii lacurilor.

Dincolo de zidurile roșii ale Palatului de iarnă, proptit pe la colțuri de cîte o poartă masivă, se întinde orașul propiu-zis, cu străzile lui cenușii strivite de ziduri. Dar numai privind de pe o înălțime, nu de pe străzi, descoperi adevăratul Pekin, orașul grădinilor interioare.

Rotindu-mi privirea mai departe, ochii mi s-au oprit la piața uriașă Tienanmîn, iar dincolo de ea, la capătul de miazăzi al orașului, dincolo de zidurile ei înalte și masive, am zărit Cinmin-ul — Poarta de sud.

Alături de Poarta de sud se află alt cartier, odinioară interzis, cartierul ambasadelor. Se mai văd și acum zidurile care-l împrejmuiau și locul porților masive, care zăvorau chinezilor intrarea în aceste părți.

Departe, către sud, sclipesc abia perceptibil trei valuri de olane de topaz: este acoperișul Tiantanu-lui, al Templului Cerului.

ZORILE

Anul acesta, de 1 octombrie, se înalță din nou deasupra Tienanmîn-ului, Palatul Liniștii Cerești și al Pămîntului, drapelul roșu cu cele cinci stele; întîia fîlfîire a flamurii acesteia a vestit marii Chine începutul revărsatului de zori.

Întunericul mileniilor de asuprire feudală, imperialistă și colonialistă s-a risipit dincolo de lume, în fața nestăvilitului marș triumfal al revoluției chineze.

Pekinul cinstește din nou proclamarea Republicii Populare Chineze.

Steagul purpuriu cu cele cinci stele, care simbolizează unitatea de nezdruncinat a Chinei propriu-zise, a Manciuriei, a Mongoliei exterioare a Sinkiangului și a Tibetului, stă înfipt pe poarta principală a „cetății interzise", care este acum slobodă pentru milioanele de oameni truditori ai Chinei noi.

Cît de puțin înseamnă cinci ani în viața unui popor a cărui istorie scrisă datează de peste cinci milenii! Și, totuși, zorile de curînd ivite au dăruit, în scurtul răstimp, celor 600 de milioane de chinezi, viața cea adevărată, libertatea.

În fața tribunelor fremătătoare, ca talazurile oceanului, defilează acum sutele de mii de cetățeni ai Pekinului, care în 1949 au gustat întîia dată dreptul la demnitatea omenească și au început a-și călăuzi cu inima lor și cu a lor minte propriul destin.

Defilează de asemenea torente nesfîrșite de ostași pășind în cadența marșurilor militare, trec muncitorii în albastrele lor haine de bumbac, mulți cu flori roșii în piept, semnul fruntașilor în muncă, alături de țărani, de dansatori în veșmînt de mătase purpurie, galbenă ori albă, în mișcarea ritmică a „ko-yang"*-ului ...

Alături de fiii lui Han**, pășesc manciurienii în caftanele lor lungi de mătase de culoare închisă; cei din tribul miao, din sudul Chinei, în bluze albastre și cu turbane negre pe cap; mongolii, în tradiționala lor haină verde; kaoșianii, din munții Taivanului încă asuprit de imperialism, cu pălăriile lor înalte de mătase neagră; tibetanii cu pelerine de mătase galbenă, tivite cu panglici aurii, și cu căciuli înalte din blană de vulpe.

Aceste șuvoaie au pornit din cele mai deosebite puncte ale continentului chinez, acum mai bine de treizeci de ani, la chemarea Partidului Comunist; ele s-au întîlnit și au crescut, adunîndu-se în uraganul revoluției care a risipit tot ce a fost întuneric și asuprire.

Împrospătat de acest val de energie revoluționară a maselor, Pekinul, vechiul așezămînt de silnicii, s-a transformat în orașul lumină al Chinei noi.

Cele peste 3000 de hutunguri*** ale Pekinului s-au schimbat cu desăvîrșire. Pe străzile strîmte mai răsună și acum strigătele vînzătorilor ambulanți de plăcinte ori de semințe, se mai aude și acum zgomotul pîrîietoarelor zarzavagiului sau bătăile ritmice pe care vînzătorul de păsări le armonizează cu pasul său legănat, pentru că și-a legat de coș niște bețișoare de alamă. Toată larma aceasta e însă înghițită de vuietul nou al construcțiilor. Tîrnăcoapele dcboară zidurile care împrejmuie cartierele în care accesul chinezilor era altădată interzis. Noțiunea de cartier interzis se scufundă acum în amintire, căci vechile palate și grădini imperiale au devenit case și parcuri de cultură și de odihnă pentru oamenii muncii.

Chinei populare, Pekinul de ieri nu-i corespunde în nici un chip. După ce brîul de zid care-i încătușa dezvoltarea a fost spart, orașul a început să se întindă. Suprafața lui se va mări în anii ce vin nu mai puțin de zece ori!

În locul vechilor cartiere se vor înălța altele noi, impunătoare, cu vaste spații înconjurătoare de verdeață. Cei ce iubesc China și poporul ei n-au ce să regrete la gîndul că vor dispare unele cartiere, care pentru excursioniștii occidentali erau mostre de exotism, dar pentru poporul chinez nu însemnau decît insalubritate și mizerie.

La poalele munților Și Șan se va construi o stațiune climaterică ce va cuprinde pe teritoriul ei și Palatul de vară. De pe acum își înalță silueta masivă noile spitale și vile, sanatorii și case de odihnă.

Pe locul fostului sălaș al intrigilor imperialiste, în „cartierul ambasadelor", se află azi sediile „Co-

Clădirea noului Institut de agricultură mecanizată din Pekin.

---

* ko-yang: dans național chinez

** fiii lui Han: după o străveche legendă, chinezii sînt urmașii lui Han, în timp ce frații lor manciurieni sînt descendenții lui Man, fratele lui Han.

*** hutung: stradă.

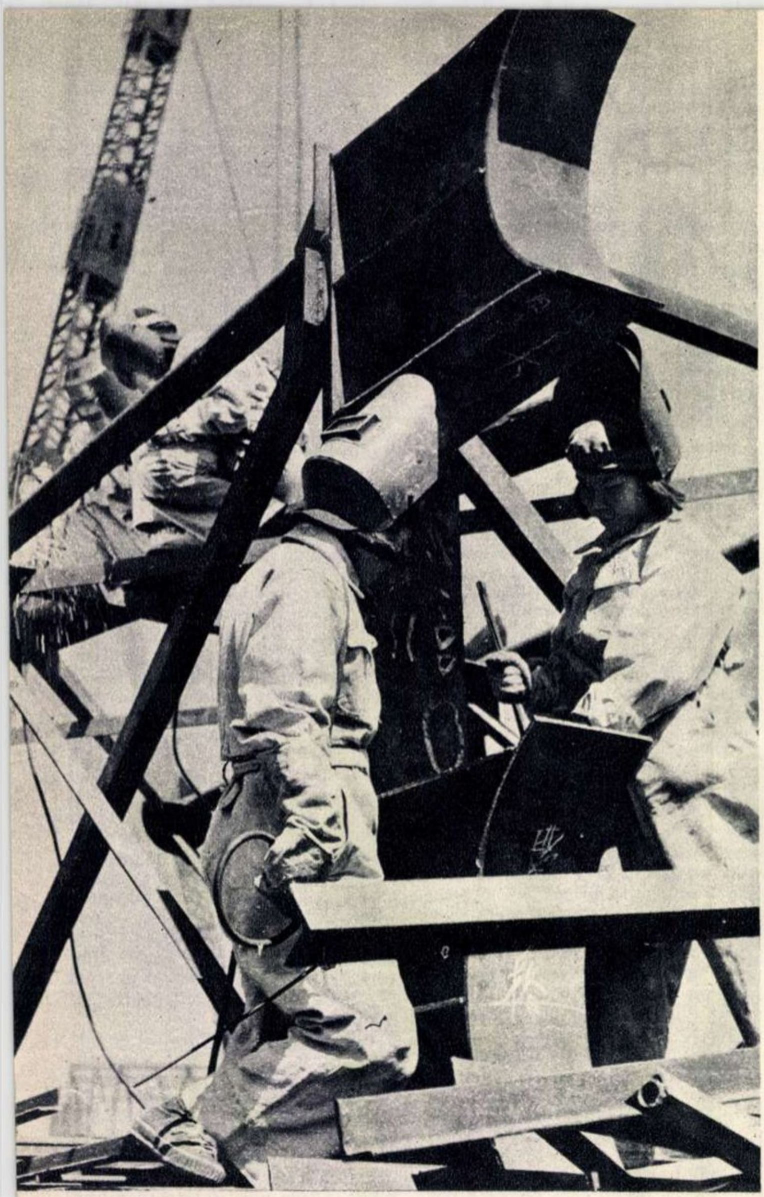

Sus pe înălțimile marilor șantiere ale Pekinului în construcție, munca este în toi. Alături de minunatele palate străvechi, se înalță noi și noi clădiri impunătoare, vlăstare tinere ale Pekinului modern.

mitetului chinez pentru apărarea păcii", „Asociației de prietenie sovieto-chineză" și altor organizații scumpe poporului chinez.

Tienanmîn, piața centrală a orașului, a fost lărgită mult. Aici s-au construit clădiri noi care slujesc drept sedii instituțiilor centrale de stat. In partea sudică a pieții Tienanmîn, spre poarta Cinmin, se înalță statuia monumentală, înaltă de peste 36 metri, a eroilor căzuți în lupta pentru patrie.

Pe bulevardul care taie în două piața centrală s-au clădit hoteluri noi, moderne și confortabile. Întreg orașul e dominat de clădirea construită în cinstea Conferinței pentru pace a popoarelor din Asia și zona Pacificului, care a avut loc la Pekin în 1952: este hotelul Ho Ping Ping Kuan — Hotelul Păcii.

Prietenia dintre marele popor chinez și celelalte popoare ale lagărului păcii și socialismului își găsește expresia și în acest dans popular romînesc, executat cu iscusință de un ansamblu artistic chinez cu prilejul mitingului festiv care a avut loc la Pekin, anul trecut, în cinstea zilei de 23 August.

În zona răsăriteană a orașului s-au construit noi cartiere muncitorești, nu departe de uzine, iar spre apus se clădește cartierul sanatoriilor și al caselor de odihnă.

Pekinul a devenit un mare centru cultural.

Pe șoseaua care duce de la Pekin spre nord-vest, în direcția fostului Palat de vară, de la poalele munților Și Șan, se rînduiesc clădirile vestitei universități chineze Sin Hua, precum și cele ale Academiei minorităților naționale.

Dar vechile universități s-au dovedit a fi neîncăpătoare pentru sutele de mii de studenți de astăzi. De aceea s-a pornit la construirea centrului cultural al capitalei, unde se vor ridica 25 de institute superioare de învățămînt și 5 institute de cercetări științifice. Inima acestui raion al culturii va fi clădirea impunătoare a Academiei de Științe a R.P.Chineze. E interesantă, în această privință, o comparație care zugrăvește admirabil avîntul de dezvoltare al Chinei noi: numai suprafața acestui centru cultural va egala toată suprafața Pekinului de azi, a cărui populație de 2.700.000 locuitori se va dubla.

In partea de sud-est și nord-est se vor ridica noi cartiere industriale. Numai o fabrică de textile, aflată acum în construcție, va ocupa o întindere de 90.000 metri pătrați.

Ceea ce te izbește în fiecare clipă, indiferent de care ramură de activitate ar fi vorba, este măiestria cu care poporul chinez își îmbină moștenirea culturală națională cu noul conținut al culturii și cu țelurile construcției socialiste. Fie că e vorba de porticurile în stil clasic chinezesc, ce se văd la marile întretăieri de drumuri, sau de canalizarea Pekinului, veche de peste 500 de ani, dar care e lărgită azi și modernizată, poporul chinez respectă tot ce s-a făcut bun în trecut, dar dezvoltă în același timp totul, imprimă pretutindeni ritmul nou al vieții sale de azi.

Același lucru se poate observa și în viața literară și artistică. Este deosebit de interesant să vezi cum teatrul clasic chinez, vechi de mii de ani, osificat, a fost împrospătat și constituie astăzi unul din cele mai răspîndite mijloace de educație cetățenească, socialistă a oamenilor.

Formele teatrului s-au conservat. Și azi se joacă pe scena clasică, cu măști, fără decoruri, în costumele vechi, și adesea ideile sînt exprimate prin simboluri, în loc de cuvinte, prin gesturi, obiecte, culori etc. S-au păstrat și muzica, și chiar personajele operelor, dar ele vorbesc astăzi alt limbaj: limbajul care educă și călăuzește masele în lupta lor pentru consolidarea libertăților cucerite.

Pekinul de azi este orașul în care se îmbină, poate mai mult ca în orice alt oraș chinez, tradițiile milenare ale acestui popor harnic, cu noua construcție socialistă.

★

Pekinul, orașul fanzelor* cenușii și mohorîte, cu tăinuitele lor interioare, Pekinul de ieri cu străzile sale înguste și pline de praf, devine văzînd cu ochii un vast oraș-grădină, cu clădiri mari, încăpătoare și luminoase, cu bulevarde largi, cu masive spații de verdeață, cu monumente de artă, focar de cultură.

În acest cadru nou, într-adevăr demn de un mare popor care construiește socialismul, vor dobîndi mai multă valoare, mai multă strălucire, monumentele antichității și locurile memorabile, ansamblurile arhitectonice și operele de artă ale vechiului Pekin.

Pekinul se dezvoltă în pas cu țara întreagă, întinerește și se transformă neîncetat.

Pekinul, ca și China întreagă, a jucat un rol uriaș în istoria veche a Orientului Îndepărtat. Cultura și civilizația chineză, semănate pe pămînturile vecine ori mai îndepărtate, au rodit și au dat lăstare noi și puternice în cultura universală.

Azi, acest minunat și străvechi oraș întinerit, simbolizînd talentul, forța și vitalitatea marelui popor chinez, pășește înainte spre un viitor de măreție.

Din Pekin, pînă în cele mai îndepărtate colțuri ale uriașului pămînt chinez, sînt trimise pe calea aerului imense cantități de bunuri de larg consum. In fotografie: pe aerodromul din Pekin un avion de transport este încărcat cu mărfuri ce se expediază în Sinkian, cea mai îndepărtată provincie din nord-vestul Chinei.

Pekinul, simbolul realizărilor poporului chinez, a devenit una din marile capitale ale lumii. Pekinul a devenit o mare capitală a păcii în Orient, căci el este capitala bravului popor chinez liber și apărător al păcii, capitala unei uriașe țări care luptă cu abnegație contra uneltirilor imperialiste în Asia.

Dacă totuși te vei întreba, cititorule, ce îmbie ochii și inima cel mai mult la Pekin: monumentalele clădiri, coloritul orașului, obiceiurile, sculpturile miniaturale de o migală aproape de necrezut, sau altceva? Voi răspunde fără ezitare că ceea ce am admirat cel mai mult la Pekin este omul nou chinez.

Omul nou care, cu modestia și hărnicia lui nemărginită, a creat o uriașă, bogată și multilaterală civilizație, care vreme de peste 20 de ani a dus un crîncen război revoluționar încununat de victorie împotriva unor dușmani întotdeauna mai bine înarmați; omul care dislocă azi sute de milioane de metri cubi de pămînt pentru a zăgăzui puhoiul cotropitor al apelor; omul care zidește canale de navigație, hidrocentrale, palate ale culturii, constructorul Chinei noi socialiste.

---

* fanza: casă chinezească

CHINA POPULARA
MARE PUTERE MONDIALĂ

Un eveniment istoric: întîlnirea din luna iunie a c. dintre premierul Consiliului Administrativ de Stat şi ministru al Afacerilor Externe al R. P. Chineze, Ciu En-lai, şi primul ministru al Indiei, Jawaharlal Nehru. Reprezentanţii popoarelor chinez şi indian, numărînd un miliard de oameni, au arătat lumii întregi că două dintre cele mai mari popoare de pe glob sînt ferm hotărîte să întreţină relaţii de prietenie şi pace, şi să se opună oricăror uneltiri agresive în Asia. In fotografie: primul ministru indian Nehru (în stînga), întîmpinîndu-l pe aeroportul din Delhi (India) pe premierul Ciu En-lai, căruia i s-au oferit tradiţionale ghirlande de flori.

Armata Populară Chineză de Eliberare este un vajnic apărător al cuceririlor poporului chinez şi al păcii în Extremul Orient. In fotografie: aspect de la grandioasa paradă militară desfăşurată la Pekin, cu prilejul celei de a patra aniversări a R. P. Chineze.

Un grup de tinere din Pekin citesc în ziar textul noii Constituţii a R. P. Chineze, care consfinţeşte marile drepturi şi libertăţi cucerite de poporul chinez sub conducerea Partidului Comunist.

In zilele conferinţei de la Geneva: Premierul Ciu En-lai în mijlocul unui grup de membri ai delegaţiei chineze.

★

In luna mai 1951 guvernul S.U.A. a adoptat faimoasa rezoluţie cu privire la aplicarea „embargo"-ului faţă de R. P. Chineză, adică interzicerea comerţului cu această ţară. Această încercare de gîtuire economică a Chinei populare s-a soldat cu un lamentabil eşec. Pînă şi unele ţări aliate cu S.U.A. n-au ţinut seama de măsura Washingtonului şi au stabilit legături comerciale cu marea Chină, care întreţine în prezent relaţii comerciale cu zeci de ţări din Asia şi Europa. In fotografie: un vapor britanic ancorat în portul Hancion este încărcat cu o mare cantitate de orez chinezesc ce urmează să fie transportat la Ceylon.

→

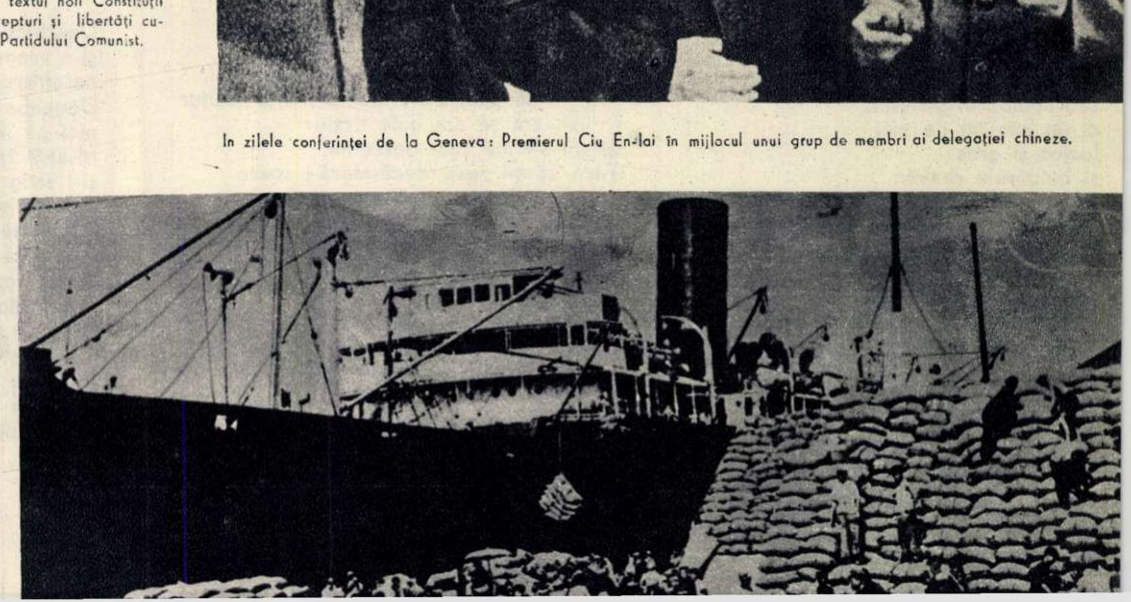

DIN POEZIA CHINEZĂ

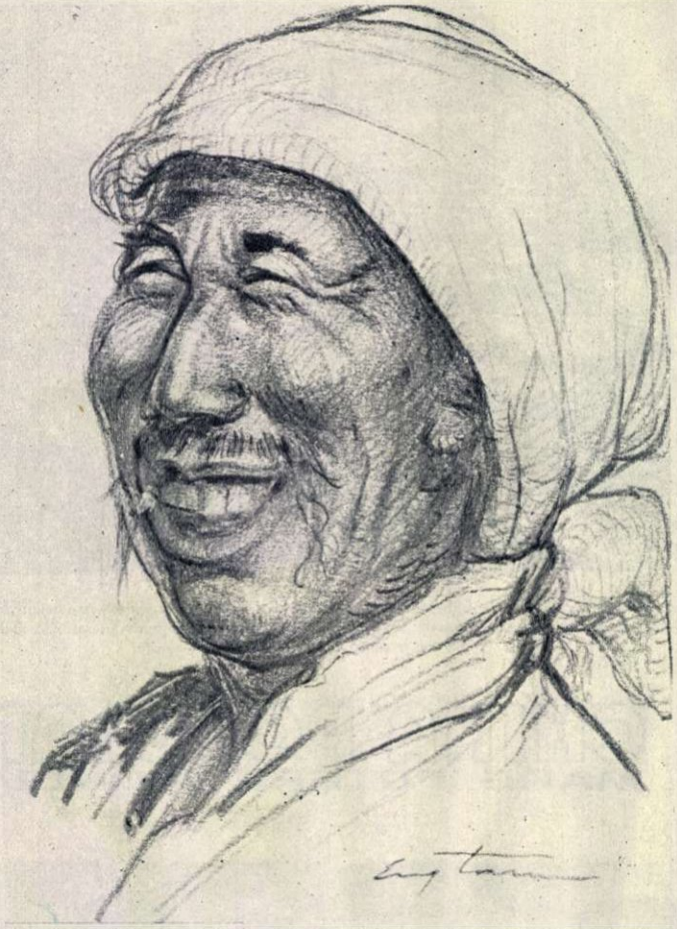

Desen de Eugen TARU

STĂPÎN SÎNT PE OGORUL MEU

de SIAO-IU

Acest ogor e-ntreg al meu acum,
şi întîmplarea asta-i fără seamăn!
Iar ziua-n care mi s-a dat pămînt
e-a douăzeci şi una din august.
Cine-ar putea cîndva s-o dea uitării?
Dar spre-amintire veşnică, neştearsă,
eu am săpat-o în zidul casei mele.

Ogorul meu
nu e un biet ogor sărman,
albit de var
sau spulberat de vînt,
ci un pămînt de soi,
lucios şi gras
şi bulgărele reavăn,
pe care-l iau în mînă şi-l duc lîngă obraz,
are mireasma cea mai dulce şi-ameţitoare
pentru mine.

Eu voi lucra ogorul
şi-am să răstorn în brazda lui
puterea înzecită de care sînt în
stare:
Ogorul meu e-o părticică
din avuţia ţării mele.
Uzinele îşi vor deschide
nesăţioase guri,
cerînd mereu să li se umple burta,
şi eu va trebui să le hrănesc,
să le trimit bumbac şi grîne
spre a primi de-acolo mîncare, băutură,
vestminte pentru vară
şi haine calde iarna.
Ogorul meu va trebui să dea
şi el, după puterea lui,
bucate şi bumbac pentru popor.

Imi voi ara şi semăna pămîntul,
iar pentru-a-l face cît mai roditor
am să mă culc tîrziu
şi-am să mă scol devreme.
Fără să-mi pese dacă-afară-i soare
sau burniţă sau ploaie cu bulbuci,
am să-l hrănesc, împrăştiind
pe tot întinsul lui îngrăşăminte.
Ce minunat va fi în Cireşar!
Gaolianul fi-va mai înalt
decît acoperişul casei mele,
cu frunze lucitoare ca nişte săbii mari;
vor da la soare, grînele în pîrg
şi ca un fulg nemărginit şi alb
bumbacul va pluti lîngă pămînt;
porumbul falnic va purta, semeţ,
ştiuleţii, încă cruzi, la subţioară,
cu mătăsoase fire aurii.
De dimineaţă pînă în amurg
îmi voi păzi ogorul,
ferindu-l de lăcuste,
de grindină şi vînt,
voi îngriji bumbacul
să fie alb ca neaua,
plivindu-l şi prăşindu-l după ploaie.

Căci cine pînă-acum, din neamul
meu,
a stăpînit vre-un petic de pămînt?
In vremea împilării şi-asupririi
boierii stăpîneau pămîntul ţării,
boierii-nstrăinaţi de glie
care habar n-aveau
ce e gaolianul sau porumbul,
dar ne răpeau ogoarele,
ne biciuiau şi ne speteau,
sugîndu-ne, mereu mai nesătui,
tot sîngele din vine.
Asupritorii şi-au pierdut puterea
şi-au fost zvîrliţi afară
căci vremea lor s-a dus.
Iar minunatele cuvinte:
„Ogorul lui şi-l ară fiecare",
sînt astăzi imnul fericirii noastre,
cîntarea roditorului pămînt.
Acest ogor e-ntreg al meu acum,
şi întîmplarea asta-i fără seamăn!
Iar ziua-n care mi s-a dat pămînt
e-a douăzeci şi una din august.
Cine-ar putea cîndva s-o dea uitării?
Dar spre-amintire veşnică, neştearsă,
eu am săpat-o-n zidul casei mele.

DE CE ZÎMBEŞTE CUMNATĂ-MEA

(Cîntec popular din valea rîului Huai)

Atunci cînd ţarca-ncepe a striga
înseamnă că va sosi o veste bună
Şi-ntr-adevăr primit-am ieri
scrisoare
de la un frate-al meu mai mare,
iar eu am dat s-o slovenesc întîi.
Cumnată-mea din mîini mi-a smuls-o.
Zic:
„Ei, cumnăţică, asta nu se cade!"
Dar ea-mi răspunde: „Nu e dreptul
meu?"
Deschide aşadar scrisoarea
şi-n vreme ce citeşte
neîntrerupt zîmbeşte.
Degeaba îi vorbesc:
nici nu m-aude!
M-arăt întărîtat de aşteptare
şi-i strig în gura mare:
„Ce scrie-acolo?
Vreau să ştiu şi eu!"
Cumnată-mea, văzîndu-mă-nciudat,
e toată numai zîmbet.
„Ei, frăţioare, zice ea,
ce scrie-aici e fără-asemănare!
Căci frate-tău mai mare,
în valea rîului Huai
muncind cu spor,
e dat acum drept pildă tuturor."

In romîneşte de
Virgil TEODORESCU

LING GANG:

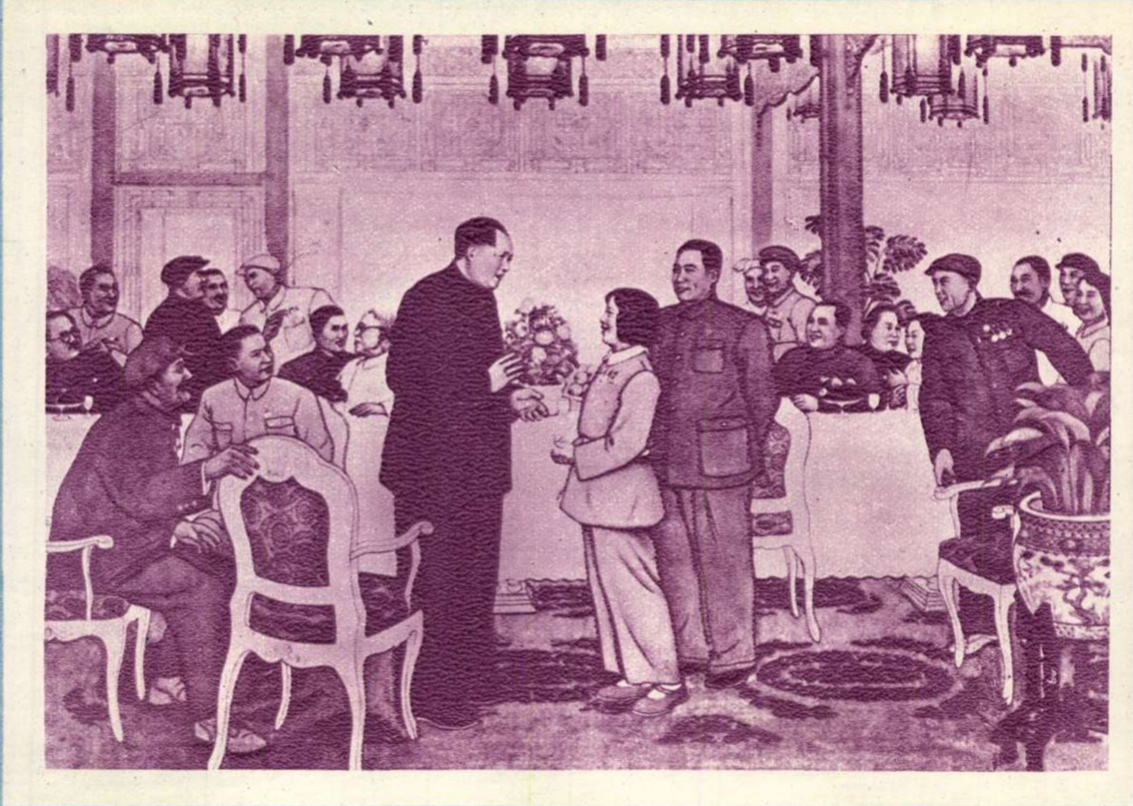

Eroina Hao-Kuei-Lan întîlneşte pe Mao Ţze-dun la recepţia Eroilor Muncii (Tablou de Anul Nou)

ARTA UNUI POPOR LIBER

– convorbire cu artistul plastic Eugen ŢARU –

Ne-am adresat tov. Eugen Ţaru, laureat al Premiului de Stat, — care a vizitat China nouă în primăvara anului trecut — cu rugămintea de a împărtăşi cititorilor revistei noastre cîteva din impresiile pe care i le-a lăsat cunoaşterea nemijlocită a artei plastice chineze, cîteva din aspectele reprezentative ale acestei arte în zilele noastre. Publicăm, în rîndurile ce urmează, cele declarate de tovarăşul Eugen Ţaru.

„Pe una din străzile Şanhaiului am văzut – puţină vreme de la sosirea noastră – un lucru care ne-a impresionat în mod deosebit. In jurul unei gherete, aşezaţi pe scăunaşe scunde, şezînd cu picioarele strînse sub ei, numeroşi oameni, sprijiniţi de pereţi, răsfoiau într-o pioasă tăcere nişte cărţulii ilustrate. I-am revăzut, cînd ne-am reîntors, peste mai bine de o oră, continuînd să privească cu aceeaşi concentrată atenţie, aceleaşi cărţulii. Privirii noastre uimite, Cion-I-Sî, interpretul nostru, i-a răspuns aducîndu-ne şi nouă cîteva din acele mici albume cu coperţi viu colorate: ele conţineau zeci şi sute de desene care, înlănţuite, istoriseau o poveste vie şi interesantă, inspirată de cele mai multe ori

HUA TIEN-JU : Luptători pe frontul producţiei (Basorelief)

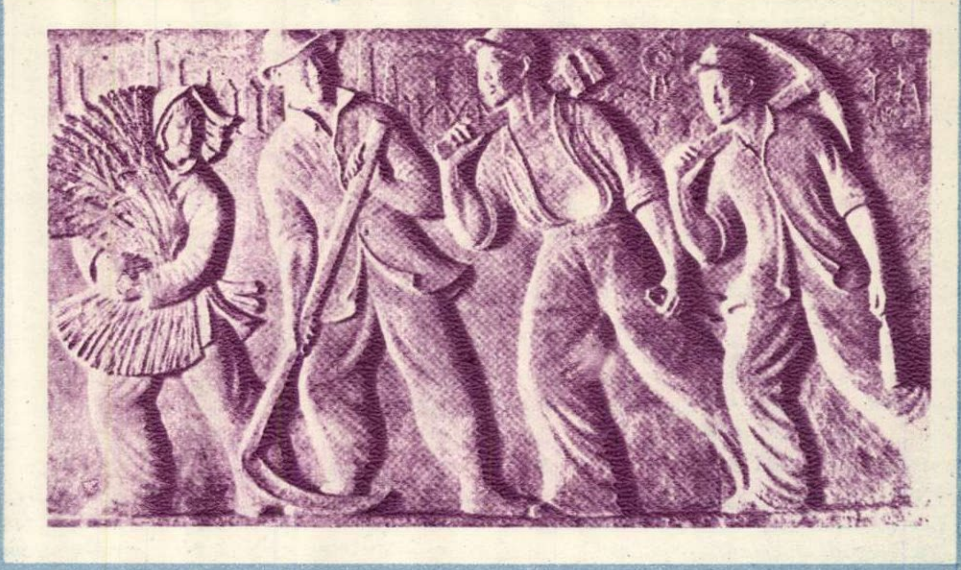

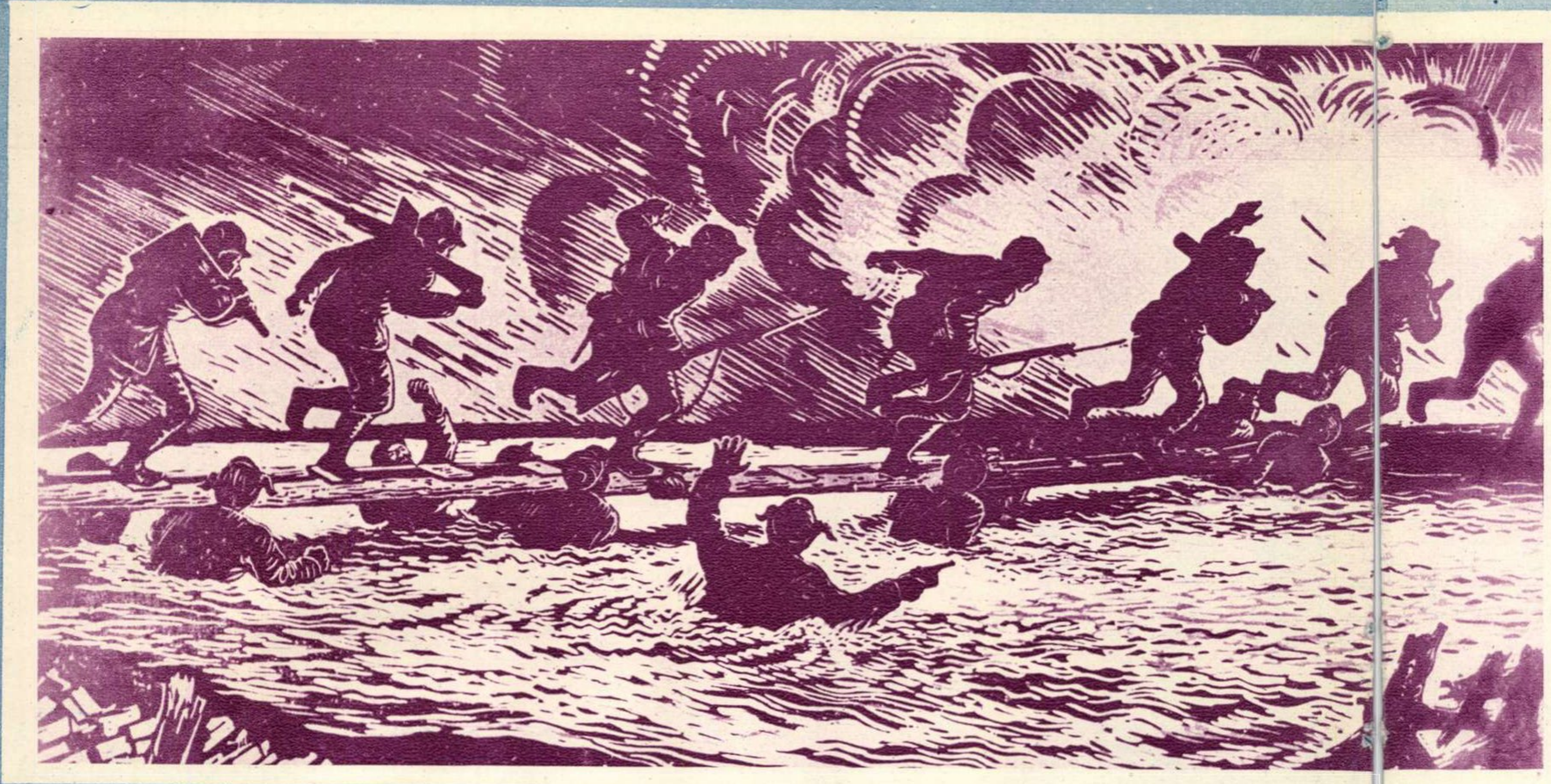

KU-JUAN: Podul din oameni (gravură)

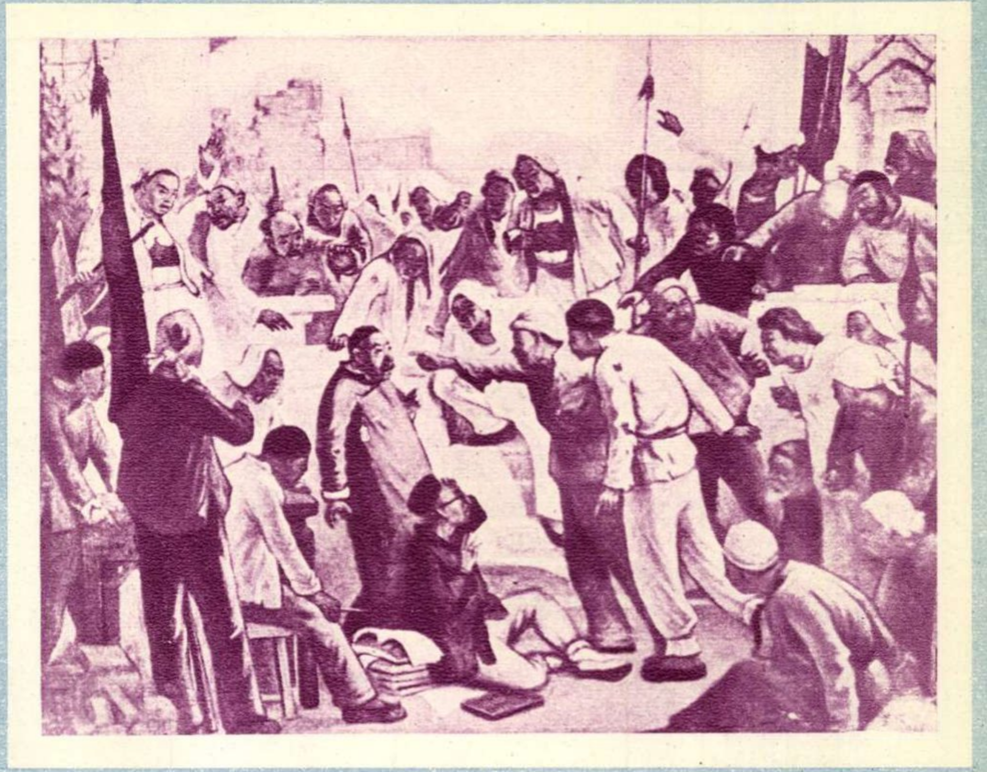

MO PU: Ziua răfuielii (pictură)

din problemele actualității. Textul era minim: cîteva cuvinte pe fiecare pagină. Am aflat atunci cum, datorită analfabetismului cumplit în care de veacuri a fost ținut poporul chinez, cărțuliile acestea, în care vorbeau nu cuvintele, ci imaginile plastice, au fost primite cu sete și „citite” cu pasiune.

Acest fapt este—cred—reprezentativ pentru unul din cele mai izbitoare aspecte ale mișcării plastice din China nouă: larga ei pătrundere în masă și interesul viu cu care e primită de popor.

Cărțile ilustrate de care vorbeam mai sus nu constituie decît unul din vehiculele care duc celor 600 de milioane de chinezi arta plastică. Pretutindeni pe unde am călătorit, pe joncile de pe fluviul Huai și în bordeiele întunecate – vestigii ale trecutului, din cătunele ce împrejmuiesc Cantonul, pe balustradele podurilor ori pe schelele noilor construcții, am văzut afișe, desene, caricaturi legate de cele mai arzătoare probleme ale actualității. Multe din ele mobilizează masele pentru campaniile agricole, unele cheamă la întreceri pe marile șantiere, la lupta pentru pace, altele militează pentru cauza căsătoriei contractate după libera voință etc.

Înainte de proclamarea R. P. Chineze, mulți desenatori, gravori și caricaturiști și-au părăsit atelierele și au pornit cu Armata Populară de Eliberare în lungile sale campanii; mai tîrziu, după eliberare, artiștii s-au dus pe șantierele marilor construcții, locuind printre muncitori luni de-a rîndul, creînd cu operativitate lucrări mobilizatoare, capabile de mare forță educativă.

Am admirat profund înaltul spirit partinic în arta pictorilor chinezi, am admirat marea modestie cu care artiști de recunoscut talent lucrează, alături de mari panouri decorative, lozinci și placarde pentru stimularea respectării igienei, ori grafice de producție. Această apropiere, această completă identificare a artei lor cu preocupările și năzuințele maselor, este cheia uriașei răspîndiri și prețuiri de care se bucură plastica în Chine nouă.

Să dau un exemplu de felul în care artiștii plastici chinezi înțeleg să-și pună arta în slujba educării, a transformării conștiinței omului simplu. „Nien-Hua” — tradiționalele ilustrații de Anul Nou – sînt printre cele mai vechi și populare forme ale plasticei chineze. Tipărite în trecut de conducătorii cultelor religioase, ele aduceau imagini ale diferitelor zeități. Împrospătate în fiecare primă zi a anului nou — pe porțile sau pe zidurile caselor – ele aveau, după părerea chinezului ținut în misticism și ignoranță, forța tainică de a-i ocroti de boli, de secetă ori inundații.

In ultimii ani, cunoscînd puterea circulatorie a acestor ilustrații, pictorii le-au înnoit complet conținutul, legîndu-le de actualitate, făcîndu-le purtătoare ale noilor idei. Succesul acestor lucrări a fost enorm. In numai trei ani, artiștii chinezi au realizat peste 2.000 de tablouri care au fost multiplicate într-un total de 100 milioane exemplare. Ele s-au epuizat cu o atît de uimitoare rapiditate, încît a fost greu să se mai găsească un rînd de exemplare din lucrările cele mai bune, pentru a ne fi dăruite nouă!

Cele mai prețuite și mai răspîndite „Nien-Hua” sînt astăzi tablourile închinate eroicului Partid Comunist Chinez, conducătorilor săi, victoriilor mișcării populare de eliberare. Ca să cităm doar cîteva: „Adunarea festivă în cinstea celei de a 30-a aniversări a Partidului Comunist Chinez” de Hon-I-Min și Dîn-Lun, „Președintele Mao Țze-dun în mijlocul țăranilor” de Ku-Juen, „Marea unitate a popoarelor din China” de E-Tean-lui, „Eroina Hao-Kuei-Lan întîlnește pe Mao Țze-dun la recepția Eroilor Muncii” de Lin-Gang etc.

Sau alt exemplu. L-am cunoscut personal – într-o vizită pe care i-am făcut-o în casa sa din Pekin – pe unul din marii maeștri, continuatori ai tradiționalei arte clasice chineze, Tsi-Pai-și. In vîrstă de 94 de ani, maestrul cu obrazul asemenea pergamentului îngălbenit de vreme își continua creațiile la masa sa de lucru. Cu cîtăva vreme în urmă, bătrînul pictor ceruse ca în una din curțile sale interioare să fie dat drumul unui stol de porumbei. Săptămîni de-a rîndul Tsi-Pai-și a stat tăcut, încremenit aproape, în mijlocul porumbeilor, urmărindu-le ușoara fîlfîire a aripilor, grația zborului, coloritul delicat. Apoi, întors în atelierul său, a creat un admirabil tablou, de dimensiuni uriașe, în care stilul clasic al picturii chineze este folosit într-o minunată compoziție cu flori, pomi și po-

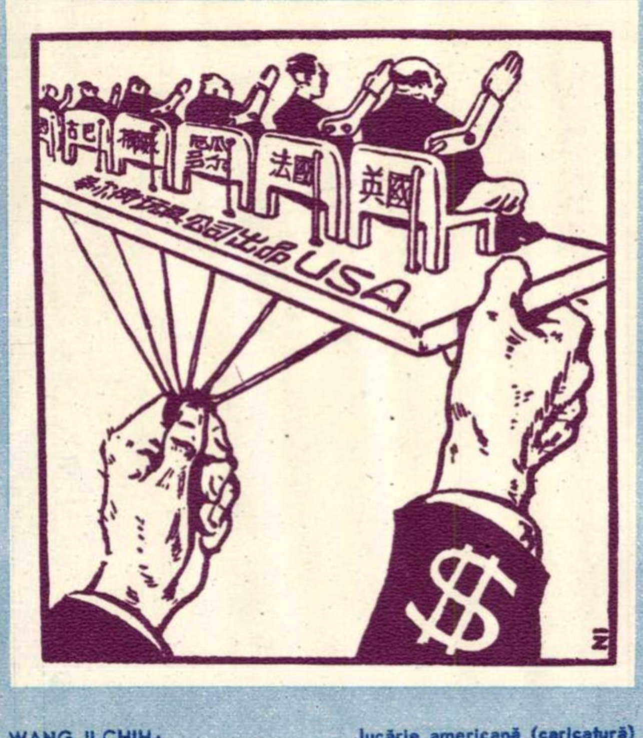

WANG-JI-CHIH: Jucărie americană (caricatură)

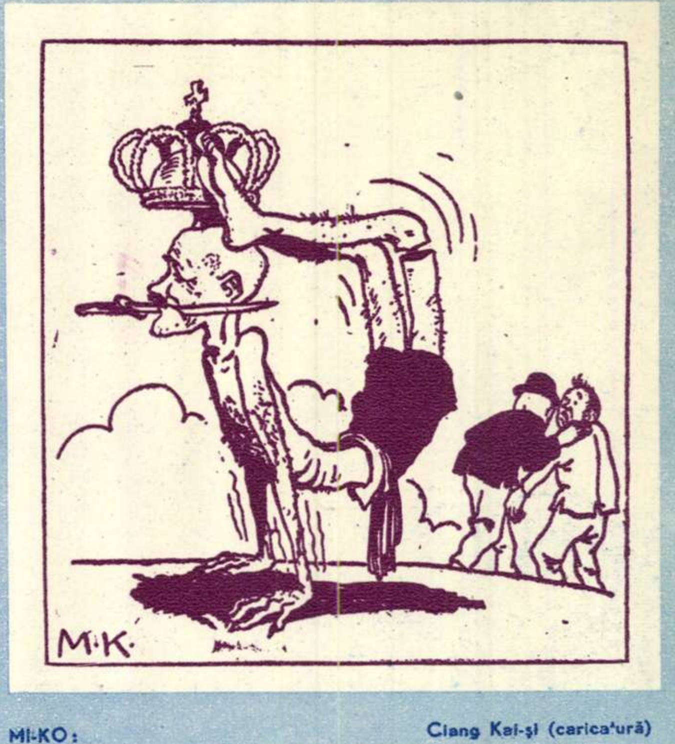

MI-KO: Ciang Kai-și (caricatură)

rumbei. Cu această lucrare bătrînul pictor a salutat Congresul Partizanilor Păcii din ţările Asiei şi zona Pacificului. Lucrarea poate fi văzută şi azi împodobind holul Hotelului Păcii din Pekin.

Aceleiaşi nobile cauze a luptei pentru pace i-au închinat compoziţiile lor pictorii Teng Ciu („Campania de semnături pentru pace"), Ti-Ma-Hun („Detaşamentele de voluntari chinezi trec printr-un sat coreean") etc

Deosebit de combativi şi dovedind ingenioase soluţii în rezolvarea problemelor dificile pe care le ridică caricatura, şi în special caricatura pozitivă — sînt caricaturiştii chinezi, dintre care am avut bucuria de a-i cunoaşte personal pe Mi-ko, Tsai-Jo-hung, Fan-Cion şi Chung-Lin.

Lucrările reproduse în planşele de faţă ilustrează, într-o oarecare măsură, ce este reprezentativ în actuala plastică chineză, atît în ce priveşte tematica, cît şi măiestria ei artistică. Plină de un intens dramatism, realizată cu mijloace sobre dar cu forţă expresivă, lucrarea binecunoscutului gravor Ku-Juan — „Podul din oameni" — aduce imaginea unui act de eroism al ostaşilor chinezi, petrecut cu adevărat în timpul războiului de eliberare: pentru a înlesni trecerea rapidă a trupelor peste valurile unui rîu ce nu avea pod, mai mulţi ostaşi s-au cufundat în apa pe jumătate îngheţată, susţinînd vreme îndelungată pe umerii lor puntea de asalt pe care au trecut camarazii lor.

Ii regăseşti apoi, cu ani mai tîrziu, pe aceiaşi oameni care nu şi-au precupeţit sîngele pentru libertatea ţării, răfuindu-se în satul lor cu moşierul care i-a exploatat crunt atît amar de vreme (pictura lui Mo Pu: „Ziua răfuielii"), ori bucurîndu-se din plin de roadele muncii lor paşnice, împreună cu iubitul lor conducător Mao Ţze-dun („Eroina Hao-Kuei-Lan întîlneşte pe Mao Ţze-dun la recepţia Eroilor Muncii").

Ne-am reîntors în patrie cu o bogăţie de cunoştinţe preţioase, cu un bagaj bogat de amintiri, pe care ne-am străduit să le împărtăşim apoi prin articole şi conferinţe, prin lucrările noastre. Din aceste lucrări „Flacăra" reproduce alăturat două lucrări. Pentru mine, imaginea micului Li — băieţaşul de vreo 2 ani, care s-a strecurat printre picioarele pionierilor veniţi cu buchete de flori să ne întîmpine în gara Cantonului şi ne-a întins o floare cu un aer în care se împleteau fermecător curiozitatea vie cu sfioşenia şi comunicativitatea specifică chinezească — are valoarea unui simbol: simbolul prieteniei sincere şi trainice care leagă minunatul popor chinez de poporul ţării noastre."

Toate acestea, tov. Taru ni le-a povestit, arătîndu-ne mereu noi reproduceri ori lucrări originale — albumaşe ilustrate, afişe şi caricaturi, vestitele „Nien-Hua" — pe care le-a adus cu sine din China. Cele patru planşe alăturate aduc cititorilor noştri cîteva imagini ale viguroasei plastice chineze.

S. F.

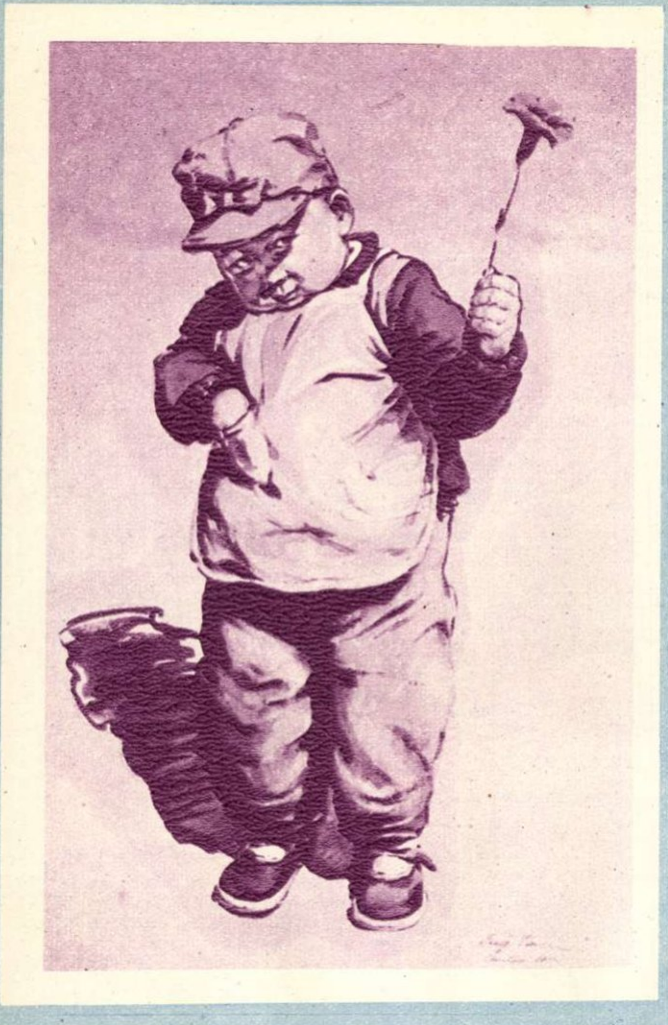

EUG. TARU: Micul Li

LIGIA MACOVEI:

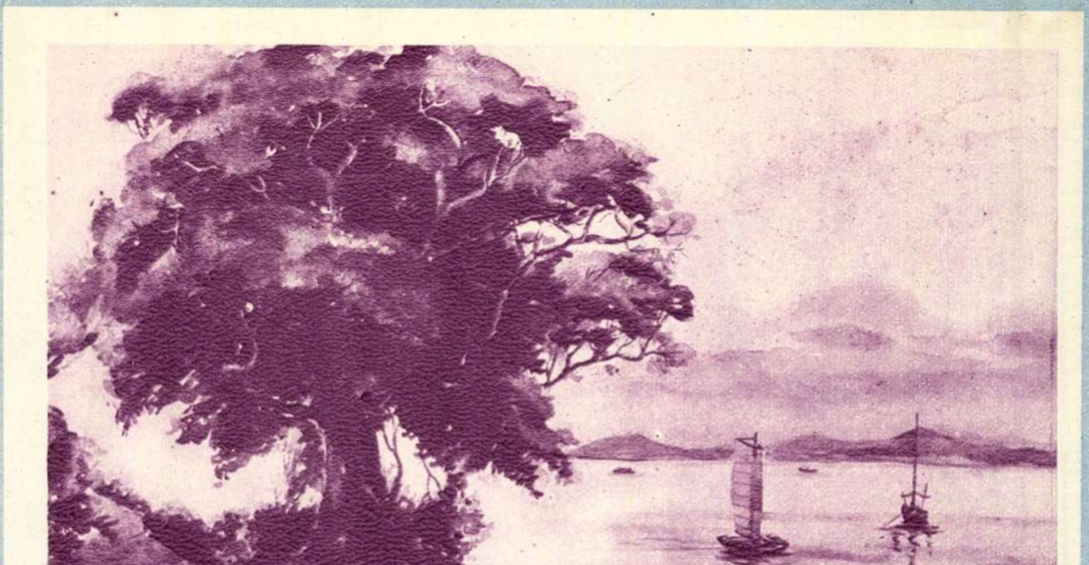

Pe fluviul Tsien-Tang

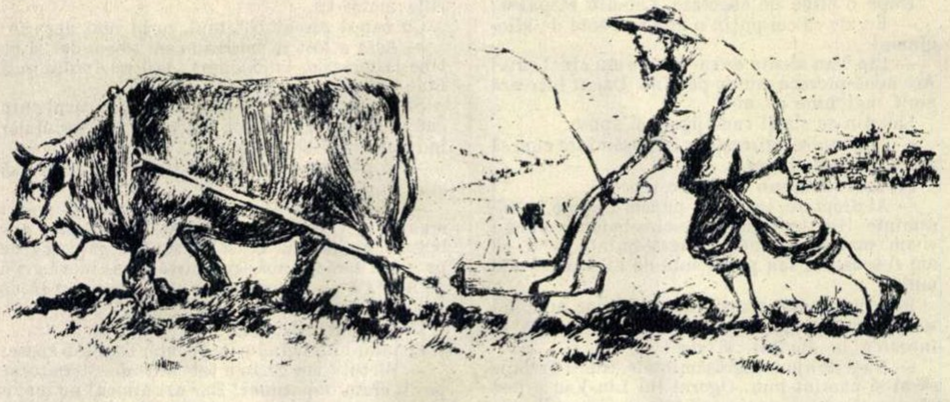

Drumul cel bun

de LI CIUN

Ilustrații de D. NEGREA

De la o vreme, tot satul nu mai vorbea decît de Cian Șuan care, pare-se, avea de gînd să-și vîndă o parte din pămînt.

Acum, stînd strîmb și judecînd drept, Cian ar fi putut-o duce binișor. Acasă nu avea decît patru suflete și de cînd cu reforma agrară căpătase 10 mu de pămînt. Dacă s-ar fi băgat și el în întovărășire, ca ceilalți, și-ar fi muncit bine pămîntul și ar fi avut bucate de ajuns pentru nevoile lui. Dar Cian, care avea și nu prea încredere în întovărășire și, sigur pe priceperea lui de plugar și pe voinicia boului pe care-l avea, se hotărîse să-și muncească și mai departe ogorul de unul singur. Și așa s-a făcut că în primăvară, cînd a venit vremea să bage pentru prima oară plugul în pămînt, aflînd că cei din întovărășire și-au luat angajamentul să termine cu aratul în cinci zile, el, încăpățînat ca un catîr, și-a pus în cap să termine în numai trei zile. Întorcîndu-și boul — o vită mare, castanie — a ieșit la cîmp și pînă la amiază a și arat doi mu. Vita se poticnea de atîta sforțare, dar el a zorit-o ca un nebun și după trei zile bietul bou a murit, doborît de oboseală.

Dar, vorba aceea „Boul e jumătate din avutul țăranului“

Cian Șuan era țăran sărac și n-avea de unde acoperi paguba și cînd, pe toamnă, veni vremea celei de a doua arături, nu mai avu ce să înjuge la plug. Era chinuit de îngrijorare, dar tot nu se îndura să împrumute o vită de la întovărășire, așa că, pînă la urmă dacă văzu și văzu că n-are încotro, se hotărî într-o clipă să-și vîndă pămîntul. — Am să-l vînd! Să știi c-am să-l vînd! Am să vînd lotul de pe Ikanchi și n-am grijă că n-o să găsesc cît ai zice pește, cumpărător pentru o bucată de pămînt atît de rodnică!

Ogorul lui de pe Ikanchi făcea parte din cel mai bun pămînt din sat. Triunghiular, la doi pași de rîu, dădea două recolte pe an și, pe vremuri, mulți ar fi vrut să pună mîna pe el. Două lucruri îl îndemnau pe Cian să vîndă lotul acesta și nu altul: în primul rînd, găsea mai ușor cumpărător și în al doilea, putea lua pe el mai bine de un milion de iuani. Și cu un milion de iuani își putea cumpăra la tîrg o văcuță. Dacă își făcea rost de vacă, n-avea de ce să mai bată pe la ușile altora ca să ceară ajutor...

Cum au aflat de hotărîrea lui Cian, sătenii au început să se întrebe cine o să-i cumpere pămîntul. Unul zicea c-o să-l ia cutare, altul c-o să-l ia cutare, dar nimeni nu putea ști ceva sigur. Pînă la urmă, însă, au fost cu toții de părere c-o să-l cumpere Sun Lao-din; știa tot satul că lui îi mersese foarte bine în ultimii doi ani. Al doilea fiu al său, Dun-lin, era dulgher la oraș, și trimetea acasă, lui taică-său, cîteva sute de iuani pe lună. Iar Sun spunea întotdeauna că ar vrea să mai cumpere cîțiva mu de pămînt.

Dar mai erau și alții în sat care erau de părere că Sun n-o să cumpere lotul cu pricina. Asta, pentru că fiul lui cel mare, Dun-șan, era comunist.

II

„Ochii poporului văd limpede“, zice o vorbă bătrînească, și mult adevăr e în vorba asta.

Sun Lao-din primise în ultimele opt luni opt scrisori recomandate de la Dun-lin, și în fiecare fusese cîte un mandat. El nu purtase în viața lui ciorapi de tîrg, făcuți la mașină, și nu se îndura să scoată un bănuț din cîți adunase ca să-și cumpere măcar o pereche. În primăvară, cînd întovărășirea avu nevoie de îngrășăminte, degeaba încercară sătenii să scoată ceva de la el, că nu voise să audă de nimic și nu dăduse un gologan. Într-un rînd, cei din întovărășire voiră să sape un puț în valea de lîngă sat, și Dun-șan încercă el să scoată ceva de la tatăl său, ca să-și poată împlini gîndul, dar nici de astă dată nu-i merse mai bine.

Lao-din spunea: „Am eu gîndul meu cu banii ăștia“ și pînă la urmă Dun-șan nu-i mai ceru niciodată nimic. Acum însă își dăduse seama că taică-său, dacă păstrase banii ăștia, îi păstrase cu gîndul să cumpere pămînt cu ei.

Cînd auzi că Cian Șuan vrea să-și vîndă ogorul de pe Ikanchi, Sun Lao-din mai să sară în sus de bucurie.

Dimineața la ceai îl pofti ceremonios pe Dun-șan să se așeze lîngă el și-i spuse:

— Am auzit o vorbă... Cică pe Cian Șuan l-ar bate gîndul să-și vîndă ogorul. Cum mai stau lucrurile acum?

— Știu că n-o să-l vîndă, îi răspunse Dun-șan răspicat.

O clipă Sun Lao-din amuți și Dun-șan, punîndu-și jos cana și bețigașele, se sculă, ieși și nu se mai întoarse acasă decît seara tîrziu. Pe taică-său îl găsi pufăind zdravăn din lulea, în vreme ce maică-sa moțăia pe scaun. Cînd îl văzu intrînd în casă, Lao-din îl întrebă:

— Te-a căutat cineva de la raion. Te-ai întîlnit cu el?

— Da, m-am întîlnit.

Dun-șan ar fi vrut să-i mai spună ceva, dar nu-și găsea cuvintele. Lao-din, pe de altă parte, abia aștepta un prilej ca să aducă iar vorba de cumpărarea pămîntului. Dun-șan, după părerea lui, e cam iute la mînie. Îi intrase lui în cap că pe omul tînăr trebuie să-l iei pe departe, cu răbdare, cînd vrei să faci o treabă cu el. Nu se auzea nici musca în casă de parcă ar fi fost pustie. Pînă la urmă, Lao-din sparse tăcerea. La început mai șovăitor, apoi din ce în ce mai repede, vorbi fiului său:

— L-am văzut azi pe Van Lao-san și mi-a spus cum că Cian Șuan are într-adevăr de gînd să-și vîndă pămîntul de pe Ikanchi. Lotul ăsta îl cunosc cum mă cunosc pe mine. Pămînt negru, roditor... După o ploaie zdravănă, e mai bun ca pămîntul îngrășat.

Și după o clipă, în care timp pufăi o dată zdravăn din lulea, adaugă:

— Cian Șuan l-a căpătat cînd cu reforma agrară și stau și acum de mă minunez cum de nu ni l-au dat nouă. Dar pe vremea aceea făceam parte din comisie și n-am putut să mă cert cu el pentru lotul ăsta. Acum, de vreme ce-l vinde, n-ar trebui să pierdem prilejul...

— Cian Șuan n-o să-și vîndă pămîntul, făcu Dun-șan zîmbind. Nu mai pleca și dumneata urechea la toate prostiile pe care le scornește Van Lao-san!

— Nu-l vinde? se miră Lao-din. Trebuie să-și cumpere o vacă! Că doar n-o să-și are amărîții aceia de opt mu de pămînt cu dinții!

— Nu-i nevoie să-ți vinzi pămîntul ca să cumperi vacă, îi răspunse Dun-șan liniștit. Am stat cu Cian Șuan de vorbă azi după amiază. I-am spus că nu-i bine să-și vîndă pămîntul, că doar n-are cine știe cît! Doar zece mu. Ce se face dacă-și dă pămîntul? Noi, pînă la eliberare, am fost cu toții săraci lipiți pămîntului. Dacă are greutăți, o să-l ajutăm, i-am făgăduit că-i vom împrumuta o sută de mii de iuani...“

Nu apucă bine Dun-șan să spună ce avea de spus, că Lao-din sări ca ars în picioare. Se învinețise de mînie și i se îngroșaseră vinele gîtului. Făcea spume la gură!

— Banii ăștia au fot munciți de Dun-lin, nu de tine!... N-am să-i dau cu împrumut!... De ce nu mă dai și pe mine?... De ce n-o dai și pe maică-ta?...

Și, smulgîndu-și halatul de pe sine, dădu cu el de pămînt și începu să-l calce furios în picioare.

III

De cînd cu cearta dintre tată și fiu, Siu-nan, nevasta lui Dun-șan, alerga toată ziua de la unul la altul. Întîi s-a dus la arie, ca să-l potolească pe socru-său și să-l înduplece să se întoarcă acasă. Dar bătrînul făcu încruntat:

— Nu! Nu vin... Mai stau aci.

După aceea Siu-nan alergă într-un suflet acasă și-l găsi pe Dun-șan întins pe pat și furios ca un taur.

— Ești necăjit? îl întrebă, așezîndu-se lîngă el, pe marginea patului.

— De ce-aș fi necăjit? zise Dun-șan, făcînd pe nepăsătorul

Dar Siu-nan nu era de felul acelora care se lasă cu una cu două.

— Știi ce are tata de gînd să facă! E de nestrămutat. Dar dacă ține cu tot dinadinsul, lasă-l să cumpere pămîntul și să-l dea lui frate-tău. De ce să te necăjești atît cu povestea asta?

La care Dun-șan sări ca ars:

— Cum poți vorbi așa! Nu e vorba aici de cine cumpără pămîntul! Alta e povestea! Nu-l putem lăsa pe Cian Șuan să-și vîndă ogorul! Cum o să se descurce mai tîrziu fără bucata asta de pămînt? Eu nu pot fi comunist numai cu numele! De-ar fi după mintea ta, n-ar trebui să mă gîndesc decît la mine! Mi-e rușine pentru tine. Și mai zici că ești membră a Uniunii Tineretului.

— Bine, omule, îi răspunse Siu-nan, de vreme ce ai atîtea de spus de ce nu vorbești deschis cu taică-tău?

— Parcă m-a lăsat să deschid gura? se strîmbă el. Ce era să fac?

— Ascultă, Dun-șan, începu Siu-nan, făcînd pe supărata, trebuie să-ți aduc o critică! Nici n-ai încercat să vorbești cumsecade cu el. Degeaba sînteți tată și fiu, că n-ați vorbit niciodată deschis unul cu altul, de la suflet la suflet! Cum mănînci, te scoli de la masă și ori ieși pe uliță, ori te duci la serviciu. Tu ești membru de partid, el e țăran și cu toate astea nu vă înțelegeți! Acum vii și vrei să-i bagi cu sila în cap ideile tale! E firesc deci să vă certați!

— Ia te uită! Ai venit să mă prelucrezi! zîmbi Dun-șan cam în zeflemea, deși în fundul sufletului său își dădea seama că nevastă-sa are dreptate.

IV

Soarele își arăta chipul luminos în zare. Era o dimineață liniștită. Nu se auzeau decît tălăngile vacilor care pășteau undeva, departe.

În ziua aceea Sun Lao-din nu ieși la cîmp: nu se lipise somnul de el toată noaptea. Se sculă cu noaptea în cap și o porni spre casa lui Van Lao-san.

Pînă la eliberare, Van Lao-san fusese contabil la moșierul din sat și țăranii nu l-au prea luat în seamă în ultimii ani, cu toate că se tot gudura pe lîngă ei.

Înainte de eliberare, nici nu se uita la Sun Lao-din, dar acum, văzînd că Dun-șan se bucură de mare trecere pe lîngă săteni încercă să se împrietenească cu el. Sun Lao-din cu el se sfătuise în legătură cu pămîntul lui Cian Șuan și Van îi făgăduise fericit tot ajutorul lui. Și de atunci alerga pretutindeni, ca să-i aranjeze afacerea.

Acum, de pildă, grăbea pasul. Voia să-l vadă pe Lao-din de îndată.

— Ei, bună ziua, frate-meu! Te-am căutat și ieri! Știi, cred că sîntem pe calea cea bună în chestia aia cu pămîntul lui Cian Șuan.

— Am auzit că n-ar mai vrea să-l dea, bîgui Lao-din. Dar Van Lao-san făcu, sigur de el:

— Ce-are a face dacă o să mai întîrziem o zi, două! Am eu grijă de toate! I-a dat prin minte să se împrumute cu niște bani ca să-și cumpere o vacă și să nu-și mai dea ogorul, dar i-am spus: „Unde ai să găsești prostul care să-ți dea bani cu împrumut? Mai bine vinde, și gata socoteala! Scapi de griji!“ Și după ce i-am spus asta, și-a schimbat iar gîndul.

Și adăugă, șoptit, la urechea lui Lao-din:

— Nu-ți fie teamă! Iți dau cuvîntul meu că al tău o să fie! E într-adevăr o afacere bună! Dacă dă cerul un an bun, îți iei înapoi, cu ce ai să scoți de pe ogorul ăsta, jumătate din bani!

Dar deodată lui Lao-din i se făcu silă de slugărnicia lui, și spuse:

— Dacă Cian Șuan nu vrea să-l mai vîndă, n-am să-i pun eu sula în coastă!

Van Lao-san îl bătu ușurel pe umăr.

— Frate dragă, noroc ca ăsta nu-ți mai iese în cale! Nu-l lăsa să-ți scape! Ai douăzeci de mu de pămînt. O să-ți strice dacă o să ai treizeci?! Și dacă-ți dă mîna, i-ați și un argat... Ai trudit destul la zilele dumitale...

Și adăugă, miorlăindu-se:

— A venit vremea să te mai odihnești și dumneata...

Sun Lao-din sta și asculta. Începuse să-i vîjîie urechile și să i se zbată tîmplele. Gîndea: „Cum așa? Aș fi eu în stare să-mi iau argat? Eu, care am argățit la boier optsprezece ani și mai bine?“

V

Neînțelegerea dintre Lao-din și fiu-său îmbrăca forme tare ciudate. Erau împreună la cîmp, și cu cît erau mai supărați unul pe altul, cu atît munceau mai cu îndîrjire. Dar să fi schimbat o vorbă, ferească cerul!

Intr-o bună zi, cam pe înserate, Dun-șan se întoarse de la o ședință. Il găsi pe taică-său tocmai cînd hrănea vaca. Făcîndu-se că nu-l vede pe fiu-său, amesteca de zor nutrețul.

Cînd se aștepta mai puțin, fiu-său îi spuse:

— Ascultă, tată, nu crezi c-ar fi bine să semănăm mazăre verde îndată după seceriș?

Bătrînul, ridicînd capul și văzînd că fiu-său părea vesel, bănui că venise să se împace. Crezu că Dun-șan își schimbase părerea și că îl lasă să cumpere pămîntul. Îi răspunse:

— Prea bine! Și-apoi, nu-i strică ogorului să-i mai schimbi rodul.

Și se așeză pe o piatră, afară în ogradă, cu gîndul să-și descoase feciorul în legătură cu pămîntul cu pricina.

Începu, cam șovăitor:

— Fiule, tu ești încă tînăr. Nu strică să mai ai cîțiva mu ai tăi... Că noi din pămînt ne scoatem hrana, vestmintele și căldura. Dacă n-oi fi în stare să cumpăr opt, zece mu de pămînt pentru frate-tău, pînă nu închid ochii, n-am să-mi pot găsi liniștea în mormînt!

Văzînd că bătrînului nici nu-i trece prin cap să se răzgîndească, Dun-șan schimbă vorba și începu să discute cu el despre recoltă. Il întrebă, zîmbind:

— Cam cît crezi dumneata, tată. că o să scoatem anul ăsta de pe ogorul nostru de la răsărit?

După o clipă de cugetare, Lao-din răspunse:

— Eu zic că cel puțin o mie trei sute de kilograme!

— Lin Van scoate de pe fiecare mu cinci sute! Are nouăsprezece mu de pămînt. Dar îl lucrează mult mai bine ca noi!

Lao-din se simți cam jignit și spuse:

— Cine nu se zgîrcește la îngrășăminte cum să nu aibă rod bogat?

La care Dun-șan răspunse repede:

— Ai dreptate, tată! Nu punem destule îngrășăminte! Dacă ne-am fi deschis baierele pungii și-am mai fi cumpărat îngrășăminte, sigur că am fi scos trei sau patru sute de kilograme mai mult!

Deși fiu-său îi rupsese firul gîndurilor, aducînd vorba de îngrășăminte, Lao-din încercă să se întoarcă la ale lui, și zise:

— Nu-s de ajuns îngrășămintele, fiule! Trebuie să ai și pămînt bun. Ogorul lui Lin-Van a fost cîndva al nostru și știu ce fel de pămînt e! Negru, roditor... Nici n-ai avea nevoie de îngrășăminte!

Dun-șan văzînd că-i vine apa la moară, făcu pe necăjitul și-l întrebă pe taică-său: dar cum se face că l-am vîndut moșierului Ho Lao-ta?

Bătrînul oftă, cu ochii la fiu-său:

— Să nu-mi faci vină, băiete! Și acum mă doare inima după el! Dar în 1943 au fost, la rînd, două recolte proaste, una după alta. Tocmai atunci s-a întîmplat de-a căzut și maică-ta bolnavă la pat. Pe mine, moșierul Cin tocmai mă dăduse afară din slujbă și nu găsisem nimic de lucru la noi în sat. Umblam cu căruciorul prin sate și vindeam cărbuni ca să pot lua cu banii ce-i cîștigam leacuri pentru maică-ta. Tu pe vremea aceea erai încă mic și nu știu dacă mai ții minte cum s-a întîmplat cînd cu moartea surioarei tale. Maică-ta zăcea la pat și n-o putea alăpta, iar eu trebuia să iau fetița în fiecare zi în brațe și să bat pe la porțile femeilor care născuseră de curînd ca să-i dea ele să sugă. Mă gîndisem s-o chem pe bunică-ta la noi să ne dea o mînă de ajutor, dar ce era să-i dăm de mîncare cînd nu aveam nici pentru noi? Eu găteam, și tot eu vedeam de maică-ta bolnavă. Dar tot eu trebuia să mă duc și cu cărbunii. De-atîta treabă n-am mai avut vreme să văd și de soră-ta, care a murit, sărăcuța, de foame!

La aceste triste amintiri, ochii bătrînului se umplură de lacrimi.

După o clipă de tăcere, adăugă:

— Pînă să se pună maică-ta pe picioare, ne înglodasem în datorii. În iarnă am împrumutat de la moșier o jumătate de bănicior de grîne și i-am dat pentru asta, în toamnă, un bănicior plin ohi. Cei patru mu de pămînt i-am vîndut lui Ho Lao-ta. Nu știu cît anume oi fi luat pe ei, dar țin minte că abia mi-au ajuns banii ca să plătesc datoriile pe care le făcusem pentru doctoriile maică-tii.

Cu capul plecat bătrînul vorbi mai departe:

— Asta a fost în iarna în care te-am dat și pe tine la meserie, la căldărar, deși nu împliniseși bine treisprezece ani!

Și se uită pe furiș la Dun-șan pe al cărui chip cutele adînci stăteau ca mărturie a suferințelor îndurate în copilărie.

— Și n-a încercat nimeni să ne ajute? vru să știe Dun-șan.

— Cine să ne ajute, fiule? Că vecinii noștri erau săraci lipiți pămîntului, ca și noi. Iar bogații nu făceau decît să se îmbogățească de pe urma sărăciei noastre! Parcă avea cineva grijă de noi? Că pe vremea aceea, toți încercau să ne jupoaie. Nu era ca acum...

Dar amuți deodată.

Citindu-i însă gîndurile pe față, Dun-șan spuse:

— Bietul Cian Șuan e tot atît de strîmtorat pe cît eram noi atunci! Dar azi nimeni nu mai e nevoit să-și vîndă pămîntul din cauza asta! Dacă ești cinstit și muncești cu rîvnă, partidul comunist, guvernul și tovarășii îți vin în ajutor. Pentru că guvernul nostru nu are decît o dorință: ca fiecăruia să-i meargă bine și nimeni să nu mai ducă lipsă!

Lao-din nu zise nimic. Işi dădu seama că spusele fiului său erau pline de adevăr.

Văzîndu-l pe gînduri, Dun-șan adăugă în șoaptă:

— Pe vremuri, tată, singura durere a moșierului era că săracii nu-s destul de săraci. Acum însă ne ajutăm unii pe alții. Dumneata ai băut pînă în fund amarul pahar al sărăciei. Nu putem urma drumul pe care l-au urmat moșierii!

Lao-din tăcea mereu îngîndurat...

VI

Era toamna. Coroanele șirului de arbori, cu ramurile grele de rod, își unduiau perdeaua groasă a frunzelor verzi.

Sun Lao-din își scoase un papuc, se așeză pe talazul de sub pomi și privi în sus, spre cerul albastru și senin. Se uită, apoi în jur: grînele de toamnă erau o frumusețe, întrecîndu-se parcă unele cu altele care să crească mai mari. Iar firele de sorgo, cu frunzele lor largi, creșteau parcă văzînd cu ochii.

— Bine lucrat, un mu de pămînt face cît doi, își spuse el.

Și gîndul care-l frămîntase toată ziua, puse iar stăpînire pe el.

Încă mai credea că este bine să cumpere pămînt. Asta, fiindcă voia ca în ziua în care Dun-lin și Dun-șan își vor împărți averea, să-i rămînă fiecăruia cam douăzeci de mu de pămînt. Așa credea el c-ar fi bine. Iar cînd nepoții lui vor aduce vorba despre asta, să poată spune:

— Tot pămîntul ăsta, bunicul l-a cumpărat pentru noi!

Și vor ști că bunicul lor fusese om strîngător...

Nu uitase nici ce-i spusese Lao-san, cum că rodul unui an i-ar aduce jumătate din bani înapoi...

Frămîntat, se sculă și o porni zorit spre ogorul de pe Ikanchi.

Cian Șuan avusese de gînd să pună pe locul acela grîu, dar venise vremea însămînțărilor și pămîntul nici măcar nu fusese arat! Crescuseră bălăriile cît casa, și totul părea atît de părăsit, încît Lao-din dădu din cap amărît.

Se uită apoi la pămîntul gras, negru, luă o mînă plină și-l strecură printre degete.

„Am să-l cumpăr“, își spuse el și, după ce privi în jur, să nu fie cineva să-l vadă, începu să măsoare locul cu pasul, ca să vadă dacă era chiar atît de mare pe cît se spunea.

Începuse măsurătorea dintr-un colț al ogorului și numără grijuliu pașii. Aproape de celălalt capăt al ogorului, dădu peste o movilița acoperită cu tufișuri de măceși: era mormîntul tatălui lui Cian Șuan!

Cînd dădu cu ochii de el începu să-i bată inima cu putere.

Incerca să nu se mai uite la mormînt, dar nu-și mai putea dezlipi privirile de acolo. Își aduse aminte cît de greu trudise în viață

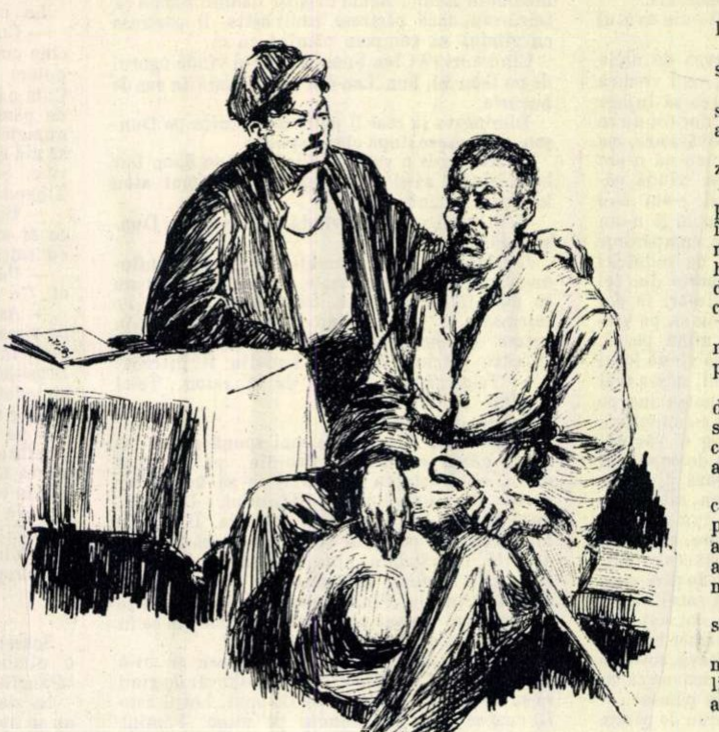

tatăl lui Cian, dar la moartea lui, copiii nu avuseseră nici măcar unde să-l îngroape! Numai după reforma agrară izbutișe Cian Șuan să-l îngroape aci, în colțul acesta al ogorului. Auzea parcă și acum cuvintele pe care le rostise bătrînul pe patul de moarte:

— Să-mi îngropi oasele astea bătrîne numai cînd o să ai pămîntul tău. Dacă n-o să ai niciodată, să rămîn neîngropat. N-o să-mi găsesc liniștea în pămînt străin, în pămînt boieresc.

Se duse apoi cu gîndul la truda lui de pînă la eliberare. Întristat de aceste aduceri aminte, abia dacă-și mai putea stăpîni lacrimile.

Dar tocmai în clipa aceea văzu că vin niște oameni. După ce se uită bine la ei, își dădu seama că era Dun-șan, însoţit de cîţiva săteni din întovărășire. Aduceau două pluguri. La început se simţi cam stînjenit, dar pînă la urmă, făcîndu-se că nu-i vede, o porni încetișor spre casă.

Pe drumul ce ducea spre sat, se întîlni cu moș Cian-șan, care ducea doi snopi de grîu.

— Unde duci grîul, moșule, la tîrg? întrebă el.

— Nu, îi răspunse bătrînul zîmbind. Îl dau cu împrumut lui Cian Șuan. Am auzit că vrea să facă niște rogojini și i-l dau cu împrumut ca să-și ia cu el trestie de la cooperativă.

— Asta înseamnă că ai destul pe tot anul, spuse Lao-din.

— Mult, puţin, nouă o să ne ajungă. Ce rost ar avea să-l ţiu pe tot acasă! Că doar n-am de gînd să cumpăr pămînt!

Vorba asta din urmă îl atinse pe Lao-din drept în inimă și se roși tot la faţă.

VII

După masa de seară, tăcut, se așeză afară, în curte. Totul strălucea în lumina argintie a lunii, dar Lao-din nu vedea nimic; auzea numai zgomotele din jur: clinchet de farfurii, ţîrîit de greieri și hohotele de rîs ale lui Siu-nan, care pălăvrăgea cu soacră-sa în bucătărie.

— Mare balamuc! bombăni el, sîcîit, și începu să se gîndească la cele petrecute peste zi.

Auzi pe cineva strigînd la gard.

— Dun-șan!

Și Lao-din recunoscu glasul lui Cian Șuan, așa că răspunse:

— Nu-i acasă! Are o ședinţă. Dar intră dumneata să mai stai puţin colea...

Cian Șuan, aflînd că Dun-șan lipsește, răspunse zorit:

— Nu, mulţumesc!

Și o șterse cît îl ţinură picioarele.

— Se teme de mine ca de lup! își spuse Lao-din și, sculîndu-se, intră în casă.

Auzi iar pași în curte. Se întorsese Dun-șan, însoţit de Cian Șuan. Desluși glasul lui Dun-șan, care șoptea:

— Vino la mine în odaie, să stăm de vorbă!

Din locul în care stătea, răzbiră pînă la el șoapte în odaia dinspre curte. Ieși tiptil din casă și apropiindu-se de fereastră, trase cu urechea. Îl auzi pe Cian Șuan.

— Slavă cerului că mi s-a luat povara asta de pe suflet. Nici nu știi ce nefericit m-am simţit zilele astea! Sosise vremea aratului și eu nu aveam vită de muncă! Nu știu cum să-ţi mulţumesc de ajutorul dat! Știi ce mă gîndesc eu, Dun-șan? Tovarășii tăi mi-au arat cu două pluguri ogorul în jumătate de zi! Prost am fost că n-am intrat și eu în întovărășire! Dacă v-aș fi ascultat și m-aș fi alăturat vouă, nu mi-aș fi omorît boul la jug!...

Dun-șan răspunse:

— Nu te mai necăji! Sub conducerea partidului comunist și a guvernului popular, nici un ogor nu trebuie să rămînă nelucrat. M-ai întrebat dacă mai poţi intra și acum în întovărășire. Sigur! Ușa întovărășirii este mereu deschisă. Și nu te îngrijora că n-ai vite de muncă! Ai să-ţi cumperi una! Împrumută-te cu ceva bani, o să te mai ajutăm și noi. La toamnă cînd o să-ţi aduni recolta, o să te plătești de toate datoriile așa că n-o să mai fie nevoie să-ţi vinzi ogorul!

Cian Șuan spuse grăbit:

— Nici nu voiam să-l vînd, dar eram atît de strîmtorat, că nu știam ce alta să fac! Și netrebnicul ăla de Van Lao-san mă tot bătea la cap că asta e singura scăpare! Am crezut că vreţi să-l luaţi voi și l-am lăsat pe el să facă pe misitul!

— Nădăjduiesc că n-a avut nerușinarea să vină și azi pe la dumneata, că a fost muștruluit aspru ieri! Să te ferești din calea lui!

— Acum știu care e adevărul. Știu că dumneata i-ai îndemnat să-mi are ogorul și că tot dumneata ai vorbit cu moș Cian-șan să-mi împrumute cîteva bănicioare de grîu. Ai pus o vorbă bună pentru mine și la cooperativă, de mi-au dat bani să-mi iau o vacă. Nici frate să-mi fi fost nu te-ai fi purtat așa cum te-ai purtat!

— Ţi-au dat bani la cooperativă?

— Da, cinci sute de mii. Am să iau o văcuţă tînără, și dacă mi-or mai trebui două, trei sute de mii... N-ai putea să-mi împrumuţi și dumneata ceva?

Lao-din își ţinu răsuflarea atît de curios era să afle ce avea să răspundă Dun-șan la asta.

— Taică-meu a rămas tot cu gîndurile lui din alte vremuri, spuse fiu-său. Dar e bătrîn — are mai bine de șaizeci de ani — și nu vreau să-l supăr. A fost sărac toată viaţa lui, și pune acum mare preţ pe banii pe care i-a adunat. Dar nu te necăji! Noi toţi am fost ţărani săraci în trecut și nu putem răbda să-ţi dai pămîntul și să ajungi cu ai dumitale pe drumuri! Mă gîndesc să adun toţi tovarășii și să le cer să-ţi dea fiecare cît or avea! Am și eu un ban, doi, puși deoparte... N-avea grijă. O să te ajutăm!

Lao-din, care tot trăgea cu urechea afară, la fereastră, își spuse:

„N-ai zice, cînd îl vezi așa de nepăsător cum pare, că e în stare să sufere pentru altul!“

Apoi auzi iar glasul lui Cian Șuan:

— Ești un om bun, Dun-șan! Noi toţi, bătrîni și tineri, știm că ești un adevărat comunist. Ești deștept și te gîndești într-adevăr la oameni. Știu că ai un tată căpăţînos, dar n-o să ţi-o ţinem în nume de rău!

Deși vorbise în șoaptă, fiecare cuvinţel ajunsese limpede la urechile lui Lao-din.

VIII

Era o dimineaţă de august, senină și răcoroasă. Vîntul purta pe aripa lui mireasma rodului pîrguit.

In zorii zilei, Lao-din se duse să-l caute pe Dun-șan. Pe drum, străbătînd un cîmp de sorgo, îl văzu pe Cian Șuan venind spre el, și grăbi pasul. Ar fi vrut să-i vorbească, dar Cian, cu nădejdea că nu fusese zărit, pieri printre firele înalte de sorgo.

— Cian Șuan! Cian Șuan! Stai, omule, nu fugi, că vreau să-ţi spun ceva, strigă Lao-din.

Și Cian Șuan apăru, iar Lao-din îi spuse repede:

— Vino, frate, pe la mine după amiază! Vreau să-ţi dau niște bani... Trei sute de mii de iuani ţi-ajung?

— Vrei să-mi dai mie cu împrumut atîta bănet? făcu ochii mari de uimire Cian.

— Dar ce crezi că n-am să ţi-i dau, ca să cumpăr pămînt pe ei? Dar am și eu un sfat: intră, omule, în întovărășire și muncește cu noi laolaltă! Altfel, nu te socotesc demn de taică-tău!

Și după ce rosti aceste cuvinte cu toată gravitatea, porni agale spre ogorul lui.

In zare, cerul sîngeriu prevestea răsăritul soarelui...

China

de Pablo NERUDA

laureat al Premiului Internaţional Stalin
„Pentru întărirea păcii între popoare".

China mea, multă vreme
ne-au arătat efigia ta
zugrăvită anume pentru Occident:
erai o bătrînică zbîrcită,
nesfîrşit de săracă,
ţinînd în mînă o ceaşcă de orez, goală,
în pragul unui templu.

Soldaţi din toate ţările lumii
intrau şi ieşeau,
sîngele şiroia pe ziduri,
te prădau ca pe-un sat fără cîini.
Tu dădeai lumii o aromă ciudată —
amestec de ceai şi cenuşă —
şi ne cercetai cu privirea ta antică,
la porţile templului,
cu-o ceaşcă goală în mîini.

La Buenos-Aires se vindea portretul tău
zugrăvit anume pentru cucoanele culte,
iar la conferinţe, silabele-ţi magice
ţîşneau fără veste, ca o lumină
afund îngropată.
Fiecare ştia cîte ceva despre dinastiile tale
Şi strîmba din buze rostind „Celadon"
ori „Ming",
ca şi cum ar fi mozolit o fragă.
Ar fi vrut ca şi pentru noi
China să fie un pămînt fără oameni,
o ţară unde vîntul intra în templele goale
şi ieşea cîntînd singur, în munţi.
Voiau să ne facă să credem
că tu îţi dormeai somnul de veci,
că erai „misterioasa"
bizara, intraductibila —
o mamă îmbrăcată în zdrenţe de mătasă,
cerşind.
In vremea asta corăbii doldora de comori
porneau din toate porturile tale,
iar aventurierii se ciorovăiau între ei
pentru moştenirea ta: minereuri
şi fildeşuri.
După ce te lăsau sîngerîndă,
scoteau din buzunare proiecte
pentru închirierea vapoarelor
încărcate cu oasele tale.

Totuşi, se petrecea în lume ceva —
portretul tău nu ne mulţumea.
Era frumoasă sărmana ta maiestate,
dar nu ne-ajungea.
Sub sărutările de foc ale pulberii,
drapelul sovietic se desfăşura
de-a dreptul pe inima oamenilor.
Tu, Chină, ne lipseai
cînd de-odată auzirăm
de hăt, peste mări, glasul vîntului —
care nu mai cînta singur
pe marile drumuri.
Mao se întrupa,
de-a lungul Chinei.
De-a latul
atîtor dureri
văzurăm umerii săi
răsărind,
înfăşuraţi în mantia zorilor.

De departe, din această Americă
pe ţărmul căreia
poporul meu ascultă fiece val al mării,
văzut-am înălţîndu-se capul său calm,
văzut-am paşii îndreptîndu-se către miazănoapte.
Straiele-i pline de praf
mărşăluiau, cu mişcări grave, către Yenan:
văzut-am atunci cum pămînturile golaşe-ale Chinei
îi încredinţează oamenii —
nişte oameni scunzi, zbîrciţi şi bătrîni,
cu surîs de copil.

Văzut-am viaţa atunci.
Străvechiul pămînt nu era singur,
nu mai era luna apelor,
bună să umple arheologie spectrală.
Din fiece piatră, zbucnea cîte un om,
o inimă nouă înarmată cu-o puşcă.
Atunci te-am văzut, China mea,
populată de soldaţii tăi —
de ai tăi, în sfîrşit.
Te-am văzut fără pîine, fără apă,
hrănindu-te cu ierburi
şi mărşăluind ziua toată
pentru ca zorii să poată
răsări, în sfîrşit!

în romîneşte
de Petre SOLOMON

În inima ARCTICEI

de S. MOROZOV

Foto: I. RIUMKIN

Încă din cele mai îndepărtate timpuri cercetătorii neînfricaţi au căutat să pătrundă în tainele ţinuturilor veşnicei tăceri — Arctica.

Numeroase expediţii întreprinse în decursul veacurilor cu preţul unor mari sacrificii au reuşit să ridice puţin cîte puţin vălul misterului ce acoperea regiunile polare şi să dea omenirii unele cunoştinţe asupra naturii acelor regiuni.

Cele mai îndrăzneţe şi mai pline de rezultate au fost obţinute însă în ultimele decenii; ele sînt roadele expediţiilor polare sovietice. Exploratorii sovietici au izbutit să ajungă în inima Arcticei şi să organizeze aci vaste cercetări de mare însemnătate ştiinţifică, care au răsturnat o serie de noţiuni asupra naturii regiunilor Arcticei Centrale.

Astfel, în 1948-49 expediţiile ştiinţifice sovietice au descoperit şi explorat un lanţ muntos submarin ce traversează Oceanul Inghetat de Nord. Acest lanţ poartă azi numele de „M. V. Lomonosov".

In primăvara anului 1954 de la Moscova a plecat spre Arctica o nouă expediţie pentru a continua şi dezvolta cercetările ştiinţifice întreprinse de aviatorii polari şi savanţii sovietici în ultimele decenii şi pentru a şterge şi ultimele „pete albe" de pe harta Oceanului Inghetat de Nord. Această expediţie, care întrece în proporţii pe toate cele de pînă acum, a organizat pe gheţurile în derivă din Arctica Centrală două staţiuni de cercetări ştiinţifice: staţiunea „Polul nord-3", amplasată pe o banchiză la 86°00′ latitudine nordică şi 175°45′ longitudine vestică şi condusă de Eroul Muncii Socialiste A. F. Treşnikov, candidat în ştiinţe geografice, şi staţiunea „Polul nord-4", amplasată la 75°48′ latitudine nordică şi 175°25′ longitudine vestică, condusă de E. S. Tolstikov, candidat în ştiinţe geografice.

Ambele staţiuni desfăşoară cercetări ştiinţifice din domeniul oceanografiei. Colaboratorii staţiunilor măsoară adîncimea oceanului, studiază relieful fundului oceanului şi structura lui geologică, fauna marilor adîncimi, istoria dezvoltării gheţurilor polare şi fac observaţii neîntrerupte asupra vremii.

In afara celor două staţiuni ştiinţifice, un detaşament aerian sub conducerea încercatului aviator polar I. I. Cerevicinîi, Erou al Uniunii Sovietice, avînd pe bord un grup de savanţi în frunte cu magnetologul M. E. Ostrekin, cercetează amănunţit regiunea polului nordic — Bazinul Polar Central — acolo unde sub apele oceanului se întinde lanţul muntos „M. V. Lomonosov" şi observă adîncimea, curenţii oceanului, fenomenele atmosferice şi magnetice.

In aceste pagini redăm cîteva fragmente din notele de drum ale ziaristului sovietic S. Morozov, însoţite de fotografiile luate de I. Riumkin, ambii corespondenţi speciali ai revistei „Ogoniok", care au luat parte la noua şi temerara expediţie polară, zburînd cu avionul pilotat de aviatorul polar I. S. Kotov, Erou al Uniunii Sovietice.

Călătoria aeriană spre Arctica te uimeşte atît prin rapiditatea ei, cît şi prin schimbarea bruscă a peisajului, în ciuda anotimpului. Intr-o frumoasă dimineaţă de martie roţile avionului au strivit ochiurile de apă de pe betonul aeroportului din Moscova, iar la amiază pe sub aripi se zăreau primele pete albăstrii de apă apărute pe învelişul de zăpadă al fluviului Severnaia Dvina, precum şi macaralele încremenite de pe cheiul încă pustiu, în aceste zile de sfîrşit de iarnă al portului Arhanghelsk. Spre seară pe geamul cabinei încălzite încep să apară ornamente pitoreşti din gheaţă, tot atît de albe ca şi tundra abia perceptibilă prin sticla devenită opacă.

Traseul călătoriei, cel indicat pe hartă, întretaie reţeaua gradelor tot mai sus şi mai sus spre nord-est, iar avionul auriu „IL" cu aripile-i întinse lasă în urmă sute şi sute de kilometri. Jos, tundra nemărginită face loc gheţurilor plutitoare ce încătuşează marea. Privite de pe „plafonul aerian" aceste gheţuri, înflorate de petele întunecate ale ochiurilor de apă, sînt aidoma mozaicului bizar al unei podele uriaşe.

Severnaia Zemlia este lăsată în urmă spre sud. Acum zburăm deasupra mării larg deschise.

După Marea Laptev, nu prea adîncă şi îndulcită de apele marilor fluvii siberiene, încep întinderile oceanului. Titanică este forţa oceanului cu multe etaje de ape calde şi reci, care se mişcă necontenit între pol şi ecuator. Şi într-o veşnică frămîntare, gheţurile vechi polare se înghesuie, se îngrămădesc unele peste altele. Această impetuoasă presiune a gheţurilor face să se nască munţi de gheaţă întretăiaţi din loc în loc de breşe cu forme fantastice. Prin ceaţa uşoară a aburilor se zăresc ochiurile negre ale adîncurilor fără fund.

*

Ochiul experimentat al pilotului polar stabileşte de la înălţime vîrsta şi trăinicia învelişului îngheţat al oceanului. Cîmpurile de gheaţă, care se întind sub noi timp de aproape patru ore, sînt probabil bune pentru aterizare. Dar va rezista oare această gheaţă la o nouă presiune? Viitoarea aşezare a staţiunii ştiinţifice, care într-un an de zile urmează să traverseze în derivă întreaga Arctică Centrală, are nevoie de o temelie trainică, solidă. Ea are nevoie de un masiv compact, puternic format de mai mulţi ani, presat de vînturi şi de geruri, o temelie de gheaţă care să fi rezistat numeroaselor presiuni şi deplasări de gheţuri.

Căutăm cu răbdare tocmai un asemenea masiv.

— Am găsit! — exclamă de o dată Treşnikov, aplecîndu-se peste parbriz.

— Ştiu eu, Alexei Feodorovici? — răspunde cu îndoială Kotov, — masivul, desigur, s-ar potrivi pentru

Profesorul I. I. Hakkel şi oceanograful A. L. Sokolov verificînd un aparat hidrologic.

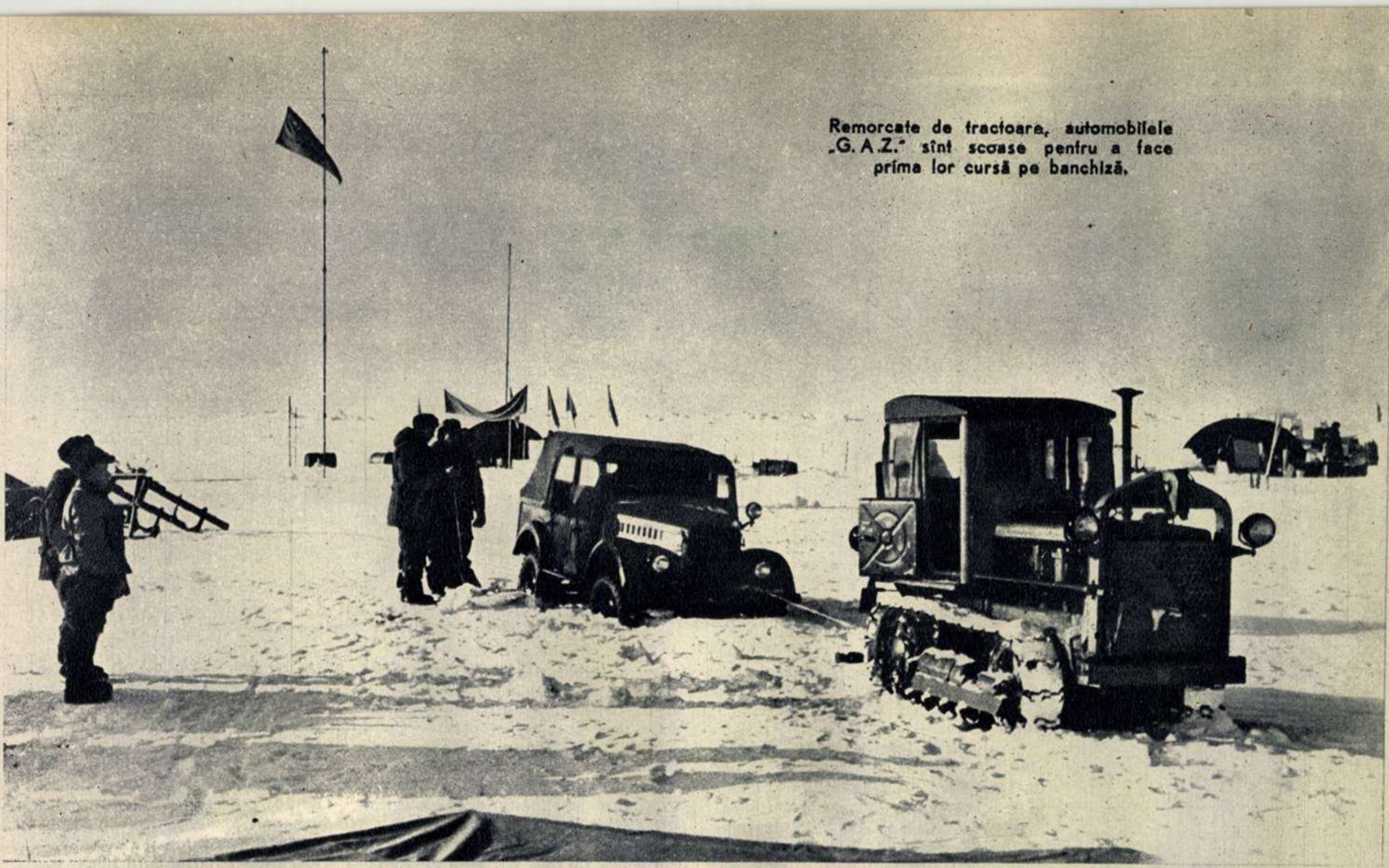

Remorcate de tractoare, automobilele „G.A.Z." sînt scoase pentru a face prima lor cursă pe banchiză.

locuit, dar se pare că e cam riscant să aterizăm aici.

Kotov și Treșnikov hotărăsc să continue căutarea. Dar iată au trecut aproape șase ore de zbor și nu găsim nimic mai bun.

— Vrei nu vrei, Ilya Spiridonovici, va trebui să te întorci la masivul acela. Un cîmp foarte bun, compact, mai bun nici nu vom putea găsi, — îi spune cu insistență Alexei Feodorovici.

— Ei bine, — se învoiește după un timp de gîndire Kotov — ce ar fi să ne întoarcem? Numai că pentru aterizare va trebui să căutăm un teren undeva prin vecinătate. Iar încărcăturile dumitale, Alexei Feodorovici, vrînd-nevrînd va trebui să le aducem prin transbordare, așa cum le-am aduce de la gară pînă în oraș.

Rîzînd, prietenii au ajuns la concluzia că cheltuielile ce ar urma să se facă cu transbordarea încărcăturilor nu ar fi chiar atît de mari. După puțin timp Kotov găsi o banchiză bună pentru aterizare, la vreo nouă kilometri de masiv.

Ori de cîte ori aterizezi pe o banchiză în derivă, aceasta îți provoacă neliniște. Cum se va comporta oare suprafața instabilă de gheață, cînd va fi atinsă de schiurile grele? Cu toate că de sus ea pare solidă, în realitate poate să nu fie îndeajuns de rezistentă... Și atunci avionul greu de oțel, îndată ce atinge gheața, este înghițit într-o clipă de adîncurile oceanului. Cu ce binoclu ai putea să distingi de sus breșele camuflate sub zăpadă, troiene înalte și sloiuri de gheață ascuțite, ale căror contururi dispar în lumina orbitoare a soarelui?

Dar se vede că îndelungații ani de experiență imprimă ochilor aviatorului polar o agerime proprie, foarte sensibilă. După ce examină minuțios banchiza, Ilya Spiridonovici coborî tot mai jos și deodată munții de gheață deveniră uriași și trecură vertiginos sub noi, strălucind cu ascuțișurile lor albastre în bătaia soarelui. Zburînd contra vîntului, Kotov ateriză și un semnal strident din cabina pilotului ne avertiză: „Atenție! Nu vă mișcați! Fiecare la locul său!"

O izbitură... a doua... a treia... Schiurile lunecă tot mai încet și cîmpul necunoscut de gheață, pe care îl priveam de sus cu neliniște în urmă cu cîteva minute, devine adăpostul nostru, casa noastră. Deschidem portiera cabinei, lăsăm scara, coborîm pe gheață și cu toții începem să ne învîrtim în jurul unui burghiu de oțel ce sfredelește gheața.

— Grosimea e tocmai bună, — jubilează Treșnikov, scoțînd cremaliera udă de apa mării. Strălucind de bucurie, îl îmbrățișează pe Kotov.

— Iți mulțumesc, nene-comandant. Această gheață va suporta orice avion.

— De suportat îl va suporta — consimte Kotov — dar n-ar strica să nivelăm nițel gheața, pentru ca nu cumva avioanele noastre „IL" să se dea peste cap la aterizare.

Comandantul ia cel dintîi din avion o cazma grea. Toți îi urmăm exemplul și în următoarele două-trei ore echipajul îndeplinește cu conștiinciozitate o muncă pe care portarii o cunosc foarte bine. După ce parcurgem banchiza de la un capăt la altul și marcăm cu stegulețe terenul de aterizare, lichidăm asperitățile gheței, nivelăm troienele și sloiurile de gheață.

„Fără oboseală?" Nu. Nu voi îndrăzni să folosesc această expresie curentă, căci sub hainele noastre grele din pînză de cort căptușită cu vată și în pîslarii căptușiți cu blană, sudoarea curge șiroi. Ochelarii fumurii se aburesc și îngheață pe un ger de treizeci de grade. Cazmalele și lopețile devin tot mai grele, iar terenul mai prezintă numeroase ridicături, dealuri, șanțuri. Lucrînd ritmic, Kotov și Treșnikov o iau mereu înainte și întorcîndu-se încetinesc ritmul. Cu exigența unor controlori, ei examinează fiecare metru pătrat al suprafeței curățate de noi. Da, pilotul și omul de știință — unul Erou al Uniunii Sovietice și celălalt Erou al Muncii Socialiste — posedă o bogată experiență în acest domeniu.

S-ar părea că s-a terminat!..

Tîrînd lopețile și cazmalele, ne îndreptăm spre avionul deasupra căruia zboară în bătaia vîntului

In această primitoare și călduroasă căsuță de zăpadă se află salonul ofițerilor stațiunii de cercetări științifice „Polul Nord-3". Bucătarul I. M. Sarikov (în fotografie) are de făcut față multor sarcini...

Sosirea helicopterului la stațiunea de cercetări științifice în derivă „Polul Nord-3"

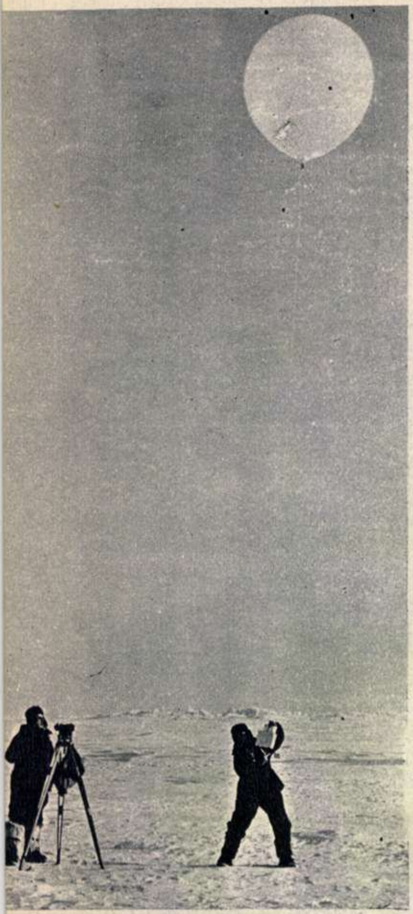

Lansarea primei sonde radio.

zmeul de carton al antenei avionului.

Radiofonistul Bogatkin a și stabilit legătura cu Marele Pămînt (continentul) și cu celelalte tabere în derivă.

Dar pînă la odihnă mai e mult. Trebuie să mai montăm cortul, să punem în funcțiune soba cu gaze, să adunăm zăpada pentru topit, ca să ne asigurăm apa necesară pentru spălat, pentru ceai și masă.

*

Au trecut trei zile. Și iată că avurăm emoții mari cu întîmpinarea avionului pilotat de Mironenko, care ne-a adus carburanți. Nikolai Vasilievici a aterizat însă minunat. Stopînd lîngă tabără, el a ieșit din cabină mulțumit și surîzător. In timp ce noi scoatem butoaie din avion, rostogolindu-le pe niște scînduri proptite pe gheață, oaspeții de pe Marele Pămînt beau ceai și luau o gustare în cortul nostru. După ce au mîncat și s-au odihnit, ne-au mulțumit și au plecat înapoi.

La plecarea lor, glumeam:

— Gara a început să funcționeze, dar orașul încă nu există.

— Ne vom duce în oraș cu taxiul — spuse Trešnikov, cînd a doua zi ne-a sosit avionul „AN-2" cu un motor.

Colhoznicii și medicii rurali cunosc bine aceste avioane. Ele pot fi văzute deasupra semănăturilor, deasupra livezilor de pomi fructiferi și deasupra locurilor lipsite de drumuri amenajate, unde sînt folosite pentru ca medicii să poată interveni la timp. Pilotul Mihail Protasovici Stupișin a condus cu mînă sigură avionul „AN-2" pe o distanță de o mie cinci sute de kilometri deasupra gheţurilor plutitoare.

La stațiunea de cercetări științifice „Polul Nord-4" a sosit avionul aducînd diferite materiale de pe continent.

— E o frumusețe, această libelulă! — admira Kotov biplanul ușor, care după aterizare n-a parcurs nici cincizeci metri. — Cu o libelulă ca aceasta poți să zbori oriunde.

Cei nouă kilometri deasupra munților de gheață și a ochiurilor de apă — drumul aerian scurt de la „gară" și pînă la viitorul „oraș" — au fost parcurși de „taxiul" nostru în cîteva minute. Dar aterizînd pe suprafața ondulată a banchizei, avionul sărea și zăngănea ca o căruță pe un drum cu hîrtoape. Din nou Trešnikov și Kotov au pornit să sfredelească gheața și să măsoare cîmpul în lung și în lat. Masivul compact, vechi de mai mulți ani, examinat atît de amănunțit de sus, a fost cercetat acum aproape pe pipăite. Și din nou omul de știință și aviatorul au rămas mulțumiți de alegerea făcută.

*

Orășelul nostru a devenit o stațiune de cercetări științifice în derivă. Construcțiile continuă. Rînduri de corturi formează o mică ulicioară, pe terenul de descărcare s-au strîns vreo sută de tone de diferite materiale, iar de pe continent sosesc mereu alte și alte avioane.

Intr-o dimineață ne-a sosit și un helicopter. Pîntecos, roșu ca focul în razele piezișe ale soarelui, el coborî aproape vertical din înălțimi. Palele lungi și late ale elicei ridicau nori de zăpadă.

L-am felicitat pe pilotul Alexei Feodorovici Babenko. N-au trecut decît doi ani de cînd zburase deasupra canalului Volga-Don, rămînînd vreme îndelungată în suspensie deasupra ecluzelor, pentru ca fotografii să poată lua imagini de sus. Apoi el i-a uimit pe moscoviți, coborînd pe terenul stadionului „Dinamo" cu un buchet de flori pentru echipa de fotbal învingătoare. Apariția helicopterului pe o banchiză plutitoare în centrul Arcticei a produs tot atîta senzație.

Echipajul helicopterului are sarcina de a veghea asupra securității taberei în derivă. In cazul deplasărilor de gheață, al ivirii spărturilor și a ochiurilor de apă, helicopterul se poate înălța cu ușurință. Iar apoi de sus el va găsi o altă banchiză, mai bună, pentru tabără.

La „gara de gheață" a fost adus un automobil „GAZ-69". Deși el circulă pe orice teren, totuși este departe de a fi amfibiu, pentru a pluti peste ape pînă în tabără și nici nu este un spărgător de gheață, pentru a-și face loc printre ghețari. In ajutorul lui a venit helicopterul. In cabina încăpătoare a helicopterului este loc suficent pentru un „GAZ-69".

Avioanele au mai adus în tabără piesele unui tractor și ale unui mare agregat energetic al viitoarei centrale electrice. Ne-au trebuit vreo două ore ca să le descărcăm din cabină. Iar helicopterul a transportat în cîteva minute, ca o macara, coloșii de oțel pe locul unde ele urmează să fie montate.

Curînd în orășelul plutitor vor apare case veritabile. Case de locuit prefabricate, demontabile! Ușoare și trainice, confecționate dintr-un material calorifug, ele vor putea fi deplasate pe gheață pe patine, fiind remorcate de tractoare.

Din avionul lui Petr Pavlovici Moskalenko, cu care urmează să plecăm, tocmai s-a descărcat primul transport de piese ale caselor prefabricate, construite în uzinele din Moscova și Leningrad.

— Transmiteți celor din Moscova și Leningrad sincerele noastre mulțumiri, — ne spuneau locuitorii orășelului în derivă, luîndu-și rămas bun de la noi, — să nu ne uite, să ne scrie cît mai des. La vechea adresă: *raionul Polul Nord*...

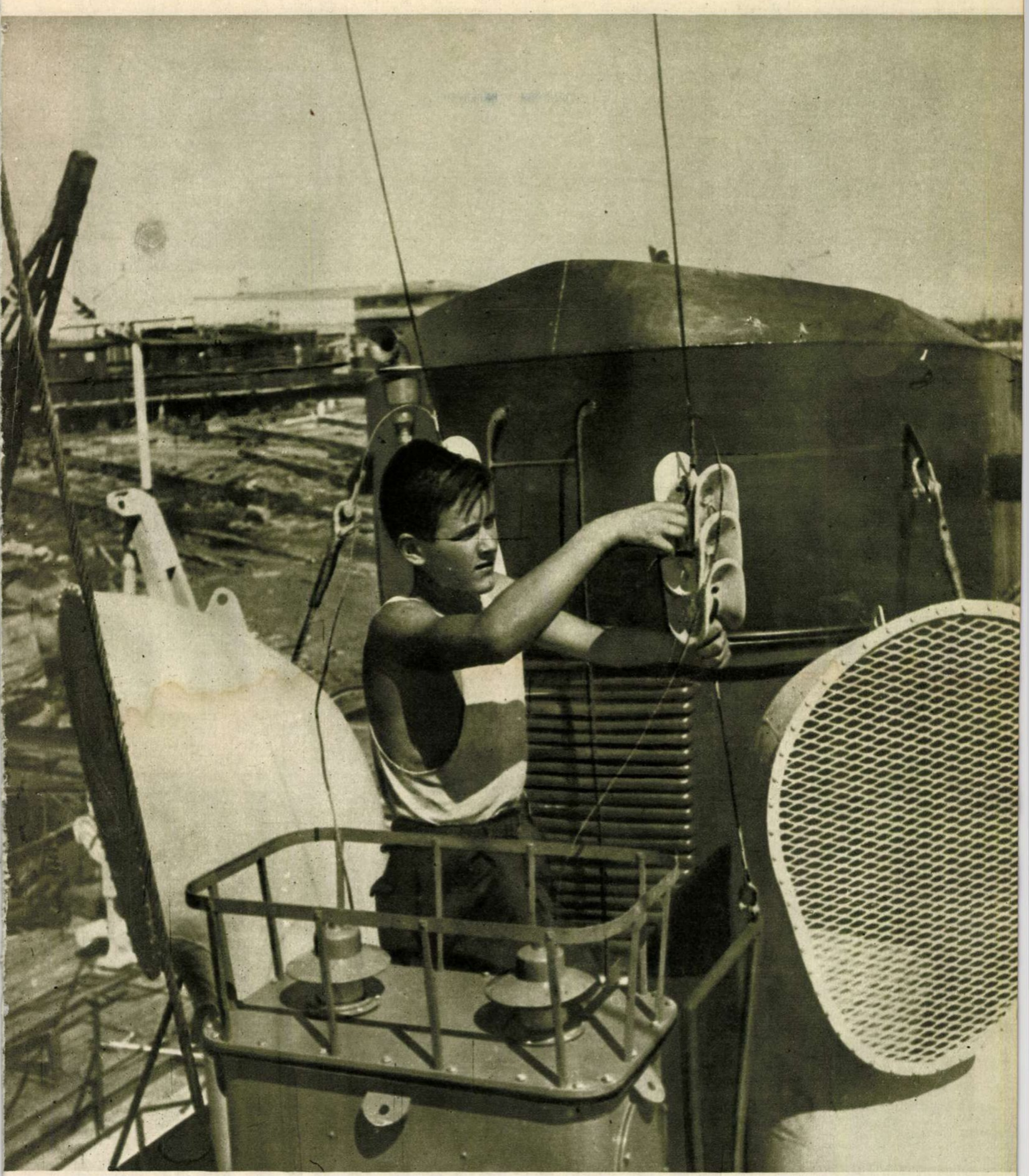

La șantierele navale din Galați se fac ultimele pregătiri în vederea lansării unor nave. Tînărul electrician Gheorghe Cozma montează antena la remorcherele de 1200 H.P.

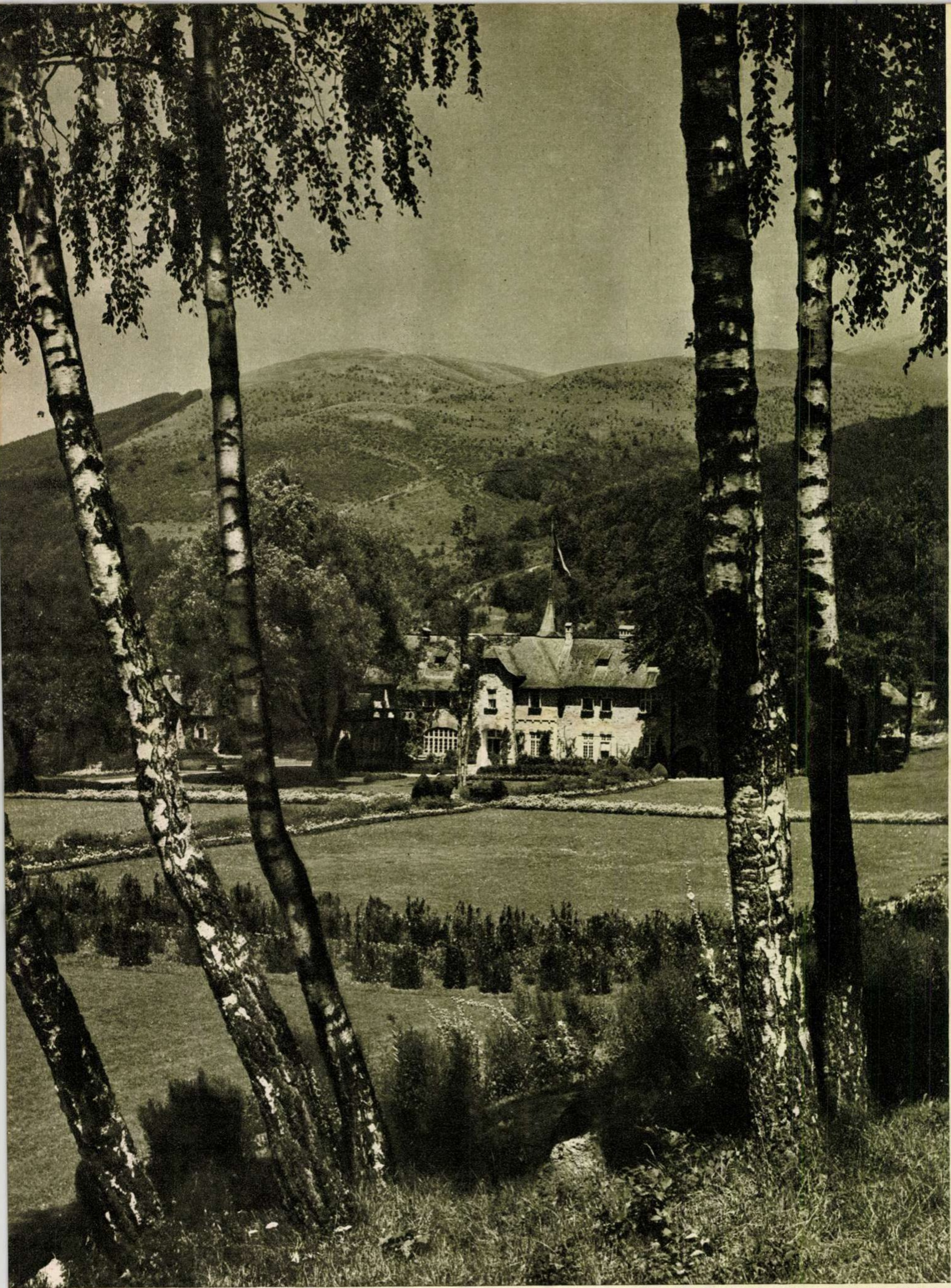

La Posada, în mijlocul unui încîntător peisaj montan, într-un fost castel regal, se află astăzi o tabără de pionieri.

Foto: Cios TADEU

SCRIITORI ŞI CĂRŢI

PORTRETUL COMIC AL WALL-STREET-MANULUI*)

I. LUDO
GURA DE LUP
EDITURA TINERETULUI

Imperialiştii sînt cruzi şi cinici, setoşi de aur şi de sînge, dar nu pot ascunde oamenilor faţa lor ridicolă şi nu-i pot împiedica să rîdă de ea.

Literatura înaintată îşi cunoaşte datoria de a stimula acest rîs sănătos, prin dezvăluirea contradicţiilor în care duşmanul se îneacă, urmărit de ura, dar şi de ironia oamenilor simpli.

Acestei importante sarcini a literaturii îi răspunde ultima carte a lui I. Ludo, puternicul pamflet antiimperialist „Gura de lup".

Arta pamfletarului cu experienţă se remarcă din primele pagini prin curajul cu care atinge laturile caraghioase ale principalilor reprezentanţi ai Wall-Streetului, fără ca prin aceasta să estompeze caracterul lor odios, să minimalizeze politica lor îndreptată împotriva intereselor vitale ale popoarelor.

Pamfletul îşi propune şi reuşeşte să dovedească lipsa de perspective a politicii imperialiste, să demaşte panica, alarma de care e inspirată această politică, ridicolul de care e străbătută. Monopolistul cu arma atomică în mînă apare drept ceea ce este în realitate: un gangster care deţine puterea în stat . El crede că, arătînd popoarelor pumnul, le va înfricoşa pentru totdeauna şi că va putea teroriza la nesfîrşit poporul american cu ameninţarea anchetelor şi închisorilor; incult, el speră că va putea înmormînta cultura, asigurînd triumful ignoranţei şi crimei; tiran dublat de un demagog, el îşi închipuie că libertăţile cetăţeneşti, dreptul la muncă şi pîine trebuie să dispară pe veci, pentru a fi amintite doar la campaniile electorale; la el trădarea se cheamă patriotism, corupţia — cinste, asasinatul — curaj civic etc. O asemenea încercare de a înfăţişa realitatea de-a-ndoaselea nu este numai condamnată, de la început, la faliment, dar întreaga ei desfăşurare este întovărăşită, în chip firesc, de ridicol. Rîzi de diferitele poze ale imperialiştilor, şi te bucuri întrevăzînd deznodămîntul lor comun.

I. Ludo a concentrat într-un singur personaj trăsăturile cele mai caracteristice ale clicii care stăpîneşte astăzi Statele Unite. Goana după profituri, fascismul, militarizarea îşi au în carte, ca principal exponent, pe Gus Mc Barthy, numit, aşa cum cere jargonul oamenilor de afaceri, şi „colonelul" sau „regele" Pac-pac. Porecla închide în ea şi biografia eroului. La început delicvent de rînd şi spărgător de greve, el devine apoi „avocat" (cu diplomă falsificată în atelier propriu) şi de aici se saltă în postura de monopolist şi om de stat. In ceea ce spune şi în ceea ce face îl recunoşti cînd pe McCarthy, cînd pe Morgan, sau pe Ford, cînd pe Dulles, cînd pe toţi deodată. Toţi îi ascultă ordinele şi îl linguşesc pe acest Pac-pac, simbol al gangsterismului devenit forţă conducătoare în stat, prin sinteza crimei cu businessul şi politica.

Cea mai pregnantă definire a metodelor Wall-Streetmanului ne-o dă însuşi titlul cărţii: „Gura de lup". Unealta obişnuită a spărgătorului este necesară şi politicii capitaliste, spre a deschide drumul fascismului. Aşa se ajunge la prigoana anticomunistă. Cît de încîntat este Pac-pac de roadele ei: „Toţi anii mei tineri mi i-am pierdut să sparg case de fier cu nişte şperacluri nenorocite şi cu gura de lup... Şi numai bunul dumnezeu ştie cum îmi tremura pielea de frică. Şi acum ajunge să strig: „săriţi, bolşevicii!"... „ajutor, comuniştii!"... „trageţi în roşii!"... pentru ca numaidecît casele de fier... să mi se deschidă larg, de la sine, fără nici o bătaie de cap şi fără nici cel mai mic risc!... Asta zic şi eu gură de lup!".

Politica unei mari puteri, care dispune de resurse uriaşe, ne apare, dintr-o dată, strivită sub meschinăria şi ridicolul ei. Exponenţii ei se deosebesc de infractorii obişnuiţi doar prin aceea că vor să-şi bage mîinile în toate casele de bani din lume. Aşadar, e o deosebire de grad, nu de calitate. Iar campania anticomunistă, teroarea împotriva luptătorilor pentru pace şi democraţie, sînt o manevră diversionistă, cea dintîi „justificare" pentru instaurarea robiei în S.U.A. şi în lumea întreagă, prin acţiuni ca războiul provocat în Coreea, ca reînarmarea hitleriştilor.

Procedeul ingenios folosit de autor pentru a relata evenimentele din lumea mînuitorilor „gurii de lup" face să crească forţa şi causticitatea satirei. Printre picioarele personajelor se învîrte şi se gudură un simplu cîine ciobănesc, înnobilat de altfel printr-un certificat fals, şi care, pentru circumstanţă, capătă glas şi povesteşte cele văzute în jur. Javra este entuziasmată de succesele stăpînului său Pac-pac şi se întristează la gîndul pieirii lui. Dar principala ei misiune este să primească picioare.

Pamfletul scriitorului I. Ludo ne îndeamnă, deci, să dispreţuim şi să urîm nu numai pe marii potentaţi, ci şi pe slugile lor de tot soiul. Citind „Gura de lup" îi primim pe toţi cu acelaşi rîs care condamnă. Şi este firesc, pentru că, stăpîni şi slugi, au făcut şi fac împreună rău — şi împreună vor intra în mormînt!

Anton CELARU

---

*) I. Ludo: „Gura de lup"—Editura Tineretului.

TEHERAN*)

Printre ţările coloniale şi semi-dependente ce au aţîţat cel mai mult poftele imperialiştilor, se numără şi Iranul. La aceasta contribuie nu numai uriaşele zăcăminte de petrol care se găsesc aci, ci şi poziţia strategică a Iranului, care fiind vecin cu Uniunea Sovietică, reprezintă pentru aceştia un deosebit interes. Iată de ce marile puteri capitaliste luptă cu înverşunare între ele pentru a acapara această ţară.

În romanul său „Teheran" scriitorul iranian Gareghin Sevunţ acordă, aşa cum era şi firesc, un loc de frunte acestei lupte pe care o duc între ei imperialiştii.

GAREGHIN SEVUNT
TEHERAN
CARTEA RUSA

Cu multă putere de convingere autorul ne arată că în ajunul celui de al doilea război mondial, Anglia şi Statele Unite, deşi profund nemulţumite de concurenţa Germaniei hitleriste, încurajau totuşi pătrunderea nazismului în Iran, aceasta făcînd parte din marele plan al agresiunii antisovietice. Englezii şi americanii erau dispuşi să cedeze o parte din profituri, pentru ca, o dată cu dezlănţuirea războiului, hitleriştii să atace Uniunea Sovietică şi de pe teritoriul Iranului. Dar intrarea Armatei Sovietice în această ţară, în 1941, a dejucat intenţiile lor, neutralizînd clica pro-hitleristă, a cărei căpetenie, şahul Reza Pahlevi, a fost nevoit să abdice.

Clasele exploatatoare din Iran s-au pus întotdeauna, cu trup şi suflet, în slujba capitalului monopolist străin. În paginile cărţii există o întreagă galerie a reprezentanţilor acestor clase. Fiecare dintre ei caută să-i sfîşie pe ceilalţi, atunci cînd este vorba de împărţirea beneficiilor. Dar toţi fac front comun pentru a întări şi mai mult crîncena asuprire a poporului muncitor iranian.

Ţesătura numeroaselor conflicte care se întretaie în „Teheran" este foarte complexă, dar fondul general al acţiunii îl constituie lupta oamenilor muncii de la oraşe şi sate, pentru eliberarea lor de sub dublul jug al exploatatorilor iranieni şi străini.

Atenţia autorului s-a concentrat în special asupra mediului universitar din Teheran. Aci trăiesc, luptă şi se jertfesc pentru ideile lor o seamă de profesori şi studenţi, dintre care se detaşează figurile luminoase ale doctorului Azadi şi studentei Suria. Dragostea puternică, care se naşte între aceştia doi, departe de a-i face să caute o existenţă tihnită, în care să-şi poată rezolva liniştiţi micile lor probleme personale, le dă un şi mai viguros imbold să se angajeze fără rezerve în marea luptă pentru fericirea poporului. Azadi devine unul dintre conducătorii organizaţiei democratice „Calea spre libertate". Iar atunci cînd reacţiunea iraniană, înarmată şi susţinută de trustman-ii americani, încearcă să lovească în mişcarea populară ucigîndu-l pe Azadi, tînăra Suria îşi învinge cumplita suferinţă şi păşeşte, cu şi mai multă hotărîre, pe drumul pe care şi l-a ales, drum greu şi plin de încercări, dar de la care ea nu se mai poate abate.

Unul dintre momentele cele mai impresionante ale romanului îl formează întîlnirea de la Teheran, din 1943, între Stalin, Churchill şi Roosevelt, în vederea accelerării măsurilor pentru dobîndirea victoriei asupra Germaniei hitleriste. Scoţînd în evidenţă puternicul ecou, pe care l-a avut această întîlnire în rîndurile maselor populare din Iran, Sevunţ arată cît de mari erau speranţele tuturor oamenilor cinstiţi din această ţară că după război lumea întreagă va fi aşezată pe temelii noi şi drepte. În acelaşi timp, însă, autorul subliniază că imperialiştii s-au folosit şi de conferinţa de la Teheran pentru a manevra în vederea prelungirii războiului, pentru a epuiza Uniunea Sovietică şi pentru a fi singurii care să culeagă roadele victoriei.

Intrarea trupelor sovietice pe teritoriul Iranului dă un puternic avînt mişcării muncitoreşti şi democratice. Mare şi adîncă este dragostea pe care o poartă poporul iranian Ţării Sovietice, în care vede bastionul păcii şi libertăţii întregii omeniri muncitoare. Dar reacţiunea din Iran nu s-a dat bătută: cu sprijinul imperialiştilor americani şi englezi, ea a continuat să deţină pîrghiile de comandă ale statului. Romanul „Teheran" se încheie lăsînd să se vadă perspectiva viitoarelor bătălii pe care le vor avea de dat oamenii muncii din Iran. Sînt bătăliile ale căror martori sîntem noi astăzi.

Frescă a societăţii iraniene din cel de al patrulea şi al cincelea deceniu al secolului nostru, romanul „Teheran" îmbină realitatea cea mai autentică cu fantezia scriitorului. Acum, cînd evenimentele din Iran ţin această ţară în atenţia opiniei publice internaţionale, cititorul va găsi în paginile cărţii răspuns la o seamă de probleme, pe care i le ridică prezenţa aproape permanentă a Iranului în coloanele de politică externă ale ziarelor.

N. MINEI

---

*) roman de Gareghin Sevunţ-Ed. „Cartea Rusă"

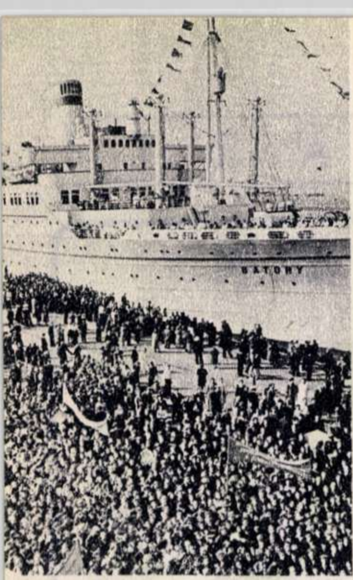

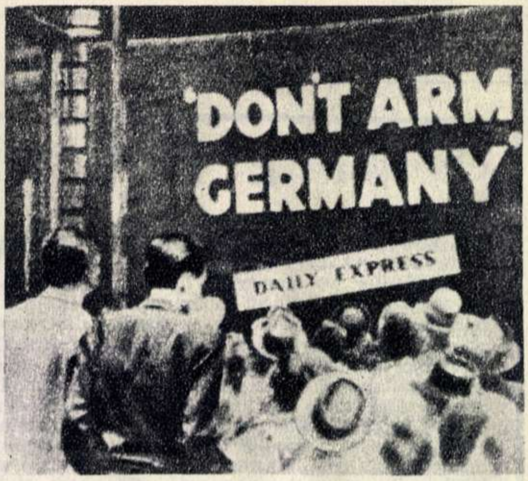

ÎMPOTRIVA POLITICII RĂZBOIULUI A CLICII LUI ADENAUER

În timp ce după eșecul așa-zisei comunități defensive europene cercurile agresive americano-engleze urzesc noi planuri de reînarmare a Germaniei occidentale, în țările Europei apusene crește rezistența popoarelor față de aceste uneltiri. In fotografie se poate vedea panoul cu inscripția „Nu înarmați Germania!" instalat în vitrina marelui ziar londonez „Daily Express".

In ultima vreme a luat amploare deosebită mișcarea grevistă în Germania occidentală. Fotografia noastră prezintă un pichet de grevă fixat în fața unei uzine din Ingolstadt (Bavaria). După cum se vede, soțiile și copiii greviștilor participă fără șovăire la această curajoasă acțiune muncitorească, blocînd intrarea în uzină cu un zid viu de netrecut.

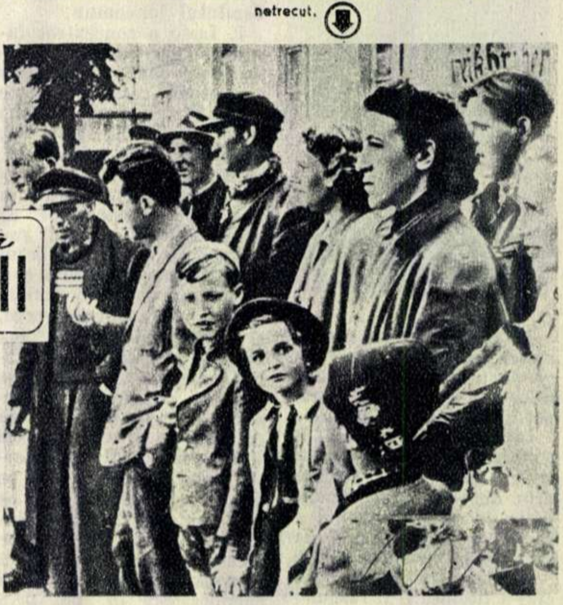

In prima decadă a lunii septembrie a sosit în portul Leningrad vaporul polonez „Batory", care a efectuat, după cum se știe, „Cursa păcii" prin țările ce se mărginesc cu Marea Baltică. Pe bordul vasului se aflau 800 de partizani ai păcii din țările nordice, precum și cîte patru reprezentanți din R. D. Germană și R. P. Polonă. Vizita la Leningrad a vaporului polonez a prilejuit o caldă demonstrație de prietenie și pace. In fotografie: participanții la „Cursa Păcii" sînt întîmpinați cu însuflețire de mii de oameni sovietici care au organizat în cinstea lor un miting pe cheiul portului Leningrad.

fotocronica FLACĂRII

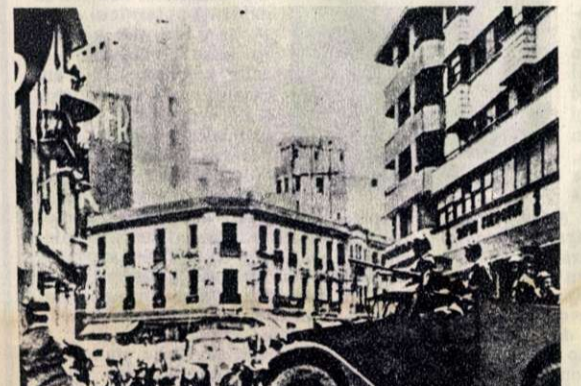

Trupele coloniale franceze execută în orașele și satele din Maroc razii pentru vînarea patrioților, care cer să se pună capăt dominației coloniale și represiunilor sîngeroase. In fotografie: un aspect al operațiunilor represive întreprinse de „civilizatorii" colonialiști la Casablanca.

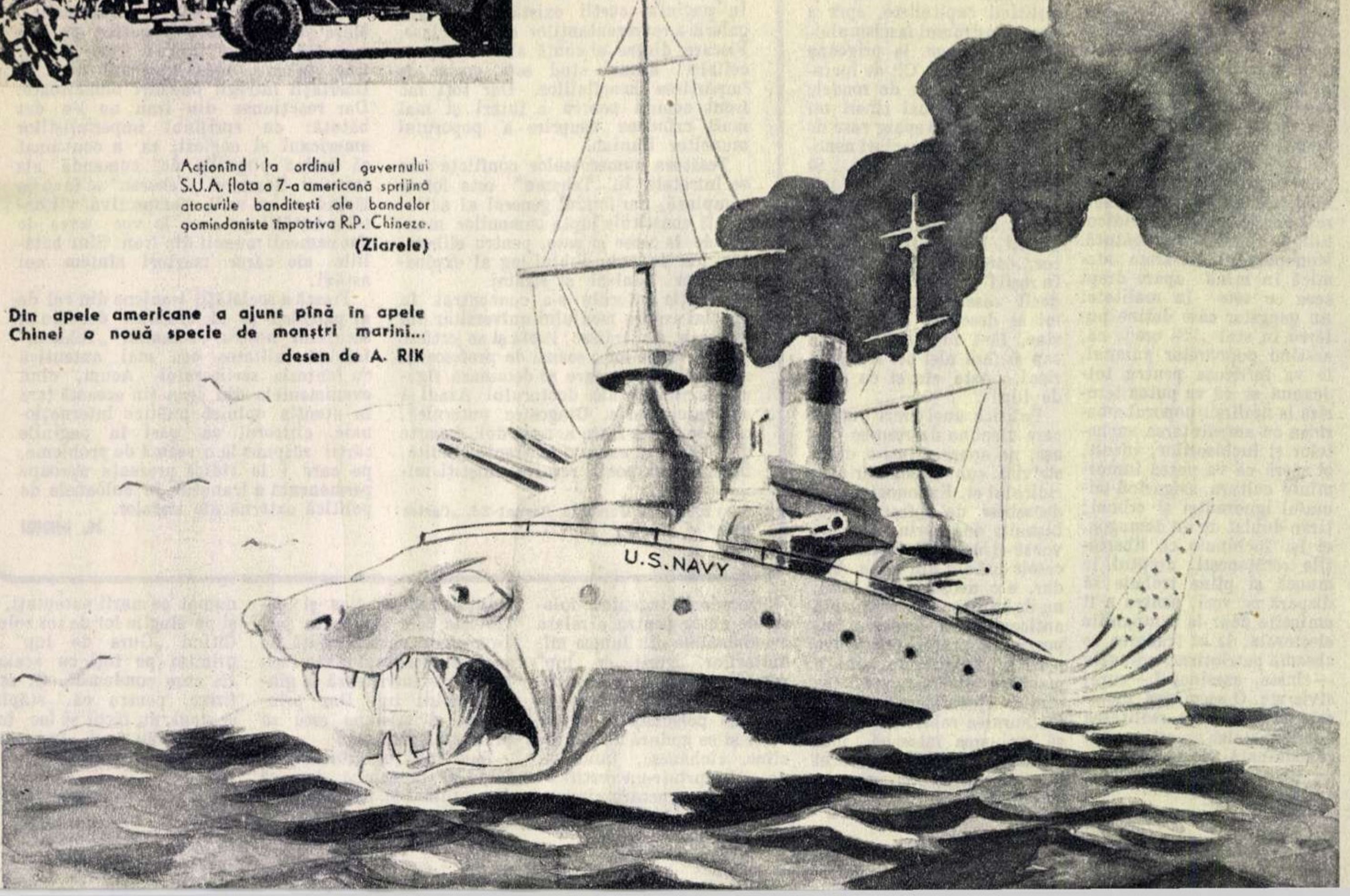

Acționînd la ordinul guvernului S.U.A. flota a 7-a americană sprijină atacurile banditești ale bandelor gomindaniste împotriva R.P. Chineze.

(Ziarele)

Din apele americane a ajuns pînă în apele Chinei o nouă specie de monștri marini...

desen de A. RIK

SUB CĂLCÎIUL OCUPAȚIEI AMERICANE

„Poporul japonez nu doreşte scăderea nivelului său de trai ca rezultat al reînarmării sau al sporirii efectivului forțelor armate", arăta recent Mițuru Sudzuki, redactorul şef al ziarului japonez „Țiubu Nippon Simbun", în scrisoarea cu întrebări adresate lui V. M. Molotov.

Intr-adevăr, Japonia a avut mult de suferit în ultimele decenii de pe urma aventurilor războinice ale samurailor militarişti şi în ultimii ani, mai ales, de pe urma cruntului regim de ocupație americană, încît orice noi încercări de a tîrî această țară pe panta politicii de agresiune se izbeşte de împotrivirea dîrză a zecilor de milioane de oameni simpli din insulele nipone.

Rezultatele ocupației americane se cunosc: Japonia este împinsă în haosul economic, creşte văzînd cu ochii mizeria şi foametea în rîndurile populației muncitoare, fascismul şi corupția se extind ca pecinginea, iar cu miliardele de yeni stoarse din sîngele şi sudoarea poporului se construiesc sute de baze de război în scopuri agresive; cu ajutorul S.U.A. este repusă pe picioare vechea maşină de război a samurailor revanşarzi.

Dar, aşa cum a arătat V. M. Molotov în răspunsurile date la întrebările ziaristului japonez Mițuru Sudzuki, „se înțelege că Japonia nu poate să rămînă vreme îndelungată în această situație de țară semiocupată".

Poporul japonez, care îi priveşte pe ocupanții yankei ca pe duşmanii săi de moarte, îşi intensifică pe zi ce trece lupta pentru cucerirea dreptului său la o viață liberă, într-o Japonie liberă, democratică şi paşnică.

fotocronica FLACARII

⬆ Altă victimă a americanilor: Sanjiro Masuda, unul din cei 22 pescari de pe vasul japonez „Fukuruju Madu", care, după cum se ştie, au fost desfigurați de pulberea radioactivă emanată de explozia bombei cu hidrogen, pe care au lansat-o astă-primăvară americanii în Pacific.

⬆ Chiar şi potrivit datelor oficiale ale guvernului din Tokio, în Japonia există în prezent 5.000.000 şomeri. In fotografie, unul dintre muncitorii din Japonia ocupată: tînărul Hajasi, care, deşi rămas fără lucru, a refuzat să lucreze în uzinele de război ale yankeilor. El a înțeles că numai prin lupta activă contra ocupanților americani, el şi milioanele de muncitori japonezi îşi pot recuceri drepturile şi libertățile furate.

Incă un imobil din Tokio a fost ocupat de americani. Furia mulțimii nu are margini. Demonstrația de protest împotriva acestei noi fărădelegi s-a transformat, după cum se vede, într-un adevărat asalt pentru evacuarea americanilor din imobil ⬇

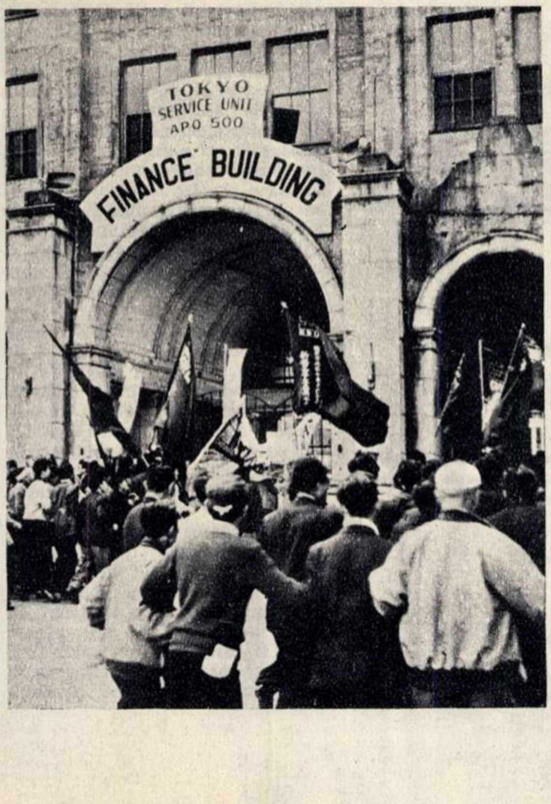

Gardurile de sîrmă ghimpată ce brăzdează ogoarele Japoniei sînt şi ele semne ale ocupației militare. Acolo, unde pînă nu de mult țăranul japonez trudea din zori şi pînă seara pentru a-şi agonisi o pîine sau un pumn de orez, sînt amenajate acum depozite militare, aeroporturi sau poligoane americane. In medalion: o bătrînă japoneză care şi-a adunat cîteva vreascuri în pădure, trebuie să facă un ocol de cîțiva kilometri spre a ajunge acasă, pentru că dincolo de sîrma ghimpată stau de veghe santinelele americane. ⬇

ENERGIA ATOMICĂ

Ştirea că în U.R.S.S. a fost pusă în funcţiune prima centrală electrică industrială pe bază de energie atomică a făcut ocolul lumii. Corespondentul revistei sovietice „Ogoniok" s-a adresat profesorului A. I. Kitaigorodski cu rugămintea de a expune cititorilor revistei însemnătatea acestui eveniment.

Reproducem pentru cititorii „Flacării" valorosul articol al savantului sovietic. In acest articol autorul explică principiile pe baza cărora se ajunge la declanşarea energiei atomice, cît şi mijloacele de dirijare a acestei energii, de folosire a ei în scopuri paşnice. In acelaşi timp, savantul sovietic deschide cititorului o fereastră spre viitor, arătînd perspectivele, mărețe pentru omenire, care sînt legate de dezvoltarea neîncetată a producţiei de energie termonucleară folosită în scopuri paşnice.

de prof. A. I. KITAIGORODSKI

Desene: A. KATKOVSKI

Energia joacă un rol imens în viaţa omului. Focul primitiv a fost o mare descoperire. De atunci, de-a lungul a mii şi mii de ani au fost cucerite noi şi noi redute. Şi totuşi nici marile descoperiri ale trecutului, nici cele mai ademenitoare proiecte din zilele noastre nu pot rivaliza cu energia atomică, care reprezintă o concentrare de energie aproape de neînchipuit. Nu întîmplător ea este înrudită cu acel foc nestins care menţine iradiaţiile soarelui şi ale stelelor. Un kilogram de uraniu, poate da cu prilejul dezagregării substanţei aproape 20 milioane Kw-ore. Pentru a obţine o asemenea cantitate de energie, trebuie să fie arsă încărcătura a cel puţin cîteva garnituri întregi de trenuri încărcate cu cărbune...

O altă particularitate de cea mai mare însemnătate o constituie existenţa unor grandioase rezerve de energie interatomică în nucleele atomice ale oricărei substanţe. Ea există în apă, aer, metale, pietre şi chiar în hîrtia, pe care au fost tipărite aceste rînduri. Nu demult unii savanţi burghezi au schiţat perspectiva unei viitoare crize de energie şi a pieirii industriei. Energia atomică, larg răspîndită în natură, desfiinţează această ameninţare, chiar şi pentru viitorul cel mai îndepărtat.

Incă în urmă cu vreo 20 de ani părea din cale afară de îndrăzneţ pînă şi gîndul că s-ar putea pune stăpînire pe forţele atomului. Totuşi pătrunderea adîncă a ştiinţei secolului al XX-lea în lumea particulelor celor mai mici ale materiei a adus succese uluitoare cu mult înainte decît s-ar fi putut aştepta.

A fost nevoie de eforturi uriaşe ale minţii, de un îndrăzneţ zbor al gîndirii, de o artă extrem de fină a experimentării şi de o tehnică desăvîrşită, pentru a se putea ajunge la convingerea incontestabilă că există o lume atomică unică în felul ei şi cu totul diferită de lumea vieţii de zi cu zi. Chiar şi astăzi oricine face cunoştinţă cu această lume este frapat de caracterul ei cu totul neobişnuit. Totuşi astăzi sîntem în stare să măsurăm şi să cîntărim atomii şi cunoaştem legile formării şi dezagregării lor.

Petele şi liniile complicate ce apar pe placa fotografică, ţăcăniturile surde, ce se desluşesc în aparate sensibile — iată semnale pe care le primim din partea unora dintre aceste particule extrem de mici.

Urmînd calea complicată a unor deducţii logice şi a unor subtile analize matematice, ne putem orienta în legile acestei lumi enigmatice, putem afla caracteristicile diferitelor tipuri de particule şi determina energia lor.

În prezent ne este cunoscut că atomul reprezintă o construcţie complexă, avînd mărimea cîtorva sutimi de milionimi dintr-un centimetru. Masa principală a atomului este cuprinsă în nucleu, iar în jurul acestuia se mişcă, cu o viteză enormă, electronii — particule încărcate cu electricitate negativă şi care formează un fel de nor. Nucleul ca atare — volumul lui este de o mie de miliarde ori mai mic decît atomul — constă din două feluri de particule, extrem de simple: protonii, şi neutronii.

Particulele nucleului sînt comprimate într-însul pînă la o densitate colosală de către forţe deosebit de puternice, care, alături de gravitate şi de forţele electromagnetice, s-au dovedit a constitui un al treilea tip fundamental de forţe existente în natură. Tocmai această energie a forţelor nucleare de atracţie este cunoscută în prezent sub numele de energie atomică. Ea depăşeşte de milioane de ori energia forţelor chimice, care se manifestă numai în reorganizarea celor mai exterioare învelişuri electronice ale atomilor, cum ar fi, de pildă, energia eliberată cu prilejul arderii unui combustibil.

Oamenii de ştiinţă s-au întîlnit pentru prima oară cu energia atomică cu prilejul descoperirii aşazisei radioactivităţi naturale, care constă în dezagregarea cu de la sine putere a nucleelor elementelor grele — uraniu, radiu, thoriu etc. Cu acest prilej se eliberează o cantitate foarte mare de energie nucleară (în raport cu un singur atom.) Transformările radioactive ale atomilor — socotiţi altădată cărămizi veşnice, neschimbătoare şi indistructibile ale lumii — transformări care se desfăşoară potrivit cu legile lor interne, nu au putut fi supuse însă nici unui fel de acţiuni externe. Totodată substanţele mai susamintite erau atît de puţine şi se dezagregau atît de încet, încît nu puteau fi folosite practic pentru obţinerea de energie. Mijloacele mecanice şi electromagnetice, calorice şi chimice s-au dovedit neputincioase în faţa nucleului, ca şi cum acesta ar fi fost un fel de cetate vrăjită, în care natura şi-a ascuns pentru totdeauna de mîna omului uriaşele ei comori energetice.

Cotitura a avut loc după anul 1920, cînd au fost folosite pentru atacarea nucleului, microparticulele eliminate o dată cu dezagregarea elementelor radioactive. Cu ajutorul acestei „artilerii nucleare", întărite mai tîrziu cu minunate aparate, care formează snopi intensivi de particule atomice ultrarapide, s-a reuşit să se realizeze sute şi mii de transformări reciproce ale diferitelor elemente. Şi totuşi nici acest salt extraordinar în adîncul lumii interatomice nu a permis să se atace practic sarcina eliberării energiei colosale ascunsă în nucleele atomice. Punînd stăpînire pe reacţiile nucleare, omul n-a reuşit să subordoneze voinţei sale decît doar alcătuirea şi distrugerea cîtorva nuclee.

Abia în ajunul celui de al doilea război mondial s-a reuşit să se descopere o reacţie nucleară, în care procesul divizării a cuprins dintr-o dată miliarde de atomi. Aceasta a fost cheia dorită pentru aplicarea practică a problemei pe scară industrială, cheia care a făcut accesibilă în fine, cetatea fermecată.

La dezlegarea enigmei a dus studierea iradiaţiilor uraniului. S-a constatat că nucleul lui mare şi friabil se descompune, atunci cînd este „bombardat" cu neutroni, în două nuclee-schije, mai uşoare şi mai trainice decît nucleul iniţial. S-a constatat de asemenea că în acelaşi timp se elimină neutroni

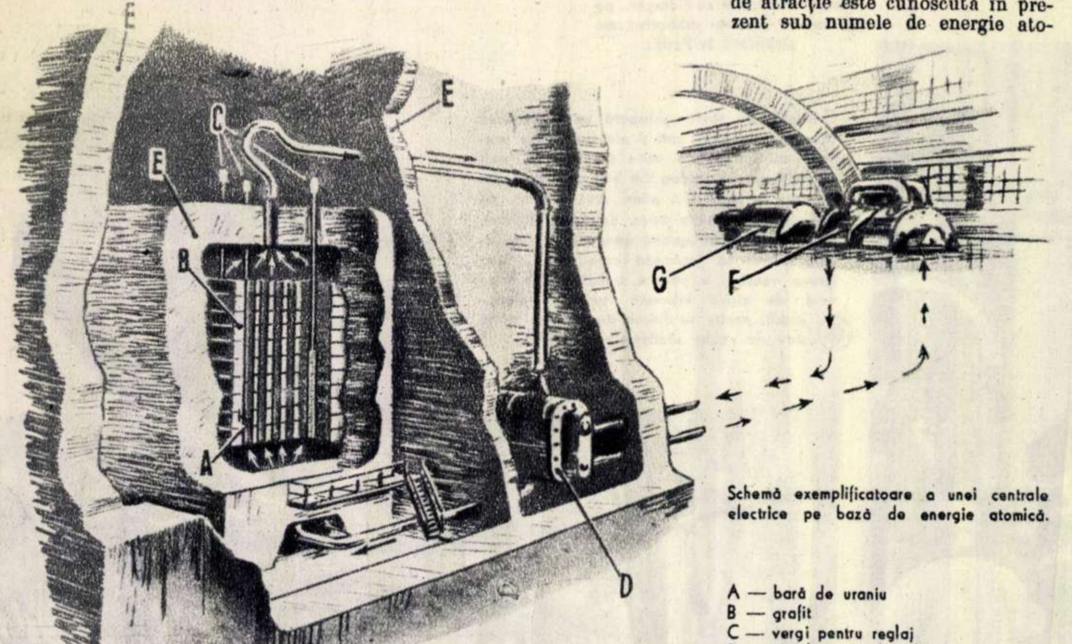

Schemă exemplificatoare a unei centrale electrice pe bază de energie atomică.

A — bară de uraniu
B — grafit
C — vergi pentru reglaj
D — transformator de căldură
E — ziduri de apărare de beton şi alte materiale
F — turbină de aburi
G — generator electric

noi, care provoacă la rîndul lor, divizarea altor nuclee de uraniu. Neutronul inițial aprinde, ca o făclie uriașă, o imensă masă de nuclee, provocînd un lung lanț sau, mai de grabă, o avalanșă de transformări nucleare. Cu prilejul unei asemenea reacții în lanț are loc dezagregarea de bucăți de substanță și se eliberează o energie uriașă.

În bomba obișnuită de uraniu și în „pila atomică" — principalul agregat al centralei electrice pe bază de energie atomică — se desfășoară tocmai un asemenea proces. Deosebirea stă numai în aceea că în bomba atomică el se desfășoară dintr-o dată, avînd caracterul unei explozii, pe cînd la centrala atomică viteza de eliberare a energiei poate fi reglată.

Pila atomică staționară reprezintă o instalație destul de mare. Ea e alcătuită din bare de uraniu natural, cuprinzînd atomii celor două varietăți — sau, cum se spune „izotopii" acestui element: izotopi mai grei și izotopi mai ușori. Aceștia din urmă, care se găsesc în amestec în cantitate foarte mică, sînt „sfărîmați" de neutroni și elimină energie. Cei dintîi însă, captînd neutronii mai repezi, se transformă într-un element artificial — plutoniul, care este, la rîndul său, în stare să se dezagrege.

Barele sînt înconjurate din toate părțile de așa-zisul încetinitor — o substanță care determină micșorarea vitezei neutronilor. Acesta este o operație necesară, fiindcă fără de ea, neutronii mai rapizi care apar în pilă în urma descompunerii nucleelor, ar fi înghițiți de prima varietate, mai grea, a uraniului, și reacția în lanț nu s-ar mai putea face. Viteza procesului în lanț se reglează prin introducerea în pilă a unor vergi de cadmiu sau de oțel boricat. Pila trebuie înconjurată de pereți foarte groși de beton sau alte materiale, pentru a apăra personalul de iradiații primejdioase.

Întrucît forțele nucleare acționează numai pe distanțe inimaginabil de mici, schijele nucleelor de uraniu care se sfarmă scapă de sub acțiunea lor. Iată deci de ce, avînd sarcină electrică pozitivă, ele se resping reciproc cu o forță uriașă și realizează o viteză care atinge zece mii kilometri pe secundă. Substanța încetinitorului însă (grafit de obicei), frînează schijele în zborul lor impetuos, sustrage energia lor și de pe urma acestui fapt, se încălzește pînă la o temperatură extrem de mare.

Căldura ce a apărut este transmisă unui lichid refrigerent, care, la rîndul său, poate încălzi apa, transformînd-o în vapori supraîncălziți. În rest, totul se petrece ca la o termocentrală electrică obișnuită. Vaporii sînt îndreptați spre turbină, iar aceasta pune în mișcare generatorul care furnizează consumatorilor curentul.

Cantitatea de „carburant nuclear" necesară pentru a asigura chiar activitatea unei mari centrale electrice, pe bază de energie atomică, este absolut infimă. Astfel, de pildă, cheltuind mai puțin de două tone combustibil nuclear pe an, o centrală atomică poate avea o capacitate identică cu cea a hidrocentralei electrice de la Kuibîșev, cea mai mare din lume.

În decursul funcționării pilei atomice se formează o cantitate uriașă de substanțe radioactive. Sînt radioactive înseși produsele divizării uraniului. De asemeni, marele număr de neutroni aflat în pilă îngăduie să se obțină ușor și varietăți radioactive — izotopi — ale oricăror alte elemente. Trebuie numai ca acestea să fie ținute un timp în pilă și supuse iradiației.

Folosirea acestora în scopuri științifice contribuie încă de pe acum la obținerea de noi succese în biologie, în chimie, fizică, agronomie. În multe experiențe, o cantitate mică a varietății radioactive se amestecă cu elementul respectiv. „Atomii marcați" îngăduie să pătrundem cele mai complicate transformări ale energiei și substanței, care se desfășoară în organismele vii. Ei ne dau posibilitatea să pătrundem secretul celor mai complicate reacții chimice și să studiem comportarea celor mai fine pojghițe de pe suprafața substanțelor care sînt subțiri cît o moleculă. Substanțele radioactive se folosesc pe scară tot mai largă în medicină, la vindecarea diferitelor boli.

Se înțelege că punerea în funcțiune în U.R.S.S. a unei centrale electrice pe bază de energie atomică constituie numai începutul folosirii pașnice a energiei inepuizabile a nucleului atomic. După cum s-a arătat în comunicatul guvernului, oamenii de știință și inginerii sovietici lucrează la crearea de noi și mai puternice centrale electrice pe bază de energie atomică.

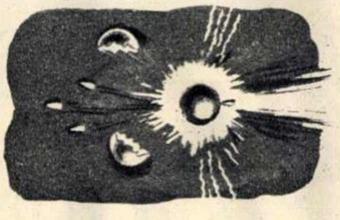

Dezagregarea nucleului de uraniu sub acțiunea neutronului. Nucleul se sfarmă în două părți. Cu acest prilej apar doi-trei neutroni noi.

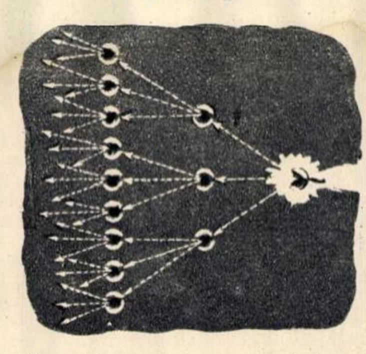

Un neutron provoacă o reacție în lanț, care cuprinde un număr enorm de atomi.

În viitor, folosirea largă a energiei atomice va asigura un avînt uriaș al industriei și agriculturii Țării Sovietice, realizarea belșugului de bunuri necesare vieții. Alături de uriașe hidrocentrale și centrale eoliene, și poate chiar de centrale care vor folosi energia mareelor oceanice, a adîncurilor pămîntului sau a razelor solare, centralele atomice vor face să se scurgă torenții uriași ai energiei lor înspre sistemul energetic unitar. Acesta o va transmite ogoarelor roditoare, laboratoarelor științifice și unor gigantice uzine automatizate.

Se vor transforma și transporturile. Greutatea neînsemnată a combustibilului atomic va contribui imens la mărirea capacității utile de încărcare a avioanelor, va face să poată fi parcurse distanțe nelimitate și să fie atinse viteze de zbor extrem de mari. Zborurile cu avionul fără escală în jurul pămîntului vor deveni un lucru obișnuit.

Pe nave cu pilă atomică se vor putea face raidurile cele mai îndepărtate, fără acostare în porturi intermediare. Submarine uriașe vor putea face cercetări timp nemărginit, navigînd la cele mai mari adîncimi. Ele vor fi deosebit de potrivite pentru călătorii îndelungate pe sub ghețurile arctice.

Energia atomică va pune în funcțiune puternice turbo-locomotive, care-și vor face apariția pe magistralele de oțel. Este de presupus că inventivitatea omului nu-și va găsi limita nici în privința construirii de pile ușoare pentru „automobile atomice", deși astăzi ne este încă greu să reducem proporțiile și greutatea zidurilor de apărare ale cazanului (pilei) la mărimi atît de mici.

Omul viitorului va fi în stare să transforme suprafața globului pămîntesc, să prefacă regiuni întregi ale planetei noastre. În toate aceste înfăptuiri mărețe un ajutor neprețuit îi poate deveni energia eliberată a nucleului atomic. Supunîndu-se omului, ea îi va îngădui să irige și să facă să înverzească pustiurile, să mute din loc munți, să ridice diguri și baraje uriașe, să îndulcească clima Arcticei și a Antarcticei, să îndrepte contururile continentelor.

Mai devreme încă, poate chiar în văzul generației ce trăiește astăzi, vor deveni posibile primele călătorii interplanetare. Încă Țiolkovski a propus pentru zborul în spațiul cosmic racheta pusă în mișcare prin aceeași forță a reculului, care acționează asupra omului, lovindu-l după ce trage cu arma. Totuși, pînă nu de mult, știința nu a cunoscut vreun carburant a cărui viteză de evacuare din duzele rachetei să poată asigura înfrîngerea puterii de atracție a pămîntului. Combustibilul atomic, concentrat cum este, permite viteza necesară de evacuare a substanței motrice, care ar putea să fie, de pildă, hidrogen lichid, transformat în pila atomică în gaz incandescent. Problema principală care se pune astăzi este însă găsirea unui material destul de rezistent la temperaturi mari pentru a putea fi folosit la construirea rachetei interplanetare.

Probabil că primele rachete vor fi expediate fără oameni, fiind înzestrate cu aparate automate, ale căror semnale ne-ar putea permite să urmărim de pe Pămînt peripețiile zborului lor. Și abia după aceasta va porni de pe planeta noastră o adevărată „navă a Universului" și omul va zări, pentru prima dată, pămîntul deasupra capului său, plutind în spațiile fără de sfîrșit ale cerului, la fel cu celelalte corpuri cosmice.

S-ar putea pune întrebarea: care sînt rezervele de materie primă atomică de care dispune omenirea?

Numai uraniul și thoriul, care se folosesc astăzi, acoperă necesitățile noastre energetice pe vreme îndelungată. După cum au stabilit însă fizicienii, energia atomică poate fi eliberată și cu prilejul tuturor proceselor în care din nuclee mai puțin trainice se formează nuclee mai trainice. Aceasta se întîmplă nu numai la descompunerea nucleelor grele, cum ar fi cele ale uraniului.

Unirea de nuclee ușoare într-un nucleu mai greu, de exemplu sinteza „gazului solar" — heliul — din hidrogen, reprezintă de asemenea o cale pentru eliberarea de energie atomică.

Această reacție este folosită, ce-i drept, numai la bomba cu hidrogen. Ea se numește termonucleară, întrucît pentru punerea ei în mișcare sînt necesare temperaturi de milioane de grade. Cu timpul însă, la fel ca și multe alte reacții nucleare, ea se va dovedi probabil pe deplin utilizabilă pentru producerea de energie în scopuri pașnice.

Marile nădejdi, cărora le dau naștere în conștiința popoarelor recentele progrese ale fizicii nucleare, sînt întunecate de febrila cursă a înarmărilor atomice, organizată de cercurile conducătoare din S. U. A. Imperialiștii americani, cheltuindu-și eforturile în domeniul energiei atomice pentru crearea de arme ucigătoare, amenință să le folosească pentru exterminarea în masă a populației pașnice și pentru distrugerea orașelor mari, a centrelor industriale și culturale. Poporul sovietic cere, împreună cu masele largi ale oamenilor cinstiți din toate țările, interzicerea necondiționată a armelor atomice și hidrogenice. Oamenii sovietici socotesc că energia nucleelor atomice trebuie folosită numai pentru scopuri pașnice.

Folosirea energiei atomice reprezintă nu numai un uriaș succes al tehnicii: noi sîntem martori și contemporani ai celui mai mare triumf al înțelepciunii omenești din întreaga istorie a științei și tehnicii mondiale. Hotarele cunoștințelor noastre se lărgesc și se adîncesc tot mai mult și începutul supunerii microlumii reprezintă, poate, cea mai convingătoare mărturie a falimentului obscurantismului religios, al idealismului filozofic. Folosirea practică a cunoștințelor noastre despre particulele cele mai mici ale materiei confirmă cu o claritate incontestabilă posibilitățile noastre nemărginite în cunoașterea lumii materiale.

Nu! Lumea particulelor celor mai mici nu reprezintă o țară întunecată, mistică, o țară a unor simboluri și abstractizări matematice de nepătruns, generată de „spiritul gînditor", după cum vor să ne convingă unii fizicieni și filozofi burghezi. Cu tot caracterul ei particular, lumea aceasta este supusă unor legi stricte, dar, înainte de toate, ea este reală, după cum real este orice grăuncior de praf și cel mai îndepărtat astru ceresc, după cum real este Universul veșnic și infinit.

CUCERITORII INĂLȚIMILOR

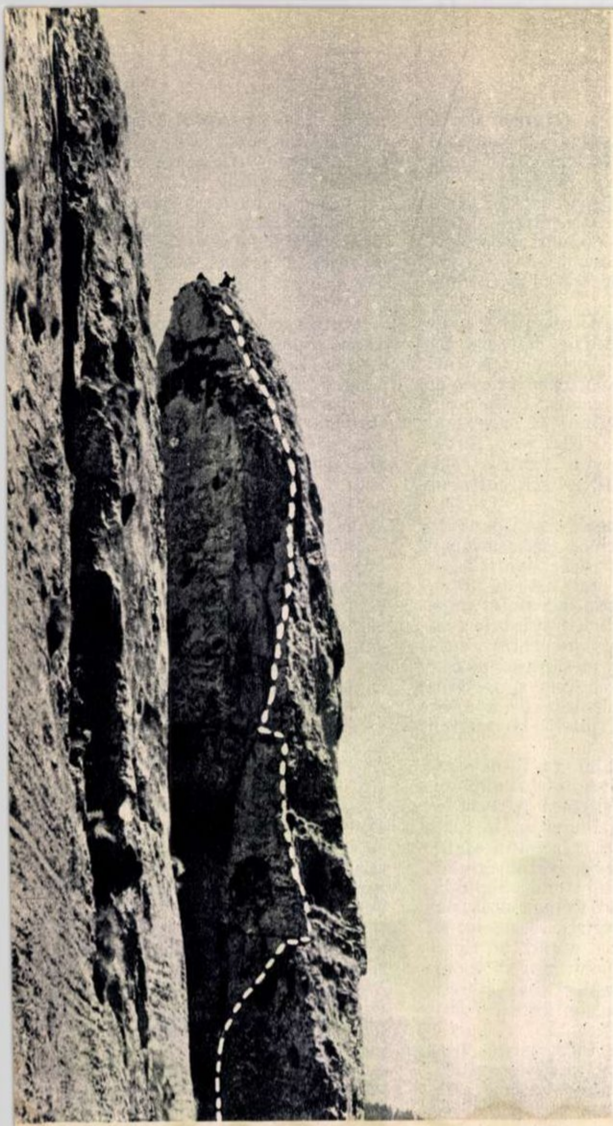

Stînga sus: Turnul Mic al Seciului din Peretele Horoabei (Bucegi). Linia punctată urmărește escalada în premieră a alpiniștilor Aurel Irimia și Mircea Enache de la C. C. A. care, ajunși sus, se pregătesc de rapel.

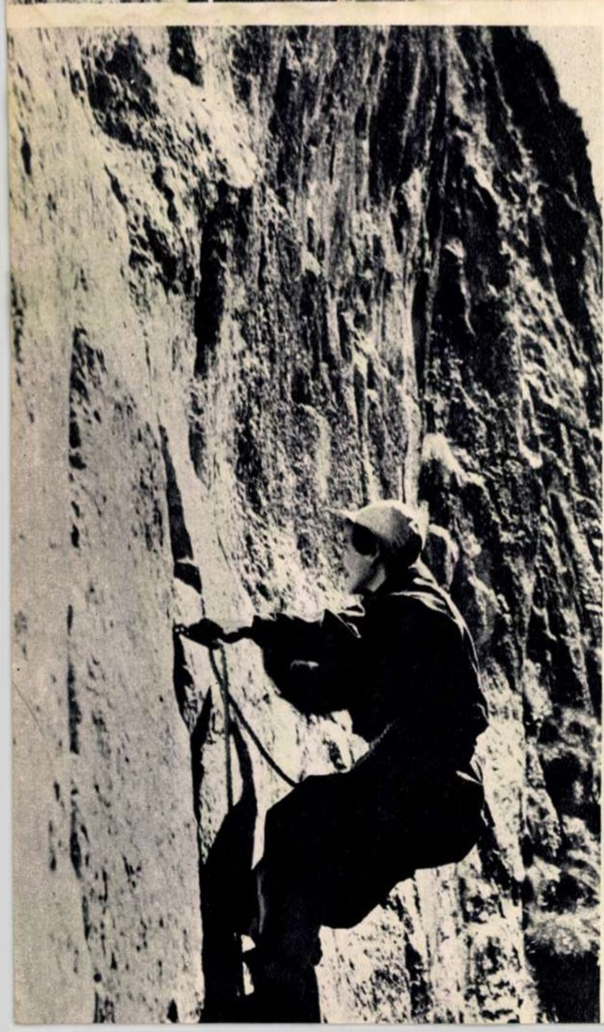

Stînga jos: Tudor Hurbean, tînărul cap de coardă al echipei Dinamo, campioană R.P.R. în acest an, prinde carabiniera de un piton, asigurîndu-se pentru trecerea unei surplombe.

In medalion: Părul alb nu-l impiedică pe Emilian Cristea, realizatorul celor mai grele premiere alpine din munții noștri, să se întreacă și la viteză cu tinerii. Iată-l înaintea unei escalade din probele pentru campionatul R.P.R.

Frumoși și mîndri sînt munții patriei noastre. Din verdele întunecat al pădurilor de brazi ei își ridică semeț frunțile de piatră spre înaltul cerului, oferind ochiului tablouri mărețe. Umbrele și culorile ce se schimbă în fiecare zi, de multe ori în fiecare ceas, îi fac să fie veșnic noi, veșnic încîntători. Și de aceea puțini dintre acei ce i-au admirat vreodată nu și-au dorit o nouă excursie, un nou drum prin văile umbroase în fundul cărora murmură izvoarele, pe plaiurile presărate cu flori ale platourilor, pe crestele sub care se cască înfiorătoare adîncuri prăpăstioase.

Turistul obișnuit, care folosește poteca marcată cu grijă pentru a ajunge sus în țara vulturilor și a caprelor negre, admiră însă mai de departe abrupturile stîncoase, care dau muntelui măreție și omului fiorii înălțimilor. Și el, ca și călătorul din trenul ce șerpuiește pe Valea Prahovei, privește uimit pereții de piatră ai Caraimanului și Coștilei și de multe ori nu-i vine să creadă că sportivii și-au croit drumuri și pe ei. Totuși, acesta e adevărul. Pe cele mai impresionante abrupturi, acolo unde stînca se înalță zeci și sute de metri drept în sus, cei mai îndrăzneți dintre sportivi urcă spre înălțimi. Ei sînt alpiniștii, biruitorii înălțimilor. Cînd sînt jos, cu greu îi poți deosebi de turiști, de drumeții obișnuiți ai munților, atît de numeroși astăzi. Doar echipamentul lor, mai sobru și mai uzat, sau o frînghie care iese indiscret din rucsac, pot fi indicii pentru un ochi atent. In fiecare sîmbătă ei pornesc din București, din Orașul Stalin, Sibiu, sau Cluj, la munte. Cei din București se opresc de regulă în Bucegi; cei din Orașul Stalin în Piatra Craiului; cei din Sibiu în Făgăraș; iar clujenii la Cheile Turzii. Pe poteci, de cele mai multe ori știute numai de ei, se apropie de pereții stîncoși, pe care vor să-i învingă, și apoi încep „tura“ sau „escalada“.

Se face o „premieră“. Comenzi scurte, repetate de secunzi și apoi de ecoul văilor, sfîșie liniștea muntelui: „Slăbește! Intinde!“ Alpinistul din frunte — capul de coardă — caută cu grijă micile asperități ale stîncii, care pot fi sprijin pentru mîini și picioare. Din loc în loc, un piton este împlîntat într-o fisură. Inelul metalic al carabinierii este trecut prin ureche, prin el coarda, pe care secunzii o întind din nou, și înaintarea continuă. Cu fiecare pas, vîrful este tot mai aproape.

Eforturile sînt însă din plin răsplătite de minunatele priveliști pe care natura le înfățișează ochiului. Pe înălțimi, cîteva clipe de repaus, de încîntare și apoi, pentru ultima oară, coarda este introdusă în inelul unui piton și pe rînd echipa coboară în „rapel“. Escalada a luat sfîrșit. In fisura peretelui, pitoanele, mărturie a biruinței, rămîn să marcheze, pentru alții, noul drum.

Acesta este, pe scurt, alpinismul, sportul înălțimilor, sportul fără spectatori, în care omul se luptă să învingă unul din cele mai mari obstacole ale naturii, muntele. Aproape anonim ieri, din ce în ce mai iubit astăzi, popular mîine, în sportul de tip nou, alpinismul a devenit un puternic mijloc de educare și de călire a oamenilor muncii care, prin el, au prilejul să cunoască frumusețile pe care muntele le tăinuiește celor ce nu îndrăznesc.

Anul acesta alpiniștii au fost mai activi ca oricînd. Cele mai dificile trasee au fost escaladate de numeroase echipe. In Bucegi, în Piatra Craiului, în Rarăul Moldovenesc, la Cheile Turzii și pe

Ceahlău, noi premiere au îmbogățit rețeaua turelor alpine. Astfel, pe turnul mic al Seciu-lui, alături de traseele pe care alpiniștii s-au întrecut în campionatul R. P. R, cea mai nouă competiție sportivă din țara noastră, o echipă a C.C.A., formată din Aurel Irimia și Mircea Enache, a găsit un nou drum pe muchea tăioasă dinspre cascada Horoabei. Pe Pietrele Doamnei din Rarău, tot alpiniștii de la C.C.A., dar de data aceasta prin E. Cristea și Victor Măciucă, au deschis drumuri alpine într-o altă frumoasă regiune a țării. In Piatra Craiului, alpiniștii de la Flamura Roșie — P. Holitzer, G. Rusu și V. Ioachim — s-au cățărat pentru prima oară pe muchea dintre Țimbale. In Cheile Turzii, clujenii Andrei Gaghi și C. Zelenca, din colectivul asociației Metalul, se străduiesc să ajungă și ei sus la creastă, pe drum neumblat.

Toate acestea sînt biruințe noi. Alături de ele, ca performanțe de valoare, stau escaladele alpiniștilor de la Dinamo, Voința și Progresul, pentru care cele mai dificile trasee din masivul Coștilei nu mai au secrete. Traseul Eftimie Croitorul, al doilea ca dificultate după fisura Albastră, Pintenul din Valea Albă, cele trei surplombe din peretele Gălbenelelor și multe altele au fost anul acesta escaladate de numeroși alpiniști, și în repetate rînduri. Și cu mîndrie putem spune că tinerii au fost în frunte. Alături de ei au apărut alpinistele. Nu sînt încă multe, dar îndrăznețele de astăzi vor fi îndemn pentru cele de mîine. căci nu va trece mult și fiecare turist va dori să devină cît de cît, și alpinist.

Este prea interesant muntele pentru a fi văzut doar de pe poteci. are prea multe comori de frumusețe pentru a trece pe lîngă ele. În zilele acestea senine de toamnă; înainte ca furtunile însoțite de primii fulgi albi, prevestitori ai iernii, să facă muntele neprimitor, alpiniștii pornesc la ultimele asalturi. Iar cei care, trecînd pe la poalele munților, veți vedea sus pe țancuri de piatră fluturînd drapele cu culorile scumpei noastre patrii, sau roșul aprins al simbolului libertății noastre, să știți că le-au împlîntat acolo sus biruitorii înălțimilor, alpiniștii. Și tot alpiniștii, cei din Regiunea Autonomă Maghiară, au pus pe vîrful Pietrei Altarului și uriașa stea roșie, pe care noaptea o puteți vedea din împrejurimile Lacului Roșu, luminînd asemenea unui far pe țărmul întunecat al mării. Cum au ajuns acolo sus? Așa cum v-am povestit, așa cum puteți urmări în imaginile de alături, care înfățișează un crîmpei din lupta alpiniștilor cu înălțimile.

Gh. EPURAN

Escalada s-a terminat. Vasile Tarță din asociația Locomotiva coboară în rapel. Inălțimea peretelui este impresionantă, dar, cu ajutorul frînghiei, alpinistul o învinge.

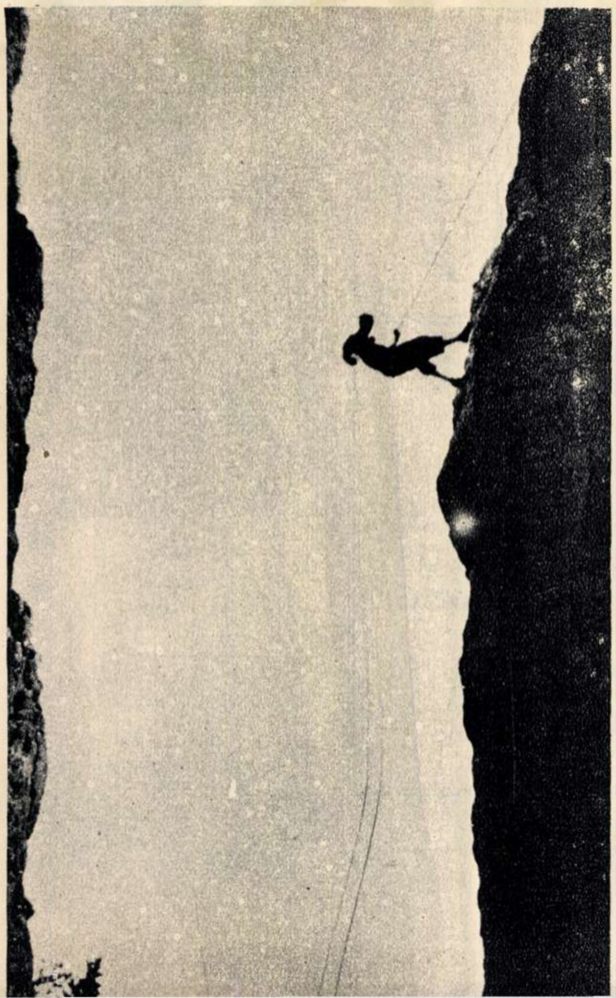

MOARTEA „CAMPIONULUI"!...

Nu demult ziarul american „News Week" a anunțat cititorilor săi o știre „senzațională". Într-unul din orașele statului Illinois a încetat din viață, la apreciabila vîrstă de 84 ani, unul din cei mai vestiți campioni americani, Jim Conolly, supranumit „chiorul".

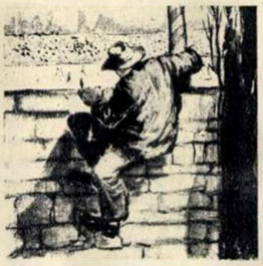

Conolly nu s-a făcut cunoscut pe terenurile de fotbal sau tenis, n-a participat niciodată în vreo competiție atletică sau de înot, nu a fost văzut între corzile ringului de box sau efectuînd o spectaculoasă săritură de pe trambulină. În general el nu a concurat nicicînd la vreo competiție sportivă, mai mult chiar, nu a practicat în lunga sa viață nici un sport. Cu toate acestea, se bucură de renumele marilor campioni. Conolly este deținătorul unui record unic, caracteristic sportului american: timp de 43 de ani, din 1897 și pînă în 1940, el n-a scăpat nici o competiție sportivă importantă desfășurată în S.U.A. Dar acesta nu este unicul record al lui Conolly: la toate aceste întreceri, el a intrat fără să cumpere bilet, sărind gardurile, strecurîndu-se printre controlori, trăgînd în fel și chip chiulul casierului.

Necrologul lui Conolly amintește că acest „original" spectator a fost în stare ca la o competiție să sape un tunel sub tribună, pentru a nu contrazice faima pe care și-o crease.

A privi sute de manifestații sportive fără a plăti biletul de intrare, iată un „record" menit să frapeze pe cititorii ziarului american... Numele lui Conolly a devenit mult mai popular decît ale multor campioni veritabili din S.U.A. E suficient să ne amintim de atleții de culoare, Cornelius Jahnson, Jesse Owens, Jim Thorpe și mulți alții, care prin performanțele lor au uimit lumea. Aceștia însă au fost curînd dați uitării. Mai cu seamă pentru că nu aveau pielea de culoare albă. În schimb, Conolly viețuiește în amintirea unora, deoarece în țara gangsterilor procedeele necinstite constituie obiect de admirație.

I. O.

Imagini de la tripla întîlnire de fotbal dintre reprezentativele Republicii Populare Romîne și Republicii Populare Ungare

Componenții celor două reprezentative B înainte de începerea partidei în care jucătorii noștri au învins cu scorul de 2 — 1.

Duel între Zavoda și Fenyvesi în cadrul întîlnirii de la Budapesta a reprezentativelor A, care a luat sfîrșit cu 5 — 1 în favoarea gazdelor.

O fază din meciul desfășurat între juniorii celor două țări, care s-a soldat cu rezultatul de 1 — 0 în favoarea echipei noastre.

Soluțiile problemelor de șah publicate în nr. 17 din 1 septembrie 1954

Soluția problemei lui I. VILNER

Prin mutarea-cheie 1. Cg6-f8 !, albul creează amenințarea 2. Dh6 mat. Mutările de apărare ale damei negre la f6 sau h2, dezleagă „bateria" albă Nc1 – Ce3, ceea ce permite maturile 2.Cf5 și 2.Cg2 (interceptînd de fiecare dată linia de acțiune a damei negre, întîi pe coloana „f", apoi pe linia 2-a). In sfîrșit, la 1...f6 urmează 2.Ce6 mat. Această din urmă variantă explică de ce nu merge ca mutare-cheie 1.Ch8, deoarece în acest caz după 1...f6 albul nu mai poate da mat.

Soluția problemei din cel de-al IV-lea concurs de masă organizat în Uniunea Sovietică

Problema aceasta, propusă la cel de-al IV-lea concurs unional de dezlegări, are o soluție greu de găsit din cauza marelui număr de posibilități, atît ale albului, cît și ale negrului Curînd dezlegătorul ajunge la concluzia că „cheia" trebuie să fie o mutare a turnului d3. Dar pe care dintre cele 8 cîmpuri, pe care le are la dispoziție? Numai la d7, toate celelalte mutări ale turnului fiind curse (1.Td8 Df2!; 1.Td6 Dd4!; 1Td3-d5, D : b7 +; 1. Tb3 D : b3; 1.Tc3 Db5!; 1.Ta3 T : a5) După 1.Td7! negrul nu mai are apărare 1...Df2 2.Cd8 mat; 1...De5 2.Cc5 mat; 1...Dd4 2.Cd6 mat.

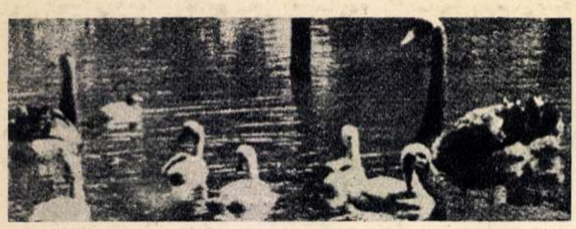

Lebedele negre cu puii lor. Puii sînt acoperiți cu puf de culoare cenușie deschisă, care, atunci cînd păsările ajung la maturitate, se transformă în penaj negru.

LEBEDE NEGRE

Patria lebedelor negre este Australia, de unde au fost aduse pentru înfrumusețarea parcurilor și grădinilor zoologice. Penajul negru, combinat cu partea superioară a ciocului de un roșu aprins, face ca această pasăre să fie deosebit de frumoasă.

In zilele noastre există lebede negre în multe parcuri zoologice din Uniunea Sovietică. Colaboratorii științifici ai Parcului Zoologic din Moscova acordă multă atenție studiului biologiei lebedelor negre. Ele au făcut pui pentru prima oară în 1932. Credincioase calendarului Australiei, lebedele n-au scos puii vara, ca păsările noastre, ci în noiembrie, cînd apa din jurul cuibului lor era încătușată de ger. Primii pui de lebădă au fost hrăniți artificial de tovarășul Tepliakov, unul dintre cei mai vechi oameni de serviciu de la cercul zoologic. Cu timpul, sub influența noilor condiții de existență, lebedele negre și-au schimbat timpul obișnuit al înmulțirii și acum se înmulțesc, în fiecare an, primăvara.

Lebedele negre trăiesc în clima caldă. In scopul obținerii unei specii rezistente la frig, timp de șase ani în Parcul Zoologic din Moscova lebedele negre sînt lăsate să ierneze pe lanurile parcului zoologic. Practica a arătat că ele suportă o temperatură de minus 16 grade.

(După „Ogóniok")

PARTIDĂ DE LA OLIMPIADA DE ȘAH

„INDIANA VECHE"

Alb: M. Botvinnik (U.R.S.S.) **Negru: T. Salo (Finlanda)**

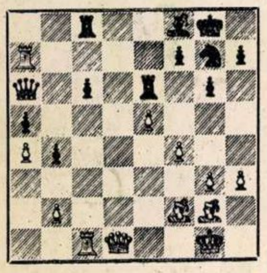

Poziția finală

1. Cf3 Cf6 2. c4 g6 3. d4 Ng7 4. g3 0—0 5. Ng2 d6 6. Cc3 Cbd7 7. 0—0 e5 8. e4 a5 9. Ne3 Te8 10. h3 e:d4 11. C: d4 Cc5 12. Dc2 c6 (S-a ajuns la o poziție teoretică bine cunoscută, pe care marele maestru Boleslavski o consideră favorabilă albului, recomandînd continuarea 13. Tad1. Botvinnik joacă o altă mutare, de asemeni foarte bună) **13. Cb3 Ne6** (După aceasta albul obține repede avantaj. Mai bine era, probabil, 13...C:b3 sau 13... Cfd7) **14. C: c5 d: c5 15. N: c5 N: c4 16. Tfd1 Db8 17. Ca4** (Albul stăpînește cîmpurile negre și coloana „d", ceea ce se arată suficient pentru obținerea victoriei) **17... Ne6 18. Cb6 Ta6 19. f4 Nf8 20. Nf2 Dc7 21. Ca4 b5?** (Duce la slăbirea pionului c6. Era mai bine Taa8) **22. Cc5 Taa8 23. a4 b4 24. C: e6 T: e6 25. e5 Ce8 26. Tac1** (Acum toate forțele albe se concentrează asupra slăbiciunii c6. Campionul mondial combină acest atac cu pătrunderea decisivă a pieselor grele pe coloana „d", ceea ce aduce decizia) **26... Tac8 27. Td3 Cg7 28. Dd1 Db7 29. Td7 Da6 30. Ta7** și negrul a cedat. Poziția finală prezintă o rară prindere a damei (vezi diagrama). O realizare frumoasă a campionului mondial.

JOCURI DISTRACTIVE

VITICOLA

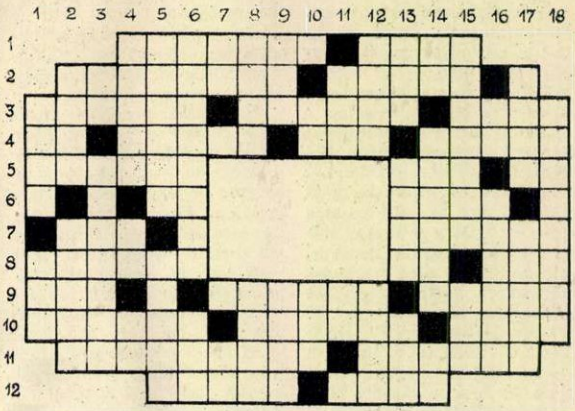

ORIZONTAL: 1. Varietate de struguri — Maladie a viței de vie pricinuită de o ciupercă. 2. Buchet de boabe vinicole — Varietate de struguri cu boabe mici lunguiețe. 3. Varietate de struguri — Arbore mic — Cu el se trage vinul din butoi. 4. Un anumit început — Legendar — Lovesc — Varietate de struguri negri (pl.). 5. Nici neagră, nici blondă — Verbul vîntului — Cal. 6. Spetează înfășurată cu ițe — Măiestrie. 7. Prefixul ...prefixului — Plantă alimentară. 8. Renumit vin de Moldova — Mirare vocalică — Chemare. 9. Nume feminin — Servește viței de vie la cățărat — Diminutiv feminin. 10. A vorbi — Renumit raion viticol din țara noastră — A părăsi. 11. Varietate de struguri cu boabe rotunde și miros plăcut — Struguri buni pentru mustuit. 12. Varietate de struguri — Vas în care se pun strugurii la vie.

VETICAL: 1. O sare capra — Butuc de viță cu unul sau mai multe noduri, rămas de la tăiatul ramurilor și care se pune în pămînt ca să prindă rădăcină. 2. Regiune viticolă în R.S.S. Moldovenească — Grădină cu mulți pomi roditori. 3. Țel! — Varietate de struguri. 4. Incăpere la vie unde se ține teascul și alte unelte viticole și unde se păstrează vinul (pl.) — Literă slavonă — Ființă. 5. Primul verb dintr-un cîntec popular cu frunză de vie — Strugure... spinos. 6. Așa cum este vița de vie (masc.) — Demonstrativ popular. 7. Simbolul metalului ce intră în compoziția unei substanțe chimice folosite la stropitul viței de vie—Simbolul osmiului. 8. O proptea... la temă — De asemenea. 9. Rîu polonez—Viță (fig.). 10. Bebe — Afluent al Pripetului. 11. Varietate de struguri cu boabe mărunte și dese — La table. 12. Nu e vin, dar e din struguri — Nume feminin. 13. Abreviație gramaticală — In care se adună strugurii culeși — Curs de apă în Algeria. 14. Negație — Mlădiță lungă de viță sălbatică — Chemare populară. 15. Viță sălbatică înnobilată — Oraș în Nigeria. 16. E și de struguri (Mold.) — Varietate de struguri plăcut mirositori. 17. Varietate de viță de vie — Selecționați. 18. Privitoare la cultura viței de vie.

Cuvinte rare:
TILV, CNA, NER, UED, IPAC, ILO.

MONOVERB CU INCASTRU

(XXXX XXOXXX)

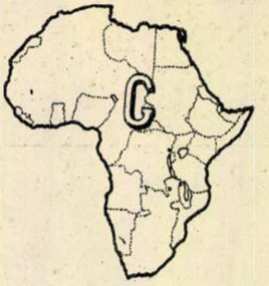

DEZLEGĂRILE JOCURILOR APĂRUTE IN Nr. 18 DIN 15 SEPTEMBRIE 1954

EMINESCU

ORIZONTAL: 1). DE CE NUMI VII — INTRE PASARI. 2). L — KAMADEVA — NAR — REVEDERE — S. 3). UI — SI DACA — PETIA — SONETE — VA. 4). CPG — LIRA — DORINTA — CARE — SER. 5). EOLA — RA — MORTUA EST — RA — SARA. 6). ATOSI — EV — AI — POTOP. 7). FESTIVAL — PE STRUNE. 8). ASSA — I — E — ARID. 9). RTA — CT — NV — ACE. 10). UI — ARA — TEA — AA. 11). L — STIL — INCA — L. 12). CARTI — METRU. 13). M — CAIT — ETIC — D. 14). EC — SCA — NIV — RE. 15). LAC — AT — TA — EMS. 16). ATIC — E — A — EDIP. 17). NATURALE — PALATINA. 18). CLIPA — MI — SE — INTER 19). OITE — RA — FRUMOASA - I — GB — AIST. 20). LNI — COLO — NOAPTEA — IRAK — ICI. 21). IA — LIBERA — GRAIM — CRATER — UR. 22). E — BOTOSANI — ILN — EGIPETUL — E. 23). LASA - TI LUMEA — S-A DUS AMORUL. *VERTICAL*: 1). LUCEAFĂRUL — MELANCOLIE. 2). D — IPOTEȘTI — C — CATALINA — L. 3). EK — GLOSSA — SAC — CITITI — BA. 4). CAS — ASTA — ATRAS — CUPE — LOS. 5). EMIL — II — CRITICA — RA — CITA. 6). NADIR — VITALITATEA — ROBOT. 7). UDARA — A — L — ALEȘI. 8). MECA — EL — EM — ORAL. 9). IVA — MV — IF — ANU. 10). VA — DO — RN — IM. 11). I — POR — UOG — E. 12). INERT — MARIA. 13). ATIU — OPAL. 14). IRINA — ATINS. 15). N — ATE — SEM — A. 16). TR — AS — AA — ED. 17). RES — TA — SI — CGU. 18). EVOC — IP — PE — IRIS. 19). PENAR — E — A — GRAPA. 20). ADERA — SENTIMENTAL — BATEM. 21). SETE — PT — VENETIA — AI — KETO. 22). ARE — SORA — ACTIV — ETNA — RUR. 23). RE — SATURA — ARC — EDITII — LU. 24). I — VERONICA — U — EMINESCU — L. 25). SARA PE DEAL — DESPARTIRE.

PROBLEMA

$$\begin{array}{ccccc} 44 & \times & 0{,}25 & = & 11 \\ + & & & & + \\ 3 & \times & 9 & = & 27 \\ + & & & & + \\ 3 & \times & 4 & = & 12 \\ \hline 50 & & & & 50 \end{array}$$

CRIPTOGRAFIE
(3—4—2—4):
Din cînd în cînd

CARTE DE VIZITĂ:
Planificatoare

EPIGRAME

INCONVENIENTUL SERVILISMULUI

Față de șef, sărmanul om își ține
Fruntea pînă-ntr-atît de aplecată,
Incît e natural că, de la sine,
I se răstoarnă dreapta judecată!

RĂDĂCINI ADÎNCI

Avea, de bună seamă, înclinație
Să fie cioclu, dar e... funcționar.
Totuși, împins de prima lui vocație,
Inmormîntează scriptele-n sertar.

TEHNICĂ OPORTUNISTĂ

I-am admirat întotdeauna verva;
Ca vulturul în zbor îi e cuvîntul!
Dar, ca să zboare lin, își ia rezerva
Să știe din ce parte bate vîntul...

Const. ARCAȘU

REDACȚIA: BUCUREȘTI PIAȚA SCÎNTEII Căsuța Poștală 56 Tel. 7.60.10 Int. 1788
ABONAMENTE: la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.
PREȚUL ABONAMENTELOR 3 luni: 9 lei 6 luni: 18 lei un an: 36 lei

Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin".

Moda

① Jachetă de stofă, catifea reiată sau ballonseide, cu platcă prelungită pe umăr și mînecă strînsă cu manșetă. Buzunarele tăi

② Jachetă dreaptă cu mînecă chimono și cu trei grupuri de cerculețe. Dacă stofa e prea groasă se tighelește numai și se trasează cu fire groase de lînă.

③ Rochie cu decolte și un singur nasture mare. Fusta e foarte largă cu pliuri mari necălcate. Se poartă cu pulovere și bluze.

④ Taior sport cu găici de stofă sau catifea aplicate la butoniere. Fusta e dreaptă, cu două cute înguste în față.

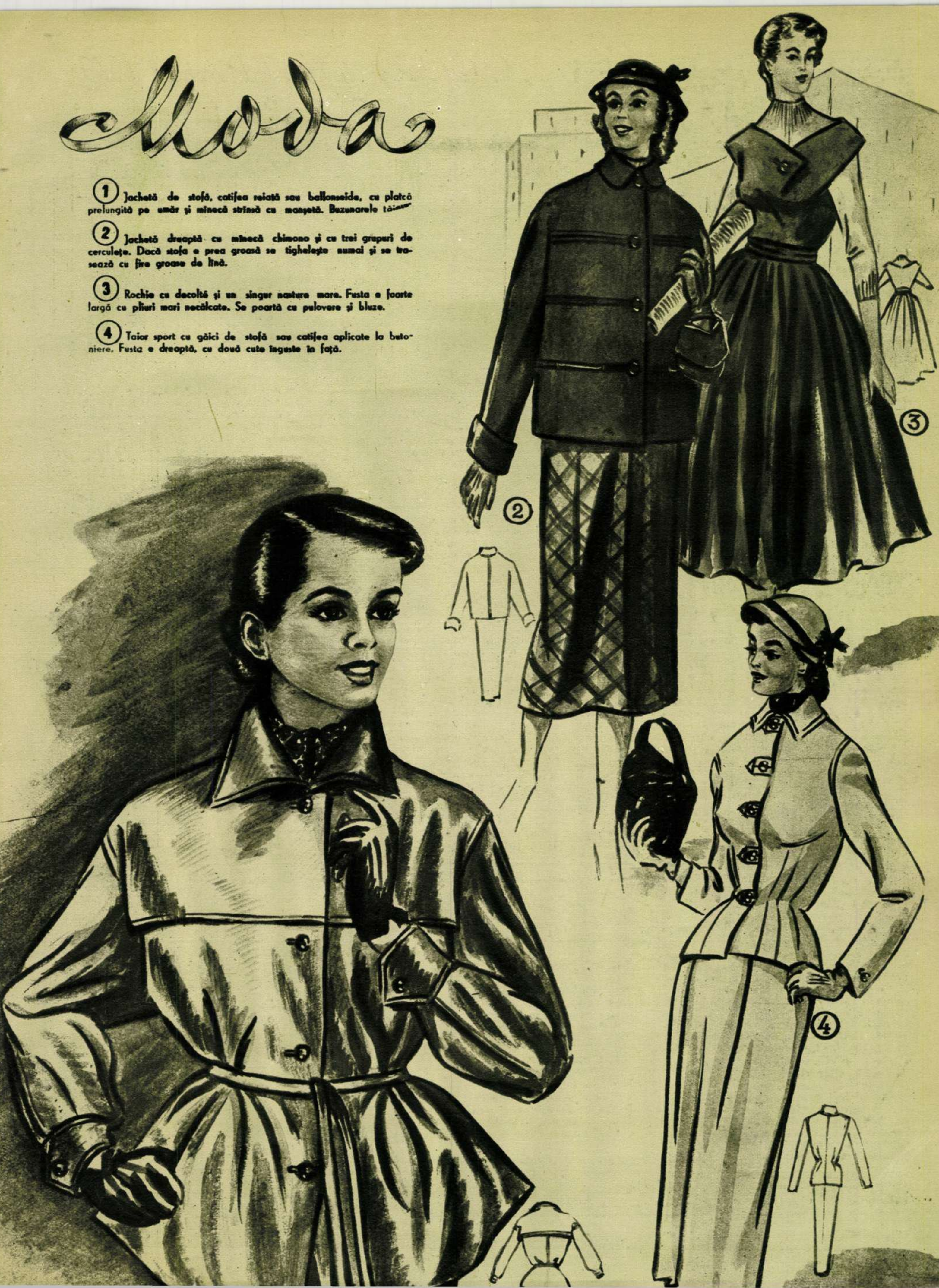

Prețul 1,50 lei

Bibl. Centr.
123

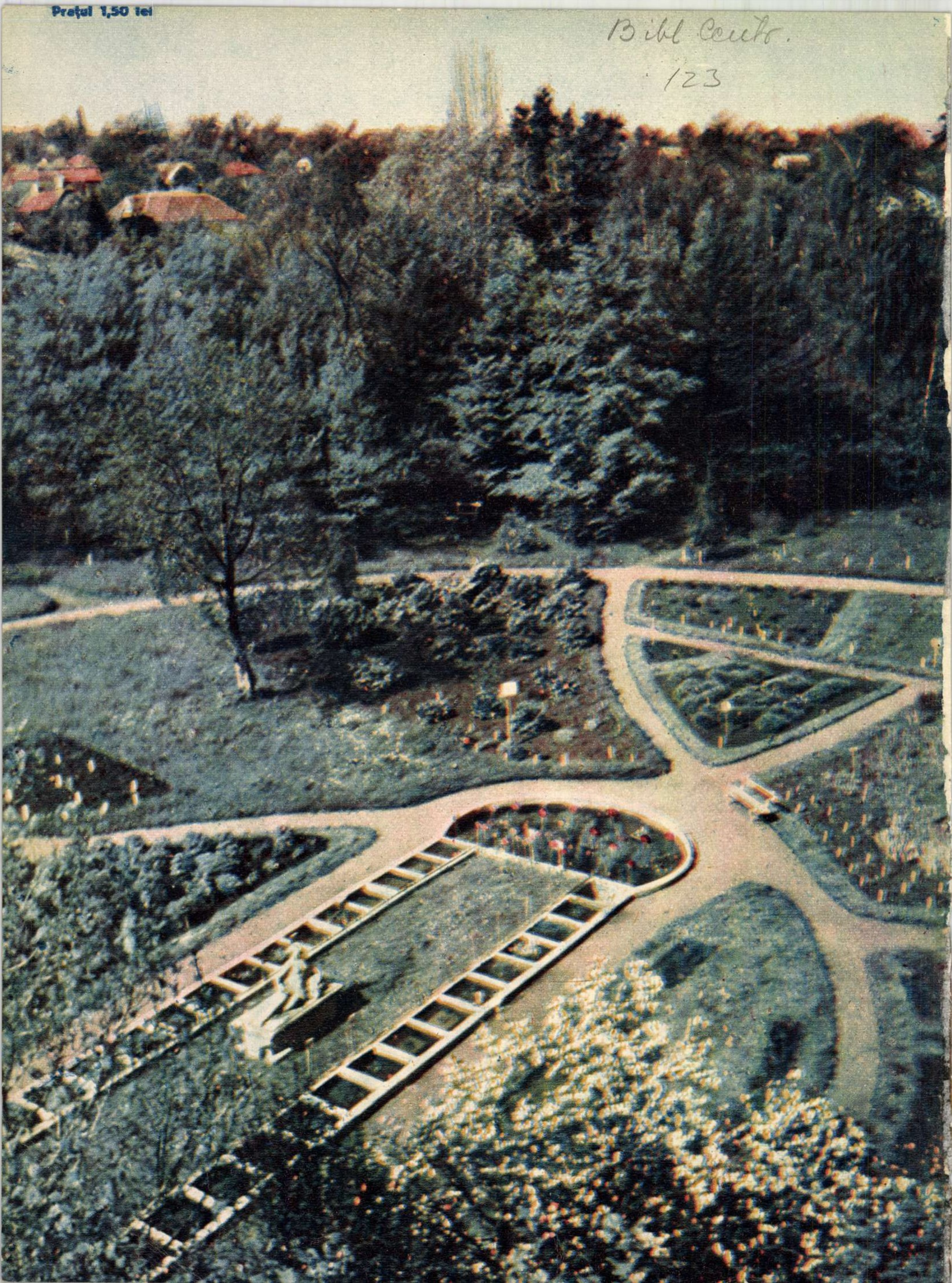

05
F

FLACARA
Nr. 20 (45) — 15 OCT. 1954

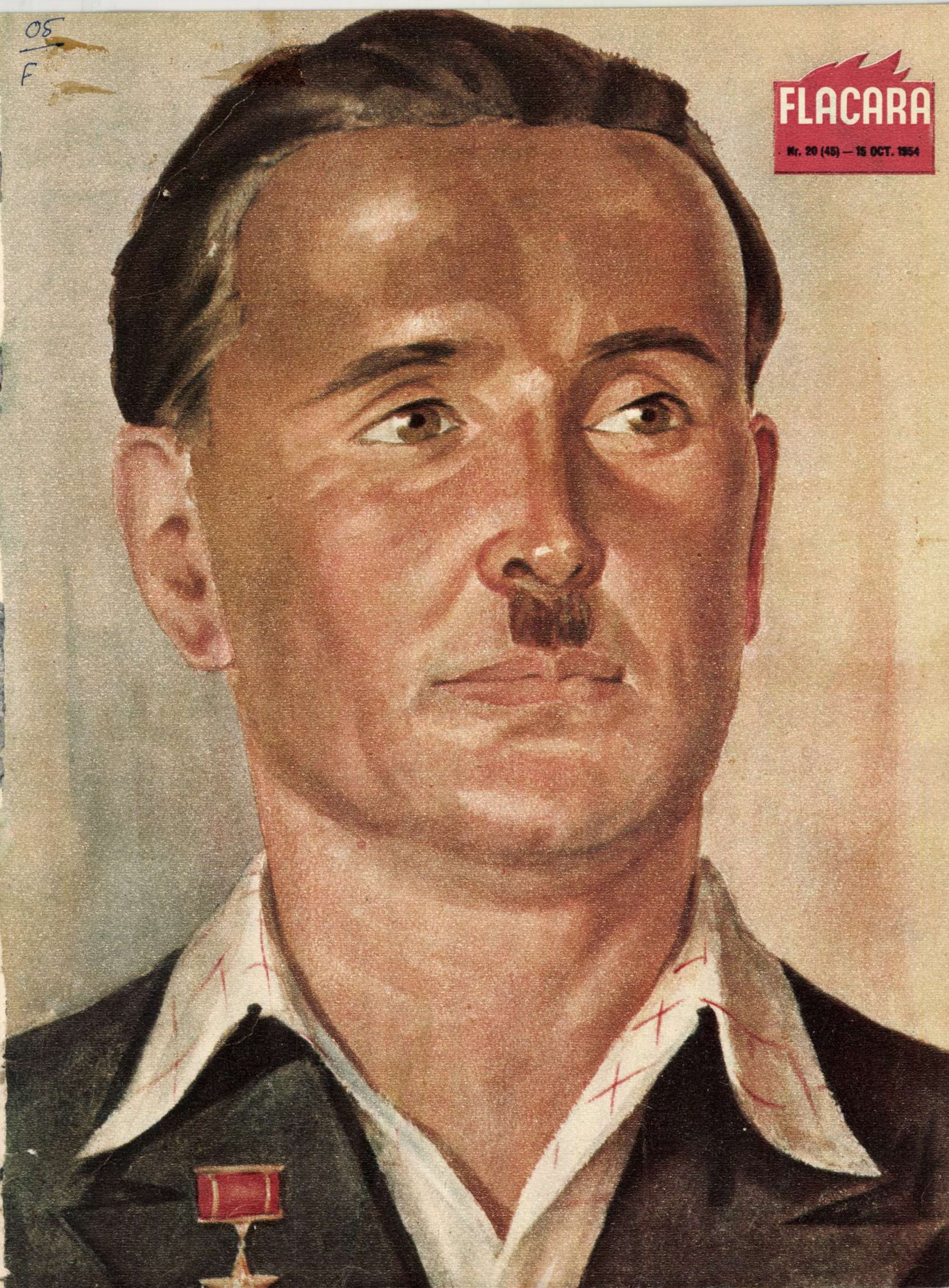

NOI PRODUSE DE LARG CONSUM

In cadrul întrecerii socialiste muncitorii întreprinderii de bunuri de larg consum „23 August" din Orașul Stalin s-au angajat să descopere și să folosească noi rezerve interne. In secția de reparat încălțăminte, de pildă, s-a înființat un atelier în care se fabrică din deșeuri, serviete, curele, hamuri, rucsacuri, sacoșe etc.

Un grup de creatori de modele de la fabrica de confecții „Gheorghe Gheorghiu-Dej" analizînd noi modele de iarnă.

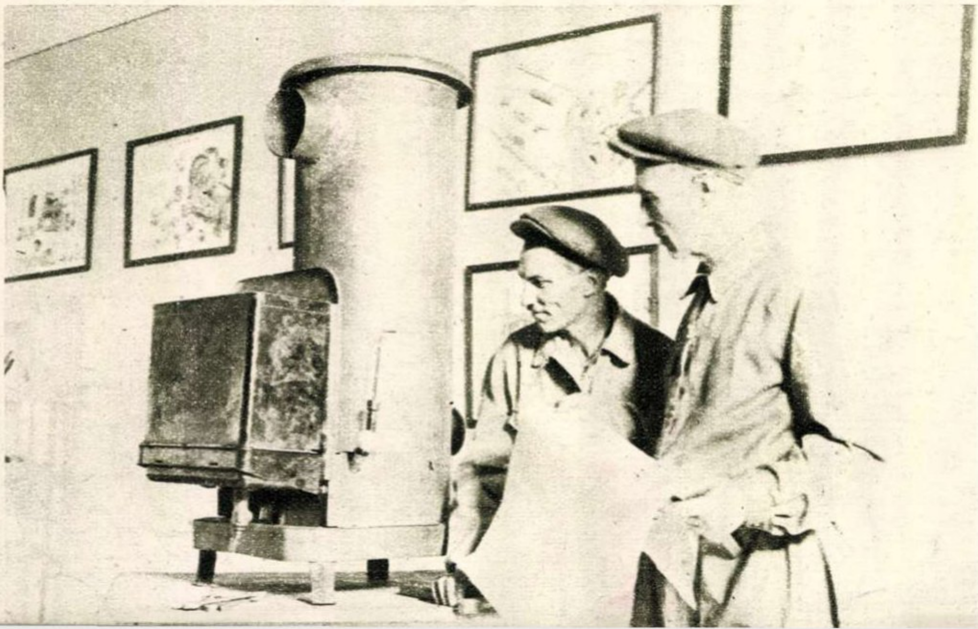

Tovarășii Alexandru Sasu și Nicolae Niculescu de la fabrica „Ascensorul" au construit un nou tip de sobă cu petrol. Acest nou produs de larg consum va începe să fie fabricat de întreprindere chiar în zilele acestea.

COPERTA I-a: Minerul Haidu Iuliu, Erou al Muncii Socialiste. (acuarelă de Beca Rind).

COPERTA a IV-a: Comuna Lucina, regiunea Suceava: Unul din sutele de țarcuri ale stînelor cooperatiste ce se resfiră pe munții țării.

FLACĂRA
Proletari din toate țările, uniți-vă!
REVISTĂ BILUNARĂ
SOCIAL — POLITICĂ
ȘI LITERAR — ARTISTICĂ
Nr. 20 (45) 15 Octombrie 1954

ȚARA ÎN ÎNTRECERE

Stînd de vorbă cu unul din redactorii ziarului „Scînteia“, directorul fabricii de confecții „Gheorghe Gheorghiu-Dej“ din Capitală anunțase plin de mîndrie că avîntul muncii din întreprinderea pe care o conduce îl îndreptățește să creadă că fabrica va putea produce peste plan în cinstea zilei de 7 Noiembrie: 5000 paltoane, 6000 de pantaloni și costume bărbătești, 7000 de canadiene, 15.000 de cămăși bărbătești, 4500 diverse confecții pentru copii.

Erau cifre care treceau dincolo de limitele angajamentelor hotărîte de muncitorii fabricii înainte cu cîteva zile.

Vești asemănătoare sosesc în fiecare zi din cele mai îndepărtate unghere ale țării.

Încă din primele zile ale chemării la întrecere adresată de oamenii muncii din regiunea Stalin, zeci de întreprinderi au răspuns cu înflăcărare. „Vom fora 3000 metri peste plan“, anunță Oficiul de foraj nr. 2-Pitești; „Vom da agriculturii piese de schimb în valoare de 300.000 lei“, se angajează colectivul Atelierelor C.F.R. „Grivița Roșie“; „Vom produce pîine de mai bună calitate“, spun cei de la fabrica de pîine „Pionierul“ din București.

La 21 septembrie, adică numai la șase zile după această chemare la întrecere, ziarele publicau o a doua chemare la întrecere, de data aceasta venită din partea unor oameni ai muncii din agricultură. Scrisoarea colectivă a muncitorilor, inginerilor, tehnicienilor și țăranilor din unele unități agricole socialiste și a țăranilor muncitori cu gospodării individuale din unele comune ale regiunii Galați chema pe toți oamenii muncii de pe ogoare la întrecere, pentru strîngerea la timp și fără pierderi a recoltelor de toamnă, pentru executarea la timp a arăturilor și însămînțărilor de toamnă, pentru îndeplinirea tuturor obligațiilor față de Stat.

De pe întreg cuprinsul patriei noastre au sosit neîntîrziat răspunsuri înflăcărate. Cei ce muncesc în comuna Sînpetru, din raionul Stalin, se angajează să obțină, pînă la 7 Noiembrie, cîte 2000 litri lapte de la fiecare vacă. Gospodăria agricolă de stat din Deveselu, raionul Caracal, se angajează să dea Statului în această toamnă 1.021 porci ș. a. m. d.

De la apariția celor două chemări la întrecere au trecut cîteva săptămîni. Faptele arată azi că oamenii muncii din țara noastră își respectă cu cinste angajamentele, depășindu-le de cele mai multe ori. Muncitorii fabricii „Simion Bărnuțiu“ din Alba Iulia dau într-o singură zi 100 perechi de încălțăminte peste plan. La „Tehnofrig“-Cluj sudorul Ludovic Jeremias, lucrînd împreună cu Horvath Francisc și Aurel Tanciu, realizează zilnic depășiri de sută la sută. Țăranii muncitori din comuna Movila Miresei au arat și semănat spre sfîrșitul lui septembrie peste 300 hectare grîu.

Prin asemenea fapte cei ce muncesc în fabrici și pe ogoare arată că sînt hotărîți să meargă înainte pe drumul socialismului.

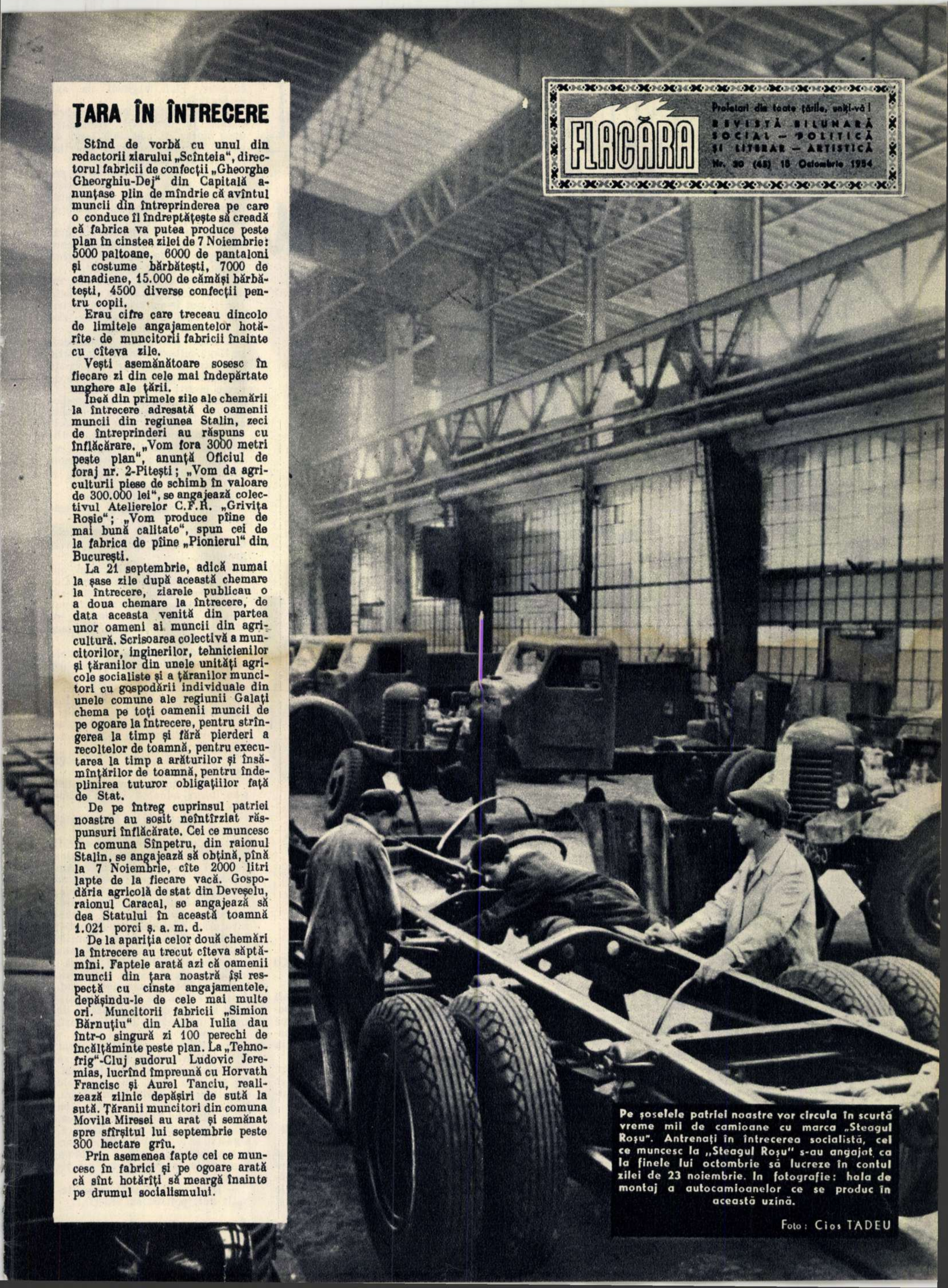

Pe șoselele patriei noastre vor circula în scurtă vreme mii de camioane cu marca „Steagul Roșu“. Antrenați în întrecerea socialistă, cei ce muncesc la „Steagul Roșu“ s-au angajat ca la finele lui octombrie să lucreze în contul zilei de 23 noiembrie. In fotografie: hala de montaj a autocamioanelor ce se produc în această uzină.

Foto: Cios TADEU

COMUNISTUL Mihai Floraru

reportaj de **Dragoș VICOL**

Foto: A. LOVINESCU

L-am cunoscut mai întîi dintr-un articol de gazetă. S-ar putea spune că e greu să deslușești firea unui om numai dintr-atîta și eu nu mă ridic împotrivă. Totuși mie articolul cu pricina, publicat în ziarul „Clopotul" din Botoșani, în anul 1951, mi-a dat putința să cunosc un om pe care l-am îndrăgit de la bun început, pentru că în slova pe care a tipărit-o atunci, am citit, pe lîngă lucrurile minunate despre care scria și o seamă de însușiri ale lui: o pătrunzătoare ascuțime a minții, o strașnică îndîrjire în hotărîrile pe care le ia, laolaltă cu un minunat dar de a ști să viseze și de a-i face și pe alții să poată vedea ce va să fie mîine.

Drept este că mi l-am închipuit ca pe un bărbat înalt, voinic, aprig, cu chipul ca tăiat în piatră, pe care l-au bătut multe furtuni grele, fără să-l poată doborî însă. Ochii îi erau visători și albaștri, în închipuirea mea, poate numai ca să-i dea un aer poetic, care contrastînd cu restul înfățișării, să-l dezvăluie ca pe un om cu totul aparte îmbinînd energia, voința, sîngele rece și o oarecare asprime, cu o duioșie și o blîndețe poate nepotrivite pentru el.

Și nu-i de mirare că mi l-am închipuit astfel! Judecați și dumneavoastră: omul istorisea în articolul cu pricina cum a ospețit acum trei ani și mai bine un colhoznic din Țara Sovietelor și anume din colhozul „Lenin" de prin părțile Voronejului.

Pe vremuri — scria el — locurile acelea purtau numele amar de „Stepa de piatră". Se învîrtejau peste șesurile acelea vînturi uscate, secetoase, năpăstuind pămînturile, sărăcindu-le bruma de rod și stropul de apă. Nu se vedea sub bolțile cerului țipenie de copac... Nu se vedea nicăieri cocostîrcul vreunei fîntîni cu cumpănă care să ciugulească adîncul pămîntului cu ciutura...

Iarna și vara băteau vînturile acelea turbate, spulberînd zăpezile și colburile în patru zări. Era sărăcie și istov dintr-o zare într-alta și porneau bieții oameni, în bejenii, cu copiii în codîrla căruțelor, în căutarea altor locuri cît de cît mai mănoase...

Dar toate acestea au fost odată. Acum în fosta stepă de piatră, după sute de ani de uscăciune și spulber, înfloresc cireșii și prunii; rodesc merii și vița de vie; combinele adună peste trei mii de kilograme de grîu la hectar; își strălucesc oglinzile iazuri întinse; își ridică trupurile fabrici colhoznice, de cherestea, de unt, de cărămidă, de mezeluri; o casă a apelor irigă 800 de hectare de pămînt, iar foșnitoarele perdele forestiere ademenesc curenții bogați în mana ploilor!...

Să stai să te minunezi de cîte-au putut face comuniștii în fosta stepă de piatră! Apoi, oare noi n-am putea face ceva asemănător în gospodăria noastră, că doar comuniști sîntem și noi și pildă neprețuită avem în față? Putem spune că și la noi lucrurile au semănat și seamănă întrucîtva cu cele din stepa de piatră... Iaca: vînturi uscate ne bat și pe noi vara; ducem lipsă de ploi; inima pămîntului e firavă. A fost ea puternică, dar au stors-o boierii zeci și zeci de ani! E drept c-am mai oblojit-o noi, i-am mai dat putere de cînd am pus temelia muncii în devălmășie, totuși, nu-i încă pe măsura potrivită setei noastre de belșug...

Trebuie să punem cît mai degrabă umărul la muncă! O muncă îndîrjită, neostoită! Ce sat nou și frumos s-ar putea ridica la marginea cîmpurilor, niște cîmpuri de păpușoi din care să nu se vadă omul călare, de grîu cu spicul cît vrabia, de răsărită ca o pădure de flori galbene... Iazuri bogate în pește ne-ar ajuta să înlocuim ploile; ateliere fel de fel ne-ar îndoi veniturile!...

...Cam acestea erau gîndurile și visul, tipărite în articolul scris acum trei ani și ceva de comunistul Mihai Floraru, de la gospodăria agricolă colectivă „Ilie Pintilie" din Roma Botoșanilor, cel pe care în 1949 l-au bătut la sînge dușmanii pentru că „îmblă cu ispita colectivului" și care a fost poftit, după ce colectiva s-a născut, să-i ospețească pe frații colhoznici din stepa de piatră și de aiurea...

Acestea sînt gîndurile și visul lui și, după trei ani, inima mi-a dat ghies să mă duc să văd: împlinitu-s-au, au ba?...

INTILNIREA CU MIHAI FLORARU

Era o zi de toamnă cu văzduhul limpede și nins de funigei... Deacolo, de pe gorganul pe care poposisem, am îmbrățișat cu privirile pămînturile cuprinse între zări și vîlcele, unduindu-se în valuri cînd verzi de pomăt, cînd galbene de cucuruz, cînd argintii de apă — iazurile.

Soarele molcom de septembrie stîrnea în depărtări, strălucirea unor turle; în postatele largi de păpușoi lucea ascuțisul secerilor care retezeau strujenii...

Arături negre de toamnă se povîrneau peste cline; pe miriști sure pășteau turmele și dangătul înăbușit al talăngilor răzbătea pînă la noi.

— Astea ni-s pămînturile, grăi către noi un flăcău negricios care ne ieșise în întîmpinare, sugînd cu sete un capăt de țigară.

— Rodul e bun, măcar că nu ne-au prea ospețit ploile anul ăsta. Dar și noi le-am tras festa cu irigația. Iazurile, sireacele! — rîse el și ne pofti la drum.

Trecem prin lotul legumicol, pe lîngă cultura de roșii. Cîmpurile sînt pline de culegători. O brigadă de femei a ridicat la o margine de drum munți de pătlăgele...

Nimerim în bostănăria gospodăriei, acolo unde-și au colibele cei doi „cumetri într-ale pazei" — Vasile Niculică și Nicolae Culidiuc, cel dintîi înalt și șugubăț, cel de al doilea mai mic de stat, cărunt pînă și-n barbă, și-n mustață, și mai scump la vorbă.

Il căutam pe Mihai Floraru.

Vasile Niculică ne-a deslușit îndată:

— Secretarul, fie că are treabă cu „exponentele", fie că s-a dus la grajduri...

— Secretarul?... mă mirai eu.

— Da, că-i secretar Floraru. Om ca el ne-a trebuit nouă — și l-am ales secretar... Adineauri a trecut pe-aici... A ales un harbuz cît un obuz de „Dicke Berta"... Se face expoziție la Botoșani.

Am dat să pornim pe urmele secretarului, dar Vasile Niculică s-a arătat nemulțumit. Ne-a arătat o băncuță lîngă colibă și a hotărît:

— Stați și vă hodiniți pînă mă-ntorc eu cu cumătrul Nicolae.

Ne-am supus. Cumătrul Nicolae a zîmbit, arătînd cu ochiul spre Niculică:

— Are omul o fală a lui... Și așteaptă cuvînt de laudă...

Nu după multă vreme, cumetrii s-au întors, aducînd cîte-un harbuz copt în brațe.

— Poftiți, gustați... Doar sînteți oaspeți.

Intr-adevăr, aveau cu ce se făli paznicii. Harbujii aveau un miez dulce și zămos, ca de zahăr. Am ospătat în lege, apoi ne-am aprins cîte-o țigară și ne-am pus pe taclale.

Vasile Niculică ne-a povestit despre sumedenia de harbuji și zarzavaturi trimisă la oraș anul acesta; Nicolae Culidiuc despre nunțile ce s-or face în gospodărie în toamna asta, îngrijorîndu-se că o să-l împiedice slujba de la bostănărie să fie față la toate petrecerile, cînd, de după colibă, s-a ivit un om mijlociu de stat, cu obrajii bătuți de arșiță, cu ochii blînzi, calzi.

— Noroc.

Era Mihai Floraru. M-am uitat la el și parcă mi-a părut rău că nu era așa cum mi-l închipuisem. Nu era nici înalt, nici cine știe ce voinic, nici aprig la înfățișare. Numai ochii aveau ceva din ceea ce le dăduse închipuirea mea.

S-a așezat lîngă noi pe băncuță, a gustat și el dintr-o felie de harbuz și pe urmă, aflînd ce hram purtăm pe la gospodărie, s-a ridicat.

— Dacă vreți să știți ce-am izbutit noi, poftiți, să vedeți...

Chiar și unui tractorist fruntaș cum este Enea Cîrcu de la S.M.T.-Botoșani, Mihai Floraru se pricepe să-i dea îndrumări și sfaturi înțelepte.

Am pornit.

Ne-a dus întîi la cele trei iazuri care slujesc pentru irigație și pentru creșterea crapului galițian. In oglinda lor peștii se tăvăleau greoi în razele soarelui tomnatic.

— Locurile acestea ale noastre suferă de secetă. N-ai apă, n-ai rod. Am făcut iazurile acestea după pilda tovarășilor din colhozul „Lenin". Ei au vreo șapte. Am văzut chiar eu cu ochii mei cum se amenaja unul. Lucrau acolo niște mașini strașnice, numai că, deși se săpase destul de adînc, apa încă nu se ivea. „Bine, am zis eu. Totu-i în regulă, dar ce faceți de apă?" Mă gîndeam de fapt la gospodăria noastră: „vom face și noi iazuri, dar de unde vom aduce apa?"

„Din ploi și din topirea zăpezii, mi-a răspuns un colhoznic. Captăm apa ploilor, captăm apa ce se naște din topirea zăpezilor. Și provizia asta o să ne ajungă de la un an la altul." Am încercat și noi. Și-am reușit. Avem apă din belșug și să irigăm ogoarele, și să creștem pește...

Intr-adevăr, pornind de la fiecare iaz, sumedenie de scocuri se prelingeau spre inima ogoarelor.

„SATUL LUI ILIE PINTILIE"

Ieșim la șosea, după ce trecem pe la cele trei grajduri noi care adăpostesc acum numai cincisprezece vaci, dar vor adăposti în 1955 douăzeci și două; pe lîngă saivanul care adăpostește acum 401 oi, dar va adăposti la anul 531; pe lîngă padocul de păsări; pe lîngă remizele de unelte. Și ne oprim la sediul gospodăriei.

Nou-nouț, sediul are în preajmă un atelier de rotărie și fierărie, din care răzbat pocnetele baroaselor, și mai ales o uliță cu case noi, albe, cu cerdac, acoperite cu țiglă ori șindrilă. Deasupra unora se leagănă ușor în vînt antene de radio. Mihai Floraru surîde:

— Aici a fost pustiu. Cîmp. Așa ca-n stepa de piatră.

Acum, douăzeci și una de case noi se-nșiruie pe marginea șoselei. Douăzeci și una de familii de gospodari și-au durat locuințe încăpătoare, curate, părăsind bordeiașele cu ferestre cît pumnul.

— L-am botezat „satul lui Ilie Pintilie"... deslușește Mihai Floraru..

E după amiază. Lucrul la cîmp s-a sfîrșit. Gheorghe Tofan, unul dintre gospodarii care-și clădesc casă, trebăluiește, împreună cu cîțiva vecini, în ogradă. Vecinii îi dau o mînă de ajutor: unii la potrivit ferestrele, alții la rînduit șindrila. Așa s-a înstăpînit obiceiul între ei: unul pentru toți și toți pentru unul.

Despre acesta, Gheorghe Tofan n-avea habar mai demult... Și să ne fie cu iertare dacă vom povesti o întîmplare mai veche, pe care el poate s-o fi uitat-o. De fapt, nu vrem altceva decît să arătăm cum s-a schimbat ceva în firea, în obiceiurile și-n mintea acestui Gheorghe Tofan, azi gospodar de frunte.

In preajma Romei este un sat: Teișoara. Acolo a viețuit Gheorghe Tofan, ca și Vasile Dan, alt gospodar cu casă nouă. Și unul și celălalt erau oameni săraci care nu-și puteau încropi viața și din pricina asta... mai scăpau din cînd în cînd mîna în avutul altora, adică mai ciupeau dintr-un ogor o coșarcă de cartofi, dintr-o porumbiște o traistă de știuleți... Erau, așadar, acești doi oameni, cam deochiați în sat la ei.

Cînd s-a alcătuit gospodăria din Roma, s-au înfățișat amîndoi la consiliul de conducere. „Primiți-ne, tovarăși, că noi știm a munci, numai că n-am avut pămînt destul și la chiaburi munca-i așa cum ai cerca să scoți pîine din piatră seacă... De, am mai făcut noi pînă acum cîte una-alta ce nu se cuvine — dar dacă este chip de trăit cinstit, de muncit cinstit, vrem să fim oameni în rînd cu lumea".

Au stat cei din conducere și chiar adunarea generală în cumpene. Ce să facă? „Nici vorbă!" au sărit o seamă. „Ba să-i primim!" s-au muiat alții.

Mihai Floraru, secretarul de partid, s-a socotit: „dacă noi comuniștii i-om ajuta și le-om da pildă, oamenii s-or da pe brazdă"... Și a pus cuvînt pentru ei.

Și iată că azi Gheorghe Tofan e un om din cale afară de cinstit, fruntaș. Vasile Dan, la fel, ba a ajuns brigadier zootehnic, și amîndoi își clădesc casă, prin muncă vrednică și cinstită...

Dar „satul lui Ilie Pintilie" crește mereu. Case noi își fac și Groaza Savel, și Stoian Dumitru, și Butnărașu Dumitru, și Adumisträcesei Dumitru. Ba după pilda celor din colhozul „Lenin", își construiesc în mijlocul satului și o fîntînă ca un fel de casă a apelor.

Mihai Floraru ne-o arată:

— Ne cresc fetele și băieții... Oameni care vor avea o altă tinerețe... Parcă-i văd strînși seara la fîntîna asta... Poate-or cînta, poate-or face șotii tinerești... Noi i-om privi mulțumiți de pe cerdac... Ce vrei, am și eu încă cinci — fete și băieți — afară de cele două fete măritate...

Și trecînd la alt gînd, Mihai Floraru urmează:

— Avem un motoraș la grădina de zarzavat. O să-l folosim pentru electrificare, deocamdată, pînă ne-om cumpăra unul mai în putere... S-apropie vremea nunților: uite tractoristul nostru Grigore Onuță ia fată vrednică, colectivistă fruntașă, pe Alexandrina Adumisträcesei... Și altă fată de nădejde se mărită: Iulia Pînzaru...

Or fi poftiți la nuntă o seamă de voinici de-ai noștri: feciorul paznicului Niculică, care-i locotenent, al Domnicăi Pîrlog, ofițer și el, al lui Cîrcu Vasile, care-i activist la C.C. al U.T.M... Cum să nuntești la opaiț?...

Are dreptate Mihai Floraru: cum să nuntești la opaiț în casă nouă și-n gospodărie de frunte?...

COMUNIȘTII IN FRUNTE, MEREU IN FRUNTE

S-au făcut lucruri de seamă la Roma în anii aceștia! Văzîndu-le, ți s-ar părea că toate s-au ivit așa ca în basmul acela cu năframa vrăjită căreia i se poruncea să s-aștearnă și să ivească bucate și băuturi de soi... Dar nu-i așa... Toate cîte se văd sînt rodul unor lupte aprige, încleștate, rodul iscusinței unor oameni dintr-o bucată, care au pătruns cu pricepere și dragoste povețele partidului și le-au dus cu vrednicie pînă la capăt.

N-au stat degeaba, în anii aceștia, nici jupîn Tiliuță, nici jupîn Ioniță, nici ceilalți: Alexoaie, Ignat, Radeș. Întîi s-au pornit pe spart capete: Mihai Floraru mai are și acum un semn în ceafă; au întors douăzeci și patru de familii de pe drumul cel nou. Pe urmă, după ce au fost puși cu botul pe labe, cînd într-un singur an au intrat în gospodărie aproape o sută de familii, au găsit un alt vicleșug: au vîrît în sînul gospodarilor un șarpe: pe Corja Vasile. Dar comuniștii l-au dibuit și l-au pus la locul lui.

Multora li se părea că lucrurile s-au sfîrșit aici. Treburile mergeau bine. În 1952 gospodăria s-a mărit la două sute douăzeci de familii. „Gata, de-acum am izbîndit!" și-au zis o seamă...

„Cu dușmanul de clasă am terminat!" se mîndreau alții. Numai că lucrurile au dovedit cu totul altceva. Mulți dintre gospodari au început să lenevească. Podurile se umplură cu roade, așa că... „ce-o fi—om vedea"...

Și iată că în toamna lui '53 au rămas nearate 204 hectare de pămînt...

Mihai Floraru era trimis să învețe. Și cînd s-a-ntors, în primăvara lui '54, gospodăria intrase în paragină... Ce se făcea, se făcea de mîntuială. Jupînii rîdeau pe toate ulițele: „Poftim colectiv! La toamnă o să umblați cu traista prin sat!"

Consiliul de conducere își uitase rostul... O seamă de activiști de la raion treceau prin gospodărie... ca geamantanul prin gară...

Vreo cîțiva oameni doar: comuniștii Dumitru Stoian, Natalia Niculică și Gheorghe Pînzaru, se zbăteau neajutați de nimeni.

Printre oi și vite se-ncuibau molimile... Semănăturile se făceau alandala...

Mihai Floraru și-a pus mîinile în cap.

— Ne facem de rîs, tovarăși!

Au strîns comuniștii, vreo doisprezece. Și-au chibzuit: ne trebuie un nou consiliu de conducere, un nou președinte. Zis și făcut. S-a ținut adunarea generală. A venit un birocrat de la raion cu noul președinte în buzunar.

— Nu! s-au ridicat comuniștii. Se poartă ca un major! Altul ne trebuie!

Birocratul s-a burzuluit:

— E bun ăsta! Îl cunoaștem!

— Ba să ne fie cu iertare! Voi îl cunoașteți din hîrțoage, noi l-am văzut la lucru.

N-a avut ce face birocratul. A

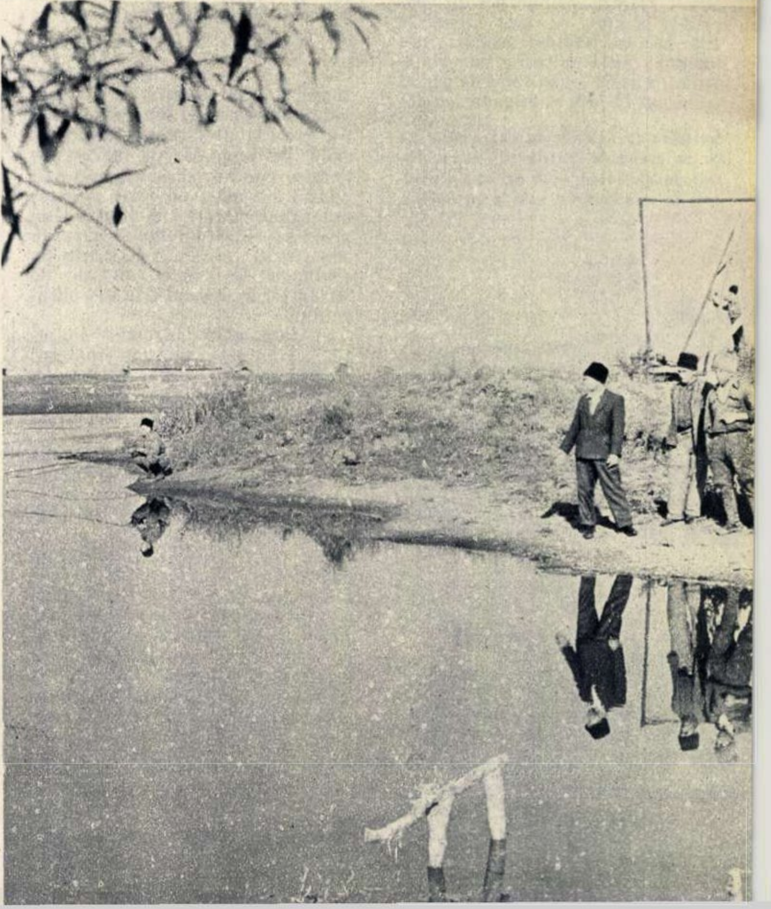

Vizitînd Țara Socialismului, comunistul Mihai Floraru a văzut că numeroase colhozuri au amenajat iazuri cu pești. Intors în țară, el a inițiat și în satul său amenajarea unui iaz.

ÎNTR-O FABRICĂ de PORȚELANURI

Fotografia alăturată ne aduce imaginea unuia dintre artiștii fabricii, pictorița Lenke — lucrînd cu multă grijă asupra unui minunat vas de porțelan.

Cînd am intrat pe poarta fabricii de porțelanuri din Cluj, gîndeam că voi da peste tot felul de articole de menaj, unele mai frumoase ca altele, așezate simetric în rafturi, în lăzi. Mă gîndeam la farfurii, la cești, la vaze, la orice poate modela mîna iscusită a meșterului din plămădeala fină a ceramicii. Intr-adevăr, nu m-am înșelat. Dar ceea ce m-a surprins, e că într-o fabrică de porțelanuri aproape toți muncitorii sînt artiști în meseria lor, precum mulți artiști sînt muncitori în fabrică. Și pe drept cuvînt, fiecare obiect, de la farfuria albă de porțelan cu marginea aurită, pînă la statueta artistic executată, este o mică operă de artă, chiar dacă unele din aceste obiecte sînt lucrate în serii.

Sculpturi în porțelan, picturi pe porțelan, ateliere de modelat și de pictură, modele gata de a fi transpuse pe albul porțelanului — iată ce poți găsi azi într-o fabrică ai cărei muncitori vor într-adevăr să dea produse de larg consum cît mai multe, mai frumoase și mai bune. Ei caută modele noi, creează prototipuri și desene noi, se străduiesc să folosească elementele cele mai artistice. Multe surse de inspirație au găsit în vechile lucrări de artă populară.

...Alexandru Pethő este sculptor în porțelan. Dimineața muncește în fabrică după amiază e student la Școala de artă plastică. Cu aceeași mînă cu care modelează o statuetă de porțelan, știe să creeze prototipul unui nou articol de menaj, după modelul căruia se vor fabrica mii și mii de exemplare.

...Cîte lucrări de artă n-am văzut pe masa de lucru a sculptorilor în porțelan! Statuete, alături de diferite bibelouri executate cu multă gingășie. Mici busturi înfățișînd pe Beethoven și pe Ciprian Porumbescu sînt pregătite pentru multiplicare. Oare cîți amatori de muzică nu așteaptă să așeze pe pianul lor sau pe o etajeră aceste două statuete?

Anton Kessler lucrează de mulți ani în ceramică și porțelan. Mîinile sale dau lucrări excepționale. Acum e foarte preocupat: studiază o metodă nouă pentru reproducerea fidelă, în serii largi, a modelelor de artă.

Intr-un colț al fabricii se află atelierul de pictură al tinerei Lenke Schleiningher-Simon. A studiat dreptul, dar s-a apucat de pictură pe porțelan. Mirajul porțelanului a cuprins-o și pe ea, la fel cum a cuprins și pe alți pictori care lucrează aici. In atelierul tovarășei Lenke totul e policromic. Te îmbată varietatea și tăria culorilor în contrast cu albul strălucitor al porțelanului glazurat.

Muncitorii și artiștii fabricii de porțelanuri din Cluj se străduiesc să dea poporului cît mai multe și mai frumoase lucrări de artă.

F. URSU

(Continuare din pagina 3)

plecat cu nasul în pămînt... Președinte a fost ales un om iute, harnic, argint-viu.

Asta a fost una.

A doua treabă a fost: arăturile după agrotehnică. Inflăcărați de Mihai Floraru, comuniștii au ieșit primii la arat. Au arat întîi cele 204 hectare rămase nearate din toamnă. Apoi culturile de primăvară. Pe urmă organizația de partid a chemat în fața ei brigada zootehnică. I-a judecat munca. A întărit-o cu oameni pricepuți. In sfîrșit, s-au chibzuit alte și alte măsuri: lărgirea sectorului legumicol: grădină de zarzavat cu roșii, ardei, pepeni verzi și galbeni, castraveți, cartofi iarovizați! Secretarul a trecut el însuși șef de echipă în sectorul legumicol. Comuniștii în frunte, mereu în frunte!

Colectiva din Roma-Botoșanilor se mîndrește cu un atelier de rotărie și fierărie. Fotografia înfățișează două noi căruțe terminate de muncitorii din cele două ateliere.

Și așa, zi de zi, bătălia s-a întețit: lenea s-a dus pe apă, cîmpurile au început a-și foșni rodul, oamenii a-și limpezi mintea. Au crescut porumbiști nesfîrșite, grîie de aur, tarlale uriașe de floarea-soarelui, harbuji mustoși; izlazul s-a albit de oi și mioare; din ograda rotăriei și fierăriei au prins a ieși căruțe noi — care au adus numai pînă-n septembrie un cîștig de 48.000 lei în loc de 30.000 cît se chibzuise la începutul anului.

Și iată că-n augustul anului 1954, cînd s-au împlinit cinci ani de ființare a gospodăriei, în ziua aniversării s-au împărțit avansurile: porumb, grîu, zarzavat, brînză, bani.

Abuzăloaie Pintilie, din brigada IV-a legume, s-a ridicat să spună, cu glasul sugrumat de bucurie:

— Am fost un om sărac, lipit pămîntului, argat boieresc și chiaburesc o viață-ntreagă... Cînd aveam pantaloni — și aceia ca vai de ei — n-aveam cămașă. Cînd aveam cămașă, n-aveam pantaloni și bocanci... Acum am, și cămașă, și pantaloni și bocanci. Am merinde mai mult decît îmi trebuie! Îmi fac și casă, tovarăși! Muncesc! Am muncit și cu dinții în trecut. Și ce-am ales? Acuma sînt om!... Și mi-e dragă munca, pe cît de dragă mi-i viața!

Abuzăloaie Pintilie face trei zile-muncă într-o zi!...

MESAJ ANILOR CE VOR VENI...

Au trecut cinci ani de cînd ființează gospodăria din Roma...

Mihai Floraru a îmbătrînit și el cu cinci ani. În păr i-au răsărit fire albe, dar el nu le socoate semne ale bătrîneții, ci semne ale luptelor pe care le-a dus și în care a învins de cele mai multe ori.

— Vor mai veni și alte fire cărunte, zîmbește el. Uite, chiar acum de curînd mi-au mai ieșit vreo două din cîteva pricini: am greșit anul acesta, uitînd să duc munca pentru întărirea gospodăriei cu noi membri... Am luat măsuri cam tîrzii pentru salvarea unei suprafețe de varză din gura omizilor... Nu m-am priceput îndeajuns de bine să mă ocup de cultura roșilor... Știu eu?...

Poate m-am lăsat năpădit de prea multe probleme deodată... Chiar și de probleme literare...

Abia atunci am zărit pe masă o coală de hîrtie plină de ștersături.

— Scrii literatură?

— Încerc. Socot că în munca de agitație poezia e un mijloc minunat. Am scris multe pînă acum; și le-am citit tovarășilor. Au lipsuri, de bună seamă, dar fiindcă vorbesc în versuri despre noi, despre gospodăria noastră, oamenii le ascultă cu plăcere.

Alături de coala plină de ștersături, alte cîteva coale, proaspăt scrise în curat, după o ciornă cu tot felul de adăugiri, cu urme de îndoitură. „Plan de măsuri în ce privește proiectul de Directive al celui de al doilea Congres al P.M.R. cu privire la dezvoltarea agriculturii în următorii 2—3 ani“.

Spicuiesc: „Vom desțeleni 30 ha de izlaz neproductiv, îngrășîndu-l cu îngrășăminte artificiale; vom semăna 10 ha grîu în plus; porumbul, floarea-soarelui, cartofii îi vom însămînța în cuiburi așezate în pătrat; vom amenaja un nou iaz; vom planta pomi fructiferi pe șoselele din perimetrul gospodăriei; vom“...

Au trecut cinci ani...

Pe cealaltă coală, cea cu ștersături, izbutesc să citesc un mesaj al omului acesta închinat anilor ce vor veni: o poezie simplă, dar sinceră, în care comunistul Mihai Floraru întrezărește gospodăria de mîine, din ce în ce mai asemănătoare celei din fosta stepă de piatră...

Rod îmbelșugat să crească,
Iar chiaburii să plezească
De ură și de mînie
Că la noi-n gospodărie
E izvor de bogăție...

Înserează. Ne luăm rămas bun. Și uite că, la sfîrșitul ospeției, Mihai Floraru mi se pare taman cum mi l-am închipuit la început: un bărbat înalt, dîrz, cu chipul ca tăiat în piatră și totuși cu niște priviri albastre și visătoare, un om pe care l-au bătut furtuni grele, fără să-l poată doborî. Și nu-i de mirare că-l văd așa. Judecați și dumneavoastră: omul acesta este un comunist!

ARCUL DE TRIUMF

— piesă în 4 acte —

de Aurel BARANGA

Publicăm mai jos actul I din piesa „Arcul de triumf" de Aurel Baranga. Acțiunea acestei drame se petrece într-un tîrg din nordul țării, în perioada lunilor martie-aprilie 1944.

Apropierea oștilor biruitoare sovietice a produs derută în rîndurile celor care au provocat și întreținut criminalul război împotriva marelui popor de la răsărit.

Așa cum arată desfășurarea întregii piese, pe de o parte se găsește o clică de uzurpatori care mai nădăjduiesc să-și prelungească agonia și de partea cealaltă, poporul, care n-a vrut război, care a văzut în Uniunea Sovietică pe marea lui eliberatoare.

In fruntea luptei celor mai buni fii ai patriei se află comuniștii. Eroina, care apare în acest prim act al piesei „Arcul de triumf", numită de autor de la începutul piesei sale NECUNOSCUTA, este o luptătoare conștientă, gata să se jertfească pentru înaltele idealuri ale poporului. Infruntarea cea mare o va avea cu soțul ei, Matei Zapan, care, sub influența dușmanului și la presiunea lui, a alunecat pe panta trădării.

ACTUL I

Scena reprezintă o încăpere bătrînească, provincială, peste care a trecut aripa războiului, a bombardamentelor, și acum, în ultimele ceasuri, a evacuării. Geamurile ce dau în stradă sînt sparte și înlocuite cu șipci și placaj. Mobilele desperechiate, cîte au mai rămas, sînt îngrămădite spre mijlocul odăii. Pretutindeni cufere, lăzi, geamantane sau boccele făcute în pripă.

Graba a alăturat neverosimil obiectele: o ramă de oglindă lîngă un cerb împăiat, o ghitară deasupra unei cutii de pălării, o mașină de scris inutilizabilă, deasupra unor schiuri vechi. Aspect de haos și de dezolare. Pereții acoperiți cu o zugrăveală albastră închisă, cu flori de bronz, urmele de tablouri, ca niște cicatrice, lampa devenită inutilă din cauza întreruperii curentului electric, sfeșnicele vechi de alamă, în care fumegă lumînări, și pianina demodată, mutată din loc, întregesc peisajul și amintesc de încăperea în care a murit de curînd cineva și e acum un dute-vino și o vraiște amețitoare, provocată de grija gălăgioasă și ipocrită a vecinilor îndurerați. În mijlocul acestui vacarm, într-un fotoliu, la o lumînare înfiptă în sfeșnicul pianului, Valeria Zapan citește ziarul, în timp ce Sava Zapan încearcă—pentru a cîta oară?—să închidă un cufăr.

VALERIA *(a întrerupt pentru o clipă lectura)*: Te chinuiești de pomană.

SAVA: Cum?

VALERIA: Nu plec. N-am unde pleca. Nu ne cunoaște nimeni. Cine o să ne deschidă ușa?

SAVA: N-o să rămînem în capcana asta.

VALERIA: Și pentru ce te temi? Ce avem de pierdut?

SAVA: Ne-am înțeles cu oamenii să plecăm...

VALERIA: Face fiecare cum îl taie capul. Eu rămîn. N-am de plătit nimănui nimic. O să ne întrebe rușii cînd or intra: „Ce ați făcut în timpul războiului?" *(caută între lucruri un tablou)* O să le arăt: un singur copil. Spînzurat. *(pe ultimele cuvinte a intrat generalul Ageamolu și soția sa, Jeni)*

AGEAMOLU: Te înșeli, doamnă doctor, te înșeli. Ți-o declar ritos: războiul are regulile lui. Luptă cine vrea, scapă cine poate. Am făcut patru campanii: nouă sute treisprezece, ăl mare, Budapesta, și-acum pînă în Crimeea...

JENI *(celorlalți)*: Și ce a realizat? Scos din comandă, declarat civil și avansat la baston...

AGEAMOLU: Da, dar de ce? Că n-am vrut să zic „sărut mîna, coane" și să ling. C-am avut limbă lungă. Dar, iacă, am vorbit, și-o să vorbesc. „Cîine roșu?" Dacă ești „cîine roșu", fii cîine pînă mori, și nu te băga slugă la neamț, că n-am fost vistavoi, să ne comande prusacii, nici pe vremea Vizigoților. Cum accepți dumneata, mareșal, ori general, ce-era pe vremea aia, să intri sub comandă la nemți? *(pauză, își rotește privirea prin cameră)*. Ați strîns tot? Eu las casa vraiște.

JENI: Ba nu las, să știu de bine că torn benzină și dau foc.

AGEAMOLU: Ba nu, cheile în ușă, să intre cine vrea, să prade cine poftește. Generalul Ageamolu e în bejenie, ca rezultat al politicii dumnealor și a unei strategii de belferi. Păi bine, doctore, te întreb pe dumneata, că ești civil: cînd ai în mînă Crimeea, și te sprijini pe Don, e permis să ataci... Unde e harta?

VALERIA: A rupt-o Sava adineauri.

AGEAMOLU: Știu eu ce ai sămi spui: stepă. Mă rog, recunosc, nu zic nimic, că am văzut-o cu ochii mei, da' să deschidem pe cine vrei dumneata: Klausewitz, Ludendorff, pe oricine, pînă și în Cezar găsești, măcar că e mort de două mii de ani, și pe vremea lui n-avea blindate, e permis să faci asemenea greșeală grosolană? Și te mai pretinzi strateg... Asta, după ce ai văzut cu ochii dumitale ce au pățit franțujii cu Maginonul lor...

JENI: Lasă, dragă, nu mai pune toate la inimă, că tot nu mai poți să repari nimic.

AGEAMOLU: Barem să se știe... Să rămînă pentru cei care or veni după noi. Să afle cine poartă răspunderea catastrofei în care ne găsim.

JENI: Te-am rugat în treizeci și opt să-ți dai demisia, să vindem tot, și să ne stabilim în străinătate... Avea dreptate tata...

AGEAMOLU: Nu-mi pomeni de tatăl dumitale: a bătut moșiile la papuc, și de asta a ajuns la optzeci de ani să joace poker cu chelnerii prin tripouri. Tatăl meu la optzeci de ani a pus livadă de nuci. Noi sîntem legați de țara asta. Ce s-aude, doctore, cu omul dumitale? Vine ori nu vine?

VALERIA *(cu ironie și amărăciune)*: A ajuns la preț...

JENI: Las' că e bine să-l avem la drum. *(a intrat Mayer Bayer)*

AGEAMOLU: Ce faci, domnule Bayer? Gata?

BAYER: Gata, domnule general.

AGEAMOLU *(celorlalți)*: Om hotărît. Să dau un telefon prefectului, să mă asigur de mașină, dacă n-om reuși să ne urcăm în tren. Dumneata ce-ți iei, domnule?

BAYER: Nimic. Nu plec.

AGEAMOLU: Ce socoteală e asta? Parcă spuneai că vii cu noi...

BAYER: Un moment de slăbiciune, domnule general. Unde să plec? Unde-o să-mi fie mai bine? Nu te supăra, dom' general, dar, aici, de cînd sînt rușii vizavi, mi-am făcut un fel de situație...

JENI: Acum, cînd s-a dus totul de rîpă?

BAYER *(explicîndu-se)*: Inainte nu-mi dădea nimeni bună ziua. Acu trag boierii de mine, să plec cu ei. Mayer Bayer, anticaru' a intrat în *hotvolei*. Mă întreb singur, ce se întîmplă. Incep să-mi fiu suspect.

JENI: Nu e adevărat. Noi nu ne cunoaștem de ieri, de alaltăieri, că sîntem vecini și stăm în fundacul ăsta de-o viață întreagă. Ehei, măcar să fie toți ovreii ca dumneata...

VALERIA *(întunecîndu-se)*: Cîți oameni ai pierdut aici, Bayer?

BAYER: Tot ce-am avut, doamnă doctor. Patru feciori.

VALERIA: Morți fără morminte...

SAVA: Tocmai d-aia, ce să mai cauți aici? Nu vezi ce am ajuns? Umblăm prin orașul ăsta ca niște strigoi.

VALERIA: Sava, taci, nu te amesteca, n-ai dreptul.

SAVA: N-am dreptul? Toată viața n-am avut dreptul să mă amestec. Să trag ca o vită de povară și să tac...

JENI: Ești bolnav, doctore, cruță-te.

SAVA: ... să alerg prin toate mahalalele, pînă la marginea tîrgului, și să tac. Să nu mă amestec și să tac. Din pricina asta ți s-a prăpădit băiatul.

VALERIA: Sava!...

SAVA: Tu l-ai ucis! Cînd a început să nu-și mai vadă de învățătură, și s-a amestecat în alte treburi, eu n-am știut nimic. Cînd a fost arestat întîia oară, mi-ai ascuns. Cînd a avut primul proces, și a fost condamnat la doi ani, mi-ai spus: „nu te amesteca!"...

VALERIA: Băiatul n-a fost vinovat...

SAVA: Iar povestea veche.

VALERIA: Băiatul meu n-a fost vinovat...

SAVA: Am auzit cîntecul ăsta de o mie de ori: „femeia aia l-a tras". Nici nu știu dacă există. N-am văzut-o niciodată.

VALERIA: Ea l-a împins.

SAVA: S-a prăvălit singur. Cînd am fost tînăr ca el, am avut și eu visuri. M-am lămurit curînd... Fiecare om să-și gospodărească bine cortul lui.

JENI: Că mai știm astăzi ce-i bine și ce-i rău...

AGEAMOLU: Știm, Jeni: aici e rău. *(lui Titu Priboiești, care a intrat urmat de Zinca cu Fanache Verzea)* Haideți, fraților, ce treabă socoteală-i asta, pe unde umblați?

TITU: O clipă, generale, vin de la prefect. De la prefect vin... Vin...

AGEAMOLU: Te pomenești că s-a răzgîndit și că nu ne mai dă mașina...

JENI: Și gardă. Eu fără gardă nu plec la drum. Ce spune prefectul?

TITU: Nu e dracul chiar atît de negru cum îl zugrăvesc unii. Nu-i nici un motiv de pripeală...

AGEAMOLU: Asta-i nenorocirea: să faci strategie cu civilii. Titule, înțelege: se prăbușește totul ca un castel din cărți de joc. Te uiți că stau rușii și nu atacă? Asta face parte din tactica lor. Unde-i harta? De ce-ai rupt harta, domnule? Strategia lor: atac și învăluire. Noi ăștia de aici sîntem condamnați, pricepe.

FANACHE: Asta caut și eu să-i arăt...

ZINCA: Noi am strîns tot. Ce nu se poate lua, trimitem la țară, la arman.

AGEAMOLU *(lui Titu Priboiești)*: Ei, ce-ți închipui, c-au plecat rușii din fața Volgii, ca să se oprească aici, înaintea dumitale?

TITU: Există și o armată romînă pe lumea asta.

AGEAMOLU: Decimată și descompusă. Gata să depună armele.

TITU: Am ascultat adineauri, împreună cu prefectul, comentariul lui Dittmar: frontul se stabilizează, retragerile se fac...

AGEAMOLU *(ironic)*:... pe poziții dinainte pregătite...

TITU: A venit cumnatul meu, Miluță, de la București. Acolo-i o atmosferă calmă și încrezătoare... Mareșalul...

AGEAMOLU *(din nou ironic)*: „E sigur de situație". Fiindcă e la cinci sute de kilometri de front. Altă socoteală, altă mîncare de pește. *(exasperat că nu e înțeles)* Vin, Titule, vin peste noi.

TITU: Dacă o să-i lăsăm...

FANACHE *(cuprins subit de un acces de vitejie)*: Nu-i lăsăm, să știm că luptăm cu unghiile și cu ghearele, să știm de bine...

ZINCA: Nu te irita, Fanache.

TITU: Și pe urmă să se teamă cine are ceva pe conștiință. Eu, mă știe toată lumea care au fost opiniile mele politice. În casa mea n-a călcat picior de neamț.

JENI: Păi, dacă-i p'așa, nici noi n-avem nimic pe conștiință. Ce, Ageamolu a fost pe front de capul lui? A mers, că a fost în serviciu comandat.

TITU: Și-am protestat tot timpul. Tot timpul am protestat... Am protestat...

AGEAMOLU: Da, dar vezi că pînă să arăți că ai protestat, o să-ți iasă lucrătorii și-o să-ți pună pielea pe băț, cînd or intra frații. Și n-ai să mai protestezi. Uiți c-ai fost prefect?

TITU: Șase luni...

AGEAMOLU: Fiindcă nu ținea guvernul mai mult. Dar de cîte ori cîte șase luni? Să te văz ce faci... *(lui Fanache)* Și dumneata la fel, cînd or ieși țăranii cu topoarele.

ZINCA: Nenorociții... Are dreptate. Împachetează, Fanache.

AGEAMOLU: Să te văd cum te descurci la socoteală, că ai proces cu țăranii, și numai la Vadul lui Vodă ai nouă sute de hectare...

FANACHE: Moșie răzășească. Am zapis.

ZINCA: Are. Eu de cînd zic să caute pe cineva, să-l traducă în rusește. Dumneavoastră, nu știți rusește, domnule Bayer?

FANACHE: Pe pridvorul bisericii din Vadul lui Vodă stă scris: „Aici hodinește Fanache Verzea, care aici s-a născut, aici a trăit, aici a murit, și el, și taică-su, și bunelul, și neam de neamul lui". Eu sînt al optulea Fanache din neamul meu, generale. Pe front n-am fost, armată n-am făcut, nici mîna pe armă n-am pus.

ZINCA: Ca adventiștii... Asta pot să jur, că nici la vînătoare nu merge. Pescuitul, asta-i meteahna lui.

AGEAMOLU *(ironic)*: Cînd or intra rușii, să le arăți undițele...

FANACHE: Le arăt, că mă cer la comandir și-i spun: „sînt Fanache Verzea" și țin capul sus. „N-am profesat politică, dar am avut convingeri sociale". În nouă sute treizeci și cinci am scris în „Opinia" un articol. L-ai găsit, Zinco? *(Zinca scoate ziarul din sîn)*

ZINCA: Îl am aici.

FANACHE *(citind)*: „Poporul nostru-i un popor de martiri... o țărănime umilită, vlăguită de oftică și de pelagră"...

AGEAMOLU: Teoria asta trebuia să le-o ții și ălora de ai proces cu ei la Vadul lui Vodă. De ce i-ai tras în judecată pentru o sfoară de izlaz?

FANACHE: Dar dumneata, de ce mi-ai făcut proces, de ne judecăm de unsprezece ani, și am ajuns și în „secții unite" pentru o falcie de pămînt?

AGEAMOLU: Altă socoteală. Chestie de principiu. Dreptul inviolabil al testamentului...

FANACHE: Testamentul spune limpede: „Las nepotului meu de frate, Fanache Verzea, îndeosebi scump inimii mele, o șesime dintr-o șeptime de moșie și Bălțata".

AGEAMOLU: Pardon, respectă litera testamentului: zice precis: „o șesime dintr-o șeptime de moșie și Bălțata". Adică Bălțata intră în moșie.

FANACHE: Aș, dacă ar fi fost așa, de ce mai era nevoie să spună nepotului meu de frate: „îndeosebi scump inimii mele?" A precizat tocmai fiindcă a vrut să facă deosebire între noi: „O șesime dintr-o șeptime..." și Bălțata separat.

AGEAMOLU: Ne judecăm pînă în ziua de apoi. Vii la parte egală cu noi.

FANACHE: Om vedea.

AGEAMOLU: Ce să mai vedem, c-am văzut: pînă la casație am cîștigat.

ZINCA: Bine că ați găsit momentul să vă certați...

JENI: Nu te amesteca. Să se descurce bărbații între ei...

ZINCA: Lasă că vin rușii să vă sature, să vă dea moșie, să n-o puteți duce.

TITU: Zău dacă n-are femeia dreptate.

AGEAMOLU: Păi, eu ce caut să vă explic și nu vă intră în cap? Se retrag armate uriașe, părăsesc pozițiile întărite, se repliază sute de divizii.

TITU: Și ce propui?

AGEAMOLU: Să ne repliem și noi, să treacă focul, că pe urmă, să te întorci e ușor.

JENI: Să scăpăm din infernul ăsta, că nu mai pot... Am auzit că la București nici nu e camuflaj.

TITU: Ba e al dracului, că bombardează americanii de zvîntă.

FANACHE: Ce fac, domnule, americanii ăștia? Acum și-au găsit, la spartul tîrgului?

TITU *(cu subînțeles și satisfacție)*: Las' că știu ei ce fac. Și fac bine. Bine fac.

ZINCA: Atunci poate că tot mai bine e aici... Ai alarme, dar n-ai bombardament. Eu zic să despachetăm, Fanache...

FANACHE: Dumneata ce spui, doctore? Ce taci?

VALERIA: Noi rămînem.

TITU *(lui Sava)*: Ce, te-ai răzgîndit?

SAVA: Nu vrea să plece, și poate că are dreptate. O dată moare omul.

JENI: Dar trăiește tot o singură dată. N-o să pierim aici ca într-o cursă de șoareci. Nu mai suport. N-am închis ochii de săptămîni de zile. Vreau să dorm liniștită. O singură noapte...

AGEAMOLU: Ce mă mir e de Titu, că-l știu om cu socoteală. Pricepe: rușii pot să declanșeze ofensiva din oră în oră. După informațiile mele sînt peste cinci zeci de divizii, bașca blindatele.

ZINCA: Bașca blindatele? Ce facem, Fanache?

AGEAMOLU: S-ar putea ca mîine să fie prea tîrziu. Hotărîți-vă. *(își îndreaptă privirea spre Valeria)*.

VALERIA *(neclintită)*: V-am mai spus: nu plec.

FANACHE: Ei, dacă nu pleacă femeia, poți s-o iei cu sila? Cît e ceasul?

TITU: Zece fără zece.

FANACHE: Zinco, pune radioul. S-auzim știrile.

AGEAMOLU: De știri îți arde dumitale acum?...

FANACHE: S-auzim, să vedem ce facem. Că nici așa, să lași ce-ai agonisit o viață întreagă, și să pleci, izmană pe călător, nu-i treabă ușoară.

ZINCA *(montează un aparat de radio cu baterie)*: Taci, Fanache. *(se aude radioul. Ultimul refren din Lilly Marlen, și apoi vocea crainicului: „Radio-Jurnal. Comandamentul de căpetenie al armatei comunică: In Basarabia de nord trupele germane continuă să ducă grele lupte de apărare. Orașul Hotin a fost părăsit. Intre Prut și Jijia, acțiuni locale, în partea de mijloc a Basarabiei, trupele sovietice au depășit linia ferată Chișinău-Iași".)*

AGEAMOLU: Vedeți?! *(se aude în continuare vocea crainicului: „In Crimeea și pe litoralul Mării Negre, nimic de semnalat. De la Marele Cartier General al Führerului, comunicat"... De afară se aud bubuituri)*.

FANACHE: Ia taci, stai, închide. *(Zinca a închis, se aud explozii)*

JENI: Dumnezeule, iar a început...

ZINCA: Ziceam că-n noaptea asta ne iartă...

TITU: Mai stingeți din lumînări. *(Zinca stinge lumînările unui sfeșnic)*

JENI *(lui Ageamolu)*: Te-am rugat, te-am implorat, să mă scoți din iadul ăsta.

AGEAMOLU: Sst! Liniște...

FANACHE: Nu te zbuciuma, coană Jeni, sîntem împreună. Cum ne-o fi scris.

JENI *(lui Fanache)*: Că dacă oi muri cu dumneata alături, m-am pricopsit. *(privind plafonul)* Nici n-are beton... Quesque tu a fait de ma vie, Ageamolu?

AGEAMOLU: Jenițo, ține-ți firea, puiule... Nu vezi? S-a potolit... *(liniște, pauză prelungită)*

JENI: Mai aprindeți o lumînare, întunericul mă sufocă... *(Nu se mai aud bubuituri)*. Doctorul care mă vede spune că asta e de la tiroidă.

ZINCA: Acu' tot ce nu știu doctorii, tiroida e de vină. Așa e, doctore?

SAVA *(care n-a ascultat nimic din tot ce s-a vorbit)*: Cum? *(Explozie puternică, apoi liniște)*

ZINCA: Nimic. Ziceam de glande... O nepoată a cumnatei mele tot așa suferea și doctorii au găsit că sînt cauze adînci... Cauzele sînt că trăim o viață anormală. Se prăbușește totul, cămin, situație...

FANACHE: Ne pedepsește dumnezeu, că sîntem răi... c-am uitat de orice respect...

SAVA *(către Valeria)*: Mai aprinde o lumînare; pe întuneric oamenii devin stupizi...

ZINCA: Și răi, doctore. A fost ieri la mine un frate călugăr. Cum zicea că e, Fanache?

FANACHE: Bogomil.

JENI: Ce-i asta?

FANACHE *(expert)*: Un fel de sectă.

ZINCA: Mi-a dat și-o hîrtie. Spunea să nu mă despart de ea. *(o scoate din geantă și citește)*: „Striviți rodul! Turburați izvorul! Inecați copilul! Prădați bogatul fericit, izbiți în calicul ce poftește la pătura măgarului, la mîncarea cîinelui, la cuibul pasării și e purtat de jale. Noi, sfinții, grăbim sfîrșitul. Mîntuirea nu este decît în mucenicie. Ne scoatem cu cleștele pielea capului, ne întindem mădularele sub căruțe, ne aruncăm în pîntecele cuptoarelor". *(pe alt ton)* „Copiaz-o de nouă ori, și dă-o de nouă ori, la nouă oameni, ca s-o dea la nouăzeci și nouă."

(Explozii foarte puternice și foarte apropiate)

JENI: Dumnezeule, e prăpăd! Haideți în beci, ce mai stați!

BAYER: Dacă e să vină moartea, vine și în beci. Găsește drumul.

JENI: Scoateți-mă de aici, că înnebunesc.

AGEAMOLU: Nu-i nimic, Jeni, liniștește-te: antiaeriana noastră...

ZINCA *(lui Ageamolu care privește prin crăpătura ferestrei)*: Ce se vede?

AGEAMOLU: Reflectoare și trasoare. *(exploziile se întețesc)*

FANACHE *(cu jumătate glas)*: Parcă n-ar fi tocmai antiaeriana...

AGEAMOLU: Acu', vrei să mă înveți pe mine? Trag ai noștri din spatele internatului.

ZINCA *(șoptit)*: Numai din cauza ta, Fanache, pătimesc cu toate.

FANACHE: Din cauza mea? Da' ce, eu trag?

SAVA: Pe mine o să mă iertați, o să mă duc să mă culc.

JENI *(excedată)*: Domnule doctor, iartă-mă, dar nu te înțeleg. Deasta spune orașul despre dumneata.

ZINCA *(cu un interes cancanier, provincial)*: Ce spune?

FANACHE: Ce spune orașul?

TITU: Ce spune, spune, frate, ce spune...

JENI *(după o scurtă ezitare)*: Că înjură în toate părțile... Că războiul ăsta e o porcărie...

SAVA *(în timp ce se îndreaptă spre camera lui)*: Inexact. Am spus, dar altceva: că e o crimă. Abjectă. Monstruoasă. Asta am spus. Și vă rog să nu strigați. Nu mai aud detunăturile și nu mai am nici o plăcere de alarmă. *(a ieșit. Detunătură și mai puternică)*

FANACHE *(pierit)* : Ăsta-i obuz.

AGEAMOLU: Termină cu prostiile.

ZINCA: Taci, Fanache, că generalul știe mai bine. Ba nu, zău, dacă nici la explozii nu s-o pricepe, atunci, ce-o fi păzit atîția ani în armată?... *(explozii din ce în ce mai violente)* Fii atent, generale...

JENI: Să ne băgăm în beci.

AGEAMOLU: Copilării, vino lîngă mine.

JENI: Scoate-mă de-aici, că-mi pierd mințile.

TITU: Poate că-i mai bine să coborîm. *(lui Bayer, care a montat din nou aparatul de radio)* Ce faci, acolo, domnule? *(se aude începutul simfoniei a cincea)*

BAYER *(explicativ)* : Beethoven. E bun, calmează nervii.

JENI *(lui Bayer)*: Păi, sigur, dumneata te bucuri... *(explozie foarte puternică)* Mamă...

AGEAMOLU: Fii cuminte, Jeny.

JENI: S-a terminat. S-a isprăvit! Nu vreau să mor! De ce n-am plecat ieri? *(lui Ageamolu)* De ce mă ții aici?

VALERIA: E mai bine să treceți în pivniță. Acolo se aude mai puțin.

TITU: Da, e mai bine. In adăpost ai altă psihologie... Altă psihologie.

VALERIA: Luați un sfeșnic. Vedeți că ultima treaptă e ruptă. *(le deschide o ușă ce duce spre scara pivniței)*

BAYER: Eu zic să luăm și aparatul, poate stăm mai mult. Nici nu știți ce calmantă e muzica. *(au ieșit, în cameră a rămas numai Valeria)*

VALERIA *(din pragul ușii se duce spre adăpost)*: Sting lumînările și vin și eu... *(a stins un sfeșnic, a ridicat tabloul fiului ei, l-a privit cu o nesfîrșită dragoste, a tresărit. A intrat cineva pe ușa ce dă în stradă)*: Ce doriți ? Pe cine căutați? *(în semiobscuritatea odăii, lîngă ușă, o fată de douăzeci și cinci, douăzeci și șase de ani, într-un trencicot, cu un basc pe cap)*.

NECUNOSCUTA: Nu vă supărați... Vă rog să mă iertați... m-a prins alarma în stradă, fluierau sergenții în urma mea, am văzut tăblița doctorului și...

VALERIA: Vă e rău?

NECUNOSCUTA: Nu. Oboseala. Am alergat.

VALERIA: Luați loc. Să vă dau un pahar cu apă... Dacă nu vă simțiți bine, îl chem pe soțul meu.

NECUNOSCUTA *(ușor alarmată)*: Nu, mulțumesc. Nu e nevoie. A trecut. *(așezîndu-se totuși)* Curios, nu mi s-a mai întîmplat niciodată.

VALERIA: Nu sînteți de aici...

NECUNOSCUTA: Nu. Astăzi am venit.

VALERIA: Inainte era un oraș frumos.

NECUNOSCUTA *(privind în jur)* : Plecați?

VALERIA: Nu știu... Soțul meu vrea să se evacueze. Dar eu nu pot. Nu pot pleca... Am socoteli... *(arătîndu-și rochia)* Nu vedeți? Mă leagă prea multe de orașul ăsta. Dacă ar ști cei care au făcut războiul ce dureri zac într-o inimă de mamă... *(a luat fotografia fiului ei și sfeșnicul de pe masă)* Două zeci de ani. Luat împreună cu alți cincisprezece oameni, predați Gestapoului și spînzurați dincolo de Bug. *(Ii întinde fotografia. La lumina sfeșnicului chipul fetei apare pentru prima oară. Pe fața bătrînei se înscrie o stupoare dureroasă. Scurtă pauză)* Dumneata, aici? Ce cauți dumneata în casa mea?

Seară de vals

de Veronica PORUMBACU

Vîntul își flutură
calde aripile,
seara își scutură
clipele, clipele...

Briza foșnește ușor pe terasă.
Vesel e valsul, veselă casă.
Valul în spume valsează dantele.
Intră-n vîrtejuri puzderii de stele.

— Cîte lămpașe! — glumește minerul
Sus peste mare se-nvîrte tot cerul.
Negru ni-i trupul, alb ni-i veșmîntul.
Bine-i să-ți pieptene pletele vîntul

Vila sclipește înaltă și nouă.
Taie tot cerul noptatic în două.

Zveltă și albă-i sub luna mlădie;
cine-a zidit-o știa meserie!

Albă și-naltă, și-naltă și albă...
Stelele-n valsuri au clinchet de salbă.
Mîndru-i zidarul ca noaptea cu stele:
— Eu am zidit-o cu mîinile mele!

Negru ni-i trupul, alb ni-i veșmîntul
bine-i să-ți pieptene pletele vîntul.
Bună e plaja cu razele zilei,
bun e un vals pe terasele vilei.

Cîntă viorile sus pe terasă.
Liberă-i munca, viața frumoasă.
Stele valsează pe valuri spre zare,
eu abia astăzi mă bucur de mare.

Vîntul își flutură
calde aripile,
seara își scutură
clipele, clipele...

NECUNOSCUTA: Doamnă, dar e o eroare... Mă asemuiți...

VALERIA: Te asemuiesc eu?

NECUNOSCUTA: Nu v-am văzut în viața mea.

VALERIA: Eu da. In treizeci și cinci. In gară...

NECUNOSCUTA: Vă înșelați, doamnă.

VALERIA: Erai cu Matei.

NECUNOSCUTA: E o confuzie, și nu știu cum...

VALERIA: Cînd ai intrat, nu mi-am dat seama. Sînt nouă ani de atunci. Pentru ce ai venit? Să te convingi că ți-ai dus opera pînă la capăt? Privește în jurul dumitale. Ești mulțumită. Nu te apăra. Știu bine ce spun. N-a fost el de vină. Dumneata l-ai împins. Fără dumneata, toată viața lui era alta.

NECUNOSCUTA *(ca un imens resort care s-a răsucit brusc)*: Nu e adevărat.

VALERIA: Nu-i adevărat? Ei bine, o să vedem noi dacă nu e adevărat... *(pe stradă se aude tropăitul unei patrule. Se apropie de ușa de la intrare. Necunoscuta are o scurtă dar stăpînită clipă de panică. Valeria a observat, s-a sculat, stinge luminarea, se apropie de ușă, încuie. Patrula e în fața ușei. Incetul cu încetul, zgomotul pașilor se îndepărtează)*

SAVA *(din camera lui)*: Mamă, nu vii să te culci? Cu cine stai de vorbă?

VALERIA: Cu doamna Fiona. *(pauză. Aprinde lumînarea)*

NECUNOSCUTA *(pe un ton șoptit)*: Matei Zapan e un om întreg. E un om deosebit.

VALERIA *(își revine. Cu vehemență)*: Și ce s-a ales din viața lui? In treizeci și șapte , l-am văzut la proces. Pentru ultima oară. M-am bătut cu jandarmii să intru. „Lupt — spunea — pentru ca nici o mamă să nu mai poarte zăbranic".

NECUNOSCUTA: Și n-avea dreptate?

VALERIA: Pentru ce mi s-a cuvenit o asemenea soartă? Pentru ce l-ai tîrît pe drumul ăsta?

NECUNOSCUTA: Uitați-vă la mine, doamnă. Am douăzeci și șase de ani. Cînd l-am cunoscut pe Matei...

VALERIA: Matei al meu era un copil.

NECUNOSCUTA: Munceam într-o fabrică de medicamente. Seara mă întorceam acasă, cu degetele umflate. Dar visam o altă viață.

VALERIA: Și eu am fost odată tînără. Și eu visam o altă viață. Dar am înțeles: „n-ai să schimbi tu lumea".

NECUNOSCUTA: Noi o s-o schimbăm. Nu putem trăi ca niște viermi.

VALERIA: Cuvintele astea le-am auzit spuse și de el. De la dumneata le-a învățat?

NECUNOSCUTA: Eu trebuia să-i deschid ochii asupra adevărului, cînd adevărul urlă la fiecare pas? *(detunătură puternică. Pauză)*.

VALERIA *(cu amărăciune)*: Mor oamenii pe toate drumurile...

NECUNOSCUTA: Temnițele pline... Lagăre... Nu vedeți ce-au făcut hitleriștii din țara asta? Incarcă oamenii ca pe vite și-i trimit la abator. Ați fi putut să vă uitați în ochii lui dacă ar fi plecat capul și ar fi tăcut? Mă învinuiți fiindcă am stat alături de el? Doamnă, vă cunosc mai bine decît vă închipuiți. Matei mi-a vorbit nopți întregi de dumneavoastră...

VALERIA *(dornică să afle cîte ceva din viața necunoscută a fiului ei. Pe alt ton decît cel de pînă acum)*: Unde l-ai cunoscut?

NECUNOSCUTA: E atît de mult de atunci și s-au întîmplat atîtea... Ce să vă spun? Ce pot să vă spun?

VALERIA: Cu noi vorbea puțin și ne scria rar.

NECUNOSCUTA: Era parcă alt fel decît toți oamenii. Mai bun! Mai blînd... mai înțelegător... Mi-a fost și tată, și frate... Inainte de a ne fi căsătorit...

VALERIA: V-ați căsătorit?

NECUNOSCUTA: Acum șase ani. Am stat trei luni împreună și am fost arestată. In închisoare am primit un bilet: „sînt mîndru de tine, draga mea. Curaj. Noi luptăm pentru fericire".

VALERIA: Și fiul meu nu mai e! Băiatul meu e mort...

NECUNOSCUTA: Nu spuneți cuvîntul ăsta. *(pe o fierbințeală crescîndă)* Nu cred. Nu pot să cred. Nu vreau. Bărbatul meu n-a murit. Matei al meu n-a murit. Il port în mine... In toți anii ăștia l-am ținut ascuns în inima mea. Am stat cu el de vorbă în gînd, zile și nopți întregi. M-am sfătuit cu el. L-am certat și l-am mîngîiat. Și dumneavoastră vreți să mă încredințați că a murit? Ascultați-mă, doamnă, va veni o zi, simt că va veni, cînd va deschide ușa. Ni se va părea o minune. Dar o să vină minunea asta. Minunile vieții vin întotdeauna. Și-o să-i spun: „dragul meu, iubitul meu, eu te-am așteptat, eu am crezut, eu n-am pierdut nădejdea. Chiar și mama ta *(cu drăgălășenie)* fiindcă trebuie să-i spun, noi nu ne-am mințit niciodată, chiar și mama ta te-a crezut mort, numai eu... numai eu și fetița te-am așteptat"...

VALERIA: Aveți un copil? De ce nu mi-ai spus? Un copil al lui Matei? De ce nu mi-ai spus? Un copil al lui Matei? De ce mi-ai ascuns? De ce nu mi-ai scris? De ce nu mi-ai dat un semn de viață?

NECUNOSCUTA *(deschide poșeta și-i întinde fotografia copilului)*: Matei îmi spunea totdeauna: „mi-aș dori un copil care să semene cu mama".

VALERIA: Copilul lui Matei... Ochelarii! Ochelarii! *(își pune ochelarii și privește fotografia îndelung, la lumina sfeșnicului)* Matei cînd era mic... *(precipitat)* Unde e? *(nu mai așteaptă răspuns)* Să mi-l aduci! Să-l cresc eu! Mi se va părea că s-a întors Matei... *(se aud bătăi în ușa de la intrare)* Ssst!

NECUNOSCUTA: Nu deschideți!

VALERIA: Nu deschid. Stinge lumînarea. Treci aici. *(necunoscuta trece în odaia din stînga. Ciocăniturile devin din ce în ce mai insistente)* Cine-i acolo?

O VOCE: Deschideți. Deschideți, vă rog.

VALERIA: Doctorul nu consultă. Doctorul e bolnav. *(explozie puternică)*

O VOCE: Deschideți, o clipă. *(a deschis)* Mamă... Mămicule, eu sînt, Matei...

VALERIA *(Pipăindu-l ca să se încredințeze)*: Dumnezeule, dumnezeule mare! *(cade în genunchi)* S-a întîmplat minunea.

MATEI: Ridică-te, mamă. Se poate? Dumneata în genunchi, mămicule?

VALERIA *(ridicîndu-se)*: Băiatul meu, Sava, vino Sava, vino, tăticule...

MATEI *(șoptit, înăbușit)*: Te rog, mamă, te implor, nu striga. Nu trebuie să afle nimeni.

VALERIA: Vino să te văd. Un chibrit să aprind o lumînare... Băiatul meu trăiește. Matei... Numai de n-ar fi un vis... Vorbește-mi, să te aud. Să-i spun tatei...

MATEI: Lasă-l. E sănătos?

VALERIA: E sănătos.

MATEI: Să nu-i spui, mamă. Afară de tine, nu trebuie să afle nimeni, nimeni pe lume. Auzi, mamă?

VALERIA: Da' ce-i cu tine? Ai fugit?

MATEI: O să-ți povestesc altă dată, cînd o să avem timp. Acum nu pot.

VALERIA: Nu rămîi acasă?

MATEI: Am venit într-un suflet să te văd și să plec. Am vrut numai să știi că trăiesc.

VALERIA: Trăiește... Copilul meu trăiește... Lasă-mă să-i spun tatei... Bine, nu spun nimănui. Nimănui... Știi cine-i aici?

MATEI: Cine?

VALERIA: Soția ta.

MATEI: Soția mea? Cînd a venit? Pentru ce a venit? Cum a ajuns aici? Unde e?

VALERIA: Alături.

MATEI: Unde? Aici? *(a deschis ușa, a intrat, a revenit)* Mamă, aici nu-i nimeni.

VALERIA: Nu-i nimeni? Cum nu e nimeni? *(intră în cameră, revine imediat)*.

A plecat prin fund. *(se aud glasurile celor din subsol)*

MATEI *(șoptit, repezit)*: E cineva aici?

VALERIA: Lume în adăpost.

MATEI: Și de unde știi că-i soția mea?

VALERIA: Ea mi-a spus: Am văzut fotografia fetiței...

MATEI: Trăiește?

VALERIA: Da. Trăiește.

MATEI: Și de ce a plecat? De ce ai lăsat-o să plece, mamă? Nu ți-a spus unde se duce?

VALERIA: Nu mi-a spus nimic. *(Glasul celor din subsol se aude din ce în ce mai distinct)*

MATEI: Vin încoace. Mamă, nu vorbești nimănui nimic. Nici tatii.

VALERIA: Unde pleci? Mai stai o clipă...

MATEI: Nu pot, mamă. Ne vedem curînd. Curînd, mamă. *(a ieșit. Au început să intre cei din adăpost)*

JENI: Nu mai rezist... S-au isprăvit și lumînările.

AGEAMOLU: Nici n-a fost bombardament. Zbor de recunoaștere. Trag ai noștri ca bezmeticii...

TITU: Și noi stăm în pivniță. E ridicul. Pur și simplu ridicul. Ri-di-cul.

ZINCA: Nu v-am spus tot timpul că nu-i nimic? Da' cine să stea să te audă? Barem de Fanache, ce să mai vorbim. La drum, cu el, sînt pierdută.

AGEAMOLU: Și totuși trebuie să plecăm. Orice oră pierdută, e o crimă.

JENI: Pînă să ne hotărîm, o să pierim aici ca șoarecii.

AGEAMOLU: O să vă mușcați pumnii că nu m-ați ascultat.

SAVA *(intrînd)*: Ce se aude? Am impresia că s-a terminat alarma.

JENI: La București, cel puțin sînt sirene.

ZINCA: Ce spui, doctore, ce facem? Zi, că de dumneata depinde...

VALERIA: Noi rămînem. Noi rămînem. Nu plecăm nicăieri. Și o să trăim. Trebuie să trăim!

(CORTINA)

In slujba marii PRIETENII

Interviu cu tov. profesor dr. Iosif BOGDAN

Vicepreşedinte al Consiliului General A.R.L.U.S.

Cu prilejul împlinirii a 10 ani de activitate a A.R.L.U.S.-ului, redacția noastră s-a adresat tovarăşului profesor dr. Iosif Bogdan, vicepreşedinte al Consiliului General A.R.L.U.S., cu rugămintea de a răspunde la cîteva din întrebările puse de unii cititori ai „Flacării“.

Intrebare: *Vă rugăm să vorbiți cititorilor noştri despre unele aspecte caracteristice ale activității A.R.L.U.S.-lui în cei 10 ani care au trecut de la eliberarea țării noastre de către glorioasele armate ale Uniunii Sovietice, precum şi despre tradițiile prieteniei romîno-sovietice în trecut.*

Răspuns: Pentru a răspunde la această întrebare trebuie să ne întoarcem cu decenii în urmă, la perioada imediat următoare Marii Revoluții Socialiste din Octombrie.

Încă în acele zile, cei mai buni fii ai poporului nostru, cei mai înaintați muncitori şi intelectuali romîni au înțeles adevărul că marea cotitură a istoriei omenirii, Revoluția Socialistă din Octombrie, marchează apariția unei forțe hotărîtoare în răspîndirea şi afirmarea ideii comunismului, revoluționînd toate relațiile economice, social-politice şi culturale de pînă atunci.

De la chemările primelor grupuri de comunişti din anii 1918-1920 pînă astăzi — cînd cuvîntul Partidului Muncitoresc Romîn mobilizează forțele creatoare ale oamenilor muncii din țara noastră la realizări mărețe pentru victoria cauzei socialismului — în toată această perioadă de 37 de ani, partidul clasei muncitoare a învățat şi învață masele largi populare că ideea păcii, a progresului, a bunăstării, este strîns legată de prietenia şi alianța cu Uniunea Sovietică.

De la naşterea sa, Partidul Comunist din Romînia a desfăşurat o luptă neîncetată pentru a împiedica ridicarea unui zid — cum a dorit burghezo-moşierimea romînească — între poporul nostru şi poporul sovietic.

Prin munca sa de zi cu zi, partidul a făcut să pătrundă în rîndurile poporului nostru cuvîntul adevărului despre poporul sovietic, despre cultura şi ştiința constructorilor socialismului.

Asociația „Amicii U.R.S.S.“, înființată încă din 1931 de Partid şi desființată de statul burghezo-moşieresc în 1934, în scurta perioadă a existenței ei legale, a reuşit — sfidînd prigoana sălbatică a Siguranței — să facă cunoscute, în cele mai largi pături ale poporului romîn şi ale minorităților naționale, realizările minunate din Uniunea Sovietică.

Iată ce tradiții de luptă glorioasă stau la baza actului de constituire a A.R.L.U.S.-ului, care a luat ființă la cîteva zile după 23 August 1944!

Astăzi este clar pentru păturile largi ale populației că un element hotărîtor pentru un ritm rapid de construire a socialismului este însuşirea şi aplicarea creatoare a experienței sovietice pe toate tărîmurile vieții economice şi social-culturale.

A.R.L.U.S.-ul, exprimînd dorința şi năzuințele poporului nostru muncitor şi cultivînd dragostea şi ataşamentul lui față de Uniunea Sovietică, şi-a pus în centrul atenției sale sarcina de studiere şi răspîndire largă a cuceririlor poporului sovietic şi de întărire pe toate căile a prieteniei frățeşti sovieto-romîne.

Astfel de țeluri mărețe au putut să facă ca această asociație de prietenie să devină în cîțiva ani o foarte largă organizație a poporului, să pătrundă în toate colțurile țării, în rîndurile tuturor categoriilor sociale ale oamenilor muncii, atît în rîndurile poporului romîn, cît şi în acele ale minorităților naționale.

Nu există astăzi fabrică sau uzină, gospodărie agricolă de stat, gospodărie agricolă colectivă sau S.M.T., şcoală sau altă instituție culturală, unitate a Forțelor Armate, vas plutitor pe mările îndepărtate sau cătun cît de izolat, unde să nu pătrundă cuvîntul cald şi plin de conținut al A.R.L.U.S.-ului, materialele lui culturale educative, unde să nu se închegheze cîte o organizație a A.R.L.U.S.-ului.

Intrebare: *Cum a crescut şi s-a dezvoltat rolul şi activitatea A.R.L.U.S.-ului? Care sînt acțiunile mai însemnate ale acestei asociații?*

Răspuns: Peste 6 milioane de membri are A.R.L.U.S.-ul. Fireşte cifra aceasta nici pe departe nu exprimă numărul imens al celor din patria noastră, care iubesc poporul sovietic, care doresc să cunoască realizările lui, care se identifică cu lupta dîrză a poporului sovietic pentru pace între popoare.

Întrebarea Dvs. care se referă la acțiunile mai importante ale A.R.L.U.S.-ului este o întrebare grea, ținînd seama de bogata activitate a sa.

Contribuția A.R.L.U.S.-ului la lupta pentru pace, înfățişarea de către A.R.L.U.S. maselor largi populare a luptei consecvente pentru pace a Uniunii Sovietice, prin adunări, conferințe, simposioane, nenumărate expoziții, material documentar-vizual, foto-gazete etc., sau manifestările organizate în acest an, împreună cu Comitetul permanent pentru apărarea păcii din R.P.R., în legătură cu popularizarea politicii de pace a Uniunii Sovietice, a succeselor conferinței de la Geneva, sau în legătură cu folosirea energiei atomice pentru scopuri paşnice, s. a. m. d., sînt acțiuni de seamă ale A.R.L.U.S.-ului.

Nu de mai mică importanță sînt nenumăratele acțiuni prin care A.R.L.U.S.-ul răspîndeşte în masele largi mărețele realizări ale Uniunii Sovietice pe tărîmul trecerii treptate de la socialism la comunism.

Iată, bunăoară, una din acțiunile prin care A.R.L.U.S.-ul face cunoscut poporului nostru politica Partidului Comunist al Uniunii Sovietice îndreptată spre satisfacerea maximă a nevoilor materiale şi culturale mereu crescînde ale oamenilor sovietici: expoziția „Planul construcției economice şi culturale paşnice a Uniunii Sovietice“ a fost vizionată, în Bucureşti şi cîteva oraşe mai mari din țară, de peste un milion de cetățeni.

Nenumărate sînt acțiunile prin care A.R.L.U.S.-ul răspîndeşte larg experiența oamenilor sovietici în toate domeniile de activitate. Acțiuni ca „Luna extinderii metodelor sovietice“, pornită în 1951, „Zilele Medicale în Uniunea Sovietică“ din 1952, „Zilele Tehnice Sovietice“ din toamna anului trecut ş.a.m.d., au constituit un minunat prilej pentru răspîndirea sistematică a experienței înaintate a cuceririlor celor mai noi ale ştiinței şi tehnicii sovietice.

Nu este de mică importanță contribuția A.R.L.U.S.-ului la faptul că astăzi peste 350.000 muncitori şi tehnicieni aplică metodele de muncă ale inovatorilor şi fruntaşilor în producție din Uniunea Sovietică.

O activitate deosebit de variată şi bogată caracterizează munca A.R.L.U.S.-ului în legătură cu lupta ce se dă în mediul rural pentru transformarea socialistă a agriculturii, pentru dezvoltarea rapidă a agriculturii, viticulturii şi pomiculturii, a creşterii animalelor, pentru întărirea şi dezvoltarea continuă a bazei tehnico-materiale a agriculturii.

Multiplicitatea şi multilateralitatea caracterizează contribuția A.R.L.U.S.-ului în activitatea sa în domeniul ştiinței şi artei. Comemorările, cu ocazia cărora s-a înfățişat viața şi activitatea lui Puşkin, Nekrasov, Maiakovski, Tolstoi, Gorki, Turgheniev, Cehov, Glinka, Ceaikovski, Secenov, a lui Pavlov, Timiriazev, Miciurin şi a altor scriitori, artişti şi oameni de ştiință ruşi şi sovietici, au constituit evenimente importante în viața culturală a țării noastre.

A.R.L.U.S.-ul, singur sau în colaborare cu alte instituții, tipăreşte un material documentar deosebit de valoros, gazeta „Veac Nou“, revista „U.R.S.S. azi“ şi revistele care apar în limba maghiară, ucraineană şi armeană, precum şi buletinele: „Probleme de Artă Plastică“, „Articole şi studii literare sovietice“, „Probleme de teatru şi cinematografie“, „Probleme de muzică“, „Probleme de arhitectură“ etc. Toate acestea constituie un izvor zilnic de documentare pentru cei care vor să cunoască mai adînc problemele culturii sovietice.

Decadele R.S.S. Ucrainene şi R.S.S. Moldoveneşti, Decada literaturii ruse şi sovietice, au dat posibilitatea poporului nostru să cunoască mai îndeaproape valorile culturale ale popoarelor sovietice.

Nu se poate vorbi despre importantele acțiuni ale A.R.L.U.S.-ului, fără să amintim măcar în treacăt de activitatea Editurii A.R.L.U.S.-ului, „Cartea Rusă“, care în această perioadă de zece ani a scos 1850 de titluri de cărți, cu un tiraj de peste 25.200.000 exemplare. Şi nu cifra este poate cea mai impresionantă în această activitate, ci calitatea lucrărilor.

În catalogul acestei edituri au apărut operele nemuritoare ale lui Maxim Gorki, V. Maiakovski,

De-a lungul celor 10 ani de la eliberare, numeroase delegații de muncitori, țărani, oameni ai științei și culturii din țara noastră au vizitat Uniunea Sovietică. In fotografie: o delegație sindicală romînă vizitînd Expoziția Agricolă Unională din Moscova.

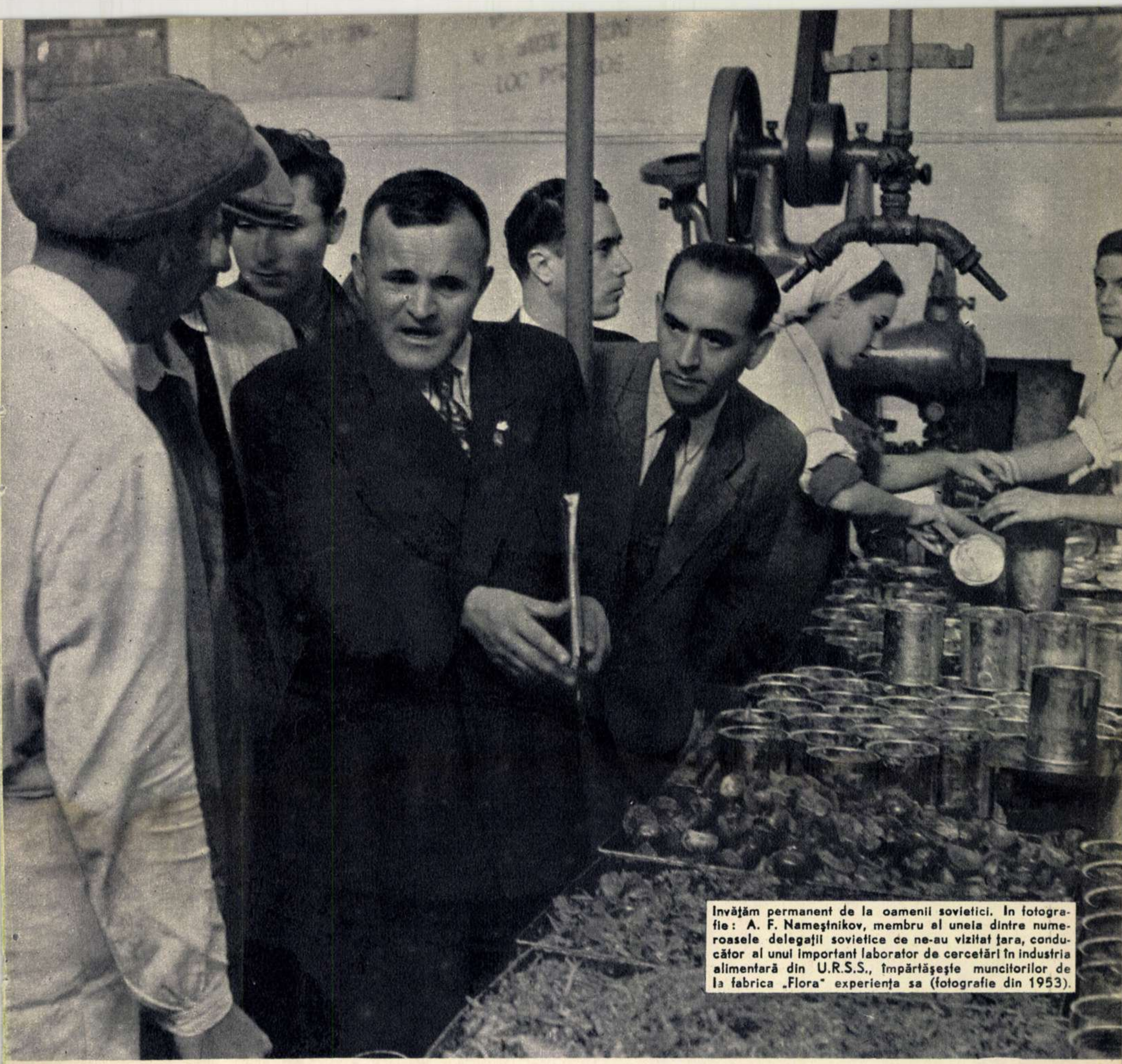

Invăţăm permanent de la oamenii sovietici. In fotografie: A. F. Nameştnikov, membru al uneia dintre numeroasele delegaţii sovietice ce ne-au vizitat ţara, conducător al unui important laborator de cercetări în industria alimentară din U.R.S.S., împărtăşeşte muncitorilor de la fabrica „Flora" experienţa sa (fotografie din 1953).

A.Tolstoi, N. Ostrovski, A Fadeev, M. Şolohov, I. Ehrenburg, K. Simonov, S. Babaevski, M. Isakovski etc., alături de marii clasici: Puşkin, Krîlov, Gogol,Nekrasov, Saltîkov-Şcedrin, Lew Tolstoi, Cehov etc.

Vizitele delegaţilor sovietici făcute în ţara noastră, vizitele delegaţilor noştri care au plecat în Uniunea Sovietică, organizate de A.R.L.U.S., cu ajutorul V.O.K.S.-ului, au prilejuit întotdeauna o îmbunătăţire imediată, nemijlocită, a activităţii noastre în diferite domenii.

Printre cele mai importante acţiuni ale A.R.L.U.S.-ului trebuie să vorbesc despre „Luna Prieteniei Romîno-Sovietice" care, organizată an de an, a intrat de mult în rîndul tradiţiilor scumpe poporului nostru. Milioane de oameni sărbătoresc chiar în aceste săptămîni prietenia romîno-sovietică; acest eveniment dă poporului nostru un imbold de muncă rodnică şi creatoare pe toate fronturile construirii socialismului în ţara noastră.

Activitatea de 10 ani a A.R.L.U.S.-ului este atît de bogată încît nici volume întregi n-ar putea s-o înfăţişeze în întregime.

Intrebare: *Desigur că în activitatea Dvs. aţi avut prilejul de a cunoaşte îndeaproape numeroasele manifestări ale dragostei poporului nostru faţă de marele său prieten — poporul sovietic. V-am ruga să ne împărtăşiţi impresiile Dvs. în legătură cu aceasta.*

Răspuns: După cum am arătat mai sus, din momentul cînd, potrivit dorinţei şi năzuinţelor sale, poporul nostru a putut să-şi exprime liber idealurile, a crescut an de an numărul acelora care au venit în rîndurile A.R.L.U.S.-ului, conştienţi fiind de faptul că numai alături de marea Uniune Sovietică poporul nostru poate progresa, poate să-şi asigure libertatea, poate să-şi croiască drumul unei vieţi fericite.

Mă întrebaţi care dintre manifestările de dragoste ale poporului nostru faţă de marele popor sovietic a lăsat impresii mai adînci asupra mea. Este greu de ales dintre numeroasele manifestări deosebit de dragi una pe care să v-o înfăţişez.

Totuşi cea care pînă astăzi mi-a rămas întipărită în memorie, asemenea unui tablou viu şi deosebit de emoţionant, este imaginea marilor serbări populare ale prieteniei romîno-sovietice.

Parcă văd şi acum cum populaţia unor raioane întregi se îndreaptă în haine de sărbătoare, spre o comună din jurul Clujului, Sibiului sau Galaţilor; cum ţăranii, muncitorii şi intelectualii din aceste ţinuturi ascultă conferinţe şi vizitează expoziţii organizate sub cerul liber, sau participă la reprezentaţii date de artişti din Capitală şi din centrul regiunii. Ii văd vizionînd filme sovietice şi romîneşti, participînd la convorbiri organizate şi ascultînd cu plăcere citirea în colectiv a ziarelor şi revistelor sovietice sau luînd parte cu cîntece şi dansuri la sărbătorirea prieteniei romîno-sovietice.

Aceste serbări organizate în fiecare an îţi lasă o impresie de neuitat şi sînt dovezi incontestabile că în inimile milioanelor de constructori ai socialismului din ţara noastră s-a sădit adînc dragostea şi ataşamentul faţă de marele popor apărător al păcii, faţă de poporul sovietic, constructor al comunismului.

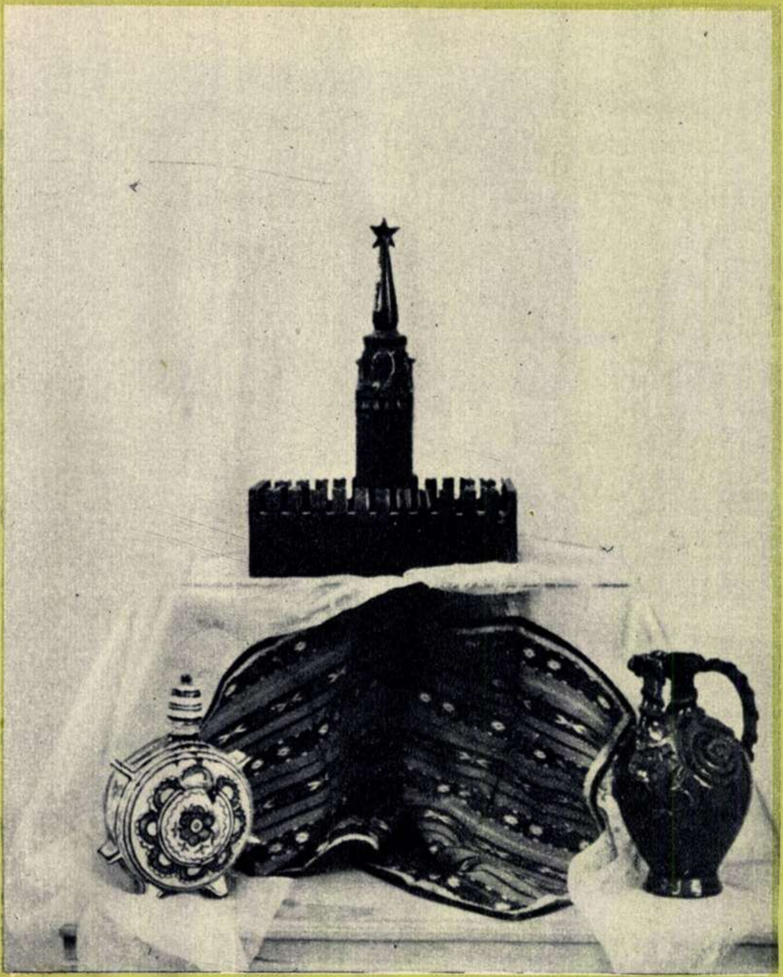

PRIETENIA ROMÎNO-SOVIETICĂ ÎN CREAŢIILE DE ARTĂ POPULARĂ

Planşa de faţă aduce cititorilor noştri imaginea cîtorva dintre obiectele de artă expuse în sălile expoziţiei „Prietenia romîno-sovietică în arta populară din R. P. R." Incrustînd, într-un minunat taler de alamă, mici medalioane de piele cu figuri de dansatori romîni şi sovietici sau lucrînd în ceramică macheta Kremlinului, crestînd în lemn o expresivă siluetă de plăieş ori ţesînd în filigran, cu fir de argint, stema Uniunii Sovietice şi cea a Republicii noastre, profesoara pensionară Irina Iupceanu şi olarul Ion Smărăndoiu, sculptorul Gheorghe V. Gheorghiţă şi soţii Gavrilescu de la Uzinele „Steagul Roşu" din Oraşul Stalin, au exprimat toţi acelaşi lucru: simţămintele de caldă dragoste şi recunoştinţă nutrite de poporul nostru, marelui nostru prieten şi eliberator, poporul sovietic. In planşă, pot fi văzute cîteva obiecte de artă; în Expoziţie, cîteva mii de lucrări ce vorbesc despre bogăţia nesfîrşită a artei noastre populare.

ARLUS
ARLUS

ARLUS
1944/1954

Actualități din U.R.S.S.

COMBINĂ DE RECOLTAT SFECLA

Noua combină sovietică de recoltat sfeclă mecanizează toate procesele ce necesită un mare volum de muncă. Ea dezgroapă simultan pe trei rînduri rădăcinile, le curăță de pămînt, retează frunzele și strînge separat în claie rădăcinile și frunzele. In 10 ore această combină, remorcată de un tractor, culege sfecla de pe o suprafață de peste 3 hectare, înlocuind munca a 60 oameni.

In fotografie: noua combină de recoltat sfecla, în funcțiune.

PENTRU RAPIDA DESCĂRCARE A VAGOANELOR

Puternicul șuvoi de apă descarcă în cîteva minute zeci de tone de sfeclă de pe vagoanele-platformă, îndreptînd-o în receptoare speciale. De aici transportoarele hidraulice aduc sfecla de-a dreptul în secția de spălare a fabricii de zahăr.

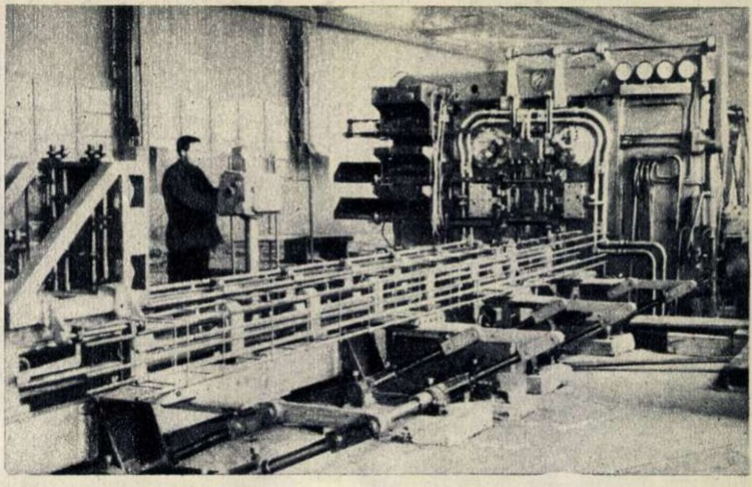

O MAȘINĂ CE PRODUCE ARMĂTURI PENTRU BETON

La uzina de piese de construcții din Liuberți, în apropierea Moscovei, funcționează o mașină de înaltă productivitate care produce carcase metalice pentru coloanele de beton armat. Această mașină taie în mod automat, fără nici o intervenție din partea omului, drugi de oțel, îi îmbină într-o anumită ordine și scoate o carcasă finită.

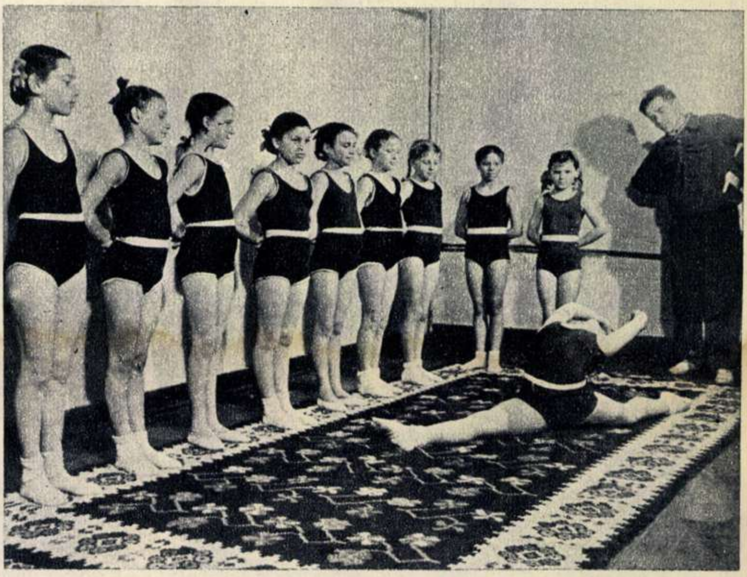

SPORT ÎN COLHOZ

Multe colhozuri din U.R.S.S. posedă săli de gimnastică, stadioane și terenuri sportive bine amenajate, puse la dispoziția tineretului.

In fotografie: Piotr Lîsov, profesor de educație fizică, ținînd o lecție de gimnastică într-una din sălile Casei de cultură a colhozului „Stalin", din raionul Salski, regiunea Rostov.

UN NOU INSTRUMENT MUZICAL

Colectivul de constructori al Institutului unional de cercetări științifice pentru înregistrarea sunetului din Moscova a creat un nou instrument muzical, denumit armonium-electronic, ce se aseamănă cu pianul dar redă simultan sunetul mai multor instrumente de suflat. In interior sînt dispuse diferite mecanisme, între care și circa 100 lămpi de radio. In fotografie: T. Kliuciareva executînd o piesă muzicală la armonium-electronic. Alături, I. Simonov, conducătorul colectivului de constructori ai noului instrument.

fotocronica FLACARII

TRAIASCA 2 OCTOMBRIE ZIUA FORTE ARMATE ALE REPUBLICII

Intregul popor muncitor din patria noastră a sărbătorit la 2 octombrie ziua Forţelor Armate. In fotografie: un aspect de la adunarea festivă ce a avut loc în sala teatrului C.C.S, din Bucureşti.

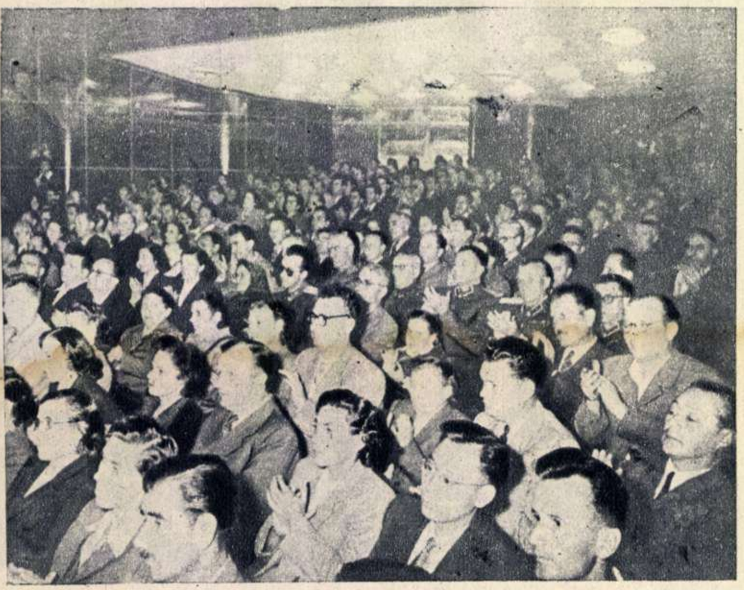

Republica Populară Chineză, patria marelui popor chinez iubitor de pace, a împlinit 5 ani de glorioasă existenţă. Cu acest prilej, în sala Teatrului C. C. S. a avut loc o adunare festivă la care au participat conducători ai Partidului, Guvernului şi Prezidiului Marii Adunări Naţionale, membri ai corpului diplomatic, conducători ai instituţiilor centrale şi ai organizaţiilor obşteşti, ofiţeri superiori şi generali, oameni ai ştiinţei şi artei, fruntaşi ai întrecerii socialiste. Tovarăşii Iosif Chişinevschi, prim vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri, şi Van Iu-pin, ambasadorul Republicii Populare Chineze în Republica Populară Romînă, au rostit cuvîntări.

La Muzeul de Artă al R. P. R. s-a deschis o secţie de artă chineză. Incă din primele zile noua secţie este vizitată de un mare număr de oameni ai muncii.

Cu prilejul celei de a 5-a aniversări a proclamării Republicii Democrate Germane, ambasadorul R.D. Germane la Bucureşti, Werner Eggerath, însoţit de membrii Ambasadei, a depus în ziua de 7 octombrie o coroană de flori la Monumentul Eroilor Sovietici din Piaţa Victoriei.

In cadrul Festivalului filmului sovietic, organizat cu prilejul sărbătoririi „Lunii Prieteniei Romîno-Sovietice", pe ecranele cinematografelor noastre au început să ruleze ultimele producţiuni ale studiourilor din U.R.S.S. In fotografie: un panou care prezintă imagini din noile filme, expus în holul cinematografului „Republica", din Bucureşti.

VIVE LA PREMIERE CONFERENCE MONDIALE DES TRAVAILLEURS DES INDUSTRIES CHIMIQUES SIMILAIRES ET DU PETROLE

La sfîrşitul lunii septembrie, în capitala patriei noastre s-au desfăşurat lucrările Conferinţei mondiale a muncitorilor din industriile chimică, similare şi petrol. Documentele adoptate de participanţii la conferinţă cheamă la întărirea unităţii internaţionale a clasei muncitoare şi la întărirea luptei sale, pentru o viaţă mai bună, pentru pace.

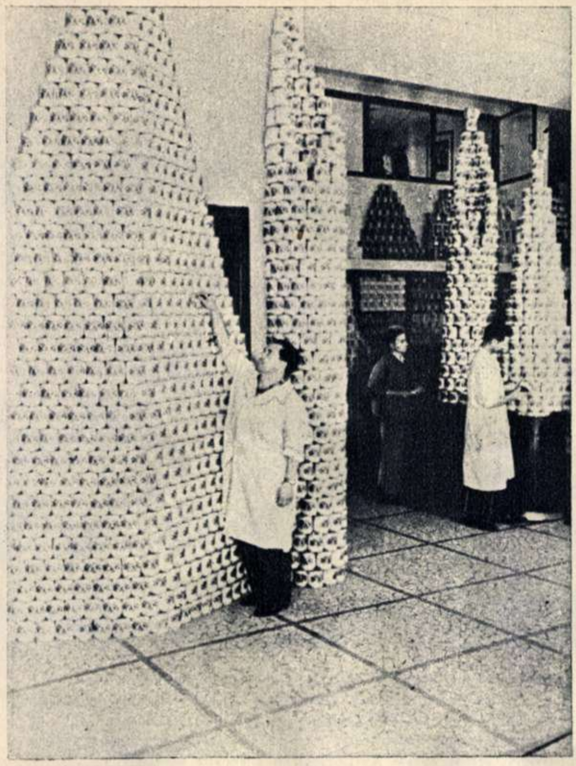

Indeplinind hotărîrile Partidului, întreprinderile din industria alimentară au pregătit anul acesta, în vederea anotimpului de iarnă, mari cantităţi de conserve de legume şi fructe. In fotografie: noi stocuri de conserve au sosit la magazinul „Comaliment" de pe b-dul Magheru din Capitală.

fotocronica FLACARII

Numărul ţăranilor muncitori care îşi valorifică produsele prin cooperative creşte mereu. Zilnic, mari cantităţi de produse achiziţionate iau drumul oraşelor, pentru aprovizionarea oamenilor muncii din uzine şi fabrici. In fotografie: pe piaţa comunei Marghita, regiunea Oradea, cooperativa locală achiziţionează păsări şi ouă aduse de ţăranii muncitori.

O nouă locuinţă individuală din cartierul Colentina, construită acum, cu ajutorul creditului acordat de stat. Iată-l pe proaspătul locatar, tovarăşul Sabin Pluştea, de la întreprinderea „Electromontaj", şi pe soţia sa, primind felicitările tovarăşului Tănase Dumitrescu, şeful şantierului de construcţie. In medalion: casa în care a locuit familia Pluştea pînă mai zilele trecute.

La consfătuirea organizată recent la Iaşi de către Ministerul Agriculturii şi Silviculturii, în colaborare cu Ministerul Industriei Alimentare şi A. S. I. T., s-au dezbătut problemele refacerii şi dezvoltării pomiculturii şi viticulturii din ţara noastră în lumina sarcinilor cuprinse în proiectul de Directive al Congresului al II-lea al Partidului. In fotografie: un aspect din sala unde s-au desfăşurat lucrările consfătuirii.

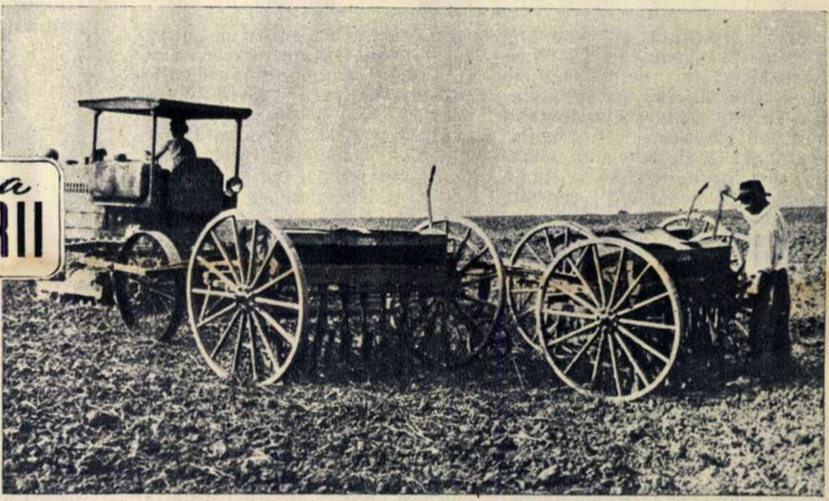

In cinstea Congresului al II-lea al Partidului oamenii muncii de pe ogoare lucrează pentru îndeplinirea înainte de termen a muncilor agricole de toamnă. In fotografie: la G. A. S.-Bucium, regiunea Iaşi, se lucrează la însămînţarea grîului de toamnă.

DUPĂ CINCI ANI

de Werner **EGGERATH**

Ambasador Extraordinar şi Plenipotenţiar al R. D. Germane în R. P. R.

Cine se afla în ziua de 7 octombrie în tribuna ce domină imensa Piaţă Karl Marx din Berlin nu va putea uita nicicînd emoţia resimţită în faţa şuvoiului nesfîrşit al mulţimii entuziaste, care a defilat ore în şir în cinstea marii sărbători a poporului german: a cincea aniversare a Republicii Democrate Germane.

Privindu-i pe aceşti oameni, în ochii cărora se citeşte siguranţa de sine, încrederea în izbînda cauzei lor şi voinţa fermă de a apăra pacea, nu puteai să nu-ţi dai frîu liber gîndurilor, lăsîndu-le o clipă să se întoarcă la acele zile din 1945 cînd, o dată cu primii muguri ai primăverii, eroicii ostaşi sovietici aduceau poporului german florile eliberării.

Germania hitleristă fusese zdrobită, dar pe trupul ţării stăruiau rănile produse de războiul criminal provocat de aventurierii nazişti.

Cînd îţi aminteşti acum de uriaşele mormane de dărîmături, de scîncetele copiilor înfometaţi, de milioanele de femei deznădăjduite, îţi apare în gînd o firească întrebare: „Cum a fost cu putinţă ca într-un răstimp atît de scurt, din 1945 şi pînă azi, viaţa oamenilor din această parte a Germaniei să devină atît de frumoasă şi de îmbelşugată, atît de plină de perspective cum este în prezent?“

Asemenea unui nor negru gonit de vîntul înnoitor s-a destrămat coşmarul trecutului trist. Şi sutele de mii de germani cinstiţi, care defilau la 7 octombrie prin faţa tribunei din Piaţa Karl Marx, şi-au manifestat odată mai mult voinţa lor neînduplecată de a construi şi a apăra mai departe viaţa lor nouă şi liberă.

Admirînd realizările măreţe ale poporului Republicii Democrate Germane, îţi dai bine seama cîtă dreptate a avut neuitatul luptător revoluţionar german Karl Liebknecht cînd, cu cîteva ore înainte de a-şi încheia gloriosul drum al vieţii, a scris: *„Sîntem aici şi rămînem aici, şi victoria va fi a noastră!“*.

Despre această victorie vorbeşte steguleţul roşu înfipt acum pe Brandenburgertor, monumentul ber-

Republica Democrată Germană se mîndreşte cu minunatele construcţii ce se ridică în noua localitate industrială Oraşul Stalin, primul oraş socialist din ţară. Alături de puternicul combinat metalurgic şi de celelalte întreprinderi şi blocuri muncitoreşti, în acest oraş a fost construită anul acesta încă o clădire cu sute de încăperi, care adăposteşte, printre altele, un cămin şi o grădiniţă de copii.

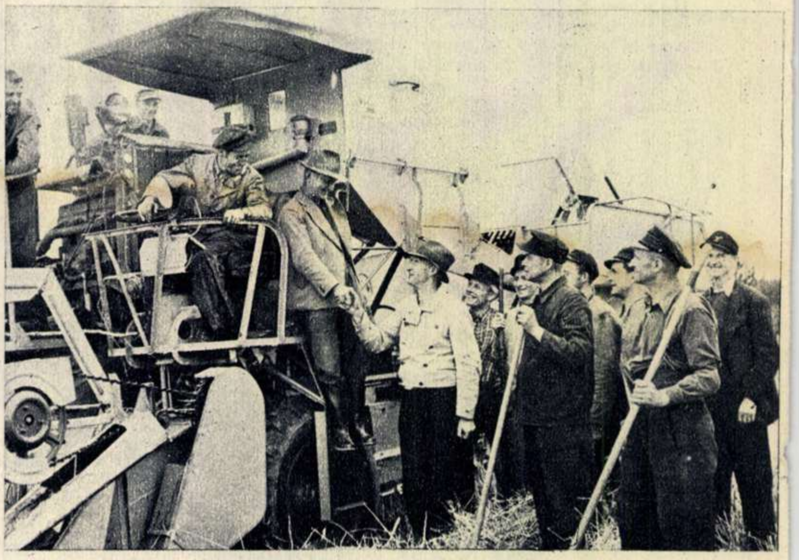

⬆ Ţăranii muncitori germani se bucură de sprijinul activ al muncitorilor de la oraşe. Iată-l în fotografie pe secretarul organizaţiei de partid din Bautzen, Karl Helass, care a ieşit la munca cîmpului, împreună cu tovarăşii săi, dînd mîna cu Max Nytsch, preşedintele cooperativei agricole de producţie „Timpuri Noi". Cu asemenea forţe unite victoria este asigurată în bătălia pentru pîinea poporului.

Recent a intrat în funcţiune primul agregat al noii centrale electrice din Calbe, în R. D. Germană. Această construcţie, care a fost terminată de muncitorii germani în numai doi ani, va furniza curent electric unui mare număr de unităţi industriale din împrejurimile localităţii Calbe. In fotografie: vedere parţială a noii centrale electrice. ⬇

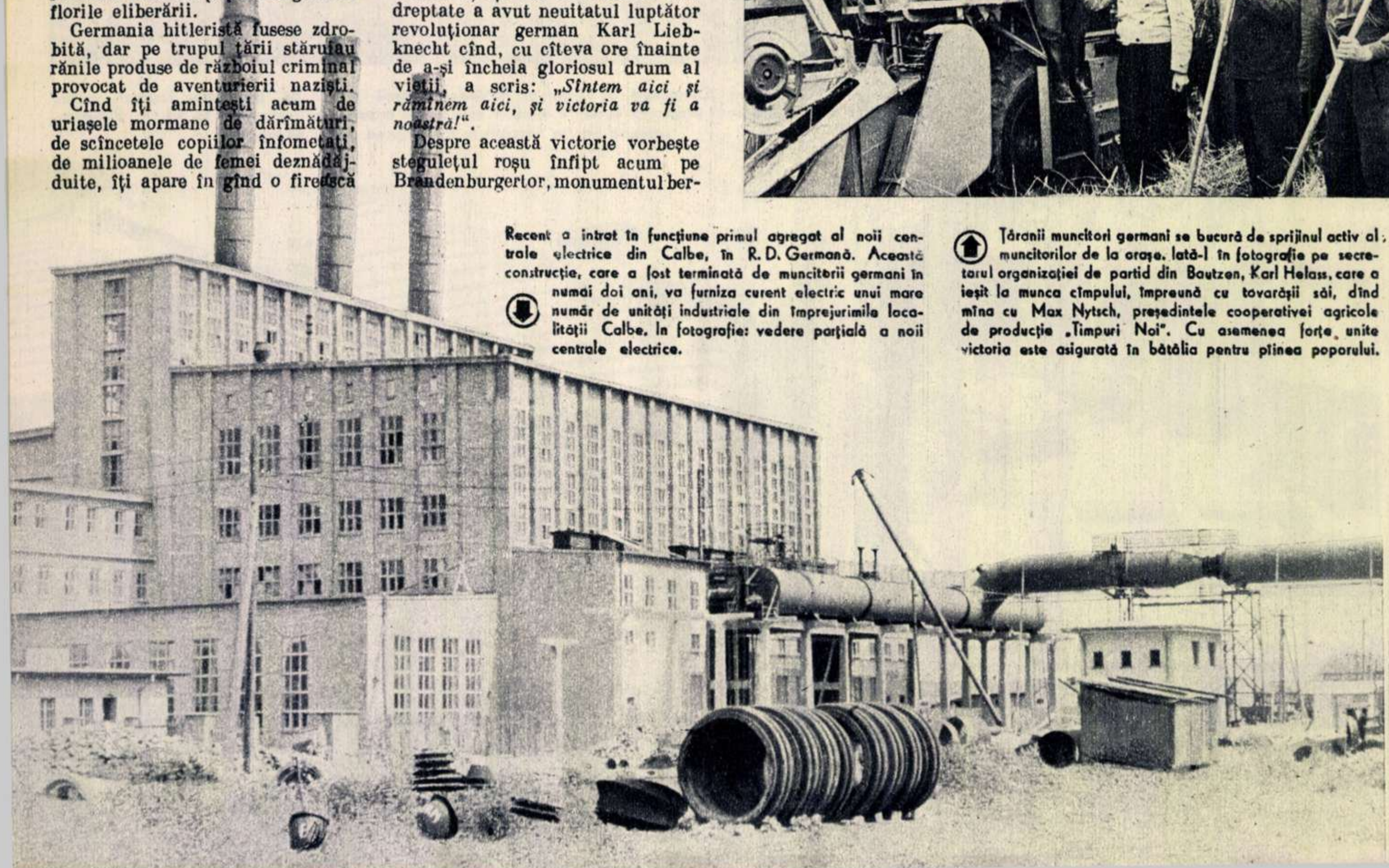

linez care simboliza odinioară militarismul prusaco-german. Drapelul roșu ce fîlfîie deasupra clădirilor de pe Unter den Linden povestește de asemeni despre triumful muncitorilor și țăranilor îmbrăcați în uniforma modestă a ostașului sovietic.

Tot de victorie vorbește și tricolorul negru-roșu-auriu, despre care revoluționarii anului 1848 cîntau: *„E pulberea neagră și-i sîngele roș și pîlpîie flacăra aurie!“* Ele vestesc victoria democrației în fosta Germanie fascisto-militaristă; ele spun că în Germania, pentru prima dată în istoria poporului german, a luat ființă un stat democratic, un stat al muncitorilor și țăranilor, un stat iubitor de pace, care s-a integrat temeinic și conștient în lagărul păcii. Acest lagăr apără pacea cu vigilență și cu tărie de stîncă uriașă.

Clasa muncitoare, care creează uriașe valori materiale, este și numeric clasa cea mai puternică din Republica Democrată Germană. Din cele peste 6 milioane de oameni ai muncii, bărbați și femei, care muncesc ca salariați în Republica Democrată Germană, aproape 5 milioane sînt muncitori și muncitoare. Impreună cu membrii lor de familie ei alcătuiesc peste jumătate din întreaga populație a Republicii. Lucrul cel mai important constă însă în faptul că astăzi mai mult de un milion din acești muncitori lucrează în cele mai mari întreprinderi naționalizate, în întreprinderi cu peste 1.000 de angajați, și că prin aceasta munca lor a dobîndit un sens și un conținut cu totul nou. *„Noi muncim în propriile noastre întreprinderi, muncim pentru noi înșine, ne construim propriul nostru viitor“* — această conștiință pulsează în întreaga viață a muncitorilor din Republica Democrată Germană; ea trezește forțe creatoare necunoscute pînă acum și duce la o nouă atitudine față de muncă, față de tehnică și de știință.

Pe cînd în guvernul de la Bonn, guvernul mai-marilor din fruntea concernelor vest-germane (care sînt înrudiți și încuscriți cu imperialiștii americani), din 18 miniștri nu mai puțin de 13 sînt mari capitaliști, bancheri și moșieri — printre care 6 foști înalți demnitari naziști — din guvernul Republicii Democrate Germane fac parte 10 miniștri care au pornit din rîndurile clasei muncitoare, 2 din rîndurile țărănimii și 2 din rîndurile meseriașilor.

Pe cînd din Bundestagul (parlamentul — N.R.) de la Bonn fac parte 85 mari proprietari cu vaste întreprinderi industriale, 51 mari moșieri și 85 împuterniciți ai concernelor capitaliste — în Republica Democrată Germană, Camera Populară, cea mai înaltă reprezentanță a poporului, cuprinde 197 de deputați proveniți din clasa muncitoare, 23 de deputați din rîndurile țărănimii și 35 din rîndurile meseriașilor.

Descătușarea și stimularea forțelor inepuizabile ale maselor largi populare în această parte a Germaniei constituie cu certitudine factorul hotărîtor care a făcut posibil ca în cîțiva ani să se nască din dărîmături și ruine o Germanie nouă, iar cetățenii Republicii Democrate Germane, ajutați de poporul sovietic, să găsească, în clipe de adîncă deznădejde, puterea și curajul de a-și netezi calea spre un viitor nou.

Rădăcinile imperialismului și ale fascismului au fost stîrpite pentru totdeauna pe teritoriul Republicii Democrate Germane de astăzi; întreprinderile ațîțătorilor și profitorilor de război au fost naționalizate; junkerii și marii proprietari agrari au fost expropriați, iar pămîntul a fost împărțit maselor țărănești. 210.776 familii de germani reîntorși în patrie au primit pămînt, prin împărțirea marilor proprietăți. Peste 350.000 de țărani localnici au fost eliberați din sărăcia lor apăsătoare și au căpătat pămînt destul ca să-și poată înjgheba o gospodărie nouă.

A crescut în toată măreția ei, în țara noastră, puternica și invincibila alianță a clasei muncitoare cu țărănimea muncitoare. Această alianță a făcut ca tehnica să se dezvolte și la țară și a adus lumina culturii în întunericul de altădată al satului.

Cine a luat parte la cel de al IV-lea Congres al Partidului Socialist Unit din Germania (P.S.U.G.) și a trăit ceasul cînd reprezentanții științei — învățați cu renume mondial, reprezentanți ai Academiei de Științe din R.D. Germană, rectori de universități — au adus salutul lor clasei muncitoare, exprimîndu-și dorințele și angajamentele voluntare, — acela a simțit în toată profunzimea relațiile noi statornicite între clasa muncitoare și intelectualitate, acela a simțit, ca pe o mare bucurie, tăria acestei unități indistructibile dintre clasa muncitoare, țărănimea muncitoare și intelectualitatea progresistă.

BRITISH SECTOR
BRITISCHER SEKTOR
БРИТАНСКИЙ СЕКТОР

Munca pașnică și creatoare a populației din R. D. Germană este urmărită cu interes și admirație de oamenii cinstiți din vestul Germaniei. Propaganda americanà si calomniile josnice ale lui Adenauer nu reușesc să ascundă poporului adevărul despre realizările din R. D. Germană. Chemarea la lupta pentru făurirea unei Germanii unite, democrate și pașnice găsește un puternic ecou în rîndurile populației vest-germane. Fotografia noastră este grăitoare în această privință. Numeroși locuitori din zona britanică de ocupație a Berlinului s-au adunat la linia de demarcație pentru a putea lua parte, măcar de la distanță, la una din manifestațiile poporului pentru unitate și pace, organizată în sectorul democratic al marelui oraș.

Au trecut 5 ani de cînd a luat ființă, în zona sovietică de ocupație de pînă atunci, Republica Democrată Germană, de cînd eminentul fiu al poporului german, Wilhelm Pieck, tovarășul de luptă credincios al lui Ernst Thälmann, a fost ales președinte al Republicii.

Dacă urmărim dezvoltarea Germaniei de la 1945 încoace și mai ales dezvoltarea actualei Republici Democrate Germane, ne dăm seama limpede cu cîtă pătrundere a apreciat marele Stalin însemnătatea construirii acestui stat, cînd a scris într-o telegramă adresată președintelui Republicii noastre și președintelui Consiliului de Miniștri: *„Constituirea Republicii Democrate Germane iubitoare de pace înseamnă un punct de cotitură în istoria Europei“*.

Pentru întîia oară în istoria poporului german a luat ființă un stat german care servește interesele poporului muncitor și militează consecvent pentru pace, un stat care e strîns legat de interesele poporului muncitor.

Cînd Camera Populară a hotărît să organizeze între 27 — 29 iunie a. c. un plebiscit pentru a stabili cine este pentru un tratat de pace cu Germania, pentru retragerea tuturor trupelor de ocupație, potrivit propunerilor Uniunii Sovietice, și cine e împotriva tratatului C.D.E., — nu mai puțin de 93,6% din totalul alegătorilor au votat pentru politica guvernului Republicii Democrate Germane și a Camerei Populare.

Unitatea dintre guvern și popor se manifestă însă cu și mai multă tărie în lupta oamenilor muncii pentru consolidarea necontenită a economiei Republicii și pentru creșterea nivelului de trai al celor ce muncesc. Încă la sfîrșitul anului 1953, producția industrială brută a Republicii Democrate Germane era cu 7% mai mare decît prevăzuse planul cincinal pentru acea perioadă. În vreme ce producția industrială în vechea Germanie crescuse între anii 1929 și 1936 în total cu 4,5%, producția industrială a R.D.G. a atins în anul 1953 un nivel ce depășește cu 76% pe cel din anul 1936. Aici trebuie să avem în vedere și faptul că în 1946 producția industrială globală pe teritoriul R.D. Germane nu alcătuia decît 42,9% din producția anului 1936 și că a fost nevoie de o muncă gigantică pentru înlăturarea distrugerilor provocate de războiul hitlerist. Neînchipuit de mari au fost și dificultățile rezultate din scindarea Germaniei și din sabotarea de către guvernanții de la Bonn a comerțului dintre Germania de apus și cea de răsărit. Cu toate acestea, metalurgia, de pildă, și-a dublat producția în anii 1950—1953; în comparație cu anul 1936, industria de bază a intrat într-un asemenea ritm de dezvoltare, încît în 1953 a produs cu 100% mai mult decît în 1936.

Această dezvoltare rapidă a industriei și a producției se simte, în chip firesc, puternic în întreaga viață a Republicii Democrate Germane. Datorită marelui număr de SMT-uri s-a ușurat munca țăranului. Mașina agricolă modernă cîștigă din ce în ce mai mult teren. Aproape 5.000 de cooperative agricole de producție arată calea pe care au apucat-o țăranii muncitori pentru a se ridica de la mizeria apăsătoare a trecutului la bunăstare și viața demnă de azi.

O înflorire nemaicunoscută a culturii caracterizează Republica Democrată Germană. Teatrele sînt supraaglomerate. Mereu își deschid porțile noi lăcașuri de cultură. Spectacolele cu capodopere ale dramaturgiei și muzicii, ca: „Flautul fermecat“, „Cercul diavolului“, „Thomas Münzer“ și multe altele, se bucură de prețuire deosebită pentru înaltul lor nivel artistic. Filme cum sînt: „Consiliul zeilor“, „Supusul“, „Satul condamnat“, „Povestea micului cocoșat“ și mai ales „Ernst Thälmann, un fiu al clasei sale“ au cucerit inimile spectatorilor. Cărți ca: „Patrioții“ de Bodo Uhse și „Nepoții“ de Willi Bredel, reprezintă culmi ale creației artistice în domeniul literaturii. Și toate acestea arată că în R.D.Germană a luat naștere o atmosferă de avînt al artei și literaturii fără precedent în istoria Germaniei.

Republica Democrată Germană, Germania nouă, stă neclintită în tabăra păcii, are legături de prietenie cu toate popoarele iubitoare de pace, iar politica sa externă, în opoziție categorică cu politica americană a actualilor guvernanți ai Republicii federale vest-germane, se bazează pe menținerea păcii, pe recunoașterea și pe respectarea independenței și a egalității în drepturi a popoarelor. Activitatea Republicii Democrate Germane în domeniul politicii externe arată, din prima zi a existenței noului stat, străduința sinceră de a se ajunge la o colaborare pașnică, bazată pe principiul egalității cu toate popoarele și cu toate statele. Nu demult, Camera Populară a hotărît, în urma propunerii guvernului, să prezinte din nou Bundestagului de la Bonn propunerea de a adresa în comun un apel celor 4 puteri pentru reluarea tratativelor întrerupte în problema Germaniei; de asemenea, s-a înaintat guvernului Republicii federale propunerea de a delega reprezentanți împuterniciți pentru tratative comune și pentru elaborarea unui punct de vedere comun al germanilor.

La cea de a cincea aniversare a Republicii Democrate Germane, muncitorii, țăranii și intelectualii noștri se mîndresc cu mari realizări, iar inimile lor sînt pline de recunoștință față de poporul Uniunii Sovietice și față de Guvernul Sovietic, față de țările prietene care le-au acordat tot sprijinul. Ei sînt însuflețiți de siguranța victoriei și de voința nestrămutată de a lupta pentru eliberarea întregului popor german de sub jugul imperialist, de a făuri unitatea Germaniei, de a face din întreaga Germanie un bastion al păcii și democrației, de a asigura poporului german un viitor fericit.

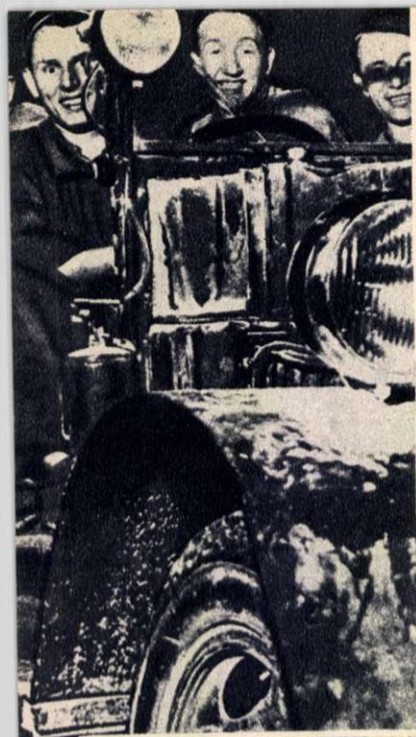

IMAGINI grăitoare

Imaginile sînt deseori mai convingătoare decît înseşi cifrele şi datele. Realităţile oglindite în aceste pagini, chiar şi prin aceste cîteva imagini, au darul de a demonstra deosebirea ca de la cer la pămînt dintre situaţia din R.D. Germană şi cea din Germania occidentală.

Iată-i, bunăoară, pe aceşti mineri voioşi (fotografia din stînga), care se reîntorc cu maşina de la lucru. Sînt muncitori din minele de la Kaiseroda din Republica Democrată Germană. Pe chipurile lor se citeşte bucuria omului satisfăcut de rezultatele muncii sale. Pentru ei, ca şi pentru milioanele de oameni ai muncii din R.D.G., şomajul este de mult o tristă amintire, scufundată în trecut.

Nu acelaşi lucru s-ar putea spune despre muncitorii vest-germani, care, graţie politicii lui Adenauer, politica ocupanţilor americani, se sufocă în strînsoarea mizeriei şi şomajului.

← In fotografie: una din victimele şomajului din „paradisul" vest-german arată că de mai bine de patru luni nu are de lucru, ceea ce înseamnă că el şi membrii familiei sale sînt condamnaţi foamei şi mizeriei.

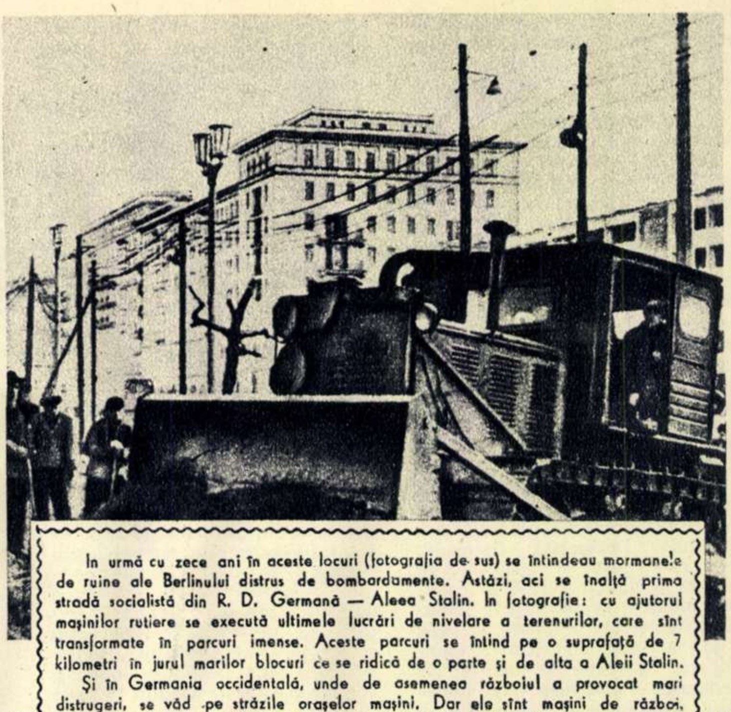

In urmă cu zece ani în aceste locuri (fotografia de sus) se întindeau mormanele de ruine ale Berlinului distrus de bombardamente. Astăzi, aci se înalţă prima stradă socialistă din R. D. Germană — Aleea Stalin. In fotografie: cu ajutorul maşinilor rutiere se execută ultimele lucrări de nivelare a terenurilor, care sînt transformate în parcuri imense. Aceste parcuri se întind pe o suprafaţă de 7 kilometri în jurul marilor blocuri ce se ridică de o parte şi de alta a Aleii Stalin.

Şi în Germania occidentală, unde de asemenea războiul a provocat mari distrugeri, se văd pe străzile oraşelor maşini. Dar ele sînt maşini de război, maşini de distrugere. După cum se vede în fotografia de jos, pe strada Königstrasse din Stuttgart, ca şi în alte oraşe din regatul lui Adenauer, unde urmele războiului nu au dispărut în aceşti zece ani, huruie sinistru tancurile americane, care le-au înlocuit pe cele hitleriste.

HANKE u. KURTZ

Fotografia din stînga: „construcţiile" edilitare din Germania occidentală. Oraşul Hamburg nu este nici primul, nici ultimul oraş vest-german în care, alături de zidurile caselor distruse de bombe în urmă cu 10 ani, se întind pe kilometri întregi asemenea barăci insalubre, în care sînt silite să-şi ducă viaţa sute de mii de familii de oameni ai muncii.

Fotografia din josul paginii prezintă o vedere parţială a cartierului de locuinţe muncitoreşti construit recent în Oraşul Stalin, primul oraş socialist din Republica Democrată Germană. Simpla punere faţă în faţă a acestei imagini luminoase cu fotografia luată la Hamburg este atît de edificatoare, încît alte comentarii sînt de prisos.

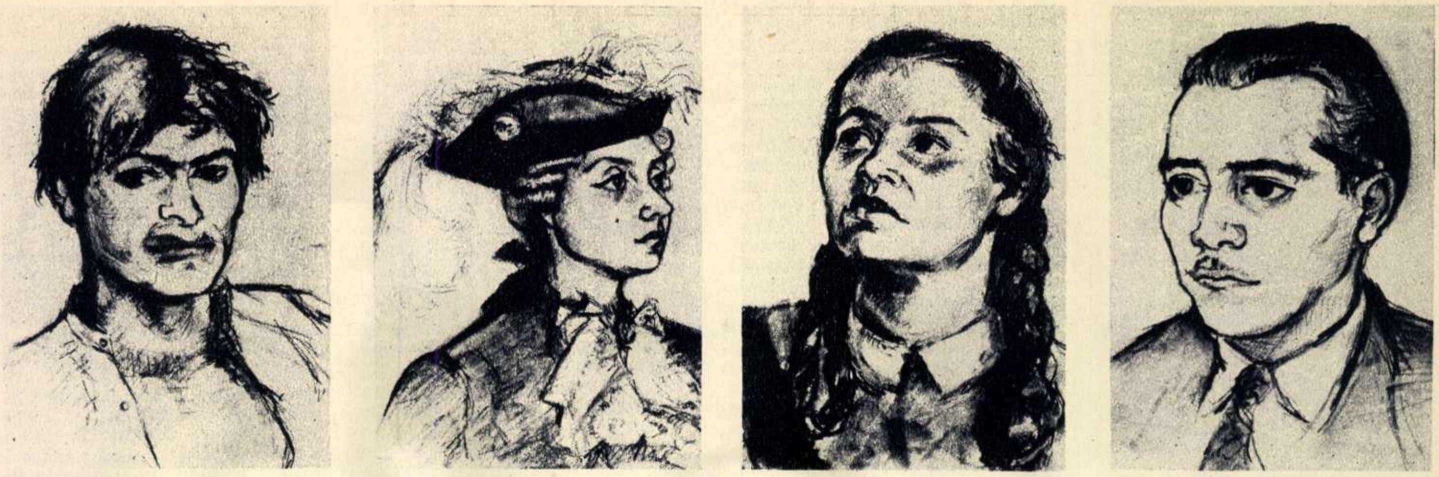

De la stînga la dreapta: Vasile Nițulescu, de la Teatrul Tineretului, în „Cîntecul lebedei" de Cehov (Premiul I); Tamara Buciuceanu, de la Teatrul Muncitoresc CFR-Giulești, în rolul Beatricei din „Slugă la doi stăpîni" de Goldoni (Premiul II); Elena Sereda, de la Teatrul Național „I. L. Caragiale", în rolul Olgăi din piesa „Liceenii" de Treniov (Premiul I); Otto Szábo, de la Teatrul Secuiesc de Stat din Tg. Mureș, în piesa „Micii Burghezi" de Gorki (Premiul III).

Tînăra generație A TEATRULUI ROMÎNESC

Desene de Pita **RUBIN-FEDER**

de **Marietta SADOVA**
maestru emerit al artei din R.P.R., laureat al Premiului de Stat

Un eveniment cu deosebite semnificații — din păcate nu îndeajuns de popularizat în presă și prea puțin cunoscut marelui public — s-a petrecut luna trecută în viața teatrală a țării noastre: primul concurs republican al tinerilor actori, regizori și scenografi. Acest eveniment venea la scurtă vreme după încheierea unei alte mari competiții artistice, concursul pe țară al echipelor căminelor culturale, care ne-a prilejuit nouă, celor care am participat, momente de mare desfătare artistică, emoții și bucurii adînci. Am simțit atunci și am înțeles mai limpede că la acest nesecat izvor de frumusețe, care este arta poporului, trebuie artistul să se răcorească și să-și împrospăteze neîntrerupt tiparele poeziei, ale cîntecului și dansului.

Privind în adînc rarele virtuți și autenticul talent al poporului, părtaș al acestei neasemuite desfășurări de forță, poezie și culoare, am recăpătat gustul aerului tare și am venit la concursul tinerilor actori cu dorința vie de a găsi, și la tineretul din teatrele noastre, aceeași vigoare și poezie, aceeași prospețime morală și fizică, și multă gingășie sufletească.

Cu ocazia concursului s-a putut vedea cum actorii maturi ai țării caută urmașii cărora să le treacă torța primită de la înaintași.

Cei care au urmărit îndeaproape desfășurarea acestei întreceri nu se poate să nu fi fost emoționați în fața interesului pasionant cu care marii noștri actori, printre care Lucia Sturdza-Bulandra, Aura Buzescu, Ion Manolescu, Costache Antoniu, Ion Șahighian etc., în ciuda oboselii firești, au urmărit timp de 12 zile — și uneori cîte 10-12 ore pe zi — pe fiecare actor în parte, în dorința de a nu aduce o judecată nedreaptă, care ar umbri drumul unui tînăr de talent.

Concursul care s-a desfășurat a fost prilejul unei înviorări a activității din toate teatrele din țară. Nu toți au înțeles însă importanța acestei chemări a Ministerului Culturii. Lipsa de la concurs a cîtorva colective teatrale din țară — cum ar fi cele din Bacău, Timișoara, Ploești, Pitești, Turda — nu este de loc îmbucurătoare și constituie o mărturie grăitoare a felului defectuos în care își duce munca de promovare a tinerelor cadre conducerea respectivelor colective. In general, însă, caracteristice a fost entuziasmul și stăruința cu care tinerii din teatrele prezente au căutat piese și fragmente potrivite și au dus munca de pregătire a concursului.

Prima zi a concursului ne-a adus pe scena Municipalului pe tinerii actori ai Teatrului Tineretului, care au prezentat fragmente din cîteva piese clasice. Aș vrea să vorbesc în primul rînd despre realizările tinerilor V. Nițulescu și Gh. Păunescu în „Cîntecul lebedei" de Cehov, nu numai ținînd seama de considerentul cronologic.

Emoționanta piesă a lui Cehov, în care vedem ultima noapte din viața unui actor bătrîn, rătăcit parcă printre decorurile în dezordine rămase de la un spectacol, a fost imaginea care încheia pagina dureroasă a vieții artistului din epoca burgheziei. Mulți ochi s-au umezit la gîndul că astfel a fost viața și sfîrșitul atîtor actori mari din țara noastră, care după o viață de succese au murit uitați, în mizerie.

Vasile Nițulescu a redat cu infinită delicatețe fiorul tragic din sufletul artistului. A trăit cu discreție, cu mare emoție, dureroasa dramă a actorului bătrîn și singur în fața sălii pustii. Dintre decoruri apare sufleurul, cîrtița teatrului, bătrîn și el, martor al succeselor apuse și al ultimelor clipe din viața actorului. Toată sala a aplaudat acest act și pe artiștii care l-au interpretat; Vasile Nițulescu meritînd pe deplin premiul I.

Sigur că mulți au fost cei care s-au gîndit la rolul pe care-l are și prețuirea de care se bucură astăzi actorul în țara noastră și tocmai de aceea am fi dorit cu toții ca Teatrul Tineretului să ne fi adus în celelalte fragmente nu numai „roluri", dar și probleme ale tineretului. Ispita pentru figurile clasice a fost mai mare și în locul unei piese contemporane am ascultat o savantă, dar nu originală, prezentare a lui „Hamlet", în regia și interpretarea lui Mircea Anghelescu. A urmat Ipate Mareș în „Don Carlos", vibrant uneori, prea construit însă din tonuri, triluri și gesturi căutate. Ce nevoie are tinerețea și talentul să rătăcească în meandrele uscate ale formalismului, cînd în talent și în muncă stăruitoare stau toate virtuțile și toate comorile?

Am insistat asupra acestor două fragmente, de teamă ca „stilul" să nu facă școală și astfel să se piardă o seamă de tineri, slabi de înger, cum ar fi Mircea Anghelescu și Ipate Mareș, pe care-i prețuim de altfel pentru calitățile lor reale. Confuzia a făcut adepți, deoarece în pauză mulți ochi erau îndreptați asupra membrilor juriului, în căutare de priviri aprobatoare. Consemnul era însă ca juriul să nu se pronunțe nici în rău, nici în bine. Prima intenție, la sfîrșitul vizionării, a fost să-l felicităm pe Ipate Mareș, care, așa cum arătam mai sus, a avut momente de autentică trăire. Apoi ne-am amintit că facem parte din juriu, am luat brațul tovarășei Aura Buzescu, care ar fi dorit să-și felicite elevul, și am ieșit din teatru. După ce ne-am despărțit, am zărit-o rămasă în drum, ca o mamă silită să tacă și să privească de departe un copil drag. Nu e ușor să fii părinte și judecător, mi-am spus.

In rolul Ninei din „Pescărușul", Doina Tuțescu nu a fost, din păcate, pe linia unei juste interpretări a eroinei lui Cehov, cu care este totuși înrudită printr-o sensibilitate autentică.

In aceeași dimineață, tineretul Teatrului Muncipal a prezentat „Un capriciu" de Musset și un act din „Bolnavul închipuit". Interpretarea a urmat linia realistă a rolurilor, acordînd stilului o importanță echilibrată față de fondul de idei al textului. Dar și tineretul Teatrului Municipal a păcătuit, rătăcindu-se numai în repertoriul clasic, în horbotele și finețuri psihologizante din care lipsea viața puternică, viguroasă. Excepție a făcut fragmentul „meșteșugarilor" din scenele ce le-au interpretat în „Visul unei nopți de vară", spectacol pregătit tot pentru concurs. Făcînd această rezervă față de fuga din dramaturgia contemporană, apreciem munca, talentul și felul îngrijit al montării „Visului unei nopți de vară", al „Capriciului" și al „Bolnavului închipuit". S-au evidențiat, fără să strălucească, toți interpreții, cu excepția lui Benedict Dabija și a echipei lui de actori-meșteșugari, și de Vasile Hulubei și Adrian Grigorescu, care au dovedit calități deosebite.

In afară de fragmente, tineretul teatrelor bucureștene a prezentat și cîteva spectacole complete, dintre care unele la o înaltă ținută artistică. Dintre ele a impresionat cu deosebire spectacolul „Liceenii", lucrat de tinerii Teatrului Național. Dar asupra acestui spectacol, distins cu premiul I, vom reveni mai tîrziu.

Teatrul Armatei a prezentat „Mașenca", în regia lui Val. Săndulescu. Putem spune despre acest spectacol că a calificat un regizor tînăr și a fost un prilej de afirmare pentru toți interpreții în frunte cu Gh. Cîmpeanu, Dinu Lucian și Lia Pop-Fărcășan (aceasta din urmă neparticipantă la concurs).

Colectivul Teatrului CFR-Giulești a prezentat un spectacol va-

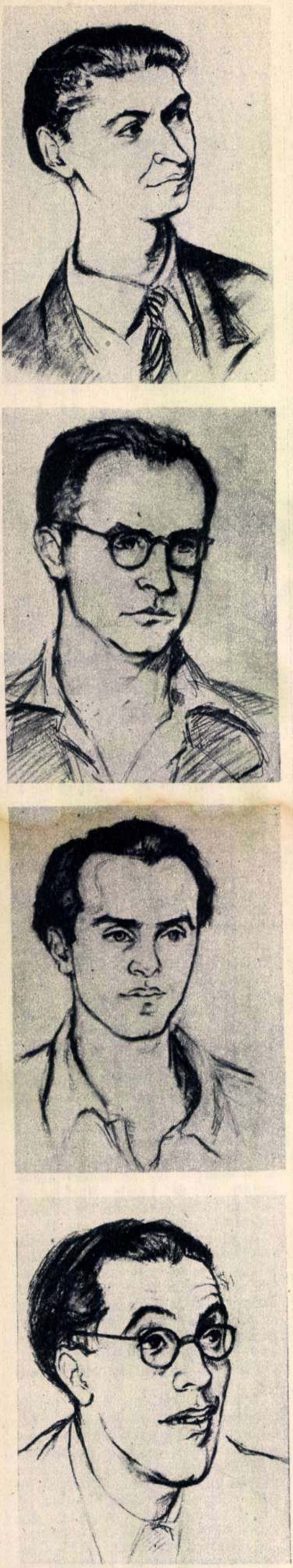

De sus în jos: Val. Săndulescu, regizorul piesei „Mașenca" prezentată pe scena Teatrului Armatei (Premiul I-regie); Crin Teodorescu, regizorul piesei „Viață Nouă" prezentată de tinerii Teatrului de Stat din Brăila (Mențiune specială); Toni Zaharian, de la Teatrul de Stat „Valea Jiului" din Petroșani, în piesa „Fete frumoase" de Simucov (Premiul II); Mihail Fotino, de la Teatrul de Stat din Orașul Stalin, în piesa „Tania" de Arbuzov (Mențiune specială).

labil pe orice scenă, nu numai în cadrul unui concurs: „Slugă la doi stăpîni". Intreg teatrul lui Goldoni, de altfel, pune greu la încercare măiestria regizorului și a interpreților. E greu să stabilești limitele în redarea atmosferei goldoniene, care invită la tumbe și joc al fanteziei. De cîte o mică săritură peste cal nu este lipsit nici spectacolul de față, mai cu seamă în desfășurarea rolului lui Truffaldino, în general bine rezolvat de tînărul Cornel Vulpe. In rolul complicat al Beatricei, Tamara Buciuceanu a fost o interpretă desăvîrșită. Succesul spectacolului nu poate fi despărțit de succesul tinerei actrițe, care a realizat cu vervă, agilitate, tensiune și emoție dramatică un rol care poate ușor covîrși chiar o actriță mai experimentată, dar cu mai puțină rezistență. Pentru biruințele actorilor, pentru tot pitorescul plin de vitalitate al spectacolului, sînt de felicitat Lucian Giurchescu, directorul de scenă, și Sanda Mușatescu, autoarea decorurilor și costumelor.

Din păcate, colectivul Studioului Actorului de film „C. Nottara", atît regia cît și actorii, nu a valorificat fondul de idei și poezia ce învăluie lucrarea dramatică a lui Mihail Sebastian „Steaua fără nume" pe care au prezentat-o.

In continuare vom vorbi despre teatrele din provincie care au prezentat fragmente și nu vom insista decît asupra acelora care, în bine sau în rău, pot da loc la comentarii. Teatrul din Arad și Teatrul Național din Iași, teatrele din Craiova și Baia Mare (secția romînă) au dovedit în fragmentele și actele prezentate, în maniera de joc, o greșită îndrumare, rutină, șabloane zise și „stampe" actoricești, a căror existență e dureroasă și concursul a fost un prilej la timp venit pentru a scoate la lumină racilele. Fiecare actor, dar mai ales tineretul de astăzi, a cîștigat în anii de școală cunoștințele teoretice și practice necesare măiestriei artistice. Or, tocmai acest farmec al personalității proprii, împletit cu o tehnică perfectă, rod al căutărilor și al stăruitoarei munci cu tine însuți, nu s-a manifestat la tinerii din aceste teatre. Nu mai vorbim de modestie, de măsură, de sinceritate și de coeziune, care au lipsit uneori în mod supărător, în special colectivului de la Baia Mare, căruia — de altfel — nu-i lipsesc și exemplele bune.

Se spune că nu se face primăvară cu o singură floare, dar teatrul din Sibiu a reușit, cu singura concurentă care s-a prezentat, în „Mireasa desculță", să dovedească contrariul. Angela Albani, distinsă cu premiul I, a cucerit sala prin talentul, farmecul și artistica interpretare a rolului ei. Ea s-a valorificat sub îndrumarea tînărului director de scenă Radu Stanca, bogat în realizări regizorale.

Cu toate fragmentele și actele valoroase din piesele „Intrigă și iubire", „Gaițele" și „Un flăcău din orașul nostru", cu toate calitățile evidente ale actrițelor sale, Teatrul Național din Cluj a dovedit a nu fi sprijinit concurenții, așa cum au făcut alte teatre mai tinere. Piesele jucate de concurenți, — piese din repertoriul teatrului — ar fi stîrnit interes numai dacă întreg ansamblul ar fi fost împrospătat, în vederea concursului, cu elemente tinere. Așa, participarea a avut un caracter formal și nu a servit nici ideea concursului și nici talentul evident al concurenților: Silvia Ghelan, Maria Comșa, Viorica Cernucan și Ileana Ploscaru, aceasta din urmă slab secondată și tot atît de slab regizată în fragmentele din piesa „Un flăcău din orașul nostru" de Simonov.

Teatrul din Brăila, cu cele două acte din „Viață Nouă", în regia inspirată a lui Crin Teodorescu, s-a prezentat ca o echipă omogenă, cu elan și cu elemente susceptibile de dezvoltare. Reținem umorul de calitate al lui Pălădescu și îndemnăm la muncă, cu același entuziasm, întreg colectivul de actori și regizorul. Nu aceeași apreciere o putem adresa colectivului din Orașul Stalin, care a prezentat, slab interpretată și regizată nesatisfăcător, piesa „Tania" de Arbuzov (excepție făcînd talentatul tînăr M. Fotino).

La Teatrul din Constanța — ca și la cel din Petroșani, care a dat un spectacol cald și omogen cu piesa „Fete frumoase" de Simucov — sînt elemente dotate și care au muncit pentru fragmentul din piesa „Furtună în munți"; Gheorghe Enache și Jean Ionescu, printr-o severă disciplină, vor deveni actori cu o bogată gamă pentru roluri de răspundere. Tuturor le revine sarcina căutării mijloacelor de expresie artistică de un mai înalt nivel.

„Furtuna", prezentată de Teatrul de Stat din Reșița, slab regizată de Șerban Constantin, în special în scenele cu figurație, a fost totuși bine venită pentru cunoașterea lui Vasile Cosma și a Marinei Bașta. Interpretînd dificilul rol al lui Tihon, Vasile Cosma a dovedit putere de concepție și de identificare cu personajul. Aproape de o Katerină valabilă se află și Marina Bașta, o făptură sensibilă și conturată cu personalitate, avînd avantajul unei armonioase înfățișări fizice. Ajutată pe drumul său, va putea face serioși pași în măiestrie.

Mi-am rezervat în mod special ultimele și călduroase aprecieri pentru teatrele în limbile minorităților naționale. Pentru că aceste lăcașuri de cultură — înființate din grija partidului și guvernului pentru necesitățile artistic-culturale mereu în creștere ale naționalităților conlocuitoare — desfășoară un meritoriu efort creator de a răspunde sarcinilor lor.

Despre colectivul tinerilor din Baia Mare (secția maghiară), orice membru al juriului e dispus să spună tot binele, fără rezerve, în așa măsură a adus nu numai un spectacol bun cu piesa „Tinerețea părinților", dar și o vibrație care îi suda pe actori în tot cursul spectacolului. Toți au jucat bine, integrîndu-se personajelor. Firește, unii au mai mari șanse în cursa viitorului, avînd mai multe avantaje la plecare, dar sigur e că, grație spiritului de echipă de care i-am simțit animați, ei nu vor lăsa pe drum nici un tovarăș. Harag György, regizorul piesei lui Gorbatov, a condus echipa celor 13 participanți la concurs cu o mînă sigură spre victorie. Citām dintre cei care au avut roluri de răspundere mai mare: Vandor Andras, Krasznay Paula, Csiky Andras, cu dorința sinceră de a-i menționa de fapt pe toți ceilalți.

Fragmente din diferite piese au prezentat apoi Teatrele de limbă maghiară din Oradea și Tg. Mureș, dar la ce diferență de nivel! Orice întîlnire cu munca tovarășilor de la Tg. Mureș este o întîlnire cu arta adevărată. Cei doi concurenți, Lohinschi Lorand și Otto Szábo, au interpretat fragmente din „Micii burghezi", „Vocea Americii", „Furtună în munți", „Tinerețea părinților", „Pescărușul". Ei au dovedit cît sînt de stăpîni pe măiestrie fără a cădea în rutină, pornind în rezolvarea fiecărui rol de la datele personajului; și au mai dovedit cît sînt de legați de teatrul lor și cum se silesc să meargă pe urmele înaintașilor: Dehly, Szábo și Kovacs, fără să-i imite. Directorul artistic Tompa înscrie încă un succes al teatrului prin felul cum s-au prezentat concurenții.

Teatrul Evreesc de Stat din Iași promovează la rîndu-i tinere cadre de talent, într-un repertoriu variat care dovedește gama bogată a posibilităților lor: „Hershale Ostropoler", „Tinerețea părinților", „Stele rătăcitoare", „Mașenca", și „Tevie lăptarul". Schmery Linsche, Zigu Cana, Solo Moise, Jeni Bercovici, ca și ceilalți șase concurenți, asigură o activitate artistică valoroasă pentru tineretul acestui teatru, și el încă foarte tînăr.

Incheiem seria gîndurilor și concluziilor, pe marginea primului concurs republican al tinerilor artiști din teatrele de dramă, cu cîteva cuvinte despre „Liceenii". Prin acest spectacol, Teatrul Național „I. L. Caragiale" se situează în fruntea mișcării teatrale a tineretului din țară, piesa răspunzînd unor înalte exigențe, atît prin tematica ei, cît și prin înalta ținută artistică la care a fost ridicat spectacolul, prin regie și jocul actorilor. Îmbinarea în cadrul aceleiași distribuții a actorilor maturi și acelor tineri puși sub bagheta a doi tineri regizori (actorul de talent I. Necșulescu și regizorul absolvent de puțină vreme V. Sacerdoțeanu) a dat un exemplu de măiestrie și avînt tineresc conținutului piesei. Disciplina și spiritul de colaborare constituie, pe lîngă talentul regizorilor și al interpreților, secretul succesului pe care l-au avut. Fiecare artist matur și tînăr a contribuit la realizarea acestui spectacol, în care Elena Sereda, de aproape secondată de Eva Pătrășcanu în a doua distribuție, a obținut o categorică confirmare a frumoaselor ei calități artistice. Aplaudăm cu emoție acest succes al primei scene a țării, care a promovat în concurs forțele tinere ale Teatrului Național.

Impresionanta trecere în revistă a tinerei generații a teatrului romînesc a bucurat toată suflarea artistică și cred că a fost în măsură să-i trezească din inerție pe cei care profesează arta dramatică din obișnuință, în spirit rutinier, fără participare sufletească intensă la problemele prezente și de viitor ale teatrului.

Acestor tinere vlăstare, ce vor duce mai departe torța teatrului nostru, le urăm din toată inima mari și frumoase succese în desăvîrșirea măiestriei actoricești.

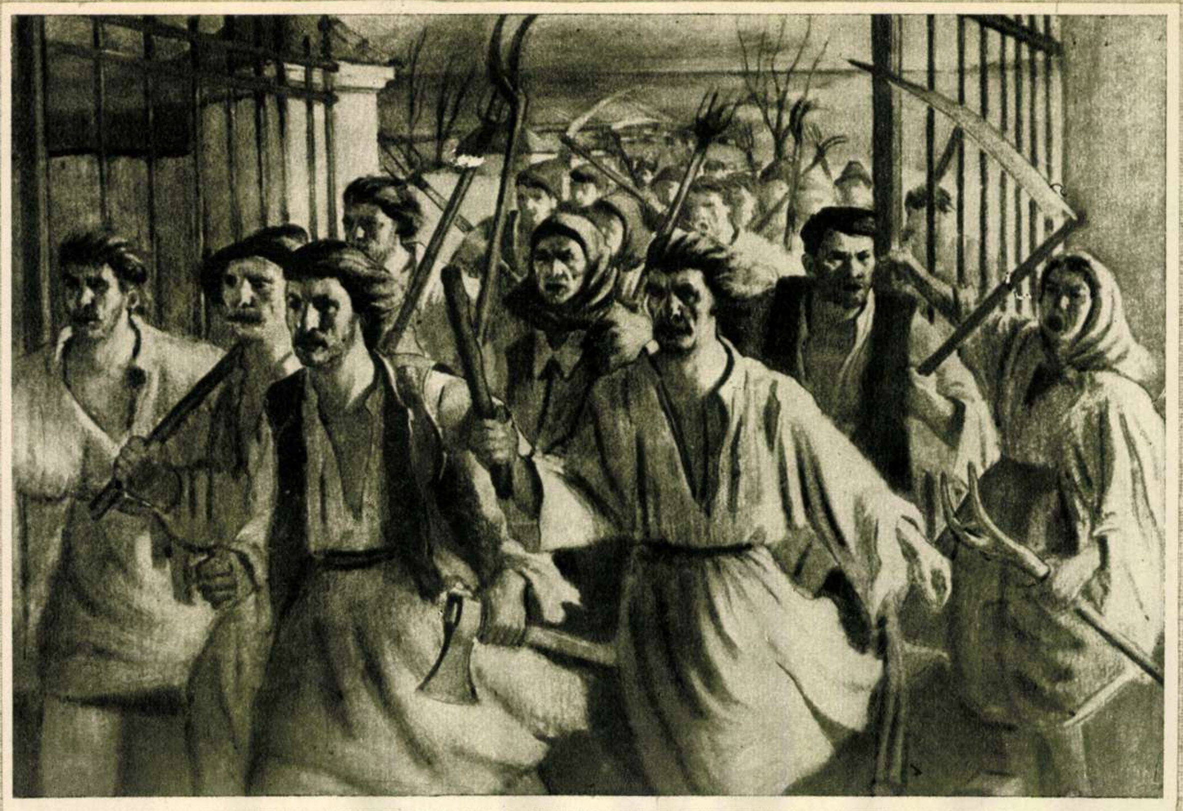

GRIGORE STOENESCU Schiţă de compoziţie pentru „1907"

LUCRĂRI DIN EXPOZIŢIA GRAFICA 1954

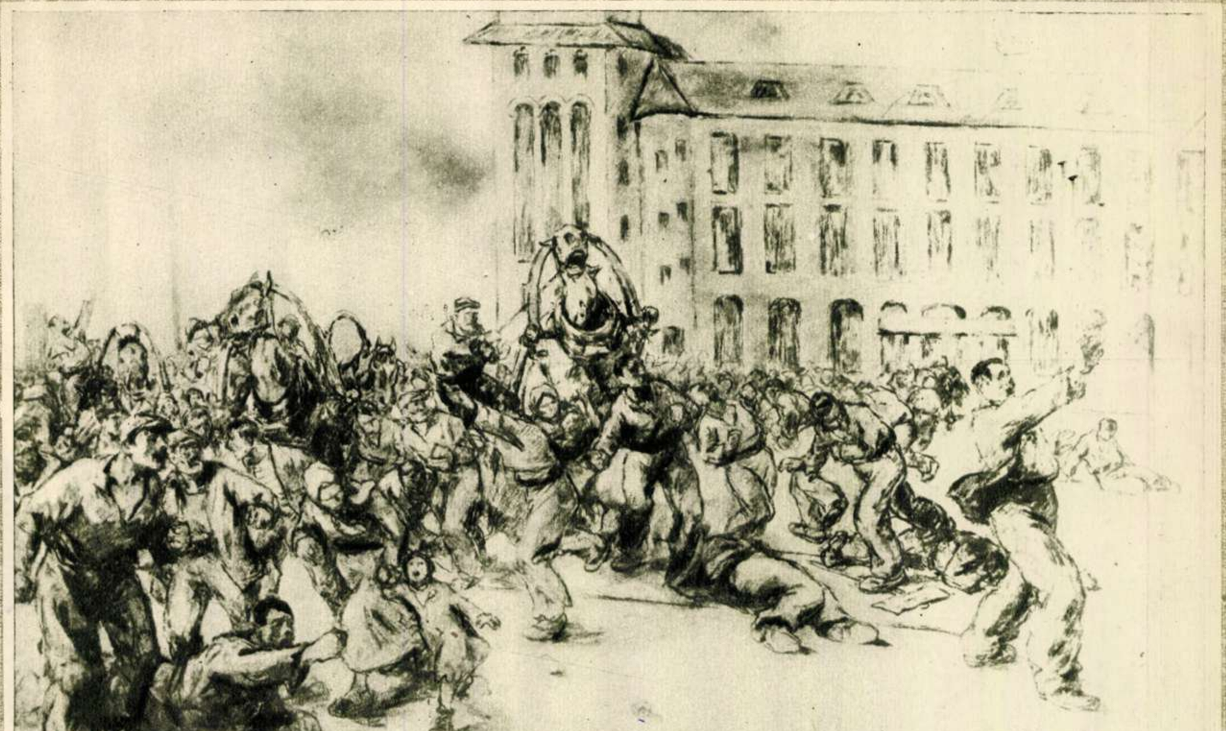

NICOLAE MANTU Greva de la 13 Iunie 1916

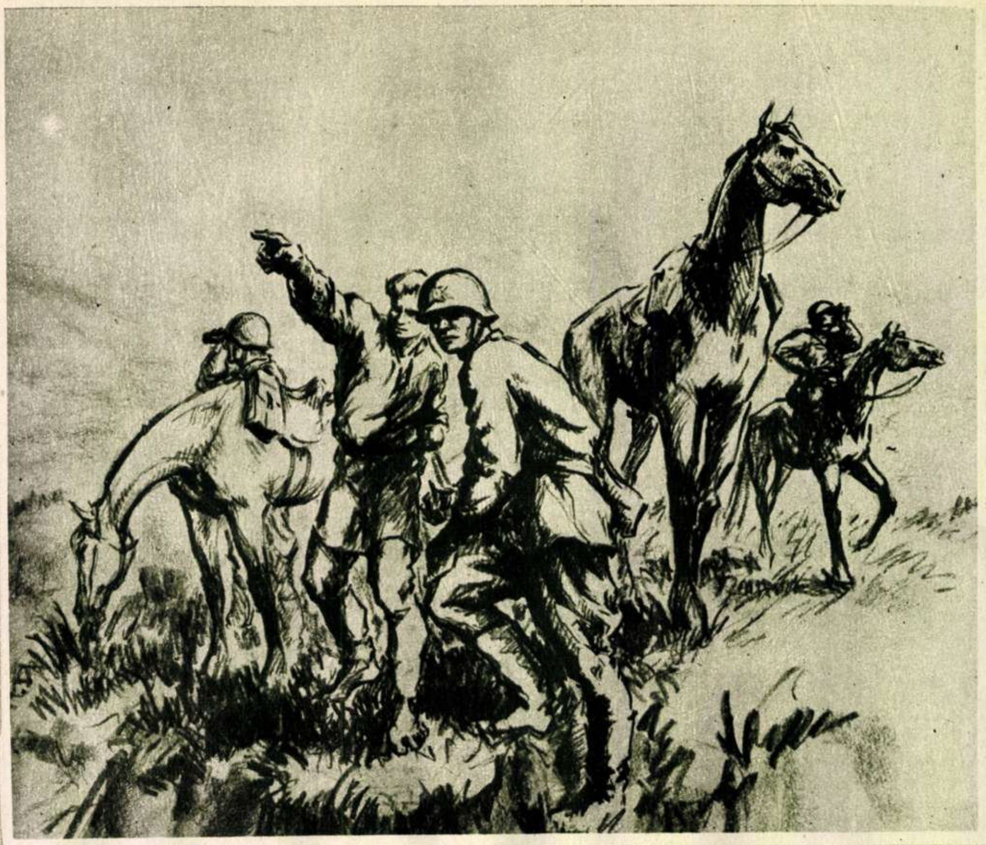

MARCEL M. CHIRNOAGĂ Scenă din războiul antifascist

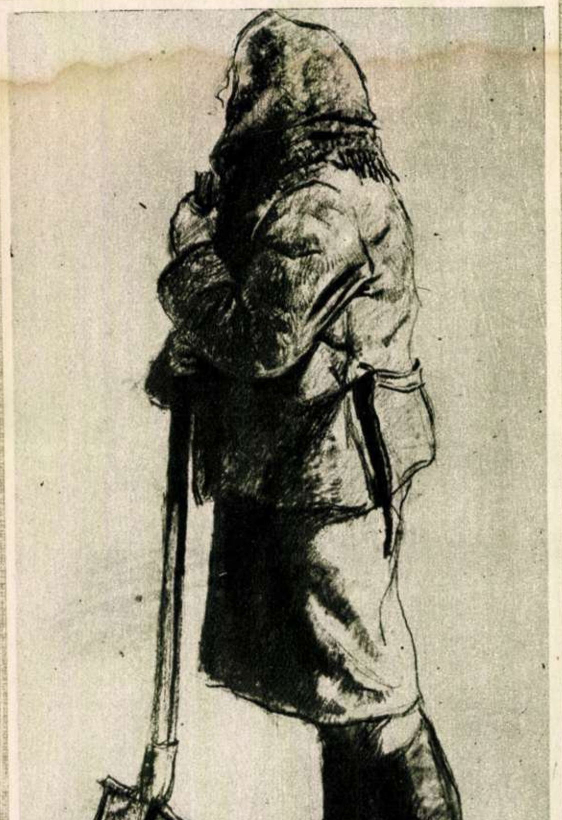

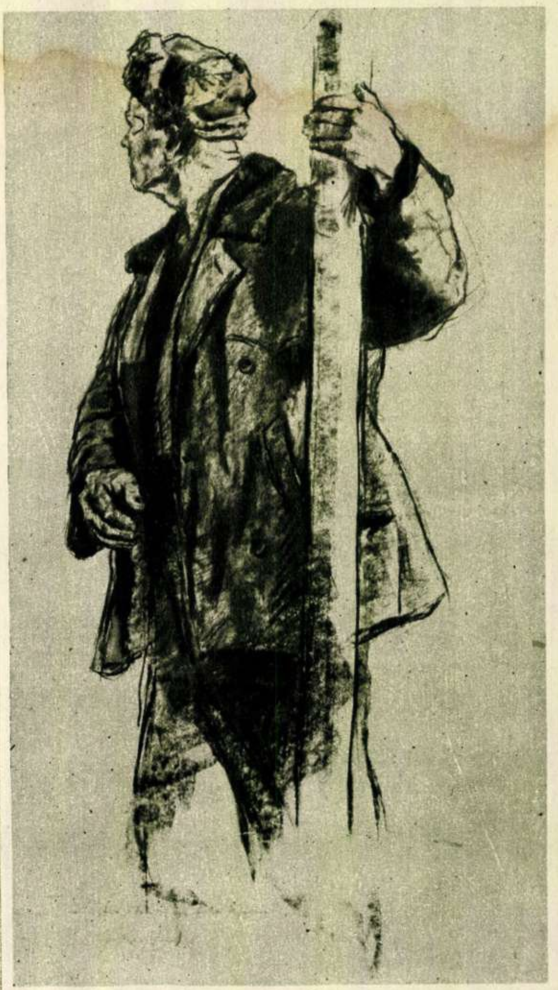

GHEORGHE FREIBERG:
Studii

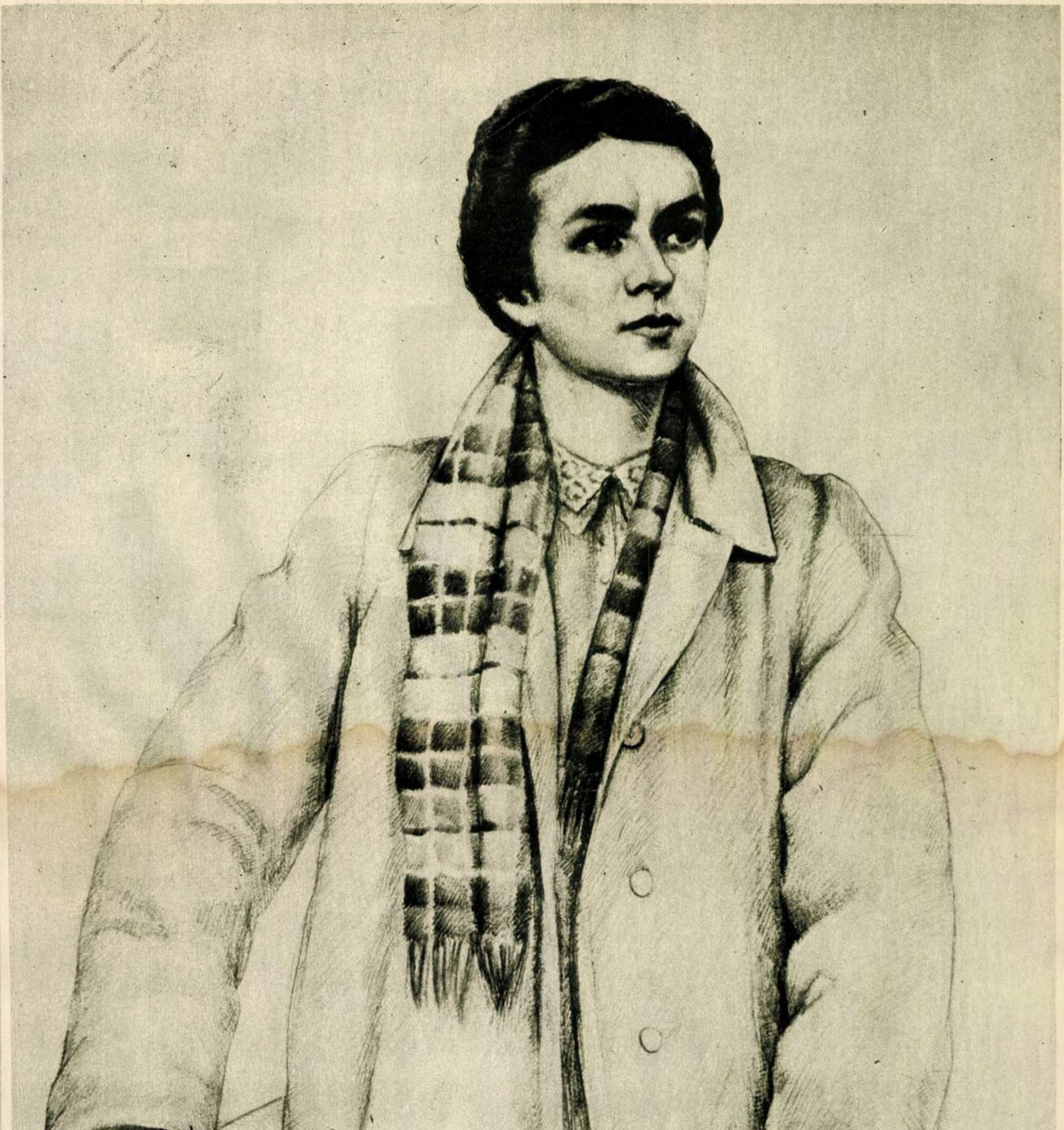

MIHAELA PASTIA

Haia Lifşiţ

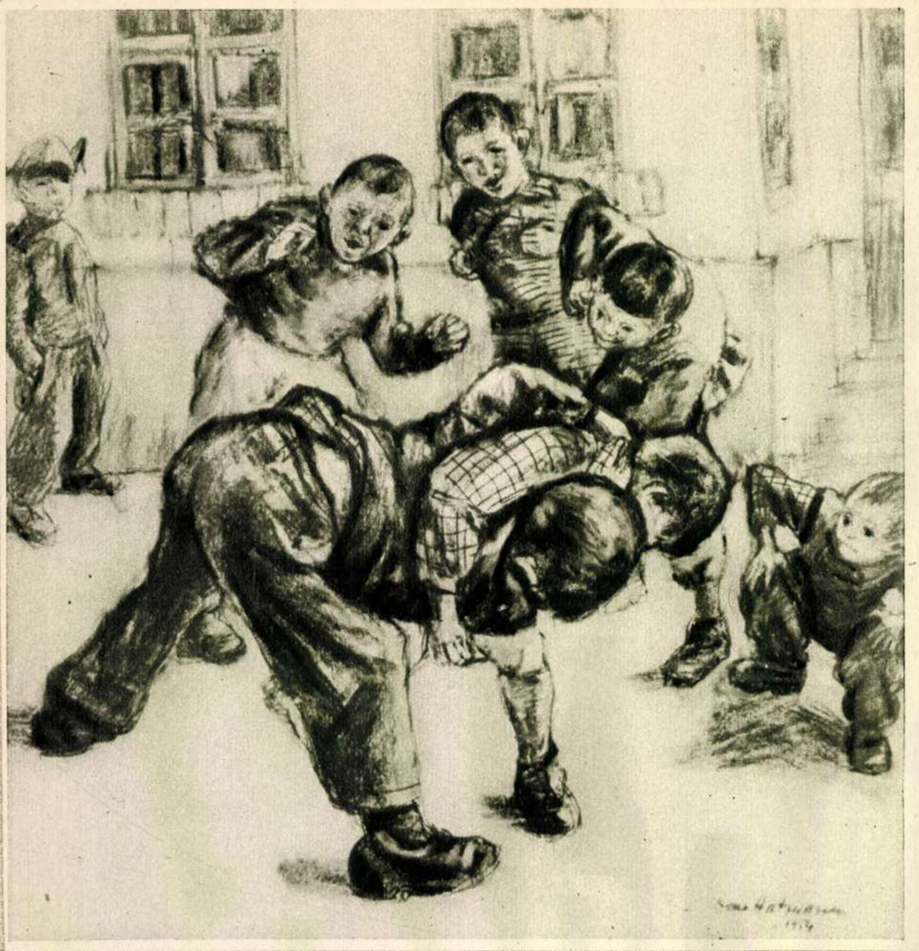

DAN HATMANU Trîntă dreaptă

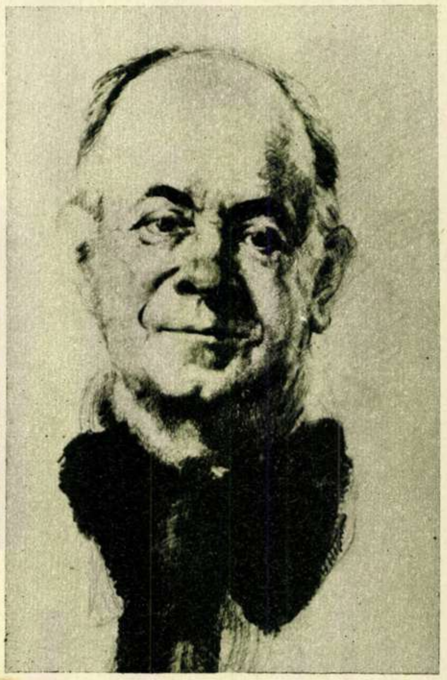

TIA PELTZ: Portretul maestrului V. Maximilian

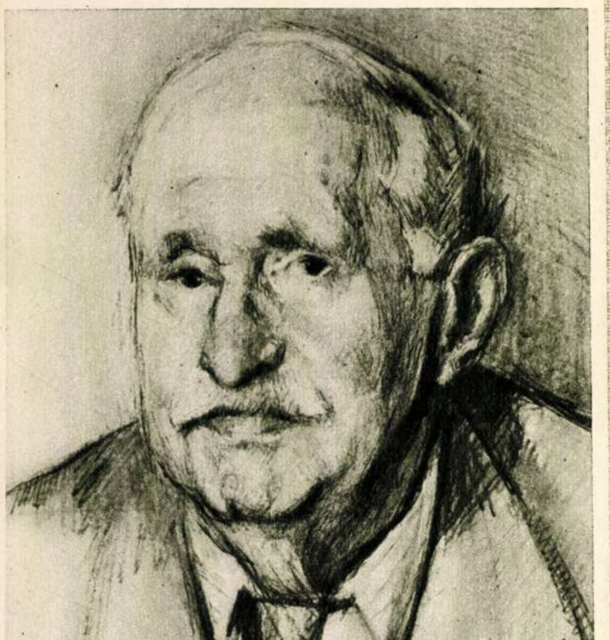

M. H. MAXY

Acad. J. Al. Steriadi

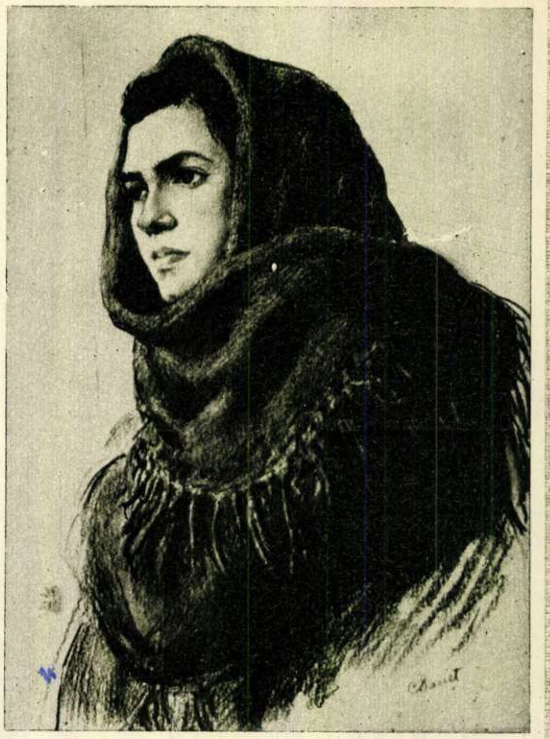

CORNELIA DANEȚ: Studiu pentru romanul „Sfîrşitul jalbelor" de Al. Jar

Fîntîna

— schiță —

de Emanuel MĂIAN

Ilustrații de Jana POENARU-DUȘA

Șoseaua asfaltată se pierdea în zare, strălucind sub razele soarelui ca o panglică de oțel. De o parte și de alta a drumului se risipea, cît puteai cuprinde cu ochii, cîmpul verde și luminos.

Pe drum trecea domol un car tras de doi plăvani. În urma lui, venea, gemînd și scoțînd fum prin toate încheieturile, camionul nostru plin de tineri și de oameni bătrîni. Făceam parte dintr-un detașament de muncă obligatorie compus din „suspecți“: dezertori, țărani care „uitaseră“ să se prezinte la mobilizare, muncitori bănuiți de „idei periculoase“ și evrei săraci. În camion mai erau și cîțiva muncitori de la fabrica de avioane. Din fundul mașinii se auzi vocea lui Ghiță:

— Dă-mi restul, cetățene, că nu-mi ajunge la pîine!

Această apostrofă trezi interesul tuturor călătorilor care se întoarseră ca un singur om. Răsună un unanim: „Salve, Ghiță!“ la care eroul răspunse zîmbind modest și binevoitor.

Ghiță era un muncitor concediat cu regularitate din două în două săptămîni pentru că făcea propagandă pentru salarii mai mari. Dar totdeauna era reangajat. De nevoie, firește. Era singurul în stare să pună pe picioare un motor Junkers în 24 de ore. Cînd îl dădeau afară, Ghiță trecea drumul și venea alături, pe cîmp, la noi, să mănînce pîine neagră cu ceapă verde proaspăt smulsă din strat și să ne spună „bancuri“.

Din păcate, acum eram prea departe de el și nici nu-mi venea să mă scol de pe bancă. Stăteam bine și strîngeam la piept tașca de pînză cauciucată, în care aveam două felii de pîine unse cu unt, cu o bucată de ardei gras la mijloc și reclamele de loterie.

În timp ce autobusul înainta hurducînd, îmi repetam în gînd, pentru a nu știu cîta oară, eventuala discuție:

— Sînt reclame, dom'le... Reclame de loterie.

— Bine, bă! Văd că-s reclame! Dar ce moaș-ta faci cu ele la muncă?

— Păi... tata e pensionar!

— He! He!... și mă-ta?

— Mama are părul alb...

Însă bruta va ține strîns reclamele în mînă, cu un aer de om pe care nu-l îmbrobodești cu una, cu două.

— Sînt reclame, domnule, înțelege! Doar trebuie și noi să trăim, pricepi? Aici, la dumneavoastră, muncim zece ore pe zi și nu ne dați nici mîncare. Tata e bătrîn. Și mama. Așa că împart reclame de loterie. Îmi iese o ciorbă la prînz și doi lei seara.

Așa va fi mai convingător. De fapt, nimeni n-avea dreptul să-mi reproșeze că împart, la prînz, reclame!

Însă, individul va continua imperturbabil:

— Și cine o să cumpere biletele de loterie? Nu cumva bolșevicii tăi care crapă de foame!?

Argumentul e puternic. Răspunsul, mai greu de dat. Trebuie să zîmbesc umil și plin de șiretenie. Atunci, chipul lui grosolan se va destinde într-un surîs fin de înțelegere superioară. Va socoti că suspecții ăștia sînt șmecheri și se prefac săraci, dar de fapt au întotdeauna pus deoparte un maldăr de parale. Fiecare zdrențăros de pe cîmpul ăsta e gata să joace la loterie și să pună mîna pe banii tuturor oamenilor așezați.

— Și apoi, domnule, poate sînt dispuși să-și încerce norocul și salariații fabricii de avioane.

Salariații, nu muncitorii. „Muncitorii“ sună agresiv și suspect.

Pe șosea, alături de camion, trece în viteză, descriind o curbă elegantă ca să ne ocolească, mașina misiunii germane. Toți nemții sînt rași, puși la punct, stau smirnă pe băncile de piele și privesc drept înainte. Nemții au noroc. Nemții au mașină grozavă și încă pe jumătate goală, nu o rablă ca a noastră. Bineînțeles, numai ofițerii. Da' toți nemții de la misiune sînt ofițeri.

Camionul pornește cu greu și încearcă să se ia la întrecere cu o căruță. Din cauza înghesuielii s-a lăsat pe o parte și din cînd în cînd geme ca o ființă.

— De fapt, domnule — îmi continui argumentația față de imaginarul meu interlocutor, strîngîndu-mi mai tare tașca cu reclame la piept — ca să-ți spun adevărul, le împart locuitorilor din sat.

Ideea e strălucită!

La marginea cîmpului se întinde un sat. În fiecare curte se află cîte un puț adînc, cu apă limpede ca lacrima și rece ca gheața. După masă, la 3, cînd reîncepem munca și soarele dogorește cumplit, mergem să ne spălăm și să bem apă rece și curată de fîntînă. Două sute de oameni! Se face o lăcăraie nemaipomenită, o apăraie grozavă.

Și apoi, mulți îs băieți tineri. Se mai înjură, se bat în glumă, doi se fugăresc, unul rupe o zarzără cu creangă cu tot... și asta în fiecare zi. Cu toate acestea, nici unul din săteni n-a zis vreodată un cuvînt. Rîd de năzdrăvăniile noastre și ne mai și poftesc: „Bogdaproste! Veniți, mă băieți, și mîine, că apă-i destulă!“

O dată, unul dintre noi a furat o găină dintr-o curte. Găina a început să cotcodăcească de sub haină, tocmai cînd dădea să iasă pe poartă. Am sfeclit-o, de rușine, toți. Gospodarul a fost însă blajin. L-a luat domol la rost pe hoț și a aflat că era pe jumătate mort de foame, că avea trei copii și că nu mai dusese acasă nici pîine, de cîteva zile. Și l-a lăsat să plece cu găina. I-a dat-o cadou.

Așa că de ce să nu le ofer și eu șansa de a cîștiga la loterie?

„În cel mai fericit caz puteți cîștiga 12.000.000 de lei“. Asta în cazul cînd ies pe același număr, și lozul cel mare, și încă două cîștiguri excepționale. Nu s-a întîmplat niciodată, dar se poate întîmpla! Totul e să ai noroc! Cu puțin noroc poți cîștiga 12.000.000 de lei, mai mult decît au văzut toți locuitorii satului la un loc, în toată viața lor.

Camionul a ajuns la capul liniei. În ușă mă întîlnesc cu Zaharia, care mă salută rece. Cînd dă cu ochii de tașca în care își închipuie că am d-ale gurii, îmi aruncă un zîmbet cald și mă întreabă cum o mai duc cu sănătatea. Însă eu mă grăbesc spre locul de adunare, cu tașca bine strînsă la piept.

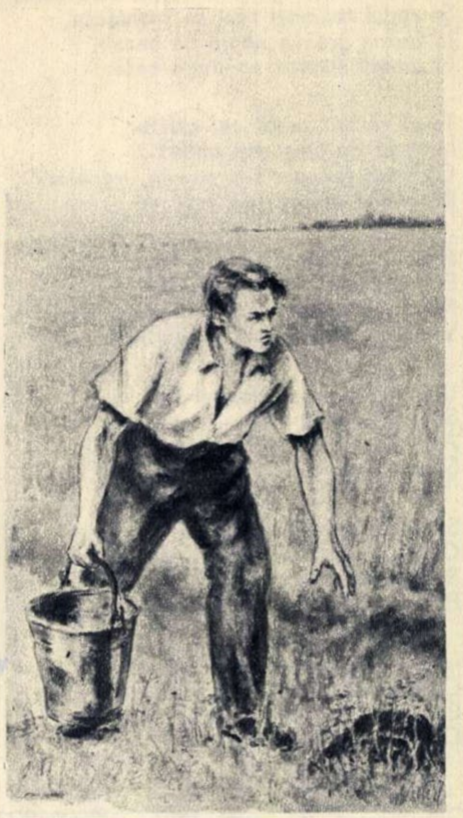

Apelul ține astăzi mai mult ca de obicei. Domnul grădinar Vasile Cîrpă e bine dispus. A tras niște țuici și acum ne ține un discurs în care face aluzie la o pereche de porci de îngrășat, de care are urgentă și neapărată nevoie. Apoi, cu vocea înăsprită, ne trimite la muncă. Astăzi îmi iau tașca cu mine.

—Ce-ai acolo, mă?! face Cîrpă.

— Mîncare, zic eu, și dau grăbit să trec mai departe.

— Dă și mie! face el, pofticios. Văd că e doldora. Trebuie să ai o grămadă de bunătăți. Îi dau pîinea cu unt. Cîrpă, mulțumit, mă lasă să trec spre brazdele cu ceapă.

Înghit în sec și încep să plivesc buruienile. E o muncă migăloasă și obositoare, însă reclamele din tașcă îmi dau putere. La prînz voi avea de lucru. Numai de nu s-ar întîmpla nimic pînă atunci!

Ziua e fierbinte. Cîmpul pare adormit și soarele aruncă suliți fierbinți.

Cei 200 de oameni, pe cap cu chivăre făcute din ziare, muncesc din greu, sapă și întorc pămîntul sau rup mărăcinii cu mîinile goale. Domnul Cîrpă susține o discuție gravă cu supraveghetorul grupei. Se duc, probabil, tratative pentru o cît mai rapidă achiziționare a porcilor, în condițiile cele mai avantajoase. Peste tot domnește liniște și pace.

Pe șosea, dinspre oraș, vin trei mașini mari și negre, care se opresc la capătul cîmpului. Domnul Cîrpă tresare, se uită bine și strigă: „Inspecție!“ apoi își pipăie nervos reverele, își trage colțurile hainei în jos și se duce către movila lîngă care s-au oprit automobilele.

Toată lumea a auzit că-i inspecție. Oamenii muncesc de zor, de-i trec toate nădușelile. Inimile lor bat mai repede.

Mi-a stat inima în loc. Inspecție! Tașca stă în iarbă și în ea se află reclamele pentru loterie. Reclamele astea nu trebuie să cadă în mîna domnilor care-au venit să ne inspecteze. Ei n-au nimic de cîștigat. Reclamele sînt numai pentru oamenii săraci.

Din mașini a coborît o mulțime de oameni. Zaharia îmi strigă că el, cu ochii lui ageri, vede printre inspectori și un general. Desigur că minte. Eu, însă, trebuie să fac ceva. E datoria mea, căci reclamele nu pot să rămînă în tașcă. Tașca nu poate rămîne aici.

„Inspectorii“ au început să se resfire pe cîmp. Noroc că sînt la straturile mai îndepărtate și am timp de gîndire. Sînt în pericol. Un băiat tînăr, în detașament de pedeapsă, nu are de ce să se ocupe cu loteria...

M-am hotărît:

— Mă duc să iau apă! strig cît pot de tare; unii mă privesc chiorîș, iar alții îmi zîmbesc și-mi mulțumesc. Foarte bine fac! Chiar le e sete! Căratul apei pe căldură, de-a lungul cîmpului, e o corvoadă grea și nu sînt prea mulți voluntari!... Pun mîna pe mînerul ruginit al găleții, mă îndrept către capul stratului, ridic pe furiș tașca și o arunc în găleată. Dacă vreun inspector o să mă întrebe ce caută tașca în găleată, am să-i răspund că nu știu, că n-am băgat de seamă. Dar poate că n-o să mă întrebe!...

Am de ales între două drumuri: potecuța întortochiată sau drumul mare, frumos și pietruit. Dar pe acesta vin agale doi indivizi cu mutre de copoi, care mă privesc chiorîș. De aceea, cu aerul cel mai firesc din lume, o iau pe potecuță și trec la cei care sapă la cartofi.

— Te duci să iei apă? Vezi să nu te împiedici și să cazi în bot, cu găleata plină, zise unul.

Nu-i răspund nimic și trec mai departe, plin de demnitate. Găleata sună ca un gong, lovită de un cartof zvîrlit. Nu-i dau nici o atenție. In fața mea se află o țintă mai importantă.

Am ajuns la marginea cîmpului. Tașca joacă voios pe fundul găleții, în timp ce sar peste șanțul care mă desparte de drum. Două bibilici mă privesc cu importanță.

Cît de frumos e cîmpul în floare! Cine trece pe aici ar putea crede că dincolo de șanț începe raiul, dar de fapt acolo începe infernul. Oamenii sînt nemiloși. Munca e silnică. Pînă acum au murit trei dintre noi. Unul dintr-o lovitură de-a domnului Cîrpă și doi de insolație. Dar unde să mă duc?

Ar fi imprudent să mă învîrtesc prea mult pe

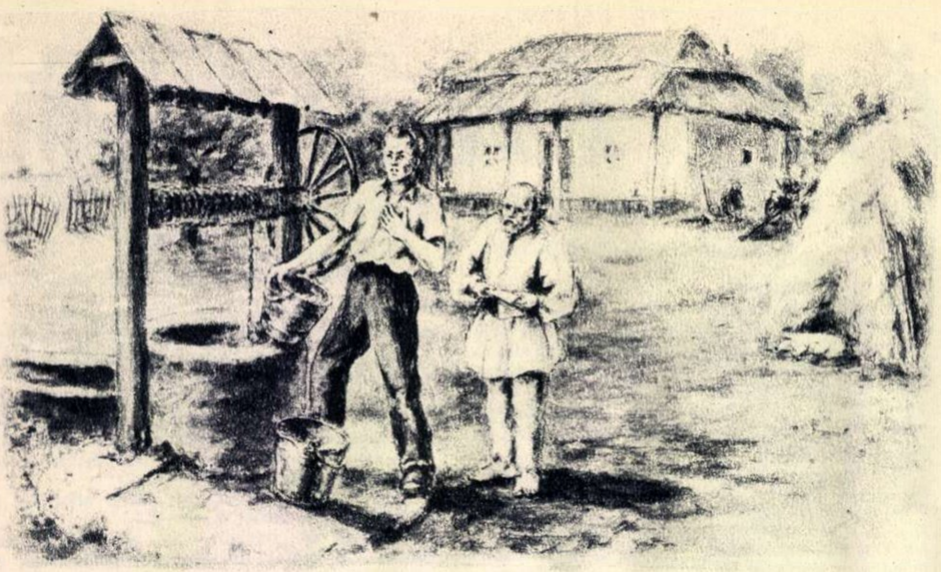

drum. E mai bine să intru în prima curte. Insă aici e un cîine rău. Cînd se pune ăsta pe lătrat, scoală tot satul. Alături stă un speculant care a închiriat douăzeci de case; pe chiriaşi îi ţine sub teroare; îi ameninţă că-i dă afară dacă nu plătesc chiria. Nu intru la el. Niciodată, nimeni nu bea apă din curtea asta.

Deodată îmi trece prin minte unde să mă duc: departe, la marginea satului, locuieşte un bătrîn cu baba lui şi doi nepoţei. Are un băiat pe front şi noră-sa a murit. Inainte vreme, cînd băiatul era acasă, de bine de rău o scoteau la capăt. Acum băiatul e departe — trebuie să mergi un an de zile pe jos ca s-ajungi pînă acolo; de inimă rea, nora s-a îmbolnăvit şi a murit. Viaţa bătrînului e tristă. Lipsuri, mizerie, ştirile de la băiat sînt foarte rare şi nu-ţi spun de fapt nimic: „Sînt bine. Mi-e dor de Dvs. Sărutări de mîini mamei, Grigore". Vin şi scrisori pentru noră, mai lungi, mai drăgăstoase, în care bravul soldat îi promite soţiei că într-o zi o să se întoarcă, într-o zi cînd toată viaţa o să înceapă cu totul alt fel. Dar nora bătrînului a murit.

Bătrînul e un om de treabă. Stăm adesea la taifas, la umbra răcoroasă a nucului din curte. Imi dă lipie caldă, îmi arată scrisorile şi fotografia băiatului. Băiat bun, dar cu gură mare şi băţos, aşa cum nu se cade să fie un om sărac. Se vede că de aia l-au trimis boierii pe unde n-are ce să caute, acolo unde trebuie să mergi un an de zile pe jos, ca s-ajungi.

Spre norocul meu, curtea bătrînului e pustie. O găină cotcodăceşte, un porc jigărit se plimbă plictisit încolo şi încoace; în faţa uşii, pe o rogojină, doarme încovrigat un cîine galben. Deschide un ochi, mă priveşte cu indiferenţă şi-l închide la loc, parcă mulţumit că nu-i dau de lucru. Mă cunoaşte. Bătrîna, o aud trăbăluind prin bucătărie şi bătrînul cu nepoţeii trebuie să fie în grădina lor, de peste drum.

Pînă acum toate merg strună. Problema e: „unde să ascund reclamele"? Fîntîna adîncă, rece şi întunecoasă, din care scoatem zilnic apă, mă atrage. Aş putea lăsa taşca în găleată şi găleata în fundul puţului. După inspecţie, mă întorc şi-o scot. Dar dacă între timp scoate cineva o găleată cu apă şi găseşte taşca cu reclamele? Taşca e a mea, o vor recunoaşte o mulţime de oameni, şi-ar putea să o spună chiar nevrînd să-mi facă rău cu tot dinadinsul. In timp ce gîndurile astea îmi trec prin minte, învîrtesc încet, nehotărît, roata, pînă aduc la buza puţului o găleată plină cu apă limpede şi rece. Scot maşinal taşca şi umplu găleata ochi. Iau din taşcă, cu o strîngere de inimă, teancul de reclame, le netezesc şi le pun în găleata puţului; apoi dau drumul găleţii în puţ. După inspecţie am să mă întorc să le iau. Poate că pînă atunci n-o să scoată nimeni apă şi chiar dacă le găseşte cineva, n-are decît; o să le citească şi poate le mai dă şi altora. Eu, nu ştiu, n-am văzut. Fiindcă nici pe mine nu m-a văzut nimeni intrînd în curte.

Cînd mă întorc cu găleata plină, „inspecţia" a ajuns tocmai la straturile noastre. Zaharia e un tîmpit: generalul e locotenent, în schimb civilii sînt copoi de la siguranţă. Primul lucru pe care îl fac aceştia, cînd dau cu ochii de mine, este să-mi scotocească taşca, dar în taşcă nu se mai află nimic. Pîinea mi-a mîncat-o domnul Cîrpă şi reclamele sînt ascunse în fîntîna bătrînului.

Inspecţia mai ţine un ceas. Ciudată inspecţie. Mai mult scotocesc prin traistele şi buzunările oamenilor decît să se uite cum lucrăm şi ce facem.

In cele din urmă pleacă toţi, vizibil plictisiţi. Se aşteptau să descopere ceva şi n-au găsit nimic. O idee mă ţintuieşte. La urma-urmelor, de ce au venit tocmai azi aici? Oare au aflat ceva? Nu cumva au venit chiar pentru mine? Toate mărimile astea, în frunte cu „generalul" tîmpitului de Zaharia, s-au deranjat pentru că un biet băiat de la muncă s-a apucat să împartă reclame de loterie?

Cele trei maşini mari, negre, pline de agenţi, se aliniază pe şosea, pornesc în viteză şi în curînd dispar la o cotitură, lăsînd în urmă un nor de praf.

E cald. E linişte. Vară. Oamenii şi-au reluat munca lor chinuitoare. Din cauza mea, două sute de oameni s-au speriat de le-a ieşit sufletul de frică. Cine ştie? Poate că mă înşel. Poate că n-au venit numai din cauza mea. Cine ştie cîţi din aceşti două sute de oameni mai au reclame de împărţit!...

O inspecţie pe căldură provoacă sete. Găleata plină de adineauri s-a golit. Nu aştept să mă roage cineva, şi din nou iau găleata, ducîndu-mă după apă. Zaharia face plin de venin: „A înnebunit !"

Am avut noroc. A trecut un ceas şi mai bine, dar curtea e la fel de pustie. Invîrtesc roata şi aduc găleata sus. Stupoare! In găleată nu se mai află nimic. Găleata e goală. Reclamele au dispărut ! Sînt pierdut! Am fost urmărit de cineva. Am făcut o greşeală de neiertat, cu Siguranţa pe urmele mele.

— Hei! Băiete.

Trebuie să fie un agent. Mă întorc încet. In spatele meu se află numai moşul, care — doamne! — ţine în mînă o reclamă de loterie şi încă o ţine pe dos, aşa că-i pot citi titlul: „In cazul cel mai fericit, puteţi cîştiga dintr-o dată 12.000.000 de lei cu un singur loz". Pe verso ştiam ce scrie:

Popor romîn !

Ridică-te la luptă împotriva ocupanţilor germani şi slugilor lor trădători de patrie şi de neam în frunte cu Antoneştii...

Numai prin lupta unită a întregului popor, numai prin unirea tuturor cetăţenilor într-un singur front patriotic împotriva lui Hitler şi Antonescu, poate fi salvată ţara de pieire.

— Hei, tinere! strigă încă o dată bătrînul.

In timp ce gîndeam la ceea ce ar trebui să-i spun, bătrînul mă luă de mînă şi-mi zise în şoaptă:

— Te-am văzut punînd afişele în găleată. Rău ai făcut!

— N-am pus nimic!

Bătrînul zîmbi cu şiretenie.

— S-au udat şi le-am pus să se usuce. Poate că s-au şi uscat.

Cu o lovitură de picior, bătrînul alungă porcul din cale şi se îndreptă către o claie de fîn. De sub paie scoase reclamele, manifestele, scumpele mele manifeste.

— Altă dată să le pui aici, făcu sfătos bătrînul şi să legi porcul în preajmă.

Priveam consternat faţa blîndă a bătrînului şi odată mai mult, în această zi grea, nu ştiam ce se cuvine să fac. In cele din urmă am înşfăcat manifestele şi le-am băgat în taşcă.

— Lasă-mi şi mie unul, se rugă bătrînul. Am un vecin care are trei băieţi la armată. Şi Marin din capul satului, şi Dida, nevasta lui Tase, care a fost dat dispărut... Li-l dau şi lor să-l citească, poate prind nădejde că se termină vrajba. Ha?

Am dat din cap că se poate; mi-am luat găleata şi am ieşit repede pe poartă. Bătrînul n-o să mă denunţe. Are un fiu pe front, în primejdie de moarte. E un om bun. Soarele ardea puternic şi strîngeam cu putere taşca la piept.

Tinere condeie

Vestitorul

de Aneta SIMION

Turme de nori goneau de pe ceru-înalt,
Şi vîntul toamnei reci se închidase.
In bezna grea a nopţii de bazalt,
O umbră luneca pe lîngă case.

Te-ai rătăcit pesemne, călător
Intîrziat de cine ştie unde!
Ce vreri te poartă-n noapte, trecător?
Răspunde umbră; de eşti om, răspunde!

Nici un cuvînt. Zadarnic iscodeşti.
El trece mai departe şi în urmă
Rămîn — în taină prinse la fereştri, —
Văpăi ce întunericul îl scurmă.

Un fulger din străfundul cerului
Se prăbuşi-n meleagurile-aceste.
A luminat o clipă faţa lui,
Şi mîna ce lipise manifeste.

Să sorbi din plin licoarea vorbei noi,
Citeşte în grabă. Slova-ţi dă tărie.
Răzbubuie şi tunetul apoi
Punînd parcă pecete pe hîrtie.

Iar umbra, prea-tăcutul călător,
Ce limpede în faţă îţi apare!
El nu era în noapte-un trecător,
Ci vestitorul vremii viitoare.

ajungînd să depăşească în prezent numărul de 1000. Apar, rînd pe rînd, lucrările despre raportul dintre glandele cu secreţie internă şi patologia mentală, despre bătrîneţe; urmează studiile morfologice şi volumele de tratat despre ovar, tiroidă, paratiroidă şi din nou despre bătrîneţe, terminat în anii precedenţi.

Rînd pe rînd sînt consolidate noi puncte de vedere în endocrinologie sau în problemele de contact ale neurologiei, psihiatriei şi endocrinologiei. Această poziţie de cercetător, cu o competenţă egală în cele trei discipline, i-a conferit o particularitate caracteristică, rar posibilă în epoca modernă, unde volumul de cunoştinţe impune o limitare şi specializare.

Acad. C.I. Parhon a dezvoltat pe larg concepţia despre secreţia internă ca o proprietate aproape generală a ţesuturilor, a elaborat interpretarea endocrină a psihozelor afective, indicînd în consecinţă noi metode de tratament, a preconizat tratamentul cu calciu în tetania experimentală, a introdus utilizarea lipoizilor ce se extrag din glande şi îndeosebi din ovar; este fondatorul primelor încercări de opoterapie în ţara noastră; a susţinut caracterul patologic al bătrîneţii, preconizînd combaterea ei ca atare; a introdus noţiunea de patologie a vîrstei, a făcut cele mai întinse cercetări referitoare la substratul biochimic de origină endocrină al psihozelor.

Numirea sa ca profesor de neurologie la Iaşi, în 1913, a însemnat o nouă etapă în activitatea sa ştiinţifică, deşi a avut la îndemînă condiţiuni de lucru modeste, a reuşit să formeze o şcoală de cercetători şi să îmbogăţească studiul endocrinologiei prin dezvoltarea cercetărilor biochimice. În acest domeniu a adus contribuţiuni deosebit de valoroase, referitoare la biochimia sîngelui şi a ţesuturilor în diverse boli neurologice, psihiatrice şi glandulare. Spitalul Socola din acea vreme a devenit un adevărat centru ştiinţific.

Bogăţia de fapte observate în clinică şi laborator l-a determinat să antreneze formarea unei societăţi şi a unei reviste de specialitate. Cu ajutorul acestora au fost valorificate numeroase cercetări şi s-a creat un mediu ştiinţific de discuţie a rezultatelor.

Dar după această primă perioadă promiţătoare au venit ani grei, în care academicianul Parhon n-a mai putut avea nici condiţiunile modeste oferite în prima perioadă a activităţii sale. Crizele economice ale regimului burghez, apariţia fascismului, poziţia consecvent democratică a profesorului Parhon l-au pus în condiţiuni defavorabile de lucru. Au venit ani cînd a rămas cu doi asistenţi şi a trebuit să-şi plătească din bani personali animalele şi substanţele necesare experienţelor. Această grea situaţie a culminat în anii dictaturii antonesciene, cînd a fost pensionat, iar cei cîţiva colaboratori ce-i mai avea au fost risipiţi.

★

Situaţia s-a schimbat cu desăvîrşire o dată cu instaurarea regimului de democraţie populară. Profesorului C.I. Parhon i s-a redat catedra, clinica de Endocrinologie a fost refăcută, a fost înfiinţat un Institut de Endocrinologie care-i poartă numele. Ce bine ar fi dacă cei care văd astăzi marile posibilităţi ale Institutului de Endocrinologie ar şti ceva despre situaţia mizerabilă pe care a avut-o endocrinologia în trecut în ţara noastră! Ar putea să-şi dea seama mai bine de imensul ajutor dat de partid şi guvern dezvoltării ştiinţelor în patria noastră, şi-ar putea da seama de preţuirea şi încrederea acordată academicianului C.I. Parhon, căruia i s-au creat, de astă dată, largi posibilităţi pentru a-şi desfăşura activitatea sa creatoare.

Ca şi în trecut, pentru noi, Endocrinologia este de nedespărţit de numele şi de persoana academicianului C. I. Parhon. Veşnic în mijlocul elevilor săi, cu interes viu pentru toată activitatea Institutului, gata să ajute sau să dea un sfat, el este privit ca un adevărat maestru al ştiinţei. În scurt timp în Institut s-au obţinut un număr de rezultate care arată direcţia sănătoasă de cercetare şi măsura în care activitatea ştiinţifică este pusă în serviciul oamenilor. Astfel au fost studiate cele mai frecvente boli endocrine, ca boala lui Basedow, guşa, insuficienţele ovariene şi suprarenale; s-au căutat cele mai bune mijloace de diagnostic şi de tratament.

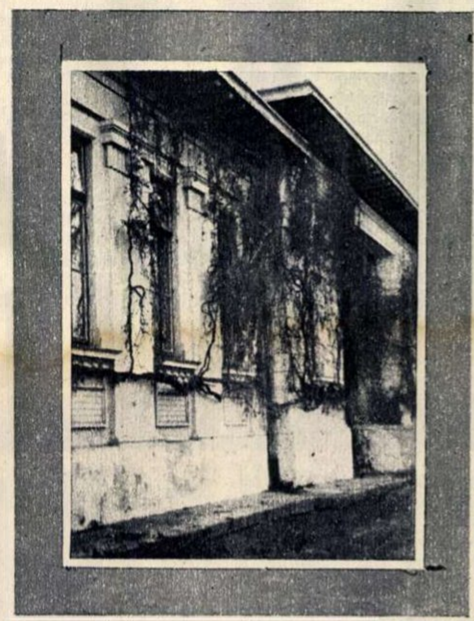
Aşa arăta clădirea în care a funcţionat pe vremea regimului burghezo-moşieresc clinica de endocrinologie de la fostul spital central de boli mintale.

Într-o secţie specială sînt preparate diverse extracte de glande şi ţesuturi, care servesc la tratament şi experienţe. Unele din acestea sînt trecute în fabricaţia industrială şi răspîndite în ţară. Sînt întreprinse cercetări în legătură cu turburările de dezvoltare ale copiilor şi posibilitatea de a le înlătura cu ajutorul preparatelor endocrine. A fost reluată cercetarea bătrîneţii, studiată de acad. Parhon în deceniile trecute. Într-o secţie specială bolnavii sînt observaţi în ce priveşte apariţia fenomenelor de îmbătrînire şi a mijloacelor de prevenire şi tratament; în acest scop au fost aplicate numeroase extracte glandulare de ţesuturi, vitamine, substanţe chimice şi hormoni. .

De mare interes sînt de asemenea cercetările din trecut ale acad. Parhon, precum şi cele în curs de experimentare, despre acţiunea hormonilor asupra plantelor şi animalelor. In lumina documentelor de partid cu privire la dezvoltarea agriculturii, aceste cercetări pot aduce în viitor o contribuţie valoroasă la rezolvarea unor probleme de producţie în acest domeniu.

Aceste cîteva exemple ne arată că acad. C.I. Parhon desfăşoară o activitate creatoare, îndreptată spre problemele puse de apărarea sănătăţii oamenilor muncii. El este adînc convins că viaţa poate fi prelungită şi că numai condiţiile defavorabile scurtează viaţa omului. Nu rareori ne-a vorbit despre perspectivele fericite ale oamenilor epocii comunismului, care vor putea atinge limitele reale ale vieţii omului, pe care o socoteşte apropiindu-se de 150 ani!

Intotdeauna acad. C.I. Parhon s-a înconjurat de elevi numeroşi. Aproape toate lucrările sale sînt semnate în colaborare. La Iaşi a format un numeros grup de elevi, la Bucureşti numărul acestora este şi mai mare. Organizarea Institutului de Endocrinologie şi noile condiţii favorabile de lucru au favorizat acest proces; numărul medicilor şi cercetătorilor care lucrează azi în Institut se apropie de o sută.

Acad. C.I. Parhon este iubit de elevii săi şi rareori este văzut singur în Institut. Porţile casei sale şi ale colaboratorilor săi sînt deschise oricărui elev. Intotdeauna încurajează chiar cele mai timide şi minime manifestări de interes şi activitate ştiinţifică, şi întotdeauna îşi încurajează elevii în perspectiva dezvoltării lor în timp.

Elevii săi îl privesc cu recunoştinţă şi admiraţie. Un număr dintre aceştia sînt astăzi academicieni, profesori, conducători de instituţii sanitare sau medici modeşti în posturile înaintate ale asistenţei medicale şi prin aceasta cu nimic mai prejos decît primii.

Regimul democrat-popular a recunoscut în acad. C.I. Parhon nu numai pe savantul îndrăgostit de ştiinţa sa, nu numai pe profesorul şi medicul renumit prin capacităţile sale, dar şi pe cetăţeanul conştient, luptător pentru idealurile de libertate şi progres ale clasei muncitoare. Pentru meritele sale deosebite în ştiinţă, prof. C.I. Parhon a fost numit membru al Academiei şi preşedintele ei de onoare; a primit înaltul titlu de laureat al Premiului de Stat, poartă cu mîndrie distincţiile acordate de Republică, i se tipăresc Operele sale alese.

În toate împrejurările vieţii publice şi personale, acad. C.I. Parhon este înconjurat de stima, admiraţia şi afecţiunea maselor. El este apropiat de popor şi devotat cauzei poporului. Dar înfăţişarea sa paşnică se schimbă cu violenţă de îndată ce se ridică un cuvînt împotriva ideilor şi a realizărilor socialismului în construcţie. Căci el este adînc convins că patria noastră are un viitor strălucit, cu o dezvoltare fără precedent a forţelor creatoare ale poporului nostru.

Nu rareori ne vorbeşte cu melancolie de vîrsta lui, care îl va împiedica să vadă victoria socialismului în toată lumea. Dar în aceeaşi clipă, îşi reaminteşte de endocrinologie ca de o ştiinţă capabilă să schimbe din punct de vedere biologic cursul vieţii noastre şi atunci surîde optimist.

Academicianul C.I. Parhon păşeşte pragul a opt decenii de viaţă, încrezător în puterile creatoare ale omului, participînd activ la dezvoltarea endocrinologiei contemporane şi la lupta poporului nostru pentru o viaţă mai bună şi mai fericită.

Iată azi institutul de Endocrinologie al Academiei R.P.R., care poartă numele acad. prof. dr. C. I. Parhon şi în care s-au creat cele mai bune condiţii de cercetare în domeniul endocrinologiei.

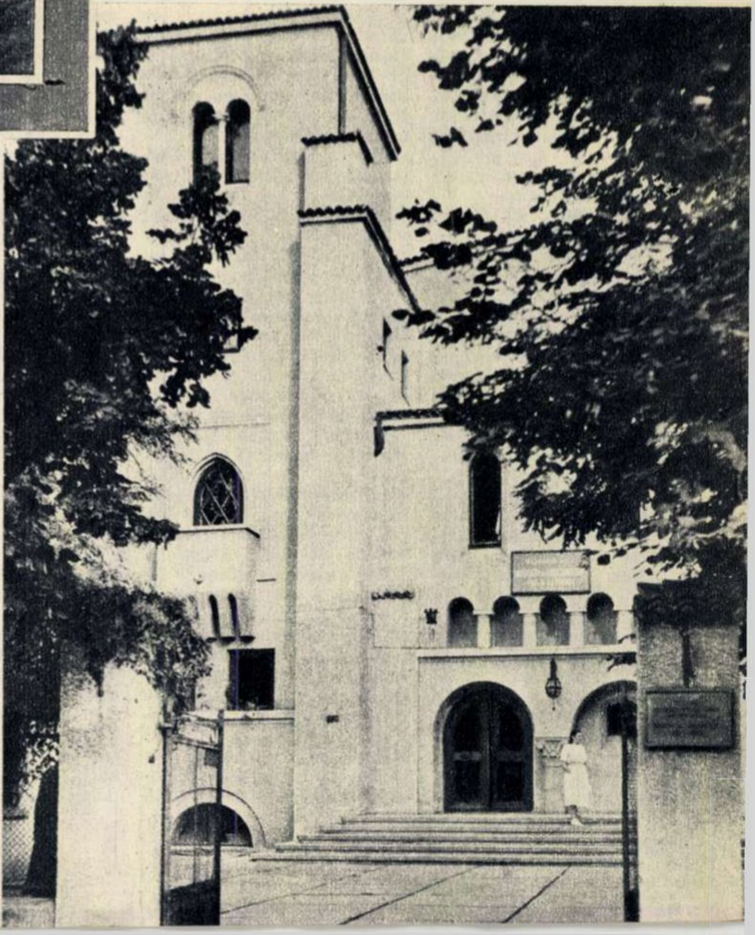

SCRIITORI ŞI CARŢI

PASĂREA DE FOC*)

Cartea lui Eusebiu Camilar „Pasărea de foc" cuprinde o serie de povestiri remarcabile, privind o perioadă foarte întinsă, de cîteva secole, din istoria poporului nostru. Perioada aceasta începe cu vremea, apusă pentru totdeauna, a opaiţului, a mizeriei ţărăneşti şi se întinde de-a lungul veacurilor — pînă în prezent, iar de aici, prin anticipările realiste ale autorului, cuprinde şi cîteva decenii ale viitorului.

Prin faţa ochilor noştri se perindă cu toată vigoarea şi seva lor autentică, momente din viaţa de altădată a ţării. Figuri de ţărani, peisaje desenate în tuş ale beznei în care trăia sărăcimea, sînt surprinse cu detalii semnificative; cu o ironie tăioasă sînt zugrăvite simandicoasele obrazuri de boieri şi domnitori; şi nu puţini cititori vor urmări cu atenţie paginile în care sînt descrise figurile, de un dureros pitoresc, ale păcurarilor, oameni care săpau cu cazmaua şi lopata fîntîni de patruzeci de metri pentru a extrage păcura unsuroasă. Sînt zugrăvite oraşele, casele, străzile copleşite de întuneric; afli din rîndurile povestirilor cum îşi luminau calea boierii cei groşi la pungă, cu ajutorul unei armate de servitori, al slugilor anume tocmite, nefericitele masalale care alergau înaintea caleştilor boiereşti, purtînd, pe umerii jupuiţi şi arşi, grătare uriaşe în care ardeau cîrpe îmbibate în ulei.

EUSEBIU CAMILAR
PASAREA DE FOC

Urmărind să arate cum în decursul timpului oamenii încercau să găsească o soluţie problemei luminii, scriitorul nu se mulţumeşte să creioneze numai acest aspect, ci coagulează în jurul lui o întreagă frescă, care are semnificaţii sociale mult mai ample.

Eusebiu Camilar creează, cu o artă de povestitor demn de toată lauda, adevărate pagini de istorie, în care pîlpîie, plin de viaţă, chipul poetului Paris Momuleanu, sau al acelui dascăl înflăcărat şi îndrăgostit de popor Halici Ţîrcovnicul, care, folosindu-se de condiţiile favorabile create de generalul rus Kiseleff, înjghebează o şcoală pentru copiii oamenilor săraci. În culori puternice sînt redate momente din vremea răscoalei lui Horia, din timpul domniei lui Mavrogheni, a lui Ion Caragea şi multe altele. Povestirile creionează oameni şi transmit informaţii istorice preţioase.

Bogăţia detaliilor, forţa de zugrăvire scad din păcate în unele dintre povestirile cuprinse în cea de a doua parte a cărţii. Pare ciudat, dar în povestirea „La Vadul Săpat", de exemplu, cu toate că autorul nu se bizuie pe documente şi fantezie, ci are sub ochi un material mult mai bogat — însuşi fenomenul viu — talentul lui de povestitor păleşte. Linia epică mlădioasă din „Păcurarii" şi „Masalalele" pare că se osifică, capătă rigiditate. Prezentarea idilică tinde pe alocuri să ia locul zugrăvirii realiste a construcţiei socialiste. Nu s-ar putea spune însă că această notă caracterizează toate povestirile cuprinse în cea de a doua parte a cărţii. Cu o forţă de povestitor egală celei dovedite în prima parte, E. Camilar surprinde momente semnificative din lupta pe care o duce poporul nostru în anii puterii populare pentru electrificarea ţării. În cîteva pagini bine închegate se fixează crîmpeie din viaţa tineretului care munceşte la Bicaz („O călătorie spre Bicaz"). În povestirea „Livada din fundul mării" se surprind cîteva gesturi semnificative pentru încrederea poporului în ţelurile fixate de partid. Bătrîna Maranda are casa aşezată pe fundul viitorului lac de acumulare al hidrocentralei; are şi cîţiva copaci în jurul casei. Adesea ea este văzută cu poala plină de poame, îmbiind tineretul cu vorbele: „Cîteva pere coapte din grădina din fundul mării".

Ca un fior continuu străbate prin paginile volumului încrederea fierbinte a scriitorului în succesul luptei pe care o duce poporul pentru biruinţa socialismului. Dragostea adîncă pentru pămîntul patriei, pentru frumuseţile ei naturale, vibrează emoţionant în priveliştile de natură zugrăvite. Se desprinde din volum ideea preţioasă că lumina electrică va împînzi întregul pămînt al patriei noastre, aducînd oamenilor belşug de bunuri materiale şi o viaţă culturală mai înaltă. Cu gîndul la viitoarea vegetaţie a pămîntului moldovenesc, el scrie cu avînt: „Mă gîndesc la bunul grădinar care nu poate dormi de grija plantelor; cu cîtă dragoste salută răsăritul soarelui! Acel bun grădinar e partidul nostru". Şi în imaginea scriitorului, lumina, patria şi partidul se contopesc.

Cartea lui Camilar are un puternic patos demascator al trecutului şi aduce slavă zilelor noastre şi partidului, în care scriitorul vede făuritorul năzuinţelor de fericire care au ars de mii de ani în conştiinţa poporului.

T. ŞTEFĂNESCU

---

*) „Pasărea de foc" de Eusebiu Camilar — Editura C.C.S., 1954.

CEEA CE NU SE POATE UITA*)

Pe la mijlocul lunii august, ziarul englez „Daily Express" anunţa cititorilor săi apariţia cărţii „Flagelul crucii încîrligate" (The scourge of the swastika), apariţie pe care autorul, Lordul Russel of Liverpool, a fost silit să o plătească cu preţul renunţării la postul de procuror general adjunct militar, consilier juridic al armatei şi al forţelor aeriene regale, post pe care-l deţinuse pînă atunci.

Azi în vîrstă de 59 de ani, el a funcţionat între anii 1946—1951 (cu oarecare întreruperi) în calitate de consilier juridic al comandamentului superior al armatei engleze de pe Rhin, pentru toate problemele ce priveau tribunalele militare engleze, care aveau în jurisdicţia lor judecarea criminalilor de război hitlerişti. In această calitate, lordul Russel a avut prilejul să prezideze peste 300 de complete de judecată, să asculte ore îndelungate mărturisirile sfîşietoare care demascau atrocităţile îndurate de milioane de oameni, femei şi copii fără apărare, să condamne peste o mie de criminali de război nazişti, printre care şi pe von Manstein.

Procesele împotriva criminalilor hitlerişti au încetat însă, o dată cu venirea la putere a lui Adenauer, iar ca urmare a politicii americane, criminalii condamnaţi au început să părăsească închisorile, cei mai mulţi fiind reîncadraţi în rîndurile noului Wermacht.

Dar remilitarizarea Germaniei occidentale şi eforturile ce se depun la Washington şi Bonn pentru a face să se uite cît mai repede crimele hitleriste au stîrnit serioase rezerve chiar şi printre numeroşii politicieni burghezi ai Marii Britanii. Şi lordul Russel, unul dintre aceştia, şi-a luat sarcina de a preveni poporul englez, de a-i reaminti barbariile naziste.

Această sarcină, lordul Russel încearcă să o realizeze prin cartea sa „Flagelul crucii încîrligate", scrisă pe baza documentelor din procesele împotriva criminalilor de război hitlerişti.

Ce cuprinde cartea? Pe întinsul a 259 de pagini, folosind un stil sobru, direct şi fără comentarii, autorul lasă faptele să grăiască de la sine: sclavia milioanelor de oameni care gemeau încătuşaţi în lanţurile hitleriste, chinurile la care au fost supuşi prizonierii de război şi uciderea lor fioroasă; executarea în masă a populaţiei civile, asasinarea ostatecilor şi represaliile suferite. Autorul descrie cum erau torturaţi prizonierii cărora li se ardeau trupurile cu vergele de fier înroşite în foc, li se smulgeau ochii, li se spintecau abdomenele, li se striveau oasele picioarelor şi ale mîinilor, ori li se tăiau nasul şi urechile cu sabia. El descrie felul în care criminalii hitlerişti expuneau în văzul tuturor cadavrele mutilate ale victimelor, ca un avertisment dat acelora care ar fi încercat un gest de protest. Lordul Russel arată modul barbar în care trupurile plăpînde ale pruncilor erau ţintuite cu steguleţe naziste. El descrie groaza şi durerea mamelor care-şi vedeau copiii aruncaţi în aer pentru a servi criminalilor ca ţinte mişcătoare, vii, la exerciţiile de tir.

Zecile de fotografii care ilustrează volumul au fost cîndva colecţionate de nazişti, ca o documentare ce trebuia să le susţină gloria de-a lungul celor o mie de ani de „ordine" hitleristă, pe care o visau...

Ştirea apropiatei apariţii a cărţii lordului Russel a făcut ca politicienii englezi, adepţi ai reînarmării Germaniei occidentale, să intre

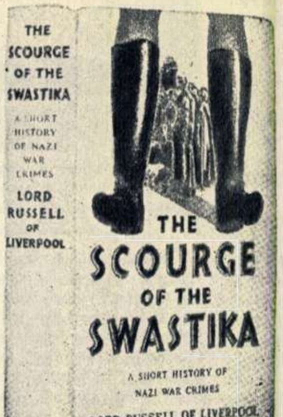
THE SCOURGE OF THE SWASTIKA
A SHORT HISTORY OF NAZI WAR CRIMES
LORD RUSSELL OF LIVERPOOL
THE SCOURGE OF THE SWASTIKA
A SHORT HISTORY OF NAZI WAR CRIMES
LORD RUSSELL OF LIVERPOOL
CASSELL

în panică. Şi aceasta pe drept cuvînt: amintirea crimelor hitleriste nu poate decît să îndîrjească popoarele Europei occidentale, întărindu-le opoziţia împotriva reînarmării Germaniei.

In faţa acestor sumbre perspective, partizanii noului Wehrmacht nu puteau rămîne indiferenţi. Trebuia oprită apariţia cărţii. Şi în acest scop lordul cancelar Simonds, şeful ierarhic al lordului Russel, a pus, în faţa autorului cărţii „Flagelul crucii încîrligate", alternativa: ori renunţă la apariţia cărţii, ori demisionează din funcţia de procuror general adjunct militar.

Numai că micul şantaj al marelui lord Simonds nu a prins. Lordul Russel a preferat să renunţe la înaltul şi bănosul său post (2.200 lire sterline anual) şi să dea publicităţii acest „scurt istoric al crimelor de război hitleriste", cum îşi numeşte el însuşi cartea.

Lordul Russel a demisionat. Cartea sa a apărut. Prima ediţie s-a vîndut pînă la ultimul exemplar. Publicul britanic, şi o dată cu el întreaga opinie publică mondială, şi-a reamintit nu numai de ororile naziste, dar a aflat şi ce se ascunde între culise: a aflat că partizanii reînarmării Germaniei se tem ca de moarte, de felul în care pot reacţiona oamenii care-şi vor da seama la ce poate duce remilitarizarea Germaniei de vest.

„Flagelul crucii încîrligate" constituie într-adevăr un bici pentru acei care ar vrea ca omenirea să uite trecutul nu prea îndepărtat şi îşi permit să ajute pe militariştii şi revanşarzii germani să-şi reconstruiască forţa militară agresivă, acea forţă care de două ori în veacul nostru a încercat să îngenunche popoarele Europei.

R. RODA

---

*) „Flagelul crucii încîrligate" de Lord Russel of Liverpool - Londra, 1954.

fotocronica FLACARII

Şi în acest an Tîrgul internaţional de mostre, care a avut loc în luna septembrie la Leipzig, s-a transformat într-o grandioasă trecere în revistă a realizărilor economiei ţărilor lagărului păcii şi socialismului, în frunte cu U.R.S.S. Succesul tîrgului se datoreşte şi faptului că firme din aproape 60 de ţări de pe glob şi-au expus aci mărfurile, participînd la diferite tranzacţii comerciale. Fotografia de mai sus are în această privinţă valoare de document. Cît vezi cu ochii sînt parcate zeci şi zeci de automobile, atît de fabricaţie răsăriteană, cît şi de fabricaţie apuseană. In fund se vede silueta pavilionului Uniunii Sovietice.

PRODUSE ROMÎNEŞTI PESTE HOTARE

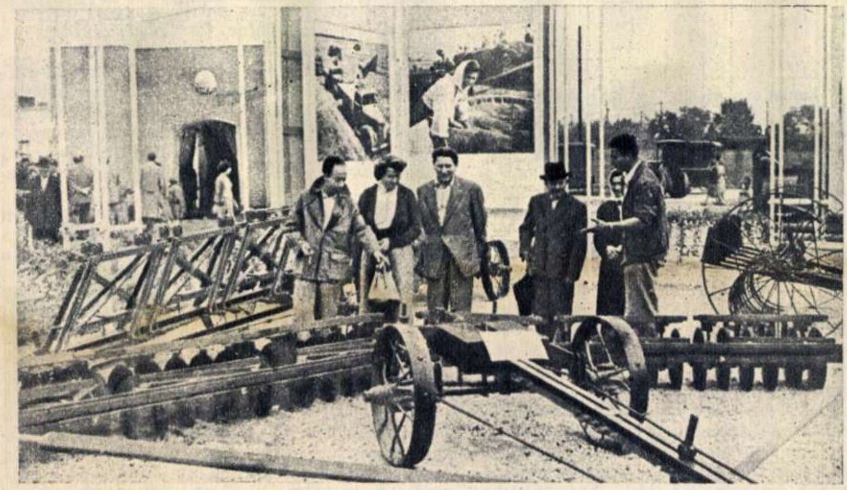

De un deosebit succes s-a bucurat pavilionul Republicii Populare Romîne, la Expoziţia Agricolă Internaţională care a fost deschisă la Budapesta, între 19 septembrie şi 3 octombrie. Vizitînd standurile pavilionului, zecile de mii de vizitatori au putut cunoaşte succesele obţinute de ţara noastră în domeniul transformării socialiste a agriculturii. In fotografie : unul dintre standurile pavilionului nostru.

NOII OCUPANŢI

Nici n-au plecat de-a binelea englezii din zona Canalului de Suez, ca în porturile egiptene şi-au şi făcut apariţia vapoarele americane... Precum se vede, „aliaţii" yankei se grăbesc să-şi moştenească „partenerul junior"

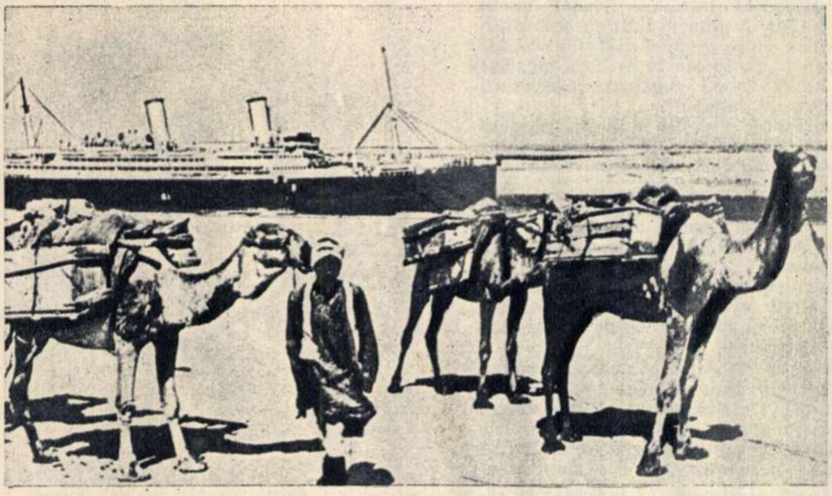

Pentru prima oară în istoria sa milenară, poporul tibetan se bucură de adevărata libertate alături şi pe veci legat de marele său prieten poporul chinez. La lucrările primei sesiuni a Adunării reprezentanţilor populari din întreaga Chină au luat parte şi numeroşi deputaţi tibetani, în frunte cu Dalai-Lama şi Pancen-Lama, cei doi conducători ai guvernului local din Tibet. In fotografie: deputaţii Dalai-Lama (stînga) şi Pancen-Lama la sosirea lor în Pekin.

CATACLISMUL DIN ALGERIA

Un puternic cutremur de pămînt a distrus deunăzi, în numai cîteva secunde, cea mai mare parte a oraşului Orleansville din Algeria. 1500 oameni au pierit de pe urma acestei îngrozitoare catastrofe, iar zeci de mii de oameni au rămas fără adăpost. Un al doilea cutremur de pămînt produs în aceeaşi regiune, la cîteva ore după primul, a făcut alte nenumărate victime. In fotografie: un aspect din oraşul distrus; sus: harta regiunii ce a avut de suferit de pe urma cutremurului.

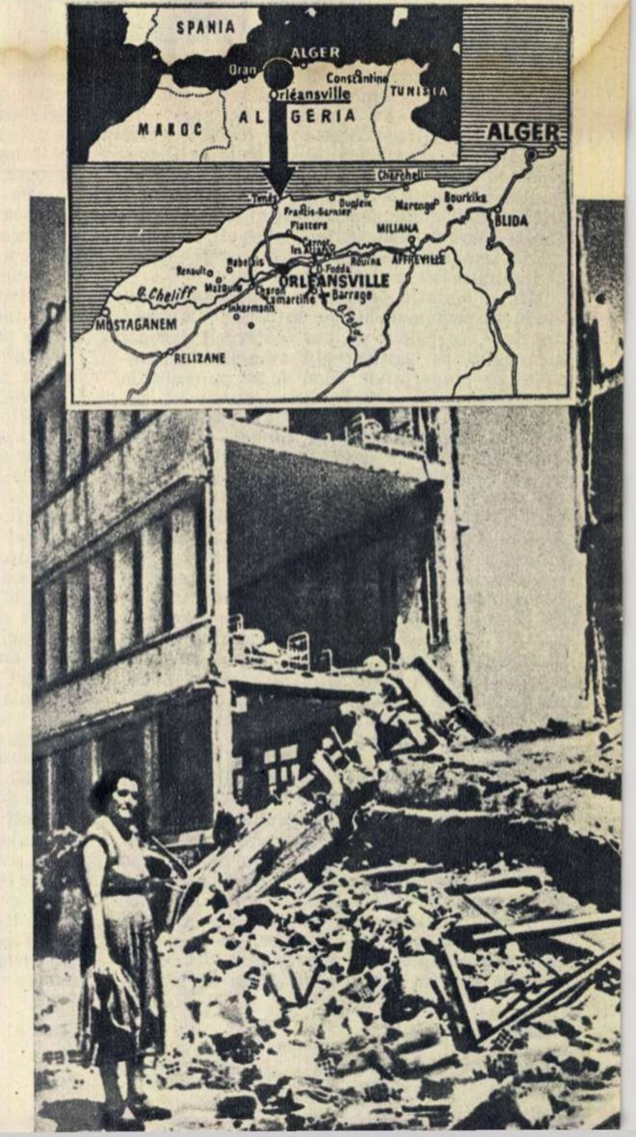

SPANIA
ALGER
Oran
Constantine
Orléansville
TUNISIA
MAROC
ALGERIA
ALGER
Cherchell
Tenès
Dupleix
Francis-Garnier
Marengo
Bourkika
BLIDA
Flatters
MILIANA
Carnot
les Attafs
Rouina
AFFREVILLE
Rabelais
Renault
O-Fodda
Mazouna
ORLEANSVILLE
O. Cheliff
Charon
Lamartine
Barrage
Inkermann
O. Fodda
MOSTAGANEM
RELIZANE

Pretutindeni în țara noastră, oaspeții veniți din îndepărtata dar atît de apropiata Chină, au fost întîmpinați de calde manifestații de prietenie. Iată-i la Bicaz, primiți cu daruri de constructorii hidrocentralei „V. I. Lenin".

Mai uriașă
CA NESFÎRȘITELE SPAȚII GEOGRAFICE...

— Insemnări pe marginea spectacolelor date de Ansamblul de cîntece și dansuri al Armatei Populare Chineze de Eliberare —

De cîteva milenii, străvechiul „Templu al cerului" își înalță în inima Pekinului grația nespusă a filigranatei sale pagode. De tot atîta vreme, îl împrejmuie cu strășnicie un zid înalt care — se credea în vechime — ar avea puteri miraculoase: orice vorbă rostită în șoaptă în apropierea lui se aude cu limpezime de cleștar la zeci de metri depărtare. Minunea aceasta — de fapt rod al înțelepților chinezi adînc cunoscători ai legilor acusticii, — fără de seamăn la timpul ei, o poruncisera împărații care-și doreau rugile auzite și împlinite cît mai repede de zei.

Mi-am amintit de tainica vibrație a acestui zid într-o parfumată noapte de toamnă. La cîteva ore după ce poleise cu aur acoperișul pagodei și lungise pe vestitul zid umbrele fremătătoare ale chiparoșilor, luna auzea pe malurile bucureștene ale Dîmboviței „Murmurul pîrîiașului" — cald și plin de vrajă cîntec popular din provincia chineză Iunnan — melodia dulce ce cîntă „Infloritul arborelui de scorțișoară", sunetul vesel al dunbrelor uigure ori răsuflarea sacadată și viguroasă a micilor tobe chinezești. Ce zid măiestru, nevăzut de nimeni, trimitea de-a lungul a mii de kilometri cîntecele vieții noi ale unui popor de 600 milioane de oameni? Ce tainică forță străbătea uriașe spații geografice și unea inimile milenarului popor asiatic cu cele ale poporului nostru? Minunea aceasta a secolului nostru se numește simplu: prietenie. Marea prietenie a două popoare care, în două locuri opuse ale globului, avînd altă înfățișare și altă limbă, alt port și alte tradiții, luptă pentru același țel: fericirea omului.

În acea noapte de toamnă, tinerii și tinerele de pe malurile fluviului Huan-Pu și Iantzî, din Pekin, Canton sau Nankin, au cîntat locuitorilor Bucureștiului — semn de caldă prietenie — în limba lui Eminescu: „A plecat Gheorghiță militar" și „Hei rup". Asta, după ce voci de o viguroasă expresivitate au evocat cu adînc respect pe „Eroii ce au biruit rîul Daduhe" în una din glorioasele înaintări ale Armatei Populare Chineze de Eliberare. Motivele pe care și-a compus Vei Fîn această din urmă melodie aparțin unui vechi cîntec al luntrașilor de pe cursul superior al rîului Iantzîțzian. Iar muzica acestora îi este bine cunoscută tînărului compozitor. După cum bine cunoscute îi sînt și cîntecele populare din regiunea Hî Bei, unde ani de-a rîndul ai săi au așternut cu mîna pămînt negru — cumpărat cu kilogramul de la moșier — pe palma lor de ogor pietros, stropit cu sudoare.

...Pe Vei Fîn l-am văzut, pentru prima dată, în acea seară de toamnă, după terminarea spectacolului de pe stadionul Giulești. Strîngea la piept un ostaș romîn. Erau prieteni vechi: se cunoscuseră în țara lui Vei Fîn, atunci cînd Ansamblul Forțelor noastre Armate dusese în China mesajul artei romînești. Își spuneau vorbe puține. Vei Fîn rostea: „pace"; celălalt: „hăpin", adică același lucru. Dar nu cuvintele aveau atunci importanță.

Povestea vieții i-am aflat-o mai tîrziu. Ne-a istorisit-o singur, cu o simplitate și modestie care te cucereau. La 13 ani, copilăria lui Vei Fîn a luat sfîrșit: s-a înrolat voluntar în Armata Populară Chineză de Eliberare. Imperialiștii japonezi cotropiseră țara. La 13 ani, micul Vei Fîn s-a aflat în primele linii ale frontului, luptînd fie cu arma propriu-zisă, fie cu cea a cîntecului și dansului: între două misiuni militare, ostașii-artiști organizau festivaluri ce îmbărbătau la luptă.

Ani de-a rîndul, Vei Fîn a însoțit armata în lungile ei campanii, formîndu-se ca luptător și ca artist: cunoașterea adîncă a vieții poporului său, totala sa identificare cu cauza acestuia, au dat celor 10 opere pe care le-a realizat apoi, valoarea creației autentice.

Biografia aceasta simplă și emoționantă am regăsit-o, nu mult diferită, și la solistul Mîn Gui-bin, la dirijorul Hu De-fîn, la compozitorul Și Le-mîn și la flautistul Han Hu, la mulți dintre cei aproape 300 de artiști care alcătuiesc ansamblul.

În seara aceea răcoroasă, pe care o lumina poetic luna și o învăluia suflul cald al prieteniei celor două popoare, am ascultat „Cîntec despre eroul Huan Țzi-guan". ...Minunate sînt florile de pe muntele Șanganlin, gingaș este coloritul și parfumată mireasma lor. Ele sînt astfel pentru că au fost stropite nu cu apă, ci cu sînge, cu sîngele lui Huan Țzi-guan, un simplu ostaș chinez, care, pentru a deschide cale subunității sale, a acoperit cu trupul său ambrazura unei cazemate. Neuitată a rămas fapta acestui minunat Matrosov al Chinei. Printre florile Șanganlinului, flutură azi, imn de slavă, și cîntecul pe care l-au închinat eroului camarazii săi din ansamblul artistic: Și Le-mîn, Mîn Gui-bin și U In. L-am ascultat și noi și, chiar fără a pricepe cuvintele, am încercat fiorul emoției pe care o transmiteau vocile armonioase ale cîntăreților chinezi.

Apoi au apărut pe scenă nouă fete. Macul aprins își împrumutase purpura fustelor lungi de mătase, iar bluzele aminteau albul imaculat al florilor de lotus. Glasurile lor, de o negrăită frăgezime și sonoritate, ne-au făcut cunoscute multe melodii. „Wansei, Mao Țze-dun, Wansei!" repeta refrenul unui cîntec. Adică: „Să trăiești zece mii de ani de viață, Mao Țze-dun!". E un cîntec pe care naționalitățile provinciei nordice Sințzean îl închină iubitului lor conducător.

Despre viața de azi a popoarelor Chinei ne-au vorbit, în limbajul lor pitoresc și uimitor de expresiv, dansurile. Dansuri în care mlădierile și salturile, mimica și gesturile, povestesc adeseori o istorie vie, adevărată, cum este, de pildă, cea a voluntarului chinez Lo Șen-țzeao, care, pentru a salva de la înec un copil coreean, s-a aruncat în valurile reci ca gheața ale unui rîu, jertfindu-și tînăra lui viață. Dansul acesta dramatic, de o rară forță emoțională, va duce peste decenii numele eroului Lo Șen-țzeao, tot așa cum cîntecul lui Și Le-mîn va proslăvi mereu fapta eroică a lui Huan Țzi-guan!

...Încă din primele secole ale erei noastre, poporul imensei Chine își făcuse obiceiul să întîmpine sărbătoarea primăverii, pășind în sunetele unor mici tobe cilindrice prinse de cingătoare. In ritmul tradiționalelor instrumente, dansatorii ansamblului evocă azi forța de neînvins și curajul ostașului chinez, momente ale instrucției sale militare, evoluînd pe scenă în complicate și pline de fantezie figuri coregrafice.

În dansul pasionant al Zoharei, fata uigură cu cosițele negre ca abanosul și trupul mlădiu ca trestia, deslușeai freamătul intens, vitalitatea unui popor eliberat; în gingășia și grația dansului de nuntă al minorității Miao, frumusețea plină de poezie a tradițiilor preluate în aerul proaspăt al vieții noi; în dansul plin de vigoare și dinamism „Ostașii în repaus", — caldele simțăminte de dragoste și recunoștință nutrite popoarelor prietene sovietice. Din toate însă — și mai cu seamă din acea uluitoare operă clasică „Regele maimuțelor își procură armele din palatul regelui dragon" — s-au desprins rarele însușiri coregrafice ale dansatorilor chinezi, ce au atins culmi ale măiestriei.

Pentru a cunoaște cîntecul și dansul chinez, nu a fost nevoie de însușiri ca cele ale zidului fermecat al „Templului cerului", minunea neasemuită de acum cîteva milenii. Ci de acea simplă și vie realitate a secolului nostru, mai uriașă ca nesfîrșitele spații geografice, mai puternică decît dimensiunile timpului: prietenia.

Sonda FAUR

Desene de Letiția Ignat HOMORICEANU
Portrete de GORA

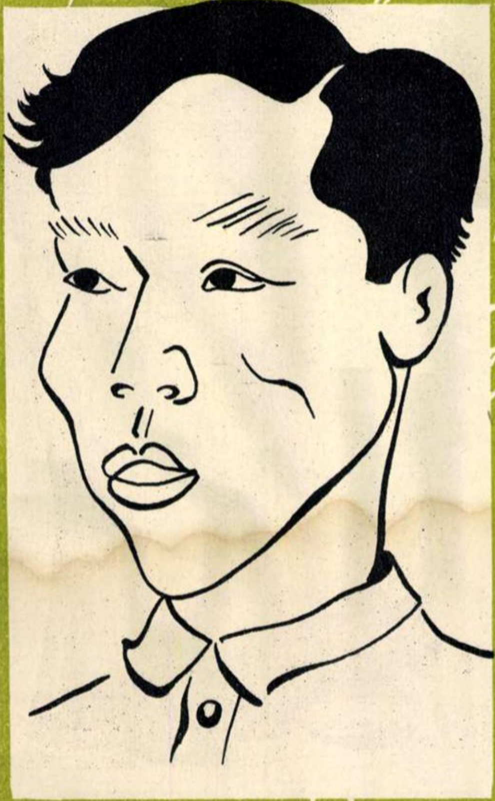

Cio Uei-lun, dansator solist

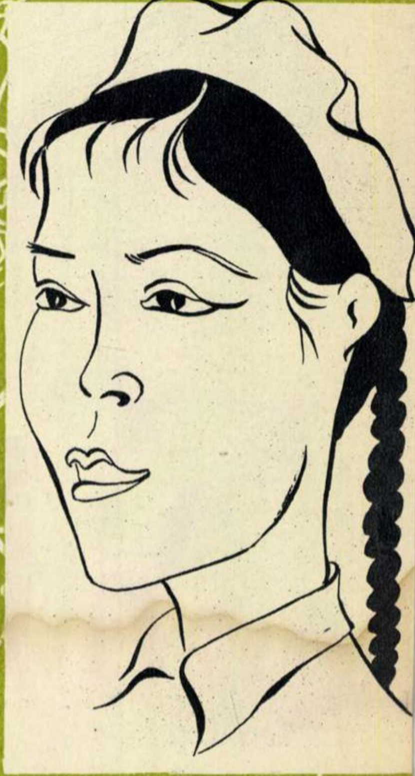

Liu Iu-tzen, dansatoare solistă

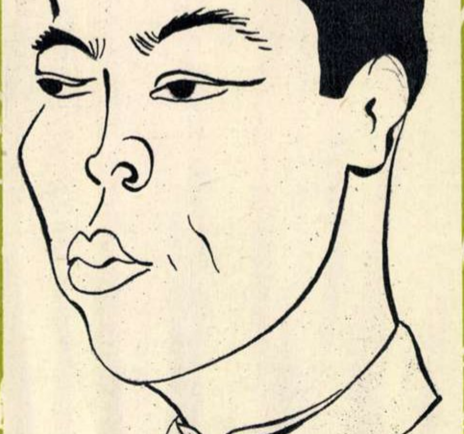

Han-Hu, flautist

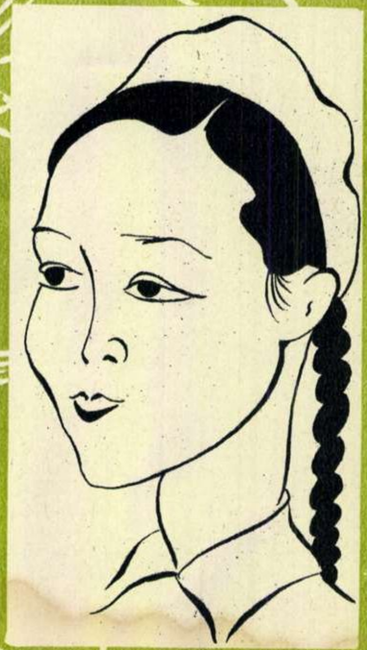

Uan Pi-ün, solistă la armonică

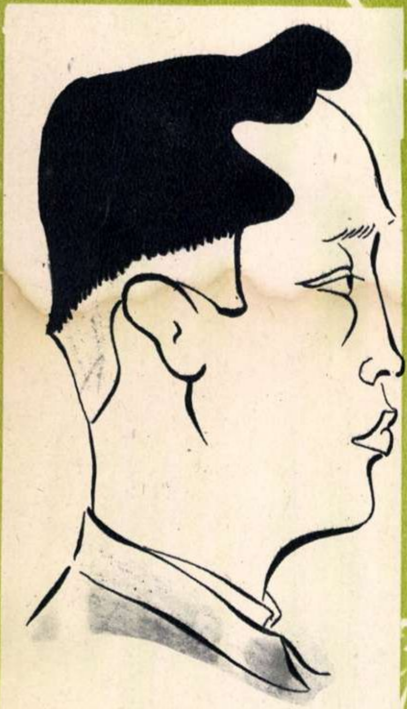

Fan-Jen, dirijor

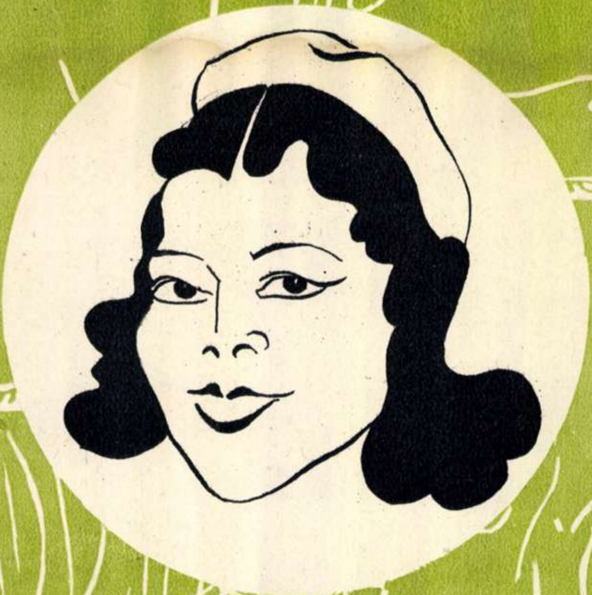

Cio Iun-ü, solistă soprană

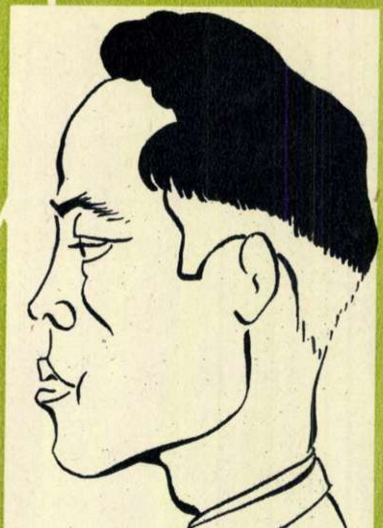

Ian-Pin, compozitor

Mesajul lui Pavel Korceaghin

S-au împlinit 50 de ani de la nașterea și aproape 18 ani de la moartea unui mare scriitor, cunoscut, citit și iubit în toate țările, a unui om a cărui viață a însemnat o fală pentru omenire...

In cei 32 de ani ai scurtei sale vieți, care s-a consumat ca o flacără prea vie, Nikolai Ostrovski a avut o existență fără precedent în măreția ei și a lăsat o operă despre care s-a știut că v-a înfrunta veacurile, chiar de la apariția ei.

N. A. OSTROVSKI, în 1925

Scrise pe patul suferinței, în care zăcea paralizat și orb, sub amenințarea continuă a morții ce putea să survină din clipă în clipă, cele două cărți care ne-au rămas de la Nikolai Ostrovski — „Așa s-a călit oțelul“ și „Născuți în furtună“ — sînt un imn închinat vieții și luptei, bucuriei fără pereche de a te dărui marilor idealuri ale omenirii.

„Există oameni care săvîrșesc în viață acte de eroism, dar sînt și oameni a căror viață este în întregime un act eroic“ — notează, vorbind despre Ostrovski, criticul sovietic S. Tregub. Și, într-adevăr, născut în 1904, Nikolai Ostrovski s-a avîntat în iureșul revoluției cînd avea abia 13 ani, a luptat și a învins, nu s-a cruțat pe sine și a fost necruțător cu dușmanii marii cauze, iar la 20 de ani era invalid. Dar departe de a se fi oprit aci, viața lui a căpătat o nouă strălucire. Nemaiputînd să țină arma în mînă, Nikolai Ostrovski a făurit atunci din propria sa viață o armă pe care a dăruit-o poporului său. „Am ieșit din front — a spus el prietenilor săi referindu-se la infirmitatea sa — dar sînt viu și voi reveni în front“. Tăria de caracter, noblețea sa spirituală, curajul și voința-i de neînfrînt l-au readus curînd în primele rînduri ale luptătorilor pentru socialism.

Și luptătorul-erou a început să scrie romanul unui luptător, povestea lui Pavel Korceaghin, confesiunea lui Nikolai Ostrovski.

Cu pasiunea și dragostea fără margini cu care se dăruise odinioară fiecărei munci de partid ce i se încredințase, Ostrovski s-a pregătit pentru această carte ca pentru o nouă și mare sarcină ce i-a fost trasată de partidul bolșevicilor. „Pe polițe — spunea el — n-au ce căuta cărțile cenușii, fără atitudine. Nu este permis să furi timpul unui muncitor cinstit, să-i furi din odihna lui cu asemenea cărți...“ El socotea că datoria sa este să dea o carte care să cînte curajul, vitejia, devotamentul față de Revoluție, o carte care să exalte dragostea de patrie, prietenia cinstită, iubirea curată și ura neîmpăcată față de dușmani.

„S-au răsculat robii și viața cea veche trebuie, va trebui, să fie dată la fund — îl dăscălește Fiodor Juhrai, spătosul și dîrzul marinar din flota Mării Baltice, pe tînărul fochist Pavka. Pentru asta ne trebuie însă tovarăși neînfricați, nu niște cuconași răsfățați, ci oameni tari, de soi, care să nu se ascundă înainte de luptă prin găuri, cum se ascund de lumină gîndacii; ne trebuie oameni care să lovească fără cruțare“.

Mai este oare nevoie să spunem că Pavel Korceaghin a devenit într-adevăr un astfel de om și că a educat la rîndul lui sute de mii de astfel de oameni?

In același timp, însă, Ostrovski era foarte supărat pe cei care voiau să vadă în Korceaghin — și implicit în el — un erou „excepțional“, un fel de „sfînt ascet“. Cine nu-și aduce aminte de paginile de o mare frumusețe în care Ostrovski vorbește despre dragostea pură, de adolescent, a lui Pavel pentru Tonea? „Ce poate fi mai gingaș — înseamnă el — ca mîinile fetei care te cuprind, mai fierbinte, ca sărutul care te pătrunde ca un curent electric?“

Ostrovski nu s-a gîndit nici o clipă la eroul său ca la întruchiparea unui ideal inaccesibil, chemînd la o adorare mută. Pavel Korceaghin era un tînăr muncitor, transformat de partidul bolșevicilor într-un luptător neînfricat pentru triumful comunismului, și ceea ce a făcut el ar fi putut fi făcut și de alții asemănători lui. Explicînd de ce le este atît de drag și scump numele lui Pavel Korceaghin, deținuții politici de la închisoarea din Riga i-au scris lui Ostrovski, îndată după apariția cărții: „Viața lui, mai ales în prima ei jumătate, seamănă atît de mult cu viața altor milioane de tineri. Parcă ar fi rupt cîte o părticică din viața fiecăruia dintre ei, pentru a le arăta cum trebuie clădită“. Și într-adevăr, Pavel Korceaghin nu s-a înălțat în mod arbitrar, din voința scriitorului, deasupra celor de o vîrstă cu el, ci a îmbinat în el, cu o neasemuită forță, cele mai bune însușiri ale lor, ceea ce a sădit în ei nou Revoluția.

Nikolai Ostrovski și-a început viața prin a fi un luptător și n-a coborît de pe baricadă pînă la ultima suflare. Din fiecare rînd scris de el respiră dorința fierbinte a scriitorului luptător de a insufla cititorului o atitudine activă față de viață, de a-l ajuta să învingă în el și în afara lui tot ceea ce ar putea împiedica pe oameni să se bucure de viață, să fie fericiți, să construiască societatea nouă.

Cea de-a doua carte a lui Ostrovski, „Născuți în furtună“, a văzut lumina tiparului chiar în ziua cînd el a închis ochii pentru totdeauna. Era în anul 1936 și, simțind apropierea uraganului ce avea să se dezlănțuie, el și-a asumat misiunea de a face ca tineretul să „cunoască toată ticăloșenia, toată mîrșăvia dușmanului, fățărnicia lui trădătoare, șiretenia și perfidia lui, pentru ca, în lupta ce o vom avea de dus în viitor împotriva fascismului, să-i putem da lovituri de moarte“.

Chinuit de boală, condamnat la nemișcare, scriitorul se pregătea cu febrilitate pentru lupta viitoare și s-a străduit să arate în această a doua sa carte greutățile nespuse pe care le-a avut de înfruntat clasa muncitoare spre a-și cuceri libertatea în lupta dusă împotriva intervenționiștilor, a Poloniei semi-fasciste a lui Pilsudschi, pentru a îndemna astfel noua generație a lui Octombrie Roșu să apere cu aceeași bărbăție neînfricată cuceririle Revoluției și să dea riposta cuvenită dușmanului care se anunța: fascismul hitlerist.

Este foarte greu să încerci a reda în cîteva rînduri conținutul cărților lui Nikolai Ostrovski, cu marea lor mulțime de oameni și de fapte, cu viața lor frematătoare. Ar fi o încercare temerară și zadarnică. Și, pe deasupra, ea n-ar fi nici folositoare. Cărțile lui Ostrovski trebuie citite, studiate, sorbite. Nu poate să existe cititor cu dragoste de oameni și omenie, care după ce le va fi citit să nu simtă o mare bucurie și mîndrie la gîndul că există asemenea oameni, care să nu fie cuprins de dorința de a ajunge să semene, fie chiar în parte numai, cu Pavel și Rita, cu Andrei și Raevski.

De aceea, în ziua aceea mohorîtă de decembrie cînd urna cu cenușa lui Nikolai Ostrovski a fost înmormîntată în cimitirul Novo-Devîcîi, în necrologul publicat în ziare de conducerea Uniunii Scriitorilor Sovietici se spunea, pe drept cuvînt:

„A plecat din mijlocul nostru un talentat scriitor bolșevic, a cărui viață și activitate eroică servesc drept model pentru toți scriitorii sovietici.

„Așa s-a călit oțelul“ a devenit cartea preferată a popoarelor Uniunii Sovietice... Această carte inspiră milioane de oameni, ea îi învață să-și închine devotamentul lor plin de abnegație cauzei comunismului.

Nikolai Ostrovski și-a închinat întreaga lui viață Revoluției. Pînă la ultima clipă el n-a încetat să-și ducă munca sa de creație, lucrînd la terminarea romanului „Născuți în furtună“, închinat războiului civil.“

...Puțini oameni au avut o soartă atît de excepțională și mai puține cărți au avut un destin atît de extraordinar ca „Așa s-a călit oțelul“ și „Născuți în furtună“. Citite de oameni liberi în țări eliberate de sub robia capitalului sau de deținuți politici în țări încătușate, purtate în ranițe de ostași chinezi sau de partizani greci, sorbite pe ascuns în Brazilia sau Iran, ele au călit și continuă să călească oameni de un fel deosebit, oameni noi, cum n-au mai existat nicicînd înainte, comuniști demni de acest nume, exemplare umane de elită. Crescuți în furtună și căliți ca oțelul, acești oameni fac ca viața și opera lui Nikolai Ostrovski să se prelungească în timp, să fie nemuritoare.

Dumitru HÎNCU

Țintuit ani îndelungați în pat, Ostrovski a creat nemuritoarele sale romane, fie scriind cu ajutorul unei rame special construite, fie dictînd unei dactilografe.

O DISCUȚIE PRINCIPIALĂ

SCHIȚĂ

de Valentin **SILVESTRU**

Ilustrație de A. POCH

— Grîul se mai coace încă, dar orzul e aproape gata. Acuș intră secerătoarea gospodăriei în el.

Și colectivistul negricios și scund, care intrase în sediu în dimineața aceea de iulie, așeză binișor pe masă un mănunchi de fire lungi aurii.

Cei doi brigadieri sfărîmară cîte un spic, încercară boabele în dinți, iar pe cele rămase le vînturară în palme.

— Ai dreptate — încuviință unul din ei — acuș începe secerișul. Îți mulțămim că ne-ai adus la cunoștință — și zîmbi către tovarășul său.

Noul venit își trase un scaun aproape de masă, așezîndu-se picior peste picior.

— Așa că, de vreme ce-i aproape copt, înseamnă că trebuie întărită paza pe lan.

— Și aici ai dreptate. Să știi că ceva în privința asta s-a și pus la cale.

— Mă mir. Nu m-a vestit nimeni.

— Despre pază? Nici nu era nevoie. Altă veste umblă să te ajungă. Dar fiindcă tot ai venit pe aici, să ți-o spunem noi. Ce zici, Lînarule? Putem să-i spunem?

Lînaru dădu din cap în semn că se poate.

— Uite ce e, Vasilică. Acuma sosește pentru gospodăria noastră vremea muncii celei mai grele, strînsul pîinii. Știi că nu prea sînt brațe destule...

Vasilică se rezemă cu coatele de masă.

— Vasăzică asta e, vreți să mă luați într-o brigadă....

— Ai și aflat? — se miră Lînaru.

— Eu gîndeam să încep a te prelucra pe departe — rîse celălalt brigadier — și cînd colo... Tu pesemne că pentru asta ai și venit: să spui că nu-ți convine.

— Nu numai pentru asta. Zicea unul: „du-te, măi, la sediu că Rocoș și Lînaru s-au luat de cap, fiecare trage de tine să fii la el în brigadă". Drept care venii să vă împac.

Vorbea cu un aer atît de serios, încît nici pe departe nu gîndeai că glumește.

— Adică tu ce propunere ai? se interesă Lînaru.

— Rămîn la pază, e un sector de răspundere...

— Aha...

Rocoș își înfundă nasul într-un carnețel, iar Lînaru scoase briceagul ca să-și ascută creionul chimic.

— După cum văd, nu prea vă-ndesați la discuție — se alarmă Vasilică.

— Ce să mai discutăm? Cu un om atît de hotărît...

— Eu am venit special să vă arăt că n-aveți dreptate. Am o grămadă de temeiuri. Ar fi bine să le ascultați...

— Le ascultăm — făcu Lînaru într-o doară, suflînd cu atenție praful violet de pe masă.

— Atunci să vă întreb: ce ne învață marii dascăli ai proletariatului?

— În ce privință?

— Așa, despre oameni.

— Spune-ne tu, că ai fost propagandist în armată.

— Ba să-mi răspunzi tu, Lînarule, că ai pretenție de agitator bun.

Lînaru îl privi pe sub sprîncene, apoi își coborî din nou ochii pe vîrful creionului.

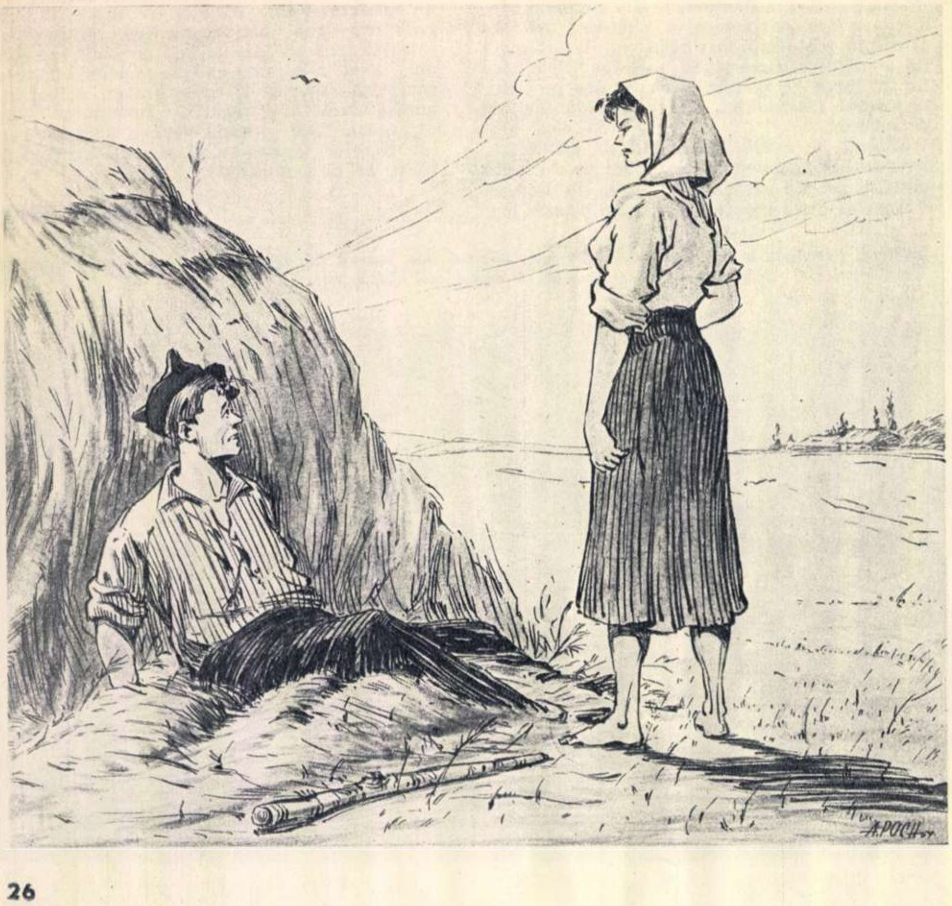

— Eu unul aș zice că deoarece te-ai hotărît definitiv să nu intri în brigadă...

— Nu, nu, stăi o leacă... Este părerea democrației populare: omul potrivit la locul potrivit?

— Este.

— Atunci eu sînt omul potrivit la pază. Am fost paznic la primărie, în condițiile negre ale regimului burghezo-moșieresc? Am fost. Am făcut armata la grăniceri, în regimul nostru? Am făcut, adică la paza hotarului. Am fost paznic doi ani în gospodăria noastră? Am fost. Iacă-tă-mă calificat în meseria de paznic. Trebuie deci să capăt în continuare munca de paznic.

— Noi vrem însă să-ți creștem calificarea — se împotrivi Rocoș netulburat — de la ghioaga de paznic la secere și de acolo la arie, tot mai sus, pînă sus de tot pe batoză la aruncat snopii în mașina de treier. Asta-i drumul tău.

— Da, da — adăugă și Lînaru — iar în munca de paznic ai să predai calificarea lui moș Manole. Are 73 de ani și arde de nerăbdare să-ți fure meseria.

— Nu e just. După statut bătrînii trebuie să fie întreținuți din fondul de 2%.

— Zău? Dar dacă omul a făcut cerere să-i încredințăm un post de paznic? Măi Rocoș, ia adă tu cererea moșneagului să i-o arătăm.

Rocoș dădu să se ridice, dar Vasilică îl opri:

— O fi făcut. Dar cererea lui n-are temei... Acuma, cînd orzul trebuie păzit de dușmani ca ochii din cap, se cuvine, cred eu, ca un braț tînăr și puternic să poarte baltagul pe arie și nu un bătrîn nevolnic.

— Moș Manole nu-i nevolnic: fă-te că-l înjuri și lasă-te să-ți tragă un pumn după cap. Ai să vezi singur...

— Asta ar fi o probă bună — se alătură și Rocoș propunerii. Dacă vrei îl chemăm numaidecît, trebuie să fie prin curte.

Vasilică își schimbă nemulțumit locul pe scaun.

— Măi tovarăși, eu am venit să discut principial... Cum se face că timp de doi ani nu m-ați scos de la pază? Era să fiu și evidențiat.

— Tu, băiete — lămuri mereu serios Rocoș — ai fost o rezervă internă de a noastră... nedescoperită. Văzînd că n-avem destule brațe pentru treieriș, ne-am uitat încăodată la repartizarea oamenilor. Și așa am dat peste tine: Vasile Talica, 27 ani, sănătos, vesel, agricultor, braț tînăr și puternic... Mare bucurie a fost în consiliul de conducere cînd te-am descoperit.

Vasilică se ridică oftînd, luîndu-și bățul de lîngă perete:

— Ehei, tovarăși, după cum văd, se ascute lupta de clasă, nu glumă...

Nemaiputînd să se păstreze serioși, cei doi brigadieri izbucniră într-un rîs cu hohote pline.

— Cum vine asta, frate? se miră Lînaru.

— Păi, sigur: cine are interes să mute cadrele de colo pînă colo, să nu le lase să-și cîștige o calificare? Mă gîndesc dacă n-ar fi bine să pun chestiunea în adunarea generală...

În ușa sediului se arătă o femeiușcă slabă, tuciurie, cu tulpan galben.

— Bună ziua, tovarăși... Aici ești, Vasilică? De mult te caut, bărbate. Ce facem cu vaca aceea a noastră? O aduc aici s-o paști? După cum văd pe dușumelele sediului nu crește lucernă.

Pesemne că Vasilică respecta mult vorba iute a nevestei, pentru că se mulțumi numai s-o asigure că vine numiadecît.

— Du-te tu, că te ajung din urmă.

— Ba eu aș zice să nu mă lași singură, că de frumoasă ce-s să nu cad în vreo groapă. Măi, tovarăși brigadieri, dați-i dumneavoastră dezlegare să se ducă, că eu plec la grădină, azi îs la calistirit morcovul, iar acasă sînt și pe acolo niște nevoi.

— Dinspre partea noastră, ne-am lămurit — explică Lînaru — nu-l ținem.

— Așa? V-ați lămurit? Și femeia se răzgîndi cu plecatul, așezîndu-se bucuroasă pe scaun. Cum ați hotărît? Îl dați în echipa mea la grădină, ori merge la cîmp, la arie?

Vasilică se schimbă de pe un picior pe altul, vădind oarecare stinghereală.

— Lasă, Zoică, îți povestesc eu mai tîrziu — căută el s-o îndemne la drum.

Zoica îi aruncă însă o privire care-l făcu să se lase păgubaș de alte asemenea îndemnuri.

— Ia spune, tovarășe Rocoș...

— Ar fi fost mai nimerit la arie, acuma sigur trebuie să hotărască și el.

— Bine, Vasilică — se întoarse femeia pe jumătate către bărbatu-său, — înțeleg că ai vrut să te duci la arie, ca să nu fi în echipa mea. Nu mă mai împotrivesc, cu toate că în fiecare seară, avem să vorbim amîndoi cum merge munca ta și acolo. Știți, dragi tovarăși, era și timpul să iasă de la pază... De doi ani, om tînăr și în putere, în loc să se hodinească noaptea acasă și ziua să muncească, dormea noaptea pe cîmp, iar ziua se culca în șură. Tocmai mi se destăinuise mai alaltăieri că are să vă roage singur să-l schimbați.

— Gînd la gînd cu bucurie — zîmbi Rocoș — tocmai se hotărîse și consiliul de conducere la o asemenea treabă.

— Ei atunci, Vasilică, nu te țin de rău că ți-ai pierdut vremea pe aici, înseamnă că ai arătat limpede tovarășilor care ți-i interesul.

Și cu un gest hotărît își strînse mai bine cingătoarea de pe mijlocul subțirel, ca de fetiță.

— Eu de fapt — începu rar Vasilică — am avut o discuție cu dumnealor dacă n-ar fi totuși mai bine ca anul ăsta să mai rămîn la pază și la anul... să vedem ce-o mai fi.

— Cum spui, bărbate? făcu femeia ochii mari.

— Vasăzică, anul ăsta...

— Du-te — se mînie Zoica aprigă — du-te la vacă și discută cu dînsa, că ea e individuală, cu ea ai să te înțelegi. Noi sîntem aici colectiviști... ci pleacă odată, omule, nu mă îmbolnăvi acum cînd e atîta nevoie de brațe la gospodărie...

Vasilică mai deschise o dată gura în gol, dar își luă de o seamă. Salută scurt cu degetul la capela veche, militară, pe care o purta, și dispăru urgent.

— Măi tovarăși, — se ridică și femeia — nu e cu cale să-l luați la o brigadă de cîmp. Să treacă întîi la brigada de grădină și să facă muncă barem o lună în echipa mea, eu îi știu bine meteahna. Pe urmă să-i vină rîndul la cîmp.

— Din partea mea — spuse Lînaru — n-aș fi contra... Dar crezi că pe asta am purtat discuție cu el pînă acuma?

— Dar ce alta?

— Nu vrea să iasă de la pază și pace.

Zoica făcu iar ochii rotunzi și-și încleștă mîinile:

— Vai de mine și de mine!... De trei ori pe zi l-am prelucrat și pînă la urmă, iaca ce-am ales! Of, Vasilică, Vasilică... așa ne-a fost vorba?... Să nu gîndiți rău, tovarăși, îmi place de el că citește jurnalul și are drag de carte. Dar dacă nu-l vindec de lene, apoi să știți că-i pun un sac în cap, îl leg și drept în iaz îl azvîrl...

Din prag se mai întoarse o dată, strîngîndu-și și mai avan cingătoarea, cu un gest bărbătesc:

— Aș vrea să rămîn înțeleasă cu dumneavoastră: intră în brigada de grădină, chiar în echipa mea. La treieratul grîului vi-l dau la arie, pînă atuncea nu...

Și porni val-vîrtej pe ușa larg deschisă.

Vasilică făcuse o bucată bună de drum. Părîndu-i-se însă că a mers destul, se trase la umbra unei șire vechi de paie, într-un loc mai pustiu, unde se lăsă jos cu brațele sub cap și capela peste ochi.

După o vreme, simți însă o palä de vînt rău și parcă o împunsătură în inimă. Deschise numai un ochi, dar ceea ce văzu îl făcu să-l deschidă și pe celălalt, ba chiar să se salte într-un cot. Dinspre drum venea cu pași repezi și mîinile drepte pe lîngă trup, Zoica.

— Bine te-am găsit, Vasilică — îl luă în primire încă de departe, cu glas mușcător. Te hodinești și tu o leacă? Iaca-i bine, mă miram eu cum te mai țin picioarele de-atîta muncă... Vezi numai să nu te pălească vreo scurtătură rătăcită...

— Mă duc, mă duc după vacă... — o liniști Vasilică cu blîndețe și supunere.

— Bine, măi omule... Adică om ești tu? Vasăzică stăm, vorbim, iar stăm, iar vorbim, îmi pun obrazul către brigadier, și tu? Apoi, Vasilică, să știi că mie numai la sac și la iaz mi-a rămas nădejdea... Că altcum nu văd scăpare; încaltea să știu că nu mai ești pe lume și să-mi iau de-o grijă.

Vasilică o privea mereu, fără să îndrăznească să-și schimbe poziția:

— Zoică, fetițo, de ce nu vrei tu să discutăm o dată principial?

— Principial?... Să discutăm, de ce nu... Își puse o mînă în șold și se propti bine pe piciorul drept, începînd a batjocură:

— Dragă bărbate și iubite tovarășe! Văzînd că de la tine la un om harnic e drum cît o fugă bună de cățel, pîn'ce cade părul de pe el...

— Tu știi doar că mie-mi place paznic.

— Ție-ți place somnul, Vasilică.

— ...Și pe urmă, nu vreau să intru în echipa ta.

— Apoi de ce? se minună femeia.

— Pentru că... nu te supăra, Zoică... ești tare aspră, doar te știu de-acasă.

— Aha... Leagăn nu vrei? Să-ți cumpăr leagăn!

— Iaca, vezi? Sugrumi critica de jos.

— Pînă cînd ai program să stai tolănit? Și la urma-urmei, nu știu de ce mai pierd vremea cu tine. Cred că trebuie să mă hotărăsc.

Zoica spuse vorbele din urmă cu un asemenea ton, încît pe fața lui Vasilică trecu o nălucire de spaimă.

— Ce hotărîre, nevastă?

— Să pun chestiunea în adunarea generală.

Bărbatul se ridică ager, dintr-un salt.

— Ce tot vorbești?

— Ce-auzi. Nu-mi șade mie, șefă de echipă, deputată la sfat, utemistă, să... să... Cum se spune, Vasilică?... Așa... Să colocoșesc un trîntor.

— Cocoloșesc... — o îndreptă el cu voce stinsă.

— Dar trîntor e bine, da? Mă ridic în adunare și propun scurt: afară cu trîntorii din gospodărie.

Vasilică se îngălbeni de-a binelea.

— Parcă ne luasem din dragoste, Zoică...

Femeia se apropie mult de el.

— Din dragoste. Dar tu așa mă iubești pe mine, că ne faci pe amîndoi de rîsul lumii?

— Eu atîta vreau, să rămîn la pază.

— Și eu nu vreau. Noaptea să fii lîngă mine, că de aceea mi-ești bărbat, iar ziua... tot lîngă mine să fii, că... de aceea ești în echipa mea.

Vasilică rămase pe gînduri, trăgînd din cînd în cînd cu coada ochiului către femeia care aștepta cu brațele încrucișate, dîrză, gata de bătălie. Într-un tîrziu, rosti tărăgănat, abia deschizînd gura:

— Dacă pui problema personal...

Zoica îl privi lung, cu ochii pe jumătate închiși și oftă încet.

— Of, Vasilică, cum mă frigi tu pe jeratic... Hai să ședem aici în iarbă și să ne înțelegem.

Vasilică se așeză supus, nevastă-sa se așeză și ea, cuviincioasă lîngă el. Se mai muiase, dar nu se clintea de loc din ale ei. Începu să vorbească iar, parcă numărînd pe degete ce era de hotărît:

— Vasăzică: nu intri în echipa mea, nu-ți place. Intri în brigada lui Lînaru. Te duci acuma înapoi la sediu. Tot azi vorbesc și eu cu el. Mîine dimineață ești pe cîmp. Seara om vedea cum te simți.

— Nu prea sînt antrenat... — îngăimă Vasilică.

— Ascultă-mă. Încăodată: nu intri în echipa mea, nu-ți place. Intri în brigada lui Lînaru...

...Peste vreo trei ceasuri, Vasilică se întoarse la sediu. Nu mai era acolo decît Rocoș.

— Uite ce e, tovarășe Rocoș, — se așeză el iar picior peste picior — m-am gîndit că n-ar fi principial să convocăm o adunare generală pentru cazul meu, tocmai acuma.

— Înțeleaptă hotărîre — se ținu Rocoș să nu rîdă.

— De aceea propun ca provizor — înțelegi? numai provizor, să intru la dumneata în brigada a doua de cîmp.

— Nevastă-ta ne-a rugat...

— Am avut eu cu dînsa o discuție serioasă. Am dus tratative. Ce zici, trec la dumneata?

— Bine, Vasilică, dacă așa ți-i voia... Să fie într-un ceas bun.

— Nu, că eu nu țin la misticisme de astea. Mai degrabă urează-mi să nu-mi pierd calificarea de paznic.

— Se poate. Îți urez ceea ce-ți dorești.

— În cazul ăsta o să mi se împlinească. O să vedem noi la arie cum facem. Poate că am să primesc s-o păzesc ziua contra incendiilor...

BAJOR Andor

Furtuna blîndă

(idilă despre grindină)

Pe-a lanurilor nesfîrșită mare
e liniște! Nu se aude-un zgomot!
Pe unde marea de-aur dă în floare
furtuna blîndă-i trage lin un ropot.

Din palme mici, bat pomii în livadă,
fac semn că, „da", din capul lor gingaș.
Omide roze prind din crengi să roadă,
mîncînd cu gingășie mugurași.

Furtună blîndă, luminoase pete...
Cît de senină e această zi!
Un pom uscat învie pe-ndelete,
troznește, — este semn că va-nverzi.

Dar vîntulețul a ochit pe dată
și-a nimerit un cuib cu puișori.
Și puii cu privirea speriată,
înalță jucăuși un vesel cor.

Poetul, tinerel și pierde-vară,
își simte sufletul urcînd înalt...
E rece vîntul, dar e primăvară
și pentru el și recele e cald.

E frig! După copaci își poartă pasul
să-și înțeleagă propriul său gînd.
Se simte-un pic de guturai în glasu-i
și rîde-ncet, poetul, strănutînd.

E grindină, și toarnă cu găleata!...
Zig-zagul roz pe cer e luminos.
Poetul, roz, sub pomi, de scris stă gata;
trăzni-l-ar să-l trăznească-un fulger roz!

În romînește de
Letiția PAPU

Mircea PAVELESCU

În dosul citatelor

— Ce crezi de vremea asta?
— La întrebare
Pot să-ți răspund cu vechea zicătoare;
„Că dis-de-dimineață se vede ziua bună".
Chiar Anton Pann obișnuia să spună
În cartea cu zicale culese din popor:
„Că timpul deseori e schimbător
Și-ntocmai cum e omul mofturos,
El poate fi senin sau neguros".
De altfel este-o vorbă minunată:
„Să nu te-ncrezi în vreme niciodată"

Dar uite-te că plouă, s-ar părea
C-ar trebui să spun: „E vreme rea!"
Însă Plutarch ne spune cu finețe:
„Orișice lucru are, ca vremea, două fețe".

Ce zici? că n-am părere personală?
Dar asta-i o insultă colosală,
Însă te iert, deoarece, amice,
Cu siguranță că nu știi ce zice
Vorbind despre opinii personale
Ilustrul Ion Luca Caragiale.
Ascultă deci citatul ăsta și...

— „A se slăbi, Mitică — a se slăbi!..."

PLOESTI 16.X.54 POSTA

Poșta redacției

SARCINI NOI ÎN MECANIZAREA ȘI ELECTRIFICAREA AGRICULTURII

Tov. Scăunașu Eugeniu, elev la școala profesională de tractoriști din București, ne întreabă care sînt sarcinile Institutului de cercetări pentru mecanizarea agriculturii.

Institutul de cercetări pentru mecanizarea și electrificarea agriculturii, înființat în anul 1952 prin grija Partidului, dirijează din punct de vedere științific acțiunea pentru crearea bazei materiale necesare aplicării unei agrotehnici înaintate, de pe urma căreia să se ridice producția la hectar a tuturor culturilor agricole.

Pînă în prezent Institutul a reușit prin încercări de teren să aleagă tipurile cele mai corespunzătoare de mașini care să fie fabricate în țară, precum și cele ce urmează să fie importate din străinătate, în vederea mecanizării și electrificării agriculturii noastre.

Toate cele aproape 40 tipuri de mașini agricole ce se fabrică în țară au fost verificate în mod amănunțit, atît din punct de vedere funcțional, cît și constructiv, la Institut. Cu ajutorul acestor mașini, agricultura noastră poate mecaniza aproape toate procesele tehnologice mai importante, începînd de la arat și pînă la recoltarea mecanică a diferitelor culturi, cum ar fi recoltarea mecanică a sfeclei cu combina SKEM-3, a cartofului cu combina KOK-2 etc.

Proiectul de Directive al celui de al II-lea Congres al P.M.R. deschide perspective largi pentru dezvoltarea agriculturii în următorii 2—3 ani, dezvoltare la care Institutul va trebui să contribuie în măsură cît mai mare.

Pentru punerea în valoare a tuturor rezervelor de terenuri agricole, așa cum se arată în capitolul I al proiectului de Directive, Institutul și-a luat ca sarcină să stabilească care sînt mașinile cele mai bune pentru executarea îndiguirilor, desecărilor, irigațiilor și combaterea eroziunilor solului.

Pentru mărirea producției de cereale, Institutul va stabili sisteme de mașini necesare aplicării complexului Malțev și va urmări îndeaproape îmbunătățirea calității mașinilor agricole fabricate în prezent. Se vor studia cele mai simple metode pentru semănatul culturilor prășitoare în cuiburi așezate în pătrat și se vor elabora instrucțiuni detailate pentru aplicarea prășitului în cruce.

În vederea ridicării producției legumicole, viticole și pomicole s-a întocmit un plan vast de mecanizare a lucrărilor mai importante, cum sînt: plantarea răsadurilor, confecționarea și plantarea ghiveecelor nutritive, mecanizarea prășitului etc.

Combina sovietică S. K. E. M-3 pentru recoltarea mecanică a sfeclei de zahăr.

Dezvoltarea creșterii animalelor va fi sprijinită prin mecanizarea proceselor de pregătire a hranei și a transportului ei la timp de la siloz la grajd.

În vederea asigurării unei cît mai bune funcționări a bazei tehnico-materiale a sectorului socialist al agriculturii, o deosebită preocupare a Institutului este și stabilirea celor mai adecvate procese tehnologice pentru întreținerea și reparația mașinilor agricole.

Grija deosebită a Partidului pentru Institut s-a manifestat și prin sprijinul acordat în construirea noului local, în care colaboratorii Institutului vor avea condiții de lucru foarte bune.

TRĂSĂTURILE CARACTERISTICE ALE CONSTITUȚIEI CHINEZE

Tovarășul I. Luvisch, tehnician la moara „Constantin David", ne cere să-i arătăm care sînt trăsăturile caracteristice ale noii Constituții a Republicii Populare Chineze.

Adoptarea Constituției Republicii Populare Chineze poate fi socotită drept cel mai însemnat eveniment din viața marelui popor chinez, de la istorica lui victorie asupra imperialismului, feudalismului și capitalului birocratic și de la proclamarea Republicii Populare Chineze.

Se poate spune că noua Constituție a R.P.Chineze este rodul luptei neobosite a întregului popor chinez. Înainte de a fi adoptat de Adunarea reprezentanților populari din întreaga Chină, proiectul de Constituție a fost supus celei mai largi discuții cunoscute pînă astăzi în China, la care au luat parte peste 150 milioane de persoane. Ca orice constituție a unei țări de democrație populară, Constituția R.P.Chineze are un dublu caracter: ea este un bilanț al marilor victorii cucerite pînă în prezent de poporul chinez și, totodată, o temelie pentru realizările sale viitoare.

În trecutul încă proaspăt în amintirea poporului chinez imensa Chină era țara tipică a robiei coloniale și a asupririi celor ce muncesc de către o mînă de îmbuibați, cămătari, generali și politicieni corupți pînă în măduva oaselor. În marile orașe, alături de palatele luxoase ale băncilor americane și ale bogătașilor chinezi, înfloreau mizeria de nedescris a cartierelor muncitorești, epidemiile ucigătoare. La Șanhai accesul chinezilor în parcuri și în clasa întîi a tramvaielor era interzis. La țară se stingeau de foame zeci de milioane de oameni, jecmăniți de moșieri, de fiscul necrutător, de generalii războinici sau de cotropitorii străini. Astăzi, China, sub călăuza gloriosului Partid Comunist Chinez, a devenit — după cum spune Constituția, — „un stat de democratic populară, condus de clasa muncitoare și bazat pe alianța dintre muncitori și țărani". În China întreaga putere aparține poporului. Din voința poporului, marele stat chinez a pornit pe calea luminoasă a construirii socialismului. Jugul exploatatorilor a rămas de domeniul trecutului. În noua Chină crește cu putere industria socialistă, iar țăranii muncitori, deveniți stăpîni ai pămîntului pe care-l muncesc, pășesc cu încredere pe făgașul agriculturii colective, mecanizate, productive.

Un grup de studenți de diferite naționalități din China citesc articol cu articol noua Constituție.

Constituția garantează fiecărui cetățean dreptul la muncă și la odihnă, dreptul la învățătură, dreptul la liberă exprimare a convingerilor și credințelor sale, dreptul de a lua parte la conducerea statului etc.

În trecut, cele peste 60 de naționalități din China suportau întreitul jug al micilor moșieri de aceleași naționalități, al moșierilor feudali chinezi și al imperialiștilor străini. Astăzi Constituția garantează tuturor cetățenilor Chinei egalitatea în drepturi, dezvoltarea economiei lor, a tradițiilor lor naționale, a culturii lor specifice, precum și dreptul unei administrații proprii, autonome. A luat sfîrșit seculara robie a femeii chineze, ținută în ignoranță, socotită în familie ca un animal de povară și de jug. China nouă acordă femeilor și tineretului deplină egalitate de drepturi și cheamă aceste categorii ale populației să participe cu cinste la construirea și întărirea neîncetată a patriei.

Scăpată din ghearele imperialiștilor făuritori de războaie, China este astăzi un puternic factor de stabilitate și pace în Extremul Orient și în întreaga lume. Prietenia indistructibilă cu Uniunea Sovietică și celelalte țări din lagărul democratic, prietenia cu toate popoarele iubitoare de pace se află la baza politicii sale externe. „Lupta pentru țelurile nobile ale păcii în întreaga lume și ale progresului omenirii reprezintă linia fermă a țării noastre în problemele internaționale", se spune în Constituție.

Adoptarea primei Constituții a R.P.Chineze are fără îndoială nu numai o uriașă însemnătate națională, dar și o deosebită importanță internațională. Acest eveniment va mări și mai mult prestigiul, influența și simpatia de care se bucură R.P.Chineză în lumea întreagă și îndeosebi în rîndurile popoarelor dornice de libertate din Asia.

CE ROL PREGĂTEȘTE LUCIA STURDZA-BULANDRA

Tovarășul Constantin Mateescu, maistru tîmplar la Serviciul Clădirii I.T.B., ne scrie: „Aș vrea să aflu ce roluri pregătește pentru noua stagiune artista poporului Lucia Sturdza-Bulandra".

O mamă bătrînă, îndurerată de trădarea fiului ei, devenit agent provocator în slujba Gestapoului, și o femeie vîrstnică, paralizată, a cărei conștiință se trezește în contact cu realitățile sociale și cu oamenii noi din jurul ei, iată cele două personaje pline de forță, de adîncime sufletească și de autentic dramatism, pe care artista poporului Lucia Sturdza-Bulandra le va întruchipa în stagiunea aceasta pe scena „Municipalului".

Înfățișînd trăsăturile morale cele mai semnificative ale Valeriei Zapan din noua lucrare dramatică originală „Arcul de triumf" de Aurel Baranga, Lucia Sturdza-Bulandra va dezvălui în fața spectatorilor întreg complexul de simțăminte al unei femei simple și cinstite care ani de-a rîndul și-a crezut fiul pierdut ucis de hitleriști, pentru ca, reîntîlnindu-l, să-l descopere unealtă josnică în mîinile dușmanilor poporului și să-l socotească de data aceasta definitiv mort pentru ea, dispărut pentru totdeauna din inima ei de mamă.

Dragostea de libertate, stima și încrederea față de fiii cei mai bravi și mai devotați ai poporului — comuniștii — față de acțiunile lor vitejești închinate eliberării o fac pe Valeria Zapan să nu șovăie nici o clipă atunci cînd i se cere să sprijne cu slabele ei puteri o acțiune patriotică. Aceeași bătrînă nu poate însă supraviețui suferinței pe care i-o pricinuiește trădarea copilului ei. Ea moare, mîndră, demnă, așa cum a trăit de-a lungul întregii sale vieți.

Personalitatea puternică, intransigența și patosul dramatic, care alcătuiesc trăsăturile caracteristice ale mult încercatei femei, domină acțiunea piesei. Oglindirea veridică, realistă, a bătrînei Valeria Zapan, constituie pentru Lucia Sturdza-Bulandra, un obiectiv însemnat, pe care tinde să-l atingă printr-o strădanie consecventă și minuțioasă.

Cel de al doilea rol—personajul Rujena Kalafova— aparține unei piese din tînăra dramaturgie cehă. În această lucrare (care se reprezintă în țara noastră sub titlul „D-na Kalafova") scriitorul ceh Wojtek Tack izbutește să înfățișeze cu multă măiestrie literară prefacerile adînci care se săvîrșesc în sufletul și în conștiința unei femei vîrstnice, sub influența unor patrioți, luptători înflăcărați pentru libertatea și fericirea poporului.

Confruntînd aspectele semnificative ale vieții de minciună și putreziciune, specifică societății burgheze în care trăiește, cu lupta tumultoasă pentru triumful unei noi orînduiri politico-sociale bazată pe progres și pe dreptate, Rujena Kalafova se orientează spre idealurile unei vieți noi, luminoase și curate, pășind tot mai hotărît alături de cei ce vor să înlăture, o dată pentru totdeauna, exploatarea și întregul ei cortegiu de suferințe și de samavolnicii.

Pentru Lucia Sturdza-Bulandra, Valeria Zapan ca și Rujena Kalafova oglindesc, sub două înfățișări diferite, fondul comun de idei, de sentimente și de năzuințe care au însuflețit în anii grei dar eroici, de luptă, ai popoarelor vremelnic încătușate de regimurile burghezo-moșierești, acțiunile patriotice a sute și mii de femei.

TEATRUL LA MICROFON

Tov. Vichi Miloaia — planificatoare la Raicoop din Tg. Frumos—ne roagă să arătăm cum sînt organizate emisiunile radiofonice de teatru.

Teatrul la microfon este teatrul cu cei mai mulți auditori, piesele difuzate prin stațiunile noastre de radio fiind ascultate pînă în cele mai îndepărtate cătune ale patriei noastre. Și dat fiind faptul că teatrul la microfon are putința să prezinte în fiecare săptămînă noi premiere, în timp ce la un teatru se pot da 5—6 premiere pe stagiune, în cadrul emisiunii „Teatru la microfon" se pot asculta zeci de premiere anual.

Condițiile de muncă în care se montează piesele sînt optime. În minunatul palat al radiofoniei există un aparataj modern, studiouri multe și bine utilate. Exigențele ascultătorilor au impus regizorilor de teatru la radio o nouă atitudine față de munca lor. De unde în urmă cu 7—8 ani o piesă de teatru se repeta de cinci-șase ori și se difuza direct auditorilor, acum

Se repetă în studio un scenariu satiric. Prin geamul cabinei se poate urmări jocul actorilor.

pentru o asemenea emisie se fac 20—30 de repetiții, imprimări de probă, discuții și analize asupra fiecărei scene și după aceea se trece la înregistrarea definitivă pe banda de magnetofon. Mulțumită acestei înregistrări, o piesă se poate oricînd relua, imprimările valoroase păstrîndu-se în fonoteca secției de teatru.

Pentru realizarea la microfon a unei piese de teatru muncesc o serie întreagă de tovarăși. Mai întîi textele piesei, adaptată pentru microfon, se bat la mașină din timp, într-un număr mare de exemplare. Piesa se dă apoi regizorului artistic, care între timp o studiază, cercetînd și materialul documentar necesar. Apoi regizorul artistic își propune o distribuție cît mai potrivită, care este discutată cu ceilalți regizori. La prima repetiție cu actorii, regizorul artistic își arată concepția sa regizorală asupra piesei și asupra muncii de viitor.

Pe urmă încep repetițiile de masă, unde se dau primele indicații regizorale. După un număr de 5-6 repetiții de masă, se trece la cele de studio. Din cabina tehnică, regizorul artistic conduce repetiția de studio. Actorii își însemnă pe texte indicațiile date și amplasamentele variabile în diferitele momente ale piesei. În studio se repetă aproximativ 20 de zile, cîte 4-5 ore pe zi, pentru fiecare piesă. Și numai cînd actorii au intrat bine în roluri, atmosfera piesei a fost creată, iar întregul spectacol realizat la un nivel artistic corespunzător, se trece la înregistrarea de probă.

Se face o înregistrare a întregii piese și apoi se ascultă de colectivul de conducere, de colectivul de regizori și de actorii interpreți. Urmează o discuție critică asupra a ceea ce s-a realizat. După corecturile necesare, aduse la următoarele 2-3 repetiții, se face înregistrarea definitivă.

La realizarea unui spectacol de teatru la radio, regizorul artistic, responsabilul întregii munci, este ajutat de regizorul tehnic, omul care coordonează sunetele, zgomotele, amplasamentele și în general partea tehnică a emisiunii; de regizorul muzical, care alege și îmbină părțile muzicale cu textul, în așa fel ca aceste părți muzicale să completeze imaginile sonore, să le sugereze, să ajute textul, să se prezinte mai expresiv, mai lesne de înțeles, și de regizorul de studio, care are grija zgomotelor ce se produc în studio și ajută actorii în executarea diferitelor acțiuni necesare piesei și realizării ei.

În linii mari același sistem de muncă se folosește și pentru alte emisiuni care conțin scenarii radiofonice.

Ing. C. MORUZAN

VLADIMIR KUȚ, UN ADMIRABIL ALERGĂTOR

„Mă interesează mult activitatea sportivă a atletului sovietic Vladimir Kuț. Aș dori să aflu care sînt diferitele recorduri pe care le-a obținut acesta", ne scrie tovarășul Niculae Constantin, muncitor la Fabrica de ceramică a gospodăriei agricole de stat „Nicolae Bălcescu" din Periș, raionul Snagov, regiunea București.

„...nu știam cine e. Nu-i cunoșteam numele. Îl vedeam doar numărul 21 pe tricou; dar era un alergător sovietic și aceasta constituia principalul. Abia după cursă mi s-a spus că-l cheamă Vladimir Kuț, după ce de-a lungul a 5000 m aflasem singur că este un mare alergător..."

Rîndurile acestea au fost scrise de Emil Zatopek la București în 7 august 1953, după memorabila cursă în care campionul olimpic a trebuit să dea o luptă uriașă pentru a întrece pe acel tînăr alergător blond, suplu, cu pas elastic, care se încumetase să ia cursa pe cont propriu în fața renumitului recordman.

Într-adevăr, puțini știau în vara anului 1953 cine este Vladimir Kuț. Astăzi îl cunoaște însă o lume întreagă. În mai puțin de un an, Vladimir Kuț a urcat pe scara valorilor mondiale în atletism, ajungînd pe suprema treaptă. Pe stadionul Neuffeld din Berna, cu ocazia campionatelor europene de atletism, Kuț a doborît recordul lumii pe 5000 m (13:56,4), deținut de Zatopek, care de data aceasta n-a putut rezista trenei rapide impuse de alergătorul sovietic.

De curînd, în cadrul întîlnirii atletice prietenești dintre selecționatele orașelor Londra și Moscova, deși în cursa de 5000 m a fost depășit cu '2/10 de secundă de englezul C. Chataway, V. Kuț a stabilit un nou record mondial la 3 mile, realizînd 13'27", timp înregistrat de cronometre în cursul desfășurării probei de 5000 m plat.

Dacă rezultatele sportive ale lui Kuț sînt astăzi bine cunoscute, începuturile sale în atletism le cunosc mai puțini. Pînă în 1951 marinarul din flota din Baltica, Vladimir Kuț, nu se ocupa decît de haltere, schi — în timpul iernii —, înot și canotaj. Kuț este originar dintr-un sat ucrainean, Alexeevo, regiunea Sumskaia. De acolo pînă la Harkov sînt vreo sută de kilometri. Colhoznicul Kuț a călătorit însă mai multe sute de kilometri spre nord, pentru a se dedica meseriei pe care o visa de copil: matelot. Aci, la Leningrad, ca ostaș în marina militară, a făcut pentru prima oară cunoștință cu sportul. A participat la cîteva ediții ale campionatului de schi al forțelor maritime militare. În toamna lui 1951 un mare profesor de atletism i-a deschis gustul pentru această disciplină sportivă. I. S. Homenkov a ținut atunci un curs de o lună pentru marinarii din flota din Baltica. Lui Kuț i-au mers la inimă cele auzite de la renumitul antrenor. El a continuat în mod metodic antrenamentele și după terminarea cursului, iar în 1952 își făcu debutul în competiții.

Primele rezultate sînt deosebit de promițătoare. În vara anului de debut Kuț alerga sub 15 minute la 5000 și 31:02,0 la 10.000 m. Astfel tînărul alergător a fost selecționat în iulie pentru tradiționala întîlnire Moscova-Leningrad-Kiev, primul său concurs mare. El alerga atunci 14:28,0 (5000 m). Cîteva săptămîni mai tîrziu, cu ocazia zilei unionale a sportivului, el realizează un timp excepțional 14:14,0. Totuși Vladimir Kuț nu intră în lotul fondiștilor sovietici pentru Olimpiada de la Helsinki. Alții mai buni și mai rutinați sînt aleși să apere culorile U.R.S.S. pe stadionul Olimpic din Finlanda.

Cînd marinarul Vladimir Kuț s-a întors acasă la Alexeevo, în permisia sa de o lună, cei din colhozul „Hruscev" nu credeau că el este atletul de care scriau ziarele. Credeau că e un alt Kuț... Dar fiindcă medaliile și diplomele arătau că într-adevăr fostul tractorist Vladimir Kuț este una și aceeași persoană cu renumitul atlet Vladimir Kuț, acesta a fost sărbătorit cum se cuvine, în satul său natal. La plecare i s-a urat să fie mereu primul de aci încolo, oricare i-ar fi adversarii.

Vladimir Kuț a încercat de atunci să nu-și dezamăgească consătenii...

DIN TRECUTUL CAPITALEI

Dorind să cunoască cît mai multe fapte din istoria Capitalei patriei noastre, tovarășul Adam Stoica, student la Institutul de Științe Statistice din București, s-a adresat redacției noastre cu rugămintea de a se scrie un scurt material despre cercetările arheologice făcute în ultimul timp în București.

Legenda spune că Bucureștiul a fost întemeiat de Bucur ciobanul. Cîndva, prin secolul al XII-XIII-lea, ciobanul Bucur, coborînd spre Dunăre, s-a oprit pe locul unde e așezat astăzi Bucureștiul, pe malul Dîmboviței, s-a stabilit aici, punînd astfel temeliile orașului ce-i poartă numele. Ca singură mărturie a trecerii lui Bucur pe aceste meleaguri unii indicau biserica Bucur, de la dealul Radu-Vodă care — se spunea — ar fi fost construită de Bucur sau de urmașii lui. Documente care să întărească aceste lucruri nu existau. Despre București se vorbește prima dată într-un document al lui Mircea cel Bătrîn. Se pare însă că așezarea Bucureștiului era mai veche, dar despre perioada corespunzătoare întemeierii lui nu sînt pînă acum mărturii arheologice convingătoare.

De curînd, Academia Republicii Populare Romîne a luat inițiativa deschiderii unor șantiere arheologice în București cu scopul de a stabili vechimea așezărilor de pe malul Dîmboviței și descoperirea unor mărturii științifice care să poată stabili cu precizie atît vechimea orașului, cît și civilizațiile care s-au succedat pe aci. De doi ani un grup de istorici și arheologi lucrează pe trei șantiere aflate pe dealul Radu Vodă, pe dealul Mihai Vodă și pe locurile fostei curți domnești, aflată pe o suprafață largă între străzile Lipscani, Șelari, Bd. 1848 și vechea albie a Dîmboviței. Cercetările făcute pînă acum au scos la iveală o serie de lucruri interesante.

La dealul Mihai-Vodă s-au găsit urme de așezări din treapta superioară a barbariei, din vîrsta mai veche a pietrei. S-au găsit aici unelte de cremene cioplită, datînd din acele vremuri. În albia veche a Dîmboviței s-au aflat urmele unei așezări din epoca de bronz — cam cu 1800 ani înaintea erei noastre — și apoi urme ale unor localități daco-getice de la care s-au păstrat colibe cu vetre de lut, împodobite cu ornamente artistice. Și la șantierele Radu Vodă și Curtea Veche s-au găsit urme din acele vremuri — în special din epoca de bronz și de la daco-geți — ceea ce permite să se tragă concluzia că veacuri de-a rîndul au existat așezări puternice de-a lungul Dîmboviței.

O parte a zidului ce s-a mai păstrat din palatul lui Mircea Ciobanul.

Cercetările arheologice de pe cele trei șantiere au scos la iveală obiecte de ceramică, care dovedesc că din primele secole ale erei noastre populația autohtonă era în strînsă legătură cu slavii de la Dunăre. Vasele și podoabele găsite arată o influență puternică a civilizației slave, ele fiind asemănătoare cu cele descoperite în sud-estul R.S.S. Ucrainene.

S-ar părea că istoria țării noastre începînd cu feudalismul este mai cunoscută. Lucrurile nu stau însă de loc așa. O dovadă este faptul că nu se cunoaște mai nimic despre începuturile orașului București și despre populația care a locuit pe aceste meleaguri. Cercetările făcute pînă acum permit să se spună că așezări mai temeinice pe malul Dîmboviței au fost în secolul al XIII-XIV-lea și ele au fost baza orașului de astăzi. Pînă acum urmele găsite de arheologi sînt încă slabe. Pe viitor cercetările vor arăta dacă aceste presupuneri sînt întemeiate.

La șantierul Radu-Vodă s-au găsit temeliile chiliilor și palatului monahal al unei mănăstiri din veacul al XVI-lea. Nu se știe de cine a fost ridicată. S-a constatat că biserica Bucur e de o dată foarte recentă și anume din secolul al XVIII-lea, fiind doar o capelă a vechii mănăstiri. Urmele găsite aici, ca și pe șantierele de la Curtea Veche, arată că Bucureștiul era un centru aglomerat la începutul veacului al XV-lea și că treptat s-a întins pe cele două maluri ale Dîmboviței.

În ceea ce privește veacurile mai apropiate de noi, șantierul de la Curtea Veche e mai bogat în monumente istorice. Aici s-a putut stabili temelia unui palat ce a fost ridicat de Mircea Ciobanul la mijlocul veacului al XVI-lea, împreună cu biserica curții cunoscută astăzi în mod greșit sub numele de Sft. Anton. În realitate biserica Sft. Anton — construită pe temeliile unei biserici incendiate în 1595 de Sinan Pașa — se afla în cuprinsul gheretelor din Piața de Flori și a ars la 1847, cu prilejul marelui incendiu care a pustiit atunci Bucureștiul. În ruinele bisericii se observă o frescă caracteristică veacului al XV-lea. N-ar fi exclus ca această biserică să fie ridicată pe temelii mult mai vechi. În jurul bisericii s-au găsit temeliile vechiului palat domnesc și urmele unui sistem de canalizare, și anume conductele de apă potabilă care alimentau și o fîntînă aflată aici. Apeductul alcătuit din olane trecea prin curtea bisericii și se îndrepta spre actuala Piață de Flori. Tot la Curtea Veche s-a găsit o construcție care folosea ca visterie pentru ape. Aici se strîngeau și se distribuiau apele în interiorul palatului. Această construcție datează de la începutul veacului al XVII-lea și arată perfecțiunea la care ajunseseră meșteșugarii noștri în această perioadă.

În strada Soarelui s-au găsit tot temelii ale vechiului palat și un zid de o factură mult mai veche, caracteristic secolului al XIV-XV-lea, construit din bolovani și cărămidă. Tot aici s-a dat de o pivniță datînd din secolul al XV-lea. În ea s-au găsit coloane de piatră care amintesc descrierea palatului făcută de călătorul italian Delchearo. Curtea Veche s-a năruit la sfîrșitul secolului al XVIII-lea și locul s-a vîndut la mezat.

Cercetările făcute în preajma Curții Vechi, pe strada Sft. Ion Nou și pe lîngă vechea Mitropolie a Munteniei, au întărit rezultatele săpăturilor de pînă acum. Ele au scos la iveală ceramică datînd de acum 3000 de ani și pînă în secolul al XVIII-lea. Aceste săpături au mai scos la iveală un lucru pe care îl ascundeau istoricii burghezi. E vorba de bordeiele ce se aflau chiar în apropierea palatului domnesc și care dovedesc că în preajma palatelor, poporul trăia în condiții mizere. În str. Sft. Ion Nou s-au găsit urmele a numeroase bordeie din veacurile XVI-XVIII și care permit să se tragă unele concluzii despre traiul locuitorilor orașului.

Cercetările asupra vechimii orașului București continuă și vor da posibilitate istoricilor să ne aducă la cunoștință felul în care s-a desfășurat viața poporului nostru de-a lungul istoriei sale.

TIPARUL ÎN CULORI

„Aș vrea să aflu care este procesul tehnic de executare a reproducerilor poligrafice în culori care apar în „Flacăra" — ne scrie tovarășul Alexandru Tudoran, ajustor la uzina „Steaua Roșie" din București.

Tiparul în culori a apărut încă pe la jumătatea secolului al XIX-lea. Pe atunci sistemul de lucru era manual. Originalul pregătit pentru a fi reprodus era redesenat pe piatră de către un litograf, făcîndu-se pentru fiecare culoare o altă piatră. Pietrele litografice erau puse în presă și se tipăreau culoare după culoare. Prin suprapunerea tiparului se obținea reproducerea în culori. Acest sistem de lucru, pe lîngă că nu dădea rezultate mulțumitoare în ceea ce privește exactitatea reproducerii față de original, era și dezavantajos prin faptul că nu se puteau realiza decît tiraje minime. Cu timpul sistemul de lucru a fost perfecționat, introducîndu-se sistemul de reproducere foto-mecanic.

Astăzi se folosesc trei sisteme pentru tiparul în culori: tiparul înalt, tiparul plan și tiparul adînc.

Toate aceste forme de tipărire folosesc același principiu pentru descompunerea lucrărilor în culori. Originalele sînt descompuse cu ajutorul unor aparate fotografice special construite, atașîndu-se în fața obiectivului un filtru de culoare.

Pentru tiparul înalt și tiparul adînc se fac trei filme reprezentînd culorile de bază (roșu, galben și albastru). Pentru tiparul înalt filmele se copiază pe zinc sau cupru, executîndu-se cîte un clișeu de zinc sau de cupru pentru fiecare dintre aceste culori. Pentru tiparul adînc se folosesc cilindrii de aramă, executîndu-se cîte un cilindru pentru fiecare culoare. Tipărindu-se culoare după culoare, se obține o reproducere foarte apropiată de original. La tiparul înalt, în majoritatea cazurilor, se folosește și culoarea de negru, pentru conturare. Este posibilă tipărirea oricărui original numai în trei sau patru culori, deoarece cerneala este transparentă.

Executarea gravurii pe cilindrii de tipar adînc.

Pentru tiparul plan se folosesc mai multe culori, deoarece cerneala nu este transparentă. Astfel, în afară de cele trei culori de bază, se folosesc mai multe culori ajutătoare. Acest sistem de tipărire este mai puțin indicat pentru fotografii, deoarece nu dă bogăție de semitonuri, fiind însă mai potrivit pentru reproducerea pastelurilor sau acuarelelor.

În ceea ce privește revista noastră copertile și o serie de planșe (în special cele reproduse după fotografii color) sînt tipărite după sistemul tiparului adînc. Planșele cu reproduceri de picturi în ulei ce au apărut în revistă s-au tipărit după principiul tiparului înalt. Iar în numărul nostru din 23 August 1954 am tipărit la tipar plan planșele ce reproduceau picturi în pastel și acuarelă.

Ar mai fi, desigur, multe amănunte tehnice de dat, dar spațiul acestei rubrici nu ne permite. Noi ne-am propus să scriem cîndva despre procesul de tipărire a revistei noastre și credem că o vom face în curînd, cînd vom încerca să satisfacem într-o mai largă măsură, curiozitatea cititorilor.

O mare sărbătoare A ATLETISMULUI NOSTRU

In fotografia din titlu: aspect de la deschiderea Campionatelor internaționale de atletism ale R.P.R.

Din nou Stadionul Republicii din Capitala patriei noastre a cunoscut, timp de trei zile, atmosfera sărbătorească a marilor competiții internaționale.

De-a lungul zilelor de concurs, sportivi reprezentînd 15 țări și-au disputat cu dîrzenie întîietatea la diferite probe din cadrul celei de a VII-a ediții a Campionatelor internaționale de atletism ale R.P.R. Tribunele au fremătat iarăși de încurajările și aplauzele cu care mulțimea spectatorilor a răsplătit măiestria concurenților, eforturile lor pentru obținerea de performanțe deosebite.

Și eforturile nu au fost zadarnice. Numeroși concurenți, romîni și străini, au realizat rezultate valoroase, ce pot fi înscrise alături de cele mai bune performanțe atletice ale anului.

Dar, în afară de performanțele sportive, aceste campionate, desfășurate sub semnul păcii și al prieteniei între popoare, au oferit un nou și minunat prilej de reînnoire a vechilor prietenii și de legare a altora noi între cei care, în aceste frumoase zile de toamnă, s-au întrecut pentru secunde și centimetri, pe pistă, la gropile de sărituri, sau la locurile de aruncări.

Ce altceva decît prietenia de care sînt animați i-a îndemnat pe Söter și pe suedezul Nevrup să se îmbrățișeze, sau pe sportivi din diferite țări, din R. D. Germană, din Austria și din Republica noastră Populară, din R.P. Bulgaria sau din Elveția, să-l felicite, cu entuziasmul caracteristic tinereții, pe francezul Bonino, pentru victoria sa pe „suta de metri“, ori cînd spectatorii din tribune, aplaudînd ridicați în picioare, entuziasmați de cursa danezului Nielsen în proba de 1500 m plat, l-au încurajat pe parcurs și l-au salutat călduros după victorie?

Și au fost multe astfel de manifestări ale prieteniei în cele trei zile de concurs, înaintea lor și după acestea.

Prin măreția sa, prin numărul țărilor participante, crescut față de alți ani, tradiționala competiție sportivă internațională a țării noastre se înscrie pe răbojul atletismului european ca una dintre cele mai reușite și mai importante manifestări de acest fel.

In această competiție, desfășurată la un înalt nivel sportiv, atleții țării noastre, alături de cei străini, s-au străduit, prin comportarea lor, să fie la înălțimea adversarilor pe care îi aveau de înfruntat în întreceri. Și sportivii noștri, în majoritatea lor, nu au înșelat așteptările. Opt din cele 32 titluri de campioni internaționali ai R.P.R. au fost cîștigate de ei. Astfel, ei au cucerit primul loc în clasamentul, neoficial, pe țări, și, o dată cu acesta, o frumoasă victorie pentru culorile dragi ale patriei. Cele opt titluri au fost cîștigate de Ion Söter la săritura în înălțime (1,95 m), Ilie Savel la 400 m garduri (53,7 sec.), Gabriel

J. Csermak (R.P.U.) a cîștigat pentru a treia oară titlul de campion internațional al R.P.R., aruncînd ciocanul la 60,82 m.

Cursa de 800 m plat-femei a fost cîștigată de către reprezentanta țării noastre E. Treybal, după care pe următoarele două locuri s-au clasat în ordine Dumitru Florica (R.P.R.) și Nyquist (Finlanda).

Titlul de campion internațional la triplu salt a revenit lui Virgil Zăvădescu, care a obținut rezultatul de 15,09 m, realizînd cu această performanță un nou record al R.P.R.

Georgescu la greutate (15,83 m), Lia Manoliu la aruncarea discului (43,57 m), Dumitru Paraschivescu la 10.000 m marș (46:13,6), Edith Treybal la 800 m plat (2:16,6), Iolanda Balaș la săritura în înălțime (1,63 m) și Virgil Zăvădescu la triplu salt (15,09 m — nou record al R.P.R.)

Acest succes ilustrează valoarea atletismului nostru, aflat pe drumul cel bun, ca urmare a experienței și învățămintelor atletismului sovietic, pe care atleții romîni le aplică permanent în activitatea lor sportivă.

Pregătirea tehnică, dorința lor patriotică de a se situa pe locuri cît mai bune în clasamentul probelor, au făcut ca tineri cum sînt: Virgil Zăvădescu, Daniel Grafenștein, Iulius Iordan, Constantin Crețu, Ion Knaller, Romeo Coveianu, Ana Roth, Gabriela Stoica, precum și alți atleți, cu o experiență mai îndelungată, ca Dumitru Paraschivescu, Ion Söter, Mircea Dumitrescu, Iolanda Balaș, Lia Manoliu, Edith Treybal etc., să realizeze rezultate valoroase. O remarcă specială merită Claudia Dumitrescu, care, deși în timpul ultimului schimb al ștafetei de 4 × 100 m a clacat, a continuat totuși să alerge petru a obține un loc pentru echipa noastră în clasamentul probei, dînd, prin comportarea ei, un frumos exemplu de patriotism.

Dintre performanțele deosebite realizate de atleții străini ies cu deosebire în relief cele înregistrate de I. Csermak (R.P.U.) la ciocan (60,82m), I. Sidlo (R.P. Polonă) la suliță (76,05 m), Ferenc Klics (R.P.U.) la disc (50,94 m), R. Bonino (Franța) la 100 m (10,6 sec.), J. Goudeau (Franța) la 400 m (47,6 sec.), Gunnar Nielsen (Danemarca) la 1500 m (3:49,8), Gizela Köhler (R.D.G.) la 100 m (12,0 sec.), 200 m (24,8 sec.) și 80 m garduri (11,2 sec.), Maria Feher (R.P.U.) la greutate (13,46 m).

Una dintre cele mai spectaculoase probe ale concursurilor a fost cursa de 10.000 m marș, la sfîrșitul căreia victoria a revenit, după o dispută pasionantă, atletului nostru Dumitru Paraschivescu. După ce Kun (R.P.U.) și Paraschivescu depășesc pe Weber (R.D.G.), care conducea după 6000 m, se duce o luptă epuizantă între atletul romîn și cel maghiar. Paraschivescu, cu 100 m înainte de sosire, atacînd puternic, își asigură victoria ce entuziasmează pe spectatori.

In afară de cele 8 titluri obținute de sportivii noștri, 13 probe au fost cîștigate de atleții celorlalte țări de democrație populară participante la campionate.

O impresie frumoasă au lăsat sportivele din R.D. Germană, care — ca urmare a pregătirii tehnice și tactice excelente, demonstrate cu prisosință în comportarea lor din cadrul întrecerilor — au obținut unele dintre cele mai bune performanțe.

De aceeași apreciere s-a bucurat din partea publicului spectator atletul bulgar Peter Spasov, care a cîștigat primul loc în proba de 3000 m obstacole (9:03,2), stabilind cu acest prilej și un nou record al țării sale.

O înaltă clasă și o valoare tehnică deosebită au arătat sprinterii francezi care, împreună cu V. Sillon, recordmanul Franței la săritura cu prăjina și cîștigătorul probei la aceste campionate (4,25m), au atras simpatiile și aplauzele spectatorilor.

La capătul concursurilor, cupele oferite de comisia de organizare au încununat eforturile celor mai buni trei atleți și atlete, acei ale căror performanțe au obținut cel mai mare punctaj.

*

Seara începuse a-și lăsa umbrele asupra stadionului, cînd aceiași trompeți, care cu trei zile în urmă anunțaseră deschiderea festivă a competițiilor, au dat semnalul închiderii celei de a VII-a ediții a Campionatelor internaționale de atletism ale R.P.R. In acordurile melodioase ale Imnului nostru de Stat, pavilionul, ce străjuise timp de trei zile desfășurarea întrecerilor sportive, a fost coborît.

Braț la braț, legați de aceeași pretenie ce n-a lipsit o clipă din sufletele lor, în ritmul marșului sportivilor și în ovațiile entuziaste ale spectatorilor, concurenții au defilat prin fața tribunelor, luîndu-și rămas bun de la acei care, timp de trei zile, din tribune, i-au încurajat, i-au admirat și i-au răsplătit cu aplauze neprecupețite, pentru măiestria lor.

Romulus SCURTU

FRANCE
FRANCE
FRANCE
R.P.R.

Primele trei echipe clasate la ștafeta 4×400 m.-bărbați. Pe primul loc se găsește echipa Franței, urmată de cea a Suediei pe locul II, iar pe locul III de echipa R.P.R.

O clipă, și sulița va zbura la 43,58 m. Cu acest rezultat A. Reimesch (R.P.R.) se înscrie pe locul II al probei.

Cu o frumoasă aruncare a discului, Lia Manoliu s-a clasat pe primul loc la această probă, cu 43,57 m, performanță ce i-a adus titlul de campioară internațională a R.P.R. pe anul 1954.

După o aprigă dispută cu maghiarul Kun, Paraschivescu trece primul linia de sosire în cursa de 10.000 m marș, obținînd astfel titlul de campion internațional al R.P.R.

FRANCE
R.P.R.
II
I
III

Dintre cei opt concurenți la aruncarea greutății, pe primul loc s-a clasat G. Georgescu cu o aruncătură de 15,83 m, Thomas (Franța) și Van Der Sande (Belgia) s-au clasat pe locurile II și respectiv III.

① Cea mai bună performanță la săritura în înălțime-femei a realizat-o Iolanda Balaș (1,63 m). Pe locurile II și III s-au clasat Rode (Danemarca) cu 1,50 m. și, respectiv, Handtke (R.D.G.) cu 1,45 m.

② Iată-l pe Ilie Savel conducînd în cursa de 400 m garduri, pe care a cîștigat-o cu timpul de 53,7 secunde, devenind campion internațional al R.P.R. pe anul 1954.

③ Pentru a șaptea oară Ion Söter ocupă primul loc pe podiumul învingătorilor la tradiționalele campionate. Pe locul II se află Nevrup (Suedia), iar pe locul III Knaller (R.P.R.).

Socoteala măgarului

Un baci tehui, odată, prin vale se pornise
Să-şi caute un cîine, fiindcă al lui murise.
Şi întîlnind un lup, crezu că-i un dulău :
„Aşa un cîine-aş vrea : frumos, voinic şi rău !"
Intră cu el în vorbă... Doar după multă rugă
Lupu-a primit să intre la baciul nostru slugă.
Şi, dacă-n orice noapte, fără să lase urmă,
Cîte o oaie, două, îi dispăreau din turmă,
Nici gînd n-avea ciobanul de paznic a se plînge,
Căci bravul lup adesea venea umplut de sînge
Cînd se-ntorcea din lupta cu hoţii dimineaţa.
„Sărmanul, pentru stînă, nu-şi cruţă de loc viaţa !"

Ca-n orişicare turmă şi-n asta, un asin
Era-ntre oi mai mare şi huzurea din plin :
Avea păşuni întinse cu iarbă din belşug
Şi nu ştia de hamuri, de şa, samar sau jug.
Dar, ca boierii dînsul, de-atîta viaţă bună,
Nu prea putea să doarmă în nopţile cu lună
Şi hoinărea atuncea hai-hui, prin lăstăriş.
Aşa umblînd odată văzu într-un tufiş
Trei lupi înfulecînd din nişte oi şi...
groaznic !
Intr-unul dintre ei recunoscu pe paznic !

„Iha ! Aşadar asta
Ţi-e paza ?!... Biete oi !
Vă scap eu de năpasta
Căzută peste voi !
Hei, Iudă fără neam !
Jivină nărăvită !
Bandit bătrîn ! Te am
La mine în copită !
Dau totu-ndat' pe faţă
Şi turma am s-o scap !"
Şi, prima oară-n viaţă,
Porni măgaru-n trap.
Da-ncetini curînd,
Apoi se-opri de tot
Şi zise-abia suflînd :
„Ia stai să mă socot !
Nu fac vreo neghiobie
Dacă mă duc şi-i spun ?
La ce-mi trebuie mie
Cu haita să mă pun ?
Şi, ce-i, la urma urmii,
De rod şi ei un os ?
Is prost, de dragul turmii,
Să-mi caut vreun ponos ?
De ce să stau mereu
De-acum cu frica-n sîn ?
Mai bine să-mi văd şi eu
De paie şi de fîn !"

De-atunci măgarul nostru se cam ferea să iasă
În nopţile cînd luna era prea luminoasă.

Dar cum s-a terminat cu oile curînd,
Măgarul cel isteţ veni şi el la rînd.

*

Mai sînt şi printre noi dintre acei cari
Îi ştiu pe lupi, dar fiind... (Nu-mi plac vorbele tari !)
Şi nu vor să înţeleagă : pe lupi ori îi jupoi,
Ori ei înghit de-a valma măgari prudenţi şi oi !

Dan SOLOMON

JOCURI DISTRACTIVE

PE STADIOANE

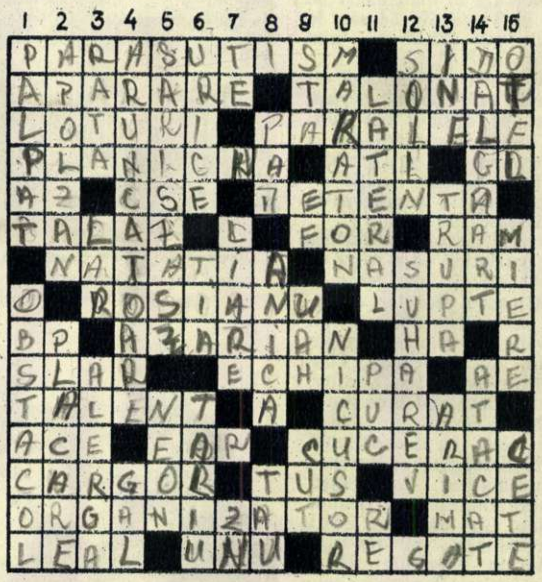

ORIZONTAL: 1. Sport în care te lansezi — Cunoscut jucător de tenis de masă maghiar, fost campion mondial. 2. Linia de fund la fotbal, rugbi etc. — Scosul mingii cu piciorul din grămadă la rugbi. 3. Echipele cu rezervele lor — Aparat de gimnastică. 4. Vestit portar cehoslovac — Îi găsiţi la hipodrom — Gol gol! 5. Literă slavonă — Jumătate din Csepel! — Calitate primordială a trăgătorilor la volei. 6. Cînd este prea mare, împiedică pe canotori să realizeze un timp bun — Avantaj de puncte — Regiunea Autonomă Maghiară. 7. Înot, polo, sărituri (art.) — Ale boxerilor sînt turtite. 8. Tînără şi talentată jucătoare de tenis — Disciplină sportivă. 9. Bun pentru — Gimnast sovietic, campion mondial la proba de inele — Începi să ridici halterele. 10. Jucător de tenis de masă cehoslovac — 11 la fotbal sau 6 la volei — Diftong. 11. Calitate necesară unui bun sportiv — Un joc clar, fără multe artificii (fig.). 12. Bolduri — Iar (arh.) — Fotbalist sibian. 13. Atacant la Ştiinţa-Timişoara — Cerneala... luptătorilor! — Al doilea după preşedinte. 14. Răspunde de buna organizare a unui meci — Termen la şah. 15. Cinstit — Numărul portarului la fotbal — Concurs nautic (pl.).

VERTICAL: 1. Pipăit — II sar atleţii. 2. Stoper din echipa de fotbal C.C.A.— Aruncare la picioarele adversarului, la rugbi. 3. A nimeri alături de poartă — Pronume etrusc — Verbul sprinterilor. 4. Lia Manoliu, Melania Velicu, Aneliese Reimesh etc. — Jucător de rugbi la Swansea. 5. Jucătoare de tenis de masă, a făcut parte din echipa R.P.R. care a cîştigat anul trecut titlul de campioană mondială (2 cuv.) — Gaz ... luminos. 6. Hrisoave—Nume feminin — Element chimic. 7. Pronume — Toate au rubrici de sport — Zinc. 8. Fluviu în Italia — Alt nume feminin — Pronume posesiv. 9. Nu ia plecarea — Eugen Florescu — Munte în Algeria — Una din competiţiile sportive de masă de acum cîţiva ani, cu ajutorul căreia s-au ridicat mulţi sportivi de frunte. 10. Probă atletică cîştigată de Meyer S. la ediţia a VII-a a Campionatelor internaţionale de atletism ale R.P.R. — Atacant în echipa R.P.R. de fotbal. 11. Jocul mingii pe extremă — Minge de... hochei ! — Notă muzicală. 12. Şahist finlandez care a participat la turneul zonal de la Praga — Cunoscut sprinter sovietic. 13. Fructe din Gabon — De teatru sau militară! — Post la rugbi. 14. Ciclist danez, cîştigătorul ultimei ediţii a „Cursei Păcii" — Înaintaşul de către fundaş. 15. Una din atletele care s-a lansat în concursurile competiţionale de masă — Pasiunea ursului — Grupuri, pot fi şi de sportivi.

Cuvinte mai puţin cunoscute: VICO, UAH, INE.

ŞAH

Problemă publicată în revista „Şahmati S. S. S. R." în cadrul unui concurs de dezlegări pentru probleme—miniaturi

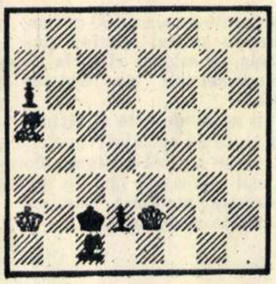

Mat în 2 mutări

(Controlul poziţiei: Alb: Ra2, De2, Na5; Negru: Rc2, Nc1, Pp. a6, d2)

Deşi pe tabla de şah se găsesc doar 7 piese, problema nu este totuşi atît de simplă cît s-ar părea la prima vedere. Dacă dama albă părăseşte orizontala 2-a, atunci pionul negru d2 se poate transforma pe cîmpul d1 în diferite piese, creînd apărări neaşteptate. Nebunul alb nu poate muta, din cauza a6-a5, iar regele, din cauza şahurilor nebunului negru. Cu puţină răbdare, veţi găsi soluţia ingenioasă, chiar fără a utiliza tabla şi figurile.

DEZLEGAREA JOCURILOR DIN NUMĂRUL 19

„VITICOLA"

ORIZONTAL: 1. CRACANA — MANA. 2. STRUGURE-AUREL —A. 3. MALAGA—ARBUST—TILV. 4. AB—MITIC—BAT—CORBI. 5. SATENA—VUI—AT. 6. A—A—IT—ARTA—I. 7. PRE—O—SPANAC. 8. COTNAR—EE—ALO. 9. EMA—G—CIRCEL-NINEL. 10. PERORA-PANCIU—LASA. 11. TAMIIOASA—ZEMOSI. 12. SASCA—CADA.

VERTICAL: 1. MASA—CEP. 2. SABA-POMET. TL-TARTARA. 4. CRAME-EN-OM. 5. RUGINI—AGRIS. 6. AGATATOR-AIA. 7. CU—I—C—OS. 8. ARAC—IPAC. 9. NER—RASA. 10. A—BB—CNA. 11. AUA—EC—C. 12. MUST—LIZA. 13. ART—VASE—UED. 14. NE—CURPENMA. 15. ALTOITA—ILO. 16. IR—ANANAS. 17. ALBA—ALESI. 18. VITICOLA.

Monoverb cu încastru:

(XXXXXXOXXX)

Contingent.

REÎNNOIŢI DIN VREME ABONAMENTELE LA REVISTA „FLACĂRA" PE ANUL 1955

REDACŢIA: BUCUREŞTI PIAŢA SCÎNTEII Căsuţa Poştală 56 Tel. 7.60.10 Int. 1788
ABONAMENTE: la toate oficiile poştale din ţară şi la factorii poştali şi difuzorii voluntari din întreprinderi şi instituţii.
PREŢUL ABONAMENTELOR 3 luni: 9 lei; 6 luni: 18 lei; un an: 36 lei

Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin".

MAI SÎNT ŞI DIN ACEŞTIA...

Colectorul Ion Veştemean, din comuna Topîrcea, raionul Sibiu, îi ajută pe chiaburi să saboteze colectările de carne. El face chefuri cu chiaburul Ion Cătară.

Ion Cătară: — Spune tu, nu-i de ocară
Toată cota să le-o dai?
Veştemean; — Nici o grijă, nea Cătară,
M-ai convins de mult că n-ai...

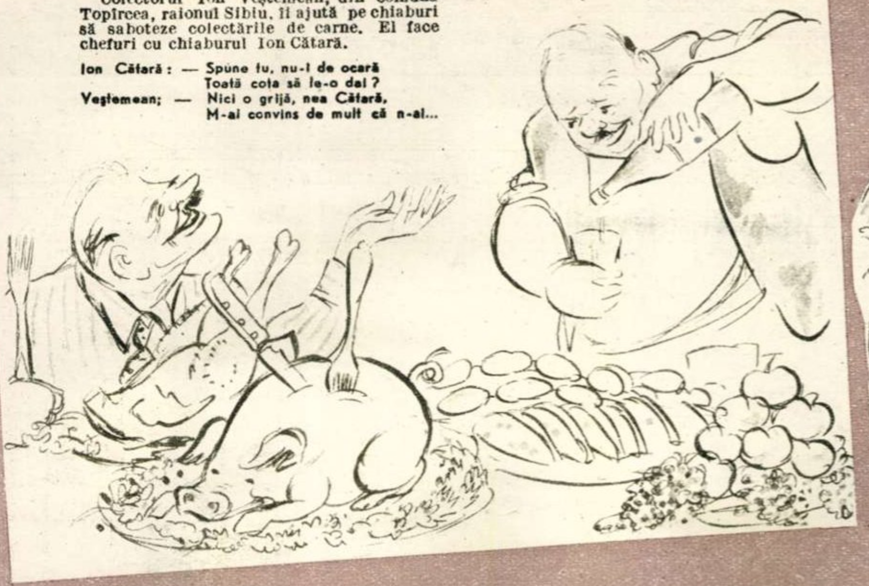

In comuna Fundeni, regiunea Galaţi, zac în dulapul sfatului popular comunal cereri de întovărăşiri nerezolvate din 1952.

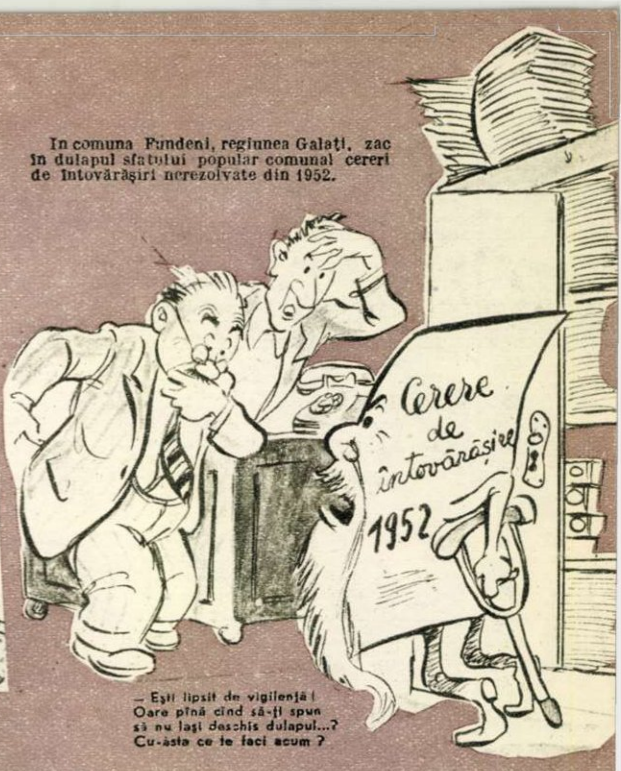
Cerere
de
întovărăşire
1952

— Eşti lipsit de vigilenţă!
Oare pînă cînd să-ţi spun
să nu laşi deschis dulapul...?
Cu-ăsta ce te faci acum?

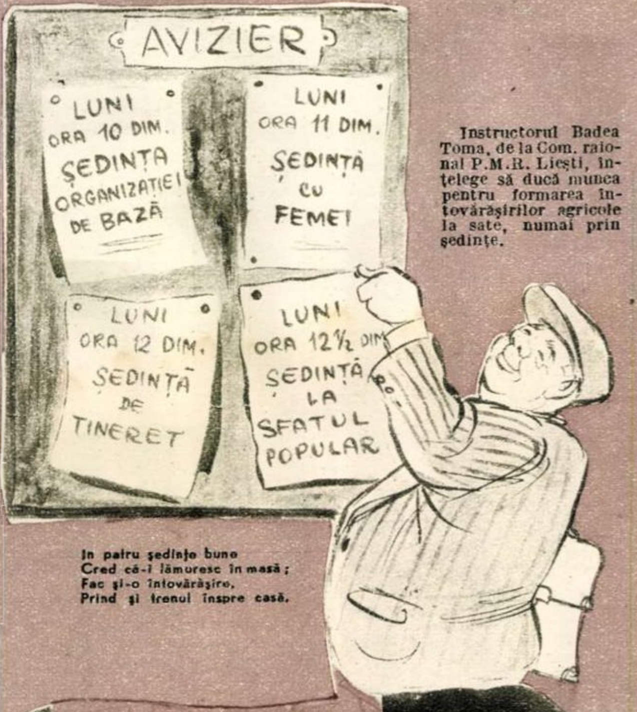
AVIZIER
LUNI
ORA 10 DIM.
ŞEDINŢA
ORGANIZAŢIEI
DE BAZĂ
LUNI
ORA 11 DIM.
ŞEDINŢĂ
CU
FEMEI
LUNI
ORA 12 DIM.
ŞEDINŢĂ
DE
TINERET
LUNI
ORA 12½ DIM.
ŞEDINŢĂ
LA
SFATUL
POPULAR

Instructorul Badea Toma, de la Com. raional P.M.R. Lieşti, înţelege să ducă munca pentru formarea întovărăşirilor agricole la sate, numai prin şedinţe.

In patru şedinţe bune
Cred că-i lămuresc în masă;
Fac şi-o întovărăşire,
Prind şi trenul înspre casă.

Delegatul de batoză Nicolae Zamfir, din comuna Chirnogeni, raionul Negru-Vodă, a înlesnit chiaburului Gheorghe Maioru să sustragă de pe arie aproape 2.000 kg grîu.

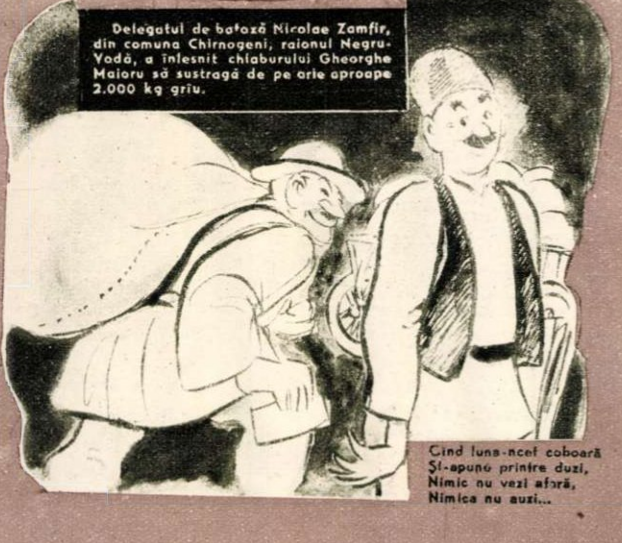

Cînd luna-ncet coboară
Şi-apune printre duzi,
Nimic nu vezi afară,
Nimica nu auzi...

La centrul de închiriat maşini şi unelte agricole de pe lîngă cooperativa de consum Scorţeni, raionul Moineşti, uneltele zac aruncate, defecte, claie peste grămadă.

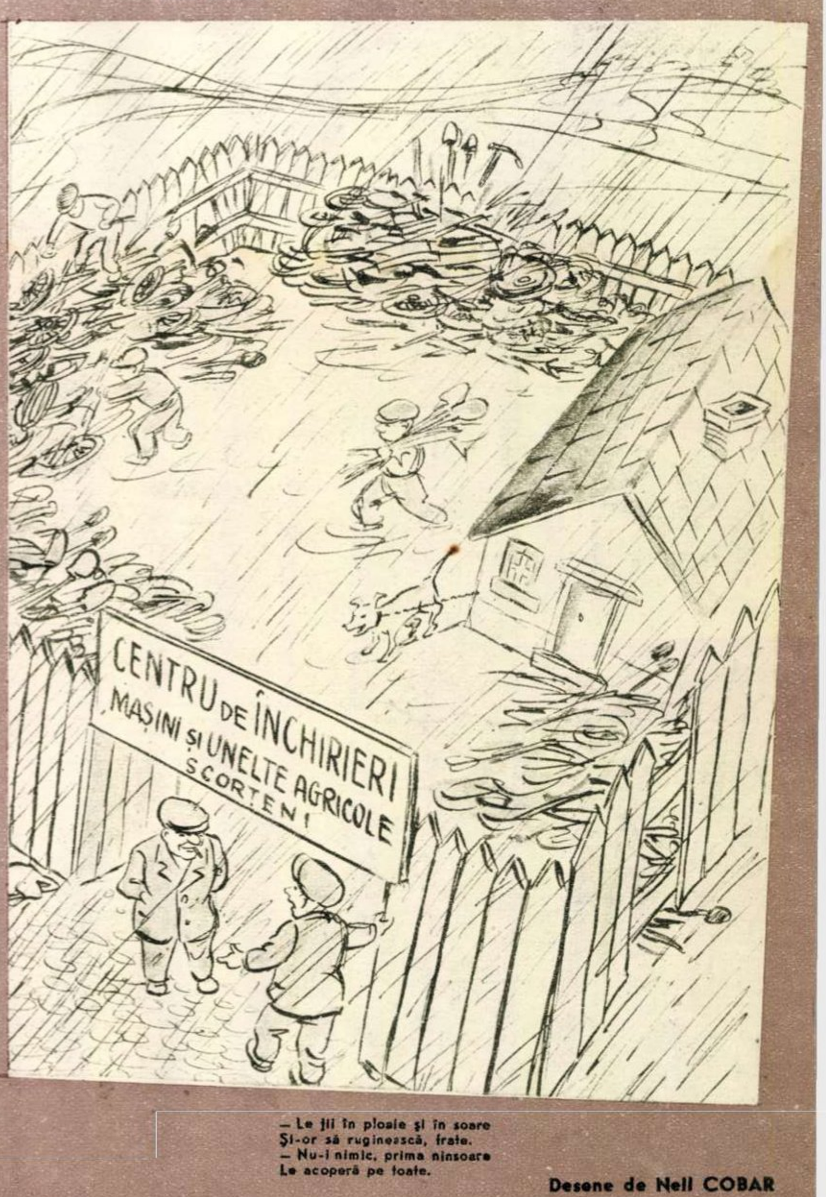
CENTRU DE ÎNCHIRIERI
MAŞINI ŞI UNELTE AGRICOLE
SCORŢENI

— Le ţii în ploaie şi în soare
Şi-or să ruginească, frate.
— Nu-i nimic, prima ninsoare
Le acoperă pe toate.

Desene de Nell COBAR

Catrene de Ion VULPESCU

Bibl. Centr Palat
Cult. –
123

Prețul 1,50 lei

05
F 63

FLACARA

Nr. 21 (46) — 1 NOIEMBRIE 1954

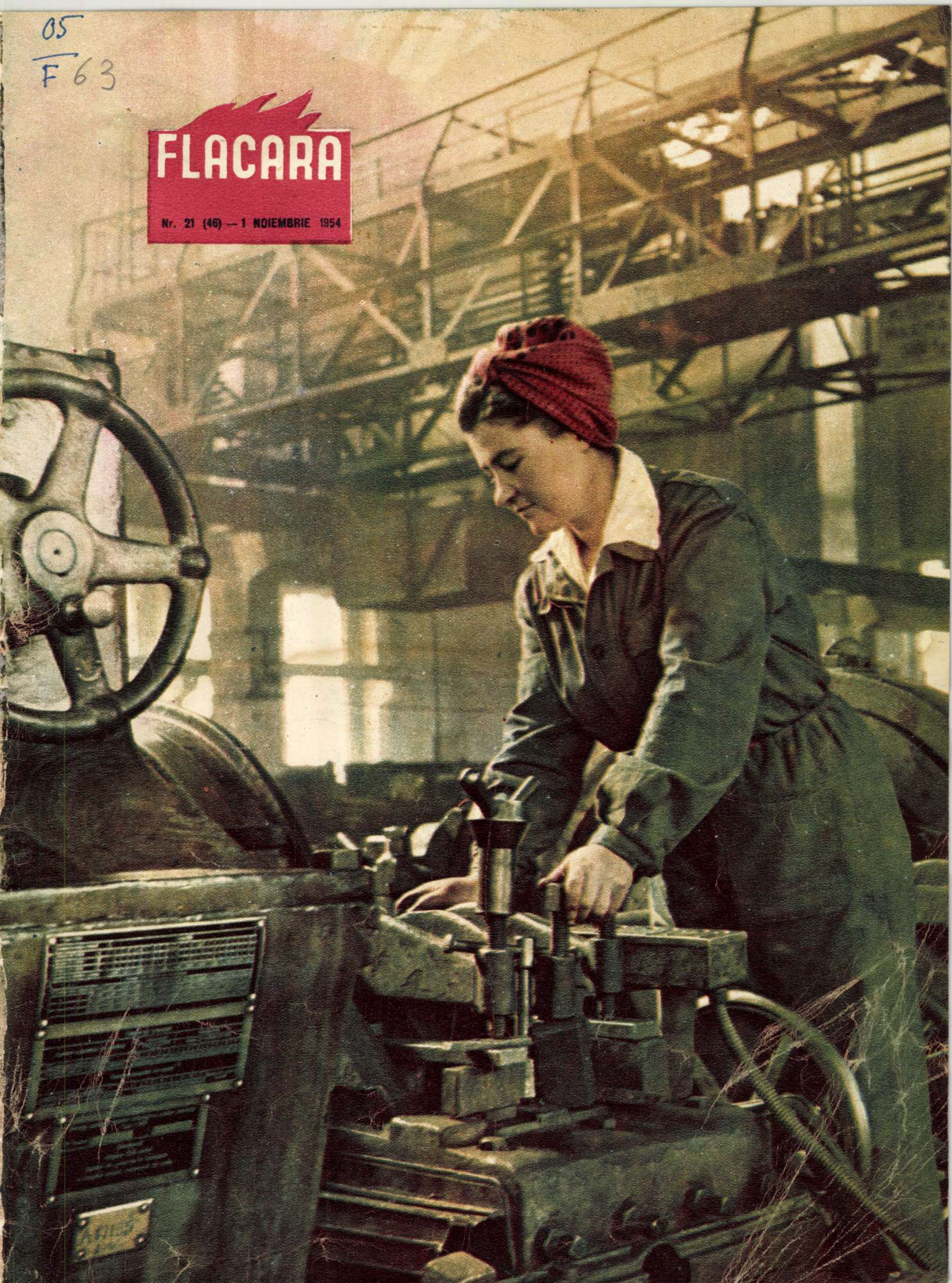

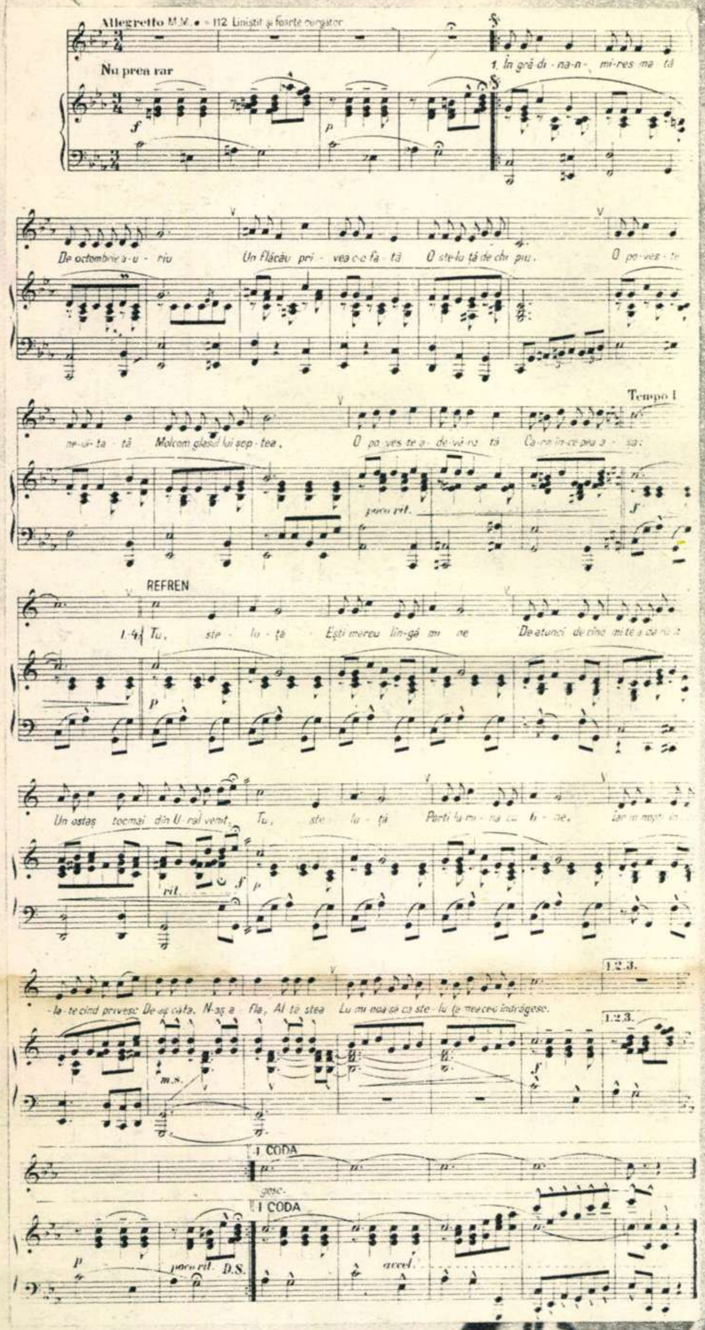

Cîntecul steluței

Versuri:
ȘTEFAN TITA

Muzica:
ELLY ROMAN

I

In grădina-nmiresmată
De octombrie-auriu,
Un flăcău privea c-o fată
O steluță de chipiu.
O poveste neuitată
Molcom glasul lui șoptea,
O poveste-adevărată
Care începea așa:

Refren:

„Tu, steluță,
Ești mereu lîngă mine
De-atunci de cînd mi te-a dăruit
Un ostaș tocmai din Ural venit.
Tu, steluță,
Porți lumina cu tine;
Iar în nopți înstelate, cînd privesc
De-aș căta,
N-aș afla
Altă stea
Luminoasă ca steluța mea
Ce-o îndrăgesc."

II

Povestea cu drag flăcăul
De-un ostaș din răsărit,
Care-n luptă cu dușmanul
Ca pe un frate l-a simțit.
Lin se presăra pe fire
Un octombrie-auriu,
Cînd i-a dat la despărțire
Steaua lui de la chipiu.
(refrenul)

III

Și-a trecut clipa și anul
Mai ușor și cînd mai greu,
Dar steluța, ca mărgeanul,
Cu flăcăul e mereu.
El o poartă jos în mînă,
Ori cînd trece-al casei prag,
Ea-i zîmbește ca lumina
Cînd e-alături chipul drag.
(refrenul)

IV

In grădina fermecată,
Ca-n al basmelor tărîm,
Seara crește parfumată
Ca o umbră de salcîm.
Și-un flăcău privea c-o fată
O steluță ca de jar,
Ca o inimă curată
Ce le-a fost trimisă-n dar.
(refrenul)

PERTA I-a: Strungărița fruntașă Maria Păduret de la Atelierele C.F.R.

COPERTA IV-a: Spre Poiana Stalin.

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACARA

Nr. 21 (46) 1 NOIEMBRIE 1954 ANUL III

REVISTĂ BILUNARĂ SOCIAL—POLITICĂ ȘI LITERAR—ARTISTICĂ

Adunarea festivă de deschidere a Lunii Prieteniei Romîno-Sovietice, ce a avut loc la 12 octombrie în sala Teatrului de Operă și Balet al R.P.R.

REAZEM AL MARILOR NOASTRE NAZUINȚE

Sînt 37 de ani de cînd tunurile „Aurorei“ au vestit lumii nașterea unei ere noi. De pe o șesime a globului au căzut sfărîmate lanțurile robiei imperialiste, pentru întîia oară în istorie luînd ființă un stat al muncitorilor și țăranilor. Sub soarele nemuritorului Octombrie s-au încălzit de speranță inimile tuturor oamenilor cinstiți din lume. A tresăltat de bucurie și inima poporului romîn, legat de poporul rus printr-o prietenie seculară; însăși cucerirea independenței de stat a Romîniei la 1877 era una din roadele prieteniei cu poporul rus.

Niciodată în istorie între oamenii muncii din cele două țări n-au existat contradicții, ură sau dușmănie — așa cum ar fi vrut stăpînitorii romîni sau străini care jefuiau țara noastră — ci întotdeauna au fost relații bune, de prietenie. În anii întunecați ai fascismului în multe case de oameni simpli, seara la lumina lămpii, cu storurile trase, se citeau cărți sau broșuri care povesteau despre viața omului sovietic. Erau pagini dătătoare de putere și speranță că așa va fi și la noi, odată.

Și istoria, cu legile ei implacabile, a dovedit că și la noi se poate înfăptui ceea ce partidul lui Lenin și Stalin înfăptuise cu ani în urmă în Rusia. Poporul sovietic prin viteaza sa armată ne-a eliberat, creînd forțelor înaintate din țara noastră condițiile favorabile cuceririi independenței naționale și instaurării regimului democrat-popular. Dragostei și recunoștinței poporului romîn față de poporul sovietic le-a dat glas poetul:

Stea nouă, rază de lumină
La răsăritul tău fruntea-mi se-nclină
Căci tu ești răsăritul țării mele
In era cînd se-nalță roșii stele.

Sub lumina strălucitoare a roșiei stele, sub steagul internaționalismului proletar, s-a călit prietenia romîno-sovietică în cadrul puternicului lagăr socialist, prin relații nemaicunoscute în istorie, relații de tip nou, bazate pe egalitate deplină și respectul reciproc al suveranității de stat.

Clauzele și cifrele înscrise în numeroasele acorduri dintre R. P. R. și U. R. S. S. și în primul rînd în tratatul de prietenie, colaborare și asistență mutuală încheiat în februarie 1948, s-au tradus în viață prin construcții de uzine, combinate, centrale electrice. Ne-au trimis oamenii sovietici utilaj pentru înzestrarea uzinelor, proiectele și documentația necesară noilor construcții, ne-au trimis și specialiști, tehnicieni de frunte, care au ajutat muncitorilor și tehnicienilor romîni să-și însușească tehnica nouă.

Succesele obținute în dezvoltarea industriei grele, în opera de electrificare, termocentrale ca cea de la Sîngeorgiu de Pădure, hidrocentrala „V.I.Lenin“ de la Bicaz și altele, sînt roade ale mărețului ajutor sovietic.

În sprijinul programului de măsuri economice inițiat de partid în august 1953, menit să ducă la ridicarea nivelului de trai al oamenilor muncii, Uniunea Sovietică ne ajută, livrîndu-ne utilaj pentru industria ușoară: o fabrică de garnituri de carde, o filatură de cînepă și una de in, un combinat de fibre și fire de mătase artificială; cu utilaj sovietic s-a construit filatura „Moldova“ din Botoșani, filatura de la „Industria textilă“ din Lugoj, stația de egrenat bumbac de la Ciulnița, fabrica de praf de lapte de la Remetea, iar în curs de construire sînt două filaturi, la Fălticeni și Gheorghieni, o fabrică de penicilină, o fabrică de talpă sintetică și altele. Pe lîngă acestea U.R.S.S. ne livrează numeroase sorturi de materii prime pentru industria ușoară, precum și alimente ca zahăr, ceai, orez, cacao, ulei comestibil etc.

În anul acesta țara noastră importă din U.R.S.S. mari cantități de mașini agricole, îngrășăminte chimice și produse noi pentru tratarea semințelor. Toate acestea pentru ca agricultura noastră să se dezvolte rapid în sprijinul înfloririi întregii economii naționale, pentru ca nivelul de trai al poporului să crească neîncetat.

Dar nu numai atît. Minunata experiență a poporului sovietic, care a construit socialismul victorios și acum zidește comunismul, este pentru poporul nostru o comoară de neprețuit. Se ridică an de an noi contingente de fruntași ai întrecerii socialiste, care au preluat și aplicat creator metodele lui Bîkov-Bortkevici, Kolesov, Voroșin, Bașkirov, Kononenko, Kovaliov, Brediuk, Buneev și ale atîtor alți minunați maeștri ai tehnicii sovietice, de numele cărora sînt legate victoriile tuturor oamenilor cu care ne mîndrim, cum sînt Eroii Muncii Socialiste Haidu, Lungu, Adochiței, Voichiță, Vasilache și alții.

Știința și cultura sovietică sînt un bogat izvor de inspirație pentru intelectualitatea noastră legată de popor. Operele scriitorilor și creatorilor de artă sovietici educă pe cetățenii patriei noastre, îi ajută în făurirea conștiinței noi, socialiste. Pavel Korceaghin, Oleg Koșevoi, Meresiev, sînt minunate modele pentru tineretul nostru. Cultura sovietică, ideologia sovietică, însușită de popor, se transformă într-o uriașă forță materială.

Partidul Muncitoresc Romîn se călăuzește în activitatea sa după experiența măreață a Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, inspiratorul și organizatorul victoriilor strălucite ale poporului sovietic. Documentele partidului nostru privind dezvoltarea agriculturii oglindesc experiența istorică a P. C. U. S. aplicată la condițiile concrete din țara noastră în perioada actuală.

Poporul romîn, popor iubitor de pace, găsește în politica externă a Statului Sovietic un puternic reazem al propriilor sale năzuințe; el sprijină propunerile istorice ale Uniunii Sovietice cu privire la reducerea înarmărilor și interzicerea armelor de exterminare în masă, cu privire la asigurarea securității colective în Europa. Politica externă a țării noastre are la temelie prietenia cu puternica Uniune Sovietică, straja cauzei păcii în lumea întreagă, care opune dușmanilor păcii voința de pace a poporului sovietic și a sutelor de milioane de oameni din lumea întreagă.

Dragostea cu care au fost primiți oaspeții sovietici care ne-au vizitat țara, entuziasmul cu care sute de mii de oameni ai muncii au participat la manifestările din cadrul Lunii Prieteniei Romîno-Sovietice, succesele obținute în întrecerea socialistă de către oamenii muncii datorită aplicării în proporție de masă a metodelor sovietice de muncă, toate acestea sînt mărturii ale marii prietenii care leagă pe veci poporul romîn și poporul sovietic în lupta comună pentru fericire, pentru pace.

PAGINI DIN INT

Brigada noastră

Inainte de inceperea turnării, Ion Bălan dă ultimele sfaturi tovarăşilor din brigada sa.

— Atenţie la macara!

Din cabina sa, macaragiul zăreşte deodată toată secţia turnătorie cuprinsă de o animaţie deosebită. Muncitorii se îndreaptă cu toţii spre locul unde lucrează brigada turnătorului Ion Bălan. Brigada toarnă azi a patra retortă pe care s-a angajat să o dea în cinstea zilei de 7 Noiembrie.

Pentru scurt timp se face linişte aproape perfectă. Se aude numai sfîrîitul oţelului strălucitor, care a început să curgă în forme. Cîteva zeci de priviri urmăresc ţintă şerpii incandescenţi, care se molcomesc supuşi între pereţii formei. În faţă, luminaţi feeric de ploaia de fluturi roşii ce se nasc pentru cîteva clipe din fîşiile aprinse ale oţelului, se găsesc membrii uneia dintre cele mai bune brigăzi de turnători de la uzinele „23 August“: Ion Bălan, Gheorghe Chiriţă, Ştefan Manea, Constantin Neagu şi aşa-poreclitul „Costică-Păunul“

A, nu, porecla aceasta a fost abolită de mult. Putem să-i spunem acum cu toţii Constantin Radu. Penele de păun i-au pierit, opărite... Din fericire nu de lava incandescentă a oţelului, cum era să fie, ci de mustrările aspre ale tovarăşului Ion Bălan.

Cînd Constantin Radu s-a întors din armată, tovarăşii săi din brigadă nu l-au mai recunoscut. Dintr-un tînăr disciplinat şi modest cum plecase, devenise un om căruia nu i se mai putea ajunge cu prăjina la nas. Socotea că nu mai are nimic de învăţat în domeniul turnătoriei. Nimeni nu putea fi mai „priceput“ şi mai „plin de cunoştinţe“ ca el.

— Păunul ăsta o să ne dea de furcă serios, spuse într-o zi Ion Bălan ortacilor săi.

Şi oamenii găsiră că porecla i se potrivea de minune.

— Ei bine, adăugă Bălan, am să vă arăt eu cum se poate lecui un om ca el!

*

Faptele s-au petrecut nu demult. În cinstea zilei de 7 Noiembrie brigada lui Bălan îşi luase un angajament de cinste: să toarne 1300 roţi de vagoane, 4 retorte uriaşe şi, în plus, piese echivalente cu 6.000 ore-muncă pentru nişte agregate de ciment. Desigur că, pentru îndeplinirea acestui angajament, era nevoie de o luptă încordată, pricepere şi disciplină. La toate acestea se gîndise Ion Bălan cînd îl pomenise pe Constantin Radu.

Într-o zi el îi dădu o sarcină neaşteptată.

— Eşti cel mai priceput de aci, pregăteşte singur formele pentru turnare. E doar dorinţa ta să fii singur.

Cînd totul fu gata, Ion Bălan se prezentă pe neaşteptate să controleze treaba făcută:

— Aşadar, putem turna. Vino să le cercetăm mai atent împreună.

Dispozitivul de turnare era în întregime clădit cu superficialitate. Patul de pămînt, pe care trebuia să se sprijine viitoarea piesă turnată, lipsea. Oţelul incandescent ar fi rupt din această cauză pereţii dispozitivului. Praf s-ar fi ales din munca de o săptămînă a şase oameni.

Faţa lui Costică s-a făcut leoarcă de sudoare. Ochii i s-au dus în fundul capului şi buzele au prins a-i tremura; a îngăimat doar atît:

— Mai am încă multe de învăţat.

Şi într-adevăr, lecţia i-a servit de minune.

Brigada lui Bălan şi-a asigurat astfel scăderea rebuturilor, lecuind în acelaşi timp pe unul dintre membrii săi de fumurile de atotştiutor. Ea a găsit de asemenea şi alte metode pentru a se achita cu cinste de angajamentele luate în cinstea lui 7 Noiembrie.

Demne de amintit sînt inovaţiile făcute una după alta la dispozitivele de turnare a roţilor de vagon.

Prima inovaţie a fost turnarea lor în linie. S-a mărit în felul acesta cu o dată şi jumătate viteza de turnare. Apoi s-a trecut, la turnarea lor pe funduri de cochilii, direct pe inel, ajungîndu-se la o viteză de turnare de 60 de roţi pe schimb în loc de 30 cît era la început. Cea mai importantă inovaţie însă a fost montarea unei diafragme între roata turnată şi maselotă. Aceasta din urmă se înlătura, după turnare, cu aparatul de tăiere autogenă. Azi ea este îndepărtată cu o simplă lovitură de rangă. Procentul de rebuturi a scăzut, de la 8% cît era admis de plan, la 0,50%.

— Au ieşit atîtea lucruri bune din brigada noastră, mi-a spus tovarăşul Bălan, deoarece ne-am obişnuit să ne gîndim cu toţii laolaltă. Din atîtea capete nu e posibil să nu iasă ceva. La spectacole mergem împreună, cărţi citim în colectiv, pentru orice lucru ne punem cu toţii capul la contribuţie.

Şi întorcîndu-se deodată, spre a arăta pe membrii brigăzii sale, zise:

— Succesele cu care întîmpinăm Aniversarea Marii Revoluţii din Octombrie sînt rodul muncii întregului colectiv.

L. MAIOR

Tractoristul şi-a împlinit angajamentul

Era în zori...

Ion Tudorache semănase toată noaptea, iar acum îi dăduse locul pe tractor lui Chiriţă Duinea, un băieţandru să tot aibă şaptesprezece ani. M-am urcat lîngă el şi am pornit în lungul ogorului.

— Drăcia dracului!... Era cît p-aci să mă întreacă Săceanu, mormăi Chiriţă Duinea, apăsîndu-şi şapca pe-o sprînceană.

— Cine-i ăsta?...

— Nu-l ştii pe Constantin Săceanu?... Doar l-am chemat la întrecere.

— Şi cum a ieşit întrecerea?

— Să vezi poveste: era cît p-aci să fiu primul de la coadă, făcu Duinea, jumătate în glumă, jumătate în serios. Eu sînt venit aci la S.M.T. în Zănoaga de la şcoala de tractorişti din Băileşti. Am venit la practică... Prin optsprezece sau prin douăzeci august, Florea Cojocaru ne-a chemat pe toţi la întrecere pentru titlul de cel mai bun tractorist al staţiunii... Şi colac peste pupăză: tocmai cînd îmi era lumea mai dragă, mi-a venit sorocul să mă duc la examen... Ce să-ţi spun, tovarăşe, de necăjit ce eram, nici nu ştiam ce să mai fac!...

— Ei, şi te-ai dus?

— M-am dus, dar nu la examen, ci la tovarăşul director al staţiunii, la tovarăşul Constantin Ene.

— Şi!...

— Şi i-am spus că nu mă duc la nici un examen... N-am chef de loc să pierd întrecerea în cinstea lui 7 Noiembrie Adică ce, eu îs fără partid? Doar sînt şi eu utemist! Şi ce, numai Cojocaru ori Săceanu, ori ceilalţi să se bucure de rezultatele întrecerii şi mie să mi se strepezească dinţii?... Nu?... Şi i-am zis: să se amîne examenele pînă după terminarea campaniei de toamnă!...

Tovarăşul director a rîs tare, se vedea că rîdea din toată inima.

„Nu te necăji de pomană — mi-a zis el. La examen tot trebuie să te duci...“

Să mor de ciudă nu alta, cînd l-am auzit. M-am şi ridicat să plec, dar cînd a continuat, m-am aşezat pe scaun din nou.

„...O să te ducem cu maşina pînă la Băileşti şi tot cu maşina te aducem înapoi. Să vrei să pleci din staţiune, şi tot nu te lăsăm...“

Şi m-am dus cu maşina. Şi iacă aşa am pierdut numai o zi cu examenele. Am reuşit de minune şi cînd m-am întors eram tractorist în toată legea...

— Şi cu angajamentul cum stai?

— Ehei, să fii dumneata sănătos! Se vede că ai cam rămas în urmă cu evenimentele... Păi, mi-am împlinit de-o săptămînă planul anual! Uite: cuplajul ăsta de trei semă-

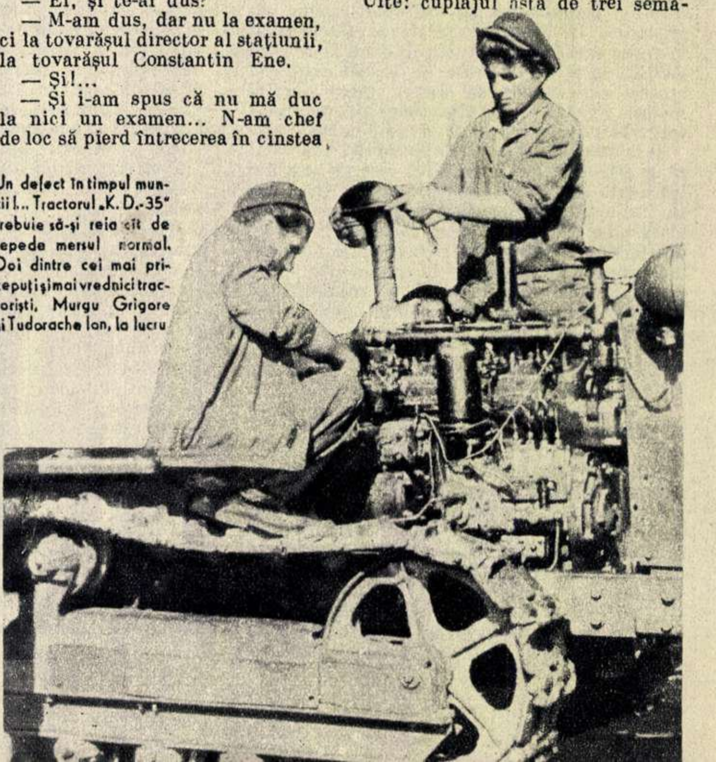

Un defect în timpul muncii!... Tractorul „K. D.-35“ trebuie să-şi reia cît de repede mersul normal. Doi dintre cei mai pricepuţi şi mai vrednici tractorişti, Murgu Grigore şi Tudorache Ion, la lucru

RECERE

nători, l-am făcut împreună cu tovarășul agronom de sector, cu Marin Troacă și cu Ion Tudorache, abia de două săptămîni... Și de atunci dau mai bine de trei norme zilnic... Mi-am recuperat de mult timpul pierdut cu examenele... Nu puteam alt fel, că doar mi-am dat cuvîntul în fața Partidului!...

— Oprește o clipă, măi! strigă cineva din urmă și Duinea opri. Cel ce striga, un colectivist de la gospodăria agricolă „Drumul lui Lenin“, din comuna Amărăști de Sus, umplu cele trei semănători cu grîu și tractorul porni mai departe, împroșcînd rotocoale de fum albăstrui peste ogorul ars de soarele tomnatic. Chiriță Duinea se întoarse spre mine. Ceva îi străfulgeră în privire și toată ființa îi înflori într-un zîmbet luminos întocmai ca un răsărit larg. Continuă:

— ...Și de aci înainte tot trei norme voi da zilnic! Apoi, după o clipă de gînduri — poate că și mai mult!...

Andrei ARDELEANU

Un dar prețios

De la tovarășul Ion Petrescu, președintele comitetului de întreprindere, aflu de la început un amănunt surprinzător: fabrica din fața noastră nu e de ieri, de azi, cum bănuisem. Ea are o vechime de peste douăzeci de ani. Cu toate acestea, e limpede că tot ce se zărește e clădit de scurtă vreme.

În multe părți schelele mai îngrădesc încă zidurile proaspete, curtea e plină de gropi de var, de saci de ciment, cărămizi și alte materiale de construcție.

Sînt lămurit apoi pe îndelete.

Acum douăzeci și ceva de ani, un meșter, cizmar pare-se, deschidea aci, pentru prima oară, un modest atelier de pantofărie. Trecînd în stăpînirea unor noi patroni, atelierul, lărgit și modernizat, capătă numele de „DRATA“, după inițialele noilor săi stăpîni.

Acestea sînt așadar începuturile actualei fabrici de încălțăminte „Ștefan Gheorghiu“. În condiții insalubre de nedescris, sub exploatarea nemiloasă a patronilor, munceau aci, ca într-o adevărată corporație medievală, cîteva zeci de muncitori.

Cu această înfățișare a intrat „fabrica“ în patrimoniul statului, la naționalizarea din 1948.

— De atunci, îmi spune zîmbind tovarășul Petrescu, sîntem într-o continuă mutare.

— Eu, de pildă, sînt la a treia mutare, intră în vorbă bătrînul muncitor Mihai Popescu. Și adaugă rîzînd: Cui i-aș spune, nu m-ar crede: pe același loc am muncit în trei fabrici diferite...

Prima fabrică este cea pe care am pomenit-o mai sus. După naționalizarea din 1948 ea a fost structural refăcută și mărită, căpătînd un aspect cu totul nou. Aceasta a fost a doua fabrică în care a lucrat bătrînul Popescu. Numărul sporit de muncitori, mașinile noi importate din Uniunea Sovietică și țările de democrație populară, cît și avîntul patriotic al muncitorilor, au făcut ca în scurtă vreme producția să sporească de cîteva ori.

A treia fabrică, cea în care, bătrînul Popescu lucrează în prezent, a fost înălțată abia anul acesta, în spatele celei existente, și dată în funcție nu de mult.

Azi, muncitorii care aparțin celor „trei fabrici“, trecînd pe lîngă vechile secții, acum pustii și pe cale de a fi transformate în magazie și birouri, zîmbesc nu fără mîndrie, îndreptîndu-se spre fundul curții, unde fabrica lor s-a născut din nou.

— Fabrica noastră va fi nu peste multă vreme cea mai modernă fabrică de încălțăminte din țară — ține să-mi amintească mereu tovarășul Petrescu. Ceea ce vedeți azi nu reprezintă nici jumătate din ceea ce vom avea în scurtă vreme.

Că ea are chiar și acum un aspect deosebit, constatăm ușor încă de la început. În halele mari și luminoase — prevăzute cu aeroterme pentru încălzit și cu exhaustoare pentru îndepărtarea aerului viciat — au fost instalate mașini noi și moderne, care au mărit de peste opt ori productivitatea fabricii. Construirea noii clădiri a fabricii „Ștefan Gheorghiu“, această frumoasă realizare a avut un adînc răsunet în sufletele muncitorilor de aci. Zeci de muncitori și tehnicieni au hotărît să cinstească această realizare prin angajamente individuale în întrecerea socialistă. Iorgu Cristea de la secția croit, care se angajase să aducă economii în valoarea de 500 lei, a realizat pînă la sfîrșitul lui septembrie 1429 lei. Comuniștii Alexandru David, Eugen Ivan și Petre Șerban și-au depășit angajamentele pînă la sfîrșitul aceleiași luni cu 88%, 78% și 85%.

În afară de acestea salariații fabricii și-au luat un angajament comun: ei vor da pînă la sfîrșitul acestei luni primele 9.000 perechi încălțăminte, produse în noul local al fabricii.

La plecare, muncitorul Popescu m-a apucat de braț să-mi spună pe un ton vesel:

— Să nu scrii încă despre cea de-a treia și cea mai dragă fabrică a noastră. Mai vino o dată, peste cîteva luni — cînd va fi gata și cantina, și clubul, și creșa — cînd toate mașinile noi vor fi instalate... atunci să scrii despre noi și despre minunatul dar pe care ni l-a făcut Partidul.

I. MURGU

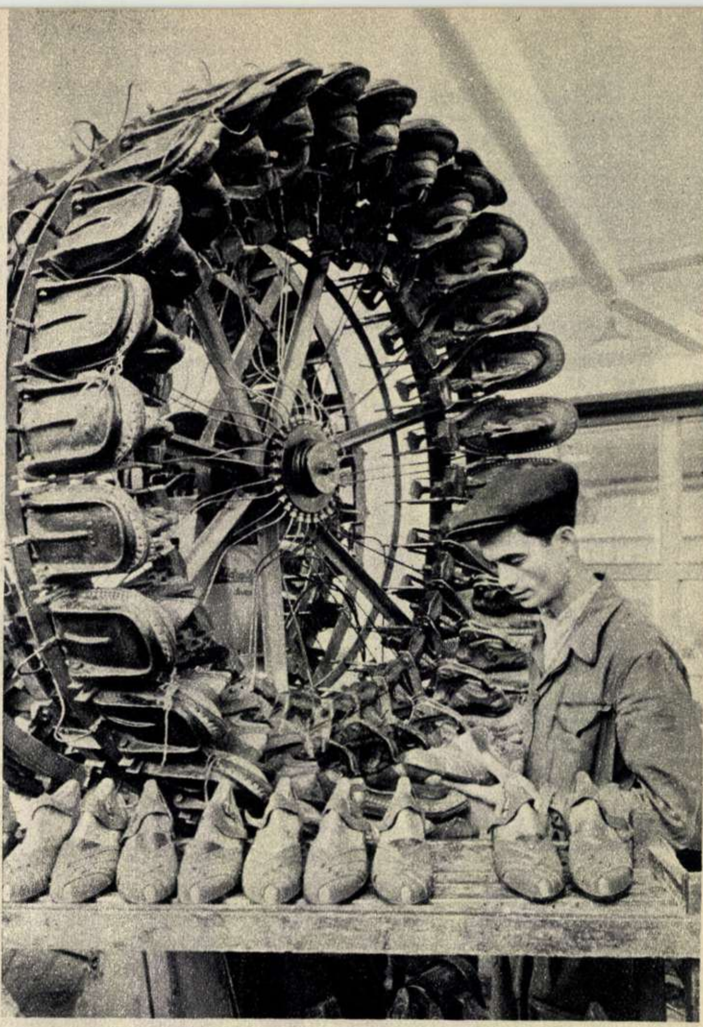

Muncitorul Alexandru David lucrînd la una din modernele mașini cu care a fost utilată fabrica de încălțăminte „Ștefan Gheorghiu“.

In plină întrecere

Ora 1 noaptea...

— Hei! Vezi de-l caută pe tovarășul Pantazi!

Chipul maistrului-șef, aplecat peste parmaclîcul-sondei, arunca o umbră difuză pe pămîntul frămîntat de șenilele tractoarelor. Tînărul, obișnuit ca cei de pe sondă să strige ca să acopere zgomotul motoarelor, nu bănui că s-ar fi întîmplat ceva extraordinar. Cătă în jur și cu pași domoli începu să facă înconjurul sondei.

— Mai repede, bre! îl zori cel de sus. Apoi începu să strige cu mîinile pîlnie la gură: Pantazi, Pantazi!...

Brigadierul Pantazi urcă repede scările de lemn.

— Ce s-a întîmplat?

— Ia privește indicatorul de greutăți...

Pantazi se apropie de cadranul aparatului. În lumina difuză acul indicatorului semnala că undeva, în burta pămîntului, sapa nu mai acționează normal. Cei doi se priviră încurcați.

— La ce adîncime sîntem? întrebă ajutorul de maistru.

— Îți spun imediat; deocamdată opriți forarea.

Între timp, în jurul celor doi sondori se adunase tot schimbul. În lumina slabă a becurilor, pe fețele lor se citea nerăbdarea să afle ce s-a întîmplat.

— Băgați dornul și extrageți garnitura, apoi vedem ce mai facem, le spuse Pantazi.

Oamenii îl petrecură cu privirile pînă ce intră în baraca improvizată din lemn pe platforma sondei. Era calm și liniștea aceasta a omului cu experiență le dădu curaj.

Ora 3. Pantazi terminase calcularea metrilor forați. Ajunseseră la 1305 m. adîncime. Registrul din care-i reieșeau calculele e ca un carnet de bord în care se află înscrisă, zi cu zi, istoria în cifre a deschiderii drumului prin care va țîșni țițeiul. El reprezintă acum și o cronică vie a întrecerii socialiste care se desfășoară în cinstea zilei de 7 Noiembrie.

După socotelile finale, planul de foraj era depășit cu 105 metri. Dar acum? Trepidațiile au încetat. Băieții fac de un ceas pregătirile pentru extragerea garniturii. Își dau seama că depășirea realizată pînă acum se va pierde, dacă nu vor reîncepe repede forajul, și ceilalți o vor lua înainte.

Ora 4. Se introduce dornul.

Toți ascultă scrîșnetul uneltei, care se afundă. Ca niște licurici mucurile țigărilor zboară, aprinse, peste platformă.

— A ajuns?

— Încă nu... Acuși o să vedem...

Oamenii nu-și găsesc locul. Brigadierul, care ar fi trebuit să plece de cu seară, încă mai stă. Stă și așteaptă.

— Păi, n-ai plecat, tovarășe Pantazi?

— Ssst! I-auzi!...

Un minut... Două...

— A apucat mufa — răsuflă ușurat brigadierul.

Garnitura începe să urce. Depășirea realizată n-o să se piardă.

Ora... Nimeni nu mai ține evidența ceasurilor. În sfîrșit garnitura a fost extrasă. Toți se reped să vadă sapa... E intactă...

— S-au rupt mufele de la tijele grele! exclamă ajutorul de maistru.

Cînd se face ziuă brigada lucrează de zor la pornirea sondei.

Se întîmplă ades ca în iureșul întrecerii să întîmpini greutăți. Dar numai cei slabi se descurajează...

*

La gazeta de perete a comitetului de întreprindere poate fi citit un articol foarte entuziast. Semnatarul, un necunoscut, povestește cu mîndrie despre sonda 109, la care lucrează brigadierul Vasile Pantazi, și despre succesele cîștigate de acesta în întrecerea socialistă, avertizînd pe cei care poate nu-l cunosc, că Pantazi nu e un om oarecare. El a terminat de forat cu 17 zile înainte de termen sonda 119, realizînd o viteză comercială de 936,5 metri, depășind viteza planificată cu 106,7 la sută.

Instalațiile care asigură sondelor energia necesară forajului merg din plin; doar și mecanicii de la cazanele de aburi sînt în întrecere! In privința asta sondorii nu au nici o grijă: vor avea abur suficient.

La oficiul de foraj Boldești întrecerea socialistă în cinstea Aniversării Marii Revoluții din Octombrie se desfășoară într-un ritm trepidant. Sondorii s-au angajat ca pînă la sfîrșitul lunii să termine de forat 7 sonde. În ziua de 15 octombrie șase erau terminate. La sonda 25 angajamentul mai vorbea de realizarea unor economii de 300.000 lei la burlane. Acest angajament a fost realizat sută la sută pînă la 10 octombrie, cu 20 zile înainte. Trei mii de metri forați peste plan este angajamentul sondorilor din oficiul Boldești. Calculele tehnicienilor arată că s-au realizat pînă în 10 octombrie 2466 metri. Pentru cei 534 metri rămași, zi de zi se duce o aspră luptă cu pămîntul — și fără îndoială că sondorii vor învinge.

B. CORNEA

Cu toții în frunte

De aci, din comuna Albești-Muru, raionul Cricov, regiunea Ploești, ne-am hotărît să scriem că ne-am îndeplinit angajamentul luat în cinstea zilei de 7 Noiembrie. Am terminat cu 5 zile înainte de termen însămînțările de toamnă.

Terminam noi poate și mai degrabă, dar ploile din ultima vreme ne-au cam stînjenit. Dar de oprit din muncă, nu ne-am oprit.

Vrem să arătăm și altora, cum am reușit noi să fim fruntași pe comună.

Îndată după recoltarea porumbului am făcut arătura de toamnă. O dată cu aceasta am îngropat și bălegar bine putrezit, după cum ne-a învățat agronomul. Folosul pe care-l aduc îngrășămintele, îl știm de mai multă vreme. De cînd nu mai ardem gunoiul și nu-l mai aruncăm pe viroage, ci îl împrăștiem pe cîmp, sporul de recoltă la cereale a fost cu aproape 40 la sută mai mare.

Am trecut apoi la însămînțări. Am însămînțat numai sămînță de soi pe care am avut grijă s-o tratăm și s-o selecționăm dinainte la centrul care funcționează în comună. Ion Bucurică a însămînțat 0,50 ha. cu grîu, Constantin Iordache 0,75 ha și Dinu Stelian 1 ha.

În anul acesta noi nu am mai primit planuri de cultură, ci numai obligații de predare a cotei de cereale către stat. Am avut deci putința să semănăm cu cereale, după vrerea fiecăruia, suprafața. Am înțeles însă, că este atît în interesul nostru, cît și al statului democrat-popular, să sporim producția de cereale. De aceea, Constantin Iordache și-a mărit suprafața cultivată cu grîu cu 0,25 ha , iar Dinu Stelian cu 0,50 ha.

Ne-am bucurat de multă cinste cînd am terminat însămînțările. Numele noastre au apărut pe panoul de onoare al fruntașilor comunei. Dar, noi știm bine că încă nu am făcut de ajuns.

Mai sînt încă în comuna noastră țărani muncitori ca Dumitru Iordache și alții, care n-au făcut nici arăturile. Și ce folos avem, dacă noi vom fi fruntași, iar comuna noastră va rămîne în urmă? De aceea, ne-am sfătuit și am luat o hotărîre: să îndemnăm și pe ceilalți să ne urmeze exemplul, să le arătăm că fiecare zi pierdută acum, cînd timpul e bun, nu se mai întoarce.

Vrem ca întrecerea în cinstea zilei de 7 Noiembrie să cuprindă tot satul. Cu toții să fim în frunte, în bătălia pentru pregătirea unei recolte îmbelșugate în anul viitor, pentru ridicarea bunăstării a poporului muncitor.

Ion BUCURICĂ, deputat în sfatul popular comunal, **Constantin IORDACHE, Dinu STELIAN**–Comuna Albești-Muru, raionul Cricov, regiunea Ploești.

Învățătoarea satului

Cînd lași în urmă coșurile înalte ale uzinelor turdene, șoseaua pare că se strînge să facă loc întinselor cîmpii proaspăt arate. Doar în depărtare, coame domoale închid peisajul, vestind apropierea munților. Parcă însoțind șoseaua, satele urcă și ele spre munte, cînd pitindu-se în vîlcele, cînd înșirîndu-și casele ca mărgelele pe o ață.

Încă înainte de-a intra în Vălenii Arieșului grajdurile noi ale gospodăriei colective, numeroasele clăi de fîn din jurul lui, îți recomandă ca harnici și pricepuți pe cei din comună. Cînd îi cunoști mai bine vezi că faptele nu contrazic această impresie.

Proiectul de Directive l-au citit și răscitit cei din Vălenii Arieșului. și cei din gospodărie, și țăranii individuali au chibzuit, s-au sfătuit și apoi au întocmit un plan gospodăresc care vorbește despre viile ce vor fi schimbate cu viță altoită, despre pășunile ce vor fi lărgite și curățate, despre pămînturile noi în care vor băga pentru prima oară plugul și despre multe alte lucruri, ce vor schimba satul și viața oamenilor, transpunînd în faptă cuvîntul Partidului.

Dar învățătoarea satului nu e încă mulțumită. Luiza Biro nu e omul care să se mulțumească ușor. A aflat că raionul a organizat un concurs pentru creșterea păsărilor. Un concurs pentru gospodine. A privit atunci mai atent în ogrăzile oamenilor și a clătinat nemulțumită din cap...

A strîns apoi învățătoarea pe delegatele de femei din comună, le-a vorbit despre proiectul de Directive și despre concurs... Apoi le-a arătat cloșca și puii cu care ea va concura. Au plecat delegatele să vorbească mai departe femeilor.

Prima care s-a înscris a fost tot tușa Treji, care de cînd e colectivistă nu vrea să i-o mai ia nimeni înainte. Apoi a zărit-o învățătoarea și pe bătrîna și ursuza mătușă Maria, cum își pregătește cotețele de iarnă.

În cîteva zile, unsprezece gospodine și-au vaccinat păsările și au cerut să fie înscrise în concurs, urmînd toate regulile pe care le recomandase raionul.

„Sîntem încă puține — s-a gîndit Luiza Biro. Ar trebui să nu rămînă nici o gospodină în comuna noastră care să nu încerce să crească păsările mai cu chibzuială“

Și a chemat brigada de agitație.

Brigada de agitație din Văleni nu e chiar la început de drum. E născută doar o dată cu colectiva, adică de mai bine de doi ani. Și dacă pentru nașterea colectivei învățătoarea a trebuit și ea să pună timp, răbdare și putere de convingere — ca să dea viață brigăzii de agitație a trebuit doar să stea de vorbă cu tinerele ce lucrau în brigada a doua legumicolă. Au mai venit apoi și alte fete — necolectiviste, dar tot atît de inimoase — și azi brigada e cunoscută departe dincolo de dealurile ce înconjoară comuna. Cînd brigada anunță că are ceva de spus, oamenii, bucuroși, sînt numai ochi și urechi, gata oricînd s-o asculte. Și pînă acum n-a rămas nimic fără răspuns. Căci brigăzii de agitație nu-i scapă ceva neobservat. Sînt în colectivă fruntași — deîndată, îi laudă în cîntec brigada; putrezește pe cîmp fînul colectivei, nu scapă consiliul de conducere al gospodăriei fără critica brigăzii. Cronicara e tot Luiza Biro. În fiecare luni, un drum la președintele sfatului, un drum la președintele gospodăriei.

— Ce greutăți mai avem de învins?

Fetele au și ele antenele lor și o informează. Apoi, cu tolba plină, Luiza Biro scrie, după orele de clasă, la masa ei de lucru cronica rimată.

— Au dreptate și pace — spun oamenii. — Să facem așa ca să nu mai aibă ce spune de noi!... Și fac.

Gospodăria a crescut și, dacă colectiva are astăzi grajduri noi și mîndre, la asta a contribuit și brigada de agitație.

Cine, oare, ar putea mai bine să vorbească oamenilor de gospodinele ce au început cu hărnicie să crească păsările mai cu chibzuință, dacă nu brigada de agitație.

Și cum se pregătește acum cu tinerii o nouă serbare, Luiza Biro scrie o cronica ce va vorbi despre păsări și despre cele mai harnice neveste din sat.

Mătușa Treji rîde de pe acum cu mîna la gură. Fiind vecină cu Căminul, a și aflat că-n cîntec se vorbește și despre ea. Rîde, dar nu spune încă la nimeni. „Lasă-i să afle la Cămin, cînd va fi strîns tot satul!“

...Sus, spre munte, în valea bogată a Arieșului, o comună dă viața cuvîntului Partidului. Și învățătoarea satului e cu tot sufletul în mijlocul oamenilor.

Irina OPRAN

Brigada de agitație folosește orice moment de odihnă în timpul muncilor pe ogoare. Învățătoarea Luiza Biro (prima din dreapta) se află și ea la datorie.

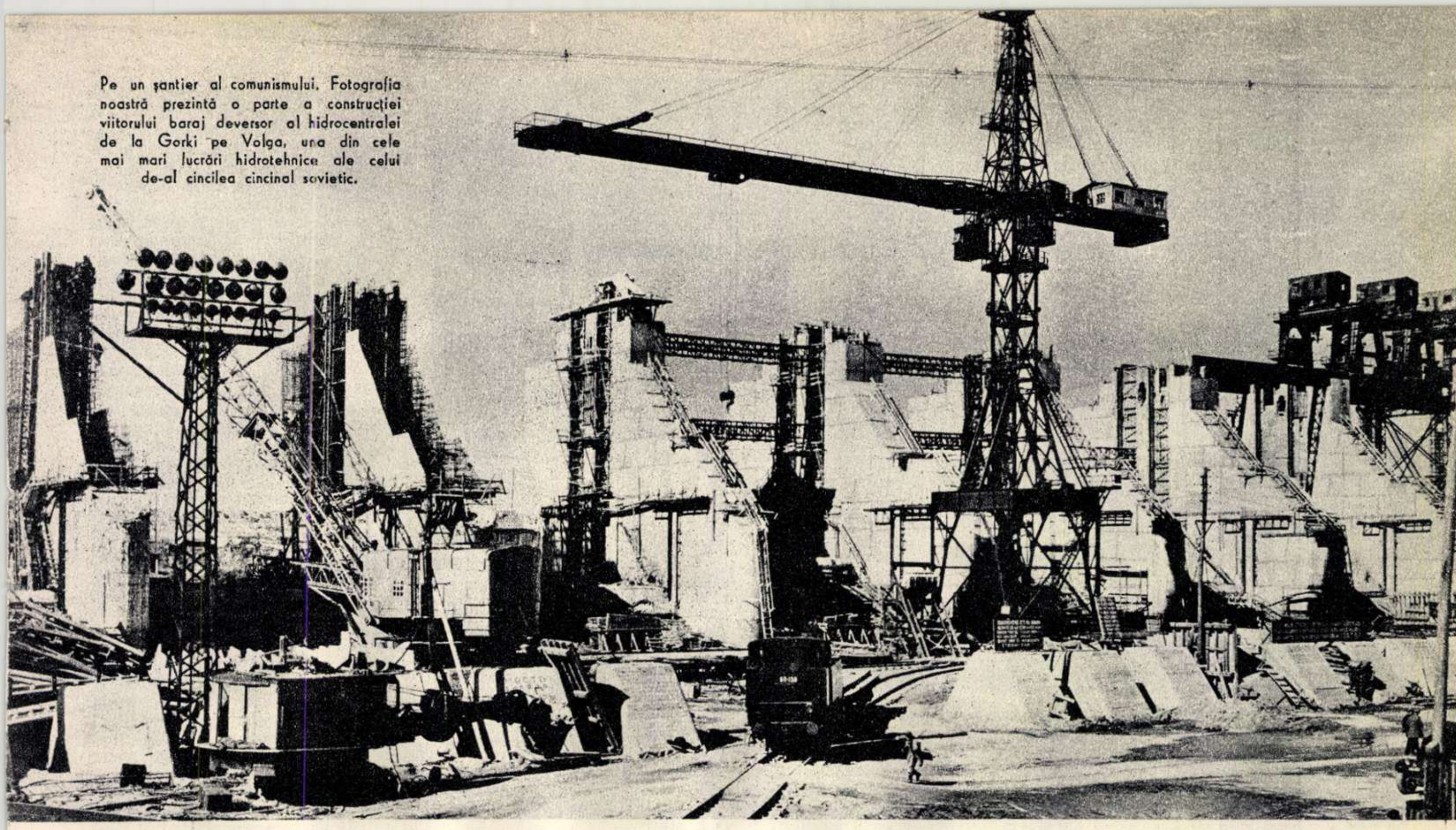

Pe un șantier al comunismului. Fotografia noastră prezintă o parte a construcției viitorului baraj deversor al hidrocentralei de la Gorki pe Volga, una din cele mai mari lucrări hidrotehnice ale celui de-al cincilea cincinal sovietic.

ACOLO UNDE SE CONSTRUIEȘTE VIITORUL

de Eugen **JEBELEANU**
laureat al Premiului de Stat

Vibrînd, în lumina delicată a toamnei, ca niște gigantice barfe de argint, — astfel mi-au apărut, în depărtare, monumentalele clădiri ale Moscovei. Vîrfurile lor păreau că ating nourașii transparenți, și — laolaltă — cîntau un cîntec, uriaș și dulce, legănător în același timp, în slava celor care le-au înfrățit cu azurul și cu înălțimile unde stăpîni sînt vulturii.

Și — apropiindu-ne mereu de marele oraș — tot mai numeroase ne apăreau aceste fantastice palate, în care nu prinții sînt stăpîni, ci cei care — doborîndu-i pe aceștia — le-au înălțat cu palmele lor. Tot mai numeroase ne apăreau aceste clădiri, tot mai numeroase ne apăreau macaralele care, pașnice și sîrguincioase, îi ajută omului sovietic să construiască fără încetare, într-un ritm din ce în ce mai rapid, însă calm și chibzuit.

Forfotă camioanele pe bulevardele Moscovei și ale Leningradului, transportînd mobilă nouă. În urma lor, în mașini — care de foarte multe ori aparțin celor ce le ocupă — vin noii locatari ai acestor palate.

Pornind de la aerodromul Vnukovo, într-o zi de august a acestui an, și apropiindu-te de inima capitalei Uniunii Sovietice, puteai vedea cîteva clădiri, — de loc neimpunătoare și ele, însă mai vechi. Cîteva zile mai tîrziu, trecînd prin aceleași locuri, nu prea departe de Piața Roșie, te frecai la ochi nedumerit: vechile clădiri dispăruseră; altele, noi, surori bune cu giganticele palate, le vor lua locul!

Clădirile par miraculoase, și înseși rapiditatea cu care apar „ca din pămînt“ ar putea să pară miraculoasă. Ar putea să pară — dar nu e. Nu căuta cheia de aur a acestor lucruri minunate, în miracole. Dacă vrei s-o afli, privește în ochii albaștri, de o limpezime de mare liniștită, ai acestor oameni: oamenii sovietici. Acolo, sînt oglindite aceste cetăți ale viitorului, poleite de lumina unui soare fără de moarte.

Spiritul constructiv, perseverența neînfrîntă, optimismul biruitor caută-le în profunzimea acestor ochi atît de limpezi: ochii omului comunist. Acolo le vei afla.

Pentru ca apele acestor priviri să aibă limpiditatea aceasta, cîte furtuni și cîte viscole au trebuit să înfrunte și să le supună!

... Cu pietate pășești printre colonadele de marmoră roșie și de oțel strălumínînd ca fulgerul, ale stației de metrou „Maiakovskaia“. Sub aceste bolți ca de platină, au sărbătorit moscoviții, în 1941, ziua de 7 Noiembrie. Dintre aceste colonade a vorbit, atunci, oamenilor sovietici — I. V. Stalin. Stația aceasta de metrou — o admirabilă operă de artă — fusese construită în 1938. Hitler spera s-o facă, în 1941, cenușă. Smintitul își făcuse toate calculele. Exclusese din calcul un singur element: omul sovietic. Acesta i-a venit de hac.

Sîntem în 1954, stația de metrou este scăpărătoare, vagoanele alunecă pe sub aceste bolți istorice, transportînd femei și bărbați cu pieptul înflorit de decorații: biruitorii fiarei din 1941. Ca niște zurgălăi răsună rîsetele sănătoșilor copii moscoviți. O fetiță cu o fundă violetă în părul de aur (cum aș putea s-o uit vreodată?) îmi zîmbește fîlfîindu-și mînuța.

Te salut, viitor al omenirii!

Sigur că va ocupa Leningradul, Hitler tipărise invitații pentru recepția ce urma s-o dea chiar în orașul Marii Revoluții, la hotel „Astoria“. 900 de zile a stat Leningradul sub blocada cea mai cumplită. Colții ascuțiți ai gerului și ai foametei, gurile tunurilor naziste împroșcînd foc fără încetare, avalanșele de bombe ale avioanelor cu crucea încîrligată s-au conjurat pentru a doborî cetatea.

120 grame de pîine pe zi — aceasta a fost hrana leningrădeanului timp de 900 de zile. Oamenii sovietici n-au putut fi, însă, înfrînți. Energia omului comunist, optimismul lui, care sînt înseși rădăcinile vieții, au triumfat o dată mai mult. Leningradul e mai înfloritor decît oricînd: cu cele 53 școli superioare frecventate de 100 de mii de studenți, cu liniile-i monumentale și suave, cu uzinele noi, cu magazinele doldora de mărfuri de pe Nevski-Prospekt, cu oamenii-i veseli și atît de primitori. Din tunurile cu care Hitler era sigur că va spulbera orașul s-au făcut tractoare, combine și jucăriile cuminți și atît de amuzante, de care sînt pline magazinele. Pe covoarele adînci ale hotelului „Astoria“ pășesc oameni sovietici și prieteni ai lor din lumea întreagă. În minunatele paturi ale hotelului în care Bestia voia să-și întindă mădularele, odihnesc trupurile oamenilor Luminii.

Scriind despre acel punct arhimedic, punct de sprijin pe care, dacă-l ai, poți răsturna lumea, Maxim Gorki — subliniind că „muncitorii și țăranii din Uniunea Sovietică nu au nevoie să răstoarne globul pămîntesc“ — observa că punctul de sprijin al oamenilor sovietici este *energia muncii lor*.

Această energie a muncii, exemplară întru toate, este sezisabilă la fiece pas. O constați în elocvența faptei, o citești pe chipuri.

„Să ne-adunăm sub steag cînd se umplea înaltul
de steagul roșu fîlfîindu-și faldul,
Chiar anii grei de munci ne-au dat porunca mare,
chiar zilele de nemîncare.“
(*Maiakovski*: „În gura mare“).*)

Frumusețea vieții ce se construiește în Uniunea Sovietică, înălțimea ei, este pe măsura jertfelor, suferințelor, eforturilor făcute de popoarele sovietice. Energia omului sovietic este călită în marile cuptoare ale istoriei.

Una dintre cele mai frumoase piețe ale Capitalei Uniunii Sovietice este — după părerea mea — aceea care poartă numele întemeietorului Moscovei, Iuri Dolgoruki.

Călare, ținînd într-o mînă scutul, cu mantaua azvîrlită pe umăr, Dolgoruki întinde, într-un gest stăpînitor, mîna dreaptă spre pămînt, spunînd parcă: „Aici va fi Moscova!“ E o statuie impunătoare, plină de noblețe. În fața monumentului se află clădirea Sovietului Deputaților din Moscova. Pentru a se mări piața și ca monumentul să capete o perspectivă mai amplă, clădirea — masivă, cu pereți puternici — a fost

---

*) Tălmăcire de Cicerone Theodorescu

Noaptea, scăldată în lumina orbitoare a reflectoarelor, Expoziția Agricolă Unională din Moscova oferă o priveliște feerică. Lîngă Pavilionul principal vedem fîntîna arteziană „Prietenia popoarelor", înconjurată de 16 statui simbolizînd cele 16 republici socialiste sovietice.

mutată în 1946 cu 14 metri. Nu e în U.R.S.S. un lucru neobișnuit. Însă nu despre aceasta voiam să vorbesc.

M-am oprit de multe ori în Piața Dolgoruki. Și dacă am privit, de fiecare dată, cu emoție statuia întemeietorului, nu e mai puțin adevărat că și mai mult mi-au reținut privirile uriașele macarale de pe șantierul din imediata apropiere a monumentului.

Ce se construiește acolo? Încă unul dintre grandioasele palate pentru oamenii sovietici, desigur. Impresionant este, însă, tocmai un „amănunt". Printre zidarii care au început clădirea încă dinainte de Marele Război pentru Apărarea Patriei, se află și unul pe care-l chema Veliciko. A venit războiul. Omul a plecat pe front, nu, însă, fără a spune: „Mă voi întoarce, trebuie să terminăm ce-am început". Și s-a-ntors.

Alături de tovarășii săi, el muncește pentru a duce la bun sfîrșit opera începută. Veliciko este un om sovietic și oamenii sovietici au energia muncii lor. Ei nu lasă nimic neterminat, ei se țin de cuvînt.

... Minunat este monumentul lui Dolgoruki. Măreață este mișcarea mîinii care, acum 800 de ani, arăta spre pămîntul pustiu încă: „Aici va fi Moscova!".

Dar cît de superbe sînt macaralele lui Veliciko, ce minunat om este acest constructor, care acum, în 1954, ridică — prin energia muncii lui — însuși profilul viitorului senin al omenirii!

Omul a trecut prin flăcări, s-a înapoiat, și oțelul pe care-l pune ca armătură la clădirea viitorului, este oțelul omului sovietic: însăși ființa lui, energia muncii lui, optimismul lui a toate biruitor.

INVAȚĂMINTE DE NEPREȚUIT

de prof. univ. Mihai MANOLIU

Rapidul și comodul avion din Aeroflot care transportă delegația A.R.L.U.S. spre Moscova înghite parcă spațiul! A trecut mai bine de o oră de când am decolat de pe aeroportul Băneasa. Pătrundem în curînd în spațiul aerian al Uniunii Sovietice. Simțim cu toții o plăcută emoție. Iată, se vede pămîntul sovietic. Suprafețe întinse și regulate ne apar din avion asemenea unor planuri trasate de mîna dibace a unui inginer. Sînt pămînturile colhozurilor și sovhozurilor pe ale căror tarlale întinse se face o agricultură mecanizată, bazată pe agrotehnica cea mai înaintată.

Grînele au fost deja recoltate. Combinele autopropulsate, mînuite de harnici combineri, și-au făcut de mult datoria. Tractoarele au arat pîmîntul, pregătindu-l pentru viitoarele semănături. Negrul ogoarelor contrastează în mod armonios cu verdele închis al lanurilor de sfeclă sau lucernă, ori cu verdele, galbenul auriu al lanurilor de floarea-soarelui. Ici și colo apare oglinda unui lac în jurul căruia sînt grupate așezările colhozurilor, cu grădinile de legume irigate și întinse livezi de pomi fructiferi.

Fără să vreau gîndul îmi zboară spre pămîntul țării mele, unde mulți din harnicii țărani muncitori, mergînd pe drumul arătat de partid și urmînd exemplul colhoznicilor sovietici, s-au unit în gospodării agricole colective și întovărășiri agricole, reușind să smulgă pămîntului roadă din ce în ce mai bogată.

★

După o scurtă escală la Odesa și una mai lungă la Kiev, aterizăm pe un aeroport din apropierea Moscovei. Dragostea cu care am fost primiți la Moscova, ca de altfel și în celelalte locuri pe unde am călătorit — la Leningrad sau Alma-Ata — ne-a umplut sufletul de adîncă bucurie; am simțit tot timpul bătînd alături de noi inima caldă, de frate, a marelui popor sovietic.

De la aeroport ne îndreptăm cu mașinile spre Capitală. O șosea largă, asfaltată, leagă aeroportul de oraș, care se găsește la aproape 30 km distanță. La intrarea în Moscova ne întîmpină de departe silueta monumentalei universități „Lomonosov", lăcaș de cultură unic în lume.

Spațioasele săli de cursuri, numeroasele amfiteatre, o bibliotecă cu peste 4 milioane volume, luminoasele săli de lectură, dau posibilitatea celor peste 21.000 de studenți, aparținînd la 59 de naționalități, să studieze aci în condiții optime.

Universitatea Lomonosov, ca și celelalte Instituții de cultură pe care le-am vizitat mai apoi, oglindesc înalta prețuire ce se acordă în U. R. S. S. științei și culturii.

Oamenii de știință sovietici luptă sub îndrumarea Partidului Comunist și își pun toate cunoștin-

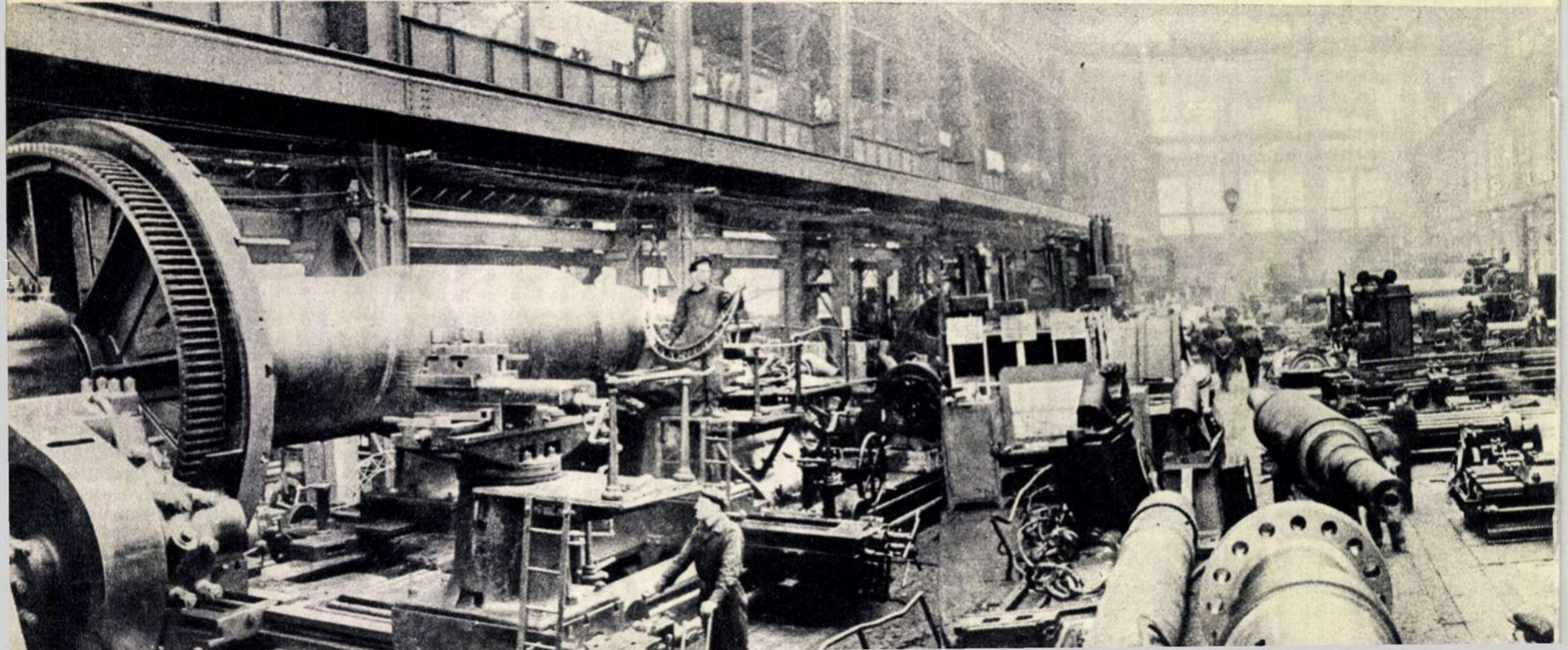

ţele lor în slujba poporului. Dezvoltarea vertiginoasă a industriei şi agriculturii este o mărturie vie a îmbinării armonioase între ştiinţă şi practică.

Cel care vizitează Uniunea Sovietică îşi poate da seama la tot pasul de aceasta. Iată de pildă Expoziţia Agricolă Unională de la Moscova, pe care am avut fericirea să o vizitez şi care reprezintă cea mai puternică mărturie a forţei orînduirii colhoznice.

Expoziţia, adevărată universitate a agriculturii socialiste, oglindeşte în chip viu minunatele realizări obţinute de colhozuri şi sovhozuri prin aplicarea ştiinţei şi tehnicii celei mai înalte. Grandiosul tablou al marii şi bogatei Ţări a Socialismului — de la nordul îndepărtat al Siberiei, pînă la regiunile însorite ale sudului, de la mănoasele cîmpii ale Ucrainei pînă la întinsele stepe ale Asiei Centrale, care se transformă treptat în grădini înfloritoare — ne apare din plin la această expoziţie.

Dar expoziţia nu este numai o şcoală în care vizitatorul poate studia metodele înaintate de cultură a plantelor şi creşterea animalelor. Ceea ce te uimeşte şi te entuziasmează totodată este frumuseţea acestui oraş-grădină cu splendide pavilioane — adevărate palate din poveşti — cu minunate parcuri împodobite de nenumărate fîntîni arteziene şi de milioane de flori, din cele mai variate specii. Mîini harnice şi pricepute au şlefuit cu multă dragoste şi măiestrie fiece colţ al acestei minunate opere care este Expoziţia Agricolă Unională.

Un loc de cinste este rezervat în Expoziţie oamenilor de ştiinţă şi inovatorilor care, urmînd învăţătura marelui transformator al naturii I. V. Miciurin şi a altor savanţi sovietici, au reuşit să creeze noi soiuri valoroase de plante şi rase de animale sau să elaboreze noi metode agrotehnice menite să sporească din ce în ce rodnicia pămîntului. Aici am putut admira, printre altele, minunatele soiuri hibride de grîu obţinute de acad. N. V. Ţîţin prin încrucişarea grîului cu pirul. Savantul a reuşit să smulgă acestei buruieni (pirul) unele însuşiri preţioase, cum ar fi, de pildă, rezistenţa la boli şi intemperii, şi să le dea grîului. Hibrizii săi nr. 599, nr. 186 şi nr. 1 dau producţii ridicate ce întrec adesea 5000 kg boabe la hectar şi sînt mult apreciaţi de colhoznicii din regiunea Moscovei şi din alte regiuni.

Intr-o hală a uzinei „Elektrosila - S. M. Kirov" din Leningrad se prelucrează arborele motor al uneia din uriaşele turbine ale hidrocentralei de la Kuibîşev.

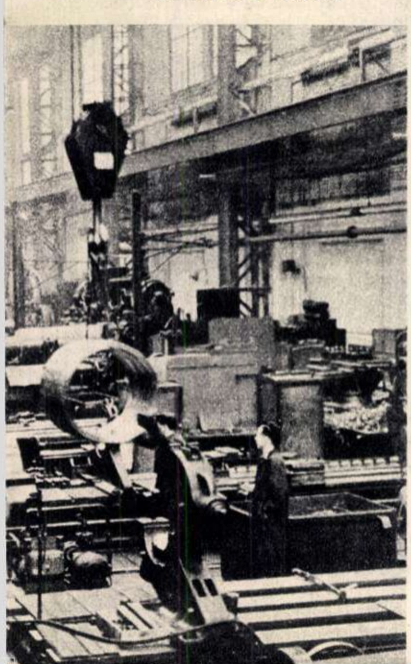

Dar ce minunate realizări au obţinut şi crescătorii de vite! Iată, de pildă, grajdul de vaci al colhozului „12 Octombrie" din regiunea Kostroma. Aci se pot admira renumitele vaci de rasă „Kostroma". Colhoznicii obţin de la fiecare vacă cîte 5233 litri lapte anual. Sînt însă şi exemplare care depăşesc cu mult această producţie. Aşa este vaca „Volsebniţa", care a dat 11.689 litri lapte într-o singură perioadă de lactaţie, sau vaca „Komsa", din acelaşi colhoz, care dă 51 litri lapte pe zi cu cca. 4 la sută grăsime.

In pavilionul „Ural" se poate vedea, printre altele, un stand consacrat special cercetărilor şi strălucitelor rezultate obţinute în lucrarea pămîntului de Terentii Semionovici Malţev, conducătorul staţiunii experimentale din colhozul „Poruncile lui Lenin", regiunea Kurgan din Transural. Aplicînd un nou sistem de prelucrare a solului, Malţev a reuşit să ridice fertilitatea lui şi să sporească mult producţia la hectar, la toate plantele agricole.

Recoltele bogate obţinute de colhoznici se datoresc în mare măsură mecanizării lucrărilor agricole. Pavilionul „Mecanizarea şi electrificarea agriculturii", cea mai mare construcţie din Expoziţie, îşi înalţă maiestuos cupola, dominînd celelalte pavilioane. Oamenii se opresc îndelung în faţa numeroaselor maşini din sălile marelui pavilion. Maşini, multe şi variate — de la puternica combină autopropulsată „Stalineţ", pînă la aparatele electrice pentru mulsul vacilor sau tunsul oilor — toate menite să uşureze munca colhoznicilor şi să-i ajute în lupta pentru producţii din ce în ce mai bogate.

Ştiinţa şi tehnica au pătruns pe ogoare pînă în cele mai îndepărtate colţuri ale Uniunii Sovietice. Iată, de pildă, colhozul „Stalin" din regiunea Taldî-Kurgan. Acest colhoz, pe care l-am vizitat, se află în partea răsăriteană a Kazahstanului, nu departe de graniţa R. P. Chineze. Este unul dintre nenumăratele exemple care demonstrează din plin strălucitele rezultate ce se obţin prin îmbinarea ştiinţei cu practica, în munca plină de avînt a oamenilor care construiesc comunismul. Aci se vădeşte străduinţa pe care oamenii o depun pentru înflorirea gospodăriei lor.

Cu multă mîndrie vorbesc colhoznicii de bătrînul Nurmambetov Ahîk, Erou al Muncii Socialiste, care a reuşit să obţină o recoltă de 86.000 kg sfeclă de zahăr la hectar. Exemplul lui a fost urmat de mulţi alţii. Maiştrii în cultura sfeclei de zahăr ca Dairova, Serikov, Isbulatova şi alţii au strîns recolte record de 80.000 kg la hectar. În colhozul „Stalin" munca a devenit de mult o chestiune de onoare.

Pionieri sovietici, însoţiţi de profesoara lor, vizitează Expoziţia „Cartea pentru copii în R. P. R.", care a fost deschisă la Leningrad.

Ciocîrlia

de Tiberiu UTAN

— Rîde ciocîrlia sub arcuş,
Parc-ar vrea să zboare — acuşi-acuşi.

Ciocîrlie-lie de la noi
Văd că mi-ai luat-o înainte...
Pasul omenesc e mai greoi,
Zborul tău — ca glonţul cel fierbinte.

Ciocîrlie-lie, ce tresari?
Mi te-a prins pesemne iarăşi duca...
Depărtările sînt tare mari
Pîn'la naiul lui Fănică Luca.

De pe strune zboară acelaşi tril,
Ce îl ştiu de cînd eram copil.

Ciocîrlie-lie, cîntec vechi,
Ce aripi îţi dete ţara-mamă! —
Chiar străinii zborul ţi-l petrec,
Să cobori la ei din slăvi te cheamă.

— Cîntă pioniera Salaihà
Cîntec izvorît în ţara mea.

Nu, aicea nu eşti prin străini,
Te au primit cu-atîta prietenie...
Ai văzut puţine înălţimi
Ca acestea, lie-ciocîrlie.

M-aş sui să pot cu tine-n slăvi
Şi-am cînta-mpreună prin dumbrăvi...

Ciolpon-Atà (U.R.S.S.), 1954

Cei 14 Eroi ai Muncii Socialiste şi cei 150 colhoznici decoraţi cu ordine şi medalii sînt mîndria colhozului. Aplicarea metodelor ştiinţifice în cultura plantelor şi creşterea animalelor, precum şi generalizarea experienţei fruntaşilor au intrat demult în preocupările de seamă ale colhoznicilor. Primul exemplu îl dă însuşi preşedintele colhozului, tovarăşul Aldaberghenov — Erou al Muncii Socialiste şi deputat în Sovietul Suprem. Broşura despre cultura sfeclei de zahăr pe care a scris-o este studiată cu mult interes de către cultivatorii de sfeclă din multe colhozuri.

Cu ajutorul noii combine pentru recoltat sfeclă — pe care am putut-o admira la Expoziţie şi pe care colhoznicii de aci au primit-o de curînd — se va culege şi anul acesta roadă bogată de pe frumoasele lanuri de sfeclă cultivate cu soiul selecţionat de staţiunea experimentală Ramonskaia. Mecanizarea lucrărilor, utilizarea îngrăşămintelor selecţionate, buna îngrijire a plantelor — permit colhoznicilor să obţină producţii din ce în ce mai mari la toate culturile agricole.

Succese însemnate obţin şi crescătorii de animale. Cele 18.800 oi, 1050 vite cornute, 270 porci, 450 păsări etc., aduc mari venituri colhoznicilor. De unde în 1950 veniturile provenite din culturile agricole şi creşterea animalelor erau de 2.320.000 ruble, în 1953 venitul a crescut la 4.301.000 ruble. Pentru o singură zi-muncă colhoznicii au primit 3 kg cereale, 500 gr zahăr, 5,5 ruble, 3 kg nutreţ pentru vite şi altele. Colhoznicul Demesinov cu soţia sa au primit la sfîrşitul anului 8.500 kg cereale, 80 miei şi 5522 ruble, iar familia colhoznicului Tiliambaev a primit 12.000 kg cereale, 75 miei şi 8.000 ruble.

„Anul acesta veniturile noastre vor fi de peste 7 milioane ruble" — ne-au spus cu justificată mîndrie colhoznicii.

O dată cu creşterea veniturilor, se ridică şi nivelul de trai al colhoznicilor. În locul vechilor case bătrî-

MIHAI BENIUC

Partidul m-a-nvăţat

Cînd şchiopătînd în gropi am dat
Partidul nu m-a lăudat.
M-a tras mai zdravăn de urechi
Pentru păcatele mai vechi.
Dar mi-a ţinut mereu în faţă
Lumina lui: Poftim şi-nvaţă!
La greu mi-a fost ca un părinte.
Mi-a cercetat cu luare aminte
Şi pasul strîmb, şi pasul drept,
Şi m-a-nvăţat să rabd, s-aştept,
Să nu m-aprind în vîlvătaie
Şi să mă sting ca foc de paie.
Şi m-a-nvăţat cînd dau peste vrăjmaş,
Să nu mă uit ca juncul în imaş.
Şi m-a-nvăţat că fără de popor
Ajungi curînd o coadă de topor.
Că fără muncă omul nu e om,
Cum nu e pomul fără ramuri pom.
Şi pentru tot ce-mi dete larg şi darnic
Imi cere doar să fiu în toate harnic.

Inscripţie

Să fii partidului oştean,
Gata mereu în gînd şi-n faptă,
Să dai o judecată dreaptă
Şi să nu tremuri de duşman.

Adaugă-i zile zi de zi
Spor luminos de ore muncă,
In prima linie te-aruncă,
Nu pregeta, nu lîncezi.

Te-nscrie primul voluntar
Cînd lipsă e de bărbăţie
Şi biruinţa ta să fie
Steag pus pe zidul adversar.

Eşti comunist, fii deci erou!
Răspunzi de fericirea lumii
Aici pe suprafaţa lumii
In evul luminos şi nou.

Cîntece şi basme romîneşti

Uzina de tractoare. Stalingrad
Palatul Cultural. Alături Volga.
Ii spun însoţitoarei noastre Olga:
„Mergem la bibliotecă, neapărat!"

Copiii schimbă cărţi la un ghişeu.
Intreb pe unul cum îl cheamă: Vova.
Şi ce-a citit? Din mînă cartea-i ieu.
Ca licuriciul mă atrage slova.

Sînt „Cîntece şi basme romîneşti"
In limba rusă! Cîntece şi basme...
Mă simt furat spre plaiuri din poveşti
Cu romîneşti icoane şi fantasme.

Ileana, Făt-Frumos, Novacii, Dolca,
Cînd m-au văzut au rîs cu voie bună
Şi-au vizitat cu mine împreună
Uzine de tractoare, lîngă Volga.

---

nești din satul kazah se ridică acum locuințe frumoase și luminoase.

Centrala electrică a colhozului produce curentul necesar pentru luminarea străzilor și locuințelor. „Lampa lui Ilici" s-a aprins de mult în casele colhoznicilor. În curînd, locul vechii stațiuni electrice, cu o capacitate de 30 kw, îl va lua o nouă centrală, mult mai puternică, de 150 kw. Stația de radioficare transmite, prin cele 2000 difuzoare instalate în locuințele colhoznicilor, concerte, conferințe, piese de teatru.

O atenție deosebită se dă în colhoz răspîndirii științelor și culturii. La concerte, lecturi literare, reprezentații de teatru, participă cu multă bucurie colhoznicii; mulți dintre ei fac parte din diferite echipe artistice. Pentru ridicarea nivelului profesional, în colhoz se țin cursuri agrotehnice de cîte trei ani; unii dintre fiii colhoznicilor frecventează școli superioare, iar alții au absolvit institute de învățămînt superior.

Timpul petrecut în colhozul „Stalin" mi-a dat posibilitatea nu numai să fac cunoștință cu nivelul de trai ridicat al colhoznicilor, dar să și întrevăd în mod cît se poate de clar luminoașele perspective ce se deschid tuturor oamenilor sovietici.

Cît de multe s-au schimbat în viața poporului kazah! Cîtă deosebire între traiul greu și plin de obidă pe care-l duceau kazahii înainte de Marea Revoluție, și viața lor fericită de astăzi! Regimul sovietic a creat cele mai bune condiții pentru o puternică dezvoltare a forței creatoare a poporului kazah. Acest lucru l-am simțit din plin și cu ocazia vizitei făcute la Academia de Științe a R.S.S. Kazahe. Tovarășul Kunaev Dimaș Akmedovici, președintele Academiei, ne-a vorbit cu multă căldură despre munca rodnică a oamenilor de știință ridicați din popor și care muncesc pentru fericirea poporului. Activitatea de cercetare științifică dusă în cadrul institutelor Academiei este strîns legată de dezvoltarea republicii, de ridicarea nivelului de trai al oamenilor muncii. Sînt cercetate bogățiile subsolului și punerea lor în valoare de către Institutul Geologic și Institutul de Mine.

Institutul de Pedologie se ocupă de folosirea rațională a solului, precum și de punerea în valoare a noilor terenuri. Și astfel, toate institutele științifice sînt preocupate de probleme legate direct de îmbunătățirea și înfrumusețarea vieții poporului.

„În Kazahstan — ne-a spus președintele Academiei — urmează a fi puse în valoare în anii 1954—1955 aproape jumătate din cele 13 milioane ha de pămînturi înțelenite și virgine. Această problemă preocupă pe mulți dintre oamenii de știință care, alături de colhoznici și muncitorii din sovhozuri, au pornit la realizarea acestei sarcini menite să contribuie la bunăstarea poporului".

Un număr de 1699 colhozuri, 214 sovhozuri și 283 stațiuni de mașini și tractoare participă la această măreață acțiune. De pe pămînturile desțelenite colhoznicii au și cules recolte bogate. Astfel colhozul „Drumul lui Lenin" din Kazahstanul de nord a obținut, de pe pămînturile noi, producții de peste 3000 kg grîu la hectar.

O activitate deosebit de rodnică o au oamenii de știință care lucrează în cadrul Institutului de Biologie aplicată. Avînd la bază învățătura miciurinistă, biologii creează noi rase de animale de o mare valoare economică. Arharul-merinos (o nouă rasă de oi creată prin încrucișarea rasei de oi merinos cu Arharul sălbatic), noua rasă de capre de Angora, hibridul între porcul domestic și porcul mistreț — iată doar cîteva exemple din succesele obținute pînă acum, realizări de o mare importanță științifică și practică.

În Institutele Academiei de Științe, la filiala Academiei de Științe Agricole, în facultățile Universității, peste tot am întîlnit un puternic avînt spre noi realizări, spre noi succese.

Optimismul robust al oamenilor sovietici, care privesc cu nădejde spre viitorul luminos al patriei lor, l-am putut observa pretutindeni în marea țară prietenă. Acest optimism se explică ușor, dacă te gîndești la faptul că toate eforturile depuse de oamenii sovietici sînt puse în slujba ridicării continue a nivelului material și cultural al celor ce muncesc, în slujba fericirii poporului și a păcii.

In toate orașele din Uniunea Sovietică se construiesc cu repeziciune cartiere întregi de locuințe pentru oamenii muncii. In fotografie: case noi de locuit în strada principală a Kievului — Kreșciatik.

MESAJUL BANDURIŞTILOR

Cu florile prieteniei în braţe, banduriştii răspund ovaţiilor publicului pentru trainica prietenie dintre poporul nostru şi popoarele sovietice.

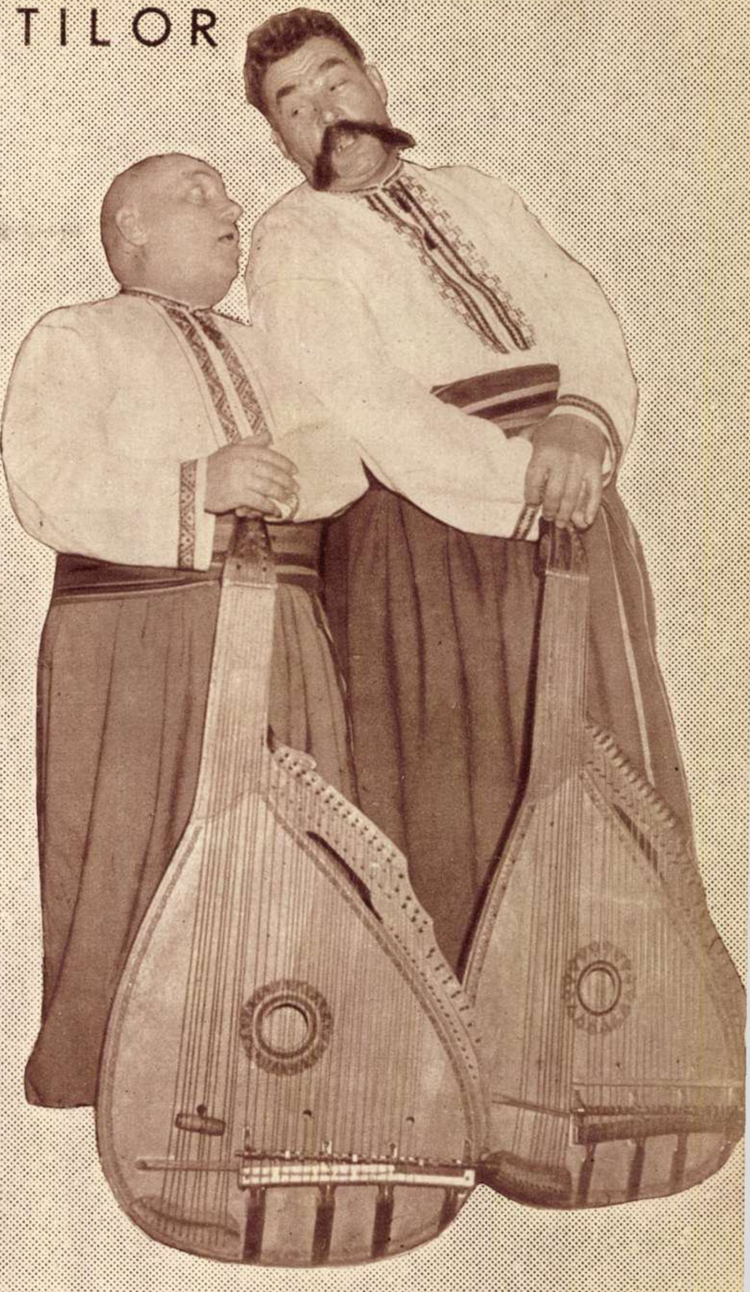

...Din mijlocul banduriştilor îmbrăcaţi în tradiţionalul port ucrainean — cu cămăşi măiestrit înflorite şi pantaloni albaştri, largi — s-a ridicat deodată un cazac cît un munte, cu mustaţa stufoasă ce cade generos peste colţurile gurii, cu priviri în care se împleteau un umor reţinut cu o gravitate solemnă. Peste acompaniamentul fin şi melodios al bătrînelor bandure — cu care rapsozi din urmă cu veacuri chemau poporul însoritei Ucraine la luptă pentru libertate — vocea solistului se prăvăli ca tunetul ce însoţeşte ploaia de primăvară, viguroasă dar plină de lirism, caldă şi cu surprinzătoare dar necăutate efecte comice. Pavel Kolesnik — cel pe care fotografia din dreapta ni-l înfăţişează alături de solistul Semion Pritisk — cînta un vechi cîntec satiric ucrainean, plin de haz. Lîngă mine, cineva a exclamat: „Parcă a coborît din tabloul „Zaporojenii" al lui Repin.

Şi asemănarea între banduristul sovietic şi acea neîntrecută imagine plastică pe care Repin a adus-o despre zaporojanul clocotind de nestăvilită forţă şi vitalitate, de o robusteţe spirituală şi un umor sănătos, era într-adevăr impresionantă. Cei cîteva zeci de bandurişti ai Capellei emerite de stat din R. S. S. Ucraineană ne-au făcut cunoscute, prin cîntecul lor, ceea ce şi marele Repin exprimase cu cîteva decenii înainte, prin mijlocirea artei plastice: profilul moral şi viaţa unui popor viteaz şi neînfricat, iubindu-şi cu fierbinte patriotism ţara.

Năvalnică şi cuceritoare, senină şi profundă, a ţîşnit din cîntecele oaspeţilor noştri bandurişti veselia poporului Ucrainei, al cărui subtil şi ascuţit simţ critic surprindea şi ridiculiza în cîntec femeile leneşe, viciul beţiei („A arat ţăranul marginea drumului"), bărbaţii excesiv de preocupaţi de farmecele nevestii („Vecina").

Cîţiva dintre banduriştii Capellei emerite de stat din R.S.S. Ucraineană

(Fotografii de L. TIBOR)

De străvechii cîntăreţi peregrini, care purtau odinioară de-a lungul Ucrainei cîntecul chemător la luptă, învăluit în poezia melodiilor cazace, ne-a amintit apoi Alexandr Griciantî, a cărui voce de limpezimea cleştarului ne-a transmis în „Ah, ce noapte frumoasă" fiorul îndrăgostitului ce-şi aşteaptă iubita, ne-au amintit Petro Saveiko şi Semion Pritisk, Boris Cerkasov şi Nicolai Ostacenko. Dar cît de lung este drumul de la banduristul urmărit de legea ţaristă şi pînă la banduristul liber ce cîntă în Capella emerită a R.S.S. Ucrainene, cît de adînc deosebită este situaţia acestora, am înţeles-o pe deplin atunci cînd i-am ascultat interpretînd cîntecele vieţii lor noi. In „Partidul e cîrmaciul nostru" de Muradeli sau în „Cîntec soldăţesc" de Jarkoski, a apărut mai puternică şi mai grăitoare ca pînă atunci bucuria intensă şi creatoare pe care o trăieşte, în anii marii construcţii comuniste, acest popor harnic şi înzestrat.

Şi, ca întotdeauna cînd oaspeţii noştri sovietici vor să-şi manifeste calda prietenie faţă de poporul gazdă, doi dintre cei mai buni solişti ai ansamblului — Serghei Riabov şi Petro Saveiko — au cîntat, într-o romînească plină de farmec, romanţa „Cobzar bătrîn" şi vioiul cîntec „Hai la vie". Ascultînd pe banduriştii sovietici cîntînd în limba noastră, sub bagheta maestrului emerit Al. Minkovski, cîntece dragi nouă, am încercat o dată în plus simţămîntul adînc şi întăritor al marii prietenii ce leagă poporul nostru de popoarele sovietice.

S. F.

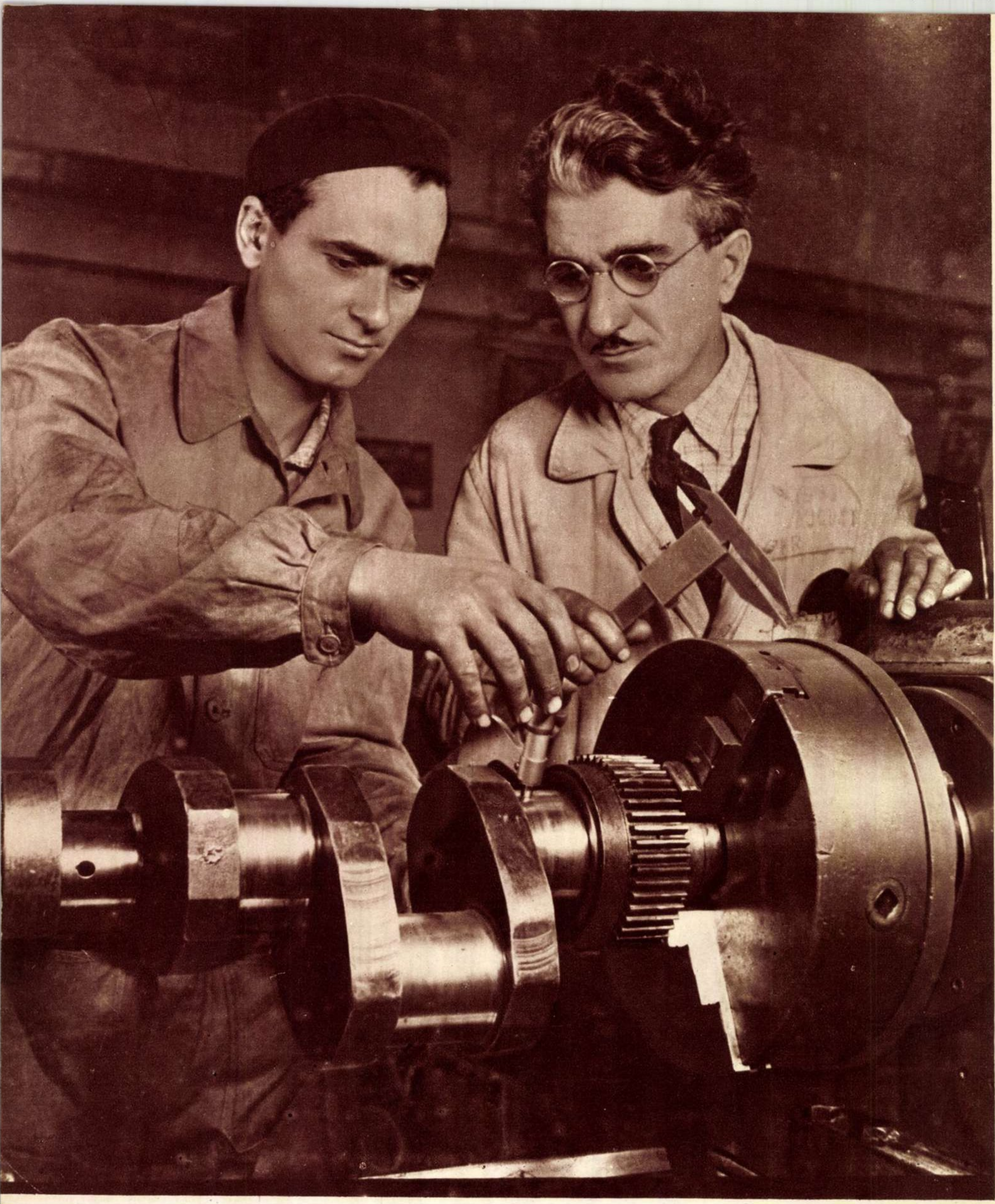

Comuniştii trebuie să fie stăpîni deplini ai tehnicii. Maistrul comunist Pau Ion îl ajută îndeaproape pe candidatul de partid Tudor Iulian de la uzinele „23 August" să-şi însuşească o cît mai înaltă calificare

ÎNTR-O NOAPTE

de Maria ARSENE

Ilustrație de Jana POENARU-DUȘA

Seară de noiembrie.

Ulicioara îngustă și noroioasă din mahalaua Abatorului și-a potolit freamătul. Rar, cîte un trecător spărgea cu pași tîrșiți liniștea, împungînd noaptea cu vîrful aprins al unui chiștoc de țigară.

Apoi, către orele zece, ulicioara adormi de-a binelea. Căsuțele cu acoperișurile pleoștite își stinseseră ochii ferestrelor.

Și tot atunci, felinarul cu gaz, din capul stîlpului înfipt în trotuar, începu să clipească, zvîrlind obosit pe trotuar o pată galbenă și murdară.

*

La numărul opt din uliță locuia Stancu lăcătușul. Stancu se însurase de curînd cu o fată săracă de la țară, Irina.

Ocupau amîndoi o cămăruță în fundul curții. O cămăruță atît de mică, că în afară de patul și cele două scaune nu mai putea cuprinde un dulap.

Alături de Stancu, în același fund de curte, locuia Vasile. Vasile era zugrav și neînsurat. El avea o odaie mai mare. Dar, ca să intri în odaie, trebuia să treci printr-o săliță, în capătul căreia se găsea chepengul pivniței.

*

Pivnița era tăiată în pămînt. Ca toate pivnițele din mahala. Drept dușumea, Vasile îi așezase un rînd de blăni. Ca să nu se înfunde piciorul în clisa vîscoasă. Însă pereții îi musteau de umezeala strînsă în zeci de ani de căsuța bătrînă.

Totuși, pivnița nu se asemăna cu celelalte din mahala. Era mobilată.

O masă pătrată.

Un scaun și o lampă cu petrol prinsă meșterit cu un cui și o bucată de scîndură în tavan.

*

Munca începuse pe la opt seara.

Erau trei în pivniță. Vasile, o femeie și încă un bărbat.

Pe masă stătea întinsă o pînză ceruită, ca un brîu stacojiu. Pe scaun, un maldăr de foi albe tăiate de mărimea unei jumătăți de pagină de ziar.

Femeia era între două vîrste. Avea părul strîns sub o basma, fața prelungă și privirea vie. După spinarea puțin adusă și palmele bătătorite și, mai cu seamă, după felul simplu al îmbrăcămintei, se cunoștea că e muncitoare, undeva pe la vreo fabrică.

Bărbatul avea părul cărunt și mîinile dibace. Lua cu îndemînare cîte patru foi de hîrtie deodată, le așeza pe valul de pînză și le netezea cu palma.

Vasile trecea peste ele un tăvălug mititel. Un sul de cauciuc prins într-un bețișor.

Sulul se plimba înainte și înapoi pe hîrtii, după care se ridica tăvălugul.

Atunci omul cu părul cărunt desfăcea ușurel hîrtiile de pe ceara pînzei. Se uita o clipă la ele. Foile erau înnegrite de o slovă măruntită, ca de tipar.

Alte foi veneau la rînd. Vasile călătorea sulul de cauciuc și peste ele.

Foile se acopereau de litere, de cuvinte, de fraze... Ba chiar și un desen se putea vedea lămurit în lumina tulbure din pivniță.

Femeia le strîngea repede, rînduindu-le pachet. Și tot ea avea grijă să dea hîrtie albă la mînă.

Din ce în ce, foile scrise se înălțau teanc, în timp ce maldărul de hîrtie albă scădea.

Nimeni nu vorbea. Orice cuvînt ar fi fost de prisos. Lucrau cu nervii încordați, cu urechea trează.

*

În noaptea aceea, Stancu nu a putut dormi. Somnul nu i s-a prins de gene.

— Ce-i cu tine, măi bărbate? — îl întrebă femeia.

Stancu sălta din umeri. Ce să-i răspundă? Iacă, nu mi-e somn și pace. Nici nu s-a dezbrăcat. Fuma țigară după țigară. Cămăruța s-a umplut cu fum albăstrui și înecăcios.

— Dezbracă-te, măi omule!

— Nu mi-e somn.

Irina îl privi lung, ciudat i se părea bărbatul în noaptea aceea.

„S-a întîmplat ceva cu el“, gîndi ea. Și oftă. „Are un necaz și-l ține ascuns la inimă“. Și pe dată simți că-i vine să plîngă de neîncrederea ce i-o arăta bărbatul.

— Ai tu ceva, Stancule!

— Am.

— Spune-mi și mie.

— Îți spun.

— Te ascult.

— Nu mi-e somn.

Irina se supără de-a binelea.

— Și ai să stai toată noaptea așa? Cu țigara în gură și cu ochii zgîiți pe fereastră?

Stancu zîmbi.

— Ai dreptate. Am să ies atunci în curte

— Stancule!

— Hai culcă-te și nu te mai frămînta. Nu mi-e somn. Ce vrei să fac? Să număr petele de igrasie de pe tavan? Mă plimb pe-afară pînă mi s-o face de dormit...

*

Liniște.

Undeva, într-o curte, un cîine latră speriat.

Un altul încearcă să-l imite, dar, somnoros, renunță.

O mașină își huruie motorul.

Huruitul se apropie, se întețește...

Două fîșii puternice de lumină albă înjunghie bezna.

În colțul străzii mașina s-a oprit. Conurile orbitoare ale farurilor se sting. Ușa de tablă a automobilului pocnește sec. O umbră coboară.

Stancu urmărește atent cele ce se întîmplă în capătul ulicioarei. Zvîrle țigara și cuprins subit de tristețe, fluieră o doină duioasă.

În pivniță lucrul a încetat. Vasile a stins lampa. Sulul de pînză și foile tipărite au fost strînse grămadă. Chepengul pivniței s-a deschis. Vasile urcă în săliță și privește la Stancu, vecinul care, chinuit de nesomn, fluieră rezemat de poartă...

Stancu mai șuieră o dată despre ciobanul cel necăjit care slugărea, încrîncenat, la chiabur și apoi tace.

Tace și iarăși zîmbește Stancu.

S-a alarmat degeaba. Din mașină coborîse, beat ca de obicei, doar domnul Iancu, perceptorul. Domnul Iancu care are trei mii de lei leafă pe lună și face de două ori pe săptămînă cîte un chef de cîte cincisprezece mii.

Stancu se întoarse cu fața spre geamlîcul săliței lui Vasile zugravul și fluieră acum un cîntec vijelios, ca pe malul Oltului, despre un haiduc care pedepsește pe un ciocoi...

În pivniță lucrul a reînceput. Mai cu grabă, ca să se termine curînd hîrtiile cele albe.

Către ceasurile trei din noapte, bărbatul cel cărunt a ieșit în curte cu un pachet la subsuoară.

Stancu privi întîi peste gard, apoi îi făcu semn cu capul. Omul se strecură pe lîngă dînsul și-i șopti în treacăt:

— Noapte bună, tovarășe!

— Noapte bună, tovarășe — răspunse Stancu încet.

După cîteva minute plecă și femeia cu un pachet.

Noapte bună, tovarășe!

— Noapte bună...

Vasile ieși cel din urmă.

Se apropie de Stancu.

— Făcurăm și treaba asta, Stancule!

— O făcurăm, măi Vasile, că trebuia.

— Noapte bună...

— Noapte...

*

Noapte bună!

Dar nu pentru boieri.

Căci în noaptea aceea s-a tipărit și s-a trimis spre răspîndire în cinstea lui 7 Noiembrie încă un număr din „Scînteia“. „Scînteia“ ilegală. Cuvîntul Partidului.

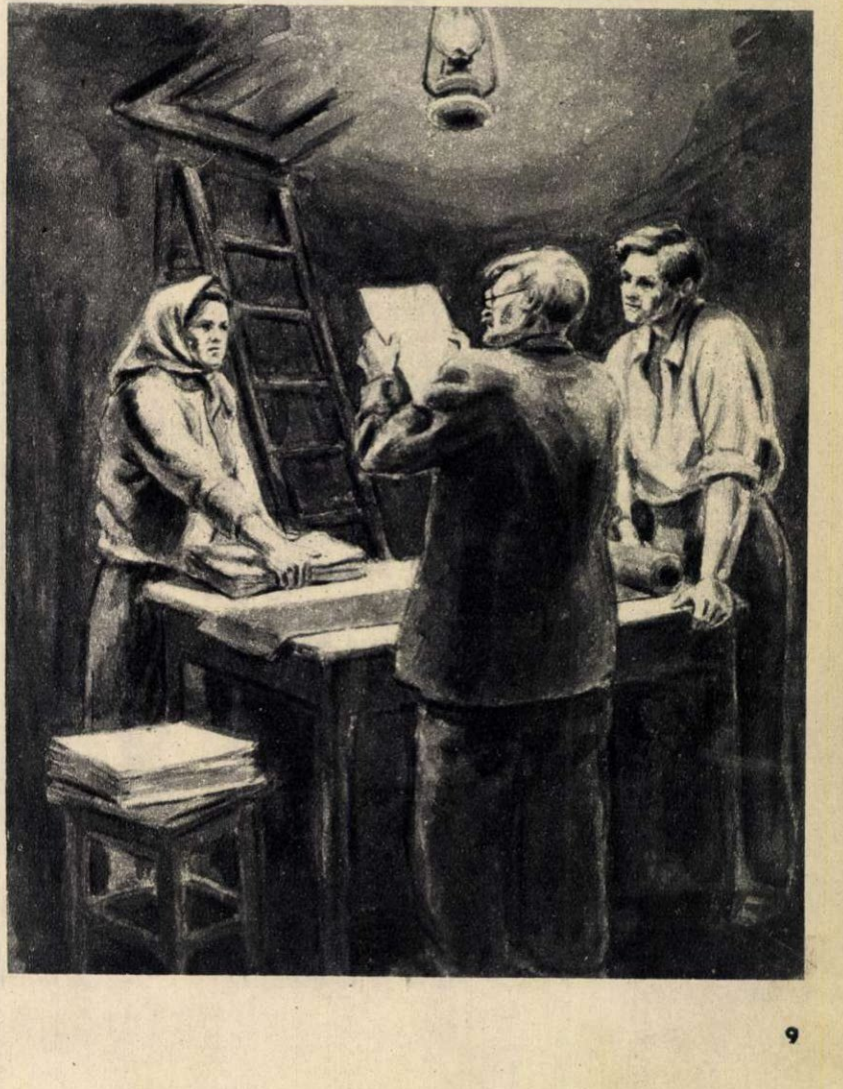

In Editura Tineretului va apare în curînd volumul de poezii „Făurari de frumuseţe“ de Cicerone Theodorescu.
Poeziile „Şomaj“, „La Vidrighin“ şi „Cel care scurmă jarul“ fac parte din ciclul „Copiii cartierului“, tablou al trecutului de luptă al poporului nostru, luptă la care participă şi adolescenţii care trăiesc viaţa cartierului Griviţa din anii aceia.

Cicerone THEODORESCU

FĂURARI DE

ŞOMAJ

Iţi piere puterea
Şi uşile toate
Au fost încercate:
...Nimic, nicăierea!

Răspund, toţi ca unul,
Să-i ardă un foc:
— Să tragi şi cu tunul,
„Noi nu avem loc"...

Dă, vîntul, grămadă
Şi ca un berbec
Mă-mpinge-n zăpadă.
Abia pot să trec.

Scot aburi. Sînt leoarcă.
Mi-e spatele ud...
„Mai vezi, mai încearcă"...
Pe maica aud.

Ei rîd, ei fac glume:
„Ce ţînc dobitoc!"
Aşa e. Pe lume
„Noi nu avem loc"...

Şi merg... Descheiată
Mi-e haina la piept.
Dau, tîrgului, roată,
Şi-ntreb... Şi aştept...

„Mihai"... Aud bine:
„Mihai, nu ţi-e frig?"
Mă strigă... Dar cine?
Sau singur mă strig?

E maica. Aşa e.
Prin geam — abia suflă —
O văd, pe-o copae,
Cum spală o rufă.

Dar trupul, ca plumbul
Se lasă, să cadă...
E bine-n zăpadă.
E-un veac, de cînd umblu.

Le-oi spune: „Ia lasă!...
(de-or fi să mă scoale)
„Zăpada-i mai moale,
Ca perna de-acasă..."

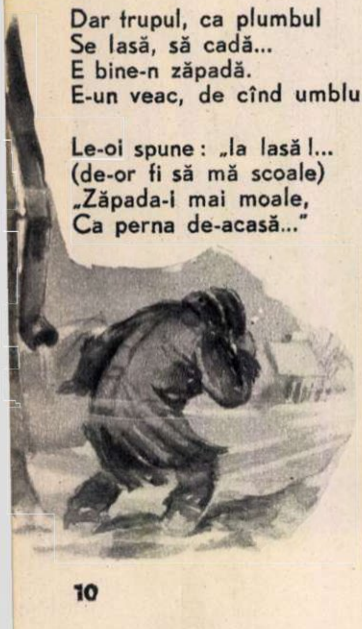

Sloi, patul îmi trece
Prin oase — de tare!
...Zăpada nu doare.
Şi nici nu-i mai rece.

Ce vreţi? Ce vă pasă?
(Işi vîră, ei, coada...)
„Mai bună-i zăpada
Ca perna de-acasă!..."

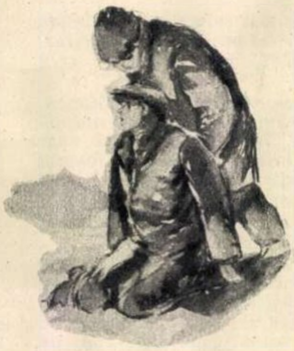

Şi vine o umbră
Prin seară... E-aci.
Dar ce se întîmplă?
Şi cine-o mai fi?

...Mă trage, din stradă,
Chitic... E-al lui, glasul:
„Ce cauţi cu nasul
Acolo-n zăpadă?"

Zic: — Du-te la dracu'
Şi lasă-mă-n pace!
Şi-aud: — Ei, săracu'!
Ia haide încoace.

„Aşa, mori cu zile..."
— Da' ce vrei acu'?
...S-audă Vasile
„Ce cîrpă eşti tu!"

Chitic şi Vasile,
Prietenii mei,
De rişcă şi bile...
„Da'ce e? Ce vrei?"

De toate departe,
Departe de tot,
Eram lîngă moarte.
Gemeam: „Nu mai pot"...

Mă ia. Nu mă lasă.
Şi maica, la geam.
...Eram lîngă casă.
Şi nici nu ştiam.

*

Pe ochi, noaptea toată.
Pe suflet, cenuşă.
Vasile!... O uşă
Mai e — ne-ncercată.

LA VIDRIGHIN

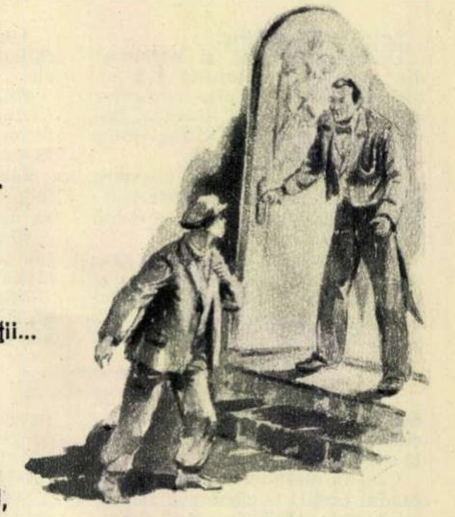

Praf de stele, cer senin —
Noapte plină de confeti...
Nopţi de bal. Un vînt blajin.
Fata, domnişoara Keti,
Logodeşte c-un strein.
Lume bună se-mpreună.
Merg afacerile strună.
Sînt ovaţii, aclamaţii...
Pînă-n fund se bea, ca fraţii...
Ei, ce vrei — logodna fetii!
Chef, la Vidrighin.

•

Şi în vreme ce duşmanul
Bea şi-nfulecă hălpău
Vinu-ăl bun şi pandişpanul,
Şi pe cînd, ca şi harapii,
Negri şi bărboşi ca ţapii,
Pavagiii — în hîrdău —
Fierb, pe bulevard, catranul,

Rău se-nvîrt în capul tău
Foamea, furia, aleanul,
Rău, Vasile, rău.

Vidrighin şi-ai lui — halal
De director general —
Ce făcură de-ntîi Mai?
„N-aveţi pîine? Na prescură..."
Moarte, iar, la noi făcură.
Altceva, cam ce pofteai?

„Nu-i lăsaţi", ne spun bătrînii
Orb de ce e Moş Mihai?
„Sînt mereu mai răi stăpînii."
...Pensia de ce i-o tai?

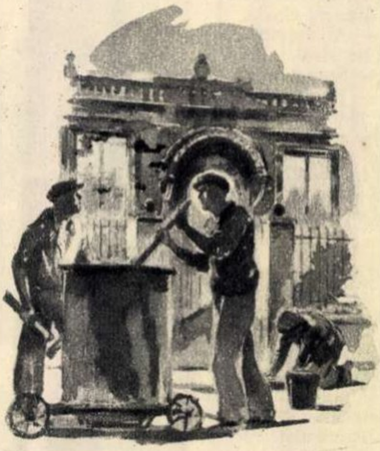

Meşterul, ca un buhai,
Supărat peste măsură,
Tot pe ucenici înjură:
— Ce te bagi? Ce treabă ai?

Dar dreptatea nici în rai
N-o să-ţi cadă mură-n gură...
C-aşteptară ei destui
Şi-au primit cîte-un cucui,
Cîte-o falcă mai albastră,
Cîte-un os stricat, o coastă:
— Plata muncitorului!

Munca-i pe muncitoreşte,
Plata — e pe boiereşte:
Cu bătaia-l logodeşte,
Cu mizeria-l cunună
Şi cu moartea, — lumea bună...
Spune... cui să spui?

Pentru noi, din lumea proastă,
Nu-i dreptate-n ţara noastră,
Nu-i, Vasile, nu-i...

Ce lumină sub fereşti:
Ca şampania dă-n spume...
La petreceri boiereşti
Ce de rîsete şi glume!

...Te-or goni? De rîs acum e
Dacă eşti flămînd pe lume?
Noapte groasă...
Dar nu-ţi pasă.
Tot ai să-ndrăzneşti.

Vor, în tine, să vorbească
Sute, mii de ucenici.
Ard, în braţul tău, furnici.
Ochii, flăcări. Limba, iască.
In obraz cîte-ai să-i zici
Las'c-o să te pomenească.

Nu o dată, la uzină,
L-ai tot aşteptat să vină,
Dar mereu — şi azi din nou —
Bine ştie să-l mai ţină

DIN VOLUMUL DE POEZII

FRUMUSEŢE

Ilustraţii de **Viorel RADU**

Un agent, un cîine-Hector,
Tot sub pază, pe director,
Din maşină la birou,
Din birou pîn-la maşină...

Cîinele, te ia cîineşte:
Nu e de glumit cu dînsul!
Numa colţii şi-i rînjeşte...
Cîinele, ca şi stăpîn'su.

Iar în casa boierească,
Şi mai greu! Li-i vorba, bici.
Te-a-ntrebat — rîzînd — feciorul
Cu livrea şi-obrazul, mască:
„...Delegat de ucenici?"

Namila!... Te-a luat cu zorul:
— Să vorbeşti? Să intri-aici?
Ai te cară, pui de broască,
Şterge-o. Cum să te primească?
Nici s-audă. Nici...

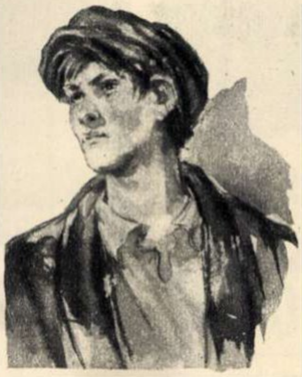

Nopţi de bal şi nopţi de chin.
Parcă suflete-omeneşti
Clocotă-n cazanul plin...
Beznă, sub fereşti!

Clocotă catranu-n spume...
Pe-amărîte caldarîme,
Muncă... Chipuri arăpeşti...
...Cum vei face? Greu acum e
Să ridici un glas în lume!
— Creşti, Vasile, creşti.

CEL CARE SCURMĂ JARUL...

Rece-i odaia:
Umerii saltă...
— Mă, chestia-aia
Cade în baltă?

— Cum o să cadă?
— Cade! ...Voci crude...
— Aşa s-o creadă
Ei!... se aude.

— Vin alte zile...
— Cin'să le-apuce?
Zice Vasile:
— Noi le-om aduce!

Toţi bat podeaua,
Palizi, ca fînul,
— Leagă căţeaua...
— Vine bătrînul!

Palizi ca ceara,
De sărăcie,
Ei: — Bună seara...
El: — Bună fie!

...Are, la buze,
Rană — pesemne —
Cel care-aduse
Trei-patru lemne.

Ia o bucată,
Aşchii îi zboară...
Unii, să-l vadă,
Se ridicară.

Faţa, bătrînă.
Ochii, văpaie!
...Are — la mînă —
O vînătaie.

Bîţîie-n uşă
Iarna... El scurmă
Jar, în cenuşă:
— Nu-i nici o urmă?

— Ce să-i faci? Frigul...
— Zile amare!
— Mic e cîştigul...
— Foamea e mare.

El, bătrîneşte,
Rîde: — Dar ce e?
Nici o nădejde,
Nici o scînteie?

— Nu-i! zic băieţii.
Unii-s pe grabă.
Gheaţă, pereţii...
Flacăra slabă.

Focul... Ce şcoală!
El, să-l îndemne,
— Cu socoteală —
Mai pune lemne...

— Fir-ai tu, drace!
...Uite că merge.
Rîde. Se-ntoarce.
Palmele-şi şterge.

Ş-apoi Vasile:
— Se mai întreabă?
Ca pe rotile!...
Cum să nu meargă?

Las'c-om aduce
Noi, alte vremuri!

— Cin'să le-apuce?...
— Uite cum tremuri!

Vînt, la fereastră.
Bîţîie sticlele.
„...In alţii, las'că
Bîţîie... icrele!"

Cellalt, prin dreptul
Flacării trece:
Umbra lui, pieptul —
Pe zid, cît zece!

Umbra tresaltă,
Cu vîlvătaia...
Vocea lui caldă
Umple odaia:

— Tu, poarta treia...
Tu, poarta doua...
Şi-n clipa-aceea
Ochii-s ca roua.

Văd, zdrenţăroşii,
Ţîncii şi robii,
Maci — pajişti roşii —
In gura sobii!

Holde văd, grele...
Grîu! Secerişul!
— Voi, la drapele...
— Voi, coperişul...

Ochii-n bătaia
Focului, zboară...
Creşte, odaia.
E cît o ţară!

...Cel care scurmă
Jaru-n cenuşă,
Are — la mînă —
Semn de cătuşă.

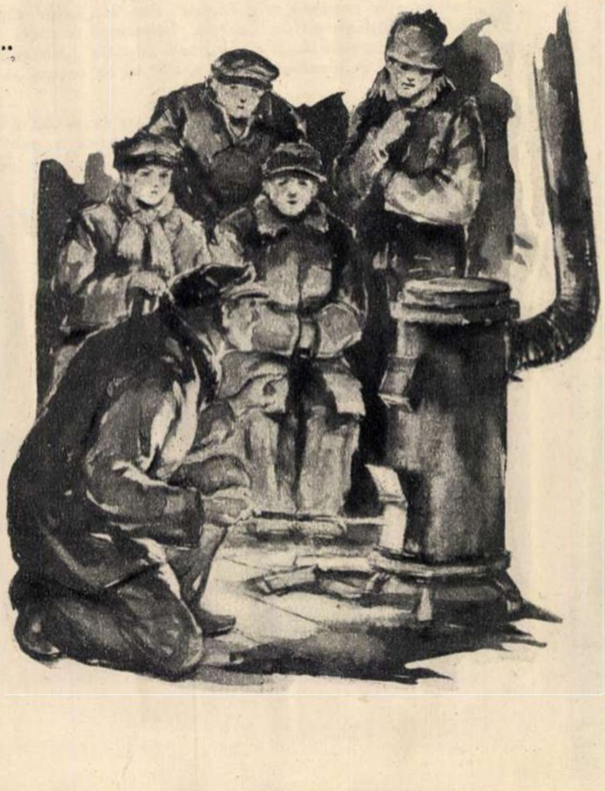

ÎMPLINIRE

. . . .

Din toate jertfele trecute,
Un cîntec am să-nalţ mereu
Acestei lumi necunoscute,
Mulţimii mari, — eroul meu.

Străbate ceruri, nou-i jind!
Aprinde-n zbor şi bolta rece.
Eroul meu, mulţimea, trece
Prin vremea nouă, biruind.

Pe Griviţa, — cu vîntu-n faţă...
Ai noştri toţi au tras din greu.
...Dînd, vieţii, slavă — gîndul meu
Sărută fruntea lor de gheaţă.

⬆ Culesul bumbacului e în toi. Puful alb a fost strîns cu grijă și de pe întinsele cîmpii ale gospodăriei agricole de stat Moțătei, din regiunea Craiova. Strîns în saci, bumbacul e cîntărit cu multă atenție, pentru ca nimic să nu se piardă.

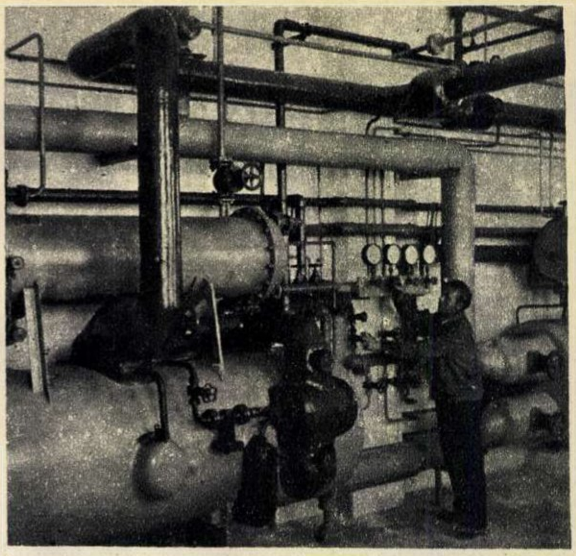

⬆ Patria noastră a primit încă un dar prețios: la Remetea a intrat în funcție prima fabrică de lapte-praf din țară. În fotografie: Ștefan **Axinescu**, șef de schimb la stația de reglare, controlează amestecul lichid din condensator.

fotocronica FLACARII

La Ploești s-a deschis de curînd o expoziție agricolă regională. Alături de roadele muncii colectiviștilor și țăranilor muncitori din regiunea Ploești, poate fi văzut în expoziție un utilaj tehnic din cel mai perfecționat. In fotografie: un aspect din expoziție. ⬇

⬆ „Vom arăta ce înseamnă avînt tineresc", spun rezultatele obținute de „Secția Tineret 23 August" a Fabricii „Metaloglobus" din Capitală. Într-adevăr, în cadrul întrecerilor socialiste, secția a depășit planul pe luna septembrie cu 31%, iar numai în prima jumătate a lunei octombrie a montat 8500 buc. vase de aluminiu din cele 10.000 ce s-a angajat să le realizeze peste plan.

CIRCUITUL CICLIST AL R.P.R.

⬇ Între 3 și 17 octombrie a avut loc cea mai importantă competiție ciclistă de fond a anului, a 4-a ediție a circuitului R. P. R. Dintre cei 71 cicliști care au luat plecarea în cursă, 47 au reușit să biruie dificultățile întîmpinate de-a lungul celor peste 1600 km parcurși în cele 12 etape ale întrecerii. Fotografia de mai jos reprezintă primii cicliști care, după ultima etapă, își fac intrarea în pluton compact, în Capitală.

⬇ — E plăcut să tîrguiești la magazinul Aprozar de pe Bd. 6 Martie din Capitală — spun gospodinele. Găsești întotdeauna legume proaspete, sortate cu multă atenție, iar tovarășele vînzătoare arată, prin comportarea lor, grija ce o poartă bunei deserviri a cumpărătorilor.

MEŞTERUL ATELIERULUI DE ARCURI

reportaj de Camil BACIU

Nu mai fusesem de două zile în atelierul arcurarilor. De astă dată nu mai eram nou venit. Cunoşteam clădirea de cărămidă ce se ridică într-un colţ al complexului Griviţa Roşie. Ştiam hala nu prea lungă, împărţită între forjari şi arcurari, şi mi s-a părut cunoscută şi lumina tulbure în care străluceau mocnit gurile roşietice şi verzui ale cuptoarelor. Pentru cine e străin de partea locului, atelierul acesta de fierărie poate părea la început o hală unde grupuleţe de oameni lucrează independent unul de altul. Doi stau lîngă o foarfece uriaşă care geme muşcînd bare de oţel, alţii rotesc un braţ de macara care scrîşneşte greoi, cîţiva bat cu baroasele; în jurul unor mese masive sînt măsurate, ciocănite, prinse foi de arc. Trec vagonete purtînd arcuri înroşite în foc şi pereţii se zguduie la bătaia marilor ciocane mecanice. Şi peste acest du-te-vino al fierului se strigă comenzi, oamenii vorbesc şi glumesc unul cu altul, dar zgomotul e atît de puternic că trebuie să apropii gura de urechea cuiva dacă vrei să te audă.

*

Unde oare începe şi unde sfîrşeşte aci procesul de producţie? Cine-l dirijează şi care e mişcarea lui? Eram însă oaspete vechi şi nu mi-am mai pus astfel de întrebări. Ştiam că aci, deasupra vagonetelor, e aplecat Sîrbu Paraschiv (moşul acela înalt, osos, aspru, dintr-o bucată, care lucrează la placă, muncă dură, avînd ambiţia să fie în frunte pînă în mai 1955 cînd va ieşi la pensie), îl cunoşteam pe cel cu ziarele, pe cărturarul Andrei Marin, şi pe Mircea Cristea care mişca pîrghia, zîmbind că una din „partizi" l-a primit la lucru cu toate că fiind beat a lipsit din nou. De asemenea în acest du-te-vino al fierului deosebeam „partizile" de lucru care au în sarcină anumite faze ale prelucrării metalului mort şi rece — care trecut prin foc şi prin mîna arcurarilor capătă viaţă, transformîndu-se în arc elastic şi mlădios.

Ascultasem istoria acestor „partizi" înfiinţate în 1951 la propunerea meşterului Petre Pitulice. Inaintea lor în atelier se lucra alandala: toţi demontau, toţi făceau tratament termic, toţi probau. Stăteau arcurarii la gura cuptorului, îmbulzindu-se ca nişte ospătari la grătar. Nu ştia nimeni, cînd un arc era rebutat, cui aparţine vina. După ce s-a gîndit luni de zile, după ce a citit „Cuvîntul maiştrilor" (zi de zi pînă la ora două noaptea), meşterul arcurar Pitulice, secretarul organizaţiei de la forjă şi arcurărie, a propus această soluţie: o parte din oameni să monteze, alţii să aibă în grijă tratamentul termic, alţii la confecţionat şi reparat. Cîţiva dintre bătrîni au protestat: „N-avem nevoie de cinci controale pe cap". „Dacă e pe-aşa — a spus moş Ion Gheorghe — eu mă duc învîrtindu-mă. Faceţi voi cum ştiţi". Comuniştii însă, şi toţi care voiau să lucreze cu o normă precisă, limpede, l-au susţinut pe Pitulice; listele de partizi s-au făcut pe loc şi imediat după aceea s-a trecut la această nouă organizare. Rezultatul s-a tradus într-un limbaj deosebit de plastic: în vagoane care nu-şi mai frîngeau arcurile. Inainte de epoca „partizilor": zece vagoane „căzute în termenul de garanţie", în fiecare lună. In epoca „partizilor": luni de-a rîndul nici un vagon „căzut". Alte argumente pentru susţinerea noii organizări sînt de prisos. Răspunderea a ridicat calitatea muncii.

Iată deci că fierul acesta bătut, arzînd, gemînd, flăcările aurii, scînteile reci ale polizorului, pistoanele uleioase ale presei sînt înşiruite de-a lungul unui drum în care oţelul canelat devine foaie, e recopt, tăiat, montat, probat.

Procesul acesta e dirijat de şefii de partidă. Şefii de partidă sînt dirijaţi de meşterul Pitulice. Iar meşterul Pitulice s-a întors din concediu numai după vreo zece zile şi acum urmăreşte funcţionarea unui mic piston lucitor.

Înţeleg procesul tehnic al confecţionării arcurilor, dar nu înţeleg de ce s-a întors Pitulice din concediu înainte de vreme.

„Lasă-l, îl întrebi mai tîrziu — îmi spune inginerul. Acum e supărat".

Supărat? De minune. Un om supărat înseamnă că e în conflict cu cineva, iar conflictul semnalează naşterea unei noi situaţii. Şi ce altceva merită să facă un reporter pe lumea asta decît să descopere noul? De aceea îmi scot carneţelul şi mă apropii de meşter.

„Noroc —spun. — Pe cine eşti aşa supărat, tovarăşe Pitulice?"

— Pe cine? Pe toţi.

Ei, socotesc, ăsta e un conflict deosebit. Trebuie numaidecît să apară de aci o mulţime de lucruri noi. În primul rînd vreau să aflu de ce s-a întors din concediu, cînd mai avea vreo şaisprezece, şaptesprezece zile şi el mai avea treabă pe lîngă casă.

Pitulice a zîmbit înciudat. Iată de ce s-a întors din concediu:

Cu o seară înainte aflase că la şedinţa pe complex atelierul fusese criticat, întrucît rămăsese în urmă cu planul. Pitulice s-a încruntat şi a tăcut. (El nu e un om pe care poţi să-l superi uşor). S-a dus acasă, unde s-a înciudat mai tare. Se pregătise să repare acoperişul şi gardul şi să facă o duşumea purcelului cel mic. Dar nu de asta era supărat. Simţea pentru prima oară, puternic, direct, ce înseamnă să nu laşi om în loc.

— Teodora, plec — i-a spus soţiei. — Mă întorc la atelier.

— Da' ce? S-a terminat concediul?

— Nu s-a terminat, dar nu e timp bun de reparat acum acoperişul; e umed... (Vedea că Teodora nu crede în „timpul umed") Şi apoi, auzi, am fost criticaţi. Dacă se pun lucrurile pe roate mă întorc, dacă nu, iau restul de concediu mai încolo.

— Bine, să-ţi spăl salopeta. Dar dacă te străduiai să-ţi laşi om în loc...

— Care om? Cum cresc unul mi-l ia. (Vrea să pară îmbufnat, dar nu poate să ascundă că asta îl şi mîndreşte). Niculae Popa e director adjunct la club, pe Beja l-au făcut propagandist la alte cercuri, pe Pantelimon la fel....

Acum nici nu mai răspunde soţiei care s-a apucat să-i ţească salopeta cu ibrişin albastru, ci vorbeşte cu el însuşi. „Slab, slab — răspunde însă tovarăşul Pitulice la argumentele tovarăşului Pitulice. Slab. Asta e o scuză nu un răspuns".

Ascultînd redarea acestei discuţii între cei doi Petre Pitulice, am înţeles împotriva cui se în-

Petre Pitulice explicînd un desen tehnic tinerilor Constantin Leanca, Dumitru Manu, Ion Petre.

— Ei, parcă lucrezi mai bine fără vin — îi spune Petre Pitulice lui Mircea Cristea.

dreaptă supărarea meşterului în special.

Salopeta fiind deci spălată, ţesută, Pitulice şi-a pregătit lucrurile într-o servietă şi lasînd gardul, acoperişul şi duşumeaua, a venit la atelier. De altfel cît fusese în concediu n-a stat o zi pe acasă. Ori venea la complex, ori se ducea la piaţă. Ca să tîrguiască, cumva? Nu. Să se plimbe? Nici asta. Atunci? Petre Pitulice se ducea să mai vorbească cu ţăranii. Strîngea în jurul lui zece, douăzeci de oameni. Vorbea cîte două ore. Meşterul ăsta masiv, senin, are o perseverenţă de neînfrînt. E perseverent cînd luni de zile urmăreşte un nou proces de producţie, e perseverent şi în discuţiile în care gluma se îmbină cu ridicarea unor probleme ascuţite. Unii ţărani simt că orăşeanul solid, rumen, cu mustaţă tăiată scurt, are ceva pe suflet, că anume convingere îl face să vorbească cam naiv uneori—drept care cîţiva zîmbesc—dar fără să-şi piardă răbdarea, amintindu-le că şi ei sînt oameni, că nu trebuie să-şi bată joc de muncitori cu asemenea preţuri, trecînd apoi la chestiuni de „specialitate" (zer, telemea, grăsime, putină, scurs, saramură), din care se vede că naivitatea lui oglindeşte nu nepriceperea, ci anume limpezime sufletească.

Iar Petre Pitulice nu face asta pentru că e deputat în sfatul popular orăşenesc, ci pentru că nu poate alt fel. Şi cînd a auzit de critica arcurăriei n-a putut alt fel. De aceea la ora şase dimineaţa a fost la atelier.

— Uite — au spus oamenii — a venit Pitulice din concediu.

„S-a întors Pitulice" — a avut el impresia că gîndesc şi ceilalţi care n-au spus nimic.

După cinci minute a venit Sîrbu — moşul acela înalt, osos, simplu — Peterman roşcovanul, Bărbăţeanu.

— Ce facem cu angajamentele? au întrebat. N-avem material.

— Păi, aţi căutat?

— Am căutat.

Pitulice s-a supărat.

— Ce fel de comunişti sînteţi? Vreţi totul la îndemînă? Poate doriţi chiar oţel nou (de luni de zile baza materialului prim sînt rezervele interne).

— Treaba noastră e să confecţionăm — a spus Bărbăţeanu.

— Eu tai, eu încălzesc. Fug de colo-colo, trag, aduc şi tot eu să caut? (Peterman e totdeauna gata să-şi apere drepturile cu îndîrjire şi gata să se încrunte ca fiind nedreptăţit).

— Bine — a răspuns Pitulice, — Vă aduc material în două ore. Sînteţi muncitori de nădejde, da' cu ochelari de cal.

Chiar din cuvintele astea din urmă se vede că era oarecum pus pe ceartă. S-a mai uitat în jur şi a observat că lozincile s-au afumat. Doi băieţi din cei tineri (veniţi prin D.G.R.M.) ţineau un arc anapoda (dacă şi cursurile de calificare stau pe loc!), altul a fugit prin dreptul unui baros care vîjîia (trebuie ţinuţi mai din scurt băieţii în atelier!)

Pitulice a trecut repede prin sectoarele unu şi trei. S-a oprit mai mult în „parcul Oniţă". Parcul acesta e un teren viran, pe care bătrînul comunist Oniţă adună piese rămase de la reparaţii, demontări; le adună din tot acest complex care se întinde pe mii de hectare. A sădit aci adevărate boschete de fier cu grija unui vechi grădinar (măcar de ar avea atîta pricepere şi atenţie cei de la magazia de materiale!). Un parc botanic ar păli în faţa acestor varietăţi de regn metalic: arcuri spirale, balansiere, cilindrii, carcase, suporţi, rame, scări, boghiuri, tampoane, calorifere, valve, cuzineţi — tot ceea ce formează un element de vagon a fost cules, curăţat, uns, aşezat în stive. Parcul e creaţia bătrînului care întreţine aci o gospodărie chibzuită cu venituri de milioane. E aşa de puternică pasiunea pentru frumos a lui moş Oniţă că într-un colţ al acestui parc de fier a ridicat o grădiniţă cu un zid scund — ca o kasbah mahomedană — o grădiniţă largă de trei paşi, lungă de patru, unde a sădit un pomişor (cumpărat de el), a pus un soi de liană într-o amforă şi a îngropat piciorul unui ventilator pe care sclipeşte o piatră de rîu.

În faţa grădiniţei, Pitulice s-a oprit un moment, a zîmbit şi a spus în gînd: „Bravo, moşule" — salutul acesta tăcut fiindu-i intrat în obicei. Apoi a început să iscodească după arcuri. Le-a însemnat pe cele bune cu creta şi a plecat mai departe. Cine oare — văzîndu-l pe Pitulice sărind peste traverse, căţărîndu-se peste vreun morman de fierărie — nu ştie că a pornit după rezerve interne? De aceea îl şi strigă: „Nea Pitulice, am văzut nişte 88 pe 130 la Chitila". „Cît?". „Vreo două mii" (de kilograme, n. a.). „Asta-mi ajunge pe-o măsea, adu-mi-l numaidecît."

După douăzeci de minute, bătuse locurile ştiute, aşa cum un vînător se duce drept la adăpătoarea animalelor. Au venit apoi lucrătorii, au încărcat. Arcurile-deşeu au fost aduse în secţie. Peterman şi ceilalţi au recunoscut (fără să spună) că poartă adeseori anume fel de ochelari, în ciuda faptului că sînt meseriaşi buni şi iuţi de mînă.

Pitulice era gata să controleze buletinele de ore prestate cînd l-a întrerupt reporterul cu anume întrebări. Reporterul eram eu. Răspunsurile la anume întrebări au fost date pînă acum.

— Aş avea treabă în atelier — a încheiat Pitulice istorisirea căutării arcurilor.

— Vin cu dumneata.

Şi am plecat împreună de astă dată. Sîrbu Paraschiv de cum ne-a văzut s-a apropiat.

— Lipseşte Fătulescu — a spus el sumbru. — Am uitat să te anunţ dimineaţa. Nu vreau să mă fac de rîs.

În întrecerea în cinstea zilei de 7 Noiembrie în afară de obişnuitele angajamente de depăşire a normelor, lucrătorii mai vechi au hotărît să ridice calificarea unor tineri lucrători. Iată însă că Fătulescu lipseşte, aşa că nu i se poate ridica nivelul profesional. Ba îl face „de minune" şi pe moş Paraschiv a cărui fierbinte credinţă e că un comunist trebuie să iasă la pensie fără pată, fiind un exemplu pînă în ultimul moment.

— O să-l discutăm în colectiv — răspunde Pitulice — ca pe Cristea.

Sîrbu Paraschiv lucrînd la „placă" cu candidatul de partid Ion Petre. Bătrînul comunist împărtăşeşte tînărului experienţa pe care el a acumulat-o în mai bine de treizeci de ani.

— Da' cît mai curînd — spune Sîrbu. Și se duce din nou la placă unde-l așteaptă o foaie de oțel albastru, fierbinte.

— Cum, „ca pe Cristea"?—întreb. Iată cum: Mircea Cristea e un omuleț zbîrcit înainte de vreme, în care conștiința unei vini permanente se amestecă cu șiretenia. Lipsește de la serviciu de cîte ori se îmbată. Și se îmbată des. „Cît nu erau „partizi" n-aveai decît să bei — spun unii din atelier — beai în contul tău. Acum, dacă lipsești, toată partida trage din greu." Așa că oamenii nu mai vor să-i ia pe bețivi în partida lor. Nu maiștri le impun asta, ci lucrătorii refuză. Și critica colectivului e mai aspră ca cea de sus.

Intr-o zi Pitulice l-a găsit pe Mircea după un vraf de piese, ascuns, în vreme ce ceilalți mîncau sau plecaseră să mănînce.

— Ce faci aici?

— Stau.

— Iar ți-ai băut chenzina.

— Băut.

A doua zi, în fața colectivului.

— Tovarăși, am rămas după lucru ca să vorbim despre omul ăsta — a luat cuvîntul Pitulice. — Și-a băut cămașa, și-a băut papucii. Nu mai e arcurar de meserie, e bețiv. El n-are palton și vine iarna, noi rămînem cu treaba la mijloc. Se înhăitează cu cine-i mai al dracului și trage-i cu rachiu, trage-i cu vin.

— Ba țuică bulgărească cu sirop... Și cu paharul mare...

S-a făcut deodată tăcere. Nimeni n-a zîmbit la gluma lui Cristea, care se silea să înfrunte pe toți acești oameni adunați să-l critice.

— Ia, uitați-vă la țoalele lui—a spus cineva.

Oamenii s-au uitat. Și deodată Cristea a simțit că o mînecă îi fîlfîie ruptă, că din pantofi îi ies degetele și că palton nu și-a cumpărat.

— Nu mai beau — a spus deodată, muindu-se, cu glasul dogit.

Nu credea ce spune dar voia să scape din cercul acesta de oameni care îl priveau unii cu milă, alții supărați.

N-a mai băut două săptămîni. Apoi iar a lipsit. Cînd însă și-a amintit a doua zi că o să-l discute colectivul s-a pus pe lucru și cîteva săptămîni n-a mai băut. S-ar putea să se lase încet, încet, de „țuica cu paharul mare" sub presiunea acestui colectiv de fierari care nu-i îngăduie să intre în iarnă fără palton.

— Ei asta o să-i facem și lui Fătulescu — spune Pitulice. E încă tînăr. O să-l dezbrăcăm noi de astea! („dezbrăcăm" la arcurărie înseamnă „dezbărăm"). Eu am însă un păcat; îmi plac tinerii entuziaști, înflăcărați. Intre ei, încep și eu să zburd, nu-i critic îndeajuns de sever. In ultima vreme nu i-am criticat sever nici pe băieții mai leneși sau care trag spre băut. Dar l-ai văzut pe moș Paraschiv cum se agită? De i-ai fi văzut cum au venit azi dimineață la mine că n-au material! Parcă nu puteau să stea? Nu avem oțel, nu lucrăm. Dar sînt în întrecere, sînt fruntași și tot timpul urmăresc graficele. Incearcă numai să-l dai pe Bărbățeanu la difuzor și pe Peterman nu. Iți aprinzi paie în cap. Il vezi numai cînd se dau rezultatele la difuzor cum rămîne cu pîinea în mînă, stă, ascultă, nici nu mai înghite. Apoi ori mănîncă în silă, ori îl vezi că se uită în jur să vadă dacă au auzit toți. Ascultă, Peterman, cum stai cu economiile?

— Peste două'șpe mii cinci sute de lei.

— N-ai să faci douăzeci și cinci de mii pînă la 7 Noiembrie !

— Eu?!

Sprîncenele roșcovane ale lui Peterman s-au ridicat spre frunte. Ion Teletin, ajutorul lui, surîde:

— O să facem — spune el domol, moldovenește.

Ajutorul e ras proaspăt și numai zîmbet. Vorbește liniștit, sfătos, cu toată lumea, e gata să explice de zece ori și să asculte de zece ori, dar fără să cedeze un pas. Peterman e violent („dacă nu țipi nu se face treabă", „mai bine nervos decît prost"), însă cedează. Și acum e îmbufnat.

— Material nu vine. Angajamentul trebuie ținut.

— Și cine-i de vină?

— Dracu-i de vină, spune Peterman.

— Mă, tu ești supărat din cauza stimulentului, măi. Și te zgîrie și munca asta de partid care ai lăsat-o în urmă...

— Păi, chiar așa. Ce, o duc ușor cu atîți copii? Nu trebuie să le cumpăr, să le fac...

— Cîte perechi de pantofi sînt în casa ta?

— Toți copiii au. Eu am două perechi. Și?!

— Imi amintesc — spune încet Pitulice — că prin '42 o fată de a ta s-a îmbolnăvit de reumatism fiindcă mergea în zăpadă cu galenți de lemn.

Deodată Peterman tace.

— Fata aia a mea, care s-a îmbolnăvit de reumatism a murit — spune el apoi înăbușit — Asta înseamnă că acum să-și facă unii de cap, să nu ne dea la-ndemînă?

— Asta înseamnă să nu te văicărești — spune Pitulice, sever. Ochii lui albaștri au devenit reci.— O să lucrăm oricum, o să dăm planul. Că trebuie să ne răfuim cu cîte unii, asta e altă poveste. Dar nu cu mormăitul, cu posăceala.

Peterman rămîne încruntat. Intorcîndu-mă după cîțiva pași îl văd răsucind o foaie de arc, ridicînd-o, ciocănind-o, îndoind-o, toate cu o iuțeală de drac.

— Asta trece de dou'și cinci de mii — spune Pitulice cu o blîndețe neașteptată. Ajunge poate și la treizeci. Dar... mai aveți multă treabă cu mine? Aș vrea să văd acum și cum a mers munca de partid, învățămîntul, candidații...

Se duce în birou, însoțit de un om care a venit să-l întrebe ceva.

Bat ciocanele, Peterman răsucește foi de arc, moș Sîrbu ciocănește, Teletin așează material în matriță. Din atelierul acesta nu îndeajuns mecanizat ies mii de arcuri în fiecare lună. Arcuri spirale și foi pentru vagoane și locomotive, arcuri făcute din deșeuri, salvate de la retopiri. E și fum aci, și cald, și zgomot. Munca e grea, se cer oameni puternici, îndemînatici. Dar nu asta e totul. Mai e ceva care nu se poate vedea, anume, dar care-l face și pe ursuzul Peterman să caute să-și depășească planul, pe moș Sîrbu să se simtă jignit că Fătulescu lipsește, ceva care l-a făcut pe Pitulice să se întoarcă supărat din concediu.

De altfel, eram convins de la început că în spatele acestor supărări ale meșterului arcurar sînt ascunse niscaiva conflicte din care neapărat trebuiau să apară lucruri noi.

La căminul cultural din Ghindari se discută proiectul de Directive al celui de al II-lea Congres al Partidului cu privire la dezvoltarea agriculturii în următorii 2—3 ani.

ÎN SATUL LUI DOZSA

Pe malul drept al Tîrnavei Mici, la poalele unor dealuri acoperite de păduri de stejar, fag și plop, se află comuna Ghindari. Aici și-a petrecut o bună parte din viață Gheorghe Dozsa, conducătorul răscoalei țărănești din 1514.

In acest sat a fost construită în ultimii ani o mare topitorie de in, care a dat un alt aspect vieții comunei. Țăranii muncitori au pornit și ei pe drumul socialismului: în spatele topitoriei de in, pînă departe sub orizont, se întind terenurile celor 75 de familii care au format întovărășirea „Gheorghe Dozsa".

*

De cu zori femeile plecaseră la culesul sfeclei. Intovărășirea avea o tarla care trebuia recoltată înainte ca ploile toamnei să cadă. Mai era de fapt și contractul pe care întovărășirea îl încheiase cu fabrica de zahăr „Bernath Andrei" din Tg.-Mureș.

Familia Bán este astăzi bine reprezentată la culesul sfeclei. In primul rînd Lászlo Bán-senior. Nici n-ai crede că omul ăsta șugubăț, cu pălăria de paie dată pe ceafă, are 80 de ani. Apoi Lászlo Bán-junior. Au ieșit cu toții la cîmp. Se străduiesc să recolteze la timp sfecla și să fie primii la predarea cotei, așa cum tot primii au fost și la predarea cotei de grîu. Iar cît privește pe chiaburii Károly Szigmond, Albert Lucacs-senior, Deneș Huszár și alții nici o grijă. Asupra lor veghează ochii ageri ai țăranilor muncitori din comuna lui Gheorghe Dozsa: și ai lui Deneș Kalman, și ai Mariei Molnar, și ai lui Lászlo Bán-senior, și ai lui Lászlo Bán-junior, și ai pionierului Endre Zsigmond, și ai lui Arpád Dozsa, unul dintre descendenții conducătorului răscoalei de acum patru veacuri. Vor fi nevoiți chiaburii să predea cota!

Cei din Ghindari s-au adunat seara la căminul cultural. Toată lumea ascultă atentă cum se citește proiectul de Directive ale celui de-al II-lea Congres al Partidului cu privire la dezvoltarea agriculturii în următorii 2—3 ani.

Studiind proiectul de Directive și-au dat seama că și în comuna lor se pot face multe lucruri. Acum 18 hectare din împrejurimile comunei sînt înțelenite. In primăvară cel mai tîrziu ele vor putea fi redate agriculturii. Alte 15 hectare sînt propice pentru cultivarea legumelor, iar pe o suprafață de 5 hectare vița de vie și-ar găsi locul potrivit. Chiar și baza furajeră poate fi extinsă cu 25 hectare, cu atît mai mult cu cît numărul oilor în următorii doi ani va crește cu o mie.

In Ghindarii Tîrnavei Mici, acolo unde Gh. Dozsa visa acum 440 de ani la împlinirea unor vremuri mai bune — iobagii de ieri, întovărășiții de azi ai comunei, își croiesc o viață nouă, fericită și îmbelșugată.

Ștefan IZSAC corespondent

Trei generații în întovărășire !... Bătrînul Lászlo Bán, care a bătut pe muche optzeci de ani, împreună cu feciorul său, Lászlo, și cu fiica acestuia, Ilona, la culesul sfeclei.

Delegația Uniunii Sovietice care participă la sărbătorirea Lunii Prieteniei Romîno-Sovietice în vizită la Consiliul General A.R.L.U.S. Intîlnirea oaspeților cu conducătorii A. R. L. U. S.-ului a decurs într-o atmosferă de caldă prietenie.

Muncitorii de la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin" au primit cu bucurie vizita delegației sovietice. Oaspeții s-au interesat de felul cum se tipăresc cărțile și ziarele în acest adevărat palat al tipăriturilor.

MANIFESTĂRI DIN CADRUL LUNII PRIETENIEI ROMÎNO-SOVIETICE

★

M. Z. Ianciuk, ziaristă, redactor-șef adjunct al revistei „Femeia sovietică", membră a delegației sovietice, a vizitat fabrica de confecții „Gh. Gheorghiu-Dej". In fotografie: Doi locuitori ai „orășelului copiilor" (căminul întreprinderii) urează oaspetei „bun venit".

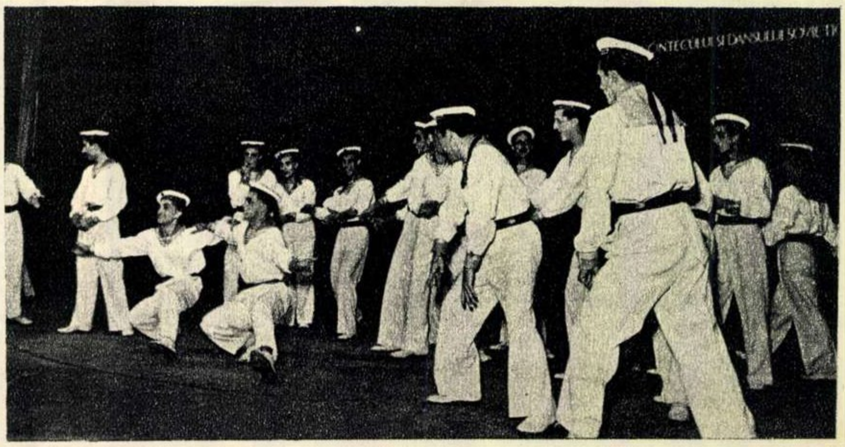

Cu prilejul Lunii Prieteniei Romîno-Sovietice s-a desfășurat „Decada cîntecului și dansului sovietic". Cu această ocazie, ansamblul de cîntece și dansuri al Ministerului Afacerilor Interne a prezentat un program artistic. In fotografie: Se interpretează dansul sovietic marinăresc „Merișorul".

Cu prilejul deschiderii „Bazarului cărții sovietice" la librăria „Cartea Rusă" din Capitală, a vorbit M. A. Kveselava, membru al delegației sovietice, — președintele Consiliului de conducere al Asociației gruzine pentru relațiile culturale cu străinătatea. Afluența și interesul cu care e cercetat „Bazarul cărții sovietice" la librăria „Cartea Rusă" din Capitală dovedesc dragostea de care se bucură la noi cartea sovietică.

A PRIETE
O-SOVIET

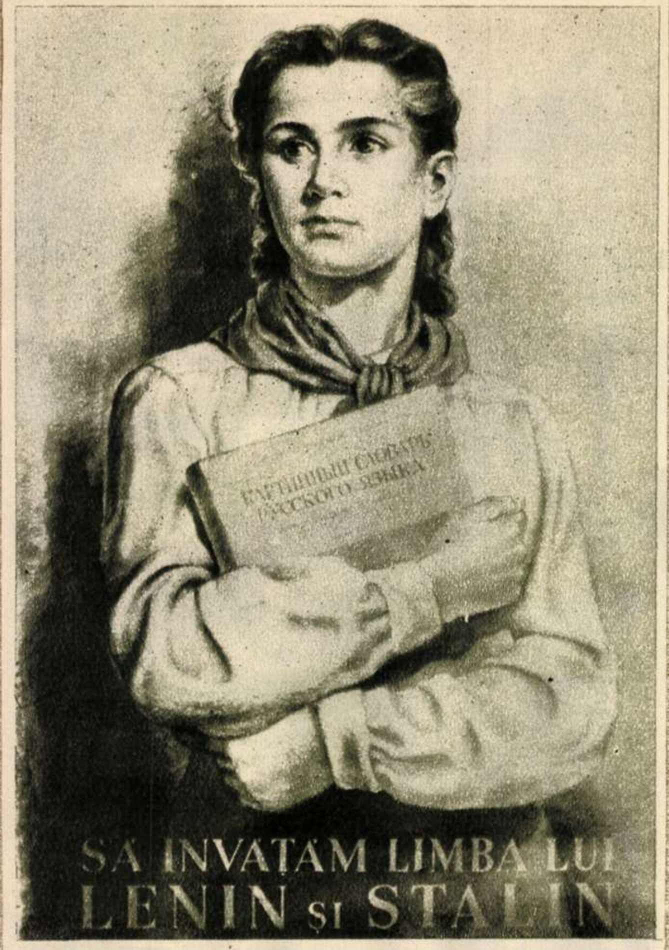

NAZARIE PAVLIN: Să învăţăm limba lui Lenin şi Stalin (afiş)

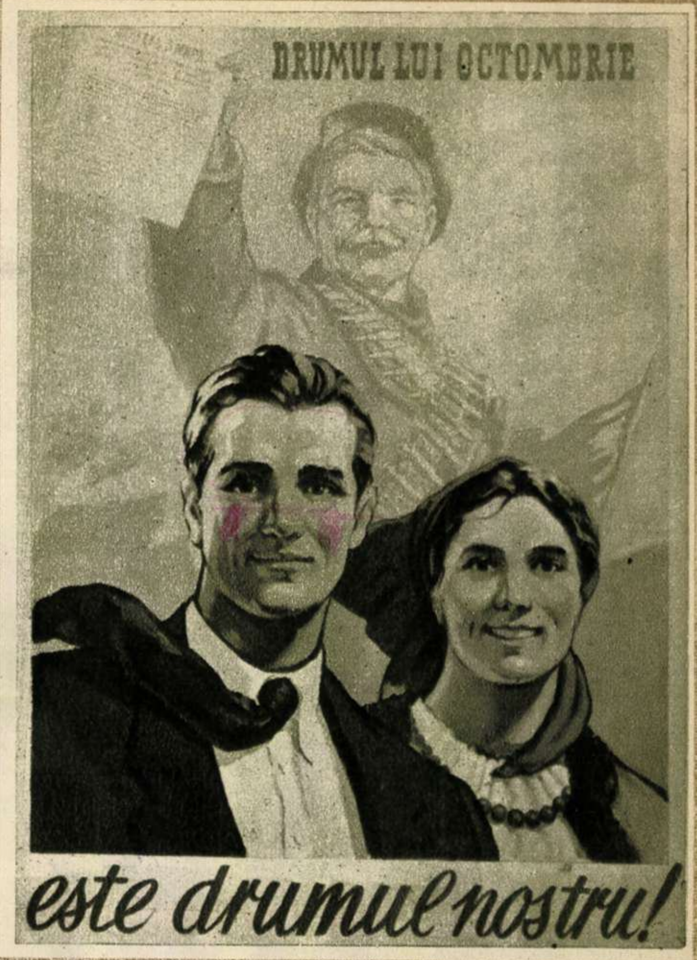

SCHON ILIE şi IURA COSTIURIN: Drumul lui Octombrie este drumul nostru (afiş)

GRAFICIENII ROMÎNI ŞI CARTEA SOVIETICĂ

de Jules **PERAHIM**

artist emerit al R. P. R., laureat al Premiului de Stat

Faptul că din întreaga noastră grafică, ilustraţia de carte — urmînd exemplul înaintat al graficei sovietice — marchează în prezent nivelul calitativ cel mai înalt, are o profundă semnificaţie. Avînd în faţă opere literare care se remarcă prin bogăţia de viaţă cuprinsă în paginile lor, prin adîncul realism al personajelor, ilustratorii noştri şi-au îndreptat căutările spre găsirea celor mai corespunzătoare forme de expresie plastică. Mai mult: trebuind să aducă imagini veridice ale acestor realităţi, graficienii noştri au întreprins o atentă muncă de documentare, a cărei bază a constituit-o cunoaşterea marelui tezaur al artei plastice ruse şi sovietice. În Uniunea Sovietică ilustraţia de carte — aparţinînd unor mari graficieni ca Şmarinov, Kibric, Vereiski, Laptev, Kukrîniksi şi alţii — s-a ridicat la un nivel de expresie plastică neîntîlnit pînă în prezent. În mod firesc ilustratorii noştri îşi puneau mari şi grele probleme cînd se aflau în faţa acelor opere care au primit din partea graficienilor sovietici ilustrări plastice de înaltă calitate. Că ei au reuşit de multe ori, a dovedit-o grăitor expoziţia „Relaţiile romîno-ruse în lumina tiparului şi ilustraţiile artiştilor plastici romîni la cărţile sovietice".

Ceea ce se desprinde în primul rînd din lucrările ce au fost expuse în sălile Fundaţiei Dalles este faptul că graficienii noştri dovedesc a fi înţeles în bună măsură rostul ilustraţiei de carte. Concepute ca dezvăluiri în imagini plastice ale ideilor de bază ale operelor respective, ilustraţiile acestea întregesc în mod creator cartea, îmbogăţesc imaginea literară.

Seria de ilustraţii făcute de Rony Noël Florin la marele roman al lui Tolstoi „Ana Karenina" a întrunit aprecieri călduroase. Mai limpede poate ca alte lucrări, acestea dovedesc că valoarea ilustraţiei e determinată de măsura în care ea surprinde şi redă ideea esenţială a operei, şi nu de goana după ilustrarea suitei de evenimente, mai mult sau mai puţin semnificative, ale acţiunii. Ilustratorul „Anei Karenina" a ştiut să aleagă punctele nodale ale conflictului, momentele intens dramatice, a căror înfăţişare să ne dezvăluie întregul univers de simţăminte şi gînduri ale eroilor, precum şi neiertătoarea critică adusă de Tolstoi societăţii contemporane lui, acelei lumi prost alcătuite, în care frumuseţea şi curăţenia morală erau zdrobite. Impresionantă prin laconismul expresiei şi degajînd un profund tragism, este ilustraţia evocînd scena premergătoare sinuciderii Kareninei: chipul eroinei nu se vede, ea coboară cu spatele cîteva trepte spre linia căii ferate. Dar atitudinea este atît de expresivă, atît de vie, încît înţelegi deplin întreaga ei dramă sufletească. Pe această Karenină nu o regăseşti totuşi în alte ilustraţii, unde artistul a rămas la suprafaţă, aducîndu-ne doar imaginea unei femei frumoase, ce nu atinge bogăţia sufletească a eroinei lui Tolstoi.

Şi ilustraţiile lui Ivancenco la „Opere alese" de Turgheniev au fost remarcate pentru forţa lor sugestivă, pentru autentica atmosferă turgheneviană pe care o creează. Artistul a reuşit să ocolească convenţionalul în sugerarea acestei atmosfere, să-i dea vigoare şi veridic, printr-o meticuloasă grijă purtată detaliului semnificativ — fie că acesta aparţine îmbrăcămintei, interiorului încăperilor, fizionomiei sau atitudinilor personajelor. Iar această exprimare plastică plină de precizie, acest cadru istorico-social autentic, dovedeşte temeinica muncă de documentare desfăşurată de artist, demnă de exemplu pentru orice grafician. Se întîmplă totuşi în unele ilustraţii ca această conştiinciozitate excesivă în faţa elementelor de amănunt să umbrească viaţa sufletească a personajelor, psihologia lor, să reducă aceşti eroi la simple siluete plastice din care nu străbate fiorul vieţii. Valoroase sînt şi ilustraţiile lui Eug. Taru la „Opere alese" de Saltîkov-Scedrin.

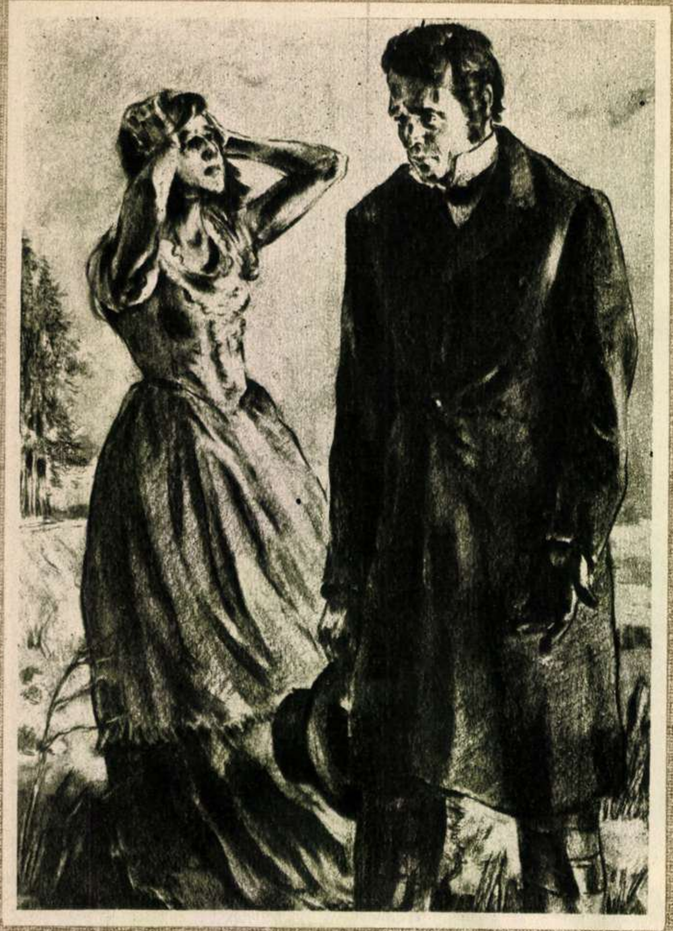

GH. IVANCENCO: Ilustrație la „Opere alese” de I. S. Turgheniev

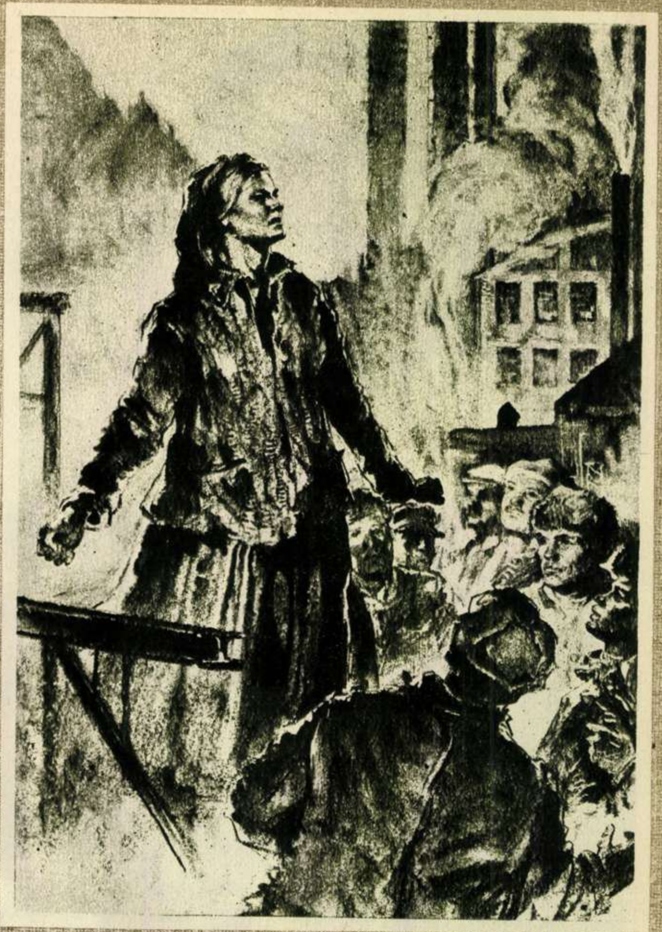

RONI NOËL FLORIN: Ilustrație la „Patria” de A. Karavaeva

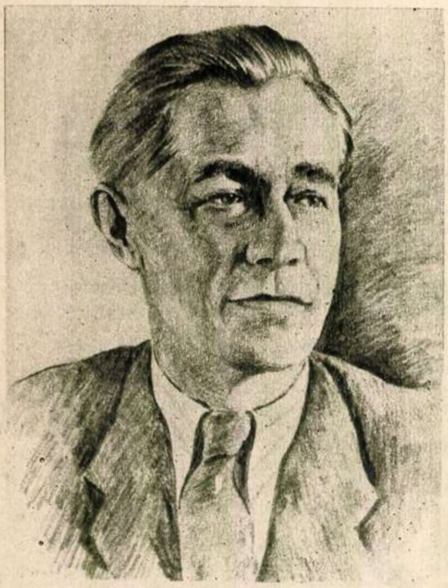

MELANIE SCHMITH: Portretul scriitorului A. Surkov

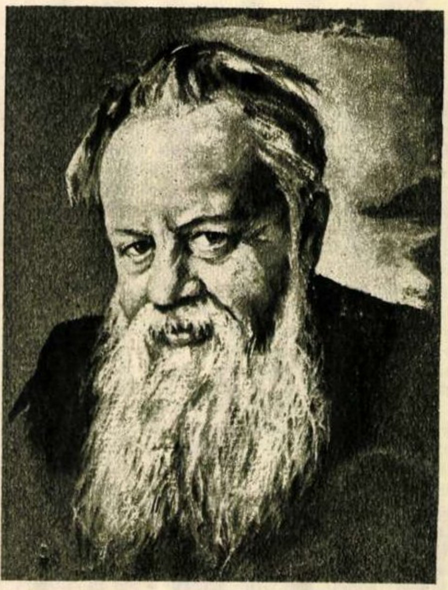

MARCELA CORDESCU: Portretul scriitorului P. Bajov

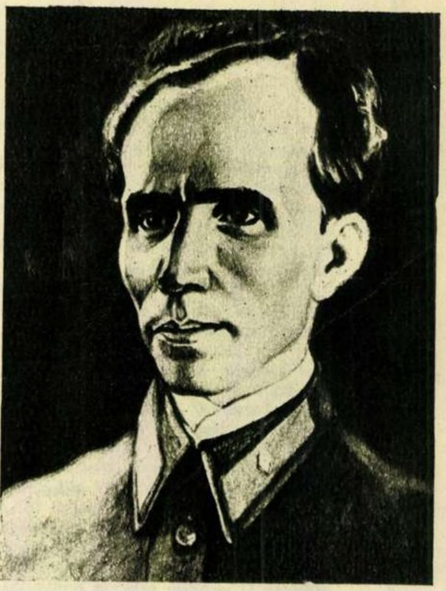

N. POPESCU: Portretul scriitorului N. Ostrovski

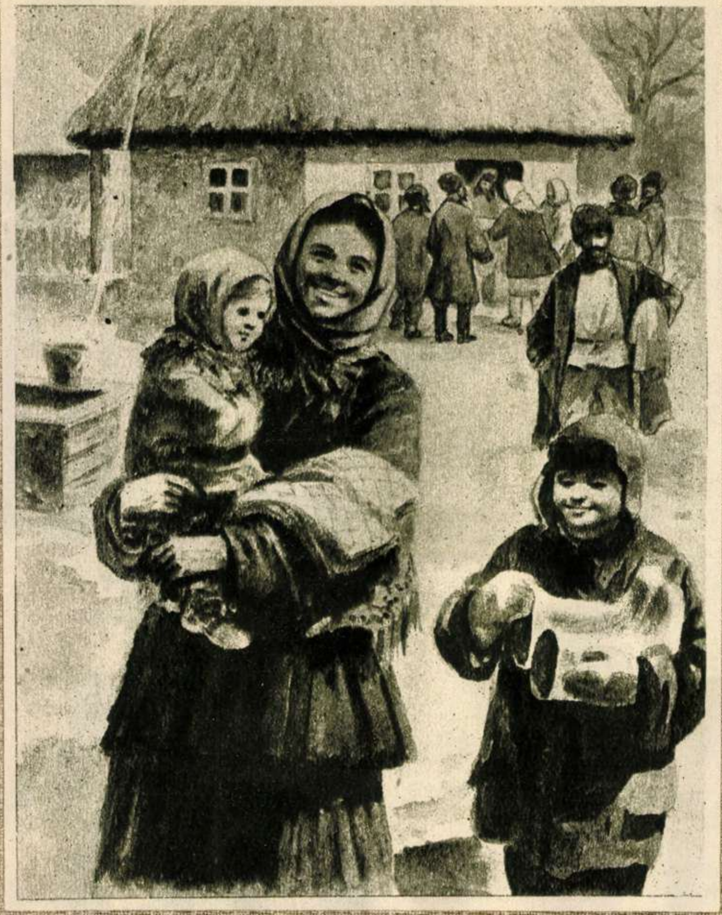

NAZARIE PAVLIN: Ilustraţie la „Pămînt desţelenit" de M. Şolohov

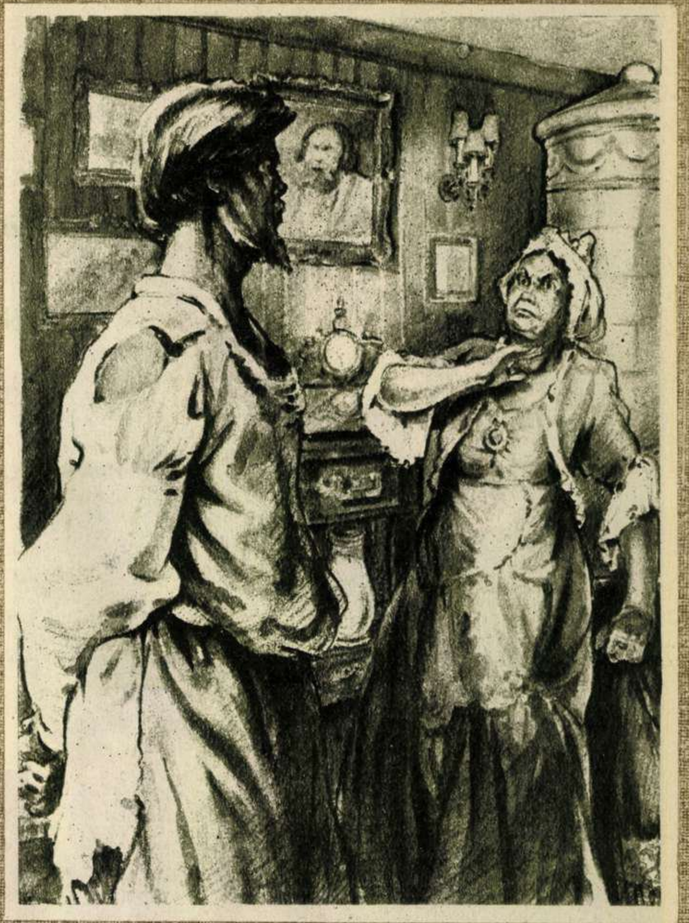

EUGEN TARU: Ilustraţie la „Opere alese" de Saltikov-Şcedrin

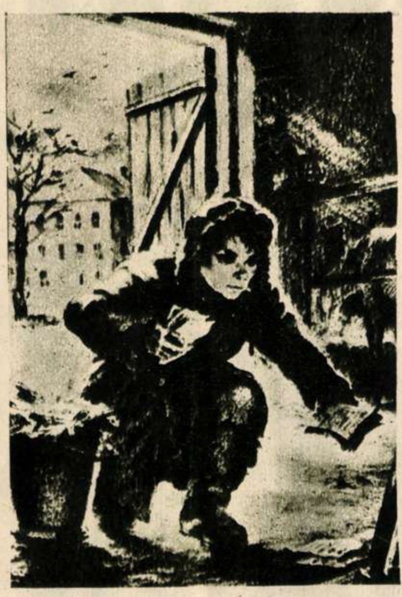

COCA CREŢOIU: Ilustraţie la „Stepan Kolciughin" de Vasilii Grossman

Seria de ilustraţii la „Stepan Razin" ale lui A. Stoicescu ridică problema ilustrării romanului istoric, a necesităţii înţelegerii evenimentelor trecutului prin prisma actualităţii. Distingîndu-se prin unitatea de concepţie a întregii serii de compoziţii şi portrete, ilustraţiile au izbutit să redea caracterul legendar, monumentalitatea acestui erou ce întruchipează forţa şi geniul popular deşi, uneori, — supralicitîndu-se acest lucru — Stepan Razin a apărut idealizat pînă la depersonalizare.

Multă fantezie în rezolvarea compoziţiilor, un deosebit simţ al culorii şi pricepere de a crea atmosfera specifică basmului, dovedeşte Marcela Cordescu în ilustraţiile ei la „Demonul" de Lermontov şi la „Povestiri din Ural" de Bajov. Personalitatea artistei e însă atît de puternică, încît deseori ea îşi imprimă o prea evidentă pecete în fiecare dintre compoziţii, slăbindu-le specificul, individualitatea respectivă.

Graficienii noştri au obţinut succese însemnate şi în ilustrarea cărţii sovietice, al cărei înalt conţinut de idei a solicitat întreaga forţă creatoare a artiştilor. Nazarie Pavlin a dat o interesantă galerie de portrete, imagini ale oamenilor frămîntatei epoci pe care o înfăţişează marea carte a lui Şolohov „Pămînt desţelenit". Ferindu-se de a idealiza, ilustratorul nu ne-a adus, cum s-ar fi putut întîmpla, chipul omului sovietic de astăzi, ci s-a oprit cu multă înţelegere asupra omului sovietic din preajma anului 1930. Fireşte, este foarte greu să dai expresie plastică romanului lui Şolohov, care se impune prin cuprinderea largă a evenimentelor istorice, prin semnificaţia lor adîncă, prin neîntrecuta cunoaştere a personajelor. De această greutate s-a lovit şi Nazarie Pavlin, ale cărui ilustraţii încearcă totuşi să ţină pas cu cartea.

De calitate sînt şi ilustraţiile lui Rony Noël la romanele „Patria" şi „Aurora boreală", ale lui Al. Alexe pentru „Drumul îndrăzneţilor" de Spiridonov, precum şi cîteva din lucrările Cocăi Creţoiu pentru cartea lui Vasilii Grossman, „Stepan Kolciughin". Portretul tînărului Kolciughin este plin de o prospeţime şi un farmec pe care, din păcate, nu-l regăsim în toate ilustraţiile, unele dintre acestea păcătuind printr-un convenţionalism manifest.

Vizitatorul părăseşte sălile expoziţiei ducînd cu el convingerea că artiştii noştri care au ilustrat cartea rusă şi sovietică au contribuit la cunoaşterea mai adîncă a personajelor, conflictelor şi problemelor acestei mari literaturi, că în această operă ei au fost însufleţiţi de acea caldă prietenie care a legat de-a lungul veacurilor poporul nostru şi marele popor rus.

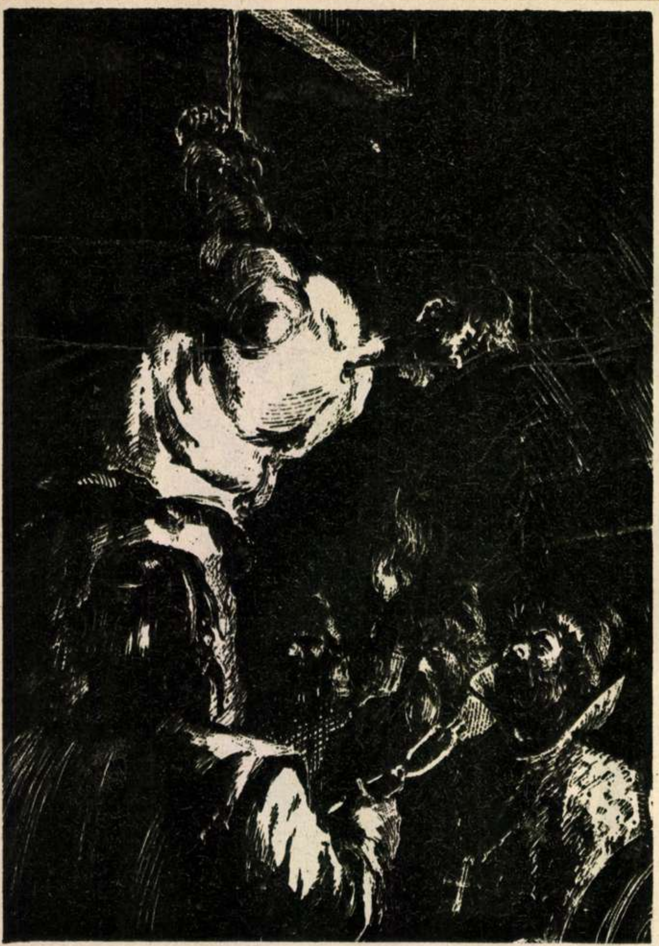

A. STOICESCU:

Ilustraţie la „Stepan Razin" de St. Zlobin

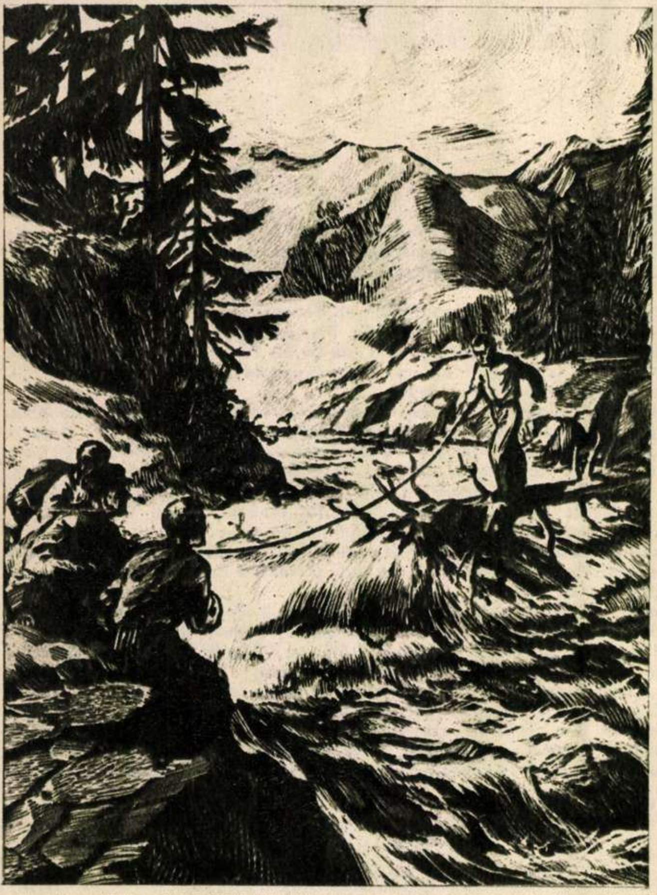

ALEXANDRU ALEXE

Ilustraţie la „Drumul îndrăzneţilor" de V. Spiridonov

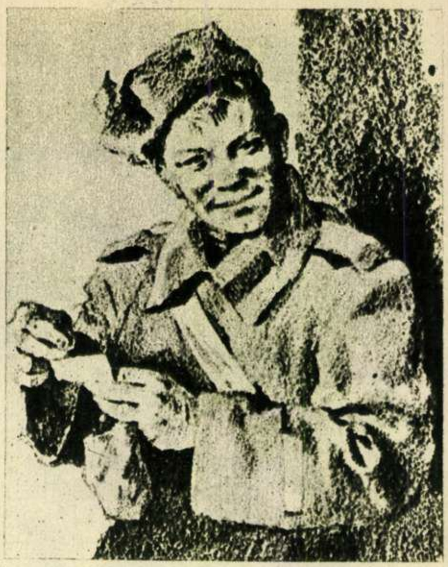

JULES PERAHIM:
Ilustraţie la „Vasili Tiorkin" de A. Tvardovski

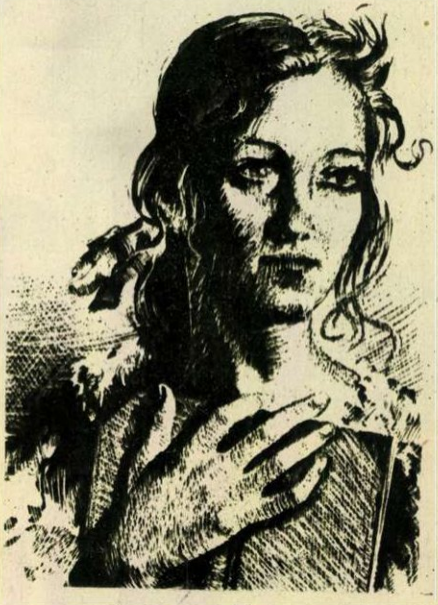

JULES PERAHIM:
Ilustraţie la „Evgheni Oneghin" de A. Puşkin

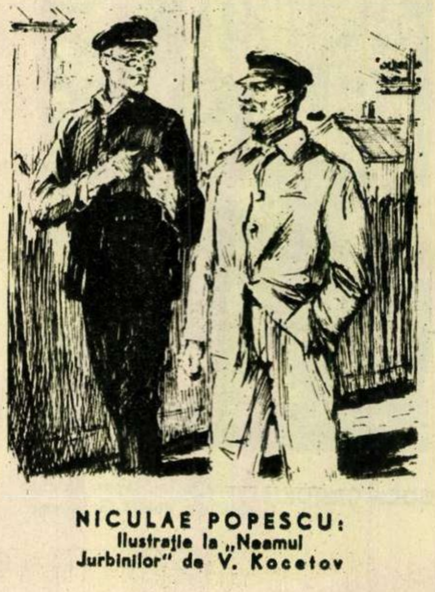

NICULAE POPESCU:
Ilustraţie la „Neamul Jurbinilor" de V. Kocetov

Calvarul lui Sacco şi Vanzetti

— fragment —

de Howard FAST

Ilustraţii de I. MIŢURCĂ

22 august 1927, miezul nopţii... Pe scaunul electric al uneia din închisorile statului Massachussets (S.U.A.) sînt ucişi prin electrocutare doi oameni şi o legendă. Cei doi oameni se numesc Sacco şi Vanzetti. Legenda se numeşte libertatea americană.

La 22 august 1927, muncitorii Sacco şi Vanzetti au fost executaţi pentru o vină imaginară: asasinarea şi jefuirea unui casier. Crima avusese loc în aprilie 1920, iar ei fuseseră arestaţi în luna mai a aceluiaşi an. Şapte ani i-au trebuit „justiţiei" americane pentru a fabrica probe în întregime născocite. Şapte ani de temniţă pentru Sacco şi Vanzetti. Şapte ani, în care milioane şi milioane de oameni cinstiţi din lumea întreagă au cerut prin scrisori, telegrame, moţiuni de protest, mitinguri de masă, ca cele două victime ale odioasei înscenări judiciare să fie eliberate. Şi-au înălţat atunci glasul, alături de oamenii muncii, cele mai reprezentative figuri ale culturii universale contemporane: Maiakovski, Romain Rolland, H. G. Wells, Albert Einstein, Henri Barbusse... Dar totul a fost în zadar. Nu a fost luată în seamă nici măcar mărturisirea unui tînăr deţinut, Celestino Madeiros, care, condamnat pentru o altă cauză, a recunoscut că a făcut parte din banda care-l asasinase pe casier şi a arătat că Sacco şi Vanzetti nu aveau nimic de a face cu această crimă. Judecătorii americani au ignorat cu totul depoziţia lui şi i-au trimis la moarte pe Sacco şi Vanzetti pentru unica lor vină – o vină de neiertat în faţa stăpînilor Americii – aceea că făcuseră parte din mişcarea muncitorească. Sacco şi Vanzetti erau „roşii" – iată de ce Sacco şi Vanzetti trebuiau să piară!

In ziua cînd miile de volţi ale scaunului electric au străbătut trupurile lui Sacco şi Vanzetti, cînd odioasa crimă a fost săvîrşită, omenirea a tresărit, înfiorată de scîrbă şi ură, văzînd în toată hidoşenia sa chipul înspăimîntător al imperialismului american. Setoasă de sînge şi înnebunită de spaimă în faţa revoluţionarizării crescînde a maselor muncitoare, reacţiunea din S U.A. încerca să zăgăzuiască prin teroare valul mişcării populare de care îşi dădea seama că va fi înecată. In 1927, omorîndu-i fără nici un temei legal pe Sacco şi Vanzetti, cercurile conducătoare din Statele Unite procedau după un vechi şi încercat sistem american: acest sistem avea să se repete, de altfel în 1953, cînd, de asemenea fără nici un temei legal, au fost executaţi soţii Rosenberg. Asasinatul de atunci prevestea legile lui Taft şi Hartley, mccarthysmul care a culminat acum prin punerea în ilegalitate a Partidului Comunist American.

Sub impresia uriaşei bătălii date de întreaga omenire progresistă pentru salvarea lui Julius şi Ethel Rosenberg, scriitorul american Howard Fast a închinat un roman eroilor clasei muncitoare Sacco şi Vanzetti, care au dus lupta împotriva aceloraşi duşmani ai omenirii şi au avut aceeaşi soartă ca şi soţii Rosenberg.

„Epopeea lui Sacco şi Vanzetti" este titlul acestui roman, a cărui acţiune se desfăşoară într-o singură zi, ultima zi de viaţă a celor doi condamnaţi, 22 august 1927. Minut după minut şi ceas după ceas ne este înfăţişată această zi, de la ora 6 dimineaţa pînă la tragicul miez de noapte. Scriitorul prezintă cele din urmă gînduri, cele din urmă cuvinte ale lui Sacco şi Vanzetti, evocînd în acelaşi timp toată înlănţuirea evenimentelor care a dus la condamnarea şi executarea lor. Măreţul eroism al acestor oameni simpli – care iubesc nespus de mult viaţa, dar primesc totuşi moartea cu capul sus, ştiind bine că mor pentru o cauză dreaptă – apare într-un violent contrast cu cinismul şi sălbăticia celor care i-au trimis pe scaunul electric – de la preşedintele Statelor Unite, pînă la judecătorul care a semnat sentinţa.

Ca şi celelalte cărţi ale lui Howard Fast, „Epopeea lui Sacco şi Vanzetti" este o armă de luptă împotriva asupririi şi înjosirii omului, împotriva isteriei anticomuniste, împotriva mccarthysmului. Autorul îşi dedică romanul „acelor americani viteji, care, azi ca şi ieri, preferă să înfrunte temniţele şi chiar moartea decît să-şi trădeze patria pe care o iubesc, principiile în care cred, poporul care şi-a pus într-înşii speranţele sale".

Dintre aceşti americani viteji face parte însuşi Howard Fast. El nu a pregetat să îndure închisoarea pentru convingerile sale, aşa cum, alături de marele său prieten Paul Robeson, nu a dat înapoi în faţa bîtelor şi gloanţelor huliganilor fascişti care au atacat în numeroase împrejurări pe participanţii la manifestaţiile pentru pace. Ca o încununare a întregii sale activităţi, Howard Fast a fost distins anul trecut cu Premiul Internaţional Stalin „Pentru întărirea păcii între popoare", înaltă recunoaştere a marilor şi multiplelor sale merite în lupta pentru o viaţă mai bună şi un viitor fericit.

N. MINEI

După plecarea pastorului, judecătorul se tolăni în fotoliul său de răchită, rezemîndu-și picioarele pe un scăunaș special. Ca să-și alunge gîndurile, luă un roman polițist și încercă să citească, dar cum pe verandă era o lumină prea slabă, abia apucă să-și plimbe privirile pe cîteva rînduri și ațipi. La drept vorbind, era frînt de oboseală după o zi întreagă de încordare, și destinderea pe care i-o prilejuise convorbirea cu pastorul îl ajută să adoarmă imediat. Dar, cu toate că somnul îl furase aproape pe nesimțite, dormi puțin și agitat. În ultimul timp era mereu bîntuit de vise care cele mai dese ori reconstituiau scene întregi pe care le văzuse cîndva aevea.

De astă dată, în vis i se desfășura înainte o zi nu prea îndepărtată, din același an, ziua de sîmbătă 9 aprilie, cînd îi condamnase pe cei doi anarhiști. Trecuseră de atunci aproape cinci luni, dar evenimentul i se întipărise adînc în minte și, ca în atîtea rînduri, în somnul lui ușor, se visă iarăși prezidînd dezbaterile într-o sală înțesată de lume. În fața lui o grămadă de hîrtii răvășite, iar el se pregătește să condamne, pentru o crimă săvîrșită cu șapte ani în urmă, doi oameni care au stat în tot acest răstimp, nesfîrșit de lung, în închisoare. Ce lumină ciudată au ochii lui în clipa cînd îi vede intrînd în sala de judecată! Și ce ciudați i se par acești oameni! Aproape că nici nu-și mai amintește cine sînt și cùm arată. De altfel, deși au stat atîția ani în pușcărie, nu sînt nici îmbrăcați în zdrențe, și nici nu par atît de deznădăjduiți cum și-i închipuise el, deși îi vede stînd în acel barbar instrument al justiției din Noua-Anglie — instrument unic pe lume — cușca în care sînt vîrîți arestații cînd iau parte la dezbateri sau își ascultă sentința.

Judecătorul bate cu ciocanul în masă. Procurorul se ridică apoi și spune:

„Onorată Curte, cu voia domniilor voastre, obiectul ședinței de astăzi îl constituie ordonanțele de trimitere în judecată nr. 5545 și nr. 5546, emise de statul Massachusetts împotriva lui Nicola Sacco și Bartolomeo Vanzetti.

„Domnule judecător, cu voia dumneavoastră, din dosarul Curții reiese că pe baza ordonanței de trimitere în judecată nr. 5545, emisă de statul Massachusetts împotriva lui Nicola Sacco și Bartolomeo Vanzetti, cei doi acuzați au fost găsiți vinovați de crimă cu premeditare. Avînd în vedere că această cauză este complet elucidată în prezent, cer respectuos Curții să procedeze la stabilirea pedepsei. Legea acordă Curții oarecare latitudine în ce privește termenul în care această sentință poate fi pronunțată. Avînd în vedere cererea prezentată de apărare și cu care acuzarea este de acord, îmi îngădui a propune Curții ca sentința ce urmează a se pronunța să fie executată într-o zi din cursul săptămînii ce începe duminică 10 iulie, anul curent."

Judecătorul dă din cap în semn că este întru totul de acord cu procurorul. Atunci grefierul se întoarce către primul dintre cei doi condamnați și-l întreabă:

„Nicola Sacco, Curtea este gata să asculte argumentele pe care le-ai putea invoca împotriva unei eventuale condamnări la moarte. Ai ceva de spus?"

Sacco se ridică. Înainte de a începe să vorbească, îl privește fix cîteva lungi momente pe judecător, care, fără să vrea, își pleacă privirile. În primele clipe Sacco are un glas scăzut de tot, dar, pe măsură ce vorbește, vocea lui capătă mai multă fermitate, fără să ridice totuși tonul. Pare departe de tot ce-l înconjoară, atunci cînd rostește:

„Da, domnule judecător. Eu nu sînt orator de felul meu. Nici nu cunosc, de altfel, prea bine engleza și cum știu că tovarășul meu Vanzetti are de gînd, după cîte mi-a spus chiar el, să vorbească mai pe larg, cred că-i mai potrivit să-i las lui cuvîntul.

„Nu cunosc, n-am auzit și nici n-am citit nicăieri să fi existat cîndva în istorie un lucru mai crud decît a fost procesul acesta. După șapte ani de chinuri, văd că tot mai sîntem socotiți vinovați, iar astăzi dumneavoastră, oameni respectabili, v-ați adunat aci ca să ne condamnați.

„Știu că sentința aceasta va fi un moment al luptei dintre cele două clase: clasa celor asupriți și clasa celor bogați. Noi iubim poporul, cărțile, literatura. Dumneavoastră persecutați poporul, îl tiranizați, ucideți oamenii

---

*) Din romanul „Calvarul lui Sacco și Vanzetti" în pregătire la editura C.C.S.

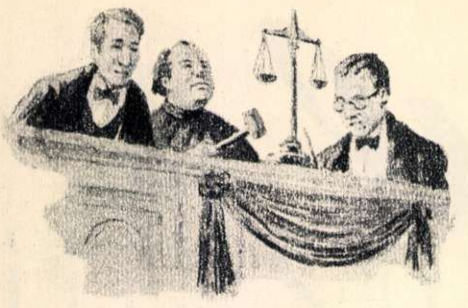

simpli. Noi ne străduim din răsputeri să educăm poporul. Dumneavoastră căutați doar să ridicați bariere între popoare, să le înverșunați unele împotriva altora. Pentru asta mă aflu acum aci, pe banca acuzării: fiindcă fac parte din clasa celor asupriți. Iar dumneavoastră sînteți asupritorii.

„Dumneata, domnule judecător, îmi cunoști toată viața și știi foarte bine de ce mă aflu aci. Totuși după acești șapte ani în care m-ați chinuit și pe mine și pe biata nevastă-mea, azi, după cum văd, tot mai vrei încă să mă condamni la moarte. Aș vrea să povestesc aici viața mea, așa cum am trăit-o, dar mă gîndesc: la ce bun? Dumneata cunoști tot ce-am spus mai înainte și apoi vreau să-l las pe prietenul meu — pe bunul meu tovarăș — să vorbească, fiindcă el știe mai bine limba. O să vorbească el, deci, tovarășul meu, omul acesta căruia i-s atît de dragi copiii! Dumneavoastră ignorați masele care au fost alături de noi în toți acești șapte ani, care ne-au sprijinit cu toată energia, cu toată dragostea lor. Nu vă pasă de ele. In afară de tovarășii noștri și de întreaga clasă muncitoare, au mai fost alături de noi, în acești șapte ani. numeroși intelectuali, lucru pe care de asemenea Curtea nu vrea să-l ia în seamă. Țin să mulțumesc aci tuturor oamenilor, tuturor tovarășilor care ne-au sprijinit în tot acest răstimp și care s-au interesat necontenit de cazul Sacco și Vanzetti. Și cu asta am terminat, îl las acum pe prietenul meu Vanzetti să vorbească...

„... Incă ceva, un lucru pe care mi l-a amintit acum tovarășul meu. După cum v-am mai spus, domnul judecător cunoaște foarte bine toată viața mea și știe că niciodată nu m-am făcut vinovat de nimic — nici ieri, nici astăzi și nici mai de mult."

In clipa cînd Sacco sfîrșește de vorbit, o liniște cumplită coboară în sală. Și acum, în vis, judecătorul are impresia că tăcerea asta durează o eternitate, deși de fapt n-a ținut decît o singură clipă. In cele din urmă o destramă: ridicîndu-se în picioare cu un aer îngîndurat și marțial se uită la cel de al doilea acuzat și-l întreabă:

„Bartolomeo Vanzetti. Curtea este gata să asculte argumentele pe care le-ai putea invoca împotriva unei eventuale condamnări la moarte. Ai ceva de spus?"

O punte de tăcere leagă întrebarea asta brutală de răspunsul lui Vanzetti.

Acuzatul se scoală mai întîi în picioare și, fără să rostească un cuvînt, face cu privirea ocolul sălii de ședință, uitîndu-se pe rînd la judecător, la procuror, la grefier, la lumea din încăpere. E de un calm aproape neomenesc. Incepe apoi să vorbească rar, fără a se arăta cîtuși de puțin tulburat ori îndîrjit:

„Da. Sînt nevinovat. Și nu numai că sînt nevinovat, dar toată viața mea n-am furat, n-am ucis și n-am făcut vărsare de sînge niciodată. Asta voiam să vă spun. Și asta încă nu e tot: nu numai că nu sînt vinovat de aceste două crime, nu numai că n-am furat, n-am ucis și n-am făcut niciodată vărsare de sînge, dar toată viața mea, din clipa cînd am fost în stare să judec, am luptat necurmat pentru a stîrpi crima de pe fața pămîntului.

„Și vreau să vă mai spun ceva: nu numai că nu sînt vinovat de asemenea lucruri, nu numai că n-am săvîrșit nici o crimă de cînd trăiesc — am făcut e drept, unele greșeli, însă crime niciodată — nu numai că am luptat toată viața pentru a stîrpi crimele, atît pe cele condamnate de legea și de morala oficială, cît și pe cele pe care dreptul și morala oficială le tolerează, ba chiar le consfințesc: exploatarea și asuprirea omului de către om. Și-ntr-adevăr, dacă există un motiv pentru care peste cîteva minute m-ați putea condamna, acesta este motivul — altul în orice caz nu."

Vanzetti se oprește un moment, străduindu-se parcă să-și amintească un cuvînt ori un chip. Iar cînd acuzatul reia firul întrerupt, judecătorul nu mai înțelege nimic, nu-și dă seama la cine se referă. Abia mai tîrziu, pe măsură ce Vanzetti vorbește, figura ofilită și trasă a lui Eugen Debs*) începe să se contureze și apare în sală.

„Vă rog să mă scuzați, spune Vanzetti cu un glas înduioșat. In clipa aceasta mi-a venit în minte figura celui mai bun om pe care am avut norocul să-l cunosc în viață. Cîtă vreme bunătatea omenească și abnegația vor fi cinstite pe lumea asta, chipul lui va dăinui și va crește în inima poporului, și poporul îl va simți din ce în ce mai apropiat și mai drag. E vorba cu Eugen Debs.

„Omul acesta avea o vastă experiență a tribunalelor, a închisorilor și a proceselor. Singura lui vină era că a vrut ca lumea să fie ceva mai bună. de aceea a fost prigonit și hulit din copilărie și pînă la bătrînețe, iar în cele din urmă asasinat prin atîtea și atîtea lungi întemnițări. El știa că sîntem nevinovați. Dar nu numai el a fost convins de nevinovăția noastră, ci e convins de acest lucru orice om cu judecată, și nu numai de aici din țară, ci din întreaga lume. Toți au fost și sînt încă, în această zi, alături de noi: oamenii cei mai de seamă din Europa, cei mai valoroși scriitori, cei mai mari gînditori ai Europei au ridicat glasul ca să ne sprijine. Cei mai vestiți oameni de știință, cei mai marcanți oameni politici din vechiul continent au pledat pentru noi. Popoarele străine s-au ridicat în apărarea noastră.

„Este oare cu putință ca vreo cîțiva jurați și încă doi-trei oameni în stare să-și vîndă și mama de dragul măririlor și al bunurilor pămîntești, e cu putință oare ca niște oameni ca ei să aibă dreptate, și lumea întreagă să se înșele? Căci întreaga lume susține că acuzația dumneavoastră este neîntemeiată și așa este. Eu știu. Dacă există oameni care pot ști, care-și pot da seama cît de întemeiată sau de mincinoasă este această acuzație, acei oameni sînt Nicola Sacco și cu mine. De șapte ani, doar, mucezim în închisoare! Nimeni n-ar fi în stare să exprime în cuvinte tot chinul pe care l-am îndurat în acești șapte ani și totuși iată-mă stînd în fața dumneavoastră fără să tremur, privindu-vă drept în ochi fără să roșesc și fără să pălesc, fără sfială și fără teamă.

„Știți ce spunea Eugen Debs? Că nici măcar un cîine care ar fi ucis un pui de găină nu putea fi condamnat de un tribunal pe baza dovezilor folosite împotriva noastră."

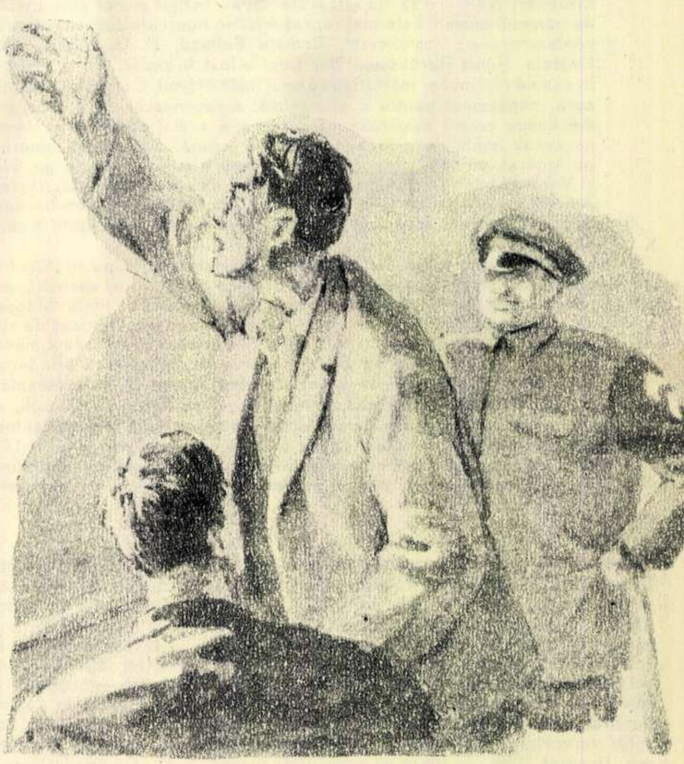

Vanzetti se oprește iarăși și-și ațintește privirea în ochii judecătorului, apoi continuă.

De-acum încolo visul judecătorului se transformă într-un coșmar, deși atunci cînd scena aceasta se petrecuse aevea, rămăsese calm, imperturbabil, chiar în momentul cînd Vanzetti strigase:

„Am dovedit cu prisosință că nu s-ar fi putut găsi pe toată fața pămîntului un judecător mai neînduplecat și mai îndîrjit împotriva noastră decît ați fost dumneavoastră. Am dovedit asta. Și totuși ni s-a refuzat revizuirea procesului. Știm, tot atît de bine cum știți și dumneavoastră, că ați fost pornit împotriva noastră de la începutul începutului, înainte chiar de a ne fi văzut la față. Inainte chiar de a ne fi cunoscut, ați știut că sîntem roșii și că trebuie deci să fim lichidați.

„Am aflat că, de fapt, dumneavoastră ați pronunțat de mult sentința în acest proces. Că ați vorbit deseori despre noi, în cuvinte pline de ură și de dispreț, cu prieteni de-ai dumneavoastră, fie în tren, fie la clubul Universității din Boston, fie la clubul de golf din Worcester, statul Massachusetts. Și sînt sigur că dacă cei care cunosc mărturisirile dumneavoastră în legătură cu acest proces înainte de a se fi dat pronunțarea, ar avea destulă demnitate și curaj ca să ia atitudine, poate că atunci domnia-voastră — îmi pare rău că trebuie să v-o spun, căci sînteți om bătrîn și am și eu un tată de aceeași vîrstă — poate că atunci domnia-voastră v-ați afla în clipa de față aici, lîngă noi, pe banca aceasta.

„Procesul nostru s-a desfășurat într-o vreme ce va rămîne înscrisă în istorie. Vreau să spun, adică, o vreme în care ura împotriva celor ce împărtășesc ideile noastre ca și împotriva străinilor, a căpătat forme isterice și mi se pare — sau mai bine zis sînt sigur — că atît dumneavoastră, cît și domnul procuror, ați făcut tot ce v-a stat în putință pentru a-i înverșuna și mai mult pe jurați, pentru a le înteți ura împotriva noastră.

„Jurații erau împotriva noastră pentru că noi am fost împotriva războiului. Jurații însă n-au știut să facă deosebirea dintre un om care e împotriva războiului pentru că-l socotește nedrept, și pentru că nu e în stare să urască o altă țară — și un om care e împotriva războiului pentru că e de partea unei alte țări, a țării ce a ridicat armele împotriva patriei lui și deci e un spion. Noi nu facem parte dintre aceștia din urmă. Domnul procuror știe că noi am fost împotriva războiului fiindcă n-am crezut în scopurile despre care se spunea că le urmărea războiul acesta. Noi credem că e o greșeală să faci un război și cu atît mai vîrtos credem acest lucru acum, după zece ani de la încetarea războiului, căci pe zi ce trece ne dăm mai bine seama de consecințele și rezultatele lui. Iar astăzi credem mai mult ca oricînd că războiul a fost un blestem și aș urca fericit treptele eșafodului dacă aș ști că de acolo le-aș putea spune oamenilor: „Luați aminte! Ați fost împinși într-un măcel în care a pierit floarea omenirii. Și pentru ce? Toate cuvintele, toate făgăduielile lor n-au fost decît minciună, amăgire, hoție, potlogărie și crimă. V-au promis libertate. Unde-i libertatea? V-au promis bunăstare. Vreau să văd și eu bunăstarea asta! V-au promis progres. Care vi-i progresul?" Din ziua cînd am fost închis în temnița din Charleston și pînă azi numărul celor închiși acolo s-a dublat. Unde e atunci revirimentul moral pe care l-a adus războiul? Unde-i progresul spiritual pe care l-am realizat prin război? Unde-i siguranța vieții noastre, a bunurilor care ne sînt necesare? Unde-i respectul pentru om? Pentru viața lui? Unde-i respectul, unde-i cultul, pentru minunatele însușiri ale ființei umane? Niciodată înainte de război n-au fost atîtea crime, atîta corupție, atîta decădere ca acum".

---

*) Eugen Debs (1855-1926) cunoscut activist al mișcării muncitorești din S.U.A.

In momentul acesta vorbitorul, care-și desfășoară pledoaria în sala de ședințe și în visul judecătorului, face o pauză. Judecătorul se răsucește, se frămîntă și scîncește în somn. Totuși e silit să asculte, trebuie să asculte mai departe.

„S-a spus — continuă Vanzetti cu glasul unui judecător iar nu al unui vinovat care și-a primit pedeapsa — că apărarea a făcut tot felul de obstrucții în timpul acestui proces, numai pentru a-l tărăgăna. Socotesc afirmația asta ca o insultă, fiindcă nu corespunde adevărului. Amintiți-vă că ministerul public a avut nevoie de un an întreg pentru a-și pregăti acuzarea și veți vedea atunci că unul din cei cinci ani cît a durat procesul s-a pierdut din pricina acestor pregătiri în vederea procesului, a primului nostru proces. După asta, apărarea a făcut apel și dumneavoastră ați amînat pronunțarea. Cred că erați hotărît din clipa cînd s-a terminat procesul să respingeți orice cerere v-am fi adresat. Și totuși ați așteptat o lună sau o lună și jumătate ca să dați pronunțarea abia în ajunul crăciunului — chiar în seara de ajun. Noi nu credem în legenda crăciunului, nici așa cum o prezintă istoria, nici așa cum o înfățișează biserica. Știți însă că sînt printre noi unii care mai cred încă în ea și dacă noi nu avem această credință, nu înseamnă că nu sîntem oameni. Oameni sîntem și ne dăm seama că fiecare om așteaptă cu bucurie crăciunul. Și sînt convins că dinadins ați dat pronunțarea chiar în seara de ajun, anume ca să cerneți inimile rudelor noastre și ale celor dragi.

Așadar, cum spuneam, nu numai că nu sînt vinovat de aceste două crime, dar niciodată în viața mea n-am săvîrșit o nelegiuire, niciodată n-am furat, n-am ucis, n-am vărsat sînge, dimpotrivă am luptat contra crimei, am luptat și m-am sacrificat pentu a stîrpi chiar și crimele ocrotite și consacrate de lege și de biserică."

In momentul acesta, în visul judecătorului, vocea lui Vanzetti se înalță clocotitoare, cumplită, arzîndu-l ca un fier roșu.

„Asta voiam să vă spun. Nu doresc nici unui cîine, nici chiar unui șarpe, nici celei mai netrebnice și mai hulite jivine de pe pămînt, să îndure ce am avut eu de îndurat pentru niște păcate pe care nu le-am făptuit. Totuși convingerea mea este că motivele pentru care am suferit sînt reale. Am suferit pentru că sînt un radical și sînt într-adevăr un radical, am suferit fiindcă sînt italian și-ntr-adevăr sînt italian: am suferit mai mult pentru convingerile decît pentru faptele mele. Dar sînt atît de sigur că aceste convingeri ale mele sînt juste, încît chiar dacă m-ați executa de două ori și dacă m-aș putea naște din nou, de fiecare dată mi-aș închina viața aceluiași țel pentru care am trăit pînă acum.

„Văd însă că am vorbit prea mult despre mine și aproape de loc despre Sacco. Sacco a muncit ca și mine din copilărie și e un muncitor destoinic, căruia i-e dragă munca. Găsise de lucru și cîștiga bine, făcuse ceva economii, avea o soție bună și iubitoare, doi copilași frumoși și o căsuță la marginea unui crîng, lîngă un pîrăiaș. Sacco e un om de inimă, un om de nădejde, un om care crede în ceva. Iubește natura și iubește oamenii. Și Sacco a dat totul, a jertfit totul pentru cauza libertății și în numele marii lui dragoste pentru oameni: avutul, liniștea, plăcerea de a trăi în mijlocul societății, soția, copiii, pe sine însuși, viața lui. Sacco nici n-a visat măcar vreodată să fure, cu atît mai puțin să ucidă. Niciodată, de cînd sîntem pe lume, Sacco și cu mine n-am pus în gură o fărîmă de pîine pe care să n-o fi cîștigat cu sudoarea frunții. Niciodată!

„E adevărat că mă pricep mai bine decît el să îmbin cuvintele. De atîtea și de atîtea ori, cînd îl auzeam vorbind cu vocea lui plină de căldură despre credința sublimă ce-i lumina sufletul, cînd gîndeam cum a sacrificat el totul, cînd îmi aminteam de eroismul său, mă simțeam mic, mic de tot în fața măreției lui, mi se urca un nod în gît și abia reușeam să-mi stăpînesc lacrimile ce-mi năvăleau în ochi, ca să nu plîng înaintea lui, înaintea acestui om pe care dumneavoastră îl socotiți tîlhar și asasin. Numele lui Sacco va trăi însă în inima plină de recunoștință a poporului, atunci cînd oasele dumneavoastră și ale domnului procuror de mult vor fi putrezit în pămînt, cînd numele dumneavoastră și al domnului procuror, legile voastre, instituțiile și falsul vostru dumnezeu nu vor fi decît o cețoasă amintire a unui trecut blestemat cînd oamenii erau în stare să se poarte ca fiarele cu semenii lor".

Cu aceste vorbe Vanzetti își încheie cuvîntarea. Ultima lui frază însă a răsunat ca un gong izbit puternic, în mijlocul tăcutei săli de tribunal. In momentul acela Vanzetti îl privește fix și ochii lui bîntuie acum, nemăsurat de mari și înfricoșători, coșmarul judecătorului.

„Atît am avut de spus, adaugă Vanzetti. Vă mulțumesc."

Judecătorul bate cu ciocanul în masă, dar nu există gest, nu există sunet care ar putea să-i astîmpere tulburarea. Leapădă ciocanul din mînă și observă că-i tremură degetele. Se stăpînește și spune cu o fermitate forțată:

„După legile statului Massachusetts, jurații sînt acei care hotărăsc dacă un acuzat este vinovat sau nevinovat. Curtea n-are nici un rol aici. Legile statului Massachusetts stabilesc că judecătorul nu poate interveni cîtuși de puțin în soarta procesului. Tot ce poate să facă, în conformitate cu legea, e să conducă dezbaterile.

„In cursul procesului s-au ridicat o serie întreagă de excepții și incidente care au fost deferite Curții Supreme. Suprema Curte, după ce le-a examinat, a dat următoarea decizie: „Suprema Curte respinge toate excepțiile și confirmă verdictul juraților." In situația de față, Suprema Curte nu mai poate face decît un singur lucru. Și acest lucru impus de lege, în privința căruia Suprema Curte nu are nici o latitudine să decidă, este obligația de a pronunța sentința.

„Mai întîi vom da citire sentinței lui Nicola Sacco: „Curtea hotărăște și ordonă ca tu, Nicola Sacco, să suferi pedeapsa cu moartea prin electrocutare, în cursul săptămînii care începe duminică, în a zecea zi a lunii iulie, anul de la domnul nostru Cristos una mie nouă sute și douăzeci și șapte. Aceasta este hotărîrea legii!

„Curtea hotărăște și ordonă ca tu, Bartolomeo Vanzetti..."

„O clipă vă rog, domnule judecător. Pot vorbi un moment cu avocatul meu?"

„Acum se citește sentința".

Și judecătorul continuă:

„... Bartolomeo Vanzetti să suferi pedeapsa cu moartea..."

Deodată izbucnește un strigăt zguduitor și judecătorul își întrerupe citirea:

„Sînt nevinovat. Știi foarte bine că sînt nevinovat. Și tot așa am spus și acum șapte ani. Condamnați doi oameni nevinovați."

Judecătorul însă își încordează nervii și continuă netulburat:

„... prin electrocutare în cursul săptămînii care începe duminică, în ziua a zecea a lunii iulie, anul de la domnul nostru Cristos una mie nouă sute și douăzeci și șapte. Aceasta este hotărîrea legii!"

Și apoi adăugă:

„Ședința se ridică!"

Judecătorul tresări din somn cu ecoul acestor cuvinte în urechi: „ședința se ridică".

Era în amurgul zilei de 22 august, ziua fixată, după mai multe tărăgăneli, pentru execuție.

Dezmeticindu-se în sfîrșit, își dădu seama că-l cheamă cineva la masă.

Ce calm arăta în momentul acela!

Nici nu-ți venea să crezi. Simți deodată că i-e o foame de lup și, spre ușurarea lui, observă că ziua se apropie de sfîrșit.

O dată cu sfîrșitul zilei toată istoria asta avea să fie definitiv lichidată și în curînd asupra ei avea să se aștearnă uitarea.

Cel puțin cu gîndul acesta încearcă să se mîngîie judecătorul.

Traducere din limba engleză
de D. MAZILU

Nazîm HIKMET

VEACUL DOUĂZECI

Ai vrea s-adormi acum, iubitul meu,
Să dormi un veac, să te trezești doar cînd
Durerea, nedreptatea, chinul greu
Și lacrimi, n-or mai fi pe-acest pămînt?

— Nu!
Nu sînt dezertor!
De veacul meu,
De chinul lui să fug n-oi vrea,
nu vreau,
n-am vrut...
E mare veacul meu
și știu și eu
Că e al veacurilor luminoase început
Și eu nu vreau, nu vreau măcar să-ncerc
Să văd a altor veacuri strălucire.

De soarta mea sînt mîndru... Sînt cu-acei ce merg
Luptînd nebiruiți spre fericire.

— Iubitul meu, departe e-al izbînzii ceas...
— Aproape-l văd, aproape,
tot mai aproape, azi...

Ca raza luminoasă din ochii tăi, iubito,
Veni-va libertatea pe care-am jinduit-o,
Prin porți deschise larg, purtîndu-și mîndrul pas.

În romînește de Aurel COVACI

Un rol de neuitat

de Vasile LĂZĂRESCU
actor la Teatrul Național „I. L. Caragiale"

Există personaje scenice care nu te părăsesc întreaga viață. Ani și ani după ce le-ai jucat, ele te urmăresc, stăruie în tine, și te pomenești uneori rostind replicile lor ca și cum ar fi vorbele tale. Personajele acestea, care ți-au împrumutat din gîndurile și sentimentele lor, cărora le-ai trăit pînă la completa identificare, întîmplările lor, conflictele lor de viață, pot avea — și au îndeobște — o influență directă asupra modelării caracterului actorului, asupra concepțiilor sale.

Mihai Buznea, comunistul din „Pentru fericirea poporului" — pe care îl interpretez din primăvara lui 1951 — este fără îndoială unul din aceștia. Și nu este puțin lucru să spui despre un rol, după 28-30 de ani de activitate actoricească, că el deține locul cel mai de cinste din galeria personajelor interpretate. M-am gîndit adesea la acest erou, căutînd să-mi limpezesc atracția puternică pe care o exercită ca personalitate umană asupra mea. Răspunsul l-am găsit încă din timpul repetițiilor, ale acelor febrile și neliniștite căutări care au însoțit transpunerea scenică a acestui personaj. Pentru că, trebuie s-o spun, acest spectacol de mare greutate, care ridica în fața colectivului nostru sarcini de înaltă răspundere, a fost pregătit într-un timp record: 29 de zile. Mai bine zis 29 zile și 29 de nopți, pentru că fiecare dintre noi — Aura Buzescu ori Sonia Cluceru, C. Antoniu ori N. Băltățeanu, R. Beligan, I. Finteșteanu, Fory Eterle, I. Necșulescu ori G. Dănciulescu — a muncit cu pasiune, fără clipă de răgaz, pentru a da viață scenică acestei piese. Îmi amintesc că într-o noapte am repetat cu regizorul Sică Alexandrescu, la el acasă, de șapte ori întreg tabloul șapte, de la un capăt la altul, replica dîndu-mi-o chiar directorul de scenă. De obicei, nu memorez perfect rolul de la început, dar pe acesta l-am știut pe de rost în zece zile. Același lucru s-a petrecut cu mulți dintre colegii mei.

Comunistul Mihai Buznea (Vasile Lăzărescu) și trădătorul Adrian Urziceanu (Nicu Dimitriu) într-o scenă din piesă.

Și faptul era pe deplin justificat: spectacolul cu piesa „Pentru fericirea poporului" de N. Moraru și A. Baranga urma să fie darul pe care prima scenă a țării îl aducea aniversării a treizeci de ani de luptă a partidului nostru. Colectivul Naționalului a primit ca pe o sarcină de mare cinste punerea în scenă a primei piese din dramaturgia noastră, care înfățișa acest minunat om nou al epocii noastre, comunistul, care aducea momente dramatice din lupta comuniștilor ilegaliști.

Prima cunoștință cu mecanicul ceferist Mihai Buznea am făcut-o la masa de lectură. Se aflau de față mulți din marii actori ai Naționalului și pe măsură ce se conturau personajele și creștea intensitatea dramatică a conflictului, îi simțeam pe toți, asemenea mie, profund impresionați. Pe comunistul Mihai Buznea l-am văzut desprinzîndu-se din text, plin de viață și de o caldă umanitate, simplu și curajos ca un erou de baladă populară, iubind nespus viața, dar nepregetînd să și-o jertfească pentru fericirea poporului. L-am văzut prinzînd viață aevea — împrumutînd ceva din chipul, gesturile, luminozitatea unor comuniști ilegaliști pe care îi cunoscusem — și venind spre mine asemenea unui vechi prieten. Pe atunci, distribuția nu fusese încă făcută și nici nu îndrăzneam să gîndesc — de față fiind atîția fruntași ai primei noastre scene — că îl voi interpreta eu. Mă impresionaseră dimensiunile morale ale acestui om, calitatea rară a caracterului lui și simțeam că actorul va trebui să dea — în realizarea rolului — ce are mai bun și mai curat din el. Cînd mi s-a încredințat rolul — după emoțiile și îndoielile firești începutului — am înțeles mai limpede că nici unul din cuvintele lui Buznea nu poate fi „spus" pur și simplu, ci adînc simțit, trăit cu intensă convingere. Numai astfel el putea trece rampa și comunica cu spectatorii, numai astfel putea trezi în alții dorința de a fi asemenea lui, de aceeași frumusețe și înălțime morală.

Vasile Lăzărescu în rolul lui Mihai Buznea din piesa „Pentru fericirea poporului".

Iată primul act. Înainte de a-l aduce în scenă pe Buznea, autorii ne-au sugerat în cîteva replici schimbate de mama și soția lui Buznea întreaga atmosferă încordată a anilor 1937-38; tîrîtă pe drumul fascizării și al unui apropiat război criminal antisovietic, Romînia era răscolită de manifestațiile huliganilor legionari, de procesiunile lor lugubre, de teroarea polițienească ce sprijinea acțiunile „băieților". Dar tot aici aflăm că împotrivirea muncitorilor conștienți crește tot mai năvalnic, în ciuda reprimărilor sîngeroase, că forța comuniștilor, influența pe care o exercită asupra maselor largi, e tot mai puternică.

Dar autorii n-au zăbovit prea mult asupra înfățișării abstracte, discursive, a situației politice. Ei îl aduc în scenă pe Mihai Buznea, pe care îl așteptaseră neliniștite, cu inima strînsă, cele două femei. Cu cîteva pachete în mînă, senin, vesel chiar („N-am dreptul să fiu și eu vesel o dată? Acasă, lîngă nevastă și copii, lîngă bătrînica mea..."), Buznea ne relevă întîi robustețea sa sufletească, optimismul și vitalitatea lui, caldele sale sentimente familiale. Dar oare e pe deplin autentică această seninătate a lui, acest calm, cînd el însuși pomenește de faptul că în aceeași zi avuseseră o răfuială cu legionarii care le devastaseră sediul sindicatului? A fost greu de tot să dau, prin jocul meu, răspuns acestei întrebări. Și am reușit numai atunci cînd am înțeles bine că una din trăsăturile caracteristice lui Buznea în special, și comuniștilor ilegaliști în general, este perfecta stăpînire de sine. Sub liniștea și expansivitatea caldă a lui Buznea se ascundea o anumită încordare pe care m-am străduit să o înfățișez cu fine nuanțări, pentru că ea era totuși dominată de încrederea neclintită în dreptatea și viitorul cauzei comuniștilor. Apoi, fiecare nouă situație releva un alt aspect al bogăției sufletești a personajului: vine acasă Mircea, fiul său, cu capul spart din încăierarea pe care o avuseseră cu legionarii. Simțămîntului patern de neliniște și teamă îi urmează mîndria firească a tatălui care-și vede fiul alături de el într-o luptă grea, dar nobilă: „Da' barem ai dat și tu?" îl întreabă mecanicul comunist pe fiul său. Ca să adauge: „Să dai, tată, să dai cu sete". Din cuvintele lui înțelegi cît de mult își iubește copilul și că tocmai în numele viitorului său îl învață să lupte cu abnegație, în rîndurile comuniștilor.

Apoi, din cîteva replici pe care le schimbă cu ziaristul Dan Tomescu, prietenul fiicei sale Sanda, cunoaștem o altă fațetă a personalității sale. Tînărului intelectual, confuz și slab, care nu vedea decît rezolvări pacifiste și fals umanitariste ale marilor ciocniri sociale ce zguduiau omenirea, îi dă răspunsuri muncitorul educat de partid, avînd cunoașterea limpede a legilor dezvoltării societății, răspunsuri de o logică și o clar viziune politică uimitoare.

Toate acestea ne pregătesc pentru unul din cele mai dramatice momente ale piesei: necesitățile luptei partidului îi cer lui Buznea să se ilegalizeze. Eu, care îmi uitasem atunci gîndurile și preocupările personale și trăiam în ființa mecanicului ceferist, am simțit intens cît de dramatică a fost lupta ce s-a dat în sufletul lui. I se cerea omului care-și iubea cu atîta emoționantă căldură bătrîna mamă și înțeleapta tovarășă de viață, copiii săi, să se rupă de ei toți și să înceapă, în adîncă ilegalitate, o viață plină de primejdii. Cu aceeași stăpînire de sine pe care i-o cunoscusem, cu aceeași admirabilă uitare de sine, Buznea acceptă fără să ezite vreun moment. Vă mărturisesc că de fiecare dată, cînd trebuia să interpretez scena în care activistul Preda îi transmite lui Buznea hotărîrea Comitetului Central, încercam un simțămînt copleșitor de admirație pentru forța morală a comunistului care pune mai presus de orice interesele colectivității.

Și, poate de aceea nu l-am regăsit cu totul pe acest Buznea în scenele petrecute în casa prietenului său, tapițerul Tomescu. Scenele acestea nu am izbutit nici eu să le trăiesc în adîncime, cu toată căldura și simțirea pe care le transmitea colegul meu C. Antoniu, interpretul lui Tomescu. Revoluționarul de profesie este pus aici în fața unui om cinstit, care a luptat odinioară pentru cauza muncitorimii, dar slab și dezorientat, temîndu-se pentru viața fiului său, se rupe de tovarășii săi. Cum reacționează atunci Buznea, cum luptă comunistul pentru a-și apropia un om onest, dar confuz? Ținînd mici discursuri ornamentate cu figuri de stil: „Ai văzut, cîteodată, pe vreme de furtună? Le sînt păsărilor aripile prea mici. Și atunci, o clipă, zboară în loc... Trebuie încă un salt..." Cred că autorii au greșit aici, n-au mers pe linia firească a personajului.

Pe Buznea cel autentic, pe comunistul adevărat, l-am regăsit însă în biroul inspectorului Gheorghian. N-are multe replici de rostit; repetă ades cîteva cuvinte: „Nu știu nimic". Dar cîtă demnitate umană, cîtă forță și siguranță se degajă din atitudinea lui! La biroul pe care se răsfață, neutilizat, un minunat serviciu de scris din onix și o fructieră cu portocale, stă sclivisit și parfumat inspectorul de siguranță pasionat de versurile lui Verlaine. În fața lui, un om cu cămașa sfîșiată, cu obrazul tras după două nopți de anchetă, dar neclintit, dîrz. Doi oameni se înfruntă, două clase se ciocnesc: una încearcă să-și acopere duhoarea descompunerii cu miresmele florilor, alta oferă privirilor tăria de stîncă a luptătorilor ei de avangardă.

Există în acest tablou, momente de zguduitor dramatism. După confruntarea tatălui cu fiul ce fusese desfigurat de bătaie — confruntare în care ei neagă că s-ar cunoaște — după ce blînda Marie tăgăduiește și ea că l-ar fi cunoscut vreodată pe bărbatul ei, soții Buznea, află că fiul lor a fost ucis în bătaie. Și acum, cînd scriu aceste rînduri, mă cutremură amintirea acelei sfîșietoare scene în care Aura Buzescu neîntrecută interpretă a Mariei, trăiește cu adîncă și intensă sinceritate suferința nespusă a acelei mame, cumplita lovitură ce o primește.

M-am străduit să redau și în aceste momente dîrzenia lui Buznea, fără însă a-l dezumaniza printr-o atitudine retorică. Zdrobit de durere, comunistul știe să-și frîngă emoția, să soarbă forțe noi din tăria convingerilor sale în lupta căreia i s-a dăruit. Și această forță se revarsă, nezăgăzuită, din boxa acuzaților, pe care el și tovarășii lui o transformă, așa cum au procedat în realitate cei mai buni fii ai poporului nostru, într-o tribună de acuzare. „Nu există forță care să poată dizolva partidul revoluționar al clasei muncitoare", rostește Buznea. Și cuvintele sale răsună ca o nestrămutată profeție.

În această scenă care încununează desfășurarea întregii acțiuni și care rămîne puternic întipărită în mintea spectatorului, există însă pasaje în care pulsul vieții adevărate este înlocuit prin fraze „sonore", șablon. Multe din depozițiile comuniștilor sună lozincard, retoric, fapt care nu corespunde nici realității și nici nu dă forță de convingere celor spuse de luptătorii din boxă. Cu toate străduințele mele, Buznea mai apare încă, pe alocuri, cu accente patetice, cu crispări neveridice, lipsit de acea simplitate caldă și sobră care-i era firească. De fiecare dată cînd se reia spectacolul eu revăd cu o zi sau două înainte finalul și-l lucrez o dată și încă o dată, pînă am impresia că Buznea cel adevărat începe să prindă viața.

Și chiar atunci cînd spectacolul se termină, comunistul Mihai Buznea rămîne alături de mine, însoțindu-mi gîndurile și faptele, întărindu-mă.

Scenă din piesa „Pentru fericirea poporului".

O NEUITATĂ FIGURĂ DE PICTOR REVOLUȚIONAR:

BARBU ISCOVESCU

Cu cîteva zeci de ani în urmă se mai puteau citi, într-un vechi cimitir din Constantinopol, săpate în marmora unui monument, alături de o paletă și cîteva pensule, următoarele versuri ale lui Dimitrie Bolintineanu, scrise în romînește:

„Abia se nasce-o floare în arborul de viață nefericitei țări
Și moartea cea fatală o scutură, o îngheață
Sub ale sale crude și amare sărutări.
Așa pieri departe de patria-i iubită
Pictorul exilat
Cu anii săi cei tineri, cu fruntea înflorită,
De vise grațioase, ce-n lacrimi s-au schimbat"

Sub placa grea de marmoră erau îngropați pictorii Ioan Negulici și Barbu Iscovescu, două luminoase figuri de artiști-cetățeni ai revoluției de la 1848 din țara noastră. De la moartea acestuia din urmă s-au împlinit recent 100 de ani.

*

Fiu al unui zugrav iconar — cum li se spunea la începutul secolului trecut celor ce se îndeletniceau cu pictarea icoanelor — Barbu Iscovescu s-a trezit de mic printre culori, pînze și pensule, uimind de timpuriu prin înclinarea pentru desen. Împletit cu o perseverență și o tenacitate rară, talentul fiului de zugrav s-a manifestat puternic în anii de studiu petrecuți la Academia de Arte Frumoase din Viena, timp în care el începe să cunoască, prin prietenul său Gîrlășteanu, mișcarea revoluționară a epocii și pe tinerii revoluționari romîni ce se aflau atunci în străinătate. Sub influența ideilor înnoitoare și mînat de dorul de țară, Iscovescu pleacă în 1847 spre pămîntul natal, colindînd luni întregi orașele Banatului, cunoscute lui și dintr-o călătorie anterioară, și ale Olteniei. Din această perioadă datează o serie întreagă de peisaje citadine („Răspîntii de ulițe", „Poșta veche", „Hanul nemțesc"), precum și valorosul „Romîn plăieș din Banat", care aduce o imagine plină de robustețe și vigoare a țăranului romîn. Aceste lucrări mărturisesc caracterul inovator al unora din laturile creației sale artistice, cum ar fi peisajul, foarte puțin practicat pe atunci la noi în țară, sau încercările de a fixa, chiar și numai în desen, fizionomia omului din popor. Primăvara anului 1848 îl găsește pe pictor în mijlocul tinerilor ce pregăteau cu febrilitate revoluția. El primește misiuni de încredere, cum ar fi, de pildă, zugrăvirea stindardului care, după mărturiile contemporanilor, ar fi purtat înscrise pe el cuvintele „dreptate și frăție". Dar Iscovescu n-a luptat numai cu penelul. În fruntea șuvoiului de nezăgăzuit al oamenilor care se îndreptau în dimineața de 8 iunie 1848 spre palatul domnesc pentru a cere recunoașterea Constituției, se afla, alături de C.A. Rosetti, Niță Magheru, pictorii Negulici și Rosenthal — și Barbu Iscovescu. De altfel tot el a fost primul care a pătruns atunci în palatul lui Bibescu Vodă.

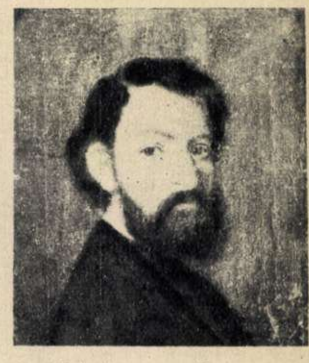

Barbu Iscovescu: Autoportret

Împletindu-și activitatea politică cu cea artistică, Iscovescu dă în această perioadă portretele „Niza Magheru", „Nicolae Golescu", desenul în creion înfățișînd pe „Zinca Golescu", mama celor patru tineri patrioți etc. După înăbușirea revoluției de către clica burgheză trădătoare încîrdășită cu marea moșierime, pictorul este exilat, asemenea celorlalți revoluționari de frunte, și silit să înceapă o viață de peregrinări. În răstimpul cît a trăit în Ardeal și Banat, el a pictat portretele conducătorilor mișcării revoluționare ardelene și a celei sîrbești, pentru ca mai tîrziu, la Paris, să se consacre copierii unor gravuri înfățișînd diferiți domni romîni, lucrări pe care le semnalează însuși Bălcescu. Stabilit în cele din urmă la Constantinopol, cu sănătatea șubrezită de necurmatele-i peregrinări, Barbu Iscovescu moare la 24 octombrie 1854, în vîrstă de numai 38 de ani.

Printre ultimele lucrări pe care le-a dat — „Turcoaice stînd pe covor", „Moscheie de la Kemarly" — se află și un admirabil autoportret, singurul pe care l-a lucrat pictorul în viața sa.

*

...Într-una din sălile Galeriei Naționale a Muzeului Republicii, vizitatorii se opresc îndelung în fața celor două panouri care expun lucrările lui Barbu Iscovescu. Dintr-o ramă aurită, te privesc, calzi, plini de viață, cu scîntei de dîrzenie, ochii pictorului revoluționar Barbu Iscovescu. Și acum, la o sută de ani de la moartea sa, prin lucrările sale valoroase el se află printre noi, alături de noi, în lupta pentru acea cauză căreia și el i-a închinat arta și viața sa: viitorul luminos al omului.

Tov.
Gh. Dumitru
Or. Stalin

Răspundem cititorilor

DIN TRECUTUL DE LUPTĂ

„Am citit cu interes proiectul de Directive ale celui de al doilea Congres al Partidului cu privire la dezvoltarea agriculturii în următorii 2—3 ani și mi-am dat seama cîtă importanță acordă Partidul întăririi alianței dintre clasa muncitoare și țărănimea muncitoare.

M-ar interesa să știu cum a privit în trecut P. C. R. problema țărănească și la ce Congres al Partidului s-a mai dezbătut în mod deosebit această problemă" — ne scrie tov. Dionisie Gheorghiadi, tipograf la Imprimeria C.F.R.-Filaret.

Partidul Comunist din Romînia, călăuzit de învățătura marxist-leninistă, a acordat de la începutul activității sale o atenție deosebită problemei țărănești și a considerat făurirea alianței dintre proletariat și țărănimea muncitoare drept una din condițiile hotărîtoare pentru dărîmarea orînduirii burghezo-moșierești, pentru deschiderea drumului eliberării poporului muncitor de orice exploatare și asuprire.

Congresul al V-lea al P.C.R., din 1932, care prin hotărîrile sale a constituit o cotitură în viața partidului, analizînd contradicțiile fundamentale care trebuiau rezolvate prin revoluție în Romînia, a arătat că, pe lîngă contradicțiile dintre proletariat și burghezie, contradicția dintre țărănime și moșierime: *„datorită caracterului agrar al țării și precumpănirii covîrșitoare a populației țărănești, are o însemnătate deosebită"*. Această contradicție era cauzată de existența unor puternice rămășițe feudale în agricultură.

Pornind de la acest fapt, Congresul al V-lea, stabilind că Romînia se află în fața desăvîrșirii revoluției burghezo-democratice, a pus, pentru prima oară în mod just, problema țărănească și a arătat totodată căile de rezolvare revoluționară a acestei probleme.

Congresul al V-lea al P.C.R. a arătat că sarcina revoluției burghezo-democratice *„constă în a doborî cu forța puterea de stat burghezo-moșierească și de a stabili dictatura revoluționar-democratică a proletariatului și a țărănimii"*.

Congresul a respins teoria neoiobăgistă, care susținea că burghezia ar fi aceea căreia îi revine sarcina de a rezolva problema țărănească și de a fi hegemonul în revoluția burghezo-democratică. În acest fel a fost lichidată influența nefastă pe care o mai aveau asupra partidului concepțiile oportuniste ale lui Dobrogeanu-Gherea. Burghezia din Romînia fiind o forță contra-revoluționară, revoluția burghezo-democratică nu putea fi desăvîrșită decît fără burghezie și împotriva ei, sub hegemonia proletariatului.

Congresul s-a preocupat în mod deosebit de problema făuririi alianței revoluționare dintre proletariat și țărănime și a scos în evidență faptul că aceasta constituia sarcina strategică cea mai importantă a partidului. Pe această bază, Congresul a stabilit că *„în lupta pentru desăvîrșirea revoluției burghezo-democratice, proletariatul se sprijină la țară pe elementele proletare și semiproletare, duce cu el, ca aliat, păturile sărace și cele mai de seamă pături mijlocașe ale țărănimii... paralizează influența partidelor burghezo-moșierești și mic-burgheze asupra maselor de bază ale țărănimii și duce lupta împotriva burgheziei sătești (chiaburimea) pentru conducerea acestor mase ale țărănimii"*.

Urmînd linia trasată de Congresul al V-lea, Partidul Comunist din Romînia a luptat cu consecvență pentru făurirea alianței revoluționare dintre proletariat și masele muncitoare ale țărănimii, pentru întărirea rolului de hegemon al clasei muncitoare în această alianță, ca principala forță socială capabilă să realizeze sarcinile revoluționare ale poporului nostru.

D. TH. NECULUȚĂ

Tov. Elena Tănăsuc, țesătoare la fabrica „Țesătoriile Reunite", din București, ne roagă să publicăm cîteva date mai puțin cunoscute din viața poetului D. Th. Neculuță, de la a cărui moarte s-au împlinit recent 50 de ani. Pentru a răspunde acestei întrebări, ne-am adresat poetului CRISTIAN SÎRBU, care în tinerețea sa a cunoscut nu numai marea influență a lui Neculuță în rîndurile clasei noastre muncitoare, dar și viața asemănătoare în bună măsură dusă de poet. Tov. C. Sîrbu ne-a răspuns prin cele de mai jos.

Cînd am venit în 1909 în București să învăț cizmăria, una dintre primele cărți pe care un lucrător mi le-a dat să le citesc a fost cartea de poezii ale lui Neculuță, carte care, alături de alte cărți, m-a ajutat să înțeleg cum trebuie să mergi spre țărmul dreptății: adică prin luptă. Simțeam că acea carte este cu deosebire a mea, cum, de altfel, o simțeau toți muncitorii. Într-o măsură, lui îi pot mulțumi că am devenit poet și că am început să cricnesc împotriva formelor de viață burgheze. Cînd — ucenic fiind — coboram în pivniță să sparg lemne, fiind la largul meu, neauzit de patron, declamam cu patos:

Un trai de cîine-nlănțuit / La pragul lui spurcat să duci / Să-înduri ca cei întinși, pe cruci!

Pe atunci, în 1909, amintirea lui Neculuță era atît de vie în mintea lucrătorilor cizmari, încît nu era zi să nu se vorbească de el: „Știi, cînd a fost Neculuță la Sindicat..." „Știi, cînd s-a certat Neculuță cu Gheorghiu..." (Ultimul patron de la care lua de lucru). „Știi, cînd a zis Neculuță..." „Strașnic bărbat, măi fraților!..."

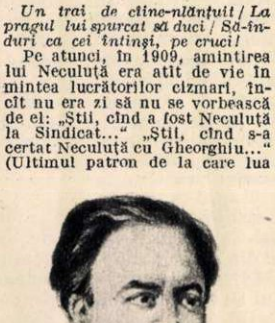

Neculuță a văzut lumina zilei la Tîrgul Frumos, în 1859. La vîrsta de 10 ani a plecat la Iași. Despre viața petrecută de poet în capitala Moldovei nu se știe aproape nimic. Neculuță refuza cu îndărătnicie să vorbească despre trecutul său.

Prin lumea cizmarilor circulau multe povestiri despre viața poetului. Se spune astfel că o dată l-a apucat Anul Nou doar cu o pîine și o doniță cu apă în casă. De lemne pentru foc, nici vorbă nu era. Un prieten s-a dus să-i facă o vizită și l-a zărit umbra pe un ţanc de geam neînghețat. Neculuță stătea în fața mesei, cu gulerul hainei ridicat, și scria. Din cînd în cînd își sufla în mîini. Prietenul l-a lăsat cu gîndurile lui și a plecat. Atunci se crede că a scris zguduitorul sonet din care citez:

Pe geamul meu răsar și se dezvoltă / Măiestre flori de gheață argintie / Mi-e rău și frig... și-n sobă cine știe / Cînd o s-aud a flăcării revoltă.

Poetul a murit în 1904, la 17 octombrie. Suferea de mult timp de o boală înrudită cu bolile de cord. Nu avea voie să facă eforturi. Medicii nu-i admiteau să lucreze mai mult de patru ore pe zi. În ziua de 16 octombrie, fiind forțat de patron să termine de lucrat pantofii unei cucoane simandicoase și avînd și nevoie de bani, Neculuță a lucrat peste puterile lui. Seara, cînd s-a dus cu pantofii la magazin, s-a simțit deodată rău. A fost dus acasă. În fața casei a căzut pe brînci și și-a spart capul, lovindu-se de perete. Datorită acestei lovituri, cît și datorită bolii de care suferea, în timpul nopții a intrat în comă. A doua zi și-a dat sfîrșitul.

În inventarul încheiat la moartea lui, secția de poliție a înregistrat următoarea avere: un pat de fier, o saltea de paie, o masă, un scaun, un cufăr cu cărți, o farfurie, precum și bancul la care lucra. Sub saltea au fost găsite manuscrisele poetului. Norocul a fost că au încăput pe mîna lui Alecu Constantinescu, om înțelegător care s-a ocupat de editarea lor. Altfel, cele nepublicate s-ar fi pierdut.

Neculuță a biciuit în versurile sale exploatarea burghezo-moșierească, a îndemnat pe asupriți la luptă; poeziile sale, și în deosebi sonetele scrise în epoca maturității, dovedesc măiestria și profunzimea operei sale. Moștenirea rămasă de la el a devenit bunul întregului popor muncitor. Ca semn al acestei prețuiri, Partidul și Guvernul l-au distins cu titlul de academician post-mortem...

GALERIA DE STAT „TRETIAKOV"

Tov. Armand Cotter, elev la Liceul de Băieți din Dorohoi, își exprimă în scrisoarea adresată redacției noastre dorința sa de a citi în paginile revistei un material despre Galeria de Stat „Tretiakov" din Moscova.

Dintre toate muzeele Uniunii Sovietice, Galeria de Stat „Tretiakov" — păstrătoare a celor mai de seamă creații plastice ruse și sovietice — este muzeul cel mai cunoscut și mai iubit de poporul sovietic.

Muzeul poartă numele fondatorului său, Pavel Mihailovici Tretiakov (1832—1898), un intelectual progresist din Moscova, bun cunoscător al artei, care, însuflețit de dragoste fierbinte pentru arta rusă și o nemărginită încredere în forțele creatoare ale poporului rus, începe, pe la jumătatea secolului trecut, să colecționeze cele mai bune lucrări ale pictorilor din acea vreme.

Primele două tablouri care au format începutul viitoarei galerii, aparținînd pictorilor Șilder și Hudiakov, mărturisesc tendința colecționarului de a se opri asupra operelor inspirate din viață și realizate cu mijloace artistice realiste. După acestea urmează o serie de noi achiziții, toate făcînd parte din categoria picturii de gen — menită să oglindească veridic și adînc viața poporului.

Pentru Tretiakov, atras de ideile progresiste ale vremii, colecționarea operelor pictorilor ruși este o formă de participare la mișcarea socială a înaintatei intelectualități ruse. Cele mai valoroase opere ale marilor maeștri, ca: Perov, Kramskoi, Repin, Surikov, Vereșciaghin, Ivanov, Serov, Vasnețov, Levitan, Savrasov, Șișkin și alți reprezentanți ai artei realiste din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, și-au găsit locul în colecția lui Pavel Mihailovici Tretiakov.

Intr-una din sălile Galeriei de Stat „Tretiakov" două pioniere privesc tabloul „Troika" al cunoscutului pictor Perov.

Galeria păstrează o colecție de portrete remarcabile prin calitățile lor artistice, cum ar fi minunatul portret al lui Lev Tolstoi, executat de Repin, portretele lui Pușkin, Gogol, Lermontov, Belinski, Turgheniev, Ceaikovski, Stanislavski și multe alte portrete de mare valoare.

Completînd Galeria, Tretiakov începe să colecționeze și operele vechilor maeștri ruși, ca Andrei Rublev, autorul vestitei picturi „Troița", ca Antropov, Nikitin, Rokotov etc. Galeria oferă azi privirilor vizitatorilor într-o ordine istorico-cronologică cele mai vestite creații ale plasticei ruse, datînd din secolul al XI-lea și pînă în zilele noastre.

Importanța socială a acestui tezaur al artei ruse a fost imensă și în condițiile Rusiei prerevoluționare. Totuși numai în anii Puterii Sovietice Galeria „Tretiakov", devenită galerie de stat, ajunge să fie un adevărat centru de educare artistică a maselor.

Ia ființă sectorul de artă sovietică, care crește o dată cu dezvoltarea plasticei sovietice și cuprinde azi cele mai bune creații ale artiștilor plastici sovietici — Gherasimov, Brodsk, Meșkov, Nesterov, Iohanson, Reșetnikov, Efanov, Andreev, Kukrîniksî, Muhina și alții. Lucrările expuse în aceste săli aduc imaginea vie a omului sovietic, a forței sale creatoare, a vieții sovietice neasemuit de bogate.

Galeria de stat „Tretiakov", cuprinzînd astăzi peste 50.000 de piese, se completează mereu cu noi comori ale plasticei ruse și sovietice, pe care le văd an de an tot mai mulți vizitatori. Dacă în 1898 Galeria a fost vizitată de 87.500 oameni, în în anul 1953 numărul vizitatorilor a crescut la 1.400.000 oameni.

In cele cinzeci de săli ale galeriei este cuprinsă întreaga istorie a artei ruse de-a lungul a aproape zece secole și a artei epocii sovietice.

MIȘCAREA GREVISTĂ DIN GERMANIA OCCIDENTALĂ

Tovarășul I. Walter, funcționar la fabrica „Electrofar", ne-a cerut să publicăm un material despre cauzele și caracterul mișcării greviste din Germania occidentală.

In luna august și în prima parte a lunii septembrie a.c. republica de la Bonn a fost zguduită de cel mai puternic val de greve muncitorești din cîte le-a cunoscut de la înființarea ei. Inceputǎ la 4 august la Hamburg, unde au declarat grevă 14.000 muncitori și funcționari de la transporturile urbane și întreprinderile comunale, intensificată la 9 august de greva a aproape un sfert de milion metalurgiști din Bavaria, mișcarea grevistă a constituit o parte a uriașelor acțiuni revendicative ale oamenilor muncii din Germania occidentală, acțiuni care au cuprins peste 5 milioane de oameni. Grevele din august și septembrie au avut un caracter deosebit de combativ. Activitatea a sute de mari întreprinderi industriale a fost paralizată săptămîni la rînd, greviștii înfruntînd cu curaj numeroase ciocniri cu poliția lui Adenauer și făcînd față cu succes acțiunii bandelor de spărgători de grevă organizate de autorități și de patronii vestgermani.

Definite în cîteva cuvinte, cauzele care au dat naștere marilor acțiuni muncitorești din Germania occidentală, sînt foamea și mizeria îndurate de masele muncitoare ca urmare a politicii antinaționale și antipopulare duse de clica guvernantă de la Bonn, aflată în slujba Washingtonului. Recentele greve au spulberat cu desăvîrșire gogorița, vînturată ani de zile de propaganda imperialistă, despre pretinsa „minune economică" înfăptuită, chipurile, de au-

Greviști de la șantierele navale din Bremerhaven.

toritățile de la Bonn, și au dezvăluit putregaiul și haosul ce vrea să le ascundă flecăreala „optimistă“ a apologeților economiei capitaliste. „Valul general de revendicări pentru mărirea salariilor în Germania occidentală — a scris ziarul englez „Daily Herald“ — aruncă o lumină nouă, dramatică, asupra adevăratului caracter al „miraculoasei însănătoșiri adenaueriste“.

Tot mai adînci și mai grave sînt simptomele de criză ale economiei vestgermane.

„Situația actuală din Ruhr— scrie publicația vestgermană „Deutsche Woche“ — constituie cea mai grăitoare desmințire a legendei despre bunăstarea muncitorilor din Germania occidentală. La numai un ceas de Dusseldorf, legenda se lovește de realitatea cruntă a crizei economice care bîntuie în Ruhr și în regiunea Rinului... In bazinul carbonifer din Renania de nord—Westfalia, renasc amintirile despre începuturile crizei din 1929, cînd pe teritoriul Reichului existau 2,8 milioane șomeri“.

Una din realitățile zguduitoare ale republicii de la Bonn o constituie faptul, relatat de ziarul „Neuer Vorwarts“, că 24 milioane oameni ai muncii vestgermani au un venit lunar sub 200 mărci, adică mult sub nivelul unui minim în stare să asigure chiar și o existență cu multe lipsuri.

Semnificativă este creșterea conștiinței maselor muncitoare, fenomen ilustrat de faptul că ele îmbină revendicările economice cu cele politice. Iată un fapt grăitor petrecut în timpul grevelor, pe care îl relatează ziarul francez „Le Monde“: „Ciocnirile, care au avut loc la Bremerhaven între greviști și forțele de ocupație, au căpătat în mod clar caracterul unor manifestații antiamericane spontane. Mii de muncitori de la șantierele navale din marea bază americană din Germania de nord s-au opus cu succes proiectului de distrugere a 60 de case de locuit, pe locul cărora trebuia să se construiască un zgîrie-nori pentru familiile militarilor americani“.

Creșterea mișcării muncitorești din Germania occidentală este unul din importantele fenomene semnalate în ultima vreme în republica de la Bonn și care vădesc adîncirea continuă a crizei regimului lui Adenauer.

PRIMA CALE FERATĂ

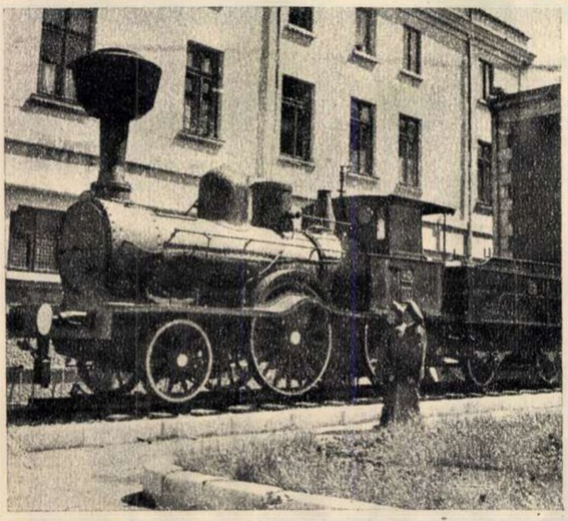

Locomotiva Călugăreni care a purtat pe cei dintîi călători pe linia București-Giurgiu. Ea se găsește astăzi în Muzeul tehnic al Căilor Ferate din București.

Tovarășul Pătruț Eugen, elev la Școala de băieți nr. 30 din București, ne scrie că dorește să afle amănunte despre construirea primei căi ferate în țara noastră.

În secolul trecut în Muntenia și Moldova a început un adevărat complot împotriva diligenței. „Regele abur“, care cu uriașa lui forță punea în funcțiune primele mari întreprinderi industriale în unele țări europene, își găsise aplicarea, prin epocala descoperire a lui Stephenson, și în transporturi. Această veste se răspîndi de la un capăt la altul al pămîntului. În 3 iunie 1836 gazeta „Muzeul Național“ scria: „Trăsurile care acum umblă cu abur, transportează pe oameni și mărfurile cu o iuțime care întunecă mintea de mirare și ar socoti cineva că acesta este un farmec. Și adevărat, cine nu s-ar minuna cînd vede că o căruță, care nu se trage de cai sau de alte dobitoace, ci numai de puterea unor aburi de apă ce fierbe într-un cazan, face într-un ceas o călătorie care d-abia ar putea-o săvîrși un om în trei zile pe picioare“.

Interesul stîrnit de noul mijloc de transport se datora mai ales dezvoltării relațiilor comerciale. Acest lucru se putea vedea și în mesajul adresat de Al. I. Cuza Adunărilor Elective în 6 decembrie 1859. Și chiar în acel an se făcură achiziționări masive de terenuri pe locul unde se află azi gara Filaret. Iar după zece ani se inaugură prima cale ferată din Romînia — linia București—Giurgiu.

Ziua de 18 octombrie 1869 a rămas memorabilă pentru locuitorii celor două stații principale. De dimineață toate oficialitățile Bucureștiului se adunaseră în prima stație de cale ferată: Filaret. Veniseră aici cu familiile și copiii să asiste la inaugurare. Hala principală era ornată cu ghirlande de flori, cu drapele. Încăperile stației fuseseră și ele pregătite pentru primii și cei mai fericiți călători. Lumea aceasta entuziastă nu știa bineînțeles că acest prim drum-de-fier, lung de 67 km fusese recepționat și acceptat de o comisie specială, deși unele lucrări nu fuseseră complet executate. Compania Barkley, care construise drumul începînd din anul 1867, avusese grijă însă să aranjeze toate cum trebuie. Doar sub regimul burghezo-moșieresc Romînia era țara bacșișului!...

Ora 10,30. În uralele miilor de bucureșteni se urnește în prima cursă un tren de onoare. Toate stațiile de pe parcurs sînt împodobite, iar pe proaspetele peroane așteaptă delegați în haine de sărbătoare. După o oră și patruzeci și cinci de minute trenul a sosit în Giurgiu. La gară venise literalmente întreg orașul. Așa minunăție nu văzuse nimeni pînă atunci...

Acesta a fost primul drum pe prima cale ferată în Romînia.

ORCHESTRA SIMFONICĂ RADIO

Răspundem tovarășului Mircea Roh, cititor, din Gherla al revistei noastre care, într-o scrisoare adresată redacției, și-a exprimat dorința să publicăm un material despre activitatea din trecut și de astăzi a Orchestrei Simfonice Radio.

În 1929 se înființa, pe lîngă Radiodifuziunea de atunci, o mică orchestră „de salon“, a cărei menire era să interpreteze niște lucrări dulcege și învechite. Dar printre membrii orchestrei se aflau mulți muzicieni animați de o dragoste vie pentru adevărata muzică; cu încetul, și sub bagheta unor maeștri ca George Enescu, George Georgescu, Th. Rogalski și Alfred Alessandrescu, orchestra începu să se dezvolte. Totuși, sub stăpînirea burghezo-moșierească, orientarea orchestrei era în general confuză, servind intereselor clasei stăpînitoare.

Viața acestei formații devine însă cu totul alta, abia după 23 August 1944. In cadrul uriașei dezvoltări a întregii culturi din țara noastră, se schimbă radical și se îmbogățește și activitatea Orchestrei Simfonice Radio, potrivit cererii unei mase de auditori infinit mai mare și cu concepții artistice noi. Numărul membrilor orchestrei crește la 86. Alături de instrumentiști mai vechi, cu bogată experiență și practică de orchestră, sînt aduse elemente tinere de valoare, proaspeți absolvenți ai conservatoarelor; datorită unei munci perseverente și artei conducătorilor orchestrei, omogenitatea ansamblului s-a putut închega și crește în acest răstimp. La pupitru au fost aduși ca dirijori permanenți maeștri ai baghetei ca Th. Rogalski, Alfred Alessandrescu, Emanoil Elenescu, dar orchestra lucra și dădea concerte și cu alți dirijori ca: George Georgescu, Constantin Silvestri, Matei Socor etc. Popularitatea ei a crescut mult, devenind una din cele mai valoroase și mai iubite orchestre simfonice din Capitală.

În răstimpul celor 10 ani ea a adus un aport însemnat la formarea gustului muzical al maselor și la dezvoltarea dragostei pentru muzică, prezentînd mai multe prime audiții de muzică sovietică și romînească. Lucrări ca: „Cîntarea Pădurilor“ de Șostakovici, „Mierla lui Ilie Pintilie“ de Anatol Vieru, balada „Gheorghe Doja“ de Constantin Palade și de curînd oratoriul „Scînteia Eliberării“ de Ovidiu Varga, au fost auzite pentru prima oară în execuția acestei formații. Repertoriul ei cuprinde și numeroase opere din muzica clasică universală, cît și din cea modernă. Unele interpretări, ca, de pildă, poemul simfonic „Till Buhoglindă“ de Richard Strauss sau Uvertura la „Maeștrii cîntăreți“ de Wagner, imprimate pe bandă de magnetofon, au o înaltă valoare artistică.

Orchestra s-a dovedit și o acompaniatoare plină de sensibilitate. Numeroși artiști virtuoși ca Zara Doluhanova, Mark Reizen, Any Fisher, Valentin Gheorghiu, Mîndru Katz, Silvia Șerbescu, Maria Fotino, Ion Voicu etc., au dat concerte acompaniați de această orchestră. Vizitele unor dirijori străini de seamă, ca, de pildă, Laszlo Somogy, Vacslav Neumann, Vladi Semeonov, și de curînd talentatul dirijor sovietic Niazi, au lărgit mult orizontul artistic al orchestrei.

Nu putem încheia aceste rînduri fără a vorbi de cîțiva muzicieni de mare talent care și-au imprimat personalitatea în dezvoltarea formației, ca, de pildă, în primul rînd, Theodor Rogalski; activitatea dirijorală neobosită, simțul artistic fin, capacitatea și cunoștințele largi ale acestui regretat artist au contribuit mult la creșterea orchestrei pe un drum just și plin de succese. Amintim de asemeni de alți numeroși artiști — în majoritate tineri — care s-au ridicat din rîndurile instrumentiștilor și au ajuns soliști apreciați, cum sînt violoniștii Gaby Grubea, Lucian Savin, Mircea Negrescu, Rozy Stern, Rhea-Silvia Stark, clarinetistul Dumitru Ungureanu, și alții.

ISTORIA TUTUNULUI

Tovarășa Piroș Maria, țesătoare fruntașă la Fabrica „Țesătura“-Iași, ne arată într-o scrisoare că ar dori să știe care este istoria tutunului, de la descoperirea sa, pînă la țigara de azi.

La această întrebare ne-a răspuns tov. Dr. ANIȚIA de la Institutul de cercetări alimentare.

Trageți din țigară (bineînțeles cei ce nu v-ați putut lăsa de obiceiul acesta...) și privind la rotocoalele de fum, ascultați povestea de peste veacuri a plantei aromitoare.

Ca și porumbul și cartoful ea este originară din America. Cristofor Columb și tovarășii săi au fost primii europeni care au cunoscut-o. Era în octombrie 1492 cînd au poposit pe insula Guanahani (San Salvador) din Antile. Aici, ca și în celelalte insule: Haiti (San Domingo). Inaguasica (Cuba), indienii fumau foi uscate de tutun, prizau tabac și îl foloseau ca plantă tămăduitoare. „Luleaua“ de atunci era o țeavă lungă de trestie, numită „tobaco“, cu un capăt în formă de „y“ ale cărui ramuri se introduceau în nări. (Din cuvîntul „tobaco“ derivă numele tutunului în cele mai multe limbi: tabac). Praful de tutun, numit de indieni „cohoba“ sau „cogioba“, era socotit drept un mijlocitor între oameni și divinitate. Înainte de consultarea oracolelor, preoții Caraibilor din Haiti trăgeau pe nas praf de tutun, se amețeau, adormeau și apoi își interpretau visele drept dorință divină.

Principala specie de tutun care se fumează (Nicotiana Tabacum) s-a născut în condițiile naturale de climă și sol din Mexic, pe vremea cînd pe acele meleaguri apunea civilizația aztecă. Cea de a doua specie, mahorca, — Nicotiana Rustica — a apărut în Peru pe vremea cînd înflorea civilizația Maya.

În prima jumătate a secolului al XVI-lea au început a fi aduse, mai ales din America Centrală, foi uscate și semințe de tutun în Spania, Portugalia, Franța și Italia. Începutul l-a făcut Hernandez de Oviedo, care în 1519 a adus în Spania, din San Domingo, primele foi. A urmat apoi călugărul francez Andre Thevet, care, în 1556, a adus, din Brazilia în Franța, primele semințe. Drumul spre cultura tutunului era deci deschis... Nu mult după aceasta, ambasadorul Franței la Lisabona, Jean Nicot (de la al cărui nume se trage cuvîntul „nicotină“) a trimis Caterinei de Medicis, soția lui Henric al II-lea, regele Franței, foi și semințe de tutun, cu instrucțiuni de utilizare în scopuri medicale. De atunci „moda“ tutunului a cuprins Franța și s-a răspîndit în toată lumea.

În țara noastră el a fost adus din Turcia (însuși cuvîntul „tutun“ e un cuvînt turcesc). Primul document privind fumatul la noi îl avem în legătură cu nunta domniței Ruxanda, fiica lui Vasile Lupu, cu fiul hatmanului cazacilor, Bogdan Hmielnițchi. Nunta a avut loc la Iași, în 1652, și se relatează că în timpul petrecerii ginerele privea jocul nuntașilor și fuma.

Istoria tutunului în lume n-a curs însă lin. În diferite țări s-au pus restricții împotriva fumatului, iar fumătorii au fost amendați, pedepsiți și uneori chiar uciși. În 1642, papa Urban al VIII-lea a hotărît excomunicarea tuturor celor care prizau tabac în biserici, pe motiv că... strănutînd din cauza tutunului, deranjează slujba. Dar tutunul e tutun și papii sînt papi... A venit o zi în 1724 cînd papa Benoit al XIII-lea a revocat toate excomunicările făcute, pe bunul motiv că și prea sfinția sa îndrăgise „iarba dracului“... Cam la fel, dar mai dramatic s-au petrecut lucrurile și în imperiul otoman. Pe motivul că prin Coran sînt interzise băuturile amețitoare (deci și tutunul) și că fumatul ar „degenera rasa“, au fost uciși din ordinul sultanului Murad al IV-lea, mii de oameni.

Străvechi lulele indiene, folosite la sărbători, evenimente sau ceremonii.

Persecuția s-a terminat abia pe vremea lui Mohamed al IV-lea, care era și el un... pasionat fumător.

Și în țara noastră, s-au luat anumite măsuri restrictive, atît în Muntenia cît și în Moldova, pe la sfîrșitul secolului al XVIII-lea. „Sumeția fumătorilor pe ulițe a ajuns acum într-un grad de nemaisuferit“ — scria, în 1849, șeful poliției Iași către departamentul „din lăuntru“, arătînd mai departe că nici prin amenda de „o carboavă de fieștecare persoană, fără nici o excepție, ce s-ar întîlni fumînd pe ulițe ciubuce sau țigare“ nu s-a obținut mare lucru. Restricția nu era de natură religioasă, ci era impusă ca măsură de prevenire a incendiilor, casele fiind construite din lemn.

După ce aproape 400 ani tutunul a fost utilizat mai mult pentru prizat și mestecat, astăzi e folosit mai mult pentru fumat. La rîndul lor, diferitele forme de fumat au evoluat, țigara luînd din ce în ce mai mult locul pipei și țigării de foi.

Azi se cultivă în toată lumea peste 2,5 milioane ha cu tutun și anual se produc peste trei miliarde kg. Deci, se fumează anual în medie, mai mult de un kilogram de tutun pe cap de locuitor!

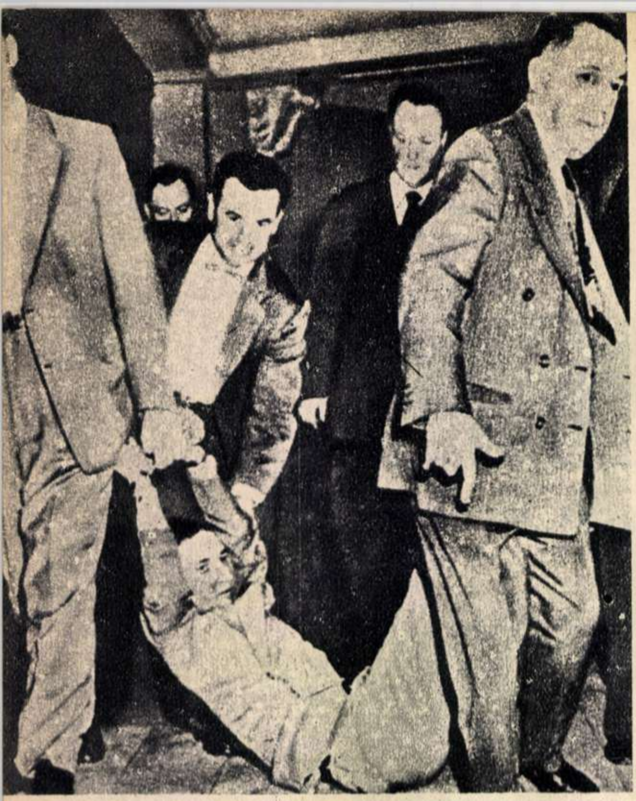

ÎN CIUDA TEROAREI ANTIMUNCITOREȘTI DIN S.U.A.

Iată încă o mostră a desmățului politicii antipopulare a cercurilor militariste de la cîrma S.U.A. Omul care este tîrît cu forța de către agenții F.B.I.-ului (gestapoul american) este cetățeanul american John Forbes din Chicago, care, după ce a îndurat timp de 21 luni calvarul campaniei militare în Coreea — unde a fost trimis împotriva voinței sale, — a refuzat să se înscrie acum pe o nouă listă de recrutare. El a fost condamnat la 3 ani închisoare și fotografia îl arată în momentul cînd este scos din sala tribunalului pentru a fi azvîrlit în dosul gratiilor.

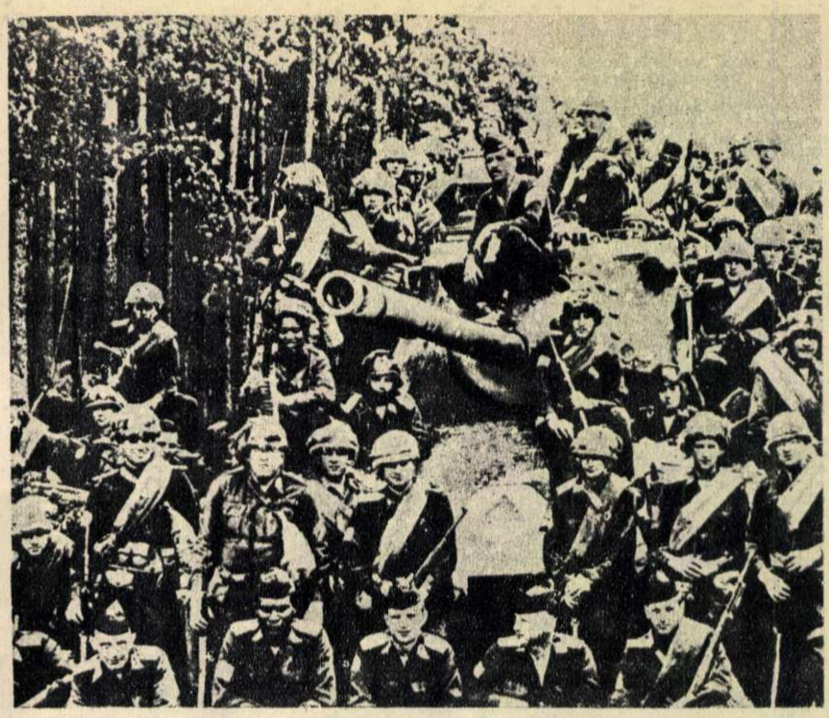

În Germania occidentală au avut loc mari manevre de război cu participarea unor unități americane, engleze, belgiene, olandeze și canadiene. Scopurile agresive ale acestor manevre reies limpede și din fotografia de mai sus, în care se văd soldați și ofițeri americani îmbrăcați în uniforme militare sovietice, cu scopul de a simula, în cursul operațiunilor, existența unor „unități inamice care trebuiesc nimicite". Revista „Neue Berliner Illustrierte", care a publicat acest document demascator, își exprimă indignarea arătînd că *„niciodată pînă azi manevrele militare ale vreunei țări n-au avut un asemenea caracter provocator"*

fotocronica FLACARII

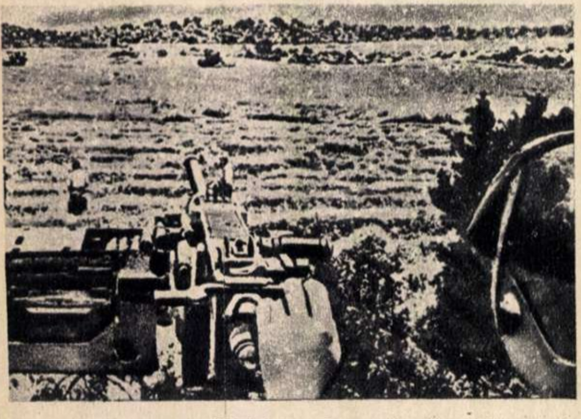

PE OGOARELE DIN TUNISIA

„Adevărate operațiuni de război se desfășoară în Tunisia", scrie ziarul „L'Humanité", în legătură cu noile represiuni sîngeroase ordonate de colonialiștii francezi în Tunisia. În fotografie: mitralierele franceze postate de jur împrejurul ogoarelor sînt gata să scalde în sînge orice tentativă de revoltă din partea țăranilor tunisieni.

Locuitorii insulei Bikini au fost primele victime ale criminalelor experiențe americane cu bomba atomică. Izgoniți de pe insula Bikini de către atomiștii yankei și deportați în insula pustie Kili, mii de bărbați, femei și copii sînt condamnați mizeriei, foametei, molimelor de tot felul. Ei sînt expuși totodată otrăvirii prin radioactivizare. Fotografia de mai sus, apărută în revista vest-germană „Neue Illustrierte" sub titlul *„Flămînzim! spun oamenii de la Bikini"*, redă tragedia întipărită pe chipurile acestor victime ale atomiștilor yankei.

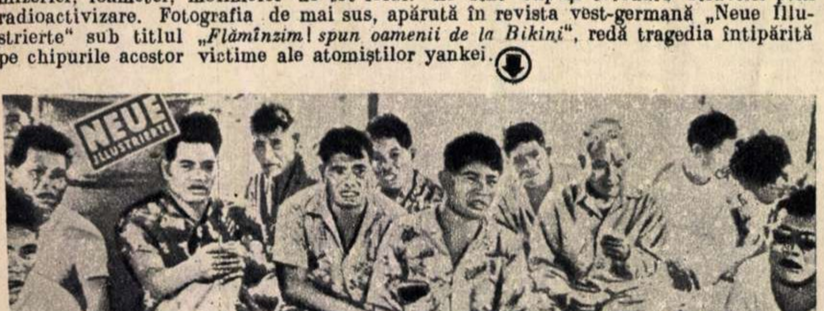

CU CE SE LAUDĂ DICTATORUL GUATEMALEI

Intr-un interviu acordat recent agenției americane „United Press", dictatorul fascist al Guatemalei, Castillo Armas, a declarat că cea mai mare „realizare" a regimului său sînt represiunile sîngeroase împotriva mișcării democratice și antiimperialiste din Guatemala, și în primul rînd împotriva comuniștilor. În fotografia noastră puteți vedea unul din aspectele sinistre ale acestei „realizări" cu care se fălește cinicul dictator. Gealații lui Armas execută zi și noapte vaste operațiuni polițienești pentru vînarea elementelor progresiste, a căror rezistență devine pe zi ce trece mai dîrză.

În ajunul „alegerilor" pentru așa zisa adunare constituantă, însuși Castillo Armas a fost nevoit să recunoască, în cadrul unei conferințe de presă, existența în Guatemala a unei puternice mișcări de rezistență condusă de Partidul Muncii, care activează în ilegalitate și se bucură de mare popularitate în rîndurile muncitorilor și țăranilor din Guatemala.

Unul dintre angajamentele luate de întreprinderea textilă „7 Noiembrie" din Capitală, a fost să dea pînă la sfîrşitul lunii octombrie 22 modele de ţesături noi de calitate superioară. Iat-o pe Ioana Bratu, şefa controlului de calitate, împreună cu muncitoarea Margareta Cojocaru, verificînd calitatea stofei la rampa de control.

CARNET EXTERN

de V. SAVIN

OF, SOACRELE!...

Profesiunea de „refugiat din spatele cortinei de fier“ e o ocupație destul de rentabilă în zona dolarului. Desigur că, prin veniturile pe care le aduce, ea nu se poate compara cu aceea de lobbist în Congresul S.U.A., de boss sindical, furnizor al ministerului american de război, sau oricare altă categorie de gangster. Totuși, — dat fiind că pentru a fi „refugiat“ nu trebuie nici să investești capitaluri, nici să ai relații dinainte formate, ba nici măcar să fii la curent cu cursul valorilor la bursa din New-York — se poate spune că un certificat de „victimă a comuniștilor“, prevăzut cu stampilă americană, deschide toate ușile oficialităților apusene. Singura calitate ce se cere posesorului certificatului este să știe să mintă cu nerușinare. Și pentru un pumn de dolari se mai oferă încă specialiști în materie...

Un asemenea specialist a debarcat nu demult — după cum ne informează ziarul elvețian „Voix Ouvrière“ — și în orașul Graz din Austria, știind dinainte, din experiența tuturor trădătorilor și calomniatorilor, că va fi primit cu onoruri, că în schimbul mărfii murdare pe care o oferea va primi nu numai masă și casă, dar și niscaiva dolari, ca bani de buzunar, bașca publicitatea.

Și nu s-a înșelat. Intreaga presă dolarizată din Austria a început să descrie cu lux de amănunte cum proaspătul refugiat a fost chinuit de comuniști în Ungaria, cum a rezistat el eroic caznelor și cum, pentru a scăpa de teroare, pînă la urmă s-a refugiat în „lumea liberă“. Povestea avea atîtea amănunte senzaționale și era atît de emoționantă, încît putea stoarce rîuri de lacrimi și unui butuc nesimțitor.

Iată însă că publicitatea aceasta în presă are și dezavantaje. Chipul refugiatului, apărut în gazete, li s-a părut unora cunoscut. Și au început să sosească denunțuri cum că „refugiatul din Ungaria“ nu ar fi de loc ceea ce se dă. Strîns cu ușa, a trebuit să recunoască că... nu este tocmai din Ungaria. Și că e în tot atît de mare măsură ungur, pe cît de adevărate îi sînt poveștile. Intr-un cuvînt, a recunoscut că se numește Paul Gerwald, că e bavarez pur-sînge, și că are comun cu Ungaria tot atît cît are senatorul McCarthy cu cinstea. Un lucru însă a continuat să susțină morțiș: că s-a refugiat la Graz numai din cauza terorii...

Cine îl teroriza în Bavaria natală? Soacra! Are omul o soacră cicălitoare care, după ce i-a scos ani îndelungați peri albi, l-a făcut pînă la urmă să-și ia lumea-n cap!

Epilogul? Desigur că individul trebuia — după părerea oricărui om cinstit — să fie pedepsit. Pedepsit aspru, pentru că a înșelat, a calomniat și a escrocat. Dar asemenea fapte, în zona dolarului, nu se pedepsesc, ci se răsplătesc. Mai marii săi întru calomnie i-au reproșat un singur lucru: că n-a știut să-și scornească o suficient de prevăzătoare autobiografie, că n-a știut să se facă de nerecunoscut față de acei care-l cunoșteau. Și cum închisorile austriace nu sînt rezervate falsificatorilor, calomniatorilor și escrocilor profesioniști, ci doar luptătorilor pentru pace și fruntașilor mișcării muncitorești, Paul Gerwald a fost trimis acasă... la soacră-sa.

Morala? Sub stăpînirea yankee orice calomniator și escroc e în siguranță, chiar dacă e prins cu mîța-n sac nu riscă decît onorurile unei glorioase înapoieri la domiciliu...

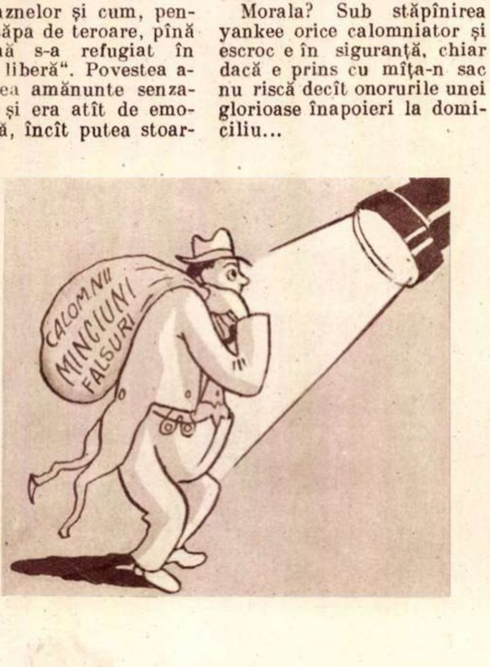

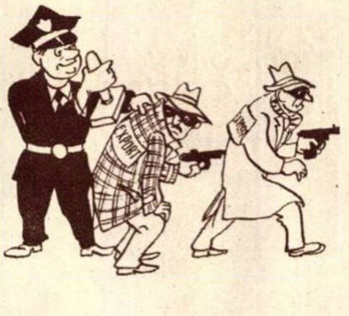

ALTĂ FABRICĂ DE REFUGIAȚI

Se pare că autoritățile americane de ocupație din Germania occidentală nu se mulțumesc să-și ia ca aliați în fabricarea de „refugiați din spatele cortinei de fier“ numai soacrele cicălitoare, ci recurg și la alte procedee. Unul dintre acestea este exportul viitorilor „refugiați“.

Intr-adevăr, nu demult autoritățile din R.D. Germană au arestat, pentru un delict de drept comun, pe un individ asupra căruia s-a găsit — după cum aflăm din revista poloneză „Swiat“ — un certificat eliberat de autoritățile americane de ocupație din Berlinul apusean. Iată ce conține certificatul:

BIROUL INALTULUI COMISAR AL STATELOR UNITE IN GERMANIA

Tribunalul american din Germania, Ocolul II Berlin-Lichterfelde West Ring-Strasse nr. 9, 16 decembrie 1953.

Certificat

Se certifică prin prezenta că domnul Siegfried S... a fost condamnat la 8 luni închisoare de către Tribunalul American din ocolul II din Berlin-Lichterfelde West Ring-Strasse nr. 9 (Dosar nr. 53-A 2-496).

Condamnatului i se ia în considerare arestul preventiv, hotărîrea suspendîndu-se după scăderea prevenției.

Condiția pentru suspendarea pedepsei este: trimiterea imediată în sectorul de est (al Berlinului) sau în zona de est (a Germaniei).

ss. Lester A. Kolste
funcționar judec.

Care este sensul unui export atît de original e ușor de înțeles chiar și după mărturisirile exilatului: Herr Siegfried urma să locuiască vreo cîteva luni în R. D. Germană, să-și procure suficiente documente care să ateste acest lucru și pînă la urmă să se reîntoarcă în Germania apuseană ca o „victimă a comuniștilor“, care abia a izbutit să scape cu viață. Ce urma după o asemenea înapoiere triumfală în „lumea liberă“ se știe: interviuri, dolari, foto-reporteri, — într-un cuvînt: lansarea.

Este evident că acesta e scopul originalului export al autorităților americane de ocupație. Nici un alt motiv nu i-ar determina pe gangsterii americani să se lipsească de un delicvent de drept comun!...

INVIDIA LUI McCARTHY

Mister Eisenhower s-a pregătit serios de alegeri. Nu numai că și-a împrospătat sacul de promisiuni de uz electoral; nu numai că a avut grijă să mărturisească unui corespondent al agenției „Associated Press“ că el este pacifist prin naștere, deoarece mama sa făcuse parte din organizația „Martorii lui Iehova“; nu numai că a angajat girls-uri, maimuțe, elefanți, bătăuși și alte asemenea produse ale „libertății“ americane pentru a asigura succesul partidului său în alegeri — ci a început să ia și lecții. Mai precis: lecții de dicțiune și de ținută.

Pentru aceasta, însă, președintele avea nevoie de un profesor.

Din ziarul „L'Humanité“ aflăm că alegerea prezidențială s-a oprit asupra unei vedete a Hollywood-ului. Desigur însă că nu orice vedetă luată la întîmplare putea fi livrată drept profesor pentru actualul locatar al Casei Albe. După cercetări îndelungate, F.B.I.-ul s-a oprit asupra artistului Robert Montgomery. Și lecțiile au început.

După cum arată ziarele americane, lecțiile decurg în felul următor (ele avînd loc înaintea fiecărui discurs):

„Cîteva minute înainte de „reprezentație“ (apariția președintelui la tribună—N. R.), Montgomery îl invită pe președinte într-o cameră cu pereții luminoși. Acolo se angajează între ei un dialog de școlari, destinat a-l destinde pe Eisenhower și a-l face să-și învingă tracul. Montgomery începe apoi să recite discursul președintelui, indicîndu-i cuvintele pe care urmează să le sublinieze, pasajele la care trebuie să-și accelereze sau să-și încetinească debitul, atrăgîndu-i atenția acolo unde e nevoie de un gest emfatic sau de o privire piezișă.“

E lesne de înțeles că, după asemenea minuțioasă pregătire, domnul Eisenhower apare la tribună mult mai sigur de sine și că poate smulge cu mult mai multă îndreptățire aplauzele entuziaste ale partizanilor săi. Intrebarea pe care și-au pus-o mulți a fost însă nu asupra scopurilor pe care le urmărește președintele S.U.A. prin lecțiile pe care le ia, ci mai ales pentru ce l-a ales pe Montgomery.

Pentru cine nu cunoaște figura acestei stele a Hollywood-ului e bine să aruncăm o privire în cartotecile „Casting Office“-ului — forul care întocmește și păstrează fișe cu caracterizări asupra activității și aptitudinilor vedetelor din Hollywood. După cum e scris pe fișa lui Robert Montgomery, caracterizarea ce i-a fost dată de însăși oficialitatea cinematografică din S.U.A. este — negru pe alb — de „lichea perfectă“. Și într-adevăr, actorul care s-a lansat cu un rol de gangster în filmul „Se lasă noaptea“; care a mai turnat de atunci zeci de filme cu titluri ca: „Zborul de noapte“, „Divorțata“, „Cînd se întîlnesc femeile“, „Misteriosul mister X“, „Casă mare“ etc. — în toată cariera sa n-a făcut decît să realizeze roluri de gangsteri, asasini, amorezi lipsiți de scrupule, filme menite a otrăvi spectatorul american, a răspîndi psihoza urii față de om, mentalitatea criminalului și a lichelei, ideile descompuse ale gangsterismului ridicat la rang de virtute.

Montgomery nu s-a mulțumit însă numai cu cîștigurile pe care i le asigurau filmele de acest gen, ci a socotit că trebuie să și mărească veniturile, devenind simbriaș al F.B.I.-ului. De aceea, de îndată ce mccarthysmul a început să recruteze agenți, el a devenit cel mai furibund „vînător de vrăjitoare“ de la Hollywood.

Ziarul american care a adus primul vestea că domnul Eisenhower ia lecții de la Montgomery, justifica astfel alegerea făcută de președinte: „Robert Montgomery este de o eleganță meticuloasă, de o glacialitate neliniștitoare, ceea ce a făcut să i se încredințeze roluri de alienați și de sadici“.

...Și de profesor pentru politicienii americani — ar trebui adăugat. Cît de invidios trebuie să fie McCarthy pe acolitul său hollywoodian!

In fiecare marți... In fiecare sîmbătă...

de Menelaos LUDEMIS
Scriitor comunist grec,
deținut în lagărul de exterminare de pe insula Ai Strati din Marea Egee

Pentru a treia oară de cînd o lovise nenorocirea, bătrînica cu basmaua cernită stătea în fața porților zăbrelite ale închisorii. Mîinile ei, vinete de frig, se crispaseră pe sîrma împletită a porții. Căta cu ochii lacomi printre deținuți, stăruind cu privirile asupra fiecărui cap tuns, străduindu-se să-și recunoască fiul. Ea era mama lui Vanghelis Catarosporis, arestat cu o săptămînă înainte... Il invitaseră să-i urmeze, foarte simplu, așa cum învățătorul își cheamă elevii la tablă. În patru zile îl și expediaseră alături de Zaloianis, alături de Linaris, de Dicheos, de Zerbinos și de... Dar cum să-i spui adevărul?

Erau sfîșietoare zilele de marți și de sîmbătă.

De cum se crăpa de ziuă, o dată cu primul uruit de roți, mamele porneau la drum, cu cîte o legăturică la subțioară, și se opreau în fața porților ferecate ale închisorii, încremenite de îndelunga așteptare, pînă ce paznicul, cu glasul tăios ca oțelul, începea să strige numele deținuților:

— Să vină Drolopas! Să vină Canavaros!

În fața gratiilor mamele stăteau cu evlavie, ca în fața icoanei, și își adunau tot sufletul pe buzele învinețite și crispate, așteptînd să spună... să spună... Dar ce ar fi putu spune în două, în cele două minute, feciorilor lor întemnițați? Curtea interioară era despărțită cu o frînghie. Cei ce se auzeau strigați treceau dincolo de frînghie și se aruncau asupra gratiilor. De cealaltă parte îi așteptau ochii dragi...

În acel mic cadru, abia de un metru, se desfășura întreaga tragedie a vremurilor noastre. În acea micuță ramă înzăbrelită stăteau înțărcuite — pe dinăuntru și pe dinafară — două duzini de guri care strigau sfîșietor, străduindu-se să se facă auzite. Și pînă și-n respirație pătrundea mereu, ca un ghimpe, urechea ticăloasă a spionului, gata să întineze orice taină sfîntă.

În vremea aceea ploua zi și noapte. Dacă nu ploua, ningea. Crivățul trecea prin zdrențele care acopereau trupurile oamenilor, trecea prin piele și pătrundea pînă-n oase. Numai acolo, lîngă gratii, răsuflarea zbuciumată mai încălzea puțin aerul.

— Mănîncă, mănîncă bine... Ți-am adus și supă.

— Cum?...

— Ți-am adus și supă, băiețașul meu...

— N-aud, măicuță!

— Da, dragul meu... Am avut grijă... Ți-am adus și o flanelă...

— Cum?...

— Flanelă... O fla-ne-lă!

— La ce bun?

— Ca s-o porți, să te-ncălzești, sufletul mamii...

— Oh, de ce, măicuță? (mîine o vor găuri.)

— Am împletit-o singură, noaptea.

— Cum?...

— Împleteam și plîngeam.

— Să dormi...

— De toate am să-ți dau, numai să scapi. Anghelichi aleargă. Aleargă și tata. Tușește și aleargă. Greu, copilul meu. Se zguduie lumea. Toate ușile sînt închise...

Clopotul sună ca la mort. S-a sfîrșit. Cadrul se golește. Altă duzină așteaptă. Paznicul își reia locul.

— Să vină Zaloianis! Să vină Murcas!

Altarul cu gratii se umple de alt zbucium...

Și așa, în fiecare marți, în fiecare sîmbătă, între 10 și 12, închisoarea cunoaște acest fel de animație.

Dar numai în aceste două zile. Apoi poarta se închide scrîșnind din balamale, ca un zdrăngănit de oase reci, ca hohotul înghețat... Și moartea fioroasă mai cercetează în răboj și iar alege:

— Să vină Razvanis! Să vină Tsifos!

Razvanis a plecat. El nu se mai întoarce. Și cei doi ochi înroșiți care mai înainte plîngeau în fața închisorii, plîng acum lîngă o cruce. „Evanghelos Razvanis, 20 de ani. Executat..." De ce, de ce a fost „executat"? Cine l-a judecat, cine i-a hotărît soarta? De aici începe o altă poveste, care-l doboară pe om, care-l secătuiește, îl vlăguiește, face din el un nimic. De aici începe un plîns care nu s-ar mai sfîrși nici dac-ar umple cu lacrimi toate fîntînile.

În fiecare marți, în fiecare sîmbătă... Sufletele își fîlfîie aici aripile, auzind șuieratul glonțului ce le va curma răsuflarea.

Cu ani în urmă fusese aici o casă de toleranță, un templu al plăcerilor ieftine. Trecătorii o scuipau. Acum a devenit templul morții. Bătrînele ce vin încoace bătătoresc un drum ce duce la cimitir. Numai că mormintele de aici mai respiră încă. În fiecare marți, în fiecare sîmbătă se înseninează un pic chipurile aspre. Apoi groaza cuprinde sufletele pînă-n zori. Temnița încremenește învăluită în zăpada albă a serii. Deținuții dîrdîie de frig. Vorbele trec șoptite, ca o rugăciune. „Ne vom face jurăminte, ne vom spune ultima dorință, să ne îmbărbătăm!" În fiecare celulă se află cîte cineva care va pleca mîine, care n-a stat încă în boxa acuzaților, care n-a înfruntat încă clipa cea mare. N-a stat încă față-n față cu răzbunarea, care la noi se numește „Justiție". Dar el e conștient de acest lucru.

Judecata e simplă.

— Îi renegi?

— Nu...

S-a sfîrșit. Din acea clipă ai devenit un cadavru, o umbră. Și aștepți. Simți metalul rece al glonțului de parcă l-ai avea în buzunar. Îți stă încă în putere să-l azvîrli departe, ca să nu-ți pătrundă în piept. Dar rostești: „Nu!" și stărui. Și din clipa aceea stai și aștepți. Așa cum mai deunăzi aștepta Razvanis, sau alaltăieri Catarosporis. Așa cum în seara asta așteaptă în celula noastră Spiros Monoghios. Sînt cîteva zile de cînd stă tăcut, culcat pe așternutul lui și așteaptă. Cugetă adînc. Măsoară saltul pe care l-a făcut și-i vine amețeală. În sinea lui a rostit „nu" din prima clipă cînd a trecut poarta închisorii. Acum însă acest „nu" l-a înveninat încetul cu încetul ca o otravă, pînă ce i-a ajuns la inimă și l-a țintuit pe rogojina celulei. Dar astăzi s-a trezit schimbat. Trist pentru totdeauna, însă ușurat. A ales viața. Va spune „da". O să trădeze. Încă din zori ne-a împărtășit noua lui hotărîre și cu toții ne-am cutremurat. Va spune „da" și temnița i se va deschide.

★

Pentru a treia oară de cînd o lovise nenorocirea, bătrînica cu basmaua ei cernită întuneca zăbrelele. Stătea agățată de gratii, privind cu ochi lacomi și așteptînd s-audă rostindu-se numele fiului ei. În mod mecanic paznicul strigă:

— Să vină Catarosporis!

Dar nimeni nu trecu frînghia. Cunoșteam cu toții cauza și priveam în jos. Catarosporis dormea cu pieptul străpuns de gloanțe.

— Nu-i aici, maică-mare, se apleacă să-i spună paznicul. A fost luat. Să vină Xinulis!

— Și Catarosporis, copilul meu?

— Ți-am spus, nu-i aici!

— Ba e aici, insistă bătrîna cu convingere. Și ochii ei cată printre capetele tunse. Copilul meu e aici! Nu se poate să nu fie! Aici l-am lăsat. Dac-ar fi fost să plece, nu mă vestea?

Paznicul își pierde răbdarea.

— Cată-l în altă parte... spune aspru. De aici l-au luat, s-a isprăvit! Hai, cară-te! Avem treabă. Să vină Racalis! Să vină Gurnas!

— Și Catarosporis... băiețașul meu! Strigă să vină și Catarosporis... Vanghelis Catarosporis.

Paznicul se înfurie de-a binelea.

— Dar lasă-mă odată! Uf!...

În clipa aceea, paznicul-șef, care urmărise scena, se repezi și o apucă pe bătrînică de basma: „La o parte!" zbieră el sălbatic.

— Copilul meu... Vreau să-l chemați!

— La o parte îți spun! și o trage violent de basma.

Există o mai mare insultă decît aceea de a pune mîna pe o basma cernită?

— Chemați-mi copilul, pe Catarosporis!

Paznicul-șef spumegă.

— Aha! Vrei numai decît! Ei bine, află: cîinele a crăpat. Auzi? L-au curățat la Gudi. Așa! Mai vrei ceva? L-au și îngropat... că leșul lui împuțea locul.

Un țipăt înfiorător sfîșie zarea. Parcă un cuțit a trecut prin toate. Și vuietul de la poartă, și convorbirile, și zbuciumul, și paznicul... totul a încremenit. Parcă s-ar fi spart cerul lumii... Totul era înfiorare... Numai fiara din pieptul paznicului-șef continua:

— Babornițo! zbiera el tîrînd-o ca pe o otreapă. Ieși afară să-ți bocești cîinele. Afară!

Atunci s-a petrecut ceva de necrezut..

Monoghios, care pînă atunci privise nepăsător spre poartă, s-a repezit brusc la zăbrele, rupînd frînghia. „Spiro!" — voiam să-i strigăm. Dar el nu ne lua în seamă. Și-a lipit fața de gratii și cu o forță neașteptată a strigat:

— Maică-mare! Măicuță! Ascultă! Știu unde-i Vanghelis. Mîine mă duc să-l întîlnesc. Am să-i spun salutări din partea ta.

Așa cum o tîrau, aproape sfîrșită, ea își întoarse privirea.

— Să se-nvelească noaptea... spune-i să se-nvelească...

— Lasă, n-avea grijă, măicuță...

Glasul bătrînichii s-a stins dincolo de poarta zăbrelită. Zeci de paznici se repeziră spre Spiro.

Urmarea a fost sîngeroasă. Dar aceasta-i o altă pagină de groază. Povestirea de față se sfîrșește aici. După două minute a sunat clopoțelul. Poarta a fost închisă și ferecată. Cu toții am auzit scrîșnetul ei sinistru. Și moartea nemiloasă s-a și așezat în prag, deschizîndu-și condica: „Hei, care-i Monoghios? E rîndul lui Spiros Monoghios!..."

În romînește de
Vasile CAMBITZI

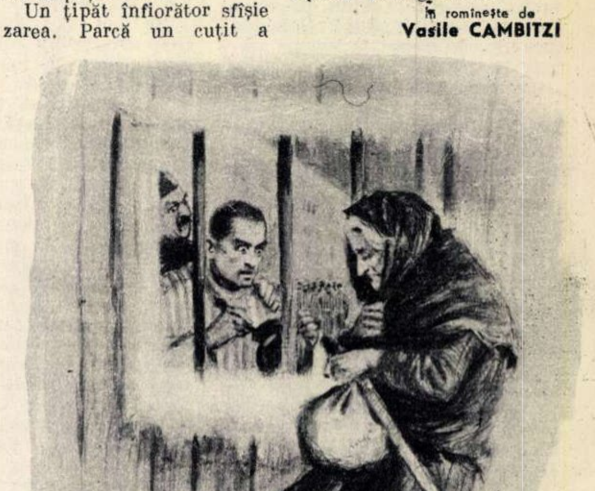

CU FORȚE UNITE

Brigadierul Anton Vintze și președintele gospodăriei, Ion Peter, la culesul porumbului.

reportaj de Nicolae **MĂRGEANU**

Către sfîrșitul verii, într-o duminică dimineața, mă aflam într-una din piețele orașului Timișoara. Mă strecuram prin mulțimea de cumpărători și vînzători și, cum venisem acolo fără intenția de a cumpăra ceva, mă lăsam furat de aspectele interesante, pitorești ale acelui loc de tîrg. Urmăream cîte o tocmeală îndelungată dintre o gospodină îndărătnică și un țăran nu mai puțin încăpățînat, minunîndu-mă de risipa de elocvență care se poate face în jurul, bunăoară, al unei găini moțate și neștiutoare de importanța ei; și regretam că nu sînt pictor, ca să pot surprinde pe pînză multitudinea de expresii ale chipurilor oamenilor sau neasemuitul amestec de culori, pe care-l îmbogățea mai cu seamă costumele țăranilor și modestele legume așezate în mormane (roșiile ca niște flăcări rotunde, vinetele aducînd la culoare cu norii înainte de furtună, lubenițele vărgate ca niște zebre vegetale)... Peste toate își revărsa lumina generosul soare al verii.

Într-un loc am văzut mai multă lume adunată decît în alte părți, mai multă îmbulzeală. M-am îndreptat într-acolo, dar n-am reușit cu ușurință să ajung în dreptul tarabei încărcate cu legume și fructe și care se golea văzînd cu ochii. Ce era acolo? Își vindea produsele gospodăria colectivă „M. I. Kalinin“ din comuna Recaș. Prețurile erau mai mici, marfa din cea mai bună. Asta o dovedea afluența de cumpărători, ca și comentariile lor.

Printre vînzători era un bărbat tînăr, de vreo treizeci de ani, înalt, cu ochii albaștri zîmbitori și cu părul, desigur, blond... dacă n-ar fi fost tuns cu mașina nr. 0. Am aflat că e tovarășul Mihai Fekete, brigadierul brigăzii a cincea, legumicolă. Într-un moment de răgaz izbutii să schimb cîteva vorbe cu dînsul.

— Veniți deseori cu marfă în piață, la Timișoara? întrebai.

— În fieștecare duminică, ba și peste săptămînă. Și la Lugoj ne ducem, că știți, comuna noastră-i tocmai la jumătate de drum între...

— Știu. Înseamnă că aveți grădină mare?

— 32 de hectare. Și anul ăsta s-au făcut de toate.

— Și cît vă iese dintr-o vînzare la piață?

— Păi, ies două, trei, patru mii de lei. Și mai mult... Is mulțumiți și cumpărătorii, și noi, că scădem prețurile și aducem marfă bună. Toate colectivele din jur aduc marfă la piață.

Nu pot să-i mai răpesc din timp tovarășului Fekete. Ne strîngem mîinile și înainte de a ne despărți, îi spun:

— Poate am să viu să vă văd grădina... și toată gospodăria...

Brigadierul zîmbește și se grăbește să mă poftească:

— Cum să nu, poftiți!

Într-adevăr, cîteva zile după aceea, eram în drum spre Recaș. Trenul străbătea mănoasa cîmpie a Torontalului. Lanurile de grîu erau secerate și țăranii adunau snopii în jirezi, din loc în loc duduiau batoze care treierau și tractoare care dezmiriștean ogoarele culese. Se perindau sate străjuite de plopi înalți și de salcîmi unduiți de vînt. Curînd se ivi în zare săgeata roșcată a turnului bisericii din Recaș.

*

Prin acele meleaguri ale Banatului s-au perindat de-a lungul vremii felurite neamuri, cînd statornicite pe o perioadă mai îndelungată, cînd risipite de dramaticele întîmplări ale istoriei.

Din gara Tapae, care a păstrat milenarul nume al unei străvechi așezări, poate fi văzut cîmpul pe care s-a desfășurat una din cele mai mari bătălii dintre daci și cuceritorii romani. Apoi a urmat frămîntata perioadă a migrațiunii popoarelor, apoi cotropitorii otomani — care tot pe acolo și-au făcut cale către Pesta și Viena. Actuala configurație etnografică a locului datează de pe vremea alungării turcilor. Băștinașilor romîni și croați li s-au adăugat coloniștii germani aduși de Maria Tereza; la sfîrșitul veacului trecut au mai venit coloniști unguri și, după primul război mondial, alții, de data aceasta romîni, din Ardeal.

În comuna Recaș, deci, trăiesc laolaltă patru neamuri. Oameni deopotrivă de sîrguincioși, de muncitori, romînii, ungurii, germanii și croații ar fi putut conviețui totdeauna în bună pace, dacă nu i-ar fi învrăjbit anume clasele stăpînitoare, interesate ca între ei să fie gîlceavă. Grofii unguri, guvernanții burghezo-moșieri romîni, hitleriștii cu „Donauland“-ul lor, toți s-au străduit să abată prin dispute naționaliste atenția maselor muncitoare de la adevăratele cauze ale mizeriei oamenilor muncii. Uneori au izbutit; dar niciodată n-au putut înlătura cu totul simțămîntul de solidaritate al celor mulți și săraci împotriva împilatorilor lor. Iar azi...

Dispar „coloniile“

Comuna Recaș e împărțită într-un fel de cartiere. Li se spun „colonii“ și sînt în număr de patru: fiecare naționalitate are „colonia“ ei. Germanii s-au așezat în centrul comunei, împrejurul pieței dominate de biserica catolică; croații, din spatele bisericii pînă la marginea ogoarelor; romînii și ungurii, la cele două extremități ale comunei, cei dintîi în spre Lugoj, ceilalți spre Timișoara. Chiar numai din asta se vede strădania stăpînitorilor din trecut de a ridica bariere între naționalități, împărțindu-le coloniștilor loturi în așa fel așezate ca să-i izoleze unii de alții.

Sute de ani coloniile au rămas intacte; nici un romîn, nici un ungur n-ar fi cutezat să se mute, de pildă, în mijlocul germanilor. Abia astăzi, după atîta amar de vreme, hotarele dintre „colonii“ se prăbușesc.

Mă aflam în biroul gospodăriei colective, notîndu-mi printre altele mai multe nume de colectiviști fruntași în muncă. I-am cerut socotitoarei Elisabeta Koszo să-mi indice și adresele lor, fiindcă aveam de gînd să-i caut pe la casele lor. Unele adrese, socotitoarea mi le-a dat fără dificultate; erau trecute în registru. Cu altele însă a avut de furcă.

— Ioan Miklos? S-a mutat nu demult, nu pot să-ți spun exact unde stă... În colonia romînă, pe dreapta, întreabă și dumneata... Anton Ștefănel? Casa nr. 1093. Dar de ce are număr de casă așa de mare? Numai în colonia maghiară sînt numere de-astea... Ecaterina Zipp? Ce e? Germană? Locuiește de la Gostat în jos, la capătul străzii, în colonia croată, nu știu numărul... Cred că și ea s-a mutat nu demult... Cine mai este?

Instinctul de reporter m-a făcut să bănuiesc că am vînat doi iepuri deodată: numărul mare de colectiviști care și-au construit case noi și faptul că acum nu se mai ține seama de „colonii“... Așa și era. I-am vizitat acasă pe cei cu casele noi (case încăpătoare, frumoase, în care mirosea a tencuială nouă și a var proaspăt), i-am găsit bucuroși de oaspeți, discutînd veseli cu vecinii, în două limbi, despre cîte toate, mai cu seamă, bine înțeles, despre munca în gospodărie...

Și așa, cu fiecare casă care se construiește, „coloniile“ dispar. Le dărîmă mai ales colectiviștii: fiindcă lor, mai mult decît altora, le dă mîna astăzi să-și ridice case noi și fiindcă se simt aproape unii de alții.

La înființarea gospodăriei colective, în 1952, consiliul de conducere s-a găsit în fața unei probleme destul de spinoase: cum să împartă în brigăzi cele 92 familii de unguri, 48 de romîni, 22 de croați, 18 de germani? Tarlalele gospodăriei se aflau unele într-o parte, altele într-altă parte, în hotarul comunei. Familiile colectiviste, bine înțeles, în coloniile respective. Să facă o brigadă numai de unguri care să muncească tarlaua de lîngă colonia maghiară, alta numai de romîni, și așa mai departe? N-ar fi fost nimerit. Dar alt fel, oamenii ar fi trebuit să bată drum mai lung ca să ajungă la locul de muncă. Vor voi ei sau nu? Oamenii au acceptat bucuroși să se scoale dimineața cu o jumătate de ceas mai devreme. Și așa au luat ființă cele cinci brigăzi, în care muncesc cot la cot romîni, unguri, nemți, croați... N-au fost neînțelegeri în privința asta. Și asta i-a făcut

In curînd va cădea prima brumă... Colectiviştii zoresc culegerea ardeilor.

pe mulţi să-şi construiască casele noi în altă „colonie“, mai aproape de tarlaua brigăzii...

Ţăranii poligloţi

Am asistat la o şedinţă a consiliului de conducere. Originală şedinţă! Parcă m-aş fi aflat la O.N.U. sau la cine ştie care congres internaţional. Tovarăşul Ioan Péter, preşedintele, făcea un scurt raport de activitate, în romîneşte. Secretarul organizaţiei de bază, Francisc Vékony, spunea ceva în ungureşte. Brigadierii Iacob Ianculov, sau Anton Vintze, sau Miron Todor, sau Mihai Fekete, interveneau cînd în romîneşte, cînd în ungureşte, cînd în nemţeşte... Plăcut lucru să auzi pe un romîn întrebînd ceva în ungureşte şi un ungur să-i răspundă într-o romînească fără cusur! Adevărul este că ţăranii colectivişti din Recaş cunosc mai toţi limbile tovarăşilor lor de alte naţionalităţi şi le vorbesc ca pe apă. Mai mult decît atît: ei caută să vorbească la şedinţe în altă limbă decît cea maternă ca semn de bunăvoinţă, de prietenie, faţă de ceilalţi...

Ciudată, neobişnuită mi s-a părut desfăşurarea şedinţei numai mie, care nu sînt poliglot cum sînt ţăranii din gospodăria colectivă...

Dar şedinţa consiliului de conducere a mai fost interesantă şi prin altceva. Ceasuri în şir s-a discutat — în afară de probleme importante ca procurarea de materiale pentru viitoarele construcţii — despre o seamă de lucruri mărunte, în aparenţă neînsemnate: faptul că unui brigadier i s-a pontat greşit o zi-muncă, stabilirea precisă a normei pentru clăditorii de jirezi, abaterea unui colectivist care a lăsat caii şi căruţa colectivei în drum vreo două ceasuri, în vreme ce el se cinstea cu răchie într-o casă, şi altele asemănătoare. Toate au fost puse la punct fără greş.

Mi-a fost dat să asist, mai demult, şi în alte părţi la şedinţe ale consiliilor de conducere din unele gospodării colective, în care altele erau problemele „la ordinea zilei“: lipsa braţelor de muncă, absenţa nejustificată a colectiviştilor de la lucru, nemulţumiri, cazuri de înstrăinare din avutul obştesc. Dacă aici, la Recaş, nu se discută asemenea probleme, ci altele, mult mai uşoare — mi-am zis — înseamnă că treaba merge bine...

Totuşi, n-a trecut mult şi m-a cuprins şi o umbră de îndoială: „poate că n-or fi lucruri grave de discutat, nu s-or fi întîmplat abateri în munca gospodăriei, dar despre activitatea de viitor a gospodăriei, dezvoltarea ei, n-ar trebui consiliul să se preocupe mai mult?“

...S-a pomenit în treacăt despre nişte materiale de construcţie care trebuiau să sosească şi încă nu sosiseră, dar atîta tot. S-a trecut repede la altceva. Cum se vor desfăşura lucrările, despre organizarea lor, nimic. Au făcut lucruri frumoase tovarăşii de la Recaş, dar oare nu a început să-i cuprindă automulţumirea pentru cele înfăptuite, n-au început să piardă perspectiva, nu vor începe să bată în loc? Întrebarea aceasta mi-am pus-o în şedinţa consiliului de conducere şi le-o pun acuma şi lor...

Cei din Stanciova

A doua zi era duminică şi venise un grup de ţărani muncitori din Stanciova, comună învecinată, să viziteze gospodăria. I-am însoţit, împreună cu preşedintele Ioan Péter, pe la toate acareturile gospodăriei şi am ocolit cu căruţa doar o parte din ogoarele colectiviştilor (toate cele 727 de hectare nu puteau fi cuprinse în cîteva ceasuri). Am văzut cu prilejul acesta grajdul cu cai nărăvaşi şi strălucitori de curăţenie, maternitatea scroafelor, cu droaia de purcei, vacile de lapte, noul grajd pentru vite („trebuie neapărat să mărim numărul de animale... ca să ridicăm nivelul de trai al oamenilor muncii... aşa ne învaţă Partidul“, a spus textual preşedintele), crescătoria de iepuri, stîna de oi, stupii de albine, porumbul colectiviştilor, mult mai înalt decît cel al ţăranilor individuali, floarea-soarelui polenizată artificial, uriaşa grădină de pepeni, culturile de tutun, printre care un soi nou, deosebit de valoros, aclimatizat abia acum în Banat, culturile de mac, grădinăria irigată, iazul cu peşti — dar cîte n-am văzut?... Gospodăria colectivă din Recaş a înţeles şi aplică îndrumările Partidului cu privire la dezvoltarea agriculturii. Gospodăria şi-a lucrat ogoarele din ce în ce mai bine, respectînd indicaţiile agrotehnice, a dezvoltat noi ramuri anexe; veniturile colectiviştilor au crescut, gospodăria s-a îmbogăţit.

Pretutindeni, pe unde treceam cu căruţa în dimineaţa aceea de duminică, vedeam rînduială, culturi bine îngrijite, adevărată desfătare pentru ochi. Mă încînta fiecare lucru nou pe care-l întîlneam, fiindcă arată grija gospodarului harnic şi priceput. Dar ce vorbesc de mine, pe cei din Stanciova să-i fi văzut! De la o vreme, aproape că amuţiseră uitîndu-se cu ochii mari în toate părţile. Preşedintele Ioan Péter, bărbat tînăr, cu ochii senini şi figura serioasă, explica, explica mereu, cum e cu maşinile S.M.T.-ului, cum e cu polenizarea artificială, cu zilele-muncă, cu atîtea şi atîtea. Iar cei din Stanciova ascultau îngînduraţi şi din cînd în cînd oftau. Parcă nu le venea să creadă că pămîntul poate da atîta rod, parcă-i descuraja comparaţia dintre splendidele culturi ale colectiviştilor şi loturile individuale de acasă. Cînd şi cînd, mormăia cîte unul:

— Da, numai că la noi îi deal, nu-i ca aicea la voi...

— Ocupaţi-vă mai mult de creşterea animalelor.

— Şi, pe urmă, s-o iei acuma de la început...

— Oricare început îi greu, tovarăşe! Dar cu muncă, răzbeşti.

Într-un loc, preşedintele ne-a arătat loturile personale ale colectiviştilor.

— Iacătă, ăsta-i al meu, am pus cucuruz, duleţi (bostani), mai încolo cartofi... Dar terenul ăsta-l vedeţi? Paragină, l-a năpădit buruiana... I-al unuia pe care l-am dat afară din gospodărie nu demult. A fost plutonier de jandarmi, la lucru mai niciodată nu venea, îşi bătea joc de toţi...

La aceste vorbe, Lazăr Nadin, unul dintre cei de la Stanciova, a întrebat repede, înfrigurat:

— L-aţi dat afară?!

— Da, l-am dat afară, a răspuns preşedintele. Pe el şi pe încă cinci.

Lazăr Nadin a clătinat din cap, parcă nevenindu-i să creadă. Iar învăţătorul Nicolae Nedelescu ne-a lămurit ce e cu Lazăr Nadin:

— La noi, la Stanciova, se vorbeşte c-au plecat oamenii de la voi din gospodărie, că nu le mai convenea... Zvonuri chiabureşti, de bună seamă...

— Au plecat ei?! Veniţi la birou să vă arăt procesele verbale de excludere şi cererile lor ca să fie reprimiţi. Numai că noi n-avem nevoie de puturoşi şi duşmani...

Înainte de a ajunge la sediul gospodăriei, delegaţii din Stanciova au avut parte de o întîlnire neaşteptată. Tocmai treceam peste un podeţ, cînd din faţă ni se ivi o fetişcană măruntă de stat, ducînd un pachet mare în braţe.

Se munceşte la clădirea viitoarei maternităţi pentru scroafe.

— Dar asta-i Paraschiva Marcov, de la noi din Stanciova! exclamă Lazăr Nadin. Ce faci aicea, fătuță?

Cu Paraschiva Marcov era o poveste. Se luase cu Avram Lucuță, care argățea la un chiabur din Stanciova și duceau o viață de cîine; fugiră la Recaș și în primăvara aceasta intraseră ciobani la stîna gospodăriei colective. S-au căsătorit, gospodăria i-a ajutat s-o scoată la capăt pînă la împărțirea veniturilor, le-a dat trei „metri" de grîu, un purcel... Acuma au de toate și trăiesc cum nici n-au visat.

— Nu te întorci la noi, fătuță? Facem și la Stanciova colectivă.

— Nuuu... a răspuns Paraschiva Marcov. Nu mă întorc în ruptul capului! Aicea-i acuma casa mea!

Cred că grupul de țărani din Stanciova s-a întors acasă cu multe lucruri noi învățate.

Numărătoarea bobocilor

A venit toamna. Lumina zilei s-a încețoșat, au început să se cearnă ploi mărunte, iar peste cîmpuri, diminețile, se lasă bruma, ca o beteală de argint înghețată.

Și iată-mă-s iar la gospodăria colectivă din Recaș, la sediu, unde-s acuma geamurile închise și oamenii se zgribulesc în flanele de lînă. Iată-mă-s iar alături de președinte, tăind peste ogoare în căruța la care e înhămat Bator, armăsarul murg și dat dracului, cea mai proaspătă „odraslă" a gospodăriei... Trecem pe la grădinărie, pe la arie, pe la tarlalele cu porumb, unde culesu-i în toi.

O străveche vorbă romînească zice așa: „toamna se numără bobocii"... Harnicii colectiviști din Recaș au ce număra. De pe terenul legumicol au recoltat vagoane și vagoane de roșii, ardei, mazăre, ceapă și cîte altele... Iar la porumb au obținut o recoltă medie din cele mai frumoase: 6300 de kilograme la hectar, astfel că la avansul de 40 la sută numai porumb s-a împărțit cîte 10 kilograme pentru o zi-muncă! Mîndri și bucuroși, președintele și brigadierul Vintze mi-au arătat cele 4 hectare pe care gospodăria a experimentat un soi nou de porumb, după indicațiile I.C.A.R.-ului. Încrucișîndu-se soiul fister (cu știulete lung, dar uscat, cu boabe mici), cu soiul studină (porumb dulce cu bobul mare, dar cu știuletele mic), s-a obținut un porumb care întrunește calitățile celor două soiuri...

Dacă au văzut și-au văzut că gospodăria se întărește și se îmbogățește pe an ce trece, numeroși țărani individuali au făcut cerere să intre și ei în colectivă; 25 de familii au și fost primite în toamna aceasta; încă 11 cereri vor fi rezolvate în viitoarea adunare generală.

E drept că au fost și boboci care au lipsit de la numărătoare. 20 de hectare cultivate cu sfeclă de zahăr au fost compromise din pricina inundațiilor din primăvară cărora gospodăria n-a fost în stare să le facă față. Brigada lui Gh. Mató a fost evidențiată anul trecut pentru cele 26.000 de kilograme de sfeclă de zahăr recoltate la hectar. Anul acesta, brigada și-a pus în gînd să obțină 40.000 de kg la hectar. A muncit cu nădejde la însămînțări, a îngrășat terenul intensiv... dar au venit apele! Paguba ar fi putut să fie evitată, dacă brigadierul s-ar fi îngrijit din vreme să repare șanțurile de scurgere a apei, stricate la capete de rectificarea unei șosele... Dar treaba asta nu s-a făcut și brigadierului încă nu i-a trecut durerea acelei înfrîngeri. A pierdut 20 de hectare în care își pusese atîtea nădejdi, colectiviștii au păgubit, a păgubit țara întreagă. Iar el a trebuit să-i cedeze brigăzii lui Todor Miron cinstea de brigadă fruntașă în gospodărie...

*

Din loc în loc, pe lîngă vechile acareturi ale gospodăriei, se ridică ziduri noi, roșii, înconjurate de schele.

Zidarii colectiviști Mihai Senassy, Ludovic Szabo, Francisc Stricker, împreună cu ajutoarele lor, robotesc de zor la noile construcții ale gospodăriei. Un plan întocmit încă din primăvară prevede construirea unei maternități pentru 32 de scroafe, a unui grajd pentru 60 de vaci, a altuia pentru 100 de cai, a unui șopron mare pentru tutun, a unei ferme de păsări. Lucrările avansează destul de repede, chezășuind viitoarea dezvoltare a gospodăriei. Un singur lucru tărăgănează uneori construcțiile: la Recaș, la cîteva sute de metri de sediul gospodăriei, există o fabrică de cărămidă, iar sfatul popular raional a repartizat cărămizile pentru construcțiile colectivei de la fabricile de cărămidă din Vasiova și din Timișoara, la zeci de kilometri distanță! Se pierde timp, se pierd bani, se adaugă cheltuieli de transport, numai și numai din pricina unor racile birocratice!

Noile construcții ale gospodării i colective din Recaș sînt întocmai pe linia proiectului de Directive al Partidului cu privire la dezvoltarea agriculturii. Numai că, să ne fie iertat, la Recaș s-ar putea face totuși mai multe decît și-au pus în gînd să facă tovarășii de acolo. Proiectul de Directive le-ar putea fi colectiviștilor de aci cea mai bună călăuză. Dar în privința aceasta am avut o dezamăgire... Și mi-am amintit de temerea mea de astă-vară, din timpul ședinței consiliului de conducere de care am pomenit, că lucrurile importante nu se discută în colectiv, că nu se cere întotdeauna aprobarea adunării generale, că în cugetele tovarășilor din conducere s-ar putea să-și facă cuib mulțumirea de sine.

Se pare că n-am prea greșit... La cîteva săptămîni după publicarea proiectului de Directive al Partidului, el nu fusese încă discutat nici măcar de consiliul de conducere, și, desigur, nici de adunarea generală (cu toate că s-a ținut una în răstimpul ăsta), ci numai în ședința organizației de bază. Și acea discuție s-a purtat doar „în general", fără referire la specificul și problemele concrete ale gospodăriei!...

— Lăsați, tovarășe, că le facem noi pe toate... mi s-a răspuns, cînd mi-am arătat mirarea că s-a putut să se întîmple una ca asta.

Nu, tovarăși colectiviști din Recaș, asta nu-i a bună: orice și oricît să fi făcut pînă acuma, dacă te lași pe tînjeală, toate se spulberă ca și cum n-ar fi fost...

Două mii patru sute...

Vizitam zilele trecute ferma de vaci Odoreu a gospodăriei de stat din Satu-Mare. Pe șeful grajdului, cu care stăteam de vorbă, un om cu niște ochi mici, veșnic neastîmpărați, îl cheamă Cristea Vasile. Mi-a spus de la bun început:

— Nu mă pricep la multe, că n-am mers pe la școli mari. Dar una știu: să grijesc de vaci. In asta nu mă dau bătut. Haideți, veniți după mine să vă arăt. In grajdul nr. 1 am 32 vaci, 17 viței și 2 tauri — Siementhal curați...

Grajdul mirosea a fîn proaspăt. Soseau vitele de pe cîmp. Grăjdarii așterneau paie, cărau fîn în iesle.

Badea Cristea m-a părăsit pentru cîteva clipe. Indreptîndu-se spre un îngrijitor, auzii cum îl muștruluiește pentru că a întîrziat o jumătate de oră.

— Dacă la cantină nu-i gata masa la timp, săriți toți în sus. Dar vacile? Cu o jumătate de ceas ați venit mai tîrziu... cu o jumătate...!

Și reproșîndu-i acestea, clătina din cap de parcă această jumătate de oră ar fi însemnat o zi întreagă.

S-a întors spre mine, bombănind: „auzi acolo: o jumătate de ceas!...." Am ieșit în padocul taurilor.

— Ei, ce zici? Ai mai văzut dumneata așa tauri?

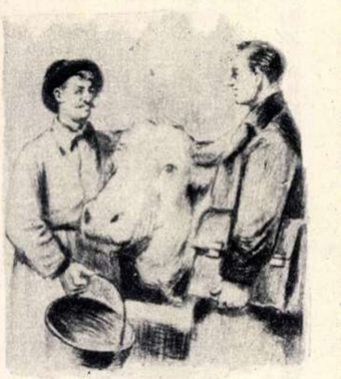

De acolo am mers „în vizită" la viței, unde îmi arătă o vițelușă cu botul roz și o pată mare roșie în frunte.

— Chiar ieri a fost fătată. Eh, ce animal frumos o să fie! Așa... să mergem la vaci.

Ingrijitorii tocmai aduceau fînul. Agățate deasupra ieslelor, tăblițe mici indicau numele și vîrsta vacilor, cînd a fătat fiecare...! Toate erau orînduite cu grijă și trădau mînă pricepută de gospodar. Ne-am oprit.

Badea Cristea mi-a arătat o vacă mare, bălțată.

— Asta din colț e Lebăda. Cînd am venit la gostat era încă juncă. Arăta ca vai de ea. Am îngrijit-o ca pe un copil. Alergam la cel mai mic bai într-un suflet după veterinar. Vezi-o acuma. Ii roșcată — da' noi tot de Lebăda îi zicem. Dă 19—25 litri de lapte, în fiecare zi. De trei ori 2.400!

Nu m-am prea lămurit eu bine ce înseamnă „de trei ori 2400", dar n-avui cînd să-l întreb că badea Cristea începu a-mi înșira cîteva din necazurile lui. Nu e vorba de muncă. Aia merge. Furaj bun, dat la timp, ca vaca să dea lapte mult. Am priceput deodată toată zarva în legătură cu jumătatea de ceas întîrziată.

— Anul acesta avem furaje cît ne trebuie. Se mai întîmpla în anii trecuți că lipsea cîteodată regula. Da' acuma nu...

Se întoarse spre mine, continuînd rar, ca și cum ar fi vrut să-mi întipărească ceea ce va urma:

— Vă spun eu că ăsta-i secretul: furajul. Vrei să-ți dea lapte mult? Dă-i și fîn, și sfeclă, și turte! Cu socoteală. Din fiecare cum e scris. Cînd vaca îi a făta — o rație; cînd îi cu viței — altă rație. Tot altă rație cînd o ții numai pentru lapte. Și nu-i tot una vara cu iarna, sau primăvara. Alt amestec vara, altul iarna. Ai crede că-i tare încîlcit. Dar nu e! Dacă știi cum să faci rația, ai lapte mult.

Badea Cristea m-a oprit la o altă vacă.

— Asta e de două ori 2400, zise el.

Apoi, în dreptul unei a treia:

— Iar asta e de 2400, ca și aia tărcată de acolo...

La ultimele două s-a încruntat:

— Astea nu sînt încă de 2400. La vaci îi greu pînă s-ajungi să dea 2400. Peste un an, însă, or fi și-astea.

Mă gîndeam iar: ce-i tot dă în sus și-n jos cu aceste „2400". Nu mă puteam dumiri. L-am întrebat:

— Mereu zici 2400, asta da, asta nu. Ce-i aia?

Se arătă mirat de-o așa întrebare:

— Cum, nu știi? Păi, așa scrie în Directive că fiecare vacă de la gostat trebuie să dea într-un an cel puțin 2400 litri de lapte. Vezi, Lebăda dă de trei ori atîta. Mie nu-mi place să mă fălesc și nici să mint. Da' una-i sfîntă: anul viitor nu mai prindeți în grajdul nr. 1 nici o vacă sub 2400. De mai vii pe aici, pe la noi, ai să vezi. Asta ți-o spun eu. Nu mă pricep la multe, dar rostul vacilor îl cunosc...

Ștefan Halmoș

Pe masură ce imperialiştii americani îşi intensifică uneltirile agresive în Asia de sud est şi zona Pacificului, lupta popoarelor iubitoare de pace din această parte a lumii împotriva lor devine mai îndîrjită, mai organizată. În fotografie: tineretul indonezian manifestînd pe străzile oraşului Djakarta, pe care alegorice, sub lozinci care cer interzicerea folosirii bombei cu hidrogen.

Nici cele mai draconice legi antimuncitoreşti şi nici interzicerea ilegală a Partidului Comunist American nu pot frîna lupta curajoasă a forţelor progresiste din S.U.A. pentru apărarea drepturilor şi libertăţilor democratice. În fotografie: un pichet de grevişti din Siracuza (S.U.A.) aflaţi în grevă împiedică intrarea în uzină a limuzinei unuia din patronii faimosului concern „General-Electric".

NOUS SOMMES CONDAMNÉS A LA MORT LENTE
DES CREDITS POUR COMBATTRE LA MISÈRE

↑ *„Sîntem condamnaţi la o moarte lentă!"; „Daţi credite pentru infrîngerea mizeriei!"* Cu asemenea inscripţii pe pancarte au demonstrat la Paris mii de infirmi şi orbi care au ieşit în stradă pentru a protesta împotriva pensiilor de mizerie pe care le alocă acelaşi guvern ce cheltuieşte miliarde de franci pentru înarmare.

STANDARD FRUIT AND STEAMSHIP Co.
VACCARO LINES

← Trusturile monopoliste yankee sînt înconjurate de ura de moarte a popoarelor asuprite şi exploatate din America Centrală. În fotografie: în faţa sediului din Havana al lui „Standard Fruit Co." tineri muncitori din Cuba participă la o demonstraţie de protest împotriva salariilor de mizerie.

→ Încercările cercurilor agresive occidentale de a găsi noi formule pentru înarmarea Germaniei occidentale întîmpină riposta energică a popoarelor din Europa apuseană. În fotografie: În zilele conferinţei de la Londra, un grup de studenţi comunişti englezi demonstrează sub lozinca „Nu înarmaţi Germania!" şi difuzează numărul special al ziarului „Daily Worker", dedicat luptei contra remilitarizării Germaniei occidentale.

NO ARMS FOR GERMANY
Daily Worker
NO TO NEW NAZI ARMY

Invitaţie la gimnastică

In zori, inainte de inceperea lucrului, tinerii constructori ai oraşului muncitoresc Hunedoara fac exerciţii de înviorare.

Ce este gimnastica? Gimnastica este... Nuu, nu. Hai să lăsăm deoparte tonul acesta scolastic şi să căutăm printre amintiri cîteva „instantanee“ care vor ilustra mai bine conţinutul şi rostul fiecărei ramuri a gimnasticii.

*

Zori de zi. Ceasul arată cinci şi jumătate. Oamenii care vor începe o nouă zi de muncă sînt în picioare. Şi-au încheiat somnul. Mulţi dintre ei deschid aparatul de radio, care, la această oră, aduce în casă comenzile energice ale unei femei: „...ridicaţi braţele sus... palmele întoarse înăuntru... ridicaţi capul... aşa... acum inspiraţi...“ Apoi, în ritmul unei melodii, comanda devine cifrată şi parcă mai autoritară: „un... doi... trei... patru!“ Programul de gimnastică.

Despre această gimnastică — numită igienică — academicianul sovietic Bogomolov scrie în cartea sa „Prelungirea vieţii“: „10-20 de minute întrebuinţate zilnic pentru acest lucru ne dau nu numai vioiciune pentru întreaga zi, dar şi menţin viaţa ani îndelungaţi“.

*

Treci într-o zi pe lîngă o şcoală. Nu-i recreaţie, dar în curte zăreşti un grup de elevi, frumos rînduiţi în coloane şi executînd, la comanda profesorului, fel de fel de mişcări, energic, în ritm egal.

E ora de educaţie fizică consacrată în mare parte gimnasticii de bază, care ajută la dezvoltarea şi întărirea organismului, la formarea ţinutei corecte, la călirea voinţei.

De fapt, această gimnastică de bază nu se face numai în anii de şcoală. O fac şi copiii de vîrstă preşcolară — de la 3 la 7 ani — o fac şi oamenii adulţi. De exemplu, cei ce se pregătesc pentru a cuceri insigna G.M.A. fac gimnastica aceasta care constituie baza pregătirii fizice multilaterale.

Sub atenta supraveghere a profesoarei Livia Costa, o tînără gimnastă de la „Dinamo“ execută un exerciţiu la sol.

*

Echipa de fotbal a sosit la antrenament. Jucătorii s-au echipat şi au ieşit pe teren. Iată-i pornind, în pas alergător, unul după altul, în jurul terenului. Cînd alergarea ia sfîrşit, ei nu trec la jocul cu mingea. Sînt ei fotbalişti, e drept, dar mai întîi trebuie să facă un program de gimnastică. La comanda antrenorului, jucătorii execută felurite mişcări care le vor mări supleţea, agilitatea şi-i vor ajuta să facă faţă cu succes situaţiilor în care vor fi puşi în timpul desfăşurării jocului.

Şi la fel, atleţii, boxerii, halterofilii, toţi, absolut toţi sportivii. Gimnastica îi ajută să-şi perfecţioneze acele calităţi fizice care le asigură realizarea celor mai înalte performanţe în ramura de sport pe care o practică.

Aceasta este gimnastica ajutătoare.

*

Dar gimnastica ajutătoare este din ce în ce mai folosită acum şi în vindecarea bolnavilor. Cunoscutul înotător sovietic Leonid Meşcov, care în timpul Marelui Război pentru Apărarea Patriei a fost rănit la umăr, povesteşte că a trebuit să facă, luni de zile în şir, sute şi mii de exerciţii pentru ca braţul bolnav să redevină activ. Şi în cele din urmă a reuşit.

Gimnastica medicală — formă a gimnasticii ajutătoare — este folosită acum cu succes într-o serie de spitale şi clinici din ţara noastră.

*

Gimnastică igienică, de bază, ajutătoare, medicală... Dar gimnastica este şi sport.

Ca să faceţi cunoştinţă cu gimnastica sportivă veniţi la sala Floreasca într-una din zilele cînd se desfăşoară acolo campionatele ţării. Îi veţi vedea atunci pe fruntaşii acestui sport şi, oricît de neiniţiat aţi fi, veţi admira măiestria lui Andrei Kerekeş, a Elenei Leuştean şi a altora. Vi se pare cunoscut al doilea nume? Tot ce se poate. S-a scris şi s-a vorbit mult în vara aceasta despre Elena Leuştean.

Sportiva noastră a ocupat locul 5 la Campionatele Mondiale de gimnastică desfăşurate în primele zile ale lunii iulie la Roma. Au întrecut-o gimnasta sovietică Galina Rudko, campioana R. Cehoslovace Eva Bosakova, campioana R.P. Polone, fosta campioană mondială Helena Rakoczi şi una din cele mai bune gimnaste maghiare Eva Perenyne. In urma ei s-au clasat multe gimnaste de valoare mondială — sovietice, maghiare, suedeze, cehoslovace şi altele. Dar, fiindcă am amintit despre Campionatele Mondiale, trebuie să spunem că şi celelalte reprezentante ale ţării noastre au avut o bună comportare, care a avut ca urmare clasarea echipei noastre pe locul IV, în urma Uniunii Sovietice, R.P. Ungare şi R. Cehoslovace.

Mai apoi, în concursul de gimnastică din cadrul Jocurilor Mondiale Universitare de Vară, desfăşurate în august la Budapesta, echipa noastră feminină a mai urcat o treaptă pe scara valorilor mondiale; s-a clasat pe locul III, întrecînd puternica echipă a R. Cehoslovace. În ceea ce priveşte pe Elena Leuştean, ea a reeditat rezultatul de la Roma, clasîndu-se tot pe locul V, dar la egalitate cu Bosakova care ocupase locul II la Campionatele Mondiale.

Iată rezultate care fac cinste mişcării noastre de cultură fizică şi mai ales tinerei noastre gimnastici sportive. Este într-adevăr o

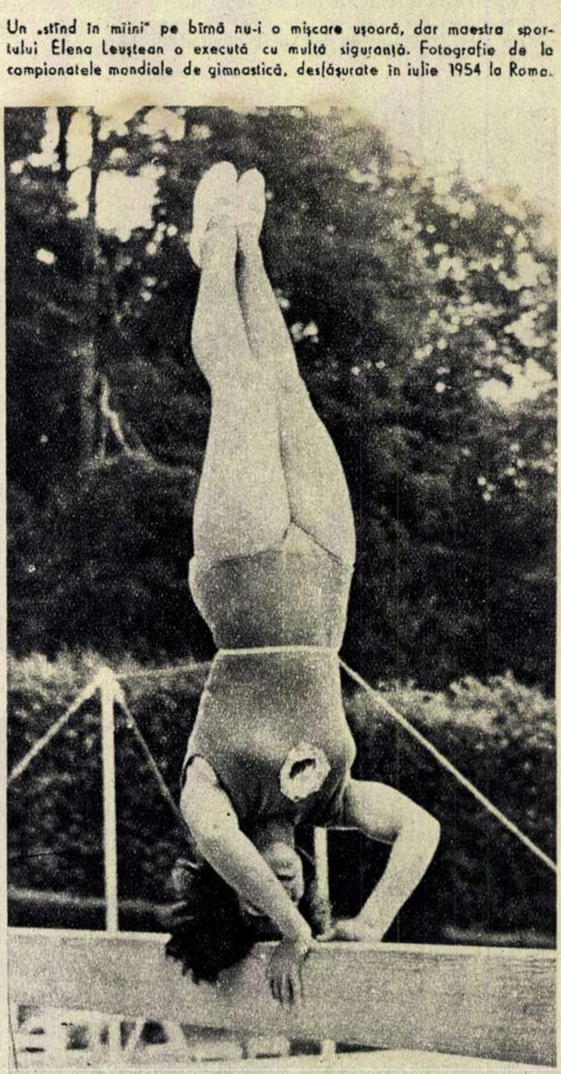

Un „stînd în mîini“ pe bîrnă nu-i o mişcare uşoară, dar maestra sportului Elena Leuştean o execută cu multă siguranţă. Fotografie de la campionatele mondiale de gimnastică, desfăşurate în iulie 1954 la Roma.

disciplină sportivă tînără în țara noastră.

Înainte de 23 August 1944, numărul gimnaștilor din Romînia se ridica la aproape 600, iar activitatea lor era foarte redusă.

Din anul 1947 încep să se dispute cu regularitate campionate de gimnastică ale țării în care se întrec, la un nivel tehnic din ce în ce mai înalt, gimnaștii și gimnastele noastre de frunte din diferite colective sportive.

Din 1949 se organizează și competiții de gimnastică, avînd un larg caracter de masă, antrenînd zeci de mii de oameni ai muncii de la orașe și sate, precum și tineretul studios. La prima competiție de acest fel s-au înregistrat 8.000 participanți, pentru ca în 1951 să se ajungă la 43.000, iar în 1953 la peste 60.000 participanți.

Din aceste zeci de mii de gimnaști, s-au ridicat în rîndurile fruntașilor elemente ca Frederic Orendi, Francisc Kocsis, Elena Leuștean, Emilia Vătășoiu, Elena Dobrovolski ș.a. Toți aceștia sînt foarte tineri; au între 18 și 24 de ani. Dar în puținii ani de cînd fac gimnastică au acumulat multă experiență și, după cum dovedesc rezultatele obținute în concursurile internaționale, au ajuns la o înaltă măiestrie.

In ultimii ani gimnastica pătrunde tot mai adînc la sate. Iată-l pe tînărul Pitu Pătrașcu, de la G. A. S. „7 Noiembrie" din Segarcea, antrenîndu-se la bara fixă.

Ce înseamnă măiestrie în gimnastică? Înseamnă să execuți cele mai grele și complicate exerciții, cu figura senină, fără să lași să se citească pe ea cea mai mică urmă a efortului extraordinar pe care îl depui în clipele acelea, înseamnă să faci fiecare exercițiu cu ușurință, cu precizie, stăpînindu-ți fiecare mușchi. Se obișnuiește adesea să se spună, mai ales despre gimnaștii mici de statură că sînt „un pachet de mușchi". Sînt. Dar nu numai atît. Sînt mușchi conduși inteligent, în mod conștient. După zeci și sute de repetări ale exercițiilor — în antrenamente — gimnastul ajunge să-și controleze, ca un aparat sensibil, orice mișcare și să-și dea seama, el însuși, de unele greșeli.

Este interesant de urmărit un concurs de gimnastică? Fără îndoială că da. Este însă și mai interesant atunci cînd cunoști cîteva lucruri despre gimnastica sportivă. De exemplu, că într-o competiție, atît gimnaștii, cît și gimnastele, trebuie să execute mai întîi o serie de exerciții obligatorii care le sînt aduse la cunoștință cu multe luni înainte — exercițiile impuse —și o serie de exerciții pe care și le alcătuiește fiecare—exercițiii liber alese. Trebuie să știți apoi că în timp ce gimnastele fac exerciții la 4 probe (bîrnă, paralele inegale, sărituri și sol), gimnaștii se întrec la 6 probe, (paralele, bara fixă, inele, sărituri, cal cu mînere și sol). Fiecare probă are exercițiile sale specifice. Exercițiile la inele, de pildă, cer o mare forță în brațe. Numai cei ce și-au dezvoltat în mare măsură această calitate pot ajunge să facă așa numita „cruce" (sprijinit lateral) perfect, astfel ca ambele brațe să fie complet întinse. Cel mai mare specialist din lume la inele este gimnastul sovietic Albert Azarian; în țara noastră specialistul probei este Andrei Kerekeș.

În fiecare competiție se fac clasamente la fiecare probă în parte, dar și un clasament general la toate probele. Acesta este clasamentul individual compus, iar în cazul unui campionat cel ce ocupă primul loc este numit campion absolut. Firește, ținta fiecăruia dintre gimnaști este titlul de campion absolut. De aceea ei se pregătesc în egală măsură pentru toate probele. Realizînd o comportare constantă și bună ei își asigură un loc de frunte. sau chiar mult rîvnitul titlu. Anul acesta, campionii țării sînt Frederic Orendi (Dinamo) la gimnastică masculină și Agneta Hoffman (Știința I.C.F.) la gimnastică feminină. În anii trecuți aceste titluri au fost deținute de Andrei Kerekeș (Metalul-Reșița) și respectiv Elena Leuștean (Știința I.C.F.).

Stabilirea celor mai buni cade în sarcina unui juriu de 4 arbitri, care dau pentru fiecare exercițiu note variind între zero și zece. E lesne de închipuit că un arbitru trebuie să știe „pe dinafară" toate exercițiile impuse și să folosească criterii cît mai obiective în aprecierea exercițiilor liber alese. Desigur, în gimnastică valoarea performanței nu este stabilită cu precizia cronometrului ca la atletism sau înot. Totuși fiind prevăzute norme amănunțite de apreciere a fiecărui element se ajunge la o notare destul de exactă a valorii exercițiului efectuat. Pentru a se realiza mai bine acest lucru, pentru a se elimina eventualele exagerări în plus sau în minus, din cele patru note date de arbitri cea mai mare și cea mai mică se anulează, iar între cele două rămase se face media. În competițiile gimnaștilor din categoria maeștri, aceste medii oscilează între 8.80—9.90. Nota zece reprezintă perfecțiunea și pînă acum nu a fost văzută decît în concursurile la care au luat parte gimnaștii sovietici

In sala de sport a uzinelor Reșița, gimnastul fruntaș I. Neubauer împărtășește din experiența sa tinerilor muncitori care vor să practice acest sport.

*

Dacă vei veni, cititorule, la un concurs vei avea satisfacția de a cunoaște „de visu" frumusețea gimnasticii pe care nici cuvintele și nici chiar cea mai măiastră sculptură nu o pot reda în toată amploarea ei.

Dar nu trebuie să devii numai un spectator, oricît de pasionat, ci și un practicant consecvent al gimnasticii.

Pentru aceasta, ai la dispoziție toate largile posibilități pe care regimul nostru de democrație populară le oferă iubitorilor de sport.

S. BONIFACIU

FOTBAL PE CAI

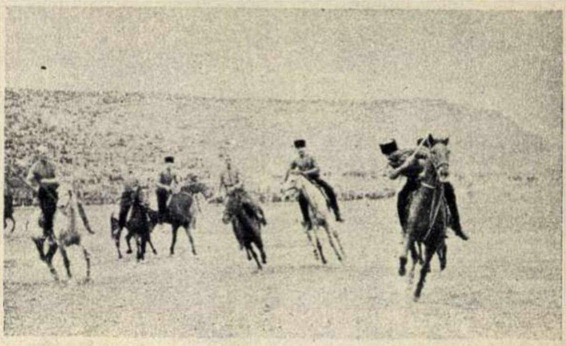

„Lelo", sportul național gruzin oferă faze deosebit de spectaculoase.

Nu este greu să vă închipuiți un teren cu cîmpul dreptunghiular acoperit cu gazon, mărginit de linii albe trase cu var, porțile cu plasă deasă în spate, spre care se îndreaptă ținta atacurilor înaintărilor. Decorul acesta vă este desigur familiar, căci puțini sînt acei care n-au vizionat măcar odată o întrecere a iscusiților fotbaliști.

Jocul despre care vrem să vă vorbim de astă dată este însă o altă disciplină sportivă, născută, după exemplul fotbalului, în însorita Gruzie sovietică. Sportul acesta național gruzin poartă numele de „lelo". În linii mari el este foarte asemănător fotbalului, cu singura deosebire că se joacă... pe cai. Cîteva noțiuni de regulament: numărul jucătorilor și împărțirea lor pe teren este identică cu cea de la fotbal. Fiecare sportiv este înarmat cu o crosă lungă, avînd la capăt o prelungire curbată, căptușită cu o plasă. Mingea este purtată cu ajutorul acestor crose de la jucător la jucător. Portarul este singurul care nu are la dispoziție cal, deoarece acesta l-ar incomoda în misiunea ce o are de „santinelă a buturilor". În fața porții, un semicerc mărginește spațiul în care jucătorii de cîmp nu au voie să intre. Linia semicercului reprezintă distanța cea mai apropiată de la care pot fi efectuate șuturile la poartă.

Acum, aceste date fiindu-vă cunoscute, va fi ușor să vă imaginați desfășurarea unui meci de lelo. Este bine știut că gruzinii sînt călăreți desăvîrșiți și cu atît mai mult întrecerea lor în cadrul acestui interesant joc sportiv dă naștere unui spectacol admirabil. Călăreți abili, cu cai bine dresați, efectuează pe terenuri adevărate acrobații în lupta pentru cucerirea și mînuirea balonului. Driblingurile, demarajele pe tușă, pasele efectuate rapid și loviturile fulgerătoare la poartă se desfășoară cu o iuțeală amețitoare, din goana calului.

Utilitatea practică a acestui sport este mare. El dezvoltă la jucători calități deosebite, cum ar fi curajul, vigoarea, îndemînarea, stăpînirea perfectă a calului și altele. Nu e greu de întrevăzut că numai un călăreț desăvîrșit se poate încumeta să se avînte în iureșul unui meci de lelo.

Jocul acesta plin de temperament a devenit un mijloc iubit de recreație al tineretului gruzin. Colhozurile din Georgia, care au mari crescătorii de cai de rasă, au echipele lor care se întrec anual într-un mare campionat. Vestiți sînt călăreții colhozului „Ordjonikidze" de lîngă Tbilisi. Cei mai buni dintre ei alcătuiesc o puternică echipă de lelo care a cîștigat în repetate rînduri campionatul republicii.

ȘAH — ȘAH — ȘAH

SOLUȚIA PROBLEMEI DIN NUMĂRUL TRECUT

Problema din concursul de miniaturi al revistei „Sahmati v S.S.S.R." se rezolvă destul de ușor, dacă dezlegătorul face următorul raționament: Regele alb neputînd muta din cauza șahurilor, iar nebunul din cauza răspunsului a6—a5, soluția nu poate fi decît o mutare cu dama. Dar unde? Dacă dama mută pe linia 2-a, atunci negrul răspunde 1... Rd1 și scapă. La 1.Df3 urmează 1... Nb2 și regele fuge prin c1. Soluția este 1. Df1! și negrul este făcut mat pentru că este obligat să mute (zugzwang) 1... d1D 2.Dc4 mat; 1... d1C 2. Df5 mat; 1.. Nb2 2. Db1 mat.

PROBLEMĂ

A. GULIAEV

Premiul I la concursul revistei „Sahmati v S.S.S.R." pe 1953.

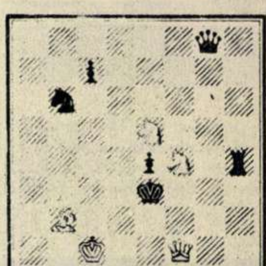

Mat în 3 mutări.

(Controlul poziției: Alb. Rc1, Df1, Nb2, Ce5, Cf4; negru: Re3, Dg8, Th4, Cb6, Pp. c7, e4).

Problema maestrului Guliaev este o realizare remarcabilă pe tema „punctelor critice". Negrul dispune de numeroase apărări, astfel că găsirea soluției pune „probleme" destul de dificile...

Vederea generală a noului cartier.

DUPĂ UN AN

Am răsfoit un caiet mai vechi, în care acum un an mi-am luat cîteva notițe. Atunci însoțisem un grup de oameni, în cealaltă parte a dealului Chizid. Nu unde se construiește orașul muncitoresc, ci mai jos, în dreapta lui.

După ce ne-am uitat la pomii ce începuseră să îmbrace haina toamnei, secretarul raionului de partid, un om înalt, spuse încrezător:

— Aici va fi noul cartier al orașului muncitoresc. El va fi un cartier deosebit. Cu ajutorul statului sute de muncitori vor putea să-și construiască case proprii.

A trecut de atunci un an...

Am părăsit carnetul cu vechile notițe pentru a vedea ce s-a făcut după un an de zile, în noul cartier.

Acum, decorul este altul. În locul pomilor și bălăriilor care creșteau în voie, s-au ridicat case, case cu fațade atrăgătoare. Și nu una sau două. Numărul lor este de peste 120.

Au apărut alei și străzi noi. Am vizitat cartierul împreună cu arhitectul orașului. Întîi, casele de pe aleea Retezatului, apoi pe cele din aleea Chizidului. Casele sînt construite cu mult gust.

Am bătut la întîmplare la una din porți. M-a întîmpinat un om între două vîrste, bine legat. Mi s-a părut cunoscut. Dar abia după ce s-a recomandat mi-am amintit de el. Era Ion Crăciunescu, maistru la combinatul siderurgic „Gh. Gheorghiu-Dej". Povestindu-i scopul vizitei mele, m-a poftit în casă și a început să povestească cum și-a construit locuința. Are două camere, bucătărie, baie și alte dependințe. Atît el cît și soția sa cîștigă binișor, așa că nu i-a fost greu pînă ce și-a construit-o.

Trec zilnic pe aici. Drumurile noului cartier sînt străbătute de căruțe încărcate cu cărămidă, nisip și scînduri. Printre oamenii care însoțesc căruțele sînt și unii dintre cei 20 de muncitori și tehnicieni care au primit mai deunăzi lot pentru a-și construi locuințe proprii. În curînd se vor ridica și locuințele lor individuale.

Neagu MIRCEA
corespondent-Hunedoara

NOUTĂȚI FILATELICE

Anul acesta s-au terminat lucrările de restaurare a celui mai mare observator astronomic din U.R.S.S., distrus în timpul Marelui Război pentru Apărarea Patriei, observatorul din Pulkovo.

Cu ocazia repunerii lui în funcțiune s-a emis un timbru de 40 kop., culoarea albastru-violet și brun, înfățișînd clădirea restaurată a observatorului și portretele emeritului cercetător al cometelor astronomul F. A. Brelibin, al întemeietorului observatorului de la Pulkovo, V. I. Struve, și al pionierului astro-fizicei ruse, A. A. Belopolski.

Timbrul a fost imprimat în fototipie și are o dimensiune de 42/30 mm.

TRIVERB
(8 — 2 — 7)

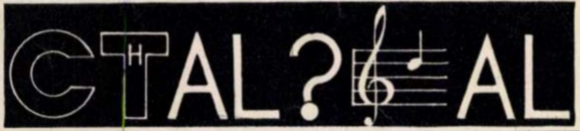

MAREA SĂRBĂTOARE

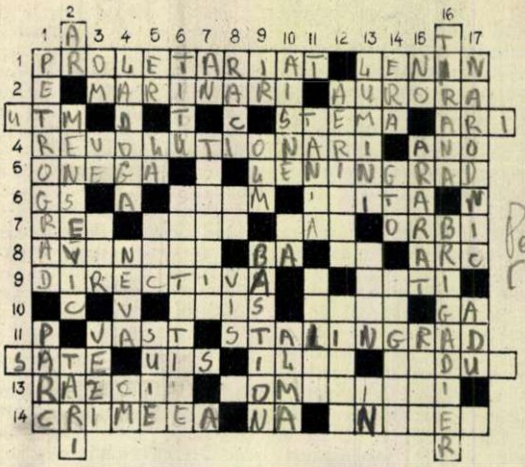

Pascu

ORIZONTAL: 1. Cel rus a sfărîmat lanțul imperialist pe a șasea parte a globului — Geniul Marii Revoluții Socialiste din Octombrie. 2. Cei din flota din Baltica s-au alăturat primii proletariatului din Petrograd — Vasul care a anunțat lumii începutul unei noi epoci în istoria omenirii. 3. Uniunea Tineretului Muncitor — Emblema unui stat — Măsură agrară (pl.). 4. Luptători pentru cauza revoluției — Nume feminin (voc.). 5. Lac în nordul Uniunii Sovietice, în apropierea căruia s-au dat lupte între Armata Roșie și intervenționiști — Oraș erou în U.R.S.S., leagăn al gloriosului Octombrie. 6. Ghes! — Organ de presă al Consiliului Central al Sindicatelor din U.R.S.S. — Rîu în regiunea Constanța. 7. Lucru (lat.) — Uscat — Feudali polonezi, au organizat în timpul războiului civil bande contrarevoluționare (sing.) — A pierde vederea. 8. Entuziast — Negație — Cal — Resort. 9. Îndrumare — Pronume (pl.). 10. Anason (tr.) — Cu greu (pop.) — Simbolul galiului. 11. Așa cum este teritoriul Uniunii Sovietice — Alt oraș erou în U.R.S.S., simbol al victoriei împotriva fascismului german. 12. După Marea Revoluție Socialistă din Octombrie au fost trezite la o viață înfloritoare — Organizația studenților din întreaga lume — Popor antic din sud-estul Europei — A chinui (tr.). 13. Stație de cale ferată în apropierea căreia, în 1917, Lenin a fost ascuns un timp, pentru a nu cădea în mîinile contrarevoluționarilor din guvernul provizoriu — Cei mai credincioși fii ai clasei muncitoare ruse, înflăcărați luptători pentru triumful Revoluției. 14. Regiune în sudul Uniunii Sovietice de unde, în 1920, trupele Armatei Roșii, sub conducerea lui Frunze, au pornit la lupta pentru izgonirea definitivă a intervenționiștilor — Poftim — Erou mitologic citat de Stalin ca simbol al importanței legăturilor cu masele (lat.).

VERTICAL: 1. Numele vechi al orașului în care a izbucnit flacăra Marii Revoluții Socialiste din Octombrie — Loc de recreație a oamenilor muncii. 2. Simbolul argonului — Social-șoviniști, trădători ai clasei muncitoare ruse, înverșunați dușmani ai Revoluției — Au fost alungați de proletariatul rus victorios. 3. Cel mai prețios capital — Vasilescu Elena — Neîntrerupt — Privește. 4. Lac în U.R.S.S. în preajma căruia s-au purtat lupte în timpul războiului civil — Fluviu în orașul lui Lenin — La un loc fac 1.050! 5. Simbolul erbiului — Notă muzicală — Un act încurcat... — Urcă. 6. Nod de cale ferată în R.P.R. — Calea propusă de Uniunea Sovietică pentru menținerea păcii în lume. 7. Măsură de timp — Oraș din vechea Rusie, unde unități ale Armatei Roșii, conduse de Stalin, au dat o lovitură nimicitoare bandelor contrarevoluționare și intervenționiste. 8. Crustacee — Umed — Uneori poate deveni realitate. 9. Alifie (mold.) — Octavian L. Dumitriu — În lupta pentru pace cel mai de seamă este Uniunea Sovietică. 10. Rîu și departament în Franța — La revedere! — ...Ata, capitala R.S.S. Kazahă. 11. Diminutiv feminin — Metal asemănător plumbului. 12. Referitor la aer (fem.) — Grindă. 13. Marea Revoluție Socialistă din Octombrie le-a aprins și în satele sovietice — Porție — Plantă textilă. 14. Cea a socialismului s-a deschis acum 37 de ani — Complex sportiv sovietic — Cel ce studiază legile. 15. Negație (tr.) — Munte în R.S.S. Armeană — Alt diminutiv feminin. 16. Capitala Republicii Populare Albania — Conducător de brigadă. 17. Curent adversar al marxismului, căruia Lenin i-a dat o lovitură nimicitoare în lucrarea sa: «Ce sînt „prietenii poporului" și cum luptă ei împotriva social-democraților?» — Transportă!

CRIPTOGRAFIE
(9—2—2—6)

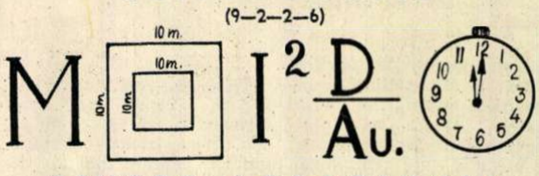

BIVERB AGROTEHNIC
(7—11)

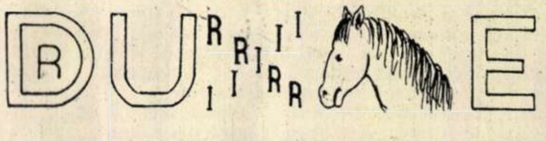

DEZLEGAREA JOCULUI DIN N-RUL TRECUT

SPORT

Orizontal: 1. PARASUTISM — SIDO. 2. APARARE — TALONAT. 3. LOTURI — PARALELE. 4. PLANICKA — ATI — GL. 5. AZ — CSE — DETENTA. 6. TALAZ — Z — FOR — RAM. 7. NATATIA — NASURI. 8. O — ROȘIANU — LUPTE. 9. BP — AZARIAN — HA — R. 10. SLAR — ECHIPA — AE. 11. TALENT — A — CURAT. 12. ACE — EAR — CUCERAC. 13. CARGOL — TUS — VICE. 14. ORGANIZATOR — PAT. 15. LEAL — UNU — REGATE.

Vertical: 1. PALPAT — OBSTACOL. 2. APOLZAN — PLACARE. 3. RATA — LAR — ALERGA. 4. ARUNCATOARE — GAL. 5. SARI SZASZ — NEON. 6. URICE — TIA — TALIU. 7. TE — K — ZIARE — R — ZN. 8. I — PAD — ANICA — TAU. 9. STA — EF — UAH — CUT. 10. MARATON — NICUSOR. 11. LATERAL — PUC — RE. 12. SOLIN — SUHAREV — G. 13. INE — TRUPA — ARIPA. 14. DALGA-ART — ATACAT. 15. OTEL — MIERE — CETE.

REDACȚIA: BUCUREȘTI PIAȚA SCÎNTEII Căsuța Poștală 56 Tel. 7.60.10 Int. 1788 **ABONAMENTE:** la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. **PREȚUL ABONAMENTELOR** 3 luni: 9 lei 6 luni: 18 lei un an: 36 lei

Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin".

CEREALE

Ceinth

Acul

MR RÎNDURI INCRUCIȘATE

RÎNDURI ÎN-CRUCIȘATE

CURSA ELECTORALĂ DIN S.U.A.

Două partide un singur conducător

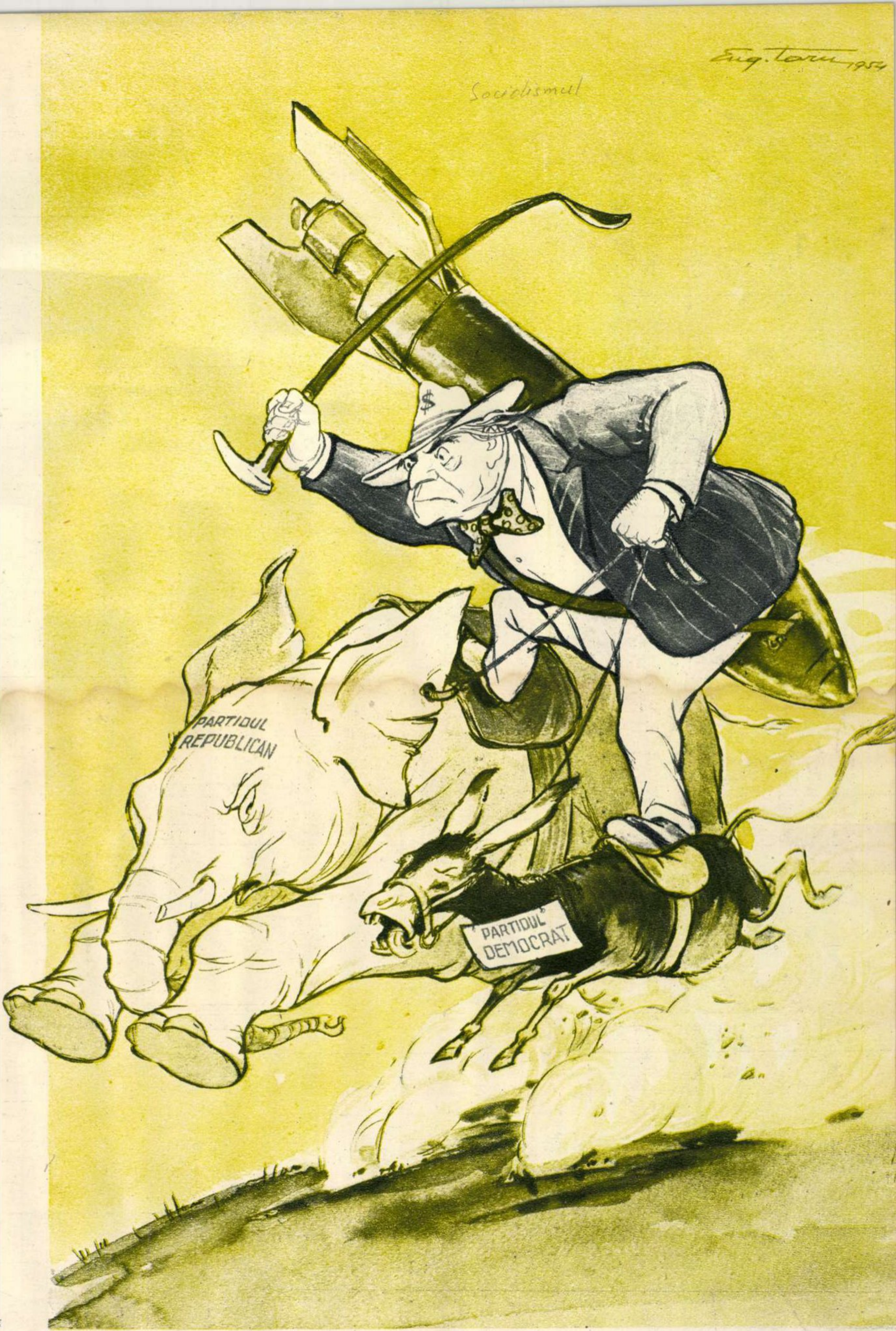

Eug. Taru 1954
$
PARTIDUL REPUBLICAN
PARTIDUL DEMOCRAT

Socialismul

Desen de Eugen TARU

Tg Mureș
Bibl. Centr.
Palat cult 123

05

FLACARA

Nr. 22 (47) – 15 NOIEMBRIE 1954

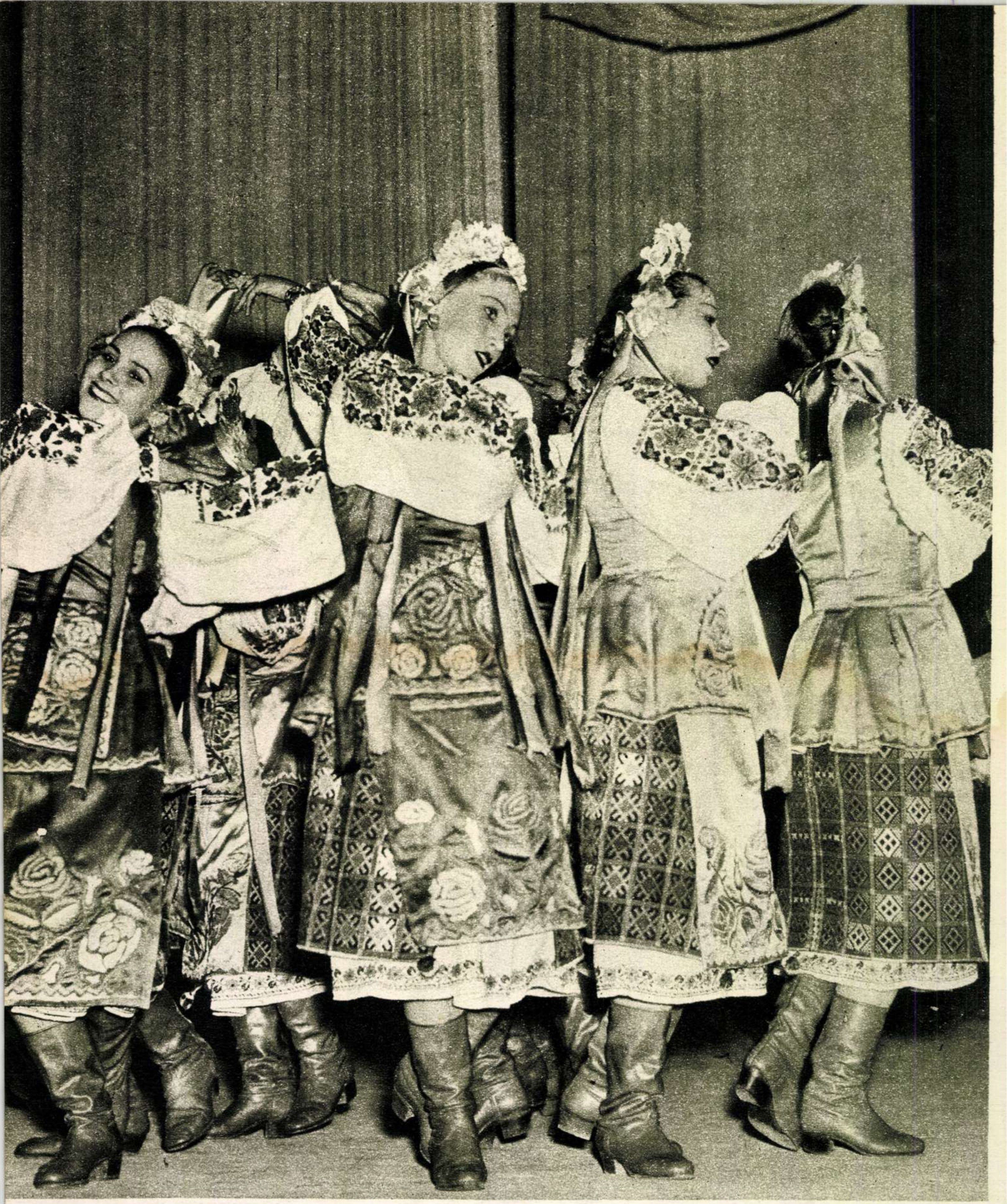

In zilele Lunii Prieteniei Romîno-Sovietice am avut prilejul de a admira măiestria unei talentate formații artistice sovietice — Ansamblul de Stat de dansuri populare al R. S. S. Moldovenești. Fotografia noastră aduce imaginea unuia din dansurile interpretate de talentații artiști ai ansamblului.

Fotografie : L. TIBOR

COPERTA I: Astăzi studenți la Institutul Agronomic din București — mîine ingineri agronomi, ce vor transpune în practică Directivele Partidului cu privire la dezvoltarea agriculturii!

Fotografie : Marin IVANCIU

COPERTA a IV-a: Excursie la cabana Cristianul Mic din masivul Postăvarul.

Fotografie : Tadeu CIOS

FLACARA

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Nr. 22 (47) 15 NOIEMBRIE 1954 ANUL III

REVISTĂ BILUNARĂ SOCIAL—POLITICĂ ȘI LITERAR—ARTISTICĂ

1917
XXXVII
1954
TRAIASCA A XXXVII-a ANIVERSARE
A MARII REVOLUTII SOCIALISTE DIN OCTOMBRIE

Un aspect al tribunei din Piața I. V. Stalin, în timpul mitingului oamenilor muncii din Capitală.

PE DRUMUL LUI OCTOMBRIE

„... Revoluția muncitorilor și țăranilor, a cărei necesitate au arătat-o necontenit bolșevicii, s-a înfăptuit... De azi înainte începe o epocă nouă în istoria Rusiei, și această a treia revoluție rusă trebuie să ducă în cele din urmă la victoria socialismului"...

Era în ziua de 7 Noiembrie 1917. Lenin adresa aceste cuvinte lumii întregi. Și pentru prima oară în decursul miilor de ani, oamenii muncii, cei care produc bunurile, cei ce făuresc tot ce e frumos în lume, au văzut că visul lor de veacuri de a fi liberi, de a se bucura de viață, e realizabil. Din această zi începe cu adevărat istoria vieții libere.

★

Iată, s-au împlinit 37 de ani din acea toamnă cînd la semnalul „Aurorei" a izbucnit revoluția. Zece ani au trecut de cînd poporul nostru sărbătorește și el liber această mare sărbătoare a proletariatului mondial.

In fiecare an, în cinstea zilei de 7 Noiembrie întrecerea socialistă ia un avînt tot mai mare. Și anul acesta numeroși muncitori, mii și mii de brigăzi au luat parte la marea întrecere. Poporul nostru muncitor se mîndrește cu rezultatele obținute. S-au pus în funcțiune noi termocentrale și întreprinderi care constituie mîndria poporului romîn. Chiar în cinstea zilei de 7 Noiembrie a intrat în funcțiune fabrica de praf de lapte de la Remetea, și nu de mult fabrica de egrenat bumbac de la Ciulnița. La fabrica de săpun „Stela" muncitorii au dat peste prevederile planului mai mult de 214 tone săpun de rufe; la întreprinderea „Grivița-conserve" s-au făcut economii de 55.400 lei. 6.413 metri țesături au produs peste plan textiliștii de la fabrica „Independența" din Craiova. Muncitorii din Regiunea Autonomă Maghiară au dat și ei, peste prevederile planului, produse de larg consum în valoare de peste 10.000.000 lei. În acest răstimp, rod al întrecerii socialiste, s-au produs peste plan 214.000 bucăți tricotaje de bumbac, 116.000 bucăți tricotaje de lînă și 212.000 bucăți confecții din lînă. Industria alimentară a dat peste plan 283 tone produse de pește, 223 tone produse de carne, 114 tone unt etc. Cu mare avînt s-a desfășurat întrecerea în agricultură. În cinstea zilei de 7 Noiembrie o serie întreagă de regiuni ale țării, cum sînt regiunile Iași, Pitești, Oradea, București, Baia Mare, au terminat însămînțările de toamnă.

Cu asemenea victorii oamenii muncii au venit la mitingurile, ce au avut loc în întreaga țară pentru sărbătorirea zilei de 7 Noiembrie.

★

În Piața I. V. Stalin din București, zeci de mii de cetățeni s-au adunat să sărbătorească măreața aniversare. Piața are un aspect festiv. Nenumărate steaguri roșii flutură în bătaia vîntului tomnatic. Mulțimea adunată întîmpină, cu îndelungi ovații, apariția la tribună a iubiților conducători ai partidului și guvernului și a ambasadorului U.R.S.S.

Mitingul este deschis și ia cuvîntul tovarășul Chivu Stoica, prim vicepreședinte al Consiliului de Miniștri.

Cuvintele sale sînt ascultate cu mult interes. Ele răsună ca o minunată evocare a anilor care s-au scurs, ani ai victoriei Revoluției, ani ai construcției pașnice, cînd în marea Uniune Sovietică, popoare libere ridicau pe nerăsuflate cea mai strălucitoare și puternică citadelă a fericirii și bunăstării din cîte a cunoscut omenirea: marea Patrie Socialistă a popoarelor libere.

Realizările marii Patrii a Socialismului neliniștesc și înfurie pe imperialiști. Negustorii de moarte fac coaliții războinice. Ei răscolesc apele Pacificului cu bombe; preamăresc din nou casca cenușie și caută să reînvie cea mai bestială armată pe care a cunoscut-o vreodată omenirea, falimentara armată hitleristă. Dar în fața acestor manevre stau de veghe poporul sovietic, poporul chinez, popoarele din țările democrat-populare, toți iubitorii de pace din lume. Ele sprijină cu căldură politica externă de pace a marii Uniuni Sovietice.

Tovarășul Chivu Stoica a relevat apoi realizările obținute de poporul romîn în cinstea zilei de 7 Noiembrie: „Anul acesta, oamenii muncii din țara noastră întîmpină marea sărbătoare de 7 Noiembrie în condițiile luptei pentru înfăptuirea Hotărîrilor Plenarei din august 1953 a C.C. al P.M.R. și a prevederilor proiectului de Directive al Congresului al II-lea al Partidului cu privire la dezvoltarea agriculturii în următorii 2-3 ani. O dată cu dezvoltarea continuă, rațională, a industriei grele și cu creșterea rapidă a industriei ușoare și alimentare producătoare de bunuri de larg consum, partidul nostru mobilizează toate forțele pentru ridicarea agriculturii în interesul dezvoltării întregii economii naționale și a ridicării nivelului de trai al poporului muncitor. Succesele dobîndite în domeniul industriei grele au creat o temelie trainică pentru ca, într-un timp relativ scurt, să se realizeze o creștere rapidă a producției agricole și a producției obiectelor de consum."

A luat apoi cuvîntul tovarășul L. G. Melnikov, ambasadorul Uniunii Sovietice la București. Felicitînd poporul romîn cu prilejul marii sărbători, vorbitorul a subliniat marile transformări ce au avut loc în țara noastră, succesele obținute în creșterea volumului producției industriale, care dă astăzi utilaj tehnic modern, succesele însemnate în dezvoltarea agriculturii pentru obținerea a cît mai multe produse necesare consumului și industriei ușoare și alimentare.

Mulțimea adunată la miting a aprobat cu îndelungi ovații cuvîntările rostite. Apoi, în atmosfera unei însuflețiri generale, s-a dat citire unei telegrame de salut adresate Guvernului Sovietic și Comitetului Central al P.C.U.S. După care, într-o atmosferă de voioșie, oamenii au încins hore uriașe.

Aniversarea zilei de 7 Noiembrie va fi totdeauna pentru poporul romîn, o mare sărbătoare. Căci drumul făuririi unei vieți îmbelșugate și fericite, pe care el pășește astăzi ferm, a fost deschis acum 37 de ani de Marea Revoluție Socialistă din Octombrie. Drumul Marelui Octombrie e rodnic și poporul nostru merge neclintit pe acest drum.

Acesta e drumul...

— reportaj —

de Cornel **BOZBICI**

Ilie Toma stă de vorbă cu consătenii despre avantajele asociației.

Puful de bumbac din grădină

— Minunată țară-i Eghipetul! Unde-o fi nu știu, dar voi, copii, poate ați învățat la școală despre împărăția asta...

Copiii lui nea Ilie Toma adunați în jurul străchinilor cu ciorbă lăsară mai domol plescăitul limbilor și se întoarseră spre tatăl lor care intrase cu un pumn de puf alb în mînă. În lumina palidă a lămpii puful de bumbac, de alb ce era, lucea și copiii vedeau chiar și închipuite sclipiri. Pe lîngă el numai mîna omului parcă era mai neagră ca totdeauna. Dar le fu frică să-l întrebe și socotiră că praful și vîntul Bărăganului sînt de vină... De aceea tăcură și-l ascultară cum vorbea mai mult cu sine decît cu flămînzii de ei, despre împărăția Eghipetului.

— Hm, directorul vostru zice că-i undeva la capul pămîntului, unde soarele bate mai avan, iar rîurile sînt calde și mari. Țară fără iarnă... Și bumbacul ăsta se întinde cît zece bărăgane, iar cîmpul e numai floare albă cît vezi cu ochii.

Ilie tăcu și începu să-și mănînce ciorba. Copiii priveau la el și în capul lor se învălmășeau imagini despre necunoscutele locuri unde crește bumbacul. Le reveneau în minte tulpinile de dincolo de fereastră cu flori de vată, care chiar acum, dacă te-ai uita prin geam, le-ai zări scăldate de lumina lunii. Aici în grădiniță, unde cresc de-a valma legume și flori, pe-o bucată care nu are mai mult de cincisprezece pași, tata a semănat bumbac. De ce l-o fi semănat numai el știe. Căci nicăieri cît bați satul nu vezi la nimeni. Poate vrea să facă tata un Eghipet aici la Tătaru...

Și adormind, copiii visară un cîmp fără de sfîrșit, alb, și-l numiră Eghipet...

În toamna anului 1936, an în care se petrecea întîmplarea de față, Ilie Toma a cules vreo 10 kg de bumbac din grădină. Dar cum vremurile erau aspre, cultivarea bumbacului a rămas numai un vis...

Despre istoricul cultivării bumbacului în Romînia vorbesc statisticile. În anul 1925 s-au cultivat în regiunile propice acestei plante 125 de hectare. Cu doi ani mai tîrziu, în 1927 această suprafață scade la 9 hectare. Între anii 1937-1944 se cultivă doar 1696 hectare. Pricina? Dezinteresul voit al regimului burghezo-moșieresc pentru dezvoltarea economiei naționale. Aveau oare vreun interes guvernanții Romîniei de odinioară să încurajeze și să ajute țărănimea să cultive bumbac? De ce? Lor le reveneau sume frumușele din tranzacțiunile comerciale cu companiile străine exportatoare ale aurului alb.

In Romînia democrat-populară în anul 1953 numărul hectarelor cultivate cu bumbac a depășit 200.000.

*

Sala de adunări a organizației de bază din Tătaru era plină de oameni. În lumina lămpilor literele nenumăratelor lozinci așezate la întîmplare erau estompate de umbrele proiectate difuz pe pereți. Comuniștii și cei fără de partid ascultau interesați citirea proiectului de Directive cu privire la dezvoltarea agriculturii în următorii 2-3 ani. Cîte unul își făcea notițe, migălind cu creionul litere mari ușor de distins în lumina palidă a sălii.

Începură discuțiile. Preda Iacob, referentul tehnic al cooperativei, luă cuvîntul și puse o problemă care-i făcu pe toți cei prezenți să ridice capetele și să asculte cu atenție:

— Proiectul de Directive are un punct foarte important pentru noi. Mă gîndesc la asociația pentru cultivarea în comun a plantelor tehnice. La noi crește bumbac. În ultimii ani îl cultivă din ce în ce mai mulți. M-am tot gîndit ascultînd proiectul, ce-ar fi dacă noi țăranii individuali ne-am asocia? Ei bine, propunerea mea concretă e asta: să facem o asociație pentru cultivarea bumbacului, așa cum scrie în Directive...

Eugen Jencu, învățător din comună, se ridică zgomotos și ceru cuvîntul:

— O propunere bună! După socoteala mea o mare parte din sătenii noștri în anii din urmă se specializează în cultivarea bumbacului. Din 1948 încoace în fiecare an suprafața cultivată cu bumbac a crescut. Anul acesta am ajuns la 453 hectare. Datoria noastră e să încurajăm această inițiativă. Pe mine socotiți-mă alături de voi. Am să merg și să lămuresc cît mai mulți tovarăși de-ai noștri să vină în asociație.

S-a discutat mult, s-au luat hotărîri și cea mai importantă a fost înființarea unui comitet de inițiativă. S-a dat tot felul de exemple, dar cel mai convingător a fost rezultatul obținut de gospodăria colectivă din comună. Spre deosebire de individuali, gospodăria a avut anul acesta o recoltă de bumbac de 600 kg la hectar, pe cînd individualii doar 400 kg.

— Tractoarele, sămînța selectio-

Se semnează actul de constituire.

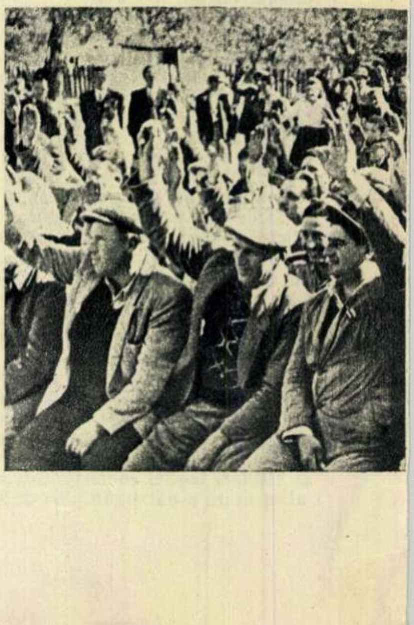

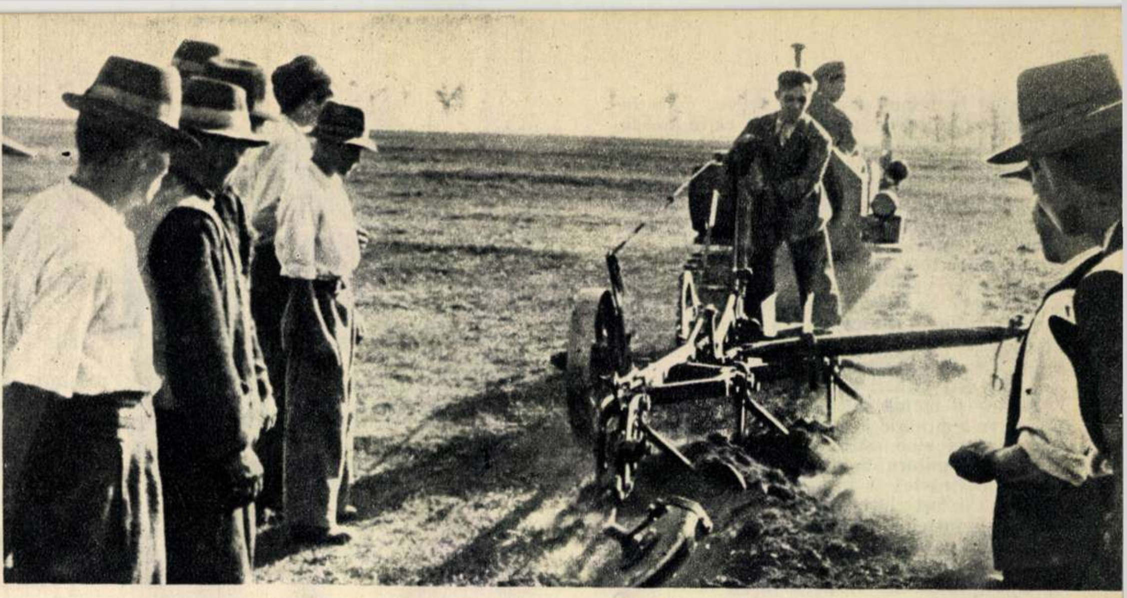

Prima brazdă pe ogorul cultivatorilor de bumbac asociați.

nată au mărit producția, vorbeau între ei oamenii.

Și din seara aceea începu munca de organizare a viitoarei asociații.

Cum a aflat Ilie Toma de noua inițiativă

Locul din fața cooperativei e ca un club. Aici se adună sătenii mai pe seară și stau la taclale. Ultima noutate tot aici o află. Ilie Toma tocmai se îndrepta spre cooperativă cînd cineva din urmă îl strigă. Se întoarse. Din urmă îl ajunse președintele cooperativei.

—Te-am căutat zilele astea, bre, vreau să stau de vorbă cu dumneata.

— Am cules porumbul și n-am prea fost pe-acasă. Acum avem tot timpul.

— Ai auzit de asociație?

— Drept să-ți spun nu prea multe...

—Ei, uite, noi vrem să facem o asociație pentru cultivarea în comun a bumbacului. Ii înșiră cu de-amănuntul tot planul comitetului de inițiativă. Ilie ascultă și-i spuse la urmă, într-o doară:

— O să mai vedem. De nu mi-e peste mînă vin la voi.

— Noi am vrea să te știm printre noi. Ești cel mai bun cultivator din comună...

Și se despărțiră.

Ilie se întoarse. Uitase de cooperativă. Gîndurile i se învălmășeau în cap. Intîmplări din anul trecut îi reveneau în minte...

Primăvara lui ’53 fusese friguroasă. In april, lună de obicei caldă, timpul a fost răcoros. Și iată taman în 23 april veni ordonanță de la sfatul popular ca toată lumea să pună bumbac. Ieșise și el ca tot omul la plug. Sufla un vînt aspru și rece pe Bărăgan de-ți înghețau oasele.

A semănat bumbac. Trecură zile. După cîtva timp se duse pe înserat pe tarla. Răvăși grunjii de pămînt. Bumbacul ițise colț verde. Umezeală era destulă, dar firul plantei se chircise, răsucindu-se ca un arc. „Ei drăcie, nu e semn bun, își spuse omul necăjit, anul ăsta n-o s-avem bumbac“. Plecă tulburat spre casă, hotărît să are și să semene din nou.

Ieși cu plugul peste cîteva zile. In drum se întîlni cu Purcărea Nicolae, tehnicianul comunei.

— Incotro, nea Ilie?

— Uite mă duc să-ntorc bumbacul, s-a compromis din cauza ploilor și a frigului.

— Eu zic să te întorci, bre. Nu sînt dispoziții. Pînă nu vine de la regiune circulară să arăm din nou, trebuie să așteptăm.

— Nu aștept nici o circulară. Eu ar și pace bună.

— Am să te dau la legea sabotajului.

— Dă-mă, eu tot ar. Ce tehnician ești tu? Vezi că nu iese bumbacul și aștepți circulara. O să rămînă pămîntul negru. Noroc bun! Să nu întindem vorba degeaba.

Ilie a arat din nou un hectar și jumătate. Peste zece zile de la regiunea Galați, veni o circulară în comuna Tătaru, că datorită timpului nefavorabil cultura de bumbac a fost compromisă și se recomandă ca toți gospodarii să facă arături noi.

Cea mai bună recoltă a avut-o totuși Ilie Toma, care a recoltat de pe un hectar jumate 1490 kg bumbac din care 800 kg calitate superioară, 400 kg calitatea întîi. Bani a primit din belșug: 6600 lei și un premiu special de 2670 lei...

„...Dar dacă în asociație, m-oi lovi iar de cei ce-așteaptă doar circulare...“ Și gîndul acesta nu-i mai dădu pace.

Dar mai puternică a fost dorința de-a fi alături de ceilalți în asociație, decît îndoiala.

Unanimitate!... Inființarea asociației pentru cultivarea în comun a bumbacului de pe lîngă cooperativa de consum, este aprobată de adunarea generală.

Știa bine că amărîtul lui de plug nu se putea întrece cu tractorul și sămînța selecționată de calitate superioară va ridica cu mult producția. Cît privește birocrații care nu văd decît circulare, o să se războiască cu ei.

„Păi, dacă eu singur am răzbit astă-primăvară, acum cînd sîntem mai mulți cum o să ne lăsăm?“

In seara aceea s-a întors totuși la cooperativă. L-a căutat pe președinte și a semnat cererea de înscriere în asociație.

— Singur e mai greu. Unde-s mai mulți parcă lucrul merge mai bine. Și ca să arate că dînsul crede cu tărie în ceea ce spune, a cerut cîteva cereri să înscrie și el alți gospodari.

Un agitator

— Oamenii nu sînt pe deplin lămuriți. In sat oamenii sînt nelămuriți, unii cred că asociația e întovărășire, alții gospodărie. De aceea trebuie să mergem pe la cei care ar vrea să se înscrie și să stăm de vorbă cu ei.

Oamenii ascultară cuvîntul primului secretar al raionului de partid, Radu Geană, și porniră în seara aceea la treabă.

Comuniștii Dumitru Dima și Tudor Costache au luat-o împreună spre casă. Pe drum hotărîră ca a doua zi în zori să meargă împreună pe aceeași uliță. Se despărțiră și Dima plecă mai departe. Ulițele satului erau pustii. Puteai să-ți bagi degetele în ochi, așa întuneric era. Numai cîini somnoroși lătrau la vreo arătare.

— Hei!

Dima se opri. Simți pași pe aproape.

— Cine-i?

N-apucă să se ferească. O lovitură puternică de ciomag îi răscoli măruntaiele.

In stînga mai pîlpîia o luminiță la o fereastră. Sări șanțul și împinse portița. Dar aceasta parcă era bătută în cuie. Nu se deschidea. O zgîlțîi și întregul gard se cutremură.

Ciomagul vîjîi. Dima se chirci de durere.

Incerca să se ferească, dar nu vedea pe nimeni în întuneric.

Incă o lovitură.

— Bandiților!

Spatele încins, ardea parcă era o vatră de jeratic din cauza loviturilor. Din casă apăru o femeie în cadrul ușii cu o lampă.

In curte Dima se tăvălea de durere.

In jur nu era nimeni.

Peste tot liniște. Satul dormea.

...Spatele încă îl mai ardea pe agitatorul Dumitru Dima, dar fiecare lovitură a fost răscumpărată. 226 de familii, însumînd 119 hectare, au inaugurat la sfîrșitul lunii octombrie asociația de producție agricolă pentru cultivarea bumbacului de pe lîngă cooperativa de consum din comuna Tătaru. Mai bine de 25 de familii a adus comunistul Dumitru Dima în asociație.

Comoara tătarului

...La marginea satului era pînă nu demult o căsuță clădită pe un gorgan. Aici își făceau altădată păsările cuib. Cînd au venit clăcașii pe aceste pămînturi — să fie de atunci mai bine de două sute de ani — întîlniră pe movila năpădită de ciulini și ierburi coliba unui tătar. Il adusese boierul, dumnezeu știe de unde, să-i păzească turma de iobagi coborîți din munții Carpați. Nu era fioros tătarul. De multe ori încăleca trăpașul și-o pornea în goană nebună spre cumpăna zării. Atunci îl vedeau oamenii chiuind și plîngînd. Pasămi-te i se făcea și lui dor de pămînturile natale și de cerul Asiei. Era și el un fel de rob. Numai că avea un cal și un bici. Intr-o noapte oamenii îl văzură la poalele gorganului, încălzindu-se la pălălaia unui foc. Era toamnă, cocorii băteau drumurile cerului spre țările calde. Și înconjurîndu-l l-au întrebat de ce veghează cînd de-acum și stelele somnoroase clipocesc. „Mă gîndesc la comoară. In pămîntul ăsta este aur“. A trecut timpul, a murit tătarul și cuvîntul lui a trecut din tată în fiu. Gorganul l-a cumpărat unul pe nume Lacurezeanu, fiu de clăcaș. Zile întregi a săpat omul, căutînd comoara tătarului, pînă cînd gorganul s-a topit și-a rămas pămîntul neted asemenea cîmpului. Dar comoara tot n-a găsit-o.

Și iată, abia acum după sute de ani, urmașii clăcașilor din Tătaru, porniți pe un drum nou, au descoperit taina omului de demult: bumbacul. Căci ce altceva poate să fie bogăția pe care o culeg, decît aur?

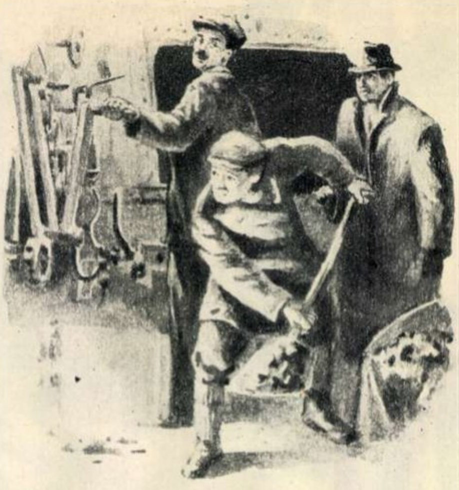

RAPIDUL de NOAPTE

— fragment de roman —

de Liviu BRATOLOVEANU

Ilustraţii de I. MIŢURCĂ

Intrînd în biroul şefului de depou, unde fusese chemat, Mihail băgă de seamă că în încăpere se aflau oameni străini. Unul dintre ei, un comisar scund, vînjos, cu o mustaţă sură şi rară, tăiată scurt, cu falca ieşită în afară, avea pe faţă un aer încruntat. Nu purta uniformă de poliţist, totuşi îi puteai ghici uşor profesia. Fiind cu un cap mai mic decît ceilalţi din birou, păşea iute, apăsat, căutînd să pară mîndru şi sever, pentru a-şi impune autoritatea.

De îndată ce Mihail pătrunse în birou, comisarul îl măsură din creştet pînă în tălpi, ca să-şi dea seama cu cine are de-a face şi spuse, adresîndu-i-se de-a dreptul:

— Tu eşti Mihail Soare?

Fără să-şi piardă cumpătul, Mihail îşi înălţă umerii cu o mîndrie jignită şi surîse batjocuritor.

— Dar *tu* cine eşti?... întrebă, la rîndu-i.

— Sînt comisarul Scrobotea şi te poftesc să-ţi măsori cuvintele! îi întoarse vorba comisarul, înţepat. Ai fost chemat ca să dai explicaţii, nu ca să pui întrebări. Aşa că...

Mihail îl întrerupse:

— Şi dacă sînteţi comisar, trebuie neapărat să jigniţi oamenii, vorbindu-le în felul ăsta?

— Răspunde numai la ce te întreb! se răsti atunci comisarul, furios că nici gradul şi nici numele său atît de cunoscut nu reuşiseră să facă o impresie asupra omului din faţa lui.

— Nu sînt la interogatoriu! răspunse Mihail, simplu.

— Aha, nu eşti! Văd că te pricepi să întorci vorba!... Dar dacă te încăpăţînezi, ai s-ajungi şi-acolo, n-avea grijă!... Tu eşti Mihail Soare?

Mihail nu deschise gura. Îşi dăduse seama de manevra comisarului, încă de la început. Il luase repede, pe nepregătite, ca să-l intimideze. Tot ceea ce îi rămînea de făcut era să-şi păstreze calmul, să se menţină pe aceeaşi poziţie de demnitate a omului care nu îngăduie să fie jignit.

— Bine, văd că nu vrei să răspunzi! rînji comisarul. Să-ţi vorbesc atunci pe un ton care... hm!... care să-ţi convină... *Dumneata* eşti Mihail Soare?

— Să zicem...

— Cîte drumuri ai făcut luna trecută în direcţia Cluj?

— E greu să-mi aduc aminte. În orice caz, ori de cîte ori am fost programat.

— La Chitila ai vreun cunoscut?

— Noi, mecanicii de locomotivă, avem cunoscuţi prin toate staţiile pe unde oprim.

— Dar la Ploeşti?

— Şi acolo am.

— La Cîmpina?... La Braşov?... La Teiuş, ai?

— Nu văd de ce n-aş avea!

Comisarul îl aţinti sfredelitor în ochi. Il îndîrjea calmul omului din faţa lui şi se gîndea cum să facă să înfrîngă acest calm. Întrebă repede, sperînd că de astă dată va reuşi să-l intimideze:

— Şi manifestele cu care-ai împînzit oraşele, cum le transportaţi? Pe locomotivă? În cufăraşul ăsta?...

— Ce manifeste? surîse Mihail.

Întrebarea nu-şi ajunsese ţinta. Comisarul îşi îngustă privirea. Simţea îndemnul să-l lovească. „Dacă aş avea cea mai mică probă de vinovăţie, am sta noi *altfel* de vorbă“, gîndi el. „Şi nu aici, ci *acolo*, la mine!“... Apoi, fără să mai spună ceva, îi smulse cufăraşul din mînă, îl deschise şi începu să cotrobăiască înlăuntru. O coajă de săpun, un pieptene, un ştergar, o bucată de pîine neagră şi cîteva felioare de brînză, învelite în hîrtie de ziar — încolo nimic de seamă.

„Şi, totuşi transporturi de manifeste pe locomotivă, se fac! Am informaţii!“ îşi spuse comisarul, nemulţumit. Se întoarse din nou către Mihail Soare:

— La ce oră eşti programat să pleci azi?

— Nu ştiu — răspunse acesta, liniştit. Noi nu ştim niciodată cînd plecăm. Uneori o pornim imediat, alteori aşteptăm cu ceasurile pînă ce ieşim din depou. Nu-i vina noastră că lucrurile merg anapoda.

— Vorbeşti mai mult decît trebuie! îl repezi comisarul, şi-i înapoie cufăraşul. În aceeaşi clipă, uşa se deschise. Intrară doi agenţi de siguranţă, însoţiţi de Vasile Roşca, fochistul.

— Să trăiţi, n-am găsit nimic! raportă unul dintre ei. Era mînjit pe faţă şi pe mîini de negreală şi se uita la comisar cu un aer umil, slugarnic.

Scrobotea se întunecă la chip, prinse să se plimbe nervos prin birou, cu mîinile la spate, pufnind din cînd în cînd pe nări. Apoi deodată se opri, să întrebe:

— În tender ai căutat?

— Nu.

— Păi, ce mai aştepţi, Boţogane? Dă fuga şi caută cu atenţie! Pe urmă, vino de-mi raportează. Ia-l şi pe Mangîru, să-ţi ajute... Da' ştii, nimic să nu vă scape!

— Numai că o să fie cam greu, dom'le comisar! se codi Boţogan. Sînt pe puţin cinci mii de kile de cărbuni, acolo. Nu-i glumă! Ăia de pe locomotiva ailantă au început încă de dimineaţă şi tot n-au terminat! Abia dac-au ajuns la jumătate... Şi să-i vedeţi în ce hal sînt!

— Bine, bine! făcu comisarul, morocănos. Il supăra ceva în gît. Tuşi. Îşi drese glasul. Începu pe urmă să se plimbe din nou, nervos, de colo pînă colo. Se opri în faţa mesei şefului de depou. Acesta, tăcut şi gînditor, îl privea cu un aer puţin speriat. Ar fi vrut să-şi arate zelul, dar nu ştia cum. Un surîs moale, umil, care-i schimonosea din cînd în cînd gura, spunea mai mult decît figura-i negricioasă, în mijlocul căreia se mişcau, neliniştiţi, ochii iscoditori, deasupra nasului scurt şi ascuţit ca un plisc de erete. Supărăcios, certăreţ şi gălăgios cu personalul în subordine, era acum de-o slugărnicie împinsă la margini.

— Ordonaţi! spuse el, ridicîndu-se.

Scrobotea întrebă:

— În definitiv, cînd trebuie să plece locomotiva lui Soare?

— Peste cinci minute, domnule comisar. La optsprezece şi treizeci şi cinci trebuie să fie în haltă, ca să remorce garnitura.

— Nu mai pleacă! hotărî comisarul. Ai să dai ordin să rămîie în depou. Cîtă vreme durează percheziţia, o să fie la dispoziţia mea.

— Nu se poate, vă rog să credeţi! Afară numai de cazul că-mi daţi ordin scris şi vă luaţi răspunderea.

Comisarul îşi smuci fruntea şi-l privi încruntat:

— Şi de ce nu se poate?

— Păi, e programată să plece...

— Pune alta în loc!

— Aş pune, cu cea mai mare plăcere, domnule comisar. Numai că n-avem nici o locomotivă de rezervă. Singura pe care am avut-o, a intrat azi dimineaţă în reparaţie generală. Celelalte-s la drum. Peste un ceas o să înceapă să se întoarcă din cursă. Şi atunci, intră la spălare... la curăţit... la...

— Şi nu se poate face nimic altceva?

— Ba da, s-ar putea. Să vorbiţi cu direcţia mişcării să anuleze plecarea trenului. Eu n-am nici o putere, vă daţi seama. Însă dacă-mi daţi ordin scris... dacă vă luaţi întreaga răspundere...

Scrobotea nu era dispus să ia asupră-şi sarcini care-l depăşeau. Anularea unui tren de călători, şi încă al unui rapid, din lipsa locomotivei care să-l remorcheze, l-ar fi băgat în cine ştie ce încurcătură.

— Bine, bine!... încuviinţă, cu jumătate glas. Imi dau seama că nu se poate. Cu toate astea locomotiva nu trebuie să plece neperchezişionată.

Deodată, îi veni o idee. Se încruntă. Surîse. Faţa îi exprima că această idee nu e chiar de lepădat. Se întoarse brusc spre agentul care, rămas lîngă uşă, era numai ochi şi urechi, şi-i aştepta înlemnit ordinele.

— Boţogane! îi strigă el.

— Ordonaţi!

— Lasă, te-am scutit de percheziţie! În schimb o să-ţi dau o misiune specială. Te urci pe locomotivă şi nu te dai jos decît la capăt de linie. Dacă observi ceva manifeste, le confişti şi-mi telefonezi imediat. Iar în ce priveşte pe dumnealui (şi arătă spre Mihail), ştii ce ai de făcut!... Înţeles?

Agentul făcu ochii mari, speriaţi.

— Înţeles, dom'le comisar! Dar...

— Nici un „dar“!... Executarea!...

Boţogan amuţi. Stătea în faţa şefului, neclintit, fără să clipească, dar în acelaşi timp nemulţumit că nu putea să-şi spună şi el cuvîntul. Scrobotea se întoarse apoi spre Mihail Soare, să-i facă semn cu capul:

— Gata! Poţi să pleci!

Îşi aminti şi de Vasile Roşca, fochistul. Îi făcu şi lui semn:

— Şi tu la fel!

După ce ieşi însoţit de Roşca şi de agent, Mihail Soare îşi dete seama de toată gravitatea situaţiei. Căuta să fie liniştit, să nu-şi trădeze îngrijorarea. Era însă tulburat şi mintea lui lucra, repede. Ştia că manifestele se găseau printre cărbunii din tender, că fochistul său, sosit cu un ceas mai devreme la depou, fusese de faţă la alimentarea locomotivei şi că, într-un moment de neatenţie din partea încărcătorilor, izbutise să le strecoare, potrivit înţelegerii. Dar dacă Vasile Roşca uitase consemnul? Pachetul trebuia vîrît la o anumită adîncime, sub stratul de cărbuni necesar consumului numai pînă la Piteşti. Orice cantitate în plus sau în minus ar compromite de bună seamă totul. Din mers, Mihail aruncă o privire întrebătoare fochistului. Acesta, ca şi cum ar fi înţeles ce-l frămînta pe mecanic, răspunse printr-o uşoară înclinare a capului. Ochii lui mici, verzi, păreau a spune: „Fii liniştit, tovarăşe mecanic! N-am uitat consemnul. Stratul de cărbuni e bine socotit. Pînă la Piteşti, o să consum numai atîta cît trebuie, iar acolo... acolo... o să vedem noi cum ne descurcăm!“

Locomotiva era sub presiune, pregătită de plecare. Mihail puse piciorul pe scara de fier, dînd să urce, dar Boţogan îl apucă de-un umăr şi-l trase iute, înapoi.

— Stai, nu te grăbi! mîrîi el. Eu urc întîi!

Se prinse c-o mînă de bară şi dădu să-şi salte făptura trupeşă, greoaie, cu început de burtă şi cu picioare butucănoase. Nu izbuti, însă. Atunci se prinse cu cealaltă mînă de bara din stînga şi, opintindu-se, urcă nesigur, gîfîit, căutînd treptele cu vîrful pantofilor. Era nedeprins cu efortul şi cînd ajunse sus, faţa lui puhavă era stacojie, îmbrobonată de sudoare. Gemea istovit.

— E cam strîmtă colivia noastră... rîse Mihail, mişcînd din umeri într-un gest de neputinţă. Şi nici scaune n-avem, ca să ne odihnim. Aşa c-o să trebuiască să stăm în picioare.

Boţogan îl privi cu duşmănie. Nu era lămurit: îşi bătea oare joc de el? Misiunea pe care o avea îl obliga să fie cu ochii în patru. Rînji, vorbind cu zgîrcenie:

— Dă-i drumu' şi lasă vorba!

Din „Rapidul de noapte“, în curs de apariţie la Editura Tineretului.

Mihail își dete seama că era greu să-l scoată pe agent din rezerva lui profesională. De aceea se prefăcu că nu-i ia în seamă felul repezit de-a vorbi. Cu o mișcare bruscă, dete semnalul de plecare și deschise regulatorul. Locomotiva se urni din loc. Ieșiră din depou, apoi mașina lunecă spre halta de formare a trenurilor de călători, unde avea să remorcheze garnitura care aștepta pe una din linii.

Acolo nu avură de zăbovit prea mult. În Gara de Nord rapidul trebuia tras la nouăsprezece și zero cinci. Intrară cu o întîrziere de cîteva minute. O mulțime de călători se înșiruise în lungul peronului. Doi hamali împingeau cărucioarele de bagaje. Imediat ce trenul opri, călătorii începură să se agite, să se amestece, și o luară grăbiți de la un vagon la altul, în căutarea locurilor.

Peronul se însuflețise dintr-o dată. Nu se auzeau decît strigătele mulțimii și duduitul sacadat al locomotivei care-și slobozea supapele, zvîrlind trîmbe de aburi fierbinți.

În picioare, cu spatele către ferestruica marchizei, Boțogan nu-l slăbise nici o clipă din ochi pe fochist. Meseria de copoi încercat îl deprinsese să fie atent, să nu-și piardă răbdarea. Din cînd în cînd își muta privirea la mecanic, să-i urmărească mișcările, să-i ghicească gîndurile, intențiile; apoi din nou și-o arunca spre fochist. Cîteodată, însă, îi învăluia pe amîndoi în plasa aceleiași priviri. Avea Boțogan și însușirea asta deosebită, deprinsă în lunga-i carieră de polițist: să se concentreze asupra mai multor indivizi deodată și să înregistreze, totuși, fără greș, mișcările fiecăruia în parte.

— Afurisită treabă!.., izbucni fără veste Mihail, scoțînd din buzunar tabachera goală. Am uitat să-mi iau țigări. Am trecut pe lîngă debit, fără să bag de seamă...

Știa că agentul nu i-ar fi îngăduit să coboare de pe locomotivă, totuși întrebă:

— Pot să dau o fugă pînă la chioșcul gării?

Agentul scutură din cap, ursuz:

— Nu se poate!

— Dar fochistul s-ar putea duce?

— Nici!

Pînă la plecarea trenului mai erau cîteva minute. În sfîrșit, impiegatul de mișcare sosi cu autorizația de parcurs. Deși văzu că pe locomotivă se găsea o persoană străină, totuși nu dete faptului nici o importanță. Își spuse că trebuie să fie vreun revizor de cale, de la întreținere, ori poate vreun organ de control de la tracțiune. Ridică paleta. Mihail împinse de manivela regulatorului și trenul se puse în mișcare, ieșind din stație.

— O să vină ploaia! rosti el, după un timp. Se uita în lungul liniilor cu capul scos în afară, și observase cîteva fulgere brăzdînd cerul. Aerul iute și rece îi pălmuia obrajii, îi vînzolea părul.

— Să vină sănătoasă! prinse fochistul prilejul să vorbească, mînuind totodată injectorul. Apoi deschise ușa cuptorului, trăgînd de mîner și începu să arunce cu lopata combustibil în vîlvătaia năprasnică. Instinctiv, Mihail se uită la locul de unde Vasile Roșca năruise întîiele grămezi de cărbune — și înțelese că pachetul cu manifeste se găsea ascuns acolo.

— Dacă cumva plouă și patinează roțile, ai grijă să nu risipești nisipul! strigă el, într-un chip care să nu trezească vreo bănuială din partea agentului.

Vasile Roșca înțelese că nu despre nisip era vorba, fiindcă pe această porțiune de linie nu-l folosea decît iarna; ci despre cărbunii care trebuiau să fie consumați cu economie.

— Nisip avem berechet, n-ai grijă! răspunse el. Pînă la Pitești, linia-i dreaptă și poate că nici nu-i nevoie să-l folosim.

Își ridică ochii spre cer în direcția unde scăpărau fulgerele și adăugă, după o scurtă pauză:

— Cred că ploaia o să treacă repede!

Găsiseră, astfel, un limbaj comun de înțelegere. „Nisipul“ însemna „cărbuni“, agentul era „ploaia“. Mihail voia însă să știe dacă manifestele se găseau ascunse lîngă marginea de jos a tenderului, ori ceva mai sus.

Întrebă:

— Dar tu nu vezi ce nori sînt *deasupra* dealului?

— O să treacă repede de partea *cealaltă*! răspunse Roșca, făcînd un gest de nepăsare, cu mîna.

„Vasăzică, așa? De partea cealaltă?!...“ tresări Mihail. Asta însemna că manifestele nu erau acolo unde crezuse, ci de cealaltă parte, în dreptul agentului.

— *Da*, tot ce se poate!... încuviință dînd din cap, ceea ce în limbajul lor secret, se traducea cu: „Da, acuma știu unde sînt“.

Locomotiva alerga, se rostogolea tîrînd după ea vagoanele pline de călători. Trenul ieșise de mult din cuprinsul stației și acum își continua cursa, năpustindu-se pe sub podul de fier din apropierea depoului. Atelierele Grivița rămaseră în urmă cu atîta repeziciune, încît agentul, în picioare, lunecîndu-și privirea pe ușa cabinei, nici nu prinse de veste cînd grupul de clădiri roșietice se mistuiră în fumuriul înserării.

Pe Mihail îl frămînta acum un alt gînd. Îl interesa să știe dacă la Pitești, unde aveau să fie predate manifestele, va putea înșela vigilența polițistului. Îi aruncă o privire peste umăr, ca din întîmplare. „Nu-i atît de deștept pe cît vrea să pară!“ îl cîntări el. „Dar oare tovarășul de legătură de la Pitești o să înțeleagă că-s supravegheat?“... Aveau consemnul ca, la Pitești, în caz de pericol, să-l înștiințeze prin două fluierături scurte. Însă asta nu era de ajuns. Mai trebuia ca manifestele să fie strecurate repede, înainte ca agentul să-și dea seama ce s-a petrecut.

„E nevoie să cumpănesc bine!“ își spuse Mihail. „Ori le bag pe foc, ori le arunc undeva, pe cîmp“. Dar nu acesta era lucrul cel mai important în situația de față; important, era să poată scoate neobservat pachetul cu manifeste din cărbuni. Avea să fie oare cu putință?... „Să zicem că ne apropiem de Pitești“ — își urmă el gîndul. „Intrăm în stație! Închid regulatorul și opresc în dreptul pompei de apă. Omul de legătură se află undeva, pe aproape. Prin două șuierături scurte îi dau de veste! Înțelege că sînt supravegheat. Totuși, se apropie. Așteaptă. Manifestele se găsesc doar la o palmă, sub stratul de cărbuni. Să nu uit însă că afară e întuneric! Roșca coboară să dea drumul la pompă și apa pătrunde în tender. Clipele acestea sînt prețioase. Sînt hotărîtoare. Eu nu mă pot mișca, fiindcă agentul stă mereu cu ochii pe mine. Ca să pot întreprinde ceva — da, da, asta-i greutatea! — ar trebui ca el să se găsească de cealaltă parte a marchizei. Adică, acolo unde stă Roșca, acuma! Dacă agentul ar fi acolo... dacă l-aș sili eu să se mute acolo... și dacă cineva... din afară... de pe o altă locomotivă... ar da drumul unui val de aburi... un val mare... puternic... care să...“

De astă dată, înțelese că se găsea pe drumul cel bun. Făcu o sforțare să nu-și trădeze bucuria. Inima îi bătea repede, puternic, parcă să i se smulgă din piept. Acum, cînd dăduse de firul conducător și avea putința să iasă din încurcătură, nu-i mai rămînea decît să găsească și mijlocul de a-și pune planul în aplicare. Pînă atunci, însă, tot atît de important era ca și Vasile Roșca să-i cunoască gîndurile. Și, frămîntat de neliniște, cum privea în lungul liniilor de oțel, observă deodată un lucru care-l făcu să tresară. Se apropiau de Chitila și o lumină mică, roșie, din înaltul semnalului de distanță, îi închidea calea. Brațul semaforului era pe oprire.

— Să-i ia dracu' de adormiți! bombăni el atunci, supărat.

Intinse mîna spre regulator, micșoră viteza. Agentul care-și închipuise c-o face într-adins ca să-i sustragă luarea aminte, sări intrigat:

— Ce este? De ce oprești trenul?

— Semnalu-i pe roșu, linia e ocupată! — spuse Mihail, sec.

Închise apoi puțin cîte puțin regulatorul, pînă la punctul mort. Locomotiva slobozi cîteva trîmbe de abur puternice, șuierătoare, apoi se opri și prinse să pufăie, nervoasă, prin supapele deschise.

Boțogan tăcea, cu ochii la Mihail. Inţelegea situația, dar pentru că nu cunoștea rostul semnalelor, se temea să nu fie vreo manevră ascunsă de-a mecanicului.

— Și cît o să stăm aici, în cîmp?

— Pînă o să ne dea impiegatul cale liberă! făcu Mihail, gînditor.

Acum, un lucru îl frămînta cu deosebire. Oprirea asta neprevăzută însemna o mare risipă de aburi. Pentru a urni trenul din loc și ca să-l aducă din nou la viteza normală, era nevoie să mărească presiunea cazanului, — și mărirea presiunii însemna un consum de cărbuni peste cel prevăzut; o sută de kilograme, dacă nu chiar mai mult!

„Afurisită treabă!“ — gîndi el. „Încă două, trei opriri dintr-astea și ne dă tot planul peste cap!“

Îngrijorat, se întoarse către fochist:

— Ce zici, o să cîștigăm timpul pe care-l pierdem aici? întrebă el, făcînd aluzie însă nu la timp, ci la cărbunii pierduți.

— Poate că da, — îi răspunse Roșca, nehotărît, și adăugă după o scurtă pauză: — Pînă la Pitești mai avem încă destul drum ca să scoatem întîrzierea!

Îl îngrijorase și pe el oprirea asta neprevăzută. De obicei, trenurile rapide aveau întîietate față de alte trenuri și iată că impiegatul nu luase măsuri ca să le asigure intrarea normală în stație.

Observînd că agentul nu dădea nici un semn de neliniște din care să reiasă că ar fi bănuit ceva, adăugă zîmbind fără chef:

— Numai de n-am avea și alte opriri!

Mihail încrunta fruntea. Se plecă ușor în afară, peste rama ușii și dacă văzu că lumina semaforului era tot roșie, începu să tragă furios de semnal. Fluierul prelung, sfîșietor, al locomotivei răsună pînă departe în stație. Pesemne că impiegatul îl auzi, căci la un minut după aceea brațul semaforului se ridică în poziție verticală și în locul semnalului roșu, apăru lumina verde.

— Gata, mărește presiunea! spuse, cu mîna pe regulator, Mihail.

Fochistul înșfăcă lopata și începu s-arunce cărbuni în cuptor.

Plecară... De la Chitila, unde poposiră cîteva minute, trenul o porni din nou, cu viteză sporită, spre stația următoare, huruind și zvîrlind coloane de aburi care se risipeau în largurile cîmpiei.

Apoi, deodată, ploaia prinse să răpăie pe acoperiș. Era o ploaie iute, de vară, însoțită de tunete și descărcări electrice. Stropii, vînzoliți de vînt și de viteza trenului, izbeau pieziș în flancurile locomotivei, dar mai ales pe ușa din stînga, amenințînd să inunde cabina.

— Păcătoasă ploaie! spuse la un moment dat Mihail, necăjit că agentul în loc să treacă de cealaltă parte a marchizei, unde nu bătea ploaia, se lipise cu spatele de geamlîcul tulbure, ca să fie oarecum mai ferit.

Vasile Roșca făcu un gest de deznădejde, arătînd către agent. „Da, e mult mai încăpățînat de cum credeam!“ păru el să spună.

Mihail găsi acum prilejul să-l pună la curent cu planul pe care și-l întocmise.

— Ai controlat robinetul de purjare? întrebă el, dintr-o dată. Mi se pare că autoclavele bat în contratimp! O să trebuiască să mărim presiunea aburului.

„Asta-i acum!“ tresări fochistul, parcă izbit de ploaie drept în față. „Ce legătură ar putea să aibă robineții cu autoclavele? Și cum naiba să bată autoclavele în contratimp?“ Purjarea era o treabă a celor de la depou, nu-l privea pe el!...

Rămase pe gînduri. Mihail Soare îl punea în fața unei ghicitori grele. Bătîndu-și capul, înțelese că mecanicul într-adins vorbea anapoda, amestecînd termenii tehnici, tocmai ca să-l facă atent asupra unei probleme noi, importante, și deosebit de complicate, care cerea o mare ascuțime de minte ca să fie dezlegată.

— Căldarea e purjată, — îi răspunse el, vorbind tot atît de neînțeles.

— Nu, nu, aburul! accentuă Mihail. *Aburul*! repetă el, făcînd un semn abia deslușit spre Boțogan și, mai departe, către cîmpul vînzolit de ploaia repede de afară. — Nu știi că nu-i voie s-avem pierderi pe drum? La Pitești o să trebuiască să luăm apă și dacă sosim întîrziați, o să ne ia *altă* locomotivă înainte.

Fochistul se încrunta. Știa că la Pitești trebuiau să ia apă. „Dar de ce să nu le ia vreo *altă* locomotivă înainte? Ce rost aveau vorbele?"

— Păi, care *alta*? întrebă el.

Mihail nu înțelese numaidecît sensul întrebării. Se gîndi cîteva clipe ca să priceapă ce anume nu era clar în mintea fochistului, și făcu la rîndu-i:

— Auzi, vorbă!... Dacă ajungem cu întîrziere, sigur c-o să ne ia altă locomotivă înainte. Doar știi că la Pitești facem *cruce* cu 1004 și că acolo coloana-i mereu ocupată.

Fochistul, atent la fiecare cuvînt, înțelese în sfîrșit, că „altă" locomotivă însemna „alt mecanic". Iar mecanicul, desigur, nu putea fi decît cel de pe locomotiva de manevră, de la Pitești, care avea să facă *cruce*, adică să oprească în dreptul lor, și căruia aveau sarcina să-i încredințeze manifestele pentru a fi transmise mai departe. Nu înțelegea însă ce rost avea pompa de apă, în toată povestea asta. Nu cumva era în legătură cu locomotiva *cealaltă*, adică cu omul lor?

— O să tragem cît mai aproape de pompă! făcu el, spre a se încredința dacă nu cumva încurcase lucrurile.

— Da, da, *cît mai aproape*! dădu Mihail din cap. Altfel, iar o să avem pierderi de aburi din pricina manevrelor.

— „Aba, care vasăzică aburul e totul!" îi trecu lui Roșca de îndată, prin minte. Figura i se lumină. Era pe drumul cel bun. Mai rămînea acum să afle ce anume rost aveau să joace aburii în înșelarea atenției polițistului.

Mihail îl privi numai cîteva clipe, în ochi. Își dete seama că fusese înțeles. Dar ca să nu dea ceva de bănuit agentului, se uită cu prefăcută luare-aminte la sticla de nivel, vorbind:

— Uite, stăm cam prost cu apa! De ce n-ai avut grijă să umpli tenderul?

— Păi, azi dimineață era plin! se dezvinovăți Vasile Roșca, de formă, cum de formă fusese și mustrarea lui Mihail.

— Așa? Era plin?!... Și ce te faci dacă găsim iar pompa de la Pitești defectă? Vrei ca s-o luăm ca-n iarna trecută cu gălețile după apă?

Făcu o pauză, încruntă fruntea.

— Nu știi că aburii n-au frîu? Le-ai dat drumul, gata! S-au dus... Nu-ți mai intră înapoi pe conductă. Și dacă n-ai aburi, rămîi frumos în cîmp și aștepți pînă ce-ți vine altă locomotivă într-ajutor.

„Aburi?... Dat drumul?... Conductă?"... se chinui Roșca să priceapă. Dar ce rost aveau să dea drumul la aburi? Și de ce să le vină o altă locomotivă în ajutor? Oare la ce se gîndea? Ce a voit să spună? Nu cumva...?

O lumină puternică, orbitoare, însoțită de tunete și rostogoliri în cataractă, îi curmă brusc gîndurile.

— Îmi pare c-a trăsnit pe aproape! spuse Mihail.

Boțogan, speriat, băgase capul între umeri și se trăsese iute mai către ușa cuptorului, la adăpost. În timpul acesta trenul gonea, gonea mereu prin pînza deasă și răpăitoare a ploii, cu peste șaizeci de kilometri pe oră.

Alte stații rămaseră în urmă, departe. Acum în marginea cîmpiei vînzolite și întunecate prinseră a licări lumini roșii, albastre, galbene, verzi. Erau semnalele luminoase ale gării unde aveau să poposească din nou.

Frămîntat de întrebări, Vasile Roșca se chinuia să ghicească gîndurile mecanicului său. Erau o seamă de lucruri, de amănunte, de cuvinte prea încîlcite, pe care nu le putea pricepe. Și ca să le pătrundă mai bine tîlcul, aducea vorba pe departe, pe ocolite, punea întrebări și da răspunsuri tot atît de pe alături cu drumul. Agentul îl privea cu coada ochiului, bănuitor, cu atenția mereu trează. Grămada de cărbuni scăzuse și descreștea, mereu, cu fiecare încărcătură de lopată aruncată în cuptor. De manifeste însă nici pomeneală! În cîteva rînduri, stăruitor, Boțogan pusese mîna pe lopată să scormonească prin bulgării și praful de cărbune, în nădejdea c-avea să dea de ele. Nu întîlnise însă ce căuta. De la o vreme, chiar, aproape că începuse să se îndoiască de existența manifestelor. Totuși, atenția îi rămînea mereu trează, încordată. „Poate c-or fi ceva mai jos, către podeaua tenderului!" își spuse, cînd tocmai treceau prin dreptul unui canton. Și, răbdător, îndîrjit, își continua supravegherea. Între timp, Vasile Roșca făcuse progrese. Aflase o serie de amănunte noi. Doar un lucru nu izbutise să priceapă încă: rostul *celeilalte* locomotive. „De ce să tragă în dreptul mașinii noastre?" se întreba, căutînd dezlegarea acestei taine mai greu de pătruns. Și, deodată, cînd se aștepta mai puțin, înțelese!

„Da, da, acuma știu!" vorbiră ochii lui, plini de o lumină nouă, strălucitoare, ca un chiot sălbatic de bucurie. „Acum am înțeles!" spuneau mîinile, tăcerea, întreaga lui ființă. Planul lui Mihail îi apărea îndrăzneț, de-a dreptul uluitor. Cu un șumoiag de cîlți își șterse fruntea, gîtul, obrajii, asudat de strădania lui prelungită.

„Dar o să izbutim oare?" i se îndoi o clipă gîndul. Își spuse că era totuși nevoie să încerce, oricît de neobișnuit, de îndrăzneț, era planul. Altă ieșire nu mai vedea.

De la Titu, unde se opri pentru cîteva minute numai, trenul o porni mai departe către Pitești. Ploaia încetase. Intrară în stație după un ceas și jumătate, cu o întîrziere de cincisprezece minute. Cînd văzu chipiul roșu al impiegatului, cu mîna la cozoroc, defilînd prin fața locomotivei, Mihail își dete seama că acum clipele erau hotărîtoare. Aruncă o privire fugară către fochist. Acesta, fără o vorbă, îi răspunse printr-o ușoară înclinare a capului. Înțelegea riscul, primejdia, dar era hotărît. Cu o încordare a voinței, își stăpîniră amîndoi neliniștea.

Trenul opri. Cîțiva călători coborîră din vagoane. Alții urcau. Mihail, foarte liniștit, dar cu ochii la oamenii care forfoteau prin stație, trase de semnal. Două șuierături scurte, ascuțite, așa cum era consemnul în caz de pericol, își luară zborul. Pe urmă se întoarse cu toată fața spre Roșca, să-i spună:

— Dă-te jos și decuplează mașina!

Din locul unde stătea rezemat, agentul sări deodată, ca fript:

— De ce să se dea jos?

— Trebuie să luăm apă, să ne pregătim pentru întoarcere.

— Și fără apă nu se poate?

— Cineva trebuie să decupleze mașina, să dea drumul la coloană și să tragă tulumba în dreptul tenderului, — răspunse Mihail, surîzînd cu nevinovăție.

— Stai!... Nici o mișcare!... făcu atunci Boțogan, repezindu-se la fochist. Mai întîi să văd dacă n-ascunzi ceva!

Îl căută prin buzunare, îi pipăi umerii, spatele, cracii pantalonilor.

— Acuma poți să cobori! încuviință el după aceea, mormăind.

Fochistul se dete jos. Lîngă grătarul mașinii, în față, aștepta o umbră. Vasile Roșca se vîrî sub tampoane, desfăcu cuplele, atent la pașii care se apropiau. Umbra apăru, în sfîrșit, se prelinse sub carcasa tenderului. Nu schimbară decît cîteva cuvinte, în grabă, atenți la cel mai neînsemnat zgomot. Pe urmă, umbra se depărtă și se pierdu, înghițită de întuneric.

Ca să mai cîștige timp, Vasile Roșca urcă în cabină, să ceară un ciocan.

— Da' ce este? Ce s-a întîmplat? făcu Mihail, cercetîndu-l cu nerăbdare, în ochi, spre a se încredința dacă totul era în regulă.

— Iar s-a înțepenit afurisita aia de cuplă, lua-o-ar dracu' s-o ia!... bombăni Roșca, supărat.

Boțogan era numai ochi și urechi. Mihail întrebă:

— Și ce crezi? *O să meargă?*

— N-avea nici o grijă! îl liniști fochistul, trecîndu-și dosul palmei peste fruntea plină de funingine și sudoare.

Și cu un gest de nepăsare prefăcută, adăugă:

— Îi vin eu de hac!

Se întoarse la cuple, începu să ciocănească și să înjure într-un chip care să risipească orice îndoială din partea agentului. Nu termină decît atunci cînd auzi, în sfîrșit, pufăitul unei locomotive care se apropia de ei pe-o linie secundară.

„Acuma pot să mă întorc!" gîndi Roșca, cu un suspin de ușurare.

Se întoarse, numaidecît. Urcă și-și reluă locul la ferestruică, scrutînd întunericul nopții. Mihail dete semnalul. Pe nesimțite, locomotiva se desprinse de restul trenului și începu să lunece greoaie, încet, parcă cu băgare de seamă, către coloana de apă din stație.

— Să cauți să dai mai repede! îi spuse Mihail fochistului, care, se pregătea din nou să coboare. Și-așa am sosit cu întîrziere...

Lîngă pompă se mai afla o locomotivă. Mihail părea însă că nu dă importanță faptului. Doar inima îi bătea repede, zvîcnit. Față în față, la numai doi metri distanță între ele, cele două cabine își aruncau una alteia, lumina lămpilor cu petrol.

„Partea cea grea acum începe!" își spuse Mihail, încercînd să deslușească chipul mecanicului de pe locomotiva de alături.

În timpul acesta, cocoțat pe scara de fier a pompei, Vasile Roșca îndrepta conducta către gura tenderului. După ce o potrivi, coborî să învîrtească roata și apa începu să curgă, vîjîind cu putere.

Pe locomotiva din spatele lui, mecanicul, un bărbat scund, cu umerii largi, al cărui profil se deslușea din cînd în cînd în lumina gălbuie a lămpii, își făcea de lucru prin cabină.

Mihail Soare aștepta, cătînd spre polițist. La un pas de ei, sub cărbuni, se afla pachetul cu manifeste. Doar cîțiva bulgări mai trebuiau dați la o parte, ca să se ivească. Clipele treceau repede, grăbite. Cu urechea ațintită la șuvoiul de apă care amenința să umple cazanul tenderului, Mihail cu greu își putea stăpîni nerăbdarea.

— Mă, ăla de colo, mai ai mult pînă termini? se auzi deodată vocea mecanicului de pe locomotiva învecinată.

— Mai e, mai e!... fu răspunsul lui Roșca.

Boțogan își aruncă privirea peste ușă, curios. În cabina de peste drum îl văzu pe mecanic, adus de spate, căutînd ceva într-o ladă cu scule. Nu dete importanță faptului. În momentul în care își scotea batista ca să-și șteargă fața îmbrobonată de sudoare, un șuvoi de aburi țîșni deodată din conducta locomotivei de-alături. Aburii groși, fierbinți, irupînd cu o forță neobișnuită, ca dintr-o țeavă plesnită, se învolburară numaidecît, învăluind într-o clipă locomotivele, pompa de apă și pe Vasile Roșca, fochistul.

Apoi norul de aburi năvăli și în cabina lui Mihail, umed, dens, înecăcios.

Speriat, buimăcit, ferindu-și ochii c-o mînă și bîjbîind prin bujneagul de ceață cu cealaltă, Boțogan dădu să-și afle scăparea spre ușa dimpotrivă. Dezorientat, o luă împleticit către gura cuptorului. Dogoarea focului îl sili însă să dea numaidecît înapoi. Valul de aburi fierbinți continua să se reverse puternic, șuierător. Dînd să scape din vîltoarea nestăvilită care-i curma răsuflarea, se împiedică de coada lopeții.

De lîngă tenderul unde sta nemișcat, Mihail îl auzi căzînd. Atunci se hotărî. Cu degetele răschirate, scormonind, dădu înfrigurat la o parte puținii bulgări de cărbune, pînă ce simți pachetul. Îl smulse c-o mișcare bruscă din culcuș, și, cu mîna stîngă încleștată de bordura cabinei, îl repezi în direcția unde trebuia să fie cules de omul care se apropia prin ceață. Apoi, ca și cînd ar fi fost străin de tot ce se petrecea, începu să strige, mînios, către mecanicul celeilalte locomotive:

— Da' ce, mă, nu ți-e bine? N-ai de gînd să închizi o dată robinetul?

Aproape în aceeași clipă se ivi în spatele lui și Boțogan. Înfuriat, tușind și aproape înecîndu-se, răcni și el din răsputeri:

— Închide-l odată, dobitocule!

— Să-l ia dracu' de robinet, cu cine l-a făcut! se auzi, aproape numaidecît, glasul la fel de mînios al mecanicului de pe locomotiva de manevră.

Peste cîteva clipe cînd, în sfîrșit, șuvoiul se opri, iar aburul prinse să se risipească luat de vînt, Vasile Roșca era din nou sus, pe scara coloanei, urmărind cu prefăcută luare-aminte apa care se ridica încetul cu încetul în tender.

— Halal de cin' ți-a dat ție locomotiva pe mînă! strigă și el, furios, către mecanicul de pe mașina de-alături. Cioban la oi să te fi făcut, mă, că poate o nimereai mai bine!

Mecanicul nu răspunse. In timpul acesta, o umbră ieși de sub cuplele locomotivei și se pierdu înspre remiza din apropiere, înghițită iute de întuneric...

Într-un sat din MUNȚII CIUCULUI

reportaj de F. URSEANU

Fotografii: **M. IVANCIU**

Tov. Mezei Sandor, fruntaș în întrecerea socialistă de la Fabrica de produse din hîrtie din Budapesta (R.P.Ungară), str. Roza Ferencz 51 — 55, este un fidel cititor al revistei noastre. Tov. Mezei ne-a trimis de la Budapesta o scrisoare în care ne-a cerut să publicăm un reportaj despre viața de astăzi din comuna Plăieșii de Jos — satul lui natal — situată în raionul Tîrgu Secuiesc, Regiunea Autonomă Maghiară.

Undeva în munții Ciucului, departe de oraș, se află o comună cu numele de Plăieșii de Jos. În jurul ei, satele Iacobeni, Imper, Doboi și Plăieșii de Sus, se-nșiră ca o salbă pe sforicica de apă a gîrlei Tekere.

Prin aceste locuri, sute de ani oamenii au trudit, muncind pămîntul pentru alții, arînd crestele despădurite ale munților, lucrînd la gatere, crescînd oi și flămînzind. Erau iobagi.

Timp de o sută de ani ei întorceau capul cînd treceau pe lîngă castelul nobilului Balasy. Întorceau capul și suduiau.

Am cunoscut Plăieșii de Jos nu demult, cam pe la vremea treieratului. Era înspre amurg. Oamenii se întorceau de la cîmp. Mulți se opreau și acum în fața fostului castel. De data aceasta priveau cu dragoste spre pavilionul pionieresc din vîrful catargului, spre focul de tabără.

*

Pe șoseaua dintre Iacobeni și Plăieșii de Jos mergea alături de mine un om. Venea de la pădure, purtînd pe umăr o țapină. Coborîse butuci pentru gatere. Pe buza de jos îi atîrna o rămășiță de țigară, iar în ochi i se citea bunătatea. Se întunecase și mergeam împreună...

— Ești muncitor forestier? — îl întreb eu cu chef de vorbă.

— Da! — răspunse scurt, privind cam bănuitor la omul ce i se alăturase, tam-nesam, la drum de seară.

— Dar tatăl dumitale ce-a fost?

— Slugă la boier!

— Și bunicul?

— Iobag pe moșia nobilului!

— Era bogat nobilul?

— Banii îi măsura cu banița! Iar păduri, cît vezi cu ochii. Izvoare minerale și slugi multe. Multe de tot; toți erau slugile lui!...

Omul se mai încălzise parcă. Vorbea cu năduf. Nimerisem la țintă.

— De unde știi?

— De la tata... De la bunicu'... Da' am și văzut...

— Ce?

— Pe feciorul nobilului și pe oamenii lui de jaf, vechilii!

— Și-acum? — întreb din nou.

— Îmi muncesc pămîntul meu!

— Copii ai?

— Am!

— Ce fac?

— Cresc!

— Unde?

— În școli!

La o cotitură a drumului, o bicicletă. Lasă în urmă un nor de praf, mai mare decît coada unei comete. Vine din direcție opusă. Lanterna ne luminează fețele, iar biciclistul ne recunoaște. Și noi îl recunoaștem. Muncitorul forestier îl știa de mai multă vreme. Era doar din partea locului; eu — mai de curînd, de-o zi, două, de la comitetul raional. Ne-am strîns mîinile, tovărășește, și am schimbat cîteva vorbe. Mai mult timp n-avea tovarășul cu bicicleta. Mergea dintr-un sat spre altul: Cașinul Nou.

Întîlnirea în noapte cu un activist de partid ne-a apropiat. Omul a devenit mai vorbăreț.

— Pe cine cunoști din sat? — m-a întrebat, de data aceasta, tovarășul meu de drum.

— Pe Béla Ferencz, președintele Sfatului, îi răspund. Pe Lakatos Lukacs, secretarul de partid, pe directorul școlii și mai cunosc eu și pe alții. N-oi cunoaște atît de mulți ca dumneata, că doară-s străin, dar tot cunosc pe unii...

...Cînd am ajuns în dreptul castelului unde locuise odinioară nobilul, omul s-a oprit și, după ce și-a înfipt țapina în pămînt, m-a poftit să ne așezăm pe marginea unui dîmb.

— Dumneata zici că cunoști oamenii de pe-aici. Iacă eu ți-oi dovedi că nu-i cunoști! — îmi zice șugubăț munteanul.

— Ți-aș mulțumi să mă ajuți să-i cunosc, îi răspund.

— Atunci bine! Să-mi spui cine a locuit în castel?

— Nobilul care a stăpînit pe-aici, Iózsef Balasy. Doar și dumneata mi-ai spus, așa că nu-i mare lucru să-ți răspund.

— Bine! Dar să-mi spui acum cine locuiește azi în el?

— Cine să locuiască? — îi întorc întrebarea. — Copiii, școlarii... E doar internat...

— Nu-mi vorbi de copii — îmi spune el, încercînd să pară serios. — Te-ntreb de oameni mari!

— ...?

— Tot Iózsef Balasy, spune el, rîzînd.

— Cum tot Balasy, că doar ar fi trebuit să aibă acum peste o sută de ani. Și chiar dac-ar trăi, după cîte a făcut...

— Da, prietene, — îmi răspunde, făcînd haz mare — tot Iózsef Balasy stă-n castel. Dar nu nobilul Iózsef Balasy, ci bucătarul Iózsef Balasy. Joji-baci, cum îi spunem noi, e un om pe jumătate necăjit, pe jumătate vesel. E necăjit pentru că-l cheamă la fel ca pe stăpînul părinților lui și e vesel cînd prinde un străin de partea locului și-l duce în fosta închisoare, unde nobilul ținea închiși pe servii săi nesupuși. Are mare bucurie să-i arate călătorului cum a transformat el închisoarea în magazie de zarzavaturi pentru internat.

Dar, ia spune-mi, cine joacă cel mai bine ceardaș, știi? Cred că nu. Să-ți spun tot eu: Borbat Andraș și Vilma Andraș. Nu ceardaș jucat pe loc; ci din cel iute. Să-i vezi în echipa de dansuri și nu-ți mai vine să pleci. Și ce mai costume! Ai să-i vezi duminică la căminul cultural. Au ajuns dănțuitorii noștri pîn'la Tîrgu-Mureș. A mers vestea despre ei...

— Dar pînă duminică crezi că nu-i pot vedea? întreb eu. — Că doar trebuie să plec și azi e abia marți.

— Păi, dumneata vrei să-și lase oamenii munca și să joace ceardaș? Au treburi. Au și griji. Au cam rămas în urmă cu dezmiriștitul. Și cu treieratul stau cam slab. Nu știu cum se face că tocmai acum se repară mașina de treierat. Parcă n-avea timp s-o repare toată iarna!... Și dacă o mai da înc-o ploaie... Pînă acum vreo zece zile a mers bine — îmi spunea mai departe omul meu — dar acum am pierdut și steagul. Îl luasem, că eram comună fruntașă pe raion, dar nu l-am putut ține decît zece zile. Da' nu-i bai... l-om lua din nou — se consolează munteanul.

Am pornit din nou la drum și cînd am ajuns în dreptul cooperativei din Plăieșii de Jos se făcuse noapte tîrziu. Am mai fi stat de vorbă, dar fiecare din noi avea alt drum. Totuși, îi mai pun o întrebare:

— Cunoști o familie Mezei din Iacobeni? Ar avea un neam la Budapesta, Sandor Mezei, care a plecat mai demult de pe-aici...

— Mezei? Care Mezei, că-s mai mulți pe-aici? A, da, o fi neam de-a lui Adam Mezei!... Bun om, deputatul nostru. A ieșit la alegerile de acum un an cu cele mai multe voturi. Dar de ce mă-ntrebi de Mezei?

— Fiindcă a scris revistei noastre tocmai din Budapesta. Vrea să știe ce-i nou prin sat, cum mai e viața azi pe la voi. Și noi i-om răspunde.

— No bine — scrie-i că-i bine — făcu omul, și întinzîndu-mi mîna lui mare de muntean, se depărtă. Noroc!...

*

Pe Albert Balázs îl cunosc doar cei din comună. Nu prea e umblat prin lume, dar meserii știe de parcă ar fi colindat întreg pămîntul. În primul rînd, Balázs este directorul căminului cultural din Plăieșii de Jos. Apoi e operator la cinematograf, electrician, organizează echipa de dansuri populare, regizează piese de teatru, trage

De la Tg. Mureș a sosit caravana cinematografică. Locuitorii din Plăieșii de Jos citesc afișele: azi rulează filmul „Nuntă cu zestre". In afară de filmele prezentate de caravană, la căminul cultural din comună există și un cinematograf permanent.

Seara, după munca la cîmp, mulți din locuitorii satului vin la bibliotecă. Unii își aleg cărți, alții citesc reviste. Iată pe țăranul muncitor Tamas Lajos răsfoind la masă o revistă sovietică sosită recent.

*

Se predă lecția la ciclul II al cursului de Istorie a P. C. U. S. Vorbește tovarășul Lakatos Lukács, secretarul organizației de bază din Plăieșii de Jos. Alături de el, tovarășul Zoltan Czompok, activist de la raionul de partid, care asistă și el la curs.

Román Népkö
sasóg vezet

cortina cînd e nevoie, dulgher, geamgiu. Tot ce vrei, cînd e vorba de interesele căminului.

Soarele nu răsărise încă de după munte şi în negura dimineţii oamenii păreau arătări. Era ora cînd în centrul satului două „Rate“ se pregăteau să facă legătura cu restul lumii. Una spre Sfîntu Gheorghe, alta spre Miercurea Ciucului.

În această ceaţă opacă a dimineţii, recunosc totuşi două figuri: pe cea a lui Albert Balázs (cel cu multe meserii, din care cea mai importantă este aceea de director al căminului cultural) şi pe cea a bibliotecarei. Pe bibliotecară nu ştiu cum o cheamă. Aşa cum a venit ea la maşină ar părea că pleacă la oraş după tîrguieli casnice. De braţ îi atîrnă un coş gol, făcut dintr-o împletitură de nuiele.

— Unde pleci cu noaptea-n cap? — o întreb.

— Să tîrguiesc cărţi, la oraş. Au apărut atîtea în ultima vreme şi am vrea să le avem pe toate. Acum oamenii-s la cîmp şi nu au prea mult timp să citească. Dar vine ea, iarna, şi atunci să te ţii... Ştii dumneata — îmi spune ea — se împrumută în medie 500 de cărţi pe lună... S-au învăţat şi la noi oamenii să citească. Avem vreo şase mii de volume şi puţine mai sînt acelea ce amintesc de înfăţişarea lor de la început!...

— Le-au „ros“ oamenii cu ochii, se-amestecă directorul căminului cultural. „Tînăra gardă“ s-a pătat de-atîtea lacrimi cîte au stropit-o, iar „Cavalerul stelei de aur“ şi „Căpitan la 15 ani“ nu mai au de mult scoarţe.

Béla Ferenc, preşedintele Sfatului, se afla şi el acolo. Auzind ceva despre „Tînăra gardă“, spuse:

— De film vorbeaţi? Cînd s-o da la noi săptămîna viitoare „Tînăra gardă“, să te ţii, frate! Or coborî şi cei de la Dărmăneşti, din vîrful muntelui, şi cei de la Poiana. O să fie premieră mare...

*

Sînt foarte mulţi ani de cînd, copil fiind, am văzut undeva o cutiuţă mică, din lemn lustruit, pe al cărei capac scria cu litere cursive „Salutări din Salutaris“. Mult aş fi dat atunci să aflu unde-i acel Salutaris pe care-l căutasem fără rezultate pe toate hărţile din atlas.

Tocmai de aceea, cînd Lukacs Lakatos din Plăieşii de Jos mi-a vorbit despre Salutaris, îmi veni să strig ca Arhimede: „Evrika!“ Am aflat astfel că Salutaris se află în raza Plăieşilor, la vreo patru sau cinci kilometri, nu departe de Iacobeni. La Salutaris sînt nişte izvoare de apă minerală. O apă sălcie, care seamănă la gust cu borvizul de Borsec sau cu apa de Vichy.

O sută de ani au exploatat nobilul Balasy şi urmaşii săi această apă.

Bătrînul Balasy a murit nebun, dar nu în castel, ci pe cîmp. Tizul lui, bucătarul de astăzi al internatului, îmi arătă cu degetul:

— Uite colo, cam unde-s gaterele acum, s-a prăbuşit cu nasu-n ţărînă József Balasy. Cu o noapte înainte jucase cărţi cu alţi „nobili“ de-ai lui. Aici în castel. A pierdut o herghelie de cai şi, cînd au venit datornicii să-i ia armăsarii, l-a apucat nebunia. Şi cum credeţi că şi-a arătat ţicneala? A scos din castel un săculeţ de aur şi a început să semene cu napoleoni cîmpul proaspăt arat. Şi a terminat cu viaţa cînd s-a terminat şi ultimul napoleon.

Altădată în castelul acesta huzureau „nobilul“ József Balasy şi ai săi. Azi aici e şcoală şi internat. Micile vlăstare ale ţăranilor muncitori au adus aci veselie şi viaţă nouă.

Aşa a murit „Don José de Salutaris“, cum îi plăcea să-şi zică, el, împuternicitul absolut în ţinutul Ciucului al acelui împărat ce era pe deasupra şi rege al Austro-Ungariei...

În ţinutul Plăieşilor, anul acesta iarna a venit prea devreme. Era încă la începutul lui octombrie cînd am vizitat a doua oară satul, şi zăpada acoperise deja munţii şi ogoarele. Au crezut oamenii că vor scoate săniile. Dar necazul mare era altul. Pe aici abia începuseră să se coacă roşiile, cartofii erau nescoşi din pămînt, treieratul era încă neisprăvit, iar arătura de toamnă tot încă neterminată. După zăpadă au venit cîteva zile de ploaie. Munca la cîmp mergea greu. Unii dintre ţărani au luptat eroic şi cu vremea, şi cu pămîntul. În carnetul unui activist am găsit trei nume; Okos Albert, Simon Ianos şi Mihaly Anton Istvan. În dreptul acestor nume era scris: primii în sat. Okos Albert şi Simon Ianos sînt ţărani mijlocaşi, iar cel de al treilea, ţăran sărac.

Dar oamenii de aici n-aveau de furcă numai cu vremea, ci şi cu chiaburii. Trebuie însă să arăt că, dacă n-au reuşit să oprească venirea zăpezii înainte de a se coace roşiile, în schimb pînă la urmă au putut opri pe-un chiabur să-şi facă mendrele.

Pe chiabur îl cheamă Denes Petőfi şi e din Plăieşii de Sus. Fiind proprietar al unei batoze cu care treiera grîul oamenilor, el a aranjat-o într-aşa un fel, încît un sfert din grîu pornea pe drumul paielor şi se risipea. În felul acesta mult grîu s-a dus pe „apa sîmbetei“, cum spunea preşedintele cooperativei de acolo. I-a mers chiaburului pînă ce oameni mai atenţi l-au prins. Batoza a fost restabilită pentru a funcţiona normal, iar Denes Petőfi urmează să dea socoteală pentru paguba făcută şi oamenilor, şi statului.

Cînd în sat a nins şi a viscolit, oamenii, avînd în mijlocul lor activiştii, şi pe cei de la sfat, şi pe cei de la raion, au discutat proiectul de Directive ale celui de al II-lea Congres al P.M.R. cu privire la dezvoltarea agriculturii în următorii 2-3 ani, — directiva, cum spun ei pe scurt. O frămîntare pentru crearea unei gospodării colective nu s-ar putea spune că n-a existat şi pînă acum, dar treaba a mers încet. Anul trecut s-au înscris 45 de gospodari şi se mai aşteptau alţii. Proiectul de Directive a luminat şi pe alţi ţărani muncitori. Acum, în afară de acei care se străduiesc pentru înjghebarea unei gospodării agricole colective, mulţi oameni se gîndesc şi la o întovărăşire a crescătorilor de vaci, dat fiind că prin partea locului numărul vacilor Siementhal e mare. Şi s-au mai gîndit şi s-au socotit oamenii cum să are la primăvară toate locurile, chiar dacă-s mai sus, spre crestele munţilor sau mai jos, spre văi, pe-acolo pe unde încă n-a trecut plugul.

*

Dacă aş afirma că am fost prin Plăieşi, la Iacobeni sau la Imper, şi aş spune că nu l-am cunoscut pe Czompok, nimeni n-ar crede că am trecut prin partea locului.

Zoltan Czompok este activistul de partid cunoscut de toţi oamenii din raza Plăieşilor şi iubit de ei. Dar şi Czompok îi cunoaşte pe toţi. Pentru scriitorul care caută un asemenea erou, cred că Czompok e cel mai potrivit. A fost muncitor la fabrica textilă din Sf. Gheorghe. A făcut armata, apoi şcoala de ofiţeri de rezervă, şcoli de partid şi după aceea a trecut ca activist la raionul de partid din Tg. Secuiesc. De atunci Czompok îşi duce munca în mijlocul ţăranilor muncitori şi de la Plăieşii de Sus şi de Jos, şi de la Iacobeni, şi de la Caşinul Nou.

Oamenii îl iubesc pe Czompok. Czompok nu se-ncruntă, mai mult zîmbeşte. Cînd Czompok l-a bătut pe umăr pe Mihaly Istvan, felicitîndu-l că e unul dintre cei mai harnici oameni din sat, ţăranul a socotit că însuşi partidul îl apreciază. Şi trecînd prin mijlocul satului părea mai puternic, mai fericit.

*

Prin partea locului nu poţi găsi un om care să ştie socoteala exactă cam de cînd există Plăieşii sau Iacobenii. Poate de două sute de ani, poate de mai mulţi. Dar despre cei din Doboi, de romînii din cătunul de lîngă Iacobeni, se cam ştie de cînd le-a luat fiinţă satul. Se ştie că au venit de peste munte, din Moldova, acum vreun veac. Mai bine zis, au fost aduşi. Îi înşelase nobilul care stăpînise locurile, aducîndu-i pentru a-i face şerbi pe moşia lui. De bine, desigur, că nu şi-au lăsat ei satele lor; dar nici aici n-au dat de bine. Oamenii de prin partea locului refuzaseră să mai muncească boierului. Era după revoluţia din '48. Şi strămoşii romînilor din Doboi, aduşi aici prin înşelăciune, pentru a fi folosiţi ca un fel de spărgători de grevă au devenit iobagi pe moşiile lui Balasy. Generaţie după generaţie ei au fost de atunci exploataţi de nobilii de aici. Iar exploatării i s-a mai adăugat şi asuprirea naţională.

Aşa au păţit şi ţăranii muncitori din Iacobeni. Au suferit cnutul moşierului, apoi al jandarmului, fie romîn, fie ungur. Sub orînduirea capitaliştilor maghiari, romînii nu-şi puteau trimite copiii la o şcoală romînească, după cum orînduirea capitaliştilor şi moşierilor romîni îi obliga pe unguri să urmeze la şcoli cu limbă de predare romînă. Şi asta, desigur, a fost o contribuţie la menţinerea analfabetismului...

Azi în Plăieşii de Jos sînt şcoli şi pentru copiii unguri, şi pentru copiii romîni. În Regiunea Autonomă Maghiară moştenirea neştiinţei de carte a scăzut enorm. Din 60.000 numărul analfabeţilor a scăzut la mult sub 10.000, iar copii de vîrsta şcolară, care să nu meargă la şcoală, nu există. Pe deasupra, oricine poate învăţa în limba sa maternă. Statul nu numai că nu-l împiedică, ba îl şi sprijină...

La 1 septembrie, cînd s-au deschis şcolile, învăţătoarea Suzana Retti, de la clasa a patra a şcolii din Plăieşii de Jos, s-a adresat elevilor cam în felul următor: „Să nu uitaţi niciodată, copii, că voi sînteţi nepoţi de iobagi exploataţi crunt de nobilul care a stăpînit pămîntul, munţii şi pădurile...“

Dar nici eu nu voi uita vreodată că în acea zi am văzut prezenţi la datorie, într-o singură comună, izolată undeva în munţi, unde ajungi doar cu „Rata“ — la o zi sau două — 23 de învăţători. Repet 23 învăţători într-o singură comună!În acea zi nici un copil n-a rămas acasă. Şase şcoli şi-au deschis porţile. Cu zece ani în urmă era aci doar o şcoală cu patru dascăli. Pe atunci, comuna n-avea nici dispensar, nici farmacie şi nici magazin universal...

*

Dacă tovarăşul Mezei Sandor din Budapesta, care a plecat de mulţi ani din Plăieşi, vrea să ştie şi care-i viaţa culturală în Regiunea Autonomă Maghiară, îi putem da cîteva cifre: 187 cămine culturale, 4 case de cultură raionale şi 221 colţuri roşii. Mai poate afla că astă-vară, la concursurile echipelor artistice ale căminelor culturale din R.P.R., numai în R.A.M. 5507 tineri şi vîrstnici au cîntat în formaţiile de cor şi 4695 de dansatori s-au întrecut în jocuri naţionale. Şi-i mai putem spune că la căminul cultural „Gheorghe Doja“, din comuna lui natală, în fiecare duminică rudele sale, prietenii săi, pot auzi versuri din Petőfi şi din Eminescu şi că pot urmări filmele pe care el, desigur, le vede şi la Budapesta.

Aşa va înţelege Mezei Sandor, fruntaş al întrecerii socialiste într-o fabrică din Budapesta, cum din rîndurile tineretului din satul său se ridică o nouă generaţie, plină de avînt. Poate afla că Balázs Emeric, fiu de ţăran muncitor, a ajuns inginer şi ofiţer, iar Costi Gh. Ştefan, care încă în 1948 a fost deputat, este acum secretar al Comitetului regional U.T.M.

Cam aşa stau lucrurile într-un sat unde, cu un veac în urmă, oamenii erau iobagi şi unde pînă acum vreo zece ani cnutul boierului şi al jandarmului lovea fără milă în ţăranul sărac, fie el romîn, fie ungur...

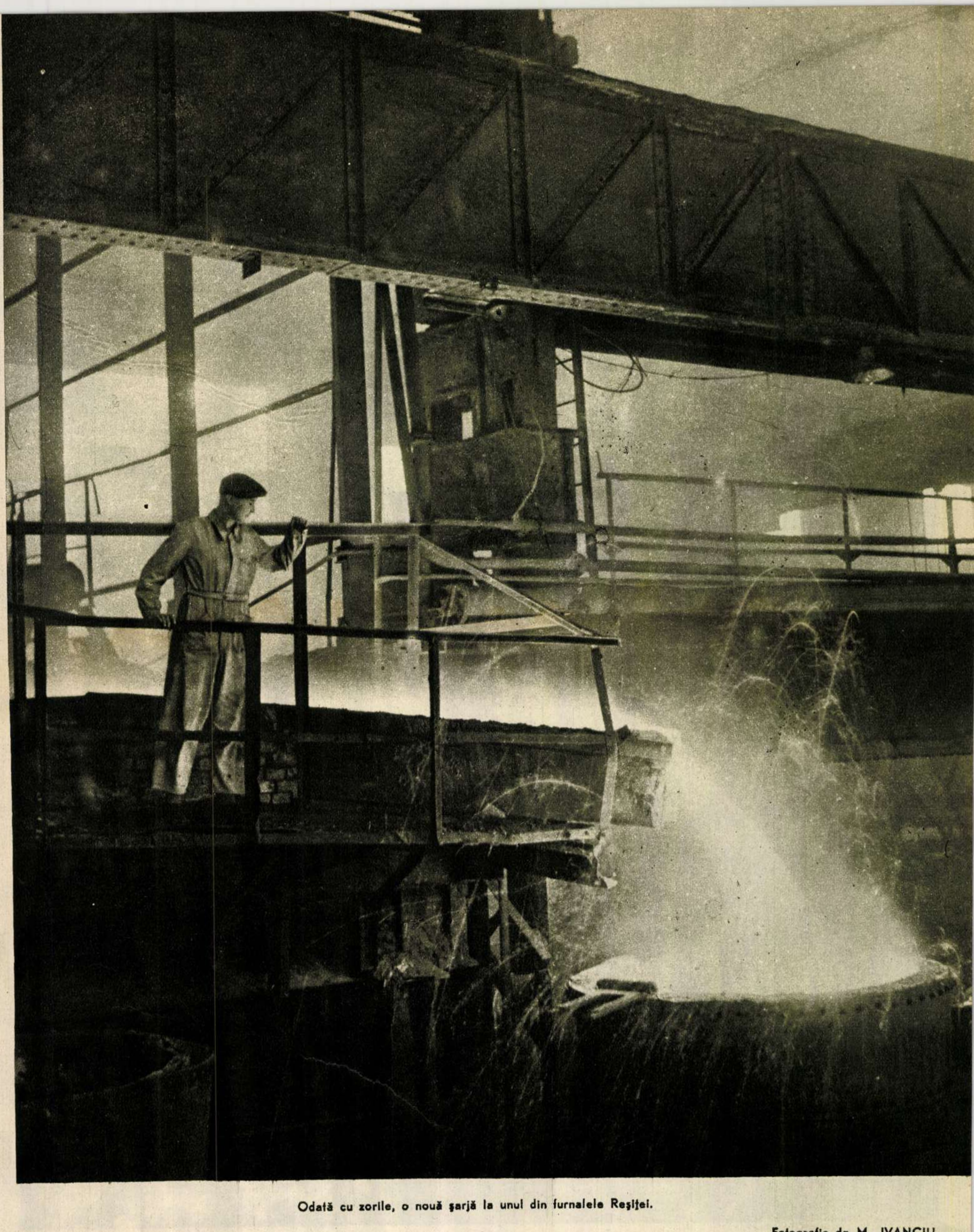

Odată cu zorile, o nouă şarjă la unul din furnalele Reşiţei.

Fotografie de M. IVANCIU

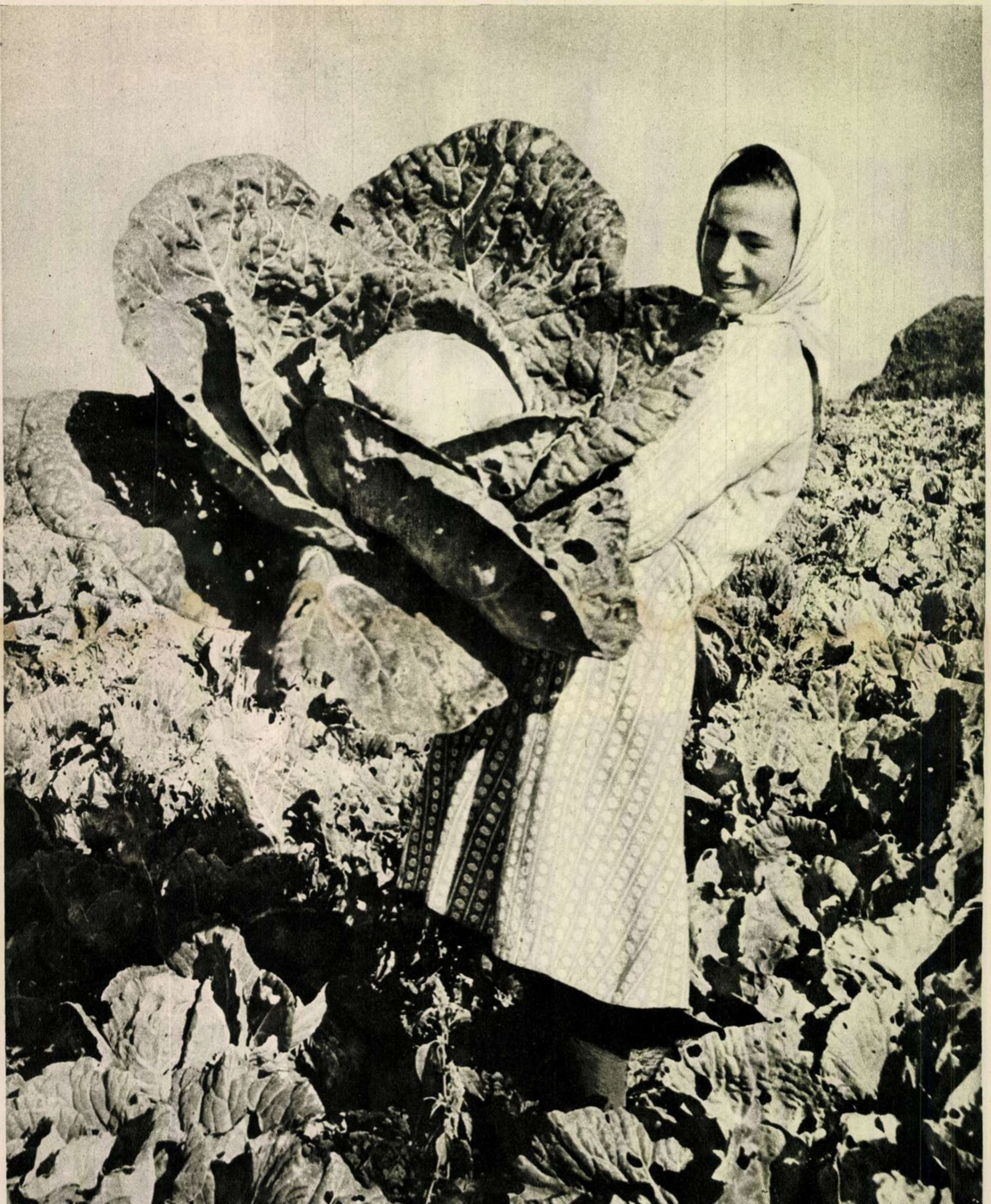

Asemenea rod de pe un pămînt vlăguit, sterp, ca cel al Romei-Botoşanilor? Mai bine spus: iată ce se poate obţine de pe un pămînt lucrat ştiinţific şi irigat. Varza din braţele colectivistei Teodora Hodiresei, pe care ea a ţinut s-o înfăţişeze reporterului nostru fotograf, cîntareşte nu mai puţin de 8 kg.

Fotografie: A. LOVINESCU

RÎBNIŢA

de Aurel COVACI

— Fragmente —

DESCHIDERE

Deschid precum Bălcescu, acum, o carte sfîntă
Şi sufletul se strînge cuprins de-nfiorare,
Cînd slovele prind forme de viaţă, se frămîntă,
Ca marea răscolită de-a vîntului suflare...

Durerea omenească a-ncărunţit şi zidul
Ce-l mistuie cu şuier prădalnicele flacări
Şi sîngele acelor ce-au cunoscut sfîrşitul
Sub ţiuit de gloanţe mişeinice, în lagăr.

Parcă adapă marea de flăcări orbitoare,
Chemînd spre ea privirea din patru zări de lume
Să stee mărturie pe veci neiertătoare
A crimei făptuite aici — şi s-o răzbune...

Poeţi! Sfărmaţi şi spargeţi, zvîrliţi în ţărnă lire!
Luaţi aceste flăcări cu zvîrcoliri de şarpe,
Ce-n Rîbniţa pornit-au cumplită pustiire!
Din ele să vă-ntindeţi, azi, corzile pe harpe,

Că-n ele focul urii de veacuri adunat e
Şi scapără în ele şi soarele iubirii...
Şi-n cîntece iubirea şi ura vor răzbate
Atunci doar cînd veţi frînge cătuşa veche a lirii...

Nu bocete vă cerem să înstrunaţi pe coarde!
Doar morţilor sortite-s prohoduri, parastase...
Sfîrşitul lor în luptă c-o moarte fără moarte!
Luaţi-vă arcuşuri de cremeni colţuroase

Şi cîntul va pătrunde, răscolitor, în inemi
Şi-i vom simţi în rînduri, mereu cu noi, aice
Şi steagul lor de luptă puternic o să-l ţinem.
Şi-n cea mai 'naltă creastă, suind, îl vom înfige!

VINE TRENUL

Ce tren ciudat prin noapte se strecoară!
E-un şarpe-ncolăcit, cu solzi de smoală...
Dar roţile nu ropotă rebele,
Ci zornăie ca lanţurile grele...
Căci nu-i un tren ca trenurile toate,
Ci e o cruntă temniţă pe roate...
Proptiţi în puşti, trufaşi şi drastici,
De veghe-s inşi cu căşti şi zvastici...
Dar se arată-n faţa lor
Un roşu ochi de semafor...
Şi luna-ndată parc-a prins
Culoarea sîngelui aprins.
Şi zorii-au prins, în zări, a strînge,
Găteli de purpură şi sînge...
Şi mîinile şi le-au văzut
In sînge închegat şi ud...
Şi-au tras cu furie nebună
In zori, în semafor şi-n lună!

VĂLUŢĂ

Era la Rîbniţa un cerber
In aste vremi de crunte fierberi...
Şi poate buna lui măicuţă
Ii dase numele Văluţă.
Dar gînduri se zbăteau sub frunte-i
Că el nu-i vale, ci e munte...
Şi hotărîri luă, deştepte:
Din orişice să-şi facă trepte...
Să-şi taie-n carne vie vad,
Numai s-ajungă mare-n grad...
Şi-atuncea hai, din faptă-n faptă,
Să îşi dureze prima treaptă...
Şi cum în vremile aceste,
Zburau pe uliţi manifeste,
A prins un puştiu de cin'şpe ani
Că le-ascunsese sub suman...
Şi-apoi, la interogator,
Cu graiul gingaş, zîmbitor,
Văzînd întrînsul avansarea,
Promise marea şi cu sarea
Să-i spună de-unde, ce şi cum
Şi să îşi vadă-apoi de drum...
Numai că i-a fost dat să vadă
Cum nu a mai văzut, plămadă...
Sub cnut plîngea băiatul, sigur...
Părea că-i scuturat de friguri...
Trîntit de ziduri, de pămînt,
El nu a scos nici un cuvînt...
Mi ţi-l trezea cu apă rece,
Parcă prindea puteri cît zece...
Cu apă fiartă-l opărea,
Dar el tăcea, tăcea, tăcea,
Pînă ce, fără de putere,
S-ajunse veşnica tăcere...
Şi doar albaştrii ochi din cap
Priveau aceiaşi spre casap...
Iar el lovea, lovea turbat,
Lovea, s-ajungă mare-n grad...
Insă cînd ochii i-a privit,
A-nvineţit şi s-a oprit.
Şi a fugit nebun afară,
Sub cerul cel senin de vară...
Insă din cerul albăstrui
Priveau cu ură ochii lui!
Pe stradă a fugit atunci,
Erau pe stradă mame, prunci,
Erau bătrîni aduşi din şale...
Din ochii lor sticleau pumnale...
Se răsucea în ochii lui
Jungherul ochilor căprui...
Jungherul ochilor albaştri
Il săgeta cu foc de aştri.
Şi ochii-ntregului popor
Priveau spre el răzbunători...
Adus din umeri, laş şi tîmp,
El a fugit atunci pe cîmp...
Şi iată cîmpul că-nflorea
Cu mii de flori „nu mă uita"!
Şi parcă ochii pruncului
Sclipeau în florile-albăstrui...
Şi-atunci s-a hotărît să fugă
In neguroasa nopţii glugă,
Dar ochii se ţineau de urme,
Parcă voind în piept să-l scurme
Cu flacăra dogoritoare
A dorului de răzbunare...
De spaima ochilor răpus
El în Transnistria s-a dus,
Să-şi taie-n carne vie vad
Numai s-ajungă mare-n grad.
Şi-n aste vremi de crunte fierberi
La Rîbniţa, Văluţă-i cerber.

O FRUNZĂ

Printre gratii vîntul a adus o frunză,
Cea dintîi din haina verde-a primăverii...
Parcă-un soare-a smuls zăbranicul tăcerii
Ostenit, de-a pururi forţa să-şi ascunză.

Cu ce jind privirea lacomă o soarbe
Ca pe-ntîiul vieţii de afară crainic,
Dorul libertăţii parcă e mai trainic,
Parcă sînt mai roase gratiile oarbe...

Bugă flăcăiandrul o lipi de buze
Sărutînd cu sete gingaşa-i mătasă,
Şi deodată, uite, tocmai ca acasă
Cîntecul goneşte gîndurile-ursuze...

Dă-n celulă buzna codrul plin de freamăt,
Hăuie haiducii, zăngănind din flinte,
Nici nu sînt opreliştii să le stea-nainte
Şi vrăjmaşii-şi sculpă cel din urmă geamăt...

Poterele-n faţă, poterele-n urmă,
Dar să mi-i cuprindă nicidecum nu-i modru.
Cu romînu-i frate nepătrunsul codru
Şi priviri viclene-n el zadarnic scurmă...

Da, ascunşi prin codri, sate şi oraşe,
Cresc voinicii ţării — nu-i ştie vrăjmaşul,
Inroşiră unii şesul şi pavajul,
Dar în loc de unul se-nălţară şase...

Unii înfundară temniţă şi ocnă?
Alţii le luară deîndată locul
Şi ţinură-n viaţă fără moarte focul
Ce va sparge gheaţa împietrită bocnă.

Moartea nu-i plăcută — nimeni n-o aşteaptă,
Insă libertatea-i mai de preţ ca viaţa.
Niciodată-ntoarnă-şi comuniştii faţa,
Ci înfruntă moartea, mai urcînd o treaptă...

Printre gratii vîntul a adus o frunză.
Gerului înseamnă că-i e prinsă gheara
Şi că vine-n iureş primăvara
Şi că nu-i în lume forţă s-o ascunză.

ROMÎNII SÎNT ACOLO

Sînt adunaţi în curte moldovenii
Şi ruşii sînt în curte adunaţi,
Văluţă încruntare-i dă sprîncenii
Şi pumnii i-s amarnic încleştaţi...

— Romînii-s liberi... lasă înainte!
Nici o mişcare nu-nfioară rîndul
De parcă ar vorbi unor morminte,
Cu glasul lui doar vîntul îngînîndu-l...

— Nu sînt romîni pe-aici? — repetă zbirul...
Şi un moşneag ieşi atunci în faţă,
Işi strînse pe mijloc, încet, chimirul
Şi-şi răsuci-o aripă la mustaţă.

— Uitaţi, noi nu vrem să ţinem predici,
S-o lămurim, de-aceea, mai degrabă:
Noi sîntem numai cetăţeni sovietici,
Sîntem cu toţii un pămînt şi-o apă...

Romînii vreţi să iasă înainte,
Să le lăsaţi de-acuma liber drumul?
Atunci, la ce vă spun, luaţi aminte:
Sînt în celule, unul cîte unul!

Acolo sînt romînii! Liberaţi-i!
Cît despre noi, nu vrem să ţinem predici.
Noi ne avem aice, pruncii, fraţii,
Noi sîntem simpli cetăţeni sovietici...

Văluţă a rămas ca o statuie
A răului, în curte profilată...
N-a înţeles ce moşul vrea să spuie
Şi nici n-o să-nţeleagă niciodată!

Uzina de AUTOMOB

Pînă nu demult, pe locurile unde se înaltă azi clădirile impunătoare ale uzinei de automobile din Minsk, se întindea una din nesfîrșitele păduri din jurul capitalei Bielorusiei. Dar acum, în locul codrului verde se ridică un adevărat orășel muncitoresc, în care viața pulsează din plin. Mii de muncitori, ingineri și tehnicieni, constructorii puternicelor autocamioane de diferite tipuri, trăiesc și muncesc în acest tînăr, dar atît de vestit orășel industrial sovietic.

Capitala Bielorusiei Sovietice, Minsk, se mîndrește pe drept cuvînt cu uzina sa modernă de automobile, unul dintre giganții industriei sovietice, în care majoritatea lucrărilor sînt mecanizate sau automatizate.

Uzina de automobile din Minsk fabrică în prezent în serie atît autocamioanele de 6 tone „MAZ-205", cît și puternicele autocamioane basculante de 25 tone—„MAZ-525"—folosite pe șantierele uriașelor hidrocentrale electrice (*foto 1*).

Părțile componente ale marilor autocamioane, mergînd pînă la piesele cele mai mici, lucrate în diferite ateliere, sînt toate centralizate în hala de montaj, pe conveierul principal (*foto 2*), a cărui lungime este de 180 metri. Mașinile montate nu părăsesc uzina pînă nu sînt supuse în prealabil unui control riguros. Acest ultim și hotărîtor control îl efectuează Alexandr Ostrovski, cel mai bun șofer al uzinei (*foto 6*). El este un adevărat „doctor al mașinilor": diagnosticul lui este întotdeauna cel mai just.

Un nesfîrșit convoi de mașini noi se scurge zilnic prin porțile uzinei. Autocamioanele sînt încărcate pe vagoane-platformă și expediate în diferite regiuni ale Uniunii Sovietice.

Dar realizările celor de la uzina de automobile din Minsk nu se opresc aci. Omul sovietic, cercetător neobosit, luptă neîncetat pentru îmbunătățirea metodelor sale de muncă și a produselor. Astfel la secția de proiectare și experimentare a uzinei se lucrează în prezent la perfecționarea construirii autocamioanelor basculante de mare tonaj, în vederea măririi rezistenței lor în condițiile anevoioase ale lucrului în cariere.

Astfel, la uzina din Minsk s-a construit recent o nouă remorcă autobasculantă, „MAZ-5210", *(foto 3)*, cu o capacitate de încărcare de 40 tone, prevăzută cu un mecanism hidraulic, care permite ca descărcarea să se facă simultan pe ambele părți și cu maximum de rapiditate.

In ultima vreme la uzina de automobile din Minsk productivitatea muncii a crescut considerabil. Astfel, asamblarea autocamioanelor de 6 tone se face acum de aproape șase ori mai repede decît în primul an al actualului cincinal. Pe de altă parte, a crescut producția de autocamioane basculante de 25 tone. Prețul de cost al unui autocamion de 6 tone a fost redus cu 25%, în comparație cu cel din anul 1951, iar prețul unui autocamion de 25 tone, cu aproape 50%.

Statul Sovietic răsplătește cu dragoste pe constructorii de automobile din Minsk pentru munca lor plină de abnegație și se îngrijește ca viața lor să devină mai bună, mai îmbelșugată. Și acest lucru îl simte în mod concret fiecare muncitor din marele colectiv al uzinei.

Comitetul de uzină cheltuiește

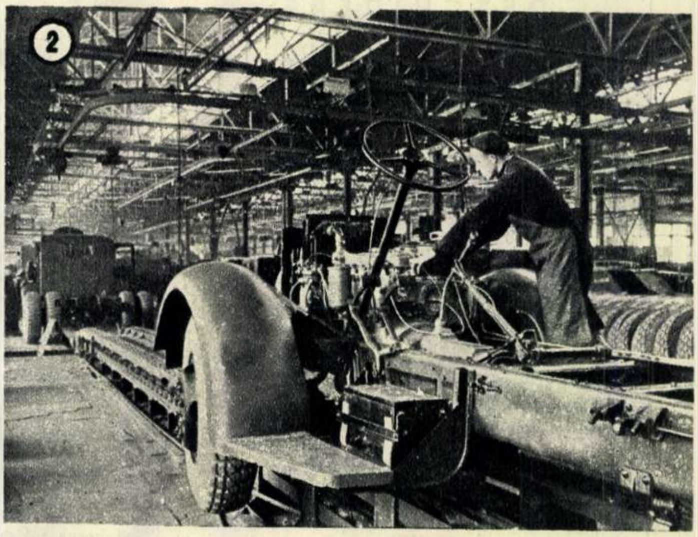
②

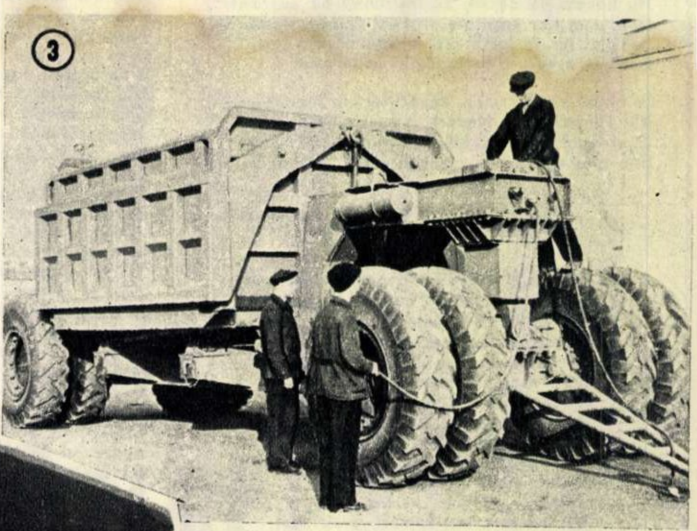
③

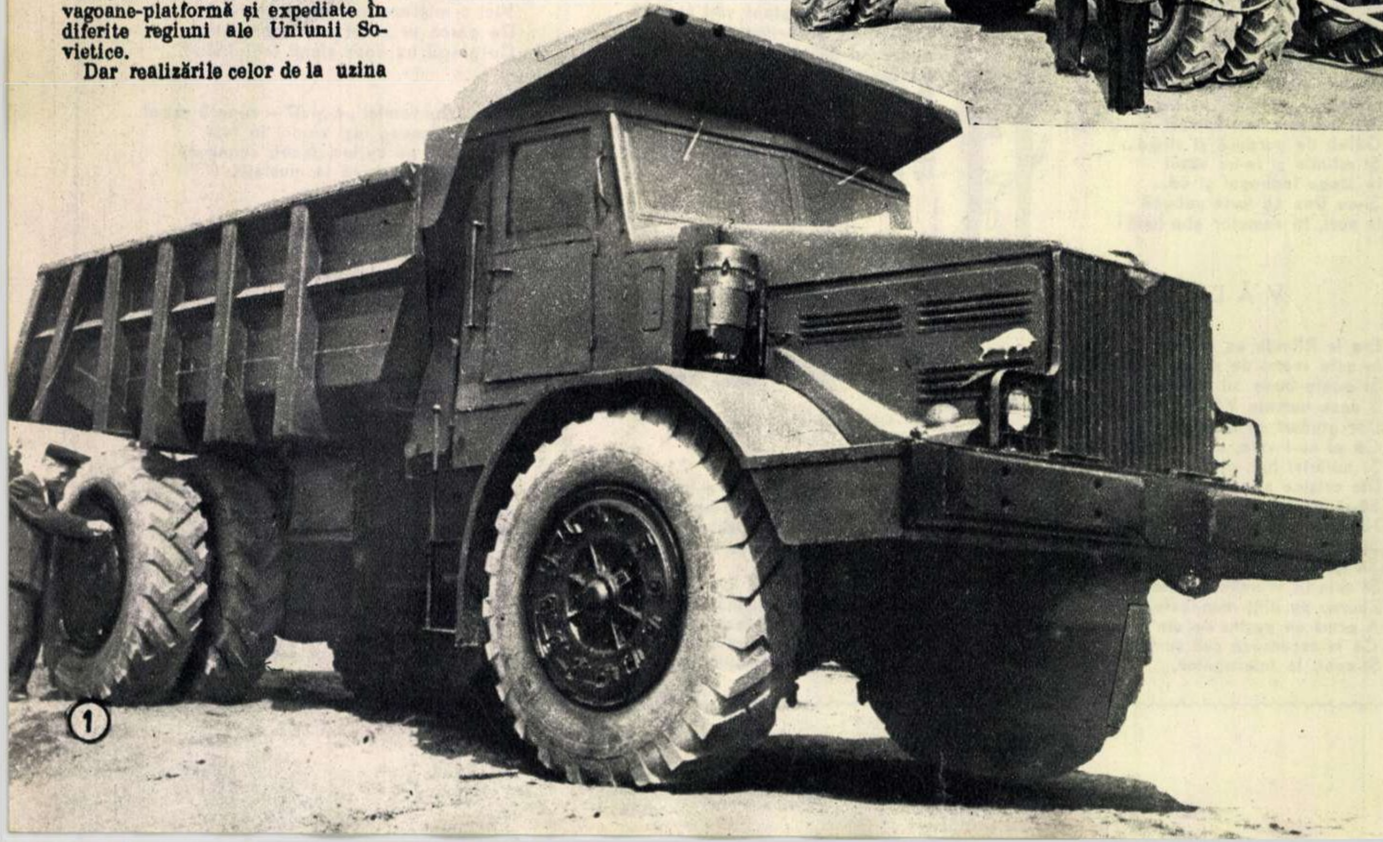
①

④

ILE din Minsk

5

6

anual sute de mii de ruble pentru amenajarea și întreținerea unor confortabile case de odihnă, pentru creșe și cămine de copii. Uzina posedă o minunată casă de odihnă la Bulduri, pe litoralul mării, lîngă Riga, unde în timpul verii se odihnesc zeci de familii de muncitori.

Fonduri uriașe sînt afectate pentru a se asigura lucrătorilor uzinei și condiții bune de locuit. Numai în ultimii ani s-au cheltuit peste 75 milioane de ruble pentru construirea de locuințe muncitorești. Mulți dintre muncitori și tehnicieni își construiesc case proprii cu ajutorul creditelor acordate de către stat.

Astfel orășelul muncitoresc al uzinei de automobile din Minsk crește și se dezvoltă văzînd cu ochii.

Pînă nu demult, în orășelul uzinei exista o singură școală medie tehnică de mecanică-auto. Astăzi numărul școlilor este mult mai mare, iar în toamna anului trecut s-a deschis aci și o filială a Institutului Politehnic.

In clădiri frumoase și luminoase sînt amenajate grădinițe și creșe, unde copiii lucrătorilor sînt educați și îngrijiți cum nu se poate mai bine *(foto 5)*. Peste 100 de tineri frecventează școala de muzică.

O mîndrie a celor de la uzina din Minsk este și Palatul Culturii, cu cele două cluburi ale sale, cu un stadion, terenuri sportive și un minunat parc. In timpul lor liber, muncitorii citesc, învață, fac sport. In cadrul clubului uzinei a fost organizat un studio de arte plastice, care dă posibilitate tinerilor constructori să-și valorifice talentele *(foto 4)*. Tineretul a creat și un puternic colectiv artistic cu echipe de teatru, cor și dansuri populare, care se bucură de mult succes.

Mulți dintre lucrătorii, inginerii și tehnicienii uzinei au locuințe în afara orășelului, chiar în centrul Minsk-ului, în blocuri construite special pentru ei. Din cele peste o sută de blocuri ale muncitorilor uzinei, unele se găsesc pe artera principală a capitalei bieloruse — pe bulevardul Stalin *(foto 7)*.

7

Recunoştinţa poporului faţă de un mare savant

Academicianul C. I. Parhon a împlinit 80 de ani de viaţă. Cu acest prilej Prezidiul Marii Adunări Naţionale a conferit eminentului om de ştiinţă titlul de Erou al Muncii Socialiste. In fotografie: tovarăşul Gh. Gheorghiu-Dej felicită pe acad. prof. C. I. Parhon, cu ocazia înmînării înaltei distincţii.

Un concert de neuitat

fotocronica FLACARII

Viaţa muzicală a Capitalei a înregistrat, la sfîrşitul lunii octombrie, un eveniment artistic de neuitat: concertul Filarmonicii de Stat în care eminentul muzician sovietic R. M. Glier a dirijat un bogat program de lucrări proprii. In fotografie: Reinhold Moriţovici Glier, felicitînd pe solista Liana Pasquali, după interpretarea Concertului pentru harpă şi orchestră.

★

Expoziţia Renato Guttuso

In localul Facultăţii de Arhitectură a putut fi văzută pînă de curînd o interesantă expoziţie de pictură şi grafică în care a expus artistul italian Renato Guttuso, premiat cu Medalia de Aur a Păcii. Cunoscut prin atitudinea sa consecvent democrată, ca şi prin arta sa realistă, Gutusso aduce în lucrările expuse imaginea poporului Italiei, care luptă pentru cucerirea unei vieţi mai bune. In fotografie: un grup de artişti plastici romîni vizitînd expoziţia.

Economii şi... cîştiguri

La 30 octombrie a avut loc tragerea de bază pentru obligaţiunile C.E.C. 4$^{0}/_{0}$ cu cîştiguri.

Un nou magazin

In Bucureşti, pe Calea Victoriei s-a deschis recent un magazin care desface produse ale Ministerului Industriei Chimice, magazinul „Tehnochimia". Aci cumpărătorii pot găsi cele mai felurite mărfuri, de la vopsele de toate culorile, pînă la poşetele de damă lucrate din vinilin, ballonseide impermeabile, obiecte casnice fabricate din mase plastice etc.

A 36-a aniversare a Comsomolului

La Palatul Pionierilor din Capitală a avut loc o adunare festivă consacrată celei de a 36-a aniversări a gloriosului Comsomol. La solemnitate au participat numeroşi pionieri care şi-au manifestat dragostea faţă de tineretul sovietic.

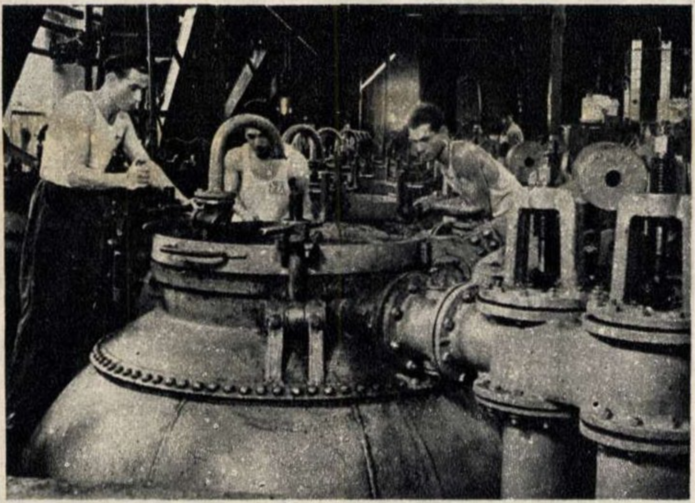

Cu agregate construite în ţară

Fabrica de zahăr din Arad a fost înzestrată cu o baterie de difuzoare ale cărei agregate sînt construite în ţara noastră.

fotocronica FLACARII

La un club muncitoresc

Clubul muncitoresc „Alexandru Sahia" din oraşul Hunedoara este vizitat zilnic de numeroşi muncitori. Biblioteca ce cuprinde peste 60.000 volume, sălile de lectură şi şah sînt pentru tineret locuri de plăcută recreaţie şi studiu.

Neagu MIRCEA
corespondent

ZECE ANI DE ACTIVITATE
A EDITURII DE STAT PENTRU LITERATURA POLITICA
1944 1954

ZECE ANI DE RODNICĂ ACTIVITATE

De zece ani Editura de Stat pentru Literatură Politică desfăşoară — în condiţiile de libertate create prin răsturnarea fascismului şi instaurarea regimului democrat-popular—o însemnată activitate de răspîndire a cărţii. Indrumată permanent de Partid şi folosind cu succes experienţa marilor edituri din Uniunea Sovietică, Editura de Stat pentru Literatură Politică s-a putut prezenta la această aniversare cu un bogat bilanţ de realizări. In aceşti ani nemuritoarele opere ale lui Marx şi Engels au fost tipărite în 1.718.230 exemplare, iar cele ale lui Lenin şi Stalin, cuprinzînd cîteva zeci de titluri, au fost editate în 11.692.390 exemplare.

Minorităţile naţionale s-au bucurat de o deosebită atenţie din partea editurii. S-au tipărit în limbile maghiară, germană, sîrbă, rusă şi ucraineană peste 80 de titluri, însumînd aproape 1.000.000 exemplare.

Datorită activităţii prodigioase a editurii, oamenii muncii din patria noastră au putut studia în aceşti ani şi o serie de importante lucrări ale conducătorilor partidului şi guvernului nostru, precum şi ale conducătorilor partidelor comuniste şi muncitoreşti din ţările de democraţie populară şi ţările capitaliste.

Cartea politică constituie pentru poporul nostru muncitor un uriaş sprijin în însuşirea marxism-leninismului. De aceea aceste succese bucură pe toţi cei ce muncesc. Ele îndreptăţesc pe oamenii muncii să aştepte noi şi noi opere care să-i ajute în munca lor neobosită de construire a socialismului.

Iată în fotografia de sus: prezidiul adunării festive ce a avut loc în Bucureşti, la Casa Prieteniei Romîno-Sovietice, cu prilejul aniversării celor zece ani de rodnică activitate a editurii. In fotografia de jos: un aspect din Expoziţia cărţii politice deschisă cu acelaşi prilej la „Librăria Noastră" nr. 1 din Capitală.

Experimentarea metodei Malţev

Metoda lui Terenti S. Malţev, experimentată pe pămînturile siberiene, a stîrnit un puternic interes în rîndurile agrotehnicienilor romîni. Chiar din această toamnă, la staţiunea I.C.A.R. Moara Domnească (regiunea Bucureşti), au început primele experienţe de lucrare a solului după noua metodă. Iată, în fotografie, plugul special construit pentru aplicarea acestei metode.

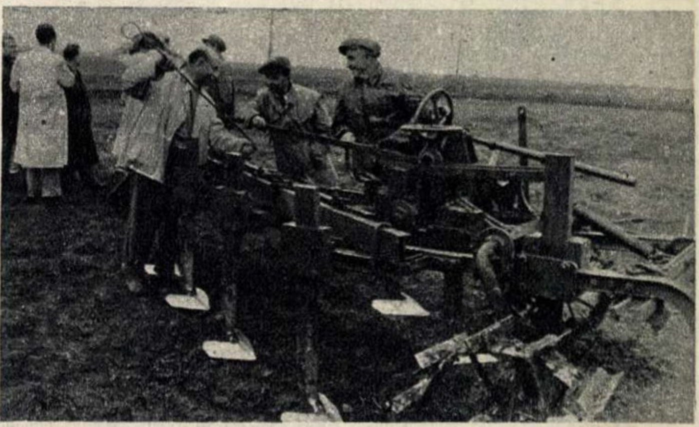

Intîlniri la ULAN-BATOR

La numai cîteva zeci de kilometri de deșertul Gobi se ridică cel mai frumos oraș al Republicii Populare Mongole: Ulan-Bator. In fotografie: piața centrală a orașului.

—note de drum—
de Ladislau TARCO

Se așezase în Mongolia o iarnă neobișnuit de grea. Asta o vedeam nu numai privind cîmpiile troienite, ci chiar trenul care ne ducea prin strălucirea albă a zăpezii, spre Ulan-Bator: vagoanele aveau căciuli de omăt afînat, iar la geamuri iarna împletise, din țurțuri de gheață, minunate perdeluțe cu horbotă. Privind prin geam întinderea nemărginită care parcă nu-și schimba cîtuși de puțin înfățișarea, aveam senzația că trenul nostru merge așa, fără țintă, mînat de beția nemărginirii.

Nu știu cîtă vreme să se fi scurs de cînd priveam întruna cîmpul. Cineva îmi atinse ușor umărul. Am tresărit, descleștîndu-mă din visare, căci nu auzisem să se fi apropiat cineva de mine. Era un mongol care voia să-mi spună ceva, dar nu înțelegeam din cuvintele lui nimic; doar pe chipul său citeam regretul că nu ne știm unul altuia limba. Ne-a scos însă curînd din încurcătură un tălmaci, care se ivi parcă știindu-se așteptat. Acum îmi era lesne să-l întreb pe tovarășul mongol.

— Te uiți la nămeți? — mi-a zis el. — Zăpadă ca asta afli destul de rar pe la noi. De obicei ninge puțin... Vezi, — adăugă el rîzînd, — nici animalelor noastre nu le place zăpada mare!

„Animalele noastre“! Nu știu cum vor fi sunînd aceste cuvinte în limba mongolă, dar pot spune că tovarășul meu de conversație le-a rostit cu multă căldură. Și e explicabil, deoarece bogăția principală a Mongoliei o constituie vitele și creșterea lor este îndeletnicirea străveche a poporului țării. Mongolului îi sînt dragi animalele sale, pe care le îngrijește temeinic, cu îndemînare și cu însuflețire. Dealtminteri, aveam să aud cuvinte tot așa de calde despre animale în cîntecele populare, aveam să văd dansuri redînd pasiunea îndeletnicirilor păstorești. Am văzut capete de cai sculptate cu neînchipuită măiestrie, în piatră ori în os. Am admirat uriașe turme de oi cu lînă deasă și moale, turme de capre și sute de cămile.

*

Auzisem în ultimii ani, de frumusețea capitalei Republicii Populare Mongole, de arhitectura sobră a clădirilor ei masive și acum, în tren, călătorind prin imensitatea de zăpadă și stînd de vorbă cu sfătosul meu tovarăș de călătorie despre crescătorii de vite, despre bogățiile de turme și cirezi, mă gîndeam cu vie curiozitate la necunoscutul, pentru mine, și atît de atrăgătorul Ulan-Bator. Cum va fi arătînd oare capitala unei țări de vestiți păstori?...

Am poposit la Ulan-Bator zece zile. În răstimpul acesta am stat prea puțin în camera de la hotelul „Altai“, unde eram găzduit. Cutreieram întruna străzile și bulevardele orașului, vizitam instituțiile, școlile și fabricile.

Ulan-Bator este un oraș mare și frumos, cu o sută de mii de locuitori.

Să numărăm doar cîteva dintre clădirile de seamă din oraș: în stînga hotelului „Altai“, în marea piață Suhe Bator, se înalță o clădire de patru etaje cu ornamentații de culoare gălbuie, ferestre largi și o intrare străjuită de coloane. Este reședința guvernului. În aceeași piață a fost ridicată clădirea impunătoare a Teatrului Mare. Contemplîndu-i arhitectura, m-am gîndit că acest teatru ar face cinste oricărei capitale din lume. Exteriorul, ca și interiorul clădirii, vădește o arhitectură de un înalt nivel artistic. Ornamentele de pe pereți, decorurile, basoreliefurile aurii de pe tavan, uriașul candelabru, scena spațioasă, construită după toate regulile teatrului modern, toate sînt în măsură să te încînte, toate îți vorbesc despre o Mongolie populară în plin avînt cultural. Apoi Universitatea, cinematograful central, școlile superioare și cele tehnice, circul de stat, întregesc tabloul capitalei Mongoliei noi.

Am fost într-o zi la combinatul „Cioibalsan“, cea mai mare unitate industrială a țării. Am trecut din secție în secție, din atelier în atelier. Fabrica produce 120 sorturi de mărfuri, are tăbăcărie, mari ateliere de pielărie, pîslă, postav și atîtea altele.

Și gîndurile se depănau... Profilul nou al capitalei se ridica semeț în fața ochilor mei. Da, Mongolia, străvechea țară de păstori, care amar de vreme n-a știut decît de mizerie, de jaf, de exploatare, și-a schimbat înfățișarea uimitor. Ce însemna, bunăoară, altădată, cuvîntul industrie pentru această țară îndepărtată? Probabil o vorbă străină, greu de rostit și atîta tot. Mînînd vitele bogaților localnici ori străini, mongolul sărac de odinioară n-avea de unde să știe că în lume există și fabrici. Astăzi, în înfloritoarea sa republică populară, condus cu înțelepciune de Partidul Popular Revoluționar și ajutat frățește de Uniunea Sovietică, poporul mongol și-a făurit o industrie proprie puternică. Republica are astăzi cîteva sute de întreprinderi industriale, care produc electricitate și mașini, materiale de construcții și produse de larg consum. Pe lîngă marele combinat industrial „Cioibalsan“, R.P.Mongolă se mîndrește cu combinatul energetic „Suhe Bator“ și cu uriașul combinat de preparate de carne „I. V. Stalin“. Aceste mari combinate, ca și multe alte obiective industriale, au fost construite în anii puterii populare, cu ajutorul generos al Uniunii Sovietice.

Așa am făcut cunoștință cu Ulan-Bator, frumoasa capitală a R. P. Mongole. Orașul îmi apărea, ca într-un basm, un oraș civilizat în mijlocul stepei, la numai cincizeci kilometri de deșertul Gobi.

I-am cunoscut pe oamenii Mongoliei. Au fețele arămii, cu pomeții ieșiți afară, ochii le sînt oblici; poartă „turlice“ colorate și cizme de pîslă... Asemeni poporului nostru, poporul mongol a lăsat în urma sa epoci întunecoase, de foame și mizerie și a intrat triumfător în noua sa istorie, pe care o făurește liber, sub conducerea partidului oamenilor muncii.

Printre primii mongoli cu care

1. Într-o creșă din Ulan-Bator. 2. Au sosit de la Ulan-Bator ziarele; locatarii unei iurte îndepărtate participă la citirea în colectiv a presei. In fotografie pot fi văzuți mongoli în pitoreștile lor costume naționale.

am vorbit, era un medic. Mă aflam în holul hotelului „Altai“ și-i ascultam vorba vioaie, în vreme ce afară vîntul urla, ridicînd vîrtejuri de zăpadă... Medicul mongol mi-a vorbit despre poporul său. Aici, la Ulan-Bator, spunea el, în trecut, pe cînd orașul se chema Urga, era doar o singură „casă de sănătate“. Cine să fi avut în negurile trecutului grijă de viața bieților păstori? În toată țara nu erau mai mult de 2-3 medici... Astăzi, însă, țara mongolilor liberi are 55 de spitale și 400 centre sanitare. Și sînt 2.500 de cadre sanitare. Medicul mi-a istorisit călătoriile lui „de serviciu“. Da, medicul mongol călătorește mult. Pe cal, pe cămilă, dacă sînt cazuri urgente, cu avionul, și este prezent oriunde și oricînd printre păstori.

Într-una din zile, plimbîndu-mă pe bulevardul I. V. Stalin, am cunoscut un învățător. Îl chema Nahîr. De la el am aflat că, înainte de revoluție, în Mongolia numărul neștiutorilor de carte era de 99,9 la sută. O singură școală avea Mongolia feudală, doar cu vreo 40 de elevi, și aceea zăcea scufundată în ceața budismului... Nahîr este astăzi unul dintre sutele de cadre didactice care activează în cele 430 școli ale R.P.Mongole... Nahîr e tînăr, crescut în anii libertății populare. Îmi spunea că, înainte vreme, în toată familia sa, neam de neamul lui, nici n-a auzit măcar că ar exista cărți, că sînt oameni care află atîtea lucruri înțelepte, deslușind semnele înșirate pe hîrtie. Cine să le fi spus de cărți, cînd aproape nimeni nu știa că există alfabet! Bogaților stăpînitori le trebuia avere și huzur. Poporul n-avea nici un drept, în schimb era supus celor mai cumplite cazne.

Și a crescut, în cele trei decenii, din sămînța aruncată pe sol fertil de Revoluția Populară, o cultură nouă, luminoasă, care e azi sprijin și îndemn pentru poporul renăscut.

...Era o dimineață senină, friguroasă, cînd am plecat cu o mașină, însoțit de o femeie cu gradul de sublocotenent în Armata Populară Mongolă, spre una dintre casele de odihnă din împrejurimile Ulan-Batorului. Am vizitat casa de odihnă, am admirat camerele luminoase, biblioteca, sala de muzică. La întoarcere, în stînga șoselei, zărirăm un grup de iurte... Nu era ceva neobișnuit. Iurte se văd pretutindeni în R.P.Mongolă, chiar și în capitala ei. Dar acestea mi s-au părut atît de singuratice, atît de părăsite în oceanul de zăpadă, încît am simțit pornirea subită de a le cerceta.

— Ce-ar fi să ne oprim, tovarășă?

La un semn al însoțitoarei mele, șoferul opri mașina. Am coborît de pe deal, spre iurtele de pîslă ce se ridicau, rotunde și cenușii, din zăpadă.

La iurte nu se bate la ușă; așa e obiceiul locului. Am intrat, deci, fără zăbavă și părerea că ar fi izolate, ce o avusesem, îmi dispăru în aceeași clipă. Nu, nu era nici singuratică, nici părăsită iurta asta! Înăuntru era cald și plăcut, mirosea a mîncare proaspăt gătită, iar din difuzorul aparatului de radio se auzea o armonioasă melodie rusească, veselă și cunoscută, transmisă de la Moscova. Am stat o clipă să ascult și să privesc. Da, în iurta asta de păstor se află un aparat de radio și nimeni nu se mira de prezența lui, firească tot așa ca și pîsla ce învelea cortul.

Am cugetat la ce știam din vechi istorisiri despre iurtele mongole, despre acele corturi mizere în care fumul ieșea pe ușă, o dată cu oamenii, și în care sălășluia sărăcia și boala. Desprins din amintiri, m-am uitat, parcă aflîndu-mă în cuprinsul unei povești, la mobila civilizată din iurta curat rînduită, la soba de tuci ce-și alunga fumul prin burlane, la covorul de pe dușumea și la raftul cu cărți.

În anii puterii populare neștiința de carte a fost silită să dea înapoi pas cu pas în R. P. Mongolă. Focar al culturii înaintate, Universitatea „Cioibalsan“ din Ulan-Bator ridică în fiecare an noi și noi cadre de oameni de știință și cultură. În fotografie: studenți mongoli în fața Universității „Cioibalsan“.

Într-un tîrziu ne-am așezat la o masă înaltă pentru două persoane, și gazda ne-a pus în față cești de kumîș aburind, acest lapte de iapă atît de plăcut la gust. Am vorbit îndelung despre vechea viață de mizerie a mongolilor, acum răposată pe veci, și despre viața cea nouă. Cînd am plecat, gazda ne spuse: *„Numai vîntul pustiului Gobi, foametea și moartea poposeau înainte vreme în iurtele noastre...“*

Poporul, avînd astăzi călăuză sigură pe comuniști, nu-și mai irosește puterile pentru a îngrășa pe alții. Lui îi revine truda mîinilor sale. Statul are grijă de bogăția de temelie a țării: vitele, care nu mai pier ca altădată, secerate de boli, lăsîndu-și păstorii în lacrimi; în Mongolia Populară există în prezent 500 de puncte veterinare, deservite de peste 5.000 de specialiști veterinari.

Poporul își cunoaște și-și folosește și celelalte bogății: cărbunele și petrolul, plumbul, argintul, arama și manganul, urșii, panterele și castorii, pădurile și ogoarele.

Poporul care altădată nu știa carte, se mîndrește azi cu oamenii de știință, cu artiștii, inginerii, medicii și profesorii săi.

...Primul student mongol care, după revoluție, a studiat în Uniunea Sovietică, se trage dintr-unul din triburile odinioară uitate de lume în nesfîrșitul deșert Gobi. Pe fostul student îl chema Rintchen. Acum are fire albe în păr și în barbă. L-am cunoscut într-o după amiază la un cinematograf din Ulan-Bator, unde rula un film despre luptele eroice ale poporului mongol. Scenariul filmului a fost scris, cum am aflat cu bucurie, chiar de Rintchen. Numele lui este binecunoscut nu numai în patria sa, căci fiul de păstori din Gobi este azi unul dintre cei mai mari scriitori ai Republicii Populare Mongole, laureat al Premiului „Cioibalsan“, cîntăreț realist al vieții noi a poporului său.

În zilele cîte le-am petrecut în tovărășia lui, valorosul scriitor Rintchen mi-a istorisit multe lucruri despre eroismul poporului mongol...

...Prin 1921, stepa mongolă gemea sub teroarea albă. Spînzurătorile, incendiile așezărilor omenești, hergheliile de cai ce galopau înnebunite prin stepă, aceasta era tabloul tulbure și tragic al vieții din vremea aceea. Baronul Ungern și hoardele sale albe izgonite din Rusia își făceau de cap în șesurile și prin munții țării. Mongolii nu s-au dat însă bătuți. Arații muncitori s-au strîns în cete de luptă, iar cetele luptătoare au alcătuit o armată revoluționară. Partidul Popular Revoluționar, partidul lui Suhe Bator și al lui Cioibalsan, era în fruntea acestei lupte patriotice, pe viață și pe moarte. Mi-a mai povestit scriitorul Rintchen că luptătorii din detașamentele Armatei Roșii, care au venit în ajutorul araților, spuneau:

— *Veți face minuni, voi mongolii, fiindcă sînteți viteji...*

Într-adevăr, minuni s-au făcut în Mongolia, minuni adevărate, născute din vitejia, din voința de libertate, din hotărîta năzuință spre progres a poporului mongol încolonat sub steagul partidului său netemător de piedici. Dintr-o țară a foametei și a bolilor, Mongolia a devenit astăzi o republică populară, înfloritoare, înaintată.

— Tovarășe, mi-a spus Rintchen cu flacără în priviri, la noi meleagurile acestea pietroase nu erau călcate altădată decît de caravane... Acum aleargă din miazănoapte spre miazăzi și de la răsărit la apus trenurile iuți și încăpătoare. La noi, noțiunea de fabrică era necunoscută și acum pe locurile, unde altădată păşteau în voia lor caii sălbatici, se ridică orașe cu fabrici, cu școli, muzee, teatre. Nu mai departe decît orașul nostru Urga... Se numea oraș, dar nu se adunau în el decît iurtele, colbul și bolile. Aruncă-ți însă acum privirea în jur, prin Ulan-Bator, orașul nostru de azi!

Acum, în Ulan-Bator sînt străzi largi, îngrijit pavate, case cu 3-4 etaje, ba și mai multe, pe străzile orașului gonesc mașini moderne, printre casele de locuit se înalță masiv, muzeele, redacțiile de ziare și reviste, așezăminte de cultură... Numai aici, în capitală, funcționează 17 mari întreprinderi industriale de stat, numeroase școli, spitale, cămine de copii.

Întîlniri neuitate la Ulan-Bator...

...Sînt fericit că am putut trăi măcar zece zile în acest oraș-prieten, pe care l-a făurit un popor de păstori iscusiți, călăuzit de înțelepciunea partidului său. Călătoria de neuitat prin Mongolia Populară, întîlnirile cu oamenii ei destoinici, mi-au confirmat odată mai mult adevărul, că un popor stăpîn pe destinele sale, pășind pe drumul construirii vieții noi, socialiste, poate face adevărate minuni, oriunde ar fi, în Europa sau în stepele bătute de asprele vînturi ale Asiei.

3. Acolo unde pînă în urmă cu trei decenii nu călcase picior de medic, în îndepărtatele cătune mongole, aterizează azi avioane sanitare, aducînd de la Ulan-Bator personal sanitar și medicamentele necesare bolnavilor. 4. Controlul veterinar la o herghelie de cai din Mongolia.

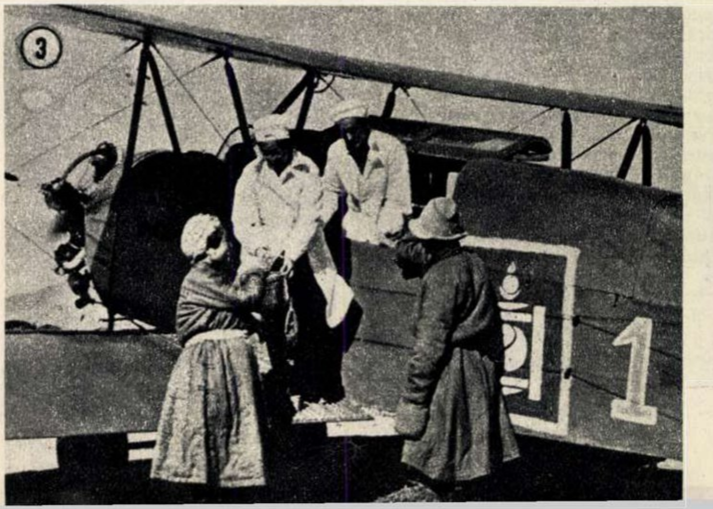

SCRIITORI ŞI CARŢI

STEPAN RAZIN*)

Eroii populari, acei care în secole trecute s-au ridicat pentru dreptatea norodului, au luptat şi şi-au dat viaţa pentru ea, trăiesc veşnic în conştiinţa poporului. Poveşti, balade, legende le perpetuează amintirea; din pilda faptelor lor, noi şi noi generaţii trag învăţătură valabilă pentru cele mai diferite epoci. Este aceasta una din justificările şi din sarcinile scrierilor cu temă istorică.

Cele o mie de pagini închinate de scriitorul sovietic Stepan Zlobin legendarului cazac Stepan Razin, conducătorul răscoalei care a zguduit pămînturile ruseşti între 1667 — 1671, fac să reînvie o întreagă epocă; un întreg popor se perindă în faţa noastră: sute de personaje, începînd de la ţarul Rusiei, de la boierii din marile dregătorii, şi pînă la ţăranii răsculaţi, fiecare cu viaţa şi faptele proprii; înţelegem şi tradiţia răscoalelor anterioare ale unui Bolotnikov sau Crivonos, exemple vii pentru Razin şi tovarăşii săi, precum şi întreaga moştenire pe care aceştia toţi o lasă urmaşilor.

Stepan Zlobin a construit în acest roman o adevărată epopee, reconstituind în adevăratele ei proporţii şi semnificaţii figura popularului Stenka Razin, atît de hulit şi minimalizat de scriitorii şi istoricii burghezi. O bogată documentaţie, o justă orientare, care denotă cunoaşterea temeinică a ceea ce înseamnă metoda realismului socialist şi folosirea ei în cercetarea şi redarea vieţii, l-au dus pe autorul micii povestiri pentru copii despre Razin, scrisă cu un sfert de veac înainte, la monumentala operă de azi, distinsă cu Premiul Stalin.

Pătrundem în miezul faptelor din carte o dată cu flăcăiandrul Stenka, care abia a început să deschidă ochii asupra lumii. I se pare că grasul Cornila e idealul vieţii de cazac; îl crede pe ţar scoborîtor direct al lui dumnezeu şi nu pregetă să ucidă pe cel care pusese un ţăran la jug, dar nici să cumpere o pereche de ciuboţele pentru a le dărui unei frumoase moscovite.

Luptele poporului rus cu duşmanii săi, nefericirea robilor ţărani, — toate acestea îi ajung ca un ecou îndepărtat, prin întîmplările aparent lipsite de legătură şi de sens: despre lupta cazacilor cu panii polonezi află mai ales cînd tatăl său e adus rănit grav — dar care sînt scopurile acestei lupte, Stenka nu se întreabă; despre robia ţăranilor el află cînd se întîlneşte cu fugarul Serghei, dar încă nu-l frămîntă cauzele fugii lui. Stenka e un fecior neştiutor, naiv, pe care-l cîştigă perspectiva de a primi în dar de la Cornila un cal straşnic, un şoim iscusit.

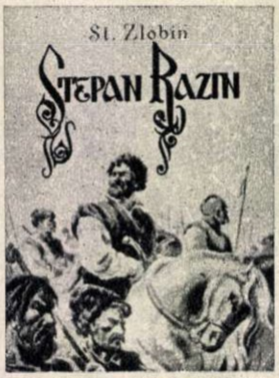

Şi dacă în primul volum, care urmăreşte drumul lui Stepan Razin pînă la treapta de hatman al întregii căzăcimi de la Don, fiecare capitol şi aproape fiecare episod îl aveau pe el în centru, — de aici încolo cartea începe să urmărească planuri multiple, sugerîndu-ne astfel şi prin construcţie, atît amploarea pe care o ia mişcarea, cît şi lărgirea perspectivei eroului, faptul că el devine capabil să privească lumea cu ochii unui conducător.

Romanul lui St. Zlobin împlineşte figura hatmanului Razin şi prin ecourile pe care răscoala condusă de el le are în cele mai diferite medii. Raportate la această mişcare, ca element în cel mai înalt grad tipic relaţiilor sociale din acea epocă, sînt definite celelalte clase şi categorii sociale, celelalte personaje. Conflictul apare deci cu deosebită claritate şi ascuţime. De o parte lumea ţarului, a boierilor, căpitanii lor, uneltele lor în rîndul căzăcimii — de alta Razin cu colaboratorii săi cei mai apropiaţi, Vasili Us, Serghei-Chiorul, Frol şi alţii. Desfăşurarea răscoalei, masiva participare a ţărănimii robite, îi dau posibilitate autorului să sublinieze scopurile diferite ale maselor de răsculaţi, ale cazacilor şi ale iobagilor, precum şi să sugereze cauzele eşecului ei în condiţiile în care se desfăşura. În acelaşi timp reiese solidaritatea în luptă a năpăstuiţilor, mai presus de deosebiri naţionale.

Avem în romanul „Stepan Razin" o frescă plină de adevăr a unei epoci frămîntate din trecutul Rusiei, care ne ajută să cunoaştem nu numai viaţa şi practicile de acum trei sute de ani, dar şi să înţelegem mai adînc rădăcinile eroismului popoarelor rus şi ucrainean, temeiurile mîndriei, dorului de libertate şi îndrăznelii care au caracterizat totdeauna aceste popoare.

Trebuie subliniată şi frumoasa prezentare a versiunii romîneşti a acestui volum. Traducerea, realizată de Alexandru Kiriţescu şi Andrei Ivanovschi, precum şi desenele şi coperta pictorului A. Stoicescu, sînt un succes al activităţii editoriale. Ele contribuie din plin în a-l ajuta pe cititorul romîn să cunoască romanul lui Stepan Zlobin la înălţimea originalului.

Mihai GAFIŢA

---

*) „Stepan Razin", roman de Stepan Zlobin. Editura „Cartea Rusă."

I. Grigorescu: SCRISOARE DIN MOSCOVA*)

Reportajele cuprinse în acest volum — dintre care cele mai multe au apărut în presa noastră în ultimul timp — sînt rodul anilor petrecuţi de autor ca student la Moscova, capitala plină de măreţie a patriei socialismului.

Străbate în paginile lucrării intenţia autorului de a surprinde în tot ce vede mugurii primăverii omenirii. Intîiele semne ale comunismului le-a recunoscut — acesta este unul din meritele principale ale lucrării — nu atît în constucţiile monumentale, în tehnica avansată care îngăduie mutarea unor cartiere întregi fără ca viaţa să fie stînjenită, ci în oamenii conştiinţei comuniste.

Fără să ignore chipurile unora dintre cei ce prin munca şi lupta lor au dus socialismul la biruinţă — ca Grigore Alexandrovici Moscovin, preşedintele unui colhoz din regiunea Odessei, sau ca minunata, prin modestia ei, Pulkeria Ivanovna — I. Grigorescu ne vorbeşte cu deosebire despre tinerii constructori ai comunismului.

Autorul a fost impresionat, de pildă, de fenomenul, atît de firesc pentru tinerii muncitori sovietici, de a-şi însuşi chiar în procesul producţiei o înaltă calificare politehnică. Recurgînd la notaţia lapidară, simplă, sobră, dar plină adesea de nerv, scriitorul ne dezvăluie profilul moral al tînărului muncitor sudor Victor Pogodin. Distins prin rîvna, priceperea şi eroismul în muncă, el primeşte înalta cinste de a suda pe cel mai înalt turn al Universităţii Lomonosov uriaşa stea roşie ce va domina — mesager al comunismului — întinsul podişului Valdai. Victor Pogodin trece, apoi de pe schelele universităţii, în băncile facultăţii de fizico-matematici al aceleiaşi universităţi.

Cu toate că I. Grigorescu înfăţişează faptele cu o caldă înţelegere, se resimte totuşi o oarecare lipsă de experienţă artistică în zugrăvirea oamenilor. Adeseori unghiul sub care-i priveşte autorul e identic, procedeul de a-i înfăţişa uniform, încît lasă impresia privirii oamenilor de la distanţă (cazul Katiuşei Tcaceva, de exemplu).

Specificul societăţii sovietice este sugerat mai ales prin relevarea unora dintre minunatele calităţi morale ale oamenilor sovietici. „*Trenul merge spre răsărit*" este unul din cele mai izbutite reportaje tocmai datorită faptului că întîmplările pe care le narează autorul scot la iveală alese însuşiri ale oamenilor sovietici — prietenie dăruită fără reticenţe, încredere nemărginită în viaţă, sentimentul că popoarele Ţării Socialismului alcătuiesc o mare dar unită familie sovietică. Şi „*Accidentul baletistei*" este o mărturie despre această atît de omenească solidaritate sovietică. În timpul unui spectacol la Teatrul Mare, o tînără şi talentată baletistă execută greşit o piruetă dificilă şi cade. Pe faţa tinerei fete s-a zugrăvit spaima. Se aştepta ca publicul să-şi manifeste dezaprobarea. Teama tinerei fete a fost risipită însă de aplauzele frenetice ale spectatorilor care, înţelegînd neliniştea dansatoarei, o încurajau.

Prezentînd crîmpeie din viaţa unor studenţi străini veniţi să-şi completeze studiile în Uniunea Sovietică („*Ucenici la şcoala lui Gorki*", „*Kim*", „*František*"), autorul a ştiut să înfăţişeze dragostea cu care aceştia sînt înconjuraţi de cetăţenii Moscovei şi să scoată la iveală sentimentul oaspeţilor că Uniunea Sovietică a devenit pentru ei o a doua patrie.

Respectul cu care micuţa Son Hi, din ţara dimineţilor liniştite, ascultă la radio în fiecare dimineaţă bătăile solemne, grave, ale clopotelor din Kremlin — în preajma căruia fratele ei Kim învaţă într-un institut de literatură să devină un cetăţean de nădejde al mult încercatei lui patrii — e expresia plină de gingăşie a devotamentului cu care e înconjurată Uniunea Sovietică de către oamenii cinstiţi ai lumii.

Evocînd ultimii ani ai lui V. I. Lenin (*La Leninskie Gori*), sau prezentînd casele-muzeu închinate lui L. Tolstoi, M. Gorki sau N. Ostrovski, autorul aduce şi unele precizări preţioase pentru cititorul romîn referitoare la viaţa şi lupta acestora pentru împlinirea viselor de aur ale umanităţii.

Uneori, însă, notaţiile emoţionante, comunicînd nemijlocit gîndurile şi simţămintele autorului, sînt înlocuite — ca în reportajul „Pe strada Lesnaia nr. 55" — cu inspiraţia livrescă, transmiterea mijlocită, îmbîcsită de citate insuficient interpretate, fapt care n-are darul de a ridica valoarea reportajelor.

In totalitatea lui volumul „Scrisoare din Moscova" îl legitimează pe autor ca pe un tînăr înzestrat, ce-şi alimentează vigoarea scrisului dintr-o bogată experienţă de viaţă. Dacă uneori tinereţea îl împiedică pe autor să folosească un registru artistic prea variat sau dacă alteori observaţia sa se poticneşte la suprafaţa lucrurilor, tot tinereţea este aceea care compensează aceste scăderi, inerente unui debut, prin şuvoiul fierbinte de viaţă ce curge prin paginile lucrării.

C. M.

---

*) E. S. P. L. A.

Compozitorul sovietic Reinhold Moriţovici Glier — creatorul muzicii baletului „Macul roşu" — în mijlocul artiştilor romîni care au interpretat acest balet pe scena Teatrului de Operă şi Balet al R. P. R.

BUCURIA UNEI ÎNTÎLNIRI

— Convorbire cu compozitorul R. M. Glier —

Fotografii de Andrei LOVINESCU

Timp de cîteva săptămîni a putut fi văzut, participînd la discuţiile vii ale compozitorilor noştri ori asistînd la repetiţiile baletului „Călăreţul de aramă", dirijînd concerte ale Filarmonicii ori în mijlocul maselor iubitoare de muzică, un oaspete drag, primit cu emoţie şi bucurie de poporul nostru: eminentul muzician sovietic Reinhold Moriţovici Glier. Compozitor,binecunoscut nouă mai ales din muzica de o mare profunzime şi melodicitate a baletului „Macul roşu", precum şi din cea mai recentă montare a Teatrului de Operă şi Balet, „Călăreţul de aramă", maestrul Glier ne-a făcut cunoscută, prin prezenţa sa în mijlocul nostru, o personalitate bogată şi activă, o vitalitate şi o vigoare artistică remarcabile.

Răstimpul petrecut în ţara noastră, compozitorul care numără peste şase decenii de activitate creatoare, l-a dăruit cu o tinerească pasiune studierii folclorului nostru muzical, cunoaşterii actualei etape de dezvoltare a muzicii noastre, a compozitorilor şi interpreţilor noştri, mărturisind interesul cald al omului de artă sovietic pentru creaţia artistică a unui popor prieten.

În dimineaţa în care ne anunţasem vizita, maestrul Glier repeta, împreună cu solişti ai Orchestrei Filarmonice, piese din concertul pe care urma să-l dirijeze peste cîteva zile în faţa publicului romînesc. Şi, în ciuda deselor întîlniri pe care maestrul le-a acordat reprezentanţilor presei — şi care, trebuie s-o recunoaştem, i-au răpit destul timp — Reinhold Moriţovici Glier a răspuns cu multă bunăvoinţă la întrebările formulate de revista noastră.

Am cerut marelui compozitor să ne povestească unele amănunte asupra procesului de creaţie a muzicii „Macului roşu", lucrare ce marchează o etapă nouă în istoria acestui gen: apariţia baletului inspirat din via contemporaneitate, în care sînt înfăţişate mari conflicte sociale şi sînt aduse pe scenă masele revoluţionare ale poporului.

Cu multă simplitate, cu o voce caldă şi prietenească, maestrul Glier începu să ne povestească:

„Crearea „Macului roşu" îşi are într-adevăr o poveste a sa, care-l deosebeşte de felul în care au luat naştere alte balete. În mod obişnuit, compozitorul lucrează asupra libretului finisat de autor, după care, muzica fiind terminată, intră în acţiune maestrul de balet şi, în sfîrşit, interpreţii. „Macul roşu" a fost lucrat de la început pînă la sfîrşit în colectiv, act cu act, scenă cu scenă: pe măsură ce libretistul Kurilko termina un fragment, eu compuneam muzica, maestrul de balet Tihomirov lucra coregrafia, iar balerina Gheljer — interpreta lui Tai Ho — începea munca de interpretare. Acest stil de muncă, nefolosit pînă atunci — şi ale cărui efecte pozitive le-am simţit concret tot timpul pe parcurs — era cerut de însăşi natura cu totul nouă a baletului. În şedinţa pe care noi o avusesem în primăvara lui 1926 cu direcţia Teatrului Mare din Moscova, s-a dezbătut vreme îndelungată problema baletului nou, sovietic, a cărui apariţie era resimţită ca o necesitate vitală. Toţi am căzut de acord că trebuie neapărat să creăm un balet inspirat din realităţile epocii noastre. Cum să facem însă acest lucru, nu ştiam prea bine. Şi întrucît pe atunci evenimentele revoluţionare ce răscoleau uriaşa Chină erau în atenţia tuturor, şi cum Kurilko şi Gheljer erau de-a dreptul îndrăgostiţi de muzica şi coregrafia chineză—cunoscute de ei dintr-o călătorie făcută în China — ne-am hotărît să lucrăm un balet care să aducă imagini vii din lupta poporului chinez. Greutăţi mari au fost şi după aceea; a trebuit să desfăşurăm o intensă şi migăloasă muncă de documentare, pentru că pe atunci nu aveam bogăţia de material ce-l posedăm astăzi asupra artei chineze. Ascultam discuri, urmăream concertele pe care le dădeau la noi instrumentiştii chinezi şi ne întîlneam mereu pentru a ne împărtăşi noile cunoştinţe. Urmăream cu toţii repetiţiile şi, cum vedeam că ceva nu merge bine, începeam pe loc să lucrăm, să transformăm. Şi astfel, la capătul unui an de muncă, în iunie 1927, „Macul roşu" a fost prezentat în premieră pe scena Teatrului Mare din Moscova, continuînd a figura în repertoriul permanent al teatrului pînă în 1949, cînd maestrul de balet Lavrovski a realizat cea de a doua redacţie a baletului."

— Am dori să ne spuneţi ce elemente noi a adus această de a doua redacţie a baletului, întrucît, după cum desigur ştiţi, şi la noi „Macul roşu" se prezintă acum într-o nouă montare, de o mai mare profunzime ideologică şi o mai înaltă realizare artistică decît cea dintîi.

„Cunosc istoria celor două redacţii succesive ale „Macului roşu" pe scena Teatrul de Operă şi Balet din R.P.R., prima din unele relatări şi dintr-un bogat album ce mi s-a trimis la Moscova, cea de

Vladimir Bedea în rolul căpitanului sovietic.

Irinel Liciu în rolul eroinei Tai Ho.

Alexe Ion în rolul lui Ma Li-cen.

Oleg Danovski în rolul lui Li Șan-fu

Artiştii Alexe Ion (Ma Li-cen), Vladimir Bedea (căpitanul sovietic) şi Bojidar Petrov (fochistul vasului sovietic) într-o scenă din baletul „Macul roşu".

Irinel Liciu în rolul dansatoarei Tai Ho şi Oleg Danovski în cel al lui Li Şan-fu.

a doua dintr-un frumos spectacol pe care l-am văzut în Bucureşti şi care mi-a făcut o deosebită impresie. Aş putea spune că, în mare, deficienţele înregistrate la prima montare a „Macului roşu" în ţara dvs. au repetat cele ale primei montări a acestui balet pe scena Teatrului Mare din Moscova.

În acest spectacol, întreaga acţiune gravita în jurul dansatoarei Tai Ho, conflictul între cele două lumi care se înfruntă fiind prezentat cu mai puţină intensitate. Ma Li-cen, tînărul hamal pe care noi l-am conceput apoi ca o întruchipare a forţei revoluţionare a poporului, nici nu exista în prima versiune, ceea ce în mod firesc ducea la o diminuare a rolului şi însemnătăţii masei muncitorilor. De asemeni, pe lîngă vasul sovietic care apărea în port în prima redacţie a baletului, noi am introdus în cea de a doua şi un vas american, din care culii descarcă lăzi ce se dovedesc pînă la urmă că sînt pline cu arme. Aceasta declanşează cu putere, chiar de la început, ciocnirea dintre cele două lumi, şi dă mult dramatism desfăşurării acţiunii. Tot în a doua redacţie, noi am creat pentru Ma Li-cen un dans cu caracter satiric, care evocă cumplita exploatare de pe vremuri a poporului chinez, dar şi lupta lui tot mai conştientă împotriva exploatatorilor. De asemeni, am introdus un nou final, a cărui acţiune se petrece după victoria revoluţiei proletare, şi care întregeşte armonios spectacolul. În felul acesta, noi am găsit unele rezolvări problemei dificile pe care ne-a pus-o cea de a doua redacţie a „Macului roşu": prezentarea în 1949 a unui subiect conceput în 1927, actualizarea lui neforţată".

— Cititorii revistei noastre ar mai dori să afle de la dvs. şi unele lucruri despre crearea muzicii baletului „Călăreţul de aramă", părerile dvs. despre felul în care acesta a fost montat pe scena Teatrului de Operă şi Balet al R.P.R.

„Călăreţul de aramă" a fost lucrat cu 20 de ani mai tîrziu ca „Macul roşu", ca un omagiu adus peste decenii marelui Puşkin, de la a cărui moarte se împlineau 150 de ani. De astă dată, libretul lui Abalimov exista — baza lui fiind însuşi poemul lui Puşkin, precum şi unele fragmente din alte opere ale marelui poet, ca „Arapul lui Petru cel Mare" şi „Istoria lui Petru cel Mare". Baletul fiindu-ne cerut de Teatrul de Operă şi Balet „Kirov" din Leningrad, am lucrat mai tot timpul cu artişti leningrădeni — maestrul de balet Zaharov, pictorul Bobîşev, dansatorii Dudinskaia şi Sergheev — care s-au dovedit a fi artişti de o mare sensibilitate şi poezie. Pasiunea cu care ei au lucrat la acest balet închinat oraşului lor (şi trebuie să spunem că locuitorii Leningradului îşi iubesc cu dragoste aprinsă oraşul) a fost contagioasă, astfel că întreaga muncă asupra „Călăreţului de aramă" a fost dusă într-un ritm intens, plin de entuziasm. M-am străduit să compun o astfel de muzică care să nu se rezume la o simplă ilustraţie muzicală a acţiunii, ci să o completeze printr-o dezvăluire emoţionantă, vie, a ideilor de bază, a conflictului şi personajelor. Întrucît, aşa cum spunea şi Belinski despre poemul lui Puşkin, „adevăratul lui erou este Petersburgul", am consacrat una din principalele teme ale muzicii, imnului închinat marelui oraş. Un grup de teme, mai mult cu caracter liric, sînt legate de caracterizarea personajelor centrale ale baletului, Evghenii şi Paraşa, baletul cuprinzînd de asemeni o serie de dansuri populare ruse, dansul marinarilor olandezi etc.

„Călăreţul de aramă" a fost montat pe mai multe scene din ţara noastră, însă el trece acum — cu prilejul prezentării sale la Bucureşti — pentru întîia oară graniţele Uniunii Sovietice. De aceea am urmărit cu mult interes desfăşurarea repetiţiilor, care anunţau un spectacol adîncit, lucrat cu multă grijă artistică. Irinel Liciu, interpreta Paraşei, îşi trăieşte cu multă autenticitate rolul şi m-a impresionat prin măiestria şi înalta ei tehnică coregrafică. Publicul va fi, desigur, cucerit de interpretarea ei, ca şi de cea a tînărului dansator Gabriel Popescu, care dovedeşte frumoase posibilităţi.

La noi se obişnuieşte ca atunci cînd două teatre prezintă acelaşi balet, interpreţii principali să joace — în schimb de experienţă — şi pe scena celuilalt teatru. Astfel, Sergheev şi Dudinskaia au prezentat cîteva spectacole la Moscova, iar Strucikova şi Jdanov au stat cîtăva vreme la Leningrad.

Dorinţa mea este ca, alături de spectatorii sovietici, să-i văd pe talentaţii dansatori romîni pe scenele teatrelor de Operă şi Balet din Moscova şi Leningrad."

Scenă din baletul „Macul roşu" de R. M. Glier. In fotografie: artiştii Oleg Danovski, Ioan Granea şi Alexe Mihailovici.

Vladimir Bedea (căpitanul sovietic) şi Irinel Liciu (Tai Ho)

1001 libertăți americane

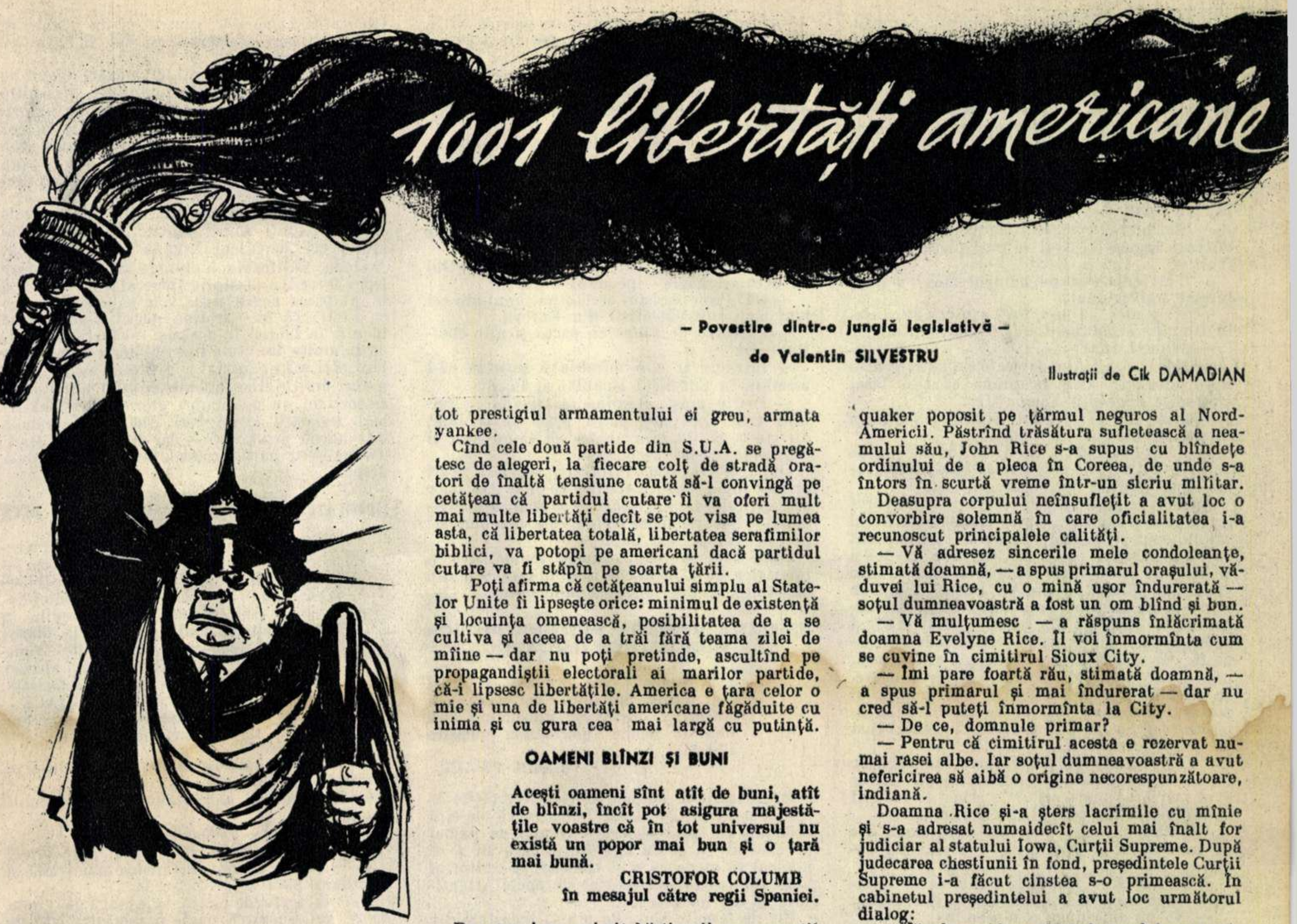

– Povestire dintr-o junglă legislativă –

de Valentin SILVESTRU

Ilustrații de Cik DAMADIAN

> **La mine clienții sînt liberi să-și aleagă culoarea mașinii cu condiția ca aceasta să fie culoarea neagră.**
>
> **FORD**

Americanul pur-sînge e foarte mîndru că în rada portului New-York se află o femeie de piatră care simbolizează libertatea. Fiecare coloană din ziarele trustului Hearst pomenește de cel puțin cîteva ori cuvîntul *liber*. Fiecare film produs de corporația Hollywood prezintă eroi care se eliberează pe sine sau își arogă această nobilă misiune spre a o înfăptui pe spinarea altora. Cărțile, revistele, spectacolele, discursurile politicienilor, pastorilor, negustorilor, generalilor, avocaților, cuprind de asemenea cantități importante de libertate, atît de importante, încît guvernul Statelor Unite ale Americii a hotărît să exporte din acest produs, bineînțeles contra cost și în condiții avantajoase pentru exportator. După război, libertatea americană a copleșit din belșug Franța și Italia, Germania de vest și țările Beneluxului. S-a revărsat năvalnic peste Cian Kai-și și peste Li Sîn Man și i-a adunat pe toți cei ce vor și nu vor intra într-o singură oală enormă, ca să fiarbă pentru interesele Americii. Oala a fost numită *lumea liberă*. Pe capac s-a așezat, cu tot prestigiul armamentului ei greu, armata yankee.

Cînd cele două partide din S.U.A. se pregătesc de alegeri, la fiecare colț de stradă oratori de înaltă tensiune caută să-l convingă pe cetățean că partidul cutare îi va oferi mult mai multe libertăți decît se pot visa pe lumea asta, că libertatea totală, libertatea serafimilor biblici, va potopi pe americani dacă partidul cutare va fi stăpîn pe soarta țării.

Poți afirma că cetățeanului simplu al Statelor Unite îi lipsește orice: minimul de existență și locuința omenească, posibilitatea de a se cultiva și aceea de a trăi fără teama zilei de mîine — dar nu poți pretinde, ascultînd pe propagandiștii electorali ai marilor partide, că-i lipsesc libertățile. America e țara celor o mie și una de libertăți americane făgăduite cu inima și cu gura cea mai largă cu putință.

OAMENI BLÎNZI ȘI BUNI

> **Acești oameni sînt atît de buni, atît de blînzi, încît pot asigura majestățile voastre că în tot universul nu există un popor mai bun și o țară mai bună.**
>
> **CRISTOFOR COLUMB**
> **în mesajul către regii Spaniei.**

Da, așa i-au primit băștinașii pe oaspeții ciudați care acum vreo cinci sute de ani au pus piciorul pe pămîntul lor. Columb mărturisește că l-au impresionat prin blîndețea și bunătatea lor și că s-au apropiat de noii veniți cu zîmbetul pe buze și privirile senine.

Apoi spaniolii și portughezii, francezii și olandezii, britanicii și alte seminții de căutători de aur și-au făcut o datorie de onoare din a extermina cu regularitate zeci de mii de asemenea oameni blînzi și buni. După ce America s-a transformat dintr-un ținut misterios într-un continent împărțit pe state, yankeii au alcătuit niște țarcuri numite *rezervații*, în care indienii să fie distruși într-un chip blînd și civilizat și mai ales fără zgomot. Pentru cei aflați în orașe, constituția Statelor Unite nu face nici un fel de diferențiere. Autoritățile țin însă riguroasă socoteală contabilă de fiecare picătură de sînge indian, care curge prin vinele unui cetățean american. Socoteala o țin de la Columb încoace, pentru moși și strămoși, pe timpul vieții cetățeanului și după moarte.

John Rice, de exemplu, din Des Moines, statul Iowa, constituia tocmai un asemenea gen de cetățean.

Poate că strămoșul lui a fost cel dintîi indian care la 12 octombrie 1492 i-a oferit cu blîndețe lui Columb amuletele sale de aur. Poate că străbunicul lui a întins cel dintîi — cu blîndețe și bunătate — luleaua prieteniei primului quaker poposit pe țărmul neguros al Nord-Americii. Păstrînd trăsătura sufletească a neamului său, John Rice s-a supus cu blîndețe ordinului de a pleca în Coreea, de unde s-a întors în scurtă vreme într-un sicriu militar.

Deasupra corpului neînsuflețit a avut loc o convorbire solemnă în care oficialitatea i-a recunoscut principalele calități.

— Vă adresez sincerile mele condoleanțe, stimată doamnă, — a spus primarul orașului, văduvei lui Rice, cu o mină ușor îndurerată — soțul dumneavoastră a fost un om blînd și bun.

— Vă mulțumesc — a răspuns înlăcrimată doamna Evelyne Rice. Îl voi înmormînta cum se cuvine în cimitirul Sioux City.

— Îmi pare foartă rău, stimată doamnă, — a spus primarul și mai îndurerat — dar nu cred să-l puteți înmormînta la City.

— De ce, domnule primar?

— Pentru că cimitirul acesta e rezervat numai rasei albe. Iar soțul dumneavoastră a avut nefericirea să aibă o origine necorespunzătoare, indiană.

Doamna Rice și-a șters lacrimile cu mînie și s-a adresat numaidecît celui mai înalt for judiciar al statului Iowa, Curții Supreme. După judecarea chestiunii în fond, președintele Curții Supreme i-a făcut cinstea s-o primească. În cabinetul președintelui a avut loc următorul dialog:

— Vă adresez sincerele mele condoleanțe, stimată doamnă. Avem informații că, fiind de origine indiană, soțul dumneavoastră a fost în același timp un om bun și blînd.

— Vă mulțumesc, domnule președinte — a răspuns îndurerată văduva. — Dar care e hotărîrea Curții?

— Primăria are dreptate. Am putea oare profana memoria albilor din cimitir, îngropînd alături de ei oseminte de origine indiană?

Numai în felul acesta a putut afla John Rice că unui cetățean american bun și blînd, care are deplina libertate de a muri, legea îi oferă ocrotire și după moarte. Îi lasă libertatea să-și păstreze originea și, în anumite condiții, îl obligă cu duioasă bunăvoință la aceasta.

PREOCUPĂRI ISTORICO-ETNICE ALE UNOR AUTORITĂȚI CONSULARE

> **Căci aceasta a fost propriu-zis începutul Americii. Bieții oameni, alungați din propria lor țară, neputînd trăi bine în Olanda, se hotărîră să se așeze în Lumea Nouă.**
>
> **TH. CARLYLE**
> **despre primii coloniști în America de Nord.**

Poate de aceea legile americane de la sfîrșitul secolului al XVIII-lea au fost atît de bine-

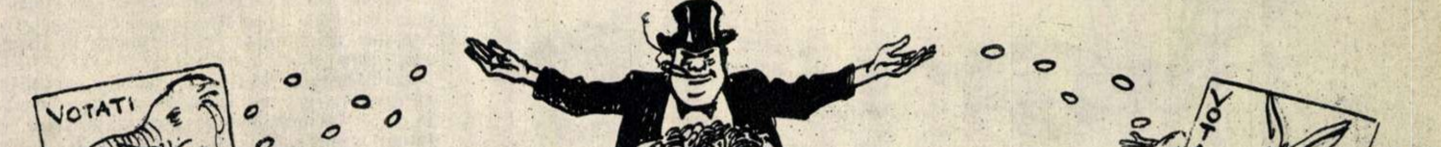

voitoare faţă de emigranţi şi călători. Amintindu-şi de cruntele lor începuturi, legislatorii s-au gîndit să deschidă larg porţile noului continent celor ce-ar vrea să-şi caute fericirea într-însul.

Plin de încîntare că a primit o asemenea invitaţie, a urcat treptele ambasadei americane din Oslo un cetăţean norvegian în vîrstă de aproape nouăzeci de ani. Ofiţerul cu ochelari negri l-a primit politicos, i-a confruntat chipul cu fotografia din fişa pentru paşaport şi a fluierat a pagubă, bătînd cu degetul îngălbenit în cartonaş.

— Stai prost cu bunicul, amice, i s-a adresat ofiţerul flegmatic. N-ai să poţi pleca la New-York.

— L-aţi cunoscut pe bunicul meu? s-a interesat norvegianul.

— Scrie aici că n-a fost cumsecade. Uite, în timpul războiului Cer... Crem... Crimeii...

— Crimeii, da?

— Mda... A arătat o oarecare simpatie pentru ruşi. Înţelegi? Asta înseamnă că ţi-a lăsat moştenire concepţii comuniste.

— Bine, dar războiul Crimeii a avut loc acum vreo sută de ani. Şi-apoi...

— Hehe — a zîmbit ironic ofiţerul — nu ne duci pe noi cu de-alde astea. Soldat! Îndrumă-l pe moşulică spre ieşire.

Întrucît relatarea acestei întîmplări a apărut într-o gazetă engleză, se prea poate ca scriitorul catolic englez Graham Greene să se fi amuzat citind-o. El îşi petrecuse vacanţa în Haiti şi în drum spre patrie s-a gîndit să facă şi o vizită de plăcere în Statele Unite. Ajuns în Porto-Rico, în timp ce aştepta controlul bagajelor, a observat din ce în ce mai intrigat că împrejurul lui se învîrt cîţiva indivizi suspecţi. Încercînd să se deplaseze cîţiva paşi, unul dintre indivizi l-a somat să nu se mişte. În cele din urmă a fost poftit într-un birou al portului San-Juan. Un ofiţer american cu ochelari negri a început să-i pună întrebări cam de acest soi:

— Ce fel de mănuşi purta mama dumitale? Ce fel de filme îţi plăceau cînd erai copil? De ce ai o valiză de piele roşie? Ce armă de foc ştii să mînuieşti? Te pricepi la electricitate?

— Domnule — s-a enervat, după două ore de interogatoriu, scriitorul — eu sînt un cetăţean liber...

— Fii serios şi răspunde politicos la întrebări. Enumeră prietenii şi prietenele din Anglia.

— Nu mi-ar ajunge o săptămînă...

— Atunci, pe scurt: eşti comunist?

— Sînt scriitor catolic, domnule, nu sînt comunist.

— Ai fost vreodată?

— Nu.

— Ai legături cu comuniştii?

— Cunosc cîteva persoane cu astfel de concepţii şi am toată stima pentru ele.

Ofiţerul se ridică brusc de pe scaun cu o expresie triumfătoare.

— E roşu. Luaţi-l de aici.

Înainte ca să mai poată rosti un singur cuvînt, Greene se trezi pe vapor alături de bagajele sale.

Ofiţerul cu ochelari negri îi întinse paşaportul cu un aer indiferent:

— Eşti expulzat de pe teritoriul Statelor Unite ale Americii.

— Cunosc legile americane — protestă furios expulzatul — n-aveţi nici un temei legal.

— Legea Mc Carran interzice şederea ta la noi, ca şi a oricărui străin care are legături cu comuniştii. Adio!

— E o lege absurdă — strigă Greene revoltat. Dar vaporul se depărta de ţărm şi, de altfel, pentru ofiţer aceste cuvinte n-aveau oricum nici o importanţă.

Cu libertatea de a vizita Statele Unite au avut de-a face şi membrii orchestrei „Konzerthaus" din Amsterdam (Olanda). Au primit o invitaţie să întreprindă un turneu peste ocean.

Prezentîndu-se la consulatul american, directorul orchestrei a primit înapoi patru paşapoarte nevizate.

— Aveţi printre voi — l-a întrebat civilul cu ochelari negri — pe unul Stoitizn?

— Da. Prim-oboistul orchestrei, unul din cei mai buni instrumentişti din Europa.

— Fleacuri. Se ocupă cu pacea şi alte chestiuni din astea.

— Într-adevăr e o mîndrie a noastră că-i membru în Consiliul Mondial al Păcii.

— Foarte prost. Rămîne în Olanda cu ceilalţi trei. Găsiţi-vă patru piese de schimb, directore. Şi, în general, începi să-mi pari şi dumneata destul de suspect.

După cîteva zile civilul cu ochelari negri primea copia scrisorii trimise de orchestră celor ce-i invitaseră. „Regretăm — se spunea în scrisoare — dar trebuie să ne luaţi aşa cum sîntem: pe toţi sau pe nici unul".

După cum se vede, oamenii renunţaseră la libertatea de a intra cîte unul în Statele Unite ale Americii. Nu le venea la-ndemînă...

LIBERTATEA IEPURILOR, MUŞTELOR, PEŞTILOR ŞI BROAŞTELOR ŢESTOASE

> **...la numai vreo treizeci de paşi mai încolo, un orator de vorbe late ţinea... o cuvîntare, proslăvind fără nici o ruşine glorioasele noastre libertăţi...**
>
> **MARK TWAIN**

De ce califică marele scriitor libertăţile americane drept „glorioase"? Pentru că ele sînt celebrate cu toată onoarea cuvenită nu numai de oameni, ci şi de alte fiinţe care au avut norocul să se nască şi să trăiască pe teritoriul binecuvîntat ce este scăldat de apele Atlanticului şi ale Pacificului.

Cît de fericite sînt, de pildă, broaştele din statul Pensylvania! Aici, o zi pe săptămînă ele au deplina libertate să se bucure de viaţă, fără teamă. Duminica e interzis să împuşti broaşte cu pistolul.

În statul Virginia găinile sînt libere între patru după amiaza şi opt dimineaţa. O lege specială cere locuitorilor să vegheze — sub pedeapsă — ca găinile să nu ouă între aceste ore.

La Denver (statul Colorado) iepurii de casă sînt liberi să se plimbe pe stradă în spatele tramvaielor. Nimeni n-are voie să împuşte iepuri de casă pe fereastra din spatele tramvaielor. Dacă însă, din nefericire, vreun iepure de casă are proasta inspiraţie să iasă la promenadă în faţa tramvaiului, legea nu-l mai ocroteşte. E necesară totuşi o limită!...

În oraşul Fox Point (statul Wisconsin) cîinii sînt liberi să se plimbe singuri sau în doi, în în nici un caz însă în grupuri. De aceasta răspund stăpînii lor. E drept că legea mărgineşte astfel întrucîtva tradiţia cîinească de a face nunţi în grupuri numeroase. Dar e foarte posibil ca patrupedele respective să fi înaintat un amendament la lege în sensul ca nunţile să fie ţinute numai cu autorizaţie.

La Baltimore eşti liber să mergi la cinematograf cu oricine, numai cu un leu viu nu. Autorităţile din Brooklyn s-au gîndit mai ales la libertatea măgarilor, pentru că nu e voie să sechestrezi un asemenea animal în baie pe teritoriul oraşului.

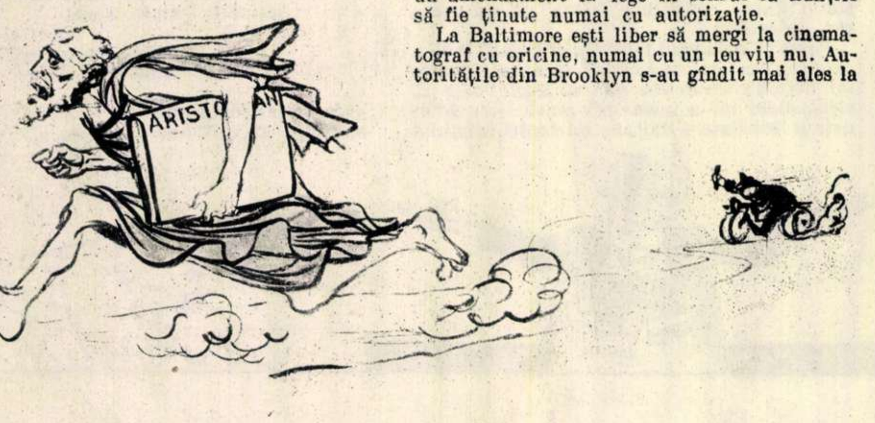

Se înţelege că toţi aceşti lei, măgari, iepuri de casă, broaşte, şopîrle din Louisiana, musculiţe din Los Angeles, peşti din Kansas etc., glorifică libertăţile americane, slăvindu-le în cor ori de cîte ori au ocazia. Multe dintre aceste cumsecade vieţuitoare scriu (e drept, sub pseudonim) în presa americană şi chiar cu predilecţie pe tema libertăţilor.

E drept că în statul Missisipi este interzis să te pronunţi măcar pentru egalitatea între albi şi cei „de culoare", că în Texas, Alabama, Arizona, California, Colorado şi în alte state legea interzice căsătoria între albi şi negri, că în Alabama negrii n-au voie să joace domino cu albii, că în Carolina negrii n-au voie să lucreze în fabrici în aceleaşi încăperi cu albii, că în multe din state linşajul nu e pedepsit de lege nici măcar formal... Toate acestea nu pot umbri marile libertăţi ale găinilor din statele respective, nu pot umbri gloria celei mai libere legislaţii din lumea liberă! Ea trebuie într-adevăr proslăvită — dar cum sugera Mark Twain — cu puţină ruşine, nu chiar aşa de-a dreptul...

LIBERTATEA DE A ALEGE CE TREBUIE ALES

> **Toţi se preparau a merge să voteze. Unuia îi veni ideea americană — ştiţi cît de ciudate sînt ideile americane — să joace o farsă concetăţenilor săi. Strînse cîţiva bandiţi, le dete cîteva doniţe cu rum la dispoziţie şi după ce îi adăpă astfel bine, merse cu dînşii în sala de alegeri spre a se impune votului celorlalţi.**
>
> **I. L. CARAGIALE**
>
> **despre alegerea unui guvernator într-un stat american.**

La orice şcoală americană se poate auzi oricînd un astfel de dialog:

— Cîţi cetăţeni ai Statelor Unite participă la alegeri?

— 96.000.000 — răspunde elevul.

— Ce e necesar pentru a căpăta dreptul de vot?

— Vîrsta de 21 ani, cetăţenia americană şi înscrierea pe listele electorale.

Dar dacă elevul apucă să ajungă la vîrsta de 21 ani, încearcă unele dezamăgiri faţă de aceste generoase prevederi. Dacă e cetăţean al statului Ohio, Massachussettes ori al altor paisprezece state americane, la înscrierea în listă va fi întrebat:

— Ştii să scrii şi să citeşti?

Dacă răspunsul e afirmativ, urmează un mic examen. Dacă e negativ, urmează darea afară din localul de înscriere, dîndu-se deplină libertate cetăţeanului de a nu vota cu nimeni.

În cazul cînd e vorba de un cetăţean al statelor Alabama, Arkansas, Missisipi sau al altor patru state, la înscriere trebuie să depună o taxă specială. În lipsa taxei, există de asemenea libertatea de a nu participa la alegeri. Iar dacă cetăţeanul e negru şi trece peste ameninţările Ku-Klux-Klan-ului, ducîndu-se totuşi să se înscrie în liste, atunci trebuie să treacă un examen probatoriu în faţa comisiei alcătuite ad-hoc de autorităţi, din funcţionari cu drept de hotărîre definitivă. El trebuie să răspundă la cîteva zeci de întrebări de natura aceasta: „Cîte ferestre sînt la Casa Albă?" „Cum poţi descoperi o pisică neagră noaptea?", „De ce e dulce zahărul?", „Cine a inventat pămîntul?", „Cîte plombe dentare a avut Franklin?".

De aceea în comitatul Dallas din statul Alabama, din 18.145 de negri care au depăşit 21 de ani şi-au luat libertatea să voteze numai 112; iar în comitatul Wilcox, din 8.128 negri, toţi au ales libertatea de a nu figura în listele electorale.

În felul acesta, la fiecare alegere aproximativ cinci milioane de cetăţeni americani capătă libertatea de a nu se înscrie măcar în listele electorale şi de a nu vota.

Cei care apucă să figureze pe lista oamenilor cu drept de vot au libertatea a alege pe cine le place. Întrucît însă de obicei majoritatea cetăţenilor sînt consideraţi incapabili de a hotărî singuri, există foruri, organizaţii şi oameni care dau o mînă de ajutor în direcţia asta, după cum de o asemenea treabă se ocupă şi candidaţii înşişi.

Iată, de pildă, ce s-a întîmplat nu de prea mult timp în statul Michigan, unde au avut loc alegeri parțiale pentru un post de deputat rămas vacant. Timp de două zile s-au desfășurat defilări de măgari și elefanți (simbolurile partidelor democrat și republican), fie în stare naturală, fie în forme alegorice. S-au înregistrat cîteva zeci de bătăi, vreo cincisprezece tentative de linșaj; străzile au fost ocupate zilnic de convoaie ciudate: oameni pe catalige purtînd portretul candidatului republican, oameni tîrîndu-se în genunchi și în coate avînd tatuat pe spatele gol numele candidatului democrat etc. Apoi au apărut avioane care desenau pe cer cu fumul ieșit din coadă „votați pe cutare“, litere luminoase care se aprindeau noaptea pe acoperișuri etc. După „entuziasmul alegerilor“, cum se exprima o gazetă locală, a urmat despuierea scrutinului.

În urletele și dansurile dezlănțuite ale susținătorilor săi, a fost proclamat ales candidatul democrat. Sprijinitorii fericitului ales au alcătuit un convoi care să-l viziteze și să-l aducă pe brațe între cetățeni.

Dar n-a fost chip să se cunoască adresa lui. De-abia a doua zi s-a aflat că cel ales își avea fericita reședință la spitalul de nebuni New-Berry din localitatea Marquette, fiind acolo pensionar cu destulă vechime.

Pentru a ajuta de asemenea alegătorului să-i aleagă pe oamenii cei mai buni, candidații s-au obișnuit să dea în fața cetățenilor diverse probe pentru cucerirea simpatiilor. Candidatul la postul de primar al New-Yorkului, Mac Fedden, în vîrstă de 84 de ani, fiind informat că adversarii săi îl califică drept ramolit și complet incapabil din punct de vedere fizic, a invitat la el alegători, reporteri fotografi și ziariști și s-a așezat în cap, rămînînd astfel un sfert de oră, pentru a demonstra că mai poate fi primar.

Cu toate acestea, bătrînul Mac Fedden n-a putut participa la alegeri cu șanse prea mari. Bătălia pentru post s-a dat între alți candidați. Cel mai dibaci a fost democratul Robert Wagner, care și-a cucerit voturi prin dezvăluirea biografiei contracandidatului său Impelliteri, primar în funcțiune, denumit „părintele New-Yorkului“. Impelliteri și-a exercitat funcția de părinte conducînd din punct de vedere spiritual și financiar o bandă de gangsteri. Printre alte merite părintești, l-a avut și pe acela că a luat sub oblăduirea sa cu bani gheață unsprezece tripouri clandestine, interzicînd activitatea adversarilor săi pe acest tărîm. Alegătorii au fost liberi să-l aleagă pe celălalt candidat căruia adversarii nu avuseseră timpul necesar să-i dea în vileag biografia tulbure.

CULTURA TOROIPANULUI

> **Statele Unite ale Americii și-au făurit universitățile după modelul celor din Europa, dar au redus numărul facultăților după nevoile lor. În Far-West se află o universitate pentru clerici și dentiști care nu are decît două facultăți: una de teologie și una de dentistică.**
>
> **ANATOLE FRANCE**

În ultimul timp destinele culturale ale Statelor Unite au fost date în grija senatorilor Mc Carthy, Jener și membrului Congresului Velde, a căror ascensiune culturală a început cu faimoasa ordonanță de arestare a clasicului grec Aristofan, urmărit de motocicletele poliției federale timp de două săptămîni.

După această acțiunea celebră, respectivii au ajuns la concluzia că întrucît pericolul roșu e identic cu cultura, trebuie restrînsă considerabil însăși activitatea culturală, reduse de asemenea universitățile la strictul necesar, adică 2-3 pe țară, acestea fiind păstrate pentru ca membrii onor. „Comitetului pentru cercetarea activităților antiamericane“ să nu rămînă șomeri.

În acest sens au fost chemați să depună în fața comitetului patru profesori de la universitatea din New-York și de la școala Queens din Broocklyn. Profesorii au refuzat însă să răspundă la întrebări, calificîndu-le după caz, „stupide“, „inchiziție“, „teroare“.

Iată cîteva din propozițiunile rostite în fața Comitetului de către anchetați (întrebările care au declanșat aceste răspunsuri se pot lesne presupune):

— M-am săturat să tot văd profesori universitari ca mine, tremurînd de spaimă în fața unor anchetatori analfabeți.

— Sînt îndurerat, ca profesor de matematici, că trebuie să compar numai în fața unor nule.

— Vă făgăduiesc, domnilor anchetatori, că pentru a nu fi calificat „comunist“ n-o să mai am nici o discuție controversată cu studenții, n-o să mai am nici o controversă cu nimeni și în general o să mă abțin de a mai discuta.

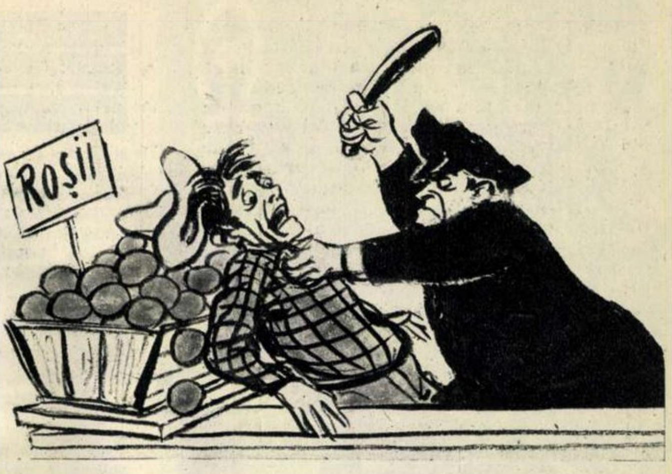

— Părerea mea despre domnul Mc Carthy este că în calitatea de inchizitor e foarte mic, dar ca demagog e mare, primejdios și viclean. Dacă soarta universității noastre e în mîinile sale, atunci putem să ne considerăm sugrumați de pe acum.

— Cercetînd în biblioteca școlii noastre, după lista dumneavoastră, ce trebuie epurat, ne-am gîndit că ar fi mai bine să-i dăm foc.

Profesorii Oscar Straftel, Iulius Hlavaty, Bromley, Oxnam, Francis Sayre, Agnes Meyer, Paul Reinert și alții au fost de părere că „în universități dispar libertățile academice“.

Ceea ce afirmă clar ideea că în S.U.A. există libertatea pentru universități de a apare ori de a dispare în raport cu nevoia acută resimțită de oficialitate ca ele să nu mai existe.

Respectivul comitet se preocupă și de alte probleme de cultură, pentru ca nu cumva alte sectoare culturale să rămînă întregi și tefere. După lista de cărți interzise de fostul minister al propagandei Reichului (șef de departament, dr. Göbbels), s-a luat hotărîrea să se revizuiască bibliotecile din S.U.A.

Acum orice intelectual este liber să nu mai citească, printre altele, cărți de clasicul american Mark Twain, operele savantului Albert Einstein, autorii Emile Zola, Thomas Mann. Au căpătat libertatea să părăsească bibliotecile toți scriitorii americani care au scris despre China sau despre situația din Orientul Îndepărtat.

Artiștii și scriitorii americani în viață au căpătat în schimb libertatea de a nu mai părăsi Statele Unite. De patru ani, de pildă, celebrului cîntăreț progresist negru Paul Robeson i s-a retras pașaportul. El are în plus și libertatea de a nu mai cînta nicăieri, în propria sa țară.

În sfîrșit trebuie pomenit, tot pe linia eforturilor culturale ale lui Mc Carthy, scrisorile anonime pe care le primesc adversarii săi. Fostul președinte Truman a primit și el o asemenea scrisoare, care începea cu cuvîntul „Comunistule“! Stilul senatorului Mc Carthy este evident. Iată cîteva extrase: „Mori, trădător păduchios!... Sîngele se prelinge de pe mîinile tale împuțite... Să-ți închizi pliscul, că de nu pe hoitul tău o să se bată cîinii!“.

Nu s-ar putea spune că o asemenea cultură n-a fost cîștigată în deplină libertate: libertatea fiarelor sălbatice.

LEGILE FRICII

> **Călărețul-fantomă al terorii reci străbate America... Chemarea pe care o adresează tuturor americanilor este concisă și clară: Tăceți! Fiți unelte și slugi ascultătoare ale fascismului și veți trăi. Dacă veți încerca însă să vorbiți, să gîndiți, să acționați, veți fi nimiciți.**
>
> **HOWARD FAST.**

Vladimir Pozner, cunoscut scriitor și publicist, spune că ședința în care Congresul S.U.A. a votat faimoasa lege S. 3706, prin care se interzice activitatea Partidului Comunist din Statele Unite, avea ceva din aspectul unei ședințe a Ku-Klux-Klanu-ului, combinată cu o scenă de familie în cușca leilor.

Legea aceasta e în așa fel concepută încît conferă următoarele largi libertăți:

1. Libertatea de a se desființa orice organizație, de orice natură, pe motiv că are „infiltrații comuniste“.

2. Libertatea de a suprima orice drepturi civile, contul la bancă și dreptul de a locui într-o localitate, omului bănuit de a fi comunist.

3. Libertatea de a recunoaște în 14 moduri un comunist și de a-l denunța autorităților. Aceste 14 moduri sînt atît de largi și încăpătoare, încît pe baza lor pot fi bănuiți de comunism Papa și judecătorul Medina, Kerensky și Adenauer, Li Sîn Man și senatorul Mc Carthy însuși.

Pe baza acestor 14 moduri, a fost recunoscut și arestat un cultivator de mazăre din New-Mexico. El plantase mazăre pe care o îngrijea cu excesivă grijă, citind cărți speciale. După ce consuma ideile comuniste — pentru că orice carte are idei comuniste — rămînea mult timp pierdut pe gînduri, adică medita cum trebuie trecut mai repede la acțiune.

Într-o zi a fost întrebat de copilul unei vecine:

— Crezi într-adevăr că mazărea dumitale o să răsară vreodată?

— Sînt încredințat. Dacă o îngrijesc, e o lege a naturii ca să răsară.

Cuvîntul „lege“ a fost rostit cu o semnificație ciudată, tainică. Copilul a declarat apoi că în momentul rostirii acestui cuvînt ochii cultivatorului au căpătat o sticlire care era neobișnuită.

În clipa cînd cea mai mare parte a mazărei s-a copt, cultivatorul a fost întrebat de șerif cînd o vinde. El a formulat părerea că o bună parte n-o va vinde, ceea ce înseamnă că e un dușman al business-ului, care este trăsătura de bază a omului liber american. În sfîrșit, ceea ce a pus capac la toate, arătînd adevărata sa structură roșie, a fost faptul că, plecînd după semințe la oraș, i-a comunicat colegului său de călătorie, dl. Sherwood, următoarele: „La anu' o să semăn și roșii, care-mi vor fi de un mare folos“. Felul cum a fost intonată fraza era atît de suspect, încît cetățeanul mai sus-numit s-a adresat primului agent de poliție întîlnit în cale.

*

În S.U.A. există cel puțin o mie de moduri de a recunoaște un dobitoc. Acesta poate fi recunoscut mai ales după abilitatea cu care descoperă „roșul“ în salata de tomate, ca și în lucrările lui Euripide, în piatra granitică, ca și în declarațiile lui Lincoln. Peste toate acestea ai mai putea oare să nu recunoști că în țara celor o mie și una de libertăți se află cel puțin una care e superioară celorlalte și le înglobează pe toate? Libertatea de a nu vorbi despre libertăți, de a nu le reclama, de a nu te folosi de ele, de a nu ști nimic despre ele. Aceasta nu e îngrădită, de nici un fel de restricții.

Există în cele din urmă, cel puțin o mie de moduri de a observa că oamenii cinstiți din America nu se împacă cu libertățile Americii de azi. Că ei luptă pentru acea libertate care va fi nu numai cuvînt, ci și fapt. Și că pentru asta înfruntă ei cu eroism toate cele o mie și una de „libertăți“ sălbatice ale trusturilor.

Eroicii voluntari chinezi, care au luptat cot la cot cu frații lor coreeni în zilele agresiunii americane împotriva Coreei, se reîntorc în patrie, salutați cu dragoste și recunoștință de populația coreeană. In fotografie: pionieri coreeni au ieșit cu flori și cîntece în întîmpinarea unui tren care poartă spre China pe luptătorii celei de a șaptea divizii de voluntari chinezi.

★

Planurile americane de reînarmare a Germaniei occidentale stîrnesc indignarea englezilor cinstiți. Mii de proteste ale populației din Anglia sînt adresate zilnic guvernului american. In fotografie: o delegație a populației londoneze părăsește ambasada S.U.A., după ce a prezentat un vehement protest împotriva acțiunilor purtate de guvernanții americani în vederea reînarmării Germaniei occidentale.

POPORUL GREC REVENDICĂ INSULA CIPRU

In Grecia se extinde mișcarea pentru reunirea coloniei engleze Cipru cu Grecia. In fotografie: un miting al studenților și profesorilor universității din Atena. Aceștia jură în fața Mormîntului soldatului necunoscut că „vor lupta pînă la moarte pentru a uni Ciprul cu Grecia”. Manifestații asemănătoare au loc și în insula Cipru.

După 450 de ani de robie colonială, populația indiană din vechile posesiuni portugheze de pe litoralul occidental al Indiei, își intensifică lupta pentru a scutura jugul colonialist. În fotografie: populația din regiunile eliberate Nagar Haveli și Dadra salută primele victorii obținute în lupta de eliberare, pentru alipirea la India. În dreapta sus: harta Indiei cu posesiunile portugheze.

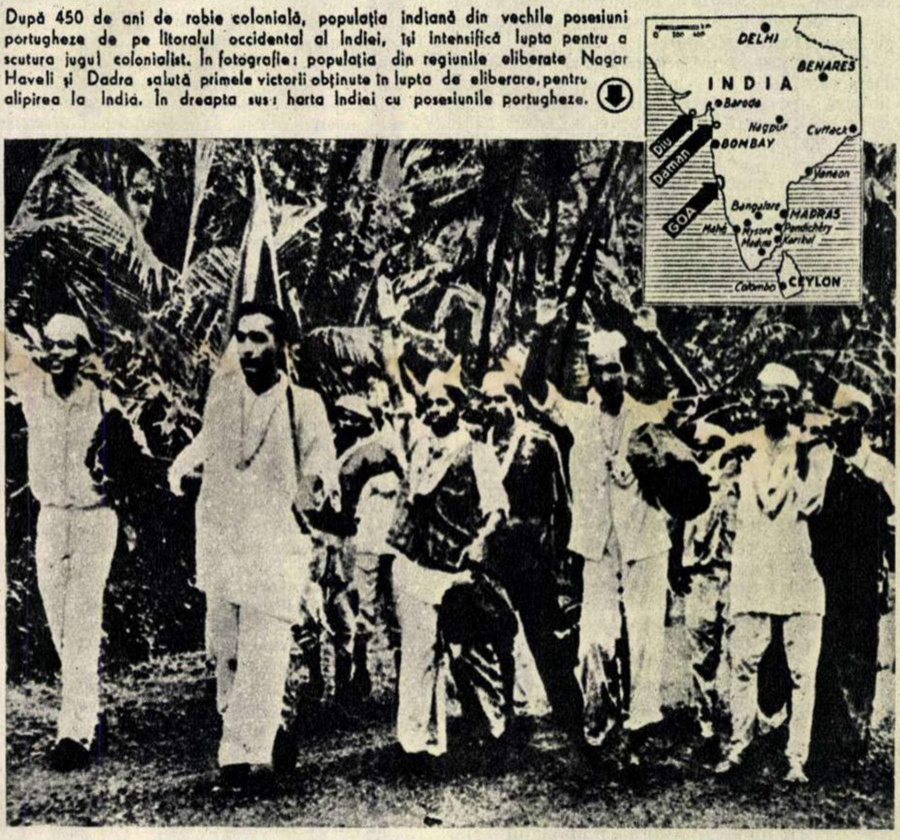

fotocronica FLACARII

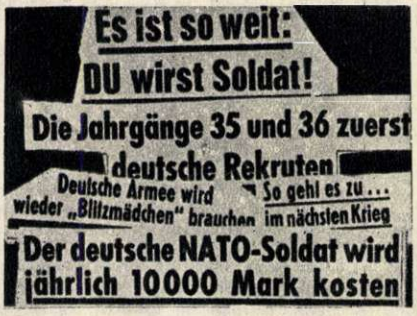

Es ist so weit:
DU wirst Soldat!
Die Jahrgänge 35 und 36 zuerst deutsche Rekruten
Deutsche Armee wird wieder „Blitzmädchen“ brauchen
So geht es zu … im nächsten Krieg
Der deutsche NATO-Soldat wird jährlich 10000 Mark kosten

Acțiunile americane în vederea remilitarizării Germaniei occidentale ațîță delirul războinic al revanșarzilor de la Bonn. Iată cîteva titluri semnificative extrase din presa revanșardă germană imediat după conferința de la Londra: „S-a ajuns aci: vei fi soldat!”; „Contingentele 35 și 36 primii recruți germani”; „Armata germană va avea nevoie din nou de „fete-blitz”; „Așa merg lucrurile... în războiul viitor”; „Soldatul german N.A.T.O. (al blocului atlantic N.R.) va costa anual 10.000 mărci”.

Cunoscutul scriitor german Thomas Mann, care în anii regimului hitlerist a trăit în emigrație și care în prezent trăiește în Elveția, s-a pronunțat în mod ferm împotriva politicii de reînviere a militarismului german. Intr-un articol pe care l-a publicat în săptămînalul francez burghez „Express”, Thomas Mann face un adevărat rechizitoriu planurilor imperialiste de refacere a mașinii de război hitleriste, avertizînd asupra pericolului pe care îl prezintă aceste planuri nebunești. In fotografie: Thomas Mann.

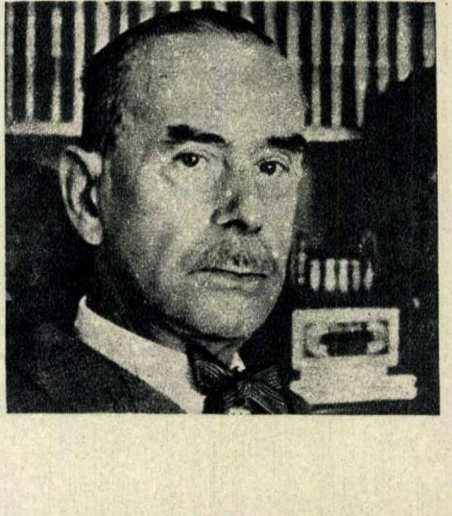

TOȚI TREI...

— schiță —

de Constanța **COPORAN**

Ilustrație de D. NEGREA

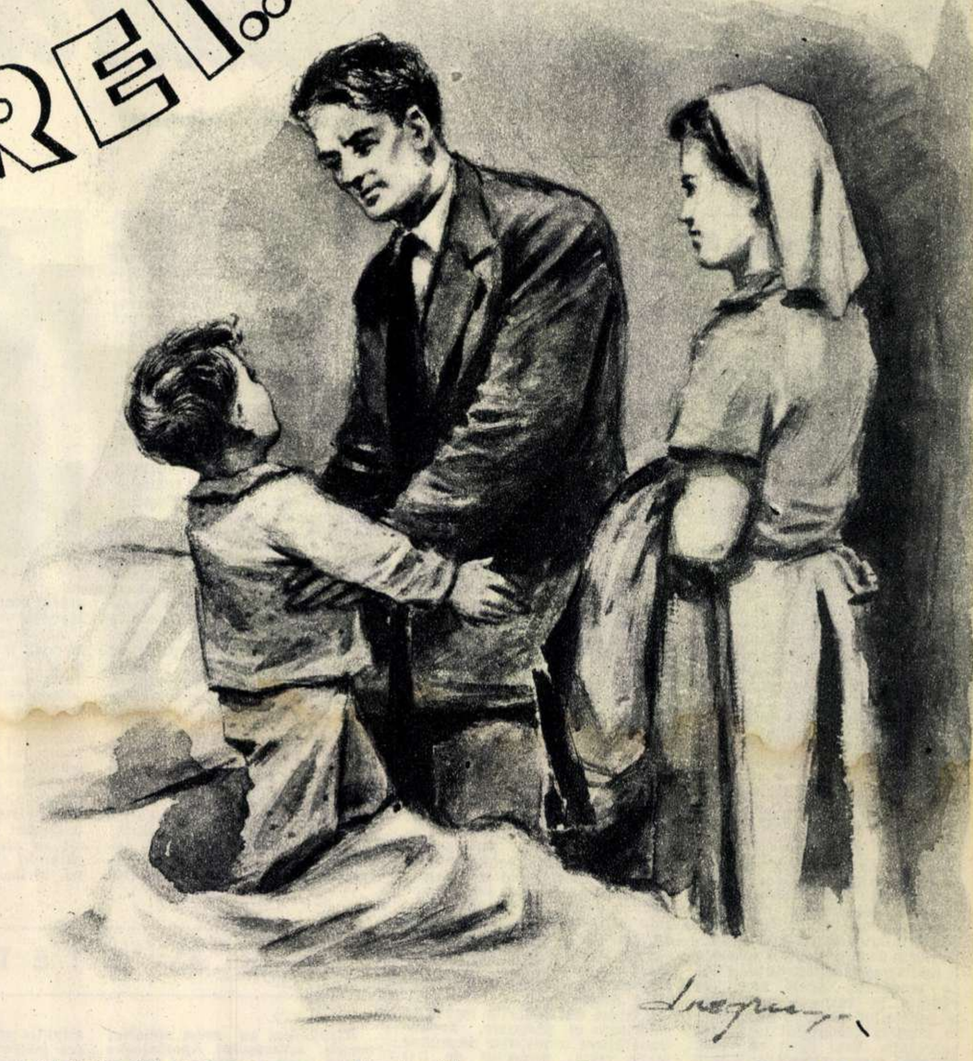

„Astă-seară, șase noiembrie, se împlinește anul... Tincuța nu știe. Nici Mircică, flăcăiașul meu... Poate că o dată am să le spun. Sau poate n-o să le spun niciodată. Căci totul a trecut ca o furtună și din furtună am scăpat teferi și voinici toți trei. Adică „mămica, tăticu și cu... eu“ — cum spunea Mircică.

La fel ca astă-seară erau și cerul, și oamenii, și luminile învăpăiate ale străzilor. Doar eu eram altul. Eram îndrăgostit. Ana îmi furase zi de zi cîte o părticică din inimă. Mi se părea că o soartă ciudată o trimisese în secție la mine, să lucrăm și să fim mereu alături. Apropierea ei mă zăpăcea și, de cîte ori mă privea cu ochii ei mari, mă pierdeam cu totul. Simțeam că și ea mă place, că-mi caută tovărășia și lucrul ăsta mă înflăcăra mai tare.

Doream nebunește s-o văd și în afara uzinei, dincolo de privirile celorlalți și de zgomotul mașinilor. Totul îmi spunea că nu s-ar împotrivi de loc. Și, totuși, nu îndrăzneam să-i spun. Nu știam cum să-i spun. Mă frămîntam.

Tincuța nu bănuia nimic. Da, nu bănuia, așa cred, deși mă schimbasem. Eram nervos, nemulțumit, pus pe ceartă. Și era firesc să fi fost așa. Gîndurile mi-erau la Ana. Tincuța devenise un om al casei care spăla, gătea și vedea de Mircică.

...În după amiaza aceea avusesem adunare festivă la uzină. Vorbisem și eu. Din sală, Ana mă privea cu ochii ei ca două stele chemătoare. Mi-am pierdut șirul de cîteva ori... Simțeam ceva neobișnuit. La bucuria sărbătorii ce-mi clocotea în suflet, se adăuga bucuria c-o am pe ea alături, că sîntem împreună în sărbătoare. Ea, — frumoasă ca o primăvară, eu — zănatic ca un pămîntean rătăcit prin lună...

Am plecat împreună. Numai noi doi. Dincolo de poartă ne-am oprit. În lumina tremurată a înserării, mi se părea că părul ei are culoarea ultimelor frunze de castan și că fața îi e tăiată într-o marmură vie și caldă... O priveam uluit. Deodată a apărut Suciu, frezorul. Ne-am ascuns de el după o stivă de cărămizi...

Apoi a început să plouă, dar nu ne-a păsat. Ea îmi povestea ceva. Nu știu ce... N-o mai ascultam. Mă gîndeam cum să-i spun că vreau să ne întîlnim. Și simțeam că și ea se gîndește tot acolo și că vorbește numai ca să nu tacă. După puțin n-am mai putut răbda. I-am prins mîna și i-am spus cu o voce care parcă nu era a mea: „Destul, Ana, nu mai flecări... Știi ca și mine că pe nici unul dintre noi nu-l interesează toate astea... Vreau de mult să-ți vorbesc... Să ne întîlnim într-o seară... Aș avea multe să-ți spun... În secție mi-e cu neputință și-aici, după stiva asta de cărămizi, e caraghios... Trebuie să ne vedem deseară... Trebuie, auzi?“

N-a părut de loc surprinsă. Aș spune că totul i s-a părut firesc. Apoi ne-am despărțit. Doar trebuia ca înainte de întîlnirea cu ea să mai trec pe acasă, să mănînc, să mă schimb...

Cînd am plecat, hainele ne erau ude. În locul nostru rămăseseră două pete de asfalt uscat...

Am urmărit-o cu privirea pînă a ajuns la stația tramvaiului. Apoi l-am văzut pe Suciu cum o ajută să se urce și mi-a fost grozav de ciudă pe el.

Am ajuns într-un suflet acasă. Parcă simt mirosul de cozonac scos atunci din cuptor și parc-o văd pe Tincuța cu obrajii rumeni, întîmpinîndu-mă din ușa bucătăriei. Ar fi vrut poate să-i spun ceva sau s-o întreb, să-i laud cozonacii sau să-i cer să gust vinul pe care-l cumpărase. Dar mie nu-mi ardea de toate astea și capul mi-era în altă parte. I-am spus tăios că trebuie să mă duc la o ședință festivă, că trebuie să vorbesc acolo și că am să-ntîrzii seara. Și ea, mi-a dat să mănînc și mi-a pregătit în tăcere hainele...

M-am îmbrăcat în grabă. Mi se părea că toate lucrurile îmi sînt nelaîndemînă și simțeam că mă scoate din răbdări Mircică, cu toate întrebările lui copilărești. Nu știam ce să fac ca să plec mai iute și-atunci, din dormitor a apărut Tincuța, cu un trenci în brațe. S-a apropiat de mine — parcă o văd — și desfăcîndu-l cu grijă mi-a șoptit: „Știi... strînsesem bani să-mi iau un pardesiu... M-am gîndit că ție-ți trebuie un trenci... Eu mai pot merge și anul ăsta cu lodenul meu... Am vrut să ți-l dau mîine, de sărbătoare, și să-ți spun la mulți ani... dar dacă te duci la ședință, m-am gîndit să ți-l dau acum... Afară plouă... îmbracă-l... cred că-ți stă foarte bine cu el...“

Am simțit că mi-a trecut prin corp un fulger care m-a zguduit pînă la cea din urmă fibră, și mi-a încălzit inima, mi-a topit-o... Eram copleșit. Dezarmat de încrederea ei. Biciuit parcă de dragostea și grija ce mi-o purta.

Am închis o clipă ochii. Eram ca amețit. O vedeam ca prin vis pe Tincuța, veghindu-mă în nopțile chinuite de febra pneumoniei, din prima iarnă de după război... O simțeam parcă alături de sufletul și trupul meu, ca atunci, în februarie 1945, în Piața Palatului... Îi vedeam apoi rîsul din seara în care am intrat în casa pe care ne-a dat-o uzina... Ochii uimiți din clipa cînd ne-am trezit împreună, într-un concediu de odihnă, în fața mării... Vedeam grija cu care-mi împacheta în fiecare dimineață mîncarea pentru fabrică și bucuria nespusă ce-i strălucea pe față atunci cînd mi-am cumpărat primul palton nou din viața mea...

Nu erau năzăriri. Erau fapte aevea prin care trecuserăm umăr la umăr, ani în șir. Ca doi tovarăși care luptă, se bucură și visează împreună.

Sufletul mi-era bîntuit de furtună. Se năruia un chip, dădea să se închege altul... Tăceam și așteptam parcă neputincios, sfîrșirea năprasnei. Și-atunci s-a trezit Mircică, în pătucul lui. S-a uitat la noi de parcă s-a mirat că nu sîntem în vis și a spus dulce, așa cum spune poezii despre lucruri prea-frumoase: „Mămica, tăticu și cu eu, melgem la manifestație...“

M-am ridicat ca un nebun, l-am luat în brațe și l-am strîns. Tincuța ne privea surîzînd...

...Furtuna din suflet mi se potolise. Simțeam ceva neobișnuit. Ceva învăluitor și cald. Nu știu ce...

I-am spus Tincuței că mă doare tare capul și nu mă mai duc la ședință. Mi-a dat ceaiuri, antinevralgice... Era îngrijorată și amărîtă. Spunea mereu: „Tocmai de sărbătoare...“

...Ciudați mai sînt oamenii... Uneori rostesc aceleași vorbe atunci cînd vor să spună cu totul altceva. Căci și eu îmi spuneam în sinea mea aceleași cuvinte, dar cu alt înțeles: „Da, tocmai de sărbătoare...“

...De-atunci mi-am învins orice dorință de a mă întîlni cu Ana. Multă vreme, foarte multă, m-a privit cu nedumerire. Acum cîteva luni s-a măritat cu Suciu, frezorul. E fericită. Cel puțin așa mi s-a spus.

...Da, astă-seară se împlinește anul... Tincuța nu știe. Nici Mircică, flăcăiașul meu. Și n-o să le spun niciodată. N-ar avea rost. Căci totul a trecut ca o furtună și din furtună am scăpat toți trei, teferi și voinici...“

Răspundem cititorilor

COINTERESAREA MATERIALĂ A TRACTORIŞTILOR

Tovarăşul Simion Dumitru, tractorist la S.M.T. Cuza-Vodă, raionul Călăraşi, regiunea Bucureşti, întreabă ce măsuri de cointeresare materială a mecanizatorilor sînt preconizate în proiectul de Directive al Congresului al II-lea al Partidului.

In etapa actuală de dezvoltare a economiei naţionale, asigurarea creşterii puternice a producţiei agricole constituie o sarcină principală a întregului nostru popor. Arătînd căile menite să ducă la îndeplinirea acestei sarcini, proiectul de Directive ale Partidului cu privire la dezvoltarea agriculturii în următorii 2-3 ani precizează că: „Succesele dezvoltării agriculturii noastre depind, în primul rînd, de aplicarea consecventă a principiului cointeresării materiale a colectiviştilor, a întovărăşiţilor, a ţăranilor muncitori cu gospodării individuale şi a muncitorilor din gospodăriile agricole de stat şi S.M.T.-uri, la sporirea producţiei agricole vegetale şi animale“.

Practica a dovedit că şi în staţiunile de maşini şi tractoare — ca de altfel în orice sector de activitate — aplicarea principiului cointeresării materiale constituie un mijloc important de stimulare a iniţiativei muncitorilor şi de mobilizare a acestora la realizarea şi depăşirea planului de producţie. Acest lucru se vădeşte în întreaga activitate a unităţilor S.M.T. Bunăoară, în lărgirea volumului lucrărilor executate. Este ştiut că, încă din 1953, mecanizatorii din S.M.T au executat în gospodăriile colective 90 la sută din arături, 43 la sută din lucrările de dezmiriştit, 34 la sută din semănături, etc. In acest an, volumul lucrărilor de prăşit executate cu mijloacele mecanizate ale S.M.T este de cinci ori şi jumătate mai mare ca în 1953; un mare număr de unităţi (ca S.M.T. Felnac şi Sînicolaul Mare din regiunea Arad) şi-au realizat integral şi înainte de termen planul de producţie pe anul 1954.

Dar întrebuinţarea cu deplin randament a parcului, mereu mai bogat şi mai complex de maşini şi tractoare, a fost şi este condiţionată în mod hotărîtor de interesul pe care îl are fiecare tractorist de a lucra mai mult şi mai bine. Pentru faptul că în luna septembrie a depăşit planul cu 40 la sută, tractoristului Gh. Burghelea de la S.M.T.-Tecuci i-a revenit un salariu de peste 1.200 lei, în afară de plata în natură şi de premiile pe care le acordă actualul sistem de salarizare. Stimulat în acest fel, tractoristul Gh. Burghelea obţine acum o şi mai înaltă productivitate la arat şi semănat, ceea ce îi va aduce un cîştig sporit. Astfel de exemple se găsesc în toate S.M.T.-urile din ţară.

Pentru a stimula şi mai mult munca mecanizatorilor, eforturile lor îndreptate spre creşterea producţiei la hectar, proiectul de Directive cuprinde măsuri deosebit de importante. O primă măsură este reexaminarea normelor de producţie şi consumul de carburanţi şi piese de schimb. Aşezarea acestor norme pe o bază mai justă, ştiinţifică, va înlătura unele neajunsuri ale normelor existente, creînd condiţii pentru ridicarea nivelului activităţii şi a salariului mecanizatorilor.

In legătură cu creşterea gradului de mecanizare a producţiei şi îmbunătăţirea calităţii lucrărilor, se prevede introducerea sistemului premial pentru stimularea obţinerii recoltelor mari. Asemenea premii vor primi tractoriştii, şefii de brigăzi etc. care prin executarea unor lucrări de calitate superioară şi prin aplicarea metodelor agrotehnice înaintate, vor ajuta efectiv la ridicarea producţiei în gospodăriile deservite.

Alături de măsurile legate de salarizare şi premiere, de îmbunătăţirea condiţiilor de muncă şi de viaţă, proiectul de Directive prevede să se instituie şi să se decearnă ordine, medalii şi titluri de „Erou al Muncii Socialiste“, acelora care realizează indici înalţi de producţie agricolă.

Proiectul de Directive cu privire la dezvoltarea agriculturii în următorii 2-3 ani oglindeşte înalta preţuire pe care partidul nostru o acordă mecanizatorilor. Dîndu-şi osteneala ca, printr-o îngrijire atentă să mărească productivitatea maşinilor cu care lucrează, aplicînd metode de lucru de mare randament şi executînd lucrări de calitate, mecanizatorii din S.M.T. vor răspunde cu cinste preţuirii acordate, grijii partidului pentru ridicarea neconteniti a nivelului lor de trai.

LA CE LUCREAZĂ POETUL MIHU DRAGOMIR

Tov. Rauş Nicolae, student în anul IV la Facultatea de Filologie din Bucureşti, ne cere să arătăm la ce lucrează poetul Mihu Dragomir. Pentru a răspunde acestei întrebări ne-am adresat autorului volumului de versuri „Stelele păcii“, care ne-a răspuns, scriindu-ne cele de mai jos:

„Flacăra“ îmi cere o informaţie asupra şantierului meu literar. Bineînţeles, mă grăbesc s-o ofer cu plăcere, deşi rîndurile acestea puţine nu sînt chiar atît de lesne de scris. Mai întîi pentru că dintre lucrările în curs nu ştiu pe care o voi realiza mai întîi, apoi pentru că nici nu ştiu dacă multe dintre ele nu vor rămîne pur şi simplu planuri.

In prima atenţie am volumul de versuri „Din drumurile mele“, care va cuprinde cam patruzeci de poezii şi poeme. După cum arată şi titlul, volumul încearcă să fixeze poetic aspecte ale muncii paşnice desfăşurate de la un capăt la celălalt al ţării noastre. „Drumurile“ sînt parcurse cu vehiculul fanteziei, fără bilet de tren. Volumul va fi predat pînă la sfîrşitul anului la E.S.P.L.A.

Intr-un stadiu mai puţin avansat se află partea a doua a poemului „Războiul“, pe care aş vrea, totuşi, s-o pot termina pînă în primăvara viitoare. Poemul va urmări grupul de eroi prezentat în primul volum, în decursul luptelor împotriva armatei hitleriste, după 23 August 1944. Baza întregii acţiuni, în cursul căreia eroul principal va deveni un luptător conştient pentru pace şi fericirea oamenilor, este prietenia de nezdruncinat între poporul sovietic şi poporul nostru. Lucrez mult la acest poem şi aş dori din suflet să-l pot termina cu bine, deoarece se ocupă de momente capitale din viaţa noastră.

Nu demult am predat editurii „Cartea rusă“ traducerea romanului în versuri „Alina Fomina“ de A. Iaşin, făcută în colaborare cu tovarăşul C. Argeşeanu. Romanul aduce o imagine minunată a vieţii colhoznice, cu oameni vii, hotărîţi. In original, desigur; traducerea urmează să fie confirmată sau nu de către cititori. In prezent mai lucrez la traducerea unor poezii de Maiakovski şi a unui grup de poezii de K. Simonov. Traducerile, ca şcoală literară de prim rang, sînt în directă legătură cu munca mea de creaţie, de aceea nu le abandonez niciodată.

O pasiune care-mi dă, de asemenea, mult ajutor, este aceea de amator al cercetărilor istorico-literare. E.S.P.L.A. va prezenta, poate chiar înainte de apariţia acestor rînduri, o nouă ediţie a volumului lui D. Th. Neculuţă, „Spre ţărmul dreptăţii“, la alcătuirea căruia am lucrat cu entuziasm şi chiar cu migală. Urmează ediţia operelor alese de Al. Macedonski şi... poate altele!

Mihu Dragomir

Aş vrea să lucrez — împreună cu tovarăşii Veronica Porumbacu şi M. Petroveanu — la definitivarea scenariului nostru de film „Cheia văii“, dar organele respective ale cinematografiei ne ţin în inactivitate, în aşteptarea unei discuţii a cărei întîrziere a devenit, cel puţin în cazul nostru, tradiţională.

Acestea sînt aspectele cele mai sigure ale şantierului meu literar. Despre alte proiecte ar fi riscant să vorbesc, atîta timp cît se află în faza intenţiilor, chiar în cîteva rînduri aruncate pe hîrtie.

ÎN R. D. VIETNAM

Răspundem cu acest material cererii tovarăşului Apostolache Albert, muncitor-fierar la fabrica de bere „Griviţa“ din Bucureşti.

Ca urmare a hotărîrilor în problema indochineză adoptate la conferinţa de la Geneva, Vietnamul este astăzi împărţit în două printr-o linie militară de demarcaţie, care trece puţin mai la sud de paralela 17. Potrivit acordului de armistiţiu, forţele armate ale, celor două părţi se regrupează vremelnic în nordul şi sudul ţării. Aceasta are însă în vedere o situaţie provizorie, pînă la ţinerea alegerilor libere şi generale, care urmează să asigure restabilirea unităţii naţionale, independenţa şi democraţia pentru întregul Vietnam.

Din populaţia de 22 milioane a întregului Vietnam, în partea de nord a ţării, adică în R.D. Vietnam, trăiesc în prezent 13 milioane de oameni.

Populaţia cea mai densă locuieşte în această parte a ţării, mai ales în regiunea deltei fluviului Roşu; tot în această parte se află şi cele mai mari oraşe ale ţării, ca, de pildă, capitala R.D. Vietnam, Hanoi, care numără 140.000 locuitori, şi portul Haifon, centru comercial situat în golful Tonkin. Tot aci se află şi bazinul carbonifer Kuang-Ien, precum şi bogate zăcăminte de minereuri.

O dată cu încheierea armistiţiului, mişcarea de eliberare naţională a poporului vietnamez a intrat într-o nouă fază, caracterizată prin trecerea de la război la pace, de la descentralizare la centralizare. Sarcina cea mai importantă care stă astăzi în faţa poporului vietnamez este — după cum a subliniat preşedintele Ho Şi Min, — aceea de „a consolida armistiţiul şi pacea“. „Aceasta înseamnă — arată preşedintele R.D. Vietnam — că trebuie să preluăm toate oraşele şi satele recent eliberate pe care trebuie să le administrăm bine, trebuie să vindecăm rănile războiului, să refacem economia naţională, să dezvoltăm comerţul exterior şi schimburile comerciale dintre oraş şi sat. Aceasta va constitui baza dezvoltării producţiei şi a ridicării nivelului de trai al poporului“.

O imensă însemnătate politică şi economică o are trecerea la înfăptuirea reformei agrare în regiunile eliberate, acţiune începută încă în zilele războiului. Aproape 9.000 hectare de pămînt, 2.500 capete de vite şi un mare număr de unelte agricole confiscate de la moşieri au intrat în posesia a 13.000 familii de ţărani săraci. Cresc mereu suprafeţele însămînţate, se reface cu succes sistemul de irigaţie.

In anii războiului de eliberare, eroicul popor al Vietnamului a făurit în adîncurile pădurilor o adevărată industrie naţională: mici furnale, fabrici de armament, de produse textile, de hîrtie, de îngrăşăminte chimice etc. Fără îndoială că în actualele condiţii lupta pentru dezvoltarea economiei va căpăta o amploare nemaicunoscută.

In trecut, peste 90 la sută din populaţia ţării era analfabetă. In ultimii nouă ani, nu mai puţin de 14 milioane de oameni au învăţat să scrie şi să citească. Bazîndu-se pe rezultatele dobîndite pînă acum, poporul vietnamez este hotărît să-şi făurească un trai mereu mai bun, într-o patrie unită, liberă, independentă şi democratică.

Intre tabloul luminos pe care-l înfăţişează R.D. Vietnam şi acel al situaţiei din Vietnamul de sud, guvernat de clica lui Bao-Dai şi aflat încă sub ocupaţia trupelor colonialiste, este un contrast de nemăsurat. Să luăm, de pildă, oraşul Saigon, cea mai mare localitate din această parte a ţării. In timp ce Hanoiul eliberat freamătă de viaţă, de bucurie şi de cîntec, în Saigon domneşte mizeria, foamea şi teroarea. Sute de mii de vietnamezi smulşi cu forţa din Vietnamul de nord de către trupele franceze şi autorităţile baodaiste demonstrează pe străzi, cerînd să fie lăsaţi să se reîntoarcă la căminele lor. Adesea, trupele lui Bao-Dai trag în mulţime. Saigonul — potrivit relatărilor înseşi ale agenţiilor occidentale — pare a fi un oraş sub stare de asediu.

In zadar încearcă imperialiştii americani şi sateliţii lor să submineze acordurile realizate la Geneva, să înglobeze oficial — violînd aceste acorduri — Vietnamul de sud, Cambodgia şi Laosul în blocul agresiv al Asiei de sud-est, creat de curînd, să continuie politica de înrobire şi agresiune pe teritoriul Asiei întregi. Poporul vietnamez este ferm hotărît să zădărnicească uneltirile imperialiste, să-şi făurească viaţa nouă spre care a năzuit decenii de-a rîndul. Şi nu există forţă în lume, în stare să oprească din drum un popor hotărît să-şi ia soarta în propriile-i mîini.

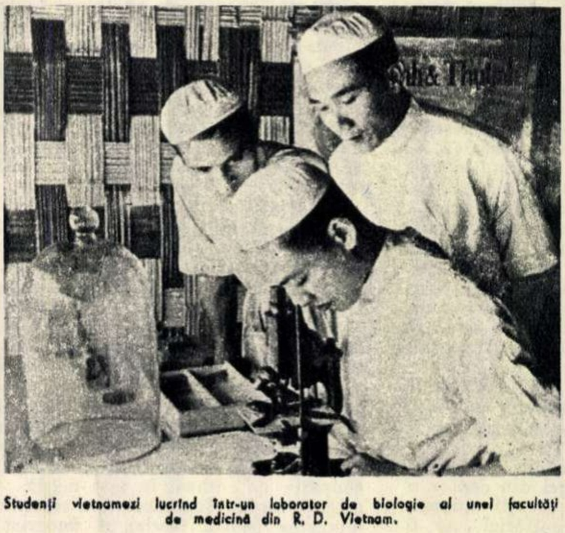

Studenţi vietnamezi lucrînd într-un laborator de biologie al unei facultăţi de medicină din R. D. Vietnam.

CE FILME NOI VOM VE

La cererea tov. Adrian Simionescu, profesor din com. Mătăsaru, raionul Găleşti, regiunea Piteşti, care ne întreabă ce filme noi vor fi prezentate pe ecranele noastre, publicăm materialul de mai jos.

Pe ecranele cinematografelor noastre vor putea fi văzute în curînd cîteva noi filme sovietice, realizate după unele nuvele ale marelui Cehov.

Cinematografia sovietică şi-a luat nu o dată — de-a lungul dezvoltării sale — teme din creaţia artistică a lui Cehov, dînd unele producţii de valoare ca: „Ursul", „Jubileul", „Masca". Cu prilejul comemorării semicentenarului morţii lui A. P. Cehov, studiourile sovietice au dat o serie de noi filme inspirate din opera cehoviană, ca: „Ordinul Anna", „Chibritul suedez", „Învălmăşeala", „Copilul nimănui".

„Ordinul Anna" — primul film din această serie care va rula pe ecranele noastre — aduce imaginea descompusei societăţi ruse de la sfîrşitul secolului trecut, în care atotputernici erau banii şi necinstea şi unde curăţenia sufletească şi demnitatea umană erau zdrobite în picioare. Actriţa A. Larionova a creat cu multă sensibilitate personajul Annei, fiica profesorului Petr Leontievici, care, pentru a-şi salva familia de mizerie, acceptă căsătoria cu Modest Alexeevici, un bătrîn bogat dar rău şi zgîrcit. Folosindu-se de frumuseţea tinerei sale soţii, Modest Alexeevici — căruia actorul V. Vladislavski i-a dat o admirabilă întruchipare scenică — caută să pătrundă în lumea înaltei societăţi şi să obţină mult rîvnitul „Ordin Anna". Şi în timp ce el îşi etalează nevasta în strălucirea balurilor nobilimii, profesorul şi cei doi băieţaşi ai lui sînt izgoniţi din casă în

plină iarnă şi o porn
printre troienile

Păstrind laconism
interior al nuvel
realizatorii filmul
creaţie de un inten
impresionantă prin
ţională, prin puteri
o adresează societă

Celălalt film car
văzut — „Chibritul
ne poartă în lumea
funcţionari dintr-o
Rusiei ţariste, mă
cari, găunoşi dar
Cehov a conturat î
întreagă galerie de
care apar pe prim pl
de instrucţie Ciubi
său Diukovski.

Artistul A. Gribo
ginea scenică a
acest bătrîn pisălo
duri şi sentimente,
a creat personajul
copoi posedat car
scotoceşte totul cu
şi bănuitoare, nev
decît crime şi crim

Ridicolul acestor
ai justiţiei burgheze
lor nedrepte şi absu
din desfăşurarea ac
arată pe aceştia
unul, ci patru asas
tului Kleauzov, găs
viu şi nevătămat.

Scenaristul N. E
zorul K. Iudin
dezvăluind moravu
tăţi descompuse
să dea o povestire
puternic satirică.
viaţa searbădă di
oraşele din fundu
pline de ceainări
care, zile întregi
localnici îşi pie
stacane de ceai
sticle de votcă.
astfel valoarea
artistic plin de

Atît „Ordinul A
britul suedez" v
terea mai adîn
Cehov, a epoci
care aceasta îi

ANTIFON

"Care sînt posibilităţile de protejare a auzului împotriva zgomotului produs de maşini în diferite locuri de muncă?" întreabă Ionete Lazăr, tinichigiu auto la Atelierele Centrale de reparaţii auto nr. 3 din Bucureşti.

Pentru a-i răspunde ne-am adresat tov. ing. Virgil Marinescu, şef de lucrări la Institutul de Cercetări Ştiinţifice pentru Protecţia Muncii al C.C.S.

Protejarea auzului muncitorilor care lucrează în locuri unde se produc zgomote puternice — cum ar fi cazangeriile, atelierele de forjă, ţesătoriile, fabricile de cuie — constituie o problemă importantă, care

preocupă pe m
tici şi, după ex
dintre oamen

Cea mai l
eficace meto
zgomotului e
a organului
derea canal
torul unui
numit „anti

După date
rimentale ob
sovietici s-a
zgomot al
mare de 75
e o unitat
intensităţii
nător auzul
de asemenea
din frecve
sînt mai d
compuse

același scop, satira să nu se
singur tip și o singură idee.

În filmul „Cu Marincea e ceva“ există totuși
:îteva detalii care adaugă satirei și alte as-
ecte negative din viața de fiecare zi: ședințo-
ania, peripețiile unui pieton care vrea să ia
ı tramvai etc.

În scena ședinței din biroul inspectorului
ămoloiu vedem în jurul mesei un grup care-l
cultă pe vorbitor. Aparatul urmărește pe
nd pe fiecare participant... Unul moțăie, altul
odelează gîște din plastilină, o funcționară
senează pisici, alta se pudrează discret și
suși inspectorul-șef, care pare să ia note în
rnetul său, se ocupă în fond cu ceva foarte
parte de subiectul în discuție: completează
ı buletin Pronosport!...

Decorurile filmului — realizate de arhitecții
Simionescu și N. Goldman — reprezintă
rourile instituției unde lucrează Busuioc și
:uința acestuia. Intenția scenografilor și a
lectivului nostru de regie a fost ca decorurile
fie o redare cît mai fidelă a obișnuitelor birouri
ı instituțiile bucureștene, așa încît specta-
rul să aibă impresia că se află într-o ambianță
tentică unde a pătruns un operator indiscret.
gia a urmărit ca, prezentînd aceste tipuri și
:uri de acțiune veridice, spectatorul să poată
:unoaște oameni și locuri întîlnite. Și probabil
nu puțini vor fi acei care, văzînd filmul,
r spune: „Asta s-a întîmplat și la noi!“...

Un merit în punerea în valoare a intențiilor
iei revine și operatorului de imagine Ovidiu
logan. El a creat o imagine plastică, vie,
care totul capătă relief și atmosferă. Împreu-
cu arhitecții filmului, au fost create — cu
ıomie de mijloace — ambianțe complexe,
a se mai recurge la construcții complicate
lecoruri. Astfel, unul dintre decorurile con-
ite pe platoul studioului reprezintă cori-
ıl instituției; decorul a fost realizat doar
ial: s-a construit numai peretele cu ușile
ırilor — celălalt perete, unde sînt ferestrele,
suprimat deoarece ar fi complicat con-
ția și, implicit, munca echipei în acest
. În felul acesta, cel de al doilea perete n-a
t niciodată în cadru; operatorul a completat
ocul acțiunii, folosind sugestia: el a dis-
podea și pe perete petele dreptunghiulare
minii care venea de afară. Operatorul a
t astfel peretele nevăzut și a creat prin
ıijloc și prin tonalitatea luminii imaginea
ă a unui coridor cu birouri.

*

Iarincea e ceva“ e primul film dintr-o serie
edii de scurt metraj pe care le va realiza
l cinematografic „București“. Aceste
ınematografice, pe lîngă faptul de a sur-
i prezenta, satiric, tipuri criticabile și
i învechite, constituie o excelentă școală
jloc de verificare pentru cadrele tinere
ıatografiei noastre. „Cu Marincea e ceva“
un regizor (Gh. Turcu) și doi scenografi
i (C. Simionescu și N. Goldman). Ce-
omedii de scurt metraj, realizate și ele,
ai mare măsură de cineaști tineri, vor
afirmarea unor noi creatori — regizori,
i, decoratori, operatori, actori — cadrele
ale cinematografiei romînești.

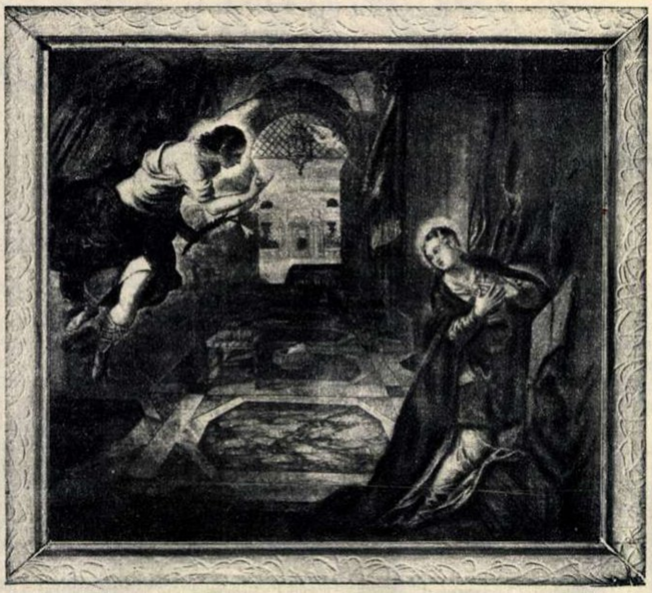

UN TABLOU NECUNOSCUT AL LUI Tintoretto

INTRAT IN MUZEUL DE ARTĂ AL R. P. R.

de prof. acad. G. OPRESCU

In ultimul timp, în colecţiile Muzeului de Artă al R.P.R. a intrat un grup însemnat de opere, picturi romîneşti şi străine, şi cîteva tapiserii. Ele provin dintr-o colecţie de la Ateneul Republicii, veche de mai bine de 50 de ani, aproape necunoscută publicului, ţinută odinioară în condiţii care au provocat ruina unora dintre opere. Printre tablourile străine, unul merită să ne reţină îndeosebi atenţia. Este vorba de un tablou al lui Tintoretto, de mare valoare, care, adăugîndu-se operelor pe care le posedă muzeul, întregeşte în chip minunat imaginea ce ne rămîne de la şcoala veneţiană din secolul al XVI-lea.

Autorul tabloului se numea în realitate Iacopo Robusti, numele de Tintoretto provenindu-i de la porecla tatălui său, vopsitor de stofe. Tînărul pictor s-a format în tinereţe sub înrîurirea lui Tizian, fapt care se poate vedea şi din tabloul pe care îl vedeţi reprodus. O activitate intensă de mai bine de 50 de ani i-a permis lui Tintoretto (născut în 1512, mort în 1594) să îmbogăţească tezaurul artistic al Veneţiei cu nemuritoare capodopere. Geniul lui şi-a găsit adevărata sa expresie în pictura monumentală. El a acoperit pereţii şi plafoanele sălilor din Palatul Dogilor, pe cele ale spitalului Scuola din San Rocco şi altarele multor biserici, cu mii de figuri, luate cînd din subiecte religioase, cînd din mitologie. Cea mai mare parte a lucrărilor sale sînt fixate de clădirea pentru care au fost create — fapt care îngreuiază cunoaşterea în restul lumii a operei sale; de aceea, bucuria de a avea în Bucureşti o nouă operă însemnată a acestui mare artist, mai rar reprezentat în muzeele străine decît Tizian, de pildă, este cu atît mai mare.

Tabloul reprezintă o Bună Vestire. Scena se petrece nu într-o casă săracă, cum ne-am aştepta conform povestirii biblice, ci într-un măreţ palat veneţian din secolul al XVI-lea, o sală imensă, numai în marmoră şi piatră sculptată şi lustruită, care se deschide în faţa noastră ducînd, printr-o arcadă bogat ornamentată şi larg deschisă, într-o grădină luminată de soare.

Sfioasă, dar şi uimită de ceea ce vede, fecioara Maria, surprinsă pe cînd se ruga, ascultă vorbele arhanghelului ce apare plutind pe un nor. Ea poartă o rochie purpurie şi o mantie albastră, iar pe cap un văl transparent ce-i acoperă părul ca o bonetă. Arhanghelul, un tînăr robust, cu forme atletice, e îmbrăcat într-un veştmînt uşor, alb-smîntîniu, care-i lasă descoperite gambele şi partea de sus a trupului. Mîna-i dreaptă e ridicată, ca să atragă atenţia, iar în stînga ţine un crin alb, simbolul nevinovăţiei. Deasupra grupului zboară un porumbel alb.

O compoziţie în mare parte asemănătoare cu aceasta, ceva mai mare ca dimensiuni, dar în ce priveşte decorul nu atît de minuţios tratată, se găseşte la Muzeul din Berlin.

Intrarea unei lucrări de atît de mare importanţă în colecţiile Muzeului de Artă al R.P.R. unde se aşează alături de cele mai bune opere pe care le posedăm, constituie un eveniment ce merită să fie adus la cunoştinţa publicului.

Noi premiere teatrale

Noua stagiune teatrală a adus pe scenele Capitalei, ca şi pe cele ale teatrelor din provincie, o serie de premiere valoroase, care au trezit viul interes al publicului. Prezentînd piese originale, inspirate din noile realităţi ale vieţii noastre, ori evocînd momente dramatice din trecutul de luptă al poporului, făcînd cunoscute noi lucrări sovietice ori piese din patrimoniul dramaturgiei clasice universale, spectacolele stagiunii contribuie în mod eficient la lărgirea cunoştinţelor cultural-artistice ale maselor.

Fotografiile alăturate aduc imagini din cîteva noi premiere:

Teatrul Naţional „I. L. Caragiale" a prezentat piesa Mariei Banuş „Îndrăgostiţii" (fotografia 1), înfăţişînd viaţa unui mare şantier şi mai ales conflictele de clasă ce se înteţesc pe măsură ce construcţia înaintează, autoarea ridică în această piesă şi interesanta problemă a caracterului nou pe care îl capătă, în aceste condiţii, relaţiile de dragoste dintre oamenii noi.

Publicul bucureştean poate vedea de asemeni o serie de spectacole realizate cu piese ale clasicilor dramaturgiei universale. Printre acestea spectacolul prezentat pe scena Studioului actorului de film „C. Nottara" cu piesa „Mincinosul" de Goldoni (fotografia 2), întruneşte aprecieri călduroase.

Cea de a treia fotografie prezintă o scenă din opereta maghiară „Gûl Baba" de Huszka Jenô — operetă ce evocă într-un feeric cadru de basm unele aspecte ale luptei din urmă cu decenii a poporului maghiar împotriva cotropitorilor otomani. Pusă în scenă de colectivul Teatrului Maghiar de Stat din Sf. Gheorghe, opereta se bucură de un frumos succes, stimulînd tînărul ansamblu la noi şi valoroase realizări.

Piesa lui Cezar Petrescu şi Dinu Bondi, „Pîrjolul", închinată evenimentelor anului 1907, a căpătat în interpretarea colectivului Teatrului Armatei o realizare plină de autentic dramatism. (fotografia 4).

CAUT SCHIMB
Schimb de locuință
CEDEZ:
CAUT:

SCHIMB de LOCUINȚĂ

— schiță umoristică —

de Martin DAWER

Ilustrație de A. POCH

Noul meu vecin, un tînăr simpatic cu un zîmbet prietenos, mi se recomandă ca profesor de muzică și totodată instrumentist într-o formație simfonică. Faptul că era muzician îl ridica în ochii mei, căci — trebuie să știți — sînt foarte meloman și în special un mare amator de muzică simfonică. Audiția unei simfonii îmi provoacă întotdeauna o totală destindere a nervilor, o mare și nemăsurată liniște lăuntrică, urmată, treptat, de o plăcută toropeală care invariabil culminează într-un somn adînc și liniștit.

Chiar din prima zi tînărul meu vecin îmi spuse, cu un aer încurcat, că, fiind foarte ocupat pînă seara tîrziu, dar totuși nevoit să exerseze cel puțin 2-3 ore pe zi, „se temea că va trebui să mă deranjeze cu exercițiile“ dimineața devreme, înainte de a pleca la serviciu. Mi-o spuse roșind ușor și zîmbind sfios, așa că mă simții obligat să-l bat prietenos pe umăr și să-l asigur că poate să exerseze liniștit, fără să-i pese cîtuși de puțin de mine...

A doua zi, dis-de-dimineață, mă trezi vuietul îndepărtat al unei furtuni ce părea că se apropie. Intredeschisei o jumătate de pleoapă și consultai ceasul. Era abia patru și jumătate. Căscînd cu convingere mă întorsei pe partea cealaltă și, deși vuietul nu mai contenea, încercai să adorm. Dar iată că un tunet puternic ca o explozie apropiată sfîșie liniștea calmă a dimineții. Sării ca ars din pat, dar constatai cu mirare că nici urmă de nori nu întuneca cerul. Totuși, tunetul continua. Mă străfulgeră un gînd îngrozitor. Citisem că de multe ori înaintea unui cutremur se aud de sub pămînt zgomotele unei adevărate furtuni subterane. Nu mai încăpea nici o îndoială: mă aflam în preajma cutremurului. Trăsei repede o haină pe mine, gîndindu-mă să-l scol și pe simpaticul meu vecin. Dar tocmai atunci se dezlănțui cu furie un întreg șir de bubuituri violente, un adevărat bombardament atomic la care se asocie un dangăt lugubru de clopote.

Mă năpustii în vestibul și, fără a mai bate la ușă, dădui buzna în camera vecinului. Rămăsei în prag, înmărmurit. Noul chiriaș stătea printre cîteva cazane acoperite și bucăți de țeavă de diferite mărimi, pe care le lovea cu furie. El era vrăjitorul care provocase, pe rînd: vuietul furtunii, exploziile atomice și dangătul sinistru al clopotelor.

Cînd mă zări, tresări speriat, se opri din „cîntat“ și, încurcat, îngînă sfios, în timp ce o roșeață puternică îi aprinse obrajii:

— V-am deranjat cumva din somn?

Cu ochii holbați, incapabil să scot o vorbă, privii ca hipnotizat bețele ce le ținea în mînă și cu care reușise să-mi curme atît de brusc somnul meu de dimineață. Intr-un tîrziu, arătînd cu degetul spre întreaga-i bucătărie vrăjitorească, întrebai:

— Vasăzică la...la astea cînți, mata?

— Da, îmi răspunse profesorul de muzică, zîmbind inocent — am uitat să vă spun că sînt timpanist. Și apoi, cu sinceră îngrijorare în glas, continuă: Sper că...nu vă supără?...

O, zîmbet irezistibil! Imi venea să țip, să urlu, să fac scandal, dar zîmbetul acela deschis și fără urmă de prefăcătorie mă dezarmă cu desăvîrșire. Oftai, deci, îmi blestemai în gînd slăbiciunea și răspunsei fără convingere, zîmbind oarecum forțat:

— Nu, tovarășe. Vezi-ți liniștit de exerciții. Nu mă supără de loc...

Nu trecură mai mult de șase zile și tot atîtea dimineți muzicale și ajunsei la convingerea că timpanul meu nu va putea rezista multă vreme vecinului timpanist. Umblam toată ziulica amețit și asurzit de tam-tam-ul sălbatic al tobelor. A șaptea zi rugai pe un prieten să mă găzduiască cîteva nopți și totodată îi cerui sfatul.

Dezbăturăm problema sub toate aspectele. Vecinul meu, în fond, nu avea nici o vină. Locuise într-un orășel liniștit de provincie și numai mutarea în Capitală îl transformase într-o plagă a apartamentelor pe care le colindase pînă să se pripășească la mine.

Nu puteam să-i cer să nu mai „exerseze“, ci cel mult să-și transforme „matinala“ în „nocturnă“; soluție care nu mă ispitea de loc. În cele din urmă, prietenului meu îi veni ideea salvatoare:

— Mută-te! îmi zise el triumfător. Sau, mai bine zis, încearcă să faci un schimb de locuință.

La început respinsei cu indignare această propunere, căci un bătrîn, sau o bătrînică complet surdă erau greu de găsit și, ca să aduc un om teafăr în locul meu, nu mă lăsa conștiința. Totuși, spre rușinea mea, trebuie să mărturisesc că pînă la urmă instinctul meu de conservare învinse.

După vreo trei săptămîni de umblet și tot atîta alergătură infructuoasă, nimerii, într-o după amiază ploioasă, la un blocușor cu un singur etaj în fundul unei curți curate. „Sunați de trei ori“, preciza anunțul, așa că, emoționat și plin de nădejde — ca de obicei — apăsai pe butonul soneriei de la poartă. La fereastra de la parter apăru o femeie care, aflînd pentru ce am venit, mă invită să intru pe scara de serviciu.

Necunoscuta, o femeie foarte drăguță de vreo treizeci de ani, mă întîmpină cu ușa deschisă. În timp ce-mi ștergeam picioarele de noroi, mă pofti în casă, explicîndu-mi că, împărțind apartamentul cu alte două familii, spre a nu se deranja reciproc, conveniseră ca pentru fiecare dintre ei să se sune în alt fel. Pentru unii o singură dată, pentru ceilalți de două ori, și pentru ei de trei ori.

La intrarea noastră în camera care constituia obiectivul schimbului propus, gazda mi-l prezentă pe soțul ei.

Odaia în care ne aflam, pe lîngă ușa prin care intrasem și care ducea spre bucătărie, mai avea un triplu glasvand, care făcea legătura cu holul apartamentului. Baia se afla de partea cealaltă a holului și, ca și bucătăria, era comună, folosind tuturor chiriașilor din apartament.

— Bine, întrebai eu, dar pe unde trec vecinii dumneavoastră spre bucătărie?

— Prin curte! — răspunse repede gazda. Apartamentul mai are două camere afară de hol, continuă ea să-mi explice. Într-una stă proprietăreasa cu o nepoată, iar în cealaltă un funcționar de la secția comercială a Sfatului Popular. Și soțul meu, adăugă zîmbind, este inginer la un institut de proiectări.

— Și sînt oameni cumsecade, vecinii dvs.?

— Foarte cumsecade! — exclamă convinsă. Pot să spun că nu ne deranjează absolut cu nimic.

Ca și cum ar fi așteptat doar sfîrșitul replicii, ușa dinspre hol se deschise și intră o femeie uscățivă, foarte înaltă, numărînd cel puțin 60 de primăveri. Era fardată strident și purta, pe lîngă o schimonoseală de zîmbet în vîrful buzelor, un capot lung care o lungea și mai mult. Mă ridicai de pe scaun, așteptînd să-i fiu prezentat, dar prăjina, neînvrednicindu-mă nici măcar cu o singură privire, trecu majestuoasă prin fața mea și ieși pe ușa ce da spre bucătărie. Rușinat, roșii pînă în vîrful urechilor, în timp ce stăpînul casei, privindu-și stînjenit soția, mă pofti:

— Stați jos, nu vă deranjați! E doar proprietăreasa.

— Așa? Credeam că e cineva din familia dvs., răspunsei eu, așezîndu-mă, căci a intrat așa... fără să ciocănească...

— A, nu sîntem de loc formaliști, mă asigură el, trăim cu toții ca o mare familie...

— Trebuie să fie plăcut, nu?

— Și ce plăcut! — se înflăcără interlocutorul meu, să vedeți cum...

Dar fu din nou întrerupt de ușa dinspre bucătărie care se deschise și „zîmbetul“ trecu în sens invers, ducînd o strachină aburindă, cu o mîncare al cărei miros se împrăștie numaidecît în încăpere.

— Sarmale! pusei diagnosticul, mișcînd cu voluptate din nări. Dar gazda, fără a-mi împărtăși entuziasmul pentru deliciosul miros culinar, se grăbi să deschidă larg geamurile și bunătatea de mireazmă de varză pieri în atmosferă.

— Dar, despre ce vorbeam? — întrebă stăpînul casei.

— Spuneați că aveți vecini foarte drăguți, care nu vă deranjează de loc... îi amintii.

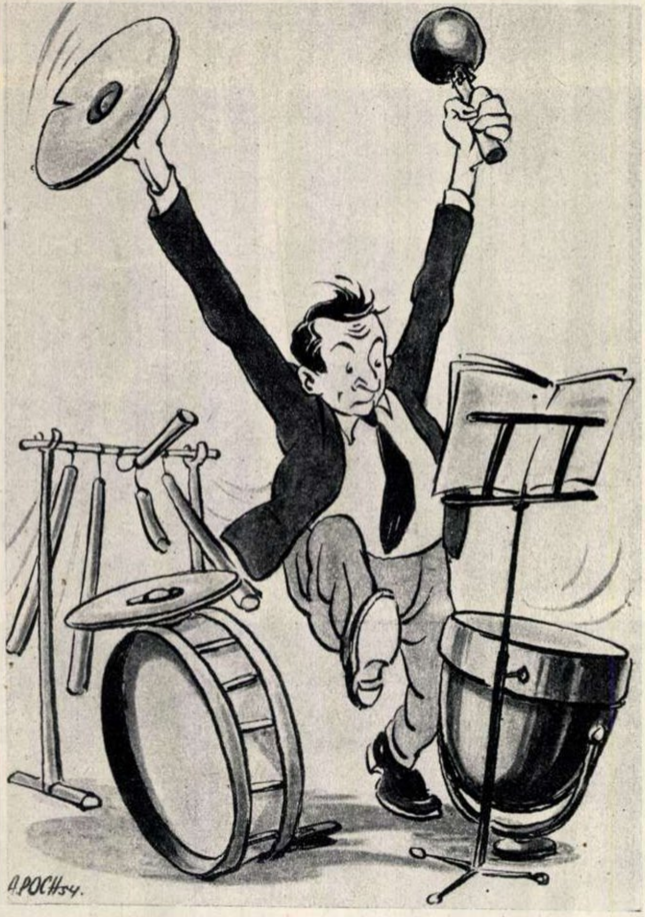

— A, da, cum vă spuneam, nu ne deranjează de loc. De multe ori...

Ţîrr, ţîrr, ţîrr! zbîrnîi soneria de trei ori.

— Pentru noi, zise gazda, şi deschizînd fereastra, întrebă: — Cine sună?

— Pentru tovarăşul de la Sfat, se auzi o voce groasă din curte. Mi-a spus că-i mai bine să sun la dumneavoastră, că s-ar putea ca el să doarmă...

— Ei, hai, urcă pe scara de din dos, — îl invită gazda, fără prea multă încîntare.

— Ştiu, cunosc drumul... se auzi iarăşi aceeaşi voce şi, după ce se deschise uşa de din dos, un flăcău voinic, încărcat cu două coşuri acoperite, pătrunse în cameră.

— Am adus nişte acte... ne lămuri el în timp ce „actele“, datorită, desigur, schimbării de aer, începură să cotcodăcească vesele în coşuri. Flăcăul dispăru pe uşa holului, nelăsînd în cameră decît conturul bocancilor desenat cu noroi pe oglinda imaculată a parchetului.

Simpaticele trăsături ale gazdei se împietriră de necaz.

— Ianoş Herbac — declarai sentenţios.

— Îl cunoaşteţi? E ungur? Nu pare după accent.

— Nu, răspunsei eu, marca fabricii... deformaţie profesională. Lucrez în cadrul M.I.U., în sectorul încălţămintei...

— Aha, zise inginerul... Şi cum vă spuneam, de multe ori... Dar se întrerupse din nou, pentru a răspunde la telefon.

— Alo?... Poftim?... da, numaidecît... Nu, nu mă deranjaţi...

Se sui cu genunchii pe studio şi lovi de cîteva ori cu pumnul în peretele opus ferestrei, explicîndu-mi:

— Vrea să vorbească cu vecinul meu de la Sfat...

„Comercialul“ Sfatului, trezit probabil de flăcăul de adineauri, apăru somnoros pe uşă şi fără o vorbă puse mîna pe receptor.

— Alo, cine e?... Da, un moment...

Acoperi cu o mînă pîlnia receptorului şi adresîndu-ni-se zise:

— O convorbire de serviciu...

Stăpînul casei schimbă o privire cu soţia şi apoi, foarte jenat, mi se adresă:

— Dacă nu vă supăraţi, să intrăm pentru o clipă în bucătărie. Ştiţi, nu putem rămîne în casă... E de la Sfat... Şi cîteodată are convorbiri de serviciu care... oricum... s-ar putea să aibă de discutat lucruri secrete...

— Cu muierile sau cu învîrtelile! — izbucni nevastă-sa, nemaiputîndu-se stăpîni. — E inutil să ne mai ascundem după degete. Avem nişte vecini groaznici!

— N-aş vrea să ne judecaţi greşit. În fond sîntem oameni cumsecade şi n-am fi vrut să păcălim pe nimeni, dar gheşeftarul ăsta de la Sfat e finul proprietăresei şi amîndoi ne amărăsc zilele ca să scape de noi. De altfel, aţi văzut şi dumneavoastră... bineînţeles doar o mică parte. Proprietăreasa trînteşte uşa băii din zori şi pînă-n noapte, încît n-avem un pic de linişte. Ca să nu se mai istovească cu drumul prin curte, trec toată ziua prin camera noastră. Circulă mereu prin hol, spionîndu-ne şi zgîindu-se prin glasvand, astfel că mereu avem impresia că ne aflăm într-o grădină publică şi nu în căminul nostru. Murdăresc bucătăria şi n-o curăţă niciodată. Eu trebuie să mătur holul, scara din faţă, să fac curat la baie, în bucătărie...

— Noi facem economie la lumină, adaugă soţul, şi ei o lasă aprinsă toată noaptea, întrebuinţează radiatoare electrice şi fac „economie“ numai la plată...

— Bine, întrebai eu, şi nu puteţi face nimic contra lor? N-aţi sezisat pe nimeni? Sînteţi de acord ca finul ăsta de moşiereasă să fie funcţionar la Sfatul Popular?

— Noi am sezisat conducerea Sfatului şi după cum am aflat cetăţeanul o să plece în curînd din locul ăsta de muncă. E însă aşa de nărăvit încît bănuim că şi după plecarea de la Sfat n-o să se lase de vechile apucături, el şi cu naşă-sa. Şi fiindcă de aici şi pînă la serviciu ne e cam departe, ne-am gîndit că ar fi bine să facem un schimb cu cineva mai energic, care eventual să-i pună puţin la punct.

Plecai capul ruşinat, deoarece şi eu avusesem intenţia să-i păcălesc pe eventualii mei succesori. Iar cît despre energie, mai bine să nu mai vorbim! Şi ca să nu se simtă oamenii umiliţi în faţa mea, îmi mărturisii şi eu slăbiciunile şi necazurile.

O oră mai tîrziu ne despărţirăm buni prieteni.

EPIGRAME

MĂRINIMIA NUCULUI

Celor ce nu vor să promoveze cadre tinere, de teamă să nu fie depăşiţi.

Către puieţi nucul înclină,
Prevenitor, coroana-i sumbră.
E visul lui, cu tîlc, să-i ţină
Cît mai aproape şi... în umbră.

DREPTUL CELUI MAI DEBIL

Acelor tineri care ocupă în tramvaie locurile destinate bătrînilor sau femeilor cu copii.

Moşneagul stă-n picioare şi oftează,
Tu, răsturnat pe scaun. Bine faci!
Vigoarea tinereţii nu contează
Cînd bunul simţ ţi-e încă de sugaci...

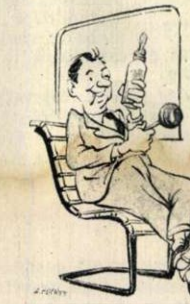

SAVANTUL IMPERIALIST

El drept un mare om se ţine
De cînd făcu iad din atom,
De mare-i mare — îl văd bine —
Dar ce păcat că nu-i şi om!

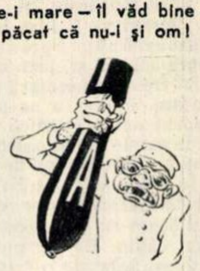

C. ARCAŞU

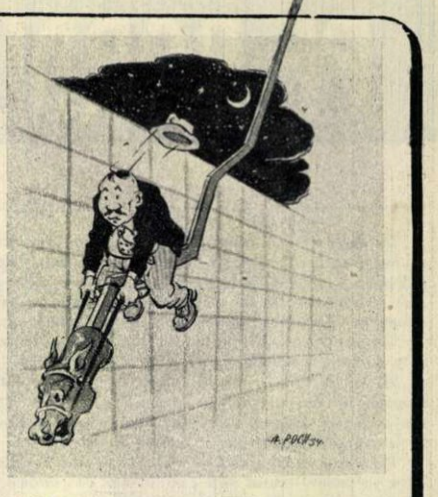

Ceva despre cai şi despre angajamente

Adăpostiţi de vînturi şi de ploaie,
Vreo cîţeva cai, stînd tologiţi pe paie,
Priveau cu jind la ceilalţi telegari
Şi-şi tot luau angajamente mari:
„Ca vîntul vom goni în zbor! Minune!
Văzduhul de nechez o să răsune!
Pînă la nouri slobozi vom sălta,
Şi peste nouri, pînă sus spre lună.
Şi stelele din somn le-om tulbura
Cu coamele zburlite a furtună.
Vom alerga şi vom sări cît zece,
Pe ceilalţi cai cu mult îi vom întrece!“

Cum ceilalţi însă-şi văd de treaba lor,
Ei „hotărăsc“ şovăitor în cor:
„Nu, iarna încă nu, că e omăt,
Nici la dezgheţ, că e noroi, prăpăd,
Ci — o jurăm pe iarba care-o paştem —
Noi vom ieşi pe poartă... pe la paşte.“
... Şi-aşteaptă, răscolind grămada paielor,
Paştele cailor.

*

Cînd îşi vor ţine-a lor făgăduinţă
Acei ce să muncească ne-ameninţă?
Cît timp la nesfîrşit ne-or povesti
Cum vor munci atunci cînd vor munci?

Florin MUGUR

*

Seara povestii totul amicului la care dormeam şi el găsi şi de data asta soluţia nimerită. Ascultîndu-i sfatul, vorbii a doua zi cu moşiereasa. O luai cu „coniţă“ şi cu „sărut mîinile“, şi îi propusei un nou chiriaş în locul tinerei perechi.

Îl ponegrii pe noul chiriaş, zugrăvindu-i-l în culori care ei îi păreau atrăgătoare. Arătai că e vorba despre un „băiat de familie, şarmant, fin şi manierat“, crescut cu guvernantă şi cu studiile făcute în Apus. Acuma, din cauza „timpurilor grele“ (rostind „timpuri grele“ avui grijă să oftez din rărunchi şi să dau ochii peste cap) i s-au luat şi pămînturile, şi casele, aşa că era nevoit să-şi cîştige existenţa „exploatîndu-şi una din alesele sale însuşiri artistice“. Muncind din greu, lipseşte de acasă aproape toată ziua, astfel că întruneşte toate calităţile „chiriaşului ideal“.

— Şi, adăugai la urmă, neavînd pe nimeni aici, întreaga sa familie fiind în străinătate, sînt convins că va fi fericit să găsească în mijlocul familiei dumneavoastră o compensare sufletească pentru „vicisitudinile soartei“.

— Deci, nu-i însurat? mă iscodi proprietăreasa.

— Nu, n-are pe nimeni, răspunsei, deşi, desigur că ar fi fericit dacă ar găsi un suflet nobil, înţelegător...

— Şi ce vîrstă are? continuă să se intereseze.

— Puţin mai în vîrstă decît încîntătoarea dumneavoastră nepoată, strecurai abil, clipind cu înţeles.

Mirosind un nepot în perspectivă, ochii i se aprinseră de plăcere şi consimţi bucuroasă la schimbul de locuinţă.

Trei zile mai tîrziu, schimbul era fapt împlinit. Simpatica pereche se mută în apartamentul meu şi în locul lor se mută timpanistul.

*

Cîtva timp mai tîrziu, întîlnindu-mă întîmplător cu fostul meu vecin, acesta îmi povesti că peste apartamentul — altădată atît de circulat şi zgomotos — se aşternuse o linişte mormîntală. Nepoata suspina la spital zi şi noapte la căpătîiul mătuşii, de pe buzele căreia dispăruse orice urmă de zîmbet din momentul dezlănţuirii crizei de nervi pentru care fusese internată... Iar în acest timp „comercialul“ dormea noaptea la nişte rude, şi ziua — profitînd de concediul pe vecie pe care-l primise de la Sfatul Popular — şi-o petrecea cutreierînd oraşul în căutarea unui schimb de locuinţă...

PE BORDUL UNEI NAVE COSMICE

de A. STERNFELD

Din antichitate — mitologiile tuturor popoarelor dovedesc acest lucru — oamenii au fost preocupaţi de problema zborului spre alte corpuri cereşti. Dar nici timpurile moderne, cu dirijabile şi apoi cu avioane, n-au putut să satisfacă această năzuinţă. Abia apariţia motoarelor cu reacţie va permite, pe baza folosirii tehnicii moderne, construirea unei nave cosmice, cu ajutorul căreia omul să viziteze alte planete.

Uniunea Sovietică, ţara cu ştiinţa şi tehnica cea mai avansată din lume, deţine şi în domeniul cercetării problemelor de astronautică, poziţia de fruntaşă. In cartea sa „Zborul în spaţiul cosmic", savantul sovietic A. Sternfeld, laureat al Premiului Internaţional de încurajare a astronauticei, expune, după un scurt istoric al problemei navigaţiei interplanetare, condiţiile pe care o asemenea navă cosmică trebuie să le îndeplinească pentru a călători în univers.

Propulsată cu ajutorul unei substanţe ejectate constituită dintr-un gaz de combustie, nava va înainta într-un sens opus sensului de scurgere a gazului. Ea va avea o formă sferică, deoarece călătorind în spaţii vide nu va avea de întîmpinat rezistenţă la înaintare, deci nu-i va fi necesar un profil aerodinamic, specific avioanelor...

In fragmentul pe care-l reproducem, se arată cum va fi viaţa pe bordul acestei nave, care va călători spre una din planetele sistemului nostru solar.

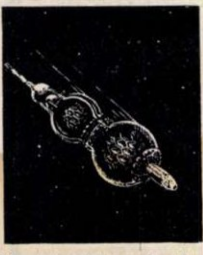

Nava cosmică în plin zbor...

...Vom încerca să descriem viaţa din interiorul unei nave cosmice, după ce motorul va fi oprit şi aparatul, înaintînd în virtutea inerţiei, va fi devenit un minuscul corp ceresc.

Cu toate că organismul omenesc nu poate trăi decît în anumite condiţiuni foarte precis determinate, şederea în interiorul navei cosmice nu pune probleme care să nu poată fi soluţionate. S-a mai întîmplat ca unii oameni să fie nevoiţi să petreacă un timp oarecare într-un spaţiu închis, ca, bunăoară, într-un submarin scufundat sub nivelul mării. Batisfera *), nacela unui balon stratosferic, cabina unui avion stratosferic — constituie tot atîtea exemple de absolută izolare a omului în raport cu mediul său obişnuit.

În afară de pasageri, cabina unui aparat interplanetar va adăposti toate obiectele necesare vieţii lor, precum şi aparate ştiinţifice. Un dispozitiv automat va asigura menţinerea constantă a presiunii aerului. Dacă această cabină este construită dintr-un material permeabil pentru razele ultraviolete şi alte raze (ceea ce de altfel este puţin probabil), va trebui să se recurgă la un strat protector, bunăoară de ozon; căci e suficient un strat de ozon gros de 2 mm pentru a absorbi în întregime aceste raze, în condiţiunile unei presiuni atmosferice normale.

Lumina va fi asigurată de lumina naturală a soarelui, cu excepţia unor cazuri foarte rare, cînd nava cosmică va trece prin zona de umbră produsă de o planetă sau de satelitul ei. Dacă nu va fi posibilă amenajarea unor geamuri care să dea direct înspre exterior, atunci razele de lumină vor putea fi introduse în cabină printr-un sistem de lentile şi oglinzi. În cazul acesta, observaţiile vor fi făcute prin periscop.

Energia solară va putea fi folosită drept sursă de căldură şi de lumină, fie în mod direct, fie prin transformarea intermediară în energie mecanică sau electrică, cu ajutorul procedeelor obişnuite. Astfel, bunăoară, razele concentrate ale soarelui vor încălzi cazanul unei maşini cu aburi sau al unei turbine şi aceasta va acţiona un generator. Lămpile electrice şi în general toate aparatele bazate pe folosirea rezistenţelor electrice vor trebui protejate împotriva temperaturilor scăzute, căci altfel, rezistenţa lor va scădea practic la zero şi funcţionarea lor va fi tulburată (un bec incandescent, bunăoară, nu se va mai aprinde).

Folosirea razelor solare ca mijloc de încălzire a bucătăriei nu va fi întotdeauna recomandabilă; pregătirea legumelor prin acest procedeu nu scade cu nimic gustul lor, în schimb carnea se descompune şi putrezeşte.

Pasagerii vor putea ieşi uşor din nava cosmică cu ajutorul unei camere de ecluză, din care aerul va fi pompat după ce ei vor fi luat loc înăuntrul său (acelaşi procedeu va fi folosit şi pentru îndepărtarea tuturor gunoaielor).

Pentru aceste „plimbări", pasagerii vor trebui să îmbrace neapărat anumite costume, confecţionate pe baza aceluiaşi principiu ca şi costumele scafandrilor submarini; slaba diferenţă dintre presiunea interioară şi exterioară le va face să fie foarte uşoare.

... Aerul necesar pentru respiraţie trebuie să fie conservat sub formă comprimată sau lichidă, într-un rezervor special care să facă parte din costumul de scafandru sau să fie trimis din nava cosmică, cu ajutorul unei conducte.

*

Dacă în interiorul navei cosmice nu a fost creat un cîmp artificial de gravitaţie, atunci fenomenele fizice se vor petrece cu totul alt fel decît pe Pămînt. Lipsind forţa gravitaţiei, noţiunile de „sus" şi „jos" vor dispare. Forţele de atracţie dintre obiectele din interiorul navei cosmice vor fi imperceptibile, dat fiind faptul că masa substanţei corpurilor existente în navă este atît de mică. Repausul va fi posibil în orice poziţie. Mersul va fi însă imposibil, deoarece nu va mai exista nici o presiune exercitată de picior asupra solului şi, prin urmare, nu se va produce nici frecarea necesară pentru o mişcare de deplasare. Pentru a ne putea deplasa deci în interiorul navei cosmice va trebui, fie să ne agăţăm de perete sau de obiectele fixe, fie, dimpotrivă, să ne îndepărtăm de acestea, împingîndu-le. În exterior, călătorii îmbrăcaţi în costumele lor de scafandri vor trebui, fireşte, să menţină legătura cu nava cosmică prin intermediul unui cablu. Ei vor putea purta cu ei un obiect greu, legat de o frînghie, iar deplasarea într-o direcţie oarecare o vor face aruncînd acest obiect în direcţia opusă (în virtutea legii conservării poziţiei centrului masei). Acelaşi rezultat se va putea obţine cu ajutorul unei mici rachete sau al unui pistol, însă cu preţul unei pierderi de masă ireparabile.

Folosirea mobilierului sau a uneltelor obişnuite va fi cu neputinţă. Pentru a le putea menţine la locurile lor, ele vor trebui fixate; toate cratiţele vor fi prevăzute cu capace şi acţionate de o mişcare de rotaţie care să determine lipirea conţinutului de pereţii lor. Vor fi de mare folos aparatele electrice şi electromagnetice.

Sub influenţa tensiunii de la suprafaţă, un lichid vărsat într-un recipient va lua o formă sferică. Dacă el va fi pus în contact cu un corp solid, puterea forţelor de adeziune va putea fi superioară forţelor tensiunii de la suprafaţă şi, în cazul acesta, lichidul se va răspîndi pe suprafaţa corpului respectiv. În general, folosirea lichidelor va produce o sumedenie de dificultăţi. Călătorii nu se vor putea spăla decît cu ajutorul unui burete. Pentru a putea goli o butelie, va trebui sau să o „tragem" literalmente ca pe o cutie de pe lichidul pe care-l conţine, sau să recurgem la efectele forţei centrifuge, învîrtind-o cu braţul întins, sau să scoatem lichidul cu ajutorul unei pompe.

Hainele vor trebui să fie confecţionate în aşa fel, încît să rămînă în contact cu corpul, independent de elementul gravităţii...

...Cum se va stabili greutatea corpurilor în cursul zborului cosmic? Să atîrnăm de un cîntar cu arc o greutate de 1 kg. Pînă în clipa decolării, arătătorul cîntarului se va opri în dreptul cifrei 1. Dar în clipa demarării motorului, cîntarul va arăta două, trei sau patru kilograme, după cum acceleraţia rachetei va fi de două, de trei sau de patru ori mai mare decît acceleraţia gravităţii la suprafaţa Pămîntului, ştiut fiind că greutatea unui corp este egală cu masa lui, înmulţită cu acceleraţia. În clipa cînd motorul va fi oprit, indicatorul cîntarului va arăta zero. Prin urmare, în timpul zborului cosmic va fi cu neputinţă să ne servim de un cîntar obişnuit, cu arc. Va trebui să folosim o balanţă centrifugală, care funcţionează pe baza forţei produse de mişcarea de rotaţie, forţă care va apăsa arcul balanţei.

Un arzător nu va funcţiona în cabina navei noastre cosmice decît dacă vom îndrepta permanent asupra lui un curent de oxigen, căci, alt fel, produsele rezultate din ardere nu se vor îndepărta de flacără şi o vor înăbuşi.

Vedem prin urmare că viaţa în interiorul navei cosmice va fi din numeroase puncte de vedere mai anevoioasă şi, doar sub cîteva aspecte, mai lesnicioasă decît cea obişnuită. În orice caz, după cum s-a văzut mai sus, se poate crea — fără greutăţi deosebite — o gravitaţie artificială. În această situaţie, anumite dificultăţi dintre cele semnalate vor dispare.

Probabil că adaptarea la noile condiţii neobişnuite nu va pune pentru om probleme prea mari. În schimb, se presupune că animalele nu se vor putea obişnui cu lipsa gravităţii.

*

Menţinerea temperaturii la nivelul dorit se va putea realiza cu ajutorul încălzirii artificiale. Pereţii cabinei vor trebui deci să fie înzestraţi cu dispozitive calorifuge. Acest procedeu însă, care implică consumuri de combustibil, nu va fi necesar decît în cazul expediţiilor în regiunile situate la marginile sistemului solar, unde soarele „nu mai încălzeşte" de loc sau încălzeşte foarte puţin. Procedeul obişnuit de încălzire va consta în folosirea razelor solare. Într-adevăr, se ştie că orice corp supus acţiunii razelor solare se încălzeşte sau se răceşte pînă ce can-

Crearea unei forţe de gravitaţie artificială pe bordul navei cosmice: cele două părţi ale sale, unite prin cabluri, se rotesc în jurul centrului comun al maselor.

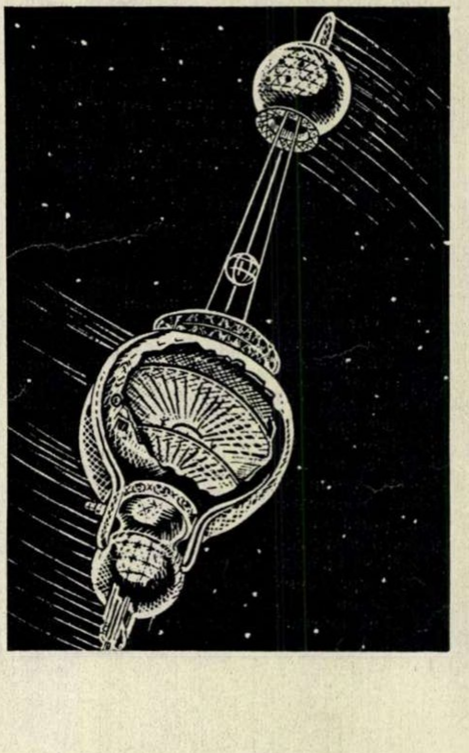

---

*) Aparat care permite omului să coboare în apă, la o adîncime de sute de metri sub nivelul mării, fără costum de scafandru.

titatea de căldură absorbită devine egală cu cantitatea de căldură iradiată, după care temperatura corpului respectiv rămîne constantă și echilibrată. Temperatura de echilibru a unui corp depinde de natura elementelor sale componente, de distanța la care se află față de Soare, de forma sa și de felul cum este dispusă suprafața sa luminată de Soare, față de razele acestuia. Astfel, bunăoară, temperatura unui „corp negru", sferic, care se deplasează în spațiul interplanetar, de la orbita planetei Mercur pînă la aceea a planetei Pluton trece de la +171° pînă la —229°.

Temperatura unui „corp negru" de formă cilindrică, avînd o înălțime egală cu de cinci ori diametrul bazei sale, va varia în timpul cît acest corp descrie orbita planetei Venus — între —61° și +64°, în funcție de poziția cilindrului față de razele solare.

Un „corp negru" absoarbe razele solare în mod integral. Un corp de altă culoare reflectează într-o anumită măsură aceste raze. Cunoscînd aceasta putem regla cu ușurință temperatura din interiorul navei cosmice. Ajunge să acoperim o anumită parte a pereților exteriori cu un material care absoarbe intens razele solare, și o altă parte, cu un material care le reflectează cu intensitate și să mișcăm aceste învelișuri față de Soare, după cum dorim.

Față de combustibilul și carburanții transportați de nava cosmică, (gaze lichefiate), care fără îndoială trebuie să fie ținute la o temperatură scăzută, organismul omului pretinde o temperatură relativ ridicată. Aceste exigențe atît de opuse complică în mod considerabil construcția navei cosmice. Totuși se pot separa, bunăoară, rezervoarele de combustibil, de cabina călătorilor și se poate menține astfel în ele, o temperatură scăzută. Dacă însă acest lucru, în ciuda folosirii materialelor izolante, nu se va realiza de-a lungul peretelui dinspre Soare, va trebui să se recurgă la o amestecare mecanică a conținutului rezervoarelor.

...Intotdeauna cînd omul pornește într-o călătorie lungă, care-l pune în situația de a pierde pentru o durată oarecare de timp contactul cu sursele de aprovizionare, își pune problema greutății minime a alimentelor necesare în timpul drumului. Vapoarele, trenurile de cursă lungă, avioanele de pasageri, expedițiile științifice trebuie să fie înzestrate cu rezerve de alimente și uneori chiar de apă, care să ajungă pentru cîteva zile, cîteva săptămîni și uneori chiar cîțiva ani. În nici unul din aceste cazuri nu se pune însă problema de a lua și oxigen, pentru bunul motiv că atmosfera asigură prezența acestuia în cantități nelimitate.

În cazul navei cosmice, este însă strict necesar oxigenul. Iar pe de altă parte, cantitatea de apă necesară ar îngreuna prea mult aparatul. De asemenea, s-ar pune problema reîmprospătării ei neîncetate, extrăgînd-o din aerul cabinei și din secrețiunile organismului.

Ținînd seama că o călătorie dus-întors în planetele cele mai apropiate de Pămînt n-ar putea dura mai puțin de un an, este lesne de înțeles cît de importantă este o aprovizionare rațională a pasagerilor cu oxigen și alimente. Se știe că insuficiența acestor rezerve poate avea urmări mortale, dar, pe de altă parte, se știe de asemenea că încărcarea navei cosmice cu o cantitate exagerată de rezerve este inadmisibilă, datorită dificultăților pe care le reprezintă fie și cel mai mic spor al încărcăturii.

Potrivit părerii anumitor savanți, greutatea alimentelor și a oxigenului necesare unui călător cosmic pe o durată de 24 ore variază între 4 și 10 kilograme. Aceste evaluări sînt însă inexacte: o analiză mai minuțioasă ne arată că acest minim poate fi fixat la aproximativ 1,3 kilograme. De altfel, acestor savanți le-a scăpat un fapt foarte important și anume acela că organismul omenesc produce neîncetat apă.

În mod normal omul nu poate trăi decît într-o atmosferă determinată. Aceasta, pe lîngă că-i furnizează oxigenul necesar respirației, mai exercită și o anumită presiune asupra corpului, indispensabilă pentru menținerea în echilibru a substanțelor gazoase pe care le cuprinde acesta și, în plus, împiedică o evaporare prea rapidă a apei din celulele corpului.

Consumul de oxigen depinde înainte de toate de munca pe care o efectuează individul și de greutatea sa; cu toate acestea el variază mult în funcție de diversitatea organismelor. Acest consum reprezintă în medie 9 miligrame pe minut și kilogram de greutate. În poziție de repaus omul consumă circa 179 miligrame de oxigen pe minut și exhalează în același timp circa 180 miligrame anhidridă carbonică. Dacă repausul nu-i integral, consumul crește cu 25% și se înzecește în cazul unei munci intense.

Putem însă trage de aci concluzia că rezerva anuală de oxigen, calculată pentru un om în stare de repaus, se epuizează în decurs de 0,1 ani de muncă intensă? Firește că nu, deoarece în timpul somnului și al odihnei, de care omul are cu atît mai multă nevoie cu cît muncește mai intens, consumul de oxigen va fi redus. Din cauza aceasta raportul dintre necesarul zilnic maxim și minim de oxigen se poate exprima cifric prin 2,2 supra 1.

De altfel, este destul de greu să se stabilească exact cantitatea de oxigen necesară. Primejdia unei epuizări a rezervelor de oxigen este însă redusă, deoarece există totdeauna posibilitatea ca, în caz de urgență, să se folosească oxigenul lichid destinat motorului.

...Cantitatea de oxigen necesară unui călător cosmic este în strînsă legătură cu cantitatea și natura hranei sale.

Alimentele care alcătuiesc hrana omului cuprind trei categorii componente esențiale: hidrocarbonatele, albuminoidele și grăsimile.

Laboratoarele moderne pentru studiul alimentației raționale se ocupă în primul rînd de problemele ce privesc hrana și nu oxigenul, care ne este pus la dispoziție în rezerve atmosferice inepuizabile. Dar cînd este vorba despre călătorii extra-terestre, într-un spațiu lipsit de aer, problema rației de oxigen nu este de loc mai puțin importantă decît problema rațiilor alimentare. Deci, minimul rezervelor necesare pentru menținerea vieții se va exprima în calorii, dar nu în calorii produse pe unitatea de greutate a alimentelor, ci pe unitatea de greutate a amestecului dintre alimente și oxigen.

Plecînd de la datele obținute în laboratoare, putem considera că în medie este nevoie de 1,185 grame de oxigen pentru arderea unei cantități de 1 gram hidrați de carbon, ceea ce produce 4,18 calorii mari; de asemenea este nevoie de 2,89 grame de oxigen pentru arderea unei cantități de 1 gram de grăsime, ceea ce produce 9,45 calorii mari și este nevoie de 1 gram de oxigen pentru arderea unui gram de albumină, ceea ce produce aproximativ 4,1 calorii mari. De aci se poate deduce cu ușurință că 1 gram de amestec de hidrați de carbon cu oxigen produce 1,91 calorii mari, 1 gram de amestec de oxigen cu grăsime produce 2,43 calorii mari, iar 1 gram de amestec de albumină cu oxigen, aproximativ 2 calorii mari. Rezultă deci că albumina, considerată în mod obișnuit ca producînd calorii mai puține decît hidrații de carbon (dacă nu ținem socoteala de cantitatea de oxigen absorbită), produce în realitate căldură mai multă decît aceștia din urmă, dacă ne referim la unitatea de greutate a amestecului ei cu oxigenul. Pe de altă parte, grăsimea, care, calculată fără oxigenul absorbit, dă de 2,36 ori mai multă căldură decît albumina, nu mai produce decît de 1,22 ori mai multă căldură decît aceasta, în cazul cînd comparația o facem între amestecul grăsime-oxigen și albumină-oxigen. Cu toate acestea, grăsimile continuă să rămînă alimentul care dă cele mai multe calorii. Iată de ce, pentru a reduce la maximum cantitatea de alimente și de oxigen pe care va trebui să le transporte nava cosmică, partea cea mai mare posibilă a rațiilor va trebui să fie compusă din grăsimi.

Studiul schimbului de materii (metabolismul) a dovedit că hidrații de carbon pot fi excluși din nutriție, fără ca din această carență să rezulte urmări mai însemnate pentru organism. În ce privește albumina, o oarecare cantitate este totdeauna necesară pentru menținerea vieții celulelor. În general un adult în greutate de 70 kg, muncind 8-10 ore pe zi, are nevoie de o cantitate de 118 gr de albumină în 24 ore.

Ce cantitate de alte produse alimentare și de oxigen va fi necesară pentru călătoria cosmică?

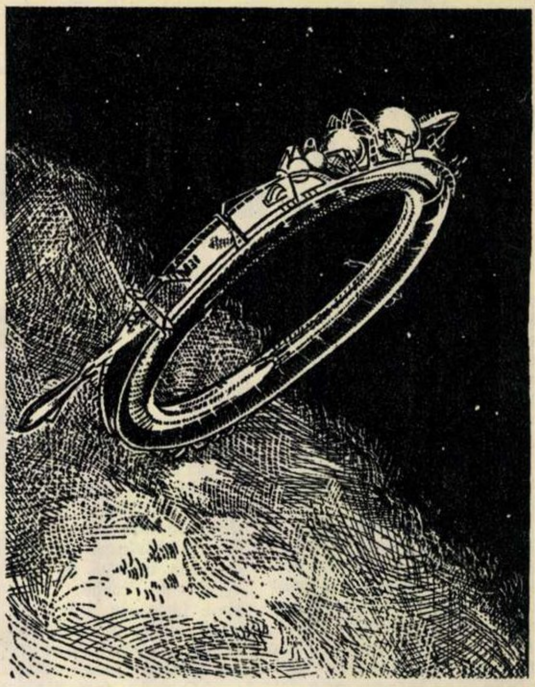

Cum ar arăta un satelit artificial al Pămîntului, servind drept escală navelor cosmice, în călătoriile lor interplanetare. Rotirea satelitului în jurul propriei sale axe va crea pe suprafața lui o forță de gravitate artificială.

Dacă volumul călătorului cosmic rămîne constant, atunci rația zilnică necesară pentru menținerea în echilibru a organismului va depinde de căldura iradiată de corp, iar aceasta, la rîndul ei, de lucrul efectuat de individ.

Numeroasele experiențe care s-au făcut au permis să se constate că la o temperatură exterioară de 15°, un om aflat în repaus complet și îmbrăcat cu haine călduroase, iradiază aproximativ 1.680 calorii pe zi. Dacă același om face munci foarte ușoare, el iradiază 2.350 calorii mari pe zi, iar în cazul unei munci foarte intense (de aproape 100.000 de kilogram metri) iradiația va fi de 3.655 calorii pe zi. Pentru a determina rația alimentară și cea de oxigen necesară respirației, vom lua de bază aceste două din urmă cazuri, presupunînd că volumul corporal al călătorului cosmic se menține constant.

Dacă acceptăm ca normală rația de albumină indicată mai sus și dacă restul rației va consta în grăsimi, vom vedea că pentru munci ușoare va fi nevoie de o rezervă zilnică de 0,32 kg de alimente și 0,7 kg oxigen pentru fiecare persoană, iar în cazul unor munci grele de 0,45 kg alimente și 1,1 kg oxigen. Calculele noastre pornesc de la presupunerea că pasagerii cosmici au reușit să-și facă rezerve de produse alimentare complet deshidratate.

... Rația zilnică de apă (2,5 kg) depășește în mod considerabil rațiile de produse alimentare seci și de oxigen, luate la un loc. În orice caz organismul nu asimilează apă, ci o elimină din nou. De asemenea nu trebuie uitat nici un alt fapt foarte important și anume că organismul omenesc elimină prin diferite mijloace mai multă apă decît introduce în corp prin băutură, prin alimentele solide consumate și prin vaporii de apă din aerul inspirat. Aceasta, din cauză că hidrogenul existent în diferitele produse alimentare se combină cu oxigenul aflat în aceleași produse, și cu aerul inspirat. În felul acesta, în corpul omenesc se produce zilnic un plus de circa 0,4 kg de apă. De aci urmează că pasagerii cosmici se pot lipsi de rezerve de apă, deoarece cu ajutorul unor aparate foarte simple ei vor putea recupera 90% din apa pe care o conține aerul și diferitele deșeuri. Firește, această apă recuperată va trebui să fie reîmprospătată cu aer și cu o anumită cantitate de săruri minerale.

În felul acesta, problema aprovizionării călătorilor cosmici cu oxigen și alimente, în timpul călătoriei lor într-o cabină ermetic închisă, nu mai prezintă actualmente dificultăți.

Cuceritorii VĂZDUHULUI

După o plăcută călătorie în aer...

Abia răsărise soarele. Un zumzet ca de bondar îţi atrăgea privirile în sus. Pe ecranul albastru al cerului un punct strălucitor creştea mereu. După cîteva clipe, cerul se împestriţă cu pînze viu colorate de forma unor ciuperci.

— Merg bine băieţii. Nici n-ai spune că sînt la primul lor zbor.

Instructorul superior Anghel Ciucur privea mulţumit prin lentilele binoclului său mare fiecare mişcare a celor de sus. Cîţiva dintre ei dovediseră pînă acum mult talent. Agăţaţi de mănunchiul de fire argintii, cobora legănîndu-se ca într-un scrînciob o duzină de tineri îmbrăcaţi în haine albastre. Emoţiile cele mai „tari“ fuseseră învinse. Se simţeau bucuroşi şi unii începuseră chiar să cînte. Întrerupte de adierea zefirului, ajungeau pînă la noi minunatele versuri ale cîntecului paraşutiştilor:

Pe cerul alb senin
Suim mereu, suim
Şi-n avîntul nostru tineresc dorim
In gol să ne-azvîrlim,
In aer plutim
Văzduhul să înfruntăm de mii de ori,
Paraşutişti sportivi, aviatori.

Una cîte una, pînzele multicolore au ajuns la pămînt. Hariton Stoican, un tînăr cu faţa plină de zîmbet, îşi strîngea la un loc mătasea întinsă pe covorul verde de iarbă. A luat apoi paraşuta sub braţ şi, vesel, ca după o mare izbîndă, a pornit către grupul de prieteni care-l aşteptau.

— Cum a fost, Stoicane?

— Plăcut, tovarăşe instructor, numai că am ajuns prea repede. Nici n-am apucat să-mi termin cîntecul măcar!...

— Ei, lasă că o să-l termini tu mîine.

*

În aceeaşi zi, la turnul de lansare din Parcul de cultură şi sport „23 August“, era o animaţie deosebită. Se adunaseră tineri din toate cercurile de aviaţie sportivă ale Capitalei, dornici să facă primii paşi în lansarea cu paraşuta. Cei care veniseră mai tîrziu priveau cu invidie la cei care în curînd aveau să cunoască din nou bucuria desprinderii de la pămînt şi a plutirii în aer. Un „întîrziat“ se ţinea scai de prietenul său de mai din faţă.

— Măcar 10 metri să mă urc, Ioane. E a treia zi de cînd vin şi tot n-am mai apucat rîndul.

Seara, mulţi au plecat veseli şi mulţumiţi de la turn. Alţii... doar cu speranţa că a doua zi vor fi mai norocoşi. Şi aşa în fiecare zi, paraşutismul, sportul celor îndrăzneţi, este îndrăgit de tot mai mulţi tineri. Celor avansaţi, obişnuiţi cu aruncările de la mari înălţimi, li se pare acum de-a dreptul copilăresc jocul cu paraşuta legată de turn. Cu toate acestea, ei sînt nelipsiţi de la fiecare încercare. Apoi urmează perfecţionarea. Sportul cu paraşuta cere şi el multe „butoaie de transpiraţie“, dar mai ales... îndrăzneală, curaj să înfrunţi înălţimile, să străbaţi văzduhul în zborul lin al paraşutei.

*

Trupurile vînjoase şi bronzate se unduiau ritmic sub razele soarelui. Aerul dimineţii răcorea frunţile tinerilor elevi ai şcolii de paraşutişti sportivi. Erau la cel de al doilea exerciţiu de gimnastică G.M.A. Ceva mai la o parte un avion îşi făcea şi el „încălzirea“. Peste puţin timp avea să ridice, rînd pe rînd, spre zările albastre, pe tinerii gata pregătiţi de aruncare.

Programul continua. Se desfăşurau acum probele la inele, trapez, scară progresivă, saltea... Toate făceau parte din antrenamentul special. A urmat un alt examen dificil: plierea paraşutei. Sub supravegherea atentă a instructorilor, zeci de mîini aranjau cută peste cută mătasea moale şi alunecoasă. În cîteva clipe au şi fost echipaţi. Într-o ordine perfectă s-au îndreptat spre avion. O rotire... încă una... şi încă una, pînă cînd avionul se pierdu în zare.

*

— Acum sări tu, Marine! Marin, cu mîna încleştată pe cablu, se apropie de uşă păstrînd poziţia indicată de instructor la cursuri. Nu mai avea emoţii. Calm, sigur pe el, se aruncă în gol. Era acum rîndul lui Nicolae Popescu. Ajunsese pînă la uşă cînd...

— Ce faci, Popescule, nu sari?

— Eu... mai... stau puţin. Prin faţă i-au trecut pe rînd toţi prietenii. Pilotul privi lung la el şi începu să rîdă:

— Ei, ce facem? Punem o scară? Obrajii lui Nicolae s-au făcut roşii ca focul. Se simţea mic de tot şi... stingher. Cătă în grabă spre uşă şi... ţîşti afară! Plutea fericit. Învinsese. Cînd a ajuns jos, prietenii l-au luat în primire:

— Bravo, Nicolae! Nu ne-ai făcut echipa de ruşine. Şi într-adevăr, de atunci tînărul Popescu nu a făcut pe nimeni de ruşine şi nici pe el nu s-a făcut. La antrenament ca şi la concurs el sare întotdeauna primul. Încrederea colectivului l-a ajutat să învingă teama.

Purtînd pe braţe paraşutele grele, tinerii sportivi se îndreptau spre sala de cursuri. În drum, au zăbovit cîteva minute pentru a asista la un joc de fotbal ce se încinsese între cei care terminaseră programul. Au plecat împreună cu învingătorii şi învinşii. În urmă, răsuna cîntecul îndrăgit atît de mult:

Pe cerul azuriu, pe norii troieniţi,
Victorioşi purta-vom pe aripi
Al muncii ideal, al păcii drag stindard,
Tot ce voim noi, tineri muncitori,
Paraşutişti sportivi, aviatori.

V. HANGANU
O. GRIGORESCU

Tineri elevi paraşutişti inainte de salt.

Ajutorul colectivului M-A DUS LA VICTORIE

de Constantin DUMITRESCU
maestru al sportului,
campion de mare fond al R. P. R.

Am pornit în circuitul ciclist din acest an cu multe nădejdi. Alături de tovarășii mei de echipă mă pregătisem intens pentru această întrecere, atît de grea, dar atît de frumoasă.

Din deplasările făcute peste hotare și mai cu seamă din întîlnirile susținute în Uniunea Sovietică, învățasem multe. Așa că așteptam cu nerăbdare clipa în care starterul va da plecarea în cursa ce avea să dureze 14 zile.

Au trecut destul de ușor primele etape. Faptul că echipa noastră s-a clasat pe locul II, în etapa contra cronometru pe distanța Buzău-Brăila, realizînd o medie orară de 46 km, mi-a dat multe speranțe.

Voi vorbi însă nu despre aceasta, ci despre etapa cea mai dură din circuit, despre etapa care ne-a pus la grea încercare posibilitățile și voința de luptă: etapa Piatra-Neamț—Toplița. Am pornit din Piatra-Neamț pe o vreme ploioasă și foarte rece. Cu cît ne apropiam de munte tot mai mult ploaia se transforma în lapoviță; pînă la urmă au început să cadă fulgi de zăpadă. Pe fețe ni se așternuse o mască de noroi, care ne împiedica aproape să vedem drumul. Mîinile și picioarele începuseră să ne înghețe. Unii dintre noi s-au oprit. Eu mă aflam în plutonul fruntaș al cursei. Moiceanu, tovarășul meu de echipă, era pe primul loc, Istrate și Sebe în apropierea lui. Cînd am ajuns la urcușul de la Borsec, zăpada care acoperea drumul atingea 25 cm. Frigul și vîntul, ca și ninsoarea, se întețiseră. Aici am avut un moment de mare slăbiciune care, să fiu sincer, s-ar fi putut solda cu abandonul meu. Mîinile îmi erau atît de înghețate, încît refuzau să mai țină ghidonul. N-am mai putut pedala și am oprit. Gîndindu-mă la cei peste 100 de km care mai erau de parcurs pînă la Tg. Mureș, pentru prima oară am fost gata să abandonez. In clipa aceea, știu că mi-au venit lacrimi în ochi. Singur încercam să mă conving că de frig — dar nu, nu asta a fost...

Stăteam așa pe marginea șoselei ninse. Au trecut de mine Marin Niculescu, apoi alții, și alții. E atît de greu să-i vezi pe alții ducîndu-se... Deodată o mașină opri lîngă mine. In primul moment nici nu mi-am dat seama cine sînt cei din mașină. Am auzit apoi glasul cunoscut al antrenorului nostru Simionescu: „Ce-i cu tine, băiatule?“ Abia am putut îngăima cîteva vorbe, căci buzele îmi erau prea înghețate. „Nu mai pot, mi-e tare frig“...

„Lasă, băiete, te dezghețăm noi și pleci mai departe. Istrate, Moiceanu, Sebe, au trecut; cum să rămîi tu?“

E drept, la asta mă gîndisem și eu, dar... M-au frecat cu zăpadă, apoi cineva din mașină a scos o pufoaică, altul o pereche de mănuși de lînă. Imbrăcat de sus pînă jos, m-am urcat din nou pe bicicletă. După primul kilometru parcurs am simțit că încep să mă încălzesc. Mașina asociației a mers un timp în spatele meu. Auzeam mereu: „Așa, flăcăule, cu curaj, coboară tare, îi prinzi tu pe primii“ și asta mă încuraja. Am coborît atît de iute muntele Creanga, cum poate n-am mai făcut niciodată o coborîre. Cînd i-am zărit pe cei din față am înțeles că-i pot și ajunge. Trec de Moiceanu, oprit în drum cu o pană, apoi de ceilalți, și iată-mă sosit primul în Toplița, sfîrșitul etapei.

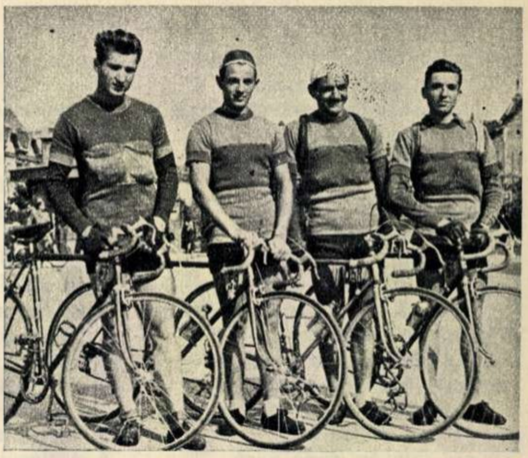

Greutățile dificilei etape Piatra-Neamț—Toplița au fost trecute. Iată-i pe componenții echipei Progresul C.P.C.S., cîștigătoarea circuitului ciclist al R.P.R., fotografiați la Tg. Mureș înainte de a porni într-o nouă etapă. De la stînga la dreapta: C. Dumitrescu, G. Moiceanu, C. Istrate, St. Sebe.

Acum, după ce circuitul a luat sfîrșit, îmi amintesc că în fiecare etapă s-au petrecut diferite întîmplări. Dar cea mai puternică amintire din acest circuit îmi va rămîne cea povestită mai sus. Pe drumul etapei Piatra-Neamț—Toplița am învățat să lupt pînă la capăt, am înțeles că victoria e cu atît mai frumoasă, cu cît e mai grea, că spiritul de echipă, ca și ajutorul primit de la colectiv, poate fi hotărîtor. Imi voi aminti cu bucurie de această etapă, ca de întreg circuitul și din alt motiv: în etapa Piatra-Neamț—Toplița, ca de altfel pe întreg parcursul cursei, cicliștii noștri au arătat că au toate calitățile tinereții, ale sportivului de tip nou: dîrzenie, curaj și voința de a învinge. Circuitul R.P.R. de anul acesta a fost cursa tinereții.

Pilot și parașutist, doi tineri care se înțeleg de minune. Zborul care urmează să-l facă împreună peste cîteva clipe îi va apropia și mai mult.

DUPĂ REȚETE AMERICANE...

Pianul este un vechi instrument muzical — urmașul clavecinului — care nu o dată ne-a delectat cu sunetele sale melodioase. Toți marii compozitori au compus la pian operele lor de geniu. Paginile muzicale ale lui Ceaikovski, Chopin, Schubert, Beethoven, Rachmaninov, Liszt sau Mozart s-au înfiripat mai întîi pe clapele unor piane.

Dar iată că în apus pianul a fost transformat într-un obiect de „record sportiv“. Pentru aceasta nu a fost folosită greutatea sa; nu s-a găsit nici un halterofil care să-l ridice singur. Și nici un atlet nu s-a încumetat să-l folosească pentru sărituri în înălțime sau lungime, ci s-a descoperit doar că se poate face „sport“, bătîndu-se recordul de durată al cîntatului la pian.

Așa cum aflăm din paginile ziarului „Sovietski Sport“, pianistul vest-german Heinz Arntz, dornic de glorie „sportivă“, s-a așezat în fața unui „Royal“ și a cîntat neîntrerupt timp de 365 ore, ceea ce înseamnă 15 zile și tot atîtea nopți. În sala care găzduia această tentativă de „record“ mondial, s-au perindat în acest timp nenumărați spectatori, dornici să găsească și în muzică senzații „tari“. Din punct de vedere financiar tentativa a reușit, aducînd cîștiguri apreciabile organizatorilor.

Ziarele vest-germane au făcut multă vîlvă în jurul acestei performanțe, socotite „sportivă“.

„Campionul“ a declarat că se află într-o formă excelentă și ar mai fi putut cînta lejer cîteva zile dacă nu survenea moartea mamei sale, ce a avut loc tocmai în timpul „tentativei“. Fiind unicul ei fiu, Arntz n-a putut lipsi de la înmormîntare...

Iată cum și-a făcut loc bătrînul pian în inventarul materialelor „sportive“ al competițiilor regizate după rețete americane.

I. O.

Răscoala pantofilor

de Ion **GHEORGHE**

Se-ntorcea din schimb alene
Dînd prin umbra caselor,
Că-l prinsese-un somn şi-o lene
Pînă-n miezul oaselor.
Cînd coti apoi pe-o stradă
O băgă pe mînecă!...
Nu mai ştie ce să creadă,
Simte că alunecă.
Duce-o mînă să se-agaţe
De un stîlp, de-al nouălea,
Şi voind să-l prindă-n braţe
A picat de-an boulea...
Lung şi-ntins ca pe o targă
Nu mai vede soarele –
L-au răpit din strada largă
Şi-l tîrăsc, picioarele.
Sar şi-l duc pe după gară
La-ncrucişul căilor,
Iar pantofii lui strigară:
„L-am adus, flăcăilor!...
Ia să-i dăm o răbuială
Să-l pisăm ca-n rîşniţă.
Faci pantofi de mîntuială,
Pui de coropişniţă!..."
El văzu o-ntreagă oaste
De pantofi, cu zecile
Că-i dau roată dinspre coaste
Şi închid potecile.
Patru cizme mai deoparte
Stau tăcînd ca mutele,
Mult îs triste că li-s sparte
Botul şi căputele.
Un pantof ieşi în faţă
Şi se face că-l înhaţă:
„Noi am fost odată patru.
Cu venirea serilor
Ne duceau mereu la teatru
Soaţele minerilor.
Cînd ne-au dus a cincea oară
La reprezentaţie
Şi ne-au scos în vînt afară
Am plesnit în staţie."
Iese iarăşi o pereche:
„Noi... cu boala branţului;
Mucavaua ceea veche
Ne-a dat pradă şanţului!"...
Cînd aud de-aşa pricină
Vin spre el perechile.
Cum i-ar lua din rădăcină
Nasul şi urechile!...
Toate-au dinţi lucioşi de cuie,
Le sclipesc paftalele,
Sar şi-n capul lui se suie,
Dau să-i rupă şalele.
Iar o cizmă, o botină
Dă să-i rupă coastele.
Celelalte sar să-l ţină
– L-au scăpat, ca proastele...
Sar şi-i dau în fund cu botul,
Urlă parcă-i cîinele.
El pisat şi frînt cu totul
Se ţinea cu mîinile...
Şi de-acolo... ţîn-te, pîrle!
De-i trosnesc picioarele...
Iar în urma lui azvîrle
Două raze, soarele.

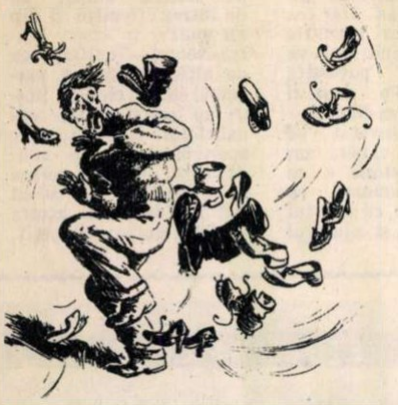

MONOVOCALICĂ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	C	A	R	T	O	F	l	■		
2	U			U		■	U	S	c	■
3	M	S	C	■				N		
4	U	■		B			■	U		
5	L	B		H		■		R	■	
6	U	O	■	E				■	C	L
7	S	u		A		■	S	A	P	A
8	■	R		B	■	P				■
9	D	■	R	U	T	E				M
10	O			R		■				F

ORIZONTAL: 1. Plantă prăşitoare — Onomatopeea şopotitului. 2. Strigăt pe care ecoul ţi-l aduce înapoi exact aşa cum l-ai slobozit — Usuc. 3. Gen de rozătoare — Rege al rutulilor, ucis de Aeneas. 4. Canal — Arbore din pădurile noastre. 5. Materia primă a olarului (art.)—Oraş în Chaldeea. 6. Prietenul lui Mikluho Maklai — Sfîrşesc — Clor. 7. Vasal...respectuos — Unealtă agricolă. 8. Cilindru la războiul de ţesut — Mai multă...catifea. 9. Oraş vechi în Latium, fondat de Telegonus. 10. Formă de organizaţie economică — Pistă la hipodrom. VERTICAL: 1. Un anumit fel de nori — Notă muzicală veche. 2. Familie de păsări nocturne — Taur sălbatic, zimbru. 3. Operaţie care poate fi făcută cu aţă albă — Fu în stare. 4. Uf! — Om putred de bogat, şi trîndav, care îşi permite luxul cel mai mare (de la numele unui general roman, învingător al lui Mithridates). 5. Epitet dat regelui de la 3 orizontal — Scut! 6. Urbis conditae — Peste cepe! 7. Onomatopeea zgomotului produs prin lovirea monedelor metalice — Plin pînă la refuz. 8. Panglică împletită cu fire de mătase, de argint etc. — Nume ambigen. 9. O jurubiţă ceva mai mare — Defect. 10. Rup, trag — Mezzo forte.

Cuvinte rare: Turnus, Rutulus.

DEZLEGĂRILE JOCURILOR APĂRUTE ÎN NUMĂRUL 21

MAREA SĂRBĂTOARE

ORIZONTAL: 1) PROLETARIAT — LENIN. 2) MARINARI — AURORA. 3) UTM — STEMA — ARI. 4) REVOLUTIONARI — ANO. 5) ONEGA — LENINGRAD. 6) GS — TRUD — TAITA. 7) RES — ARID — PAN — ORBI. 8) AVÎNTAT — BA — AT — ARC. 9) DIRECTIVA — ALTI. 10) ANIS — ABIE — GA. 11) VAST — STALINGRAD. 12) SATE — UIS — ILIR — IEDUI. 13) RAZLIV — COMUNIST. 14) CRIMEEA — NA — ANTAEU.

VERTICAL: 1) PETROGRAD — PARC. 2) AR — MENSEVIC — TARI. 3) OM — VE — SIR — VEZI. 4) LADOGA — NEVA — LM. 5) ER — LA — ATC — SUIE. 6) TITU — TRATATIVE. 7) AN — TARITIN. 8) RACI — UD — VIS. 9) IR — OLD — BASTION. 10) AISNE — PA — ALMA. 11) TANTA — TALIU. 12) AERIANA — BIRNA. 13) LUMINI — TAIN — IN. 14) ERA — GTO — LEGIST. 15) NO — ARARAT — RETA. 16) TIRANA — BRIGADIER. 17) NARODNIC — ADU.

BIVERB AGROTEHNIC
(7 — 11)
Rînduri încrucişate.

CRIPTOGRAFIE
(9 — 2 — 2 — 6)
Marinarii de pe Aurora.

TRIVERB
(8 — 2 — 7)
Chintale de cereale.

Prelungirea abonamentelor la revista „Flacăra" pentru anul 1955, precum şi abonamente noi, se pot face de pe acum la toate oficiile poştale din ţară sau la factorii poştali.

ŞAH

STUDIU

de **M. KLIAŢKIN**

Publicat în revista „Şahmati v S.S.S.R."

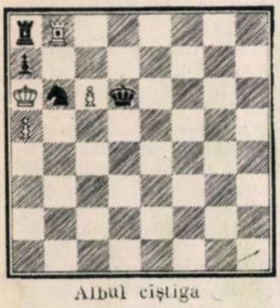

Albul cîştigă

(Controlul poziţiei. Alb: Ra6, Tb8, Pp.a5, c6. Negru: Rd6, Ta8, Cb6, Pa7)

SOLUŢIA PROBLEMEI DE ŞAH DIN NUMĂRUL TRECUT

Premiul I al maestrului sovietic Guliaev reia într-o formă interesantă vechea temă a „punctelor critice". După „cheia" 1. Nc3 (ameninţă 2. Cc6 urmat de 3. Nd2 sau Nd4 mat) apărarea principală a negrului este 1... Da2, ameninţînd contraşahuri şi păstrînd controlul asupra punctului g2. Mergînd spre a2, dama neagră trece peste „punctul critic" — cîmpul c4, şi acum poate urma: 2. Cc4+ C: c4 3.Cd5+ mat (varianta aceasta nu mergea dacă dama s-ar fi aflat la g8); dacă 2... D: c4, atunci 3.Cg2 mat. Dacă negrul se apără cu 1... Th2, atunci albul foloseşte în mod analog slăbirea punctului g4: 2.Cd5+ C: d5 3.Cc4 mat şi 2... D: d5 3.Cg4 mat. O variantă suplimentară frumoasă este 1... c5 2. Nd2+ Rd4 3.Cc6 mat.

TRIVERB

(5 — 3 — 5)

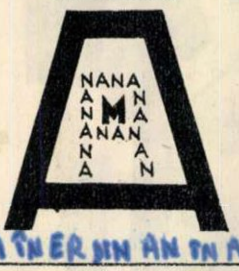

MINER DIN ANINA

MINER

REDACŢIA: BUCUREŞTI PIAŢA SCÎNTEII Căsuţa Poştală 56 Tel. 7.60.10 Int. 1788 **ABONAMENTE:** la toate oficiile poştale din ţară şi la factorii poştali şi difuzorii voluntari din întreprinderi şi instituţii. **PREŢUL ABONAMENTELOR** 3 luni: 9 lei 6 luni: 18 lei un an: 36 lei

MINER DIN ANINA

dezlegat D.P.M.

MINER DIN ANINA

Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin".

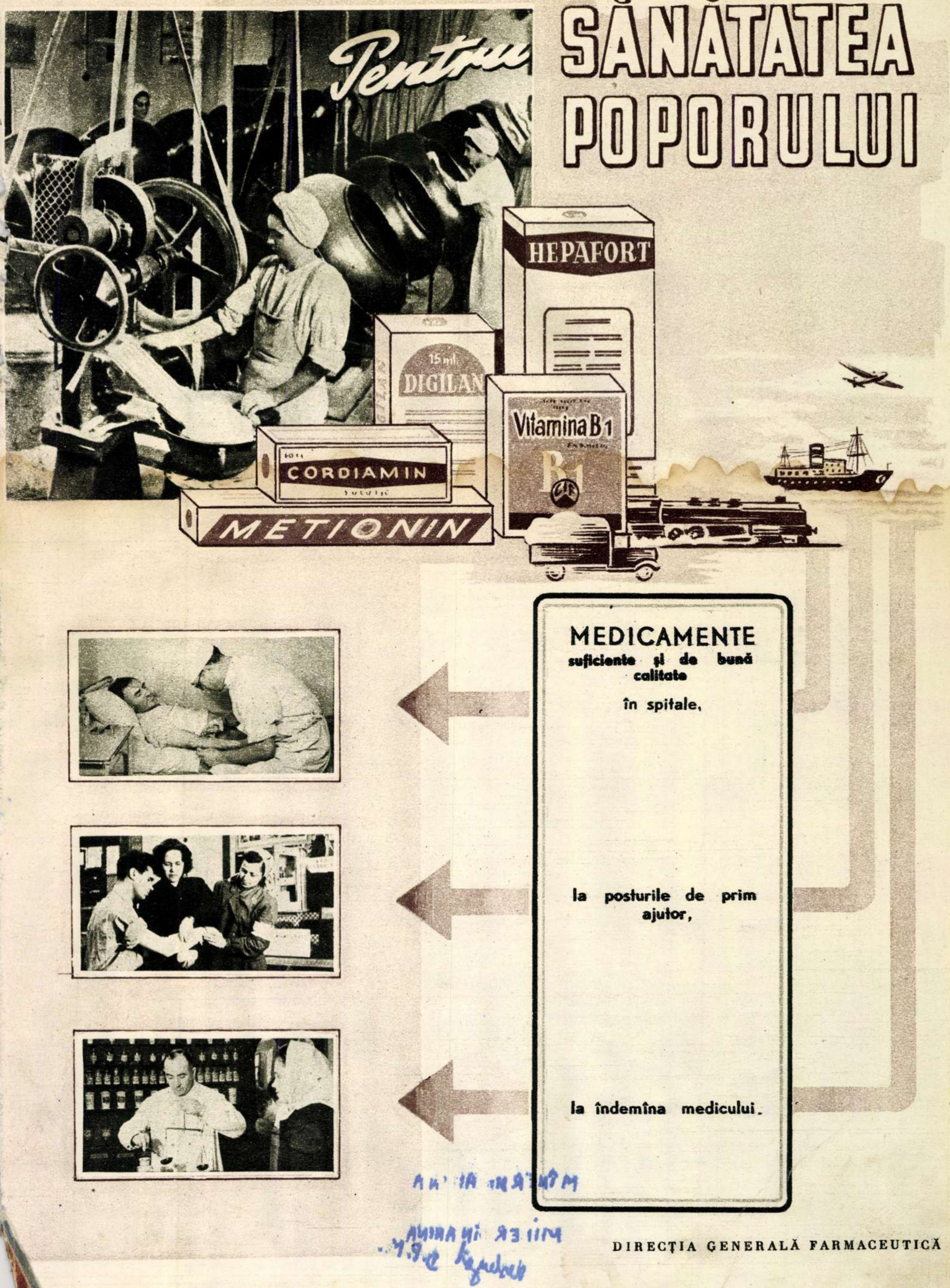
HEPAFORT
15 ml
DIGILAN
Vitamina B1
B1
CORDIAMIN
METIONIN

Pentru SĂNĂTATEA POPORULUI

MEDICAMENTE
suficiente şi de bună calitate

în spitale,

la posturile de prim ajutor,

la îndemîna medicului.

DIRECŢIA GENERALĂ FARMACEUTICĂ

TG;MURES
Biblioteca Centrale
Palatul Cultural
123

1,50 lei

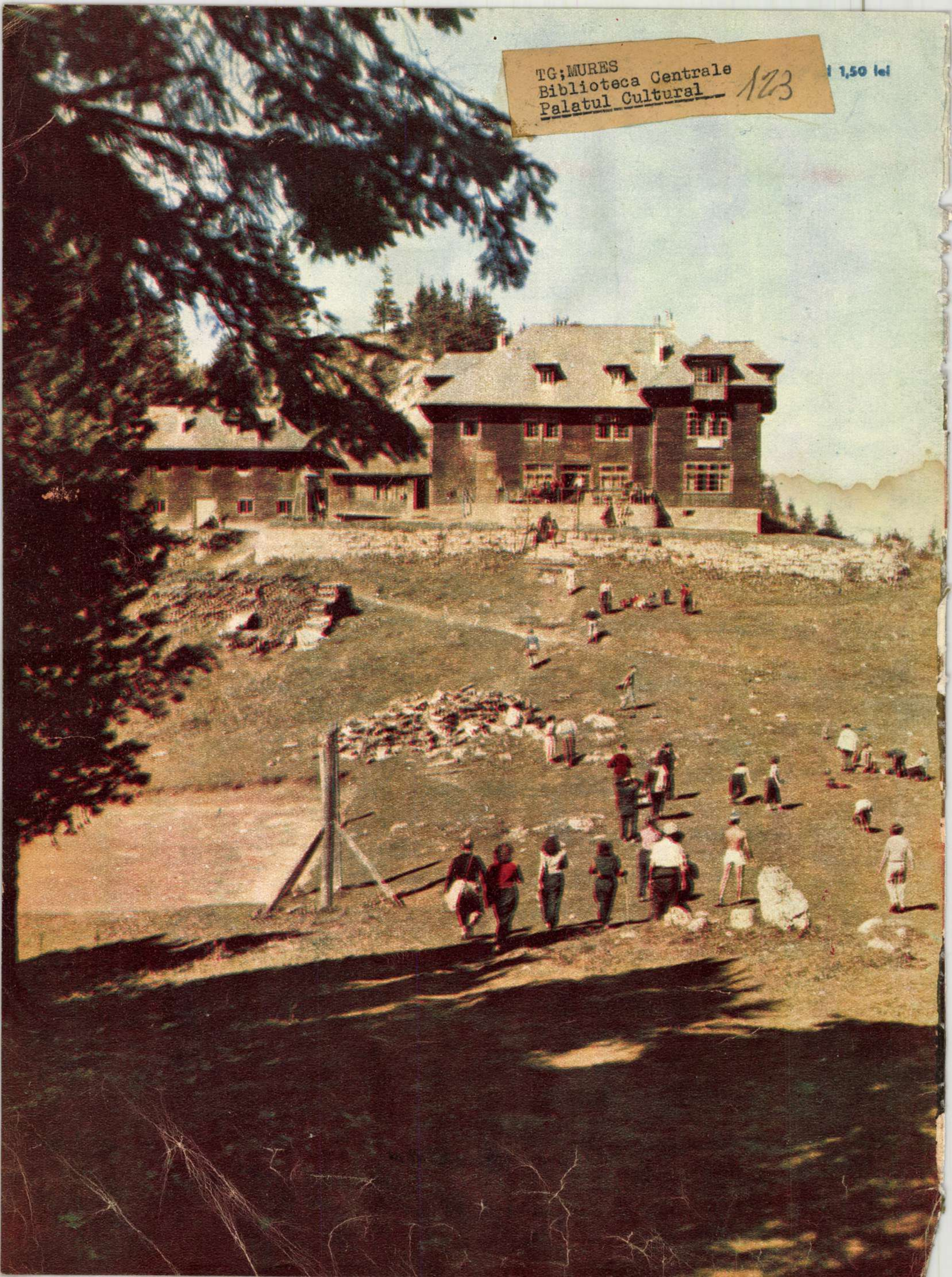

FLACARA

Nr. 23 (48) – 1 DECEMBRIE 1954

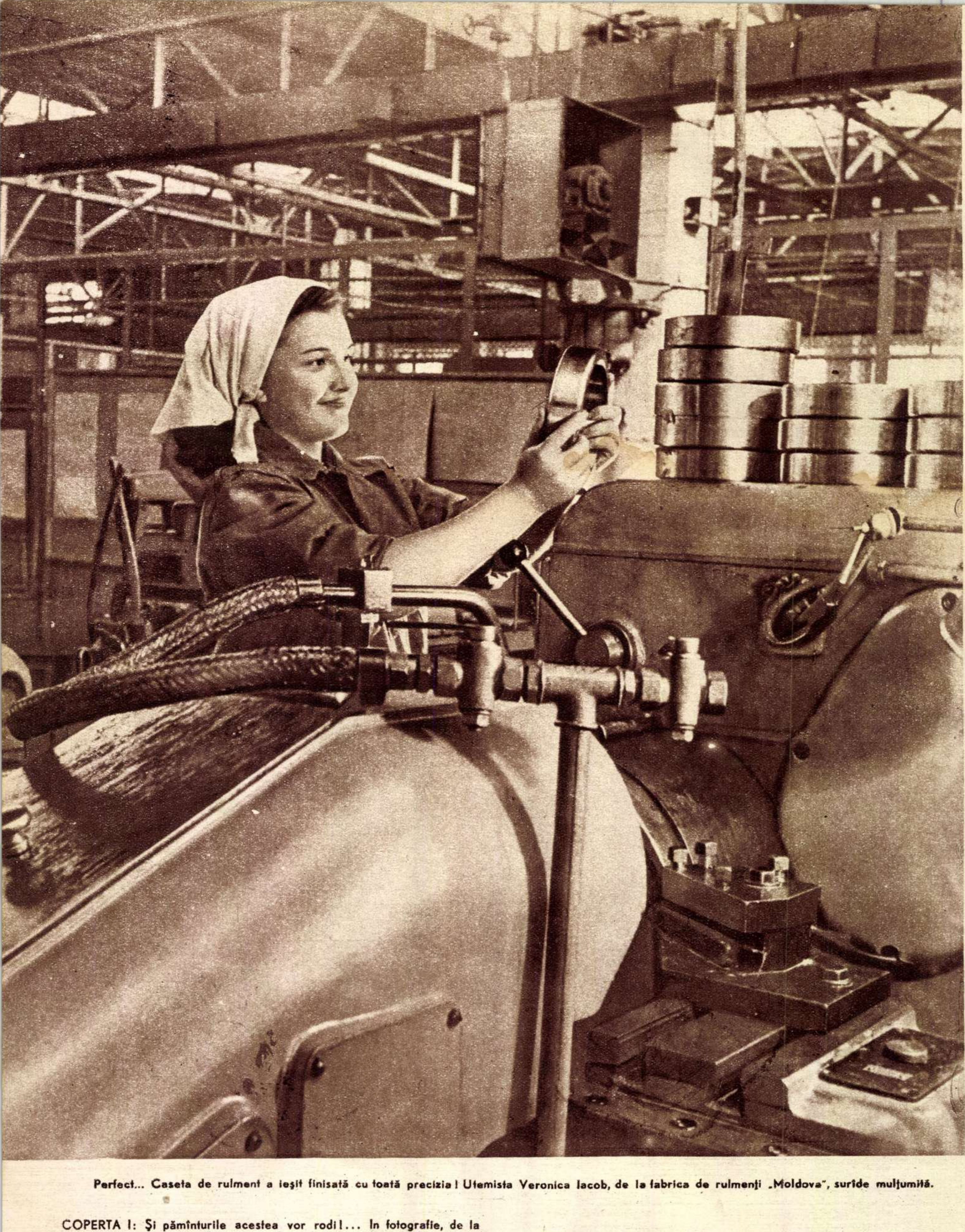

Perfect... Caseta de rulment a ieşit finisată cu toată precizia! Utemista Veronica Iacob, de la fabrica de rulmenţi „Moldova", surîde mulţumită.

COPERTA I: Şi pămînturile acestea vor rodi!... In fotografie, de la stînga la dreapta: tov. Constantin Condruz, secretar al Comitetului raional P.M.R. Călmăţui, reg. Galaţi, discută cu tovarăşii Simion Costache şi Alexandru Niculescu, directorul şi inginerul-şef al G.A.S. „Pavel Tcacenco" din comuna Tătaru, planurile de redare agriculturii a terenului mlăştinos din împrejurimile comunei Batogu.

Fotografie: M. IVANCIU

COPERTA a IV-a: Pe o şosea, la intrarea în Capitală. Lungul şir de camioane fabricate la uzinele „Steagul Roşu" din Oraşul Stalin se îndreaptă către întreprinderile din Bucureşti, cărora le-au fost repartizate.

Fotografie: A. LOVINESCU

SARCINI DE CINSTE ALE ȚĂRĂNIMII MUNCITOARE

FLACĂRA
Proletari din toate țările, uniți-vă!
REVISTĂ BILUNARĂ
SOCIAL — POLITICĂ
ȘI LITERAR — ARTISTICĂ
Nr. 23 (68) 1 decembrie 1954

Într-una din zile, la președintele cooperativei din Mircești, raionul Alba-Iulia, veniră doi săteni din comună. Era Clement Popa și Filimon Crampa și amîndoi veniseră să încheie cîte un contract, luîndu-și angajamentul să livreze la termen cîte o pereche de bovine de calitate extra-gras.

Venirea celor doi țărani muncitori la cooperativă nu era întîmplătoare. Inainte cu cîteva zile, consăteanul lor Ilie Crăiveanu livrase cooperativei cei doi boi contractați, în greutate de 1.457 kg. În schimbul lor el primise 7.867 lei, i se redusese cota de carne cu 102 kg, beneficiind totodată de mărfuri speciale ce se distribuie prin comerțul de întîmpinare.

La fel ca în Mircești, nenumărate alte unități cooperatiste din țară anunță noi și importante succese în munca de atragere în activitatea cooperativelor a tot mai largi mase de țărani muncitori. Lucrătorii cooperativelor — ajutați de deputați, avînd exemplul comuniștilor din satele patriei noastre — duc o muncă intensă pentru lămurirea țărănimii muncitoare despre sarcinile și însemnătatea politică a cooperației de consum, dînd ei în primul rînd exemple demne de urmat. În comuna Drogu, din raionul Filimon Sîrbu, regiunea Galați, de pildă, președintele cooperativei, Grigore Baranga, urmat de gestionarul Petre Dragu și de achizitorul Cristea Crîngașu au fost primii în predarea cotelor obligatorii către stat și tot primii în campania însămînțărilor de toamnă. Exemplul lor a ajutat să se realizeze alte 13 contracte noi de îngrășări de animale.

Răspunzînd chemării lansate în cinstea zilei de 7 Noiembrie de cooperativa din comuna Hălchiu, regiunea Stalin, nenumărate cooperative din țară și-au intensificat munca, dobîndind noi succese. Lucrătorii cooperativei „6 Martie" din Tîrgoviște, luîndu-și pe marginea acestei chemări angajamente sporite, și-au depășit propriile lor angajamente cu 15% la aprovizionare, cu 20% la desfaceri, cu 118% la fond social, cu 28% la achiziții și cu 168% la atragerea de membri noi. Numai în luna octombrie cooperativele din țară au preluat 33.180 animale contractate, 396,028 tone păsări, 3.664.938 ouă.

În același timp, înțelegînd importanța deosebită a întăririi legăturii economice între oraș și sat pe calea intensificării schimbului de mărfuri, cooperația noastră de consum acordă o atenție sporită achiziționării de produse de la țăranii muncitori. Un număr tot mai mare de oameni ai muncii de la sate își valorifică surplusul lor de produse prin cooperative, în special grîu, porumb, cartofi, ceapă, fasole etc. contribuindu-se astfel într-o măsură tot mai mare la aprovizionarea de iarnă a populației muncitoare. Antrenați în întrecerea socialistă lucrătorii din cooperativele raionului Vaslui, regiunea Iași, au îndeplinit sarcinile de plan global la achiziții și contractări pe luna octombrie în procent de 185%.

In reg. Bacău începînd de la data de 7 Noiembrie se achiziționează produse în contul anului 1955.

În timp ce munca de achiziționare și contractări se intensifică de la o zi la alta, spre bazele noastre de recepție se îndreaptă ultimele coloane de care, transportînd cotele obligatorii către stat, sarcina de cinste a întregii țărănimi muncitoare. În fruntea regiunilor fruntașe la colectări stau Hunedoara și Aradul. Cu dragoste și promptitudine au răspuns și oamenii muncii, cultivatori de cartofi, din regiunea Autonomă Maghiară și regiunea Stalin. La predarea laptelui de oaie stau în frunte țăranii muncitori din regiunile Constanța și Stalin. În predarea lînii, regiunile Arad, Baia Mare și Hunedoara. În predarea cotelor de carne de porc și vită, raioanele Sebeș și Liești.

Aprovizionînd populația muncitoare de la orașe cu produse agro-alimentare, industria socialistă cu materii prime și țărănimea muncitoare cu mărfuri industriale, cei ce muncesc în cadrul cooperației de consum contribuie tot mai mult la strîngerea legăturii dintre clasa noastră muncitoare și oamenii muncii de la sate, la îmbunătățirea traiului celor ce muncesc.

①
CENTROCOOP

① La cooperativa „Înfrățirea" din comuna Dedrad, Regiunea Autonomă Maghiară, au fost achiziționate însemnate cantități de floarea-soarelui, porumb și grîu.

② Anul acesta Ion Gargaz (dreapta) din comuna Traian, raionul Turnu-Măgurele, a recoltat bumbac de bună calitate. El a predat statului 421 kg, primind în schimb 1.389 lei și o primă de 2.665 lei.

③ La baza de recepție din Segarcea, regiunea Craiova, au sosit căruțele țăranilor muncitori din împrejurimi, încărcate cu cotele de porumb.

Premiul de Stat -

Geo Bogza,
scriitor.
Premiul Cl. I i-a fost acordat pentru volumele „Anii împotrivirii" și „Meridiane sovietice".

Iosif Iser,
pictor.
Premiul Cl. I i-a fost acordat pentru întreaga sa activitate artistică.

Grigore Benetato,
profesor dr., membru corespondent al Academiei R.P.R.
Premiul Cl. I i-a fost acordat pentru lucrările științifice publicate în 1953.

Acad. Gheorghu Spacu,
profesor dr.

Kalman I. Andrei,
inginer.

Premiul Cl. I a fost acordat colectivului din care fac parte pentru lucrarea „Proces teknologic pentru fabricarea acidului sulfuric și a cimentului din ghips".

G. Storin,
actor al Teatrului Național „I. L. Caragiale" din București.
Premiul Cl. I i-a fost acordat pentru întreaga sa activitate artistică.

Mîndru Katz,
pianist.
Premiul Cl. I i-a fost acordat pentru interpretarea concertelor pentru pian și orchestră de Ceaikovski și Chopin și a Suitei pentru pian de G. Enescu.

Cicerone Theodorescu,
poet.
Premiul Cl. I i-a fost acordat pentru volumul de poezii „Un cîntec din ulița noastră" și traducerea „Vasili Tiorkin" de Al. Tvardovski.

Acad. Camil Petrescu,
scriitor.
Premiul Cl. I i-a fost acordat pentru romanul „Un om între oameni".

Constantin Baraschi,
sculptor.
Premiul Cl. I i-a fost acordat pentru altorelieful „Eliberarea".

Ferenc Szemlér,
poet.
Premiul Cl. II i-a fost acordat pentru volumul de poezii „Harcolni hiven" (A lupta cu devotament).

Ovid Crohmălniceanu,
critic.
Premiul Cl. II i-a fost acordat pentru volumul „Articole și cronici".

Iosif Cova,
pictor.
Premiul Cl. II i-a fost acordat pentru afișul „Nu vom uita" și altele.

Peisa Wechsler, (mijloc), **Vlad Iaghello,** (primul din dreapta), **Benno Nachbar,** (primul din stînga), din colectivul premiat cu Premiul Cl. II și **Erwin Rinea,** (al doilea din dreapta) și **Toma Moldoveanu,** (al doilea din stînga), din colectivul premiat cu Premiul Cl. III, ambele pentru realizarea prăjinilor grele necesare industriei petrolifere, în laminoare de țevi.

Al. Andrițoiu,
poet.
Premiul Cl. III i-a fost acordat pentru volumul de poezii „În țara moților se face ziuă".

Vladimir Moșneagă,
inginer agronom.
Premiul Cl. III i-a fost acordat pentru realizări în ameliorarea porumbului.

Ștefan Iureș,
poet.
Premiul Cl. III i-a fost acordat pentru volumul de poezii „Cuvînt despre tinerețe".

Puica Alexandrescu,
Premiul Cl. III i-a fost acordat pentru interpretarea unor roluri din operetele: „Ana Lugojana", „N-a fost nuntă mai frumoasă" și „Aculina".

Eric Majtényi,
poet.
Premiul Cl. III i-a fost acordat pentru volumul de poezii „Örségen" (De strajă).

înaltă preţuire

Dimitrie Macrea,
profesor universitar.
Premiul Cl. I i-a fost acordat pentru contribuţia la lucrarea „Gramatica limbii romîne" volumul I şi II.

Marţian Negrea,
compozitor.
Premiul Cl. I i-a fost acordat pentru suita simfonică „In munţii Apuseni" şi muzica la filmul „Baia Mare".

Acad. Nicolae Gh. Lupu,
profesor dr.
Premiul Cl. I i-a fost acordat pentru întreaga sa activitate ştiinţifică.

Acad. E. I. Nyárády.
Premiul Cl. I i-a fost acordat pentru importante realizări ştiinţifice în domeniul botanicii.

Ion Manolescu,
actor la Teatrul Naţional „I. L. Caragiale" din Bucureşti.
Premiul Cl. I i-a fost acordat pentru întreaga sa activitate artistică.

Mihail Jora,
compozitor.
Premiul Cl. I i-a fost acordat pentru suita simfonică din muzica de balet „Cînd strugurii se coc".

Leon Klepper,
compozitor.
Premiul Cl. I i-a fost acordat pentru poemul simfonic „Drumul Dunării spre mare" şi poemul simfonic „Bălcescu".

Alexandru Finţi,
regizor la Teatrul Naţional „I. L. Caragiale" din Bucureşti.
Premiul Cl. I. i-a fost acordat pentru activitatea regizorală depusă în anul 1953.

Acad. Raluca Ripan,
profesor universitar.
Premiul Cl. I i-a fost acordat pentru contribuţiuni în domeniul chimiei analitice şi pentru studiul soluţiilor apoase de heteropoliacizi.

I. Ludo,
scriitor.
Premiul Cl. II i-a fost acordat pentru romanul „Domnul general guvernează".

Margareta Niculescu, regizoare (stînga), **Antigona Papasicopol**, actriţă mînuitoare (dreapta), **Ioana Constantinescu**, pictor scenograf (mijloc)
Premiul Cl. III a fost acordat colectivului Teatrului de marionete şi păpuşi „Ţăndărică" din care fac parte pentru realizările artistice şi contribuţia la dezvoltarea teatrului de marionete şi păpuşi din ţara noastră.

Octavian Angheluţă,
pictor.
Premiul Cl. II i-a fost acordat pentru tablourile „Reparaţie la cuptoare la Uzinele Reşiţa", „Autoportret" şi peisajul „Gura Soda".

Vera Myller-Lebedev,
profesor universitar.
Premiul Cl. II i-a fost acordat pentru lucrarea „Lecţii de algebră".

Aurel Baranga,
scriitor.
Premiul Cl. II i-a fost acordat pentru piesa de teatru „Mielul turbat".

András Sütő,
scriitor.
Premiul Cl. III i-a fost acordat pentru volumul „Pornesc oameni".

Rado Emeric,
inginer.

Nicolae Nicolae.
inginer.

Premiul Cl. III a fost acordat colectivului din care fac parte, pentru realizarea prototipului şi fabricarea în serie a aparatelor de proiecţie cinematografică pentru film normal.

Béla Nagy Abody,
pictor,
Premiul Cl. III i-a fost acordat pentru tabloul „Arestarea lui Fonagy".

Géza Vida,
sculptor,
Premiul Cl. III i-a fost acordat pentru basorelieful „Pintea Grigore judecînd un boier".

IN INIMA LIPSCANILOR

de Camil **PETRESCU**

Ilustraţii de D. **NEGREA**

Cine ar fi încercat să intre înainte de prînz în Cazinoul Comersanţilor de pe Lipscani (peste drum de Hanul lui Şerban, lîngă hotelul german) ca să citească vreun ziar sau să bea cafea şi ciubuc, n-ar fi găsit nici un loc liber în această dimineaţă de vineri 11 iunie. Lucru de mirare, fireşte, deoarece într-o zi de lucru găseai rare ori, mai ales dimineaţa, atîta lume la acest club, care deşi vrea să rivalizeze cu clubul nobililor de la Casa Török, sau cu cel de peste drum, de la hotelul Caracaş, era frecventat mai mult de oameni care în genere erau foarte ocupaţi cu negustoria lor. Lucru şi mai de mirare, chiar odăile separate de la catul de sus, unde se juca seara cărţi, erau acum înţesate şi nu era loc la nici o masă. Se juca cu zor mare, cu bani mulţi pe masă. Cel care făcea mai multă gălăgie era Rudi Pavlicioni, pe care nimeni nu-l mai văzuse jucînd pînă acum. Era vesel că era în cîştig. Cel care pierdea era Hagi Curti. Nicolae Danielopolu avea cîteva pungi în faţa lui din care scotea gînditor cîte un galben, doi, pe care-i punea stîngaci pe masă. Era vădit că nu mai încercase niciodată acest joc. De altfel, cu oarecare luare aminte, se putea vedea că nici nu se juca de-a adevăratelea; conducerea tagmei negustoreşti găsise că locul cel mai bun de întîlnire în clipa izbucnirii revoluţiei era tot acest cazinou, unde prezenţa în grup apărea îndreptăţită şi unde mişcarea neîntreruptă, acel du-te-vino al oamenilor de legătură, nu bătea prea mult la ochi. Ca să nu pătrundă şi inşi nepoftiţi, şi mai ales nedoriţi, se ocupaseră toate încăperile, şi în cafeneaua de jos, şi în odăile de sus, de către oameni de încredere. Masa li s-a adus la toţi tot aci. Se aşteaptă cu nerăbdare ora patru. Se mai ştie încă de pe acum că mari cete ţărăneşti se îndreaptă spre oraş prin toate barierele lui şi asta provoacă oarecare nelinişte printre negustori.

Vestea asta însă bucură mult pe intelectualii grămădiţi în sala de jos, la masa cea mare, prin care se poate privi pe fereastra mare cît jumătate din perete lumea de pe uliţă şi de unde în alte zile, crai fără ocupaţie privesc liota de femei frumoase care forfotesc pe Lipscani.

Cezar Boliac, cu barba lui pătrată, Bolintineanu, Aristia cu Paleologu, Mavromati şi alţi prieteni ai lui, Teulescu, Zane, Telegescu, Marin Serghiescu, Ion şi Costache Catina, cei doi Ipăteşti, apoi cei trei pictori afiliaţi mişcării: Negulici, Rosenthal şi Iscovescu sînt înghesuiţi în jurul acestei mese, vorbesc zgomotos, vrînd să pară veseli, dar se vede cît de colo că sînt cu toţii îngrijoraţi.

Au intrat cei doi juni Floreşti, cu un coş întreg cu cireşi pietroase, pe care-l pun veseli pe masă. Toţi îşi înfig cu voluptate mîinile în grămada ispititoare.

— Măi căpcăunilor, spălaţi-le întîi, strigă speriat din colţul de lîngă fereastră Boliac. Aţi uitat de holeră?

Dimitrie îl linişti însă, bucuros de primirea care se face darului lor.

— Domnule, sînt de la noi din grădină, culese în faţa noastră din pom. N-aveţi nici o grijă...

Işi fac şi ei loc la masă, între cei doi Ipăteşti şi aduc apoi ştirile Comitetului revoluţionar, *) condus acum, cînd N. Bălcescu şi Alecu Golescu sînt la Goleşti, în Bucureşti de Nicolae Golescu, ajutat îndeosebi de Axente Sever, Cezar Boliac, Deivos şi Dincă Bălşoiu. Cei doi fraţi Floreşti sînt agenţii de legătură care de azi de dimineaţă au făcut de trei ori drumul la cazinou, întorcîndu-se mereu cu alt pretext. Lucrurile merg aşa cum au fost plănuite. Oarecare întîrziere este în înaintarea cetelor de ţărani care trebuiau să vie din Afumaţi şi Tunari. S-a dus într-acolo, îmbrăcat civil, Deivos, să vadă ce e.

*

Işi face intrarea pe uşă un bărbat lat în spate, îndesat, cu fălci puternice, cu ochi mici, cu un surtuc negru peste pantalonii gălbui şi strînşi pe picior. Este profesorul Vasile Maiorescu, fratele dascălului Ion Maiorescu de la Craiova. Profesorul de la Schevitz este trimis de Axente, care aşteaptă cu tabacii în Dealul Filaretului, să vadă ce mai e prin oraş, dacă e bine încălzită lumea. Scoate din buzunar cîteva numere din Gazeta Transilvaniei, al cărei corespondent la Bucureşti este chiar el. E foarte preţuit de Bariţiu, directorul gazetei braşovene.

— Frate, ţine-ţi astea desfăcute pe masă. Mai aruncaţi-vă ochii pe ele, ce naiba, aci sînteţi la cazină.

Coboară cineva de sus pe scara cu treptele de lemn galben, care scîrţîie. S-a aflat de venirea lui Vasile Maiorescu şi marii negustori îl poftesc la ei să afle dacă totul este gata. Danielopolu este foarte neliniştit.

— Ei, cum stăm cu tabacii?

— Totul e gata, îl linişteşte profesorul cu obrajii puţin ciupiţi de vărsat. La ora patru va suna clopotul cel mare al Mitropoliei.

Dobrovici, care nu juca nici măcar aşa în glumă şi era cel mai neliniştit dintre toţi, găsi că e prilejul să se mîndrească faţă de ceilalţi cu tabacii lui, ai lui, cum îi socotea el.

— Ei, din partea tabacilor mei, nici o grijă, boierilor... Să vedem însă dacă negustorii noştri îşi fac şi ei datoria.

Dar Maiorescu se şi ridicase în picioare şi de la fereastră îi răspunse, cu un zîmbet asigurător:

— Nu vedeţi că toată uliţa Lipscanilor e plină de oamenii noştri? Nu mai deosebeşti pe negustori de muşterii! Uite, e lume şi pe uliţa Nemţească.

*

Pe la mijlocul lungii după amiezi de iunie, tocmai cînd mulţimea de muşterii năvălea şi vînzarea era în toi, iar pe uliţa Lipscanilor era un furnicar de lume, începu să sune clopotul cel mare al Mitropoliei, într-o dungă. Lumea, care nu ştia, tresări înfiorată. Aşadar, ceva tot se întîmplă. Clopotul cel mare, cu palele lui de sunet greu şi prelung pe care le trimetea peste oraş, totdeauna vestea ceva neobişnuit.

Prăvăliile au prins deodată să se închidă grabnic. Lumea fu împinsă, cum se putu, afară în uliţă. Obloanele cele mari, ferecate în cruci de fier, sînt grabnic întoarse şi închise cu lacăte. Lumea îngrămădită pe uliţe nu pricepe nimic. Unii cred că e foc, alţii spun că a fost ucis un boier într-o prăvălie lîngă biserica Bărăţiei, la un pas de Sf. Gheorghe.

Uliţele sînt din ce în ce mai înţesate de oameni nedumeriţi şi unii cam speriaţi.

*

Clopotul Mitropoliei a stîrnit toate clopotele bisericilor din Bucureşti, dar sunetul lui plin ca o chemare cosmică pluteşte măreţ peste vuietul lor.

Cel care, faţă-n faţă cu Damian, smuceşte cu o singură mînă frînghia, este Toma Pandurul. Zadarnic, văzînd greutatea clopotului înalt ca un stat de om, şi de deschidere aproape tot atît de mare ca şi înălţimea, Damian şi Mitru, capii echipei, au vrut să-l oprească. Toma trage cu trudă şi năduf cu o singură mînă. Ceilalţi se mulţumesc doară, înarmaţi cu puşti şi topoare, ei şi soţii lor, să facă pază.

— Lasă, nepoate, să le trag io clopotu în dungă, boierilor — tuturor boierilor şi ciocoilor — că aştept de treizeci de ani, să plătesc cu mîna care mi-a rămas pentru cealaltă... Am să li-l trag şi la parastas.

Clopotele se trag într-o dungă de obicei la mort. In îndîrjirea cu care, aproape să fie ridicat în sus de puterea clopotului, Toma, pandurul şi clăcaşul, smuceşte iar frînghia, este suferinţa de sute de ani a milioanelor de clăcaşi.

— Intr-o dungă... măi Tudose, măi Mitrule, să se audă pînă la Vadu Rău.

Damian nu ştie de ce azi taică-su îi spune Tudose.

*

De cum auzi clopotul cel mare al Mitropoliei, Tudor Fărşerotu a lăsat vorbă călfiţelor şi ucenicilor să strîngă tot de pe şatre şi a ieşit în mijlocul uliţei cu toţi feciorii şi trei din gineri care aşteptau în curte. Tase chiristigiul purta steagul tricolor pe care-l adusese de dimineaţă Deivos cînd le spusese şi de hotărîrea luată, că revoluţia trebuie să izbucnească azi la ora patru după amiază negreşit.

In cîteva clipe, oborenii, înfioraţi de clopotul cel mare al Mitropoliei şi uimiţi, căci nu mai văzuseră niciodată un steag tricolor, erau adunaţi în jurul moşneagului. Brutarul Trică alerga din prăvălie în prăvălie, îndemnînd lumea:

— Nea Vasilică, hai la revoluţie... că vă aşteaptă jupînul nostru, hai mai repede... Nu mai închide, lasă că o să închidă ţaţa Tudora.

Cînd s-au făcut vreo sută, două, s-au îndreptat spre bariera Tîrgului din Afară, în dangătul clopotelor de la biserica Sfîntu Ion Moşi, care vesteau ca în noaptea Invierii. Cînd au început s-o ia în sus pe Pod, erau vreo patru sute de bărbaţi, dar după ei veneau alte sute de copii şi băieţandri. Pe la biserica Olari erau ca la două mii de inşi, în afară de alte mii de copii care se ţineau după ei ca după urs. Tudor Fărşerotu păşea în frunte, lîngă steag, încruntat, cu fălcile încleştate, sprijinindu-se uşor în toiag. Lîngă el călca îngîndurat, popa Dumitru.

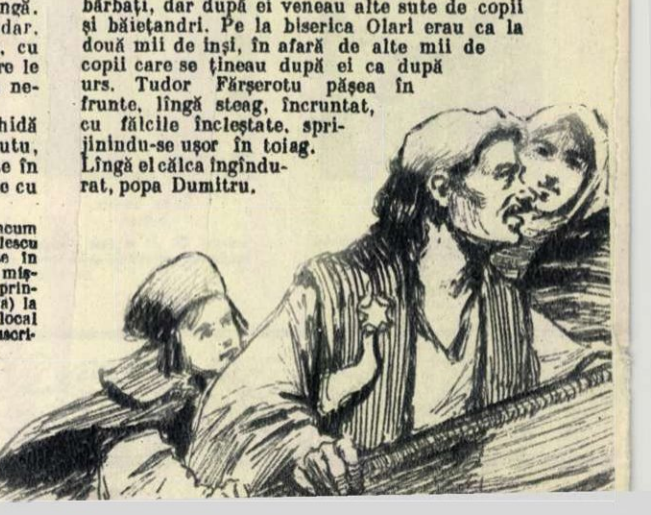

Fragment din romanul „Un om între oameni" vol. II, cartea a II-a.

---

*) Comitetul executiv al „Frăţiei", care era acum compus numai din N. Bălcescu şi Alex. G. Golescu (Arăpilă), în înţelegere cu fruntaşii ei îşi stabilise în aceste zile postul de coordonare şi conducere al mişcării revoluţionare pe întreaga ţară (cu centre principale la Islaz, Bucureşti, Ocnele Mari şi Telega) la Goleşti, iar la Bucureşti rămăsese conducător local Nicolae Golescu. (Nota redacţiei — după manuscrisul romanului).

Tiberiu UTAN

Intîia carte

Aş vrea ca-n ea să poţi afla
Ce-am vrut, ori ce-am privit cu ură.
Să zici că mă cunoşti din ea,
Mă ştii după căutătură.
O, poate prea puţine-am spus,
Dar vise cresc fără de număr
Simţind Partidul că şi-a pus
Mîna pe tînărul meu umăr.

Averea mea

Averea mea – pămîntul ţării-ntregi,
Condeiul şi un petec de hîrtie,
Şi-n ţara asta cînt ce-mi place mie,
Şi nici nu vreau mai mult, mă înţelegi?
Intreabă-l pe oricare dintre regi
De mă întrece-n bogăţie...

Aci la biserica Olari, le-au ieșit înainte profesorul Scarlat Turnavitu care s-a alăturat de steag și, scoțînd o basma roșie, a început să strige întruna „ura", căci pînă aci merseră toți în tăcere. Atunci a prins și mulțimea să strige „ura". Pe la toate ferestrele s-a ivit lume, negustorii trăgeau obloanele și veneau după oboreni. Erau și cîteva sacnacsii*) de la care se privea cu ură de după perdeluțe albe. Cînd au trecut de biserica Sfinților, tot Podu Tîrgului din Afară era, mult în urmă, o mare de capete. Făcuseră un ceas pînă aci, căci mergeau încet. Și aci clopotele bisericii sunau să ridice omul în slavă. Puțin mai înainte de piața de la Sfîntu Gheorghe le ieși înainte un grup de căuzași în frunte cu Boliac, Bolintineanu, arhimandritul Ioasaf Snagoveanu și mulți negustori din cei care așteptaseră pînă acum la cazinou. Aduceau alte steaguri și cîteva coșuri de cocarde tricolore. Pe cea dintîi au prins-o în pieptul lui Tudor Fărșerotu, apoi i-au pus în piept lui popa Dumitru, care era lîngă el. Pe urmă au mai vrut să mai pună și la alții, dar a fost înghesuială și s-a răsturnat coșul, căci fiecare vrea să apuce cocarda, de parcă ar fi fost de aur.

Acum ulița Lipscanilor este o mare de capete. Cînd se află de sosirea celor din Obor și de pe Podu Tîrgului din Afară s-a făcut un semn și din prăvălia lui Danielopolu s-au scos o masă, alte cîteva coșuri cu cocarde tricolore și un steag mare. S-a urcat pe masă iuncherul Niță Magheru, nepotul vestitului comandir de panduri, cîrmuitorul de la Caracal, și acum membru al noului guvern. Tînărul, străjuit de patru soți din regimentul lui, a ridicat steagul și se pregătește să citească o hîrtie pe care a desfășurat-o. Hagi Curti, suit și el pe masă, îi ia steagul din mînă și strigă lung, prelung:

— Ascultați... asculta-a-ați... la Islaz s-a proclamat Constituți-a-a-a... Tell, Eliade și popa Radu Șapcă, însoțiți de Magheru, înaintează cu șase sute de dorobanți, cinci roate de ostași și zece mii de săteni spre București.

E o clipă de neîncredere, parcă de încremenire, dar deodată văzduhul se cutremură de urale. Au apărut acum și dorobanții Agiei, dar nu îndrăznesc să se amestece. Un boiernaș cu anteriu, dar cu șapcă muscălească, se întoarce spre nevasta lui:

— Ei, acum nu mai e dă glumit... Bibescu nu mai are încotro...

— Vine revoluția și nu mi-ai cumpărat maloteaua, se văicărește cocoana, sprîncenată și ochioasă.

Alt tînăr se urcă pe masă și anunță că și dinspre Ploești vin ciocănașii de la Telega cu sate întregi după ei, cu Bălcescu în frunte. Din nou se înalță în slavă urale peste urale. Un cărturar, Mavromati, strigă „Trăiască Bălcescu" și cuvîntul lui e reluat și tălăzuit copleșitor pînă pe ulițele vecine. Se face cu greu liniște și iuncherul Magheru citește cu glas puternic Proclamația. Pînă seara, o va citi de zece, cinsprezece ori, dar văzîndu-se că polilogia lui Eliade durează două ore, va începe să citească numai cele douăzeci și unu de puncte ale Constituției. Un grup de tinere femei, îmbrăcate după moda apuseană, cu rochiile largi, cu talia sus, sub sîn, cu pălării de paiu ridicate în față și legate cu panglici pe sub bărbie, încep să prindă în pieptul celor de față cocarde tricolore și să le împartă steguleţe lucrate în prăvălia lipscanului Danielopolu. Dar înghesuiala e prea mare. O cucoană, cam bătrîioară și energică, ia de la fete un pumn de cocarde și le azvîrle în mulțime, apoi aruncă și stegulețele tricolore peste capetele tuturor. Le prinde cine poate. Mulțimea fierbe.

Cînd se mai vestește însă că de la Jilava și de la Popești-Leordeni, dinspre Afumați și Pantelimon, cete de țărani, vestiți de Deivos și Ștefan Turnavitu, care le ies cu brișcile înainte dîndu-le steaguri, au pornit spre oraș, unul dintre negustori, gras, cu anteriu și încins cu șal, se întoarse către vecinul lui, care-l înghesuia și el cu burta.

— Asta nu e tocmai bine... Aștia vin cu carele să ne spargă prăvăliile. Ieri m-am certat cu un țăranoiu obraznic. Zicea că minteanu e prea scump. Mi-a strigat din pragul prăvăliei: „Lasă, că dac-o fi cu revoluția asta, care se aude, venim cu carul și ne luăm ce vrem din prăvăliile astea... Pe urmă le dăm foc". Io vă spun, cu țăranii nu e de glumit... Nici n-ar trebui lăsați să intre în oraș...

Clopotul Mitropoliei sună întruna. Ii răspund clopotele mai tuturor bisericilor. Pînă seara nu s-a putut umbla pe ulițele vecine, între Sfîntu Gheorghe și biserica Zlătari. Lumea nu știa ce să facă. Iuncherul Magheru și poetul Catina au obosit citind întruna cele douăzeci și unu de puncte ale Proclamației. Cam spre asfințitul soarelui, curge dinspre Văcărești un șuvoi amenințător de oameni. Se aude, așa, ca un zvon de biruință.

— Vin tabacii și mărginașii... Vin măcelarii din Scaune...

Rîul celor veniți intră în mulțime ca un șuvoi într-o mare. Mulți dintre ei, cei mai de încredere, au puști și pistoale, dar cei mai numeroși sînt cei care învîrtesc deasupra capului topoare sau satîre, pari și cuțite late de spintecat.

In fruntea celor sosiți este Axente Sever. Inalt, cam ciolănos, cu barbă castanie și mătăsoasă, care-i lăsa cu totul descoperiți obrajii și bărbia, calcă apăsat și parcă mînios. Ochii îi ard sub fruntea boltită, duși în fundul capului. Surtucul negru, pe care-l poartă încheiat sus, e parcă o rasă de călugăr.

Alături de Axente pășește un bărbat greoi, bălan, cu ceafa groasă și cu o mustață întoarsă în jos ca a lui Horia. Este fugitul din Ardeal, și el, profesorul Dorcea. Abia stau pe el hainele nemțești și gîfîie puțin, dar cînd strigă, glasul lui, cam de băiețandru, se înalță ca o zburătură de arc pînă departe ...„La pala-a-t... La pala-a-at..."

Și lumea se ia viforoasă după ei. „... La pala-a-at... La pala-a-at...". Se înghesuie, se strivește, pe îngustele ulițe ale Tîrgului din Lăuntru, pe cea Nemțească, Franțuzească, Șelari, Cavafi, Gabroveni și atîtea altele. E o nemaipomenită înghesuială la trecerea podului de piatră, care nu are de piatră decît numele. Mulți dintre mărginași, mai ales cărămidarii și nisiparii, care se țin unii de alții să nu se piardă cumva, trec Dîmbovița prin apă, unde e mai puțin adîncă. O parte din mulțime ocolește pe la podul Beilîcului, alta trece pe jos, pe la biserica Sfîntu Spiridon Vechi, prin fața casei Floreștilor, ocolind ăstălalt palat brîncovenesc. De cum a scăpat din strînsoarea podurilor de peste gîrlă, lumea se revarsă spre biserica Domnița Balașa, înconjoară spitalul Brîncovenesc, pe la Sfîntu Ilie, și cînd ajung la poalele Dealului Mitropoliei, mulțimea, cît vezi cu ochii, nu mai încape între palatul lui Bibescu și casa Fălcoianu, din balconul căreia privesc cîțiva boieri și multe cucoane îmbrăcate după moda apuseană.

Maiorul Lăcusteanu așteptase un ceas să treacă și el în birjă podul de piatră, vrînd să-i ducă lui Vodă demisia ca să-i dea o rezoluție grabnică. Oamenii treceau pe lîngă birjă, mai lovindu-se de cai, unii înjurînd chiar, dar oricum, fu lăsat în pace. Inţelese că nu poate

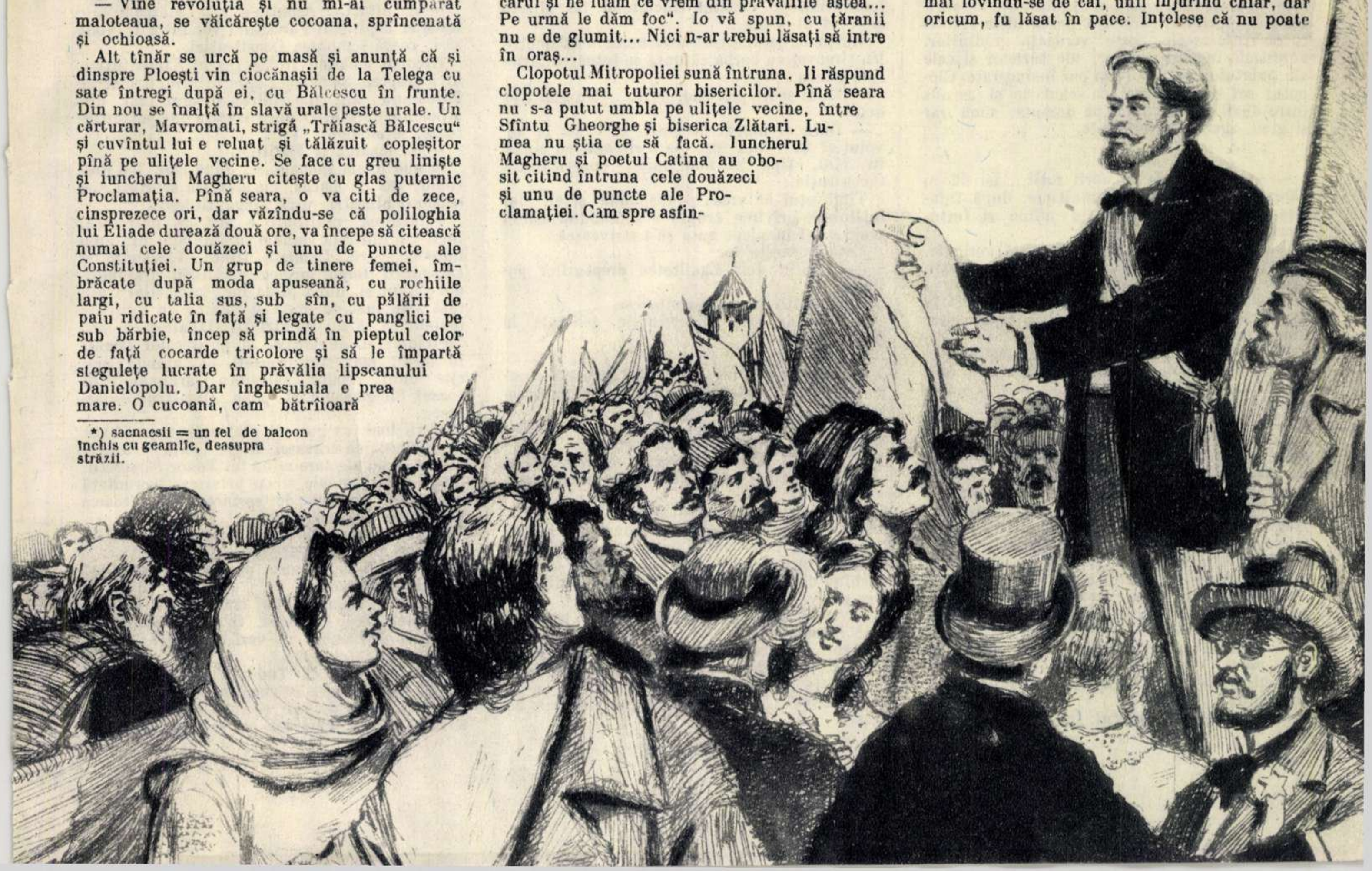

---

*) sacnacsii = un fel de balcon închis cu geamlic, deasupra străzii.

trece mai departe și spuse birjarului să întoarcă. Fu însă foare greu. De altfel văzu în spatele lui o caretă oprită. Era în ea ginerele lui Bibescu, colonelul Emanoil Florescu, care vroi și el să treacă. Era tare speriat de urletele nesfîrșite ale mulțimii. Nu știa ce să facă.

— Dar bine, maiorule, asta e revoluție în toată forma! Săracul Vodă, îl omoară...

— Ei, răspunse mînios maiorul, cum? Ați gîndit că este glumă? De ce nu au spînzurat craii la vreme?

In sfîrșit izbutește să întoarcă cea dintîi trăsură, birja lui Lăcusteanu. Colonelul îl roagă să-l ia și pe el, ca să treacă pe acasă, să nu se sperie Catinca, nevastă-sa, fiica lui Vodă. După ce-l lasă din drum, maiorul înnebunit de furie nu se mai duce acasă, ci de-a dreptul la cazarmă. Ii spune lui Solomon că dacă stau cu mîinile în sîn sînt niște neputincioși (el a spus un cuvînt mai urît) și polcovnicul îi dă voie să-și scoată în front batalionul lui, al doilea, cu mantale — deși era vară, dar așa era ținuta de război — cu șepci, patrontașe și puști. Revizui cu grijă patroanele să vadă dacă sînt întocmai la număr și apoi a comandat să se umple puștile. Așa ca să fie gata pentru orice poruncă de sus, căci tot nădăjduiește că lui Bibescu îi va veni mintea din urmă, cum zicea el.

In salonul cel mare, din mijloc, de la catul întîi, Bibescu se plimbă întunecat la chip, de la un capăt la altul, în timp ce curtenii lui, miniștrii într-un colț, iar militarii într-altul, îl urmăresc tăcuți, încremeniți într-o nesfîrșită așteptare. Din cînd în cînd se duce la fereastră și privește de după perdea mulțimea care a sfărîmat porțile din colțul grădinii și a intrat în curte. Nu știe ce să facă și nu e în stare să ia nici o hotărîre. Dacă va semna Constituția, țarul și sultanul nu i-o vor ierta niciodată. Va fi nevoit să abdice, deși e domnitor ales pe viață. Dacă nu va semna, își dă seama că va fi ucis de popor chiar astă-seară. Dar va scăpa oare chiar dacă va semna Constituția? Și-a făcut studiile la Paris, la liceul „Louis le Grand“ și la Sorbona, și știe din Franța ce înseamnă de obicei o revoluție. De altfel vede după mutrele speriate ale miniștrilor, după înțepenirea lor, aparent respectuoasă, că toți se întreabă cum se va sfîrși această lungă, clocotitoare zi de iunie, cu azurul ei umbros, stropit cu pulbere de aur roșcat. Pe dealul din față, Mitropolia, care de cîțiva ani e văruită urît într-o culoare pămîntie, s-a topit în înserare, în afară de acoperișul argintat al clopotniței și al turlelor, care sînt parcă niște oglinzi ce răsucesc razele peste verdeața grădinilor. Ferestrele înguste, oblice, ale turlelor și cele ale palatului metropolitan par însîngerate. Clopotul cel mare atîrnat de schelărie și ascuns între duzii din grădină, pe dreapta, sună rar și greu, zguduind ferestrele.

★

— Apune soarele în norii roșii... își dă cu părerea un bătrînel din mulțime, după înfățișare, negustor... O să fie mîine zi furtunoasă și vînt...

— Apoi știu și io că va fi furtunoasă, vericule. Uită-te la mulțimea asta, îi spune Toma, care lăsase echipa de la Mitropolie și fugise și el la palat, ca să vadă, să vadă neapărat. Și la nevoie să dea și o mînă de ajutor, cu dreapta, numai pe aceea o mai avea.

Din spate se auzi un strigăt prelung: „loc... loc, că vine Dealul Spirii!“ Cum să li se facă loc? Dar, iarăși, cum să-i oprească să nu se reverse peste cei sosiți de mai înainte, amenințîndu-i să-i strivească?

Au răzbătut acum în față, chiar în curtea palatului, fruntașii revoluționari, înconjurînd pe Nicolae Golescu, îmbrăcat azi într-o redingotă neagră, Cezar Boliac, Axente Sever, Ion Brătianu, Scarlat Turnavitu, Danielopolu, Hagi Curti, Pavlicioni, Dobrovici, Mărgărit Moșoiu, căpitanul Fărcășanu, Negulici, Aristia, Scarlat Cretzulescu și alții, care fac un fel de cordon ținîndu-se de braț unul cu altul.

Catina se urcă cu un steag tricolor în mînă pe o tarabă de fructe, adusă din uliță lîngă treptele palatului.

— Ascultați... ascultați... Dar vuietul e prea mare.

Hagi Curti reia, cu o voce unduită mult, prelungită:

— Asculta-a-ați, poetul Ion Catina ne va

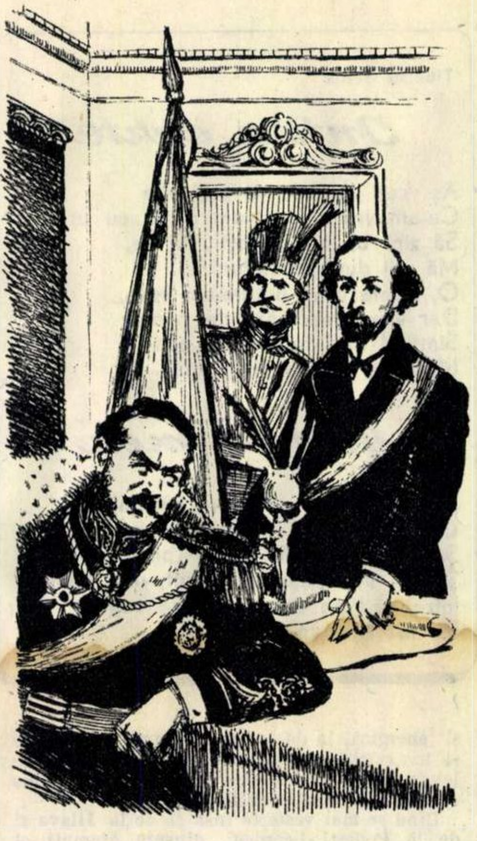

mai citi încă o dată cele douăzeci și unu de punturi ale Constituției care a fost proclamată miercuri la Islaz...

Mulțimea întărește clocotitoare:

— Da, da! Așa, așa... să se citească... Vrem Constituția...

Catina dă steagul tricolor lui Hagi Curti și citește cu o voce tunătoare, răspicat, cu tîlcul cuvenit:

— Ascultați: „Poporul Romîn decretă: Puntul unu: Independența sa administrativă și legislativă pe temeiul tractatelor lui Mircea și Vlad al V-lea...“

Mulțimea care ascultă izbucnește în aclamații. Un tîrgoveț cu barba căruntă se întoarce furios spre Ilinca:

— Mi-ai spart urechile, fetițo... Nu mai țipa atît!

— Dacă ai urechi de țiplă, ce cauți la revoluție? Și Ilinca roșie ca o cireașă, cu ciuful în vînt, țipă și mai tare: Constituția... Constituția...

Tîrgovețul ar vrea să răspundă și el, dar întîlnește privirea cruntă a Licsandrei, care-i pune cotul în piept gata să-l strivească.

Catina citește iar:

— „Puntul doi: Egalitatea drepturilor politice...“

Aclamațiile nu mai contenesc.

— „Puntul trei: Contribuție generală la impozite...“

— Așa... Așa...

— „Puntul patru: Adunanța generală compusă din reprezentanți ai tuturor stărilor societății...“

Doi negustori fruntași, se cunosc cît de colo, se uită unul la altul pe sub sprîncene.

— „Puntul cinci: Domnul responsabil și ales pe cîte cinci ani și căutat în toate stările societății...“

Vuietul mulțimii e ca al mării.

Pe fereastra deschisă pătrunde chemarea Constituției pînă în salonul domnesc, unde Bibescu, înconjurat de mai marii curții, ascultă fierbînd de mînie, căci simte că nu mai poate face nimic.

— Auzi? Asta e republică... Domn pe cinci ani? Înțelegeți?

Pocnind pintenii cizmelor sale lungi peste genunchi, Odobescu iese în fața celorlalți în poziție reglementară:

— Măria Ta, de poruncești, pun tunurile să tragă.

O lumină de speranță se aprinde în privirea domnitorului.

— Du-te și le spune că vor trage tunurile.

Odobescu iese pe terasa peronului și ajunge aproape de Catina, care se întrerupe, colonelul se oprește și rostește marțial, de i se clatină coiful cel mare, cu tui de coadă de cal.

—Oameni buni, împrăștiați-vă, că de nu, tunurile pe care le vedeți vor trage...

Mulțimea, încremenită o clipă, izbucnește în huiduieli, urlă în clocot, iar coiful colonelului, cu tui de coadă de cal, se dă speriat înapoi, în fața pumnilor care se întind amenințători. I s-au aprins obrajii, mustața energică, tunsă scurt, sta să-i sară de pe buză.

— Să tragă... Să tragă... Nu plecăm de aci... Mai bine moartea. Vrem Constituția.

Odobescu înfrînt, intră din nou în sală, sub huiduielile care ajung prelung pînă aci. In poziție militară salută pe domnitor.

— Nu mai e nimic de făcut... Apoi spune cu o brutalitate neașteptată: Măria Ta, semnează și să se termine. Mai mult nu putem face. De trei ceasuri durează comedia asta...

Bibescu întoarce capul și-și plimbă privirea întrebător peste ofițerii îmbrăcați în uniforme mătăsoase, cu cizme de lac, cu tot felul de zorzoane metalice pe ei. Răspunsul lor e același. Işi pleacă toți privirile înspre covorul roșu, păros, Solomon singur privește neclintit spre policandrul cu zece brațe, cu ciucuri de cristal, ferindu-și ochii de solicitarea lui Vodă.

Afară, Catina, acum urcat pe trepte, ceru liniște și continuă:

— Ascultați puntul treisprezece...

Mulțimea tălăzuiește cu vîntul... „Ascultați... ascultați...“

Poetul citește răspicat, apăsat:

— „Emanciparea clăcașilor ce se fac proprietari prin despăgubire...“

Toma strigă dîrz, și după el Ilinca țipă să spargă urechile celor din jurul ei:

— Fără despăgubire.... fără despăgubire...

Mulțimea vîntură steagurile îndîrjită, și la acest punct treisprezece, aclamațiile sînt fără sfîrșit.

A venit din palat, neobservat, căpitanul Mavrocordat, comandantul gărzii, care se apropie de grupul în care se găseau Nicolae Golescu, Deivos, Scarlat Turnavitu, Costache Bălcescu, Brătianu și alții. Le spune ceva în șoaptă. Nicolae Golescu, după ce ascultă încordat, spune cîteva cuvinte lui Hagi Curti și Catina, iar acesta vestește numaidecît:

— Ascultați... Asculta-a-ți... Cetățeanu Golescu și căpitanul Fărcășanu vor intra la Vodă să-i ceară semnarea Constituției.

Nicolae Golescu fîlfîie textul Constituției, urcă treptele și pășește spre intrare, urmat de Fărcășanu care ține ridicat steagul luat din mîna lui Catina. O voce izolată dar pătrunzătoare, se adaugă.

— Să meargă și Firfiricu.

Se aud unele îndemnuri, după care Ion Brătianu, ras de barbă, cu mustața scurtată, cu ochelari albaștri, urcă lîngă Golescu.

Tălăzuirea mulțimii e atît de puternică, încît cei din față trebuie să împingă din greu înapoi. Mitru, Damian, Ilinca, Licsandra și Licsandru Hergă, un negustor uscat și arămiu, doi țărani și, după pilda lor, toți ceilalți din față s-au luat de brațe și împing cu îndîrjire înapoi, ca să nu fie striviți. Izbutesc să facă iar o jumătate de cerc gol în jurul celor rămași în față; mai sînt ajutați să ajungă aci, cîte unul, Tudor Fărșerotu, arhimandritul Ioasaf Snagoveanu și popa Dumitru Georgescu.

Pavlicioni, cu gulerul alb scăpat jumătate din strînsoarea cravatei negre, strînge înfierbîntat și cu afectare mîna lui Tudor Fărșerotu, care i-o lasă moale și cu privirea încruntată sub două perechi de sprîncene; se întoarce apoi către Dobrovici.

— Frate, oborenii noștri ne fac cinste... Au ieșit toți pînă la ultimul om.

Căldărarul îi răspunse pe muche, cam speriat și morocănos:

— Asta-i acum? Mare ispravă au făcut... Ce sîntem noi, oborenii, în atîta norod, în puzderia de oameni cît vezi cu ochii? O picătură de apă într-un lac....

Adevărul este că Tudor Fărșerotu e cam năucit de mulțimea asta care se mișcă asemenea unei revărsări de ape și care este gata să-l strivească. Era și speriat că se cam pierduse de ai-lui și aproape că nu mai cunoștea pe nimeni. Fusese mai ales înghesuit în fața porților de fier pînă cînd le-au scos Licsandru Hergă și tabacii din țîțîni. Au avut noroc că gardul de zid, cu ochiuri de zăbrele pe la mijloc, a ținut ca un zăgaz și i-a mai ferit. Acum sute de oameni s-au cocoțat pe parapetul lui.

Un bătrîn, ceva mai tînăr totuși de cît el, cu un nas botocános, dar cu vrăbiile mustății cărunte bătăioase, îi strigă lui Tudor cu o gură plină de dinți, împingînd puternic să-și facă loc:

— Ce-i mă, blestemat de oborean, nici aici nu scap de tine?

Fărșerotu se înveselește mirat o clipă cînd îl vede și-i răspunde țanțoș:

— Da ce, mă, numai tîlharii tăi de pe ulița Tîrgoviștei să scoată Constituția? Ce, aci ești la Urziceni?

E un olar de dincolo de biserica Sf. Voievozi, de pe la bariera Tîrgoviștei, cu care se tot ceartă în fiecare an, pe locul șatrelor, la marile bîlciuri.

In salonul cel mare, mobilat în stil „empire", cu grinzi aparente și bronzate, ca și casetele îmbelșugate, cu stucăria aurită și perdelele încrucișate și grele de brocat roșu, Bibescu privește încremenit intrarea lui Nicolae Golescu, încins cu eșarfă tricoloră și cu pene la fel, la pălăria pe care n-o scoate decît cînd se apropie și după ce se înclină. Fostul aghiotant domnesc, acum cu bărbuța mai mult căruntă decît roșcată, cum era în tinerețe, știe desigur regulile protocolului, dar acum face ostentație revoluționară.

— Ce-i asta? întrebă iritat domnitorul, deși el însuși chemase delegația și știa bineînțeles ce vor. Dar parcă nu-i venea să creadă clipei.

Nicolae Golescu se înclină formal respectuos.

— Măria Ta, în numele poporului romîn, îți cerem să accepți Constituția...

Fărcășanu face un pas înainte, cu o energie soldățească, și întinde însuflețit și teatral steagul tricolor.

— Măria Ta, jură pe steagul tricolor, căci acesta e steagul poporului, și semnează Constituția.

Urmează un lung răstimp de tăcere încleștată. De afară vine vuietul mulțimii. Bibescu privește abătut și întrebător în jurul său, dar nu întîlnește decît priviri toate la fel de abătute. După o lungă așteptare zîmbește amar, face un pas spre masă, apoi se așază pe scaunul cu spătar drept, „empire", mașinal, cu privirea absentă. Inchide-deschide capacul călimării mari de bronz, cu o zeiță subțire care ține o cupă în care se pun condeiele.

— Pentru că poporul o cere... Ridică din umeri și rămîne mut, apoi semnează hîrtia întinsă de Nicolae Golescu. A rămas pe scaun, cu coatele pe masă, sprijinindu-și bărbia în palme, de nu i se mai vede pieptul plin de decorații, între care și ordinul Medgidia în briliante. Inadins își pusese cușma și mantia voievodală. Totul se dovedi însă zadarnic.

Brătianu face și el un pas înainte și cu vocea pițigăiată îi întinde o foaie de hîrtie albă și lucioasă:

— Măria Ta, douăzeci de mii de oameni așteaptă în fața palatului, semnează și lista noului guvern!

Bibescu parcă nu pricepe nimic. Inchide și deschide capacele călimării ca să cîștige timp, apoi ia lista, o parcurge, șovăie mult, și iar citește, tăcut. Arată un nume pe listă:

— Ăsta cine-i?

— Rosetti, îi răspunde cu obrăznicie ceremonioasă Brătianu.

Se miră:

— Studentul acela cu barbă, fost ofițer, care-i arestat?

— Da, Măria Ta, cel de la pușcărie, și se înclină și mai obraznic, și mai ceremonios, de la mijlocul taliei.

Bibescu oftează, pune condeiul pe hîrtie, dar înainte de a semna mai are ceva de spus:

— La miliție, nu accept decît pe colonelul Odobescu.

Nicolae Golescu tresare, șovăie. Nu-i place să știe în guvern personalitatea arogantă a colonelului.

— Nu va accepta poporul... Măria Ta.

Brătianu își dă părerea cam stingherit, în dorința de a fi împăciuitor.

— Eu cred că va accepta...

Nicolae Golescu îl privește surprins, nemulțumit, dar nu are ce răspunde.

După semnare, cei trei salută pe Vodă, devenit monarh constituțional, oarecum, care a rămas abătut pe scaunul cu spătar înalt și iese pe terasă.

In jurul palatului cuvîntul lui Nicolae Golescu e așteptat cu încordare de mulțime. Dar Fărcășanu iese înaintea celor doi și dă cu voce de tunet vestea cea mare:

— Măria Sa a semnat Constituția...

Mulțimea aclamă delirant, oamenii se îmbrățișează unii cu alții. Mitru Tabacu se întoarce către țăranul de lîngă el, venit cu cei din Dobroești.

— Frate, chiar dacă ai holeră, în clipa asta io tot te pup pe obraji. Și se îmbrățișează între ei.

La cîțiva pași, în mulțime, îl vede pe socrusău cojocarul, cu nevastă-sa Pulcheria, amîndoi cu stegulețe tricolore. Mirat că-i vede ajunși pînă aci dă mîna cu el. Ea vine și îl pupă pe obraji, sentimentală.

Brătianu anunță, cu vocea lui pătrunzătoare, ascuțită:

— Ascultați... Ascultați lista noului minister.

...Așteaptă să se facă liniște și citește: „Nicolae Golescu, ministru dinlăuntru, Ștefan Golescu, logofăt al dreptății, Ion Eliade, logofăt al credinței, Nicolae Bălcescu, secretar al Statului, Colonel Odobescu, șef al miliției, Gheorghe Magheru, ministru al Visteriei, Costache A. Rosetti, prefect al Poliției..."

După fiecare nume sînt aclamații nesfîrșite, dar mai ales după numele lui Bălcescu, tabacii și cei din Vadu Rău, atîțați și de vocea tinerească a Ilincăi, nu mai contenesc. Numele lui Odobescu este în schimb strașnic huiduit.

A doua zi e adăugat la cei din minister și Herăscu Năsturel la Visterie, în locul lui Magheru, care n-a sosit încă în București.

◆

Toată noaptea asta de vineri spre sîmbătă, noapte scurtă de iunie, bucureștenii au jucat hore cu lăutari pe străzi, au strigat, au cîntat și s-au veselit că acum Țara Romînească are o Constituție, căci așa au înțeles ei că au o Constituție. S-au plimbat pe poduri, în birji, cu steaguri și lăutari și pe jos în cete, chiuind cu însuflețire. Negustorii au pus de s-au desfundat buți cu vin pe la răspîntii, la lumina faclelor, a masalalelor, unde a băut cine a vrut și cît a putut. Ei înșiși jucau de zor în anterie și papuci.

Altfel a fost destulă orînduială, nu s-au spart geamurile cu pietre decît acasă la Villara și la Iancu Manu. La Agie a fost oarecare încurcătură. După ce s-au spart geamurile, dorobanții au amenințat că trag și atunci mulțimea a cerut să vie la geam Costache Rosetti, noul șef al Poliției. In curtea cea mare a tăbăcăriei lui Dobrovici, butoaiele n-au mai fost date jos din car, și s-au adus și vreo zece putini cu brînză, vreo sută de pîini, vreo douăzeci de oi făcute pastramă. Au venit toți tăbăcarii din mahala. S-a vestit că a doua zi sîmbătă nu se lucrează în tăbăcărie, și nici duminică de loc, că de obicei se lucrează pînă la prînz.

Acum 30 de ani

Un manifest tipărit de partid acum trei decenii glăsuia în felul următor:

„Politica de speculă, jaf și furt a guvernelor capitaliste a dus țara la marginea prăpastiei, populația muncitoare de la sate și orașe este amenințată să piară de boli, foame și mizerie."

„Țărănimea — scria mai departe manifestul — e în mizerie. Ea nu mai poate cumpăra nimic. Comercianții închid prăvăliile, se închid și fabricile, șomajul crește" [1]

În anul cînd apăreau aceste rînduri, bătrînul tipograf Dumitru Dumitrian a fost împiedicat să mai culeagă vreun rînd; el a fost concediat după 30 de ani de muncă la patroni.

În vremea cînd tipograful Dumitrian își căuta drepturile, la Sibiu 40 de muncitori din Arad așteptau judecata Curții Marțiale; vina lor era aceea de a fi declarat grevă în semn de doliu pentru moartea lui Vladimir Ilici Lenin. Tot atunci comunistul Ivănuș se zbătea în chinurile foamei la închisoarea din Suceava, iar la Jilava și Văcărești soseau zilnic noi transporturi de deținuți politici.

În 1924 Franța acordase guvernului Brătianu un credit de 100 milioane pentru înarmare; la rîndul său parlamentul romîn lua în discuție deschiderea unui credit de 15 milioane pentru întreținerea resturilor bandei pogromiste a lui Wranghel, refugiată în Romînia.

Iar țăranii din Dedulești-Brăila scriau o scrisoare ziarului „Socialismul", în care spuneau că plătesc ciocoiului 1000 de lei pe pogon, că dijma e: „6 pentru el, 4 pentru noi" și că din cauza inflației dobînda ajunsese la 130 la sută pentru 7-8 luni. Puțin timp după apariția acestei scrisori, tunurile boierești aveau să-i sfîrtece pe răsculații din Tatar-Bunar.

Acestea sînt numai cîteva crîmpeie ale realității sinistre din Romînia anului 1924.

Acestea au fost condițiile în care și-a început lupta ilegală Partidul Comunist din Romînia.

Acțiunea sîngeroasă a contrarevoluției romîne n-a putut clinti Partidul Comunist de la postul său de luptă. El a rămas mai departe, așa cum se arată în același manifest „înaintașul nemulțumiților și al oropsiților, partidul muncitorilor și țăranilor luptători".[2]

Reorganizîndu-și munca pe baze ilegale, Partidul Comunist a condus numeroase acțiuni de luptă revoluționară ale muncitorilor și țăranilor, pentru a stăvili ofensiva reacțiunii.

În aceste împrejurări nespus de grele a avut loc, în septembrie 1924, cel de al treilea Congres al Partidului Comunist din Romînia, primul congres ținut în condițiile ilegalității.

Mizeria crescîndă a maselor largi populare, devalorizarea continuă a monedei, teroarea anti-muncitorească și anti-comunistă dezlănțuită de guvernul burghezo-moșieresc puneau în fața partidului, ca sarcină de frunte, conducerea luptei zilnice a maselor muncitoare pentru revendicările lor vitale. Congresul al III-lea a stăruit în mod deosebit asupra problemelor organizatorice, stabilind că „Centrul de greutate al muncii politico-organizatorice a partidului trebuie să fie mutat în celule de fabrică".[3]

Hotărîrile Congresului al III-lea au fost curînd traduse în viață; în ciuda terorii cumplite, Partidul Comunist a condus numeroase acțiuni greviste în principalele centre industriale ale țării, desfășurînd totodată larg steagul luptei pentu apărarea libertăților democratice, pentru apărarea revoluționară a Uniunii Sovietice, pentru apărarea păcii.

Nici legea Mîrzescu, nici celelalte măsuri draconice luate ulterior de burghezia și moșierimea romînă împotriva comuniștilor și a muncitorimii revoluționare n-au reușit să împiedice Partidul Comunist din Romînia să-și îndeplinească sarcina sa istorică, aceea de a doborî prin luptă puterea exploatatorilor și de a conduce poporul la victoriile mărețe din zilele noastre.

---

[1] Documente din istoria P.C.R. (1923-1928). Editura pentru Literatura Politică 1953, p. 214-215.

[2] Documente din istoria P.C.R. (1923-1928). Editura pentru Literatura Politică 1953, p. 214.

[3] Documente din istoria P.C.R. Ed. P.M.R. 1951, p. 55.

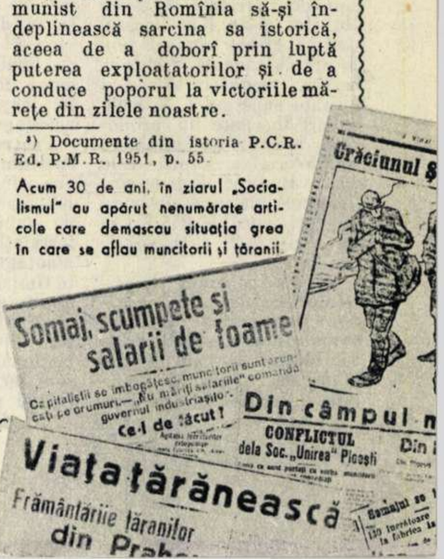

Acum 30 de ani, în ziarul „Socialismul" au apărut nenumărate articole care demascau situația grea în care se aflau muncitorii și țăranii.

Crăciunul ș

Somaj, scumpete și salarii de foame

Capitaliștii se îmbogățesc, muncitorii sunt aruncați pe drumuri.—„Nu măriți salariile" comandă guvernul industriașilor.

Ce-i de făcut?

Din câmpul m

CONFLICTUL dela Soc. „Unirea" Ploești

Viața țărănească

Frământările țăranilor din Prah

MÎNĂ IN MÎNĂ *cu* ȘTIINȚA

— De la corespondentul nostru din regiunea Iași, Lazăr Beneș —

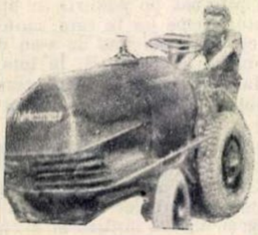

Motopompa „Autofenomen" importată din Republica Cehoslovacă, cu ajutorul căreia se stropesc cu diferite soluții chimice culturile de pe ogoarele și din livezile stațiunii experimentale.

CU AJUTORUL AGROTEHNICII ÎNAINTATE

Din ce în ce mai mult, străduindu-se să-și îndeplinească sarcina dată de partid, cercetătorii din institutele de cercetări științifice ale Ministerului Agriculturii și Silviculturii leagă activitatea lor de cerințele practicii.

La stațiunea experimentală agricolă Tg. Frumos se lucrează cu stăruință la stimularea creșterii plantelor. În vederea măririi producției la hectar a cartofului, inginerii au tratat tuberculii cu urină animală și drojdie de bere. Ei studiază și crearea unor noi soiuri de porumb și fasole, potrivite regiunii.

În stațiune s-au introdus anul acesta culturi noi. Peste 11.000 m. p. s-au însămînțat cu susan, alune de pămînt și căpșuni de soiul „Laxton". culturi de care s-a ocupat muncitoarea fruntașă Trandafira Lilian.

Buruienile, care au invadat în primăvară lanurile de grîu de toamnă și celelalte culturi (orz, ovăz, mazăre), au fost distruse cu ajutorul soluțiilor chimice pulverizate de o motopompă. Metoda aceasta de stîrpire a buruienilor cu soluții chimice s-a aplicat pentru prima dată în stațiune, și cu succes.

Colectivul stațiunii a ajutat de asemenea cu îndrumări practice și cu semințe de soi, gospodăriile colective din satele Lungani, Buznea, Bălțați și altele. S-au dat, de asemenea, 16.000 kg semințe de porumb „portocaliu-Tg. Frumos" gospodăriilor agricole colective și gospodăriilor de stat din regiunea Iași, precum și unora din Ardeal, porumb care a fost folosit pentru obținerea de semințe hibride. În același timp, toate gospodăriile colective din regiunea Iași au schimbat sămînta proprie de floarea-soarelui, primind de la stațiune semințe de floarea-soarelui de soiul „Jdanov 8281", soi superior cultivat în stațiune, iar gospodăriile agricole de stat din regiunea Iași au primit contra cost peste 30.000 kg semințe de orz, ovăz etc., pentru formarea de loturi semincere proprii.

Colectivul stațiunii I.C.A.R. Tg. Frumos a primit cu mult entuziasm proiectul de Directive ale Congresului al II-lea al Partidului cu privire la dezvoltarea agriculturii în următorii 2-3 ani. În lumina acestora, se și iau unele măsuri pentru punerea în valoare a rezultatelor obținute de cercetători și pentru asigurarea unor condiții mai bune de muncă în vederea creării de noi soiuri de plante și a elaborării de noi metode agrotehnice și de organizare a muncii.

Prin munca lor creatoare, cercetătorii științifici de la I.C.A.R.-Tg. Frumos vor răspunde cu cinste sarcinilor mari puse de necesitățile dezvoltării agriculturii noastre.

PENTRU OBȚINEREA UNUI SOI NOU DE ORZ

În dorința de a răspunde nevoilor practice ridicate de dezvoltarea agriculturii din regiune, colaboratorii Stațiunii de Cercetări Agricole din Iași și-au luat ca sarcină să creeze un soi nou de orz de toamnă, rezistent la ger, productiv și de o calitate superioară. Primele lucrări începute în primăvara acestui an urmăresc să determine soiurile cele mai valoroase dintre sortimentele de orz obținute în țară, în U.R.S.S. și în țările de democrație populară.

Folosind metodica de cercetare sovietică, se urmărește concomitent determinarea duratei stadiilor de dezvoltare la un număr mare de soiuri și populații. Această metodă servește la identificarea soiurilor cu durată mai îndelungată a stadiului de iarovizare și cu durată mai redusă a stadiului de lumină, în vederea folosirii lor în lucrările ulterioare de ameliorare.

Pentru studierea duratei stadiului de lumină, stațiunea a fost dotată cu o instalație de lămpi luminiscente de fabricație cehoslovacă, instalație care poate asigura plantelor lumina naturală și în timpul nopții. Rezultatele obținute în primul an de cercetări sînt suficient de concludente și permit colaboratorilor Stațiunii să claseze încă de pe acum soiurile și populațiile cele mai potrivite atingerii scopului propus. Aceste soiuri, analizate și din punct de vedere stadial vor permite o alegere mai sigură a materialului necesar lucrărilor de hibridare și selecțiune. În acest fel, obținerea soiului nou de orz de toamnă necesar regiunii va fi realizată într-un timp mai scurt și producția noastră agricolă va beneficia în curînd de o nouă contribuție a științei pusă în slujba celor ce muncesc.

Asistenta Natalia Scumpu efectuează măsurători de creștere la soiurile de porumb supuse la durata redusă a zilei de lumină, pentru a determina durata stadiului de lumină la soiurile de porumb cultivate în Moldova.

Șeful laboratorului face o analiză de germinație.

LABORATORUL REGIONAL PENTRU CONTROLUL SEMINȚELOR

Pe dealul Copoului, departe, de zgomotul orașului, în mijlocul unui frumos parc, se află clădirea laboratorului pentru controlul semințelor din regiunea Iași.

Însuflețit de rolul important ce-i revine în transpunerea în viață a sarcinilor proiectului Directivelor Congresului al II-lea al Partidului cu privire la dezvoltarea agriculturii în următorii 2-3 ani, colectivul laboratorului muncește cu însuflețire. Zilnic sosesc aici, de la gospodăriile de stat și colective, de la bazele de recepție și gospodăriile anexe din regiune, zeci de săculețe pline cu semințe de tot felul, pentru a fi controlate din punct de vedere al purității și al puterii lor de încolțire.

Vin aici la „consultat" cele mai diferite semințe, de la cele de cereale, legume și plante industriale și furajere, pînă la cele de plante medicinale și flori. Toate sînt supuse la cele mai migăloase și exigente probe. După ce sînt înregistrate, trec la cîntărire. Aici, cu grija unor medici care stabilesc diagnostice, tehnicienii constată cantitățile de impurități conținute pe diferite unități, precum și calitatea semințelor.

De aici semințele trec la secția de germinație, unde sînt puse în condiții diferite de încolțire. Astfel, la fiecare specie se ține seama de mediul în care se dezvoltă normal, determinîndu-se astfel tipul de germinator ce va trebui folosit. Semințele de ardei, roșii, ceapă, vinete, usturoi, bunăoară, care încolțesc mai bine la întuneric sau la temperaturi uscate, sînt puse în germinatoare închise sau în frigider; în schimb, semințele care pentru dezvoltare au nevoie de lumină și aer—ca tutunul, pătrunjelul, macul etc. — sînt puse la încolțit în aparatul Iacobsohn, care le creează condițiile prielnice.

Curînd apar și rezultatele. Cele bune sînt trecute pe buletine tipărite pe foi roșii; cele necorespunzătoare, pe buletine negre. Numai pe baza buletinelor favorabile de analiză date de laborator, pot gospodăriile agricole de stat și colective să înceapă însămînțările, fapt care le asigură o recoltă sporită.

Cu grijă și atenție deosebită, referentele tehnice urmăresc germinația unor semințe de legume și ierburi, puse la încolțit în aparatul Iacobsohn.

În regiunea Iași există gospodării de stat ca aceea din Hălăucești — raionul Pașcani, Războieni — raionul Tg. Frumos, Todirești — raionul Negrești și Laza — raionul Vaslui, care, condiționînd cu grijă semințele, obțin în mod regulat de la laborator buletine favorabile.

Deși duce o activitate rodnică — numai de la 1 ianuarie pînă la 30 septembrie a.c. în laborator s-au analizat peste 2450 probe de semințe — totuși, colectivul laboratorului ar putea obține rezultate și mai frumoase dacă ar avea condiții mai bune de muncă: actuala clădire în care funcționează laboratorul nu are destule încăperi pentru a face față cerințelor crescînde ale activității. Sfatul popular orășenesc ar trebui să asigure laboratorului un local mai corespunzător.

ANDREI IANUARIEVICI VÎŞINSKI

Eminent om de stat sovietic, membru al Comitetului Central al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, prim-locţiitor al Ministrului Afacerilor Externe al U. R. S. S., deputat în Sovietul Suprem al U. R. S. S., academician. Incetat subit din viaţă la New York, la 22 noiembrie 1954.

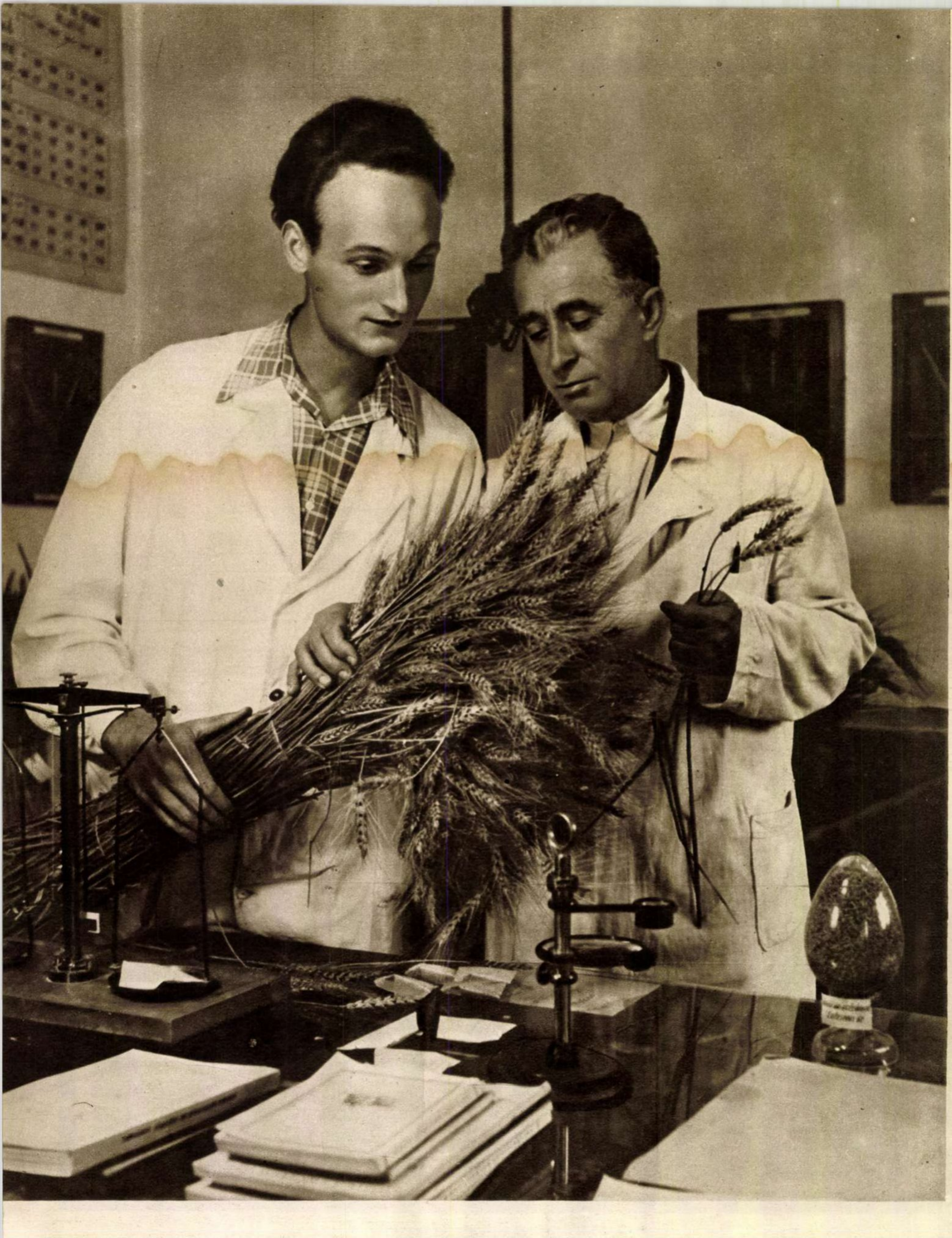

În laboratoarele I.C.A.R.-ului din Bucureşti inginerul agronom Sazogi Anestasie, (dreapta), examinează împreună cu asistentul Gheorghe Burboi, absolvent al Institutului agronomic din Harkov, materialul de selecţie la grîul de toamnă.

Fotografie: M. IVANCIU şi A. LOVINESCU

CRITICĂ ŞI BIBLIOGRAFIE

DE LA „DESCULŢ" LA „FLORILE PĂMÎNTULUI"

Cititorii romanului „Desculţ" îşi mai amintesc fără îndoială cuvintele, de o simbolică rezonanţă, pe care i le adresează lui Darie mama sa:

„Să nu uiţi, Darie! Nimic să nu uiţi. Să spui copiilor tăi şi copiilor pe care-i vor avea copiii tăi să le spui... Auzi, Darie? Să nu uiţi... Să nu uiţi, Darie..."

Consecvent acestui îndemn încărcat de durere, de revoltă şi de speranţă, îşi deapănă mai departe firul vieţii sale Darie, în frumoasa povestire a lui Zaharia Stancu intitulată „Florile pămîntului", apărută recent în volum la E.S.P.L.A.

Romanul „Desculţ" se încheia cu relevarea emoţiei lui Darie pricinuită de pasul spre altă lume, o dată cu plecarea sa din Omida — unde l-am cunoscut petrecîndu-şi anii unei copilării umbrite de mizeria şi suferinţa hărăzite în trecut întregii ţărănimi muncitoare.

„Florile pămîntului" îmbrăţişează tocmai răstimpul celor cîteva zile cît durează călătoria lui Darie pînă la porţile Bucureştiului, înaintea cărora îl aflăm poposind în finalul povestirii, stăpînit de chemările tainice ale oraşului necunoscut. Urmărind drumul lui Darie, Zaharia Stancu surprinde aspecte revelatoare pentru realitatea dură a acelui an din epoca primului război mondial, cînd toată partea de jos a ţării gemea sub călcîiul invadatorului prusac. Urmările nefericite ale ocupaţiei domină impresiile pe care le culege Darie din călătoria întreprinsă, prilej pentru el de rodnice experienţe, de contact cu oameni şi fapte din a căror cunoaştere se îmbogăţeşte cu noi învăţăminte.

Întîlnirea pe Dunăre cu vasele germane purtînd în burţile imense bogăţiile ţării invadate, jefuite fără milă; contactul direct, impresionant, cu urmele sîngeroase lăsate de război (în scena ajutorării răniţilor); tristul pelerinaj din cimitirul unde-şi dorm somnul din urmă — alături de adepţi fanatici ai militarismului prusac şi de profitori fără succes ai ţelurilor expansioniste — destui oameni nevinovaţi trimişi la moarte pentru interesele clicii conducătoare a Germaniei imperialiste — fiecare moment al acestei călătorii sporeşte înţelegerea lui Darie, îl ajută să distingă lumea invadatorilor şi a ghiftuiţilor de aceea pe care el însuşi o reprezintă.

Este de observat cum, chiar în modul de a urmări acest proces de limpezire a conştiinţei lui Darie, autorul stabileşte cu subtilitate o punte trainică de continuitate între actuala povestire şi roman. Desele reveniri ale eroului la întîmplări petrecute sau auzite la Omida, împletirea impresiilor sale de moment cu impresii trăite cîndva în satul natal, — au darul să indice un anume fel de a-şi forma imaginile, de a ajunge la idei pe baza experienţei, specific vîrstei la care se află Darie. Folosirea acestui procedeu nu este dictată numai de necesitatea redării veridice a psihologiei proprii adolescentului. Procedînd astfel, scriitorul împlineşte imaginea artistică, o adînceşte, îşi creează premise noi pentru a îmbogăţi conţinutul de idei al întregii povestiri. Elocvent, în acest sens, apare episodul în care Darie evocă tristele sale amintiri legate de oameni haini la suflet ca Oarţă Gaţ sau Mieluşel, reprezentanţi tipici ai „lipitorilor satului". Aceste amintiri, definitorii pentru cel care le relatează, folosesc autorului în acelaşi timp ca să vestejească mitul vieţii rurale idilice, propagat de ideologii semănătorismului. Condamnarea cu patos publicistic a tot ce urîţeşte viaţa oamenilor la ţară şi-i lipseşte de bucurii, nu exclude lauda frumuseţilor ei. Tocmai relevarea acestor frumuseţi în contrast cu ticăloşia chiaburilor din Omida, face şi mai pregnantă ideea antagonismelor sociale de neîmpăcat. Prin astfel de episoade, accidentale în aparenţă, scriitorul suplineşte de fapt — şi aci se vede măiestria sa, precum şi particularităţile stilului său artistic, — ceea ce ţesătura epică a lucrării nu dezvăluie.

Meritul lui Zaharia Stancu stă în faptul că specificul de poem al povestirii sale — în care mai mult se evocă sentimente decît se înfăţişează fapte — nu-l împiedică să oglindească trăsături esenţiale, tipice, ale realităţii din ţara noastră la începutul primului război mondial.

Se cuvine subliniată în special pregnanţa cu care scriitorul relevă cel puţin două trăsături proprii acestei realităţi. În primul rînd se impune felul în care sînt demascate ororile războiului de cotropire şi jaf. Autorul foloseşte o gamă variată de mijloace, de la ironia subtilă (vezi povestea cerealelor achiziţionate de negustorii englezi şi ajunse, datorită concursului de împrejurări neaşteptate, în mîinile nemţilor) pînă la condamnarea directă (reflexiile personajelor din scena cu răniţii), pentru a pune în lumină substratul odios al războiului imperialist.

În opoziţie cu acesta este înfăţişată atitudinea maselor populare, pentru care „tăvălugul de foc şi de sînge al prăpădului" a trecut lăsînd urme adînci. Simpla consemnare a pămîntului răscolit de bombe sau a copacilor sfîrtecaţi de schije este suficientă adeseori pentru a dezvălui ororile războiului, distrugerile provocate de invazia duşmanului. Este zguduitoare imaginea prăpădului în acea viziune a cîmpiei reîntoarse la sălbăticie, ca o ilustrare tocmai a pustiitoarei furii cu care a lovit războiul. În puţinele scene în care Darie nu apare singur cu gîndurile şi frămîntările sale, scriitorul ne arată generozitatea cu care oamenii simpli, indiferent de naţionalitate, martori ai aceleiaşi urgii, se ajută, se simt solidari, rezistînd astfel nenorocirilor ce se abat asupra lor.

Într-o anume măsură se poate imputa autorului că sentimentul de dureroasă aducere aminte, de care este impregnată povestirea, sugerează un fel de supunere, o împăcare molatică; cele cîteva izbucniri de revoltă apar prea izolate şi întîmplătoare pentru a vedea în ele expresia stării de nemulţumire a maselor, năzuinţa nobilă către o lume a dreptăţii. Sînt pagini în care înduioşarea nostalgică, cu care Darie însuşi are de luptat, toceşte intenţia critică, diluează semnificaţia demascatoare a faptelor.

Ecoul pe care îl deşteaptă lectura povestirii este profund şi durabil, căci la baza lui stă o emoţie artistică autentică. Zaharia Stancu se dezvăluie în „Florile pămîntului" acelaşi observator realist dublat de poetul înzestrat cu o delicată sensibilitate, pe care l-am apreciat în „Desculţ". Ba găsim aci chiar ceva mai mult decît în roman: acea sobrietate cîştigată în înfăţişarea faptelor deseori crude şi dureroase, acea fericită împletire de duritate realistă şi lirism evocator, care fac imposibilă nuditatea seacă, naturalistă, ca şi idilismul anemic, lacrimogen.

Zaharia Stancu

Căutarea febrilă, aspiraţia scriitorului — aceeaşi din „Desculţ" ca şi din „Dulăii" — de a identifica mijloacele artistice cele mai adecuate conţinutului de viaţă abordat, se cristalizează în „Florile pămîntului" într-o formulă de creaţie care pare să permită afirmarea cu mai multă originalitate a specificului poeziei lui Zaharia Stancu. Este vorba de prezenţa în povestirea de faţă a unui erou liric, care poartă pecetea sensibilităţii şi a conştiinţei scriitorului (prin aceasta se şi individualizează), dar nu se confundă cu el. Eroul liric călăuzeşte evocarea evenimentelor trăite de Darie, intervine uneori cu comentarii care subliniază valoarea de generalizare a diferitelor amănunte observate sau provoacă destăinuirile eroului povestirii, solicitîndu-i memoria. Prin intermediul eroului liric, Stancu are posibilitatea să introducă în istorisirea lui Darie conştiinţa epocii noastre, să-şi afirme verdictul cu privire la realităţile întunecate ale trecutului, de la „înălţimea succeselor prezentului", cum cerea Gorki. Visul repetat al lui Darie, în care-i apar strămoşii, episodul din cimitir cu meditaţiile pe care le prilejuieşte, sînt impregnate de prezenţa eroului liric. Acesta retrăieşte faptele, împrejurările vieţii lui Darie din perspectiva vremii scurse de cînd s-au petrecut cele povestite, comentînd întîmplările, atribuindu-le semnificaţiile reale, aşa cum ne apar ele astăzi. Procedeul acesta, aplicat cu măiestrie de Zaharia Stancu, îl fereşte de maturizarea nefirească a eroului, de înzestrarea lui artificială cu capacităţi de înţelegere şi pătrundere a fenomenelor vieţii pentru care nu este încă pregătit, datorită şi vîrstei, şi experienţei sale limitate.

De obicei se aşteaptă ca finalul oricărei cărţi să însemne încununarea unei experienţe, aşa încît ceea ce s-ar mai întîmpla dincolo de ultima filă să nu mai fie necesar.

Sfîrşitul povestirii lui Zaharia Stancu, departe de a marca încheierea procesului de dezvoltare a eroului ei, dimpotrivă, lasă în continuare deschisă poarta creşterii şi afirmării acestuia.

Perspectiva unor noi şi grăitoare întîmplări petrecute lui Darie, după pătrunderea sa în „minunata cetate" a Bucureştiului, deşteaptă pasiunea, interesul lectorului, făcîndu-l să aştepte cu nerăbdare împlinirea acelor cuvinte pe care un glas anonim le şopteşte eroului: „mergi înainte, mereu înainte".

Geo ŞERBAN

IN CURÎND ÎN VITRINELE LIBRĂRIILOR

V. Alecsandri — POEZII, vol. I (colecţia „Clasicii romîni")

*

M. Sadoveanu — OPERE, vol. I
Horváth István — VERSURI ALESE
Nina Cassian — VERSURI ALESE
Radu Boureanu — VERSURI ALESE

*

A. P. Cehov — TEATRU

Cărţi editate de E.S.P.L.A.

Stefan Heym — LISTA NEAGRĂ (Col. „Meridiane")
Domenico Rea — SIGNORA COBOARĂ LA POMPEI (Col. „Meridiane")
Albert Maltz — VINE CIRCUL (Col. „Meridiane")
Doris Lessing şi Alfred Coppard — BĂTRÎNUL ŞEF DE TRIB (Col. „Meridiane")

Popoarele nu uită!

Milioane de asemenea bărbați, femei și copilași au fost duși spre lagărele de concentrare naziste, spre moarte. Iar fiarele care-i escortau erau aceiași asasini de profesie care sînt astăzi reînarmați de S.U.A.

Mă uit la fila din calendar și apoi iarăși la pagina din ziar. Sîntem în anul 1954, la sfîrșitul celei de-a zecea luni. Titlurile coloanei de gazetă anunță semnarea de către S.U.A., Anglia și Franța a acordurilor de la Londra și Paris, prin care militariștilor revanșarzi din Germania occidentală, hitleriștilor de ieri și de azi, li se dă mînă liberă să se reînarmeze.

*

Da. Germania revanșardă a primit dezlegare, de la adversari de ieri și prieteni de azi, ca să se reînarmeze. Din nou tiparele plugurilor, tractoarelor și mașinilor de gătit au fost sparte, pentru ca șuvoiul de oțel fierbinte să se-nchege pe forme de tunuri, tancuri și căști. Și iarăși ultimele cărucioare de copii și trotinete sînt scoase în grabă din magazii pentru ca să facă loc lăzilor cu cartușe, grenade și mine cu explozie întîrziată, noile produse ale fostei fabrici de jucării, americanizate.

La New-York sau Baltimore, la San-Francisco ori Washington, cineva, careva, cîțiva — noi știm bine cine-s — au hotărît dublarea, triplarea și înzecirea cîștigurilor. A purcoaielor de dolari. Din negustoria cea mai bănoasă și mai „en-vogue" pe meleagurile acelea: negustoria cu moartea.

Și pentru această negustorie domnii aceia, despre care am spus că-i cunoaștem bine, și-au ales pe cei mai buni și mai siguri agenți plasatori ai produselor uzinelor de armament din S.U.A. și Germania occidentală. Produse-marfă, care se plasează în carne și oase, pentru bunăstarea și prosperarea firmelor respective. Agenți-plasatori care — așa cum au dovedit — poartă cizme cu carîmbi scurți, mantale feld-grau și dau foc la un cămin de copii, ca să găsească un nasture de tunică pierdut.

Poporul romîn nu uită. El își ridică hotărît glasul împotriva celor ce vor să pună iar armele în mîinile ucigașilor. Iată în fotografie unul dintre aspectele ororilor comise de fasciști în țara noastră: iunie 1941 — trenul morții... Din vagoanele de marfă, se descarcă o parte din „transport": mii de oameni nevinovați, au murit asfixiați. Și asemenea oribile crime s-au petrecut în toate țările cotropite de cizma prusacă!...

Ah, cizmele cu carîmbii scurți și mantalele cenușii! Cîte amintiri dureroase, cîtă ură evocă ele!...

*

Toamna lui 1916. Început de săptămînă. Orele nu par să fie trecute de unu după amiază; Bucureștiul își toarce roboteala de melc, cînd din înalturi o pasăre, două, douăsprezece păsări ciudate, cu aripile aduse, pătară ca bubele albăstreala curată a cerului. Și tot atunci începură să pice bombele.

— Taube! Taubele germane de război. Porumbeii morții, porumbeii kaizerului Wilhelm al II-lea, împăratul Germaniei.

Plecate din aeroportul aflat în marginea Rusciukului, avioanele de bombardament nemțești treceau Dunărea și într-o jumătate de oră se aflau deasupra Bucureștiului, oraș fără de apărare, măcelărindu-i bătrînii, femeile și copiii.

*

„Pacea" de la Buftea: Carpații cu pădurile sale seculare, regiunea petroliferă, căile ferate, poșta, telegraful și telefonul, 50 de ani de aservire completă, acapararea întregului export de cereale vreme de 7 ani la prețuri de batjocură, ca și vitele și prisosul de produse agricole, — toate acestea trebuiau predate monopolurilor germane, în timp ce „Grosse Kriegsbeute-Kommission" (Marea comisiune a prăzii de război) ridica vitele, demonta fabricile și le expedia în Germania.

1.273.182 tone grîu, 495.370 tone porumb, 946.313 tone legume, 201.153 tone lemne, 57.475 tone mașini, 1,140.809 tone produse petrolifere, 600.000 cai din 710.000 existenți în țară, peste 1.400.000 vite din 1.965.000, 1.000.000 porci etc. Iată ce au jefuit nemții între 1 decembrie 1916 și 31 octombrie 1918. Ani de zile apoi poporul nostru a trebuit să trudească pentru a acoperi o parte din jaf.

*

S-ar fi părut că o dată Germania imperială prăbușită, nici o amenințare de război n-ar mai fi putut veni de acolo. Însă, după cum prea bine am văzut și simțit pe propria-ne piele, n-a fost așa.

Cineva, careva, cîțiva, aceiași de-atunci ca și de azi, pe care — trebuie să repet — îi cunoaștem bine, avizi de aur, de cîștiguri, au repus pe picioare, încet, încet, mașina de război germană.

Și iată că în 1939, pentru a doua oară în 25 de ani și a treia oară în decursul a numai 62 de ani, militariștii germani dau foc Europei. De data aceasta, culorile roșu, galben, alb, negru, sînt schimbate. Același vultur de pradă german flutură pe steagul de război și mîrșăvii. Dar el stă acum cocoțat pe unul dintre cele mai abjecte simboluri cunoscute în istoria omenirii: zvastica. Crucea cu cîrlige. Cancerul cu patru gheare, care timp de şase ani a uscat iarba pe unde a trecut, a pustiit, a scrumit şi a făcut dovada că, în anumite condiţii de dezvoltare a societăţii capitaliste, un părinte de copii poate spînzura de picioare copiii altor părinţi; un chimist, individ echilibrat în viaţa de familie, calculează rece caloriile necesare pentru transformarea unei fete şi a unui bătrîn în calupuri de săpun; iar viaţa unui om, care trăieşte, munceşte şi iubeşte şi cu care personal n-a avut nicicodată nimic, contează pentru unul ca el mai puţin decît discul de carton pentru exerciţiile de tir şi pe care — momentan şi tocmai din această cauză — îl economiseşte din rechizita de campanie hitleristă...

Fiecare dintre noi, care am trăit acele vremuri şi am suferit laolaltă jugul hitlerist, putem povesti, zile şi nopţi de-a rîndul, despre fărădelegile făptuite de prietenii şi aliaţii de azi ai guvernului american şi ai celorlalte guverne satelite.

Lui Marin Pescaru, de fel din Urşi-Olt, ofiţeri din S.S. i-au tăiat cu pumnalele, în iarna anului 1942, degetele de la mîini. Pentru că, bolnav şi degerat, încerca să se agaţe de remorca unui autocamion în retragere.

...Bătrînului mecanic Stoica din Romanaţi, hitleriştii i-au răpit în retragere fata. Au urcat-o pe un tanc şi abia după o săptămînă, datorită unui cercel rămas nesmuls, a putut recunoaşte în cadavrul intrat în putrefacţie şi strivit de şenilele tancului la marginea şoselei, pe Lenuţa, fetiţa lui cu părul bălai strîns funie pe gît.

*

10.221 clădiri distruse în Bucureşti, 17.000 locuinţe ţărăneşti rase de pe suprafaţa pămîntului numai în Moldova, 10 rafinării incendiate, sute de miliarde jefuite de hitlerişti în ţara noastră. Zeci de milioane de victime ale militarismului german, unele împuşcate, spînzurate, gazate, altele schingiuite, batjocorite şi prefabricate stau mărturie a ceea ce domnii de la Washington, Londra şi Paris vor să pregătească din nou.

De aceea din nou, ca pe vremuri, în locul incendierii Reichstagului, se înscenează la tribunalul constituţional federal din Karlsruhe, un proces Partidului Comunist din Germania, adversarul hotărît al militarismului şi neofascismului german.

In acelaşi timp, sute de mii de cărţi, reviste şi broşuri propagă iarăşi mitul „glorios“ al armatei de invazie germane, încercînd să ademenească tineretul cu perspectivele unui război „victorios“.

Incepînd cu un nucleu al aşa-zisei „poliţii“ s-a ajuns ca armatei vest-germane, inspirată şi înarmată de americani, să i se aprobe la Conferinţa de la Londra a celor nouă ţări, sub presiunea S.U.A., crearea unui efectiv de 500.000 soldaţi. Asigurările cu care Adenauer şi protectorii lui direcţi, guvernul din S.U.A., încearcă să amăgească popoarele Europei, că de data aceasta lupul hitlerist şi revanşard şi-a lepădat colţii în palmele lui Méndes-France şi a îmbrăcat haina de oaie croită de Dulles la Washington, nu pot prinde.

Astăzi, vîrfurile naziste din statul major politic şi militar hitlerist sînt miniştri cu portofolii importante în guvernul Adenauer: dr. Hans Globke, secretar de stat la Ministerul de Interne, director al cancelariei lui Adenauer, a fost consilier rasial la Ministerul de Interne al lui Hitler şi redactor principal al legii rasiale zisă „legile de la Nürnberg“, şi Dr. Gerhard Schröder, fost consilier juridic al bancherului lui Hitler, Hjalmar Schacht, în prezent ministru de interne. Ei fac ca pe vremuri, declaraţii provocatoare la război. Jacob Kaiser, în prezent ministrul spionajului şi sabotajului împotriva Republicii Democrate Germane, a declarat la 17 iunie a.c.: „Liberarea regiunii din Germania Răsăriteană a fost şi rămîne sarcina principală a Republicii Federale.“ Victor Emmanuel Preusker, fost S.S.-ist, consilier pentru probleme de educaţie rasială, administratorul bunurilor jefuite de la evrei, şi Théodor Oberlander, hitlerist din 1933, s-au pronunţat pentru rezolvarea pe calea armelor a problemelor politice litigioase. Hans-Cristoph Seebohm, ministrul transporturilor, a cerut în 1951 liberarea regiunii sudeţilor, alipirea Alsaciei şi Lorenei la Germania... şi de curînd, pretenţia ca frontierele Germaniei să se-ntindă din nou de la Meusa la Memel. Heinrich Hellwege, ministrul pentru afacerile consiliului federativ, a declarat la Hamburg în 1953: „Partidul Comunist German, Partidul Socialist German şi Sindicatele trebuie doborîte, fără nici un fel de compromis cu ele“. Iar Waldemar Kraft, fost conducător superior S.S., reclamat de Polonia ca criminal de război, în prezent ministru fără portofoliu în Germania apuseană, aşteaptă cu nerăbdare reînvierea vremurilor „eroice“ din 1939—1945.

Fasciştii şi inspiratorii lor ar vrea să împînzească din nou Europa cu asemenea gropi comune. Împotriva lor, împotriva reînarmării Germaniei apusene, se ridică forţa imensă a popoarelor iubitoare de pace.

...Mă uit la fila din calendar şi apoi iarăşi la pagina din ziar. Sîntem în anul 1954, la mijlocul celei de a unsprezecea luni, şi titlurile coloanelor de gazetă anunţă marea bucurie şi satisfacţie cu care locuitorii bătrînei şi mult încercatei Europe, ca şi ai întregii lumi, au luat cunoştinţă de Nota adresată de Guvernul Sovietic guvernelor ţărilor europene şi S.U.A., pentru convocarea unei conferinţe pe întreaga Europă în problema creării unui sistem de securitate colectivă în această parte a lumii.

Şi nu prima dată, şi nu întîmplător, popoarele lumii salută cu adîncă dragoste şi recunoştinţă iniţiativa de pace şi bună înfrăţire între oameni, a Uniunii Sovietice. După cum popoarele nu uită că tot invincibilei Armate Sovietice îi datoreşte distrugerea celei mai puternice şi hidoase maşini de război capitaliste, armata hitleristă.

Popoarele de pretutindeni nu pot uita. Nici fărădelegile fiarelor dezlănţuite — militariştii germani, — nici pe acei care astăzi îi aţîţă şi îi înarmează din nou. In acelaşi timp, ele nu uită nici ce datorează eroilor de la Stalingrad, salvatorii civilizaţiei şi ai omenirii.

Şi tocmai pentru că nimeni dintre noi nu putem, nu vrem şi nu trebuie să uităm, nu vom permite dezlănţuirea unui nou măcel. Chiar dacă un trust, două sau zece din S.U.A., care încearcă să negustorească vieţile noastre, vor da faliment.

Turbate că li s-a smuls prada din gheare, fiarele hitleriste au bombardat pînă şi Teatrul Naţional din Bucureşti.

De aceea, cunoscîndu-ne forţele uriaşe, lupta, pe toate căile, prin orice mijloace, împotriva militarismului german, trebuie să fie o preocupare a noastră de zi cu zi. Iar cei care toarnă plumbii unui nou război să ştie că sîntem gata oricînd să apărăm pacea.

Maria ARSENE

O imagine care vorbeşte de la sine: 1945; în faţa Kremlinului, la picioarele învingătorilor, ostaşi ai eroicei Armate Sovietice, se află drapelele celei mai fioroase şi puternice armate capitaliste, trufaşa armată hitleristă zdrobită.

LUMINILE EREVANUL

de Ghevorg EMIN

scriitor din Armenia Sovietică

E toamnă... Noaptea este atît de întunecoasă, încît lumina slabă ce răzbate prin ferestre nu risipește bezna, ci o face să pară mai adîncă. Pînă și dulăii din sat, care sînt gata în orice clipă să se năpustească asupra unei haite de lupi, par acum înspăimîntați de umbrele nopții și urlă tînguitor și sinistru totodată.

Un țăran dintr-un sat turcesc, așezat la cîteva mile depărtare de granița sovietică, pășește pe un drum de țară însoțit de un băiat de vreo 7-8 ani. Omul încearcă să sfredelească bezna cu ochii săi ageri. Multă vreme ei merg în pas domol fără a tulbura liniștea adîncă a nopții. Dar iată, pe dibuite, băiatul îl trage de mînecă pe țăran și, căutînd să-l privească în ochi, spune:

— Se luminează de ziuă, tată...

— Nu, nu sînt zorile dimineții, răspunde tatăl. — Sînt lumini...

— Ce fel de lumini?

Tatăl tace. Îl înspăimîntă pînă și pietrele ce abia se deslușesc în întuneric, și stîncile ce apar în noapte aidoma unor chipuri fantastice, îngrozitoare, și susurul monoton al apelor Araxului, și foșnetul trestiilor — ca și cum o mînă nevăzută ar pune la cale o faptă necurată... El privește cu înfricoșare în jur și, cînd se convinge că în preajma lor nu se află nimeni, grăiește pe șoptite, plin de emoție:

— Sînt luminile Erevanului...

Așa cum au fost rostite, cuvintele acestea readuc pentru o clipă în fața ochilor copilului imagini cunoscute din povești care se sfîrșesc minunat, cu feți-frumoși-eliberatori, cu adevărul care triumfă.

Luminile Erevanului... Cu luciri vii, ele inundă bulevardele largi, parcurile întinse, atelierele zgomotoase ale uzinelor, amfiteatrele universităților...

Cîtă lumină!

E o adevărată mare de lumini, care însă nu se oprește la marginea orașului, ci se întinde departe, departe, și, contopindu-se cu luminile regiunilor învecinate, se sfîrșește brusc la malurile Araxului. Dar nu e nevoie să ajungi pînă la Arax, ca să vezi frontiera sudică a Uniunii Sovietice. Hotarul se află acolo unde se termină această mare de lumini electrice și începe domnia beznei. Întunericul ce îmbracă meleagurile de peste rîu (este vorba de teritoriile Turciei de azi-N.R.) se întinde și el departe, departe: de la malul Araxului pînă la... Mediterana.

Dincoace, la poalele Araratului, lucesc luminile capitalei Armeniei Sovietice: Erevan.

Cuvîntul „Erevan" e crestat în stîlpul înfipt la marginea drumului, dincolo de satul Kanaker care se găsea odinioară la 10 kilometri de oraș. Cuvîntul „Erevan" e scris și la intrarea în înfloritorul sat armean Malatia.

Orașul Erevan se întinde și dincolo de Nork, în spatele masivului păduros care-l mărginește. E adevărat că aici nu zărești nicăieri inscripția Erevan: nimeni nu știe încă pe unde va trece limita orașului, care se dezvoltă cu repeziciune în această direcție.

Erevanul a devenit un mare centru industrial. Cuvîntul „Erevan" poate fi citit pe generatoare, pe transformatoare și turbine, pe motoare și strunguri, pe aparate de măsurat. Peste 400 feluri de produse industriale se fabrică astăzi în acest oraș străvechi, care, deși dăinuiește de 13 veacuri, a devenit cunoscut lumii întregi abia în anii Puterii Sovietice.

Luminile Erevanului... Ce puzderie de raze răspîndesc ele! Iată, o șuviță de lumină mîngîie fruntea înaltă a unui om cu părul cărunt, care stă la masa lui de lucru.

— Ce stradă va fi aici?

— Aici va fi strada Tamanilor, răspunde președintele Sovietului Orășănesc.

Strada Tamanilor — după numele glorioasei divizii din Taman, care în anii războiului a ajuns, luptînd eroic, pînă la Berlin — este a șaptea stradă, din străzile noi enumerate de președinte. Șapte străzi noi! Și acestea numai în decursul unui singur an, cît am lipsit din orașul meu natal.

M-am simțit cam rușinat că nu-mi cunoșteam bine capitala, dar mi-am amintit îndată că aceste străzi nu existau anul trecut. Nu e ușor să ții pasul cu ritmul unui oraș ca Erevanul, a cărui suprafață s-a triplat în decursul ultimilor 5-6 ani...

Iar la doi pași de Erevan, dincolo de rîul Arax, un loc de odihnă într-un colț, sub un acoperiș ca vai de lume, este considerat un lux. Mizeria cruntă a acestor locuri nu o ascund nici măcar ziarele turcești. Mii de nenorociți trăiesc, chiar și iarna, sub cerul liber sau în bordeie numite „gedje kondu", ceea ce înseamnă „construit într-o noapte".

În momentul de față, la Erevan, sînt în curs lucrări de construcție pe o suprafață de aproape 190.000 metri pătrați, ceea ce înseamnă aproximativ suprafața totală a orașului dinainte de instaurarea Puterii Sovietice.

Clădiri noi? Există cu sutele în orașul meu; nu de mult s-au construit un edificiu pentru păstrarea manuscriselor vechi, o sală mare de concerte, două case de locuit cu cîte șase etaje, o enormă piață acoperită pe bulevardul Stalin, o școală nouă pe bulevardul Bagramian. În raionul Stalin casele noi formează ele singure două străzi noi.

Parcuri noi? Parcul Comsomolului, parcul Kirov, parcul din raionul Stalin, parcul Victoriei, un parc pentru copii, un imens parc pe malul drept al fluviului Zangu...

Monumente noi? Monumentele lui Kirov, Abovian, Nelson, Stepanian. S-a ridicat o frumoasă statuie în memoria lui I. V. Stalin.

Școli noi? În fiecare an se construiesc patru pînă la șase școli. În ce ritm uimitor crește și se înfrumusețează acest oraș! De curînd, în timp ce se turna filmul „Armenia Sovietică", operatorii s-au străduit să înregistreze pe peliculă construcțiile noi ale Erevanului. Ce s-a întîmplat însă? Cînd filmul a apărut pe ecrane, locuitorii Erevanului au fost nemulțumiți, văzînd în film piața centrală a orașului lipsită de minunatul ei bazin, a cărui fîntînă arteziană se ridică în fața clădirii Filarmonicii.

Sînt vinovați autorii filmului? Nu. Fîntîna arteziană a apărut după ce filmul fusese turnat, în cursul celor 2-3 luni care au trecut, între ultimul tur de manivelă și prima proiecție.

Aspect al hidrocentralei de la Kanaker. In stînga sus : tabloul de comandă.

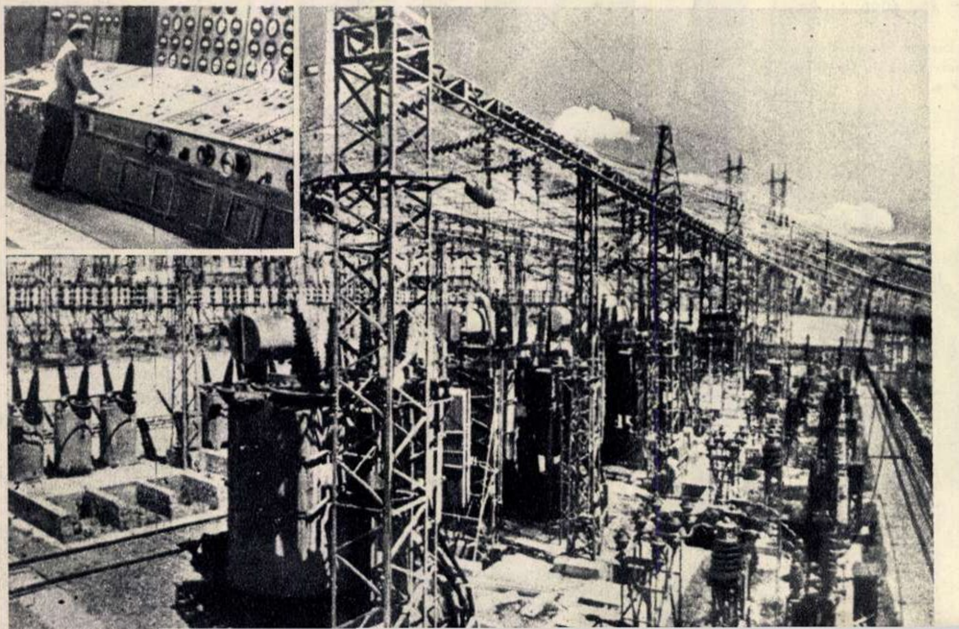

UI

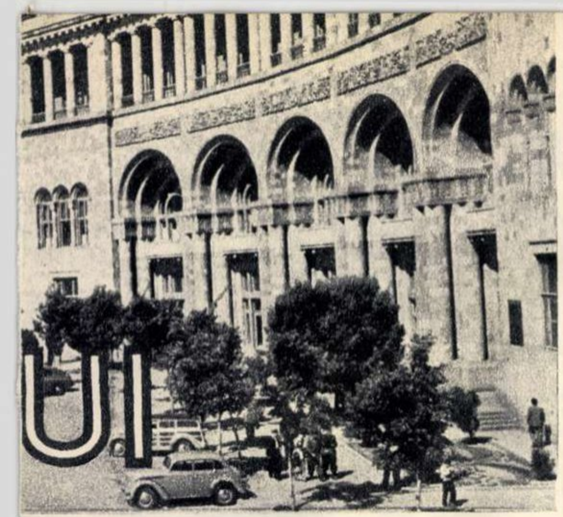

Piața V. I. Lenin din Erevan, inima capitalei Armeniei Sovietice. Fiecare din edificiile împodobite cu piatra „tuf" de culoare trandafirie poartă, după cum se vede, amprenta specificului național al arhitecturei armene.

Îl ascult cu luare aminte pe președintele Sovietului Orășănesc și mă simt mîndru, atît de el, cît și de Erevan. Într-adevăr, orașul a căpătat altă înfățișare! S-au transformat și oamenii, s-a transformat chiar el — președintele Sovietului Orășănesc, Eghișe Vardanian, fost argat și hamal.

...Abia împlinise 15 ani cînd turcii dăduseră foc casei sale părintești și tot aici, pe grinzile fumegînde, îl omorîseră pe tatăl său. Băiatul a fugit din Bitlis la Kuban, împreună cu mama sa, muncind fie ca argat, fie ca hamal — doar, doar să-și poată agonisi pîinea cea de toate zilele pentru el și pentru maică-sa, îmbătrînită de durere.

Oriunde pribegea, oriunde trudea, băiatul era stăpînit însă de o dorință vie. Era visul unui om lipsit de acoperiș, visul de a avea din nou casă proprie. Era setea de a construi, setea provocată de priveliștea dezolantă a ruinelor, care lăsase asupra copilului pribeag amprenta tristeții... Visul acesta nu era numai al lui. Eghișe Vardanian purta în inimă visul întregului său popor. Și iată, a sosit timpul cînd poporul armean și-a recăpătat pămîntul, libertatea — toate condițiile de a-și făuri visul. Iar năzuința după o casă, după un cămin, a crescut, s-a dezvoltat, devenind năzuința ce cuprindea țara, capitala, întreaga Armenie.

*

Armenia... Țara munților înalți, bogată din cele mai vechi timpuri în piatră de construcție, de varietățile și culorile cele mai diferite.

„Armenia... Țara ai cărei locuitori au devenit, prin însăși voința istoriei, șlefuitori de piatră, constructori, maeștri iscusiți ai pietrei: doar în decursul secolelor ei își refăceau mereu locuințele distruse de dușmani, așa cum păsărelele își refac cuiburile distruse de vînt.

Armenia... Amintește-ți de trecutul tău! Cîți dintre glorioșii tăi fii au pierit fără urme și fără ca în această țară, adevărat muzeu de piatră, să se găsească o singură lespede care să străjuiască mormîntul unui om de rînd. De ce în această țară a pietrei toate casele celor mulți și sărmani erau din lut, săpate în pămînt, ca vizuina cîrtiței? Și pentru ce casele tale de piatră aparțineau numai bogătașilor? Cu 34 ani în urmă poporul armean a moștenit o țară bogată în piatră, dar săracă în locuințe, în fabrici și uzine."

Hamalul Eghișe Vardanian n-avea nevoie să ridice capul pentru a cuprinde cu privirea o casă. Nu. Îndoit sub apăsarea poverii sale, privind în jos, el vedea Armenia lui — colibe, bordeie, ruine...

Iar cînd vîntul aducea din munți nori întregi de praf și cînd din cauza prafului negru nu se putea vedea nici la doi pași, Eghișe auzea cum locuitorii Erevanului își blestemau orașul, lipsit de apărare împotriva elementelor naturii...

Azi nu mai există aproape nimic din vechiul, mizerul Erevan. Nu există nici căsuța de lut în care, în primii ani ai Puterii Sovietice, arhitectul armean Tamanian, ferindu-și lucrările de ploaia ce picura prin acoperișul ciuruit, schița planul noului Erevan, Erevanul viitorului. Multora acest plan le păru în acea vreme de-a dreptul utopic, iar arhitectul însuși trecea drept un visător cu multă imaginație.

... — Arătați-mi, vă rog, planul Erevanului conceput de academicianul Tamanian, îl rugai pe Grigori Agababian, arhitectul-șef al orașului.

Tînărul arhitect îmi arătă pe planul actual al Erevanului un mic cerc și surîse cald, așa cum zîmbesc părinții privind jocul copiilor.

Cu cîtă repeziciune prind viață planurile cele mai îndrăznețe ale oamenilor sovietici! Vechiul Erevan era un oraș situat în fundul unei adîncituri denumită „cupa Erevanului", o așezare împrejmuită de munți, pitită la poalele lor. Nici chiar cutezătorul visător și constructor Tamanian nu și-a putut închipui că micul Erevan, ghemuit cu timiditate la poalele munților, va căpăta deodată aripi și va începe să se înalțe sus, tot mai sus, spre munți; el nu-și putea imagina ce forțe uriașe vor începe într-o zi să clocotească în această „cupă"!

...A fost o vreme cînd, pentru a ilustra succesele noastre, noi comparam cele realizate astăzi cu cele existente înaintea Puterii Sovietice. Acele timpuri au trecut de mult. În viață au apărut atîtea și atîtea lucruri noi care n-au existat înainte nici în visurile cele mai îndrăznețe. Și acum este cu desăvîrșire imposibil să mai compari Erevanul de azi cu cel de ieri; vechiul oraș nu mai există. El a rămas doar în amintirea celor bătrîni.

Confruntarea noului cu vechiul a încetat de a mai fi o metodă de apreciere a realizărilor noastre. Pentru că există noțiuni cu neputință de comparat, pe care nu le poți găsi în trecut sub nici o formă. Adeseori întîlnim un fenomen cu totul nou: oamenii compară ziua lor de azi nu cu cea de ieri, ci cu cea de mîine, ceea ce împinge înainte, înflăcărează și trezește în om rezerve nesecate de energie creatoare. Viitorul îl cheamă, îl atrage pe om, îl face să nu aștepte pasiv ziua de mîine, ci să o dorească cu pasiune, să se apropie de ea cu fiece oră a vieții lui de muncă.

*

E aprilie. Soarele strălucește puternic ca în toiul verii. Străzile sînt animate. Lumea este îmbrăcată în haine deschise, de vară... Dinspre piața Lenin se aude transmis prin difuzor un cîntec duios. Îl cîntă o armeancă, tînără, care-și cheamă iubitul acasă: „Vino, gian, vino, te aștept..."

Mașina noastră se oprește la orice pas. Mereu e ceva de văzut: o clădire nouă, un parc nou, un monument recent înălțat. Construcțiile din ultimii ani se remarcă nu numai prin soliditatea, ci și prin frumusețea lor, subliniată pretutindeni de minunata piatră de culoare trandafirie, ce poartă numele „tuf". Oameni de ispravă sînt pietrarii armeni! Ori ce ar construi ei — o casă, un grilaj, un răcitor, sau o clădire, fie ea cît de mică, nici o piatră nu este așezată fără ca o mînă măiastră să-i încrusteze cu dalta vreun ornament executat cu dragoste, cu mult simț artistic.

Și în orice anotimp al anului, chiar și iarna, cînd zăpada acoperă pentru scurt timp acoperișurile și străzile orașului, în Erevan e vară... Ciorchinele de struguri, sculptate în piatră de mîna omului, boboci înfloriți, căprioare adăpîndu-se la un izvor, păsări care-și iau zborul spre cer — totul îți dă imaginea meleagurilor sudice, senzația zilelor însorite ale verii.

...Din adîncul defileului Zangu răsar pilonii zvelți de bazalt ai noului pod în construcție. În curînd ei se vor uni și troleibusele vor trece, traversînd podul, din strada Bagramian, în raionul Șaumian. Podul va lega centrul orașului cu frumusețea sălbatică a defileului. În cele din urmă defileul se va contopi cu însuși Erevanul.

Aici totul este nou! Noutatea și îndrăzneala se desprind din chiar proiectul podului, din aspectul lui general. Cu desăvîrșire noi sînt formele de organizare a muncii, noi sînt și oamenii care ridică această construcție grandioasă. Arhitectul nostru o numește „pod al fericirii" și de aceea a folosit ca element decorativ tradiționalul ornament — trifoiul, simbol al fericirii.

Din defileul Nork răzbat pînă la noi ecourile Imnului Uniunii Sovietice. Acolo se inaugurează astăzi, într-un cadru solemn, o nouă conductă de apă. Acordurile maiestoase se înalță în văzduhul limpede, plutesc pe deasupra caselor, uzinelor și se pierd în depărtări. Ecoul lor străbate înălțimile Araratului, martorul celor treizeci de secole de suferințe ale poporului armean, martorul celor 34 ani ai fericirii sale.

Cîntul fericirii se face auzit poate pînă pe malul celălalt, pe malul străin al Araxului, unde un biet țăran turc, cu capul plecat spre pămînt, tîrăște după el o căruță... Auzind zvon de bucurie, țăranul ridică cu greu capul, aruncă o privire către hotarul sovietic și, mișcîndu-și în tăcere buzele, încearcă să rostească cuvintele necunoscute, dar atît de ușor de înțeles, ale acestui imn al păcii și libertății.

Seară de sărbătoare la Erevan.

Inginerul-șef

reportaj de Constanța COPORAN

Fotografii: A. LOVINESCU

1

Cînd îl cunoști ai simțămîntul ciudat că omul ăsta respiră prin plan, livrările de automotoare, calculele de rezistență a materialelor... Că viața la el înseamnă calcule de înmulțiri, determinări de greutate în tone, combinații de norme și ștas-uri de fabricație... Și totuși, cînd îl cunoști mai bine pe Gheorghe Trică, inginerul-șef al Atelierelor de automotoare din Orașul Stalin, îți dai seama că te-ai pripit în apreciere. Că el, printr-o nearătată poezie și înflăcărare lăuntrică, vede dincolo de aceste cifre. In cele ale planului — capacitatea și efortul muncitorilor și tehnicienilor. In cele ale ștas-ului, grija și migala lor de fiecare clipă... Cînd spune atît de categoric: „reparația lui 1005 o terminăm în ziua de 7" — îi trec fulgerător prin minte numeroase figuri. A lui Horvat, Petre Ciornei și Șerban Constantin de la turnătorie, a lui Nunchevici, Mircea Filip și Ilie C. Ion de la mecanică, a lui Stejăroiu și Czintos Ștefan de la vagoane, a lui Suceava, Colcer și Goda de la montaj...

Ei toți, împreună cu tovarășii lor, răsar în mintea inginerului-șef și parcă în fulgerarea aceea de-o clipă, îl asigură că se poate bizui pe ei. Cu ei toți, luptă alături, în fiecare zi, inginerul comunist. Cifrele îi sînt doar mijloace de exprimare a sute de nume și de eforturi laolaltă adunate...

Ziua de muncă și-o începe dis-de-dimineață... Iată-l... Acum, după ce și-a îmbrăcat halatul și și-a aprins a treia țigară — mult mai fumează! — își deschide carnețelul. In cursul zilei de ieri s-a strîns o serie întreagă de probleme de producție, legate de activitatea serviciilor tehnico-administrative. Uite, bunăoară, chestiunea celor trei poduri rulante, în construcție la turnătorie, vagoane și mecanică... Trebuie să hotărască împreună cu directorul la care anume să fie urgentate întîi lucrările de terminare. Desigur la acela de la vagoane. Acolo e cea mai mare nevoie... Cel de la mecanică poate să mai meargă un timp și cu comanda manuală... Da, asta ar fi prima problemă... Legată de dezvoltarea întreprinderii. Cuvintele astea îi par întotdeauna miraculoase. Pentru că de fiecare dată cînd le rostește se trezește în față cu zeci de imagini... Lărgirea halei de turnătorie, construirea și amenajarea halei pentru mecanicul-șef, a sălii de proiecte, amenajarea halei pentru vopsitorie, construirea prin rezerve interne a celor cinci mașini de turnat centrifugal, a mașinii de ascuțit scule, a atîtor modele și dispozitive de piese care s-au fabricat pentru prima oară în întreprindere... Toate astea și multe altele s-au petrecut în cîțiva ani. Din 1951, de cînd a venit în întreprindere, pînă azi. Sub ochii lui, cu participarea lui...

Sună telefonul... „A sosit? Mulțumesc"... Deci dacă a venit șeful serviciului tehnic poate rezolva imediat cu el și cea de a doua problemă: verificarea situației unor proiecte de dispozitive necesare pompelor de aer, la locomotivă. Produs nou, în studiu și pregătire... In scurt timp trebuiesc terminate toate proiectele, dispozitivele și sculele... Ca să înceapă fabricația... Al cîtelea produs fabricat pentru prima oară în întreprindere ar fi? Numai în cîteva luni numărul a trecut de 30... Multe realizate pentru prima oară în țară... In ajunul nașterii fiecăruia a fost aceeași frămîntare ca și acum. Pe urmă au urmat eforturile fabricației, inițierea oamenilor, specializarea lor, producția în serie...

... A treia problemă trebuie rezolvată cu inginerul Oros, șeful serviciului organizare și normare... La o mașină de la montaj, comuniștii Ion Enache și Gheorghe Munteanu au adaptat acum o săptămînă un dispozitiv care a îmbunătățit simțitor munca. Pentru asta au fost premiați de cabinetul tehnic. Pe drept. Au redus timpul de lucru de la 43, la 16 ore... Folosirea dispozitivului ar trebui extinsă și la alte mașini. La toate...

Ultima problemă înscrisă pentru azi în carnețel e analizarea situației executării planului, împreună cu Makkai Valdemar, șeful serviciului planificării. Sînt greutăți destule aici. Problema producției neterminate la cîteva automotoare electrice, problema deblocării unor fonduri țintuite în diferite materiale... Destule necazuri și totuși nici gînd de neîndeplinirea planului. La urma-urmei, în ultimii trei ani, realizarea în fiecare lună a planului valoric și pe sortimente a devenit o tradiție a colectivului. Nici nu-i trece cuiva prin cap să dea din mînă drapelul de întreprindere fruntașă cîștigat de trei ori la rînd... „Nici vorbă de dat... Poate de luat a patra oară" — spune uneori inginerul-șef privindu-și de la „înălțime" nevasta. Ea îl face lăudăros, și atunci el, cu calmul prefăcut al omului profund jignit, îi amintește de decorația primită anul trecut. „Crezi matale că toți inginerii-șefi din republică se pot „lăuda" cu așa ceva? Crezi matale că..."

Așa e... Acum surîde, trage din țigară și-ncepe să rezolve problemele... În timpul ăsta halele de lucru își pornesc forfota; muzica aceea tumultoasă care suie ca într-o sală de concerte, pînă sus la înaltele plafoane de sticlă, acolo unde soarele pătrunde în șuvoaie lungi și luminoase. Freamătul acesta îl cheamă... Odată, cînd a lipsit cîteva zile de la uzină, i s-a părut că a scăpat totul din mînă... Și iată-l azi, ieri, întotdeauna cînd — după ce rezolvă problemele cu birourile — se îndreaptă spre ateliere. Sigur de succesele muncitorilor, ca un comandant sigur de armata lui...

...Întîi și-ntîi intră la montaj-motoare. Așa și-a făcut obiceiul. Să vadă la început ultimele secții ale procesului de muncă pentru a putea interveni apoi imediat în greutățile pricinuite de secțiile înaintașe.

— Noroc, Comșa... Cum stai?

Omul de la bancul de probă e nemulțumit de felul cum merge pompa de ulei. Încearcă, se chinuiește. Inginerul-șef tace alături de el. Și, după puțin timp de gîndire îi dă soluția. Trece apoi la altă echipă.

— Ce faceți?

— Ne zbatem — tovarășe inginer-șef — răspunde cu năduf maistrul Surdilă. Uitați-vă și dumneavoastră... Arată-i, tovarășe Goda, pistoanele motorului...

— Da... Iar o boacănă de la secția mecanică... — vorbește înciudat inginerul — N-au adîncit suficient canalele segmenților... Imediat duceți-vă cu ele la Nunchevici... Am să-i spun și eu... Maistre Surdilă, încolo cum stai? Ce se aude cu motorul care pierdea apă la bloc? La ora douăsprezece delegatul Direcției Generale trebuie să-i facă proba de recepție... Da? E gata? Merge bine? Bravo vouă...

Aici, în zumzetul ăsta neîntrerupt de motoare în rodaj, alături de echipele de la bancul de probă, îndemnîndu-l pe Dumitru Avram să facă operația încă o dată, așa cum trebuie, ajutîndu-l pe Gutt să monteze un bloc, minutele se scurg iute... Pe urmă, tocmai în fund, acolo unde se verifică pompele de ulei, îl întîlnește pe inginerul Schlosser, șeful secției...

— Plîngem, tovarășe inginer-șef... — îl întîmpină Schlosser — adică nu plîngem, dar sîntem supărați pe „mecanică", pe Nunchevici... știți... trebuiau să ne trimită cuzineții aceia, pistoanele, segmenții... Nu ni le-au dat... Stăm pe loc...

Inginerul-șef ascultă, tace. Ar da oricît să fie acum aici Nunchevici. Imperturbabilul Nunchevici. Ce l-ar mai muștrului...

— Bine. O să vorbesc și despre asta cu tovarășul Nunchevici, Și despre ultima chiuloasă a lui 220.004 pe care tot nu vi-a dat-o... Dumneavoastră trimiteți pe cineva să i le ceară... Am să fiu și eu...

Acum pleacă...

— Numai o clipă, tovarășe inginer-șef... — Il prinde din urmă maistrul Suceava. — Am avea nevoie de șase bolțuri noi de la...

— Chiar de la voi din secție, maistre Suceava... i-o întoarce iute. — Luați șase bolțuri vechi, le cromați... Ce zici? Matale ești comunist? Trebuie să ai inițiativă. Intr-o ședință ai vorbit chiar dumneata despre folosirea rezervelor interne... Nu?

— Aveți dreptate, tovarășe inginer-șef... Rezervele interne...

— Maistre, maistre... — și-n timp ce rîde, inginerul-șef caută cu ochii prin secție. A găsit. Mașina lui Nan Stelian, strungar de osii...

4

— Noroc, tovarășe Nan... Cum a fost țuiculița? Dar lipsa nemotivată de după țuiculiță?

„Atacat" prin surprindere, Nan își pleacă privirea.

— Auzi, tovarășe Nan... Știi ce te rog? Dacă ai vreme vino după lucru pe la mine, pe la birou... Să mai stăm de vorbă în liniște... Bine?

— Bine, tovarășe inginer-șef.

Acum, cu pasul lui apăsat, dar iute, inginerul-șef trece la secția de reparat vagoane... Impreună cu „motoarele", cu care lucrează în strînsă colaborare, secția aceasta și-a depășit în luna trecută planul de material rulant (automotoare date în exploatare).

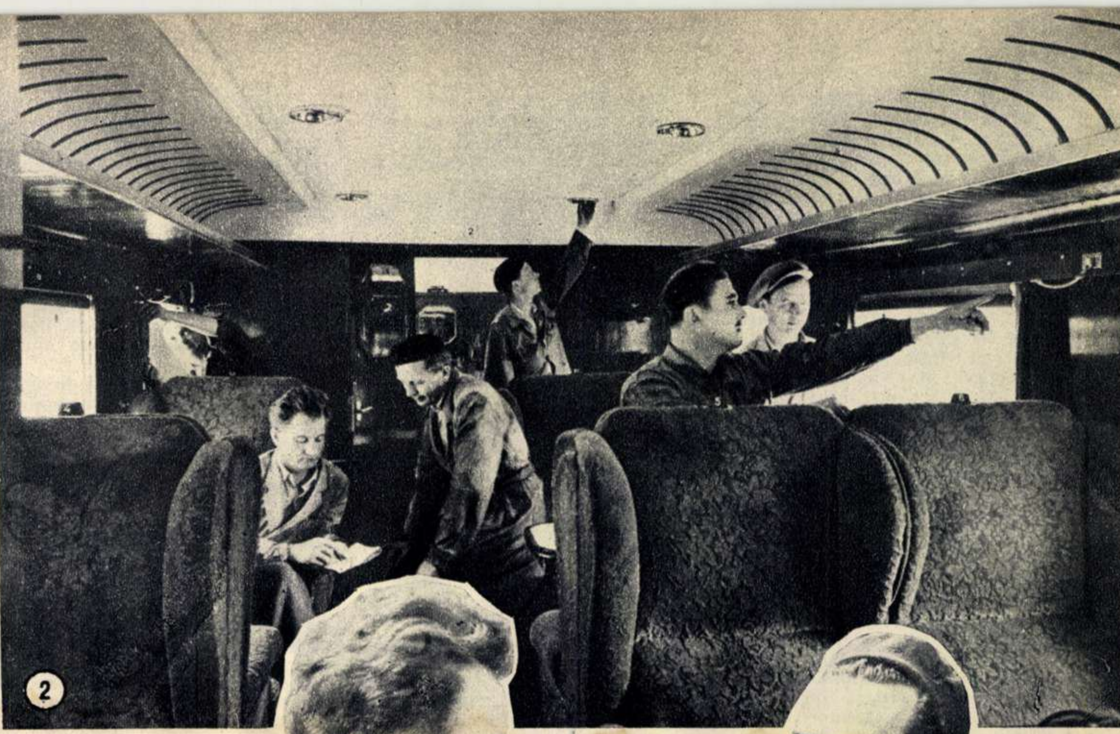
2

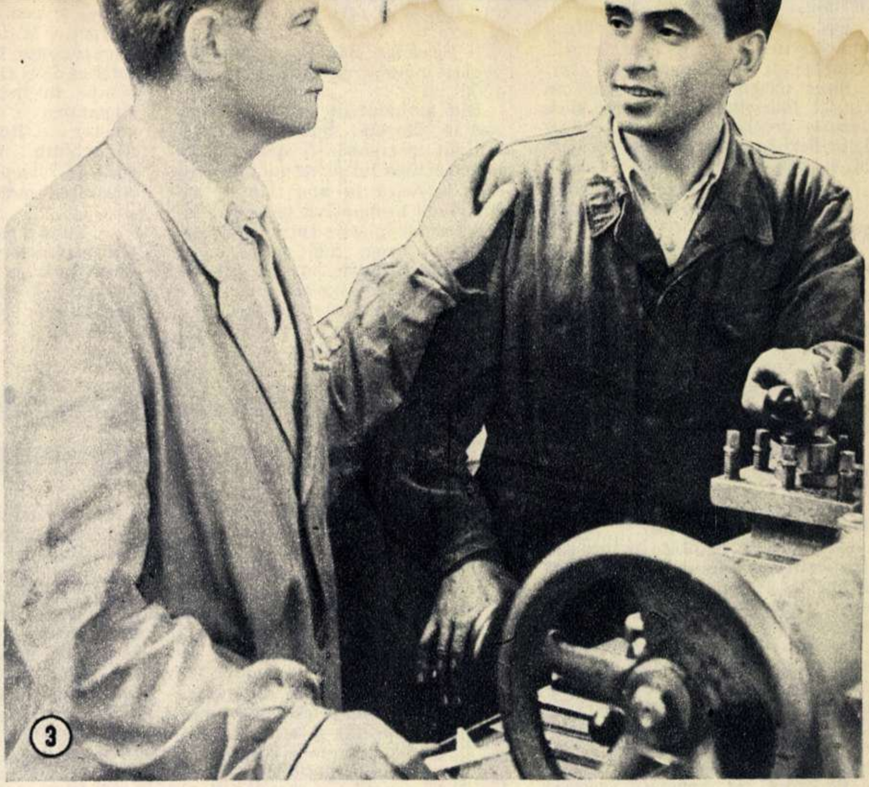
3

1) „Ei, tovarășe Czintos, cum merge inovația dumitale?" — se interesează inginerul-șef. Pentru inovația realizată — o presă hidraulică pentru depresarea rulmenților de pe osie — fruntașul Ștefan Czintos a fost premiat cu 1200 lei. 2) In timp ce mecanicul de la Depoul de automotoare-București face din proprie inițiativă o supra-recepționare a automotorului cu care trebuie să plece la drum, inginerul-șef discută cu Nicolae Stejăroiu, șeful secției vagoane, diferite probleme legate de calitatea reparațiilor făcute. 3) In cîteva clipe, strungarul fruntaș Ilie C. Ion îl și pune la curent pe inginerul-șef — care, în același timp, e și conferențiar la Institutul de Mecanică din oraș — cu situația examenelor pe care le-a dat la liceul seral. 4) După o zi de muncă, în familie... Cum și pe Puiu îl pasionează automotoarele, tăticu trebuie să-i explice de-a fir-a păr, cum se construiesc ele, cum li se lucrează motoarele...

Iată-l pe comunistul Stejăroiu, șeful secției.

— De-abia așteptam să veniți, tovarășe inginer-șef... N-avem noi destule necazuri cu vopsitoria că ne mai dau de furcă și tovarășii de la D.G.A.R., de la București... Să vedeți ce surpriză frumoasă ne-au făcut... Cînd am desfăcut azi cutiile de oxiliu roșu... ne-am trezit că e cafeniu...

Inginerul-șef cere înciudat un foc.

— O să le trimitem o „scrisoare de mulțumire"... Pînă atunci ce propuneți?

— Cu cafeniul nu putem vopsi în nici un caz automotoarele... — vorbește Stejăroiu — Să luăm „roșu" pentru nevoile imediate de la o fabrică din oraș... Iar pentru restul...

— O să plece la noapte un autocamion la București... Așa... Acum cum stați? Cred că e clar... Amenajarea lui 1005 și 771 o lăsați pentru mai tîrziu... Luați întîi lucrările din plan...

— Bineînțeles, conform calendarului de termen... — intervine prompt șeful secției.

Inginerul-șef surîde.

— Să nu vorbim de funie în casa spînzuratului, Stejăroiule... Ce zici? Cum e cu 953, la care ați început lucrările de pregătire exterioară cu cinci zile după termen?

Stejăroiu caută motive...

— Am avut lucrări urgente, peste plan. Gîndiți-vă: rapidul 32, amenajat în numai șase zile... Record! Nemaiauzit! Și ce calitate de lucrări...

— Vă lăudați cu rapidul... Dar de acceleratul 402 nu spuneți nimic... Numai eu știu ce rușine am mîncat. Suporții de perdele prost fixați, geamuri necurățate de vopsea... La drept vorbind și eu stric... Trebuia să vă ajut mai mult la el... Ei... acum să-ți spun și ceva plăcut... O să vă mai detașăm mîine cinci meseriași buni, la vopsitorie...

Stejăroiu nu știe cum să-și manifeste bucuria. Dar pînă să spună ceva, inginerul-șef a dispărut...

Acum a sosit la mecanică... „Of-ul" de astăzi... Il caută din ochi pe șeful secției, pe Nunchevici... Uite-l... Stă de vorbă cu dispecerul secției motoare. Dispecerul, leoarcă de transpirație, îi cere cuzineții, pistoanele, chiuloasa — și el, imperturbabil, îi povestește o „fabulă":

— La „Alimentara" cînd vrei să iei măsline nu bagi mîna în butoi și-ți iei... Faci bon, plătești și aștepți... Așa și la „mecanică"... Trebuie să aștepți...

Din spatele calmului „povestitor", inginerul-șef face fețe, fețe. Parcă l-a așezat cineva pe un butoiaș cu fulmicoton. Ii vine să strige la Nunchevici, să-l facă molîu... Işi mușcă însă ușurel limba. Așa l-a povățuit, în glumă, cineva... Totuși, ce-are a face limba cu nervii? Trebuie să și-i descarce... Prin minte îi trece însă fulgerător figura lui Valer Lie, secretarul comitetului de partid... Parcă și vocea i-o aude: „Se poate, tovarășe inginer-șef? Matale comunist, membru al comitetului de partid, să țipi la muncitori și maiștri? Are omul greșeli, metehne... O fi făcut-o nefăcută Stelian Enache, dar de ce să țipi la el? Ia-l, arată-i greșeala, critică-i meteahna, dar lasă metoda asta care-i străină de noi..."

Da, Valer Lie a avut dreptate... S-a convins... Să-i asculte sfatul... Nunchevici are meteahna lui: calmul exagerat. Dar e un om cinstit, foarte harnic, priceput și cu destule greutăți în secție... Trebuie dezbărat de „fabule" și grăbit la cale... Dar cu calm... Deci...

— Vă salut, tovarășe Nunchevici.

— Vă salutăm, tovarășe inginer-șef...

— Am auzit că mă serviți și pe mine cu niște „fabule" proaspete...

— ... Știți... le-am terminat...

— Mai bine terminai chiuloasa și cuzineții, dragă tovarășe Nunchevici...

Nunchevici înghite în sec.

— Vreau să văd fișele de încărcare ale mașinilor... Situația lucrărilor... — cere inginerul-șef.

Și o pornesc amîndoi spre mașini. Uite fișa strungarului Schoppel...

— Piesele astea trebuiau predate ieri... De ce nu-s gata?

— Să vedeți, tovarășe inginer-șef. Dispozitivele erau degradate și le-am dat la refăcut la mecanicul-șef... Acolo au lucrări aglomerate, așa că...

— Așa că dispozitivele se puteau confecționa în secția dvs. Da, da, chiar aici, dragă tovarășe Nunchevici... La ora asta lucrările după care aleargă acum „motoarele" ar fi fost de mult gata... Hai să vedem și celelalte fișe...

Pe rînd se constată aceeași întîrziere...

— Auzi, tovarășe Nunchevici... Știi la ce mă gîndesc? — începe inginerul, depărtîndu-se de mașini.

— La ce, tovarășe inginer-șef?

— Că matale ești un om minunat, un tehnician excelent, un muncitor mai mult decît harnic...

De la înălțimea lui, Nunchevici așteaptă curios.

— Dar ai putea să fii și mai minunat — urmează inginerul-șef — dacă ai lăsa la o parte fabulele, încetineala, neurmărirea mai îndeaproape a muncii maiștrilor de tură, netragerea lor la răspundere...

Lui Nunchevici parcă i-a căzut în cap plafonul... Cîteva clipe nu se aude decît zgomotul mașinilor. Apoi vocea lui, puțin schimbată:

— M-am gîndit și eu la asta, tovarășe inginer-șef... Cred că aveți dreptate...

Inginerul-șef trece apoi prin secție... S-a oprit în dreptul strungarului fruntaș Ilie C. Ion.

— Cum stai cu pistoanele de compresor?

— Bine, tovarășe inginer-șef... Am început lucrul la cele din programul lunii viitoare.

— Bravo ție. Dar cu examenele cum stai?

Strungarul dă liceul în particular. Clasa a X-a. Deseori inginerul-șef l-a descurcat în probleme de algebră... Și îi e drag de el. Și știința pe care-o are — doar e și conferențiar la Institutul de Mecanică — n-o ține numai pentru el.

— Ieri am dat la matematici... M-a întrebat despre polinoame... Chiar vreau să vă întreb... Nu-i așa că: x supra y...

Numai după ce vede că Nunchevici ia măsuri pentru terminarea grabnică a pieselor cerute de secția motoare, inginerul-șef pleacă mai departe. La turnătorie...

— Ce mai zici, nene Ciornei?

Ridicîndu-și privirea de la forma de cilindri la care lucrează, comunistul Ciornei îi zîmbește, își privește mîna murdară și-i dă în schimbul ei brațul, să i-l strîngă.

— Ce să fac? Sănătos, voinic, am depășit norma, am luat luna asta 1500 lei...

Rîd amîndoi de „raportul" dat. Așa e Ciornei. Șugubăț dar și îndîrjit la treabă. Ii spune că de mîine echipa lui se va uni cu aceea care lucrează la noul tip de cilindri de locomotivă pe care-l fabrică acum în serie întreprinderea.

— Noi avem mai multă experiență la cilindri... o să-i ajutăm pe cei din cealaltă echipă...

— Ajutați-i, nene Ciornei...

Curînd, tot trecînd prin secție, pe lîngă uriașele forme în care se turna metalul incandescent și pe lîngă modernele mașini de turnare mînuite cu pricepere de turnători, inginerul-șef ajunge la construcția noului cuptor de tratamente termice. Iată-l și pe inginerul Stanomir, șef al secției. Și aici, în fața modernului cuptor pe care echipa de zidari s-a angajat să-l dea poimîine în funcțiune, începe obișnuita discuție despre munca în turnătorie.

Intrebări și răspunsuri de amîndouă părțile... Zeci de termeni tehnici, fraze scurte, cum se obișnuiesc în turnătorie, care dacă nu numesc oameni, le subînțeleg succesele, capacitatea și eforturile.

Nu departe e lăcătușeria. Uite-l pe maistru și auzi-l pe inginerul-șef.

— Ce este cu cilindrii de K. D.? Le-ați făcut ultima probă? Atunci, trimiteți-i frate la ambalare, să fie expediați... Vreți să ne înecăm la mal? Nu-i păcat? Cînd totul s-a lucrat așa frumos...

Vorbele, gîndul ăsta îi aduc în minte dintr-o dată frînturi din lupta pe care tot colectivul întreprinderii a dat-o pentru sprijinirea agriculturii... Mitingul în care s-au luat angajamente înflăcărate... Munca intensă de la turnătorie... Cele două echipe în întrecere, la montaj... Repararea a 88 de motoare de tractor ... Realizarea atîtor piese de schimb... Cîștigarea steagului roșu de întreprindere fruntașă în repararea motoarelor de tractor...

... Sună sirena... Munca, în cele mai multe secții, se oprește acum. Muncitorii se duc acasă, unii la cantină... Parcă și lui, inginerului-șef îi e cam foame...

Și astăzi, pentru că deseară vrea să meargă cu familia la cinematograf, i-a promis soției c-o să mănînce acasă. C-o să vină mai devreme. Dar înainte de a pleca mai are de rezolvat o chestiune... Îngîndurat se îndreptă spre birouri...

— V-a căutat la telefon Ministerul și soția — îl vestește secretara.

— Mulțumesc... Dar tovarășul Nan Stelian, strungarul, nu m-a căutat? Poftește-l, te rog înăuntru.

Nan intră sfios, strîngîndu-și șapca în mînă.

— Ia loc, tovarășe Stelian... Ce-ți fac copiii, nevasta?

— Mulțumesc...

Inginerul-șef îl privește în tăcere. Apoi, nu se mai poate stăpîni:

— Bine, măi tovarășe Nan, nu-i păcat de matale? Muncitor așa bun, să bei pînă nu mai știi de nimic... Să nu vii la lucru, să întîrzie o secție întreagă din cauza dumitale...?

Sună telefonul... E soția inginerului-șef...

— Da, draga mea, eu sînt... In zece minute am plecat spre casă... Vin ca gîndul... Nu... acum mi-e imposibil... In momentul ăsta am o treabă foarte importantă pentru întreprindere... La revedere...

Nan zîmbește stînjenit și totuși puțin în zeflemea... Ce bazaconie... Stă de vorbă cu el și zice că are o treabă foarte importantă pentru întreprindere... Dar uite, inginerul-șef i-a și prins zîmbetul... Și auzi-l:

— Greșești că te îndoiești de spusele mele, tovarășe Nan. Discuția noastră de acum e foarte importantă pentru întreprindere... Foarte importantă...

PATRU LUCRĂRI DIN PICTURA ROMÎNEASCĂ CONTEMPORANĂ

Cele patru picturi pe care le reproducem alăturat au putut fi văzute, pe rînd, în Expozițiile Anuale de Stat de arte plastice, începînd încă din 1950. La doi ani după ce expoziția „Flacăra" anunțase tendințele artiștilor noștri spre o artă lecuită de tarele formalismului, inspirată din via actualitate, pe panourile primei Expoziții Anuale de Stat — deschisă în 1950 în sălile Palatului Republicii — a putut fi văzută compoziția lui Ștefan Szönyi intitulată „Tipografie ilegală". Alegîndu-și ca temă lupta ilegală a comuniștilor, și oprindu-se asupra unui aspect semnificativ al acestei lupte — tipărirea presei comuniste în condițiile ilegalității — pictorul a creat o lucrare intens dramatică și plină de veridicitate. Atitudinile cîtorva personaje — cum ar fi femeia care citește articolul peste umărul tovarășului de luptă — mai au încă ceva teatral, declamator, iar lumina sumbră în care e scăldat tabloul amintește de unele procedee formaliste. Dar acestea nu scad valoarea tabloului, care rămîne una dintre primele lucrări reușite ale picturii noastre compoziționale cu tematică nouă.

Doi ani mai tîrziu, tînărul pictor Gheorghe Șaru expunea la Expoziția Anuală o altă lucrare ce releva trăsăturile comunistului, de astă dată întruchipat într-unul din conducătorii din trecut ai Partidului: Ilie Pintilie. Însăși alăturarea acestor două tablouri cu tematică asemănătoare permite sezisarea evidentelor progrese înregistrate de pictorii noștri în răstimpul acestor doi ani: e un drum lung de la expresiile nefirești și mișcările cam forțate pe care Szönyi le imprimase personajelor sale, la adînca înțelegere și redare a chipului conducătorului comunist, care, întemnițat la Doftana, citește cu înfrigurare, în întunericul celulei, pagini din Istoria P. C. U. S., scrise mărunt pe foița de țigară, sorbind din ele forțe noi.

Aceeași expoziție aducea și lucrarea lui Ștefan Barabas, „Inscriere la o școală medie de artă", ce surprindea un aspect semnificativ al noilor noastre realități: largile posibilități de dezvoltare artistică oferite azi tinerelor talente provenite din mijlocul poporului. Dragostea pictorului — el însuși profesor la Școala medie de artă din Tg. Mureș — pentru elevii săi, se reflectă în căldura și finul simț psihologic cu care el a conturat chipurile puțin sfioase dar încrezătoare ale elevilor ce vin să se înscrie la școală.

Profesorul, și el tînăr, privește cu atenție lucrarea de probă adusă de una dintre eleve și în expresia lui deslușești interesul viu și grija cu care noile cadre didactice răspund misiunii lor, simțul de răspundere pe care îl au față de educația acestor viitori artiști ai țării noastre.

In sfîrșit, expoziția de la sfîrșitul anului trecut ne aducea, prin penelul talentatului pictor Iosif Bene, imaginea plină de autenticitate a unei familii de țărani muncitori, aparținînd minorității maghiare, care se înscrie într-o gospodărie colectivă. Venind la sediul colectivei cu cîteva din bunurile de preț ale gospodăriei sale, întîmpinat cu inima deschisă și mîna întinsă de cei care au înțeles înaintea lui avantajele înscrierii în G.A.C., țăranul lui Bene poartă imprimată pe figura lui încrederea deplină în viitorul său, în justețea drumului pe care l-a ales.

Plecînd de la cunoașterea adîncită a situației și oamenilor pe care-i înfățișează — fapt care se remarcă în expresivitatea și individualizarea veridică a personajelor tabloului — Iosif Bene a îmbogățit pictura noastră compozițională cu o lucrare valoroasă atît ca tematică, cît și ca realizare artistică.

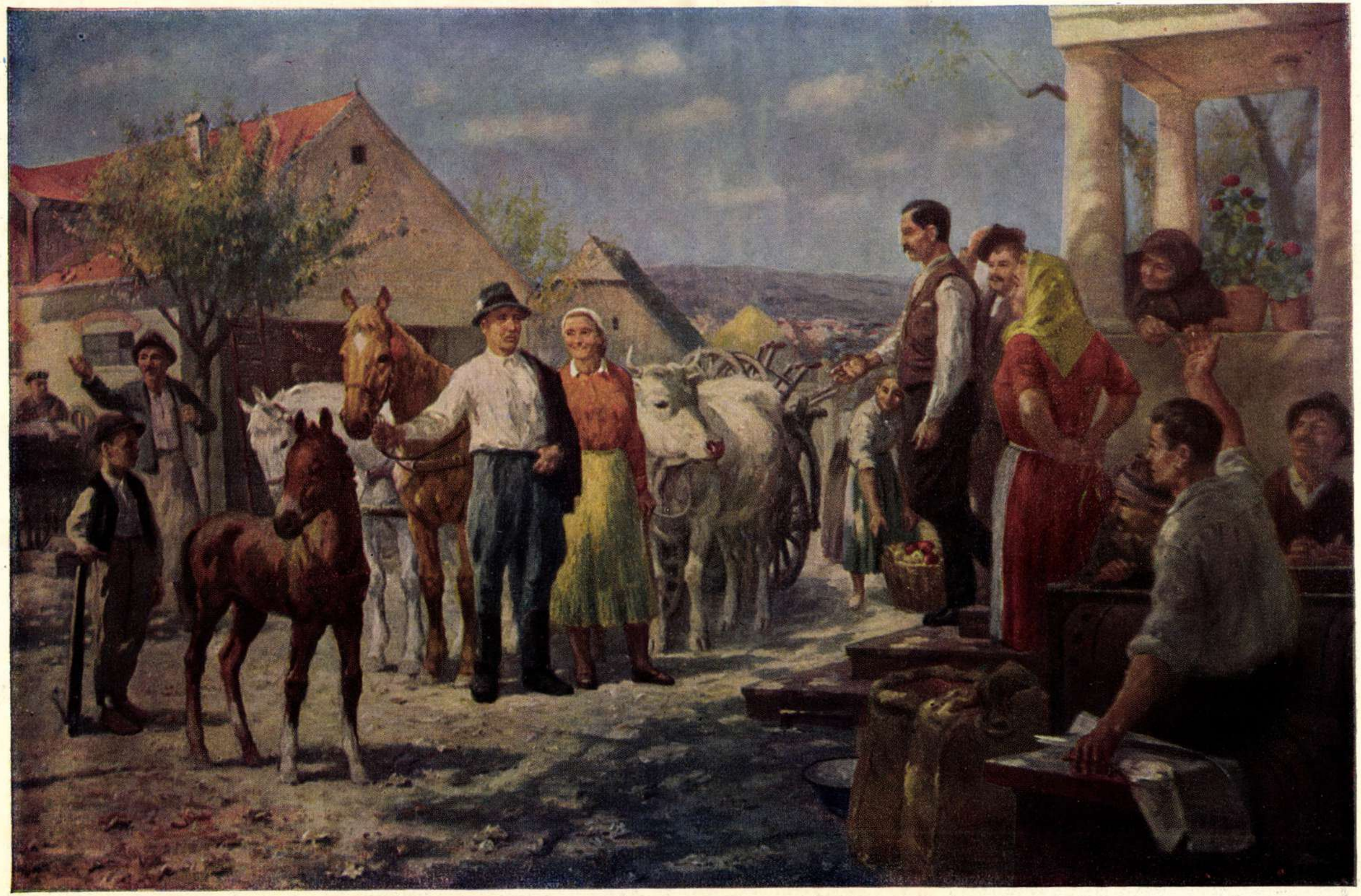

Iosif BENE

Sosesc noi membri în Gospodăria Agricolă Colectivă.
— Din colecția Muzeului de Artă al R. P. R. —

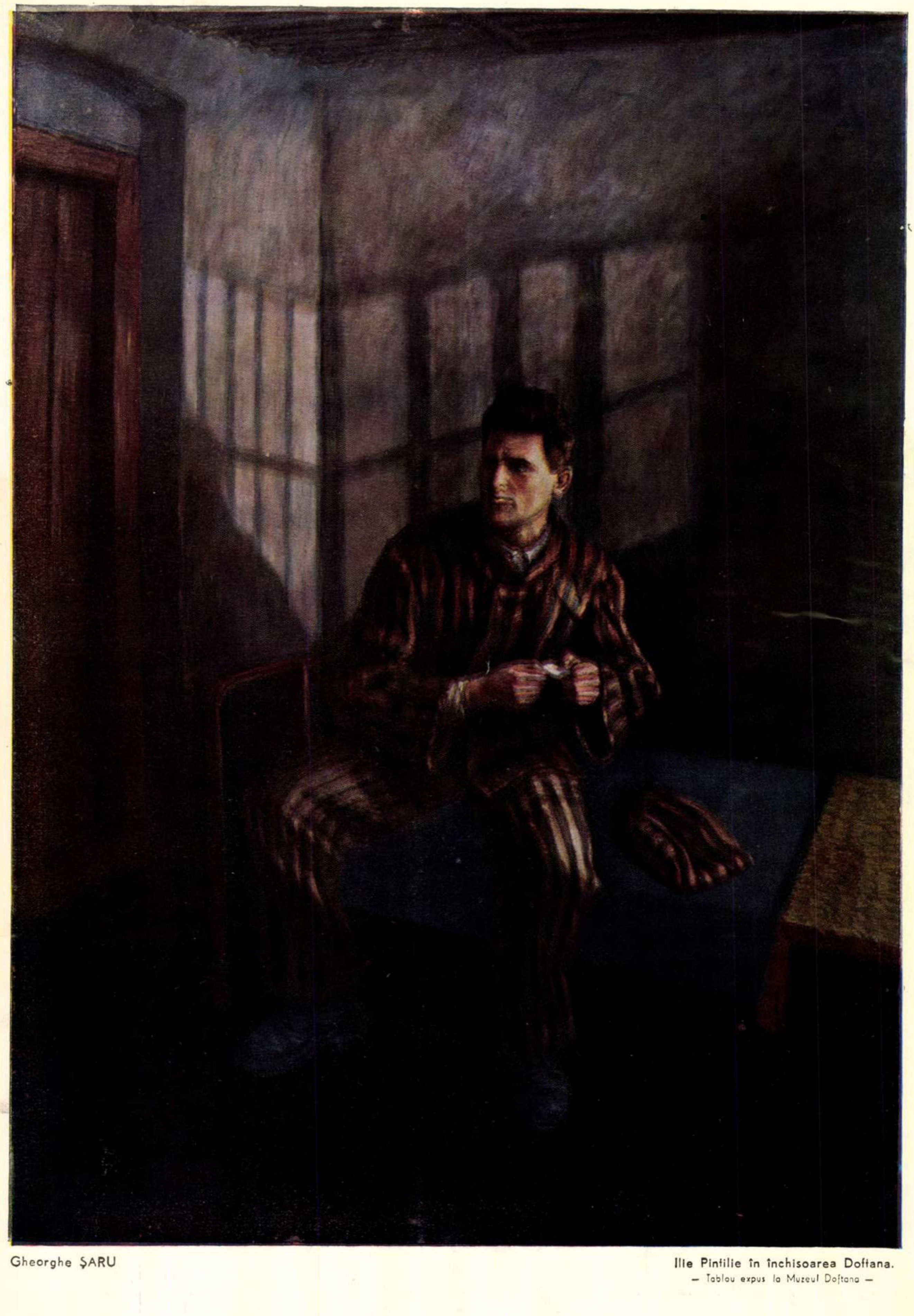

Gheorghe ŞARU

Ilie Pintilie în închisoarea Doftana.

— Tablou expus la Muzeul Doftana —

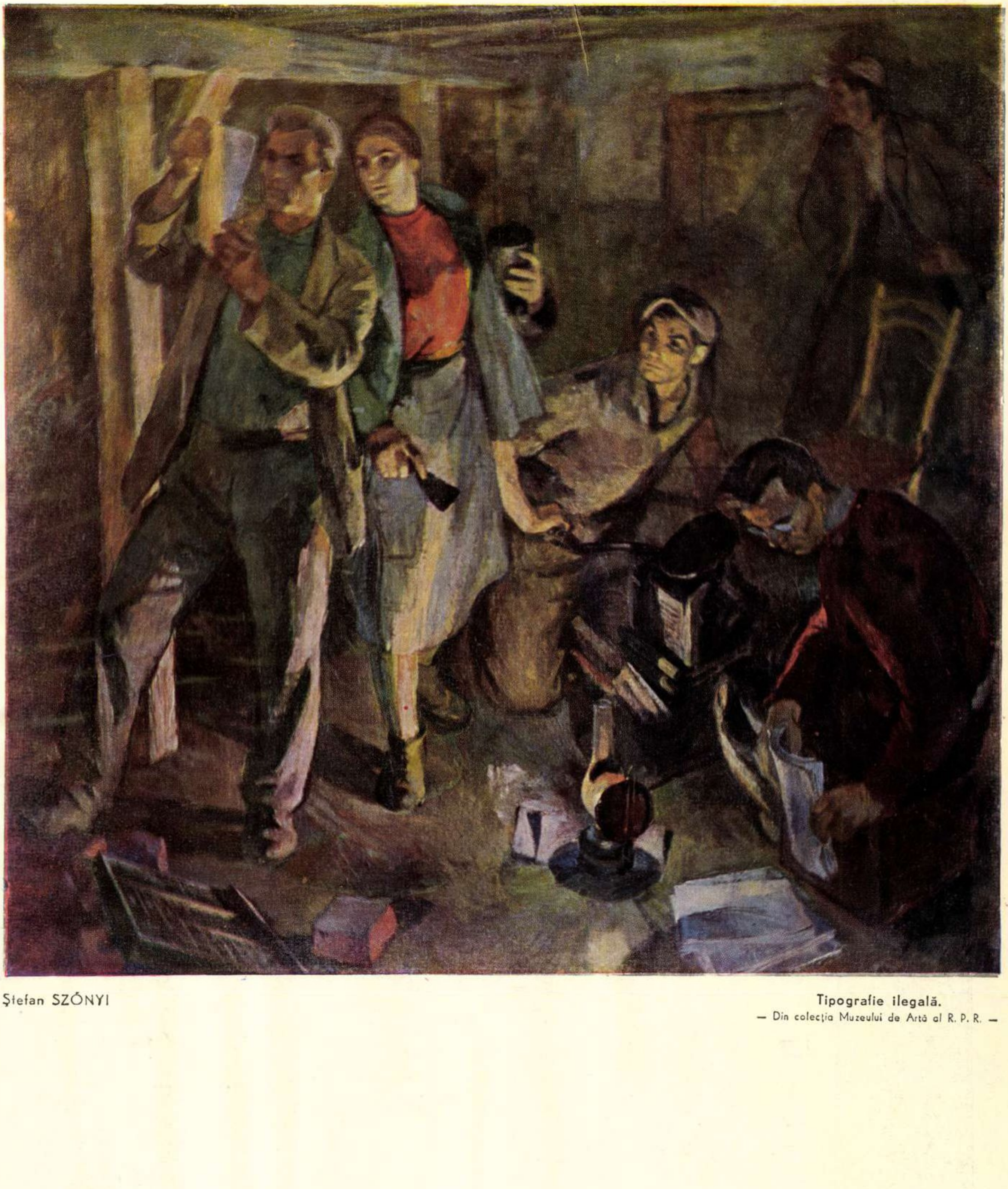

Ştefan SZŐNYI

Tipografie ilegală.

— Din colecţia Muzeului de Artă al R. P. R. —

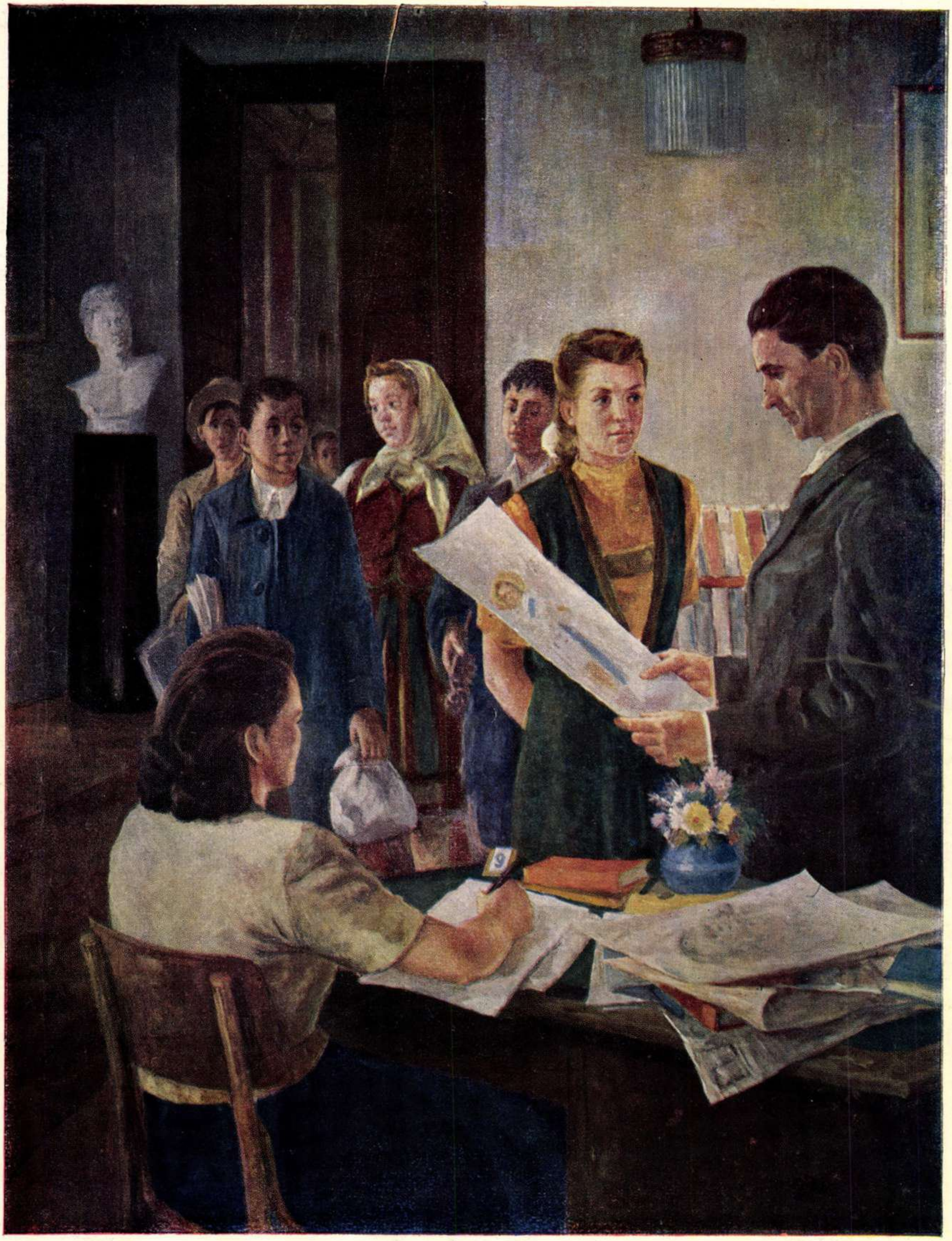

Ştefan BARABAS

Inscriere la o şcoală medie de artă.
— Din colecţia Muzeului de Artă al R. P. R. —

DECENIUL INNOITOR

Pe pămîntul străvechi al ţării skiptarilor—acolo unde în urmă cu cinci veacuri, înfruntînd hoardele cotropitorilor turci, oştenii viteji ai eroului Scanderbeg îşi vărsau sîngele pentru a deschide, cu paloşul în mînă, drumul spre libertate şi lumină—pulsează azi viaţa nouă, viaţa cea adevărată.

Visul de milenii al albanezilor patrioţi şi-a găsit marea împlinire acum zece ani, la 29 Noiembrie 1944, cînd în urma loviturilor năprasnice date de glorioasa Armată Sovietică diviziilor fasciste, poporul albanez, condus de Partidul Comunist, a izbutit să izgonească din ţară pe ocupanţi, începînd să-şi construiască o viaţă nouă, fără moşieri şi capitalişti.

Iar acum, munţii şi văile, oraşele şi satele Albaniei răsună de cîntecele bucuriei. La a zecea aniversare a eliberării, constructorii socialismului din Albania îşi trec în revistă succesele obţinute sub conducerea partidului şi cu ajutorul frăţesc al marii Uniuni Sovietice.

Străvechea ţară de păstori şi plugari se transformă ca prin minune într-o ţară cu industrie şi agricultură înfloritoare. In locul celor cîteva fabricuţe şi exploatări miniere primitive din trecut, R.P. Albania se mîndreşte azi cu zeci de mari intreprinderi construite în acest deceniu luminos. Iată, bunăoară, combinatul textil „Stalin", fabrica de zahăr „8 Noiembrie", hidrocentrala „Lenin", uzina mecanică „Enver Hodja", fabricile de egrenare a bumbacului şi decorticare a orezului, combinatul forestier „Najo Spiro", fabrica de prelucrare a tutunului şi multe altele. Indeplinind cu succes sarcinile celui de-al 4-lea an al cincinalului, muncitorii şi tehnicienii albanezi, folosind experienţa şi ajutorul sovietic, construiesc noi obiective ca hidrocentrala „Enver Hodja", rafinăria de petrol, fabricile de ciment, conserve etc. Acest avînt al muncii constructive explică de altfel şi faptul că producţia industrială globală a crescut în asemenea măsură, încît la capătul acestui an, ea va fi cu 11,4 la sută mai mare decît cea dinainte de război.

Succesele în agricultură se caracterizează prin creşterea masivă a suprafeţelor însămînţate şi prin recolte tot mai bogate. In raport cu anul 1938, suprafaţa însămînţată a crescut în anul acesta cu 169,7 la sută, iar suprafaţa de pămînt irigată cu 247,4 la sută.

Bunăstarea în plină creştere a poporului albanez este oglindită în sporirea masivă a producţiei bunurilor de consum popular.

Revoluţia culturală a făcut de asemenea paşi uriaşi în anii puterii populare. Cine nu ştie că, încă în urmă cu un deceniu, peste opt zecimi din populaţia Albaniei era analfabetă! Lumina adusă de regimul democrat-popular este pe cale să stîrpească din rădăcini şi plaga seculară a neştiinţei de carte. In 1938 existau în ţară doar 643 şcoli elementare cu 52.000 elevi. Astăzi aproape 150.000 de copii albanezi învaţă în cele 2140 şcoli elementare existente. Acolo unde nu exista nici o universitate, funcţionează azi şase institute de învăţămînt superior. Acestea sînt doar cîteva aspecte ale vieţii noi a poporului albanez.

Se schimbă înfăţişarea ţării, se transformă oamenii; noul înaintează viguros. Şi în pas cu el păşesc constructorii socialismului din Albania. Stăpînul de veacuri al ţării munţilor stîncoşi, skiptarul, se deprinde cu viaţa cea nouă, dătătoare de tărie şi nădejde. Despre această transformare a omului albanez, trezit la viaţa liberă şi fericită, vorbesc cele două povestiri şi fotografiile din Albania populară, pe care le publicăm în aceste pagini închinate celei de a zecea aniversări a eliberării Albaniei de sub ocupaţia fascistă şi de sub jugul feudalo-capitalist.

Povestiri albaneze

de Gheorghi **GULIA**

Ilustraţii de O. VEREISKI

RĂZBUNĂTORUL

Soarele e deasupra capului. Pămîntul, crăpat de căldură, s-a fărîmițat ca nisipul. La stînga și la dreapta, munți pleșuvi cu imense blocuri pietroase. Iar piatra, sub soarele de august, arde ca jeraticul.

Aghim Petréla își umezi buzele uscate. Iși sprijini fața nerasă de patul puștii și închise pe jumătate ochiul stîng... Capul lui Barviul Léși apăru în cătarea triunghiulară a puștii. Pe cît se pare, însă, Barviul nu se putea hotărî. Capul său dispăru: Barviul se aplecă spre lădița verde și scoase din ea un tub. „Stai tu, drace!" — șopti Aghim. Se așeză mai bine lîngă piatră. Fața-i smeadă era încordată, buzele strînse.

Să tot aibă patruzeci de ani, Aghim; dar pare mai bătrîn. Barviul e mult mai tînăr. Nu are mai mult ca 25 de ani. Acum patru ani plecase să învețe. Și iată-l acum aici, la cincizeci de pași. De data aceasta nu-i mai scapă!

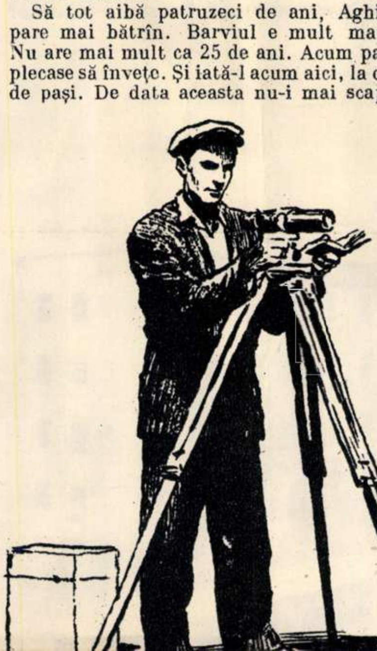

Și iar ochi spre fața slabă și transpirată a lui Barviul. Pesemne că-i greu la soare... Dar ce face, oare, Barviul?...

Aghim lăsă arma și se uită la dușmanul său. Barviul își potrivea în acest timp tubul la trepied și privea atent prin el. Incotro, oare, se uită? Spre casa lui Aghim? Ce vrea el să vadă prin acel tub?...

Aghim simți un nod în gît și ochi din nou. Mărul lui Adam i se reliefă urît... Tocmai acum se nimeri ca o viespe să i se așeze chiar pe nas. Aghim o alungă...

Dar ce face Barviul? Poate că Barviul își pîndește dușmanii — pe cei din neamul lui Petréla: pe frații lui Aghim, pe unchiul său sau poate chiar pe Aghim. Pe tatăl lui Aghim, acești blestemați de Léși l-au omorît demult. E adevărat că i-au plătit-o ei cu vîrf și îndesat. Și o să le-o mai plătească! In curînd va simți Barviul Léși ce înseamnă o adevărată hacmarie... [1]

Originea dușmăniei sîngeroase se pierde în bezna zecilor de ani de cînd neamul Petréla și neamul Léși sînt dușmani neîmpăcați.

Și acest lucru e de ajuns... Adevărat, acum Albania nu este cea de mai înainte — dacă s-ar răzbuna, ar trebui să răspundă în fața legilor... „Dar legea-i lege, iar răzbunarea-i răzbunare" — gîndește Aghim.

Aghim își amintește bine cînd i-au omorît tatăl. Tabloul îi stă încă viu în față... Pășea alături de tatăl său. Un ucigaș din neamul Léși îi pîndi și-l lovi pe bătrînul Petréla drept în inimă. Dar ucigașul nu triumfă mult timp: într'o zi, aplecîndu-se peste un izvor de munte, el se prăbuși fără suflare. Nu, glontele neamului Petréla nu și-a greșit ținta!...

Barviul parcă întorsese tubul înspre piatra în dosul căreia se ascundea Aghim. Aghim se culcă grăbit la pămînt. Pămîntul era uscat ca praful, atît de uscat, că nici culoare nu mai avea; era cenușiu și fără un fir de iarbă.

Iată că Barviul se întoarse pe neașteptate cu spatele. Aghim își spuse: „Nu, nu are revolver". Și din nou ținti între omoplați. Dar Léși se tot învîrtea pe lîngă trepiedul cu tub...

Pe Aghim îl rodea curiozitatea. Tare ar fi dorit să știe ce vrea să facă acest Léși...

„Trăiești în munți — se gîndi Aghim — dar lumina lui dumnezeu nu o vezi. Trebuie să pleci la Tirana ca să vezi lumea! Se spune că aproape de Tirana se află Durres și că la Durres e o mare de apă. Ce bine ar fi să atingi măcar cu degetul marea!"

Aghim se uită în jur: nu se vedea suflet de om, deci totul se va termina fără martori...

Dar Barviul sta tot nemișcat, privind prin tub. Ah, iată! Nu departe a înfipt în pămînt un băț vărgat. Intr-acolo se uită acum Barviul. Cum de n-a văzut Aghim pînă acum acest băț? Ce-o fi cu el?

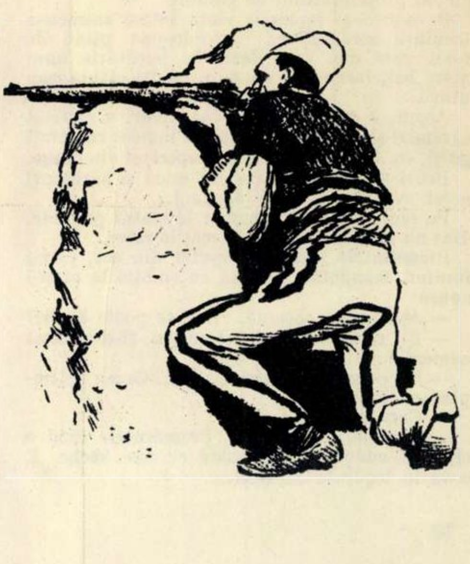

---

[1] Hacmarie = răzbunare. Precum se știe, tradiția răzbunării, păstrată din întunecatele secole de stăpînire medievală, era foarte puternică în Albania din trecut. Adesea, familii întregi își transmiteau din generație în generație ura uneia față de cealaltă și dorința de răzbunare (N.R.).

Se cunoaşte că Aghim nu s-a uitat niciodată într-o carte; altfel poate că ar fi înţeles ce fel de tub are blestematul de Léşi... Ei, dar la toamnă Aghim se va înscrie la cursuri şi va învăţa carte. Acum nu e greu nici asta...

„Ei, la dracul acum cu învăţătura! Trebuie să trag — şi să se termine..."

Dar Léşi tot scrie ceva într-un caiet. Ar fi bine de ştiut: ce vrea?...

Şi Aghim se hotărî: va lăsa arma în dosul pietrei şi se va apropia de Barviul, ca şi cum n-ar fi nimic.

...Barviul nu-l recunoscu la început pe Aghim. Apoi, însă, îşi dete seama cine e şi i se adresă vesel:

— A, tu eşti, Aghim? Te salut!

— Sănătate — răspunse încet Aghim.

— Iată că ne-a venit şi nouă rîndul! spuse Barviul.

Aghim înţelegea în felul său aceste cuvinte. Barviul îşi şterse sudoarea de pe frunte şi însemnă ceva în caiet.

— Cred şi eu că v-a venit rîndul!... Glasul lui Aghim sună stins, duşmănos, ca de sub pămînt.

Barviul nu-i observă duşmănia în glas.

— Ascultă, Aghim — spuse el — îmi faci un mic serviciu?

— Anume?

— Ajutoarele mele întîrzie...

— Şi? Şi?...

— Vrei să-mi ţii cremaliera — acolo unde e cîrligul?

— Pentru ce?

— Vezi, Aghim, noi facem aici un canal. El va trece pe lîngă pămîntul tău. De aceea am spus: iată că a venit rîndul şi pentru satul nostru. Vei avea apă destulă, chiar să te scalzi în ea!

— Apă?

— Da, apă.

— Apă? — întrebă încă o dată Aghim.

— Canalul va fi plin cu apă — continuă Barviul, fixîndu-i locul unde să stea cu cremaliera.

— Dar tu ce eşti? Unde ai învăţat?

— Sînt inginer, Aghim, inginer de canale. Doar ştii şi tu că am fost la Moscova. Acolo am învăţat...

Aghim se apropie de el.

— Apă...? Nu glumeşti? — spuse el, răguşit probabil de sete.

Barviul şi Aghim stau acum faţă în faţă. Nu, Barviul nu glumeşte. Aceşti Léşi nu glumesc niciodată.

Aghim tăcu, se uită pe sub sprîncene la Barviul. Şi apoi, fără să spună un cuvînt, luă cremaliera şi se aşeză în faţa tubului. De dragul apei ar fi fost în stare să stea sub soare o zi, şi două, şi trei...

„Oare, într-adevăr, va fi apă? Probabil va fi. Odată ce o spune Léşi — înseamnă că va fi. Neamul lor s-a ţinut totdeauna de cuvînt..."

Şi zîmbeşte, privind cît de caraghios se uită Barviul, prin tub, direct la cremaliera pe care el, Aghim Petréla, o ţine strîns în mână...

O ÎNTÎMPLARE LA MIUZEKÉ

Valea Miuzeké e cea mai rodnică din Albania. Pămînt ca aici, mai rar. Şi dacă mai ţinem seamă că nu demult s-a adus încoace apă pentru irigarea cîmpului, atunci tabloul se schimbă cu totul. „Aproape un paradis" — spun ţăranii, glumind.

Dar ce este un paradis fără o casă bună? Şi Bedri Cocalari hotărî să-şi clădească o casă.

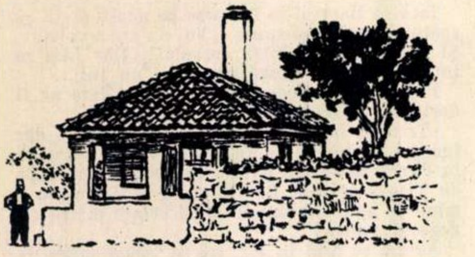

Inainte, aceasta se făcea foarte uşor: cîteva vreascuri, puţină humă — şi coliba împletită era gata. Aprinde un foc în mijlocul casei — şi trăieşte! Iar dacă stăpînul dădea pămîntul altui ţăran, îţi desfăceai coliba, o încărcai pe măgar, şi-ţi căutai alt loc şi alt stăpîn. Iată de ce aceste colibe nu aveau niciodată coş: dreptul de a-ţi face o sobă şi un coş aparţinea numai proprietarului de pămînt.

E uşor să-ţi închipui viaţa într-o asemenea locuinţă sărăcăcioasă: întotdeauna plină de fum, vara mai cald decît în bucătăria unui mare bei, iarna atît de rece, că îţi clănţăneau dinţii...

Acum, e cu totul altceva! Bedri a căpătat cărămizi şi şi-a clădit o casă ca lumea: cu pereţi groşi, cu ferestre mari, cu acoperişul din olane.

Bedri se mută în casa cea nouă şi sărbători acest eveniment, cînd deodată...

Pe scurt, Bedri fu chemat la sfatul popular. Dar nu la cel din sat, ci direct la raion.

Preşedintele sfatului popular din sat, care-i înmînă mandatul, se uită cu emoţie la el şi-i spuse:

— Aşadar, te cheamă... Dar ce poate să fie?

— Ei, ce să fie! E sfatul nostru, şi-şi cheamă oamenii!

— Nu e vorba de asta, Bedri... Ce s-a întîmplat cu casa ta?

— Care casă?

— Cea nouă, probabil... Preşedintele tăcu o clipă şi adăugă : dar poate cu cea veche. E ceva în legătură cu casa...

— Nu înţeleg nimic!

Bedri îşi aprinse o ţigară. Ţinu chibritul aprins în mînă, pînă ce-şi arse degetele...

Soarele coborîse spre apus. In depărtare, ca după nişte perdele de muselină, se vedea muntele Tomori. Nori mici erau strînşi în jurul vîrfului. Tomori, care pare întotdeauna puţin gînditor, acum îi apăru lui Bedri Cocalari chiar trist.

Spusele preşedintelui l-au tulburat. Işi îndreptă şapca albă de piele pe cap, mai bine zis o dădu într-o parte, şi zise:

— Şi... şi... am să mă duc la sfat — acolo o să văd.

Bedri se găti cu şalvari noi, cămaşă de mătase şi bundiţă. In gură ţinea o pipă pictată în culori vii.

Dar la sfat lucrurile luară o întorsătură neaşteptată. Bedri fu aspru mustrat şi roşi chiar de ruşine...

Apoi, pe cînd se întorcea acasă prin livada de măslini, se gîndea:

„De o mie de ani stă această pădure. De o mie de ani cresc aici măslini. Multe s-au întîmplat în acest timp. Măslinii ăştia au văzut sîngele strămoşilor noştri... Poate sub frunzele lor s-a odihnit eroul Scanderbeg, care s-a luptat cu Turcii. Aceşti pomi au văzut cum, înainte cu ani, beii ucideau pe fraţii noştri... Intr-un cuvînt, au văzut multe. Dar aşa ceva, ca acum la sfat, nu s-a mai văzut."

Bedri se gîndi ce şi cum va spune nevestei-si şi copiilor.

Cînd vor afla de ce a roşit Bedri Cocalari la sfat, desigur că se vor mira...

Iată cum a fost:

Bedri sosise la sfat. Il primise chiar preşedintele Djavid Saco. Erau de faţă Zarica Tassie şi cîţiva necunoscuţi.

Djavid spuse:

— Stai jos, tovarăşe Bedri.

— Mulţumesc, stau în picioare.

— Prea modest — zise rîzînd Djavid, şi-l invită din nou: stai jos, te rog.

Toţi se uitau la el. Lui Bedri i se părea că-l privesc de un ceas. In cele din urmă, Djavid întrerupse tăcerea:

— Noi am avut o părere bună despre d-ta, tovarăşe Bedri. Nu-i aşa?

Zarica interveni:

— Şi încă cum! Bedri, partizan renumit, Bedri, muncitor minunat. Ce mai! Despre asemenea oameni se spune: puternic şi curat ca piatra de munte.

Bedri era stînjenit de atîtea laude. Dar cum era om cu mintea limpede, se gîndi: „Ce urmează, oare?"

Ei continuară:

— Tovarăşe Bedri, noi te-am socotit ca un sprijin al nostru şi dumneata ce-ai făcut?

Bedri scoase pipa.

— Ai căpătat cărămizi? întrebă Djavid.

— Am căpătat — răspunse Bedri nedumerit.

— Dar cherestea?

— Şi cherestea.

— Ţi-ai făcut casă?

— Mi-am făcut.

— Sînt multe case de zid în satul nostru?

— Nu,abia acum încep să se construiască.

— Inseamnă că ai dat exemplu celorlalţi. Dar în ce fel?

— Nu ştiu — zise Bedri.

— Dar noi ştim: un exemplu foarte rău! De ce ai făcut casa fără coş?

Bedri se ridică încet de pe scaun.

— Cum ai spus? — zise el încet.

— Intreb de ce ţi-ai făcut casa fără coş?

Bedri tăcea, întocmai ca un şcolar vinovat.

— Din obişnuinţă? — întrebă preşedintele. Dar acesta e un obicei de şerb şi tu eşti acum om liber.

Bedri scoase şapca, îşi trecu degetele prin păr şi roşi; fruntea şi bărbia i se acoperiră de sudoare.

— Toată viaţa am construit fără coşuri — îşi recunoscu el vina.

— Recunoaşte că e o prostie să ridici o casă fără coşuri!

— Ne-am obişnuit...

— Dar astăzi e o prostie!

— Adevărat, zise el, roşu de ruşine.

Djavid zîmbi:

— Trebuie să ne construim casele după toate regulile omeneşti!

Era o adevărată dojană. Şi Cocalari trebui să-şi dea cuvîntul:

— Voi face un coş... înalt... alb...

Apoi îl lăsară, cum s-ar zice, în pace...

Şi Bedri Cocalari porni în umbra măslinilor, cu paşi uşori, spunîndu-şi:

„Iată, Bedri, o neplăcere plăcută!...

Ce mai poate să spună Bedri din Miuzeké?

Paralel cu realizarea marilor obiective industriale şi agricole, în R. P. Albania se înfăptuieşte un vast program de construcţii edilitare. Oraşe şi sate întregi sînt reconstruite şi în fiecare an se ridică zeci şi sute de clădiri noi de locuit. Numai volumul construcţiilor de locuit va fi în acest an cu aproximativ 50 la sută mai mare decît volumul tuturor construcţiilor realizate în 1938 pe teritoriul Albaniei. In fotografie: se construieşte un nou cartier de blocuri muncitoreşti la Tirana.

Piaţa de la intrarea în combinatul textil „Stalin", cea mai mare şi mai modernă întreprindere textilă din R.P. Albania.

Unul din oamenii noi ai Albaniei libere: Bardhok Buracu, muncitor fruntaş în minele de aramă de la Buhic.

Rod al revoluţiei culturale, studioul cinematografic „Albania Nouă" este mîndria întregului popor. In fotografie: intrarea în studio

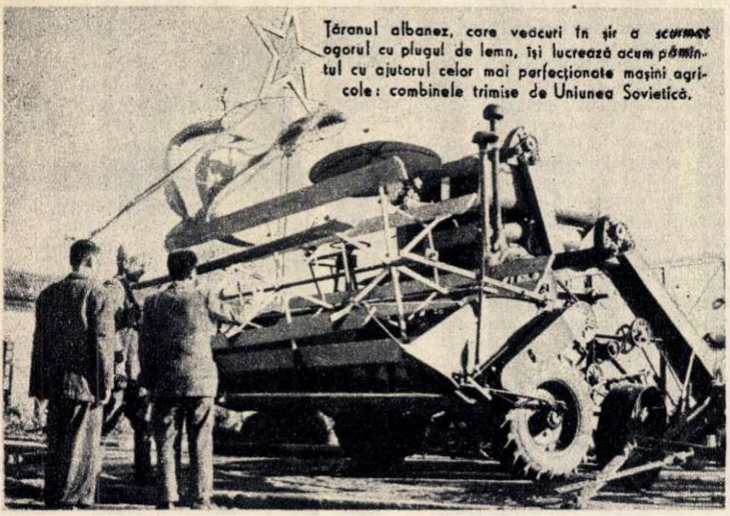

Ţăranul albanez, care veacuri în şir a scurmat ogorul cu plugul de lemn, îşi lucrează acum pămîntul cu ajutorul celor mai perfecţionate maşini agricole: combinele trimise de Uniunea Sovietică.

In urmă cu cinci secole, copiii albanezi erau smulşi de cotropitorii turci de la căminul părintesc şi crescuţi pentru a deveni ieniceri sîngeroşi. In Albania populară, copiii sînt înconjuraţi de grija întregului popor şi se bucură de o viaţă cum nici n-au visat-o. În fotografie: pionieri albanezi la cercul de mecanică al unei Case a Pionierilor.

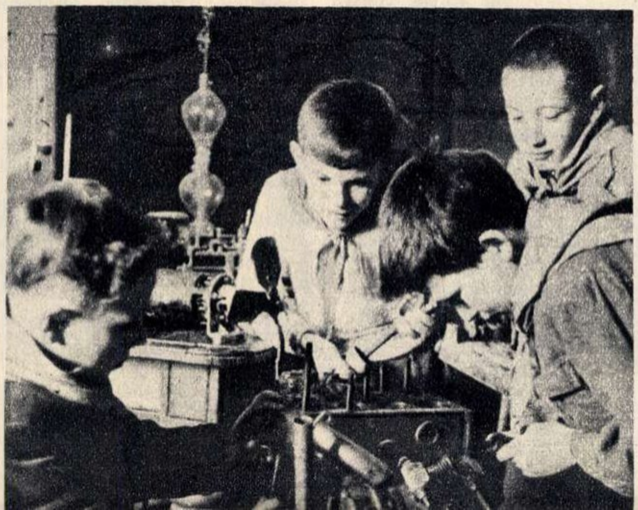

PENTRU SAU IMPOTRIVA VIEŢII?...

de prof. dr. I. BOGDAN,
locţiitor al ministrului Sănătăţii

Nu de mult a avut loc la Roma, în Palatul Consiliului Economic şi Social al O. N. U., Congresul Mondial al Populaţiei, convocat de către Secretariatul General al Organizaţiei Naţiunilor Unite. Cu acest prilej, s-au adunat 700 de experţi — economişti, demografi, statisticieni biologi, medici, jurişti, sociologi, pedagogi, psihologi — din peste 70 ţări, pentru a examina în comun diferite probleme privind popoarele lumii din punct de vedere demografic, economic, social etc. Acest eveniment a stîrnit nu numai interesul oamenilor de ştiinţă, ci şi al opiniei publice mondiale, al unor largi pături ale populaţiei globului — muncitori, ţărani, intelectuali. Era şi firesc să fi fost aşa; reuniunea internaţională avea menirea să dezbată probleme de cea mai mare însemnătate legate de prezentul şi viitorul lor şi al copiilor lor.

Dar Congresul, în cea mai mare parte a sa, n-a fost pătruns — aşa cum era firesc, avînd în vedere problemele sale — de dorinţa de a contribui la asigurarea dezvoltării şi înfloririi popoarelor, de spiritul colaborării lor paşnice, în vederea propăşirii. Această realitate tristă s-a făcut resimţită dintru bun început. Chiar în primul document difuzat în sala Congresului — a acelui congres care cel puţin teoretic a fost convocat în scopul dezbaterii problemelor legate de dezvoltarea paşnică a oamenilor de pe întreg globul — era pus la loc de frunte portretul unuia dintre cei mai îndîrjiţi duşmani ai omului — al preotului şi moşierului englez Thomas Robert Malthus, inventatorul inexistentei „legi a suprapopulaţiei absolute 1)".

Atît programul Congresului, cît şi cuvîntul de deschidere au dezvăluit imediat intenţia clară a organizatorilor lui. Încă de la bun început, preşedintele sesiunii, dl. Hersch Leebmann (Elveţia) a declarat:

„Marea problemă care obsedează azi minţile, în special ale oamenilor politici..., este aceea a creşterii extrem de rapide a populaţiei ţărilor cu o slabă dezvoltare economică, mai ales a ţărilor asiatice. Într-adevăr, ţările cu o slabă dezvoltare din Asia, cu un miliard de locuitori sau chiar mai mult, cu o natalitate luxuriantă, necunoscută de secole în occident, vin din ce în ce mai mult în contact cu civilizaţia..., inclusiv cu progresele medicinei şi ale igienei, care reduc considerabil mortalitatea lor; creşterea lor naturală se accelerează şi se intensifică în proporţii nemaivăzute, ameninţînd să zădărnicească eforturile depuse de guvernele lor pentru a uşura mizeria..."

La fel de „grijulii" ca şi dl. Leebmann, faţă de soarta tristă a maselor muncitoare din ţările capitaliste, încercînd „să explice" la fel, prin aceeaşi „teorie a suprapopulaţiei absolute", mizeria în care se zbat acestea, şi dînd aceleaşi „soluţii" de rezolvare a problemei — reprezentanţii „ştiinţei" din diferite ţări supuse dolarului şi-au împroşcat tot timpul, în sala Congresului, veninul împotriva umanităţii, au difuzat teorii plătite, cu privire la „inevitabilitatea" dezlănţuirii războiului.

„Teorii" şi „soluţii"

Reluînd „teoriile" lui Vogt, Huxley şi ale altora şi, în primul rînd, teoriile originale ale lui Malthus — „venerabilul" patron al Congresului — neo-malthusianiştii, prezenţi în mare număr, au repetat la infinit de pe tribuna Congresului aceeaşi teorie: „Lumea este suprapopulată! Populaţia globului se înmulţeşte prea repede, în timp ce mijloacele de subzistenţă scad

---

1) După această „lege", creşterea populaţiei ar avea loc, chipurile, în progresie geometrică (1, 2, 4, 8, 16), în timp ce mijloacele de existenţă numai în progresie aritmetică (1, 2, 3, 4, 5). Potrivit acestei pretinse „legi naturale veşnice", Malthus încerca să explice că adîncirea mizeriei maselor muncitoare este inevitabilă, datorindu-se „înmulţirii exagerate" a populaţiei (nota redacţiei).

Cîțiva delegați pe scările străvechiului Capitoliu, după deschiderea Congresului: acad. I. U. Pisarev, conducătorul delegației sovietice (primul din stînga); Riabușkin, membru al delegației sovietice (mijloc jos); prof. dr. I. Bogdan, conducătorul delegației R. P. R. (mijloc sus) și Emil Mesaroș, membru al delegației R. P. R. (dreapta).

mereu“. Față cu această pretinsă situație, „soluțiile“ erau debitate cu un cinism, justificat numai de dolarii cu care erau plătite. Din fiecare cuvînt al lor se înțelegea că războiul este necesar, inevitabil, pentru descongestionarea globului... Ca pînă la izbucnirea războiului atomic și bacteriologic populația globului trebuie redusă prin... lichidarea măsurilor sanitare și antiepidemice, prin sterilizarea oamenilor nevoiași și instituirea unor restricții asupra căsătoriei lor etc.

Iată-l, bunăoară, pe dl. Vincent, coautorul cărții editate în 1951 la Paris și senzațional intitulată: „Nu sîntem noi oare prea mulți?“, sau pe pseudo-savantul reacționar american R. Cook. Ei au arătat la Congres că înmulțirea oamenilor „în lumea de azi“ e cea mai mare nenorocire și, cu aerul celei mai bune-credințe bazate, chipurile, pe „riguroase cercetări științifice“, au lansat lozinca: „produceți mai mult, înmulțiți-vă mai puțin, deoarece hrana este insuficientă pentru toată familia“. Este evident că această lozincă era adresată nu stăpînilor de monopoluri — așa-numiți de ei „oameni scumpi“ — ci „oamenilor ieftini“ și „de prisos“ — termeni prin care-i desemnau pe oamenii muncii.

Printre cele peste 400 de comunicări prezentate la Congres, teoriile reacționare — variate în formă dar identice în conținut — au fost multe ca ciupercile după ploaie și, în totalitatea lor, au reeditat teoria lui Malthus, despre care Engels spunea că e „cea mai mîrșavă declarație de război împotriva proletariatului, din partea burgheziei“. Un „teoretician“ și-a exprimat părerea de rău pentru faptul că omul a învins „cu ajutorul sulfamidelor și penicilinei ultimii bacili“; altul a dat o „alarmă“ disperată: „Pe globul pămîntesc nu există hrană suficientă pentru toți. De aceea 1,5 miliarde de oameni capătă mai puțină hrană decît le este necesar pentru organism“. Prin această afirmație, vorbitorul a confirmat fără să vrea adevărata situație a maselor muncitoare din țările capitaliste, care se zbat în mizerie—desigur nu din cauza „surplusului de guri“, ci din pricina putreziciunii sistemului capitalist.

Despre situația grea a popoarelor din țările coloniale și dependente, a vorbit printre alții și pseudo-savantul din India, dr. C. Chandrasekhar, care, acum cîțiva ani, a stîrnit senzații cu cartea sa „Problemele demografice în India și Pakistan“ (Paris 1950). El a arătat că în India mor anual peste 10 milioane de oameni și că 40 dintr-o sută de copii nu ating vîrsta de 5 ani. In loc însă să tragă concluzii asupra mizeriei nemaivăzute în care colonialiștii englezi au dus India, asupra faptului că datorită urmărilor îndelungatei și sălbaticei exploatări coloniale mor prin inaniție sute de milioane de hinduși — dl. Chandrasekhar a început să-și descarce mînia asupra popoarelor Indiei care, chipurile, s-ar înmulți „prea repede“. La finele dizertației el a propus micșorarea nașterilor în această țară, printr-o largă sterilizare aplicată păturilor sărace, aprobînd în acest fel teoria colegului său Pendell, (S.U.A), potrivit căreia „hindusul este bun numai atunci cînd e mort“.

Asupra situației din India a mai luat cuvîntul și alt înrăit neo-malthusianist, Robert Cook, a cărui carte „Fecunditatea umană — o dilemă actuală“, apărută în 1951 la New-York, e un model tipic de orientare reacționară. El a căutat să „demonstreze“ că, acaparînd India, colonialiștii englezi ar fi adus, chipurile, acolo pacea, cultura și bunăstarea. Cook a fost însă nevoit să recunoască faptul că între anii 1875 și 1900 au murit de foame în această țară, aproximativ 24 milioane de oameni, că numai în 1945 au pierit prin inaniție 5 milioane indieni și că alte zeci de milioane mor în urma diferitelor epidemii. Care a fost concluzia d-lui Cook, față de această situație? Ei bine, el și-a exprimat regretul în legătură cu... insuficienta mortalitate din India! Pseudo-savantul a arătat că lumea trece printr-o criză și e amenințată de un mare pericol. Oare ce fel de pericol? Și-ar pune oricine întrebarea. Pericolul noului război pe care-l pregătesc cercurile agresive din S. U. A.? In fața unei asemenea întrebări, firești, Cook a „demonstrat“ că „pericolul“ îl constituie nelimitata fecunditate a oamenilor, în raport cu faptul că terenurile agricole și mijloacele de existență sînt limitate. Iată cum a întors problema acest pseudo-savant plătit, ascunzînd cu grijă adevărata cauză a mizeriei — exploatarea colonială și a capitalismului autohton — și atribuind viața chinuită a maselor muncitoare din țările coloniale și capitaliste, pretinsei suprapopulații absolute și pretinsei imposibilități a satisfacerii ei cu mijloacele de trai existente.

Falsa teorie cu privire la lipsa de produse pe pămînt, în comparație cu numărul populației, a fost reluată și dezbătută de mulți „teoreticieni“ demografi. In cadrul ședințelor prezidate de I.A. Bőők (Suedia), S. Penrose (Anglia), M.C. Stern (S.U.A.), s-a văzut clar că, în această privință, cei mai activi complici ai malthusianiștilor sînt weissmanist-morganiștii, care resping posibilitatea transformării naturii,—a plantelor și a animalelor — în scopul măririi producției agricole și zootehnice, pentru sporirea hranei populației. Prin aceasta ei au încercat să „confirme“ teoria malthusianiștilor cu privire la limitarea, cu neputință de învins, a mijloacelor de producție. În cadrul referatelor pe care le-au prezentat pe rînd, ei au fost însă nevoiți să arate adevăratele motive pentru care în țările capitaliste scade vertiginos recolta de cereale și tehnica agriculturii și care se leagă de distrugerea sistemelor de irigare și de ameliorare, create anterior (ca în India, Africa de Sud, Egipt etc.), precum și de alte distrugeri și degradări, proprii modului de producție capitalist.

Cuvîntul răspicat al reprezentanților adevăratei științe.

In fața tuturor rătăcirilor voite ale neo-malthusianiștilor și weissmanist-morganiștilor, pe calea explicării mizeriei maselor exploatate prin „suprapopulație“ și a „soluționării situației“ prin restricții care de care mai cinice și, în ultimă instanță, prin război — răspunsul academicianului I.U. Pisarev, șeful delegației sovietice la Congres, a constituit expresia hotărîtă a atitudinii Uniunii Sovietice în această problemă, „... In ideologia sovietică referitoare la colaborarea mutuală dintre popoare— a declarat academicianul I.U. Pisarev — predomină ideologia păcii dintre popoare. Noi sperăm că acest Congres va contribui la cauza întăririi relațiilor prietenești dintre popoare, la cauza întăririi păcii și securității“. Cuvintele sale și ale celorlalți reprezentanți ai țării constructoare a comunismului au fost primite cu căldură de oamenii de știință progresiști aflați la Congres. Nimeni nu a putut nega că perspectivele și caracterul dinamicei[2] populației sînt strîns legate de problema păcii și securității popoarelor, pe bunul motiv că siguranța asupra vieții sau, dimpotrivă, amenințarea războiului, determină rezultate diferite asupra mișcării populației. Avînd în vedere această realitate, o seamă de experți au arătat că oamenii de știință nu pot rămîne indiferenți față de lupta pentru pace.

Cel mai mare succes al teoriei marxist-leniniste, repurtat la Congres prin reprezentanții Uniunii Sovietice și ai țărilor de democrație populară, a fost acela că a explicat strălucit particularitățile mișcării populației, plecînd de la caracteristicile speciale ale sistemului social-economic al societății. Reprezentanții țărilor lagărului păcii și socialismului au dovedit că fiecare sistem social are legile sale proprii referitoare la populație și că, prin urmare, nu există „legi universale supraistorice“ cu privire la mișcarea acesteia, așa cum au căutat să demonstreze neo-malthusianiștii. S-a arătat astfel că, în condițiile modului de producție capitalist, o anumită parte a populației devine sistematic relativ de prisos. Esența problemei nu constă în faptul că societatea nu asigură destule produse de consum sau că, capacitatea tuturor unităților de producție ar fi insuficientă. Explicația științifică constă în aceea că, drept urmare a modului de producție capitalist, o parte a puterii de muncă (și în consecință o parte și mai mare a populației) devine de prisos pentru scopurile producției. Aici zace rădăcina șomajului, boala cronică a capitalismului.

Delegații U.R.S.S. și ai țărilor democrat-populare au arătat în continuare că în societatea socialistă, unde scopul producției este satisfacerea maximă a nevoilor societății și nu obținerea de profituri maxime, chestiunea populației excesive nu se mai pune. Ca o concluzie a problemei ei au arătat că pentru explicarea justă a mișcării indicilor populației[3], trebuie să se pornească din punct de vedere metodologic de la necesitatea unei analize detailate, în fiecare caz individual, a proceselor social-economice existente, legate unul de altul. De exemplu, este îndeobște cunoscut că în unele țări din Europa există, în ultimii o sută de ani, tendința de a se reduce nașterile. Reprezentanții științei marxist-leniniste au arătat la Congres că ar fi greșit să se considere această reducere ca o anumită necesitate naturală, condiționată de o. aceeași lege. In fapt, condițiile nașterilor și deceselor în diferite grupuri sociale ale populației se dezvoltă diferit, în medii sociale și economice diferite, prin procese calitativ diferite, deși prezintă fluctuații cantitative similare. Deci nu se poate trage concluzia că în aceste țări, tendința de reducere a nașterilor este determinată în diferitele pături sociale de aceeași cauză. Din nenorocire, însă, datele statistice pe care le posedă demografia țărilor capitaliste se referă la populație luată de-a valma, fără deosebire de stare socială — împiedicînd prin aceasta, descoperirea unor tendințe.

Dacă reprezentanții Uniunii Sovietice și ai țărilor democrat-populare au explicat astfel științific toate problemele legate de populație și dinamica ei, apoi avocații trusturilor monopoliste au făcut sforțări disperate pentru a emite diferite teorii aparent științifice — cum ar fi cea cu privire la legea pieirii biologice a omului pe pămînt, a „eroziunii genetice“ (Cook), a „potențialului biologic“ (Vogt), a existenței oamenilor „scumpi și ieftini" — toate menite să sădească în conștiința oamenilor muncii ideea falsă a „inferiorității și condamnării" lor, să le abată atenția de la adevăratele cauze ale mizeriei în care se zbat și să justifice politica imperialistă de expansiune și jaf. In fața tuturor acestor teorii dușmănoase, reprezentanții științei marxist-leniniste au dovedit în mod incontestabil inexistența „legii" născocite de Malthus și îmbrățișată din plin la Congres, demascînd-o odată cu toate variantele ei moderne, ca pe o invenție dușmănoasă, menită să justifice „științific" pregătirea unui nou război și dorința imperialiștilor de a domina lumea. Citînd din clasicii marxism-leninismului, ei au dovedit, îmbinînd date teoretice cu date practice, că populația nu crește în progresie geometrică și nici mijloacele de consum nu cresc doar în progresie aritmetică; că forțele de producție create pînă acum de capitalism permit perfect obținerea mijloacelor de consum în cantitate suficientă pentru populație, dar că proprietatea privată asupra mijloacelor de producție, raporturile de producție capitaliste constituie adevăratul obstacol în calea realizării acestui lucru și, deci, ele generează mizeria oamenilor muncii din țările capitaliste. În continuare, reprezentanții adevăratei științe au arătat pe rînd că în societatea capitalistă nu există o suprapopulație absolută (în realitate nașterile scad vertiginos), ci o suprapopulație relativă, determinată de anarhia din producție și de crizele economice și reprezentată prin milioanele de șomeri.

---

[2] In demografie, prin termenul de „dinamică a populației“ se înțeleg: mișcarea naturală a populației și mișcarea ei migratorie. Mișcarea naturală este determinată de decese și nașteri care provoacă deplasări în numărul populației și în grupele sale de vîrstă. Mișcarea migratorie este, la rîndul său, de două feluri: internă și internațională. Mișcarea migratorie internă este determinată de deplasările populației de la un oraș la altul, de la o regiune la alta, sau din mediul rural în mediul urban. Cea internațională e determinată de deplasările dintr-o țară într-alta sau de pe un continent pe altul (nota redacției).

[3] Indicii mișcării populației sînt mărimi relative exprimînd: natalitatea, mortalitatea, mortalitatea infantilă, căsătoriile etc. (nota redacției)

În felul acesta, demascarea științifică a neo-malthusianismului a arătat la Congres adevărata cale de eliberare a oamenilor muncii asupriți și condamnați la foame și mizerie de relațiile capitaliste de producție; această cale, departe de a fi războiul și distrugerea artificială a surplusului de populație, este, tocmai dimpotrivă, pacea, lichidarea sistemului capitalist, folosirea cuceririlor științei pentru binele și fericirea popoarelor.

Realități vii care zdrobesc teorii plătite

O nouă și puternică lovitură a primit-o obscurantismul neo-malthusianist prin demascarea de către reprezentanții lagărului socialismului a weissmanism-morganismului. In ciuda și spre furia neputincioasă a weissmanist-morganiștilor care dominau numericește sala, delegația R.P.R a argumentat științific, cu dovezile biologiei miciuriniste, că oamenii pot deveni pe deplin stăpîni ai naturii și o pot dirija în interesul lor, că și în țările capitaliste oamenii ar fi în stare să mărească nelimitat cantitatea mijloacelor de existență, dacă barbaria capitalistă nu i-ar împiedica s-o facă. Delegația noastră a arătat apoi că în Uniunea Sovietică și în țările democrat-populare, unde popoarele au devenit stăpînele conștiente ale naturii, sistemul economic contribuie la dezvoltarea nemărginită a forțelor de producție și în nici una din țările acestui lagăr nu pot și nu vor putea exista „oameni în plus", deoarece fiecăruia îi este asigurată o muncă creatoare, conform capacităților sale.

Diferiți membri ai delegației U.R.S.S. și țărilor de democrație populară au vorbit în fața Congresului despre imensele posibilități de dezvoltare a forțelor de producție, pe care le oferă socialismul. Ei au arătat cum, pe baza puternicei dezvoltări a industriei în U.R.S.S., s-a dezvoltat agricultura, s-a ridicat gradul de fertilitate a solului, s-au extins terenurile de cultură — într-un cuvînt: s-au smuls pămîntului din ce în ce mai multe roade pentru hrana populației.

La noi, în țară, și pretutindeni în lume, oamenii muncii primesc cu nespusă bucurie vestea fiecărui nou succes dobîndit de oamenii sovietici. Iată, la chemarea Partidului Comunist și a Guvernului Sovietic, constructorii comunismului au trezit, cu puternicele mașini date de industria sovietică, tundrele și pustiurile ce-și dormeau somnul de milenii. Pînă acum, deci în mai puțin de un an, s-au arat în Uniunea Sovietică aproape 17.000.000 ha de pămînturi virgine și înțelenite! Colhoznicii și sovhoznicii au și cules primele roade ale ogoarelor cîștigate în lupta cu natura. In Altai, bunăoară, de pe fostele pămînturi virgine și înțelenite, s-au obținut cîte 3.300 kg grîu la ha; în ținutul siberian Krasnoiarsk, oamenii sovietici au reușit să smulgă de pe fiecare hectar cucerit cîte 2.500 — 3.000 kg grîu.

Știința marelui Miciurin e folosită ca o apă vie care dă viață și belșug. Diferitele specii de plante și de animale, considerate ca neschimbătoare de către biologia reacționară, au fost transformate, îmbunătățite de către știința sovietică. Iată realizările acad. I. E. Glușcenko, privind surprinzătoarele soiuri noi de pătlăgele, realizate prin hibridări vegetative; iată soiul nou de porumb care dă peste două vagoane de boabe la hectar, creat de un colhoznic experimentator; iată vagoanele de fructe ce se culeg în Caucaz din pomi, care pînă acum cîțiva ani erau sălbatici; soiurile noi de ceai din R.S.S. Gruzină, care dau sporuri de recoltă de 30—35%; Arharo-merinosul, o nouă rasă de oi; hibridul între porcul domestic și mistreț etc. Despre toate acestea poți vorbi ca despre cîteva picături dintr-un ocean. Și imensitatea aceasta de realizări obținute în lupta pieptișă cu natura, pentru stăpînirea ei, este pusă în slujba poporului sovietic.

Prezentarea la Congres a măreților realizări ale Țării Socialismului a zdrobit din temelii născocirile adepților lui Malthus și ale weissmanist-morganiștilor; de asemenea, comunicările făcute de delegații U.R.S.S. și ai țărilor democrat-populare au adus dovezi teoretice susținute prin fapte și date concrete, care au demonstrat în mod incontestabil că nu există nici o lege „universală supraistorică" cu privire la mișcările demografice, ci că fiecare sistem social-economic are legile sale concrete și proprii, referitoare la populație. În acest sens, delegația R.P.R. a arătat că scăderea mortalității generale de la 19,1% în 1938, la 11,5% în 1953, a mortalității infantile de la 17,9% la 9,6% în 1953, ca și creșterea natalității de la 19,9% în 1945, la 23,7% în 1953[4]), nu sînt fenomene întîmplătoare, ci strîns legate de transformările adînci politice, economice, sociale și culturale petrecute în țara noastră în ultimii zece ani. De-a lungul diferitelor comunicări făcute și ascultate cu interes de către participanții la Congres, delegații R.P.R. au arătat că regimul nostru democrat-popular consideră creșterea populației din țara noastră drept un indiciu al dezvoltării progresiste și pașnice a societății și forțelor de producție. Ei au arătat de asemenea că în orînduirea noastră nouă, oamenii muncii sînt principalul element al forțelor de producție a societății, cel mai prețios capital.

E de remarcat că, ascultînd diferitele comunicări cu privire la dezvoltarea populației în diferitele țări ale lagărului socialismului, mulți experți și-au exprimat părerea în cadrul discuțiilor, că pentru ameliorarea situației demografice din diferitele țări capitaliste trebuie depuse eforturi pentru crearea unor condiții social-economice propice. S-a arătat astfel că principalele elemente ale dezvoltării pozitive în domeniul demografiei sînt: ridicarea nivelului de trai și a nivelului cultural, rezolvarea problemelor de sănătate ale popoarelor etc.

Mulți dintre delegații din țările capitaliste participanți la Congres, animați de răspunderea pe care o au față de știință, ascultînd comunicările și intervențiile experților din U.R.S.S. și țările de democrație populară și discutînd cauzele și urmările evoluției demografice mondiale contemporane, și-au adus contribuția lor la rezolvarea problemelor științifice ridicate de viață în domeniul populațiilor. Astfel, zeci de oameni de știință din țările capitaliste, dependente și coloniale, luînd cuvîntul, s-au alăturat în întregime sau parțial, ideilor și tezelor care au demascat esența de clasă și caracterul dușmănos al teoriilor neo-malthusianiste și weissmanist-morganiste. Printre aceștia au fost: prof. Angelo Angelopoulos (Elveția), Robert Rochefort (Strasburg), S. Alexander (Geneva), prof. dr. Valère Fallon (Belgia), A. Sauvy (Franța), Rev. Stanislas de Lestapis (Paris), prof. Pierre Georges (Sorbona), delegați din America Latină, unii delegați din India etc. De asemenea, prof. Frumkin (Elveția), vorbind despre statistica țărilor lagărului socialist și, în primul rînd, a U.R.S.S., a arătat că această statistică, fiind o condiție indispensabilă a planificării economiei și a dezvoltării naționale a acestor țări și fiind mijlocul principal de studiere a efectelor și necesităților legilor economice obiective, se distinge prin stricta ei autenticitate, sistematizare și integritate.

Acestea au fost, în mare, problemele discutate la Congres și pozițiile de pe care ele au fost privite și dezbătute. Cu toate marile scăderi pe care le-a avut, Congresul Mondial al Populației și-a adus totuși, prin schimbul de păreri și cunoașterea reciprocă a cercetărilor științifice din diferite țări, contribuția sa la perfecționarea metodelor utilizate, la progresul științei demografice în interesul dezvoltării popoarelor. Totuși, discuțiile purtate în jurul unor probleme ca: sterilitatea umană, incidența și etiologia ei, emigrația ca mijloc de ameliorare a repartiției populației mondiale, îmbătrînirea populației, repartiția genelor[5])—pretinsul factor determinant al caracteristicii populației — etc. au subliniat cu o deosebită claritate necesitatea întăririi luptei ideologice internaționale împotriva unor concepții confuze sau reacționare de felul neo-malthusianismului, mendelo-morganismului, eugeniei, vitalismului și altora.

Succesul remarcabil pe care, prin reprezentanții săi, adevărata știință, știința marxist-leninistă, l-a repurtat asupra pseudo-științei burgheze, a fost categoric. După unsprezece zile de dîrză și perseverentă luptă ideologică, organizatorii Congresului de la Roma au fost nevoiți ca, la încheierea lucrărilor, să ocolească cu mai multă sau mai puțină dibăcie tezele veninoase cu care au deschis reuniunea internațională.

Aspecte din sala mare a Congresului, în timpul dezbaterilor.

---

[4]) Toate datele din 1953 prezintă o și mai accentuată îmbunătățire în 1954.

[5]) Teoria reacționară weissmanistă susține că dezvoltarea întregului organism ar depinde de o pretinsă „substanță ereditară", fixă și nemuritoare, alcătuită, chipurile, din niște particule mici numite „gene", care intră în structura cromozomilor, aflați în nucleul celulei animale sau vegetale. După weissmaniști, soarta oamenilor — făcînd după ei parte din „rase superioare" sau „inferioare" și fiind deci stăpîni sau slugi — ar fi determinată pe veci de aceste bizare „gene". (nota redacției)

ROZINKA -lozinca

de **BÁJOR Andor**

Ilustraţie de Tia PELTZ

Rozinka era tînără şi frumoasă, ca o minunată dare de seamă apărută în numărul festiv al ziarului regional.

Nu, n-am curajul s-o compar nici cu soarele, nici cu luna, nici cu stelele, pentru că în cea mai apropiată şedinţă Rozinka şi-ar ridica mîna şi m-ar apostrofa că am mistificat-o, că nu am prezentat-o după toate regulile prezentării realiste. Şi asemenea cuvinte — orice s-ar spune — îl dor pe om, chiar dacă ies din guriţa unei zîne ca Rozinka.

Dar mă tem, tare mă tem, că şi cu zîna mea va fi bucluc. Poate că am fost uşuratic, şi frumuseţea de Loreley a Rozinkăi m-a răpit, tîrîndu-mă spre meleaguri primejdioase din punct de vedere teoretic.

Ştiu, Rozinka, — se poate să nu ştiu? — că la o adică nici nu există zîne. Departe de mine intenţia de a împuia cu astfel de eresuri capetele tinere dornice de învăţătură. De aceea o spun deschis: zîne, vrăjitoare nu există, aşa cum a spus-o de altfel şi Könyves Kalman.

Dacă ne gîndim, la timpul său Könyves Kalman a avut dreptate. El n-a fost decît exponentul epocii sale, punînd, nu-i aşa, la îndoială existenţa zînelor, vrăjitoarelor şi a altor izvoare de farmece. Ba mai mult: Könyves Kalman — şi acest lucru este foarte limpede azi — orbit în viziunea sa restrînsă, nici n-a putut s-o cunoască pe Rozinka.

Pentru că, ori ce s-ar spune, Rozinka e o zînă. Frumuseţea ei mi-a influenţat defavorabil discernămîntul intelectualo-teoretic şi, în cazul acesta, e vrăjitoare.

Pentru că zînă mai frumoasă decît ea, n-am mai văzut în cîmpul muncii. E frumoasă ca un tractor! Aidoma unui prea frumos inel de rulment, şlefuit lună. Ce talie zveltă! Ca cel mai frumos coş! Ca cel mai zvelt coş de fabrică, poate chiar şi mai frumoasă!

Rozinka e studentă. Silitoare, punctuală, hotărîtă, stăruitoare — cu un cuvînt, capabilă să crească. Aceasta o ştie şi ea.

Fireşte, dacă povestea mea va continua în maniera aceasta, cineva îmi va reproşa că e lipsită de conflict. Răbdare, vă rog. Va fi şi conflict! Acuşi apare şi conflictul!

Căci, poate nu ştiţi, amicul meu Sanyi s-a îndrăgostit de Rozinka. De la el am aflat toată istoria aceasta.

Dar poate că nu m-am exprimat destul de limpede: vreau să spun, de fapt, că în conştiinţa lui Sanyi imaginea Rozinkăi a suferit influenţa unor factori subiectivi, factori care îl determină pe amicul meu s-o privească pe Rozinka fără încetare şi să se preocupe de ea cu febrilitate. Aşa, fireşte, toată lumea va pricepe.

Dar cine e amicul meu Sanyi? Un băiat. Şi încă un băiat foarte de treabă, silitor şi conştient, cu un cuvînt: capabil să crească. Are însă şi el o meteahnă: e plin de sentimente.

Desigur, Rozinka ar strîmba din buze şi mi-ar obiecta de ce nu înfăţişez şi această trăsătură a prietenului meu.

Răbdare, pentru că va urma şi treaba aceasta.

Sanyi e un om plin de contradicţii. Şi le-a manifestat încă înainte de a se îndrăgosti. Le avea întipărite pe faţă. Trăsăturile lui se schimbă, se modulează, exprimînd totdeauna ceva.

De pildă, după ce îndeplineşte bine un lucru, ai certa impresie, că se bucură. Dacă îl supără cineva pe nedrept, devine furios, gata-gata să sară-n capul agresorului. Dar aceasta, numai din slăbiciune. Un om plin de cele mai ciudate contradicţii.

La început, Sanyi şi-a tăinuit sentimentele şi se gîndea, solitar, zile întregi, la vorbele Rozinkăi. Pentru el cuvintele fetei erau cele mai strălucite idei.

— Să nu stăm cu mîinile în sîn, să rezolvăm problema cotizaţiilor sindicale! — spusese Rozinka într-o şedinţă. (Rozinka era preşedintele comitetului sindical studenţesc).

Gîndurile lui Sanyi se îndreptară imediat spre mîna Rozinkăi şi se înroşi.

„Ce frumos vorbeşte!“ îşi spuse el.

— In munca cercurilor de lectură se observă o delăsare; trebuie să punem şi-aici umărul. Pînă cînd o să stăm cu picioarele înfipte în solul trecutului? urmase Rozinka.

„Ce minunat vorbeşte, ce idei profunde“, se înflăcără Sanyi.

După şedinţă se învîrtise prin faţa uşii năuc, ca un somnambul.

Rozinka ieşi, dădu de el şi-l privi prietenos.

— Ce doreşti, tovarăşe? — îl întrebă ea curioasă. — Ce stai aci cînd toată lumea luptă?

— Nimic — bîigui Sanyi — am venit să stau niţel.

— Vai — exclamă Rozinka — tu-mi stai teleleu aici, cînd sala-i plină de hîrtii!

Adăugă apoi ceva mai blînd:

— Ia parte şi tu la importanta acţiune de strîngere a hîrtiilor aruncate pe săli!

A doua zi Sanyi strînse hîrtiile de pe jos. După treaba asta se repezi glonţ în parc. Scoase o filă de caiet şi începu să-şi roadă creionul, cu decizia fermă de a scrie o poezie de dragoste. Intr-un ceas o dădu gata:

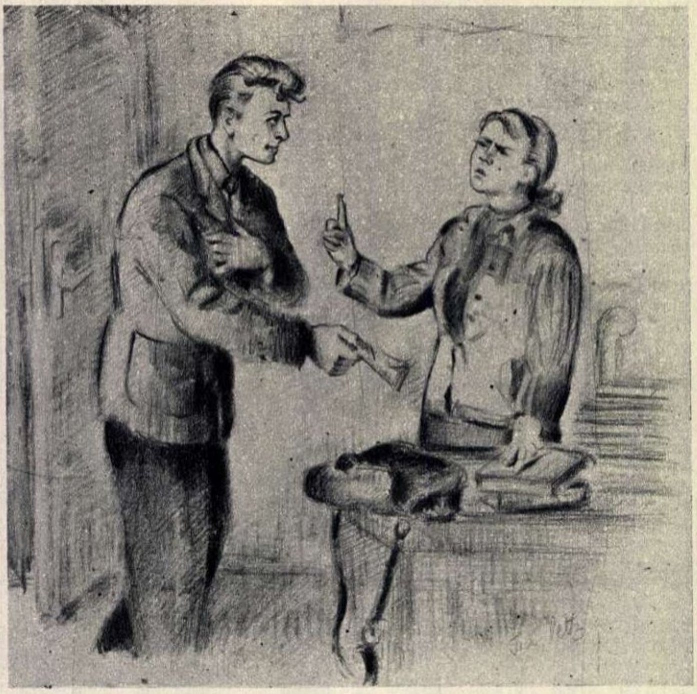

„Uite, străluceşte alb lumina lunii,
Glas de mierlă zburdă, flori de măr se cern,
Stau gîndind la tine, umblu ca nebunii,
Fiindcă, scumpă fată, te iubesc etern“.

I se păruse că poezia e foarte frumoasă şi că exprimă totul. Intors la lucru, o căută pe Rozinka şi cu ochii-n pămînt, îi întinse poezia într-un plic.

— Uite ce-am găsit în focul acţiunii adunării hîrtiilor...

Rozinka o citi. Faţa i se lumină.

— Mă bucur, îl răsplăti ea.

Sanyi îşi lăsă capul în piept. Un val de fericire îi străbătu tot trupul.

— Tovarăşe Sanyi — spuse Rozinka — văd că ai talent literar! De ce nu participi la munca gazetei de perete?

— Ba particip — răspunse Sanyi cu vocea sugrumată de emoţie — şi luna trecută am scris un articol.

— Să mai scrii, dacă ştii să scrii de-alde-astea, — îl îndemnă Rozinka. Incadrează-te mai activ în muncă.

Şi din ziua aceea Sanyi se apucă să scrie articole, dări de seamă, note critice. In acest timp ajunsese responsabilul rubricii „Tufa de spini“.

Rozinka îl lăudă:

— Eşti tovarăş bun, Sanyi. Te iubim cu toţii. Nu numai eu, ci toată conducerea. Uite, secretarul te iubeşte — poate chiar mai mult ca mine.

A doua zi Sanyi apăru cu un buchet de lăcrămioare, ceea ce o bucură mult pe Rozinka.

— Mai adă, îi spuse ea. Va fi o iniţiativă foarte frumoasă dacă vom decora pereţii cu ele. De altfel, ce-ar fi dacă ai primi tu responsabilitatea cu pavoazarea?

Din ziua aceea Sanyi pavoaza, alerga după poze şi tăia fotomontaje.

Serile umbla visător pe străzi, bătea malurile rîului, sau urca dealul la cimitir. Intr-o seară dăduse să intre pe poartă.

— Pîn-aici! îl opri paznicul şi Sanyi rămase locului. — Ce cauţi aici, tinere? Aici nu-i loc de sărutat.

— Bine, dar sînt singur, bîigui Sanyi strîmtorat.

— Nici singur nu se poate, i-o reteză paznicul cu o umbră de ameninţare în glas.

Sanyi coborî în parc, unde se aşeză pe o bancă, aţintindu-şi privirile la lună.

— Ce faci, neică? — îl întrebă şi paznicul de-aici. — N-ai vrea, vezi doamne, să ne sărutăm? Hai? Apăi, află că aici nu-i voie. Du-te acasă, tinere. Mă mir că ai timp de aşa ceva!...

Sanyi se ridică. De atunci vagabonda ca un suflet rătăcitor. Intr-o zi se decise să vorbească pe faţă cu Rozinka, fie ce-o fi.

O aşteptă deci în stradă.

— Hai să hoinărim un pic, o rugă el, de cum o văzu.

— Să hoinărim? sări fata uimită. — Acum, cînd toată lumea luptă şi munceşte? Cînd ni s-au asigurat condițiile necesare pentru învățătură? Te-ai gîndit bine la propunerea ce ai făcut-o, tovarășe?

Sanyi rămase perplex.

— N-am înțeles — căută el să se justifice — să hoinărim împotriva întăririi disciplinei în muncă... Eu nu vreau să te conduc pe un plan greșit din punct de vedere principial... Aș vrea doar să hoinărim nițel, pentru că vreau să-ți spun ceva.

Rozinka îi obiectă însă prompt, certîndu-l:

— Tovarășe, să nu întrebuințăm expresii nejuste. Ce-i aia „să hoinărim“? Nu-i mai frumos dacă spunem : să ne odihnim, să folosim dreptul la odihnă?

Apoi porniră împreună. Sanyi tăcea îngîndurat. Ajunși sub castani, Sanyi oftă:

— Ce frumoși sînt castanii aceștia...

— Da — răspunse Rozinka — dar să nu uităm că mai avem multe de făcut, că mai sînt foarte multe rămășițe ale trecutului, pe care trebuie să le lichidăm.

Sanyi nu mai înțelegea nimic din vorbele fetei. Simțea o amețeală ciudată și ardea de dorința să o strîngă în brațe. Ar fi luat în brațe și castanii. Ar fi vrut să mîngîie vocea ei minunată, cu care îi dădea explicații despre castani.

Mergeau. Și, cînd luna se ivi de după nori, Sanyi șopti:

— Ce frumoasă e lumina lunii, ce frumoasă poate să fie luna acum primăvara...

— Da — recunoscu Rozinka — dar nu trebuie să cădem în greșeala de a supraaprecia frumusețile naturii, pentru că în felul acesta uităm de frumusețile ce se creează prin munca omului.

Mai merseră ce merseră și ajunseră pe malul rîului. In momentul acela se aprindeau becurile electrice de pe țărmul celălalt.

— Minunat — murmură Sanyi extaziat — uite ce frumoase sînt luminile acestea electrice și ce admirabil strălucesc.

— Da — aprobă și de data aceasta Rozinka — mare lucru este creația noastră, dar nu trebuie să uităm în același timp că natura are anumite legi și fără cunoașterea lor nu putem realiza planul de electrificare.

Rămaseră o clipă locului. Era liniște. Sanyi îndrăzni din nou:

— Dacă vrei, mîine îți strîng toate lăcrămioarele din lume.

— Tovarășe — i-o întoarse Rozinka imediat — totdeauna ai fost ușuratic în luarea angajamentelor!

După care tăcură, cum se obișnuiește în astfel de împrejurări, Sanyi însă izbucni dintr-o dată, mărturisindu-i spontan și din proprie inițiativă:

— Rozinka, te iubesc.

Rozinka avu o tresărire, înspăimîntată parcă. Știa, cum să nu știe, că și așa ceva există, că tinerii își spun astfel de lucruri în anumite împrejurări; și mai știa că de multe ori astfel de întîmplări au un rol hotărîtor în viața omului; singurul lucru ce nu-l știa era ce trebuie să simți în asemenea ocazii? Și cum stătea, deodată, așa, fără nici o justificare, fără să fi analizat în prealabil, începu să plîngă:

— Mă iubești? — o întrebă Sanyi extaziat.

— Nu știu, scînci Rozinka. Poate că da. Dar nu pot să-ți dau decît un răspuns de opt zeci la sută, pentru că nicăieri și niciodată nu m-am preocupat de astfel de probleme...

OAMENI CARE STINGHERESC

Se zice că țuica face rău — unora la inimă, altora la ficat. Manifestînd grijă pentru sănătatea consumatorilor, vainburșul Vasile N. Moraru (dreapta) și Constantin Buda (medalion), responsabilul bufetului „Severin“ din strada Maica Domnului nr. 48, s-au gîndit la o inovație — care de fapt nu e prea nouă, căci datează de cînd există pe lume cîrciumi și cîrciumari. Inovația constă dintr-o operație foarte simplă: din țuică de 28 grade se face o țuică de 20 grade. Prin diluare, efectul ei dăunător scade simțitor. Operația este valabilă și pentru alte băuturi spirtoase. Ca material pentru acest proces chimic, cei doi inovatori folosesc o substanță foarte ieftină: apa.

Din surse sigure se relatează că cei doi inovatori se gîndesc la perfecționarea procedeului și anume: să toarne nu apă în țuică, ci țuică în apă. Sperăm, totuși, că ulciorul lor nu va mai merge mult la apă...

Ce frumoase angajamente și-a luat tov. Virginia Căzănoiu (în medalion), deputată a sfatului popular raional V. I. Lenin, circumscripția nr. 181. A propus sfatului popular refacerea străzii Ghinea Brătășeanu. A promis că va mobiliza cetățenii la muncă voluntară. A depus la sfat angajamentul cu semnăturile cetățenilor (vezi facsimilul alăturat). Sfatul popular a aprobat propunerea, a dispus proiectarea lucrării și transportarea materialelor necesare la locul de muncă.

...A trecut de atunci aproape jumătate de an. Angajamentul doarme acum într-un dosar la sfatul popular. Tov. Căzănoiu doarme liniștită în casa ei. Iar materialul de refacere a străzii doarme în șanțuri, dat uitării.

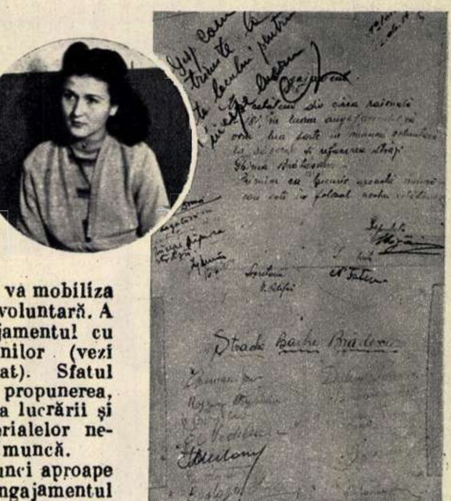

Cine o să întrerupă acest somn liniștit? Poate fotografiile de mai sus...

A. B.

Cele două crescătorii din Furculești

Pînă la 1 noiembrie gospodăria agricolă colectivă „7 Noiembrie“ din comuna Furculești, raionul Alexandria, nu apucase să-și achite nici datoria de onoare către stat, nici cotele pe care le datorează S.M.T.-ului din Putinei. Nu că n-ar fi avut de unde. Dimpotrivă, după cum spun țăranii de pe aici, în pitorescul lor grai: „anul acesta s-a făcut muncă berechet“ — prin „muncă“ înțelegînd cele două culturi cerealiere de bază: grîul și porumbul. Iar colectiviștii au recoltat în medie cca. 3.000 kg porumb boabe la hectar.

Belșugul holdelor i-a îndemnat pe membrii consiliului de conducere al gospodăriei să inițieze înființarea unei crescătorii de păsări. In acest scop ei au inițiat o originală acțiune de... valorificare a „resurselor locale“. Neavînd loc în magaziile gospodăriei pentru întreaga cantitate de porumb recoltată, cca. un vagon de porumb a fost „depozitat“ în aer liber. Acest lucru prezintă un dublu avantaj: pe de o parte nu trebuie să se mai depună nici un fel de eforturi pentru dezghiocarea și însilozarea porumbului — pe de altă parte păsările n-au nevoie de îngrijitori care să le hrănească. Și iată că gospodăria și-a asigurat „fără multe cheltuieli“, o crescătorie cu un efectiv... de cca. 400 ciori...

Din păcate obiectivul aparatului nostru fotografic nu a putut prinde decît un morman de porumb fără „orătăniile“ colectivei; la apropierea noastră, ciorile — încă insuficient domesticite — au zburat, nelăsîndu-se fotografiate. Nu același lucru s-a întîmplat, însă, cu tov. Ion. A. Vlad, președintele gospodăriei (în medalion), pe care l-am putut fotografia. Și încă lîngă panoul de onoare... Pe care credem că nu avea motiv să figureze pentru această lipsă de spirit gospodăresc!..

*

In aceeași comună mai există încă o gospodărie colectivă: G.A.C. „Ilie Pintilie“-Moșteni. Insușindu-și experiența celor de la „7 Noiembrie“, conducătorii acestei gospodării au organizat și ei o crescătorie. Tot de ciori și tot cu porumb hrănite.

Tovarășilor din ambele gospodării am vrea să le dăm un sfat: dacă vor ca porumbul lăsat sub ploaie să nu putrezească de tot — așa cum a și început — să construiască de urgență cotețe pentru păsările pe care le cresc și le îngrașă.

...Nu de alta, dar s-ar putea ca răsfățatele ciori să refuze a mai mînca porumb putred și să ne trezim că slăbesc!...

V. S.

„Depozitul“ de la g. a. c. „7 Noiembrie“ din Furculești.

PANOUL DE ONOARE

Expoziţii regionale de ARTĂ PLASTICĂ

ROADELE LUPTEI PENTRU CALITATEA ARTISTICĂ

Şi anul acesta filiala din Regiunea Autonomă Maghiară a Uniunii Artiştilor Plastici a organizat tradiţionala expoziţie regională de artă plastică, care marchează, de astă dată, un îmbucurător progres în ce priveşte creşterea măiestriei artistice a pictorilor expozanţi. Trebuie să arătăm însă de la început, că — aşa cum se pare că s-a întîmplat şi în alte oraşe — în expoziţia noastră nu au fost prezentate unele din lucrările cele mai importante ale artiştilor noştri, neterminate pînă la deschiderea expoziţiei. Îndreptîndu-şi eforturile spre căutarea unor cît mai de calitate mijloace de expresie plastică — a căror necesitate se resimţea în creaţia lor — aceştia s-au oprit însă, în majoritatea cazurilor, asupra unor lucrări de dimensiuni mai reduse — portrete, peisaje etc. — ce pot fi considerate de fapt studii de culoare. Faptul acesta a dus, într-o oarecare măsură, la sărăcirea tematicei lucrărilor, pictorii evitînd să atace teme compoziţionale mai ample, care ridicau probleme dificile şi pretindeau o temeinică pregătire artistică; dar a asigurat totodată prezenţa unor lucrări izbutite, care chezăşuiesc apropiata apariţie a unor compoziţii tematice de bună calitate, aşa cum s-a cerut de altfel şi în ultimele dezbateri ale Uniunii.

Aprecierile acestea nu sînt valabile însă şi pentru sculptorii noştri, ale căror lucrări ilustrează o tematică bogată, actuală, dar care, cred eu, nu au atins aceeaşi valoare şi în expresia artistică.

Rîndurile de faţă le socotesc simple însemnări ale unui pictor despre lucrările colegilor săi, rînduri în care nu vor putea fi consemnate toate operele de valoare din expoziţie, ci doar cele mai reprezentative pentru dezvoltarea artiştilor plastici din regiunea noastră.

Pictorul Bordy Andrei, cunoscut prin tablourile lui în ulei, de mari dimensiuni, prezintă de astă dată cîteva acuarele foarte fin lucrate, avînd în centrul lor pe omul zilelor noastre. Într-o lucrare, care aduce imaginea unei şcolăriţe ţinînd un caiet de note muzicale, se face remarcată prezentarea adîncită a psihologiei copilului, precum şi coloritul delicat care subliniază prospeţimea obrazului fetiţei şi se armonizează de minune cu mediul în care e plasată compoziţia. Celelalte lucrări ale lui Bordy, ca „Autoportret“ şi „Femeie citind“, se încadrează în aspectul general al expoziţiei.

Cîteva peisaje — concepute şi realizate cu sensibilitate — aduce în expoziţie tînărul pictor Nagy Pál. El a surprins imagini foarte deosebite ale naturii — „Amurgul“, „Ultimele pete de zăpadă“, „Malul Mureşului în ajun de furtună“ — fiecare prezentînd ceva nou atît din punct de vedere al compoziţiei, cît şi al tehnicii cromatice, avînd o gamă de culori bogată şi bine valorată. O lucrare care degajă o atmosferă plină de căldură este cea a lui Piskolti Gábor, „Lîngă aparatul de radio“: bunicul şi nepoţica lui, pionieră, ascultă cu atenţie în faţa radio-ului o emisiune despre care deduci, din expresia figurilor lor, că e o piesă de teatru pentru copii. Pictorul dovedeşte o bună cunoaştere a sufletului omenesc şi priceperea de a reda atmosfera adecvată respectivei compoziţii.

În sala principală a expoziţiei se află peisajele lui István Incze, care ne vorbesc despre progresul hotărît înregistrat de pictor în ultimii ani (de remarcat lucrările „Iarna“ şi „Pe malul Mureşului“). El şi-a îmbogăţit tematica şi o dată cu aceasta şi tehnica artistică, păstrîndu-şi puternica personalitate, caracterizată mai ales prin gama coloristică foarte largă. O lucrare interesantă expune pictorul Ipó László — „Pregătiri pentru concursul de creaţii populare“ — în care însă expresivitatea şi bogata redare a formelor nu sînt servite de realizarea picturală şi coloristică.

În expoziţie mai sînt prezentate şi alte lucrări de pictură ca: portrete, natură moartă şi peisaje, aparţinînd pictorilor Gh. Olariu, Etel Pataki, Carol Rösler, Roza Doczi, Robert Nyilka, Anton Teodoraşcu, Tibor Sikoldi şi Gustav Müller.

După cum am mai amintit, sculptura expusă prezintă o tematică mai bogată, mai adîncită ca pictura; semnificative în acest sens sînt mai ales lucrările lui Ştefan Csórvassy, Izsák Mártin şi Béla Kulcsár.

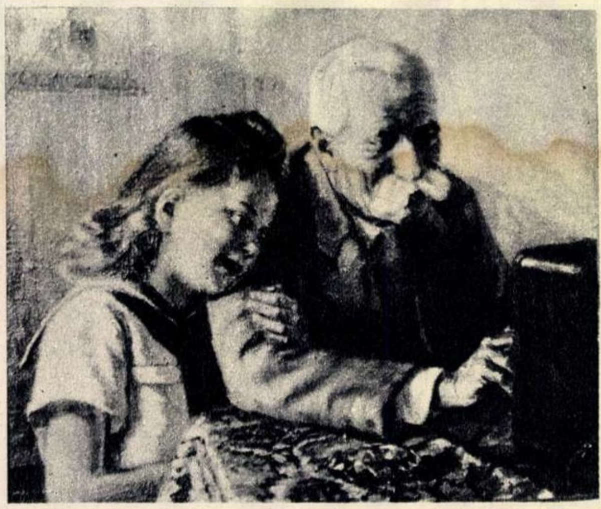

Piskolti Gábor (Tg. Mureş): Lîngă aparatul de radio.

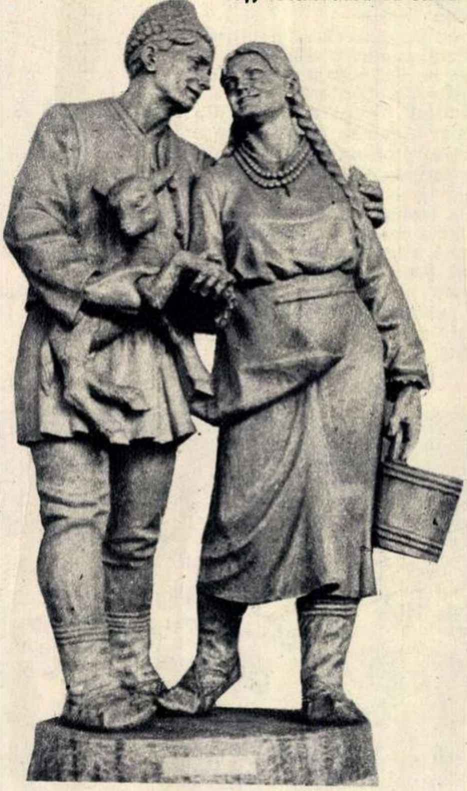

Ştefan Csórvassy (Tg. Mureş): Primăvara la stînă.

Intrînd în sala expoziţiei, privirile întîlnesc sculptura „Răscoala lui Dozsa“, lucrare monumental concepută de Csórvassy, bine compusă şi plină de dinamism. Cele două personaje reuşesc, prin felul cum a fost redată expresia figurilor şi mişcarea lor, să evoce un aspect sugestiv al răscoalei ţărăneşti din 1514, să concretizeze dîrzenia şi vitejia răsculaţilor. Compoziţia ar fi cîştigat totuşi în valoare dacă artistul ar fi diferenţiat mai puternic expresia figurilor celor doi ţărani. Într-o altă lucrare, acelaşi artist prezintă cu multă gingăşie şi vioiciune doi copii care se joacă cu bulgări de zăpadă, în timp ce sculptura în lemn „La stînă“ ne aduce o imagine plină de prospeţime a doi tineri ţărani îndrăgostiţi.

Izsák Mártin a reuşit să contureze, în lucrarea sa „Tînăra colectivistă“, chipul nou al ţărancei noastre, încercînd bucuria unei vieţi demne, de muncă creatoare. Printre lucrările de seamă ale artistului se înscrie şi „Fetiţa cu vioara“ — sculptată cu multă fineţe şi forţă expresivă — ca şi „Copil cioplind“, ambele dovedind dragostea artistului — care e de altfel şi directorul Şcolii medii de arte plastice din Tg. Mureş — faţă de tînăra generaţie de artişti ridicaţi din popor.

Minerul care priveşte cu atenţie o bucată de cărbune abia extrasă constituie subiectul unei lucrări a lui Béla Kulcsár-tatăl, lucrare din care se desprinde interesul şi spiritul de răspundere ce însufleţesc munca minerilor. Portretul pe care acelaşi artist l-a făcut sculptorului Csórvassy dovedeşte cunoaşterea adîncă a personalităţii artistice a lui Csórvassy, prezentat într-un moment de creaţie.

Lucrări interesante, bine rezolvate artistic, prezintă şi sculptorii Andrei Révész şi Béla Kulcsár-fiul, acesta din urmă expunînd cîteva portrete în care se vădesc posibilităţile sale promiţătoare. În expoziţia noastră au mai putut fi văzute şi două afişe: „Expoziţia de artă populară“ de Ioan Schnedarck şi „Concursul hipic“ de Gábor Olajos.

În timpul cît a fost deschisă expoziţia, ea a fost vizitată de nenumăraţi oameni ai muncii, care au dovedit mult interes şi multă dragoste pentru lucrările noastre. Şi faptul acesta a constituit cea mai mare răsplată a muncii noastre desfăşurate de-a lungul unui an întreg.

BARABÁS Ştefan
pictor

MAI APROAPE DE VIAŢĂ

Socot că anul acesta expoziţia noastră regională nu a arătat tot ceea ce pot da artiştii plastici ieşeni şi nici ceea ce au lucrat ei mai de seamă de-a lungul acestui an. O vizită prin atelierele pictorilor ar fi adus o imagine mai concludentă a acestei munci, deoarece multe din lucrările lor mai însemnate nu au fost terminate pînă la data deschiderii expoziţiei, fixată mai devreme decît ne aşteptam noi. De bună seamă că tablouri ca cel înfăţişînd pe Băncilă în fruntea unor manifestanţi, la care lucra maestrul Nicolae Popa, ori compoziţia lui Grigore Popovici, ce-l prezintă pe Ilie Pintilie vorbind muncitorilor, portretul unui muncitor fruntaş lucrat de Mihai Cămăruţ ori compoziţia lui Mihai Dăscălescu evocînd munca de noapte pe arie, ar fi ridicat calitatea expoziţiei noastre. Aşa cum s-a prezentat ea, însă, se situează sub nivelul expoziţiei regionale de anul trecut, care a avut o tematică mai largă, mai legată de actualitate şi ilustrată prin lucrări mai de valoare.

Nu este de loc îmbucurător pentru pictorii ieşeni că ei vin şi în 1954 cu aceleaşi peisaje ale Iaşului, care ar fi putut fi făcute şi cu douăzeci de ani în urmă și cu aceleași naturi moarte, tratate de nenumărate ori. Totuși, tendințele de înnoire a tematicei se fac simțite. Nicolae Popa a prezentat două portrete de tineri, dintre care cel intitulat „Utemist“ — înfățișînd un tînăr ținînd o carte în mînă și privind gînditor, cu o expresie inteligentă — dovedește calitățile sale de portretist. Alt pictor, Mihai Dăscălescu, alegîndu-și bine tema — în jurul unui foc, noaptea, ostașii ascultă cuvîntul înflăcărat al comunistului Filimon Sîrbu — vădește evidente progrese. Vedenivschi s-a oprit în lucrarea sa asupra momentului intrării într-un oraș a trupelor sovietice eliberatoare — dar, așa cum a fost prezentat în expoziție tabloul, nu era concludent, pentru că nu fusese încă terminat. Și sculptorii ieșeni și-au îndreptat eforturile spre surprinderea noului: V. Condurache aduce în două din numeroasele și valoroasele sale lucrări expuse, imaginea unei tinere crescătoare de oi. Ambele lucrări mărturisesc calitățile sale de compoziție, însă varianta în mic a subiectului,— în care țăranca privește plină de grijă și dragoste mielul ce-l ține în brațe — e mai izbutită, mai veridică și mai umană decît lucrarea ce a tratat tema în dimensiuni mai mari. O idee nouă și interesantă a avut tînărul artist Silviu Bujoreanu — pentru prima dată expozant — realizînd sculptura „Ridicarea culturală la sate“: întorcîndu-se de la oraș, un țăran muncitor și nevasta lui poartă în brațe, plini de mîndrie, ultima lor cumpărătură — un aparat de radio — asupra căruia fetița lor se aruncă fericită, vrînd parcă să-l cuprindă.

Prezența în expoziție a acestor lucrări nu face totuși mai puțin evidentă sărăcia tematicei ei, care rămîne lipsa cea mai gravă a pictorilor moldoveni. Ceea ce constituie totuși un merit al expoziției este faptul că fiecare dintre artiști își aduce în lucrările expuse personalitatea specifică, originalitatea sa. Peisajele lui Mihăilescu Craiu — și mai cu seamă cele două de iarnă — au sinceritate și poezie, un colorit luminos și fără rezerve care le disting perfect de alte peisaje ieșene expuse. Întîlnindu-se uneori cu Mihăilescu în ce privește sensibilitatea artistică și luminozitatea coloritului, Eugen Boușcă vădește în peisajele sale o știință a compoziției, imprimînd în același timp lucrărilor sale o amprentă cu totul personală. Artistul Boușcă ne face cunoscută în expoziție și o altă fațetă a talentului său — și anume cea de decorator: ilustrațiile la „Luceafărul“ lui Eminescu sînt pline de fantezie și forță de sugestie și dovedesc o bună știință a acordului și gradației de culoare. Petre Hîrtopeanu, cunoscut peisagist al Iașului, și-a păstrat personalitatea în expresie, coloritul său, sobru chiar și atunci cînd a evocat pe pînză imagini ale deltei sau a lucrat acele foarte frumoase „Petunii“. „Portretul maestrului Codreanu“ făcut de Călin Alupi ori „Autoportretul“ lui Constantin Agafiței arată și ele eforturile de a nu urmări doar trăsăturile exterioare, ci și de a reda, cu înțelegere, viața sufletească a personajelor. Lucrări izbutite mai prezintă Mihai Cămăruț, V. Dobrian — ale cărui gravuri colorate vorbesc despre însemnatul progres înregistrat de artist — Ioan Petrovici, Mihai Cherciu, precum și talente ce expun pentru prima oară ca Nicolina Bozga și Fr. Dombrovski.

Sculptorii noștri au prezentat cîteva lucrări bune. Dintre cele două sculpturi ale lui Iftimie Bîrleanu, cea înfățișînd pe Băncilă pictînd are mai multă expresivitate decît cea închinată lui Ciprian Porumbescu. Iar dintre cele două variante ale sculpturii lui Barbu Lăutaru, V. Condurache a izbutit-o mai ales pe cea de mici dimensiuni, în care a prins mai bine caracterul personajului. În sfîrșit, în expoziție a mai putut fi văzută și macheta lucrată de V. Condurache și V. Florea pentru sculptura „Ștefan cel Mare și plăieșii“, machetă ce anunță o valoroasă compoziție istorică.

Puținele rînduri de față nu au, firește, pretenția unei analize adîncite a expoziției și a muncii desfășurate de-a lungul unui an de artiștii plastici ieșeni. Este limpede că expoziția relevă calitățile și unele reușite ale acestor artiști, după cum vădește și scăderile existente încă în arta lor. Viitoarele noastre succese depind în mod hotărîtor de apropierea cît mai vie și mai rodnică a artei noastre de realitățile și oamenii noi ai epocii pe care o trăim.

Dan HATMANU,
pictor

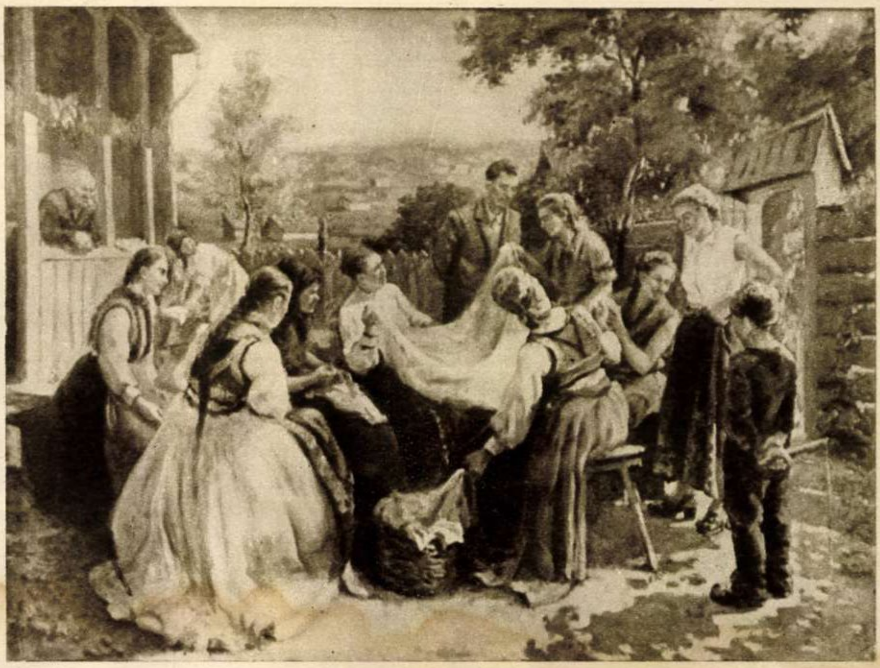

Imola Várhelyi (Cluj): Pregătire pentru festival.

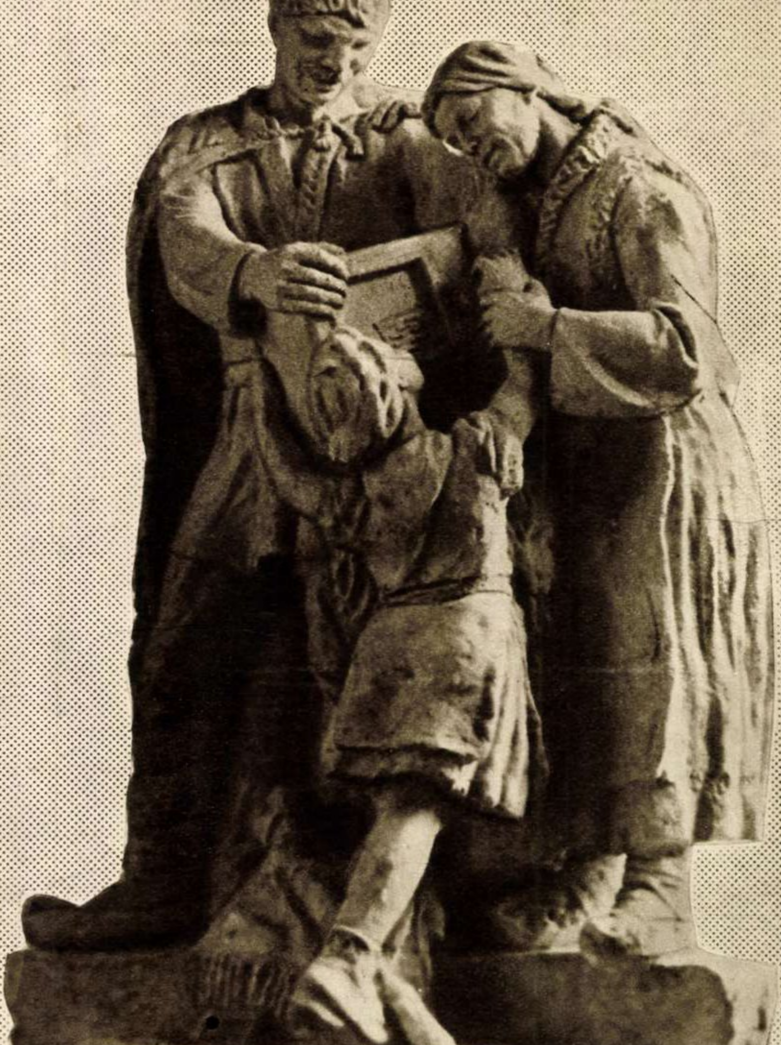

Silviu Bujoreanu (Iași): Ridicarea culturală la sate.

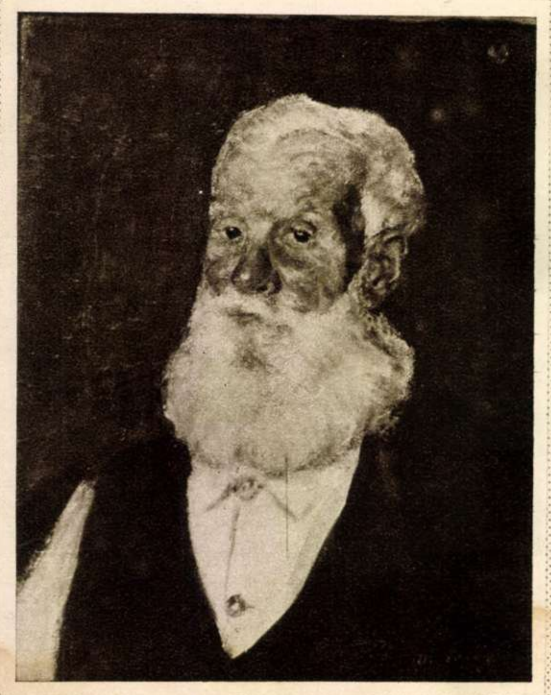

Nicolina Bozga (Iaşi): Portret de fruntaş colectivist.

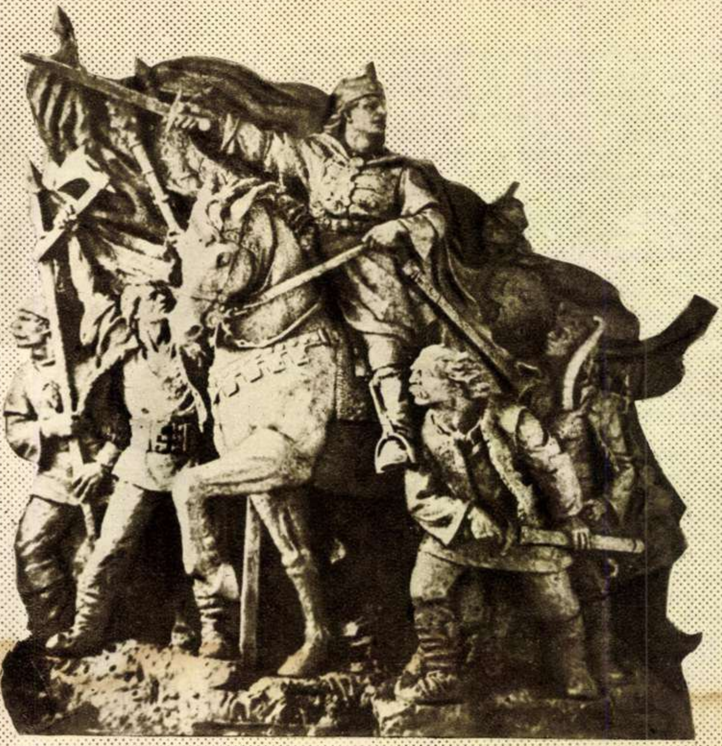

V. Condurache şi Vladimir Florea (Iaşi): Ştefan cel Mare şi plăieşii.

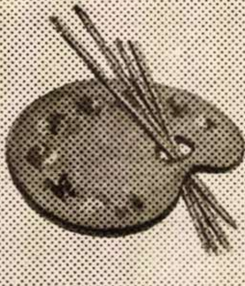

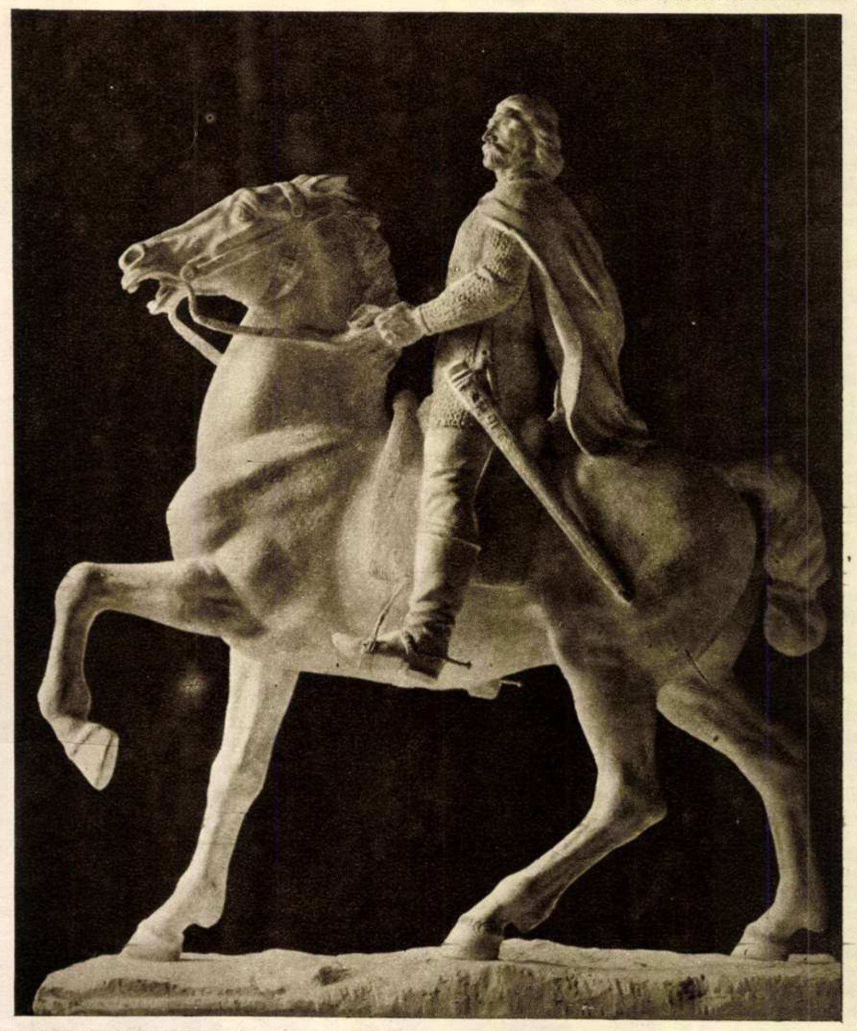

Arthur Vetro (Cluj): Statuia ecvestră a lui G. Dozsa.

Pentru cei mici

de Teofil DUMBRĂVEANU

Ilustrații: V. CRIVĂȚ

Numeroși cititori ai revistei noastre ne-au cerut, atît prin scrisorile trimise, cît și în cadrul consfătuirilor organizate de redacție, să publicăm o pagină pentru micii cititori. Satisfacem această cerere, publicînd versurile pentru copii ale poetului Teofil Dumbrăveanu.

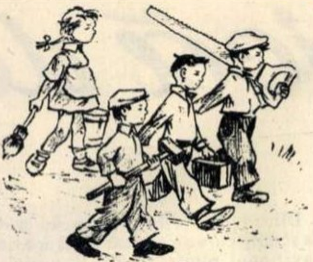

La mătușa Anghelușa

La mătușa
Anghelușa,
Uite, gardul a căzut;
Casa-i spartă, că-i de lut,
Iar acoperișul parcă
Intr-o parte se apleacă.

Vin trei meșteri mititei
Și o meșteră cu ei:

Cel mai mic repară gardul,
Celălalt fereastra, ușa,
Iar acoperișul, altul...
Și se bucură mătușa!

Dar ce face meșterița,
De și-a văruit rochița?

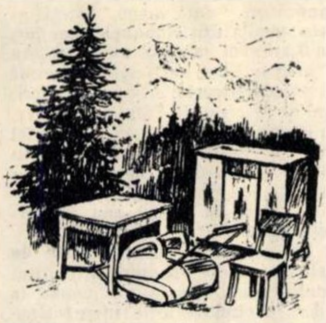

De vorbă cu bradul

— Ce stai, bradule, pe gînduri?
— Socotesc în cîte scînduri
Mă voi împărți cîndva
Și din scînduri ce voi da?

— Fii pe pace, fii pe pace!
Noi din tine multe-om face:

Mese mari și mititele
Și la geamuri cercevele;
Scaune, dulapuri, uși,
Cărucioare la păpuși
Și o casă mai colea,
Să-ncăpem cu toții-n ea.

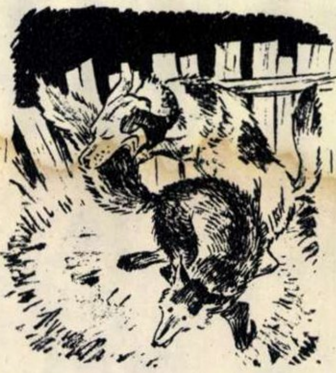

Ce-a pățit odată vulpea cea codată

Vine vulpea pe-nnoptat
Ca să cumpere din sat
Rațe și găini mai pline,
Că ea doar plătește bine.

Iese cîinele în poartă:
— Dacă vrei găini, codată,
Sînt destule, hai și vezi
Și îmi vei plăti cît crezi.
Vulpea intră în ogradă...
Cîinele o ia de coadă
Și-o învîrte, iac-așa,
Să se sature și ea.

De-așa plată cu măsură,
Rîde luna peste șură.

GHICITORI

Aripi are,
Parcă-i floare,
Incotro a zburat oare?
(Fluturele)

In pomăt la Moș Nicoară
S-au sfădit hornarii iară
Și-acum dorm prin crengi, că-i sară.
(Ciorile)

Din bordei cu pălărie
Zumzăind către cîmpie,
Fug și fug săgeți — o mie!
(Albinele)

Doi feciori se iau la trîntă,
Cade, cade pînza frîntă.
(Foarfecele)

Jos oglindă, sus găleată,
De un cocostîrc legată.
(Fîntîna cu cumpănă)

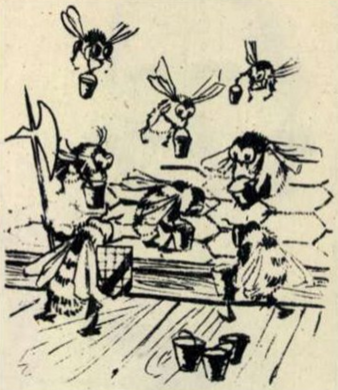

Stupul

Să intrăm într-un știubei,
Să vedem acolo ce-i?

De la ușă ne primesc
Doi războinici ce-l păzesc.

Inăuntru-i zumzet mare:
Fiecare lucrătoare,
Mirosind a cîmp și-a floare,
Prinde-n rame ceara moale
Potrivind mărunte oale;
Iar în oale, toate pun
Mierea cea cu gustul bun.

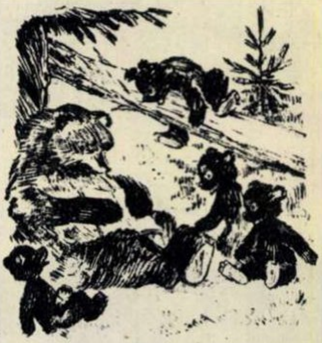

La o școală din pădure

Ursul, mare cărturar,
Și-a strîns puii sub umbrar
Și cu slovă pădurească
Ii învață să citească.

Puii, în abecedare,
Mormăie și-ncet, și tare,
Și de poze vorbe leagă —
Lecția s-o înțeleagă.

Dar cînd soarele-n amiaz
Se opri, făcură haz,
Căci bătrînul cărturar
Adormi pe-abecedar.

O fabrică de

Dintre cele cîteva sute de mii de străini care au vizitat anul acesta pavilionul romînesc din Expoziția Internațională de la Leipzig — o mare parte dintre ei s-au oprit, cu un vădit interes, în fața standului în care se aflau produsele noastre de marochinărie fină. Alături, o mică inscripție: Fabrica „Simion Bărnuțiu" Sebeș-Alba. La Leipzig — în inima unei țări cu atît de veche și recunoscută tradiție în această ramură meșteșugărească, în țara iscusiților meșteri de la Offenbach, Stuttgart și Dresda — vizitatorii își exprimau o deosebită admirație pentru mărfurile noastre de marochinărie.

Dacă privim o poșetă sau o haină de piele, dintre cele care se fabrică azi la „Simion Bărnuțiu" — armonia liniilor, finețea cusăturilor și finisajul de o minuțiozitate desăvîrșită ne fac să ne gîndim în primul rînd la ingeniozitatea artistică și îndemînarea meșteșugărească a autorului ei.

— Marochinăria e „cea mai frumoasă și mai grea meserie din lume", îmi spune cu adîncă convingere Rusalina Ianoș, de la secția marochinărie I. Aci nu poate rămîne decît cel care e înzestrat cu gust și îndemînare.

Iar Rusalina Ianoș este venită în fabrică, ca de altfel majoritatea celor ce muncesc în ea, abia de cîțiva ani.

Fabrica este azi ca renăscută. După ce, în 1948, a devenit proprietatea poporului, în atelierele ei au apărut oameni noi. Peste 60% din muncitori sînt acum băieți și fete veniți din comunele din jur, ca Lancrăm sau Săscios, Laz sau Petrești. Ei și-au însușit temeinic și repede meseria. Alături de bătrînul și priceputul Frantz Schwartz, și cu sprijinul lui, au devenit la fel de pricepuți noii veniți Eugen Balog și Nicolae Gheorghiu; alături de Ida Weber, la fel de iscusite Maria Săliștean sau Margareta Apolzan...

Un meșter marochiner este de cele mai multe ori autorul lucrului confecționat, de la un capăt la altul. Privind zecile de tinere și tineri veseli și zgomotoși, care croiesc, cos sau asamblează poșete, mingi sau haine de piele, aproape nu-ți vine să crezi că la vîrsta lor posedă atîta măiestrie. Cu toate acestea, din mîinile lor ies minunatele haine de piele, varietatea mare de poșete și serviete, articolele de sport și lucrurile mărunte de marochinărie.

Multă vreme însă, fabrica a fost considerată ca un copil vitreg de Direcția Generală a Pielăriei din Ministerul Industriei Ușoare. Ea este și azi lipsită de unele piese și mașini de cusut mai noi. În afară de aceasta, întreprinderea de construcții din Hunedoara, tărăgănînd lucrările, a lăsat neterminat un perete al fabricii (după ce a dărîmat pe cel vechi), lucru care amenință buna desfășurare a muncii.

Roadele fabricii de marochinărie „Simion Bărnuțiu" sînt roadele tînărului ei colectiv, crescut și format în anii puterii noastre populare.

I. MURGU

Orice haină de piele, înainte de a fi finisată, se probează pentru a se retușa eventualele defecte.

Jenny Rudolf și Elena Chiriac controlînd calitatea produselor ieșite din secția de marochinărie.

MAROCHINĂRIE

în producție

Muncitorul Rudolf Schönhard asambleaza elegantele haine de piele.

Inițiativa lui N. Militaru este aplicată cu succes și de către meșterii marochineri din Sebeș. Tovarășul Francisc Schwartz îi arată secretarului de partid Bartha Iosif, cum folosește rațional fiecare părticică din suprafața unei piei.

PIETRE PREȚIOASE OBȚINUTE ÎN LABORATOR

Pietrele prețioase au fost apreciate aproape numai ca bijuterii pînă acum 150 de ani, cînd industria a început să-și dezvolte într-un ritm din ce în ce mai rapid ramura metalurgică și cea a aliajelor de mare rezistență (sticla, cuarțul, piatra etc.).

O dată cu folosirea tot mai intensă, în industrie, a metalelor și a aliajelor rezistente, corpurile de mare duritate mecanică au început să servească la tăierea, fasonarea și susținerea în mișcare a pieselor de precizie. Astfel, diamantul — piatra cu cel mai mare coeficient de duritate — a ajuns să fie folosit în industrie într-o proporție ce amenință să depășească producția brută totală a globului. Acest fapt i-a determinat pe chimiștii din toată lumea să caute formula de a produce asemenea pietre pe cale sintetică.

Dacă în ce privește diamantul oamenii de știință n-au reușit deocamdată să-l reproducă decît în particule microscopice, în schimb ei au obținut pe cale sintetică o altă piatră, cu un singur grad de duritate mai mică decît diamantul și anume safirul. Interesant este că, de data aceasta, oamenii de știință au smuls naturii secretul, ba chiar au și întrecut-o, reușind să producă pietre sintetice nu numai la fel de pure ca și cele autentice, ci chiar mai mari decît acestea.

Metodele de fabricație sînt variate, dar toate au la bază esența compozițională a pietrei naturale și anume aluminiul cristalizat. Se poate obține topirea și recristalizarea aluminiului purificat prin procedee calorice obișnuite, cît și prin încălzirea și tratarea cu curenți electrici de înaltă frecvență, ori, în sfîrșit, prin concentrarea razelor solare cu ajutorul unor mari oglinzi concave. Procesul tehnic al producției necesită aproximativ cinci ore pentru obținerea unui safir de 300 de carate (adică de cca 60 grame greutate).

Piatra sintetică obținută are forma unei sticle cu gîtul în jos. Cu ajutorul diamantului, ea este apoi tăiată, rectificată, polizată și găurită după necesitățile industriale. Ea poate fi de asemenea vopsită, fără să-și piardă din transparență, cu coloranți din săruri de cobalt sau din oxid negru de cupru.

Diferite faze de tăiere a safirului sintetic.

Iată o imagine care nu face de loc cinste Întreprinderii Regionale de Construcții din Hunedoara: un zid al fabricii „Simion Bărnuțiu" lăsat în părăsire, după cîteva săptămîni de muncă.

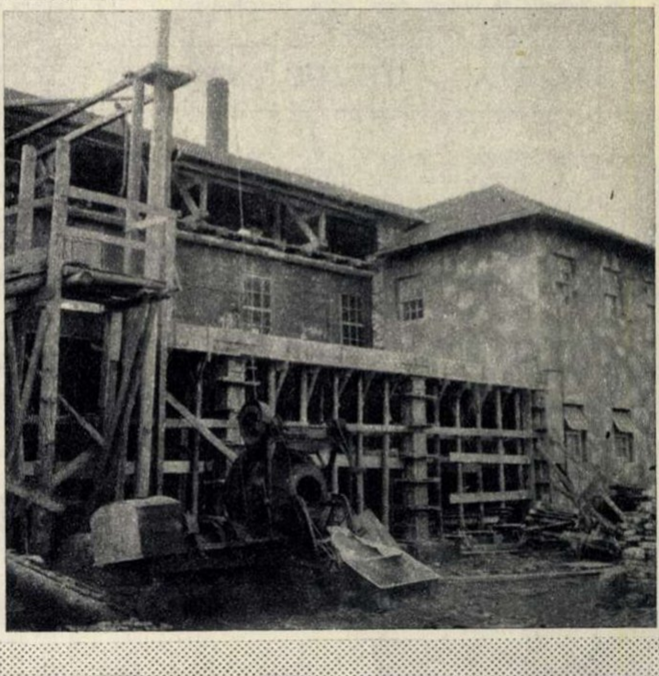

Răspundem cititorilor

ÎNTREŢINEREA CULTURILOR DE TOAMNĂ

„Din orele noastre de cursuri, cunoaştem unele date despre semănăturile de toamnă. Ne-ar interesa însă, să ne arătaţi într-un articol ce măsuri agrotehnice se pot lua pentru buna întreţinere a culturilor de toamnă“, ne scriu tovarăşii Mircea Serac şi Mihai Moldoveanu, elevi la Şcoala nr. 5 din Bucureşti.

Sfîrşitul toamnei marchează o epocă importantă în întreţinerea culturilor. Se apropie gerurile iernii, căderea zăpezilor şi planta trebuie apărată împotriva tuturor intemperiilor, pentru ca în primăvară să se dezvolte cît mai bine.

Principala lucrare de întreţinere este reţinerea zăpezii, care se face cu osebire în regiunile de stepă. Pe cîmpii pot fi văzute în lunile de iarnă garduri fragmentate care se întind uneori pe distanţe mari: sînt panourile de parazăpezi. Acestea au menirea să reţină zăpada pe ogoarele semănate. Reţinerea zăpezii apără planta împotriva gerurilor, măreşte rezerva de apă din sol, iar în primăvară slăbeşte influenţa dăunătoare a schimbărilor brusce de temperatură, zăpada reţinută topindu-se treptat şi mai tîrziu cu 5-10 zile. Panourile de parazăpezi au forma unor gratii, asta pentru a aduna zăpada în mod uniform. Construcţia acestor panouri trebuie să varieze după regiunea unde sînt aşezate. În locurile drepte şi joase de cîmpie, unde vîntul este mai slab şi zăpada este spulberată mai puţin, între şipci trebuie lăsat un spaţiu mai mare.

Pe culturile de toamnă care sînt semănate pe povîrnişuri, panourile se aşază de-a curmezişul lor indiferent de direcţia vînturilor, pentru a micşora scurgerea apelor provenite din zăpezi.

Ploile de toamnă pot provoca mari stricăciuni culturilor. Apa adunată în băltoace mari asfixiază firele proaspete şi recolta se compromite. În asemenea cazuri se pot lua mai multe măsuri. În primul rînd se pot face brazde sau şanţuri pe unde apa adunată să aibă posibilitatea să se scurgă. Dacă terenul e neted şi nu permite scurgerea, o măsură indicată este aceea a săpării de gropi. Gropile acestea trebuie făcute pînă la adîncimea stratului de pămînt permeabil pentru a permite apei să se scurgă treptat în pămînt.

O experienţă care a dat rezultate satisfăcătoare a fost făcută de staţiunea I.C.A.R.-Mărculeşti şi gospodăria de stat Jegălia din regiunea Constanţa. La acestea grîul de toamnă a fost semănat după bumbac bine întreţinut. Tulpinile de bumbac rămase după culegerea pufului, înlocuind parazăpezile şi apărînd grîul împotriva vînturilor, au făcut să se obţină o recoltă de grîu cu un spor de 5-6% la hectar.

Întreţinerea culturilor de toamnă este o datorie patriotică a fiecărui ţăran muncitor. Conform proiectului de Directive ale Partidului cu privire la dezvoltarea agriculturii în următorii 2-3 ani, recolta medie la un hectar semănat cu grîu de toamnă trebuie să ajungă la 1.400 kg. Această cifră va fi respectată dacă întreţinerea culturilor se va face la timp şi pe toate suprafeţele însămînţate.

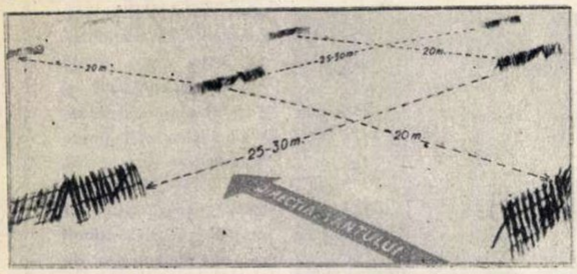

Modul în care trebuie să fie aşezaţi parazăpezii.

ISTORIA „AURULUI NEGRU“

„M-ar interesa să citesc în „Flacăra“ ceva despre istoria petrolului“, ne scrie tovarăşul Peter Iosif, tîmplar la „Mobila Populară“, unitatea I.

Să ne îndreptăm gîndul spre un trecut foarte îndepărtat, cu milioane de ani în urmă. Mări calde acopereau o bună parte din suprafaţa pămîntului. În mările acestea se dezvoltau, cu o neînchipuită intensitate, organisme extrem de mici, de natură animală sau vegetală, constituind aşa-numitul plancton. După moarte, resturile acestor organisme cădeau pe fundul apei, dînd naştere unui mîl bogat în substanţe organice (sapropel). Depozitele de sapropel formate în decursul erelor geologice au fost imense. Straturi impermeabile de argilă le-au acoperit uneori, adăpostindu-le de acţiunea oxidantă a aerului. In aceste condiţii, grăsimile, substanţele albuminoide şi răşinile din sapropel s-au transformat în hidrocarburile din care este format petrolul.

Asupra modului cum s-a realizat această transformare, s-au emis multe ipoteze. Învăţaţii sovietici Arkangelski, Ginsburg-Karagiceva şi Rodionova au arătat însă prin experienţe şi probe de laborator ale căror rezultate n-au putut fi cu nici un chip contestate, că transformarea substanţei organice în hidrocarburi trebuie pusă în legătură cu o acţiune biochimică, determinată de anumite bacterii.

Zăcămintele de petrol astfel formate, şi care sînt răspîndite pe întreaga suprafaţă a globului, se pot găsi la adîncimi foarte diferite. În timpul mişcărilor scoarţei pămîntului, sau în urma eroziunilor provocate de ape, diferite produse petrolifere au putut ajunge la suprafaţă, constituind cu veacuri în urmă obiecte ale curiozităţii generale. Emanaţiile de gaze, alcătuite şi ele din hidrocarburi, se aprindeau foarte uşor, arzînd veşnic. Flăcările nestinse din peninsula Apşeron (Marea Caspică), cunoscute de foarte multă vreme, au stîrnit atîta uimire şi groază printre localnici, încît au dat naştere unui cult, cultul zeului focului. Cu mii de ani în urmă, chaldeenii foloseau bitumul[1]) drept material de construcţie sau pentru acoperirea drumurilor. De asemenea, ei îi acordau proprietăţi terapeutice şi magice.

Se pare că la noi în ţară, ţiţeiul[2]), era cunoscut înainte de secolul al XIII-lea, fiind folosit drept medicament sau pentru unsul carelor, în locul dohotului, un ulei ce se extrăgea din lemnul de mesteacăn. Este foarte probabil că ţiţeiul a fost descoperit de către ciobanii care-şi păşteau turmele de oi prin munţii Moldovei sau ai Munteniei. Dimitrie Cantemir menţionează în „Descriptio Moldaviae“ că, lîngă Moineşti, pe malurile Tazlăului Sărat, izvorăşte o răşină minerală ce este folosită de localnici pentru unsul carelor. În Principatele Romîne, exploatarea ţiţeiului se făcea mai întîi în „gropoaie“, nişte găuri nu prea adînc săpate, în care se aduna ţiţeiul din straturile superficiale. Mai tîrziu s-au săpat puţuri a căror adîncime putea depăşi 100 m. Ventilaţia acestora se realiza cu ajutorul unor foale aşezate la gură, iar luminatul era asigurat de o oglindă care reflecta lumina soarelui.

Chinezilor le revine meritul de a fi folosit pentru prima oară procedeul de a săpa sonde, procedeu pe care l-au aplicat cu vreo 3000 ani în urmă. Aceste lucrări erau făcute însă în China veche doar cu scopul de a se găsi apă sărată. Forajul folosit pentru extragerea ţiţeiului prin sonde mecanice, aşa cum se face astăzi, a început să fie aplicat pe şantierele de petrol numai în a doua jumătate a secolului trecut. Cît priveşte rafinarea industrială a ţiţeiului (distilarea şi purificarea lui), este greu de precizat cînd a început să fie aplicată; se ştie însă că în 1823 fraţii Dubinin au construit o instalaţie de distilare în apropiere de oraşul Mozdik.

Folosirea pe scară largă, de-a lungul anilor, a produselor petrolifere a contribuit în mare măsură la dezvoltarea civilizaţiei; toate domeniile de activitate ale vieţii economice sînt astăzi strîns legate de petrol.

---

[1]) Produs semi-solid obţinut prin oxidarea păcurii.

[2]) Prin ţiţei denumim produsul aşa cum iese din pămînt.

CONGRESUL SCRIITORILOR SOVIETICI

„Aş dori să aflu ce probleme sînt dezbătute, de către scriitori şi cititori, acum, în preajma Congresului scriitorilor sovietici“, ne scrie tovarăşul Filip Moraru, funcţionar la fabrica de ulei „Filimon Sîrbu“ din Bucureşti.

Au trecut douăzeci de ani de la primul Congres unional al scriitorilor sovietici şi în curînd va avea loc cel de al doilea Congres. In acest răstimp literatura sovietică şi-a cucerit primul loc în literatura universală. Operele scriitorilor sovietici sînt cunoscute şi preţuite în toate ţările globului. Congresul va discuta marile succese ale literaturii sovietice, va discuta înflorirea literaturilor din republicile unionale, dezvoltarea nuvelei, romanului, dramaturgiei în literatura unor republici cu prea puţini prozatori şi dramaturgi pînă în preajma primului Congres unional (Tadjikistan, Azerbaidjan), succesele scriitorilor ruşi, ucraineni, georgieni, bieloruşi, cunoscuţi azi în lumea întreagă.

Totodată se vor discuta şi problemele literaturii satirice, ale dramaturgiei şi dramaturgiei cinematografice — se vor discuta probleme legate de înfăţişarea eroului pozitiv, cît şi sarcinile criticilor şi teoreticienilor literari în ceea ce priveşte dezvoltarea teoriei realismului socialist.

Interesul pe care acest Congres l-a stîrnit în Uniunea Sovietică poate fi uşor sezisat urmărind marele număr de articole apărute în preajma Congresului, articole din care reiese interesul deosebit al cititorilor pentru problemele literaturii. Totodată ei ridică probleme cu caracter estetic propriu-zis sau chestiuni ce ţin de profilul moral al artistului, de legătura sa cu masele etc.

Într-un articol apărut mai de mult, poetul Alexei Surkov demonstrează prin fapte superioritatea metodei realismului socialist în dezvoltarea literaturii sovietice în răstimpul dintre cele două Congrese unionale.

Într-un editorial al revistei „Komunist“ se arată succesele literaturilor republicilor sovietice, dintre care unele au făcut în această perioadă paşi uriaşi în dezvoltarea prozei şi dramaturgiei.

Deosebit de interesant — de neîntîlnit în altă parte a lumii — e faptul că la Congres se vor discuta probleme ale literaturilor progresiste ale tuturor ţărilor. În „Literaturnaia Gazeta“ Tamara Motîleva vorbeşte despre sarcinile Congresului în această direcţie, iar Alexei Surkov — în alt articol — indică unele trăsături specifice răspîndirii literaturii sovietice dincolo de hotare.

Vorbind de pe poziţia realismului socialist, Vladimir Ermilov se ridică atît împotriva formaliştilor cît — mai ales — contra vulgarizatorilor care, schematizînd, îşi construiesc eroii după reţetă, făcînd din ei un fel de pseudo-oameni, săraciţi, nereali.

Lupta împotriva schematismului înseamnă lupta pentru aplicarea consecventă a principiilor de bază ale realismului socialist, cum ar fi cel al spiritului de partid în creaţia literară. Şi în această direcţie Boris Rurikov demască caracterul obiectivist al articolului despre aşa-zisa „sinceritate“, scris de Vladimir Pomeranţev şi apărut acum cîteva luni în „Novîi Mir“. Ideea aceasta o reia şi o întăreşte Ermilov în „Pravda“.

Sînt unii autori care sar de la o extremă la alta. Astfel, Fedor Abramov a conchis că în momentul de faţă eroul negativ trebuie să fie protagonistul în romane, iar pedagogul Protopopova dă unele reţete de creare a personajului pozitiv pornind de la sarcinile arătate în Statutul Partidului. Primului îi răspunde A. Surkov, celui de al doilea Galina Nikolaeva, arătînd punctul de vedere greşit susţinut de aceştia.

Chestiuni legate de drepturile şi îndatoririle poeţilor (Vera Inber), de însuşirea creatoare a tradiţiilor clasicilor (A. Lahuti), de traduceri (M. Mirsakar), de exigenţă (I. Gherman) — sînt alte cîteva exemple ale complexităţii discuţiilor pregătitoare.

Fără îndoială că interesul deosebit pe care l-a stîrnit dovedeşte de pe acum importanţa Congresului în dezvoltarea literaturii sovietice. Nu mai puţin, interesul cititorilor şi scriitorilor de peste hotarele Uniunii Sovietice arată că cel de al doilea Congres unional al scriitorilor sovietici constituie o etapă importantă în dezvoltarea literaturilor progresiste din lumea întreagă.

REFACEREA PĂDURILOR

Răspundem tovarăşului Ion Negrea, maistru la Fabrica de Chibrituri din Bucureşti, care doreşte să cunoască ce suprafeţe de teren s-au împădurit în ţara noastră, în anii regimului democrat-popular.

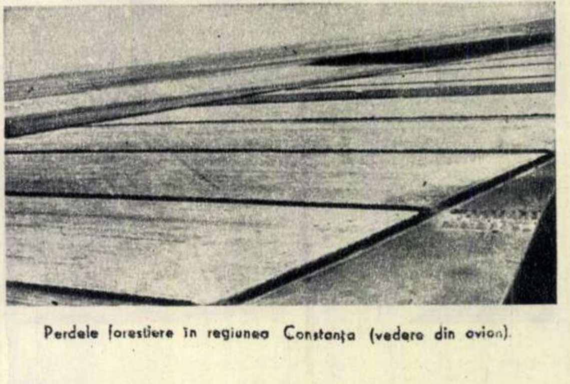

Perdele forestiere în regiunea Constanţa (vedere din avion).

Inainte vreme, cîmpiile, dealurile și munții patriei noastre erau străjuite de tăcerea unor păduri seculare. În vechime, chiar și pe stepa dobrogeană de astăzi se aflau păduri de stejar. Începînd însă din a doua jumătate a secolului trecut, asupra pădurilor noastre s-a repezit lăcomia nesățioasă a capitaliștilor. S-a tăiat fără milă și fără socoteală. Și urmările dezastruoase n-au întîrziat să se arate. Seceta — din zece ani consecutivi, șase erau secetoși — alunecarea de terenuri, provocată de furia torenților, ca și degradarea unor pămînturi bogate în cernoziom, făceau neproductive regiuni întregi: ținutul Vrancei, bazinul mijlociu al Buzăului și alte asemenea ținuturi.

Cînd, în 1948, pădurile au trecut în patrimoniul statului, moștenirea tristă lăsată de burghezie aducea peste un milion și jumătate hectare de păduri distruse, terenuri degradate. Dar statul nostru pornise deja la refacerea pădurilor; încă între anii 1944-48 s-au împădurit peste o sută de mii de hectare pămînt, plantîndu-se diferite specii forestiere, cu un total de mai bine de șase sute de milioane puieți.

În regiunile în care torenții sînt frecvenți, ca Putna, R. Sărat, Vrancea, bazinul Bistriței, Valea Jiului și altele, au început să se execute lucrări hidrotehnice menite să împiedice degradarea terenurilor. S-au executat peste 160.000 m^3 de zidărie și aproape trei milioane m^3 de praguri și lucrări în lemn pentru oprirea torenților.

Ministerul Silviculturii a întocmit în urma hotărîrii partidului și guvernului un plan de perspectivă a producției forestiere pe timp de zece ani, prevăzînd toate măsurile menite să ducă la o mărire serioasă a suprafețelor împădurite.

În lunca Dunării și în luncile rîurilor, terenurile goale sau cele acoperite cu pîlcuri rare de sălcii îmbătrînite au fost împădurite prin plantarea cu specii de arbori cu o creștere rapidă, ca plopul negru hibrid, frasinul pufos și arinul. S-a acoperit o suprafață de 22.600 de hectare cu 42.000.000 de puieți.

Pe terenurile forestiere din regiunea rășinoaselor s-au împădurit 267.500 hectare cu molid și brad, 170.000 hectare prin plantări de puieți și 97.500 hectare prin însămînțări.

În regiunea foioaselor (arbori cu frunze caduce), s-au împădurit peste 111.500 hectare cu ghindă. Pentru protejarea semănăturilor agricole în regiunea cea mai aridă a Dobrogei și Bărăganului s-au creat perdele forestiere pe o distanță de 4500 km. Ele au o lățime ce variază între 7-60 m. Aceste plantări se fac cu mijloace mecanizate, adaptate specificului lucrărilor silvice.

Direcția de ameliorări silvice din Cîmpia—Constanța, dotată cu o puternică bază mecanizată, și-a început munca încă din toamna anului 1949. Iar pentru a proteja pădurile de pagubele imense ce le pot produce dăunătorii, în ultimul timp au început să se introducă metodele aviochimice (stîrpirea dăunătorilor cu ajutorul substanțelor chimice răspîndite din avion).

De pe acum se pot vedea în cîmpia Bărăganului, în jurul Feteștilor, stejari, salcîmi, ulmi de turchestan, arțari tătărăști, sălcioare, lemnul cîinesc, plopul negru înălțîndu-se peste 6 m, ținînd frîu furiei vînturilor.

TOUVA, ȚARA FLORILOR ALBASTRE

Tovarășul Mateescu Florea, elev la Școala de băieți nr. 26 din București, ne scrie:

„Sînt bucuros cînd găsesc în revistă materiale despre filatelie. E mai mult de un an de cînd am început să colecționez timbre și această preocupare m-a ajutat în mare măsură să capăt noi cunoștințe. Din timbre am aflat de existența, în U.R.S.S., a unei regiuni autonome ce se numește Touva. Aș vrea să cunosc mai multe despre această regiune"...

Ca să ajungi la Touva trebuie să traversezi munții Saians. O priveliște minunată și un drum bun îți ușurează urcușul. În fața îți apar vîrfurile nesfîrșite ale munților înzăpeziți. Apoi drumul coboară șerpuind printre coline, îndepărtîndu-se de taigă.

În centrul Asiei, într-o imensă depresiune de la confluența rîurilor Jenisei și Chemtcic și pînă la vîrfurile pline de zăpadă ale munților Saians, se întinde Touva, țara florilor albastre.

Acum zece ani, în 1944, într-o sesiune extraordinară, Kouva-ul, exprimînd voința și dorința oamenilor muncii din Touva, a cerut Sovietului Suprem al Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste primirea în mijlocul familiei popoarelor înfrățite ale Uniunii Sovietice.

Păstorii nomazi de ieri au făcut apoi, sub Puterea Sovietică, un uriaș salt, trecînd de la feudalism la socialism.

Astăzi Kyzy, orașul capitală a Regiunii Autonome Touva și centrul său administrativ, intelectual și industrial, are un aspect modern, străzi largi, clădiri mari și nenumărate parcuri.

Înainte, viața crescătorului de vite era grea; vitele mureau de frig și foame, în agricultură se lucra cu mijloace primitive. Astăzi, în Touva se practică o creștere modernă a animalelor, după cele mai înaintate metode zootehnice sovietice. Agricultura este în plină dezvoltare.

Acum 10 ani, poporul din Touva nu avea nici alfabetul său propriu; feudalii foloseau limba mongolă. Cu ajutorul oamenilor de știință sovietici a fost creat un alfabet propriu. Astăzi se învață și se citește în limba maternă.

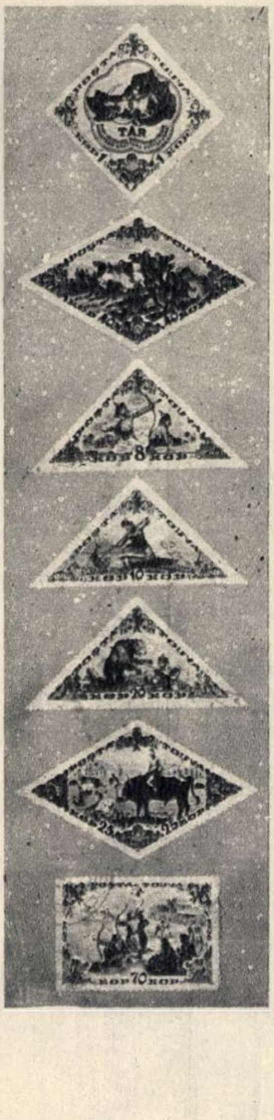

În Regiunea Autonomă Touva s-au deschis școli elementare, medii, profesionale, agricole, sanitare, de cooperație, precum și un Institut de filologie și istorie.

Cuvîntul „femeie" nu exista în limba poporului din Touva: femeii i se zicea „cheretcioc", ceea ce însemna „inutilă". Astăzi, noțiunea femeie este desemnată printr-un cuvînt nou „cherejene". Femeile activează în cele mai diverse domenii ale vieții publice, ca deputate, asesoare, institutoare etc.

Viața de păstori și vînători a poporului este redată în frumoase timbre poștale. În timbrele Touvei vedem peisaje minunate, precum și aspecte din viața și preocupările poporului. Animalele de povară și călărie, apoi întreaga faună a regiunii sînt de asemenea ilustrate. În astfel de timbre poștale, ca și sărbătorile sportive, concursurile de alergări de cai, trageri la țintă cu arcul etc.

Formatul timbrelor e diferit: dreptunghiular, pătrat, romb și triunghiular, fapt ce le face și mai interesante pentru filateliști.

CE VA PREZENTA TEATRUL DE OPERĂ ȘI BALET

Tov. Albert Apostolache, muncitor fierar la fabrica de bere „Grivița" din București, și tov. L. Kolenberg, referent tehnic la Sanatoriul balnear „1 Mai" din Slănic-Moldova, ne-au arătat că-i interesează în mod deosebit spectacolele de operă. Publicăm acest material, în care le facem cunoscut ce prezintă în actuala sa stagiune Teatrul de Operă și Balet al R.P.R.

In toamna aceasta, Teatrul de Operă și Balet și-a deschis cea de a doua stagiune a activității sale, așteptată cu nerăbdare de iubitorii de muzică. În fastuoasa sa sală a putut fi ascultată nemuritoarea operă a lui Beethoven „Fidelio", după care va mai urma în actuala stagiune o serie de alte cincisprezece spectacole cu această operă, apreciată mult de iubitorii de muzică.

Pe cea mai modernă și mai mare scenă de operă din țară, spectatorii pot urmări în prezent desfășurarea plină de dramatism și poezie a baletului „Călărețul de aramă" de R. M. Glier, după poemul lui Pușkin, prezentat în premieră acum cîteva săptămîni.

Pe scenă evoluează în acest balet aproape 200 de artiști — soliști, corp de balet, figuranți, — montarea lui Igor Smirnov de la Teatrul Mare din Moscova fiind cu adevărat grandioasă. Numai dacă ar fi să amintim de momentele inundației din Petersburg, de valurile Mării Baltice, care parcă se revarsă pe scenă, sau de lansarea unei corăbii în apă, și ar fi destul pentru a ne face o imagine a impresionantei realizări scenice de care se bucură „Călărețul de aramă" în interpretarea colectivului Teatrului de Operă și Balet al R. P. R.

Către sfîrșitul stagiunii se va mai prezenta de asemeni în premieră un nou balet — de astă dată un spectacol pentru copii — baletul intitulat „Puiul de barză", de compozitorul sovietic Klebanov.

După lipsa de un timp de pe scena de operă, vom avea prilejul să ascultăm din nou pe maestrul G. Niculescu-Basu, artist al poporului din R.P.R., în noua montare a operei „Bărbierul din Sevilla" de Rossini. Un alt spectacol care va căpăta pe scena Teatrului de Operă și Balet o nouă montare este cunoscuta operă „Aida" de Verdi, operă atît de iubită de publicul larg.

În reluare vor putea fi ascultate comedia muzicală „O noapte furtunoasă" de Paul Constantinescu, operele „Gianni Schicchi", „Boema", „Cio-cio-San" de Giacomo Puccini, „Dama de pică" de P. I. Ceaikovski, „Rusalka" de Dargomijski, precum și baletele „Macul roșu" de R. M. Glier și „Coppelia" de L. Delibes, spectacole ce au fost mult apreciate de public.

Alături de soliști cunoscuți ca Petre Ștefănescu-Goangă, Dora Massini, Ioana Nicola, Zenaida Palli, Dinu Bădescu, Mircea Buciu, Ana Tălmăceanu și alții, vor putea fi auziți în diferite spectacole o seamă de tineri soliști dintre care amintim pe Nicolae Herlea, Iudith Lazarovici, Silviu Gurău, Nicolae Teofănescu, Al. Enăceanu. Vor dirija maeștrii Constantin Silvestri, Alfred Alessandrescu, Egizio Massini, Jean Bobescu, Mihai Brediceanu, Robert Rosensteck, Virgil Pop, Corneliu Trăilescu.

Actuala stagiune a Teatrului de Operă și Balet ne arată preocuparea acestui colectiv de a prezenta spectacole de valoare, într-o bună interpretare.

Neprecupețindu-și eforturile în munca de a-și îmbogăți și a adapta vechiul său repertoriu la noile condiții artistice și tehnice pe care le impune actualul local al Teatrului, ansamblul dovedește dorința sa vie de a contribui la îmbogățirea cunoștințelor muzicale și coregrafice ale maselor largi de spectatori.

Scenă din baletul „Călărețul de aramă".

EVENIMENTELE DIN BRAZILIA

Tovarășul Iacoș Ion, student la Facultatea de Istorie din București, ne scrie: „Aș dori să citesc în paginile „Flacării" un articol în legătură cu evenimentele care au avut loc în ultimele luni în Brazilia".

Sub prima dictatură fascistă a lui Vargas (1933-1940), Brazilia, — această țară cu o suprafață aproape tot atît de mare cît a Europei, locuită de 55 milioane de oameni — a devenit o adevărată semicolonie a grupului monopolist Rockefeller și a companiilor „Clayton" și „United Fruit". După revenirea lui Vargas la putere, în 1950, au fost semnate mai multe acorduri înrobitoare și tratate militariste cu guvernul S.U.A., acorduri care întăreau situația de țară dependentă a Braziliei. În această parte a carierei sale politice, Vargas a fost considerat ca omul Departamentului de stat. Prins însă între ciocan și nicovală, între interesele contradictorii ale trusturilor nord-americane și cele ale burgheziei latifundiare braziliene, și pe de altă parte constrîns de creșterea mișcării populare pentru independență națională, Getulio Vargas a fost silit să ia o serie de măsuri economice potrivnice tendințelor expansioniste ale S.U.A. Era firesc ca această întorsătură a politicii sale să provoace nemulțumiri în cercurile conducătoare nord-americane. De aceea, ele au recurs la metoda — deja experimentată în alte țări ale Americii Latine — a loviturii de stat.

Ca instrumente ale complotului yankeu au fost aleși conducătorii partidului opoziționist proamerican Uniunea național-democrată. Aceștia, împreună cu unele cadre corupte din armată, au cerut demisia lui Vargas. În ziua de 24 august a.c., la patru ore după ce fusese silit să demisioneze, Vargas s-a sinucis.

Aceste evenimente, ca expresie brutală a intervenției S.U.A. în treburile interne ale Braziliei, au provocat o creștere bruscă a intensității luptei maselor populare pentru independența politică a țării lor.

Înlocuirea lui Vargas prin Café Filho, om de mare încredere al Departamentului de stat, n-a reușit să readucă jefuitorilor din S.U.A. siguranța că vor putea acționa mai departe nestingheriți pe pămîntul brazilian. Unul din motivele pentru care răsturnarea lui Vargas și înscăunarea lui Café Filho a fost pusă în scenă cu atîta grabă, a fost teama că alegerile de la 3 octombrie ar putea fi o confirmare a voinței poporului brazilian de a înlătura dictatul nord-american. Dar, în ciuda existenței unei legi electorale arhireacționare, extrem de limitativă, au participat la alegeri peste zece milioane de alegători. Marea majoritate a voturilor exprimate a fost întrunită de candidații sprijiniți de forțele progresiste. Aceste voturi au oglindit opoziția maselor față de politica trădătoare a partidului guvernamental „Uniunea național-democrată", care în unele cazuri a suferit o înfrîngere totală. Nu este un secret faptul că pe listele de candidați care au întrunit o majoritate covîrșitoare se găsesc activiști ai Partidului Comunist Brazilian, care, fiind scoși în afara legii de către diriguitorii fasciști, au candidat pe listele grupărilor cu orientare antiimperialistă și democratică.

Café Filho și guvernul său de mercenari ai imperialiștilor, veniți la putere prin abuzuri și vărsări de sînge, tronează acum pe fondul urei clocotitoare a milioane de brazilieni care-și revendică libertatea și independența națională.

Iată tot ce i-a mai rămas unui țăran dijmaș brazilian, după socotelile cu proprietarul plantației la care lucrează: un mic sac cu orez pentru o familie de opt persoane.

Boxul cu umbra, una din figurile cu ajutorul căreia se verifică antrenamentul. Dar cea mai bună verificare o ai în lupta cu adversarul...

Drumul spre TITLUL

Rămăseseră doar trei în cabină: Demeter, Done și „puștiul", C. Iordache. Fiecare cu gîndurile lui. Din cînd în cînd, trăgeau cu coada ochiului, unul la altul. De sus, doar atunci cînd vreunul deschidea ușa, se auzea vuietul mulțimii; „sus" meciurile erau în toi. Cei trei finaliști ai campionatelor republicane de box își așteptau rîndul. „Greu mai trece timpul..."

Deodată ușa se deschise și înăuntru pătrunse un caricaturist. „Noroc, băieți... Succes! Aș vrea să vă fac cîte-un portret. Știți... mîine apar în ziar caricaturile tuturor campionilor!"...

Cei trei se uitară unul la altul: „Stai, tovarășe, spuse Done, păi... încă nu sîntem campioni"...

„În gîndul meu, însă, povestea acum cîteva zile Done, tare aș fi vrut să fiu campion. Dar, așa cum se prezentau lucrurile, șansele cele mai mari, dintre cei trei care ne aflam în seara aceea de mai într-o cabină a Stadionului Republicii, le avea Demeter. Eu trebuia să mă întîlnesc în finală cu Luca Romano, un adversar cu care mă mai întîlnisem de patru ori. Pînă atunci eram egali la meciuri: eu două, el două. Dar ultima oară mă bătuse rău de tot. Voiam să-mi iau revanșa și mai ales să arăt că merit victoria asupra lui Fiat...

Și cum mă frămîntam așa, aud că mă strigă cineva. Vine maestrul Popazu și împreună străbatem gazonul pînă la ringul luminat „a giorno". Maestrul îmi șoptește: „fii atent, fii calm, nu te băga la bătaie. Lucrează în linie și ține brațele sus. Nu te descoperi."

Gong!... Luca se repede, pare nervos, dar decis să repete „figura" de la Floreasca, cînd am fost pus K.O. Însă acum nu mă mai las. Încerc eu să-l fac K. O. pe el. Luca lucrează ca totdeauna cu lovituri laterale. Bine a prevăzut maestrul! Eu stau la semidistanță și răspund la atacurile lui: dreapta înainte și croșet cu stînga. De multe ori, lateralele de dreapta ale lui Luca merg în vînt sau le blochez cu stînga. Prima și a doua repriză s-au terminat. Și partenerul meu e nervos, dar și eu am momente de enervare. Fac și greșeli foarte serioase. De pildă, la un moment dat, cînd trimiteam „directul" de dreapta, în loc să mă apăr cu stînga sus, lăsai acest braț jos. Și m-ar fi putut costa serios această greșeală. Dar în aceste momente grele aveam ajutorul antrenorului meu: un semn discret (antrenorul nu prea are voie să facă semne sau să vorbească, dar ce nu face acesta cînd „băiatul" lui trăiește asemenea momente!), și am înțeles: trebuie să ridic brațele sus. Pare-se că am avantaj și trebuie să-l păstrez...

Iată și repriza treia: ultima. Mai sînt încă trei minute, t-r-e-i minute... Luca a intrat decis să dea tot ce poate, dar am prevăzut aceasta. Calmul meu îl enervează și greșește. Eschivez lateralele lui printr-un pas înapoi. Apoi, cum el rămîne descoperit, viu un pas înainte, lovesc cu dreapta și mai multe scurte lovituri de stînga. L-am surprins astfel de cîteva ori și i-am trimis și serii la stomac în întîlnirile corp la corp. Gong!... gongul final... aplauzele publicului le aud ca pe niște valuri. Mă întorc în colțul meu: țin minte... colțul roșu. Maestrul se și găsea sus; îmi strînge mîna și-mi spune: „ai cîștigat". Oare? Stau în picioare și, cu coada ochiului, mă uit la semnalizatorul electric. Apoi, la arbitrul de ring care strînge foile de la arbitrii de margine și le duce la masa juriului; și inima-mi bate cu furie: eu sau Luca? Deodată aud strigăte: „bravo, Done!" Mă uit din nou la semnalizatorul electric: s-a aprins culoarea roșie! Am cîștigat! Deci eu am trei meciuri față de două ale lui Luca și ceva în plus: tricoul de campion!"

*

Dar cîtă muncă trebuie depusă pentru a ajunge aci. Să vă spună Dănilă Done, care își dă seama cît de greu i-a fost să cucerească titlul, dar mai ales cît de greu îi este să-l mențină!

Dacă aveți... răbdare, să asistăm împreună la o ședință de antrenament, la sala Claudiu. Aci se pregătesc Done și ceilalți tineri boxeri ai asociației Metalul, cei mai mulți dintre ei muncitori la uzinele „23 August".

Dar pînă vine Done, să-i facem o scurtă prezentare: utemistul Dănilă Done este pontator tehnolog la uzinele „23 August". Cu aceeași conștiinciozitate cu care se pregătește pentru ridicarea măiestriei sportive, el își face datoria și în producție. Că-i așa, ne-a spus-o și antrenorul său, și șeful său, și toți cei care îl cunosc. De altfel, iată-l intrînd grăbit, uitîndu-se la ceas: „Am întîrziat puțin la uzină căci am avut de predat o comandă..."

*

Glasuri vesele se aud dinspre vestiar și în sală intră elevii antrenorului Popazu. S-au aranjat repede în front, și din mijlocul lor iese „ofițerul" de serviciu, Gh. Zamfirescu, care dă raportul.

Îndată, fără a pierde timp, se trece la „încălzire". Timp de 10 minute se execută diferite mișcări pentru a face apt corpul să suporte eforturile serioase ale antrenamentului. „Mai repede... comandă antrenorul. Pas alergător... genunchii mai sus... pe vîrfuri... pe călcîie... mersul piticilor...!" Mișcările elevilor devin tot mai suple, mai „rotunde". Se trece apoi la gimnastica specifică boxului, combinată cu gimnastica G. M. A. Că această parte a lecției de antrenament își are efectul său și încă un efect bun, o spun succesele pe ring și o ilustrează insigna G.M.A. pe care o poartă toți elevii maestrului Popazu, mulți dintre ei fiind chiar deținători ai gradului II, ca, de pildă, Done.

Și acum, fiecare se răspîndește la aparate, face box cu umbra, lovește mingea-pară... Să-l urmărim pe Done, asupra căruia se îndreaptă atenția antrenorului.

În ringul instalat într-un colț al sălii începe lecția la mănuși. De data aceasta — ca de multe ori la sală — „adversarul" lui Done este chiar antrenorul Popazu. El insistă asupra unor lipsuri pe care le are Done. Se aude comanda antrenorului: „Directă cu stînga..." Îndată Done lovește cu stînga, iar cu dreapta se apără. Lovește din nou, tot cu stînga. Deodată, stînga antrenorului îl lovește pe Done în față... „Vezi greșeala? Dacă boxai cu Luca, nu te ierta... Trebuie să ai grijă la mîna cu care te aperi. Dacă lovești cu stînga, atunci trebuie să ții brațul drept sus pentru a-ți apăra fața. Tu faci greșeala că „uiți" de mîna cu care te aperi și o lași jos tocmai atunci cînd nu trebuie. În felul acesta nu prea poți să lovești în serie"...

Lecția la mănuși mai scoate în evidență și alte cîteva lipsuri manifestate de Done. De pildă, nu se deplasează destul de rapid: atacă, lovește, dar nu face imediat pasul înapoi. Se insistă apoi asupra vitezei și continuității la seriile la corp, asupra eschivelor, un eficace mijloc de apărare, care, de altfel, a contribuit la victoria asupra lui Romano, „tradiționalul" adversar al lui Dănilă Done.

Se întîmplă de multe ori, așa cum ne spunea Done, ca la „lecția" la mănuși să primească mai mulți pumni decît la un meci adevărat, de cele mai multe ori din cauza neatenției sau a neaplicării sfaturilor antrenorului. Dar, cum lovitura maestrului este în orice caz mai blîndă decît a unui adversar, Done o preferă...

Antrenamentul nu se rezumă la cele două, trei reprize în ring, ci continuă cu alte exerciții specifice. De pildă, unele din greșeli sînt studiate și în parte eliminate în boxul cu umbra. Done urmărește

de CAMPION

acum un adversar invizibil, pe care-l „lovește" cu putere, ținînd seama de cele învățate la lecția la mănuși. Pașii îl duc în fața oglinzii mari, unde urmărește „efectele".

— Iar lași brațul jos la directa de dreapta, se aude glasul antrenorului, care-l urmărește. Nu sta, mișcă-te! Nu „vezi" că adversarul a „aruncat" stînga? Eschivează la stînga...

Acum Done trece la „sac". Lovește cu forță, cu directe, lovituri scurte laterale sau de jos în sus. Încearcă toată gama loviturilor. Dar din nou, glasul nemulțumit (de ce or fi antrenorii veșnic nemulțumiți la antrenamente?!) al antrenorului îi atrage atenția lui Done: „Mai repede, mai cu viteză, dacă nu te miști o să fii lovit."

Precizia loviturilor și ritmul lor se obțin și cu ajutorul mingii-pară. „Exercițiul este foarte plăcut, ne spune Done, și foarte folositor. Îmi „face" ochiul și mă obișnuiește cu ritmul."

Antrenamentul este spre sfîrșite. Un nou exercițiu: Done sare la coardă. Frînghia face cerc neîntrerupt în jurul boxerului, care o mînuiește din ce în ce mai repede. Să fie o joacă de copil? Nu! Pentru boxeri exercițiul este foarte util: le îmbunătățește jocul de picioare, ca și suflul, le dezvoltă rezistența și le fortifică mușchii picioarelor.

În sfîrșit, după vreo oră și jumătate, urmează mișcări de relaxare, care încheie antrenamentul. Fiecare din cei prezenți la antrenament trece acum pe la cîntarul medicinal. „Iată că antrenamentul a avut într-adevăr efect... ne spune Done. Sînt mai ușor cu un kilogram."

„Astăzi am făcut lecție la mănuși, lecția următoare va fi însă lupta condiționată, iar altă dată vom face lupta cu adversar, ne spune antrenorul Popazu. Fiecare lecție își are rostul său în ciclul de antrenament, întregin pregătirea elevilor. Bine înțeles că în desfășurarea lecțiilor se ține seama de perioada în care ne aflăm, de adversarul cu care elevul trebuie să se întîlnească, dacă se află într-o competiție etc."

*

Și în timp ce mai schimbăm cîteva cuvinte cu antrenorul Popazu, elevii săi părăsesc sala, îndreptîndu-se spre casele lor. Pentru fiecare un cuvînt, un sfat. S-a încheiat o zi de muncă plină de roade.

Ne-ați însoțit la antrenamentul pe care l-a făcut, într-una din zile, campionul țării la categoria semiușoară, Dănilă Done. Acum veți trăi poate cu mai multă intensitate cele nouă minute ale unui meci, veți înțelege, sperăm, mai bine eforturile boxerilor și, mai ales, faptul că aceste eforturi sînt rodul a zeci și zeci de ore de pregătire, că un titlu de campion nu este chiar așa ușor de obținut.

I. ȘEINESCU

②

③

① Orice ședință începe cu raportul. Boxerul de serviciu (Gh. Zamfirescu) își face datoria. Done, membru disciplinat al colectivului, se află „în front", gata și el
să execute comenzile antrenorulu

② Precizia loviturilor, poziția co
pului, a brațelor și a picioa
lor se studiază foarte bine în
glindă, un bun „partener" pe
boxeri.

③ Antrenamentul este pe
Done și alți colegi
fac mișcări de relaxare.

④ O etapă foarte impo
pregătirea boxerului
mănuși. Atent, Done ex
strucțiunile antrenorului
Popazu, care nu prea ști
cînd elevul său gr

⑤ Cînd ați fost cop
rit coarda? Și
coarda, dar lui îi fo
cul de picioare, la m
zistenț

TEHNICA ÎN SILABE

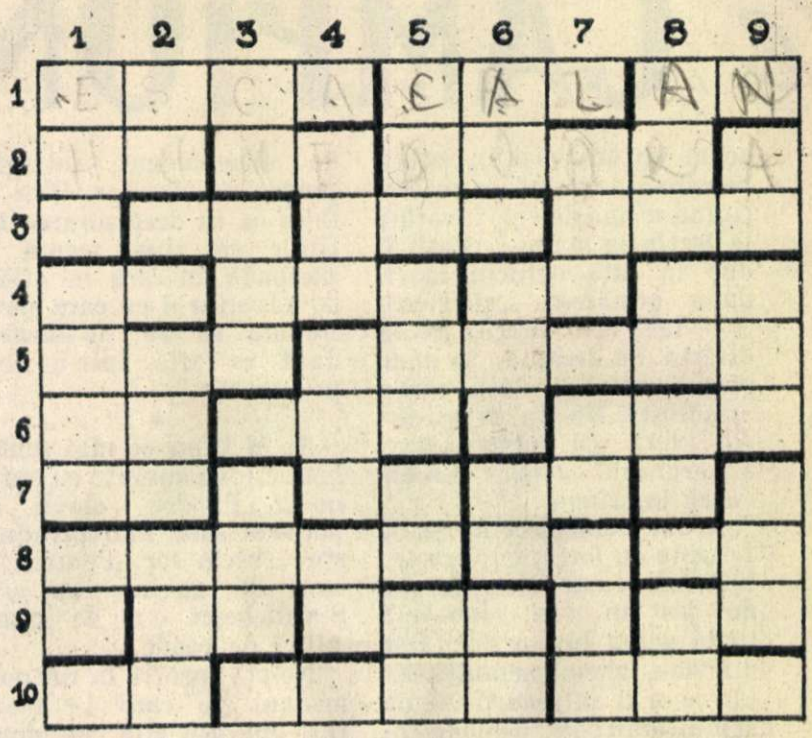

ORIZONTAL: 1. Mașină de mare capacitate pentru săpat și încărcat pămînt — Sistem tehnic pentru transformarea unei forme de energie în lucru mecanic util — Centru al industriei grele în R.P.R. 2. A avea tendință — Efectuează operații de îmbinări nedemontabile — A executa lucrări tehnice pentru colectarea și evacuarea apei — Calciu. 3. Seleniu — Erou al Muncii Socialiste din R.P.R. — Uimire — Materie primă din care se extrag unele metale. 4. Mașini-unelte pentru așchierea metalelor sau a altor materiale — Produs textil — Dumneata! — Uniune. 5. Adăpostite în garaj — Ramură a fizicii. 6. Element... poetic — Grup de oameni legați printr-un țel comun — Tantal — Conduce un vehicul motor cu mare capacitate de tracțiune. 7. Lucrează la războiul de țesut — Aramă — Ac de oțel ce servește la trasarea de indicații pe piese metalice — Mașină care transformă o formă oarecare de energie în energie mecanică — Sodiu — Poloniu. 8. Mașină fără suprastructură — Capul distribuitor de curent electric al motoarelor cu explozie — A aplica tratament termic unor metale sau aliaje. 9. Sens nesfîrșit! — A deplasa un vehicul — Piesă însemnată cu trasorul în vederea prelucrării ei — Nichel — Muncitor calificat în unul din sistemele de așchiere a metalelor. 10. Motor termic cu ardere internă — Erou al Muncii Socialiste din R.P.R. — Mașini termo-dinamice.

VERTICAL: 1. Cum sînt cele mai avansate metode sovietice de lucru — Alt specialist în așchierea metalelor (fem. pl.) — E indispensabil în tehnică pentru reprezentarea pieselor cu înscrierea dimensiunilor — Articol german. 2. Se mișcă în cîmpul gravitației — Luni fără sfîrșit! — Anumite dispozitive care pot fi: de ventilație, de apă, de incendiu etc. — Restante — Strung vertical. 3. Erou al Muncii Socialiste din R.P.R. — Pînze impregnate cu un strat de cauciuc — Cobalt — Construcție în formă de boltă pentru acoperirea unei încăperi — Pronume. 4. Resturi de fîn în iesle (olt.) — A ațipi — Operă de Richard Strauss — Uzină cehoslovacă de automobile cu motoare ce se răcesc cu aer — Siliciu. 5. Aparat de ridicat greutăți — Așa e un bun aparat de radio — A separa materiale după calitate și dimensiuni — Încăpere mare. 6. Bară de oțel laminată după un profil anumit — Reniu — Unealtă cu care se execută negativul formei unui material de prelucrat, prin presare, forjare etc. — Tipar folosit la confecționarea formelor de turnătorie — Nume bărbătesc. 7. Poftim! — Valoare către care tinde o variabilă fără a o atinge — Conjuncție — Vehicul motor cu mare capacitate de tracțiune — Ca o piramidă! 8. La locomotive sau... pe Dunăre! — Sîrma electricianului — Multiplu al kilogramului — Prepoziție — Unealtă cu una sau mai multe tăișuri dispuse simetric față de axa sa. 9. Ogor — Cel de față! — Deservește un ferăstrău mecanic cu una sau mai multe pînze — Mașină-unealtă fixă sau portativă cu un disc rotitor de material abraziv — Neon.

Prelungirea abonamen-
lor la revista „Flacăra"
ntru anul 1955, pre-
n și abonamente noi
pot face de pe acum
toate oficiile poștale
țară sau la factorii
ali.

ră și la factorii
in întreprinderi

PREȚUL ABONAMENTELOR

3 luni : 9 lei
6 luni : 18 lei
un an : 36 lei

la de bilete de bancă și timbre.

În cadrul acţiunii de multilaterală ridicare a nivelului de cunoştinţe al oamenilor muncii, ce se desfăşoară în ţara noastră, în întreprinderi este organizată şi munca de educaţie sanitară.

Răspîndirea largă a cunoştinţelor medico-sanitare ajută pe oamenii muncii la înţelegerea materialistă a cauzelor bolii, pentru ca astfel să poată participa activ la apărarea propriei lor sănătăţi.

ASPECTE DIN MUNCA DE EDUCAŢIE SANITARĂ

DESFĂŞURATĂ LA FABRICA DE CONFECŢII „GH. GHEORGHIU-DEJ" DIN BUCUREŞTI

① Formele atractive de educaţie sanitară sînt din ce în ce mai mult folosite. In fotografie: medicul întreprinderii explică participanţilor la o convorbire, conţinutul unor planşe educativ-sanitare.

* * *

② „Şcoala mamei" este o formă vie a educaţiei sanitare, prin care tinerele mame sînt învăţate să-şi îngrijească copiii. In fotografie: în policlinica întreprinderii, sora arată mamelor cum se face în mod corect baia copilului.

* * *

③ Literatura educativ-sanitară—cărţi, broşuri, pliante ilustrate etc. — este pusă în mod gratuit la îndemîna muncitorilor, în sute de mii de exemplare. In fotografie: difuzarea activă a broşurilor în rîndurile muncitorilor, de către personalul sanitar.

* * *

④ Panoul educativ al policlinicii este un bun mijloc de educare sanitară a salariaţilor.

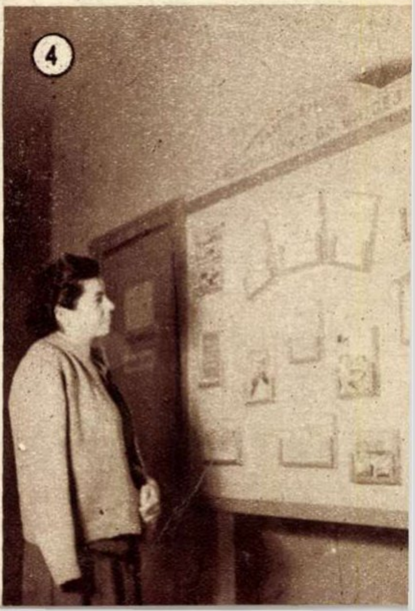

MINISTERUL SĂNĂTĂŢII—Centrul de Educaţie Sanitară

Prețul 1,50 lei

TG:MUREŞ
Biblioteca Centr
Palatul Cultur

33830-B
3569 B

FLACARA

Nr. 24 (49) — 15 DECEMBRIE 1954

GLASUL INTREGULUI POPOR

Cu adîncă satisfacţie a primit poporul nostru Declaraţia istoricei conferinţe de la Moscova a ţărilor europene pentru asigurarea păcii şi securităţii în Europa. Prin adunări şi mitinguri, prin scrisori trimise la redacţiile ziarelor, oameni de ştiinţă şi de artă, dintre care mulţi cu renume mondial, cadre didactice şi studenţi, ingineri, muncitori, tehnicieni, oameni ai muncii din agricultură, ofiţeri care au luat parte la cele două războaie mondiale, funcţionari, gospodine, toţi oamenii cinstiţi din ţara noastră au ţinut să-şi exprime adeziunea lor la cele expuse în Declaraţia conferinţei de la Moscova.

Ca unul ce a avut de suferit de două ori în această jumătate de veac de pe urma militarismului german, poporul nostru se ridică cu hotărîre împotriva încercărilor cercurilor agresive din occident de a reînvia Wehrmachtul hitlerist, duşmanul de moarte al libertăţii şi independenţei naţionale a popoarelor, duşmanul progresului omenirii. Poporul nostru iubitor de pace, sprijinitor activ al politicii de rezolvare pe cale paşnică a tuturor problemelor internaţionale litigioase — politică iniţiată şi înfăptuită consecvent de Uniunea Sovietică — salută noul mesaj adresat de către conferinţa de la Moscova celorlalte ţări ale Europei, precum şi S.U.A. în vederea rezolvării problemelor europene pe calea tratativelor.

Totodată însă, toţi patrioţii din ţara noastră sînt conştienţi de faptul că, în cazul ratificării şi punerii în aplicare a acordurilor de la Paris, în faţa ţării noastre, ca şi în faţa celorlalte state participante la conferinţa de la Moscova, va trebui să stea sarcina întăririi capacităţii de apărare, pentru a fi gata oricînd de a da o ripostă zdrobitoare celor ce vor încerca să tulbure viaţa paşnică şi creatoare a popoarelor noastre.

„Chezăşia securităţii noastre — a arătat tovarăşul Chivu Stoica, prim vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri al R.P.R., conducătorul delegaţiei guvernamentale a R.P.R. la conferinţa de la Moscova, în declaraţia rostită la posturile noastre de radio — este prietenia frăţească cu popoarele marii Uniuni Sovietice, cu marele popor chinez, cu popoarele ţărilor de democraţie populară. In cadrul uriaşului front al păcii şi socialismului, poporul nostru se simte puternic şi nu se teme de nici un fel de ameninţări din partea aţîţătorilor la război. Poporul nostru nu este singur. El se simte puternic, ştiind că face parte din uriaşul front al păcii, democraţiei şi socialismului".

Felul în care poporul nostru a primit Declaraţia Conferinţei de la Moscova arată că el — conştient de forţa şi unitatea lagărului păcii — îşi strînge şi mai mult rîndurile în jurul Partidului, contribuind prin munca sa de zi cu zi la întărirea capacităţii de apărare a ţării, la ridicarea nivelului de trai al celor ce muncesc. Să ştie cei ce urzesc noi războaie că Republica Populară Romînă este o verigă puternică a lagărului apărătorilor păcii, că ea va face tot ce-i va sta în putere pentru a nu se lăsa surprinsă nepregătită.

① Studenţii, cadrele didactice şi personalul administrativ al Universităţii „C. I. Parhon" şi-au exprimat în cadrul unui miting completa lor adeziune la măsurile preconizate de conferinţa de la Moscova. Vorbeşte prof. univ. N. Sălăgeanu, rectorul universităţii,

② Delegaţia poporului romîn, care a participat la recenta sesiune de la Stockholm a Consiliului Mondial al Păcii, a făcut o dare de seamă publică. A vorbit prof. univ. Lotar Rădăceanu, conducătorul delegaţiei, (în medalion).

③ Complexul „Griviţa Roşie"... După terminarea schimbului, muncitorii, tehnicienii şi, funcţionarii, luînd cunoştinţă de Declaraţia conferinţei de la Moscova, şi-au manifestat hotărîrea lor de a contribui tot mai mult la întărirea patriei.

④ Miting la sediul Uniunii Artiştilor Plastici. Participanţii ascultă cu interes hotărîrile conferinţei de la Moscova.

COPERTA I: Vlăstare ale generaţiei roi: pionierii (de la stînga la dreapta) Ugry Emese, Sîrbu Mircea şi Fucsk Ilonka la Palatul Pionierilor din Timişoara.

COPERTA a IV-a: La fabrica de porţelan din Cluj, pictoriţa Lenke-Simon execută cu măiestrie lucrări de pictură aplicată pe diferite vase de porţelan şi obiecte de artă.

Fotografii de A. LOVINESCU

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACARA

Nr. 24 (49) 15 DECEMBRIE 1954 ANUL III

REVISTĂ BILUNARĂ SOCIAL—POLITICĂ ȘI LITERAR—ARTISTICĂ

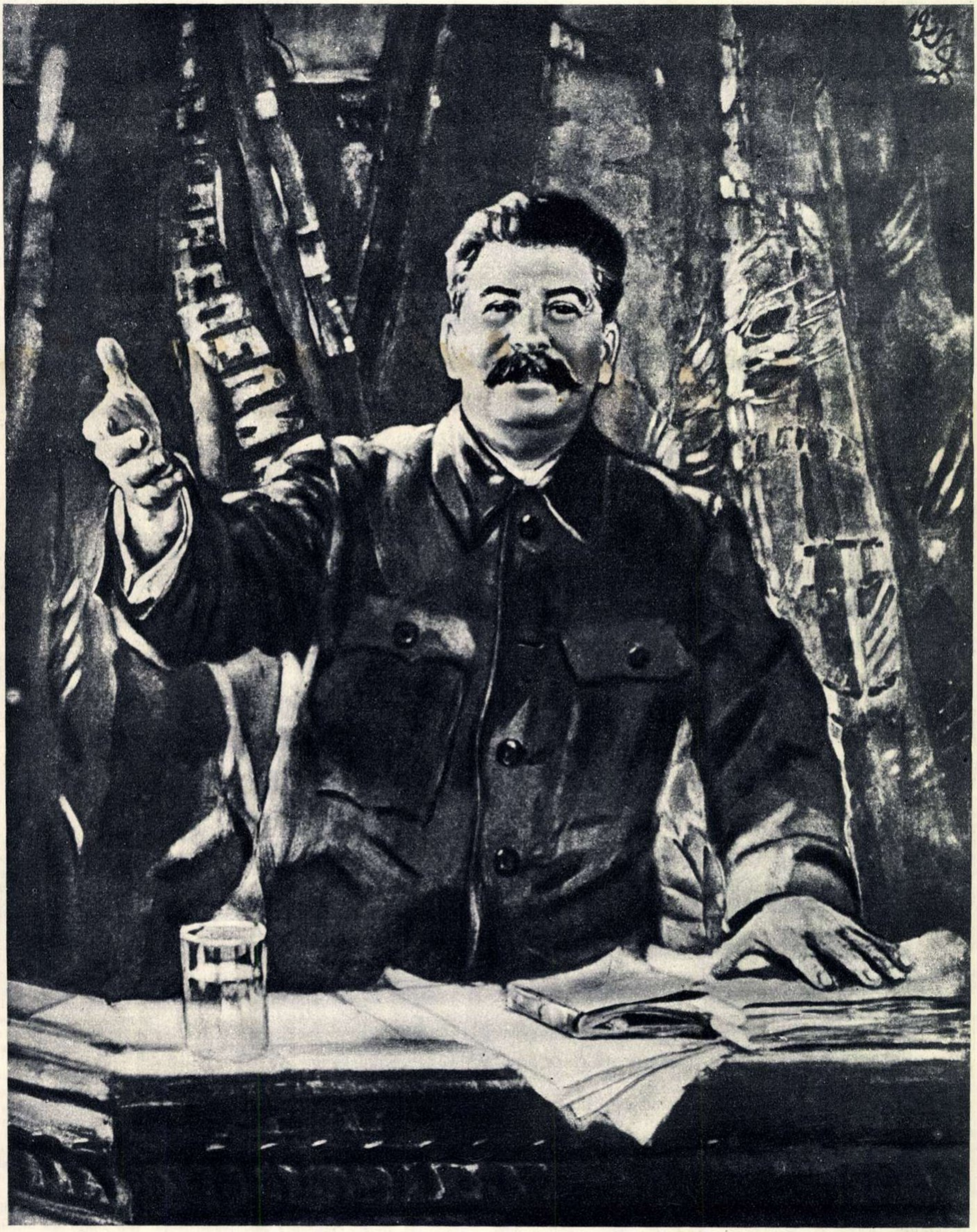

IOSIF VISSARIONOVICI STALIN

Pictură de A. M. GHERASIMOV

MARELE LUPTĂTOR PENTRU CAUZA PĂCII

Se împlinesc la 21 decembrie 75 de ani de la naşterea lui I. V. Stalin, marele continuator al operei nemuritoare a lui Lenin. Numele lui Stalin — devenit simbol al păcii în epoca noastră—este nespus de scump maselor de sute şi sute de milioane de oameni de pe faţa globului. Învăţătura leninistă, continuată şi dezvoltată de către Stalin, a cuprins şi luminat inimile oamenilor, conducîndu-i pe drumul luptei şi muncii pentru construirea unei vieţi fericite, libere.

Deosebit de mari sînt meritele lui Stalin faţă de omenire, în lupta ei pentru apărarea — în această frămîntată perioadă a istoriei — a bunului cel mai de preţ, pacea. Viaţa sa, întreaga sa activitate, Stalin a închinat-o luptei pentru ca oamenii să fie fericiţi, pentru ca somnul copiilor lor să nu fie tulburat de şuierul bombelor, pentru ca generaţiile noi să se poată înfrupta din comorile culturii şi ştiinţei.

Epoca noastră este martora agoniei unei orînduiri care a adus omenirii suferinţe cumplite — orînduirea capitalistă în stadiul ei cel mai avansat, imperialismul — a cărei însoţitori inevitabili sînt mizeria cumplită a maselor largi, lipsa oricăror drepturi şi libertăţi, războiul de jaf cu ororile sale. Pentru susţinerea putredei sale orînduiri, pentru ameţirea oamenilor, pentru ascunderea cauzelor mizeriei şi războiului, imperialismul şi-a pus pe picioare o imensă şi venală maşină ideologică — presă, filme, radio, cărţi — care minte, înşală, şantajează şi calomniază, totul în proporţii nemaiîntîlnite. Cu deosebire le place imperialiştilor vorbăria despre pretinsa lor dragoste de pace.

Tovarăşul Stalin, aplicînd în mod consecvent învăţătura marelui Lenin, a dat la o parte cortina lor de minciuni, a destrămat reţeaua neguroasă cu care s-au înconjurat aţîţătorii la război, demascînd în discursurile, în interviurile, articolele şi cărţile sale, făţărnicia ce se ascunde în spatele vorbăriei pacifiste a imperialiştilor. În lumina învăţăturilor sale, problemele păcii şi ale războiului devin clare, perspectiva mai precisă, sarcinile mai limpezi. Dînd în opera sa, „Problemele economice ale socialismului în U.R.S.S.", formularea trăsăturilor legii economice fundamentale a capitalismului contemporan şi legii economice fundamentale a socialismului şi scoţînd în evidenţă contradicţiile dintre acestea, tovarăşul Stalin a arătat oamenilor că războiul este însoţitorul inevitabil al imperialismului, a cărui lege economică fundamentală este asigurarea profitului maxim pentru monopolişti. El a arătat că „pacifismul burghez", vorbăria imperialiştilor despre pace, este o diversiune menită să acopere comploturile lor războinice, să dezarmeze masele în faţa realităţilor care constituie o primejdie de moarte pentru viaţa popoarelor. El a demascat cu argumente simple, clare, accesibile fiecărui om, pe de o parte sursele actualei încordări internaţionale, care se află **„peste tot şi oriunde se manifestă acţiunile agresive ale politicii „războiului rece" dus împotriva Uniunii Sovietice"** (din răspunsul dat lui James Reston, corespondentul diplomatic al lui „New-York Times"), iar pe de altă parte faptul că aţîţătorilor la război le e teamă mai mult ca orice de o înţelegere cu U.R.S.S., **„deoarece o înţelegere cu Uniunea Sovietică subminează poziţiile aţîţătorilor la război şi face lipsită de sens politica agresivă a acestor domni"**. („Pravda", 1948, răspuns la declaraţiile de la Fulton ale lui Churchill).

Oferind oamenilor simpli posibilitatea să verifice ei înşişi politica unui stat sau altul cu un etalon clar şi anume bugetul ţării respective, Stalin i-a ajutat să vadă că războiul este o afacere rentabilă pentru un grup de miliardari care vor să realizeze din sîngele oamenilor profituri uriaşe. Iar scribilor venali ai imperialiştilor, demascaţi în planurile lor aventuriere şi care propovăduiesc falsa teorie a „inevitabilităţii războiului" cu U.R.S.S., precum şi minciuna sfruntată cum că, chipurile, comuniştii consideră imposibilă coexistenţa paşnică a ţărilor socialismului cu ţările capitalismului, Stalin, continuînd politica lui Lenin, le-a dat un răspuns nimicitor prin întreaga sa activitate. Politica externă a Statului Sovietic, politică de pace, înţelegere şi prietenie între popoare, se bazează pe principiul egalităţii în drepturi şi respectului reciproc al popoarelor mari şi mici, pe principiul posibilităţii coexistenţei paşnice îndelungate a celor două sisteme: capitalist şi socialist. Arătînd că societatea socialistă, în care omul este cel mai de preţ capital, nu are nevoie de război, ci de pace pentru înfăptuirea planurilor sale măreţe de construire a comunismului, I. V. Stalin a dovedit că este posibilă coexistenţa paşnică. În toate interviurile lui Stalin de după război — şi în cel acordat în septembrie 1946 lui Alexander Werth, corespondentul lui „Sunday Times", şi în cel din octombrie 1946 acordat lui Elliot Roosevelt, şi în cel din aprilie 1947 lui Stassen, şi în cel din 1948 lui Wallace, şi în cel din 1949, acordat lui Kingsbury Smith — se găseşte exprimată ideea posibilităţii coexistenţei paşnice. Din toate, însă, reiese în acelaşi timp că această posibilitate depinde în primul rînd de dorinţa statelor capitaliste de a colabora.

În ceea ce priveşte Uniunea Sovietică, politica ei externă este un exemplu de respectare a condiţiilor coexistenţei paşnice.

Guvernul Sovietic şi-a manifestat de la crearea statului sovietic, în repetate rînduri, dorinţa de colaborare. Iar acţiunile şi propunerile Uniunii Sovietice de după război la O. N. U., la conferinţa de la Berlin, în diferite întîlniri internaţionale, sînt îndreptate împotriva pericolului de război, pentru asigurarea securităţii popoarelor. Ele arată dorinţa de pace a Uniunii Sovietice, dorinţa ei de a colabora, de a rezolva divergenţele pe calea tratativelor. Iar Tratatul General European pentru securitate colectivă, propus de Uniunea Sovietică popoarelor europene, este o aplicare vie a tezelor lui Lenin şi Stalin în problemele păcii. Tratatul, care este accesibil tuturor statelor, independent de orînduirea lor socială, se bazează pe respectarea independenţei şi suveranităţii naţionale a fiecărei ţări şi urmăreşte împiedicarea unei noi agresiuni în Europa.

Aţîţătorii la război nu renunţă însă la planurile lor de jaf şi cotropire. Intreaga perioadă de după cel de-al doilea război mondial ilustrează tendinţa cercurilor imperialiste de a dezlănţui un nou război mondial. Analizînd pericolul mare ce atîrnă asupra omenirii, Stalin a îndrumat popoarele eliberate de sub jugul imperialist să-şi unească eforturile în vederea înfloririi ţărilor lor, pentru făurirea unei vieţii mai bune pentru cei ce muncesc, pentru salvgardarea păcii. Pentru prima dată în istorie apar pe un teritoriu imens relaţii ca cele dintre Uniunea Sovietică şi ţările democrat-populare. Stavila de netrecut pentru aţîţătorii la război, lagărul păcii, pentru formarea căruia a luptat Stalin, este cea mai mare cucerire a popoarelor. Iar în momentele grele, cînd atmosfera internaţională era înveninată de ţipetele isterice ale diplomaţilor şi generalilor americani despre inevitabilitatea războiului, cînd în inimile oamenilor începuse să se strecoare îngrijorarea pentru soarta lor şi a familiilor lor, Stalin (prin interviul din ianuarie 1951), pe baza analizei condiţiilor noi internaţionale şi ridicînd la o înălţime fără precedent teoria leninistă a rolului maselor ca adevăratele făuritoare ale istoriei, a deschis ochii miliardelor de oameni paşnici, spunîndu-le: iată, imperialiştii au dezlănţuit în ultimii 30 ani două războaie mondiale. Ei au putut face aceasta, pentru că au reuşit să prindă popoarele în mreaja minciunilor. Azi, războiul nu este de loc inevitabil, dacă în numele apărării păcii popoarele se vor uni, dacă comuniştii şi catolicii, socialiştii şi independenţii, îşi vor da mîna cu toţii fără deosebire de concepţii politice sau religioase. El a indicat clar oamenilor calea preîntîmpinării războiului, calea salvgardării păcii: **„Pacea va fi menţinută şi consolidată dacă popoarele vor lua în propriile lor mîini cauza menţinerii păcii şi o vor apăra pînă la capăt. Războiul poate deveni inevitabil dacă aţîţătorii la război vor reuşi să prindă în mreaja minciunii masele populare, să le înşele şi să le atragă într-un nou război mondial"**. (Stalin — interviul acordat corespondentului ziarului „Pravda", 1951).

Definind caracterul şi ţelurile mişcării contemporane pentru pace şi subliniind că ea nu urmăreşte doborîrea capitalismului şi instaurarea socialismului, ci se mărgineşte la ţelurile democratice ale luptei pentru pace între popoare, Stalin, judecînd cu clarviziune mersul evenimentelor, a dat o bază foarte largă acestei mişcări, ea devenind cea mai puternică şi cuprinzătoare mişcare de mase din istoria omenirii. Chemarea lui Stalin la pace între popoare a pus în mişcare nenumăraţi oameni pînă ieri încă pasivi faţă de desfăşurarea situaţiei internaţionale. Sute de milioane de oameni, şi nu numai muncitori şi ţărani, ci şi din cele mai largi pături sociale, au înţeles însemnătatea programului de apărare a păcii expus de Stalin, şi l-au însuşit, pentru că corespunde năzuinţelor lor. Ei au înţeles că pacea poate fi impusă guvernelor imperialiste de forţa lagărului păcii, de înseşi popoarele lor, că este în primul rînd de datoria popoarelor să-şi apere dreptul la pace şi viaţă. Ele au înţeles că în lume există două tabere: una a păcii şi cealaltă, imperialistă, a războiului, şi că graniţa dintre cele două tabere nu coincide cu graniţele dintre state. Aşa se explică vigoarea crescîndă a măreţei mişcări a popoarelor francez, italian, englez şi altele, care se ridică împotriva guvernelor lor ce pregătesc un nou război. Pe toate continentele cresc rîndurile celor care luptă azi pentru menţinerea şi consolidarea păcii, al cărei luptător şi crainic neobosit a fost I. V. Stalin.

Sintetizînd experienţa istoriei şi dezvoltînd şi aplicînd, în mod strălucit la condiţiile noi, teoria marxist-leninistă, Stalin a avertizat în repetate rînduri pe aţîţătorii la război asupra jocului primejdios pe care-l fac. Răsună azi cu toată vigoarea precizarea lui Stalin din interviul acordat în 1951 corespondentului ziarului „Pravda": **„Se înţelege că cei mai experimentaţi generali şi ofiţeri pot fi înfrînţi dacă soldaţii consideră profund nejust războiul ce le-a fost impus şi dacă din această cauză ei îşi fac pe front datoria formal, fără credinţă în dreptatea misiunii lor, fără însufleţire"**. Şi nu putem să nu amintim de o altă învăţătură, exprimată tot de Stalin, cu prilejul celei de a 24-a aniversări a Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie (6 octombrie 1941), în plin război, în momentele cele mai grele: **„Cauza noastră este dreaptă, victoria va fi a noastră"**. Amatorii de războaie de jaf şi cotropire să ia aminte!

În ultima vreme politica imperialiştilor a luat un curs primejdios pentru pacea din Europa şi din întreaga lume. Acordurile de la Londra şi Paris sînt menite să dea mînă liberă fascismului german, generalilor lui Hitler care au adus Europei atîtea suferinţe grele. Credincioase învăţăturii despre pace a lui Lenin-Stalin popoarele iubitoare de pace ale Europei îşi strîng rîndurile pentru apărarea cauzei păcii. Declaraţia conferinţei de la Moscova cheamă toate popoarele Europei occidentale să se ridice împotriva ratificării acordurilor de la Paris, împotriva reînarmării Germaniei de vest, împotriva politicii de blocuri, pentru un sistem de securitate colectivă cu participarea tuturor statelor europene, indiferent de orînduirea lor socială. Pacea se află de astă dată în mîini puternice. Mai puternice ca oricînd sînt forţele lagărului păcii şi democraţiei. Popoarele iubitoare de pace, printre care şi poporul nostru, au învăţat de la Lenin şi Stalin că pacea trebuie să fie apărată pînă la capăt. Vigilente, ele îşi vor întări neîncetat forţele pentru a nu fi surprinse nepregătite.

De o mare actualitate sînt în aceste împrejurări cuvintele tovarăşului Malenkov, rostite la 6 noiembrie 1949 în faţa Sovietului din Moscova: **„Nu noi, ci imperialiştii şi agresorii trebuie să se teamă de război. Ce ne spune experienţa istorică? Ea ne spune că primul război mondial dezlănţuit de imperialişti a dus la victoria Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie în ţara noastră. Experienţa istorică spune mai departe că cel de al II-lea război mondial dezlănţuit de imperialişti a dus la instaurarea regimurilor de democraţie populară într-un număr de ţări din Europa Centrală şi sud-estică, la victoria marelui popor chinez. Mai poate oare exista îndoială că dacă imperialiştii vor dezlănţui cel de al III-lea război mondial, acest război va fi mormîntul, nu al unora dintre statele capitaliste, ci al întregului capitalism mondial?"**

M. RADIAN

ZORI *deasupra* PATRIEI

Reportaj colectiv de: Camil BACIU, Petru VINTILĂ,
Constanța COPORAN și Ilarie MURGU

Deasupra mării cerul devine fumuriu. Apoi o bandeletă purpurie se ridică din valuri, încingînd zarea, și pescărușii încep să țipe și să se rotească, fugărindu-se. In acest ceas al zorilor ei sînt trandafirii, de un trandafiriu palid pe care numai scoicile de sidef îl au uneori și, astfel, legănîndu-se deasupra mării verzi, țipînd, ei spun: „bună dimineața". E primul salut cu care Republica întîmpină soarele: pescăruși chemînd deasupra apelor.

Trecînd prin Deltă, razele descoperă păserile în stufișuri. Aburi se ridică din apă, acoperind malurile, înconjurînd locuințele pescarilor, prinzîndu-se de funiile catargelor; și în această lumină cenușie-albastră toate capătă un farmec pe care de obicei îl au numai zările: par a se depărta, a dispare ca într-un început de călătorie. De cîte ori, o dată cu zorile, pescarii nu-și vor fi asemuit casele cu o flotilă care, slobozind fum pe hornuri, pare gata să ridice ancora!...

Inălțat deasupra acestor meridiane estice, soarele își aruncă razele peste Dobrogea, aprinzînd creste line de munți străvechi, înroșind vîrfuri de minarete, speriind vulpile furișate în nesfîrșitele lanuri de porumb, bătînd în geamurile vagoanelor de tractoriști.

„Bună dimineața, bună dimineața, tovarăși!" La ora aceasta, vara se deschid florile violet-albastre, pline de rouă, pe care poporul le numește „bună dimineața".

Trecînd deasupra Bărăganului și deasupra Siretului, soarele trebuie să se înalțe mult spre a-și continua călătoria; în fața razelor lui se află Carpații. In munții Buzăului, deasupra norilor pufoși, un tulnic ciobănesc cheamă; ecoul lui se rostogolește încet prin văi și, însoțită de aceste sunete grave și adînci, lumina se răspîndește peste Regiunea Autonomă Maghiară, peste întregul podiș al Transilvaniei, împurpurînd turnurile prelungi ale bisericilor, luminînd casele masive cu porți înalte, făcînd marii bivoli din ogrăzile colectivelor să sforăie supărați.

Trec spre ogoare femei cu marama înflorată: „Jò regelt kivánók elvtárs"; altele cu broboade negre și ochi albaștri: „guten morgen".

La această oră lumina a cuprins Bărăganul și Maramureșul. Pornesc haiturile cu plute și hăulesc: „hai noroc, măăi!"

Inainte de purpuriul răsăritului, dimineața primește lumina și căldura șarjelor de oțel ce vor deveni motoare, vagoane, tractoare...

Intră schimbul de zi la furnalele Hunedoarei și dinspre orașele nou construite un adevărat torent de oameni coboară spre uzină. Se revarsă pe ulițe luminile minerilor din Petrila, se toarnă prima șarjă de oțel la cuptoarele Reșiței. „Bună dimineața, tovarăși". „Jò napot kivánók, guten morgen, genosse!" Și parcă mai mult ca în oricare altă parte a Republicii, „norocul bun", „io szerencset"-ul, „guten morgen"-ul urate aci sînt expresia frăției celor ce muncesc, frăție făurită de-a lungul anilor, de-a lungul îndelungatei lupte duse sub conducerea partidului împotriva exploatatorilor, a propovăduitorilor „unității maghiare", a „unității germane", lupte duse sub conducerea partidului împotriva tuturor naționaliștilor, lupte în care s-a făurit această prietenie a romînilor, maghiarilor, sîrbilor, rușilor, evreilor, germanilor — a oamenilor care dezgroapă laolaltă cărbunele negru și făuresc laolaltă oțelul pentru toate clădirile albe și luminoase în care învață azi copiii lor, în care azi artiștii lor, poeții lor cîntă viața Republicii.

Rezoluția Biroului Politic al Comitetului Central al partidului nostru în chestiunea națională, (dată acum 6 ani), prevederile Constituției noastre asupra drepturilor egale ale cetățenilor aparținînd poporului romîn și minorităților naționale au căpătat viață în instituțiile Regiunii Autonome Maghiare, în însăși existența acestei regiuni, în școlile germane din Timișoara, în universitatea Bolyái, în cărțile de citire tipărite în limba idiș, în tătărește, ucraineană; trăiesc azi în cuvîntul deputaților maghiari, sîrbi, evrei, germani din Marea Adunare Națională, în realizările muncitorilor fruntași de diferite naționalități, care în strînsă unire luptă și muncesc pentru propășirea patriei lor, Republica Populară Romînă, pentru înfrumusețarea vieții lor.

...Mai bine de două meridiane a străbătut soarele deasupra patriei, trecînd din stufărișul Deltei pînă peste această țară a mineralelor.

In duduitul tractorului ce se afundă în pămîntul negru și umed, în vuietul oțelului topit, Republica își începe ziua de lucru.

Două lumi: de la moara primitivă de vînt — la puternicul tractor pe șenile! In această imagine se oglindește viața nouă a oamenilor muncii turci și tătari din Dobrogea. Hali Feni, Veli Bilal și Amet Ismail, de la S.M.T.-Independența, se simt și ei stăpîni ai acestei vieți noi...

Portul

Încremenită în spatele albului minaret al geamiei din Tulcea, secera lunii pălea cu repeziciune, ca şi cum s-ar fi topit pe cer. Lumina ceţoasă descoperi vasele ce se băteau de mal şi, deodată, din josul Dunării se rostogoli chemarea unui vapor: trei sunete lungi (bună dimineaţa), după care răspunsul, scurt (mulţumesc). Apoi, subţire, argintiu, răsună un „ceastuşki", o strigătură de care numai corul femeilor din Voronej ar fi fost în stare. Întîi o solistă recitînd — melodios, gutural, puternic ca şi cum ar fi chiuit — cîteva versuri, apoi, şugubăţ, pe trei voci, corul, aţîţînd parcă pe cel vizat, în vreme ce solista rostogolea un ultim „i-ho-ho-ho-ho..."

Ne-am îndreptat — fotoreporterul şi cu mine — înspre locul de unde venea zvonul şi, trecînd printre lăzile ce se deşertau în barcaze, am intrat în curtea Oficiului de valorificare a peştelui. La o masă, în jurul unei movile de peşte mărunt şi argintiu, un grup de fete cînta. Solista închidea ochii pe jumătate la notele cele mai de sus, basmaua i se lăsa pe frunte, apoi, cu o scuturătură uşoară, o înlătura, sălta umerii şi o lua de la capăt, surîzînd, alintîndu-se, făcînd atîtea ghiduşii cu vocea, cum numai un mim ar putea-o face cu tot corpul. In vremea asta mîinile i se mişcau repede, curaţînd peştele de solzi.

„Oh, Nataşka, oh, Paraşka
la tibia savietuiu ... "

De astă dată s-au adaugat corului un bariton şi un bas, apoi alte femei. Toate aceste glasuri intrau tocmai la măsura potrivită, ca şi cum ar fi fost înscenată o repetiţie de spectacol, iar dirijorul s-ar fi ascuns sub înfăţişarea vreunui pescar bărbos care umbla în apropierea mea, conducînd corul numai din clipitul ochilor sau mişcîndu-şi barba.

Vreme de un sfert de oră apoi, conduşi de Grigori Jucov, am suportat o iarnă grea, în halele unde vînatul (animale, păsări, pescărie) e păstrat la o temperatură de minus optsprezece grade. Scăpînd jos un peşte argintiu, eram cît pe-aci să-l sparg şi l-am aşezat în grămadă ca pe o figurină. Erau cantităţi uriaşe, stivuite, separate, sortate, strălucind de curăţenie şi de promoroacă. Oamenii lucrau cu căciuli, cu botfori şi înmănuşaţi. Cînd am ieşit, dimineaţa de toamnă mi s-a părut aburită de căldură.

— Eh, aşa construcţie ca a noastră — a spus Jucov — mai rar... Da' ca să-i vedeţi pe pescari, trebuie să mergeţi la Sulina... N-aveţi timp? Eh, asta nu-i bine! Cine cunoaşte cum lucrau pescarii noştri lipoveni înainte — cînd trebuiau să dea jumătate din peşte chiaburului care avea cherhanaua — şi cînd îi vede acum, cu taliene noi, cu cuttere... Păi, atunci, tovarăşe, chiaburul te pîndea din păpuriş cu arma... poc! „Ce pescuieşti, mă, unde-mi place mie?" Reclami? Vai de tine! Imediat te umfla! Chiaburul-ataman, jandarmul-ataman, negustorul-ataman, numai pescarul-golan. Acu-i pescarul ataman...

Şi fără să se milostivească de noi, care ascultam înciudaţi că n-avem timp să mergem pe baltă, fără să ştie că asemenea imagini îl aţîţă pe reporter mai rău decît tutunul pe fumător, Grigori Jucov a continuat, domol, vorbind despre cormorani, drumuri în păpuriş, staţii de radio şi cuttere moderne...

Sute de ani i-a ameninţat marea pe pescari cu băurile ei. Dacă vreodată codrii au avut o mumă a pădurii, lacurile o ştimă a lacurilor şi cîmpiile vîntoase, marea a avut valul, furtuna, adîncul, moartea. Ieşitul la pescuit era un soi de plecare la război. Se întorcea cine scăpa cu viaţă. Republica a adus acum vase moderne, mari, a adus cuttere, taliene noi. Cînd pescarii pleacă pe mare, soţiile lor nu mai privesc spre larg plîngînd.

Formele au fost pregătite din vreme. Acum se face turnarea. La fiecare nouă şarjă, zorile par a năvăli în atelier...

În zare se profilează acum moderna flotilă de pescuit. S-a pus o botniţă adîncului.

★

Luîndu-ne rămas bun de la Jucov, am coborît spre ţărm.

Un marinar voinic, cu un cîrlionţ blond căzut pe frunte, curăţa fereastra cabinei, în vreme ce mormăia fericit şi zîmbitor:

„Oh, Paraşka, oh, Nataşka..."

Făcea parte, pare-se, din acelaşi cor. Era o adevărată conspiraţie de voie bună şi tinereţe. Am socotit atunci că există conspiraţii la care poţi să aderi fără să chibzuieşti prea mult, astfel că am urcat micul podeţ — cam oblic pentru un citadin — murmurînd:

„Oh, Paraşka, oh, Nataşka".

Ceaţa se risipise şi soarele se ridicase atît de sus că, nici vorbă de zori nu mai putea fi.

Baş-Punar

Drumul urca uşurel pe un deal, apoi, în faţa noastră apăru o adîncitură, o căldare mărginită de stînci de calcar roşietic, aşezate în foi subţiri, mîncate de vreme şi iată, acesta era Baş-Punarul[1]).

Trecusem, prin cîţiva paşi, în peisajul Asiei Mici. De jurîmprejur, de prin peşterele şi găurile stîncilor, ieşeau croncănind ciori sau îşi luau zborul porumbei. În trei unghiuri se înălţau trei mori de vînt cu aripile cîrpite şi legate bine cu sîrmă. Pe uliţe treceau spre cişmea femei cu feregea, îmbrăcate în negru din cap pînă în picioare, păşind iute, fără să vorbească, şi în urma lor un băiat mîna o saca trasă de un măgăruş. Totul părea cufundat într-o pace neturburată, nefirească, ca şi cum ziduri de nepătruns ar fi izolat această aşezare de lumea din jur.

Şi iată că, deodată, un duduit depărtat ne tulbură încîntarea. Era motorul, niţel înfundat, al unui tractor, şi în curînd silueta masivă a acestuia apăru pe una din creste, alături de o moară de vînt. Poate, niciodată, un djin[2]) n-a reuşit să vrăjească totul numai înfăţişîndu-se, aşa cum a făcut Halil în dimineaţa aceea. Din depărtare i-au răspuns alte duduituri — erau tractoarele lui Amret şi al lui Veli. Mustafa opri motorul, făcu un ocol şi dispăru. Apariţia lui însă, spărsese imaginea acelor ziduri de nepătruns, iar mica moară de vînt tremura uşor în adierea dimineţii, ca un bătrînel care se pregătea să strănute.

Am coborît în sat. Am vizitat gospodăria colectivă şi am ascultat unele păţanii. Am fost apoi la şcoala cu limbă de predare turcă, şcoală cu două cicluri (clădirea ciclului doi e încă la roşu), am vorbit cu învăţătorii (acest sătuc odinioară plin de analfabeţi are azi 13 cadre didactice şi 100 de elevi), am asistat la nişte repetiţii de dansuri turceşti, am aplaudat un kureş[3]) improvizat, am mîncat pide (plăcintă), iar seara am ascultat basme. Unul dintre acestea e cel cu „Ali-Baba şi cei 40 de hoţi". Dar, trecut prin folclorul tătăresc şi povestit de învăţătorul Mîrzali, vorbea despre un oarecare Şamanta Baba, căpetenie de tîlhari vicleni şi plini de fantezie.

Mai noi şi intrate în folclorul satului sînt însă alte poveşti. Prima ar fi cam aşa:

Între stînci, lîngă o cişmea cristalină, trăiau nişte oameni săraci, săraci. Nu venea nimeni la ei, numai perceptorul şi jandarmul. Apoi, cîţiva ani după marele război, o parte din ei s-au strîns să lucreze laolaltă pămîntul şi au adus şase boi, şapte cai, vreo cinci pluguri şi patru căruţe. Primul a fost secretarul organizaţiei de bază, şi după el încă şapte, opt.

— Ei, moş Abduraman, dar ăsta nu-i basm.

— Oh, ghiuzel, ghiuzel, masal (oh, frumoasă, frumoasă poveste)! Dumneata, arcadaş[4]) ai carte. Numără acum boii, numără oile, numără caii. Dar scoală-te pentru asta de dimineaţă, să ai vreme.

Chiar dacă m-aş fi trezit de cu noapte n-aş fi avut timp. Gospodăria a ajuns în anul acesta la peste şase sute de oi, la patruzeci de cai, treizeci şi cinci de boi, tot atîtea capre. Am putut doar să văd remiza pentru cereale, care se întindea pe patru sute treizeci de metri pătraţi şi în care, fără cazną, ar încăpea multe din casele Baş-Punarului.

Dar mai frumoasă decît povestea cu oile, e întîmplarea lui Bekir Zekeria — despre care toţi îşi amintesc cum s-a socotit înainte de a intra în colectivă.

Era într-o dimineaţă. Porumbeii zburau peste sat şi jos, la colectivă, oamenii strigau şi glumeau, aşteptînd avansul. Bekir, tăcutul, are doi băieţi şi o fată Ulvie — care de cînd e colectivistă nu mai poartă nici feregea. De la atîtea braţe se adunaseră cinci sute şi cincizeci şi şase zile-muncă. A luat grîul, a luat porumbul, secara, banii, lîna, zahărul... A luat... a luat... Banii se pun în buzunar, din lînă se face o legătură, zahărul încape în pungi — dar ce te faci cu cerealele? În saci! Şi sacii? În căruţe. Bekir umbla ca beat pe lîngă care, împingea pe unul, pe altul, băieţii se ciocneau între ei, nu mai avea nimeni loc pe uliţă din cauza lui Bekir Zekeria, care-şi ducea acasă nouă căruţe încărcate. „Ei ţin-te acum, hambarule, ţin-te, podule"...

— Ei, ce spui, ziarist-arcadaş de povestea asta? Ai scris-o? Selam la rîm [5]); eu am plecat...

— Dar lăsaţi basmele — au spus în acelaşi timp Ismail Mustafa şi Nenzat Mîrzali, învăţătorii care ne însoţeau. Aşteaptă la şcoală echipa de dansuri...

Abia întorşi de la lucru, oamenii nu se putuseră îmbrăca cu straiele naţionale. În schimb cîntau cu asemenea pasiune că însăşi lovitura lină a mîinii în dairea, degetele săltate pe darbuka, zili-maşaua [6]) — ca o castagnetă prelungă vibrată în palmă, închipuiau un dans. Cu ochii umezi, strălucitori, mişcîndu-şi sacadat capetele brune, cîntau gutural, urmărind mişcările unduioase ale lui Mustafa Halil, care cu cîteva ore înainte trecuse cu tractorul pe lîngă bătrîneasca moară de vînt.

Se făcuse întuneric. Cînd am ieşit satul dormea şi nu se vedea departe decît geamul luminat al colectivei. Ne-am dus la hogea — care şi el e colectivist — şi pînă tîrziu l-am ascultat pe Mîrzali povestind basme tătărești — din care melodia constituie o parte organică — stînd tolăniți pe perne și rogojini sub frumoase broderii cu motive geometrice, îmbinate într-un labirint de unghiuri și arcade ascuțite.

---

[1]) In limba turcă: fîntîna mare sau prima fîntînă.

[2]) Duh

[3]) Lupte populare tătăreşti

[4]) Tovarăşe

[5]) Să fii în pace!

[6]) Instrumente muzicale turceşti de percuţie.

Am vorbit de feregea, de obiceiuri de nuntă și botez, am vorbit despre însămînțări, tractoare, despre ce aveau ei de gînd să facă. Ismail învață pe alții și vrea să învețe, Mîrzali învață pe alții și vrea să învețe. „Satul ăsta de-abia trebuie să învețe, arcadaș... Ceea ce s-a făcut pînă acum e numai așa, o treaptă, sînt de-abia zorile, arcadaș...“

Echipa lui Feri Bálint

Pare ciudat că, atunci cînd mă gîndesc la vreunul dintre ei, îmi apare în minte întreaga echipă. Și, totuși, nu e de loc ciudat. Fiecare dintre ei e atît de legat de ceilalți, atît de alături de echipă, încît înlocuirea mintală a imaginii unuia cu a totului, e firească... Uite-l pe Schuster, cu figura lui bălană de țăran sas. Cînd echipa merge bine, Schuster cel înalt și blond poate să-ți vorbească ore în șir despre subiectu-i preferat: copiii lui. Cînd colectivul are greutăți și „mecanismul echipei“ — cum spune el, închipuindu-și parcă prin asta un ceasornic — nu merge bine, atunci blondul și înaltul Schuster e posac și toată ziua trebăluiește încruntat la oalele lui de turnare. La fel e și prim-topitorul Dinu. Omul ăsta are o gramatică ciudată... La el, persoana întîi la plural pare că a luat locul celei la singular. Spune: „noi, echipa noastră, sîntem primii în întrecere“, „noi am făcut astă-vară o sumedenie de excursii la Tușnad și Predeal, împreună cu nevestele noastre“... Francisc Bálint —-Feri, cum i se spune — țăranul ungur care în anii noștri a învățat meseria complicată de oțelar și tot acum a devenit maistru-șef al echipei, e în stare de orice sacrificiu pentru ea. Și dacă-i iei pe rînd, pe toți, și-i cunoști cît de uniți sînt în munca și viața lor, îți dai seama de ce echipa aceasta e atît de tare.

Am vizitat de curînd uzina de tractoare „Ernst Thälmann“ și i-am văzut la lucru. Era într-o perioadă cînd voiau să-și recîștige rămînerea trecătoare în urmă în întrecerea pe care o poartă cu echipele maiștrilor Dezsi și Csuros. Lucrau atunci în schimbul de noapte... Da', și-n noaptea aceea au dat cinci șarje de oțel manganos și patru de oțel carbon... Zece tone de oțel peste plan... Le-am urmărit lupta unită și am fost martora unor momente impresionante...

Schimbul începea la ora opt seara. La șase fix, Erwin Schutz a apărut pe ușa oțelăriei. Era nerăbdător; parcă-l văd frămîntîndu-și între dinți luleaua și dezbrăcîndu-și din mers haina de piele. Privea la cuptoare și-și făcea, desigur, socoteala în ce stare urma să le primească echipa lui, peste două ore. Pe urmă a venit Feri Bálint, Antal Virtyó — Anti-bácsi, cum i se spune — Dinu, Solom, Dumitru, Gheorghe Fleică, Pötoky, Puia... Au început pregătirile. Asistam parcă la o acțiune de front. Cu operativitatea aceea caracteristică desfășurării bătăliei, cu prevederile ei calculate strategic, cu mișcări iuți și sigure. Se aduceau materiale, fier vechi, se curățau oalele de turnare...

Timpul trecea. Era opt fără cinci minute. Dar lipsea Schuster. Ce curios! Tocmai el, atît de conștiincios, să lipsească, în ziua cînd se hotăra situația echipei... Dar Schuster nici nu se gîndea să lipsească. Ușa s-a deschis brusc și olarul a apărut gîfîind:

— Am fost la „Alimentara“... Am plătit niște unt, dar n-am mai apucat să-l iau, că întîrziam...

Ce s-ar mai fi rîs în timpul liber de pățania asta... Atunci, însă, nu era vreme de ascultat și discutat așa ceva. Era opt fără o secundă și schimbul a început. Adică primul asalt al bătăliei. S-au împrăștiat toți, pe toată întinderea oțelăriei. Și, deși erau răspîndiți pe sute de metri pătrați, simțeam că alcătuiau împreună o singură forță care lucra... Bálint s-a dus să ajute reparația de la cuptorul 1. Îi urmăream mișcările. Parcă erau sincronizate de un nevăzut ceas, cu ale topitorilor cuptorului. La cuptorul 3, în sprijinul lui Dinu și al lui András Demeter a venit imediat turnătorul Prömm și Schutz. Au început să pregătească împreună elaborarea șarjei... La cuptorul 4 era o defecțiune: echipa lui Csuros lăsase neschimbat capacul care se rupsese. În sprijinul topitorului Solom au sosit Schuster și alții.

A început o muncă încordată. Nu mai auzeam nici glasul lui Schutz, cu tărăgănarea aceea pe care o dă în romînește obișnuința vorbirii în germană, nici puternica voce a lui Anti-bácsi, care va intra în curînd în corul uzinei, nici suduielile lui Solom la adresa tuturor răngilor și lopeților neascultătoare. Oamenii începuseră să se înțeleagă mai mult prin gesturi...

Curînd hala s-a luminat orbitor și oțelul cuptorului 3 s-a revărsat ca dintr-o cascadă în imensa oală. Echipa de turnători trebuia să intre în acțiune. Simțeam că tînărul Prömm era emoționat. Ca și tovarășul lui, Schuster. Echipa lor era descompletată: Cerchez era la odihnă, iar Pötoky în concediu medical. Din patru oameni rămăseseră doar doi. Puteau ei oare face față, sau trebuiau să ceară ajutor de la cuptoare? Pînă la urmă au hotărît să lucreze singuri, ca să nu stînjenească munca de la cuptoare...

Limbile ceasului înaintau. Echipa lui Feri stătea bine. Se turnase o șarjă de oțel manganos și una de oțel carbon. Pe fețele lui Schuster și Prömm curgeau rîuri de sudoare. Poate că tînărul Prömm se gîndea iar la vreun ajutor, pe care totuși se încăpățîna să nu-l ceară, cînd deodată a apărut lîngă el Dumitru:

— Prömm, dă-mi voie mie... Tu mai stai puțin.

Martin Prömm, utemistul din Codlea, l-a privit o clipă ca pe o vedenie apărută dintr-o dorință prea mult frămîntată. Apoi figura i s-a luminat și pe ea citeai numai dragoste și recunoștință. Cîte gînduri nu i-or fi trecut atunci prin minte, flăcăului acela care, de cîte ori spune că e german, adaugă: „din Republica Populară Romînă...“!

★

Echipa de turnători s-a întărit. În afară de Dumitru a mai venit și Schutz, și András Demeter. Oțelul venea mereu și treaba mergea din ce în ce mai bine; dacă și Feri Bálint, care în timpul lucrului e deobicei foarte tăcut, rîdea adineauri... Solom i-a povestit că, atunci cînd fusese numit ca maistru-șef, se temea că „o să-i protejeze pe ungurii lui, și-o să-i persecute pe romîni și pe sași“...

— Și acum te-ai convins că nu e așa? — l-a întrebat Feri după ce și-a potolit rîsul. Solom a mișcat mai departe ranga și nu i-a răspuns. De-abia într-un tîrziu s-a uitat la el și i-a zis mucalit:

— Păi, dacă ți-am spus ce prostie am crezut atunci...

... Era ora cinci și jumătate și echipa dăduse patru șarje de „manganos“ și trei de „carbon“. Toți presimțeau victoria, dar nimeni nu vorbea de ea. Ce rost ar fi avut? Dădeau alte șarje... Timpul trecea... Și ca un ceasornic al turnătoriei, oțelul nu mai avea parcă lumina aceea violentă din toiul nopții: apăruseră zorile. Zorile patriei...

— La ce te gîndești, tovarășe Schuster?

— La nimic, Dumitre... Ba da... Ma gîndeam ce liniștiți dorm acum, în zori de zi, copilașii mei... Dar despre micuți o să-ți spun mai tîrziu... O să-ți arăt și fotografia lor cea nouă... Acum, hai să turnăm... Se face ziuă...

Popas la Petrila

Înaintea zorilor, cu mult înainte de trîmbițatul cocoșilor, pe Valea Jiului se aprind luminile. Mii de ferestre prind să licărească în noapte, nemișcate ca mii de lămpașe de miner atîrnate pe pereții unor nevăzute abataje. Oamenii se pregătesc să coboare în mină.

Nu mai fusesem în mină de cărbuni. Văzusem mina de fier a Ghelarului, cea de aur de la Roșia Montana. Spre deosebire de acestea, aci mecanizarea era izbitoare de la primii pași: galerii încăpătoare, locomotive electrice, cratere, scocuri oscilante. Încă nu în toate abatajele au pătruns acestea, dar unde mai vezi roabele, tărgile de cărat?

— Roabe, tărgi de cărat? — spune călăuza mea. — Au fost și din astea. Acum — locomotivele electrice: multe de-abia împlinesc anul. Se căra pe vremuri și cu un soi de ladă cu mînere...

Trecem prin „rostogoluri“, spre abataje. Scări înguste, locuri de trecere strîmte. Călăuza merge cu atîta siguranță și mă așteaptă cu asemenea îngăduință, încît pășesc peste grinzi, cabluri, spărturi, cu aerul unui vechi miner, scăpînd ca prin minune de toate colțurile de stîncă, datorită numai și numai rezistenței șepcii de miner.

La locul de „înaintare“ a echipei lui Kibedi, Petre Niculae și Carol Szokacs așază o grindă în armătură. În curînd pușcătura va zdruncina întreaga galerie, va desprinde tone de stîncă și grinda va trebui să rămînă neclintită. De aceea, înălțați pe vîrful picioarelor, amîndoi lucrează cu deosebită migală, încordați, strălucind de sudoare, înțelegîndu-se din ochi.

Trecem mai departe, sărind peste vagoane încărcate cu minereu (trenul staționează datorită unui mic carambol), urcăm și coborîm la abataje, apoi, înainte de plecare, călăuza mă întreabă:

— Vreți sifon?

— Da. Aveți aici o mașină pentru acid?

— Avem o uzină întreagă.

În peretele de stîncă e o ferestruică cu oblon. Meșterul dinăuntru se lasă nițel așteptat — deh, om cu funcție deosebită! — apoi apare zîmbitor, întinzîndu-ne două borcane cu sifon.

— Nu, nu beți — spune călăuza. Și — ca sfidare a țuicii și șliboviței — scoate dintr-un buzunăraș o sticluță de sirop roșu, turnîndu-mi o cantitate care ar provoca un atac de cord oricărui gheretegiu cu limonadă de prin piețele Bucureștiului.

— Bea și dumneata.

La muncă împreună, împreună și în orele de odihnă. Minerii Kibedi Adalbert, Siklodi Arpad și Moldovan Iosif de la mina Petrila obișnuiesc adesea să se întîlnească în timpul lor liber.

INOVATORUL

Ce era Mendel Zilberman pînă acum zece ani? Un om de categoria a IX-a, bun doar de pus la muncă, demn să-l batjocorească, să-l schingiuiască sau, chiar, — aşa cum s-a întîmplat cu mii şi mii dintre concetăţenii săi în 1941 — să-l împuşte orice huligan! In acele vremuri munca nu-i putea aduce evreului Mendel Zilberman decît suferinţe. De aceea el ura munca blestemată pe care trebuia s-o presteze pentru diverşi patroni — în rarele împrejurări cînd găsea vreun loc de muncă plătit — şi mai ales ura acea blestemată muncă obligatorie, pe care trebuia s-o presteze, sub baionetele jandarmilor fascişti antonescieni, în timpul războiului.

Dar timpurile acelea au apus de mult. Zilberman, cetăţeanul de categoria a IX-a de altă dată, a devenit şi el un om egal cu ceilalţi oameni ai muncii, liberi acum cu toţii de orice asuprire. În aceasta stă rădăcina bucuriei şi dragostei cu care strungarul Zilberman de la Centrul Mecanic-Iaşi priveşte munca sa.

Nu e de mult de cînd comuniştii de la Centrul Mecanic, întruniţi în adunarea generală a organizaţiei de bază, au propus şi au aprobat candidatura lui Mendel Zilberman, strungarul inovator în etate de 33 de ani. Şi dacă membrii organizaţiei de bază i-au susţinut atunci candidatura, aceasta s-a petrecut tocmai pentru că mulţi dintre ei i-au simţit direct sprijinul, pentru că priceperea şi dragostea lui de muncă sînt azi lucruri cunoscute de toţi tovarăşii săi.

Într-adevăr, deşi temeinic nu a putut să se califice în meseria de strungar decît abia după 23 August 1944, Mendel Zilberman a izbutit să-şi însuşească tehnica şi să devină un priceput inovator. Prima inovaţie a făcut-o încă în 1950 cînd a construit dispozitivul pentru strunjirea lagărelor de bielă la tractorul „Lanz". A doua a fost în 1951 — dispozitivul pentru frezarea unor carcase pentru tractoare. A treia a constat în construirea a două aparate cu ajutorul cărora se execută, într-un timp scurt, cu mijloace mecanice, linia de arbore a tractoarelor I.A.R. şi K.D., operaţie care pînă atunci se executa manual. (Cîte sute de asemenea linii nu au fost confecţionate pînă acum, cu ajutorul inovaţiei lui Zilberman, la tractoarele S.M.T.-urilor din regiunile Iaşi, Bacău şi Bîrlad!). A patra inovaţie...

Dar să ne oprim. Că dac-ar fi să înşirăm toate inovaţiile lui Mendel Zilberman, am transforma această corespondenţă într-un tratat tehnic. Am fost totuşi curios să aflu ce număr de inovaţii a realizat. Dar nici Zilberman însuşi n-a putut să-mi dea o cifră precisă. Poate zece... Poate mai multe... Mi-a fost însă destul faptul că, atunci chiar cînd l-am vizitat la Centrul Mecanic, l-am găsit lucrînd la o nouă inovaţie. Cu o cheie în mînă, controla, şurub cu şurub, toate părţile unui aparat nou creat: o maşină pentru laminatul oţelului exagonal.

Cînd l-am întrebat cum i-a venit ideea, mi-a răspuns simplu:

— Iată am găsit ţeava unui tun capturat de la fascişti. M-am gîndit: ce întrebuinţare mai bună s-ar putea da unei ţevi de tun decît s-o silesc să lucreze pentru pace? Şi din arma ucigaşă am făcut valţurile unui mic laminor. Iată cum o fostă ţeavă de tun, în loc să împroaşte moarte, se va învîrti, va lamina oţel şi va ajuta ca Centrul nostru să-şi îndeplinească mai bine sarcinile ce-i revin din aplicarea Directivelor Partidului cu privire la dezvoltarea agriculturii...

★

L-am văzut mai tîrziu, plecînd spre casă. Se grăbea.

— Te duci la vreun spectacol? Sau alt ceva te cheamă repede acasă?—l-am întrebat.

— Nu, mi-a răspuns el. Azi nu am plănuit nici un spectacol. Nici nu ştiu încă ce voi face, dar am promis soţiei şi fiicei mele că voi veni mai devreme...

— Vreun eveniment în familie?...

— Eveniment nu, pentru că, de fapt, a devenit de mult obişnuinţă pentru noi: fetiţa mea, Ana, a adus ieri notele pe pătrarul I. E elevă în clasa a IV-a...

— Şi?

— Şi n-are la nici un obiect mai puţin de 5 !... Merită să-i răsplăteşti silinţa venind mai devreme acasă, şi dăruindu-i ei ziua de azi? Eu, la vremea cînd eram copil, nu puteam avea parte de asemenea bucurii...

Avea dreptate şi nu m-am îndurat să-i mai răpesc nici un minut din timpul pe care-l datora fetiţei sale. L-am lăsat pe inovator să se grăbească, pentru a se bucura cît mai mult de acea fericire a copilului său, de care, cum spune el însuşi, la vremea copilăriei el n-a putut avea parte...

După o corespondenţă primită de la
Lazăr BENEŞ
corespondent — Iaşi

Ciocnim borcanele.

— Şi de cînd e deschisă „uzina" asta?

— De trei zile.

Încălzit, cu gîtul asprit de praful sterilului şi al cărbunelui, minerul poate bea sifon rece în abataj. Din camera de stîncă a meşterului sifonar, apa aceasta acidulată ajunge rapid în toate ungherele minei.

Urcăm. După mulţumirile adresate călăuzei, urmează un duş fierbinte în baia minei, apoi plec spre casa lui Adalbert Kibedi. Cu o zi înainte fusesem la Haidu Iuliu — dar nimerisem într-un moment nu prea potrivit — ortacii veniseră să-şi primească banii cuveniţi peste salar (datorită aplicării graficului ciclic) şi Haidu tot socotea miile de lei — atît lui Cibi... atît lui Stanciu... N-am reuşit decît să ajut la facerea unui calcul contabilicesc. Am trecut pe la Mihai Ştefan; nu era acasă: plecase la Praga, la o conferinţă internaţională a minerilor.

Iată însă că la Kibedi era şi Iosif Moldovan, un miner între două vîrste, şi un ortac voinic, buclat şi zbîrlit, Siklodi Arpad, cu toţii gata să răspundă la tot soiul de întrebări reportericeşti. Dintr-o deformare profesională, înainte de a apuca să vorbim despre producţie, am deschis vorba despre literatură. Apoi conversaţia a avut loc în romîneşte şi ungureşte, repede-repede (aveam cîteva ceasuri la îndemînă şi voiam să ştiu totul) cam în felul următor (în ceea ce priveşte conţinutul):

Kibedi — Ce să facem toată seara, dacă aici nu vin prea des teatrele, concertele decît din an în paşte?

Siklodi — Atunci, ce să facem?

Kibedi (rîde) — Tu taci. Mai întîi apucă-te şi citeşte. Mai învaţă cîte ceva.

Reporterul — Dar aveţi un club foarte frumos.

Kibedi — E frumos. Avem şi o orchestră şi cor. Dar să vină şi teatrele din alte oraşe. Uitaţi-vă, soseşte duminică ansamblul de estradă din Bucureşti. A început o ceartă pentru bilete, mai rău ca pentru fotbal. Numai că nu iese bătaie...

In vreme ce spunea asta, mi-am amintit că altădată sălile de cinematograf ale Petroşanilor erau goale. Acum biletele la film se dau cu cîteva zile înainte. Setea de cultură a oamenilor de aici nu poate fi ostoită cu micile picături ale turneelor din Capitală, nici măcar cu spectacolele Teatrului de Stat din Petroşani (cu toate frumoasele sale realizări).

Intre timp, Siklodi se posomorîse. Băiatul acela voinic, rumen, îşi lăsase nasul în jos, tăcea şi urechile îi ardeau.

— Ei, ce-i cu tine? i-a spus Moldovan pe ungureşte. Siklodi a mormăit ceva. Am aflat că se ruşinase. Şi am înţeles deodată că, aşa mare, solid, cu bucla căzută pe frunte, pătimaş — Arpad Siklodi are o mare curăţenie sufletească; pentru că numai cei care sînt curaţi sufleteşte se pot întrista cu adevărat pe ei înşişi. De altfel l-am şi trădat acum pe Arpad Siklodi căruia i-am promis să nu spun nimănui despre acest lucru — întrucît el o să se apuce serios de citit, angajament pe care şi l-a luat în faţa lui Kibedi şi a lui Moldovan, bătînd mîna cu toţi musafirii. Evident, nimeni nu i-a cerut să se călugărească, ca să-l citească pe Bella Illés şi nici n-ar fi necesar...

Mă miram că cei de faţă — mai toţi erau unguri — nu vorbeau ungureşte între ei de loc, chiar dacă se lămureau unul pe altul asupra vreunei expresii romîneşti.

A doua zi, culturalul sindicatului mi-a explicat: pe Valea Jiului trăiesc laolaltă romîni, unguri, cehi, polonezi. Muncitorii străini au fost aduşi cu zeci de ani în urmă spre a deschide calea spre minereu. Zeci de ani au lucrat alături, au făcut greve împreună. Au învăţat fiecare mai multe limbi. Şi pentru că politeţea cere să vorbeşti în limba pe care o înţeleg toţi, dacă sînt zece romîni şi un ungur, toţi cei zece romîni vorbesc ungureşte. Şi invers.

Pentru a înţelege însă această prietenie stînsă, pentru a înţelege de ce Cornel Cenuşă îşi învaţă ortacii unguri cu atîta dragoste, de ce Kibedi se ceartă cu administraţia pentru Petre Nicolae, trebuie să vizitezi mina. Oamenii aceştia, aplecaţi pe perforatoare care aruncă în aer adîncurile, oamenii aceştia cu feţele înnegrite de cărbune nu pot fi decît prieteni. Zecile de ani de luptă comună pentru un codru de pîine, împotriva capitalismului — şi lupta comună de astăzi pentru a smulge pămîntului cît mai mult cărbune şi a-l dărui patriei, i-au unit într-un mănunchi de nedesfăcut...

Am plecat tîrziu de la Adalbert Kibedi pentru a mă duce la Petroşani. Era trecut de opt şi minerii se îndreptau spre şut, dinspre toate ogrăzile, pe toate uliţele, venind cu trenul mic, trecînd peste linia ferată. Işi strigau — şi strigau aşa de tare că valea răsuna: — noroc bun!

Datorită tuturor acestor şiraguri de lumini ce se îndreptau spre galeriile subterane, datorită saluturilor, a puternicului și gălăgiosului du-te-vino, am avut impresia că mă aflu înaintea zorilor. Fiind deci — din toată inima — în subiect, am părăsit Pecica avînd conștiința reportericească liniștită pentru moment.

Impreună

Din punct de vedere geografic, comunele Pecica și Rovine din regiunea Arad nu pot fi deosebite. Pe o lungime de peste trei kilometri, de la gară pînă la ultima casă, se întind, în aceeași linie, cele două localități.

Călătorul neprevenit nici nu bagă de seamă cînd a ieșit din Pecica și cînd a intrat în Rovine. Fiindcă, la un moment dat, două case lipite zid la zid țin de două unități administrative distincte. La Pecica e un sfat popular, iar la Rovine altul. Locuitorii celei dintîi sînt, în marea lor majoritate, romîni, iar cei din Rovine, unguri. Dar o îndelungată istorie comună și o strînsă conviețuire au așezat aceeași pecete pe aceste localități atît de apropiate geografic, încît de fapt alcătuiesc, în prolifica pustă a Mureșului, o imagine unitară, ca două pagini ale aceleiași cărți.

Strada principală din Pecica e de fapt, în prelungirea ei, și strada principală din Rovine. Copaci plantați pe margini dau străzii largi înfățișarea unui bulevard, iar în mijlocul localității, un parc îngrijit laolaltă de pecicani și de rovineni întărește impresia călătorului c-a intrat nu în două sate alăturate, ci într-un orășel.

Dar la două sfaturi populare deosebite se impun, din prima clipă, atenției noului venit, instituții comune. Și ceea ce este semnificativ e faptul că ele țin de domeniul culturii, locul în care se lasă a fi sezisate, poate cel mai repede, prietenia și colaborarea strînsă între oameni de graiuri diferite. Aci, pentru cele două comune alăturate, funcționează un singur cămin cultural.

M-am nimerit în îndepărtata localitate din cîmpia arădană tocmai în ziua de 7 Noiembrie, cînd avea loc încununarea festivă a unui efort comun al locuitorilor din Pecica și Rovine: inaugurarea clădirii căminului cultural. Săptămîni de-a rîndul înainte, localnici romîni și maghiari, cunoscători în lucrări de zidărie, lemnărie și zugrăveli, au lucrat cot la cot la noua înfățișare a căminului lor. Pe pereții impunătoarei săli de festivități zugravii au exprimat, în linii și culori, motive artistice comune, inspirate vădit dintr-o îndelungată conviețuire. Influențate reciproc, acele două arte populare dovedesc în îmbinarea liniilor și a motivelor florale, ca și în amestecul de culori, o trainică inspirație comună. In aceeași sală a căminului, plină pînă la refuz, stăteau pe băncile și scaunele alăturate, într-un pitoresc și prietenesc amestec, țărani romîni din Pecica și țărani maghiari din Rovine. Scena oferă același peisaj de prietenie și frățietate. Fiecare număr al programului artistic era anunțat de către două tinere instructoare de pionieri ale școlilor localnice: Borțiș Maria și Kelemen Magdalena. Ieșeau în fața cortinei, braț la braț ori ținîndu-se de mînă, surîzătoare, cu obrajii îmbujorați, vestind în limba romînă și maghiară punctul următor al programului alcătuit din cîntece, dansuri și recitări.

La Pecica s-a petrecut o întîmplare ce merită a fi povestită și trecută mai departe. Aci trăiesc, de multe zeci de ani, și cîteva sute de țigani. Se știe cum trăiau ei altădată: muzicanți sau spoitori, oamenii aceștia de o remarcabilă sensibilitate, cu privirile lor pline de nostalgie și adîncă tristețe, ofereau imaginea unei dezolante și nedrepte izolări. La hore și baluri, țiganii nu aveau dreptul să participe decît ca muzicanți. Dar azi nicăieri în patria noastră nu mai poți întîlni un asemenea peisaj discriminatoriu. Iar la Pecica-Rovine s-a petrecut un lucru mai grăitor ca multe altele. Invățătorul Vasilievici George a fost numit la școala nr.3 din Pecica. La școala unde mai toți elevii erau copii de țigani. Vasilievici George s-a apropiat cu dragoste de elevii săi. I-a învățat romînește. Dar și învățătorul a deprins, nu după multă vreme, să vorbească în pitorescul grai al elevilor săi. Și, sfătuit de conducerea căminului cultural, i-a atras, duminică de duminică, la manifestările și serbările căminului. Acuma, în orchestra semisimfonică a căminului cultural din Pecica-Rovine, alături de șapte maghiari și nouă romîni, cîntă bucăți grele din Brahms și șapte muzicanți țigani. Și învățătorul Vasilievici George nu s-a mulțumit cu atîta. Nu s-a oprit aci. A tradus în limba țigănească „Povestea pescarului și a peștișorului" de Pușkin. Și într-o bună zi, la emisiunea locală a centrului de radioficație, din zeci de difuzoare a răsunat un semnal nou pentru ascultători:

— Așuné! Așuné!

Pe țigănește, asta înseamnă „atențiune, atențiune". Și-a urmat, în graiul țiganilor, lectura minunatului basm al marelui scriitor care a zugrăvit în poemul „Țiganii", turburătoarea și pasionata iubire dintre Aleko și Zemfira.

La căminul cultural din Pecica-Rovine sînt, ca la oricare alt cămin, diferite resoarte: agrotehnic, cerc literar, cerc de teatru, de dansuri etc. Fiecare e condus de către un romîn și un maghiar. Cercul agrotehnic, de pildă, e condus de învățătorii Faur Aurel și Gulacsi Matei. Cercul de teatru are în fruntea lui pe Șincanu Doina și Kovács Elisabeta. Țărancele colectiviste Bouaru Elena și Turi Ilona sînt membre ale cercului literar. Ele sînt corespondente la ziarele arădene: „Flacăra Roșie" și „Vörös Lobogó". Nu e săptămînă, aproape, în care numele acestor țărance colectiviste să nu apară tipărit dedesubtul corespondențelor în care ele scriu despre viața și activitatea locuitorilor din Pecica și Rovine.

Intr-o seară, secția romînă a cercului literar de pe lîngă căminul cultural din Pecica-Rovine a organizat la centrul local de radioficare un program închinat lui Petőfi. In altă seară, secția maghiară a aceluiași cerc literar a organizat o emisiune despre Eminescu. Un poet își doarme somnul veșnic lîngă Sighișoara, la Albești; celălalt, sub crengile unui tei bătrîn la Belu. Departe de cele două morminte, în cîmpia Mureșului arădan dă roade bogate nu numai cernoziomul prolific al pustei, ci mai ales munca omului nou al patriei noastre, omul căruia îi sînt la fel de dragi nemu-

POPAS LA CASA DE CULTURA „STEPAN ȘAHUMIAN"

În stația de tramvai, la cîțiva pași de monumentala biserică armenească, o tăbliță anunță: „Stația Armenească". După colț, la începutul unei străzi largi, frumoase, o altă tăbliță specifică și ea: „Strada Armenească". Iar pe fațada clădirii ce poartă numărul 11, o firmă informează că te afli în fața Casei de cultură „Stepan Șahumian".

De te nimerești către seară în acest cartier, în jurul căruia s-a strîns de ani și ani o bună parte din colonia armenească din București, poți auzi, răzbătînd pînă în stradă, sunetele unei muzici cu intonații orientale, plină de vrajă, evocînd parcă meleagurile însoritei Armenii Sovietice și firea pătimașă a acestui popor. Sunetele tradiționalului tar (instrument cu coarde, specific armenesc), ale ud-ului (un fel de cobză cu gîtul întors), sau cele ale tol-ului, care amintesc de sunetele tobei, glasul de ocarină al duduc-ului sau ritmul sacadat al def-ului, se împletesc într-o armonioasă melodie. Iar o voce caldă, cu inflexiuni tînguitoare, dar pătrunsă de optimism, cîntă: „Gian im Nazan" — dragul meu Nazan...

Orchestra de instrumente populare a Casei de cultură și-a luat un nume plin de poezie: cel al trubadurului Saiat Nova, care colinda în vremuri îndepărtate, cu ud-ul său, întreaga Armenie; iar corul s-a denumit și el după numele unui mare compozitor armean, Komidas, cunoscut prin muzica lui cu un puternic specific național. Orchestra populară are 11 membri, corul 60.

Agop Agopian lucrează la cooperativa de cizmari „Chibzuința"; Edy Benlian cunoaște de minune taina lecuirii ceasornicelor; Asadur Aslanian este rihtuitor, iar Zaven Boiagian, — inginer electromecanic. Pe toți însă îi apropie preocupările artistice comune. Mai în fiecare seară, după ce-și termină munca, ei se întîlnesc și împreună cu mulți alți tineri își petrec cîteva ore la Casa de cultură: Boiagian conducînd orchestra populară, ceilalți trei repetînd cu dirijorul Garabet Artunian cîntecele pe care le vor executa apoi ca soliști, restul cîntînd în cor sau pregătind dansuri noi. În serile de repetiții, Casa de cultură vibrează toată: într-o sală repetă corul, în cealaltă — orchestra de estradă dirijată de Nonu Krikorian, dincolo — orchestra de instrumente populare. Și aceste repetiții se întețesc, durînd pînă tîrziu în noapte, mai ales în preajma lui 29 noiembrie, cînd ansamblul cinstește, în fiecare an, cu un program artistic festiv, aniversarea proclamării Puterii Sovietice în Armenia.

...Fluturînd mici batiste, mișcîndu-și pașii ușor, cu grație, de parcă ar aluneca deasupra pămîntului, tinerele fete din echipa de dansuri repetă acum „Dansul batistelor". In sala alăturată, colectivul teatral pregătește noul spectacol cu piesa „Nuntă mare"de frații Babaian...

Intr-o sală alăturată regăsim aici chipuri pe care le-am putut vedea și în fotografiile panoului ce ilustrează activitatea micului colectiv de actori amatori: iat-o, încă plină de vervă scenică, pe Mariam Zakarian, artista în vîrstă de peste 70 de ani; iată-l pe studentul de conservator Ara Manaș, la fel de îndrăgostit de teatru ca și de muzică; iată-l și pe cizmarul Asadur Hairabedian, care iubește și el cu pasiune teatrul...

Pe toți aceștia, mulți oameni ai muncii din Capitală sau din împrejurimile ei îi cunosc și le apreciază arta. I-au văzut în nenumărate rînduri pe scenele căminelor culturale sau în teatrele grădinilor de vară, ori chiar cu prilejul diferitelor spectacole prezentate la Casa de cultură „Stepan Șahumian". Ii prețuiesc și le așteaptă cu drag noile lor realizări artistice.

Cîtiva din membrii echipei de dansuri și ai orchestrei de instrumente populare ce-și desfășoară activitatea în cadrul Casei de cultură „Stepan Șahumian".

ritoarele versuri ale lui Eminescu și Petőfi...

Copiii Timișoarei

Un vînt rece se pornise ca din senin să bată cu furie, înfoind pardesiile trecătorilor grăbiți, izbindu-te vrăjmaș și rece în obraz.

Intr-o piață mică din centrul Timișoarei, un grup de pionieri îmi atrase cu deosebire atenția. Stăteau cu toții tăcuți și nemișcați, nepăsători la vîntul ce se stîrnise, și ascultau vorbele învățătoarei lor. In față un monument pe care e scris ceva. Pot descifra doar atît: „Gheorghe Dozsá..." Remarc cu deosebire o pionieră oacheșă din dreapta mea, ce pare cu totul transportată.

Deodată o rafală de ninsoare năprasnică. Fulgi mari și înghețați ne izbesc ca niște bucăți de sticlă obrajii, foșnesc surd, metalic, pe caldarîmul străzii. Mă uit din nou la pioniera din dreapta. Pe obrajii ei fierbinți, zăpada se topește ca pe o plită... Așa mi s-a părut în prima clipă. Dar acum văd bine: sînt lacrimi în toată legea. Fetița plînge. O întreb:

— Cum te cheamă?

Nu tresare, nu mă privește. Zăpada încetează la fel de brusc cum a început. Totul a rămas vărgat în alb și negru, ca sub o învelitoare tricotată. Apoi vorbește mai mult pentru sine:

— Desearǎ am să scriu o poezie.

Nu mai am timp să o întreb. Invățătoarea s-a apropiat curioasă să afle cine e neinvitatul auditor.

— Dacă sînteți ziarist, puteți să aflați lucruri mult mai interesante vizitîndu-ne palatul...

E vorba de Palatul Pionierilor, unde activează toți copiii de aci. Promit că voi veni neapărat; deocamdată îi însoțesc în drumul lor spre palat. Copiii și-au recîștigat buna dispoziție. Fetițele merg două cîte două, discutînd aprinse, iar băieții se amuză grozav vîrîndu-și pe după ceafă zăpadă pe care o adună din pătura albă ce a mai rămas netopită.

Am timp, pînă în dreptul palatului, să-l cunosc pe Grozda Obradovici, prieten cu Mircea Sîrbu, pe Kolozsváry Victor, Mircea Candid și Rotman Rudolf, toți trei tovarăși permanenți și de joacă, și de „muncă" în cercul de radiotehnică; pe nedespărțitele Ilse Heine și Monica Petrovici și, în sfîrșit, pe Doina Baciu, fetița remarcată în fața monumentului lui Dozsá, care a devenit foarte vorbăreață între cele două prietene ale sale, Mariliese Brauner și Vișeslava Cirici.

E deosebit de nostim felul în care se înțeleg copiii. Fiecare caută să vorbească pe o altă limbă decît cea care o cunoaște cu adevărat.

— Ich kann essen, nur in ein Tag, sechs kilo struguri, spune un pionier romîn.

Intru în vorbă cu ei și atunci pot afla că mulți dintre pionieri și-au petrecut vacanța la Căpîlnaș, în casa de odihnă de acolo (pe vremuri, castelul contelui Teleky), iar cîțiva băieți sîrbi și romîni îmi povestesc de comuna lor Foieni, ex-reședința familiei Mocsony. Atît cît pot să-mi vorbească niște copii despre vremurile din trecut ale părinților lor, pot totuși să înțeleg că în Foieni, ca și în alte comune cu populația mixtă, romînii locuiau pe o uliță separată de cea a ungurilor, aceștia pe alta decît cea a sîrbilor, și așa mai departe, că tații își fereau fetele de flăcăii străini și mamele își păzeau băieții de fetele de altă limbă. Mai știu copiii că părinții lor trudiseră amarnic pe moșia boierilor. Azi în Foieni este gospodărie colectivă...

— ...Și cinematograf...

— Și club... Are șah!

— Și cămin cultural. Are scenă și cortine! Noi le tragem!

Cămin cultural unde se întrunește echipa artistică compusă din romîni, maghiari și sîrbi.

Naivitatea lor sinceră, mîndria de a vorbi despre satul lor, înțelegerea deplină dintre ei, îți dau o bucurie proaspătă și nouă. Renunț să-i mai întreb și-i las să vorbească în voie. Trecem prin fața Facultății de Medicină. Clădirea fostului liceu fascist Banatia, o adevărată pepinieră de hitlerjungenzi, pregătiți pentru Donauland-ul visat de naziști. Alături, o altă clădire: fostul internat romînesc de băieți. Cît era ziua de lungă, cu ani în urmă, bătăile și înjuriile nu mai conteneau: îndemnați de profesori și pedagogi, germanii spărgeau ferestrele cu pietre, strigînd cît îi țineau gura:

Unii învață la școala romînească, alții la cea maghiară, evreească sau sîrbă — în palatul lor pionierii din Timișoara se strîng laolaltă, se joacă și-și cultivă aptitudinile în cercuri de specialitate.

— Verfluchte walachen!

La care elevii romîni răspundeau:

— La dracu' cu paraddeisskopf! (cap de pătlăgică), dîndu-le această poreclă după chipiul roșu pe care-l purtau elevii germani.

Mă uit în jurul meu. Copiii aceștia care vorbesc și glumesc între ei în patru limbi diferite s-ar fi repezit în alte vremuri cu furie, s-ar fi ocolit pe stradă, ar fi știut o viață întreagă că trebuie să se urască și să se nimicească reciproc...

A doua zi sînt din nou între pionieri, în mîndrul lor palat. O caut din priviri pe Doina Baciu. Mă îndrept spre bibliotecă. E aci, împreună cu Mareliese Brauner.

— Am venit, curios să-ți citesc poezia cu Dozsá, pe care te-ai legat ieri s-o scrii.

— Cu Dozsá? deschide fetița ochii mari. Nu, n-am scris așa ceva.

O undă de dezamăgire e gata să mă cuprindă, dar zăresc deodată pe masă o hîrtie pe care sînt scrise cu cerneală niște versuri.

Și atunci surpriza e de cîteva ori mai mare. Lupta comună a iobagilor romîni și maghiari, în răscoala lui Dozsá, a inspirat-o într-adevăr pe Doina. Ea a scris aceste versuri, adresate prietenei sale Mareliese:

De ziua ta ce să-ți doresc,
O, prietenă iubită!?
In viitorul tău privesc
Și de pe-acum eu zăresc
O cale fericită.
Părinții noștri construiesc
Acum o lume nouă
Și strîns unite noi pășim
Alături amîndouă.
Și-atîtea-aș vrea să-ți mai urez
Și aș vrea să se împlinească,
Dar mai întîi eu îți doresc
Poporul meu și cu al tău
In pace să trăiască.

★

Și dacă soarele a dat zorilor trandafiriul de sidef și roua neprihănirea, partidul și Republica au dat zorilor acea lumină — care se poate vedea doar răsfrîntă pe chipul oamenilor — acea lumină a încrederii, în ziua care urmează.

Oamenii aceștia de diferite naționalități, oamenii aceștia care s-au bătut împreună împotriva boierilor și capitaliștilor, oamenii aceștia construiesc împreună, învață împreună. Republica a ridicat școli și universități cu predare în limbile minorităților conlocuitoare, școli turcești și tătărăști în Dobrogea, școală poloneză la Lupeni, universitățile și institutele maghiare din Tg. Mureș și Cluj, școlile germane, sîrbești, de limbă idiș. Din rotativele Clujului și Sibiului, din rotativele Casei Scînteii pleacă zilnic zeci de mii de ziare și cărți în limbile acestor naționalități.

Oamenii aceștia, care au luptat umăr la umăr, construiesc împreună, se bucură împreună. Și pentru că nouă meridiane sînt repede străbătute de lumina purpurie a zorilor, iar Republica are aceeași oră peste toate colțurile ei, schimburile de zi pornesc pe cîmp sau dau drumul șarjelor aproape în aceeași clipă, spunîndu-și în mai bine de cincisprezece limbi: „bună dimineața, tovarășe!"

Poporul unit își spune: „bună dimineața"

Ce minunat este un răsărit de soare pe culmile, învăluite în ceața dimineții, ale Carpaților!

Dr. PETRU GROZA
Președintele Prezidiului Marii Adunări Naționale

Fotografie: A. LOVINESCU

Tovarășului dr. PETRU GROZA,
președintele Prezidiului Marii Adunări Naționale
a Republicii Populare Romîne

Comitetul Central al Partidului Muncitoresc Romîn și Consiliul de Miniștri al Republicii Populare Romîne vă trimit, iubite prieten și tovarăș, calde felicitări cu prilejul împlinirii a 70 de ani.

Incă în anii întunecați ai regimului burghezo-moșieresc, Dumneavoastră v-ați alăturat luptei forțelor democratice antifasciste pentru pace, democrație și progres social. In timpul celui de-al doilea război mondial ați participat la lupta pentru răsturnarea dictaturii militaro-fasciste și trecerea Romîniei de partea lagărului antihitlerist.

Oamenii muncii din țara noastră văd în persoana Dv. pe eminentul om politic și de stat care, după 23 August 1944, a desfășurat o activitate plină de energie pentru înfrîngerea cercurilor reacționare, pentru înfăptuirea transformărilor democratice, pentru apărarea independenței patriei. Ați cîștigat stima celor mai largi straturi ale poporului nostru, ca slujitor credincios al intereselor patriei, ca militant neobosit pentru pace și prietenie între popoare, pentru prietenie și colaborare frățească cu țările lagărului democratic, în frunte cu Uniunea Sovietică.

Noi vă urăm, iubite tovarășe Groza, ani mulți de sănătate, fericire și muncă rodnică pentru dezvoltarea și întărirea Republicii Populare Romîne.

COMITETUL CENTRAL
AL
PARTIDULUI MUNCITORESC
ROMÎN

CONSILIUL DE MINIȘTRI
AL
REPUBLICII POPULARE
ROMÎNE

PREZIDIUL MARII ADUNĂRI NAȚIONALE
A REPUBLICII POPULARE ROMÎNE

DECRET

pentru conferirea Ordinului Steaua Republicii Populare Romîne, clasa I-a, tovarășului dr. Petru Groza, președintele Prezidiului Marii Adunări Naționale a Republicii Populare Romîne

Cu prilejul împlinirii a 70 de ani de la nașterea tovarășului dr. Petru Groza, președintele Prezidiului Marii Adunări Naționale a Republicii Populare Romîne, pentru merite deosebite în opera de făurire și întărire a statului democrat-popular,

Prezidiul Marii Adunări Naționale a Republicii Populare Romîne decretează:

1. Se conferă Ordinul Steaua Republicii Populare Romîne, clasa I-a, tovarășului dr. **Petru Groza**, președintele Prezidiului Marii Adunări Naționale a Republicii Populare Romîne.

Vicepreședintele Prezidiului
Marii Adunări Naționale
M. SADOVEANU

Secretarul Prezidiului
Marii Adunări Naționale
A. BUNACIU

București, 6 decembrie 1954.

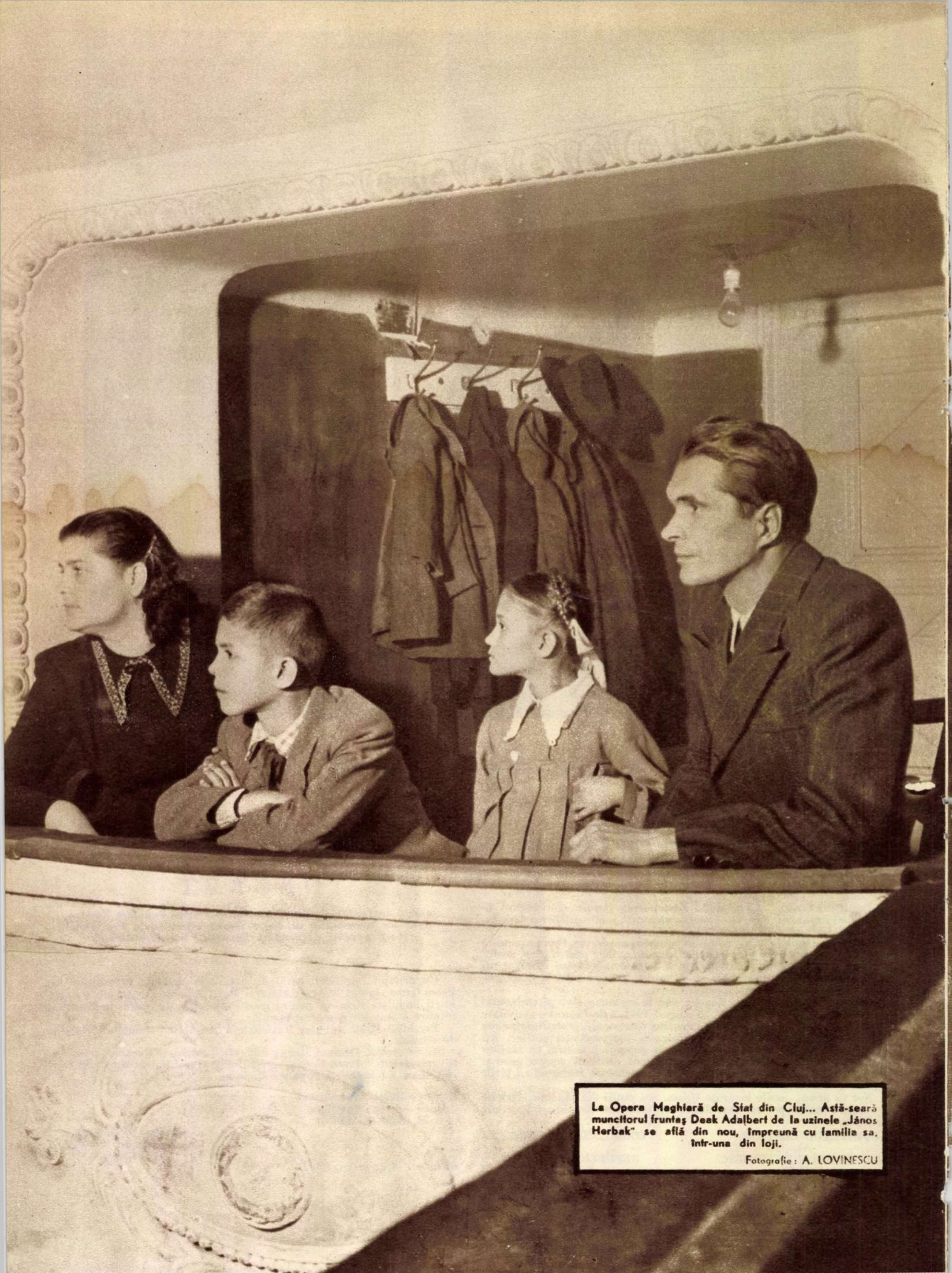

La Opera Maghiară de Stat din Cluj... Astă-seară muncitorul fruntaş Deak Adalbert de la uzinele „János Herbak" se află din nou, împreună cu familia sa, într-una din loji.

Fotografie: A. LOVINESCU

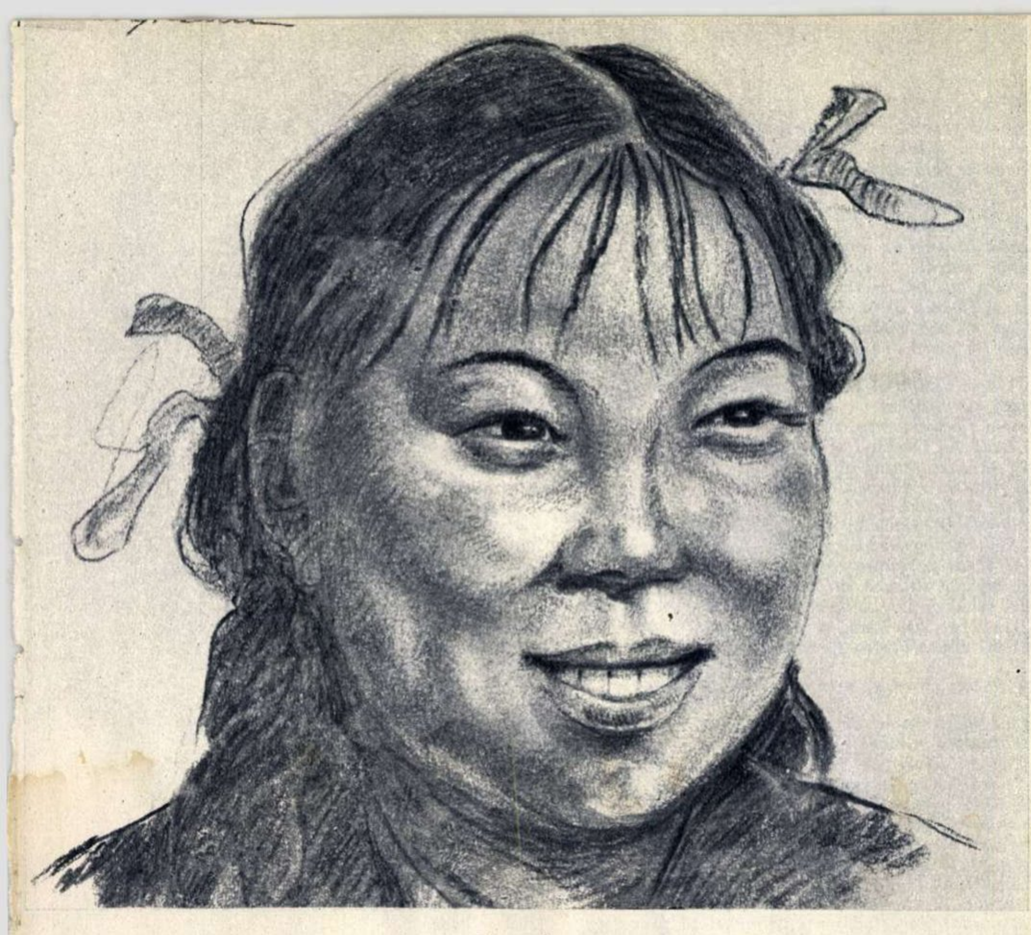

AS-MA

Fragmente din „Aș-ma"
(balada seminției San-ni, de la poalele munților Himalaia)
Cuvînt cu cuvînt tălmăcită de Ciu-Tsu-Di
versiune literară romînească
de Eusebiu CAMILAR

Ilustrații de E. TARU

I. Cuvîntul povestitoarei

Tocmai în miezul pădurilor
într-o seară m-am dus,
și-am tăiat cel mai falnic bambus,
să-mi fac co-sien cu trei coarde,
să vă cînt aleanul nespus.
Știu o istorie zguduitoare,
și aș spune-o, dar mi-i prea teamă,
că glasul meu are să plîngă prea tare
și strunele prea tare au să geamă...
Trebuie să cînt, dar cum să cînt?
Fetele munților ca florile sălbatice sînt!
Chiar de-ar fi uimitor de mare,
din copacul gîrbov nu pot ieși
instrumente răsunătoare...
Copac gîrbov eu sînt
și nu pot, și nu știu să cînt!
Noi, cei din seminția San-ni, să știți,
nu ne-am lăsat nicicînd năpăstuiți!
Aici viețuim,
aici ne naștem, aici murim,
în munții aceștia îngrămădiți!
Ca pe lumina ochilor ne iubim
străvechiul sat părintesc!
Frați și cumnați, veniți mai repede
și învățați-mă cum să povestesc!
Toți ocolesc pădurile gîrbove, bietele,
și toți iubesc bambușii mlădioși ca fetele!
Pe cei ce cîntă frumos, toți îi caută
și toți îi laudă!
Oricît ar fi de țanțoși mergînd,
cocorii n-au să fie lungi în coadă, nicicînd!
Așa sînt și eu, frați, surioare:
ori cît m-aș munci, nu pot fi
nici cîntăreață, nici bună povestitoare!
Trebuie totuși să cînt, dar cum să cînt?
Fetele munților ca florile sălbatice sînt!
Haideți, fraților și cumnaților,
să ascultăm ierburile, dumbrăvile,
marile păduri ale munților, — și așa,
de la ele să-nvățăm a istorisi și a cînta...

II. Satul A-Sa-Ti

Satului nostru îi spune A-Sa-Ti,
Și-i vestit în toată seminția San-ni.
Deasupra lui sînt trei ogoare gemene,
pe care nimeni nu urcă să le semene.
Și sînt în sat trei case lîng-un drum:
de ani, din ele nu mai iese fum.
Acele trei ogoare, în străbuni,
erau ale oamenilor celor mai buni;
în cele trei case a locuit
neamul cel mai cinstit.
Sînt într-o vale trei iazuri clare,
dar nimeni nu coboară la ele
nici pe arșița cea mai potopitoare!
Lîngă iazuri sînt trei arbori rămuroși, umbroși,
încă din moși, strămoși,
dar nimeni nu doarme, nimeni nu umblă
în adînca lor umbră!
De mult, de mult, au coborît dintr-un munte străin,
soții Co-Lu-Jimin;
ei au săpat iazurile, strălucitoarele,
și au semănat ogoarele,
și au zidit trei case frumoase ca soarele;
parcă și albinele umblau mai repede,
în stupii lor mierea să-și lepede; —
și parcă și pomii creșteau mai lin
pe întrecute cu feciorul lui Co-Lu-Jimin!
Și, iată
la vatra lor s-a născut și o fată.
Fie-i pomenirea lăudată!
Deasupra satului, pe atunci locuia
neamul spurcat, J-Bu-Ba-La!
Așa de răi la inimă erau,
că nici furnicile pe sub poartă nu le intrau!
Inalt și drept bradul creștea,
dar feciorul lor închircit rămînea;
A-Ts îl chema.

III. Deasupra satului A-Sa-Ti crește o floare

Pe feciorul lui Co-Lu-Jimin îl chema
A-ha.
Drept ca bradul munților creștea;
bradul drept nu poate să-l doboare
nici furtuna cea mai îngrozitoare!
Rămîne tot drept,
chiar și prăbușit sub topoare!
După cum arborii din munții Cu-i-San
cresc drepți avan,
așa și A-ha
drept între feciorii seminției noastre era!
Brad verde, pîn'la cer de înalt el creștea!
Se vede că rărunchi de tigru mîncase,
la vînători, în pădurile întunecoase!
Cînd furtuna lumea cutremura,
el pe piscurile cele mai înalte urca
și copaci dobora;
în piatră de ara și semăna
porumb tot creștea!
Fără șa călărea!
Totdeauna,
rotunjea arcul ca luna,
așa de tare era!
Ca pasărea Hoa-mei cînta,
și o întrecea.
Picioare de cerb avea!
Cine din seminția noastră
nu-l iubea și nu-l lăuda
pe îndrăznețul A-ha?
Peste înalții munți
zburau vulturi măreți și crunți;
florile adormitoare
înconjurau oglinzile apelor clare.
Avea neîntrecutul A-ha,
o surioară, As-ma.
Cînd s-a născut ea, peste sat a crescut și s-a-ntins o floare,
cum răsar și se-ntind în necuprins
curcubeele strălucitoare!
Trei părți de sînge de la tatăl avea;
șapte părți de sînge de la maică-sa.
Atunci, seminția noastră neîncetat
de o sută douăzeci de ori s-a bucurat,
de o sută douăzeci de ori s-a înveselit!
Buricul n-au avut cu ce i-l tăia
și — s-au dus la Lu-Si, la fierari,
să cumpere pluguri de cele mari!
Și de scăldat n-au avut în ce o scălda
și tot la Lu-Si s-au dus, la meșterii făurari,
vase să ia!
Vasele din Lu-Si sînt par'că fermecate!
Au margini în aur lucrate,
au funduri de argint, dar As-ma
mai frumoasă decît aurul și argintul era!
Și au scăldat-o vecinele cu grijă mare,
cu apă din cele trei iazuri strălucitoare,
ca să fie albă și voinică,
să-i fie fața ca luna,
trupul alb ca albușul,
mîinile albe ca ridichile,
piciorușele
ca brîndușile;
la trei zile după scăldătoare,
ca strunele co-sien-ului gungurea arare.
Mama o pieptăna și cînta
și părul ei ca untdelemnul lucea;
și s-a dus mama la Cun-Ming și-a cumpărat
suveică sprintenă de argint curat;
suluri a luat de la Lung-Leang,
tălpigi spornici de la Ciu-Jing,
bumbac bun de la Ciung Y-uen a adus
și in lung de la Lung-Nang
depănat gata pe fus;
și apoi, după ce a sfîrșit să țese,
pînzișoare calde și dese,
a cusut flori pe ele,
cu fir de aur de la Y-Leang,
cu fir de argint de la Cing-Ciang,
ca să aibă strălucire de stele,
și așa
a înfășat-o pe dulcea As-ma...
După o lună petrecută din plin,
spune Co-Lu-Jimin:

„E vremea să poftim lume,
să dăm fetei un nume!“
„Da, e timpul“... a răspuns mama
și fața-i ardea ca para focului și ca arama.
Și a adăugat cuvînt A-ha:
—„ Da, e timpul“... Și așa
au pregătit 99 de mese,
cu bucate și băuturi alese;
și au venit vecini cîți au vrut,
dar nici la 120 de mese n-au încăput;
au pregătit 99 butii cu vinuri reci,
dar n-au ajuns 120!
Gospodarii din sat,
99 de porci au junghiat,
dar încă treizeci au mai adăugat.
Și vecinii s-au strîns și au vorbit
și 99 de farfurii au pregătit,
pentru orez, să fie de ajuns,
dar nici 120 n-au ajuns!
La o vreme, spre oaspeți s-a întors mama,
roșie ca para focului și ca arama:
„Ce nume să-i dăm acestei hîde?“
Bătrînii au zîmbit a rîde:
„Se poate alt fel, oare?
S-o cheme As--ma, ca pe ierburile mirositoare!
Nici nu se află nume mai răsunătoare!
Cînd ne-om trimite spre ea strigările,
să răspundă toți munții și toate zările!“

IV. Creșterea

Cînd a rîs întîi, la 3 luni,
parcă foșneau din puf pui de păuni.
Și așa fata creștea
în mireazma cîmpiilor coapte,
creștea zi și noapte;
la 5 luni, cînd a prins a umbla de-a bușile,
prin ceața genelor tatăl și mama
abia zăreau ușile..
La șapte luni părinților le-a amuțit gura,
cînd a prins a se da de-a dura,
ca un ghem de in, moale prin casă!
Cu cît creștea, era și mai frumoasă!
La 6 ani, grăsuță ca un pepene,
sta pe prag și ajuta mama să depene
scule de in și gheme.
Și așa creștea As-ma, vreme cu vreme,
pînă ce s-a trecut pruncia, copilăria.
Atunci a început să lucre cîmpia,
tăind iarbă cu secerea.
Dragă As-ma, de-acum s-a dus jocul, petrecerea!
De-acum caută vieții miezul!
Clădește bine în clăi, orezul!
Seara cînd vii acasă din toată zările,
înapoiază tatei și mamei dezmierdările!
Ești bucuria casei; ia seama!
Prind a îmbătrîni tatăl și mama!
Cînd stai pe prag și cînd ard munții în asfințit,
înapoiază-le dezmierdările însutit!
Draga mamei, As-ma! Dulcea mamei,
mai neprețuită ca prețul aurului,
argintului și aramei!
S-a dus pruncia, copilăria!
Lucrează bine cîmpia!
Ești bucuria casei; ia seama!
Prind a îmbătrîni tatăl și mama!
Cînd ard munții Cu-i-San în asfințit
înapoiază-le dezmierdările însutit!
Și așa, iat-o pe draga As-ma, crescînd,
ierburi pe munți tăind, orez secerînd...

★

Pe umăr cu coșul de bambus,
cu secerea-n mînă, iat-o mergînd
departe, la poalele munților.
Auziți-o cîntînd,
priviți-o rîzînd la soare,
după ce-și leagă bine
sandalele de pai, ușoare!
Auziți-o rîzînd,
la urma lui A-ha care cîntă, brăzdînd!
Și rîde, rîde, nebunatică,
în timp ce brazdele se deschid
ca aripile de rață sălbatică!
Și cînd pleznesc bobii de grîu în mîzga cîmpiilor,
parcă se deschid aripioarele gîjuliilor!
Ale porumbului frunzulițe
parcă-s coarne țanțoșe de bivolițe!
Și astfel semănînd, depănînd gheme,
dulcea As-ma creștea vioaie prin vreme;
cine-n hărnicie și-n gingășie o-ntrece,
la ani 17?

Atunci, spre uimirea întregului sat,
și-a pus vălul brodat,
ca orice fată de măritat.
Își ia de sub pernă ghemul,
își ia din cui co-sien-ul;
și-așa mergînd cu mlădierea stufișului,
iat-o în grădina măritișului!
Dar amarnic o mai jelea mama!
„Fata noastră curată ca arama
și ca floarea bambusului!“
Așa o jelea uitîndu-se departe, departe,
cum se pierd drumuri în uriașul foc al apusului...
Și așa, așteptînd în grădina măritișului,
fata cu mlădieri ca ale stufișului
cosea flori și cînta cosînd.
Cîteodată, Co-Lu-Jimin, acum cărunt,
își prindea femeia plîngînd
și atunci o dojenea crunt, crunt,
dar și dînsul
abia își stăpînea la drept grăind, plînsul:
„Să taci, femeie, că te rîd și puii de potîrniche!
Ai văzut pe lumea asta măcar o ridiche
să crească singură în ogor?
Ia pildă de la fluvii, de la rînduiala curgerii lor!
Din Apus vine unul și pămînturi străbate,
Altul din Miazăzi pornește în uriașă singurătate!
Și merg, și merg, prin pustiuri, pe după munți curgînd
fără să știe unul de altul nicicînd,
și deodată se-mbrățișează gemînd,
cînd se-ntîlnesc la ariile mării clătinătoare!
Ce frumos se leagănă împreună în soare!
Eu mă aștept,
să am un ginere cu suflet drept,
ca bradul și ca bambusul!“
Așa grăia tatăl, dar privea lung apusul
cu ochii plini de-o ceață cu gust de sare...
„Să-mi fie ginerele om tare,
la muncă, iar cînd joacă, dîmburi să prăvale!
Cînd sare, să fie ca bumbacul de moale!
Așa ginere caut:
cînd va prinde să-i zică din flaut,
păsări dintr-o lume să vină să-l cunoască
și pe deasupra lui să se rotească!“
Și As-ma sta în grădină cosînd.
Cînd se ridica, brățările ei sunau luminînd.
Și vestea despre ea
se tot răspîndea,
pe cîmpii pînă departe-n munți,
la vînătorii de tigri crunți.

V. Pețitorii

Și iată că de faima frumuseții ei auzea
și neamul cel spurcat, J-Bu-Ba-La,
cu toate că niciodată nu ieșeau pe poartă!
A-Ts se sclifosea, se strîmba, ca o dihanie moartă!
Iată-l, astfel, pe cărpănosul bătrîn, urcînd,
la înalta pădure de bambus, abia suflînd;
trăia în pădurea aceea unul Hai-J — blestematul,
ce strîngea dări pentru împăratul.
Și ajungînd J-Bu-Ba-La sus,
în mlădioasa pădure de bambus,
la omul acela, îi spune:
„Vin la tine cu inima cărbune!
Fii pețitorul meu! Du-te la Co-Lu-Jimin
și o să ai atîți bani și tain,
cît nici prin vis nu visezi să ai!“
Hai-J însă, bate din ureche: „stai, stai!
Ceea ce-mi ceri e peste putință să-nfăptuiesc!
Ce sînt eu? Pețitor sau om împărătesc?
In pumni lumea va rîde, cînd va știe,
că umblu ca babele în pețitorie!
Pentru un lucru așa de frumos,
trebuie om mai mincinos!“
Răspunde J-Bu-Ba-La: „oare n-ai
picioare iuți ca de cal,
limbă de șarpe și plisc de papagal?
Ești tocmai omul ce-mi trebuia,
să mi-o aducă de noră pe As-ma!
De mi-o aduci îndata mare,
îți dau aur cît poți cuprinde în gheare!
Iți dau turme de oi! Vorba nu mi-o întorc!
De Anul Nou îți dau capul de porc
și picioarele,
și vin de Sa-O-Shin,
cald ca soarele!
Iți dau și vestminte de mătasă
și-o pălărie frumoasă!
Poți întoarce spatele,
cînd ți se pun la picioare toate bucatele?“

Și așa, mai apoi, Hai-J cel hain,
cu darurile în spinare,
cu pîntecele plin de vin,
și-a arătat sprinteneala de cal,
limba de șarpe
și pliscul de papagal:
„Primesc!
Pe As-ma mă duc s-o pețesc!“

★

Părinții bietei As-ma
pe A-Ts de-o mie de ori nu-l plăceau,
de zece mii de ori îl urau!
Hai-J, cap de broască,
se lăuda: „am să-i fac să primească!“
Și așa, ca maimuțoiul ce coboară
să distrugă grîul, grăuntele,
cobora și el muntele...
Sta țeapăn pe picioarele de cal.
Işi scoate limba de șarpe,
din clonțul de papagal:
„Ce mai așteaptă As-ma? Anii dau ghes!
E copt porumbul, trebuie cules!“
Și-i răspunde cu asprime mama:
„Ești puternic, Hai-J, dar ia seama!
Poți despărți oare,
bucatele, de sare?
Ridichea poate fi ruptă, tăiată,
dar eu nu mă pot rumpe de fată!“
Hai-J stă țeapăn pe picioarele de cal;
își scoate iar limba de șarpe
din pliscul de papagal:
„Lasă tînguirea, plînsoarea!
Ai o fată ca floarea!
Știu eu un fecior,
care moare după ea, de dor!
De-ar fi hîdă ca noaptea,
ori mlădioasă ca legănarea stufișului,
tot îi vine vremea măritișului!
Așa se cade!
Oricum, cocoșii tot cîntă,
bruma tot cade!“
Răspunde Co-Lu-Jimin:
„Știu. Iau ca socru mare un burduf de vin!
Dar cît ține burduful? Spune...
După chef rămîne atîta amărăciune!
E greu tare ce-mi ceri...
Poți bea o viață numai dureri?“
„Hai-J, ia seama!
își începe iar cuvîntul mama.
Știu. Ca soacră mare, în dar, făr'să lucrez,
voi primi un coș de orez,
dar cît ține orezul? Spune...
Voi ospăta lacrimi, amărăciune,
pîn'la mormînt! Și știu bine
c-o să primesc un ghem de in,
dar și ghemul cît ține?
Ce-mi rămîne? Spune...
Să depăn lacrimi, amărăciune!“
Hai-J stă țeapăn pe picioarele de cal.
își scoate iar limba de șarpe
din clonțul de papagal:
„Gîndiți-vă bine ce grăiți!
Parcă numai voi vă despărțiți
de odorul vostru atît de scump?
Mii și răsmii de părinți se rump,
de fetele lor, cînd le vine rîndul“...
Hai-J și-a întrerupt cuvîntul,
s-a-nțepenit mai bine pe picioarele de cal,
și-a umezit mai bine limba de șarpe
în pliscul de papagal:
„Spune oare rînduiala firească,
să lăsați fata să înălbească,
fată mare să-mbătrînească?“
„Hai-J, ia seama,
îi retează iar cuvîntul mama,
pe sfînta dreptate îți spun:
am s-o mărit, dar într-un neam mai bun!
La oamenii buni, oricînd,
toți rîd cînd o văd rîzînd,
toți cîntă cînd o aud cîntînd!
S-ajungă copiii tăi,
să trăiască la socri răi!
Socrul rău te trimite ca un chior,
să tai lemne ude, fără topor!
Lemnele ude ard greu, trosnesc,
dar răutățile socrului nu mai sfîrșesc!
Soacra rea își face haz și petrecere
trimițîndu-te la iarbă fără de secere;
tu aduci toată iarba în șură,
dar soacra rea tot mai bate din gură!
Socrii răi așa vor,
să le aduci apă fără ulcior;
tu, cu pumnii apă le cari,
și-i saturi pe amîndoi socrii mari,

și-i saturi așa de băut,
dar batjocura lor abia a-nceput"...
Hai-J se propteşte mai bine pe picioarele de cal;
îşi scoate iar limba de şarpe din pliscul de papagal:
„Ascultă, muiere rea, nu te mint!
J-Bu-Ba-La îi va face casă cu cărămizi de aur
şi cu stîlpi de argint!
Dragoni de aur va sculpta pe poarta de Asfinţit;
pasărea Ci-Lin, aducătoarea norocului,
va cînta pe poarta de Răsărit;
hambarele vor fi aşa de pline de cereale,
că se va-ngrăşa şobolanul pîn'la nouă ocale!
Turmele de berbeci cărunţi
vor acoperi nouă munţi;
oile cu lapte
vor acoperi munţi 7;
bivolii negri, taurii suri,
vor umple şapte păduri.
Cît e pămîntul de lung de lat,
nu se află neam aşa de bogat!"

*

După o zi lungă pe munţii suri,
după o zi lungă prin păduri,
As-ma venea, spre casă cîntînd,
turma mînînd, bivoliţele grele-ndemnînd,
Cînd răsare uriaşa lună,
As-ma salută lumea cu inimă bună.
Deodată-ncremenită rămînea,
în faţa trimisului lui J-Bu-Ba-La!
La vorba lui ea răspunde aşa:
„Afurisit să fie neamul J-Bu-Ba-La!
La ei, floarea creşte frumoasă,
dar albinelor nici nu le pasă;
nu orbesc, nu dau ţipăt,
cînd văd al aurului sclipăt;
pe pocitul A-Ts nu-l vreu,
cu toată sărăcia neamului meu;
nu amestec pentru nici o slavă,
apa limpede, cu apa mîrşavă!"
Hai-J se propteşte mai bine pe picioarele de cal;
îşi scoate iar limba de şarpe din clonţul de papagal:
„Ai în fire prea multe stînci!
Nu uita: cerbul e hărăzit să stee
în munţii cei mai adînci;
amarul e hărăzit amarului;
pasărea cerului stă în vecinătatea grînarului.
Nu vrei neamuri bogate?
Îţi plac bordeiele ruinate?
Ai să piei pe sapă,
şi n-ai să ai după ce bea apă..."
As-ma auzindu-l cum să-ndruge ştie,
îşi înalţă capul cu semeţie:
„Grăieşti de arborii munţilor? Te-arăţi înţelept?
În orice vînturi bradul stă drept!
Pe munte, pe dîmb,
copacul tare nu creşte strîmb!

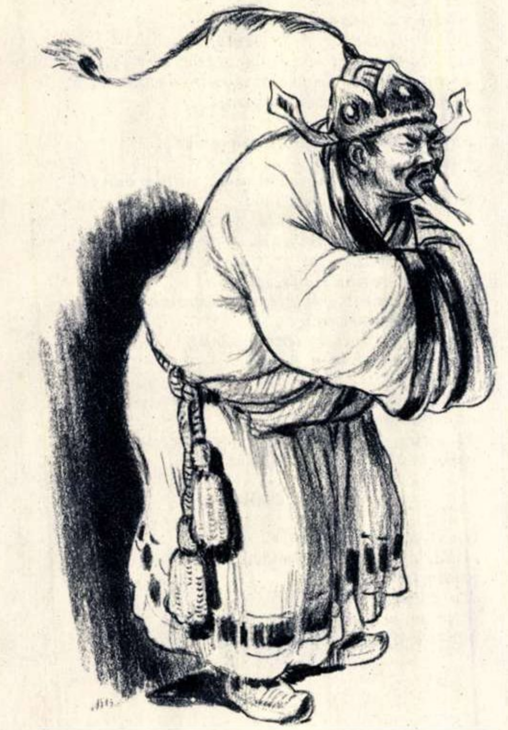

Nu mă ameţeşte sclipătul banilor!
Copac tare e firea sărmanilor!
Din adînc veac,
săracul se-nţelege cu cel sărac;
prin toate furtunile,
îşi beau împreună amărăciunile."
Hai-J bate în loc pe picioarele de cal;
îşi scoate iar limba de şarpe din pliscul de papagal.
Vorbele lui se prefăceau dulci ca strugurii,
dar erau bolovani ce acopăr şi înăbuşe mugurii:
„Ascultă, As-ma!
dacă tu nu vrei,
te vrea neamul J-Bu-Ba-La
şi asta-i destul! Ori! Ori!"
„Nu mă mărit, de 99 de ori!
Dacă poţi vin-o şi ia-mă!"
Aşa i-a răspuns fata cu frumuseţe de aramă!
Hai-J s-a-ntors scurt pe copitele lui de cal;
şi-a tras limba de şarpe în clonţul de papagal,
şi aşa, ca maimuţoiul după ce strică grîul, grăuntele,
urca şi el înapoi muntele...

VI. Răpirea

Nouăzeci şi nouă de care
cu cărnuri tari de jivine,
alte nouăzeci şi nouă,
cu nouăzeci şi nouă de butii pline;
o sută douăzeci boi cît nişte nămeţi,
o sută douăzeci de călăreţi,
oameni, cai şi care grăbeau
şi ca nourii negri veneau;
mugeau bivolii, taurii;
pulberi galbene se ridicau ca balaurii;
aşa veneau pe As-ma s-o ia
Hai-J cu slujitorii lui J-Bu-Ba-La!
Vinul bucuriei l-au fost băut
şi chiuiau ca nebunii.
Împreună cu Hai-J cel slut;
spurcatele guri
duhneau a cărnuri fripte şi a băuturi;
beţia îşi răspîndea fumurile;
vorbele spurcăciunii Hai-J
împuţeau toate drumurile.
Astfel, ca taifunul pe Yang-Tse,
cu faţa lui pocită, fioroasă,
Hai-J cu cetele dă năvală în casă;
ca sub bolovanii de sus,
cad gardurile de bambus;
ca sub bolovani, pîn'la fărîmă,
căsuţa sărmanului se dărîmă;
şi asfel în frînghii înnodată,
As-ma cu sila a fost luată...
Co-Lu-Jimin îşi lăsă capul greu:
„Facă-se voia lui Dumnezeu!"
Straşnic mai bocea însă mama:
„Fata mea frumoasă ca arama,
cînd vom mai fi iar împreună
după această furtună?"
Şi-i răspundea dintre arcuri As-ma:
„Zăpada nu poate întîrzia
multă vreme pe bradul verde!
Fii tare, mamă, inima nu-ţi pierde!
Cît stă bruma pe brazii mici?
Pînă vin cîrduri de rîndunici!
Nu te tîngui, mamă!
Neîntîrziat du-te şi-l cheamă
pe fratele meu A-ha
să mă scoată de la J-Bu-Ba-La!
Tată, degeaba te-ncrunţi!
Grăbiţi sus pe uriaşii munţi,
unde A-ha paşte turmele
şi aflaţi-i iute urmele"...

VII. Aşteptarea

În munţi, deasupra satului A-Sa-Ti,
fără As-ma pădurile nu mai puteau înfrunzi,
florile nu mai puteau înflori;
păsările cîntau acum arare,
dar cu glasuri stinse de mărgăritare;
tatăl cel amărît
umbla numai cu plînsul în gît;
zi şi noapte slăbea, încărunţea,
mamei, părul cărunt îi cădea;
şi cînd bea apă se gîndea mama,
la fata ei frumoasă ca arama...
O căuta parcă prin tindă,
unde se oglindise întîi în oglindă;
privea lung scaunul de bambus
unde torsese întîiul fus.
„Pasăre U cu ochi crunţi!
Du-te repede la A-ha în munţi;
strigă-l în auzul tuturora,
să vină, să-şi scape sora!"
Aşa mama spre cer plîngea,
dar pasărea nepăsătoare cînta,
nepăsătoare zbura...
Cînd mergea pe drum făr'de noroc,
biata mamă se oprea în loc
şi se uita sus la pădurea bambusului
tipărită pe arama apusului!
Cînd cosea pe pînză trandafirul,
amesteca lacrămile cu firul.
„Fată ca arama de frumoasă,
oare cînd vei veni tu acasă?
Iată, curgînd,
anotimpurile trec pe rînd:
bambusul pletele-şi flutură,
orezul se scutură;
pătrunjelul e gata de smuls,
orzul s-a copt de mult;
pe cîmp nelucrat,
grîul s-a scuturat,
şobolanii l-au ospătat...
Pasăre U cu ochi crunţi,
zboară către A-ha în munţi!"
Aşa mama spre cer plîngea,
dar pasărea U nepăsătoare cînta
nepăsătoare zbura...
Nepăsătoare se clătina frunza bambusului;
nepăsători treceau nourii
spre arămiul foc al Apusului...

VIII. Intoarcerea lui A-ha...

A-ha se afla peste munţi şi genuni,
cale de şapte luni;
prin munţi neumblaţi umbla,
şi din flaut cînta
şi la întoarcere nici nu gîndea.
La Yang-Tse coborîse pe 12 munţi,
uriaşi şi mărunţi.
Deodată, la miezul nopţii, cum dormea,
un vis groaznic visa:
spre casa părintească un fluviu năvălea;
de stîlpul casei un balaur se încolăcea;
din somn tresare,
din culcuş sare,
peste munţi uriaşi şi genuni,
în trei zile şi trei nopţi biruie
depărtarea de şapte luni!
La poartă se miră foarte,
cînd vede ograda plină de vase sparte!
Se sfîşiau cîinii în dosul vaselor,
asupra oaselor;
se văd mii de urme
de oameni, vite şi turme;
pretutindeni, paie împrăştiate...
„Oare ce beţii, ce ospăţuri turbate
s-au petrecut în ograda părinţilor?
Unde-i As-ma?"
Mama abia îngaimă
de lacrimi acre şi de spaimă:
„Pe biata noastră As-ma,
a răpit-o neamul J-Bu-Ba-La!"
„Cînd?
Îi pot ajunge curînd?"
„Trei zile şi trei nopţi, feciorule drag!"
„E acasă calul cel pag?"
„Acasă e!"
„Dar arcul?
Săgeţi sînt destule în cucură?"
„Destule!
Na-ţi-le, vîntului du-le!"
A-ha se repede la calul pag,
îi pune la grumaz zurgălăi,
să i se audă galopul prin munţi şi văi,
mama îi întinde arcul, din prag;
el încalecă repede,
calul bale prinde să lepede
şi porneşte de-a dreptu-n galop, nechezînd,
cu zurgălăii sunînd...
Pasărea U cînta,
par'că altcumva!
A-ha nu galopa
ci fulgera!
Deodată, cu ochii tulburi,
zăreşte-nainte nouri de pulberi!
Oare ce era?
Convoiul lui J-Bu-Ba-La,
ducînd-o în robie pe As-ma!
Urcau munţi sălbatici,
şi munţi prăvălatici;
Hai-J se sălta pe picioarele de cal;
îşi tot scotea limba de şarpe
din pliscul de papagal:

„Vezi, As-ma, apa asta cît plaurul?
aici, J-Bu-Ba-La spală aurul!“
Şi As-ma îi întoarcea cuvîntul:
„ Ferească sfîntul!
Par-că aud sàràcimea cum plînge...
In apa asta J-Bu-Ba-La
îşi spală labele pline de sînge!“
Hai-J sare pe copitele de cal,
îşi scoate iar limba de şarpe
din pliscul de papagal:
„Vezi pădurile? Nu-s păduri ci o uriaşă avere!
În ele cresc rodii şi pere“...
Ii întoarce As-ma cuvîntul:
„Ferească sfîntul!
In aceşti munţi pràvàlateci,
J-Bu-Ba-La creşte vulpi şi tigri sălbateci!“
Şi-au mers, şi-au mers peste alţi munţi,
uriaşi şi mărunţi.
Şi-au mers aşa,
pîn'la aşezările lui J-Bu-Ba-La;
acolo, florile înflorite erau,
dar albinele le ocoleau;
aşa de zgîrciţi erau,
că nici furnicile pe sub poartă nu le intrau!
Şi erau aşezàrile în nişte poiene,
dintr-un codru cu tigri şi vulpi viclene...
Urlau tigrii, scheunau vulpile spre poame,
că li se lungiserà urechile de foame!
A-Ts, cum a vàzut-o pe As-ma, mai apoi,
clipea din ochii de maimuţoi,
întinzîndu-i aur şi argint pe-o tavă;
rîdea la ea cu faţa puhavă;
ca maimuţoiul îşi fàcea marafeturile,
arătîndu-i averile, acareturile;
aurul lucea,
argintul stràlucea,
dar As-ma nici nu le vedea.
Şi-a grăit A-Ts la o vreme,
şi parcă se auzea un maimuţoi cum geme:
„Iată averile! Vezi-le!
Acopăr munţii cu cîrdurile şi cu cirezile!“
„Ştiu cît eşti de bogat!
Aurul vostru e cît copita de lat,
dar nici nu-mi pasă!
Să-ţi stea în gît aurul,
să putrezeşti de viu în casă!“

★

In vremea asta, A-ha,
în galop crunt venea.
Sunau zurgàlài,
printre munţi, prin văi.
Zburau vulturi cranţi
şi A-ha venea,
cu inima-n pumni,
tot din munţi în munţi.
În nişte vài sàlbatice,
la trei case singuratice,
a oprit scurt pagul fugar,
lîng-un moşneag ce strîngea bàlegar:
„Bunicule, iată,
n-ai vàzut o fată,
dusă între arcuri
şi-n frînghii legată?“
„Am văzut din casă,
oameni în mătasă,
mulţi ca nourii,
pe cai mulţi mergînd,
oameni mulţi cîntînd,
şi-o fată plîngînd,
între arcuri mari,
şi-ntre suliţi tari!
Dar e mult, voinice!
E cale departe;
drum de două zile
de ei te desparte...“
In vremea asta, la aşezările lui J-Bu-Ba-La,
A-Ts o suduia pe As-ma:
„Ce te ţii mîndră, trăsnite-ar sfinţii?
Am să mă duc şi am să-ţi scot din casă părinţii!“
As-ma îl privea din dreptul uşii,
dreaptă ca bradul şi ca bambuşii;
nici nu clipea;
pe A-Ts pînă-n adîncul inimii îl îngheţa;
îşi şuiera scurt răsufletul:
„Banii nu-mi pot ucide sufletul!
Cîine cu suflet rău,
satul acesta nu-i numai al neamului tău!
Uiţi oare
că-s ale noastre cele trei case
şi cele trei ogoare?“
A-Ts, auzind-o, sare ca broasca; grabnic
se repede turbat la harapnic,
la pàmînt o izbeşte, îi sfîşie veştmintele
şi biciuind-o îşi şuieră cuvintele:
„De azi încolo, fac ce vreu!
Ai trecut pragul neamului meu!
Bagă de seamă! Nu vrei pat de mireasă,
vei sta în hruba întunecoasă!“
„Te urăsc de nouăzeci şi nouă de ori!
Pe cenuşă să ajungi să mori,
cu tot neamul J-Bu-Ba-La!
N-ai să poţi nicicînd umili
Florile seminţiei San-ni!“
Afară, soarele strălucea,
pasărea U cînta;
As-ma în hruba neagră zăcea...
A-ha venea pe calul înspumat,
fulger din zări în zări,
doi munţi trecuse
din două răsuflări;
din cinci răsuflări
trecuse cinci munţi
în crestele uriaşe cărunţi;
calul pag foc vărsa pe nări;
se cutremurau codrii de nechezaturi,
văile de chiuituri;
se luminau hăuri în păduri
de-ale copitelor scăpărături!
Asudat tot,
A-ha îşi izbea calul peste bot,
şi zurgălăii sună-răsună,
ca o grindină, ca o furtună!
As-ma pe-o lespede umedă sta,
în închisoare la J-Bu-Ba-La.
Se întreba oftînd:
„Vîntule, de ce nu te-aud bătînd?
Pasăre U, de ce nu te văd zburînd?“
Aşa se tînguia As-ma, gemînd:
„Lună lină,
de ce nu-ţi văd alba lumină?“
Asculta ades în dreptul uşii,
în adînc de noapte;
par'c-auzea ale mamei şoapte,
dar ţîrîiau în ziduri greieruşii...
I se părea cîteodată
că aude paşi uşurei,
dar erau zvîcniturile inimii ei...
I se părea că zăreşte
ochii aprinşi ai calului pag,
dar luceau licuricii sub prag...
Repede ca un gînd,
A-ha spinteca munţii galopînd;
iată-l oprindu-şi pagul sălbatic
la un bordei singuratic,
unde o păstoriţă,
păştea o căpriţă;
„N-ai văzut o fată,
cu sila luată,
dusă între arcuri
şi-n frînghii legată?“
„Am văzut din casă,
oameni în mătasă,
mulţi ca nourii,
pe cai mulţi mergînd,
oameni mulţi cîntînd
şi-o fată plîngînd,
între arcuri mari
şi-ntre suliţi tari...
Dar e mult, voinice,
e cale departe:
o după amiază
de ei te desparte...“
A-ha porneşte ca o furtună.
Zurgălăii sună, răsună.
Copitele piatra detună.
Pasărea U striga.
Iată-l ajuns la aşezările
lui J-Bu-Ba-La!
Cînd a strigat-o pe As-ma o dată,
stînca din munţi s-a prăbuşit fulgerată!
Cînd a strigat-o a doua oară,
şi-a treia oară,
tot neamul J-Bu-Ba-La trăgea să moară!
In adîncul hrubei, As-ma,
şi-a luat co-sien-ul şi-a prins a cînta!
Şi gemeau strunele, adîncile,
că lăcrămau pereţii, stîncile!
Cînd s-auzea afară sunetul,
pornea vîntul şi tunetul!

IX. Luarea la întrecere

In ogradă, schiaună vulpi,
tigri gem, mîrîie cîini...
A-Ts repede marile porţi
de se cutremură
pînă-n ţîţîni;
drugi şi lacăte pune repede;
apoi sare sus, pe-o lespede,
şi-i grăieşte lui A-ha astfel:
„Nu mi-i frică de fel!
De vrei cu mine să te măsori,
hai, la întrecere: ori! Ori!“
Şi A-Ts se preface blînd
şi deschide porţile, spunînd:
„Nu se află om isteţ să-ţi semene!
Hai să facem două topoare de cremene;
şi care-o tăia arbori mai groşi cu toporul,
acela să fie biruitorul!
Te prinzi?“
„Bine, mă prind!“
Şi ascuţeau cremenea scînteind!
Cînd a izbit ghiujul J-Bu-Ba-La,
abia a rupt în două o nuia!
A-Ts îşi încordase trupul teasc,
dar abia a despicat un vreasc!
A-ha, cînd din topor a fulgerat,
trei arbori dintr-o dată a tăiat.
J-Bu-Ba-La ghiujul gîndea: „pesemne
nu-i timp prielnic de tăiat lemne!“
De spaimă încremeneşte...
Dar A-Ts, mînios tare, rosteşte:
„Să te mai văd, voinicule! Te-apuci?
Să ne-ntrecem la cărat butuci!“
J-Bu-Ba-La ghiujul varsă sînge pe gură,
dar abia ridică o scurtătură!
A-Ts îşi umflă la gîşter vîna,
sub un copac subţire ca mîna!
Iar A-ha, cînd vine la rînd,
se opinteşte rîzînd,
trei butuci cu-o mînă ridicînd...
J-Bu-Ba-La ghiujul gîndeşte: „Pesemne
nu-i timp prielnic de cărat lemne!“
De spaimă încremeneşte...
Dar A-Ts, mînios tare, rosteşte:
„E puternic de n-are măsură!
Dar ne-ntrece oare la semănătură?“
Şi-au prins a zvîrli grîul, avan,
să-şi întreacă temutul duşman,—
dar abia semănau trei răzoare,
trei palme de loc, pustii,
în timp ce semănătorul A-ha
dintr-o aruncătură
semăna trei cîmpii...
J-Bu-Ba-La ghiujul gîndeşte-ncruntat:
„Nu-i timp prielnic de semănat!“
Se sperie tare,
dar A-Ts rosteşte-n gura mare:
„Ne-a bătut, tată,
dar hai să strîngem sămînţa toată,
s-o ducem la loc în hambare!
De-o fi tot aşa tare
şi la treaba asta vîrtoasă,
i-o dăm pe As-ma s-o ducă acasă“...
Şi-ncepe strînsura...
J-Bu-Ba-La ghiujul îşi strîmba gura,
dar abia aduna cîte-un bob...
A-Ts se mocoşea ca un neghiob, —
în timp ce A-ha, dintr-o mişcare, cu voinicie,
aduna grîul dintr-o cîmpie...
Deodată, după ce grîul era la loc ca-nainte,
J-Bu-Ba-La ghiujul rîde-ntr-un dinte:
„Îmi pare rău, A-ha, eşti om rar,
dar lipsesc boabe la cîntar;
eşti om de laudă,
dar du-te repede şi le caută;
de le găseşti, îţi iei sora acasă;
de nu, rămîne în hruba noastră întunecoasă...“
A-ha porneşte îndata mare,
în a boabelor căutare;
zăreşte-ntr-un cîmp un om arînd,
bivoliţe-ndemnînd.
„Bună vremea, bătrîne cu inimă bună!
Sînt bătut de-o furtună!
Pe cîmpuri necunoscute,
caut trei boabe pierdute...
Nu le-ai văzut, la arat şi la semănat?“
„Ascultă, voinice, un sfat:
auzi în munţi trei glasuri uşurele?
Cîntă trei turturele;
două ţin capetele spre răsărit;
du-te şi săgeteaz-o pe aceea
din mijloc, ce ţine capul spre Asfinţit;
şi-ţi va lepăda la picioare, fîrtate,
cele trei boabe căutate...“
Şi astfel, iată-l pe A-ha săgetînd turturica;
boabele s-au ivit ca nimica.

X. Intîlnirea

Oprit la porţile mari
A-ha, chiuie, se bucură,
scoate trei săgeţi tari
din cucură,
le pune pe rînd în arc şi le trage chiuind;
una s-a-nfipt în poartă, zbîrnîind,

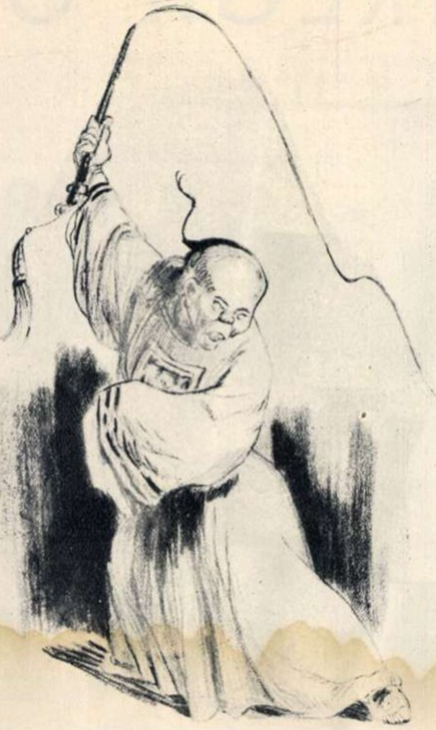

a doua în streașina de la casă,
a treia drept la dușmani în masă...
Pe A-Ts îl stropșea spaima ca boala,
simțind că li s-apropie răfuiala...
Au înjugat trei bivoli la o tînjeală,
să tragă voiniceștile săgeți,
din masă, de sub streașină și din pereți,
și bivolii se smuceau al dracului,
cu umerii oamenii împingeau,
din răsputere trăgeau,
dar săgețile nemișcate rămîneau!
Astfel văzînd ghiujul J-Bu-Ba-La,
s-a dus în hruba neagră, la As-ma,
și a rugat-o așa:
„Dulce fată, As-ma!
Ne-a învins A-ha, fratele;
ne recunoaștem greșelile, păcatele;
slobodă ești să te duci acasă;
dar înainte, roagă-l să smulgă săgețile,
din pereți, de sub streșini și din masă...
Sau, smulge-le tu, As-ma ;
și-apoi, du-te sănătoasă la casa ta...“
As-ma întinde mîinile ușurele
și smulge săgețile tustrele
cum ai smulge trei surcele.
Ghiujul J-Bu-Ba-La spune cu foc:
„E tare cît cinci bivolițe la un loc!“
Dar abia mai îngaimă
către A-Ts, albi amîndoi de spaimă...

XI. Lupta cu tigrii

În umed adînc de noapte,
J-Bu-Ba-La plănuia alte isprăvi, alte fapte,
cum să-i ucidă și pe A-ha și pe As-ma?
Ca viespea tăcea și-i pîndea...
Rostește cu vorbe dulci, proaspete:
„Vrei, feciorule, să ne fii oaspete?“
Cădeau vorbele ca niște pietre:
„Prea iubite, cumetre,
cum o să mergeți noaptea așa departe?
Vă iubesc foarte
și rogu-vă să primiți găzduirea...
Ce-a fost a fost. Așa-i între oameni,
de cînd e lumea și firea...“
As-ma în închisoare cum sta,
a auzit ce are de gînd J-Bu-Ba-La;
l-a auzit plănuind,
cu A-Ts sfătuind;
și așa, în timp ce A-ha dormea dus
într-o cămară de sus,
ea și-a luat co-sien-ul și-a prins a cînta;
și spunea glasul co-sien-ului așa:
„Frate, păzește-te,
de luptă mare pregătește-te,
căci la o oră tîrzie,
vor da drumul tigrilor să te sfîșie...“
Și i-a răspuns A-ha, din flaut cîntînd:
„Îți mulțumesc, soră, pentru cuvînt!
Sînt pregătit gata!
Mi-am și pus pe struna arcului săgeata!“
În seminția noastră, San-ni,
nu se află bărbat să nu știe tigrii ținti!
A-ha, prin munți și prin pădurile dese,
999 de tigri ucisese!
Acum, cum sta el de veghe, cu arcul strunit,
deodată trei tigri uriași s-au repezit,
cu botul cît șurile,
și de urlete gemeau afară pădurile...
A-ha țintește... trage!
Întîia fiară cade și rage
de se cutremură ușile, temeliile...
Fiara a doua și ea cade la rînd;
a treia se prăbușește gemînd
așa de strașnic, că tremurau stihiile!
A-ha de blănuri pe rînd îi jupește
și-i cenătuiește,
apoi, de-atîta luptă, trudit,
se culcă și-adoarme-nlemnit.
J-Bu-Ba-La cei blestemați,
toată noaptea stătuseră cu ochii căscați;
în zori stăteau la ușă cu vorbă mieroasă:
„Cumetre A-ha, scoală-te și poftește la masă!“
Așa strigau ticăloșii;
afară cîntau cocoșii,
răsărea soarele...
„Nu răspunde. L-au mîncat fiarele“...
rîdea tatăl și fiul bucurîndu-se.
Deodată, sub ușă au văzut o coadă de tigru mișcîndu-se
a plăcere, cum mișcă fiara din coadă,
după ce-a băut sînge de pradă...
Și cum rîdeau dușmanii cu poftă nemăsurată,
ușa de sus s-a deschis deodată,
și pe trepte-n jos li s-au rostogolit la picioare
cele trei fiare,
jupuite și cenătuite;
A-ha, în capul treptelor, sus, ședea
și ca după un somn bun se întindea:
„A, cumetrilor! Ieri,
n-am știut că aveți tigri prin încăperi!
Că m-am sculat tîrziu, vă cer iertare,
dar toată noaptea au urlat aceste fiare...“
J-Bu-Ba-La ghiujul și A-Ts slutul,
cu inimile-ntrînșii cenușă,
abia atunci au înțeles că A-ha anume mișcase
coada tigrului pe sub ușă,
spre a le trage o strașnică păcăleală...
Și unul și altul tremurau prinși
de-a spaimei puternică boală...
Cînd A-ha și As-ma ieșeau pe poartă,
A-Ts părea o dihanie moartă,
ghiujul ca frunza tremura,
dar nici unul nu îndrăznea
să-i oprească.
Pasărea U cînta în slava cerească...

XII. Fata ecoului

Și-n timp ce galopau pe calul pag,
J-Bu-Ba-La îi urmărea din prag,
și se gîndea cum să le-mpiedice fuga...
Și astfel s-a-ndreptat spre diavoli cu ruga,
să umfle fluviu Sil-Has,
apele toate din munți, să le sugă,
să cuprindă cîmpii și drumuri, văi și munți,
să oprească fratele și sora din fugă...
Pasărea U cînta,
soarele strălucea;
din co-sien As-ma cînta,
cu flautul A-ha o însoțea;
rîdeau cîntînd, cîntau rîzînd,
cu repeziciune de vînt galopînd...
După atîta vreme întunecoasă,
ei în curînd vor ajunge acasă;
cît se vor bucura, tatăl, mama,
de fata lor frumoasă ca argintul,
ca aurul și ca arama!
Dar iată, fluviul Sil-Has
a supt din munți toate apele,
toate șipotele, toate izvoarele,
și-a pornit la vale cu vîrtejurile, cu ponoarele!
De șuvoaie s-au încruntat cîmpiile;
se-necau sate, codri și munți,
sub stihiile
dezlănțuite...
Tunetele nemaipomenite
cutremurau lumea cu bubuiturile;
se detunau munții, ardeau pădurile...
Fluviul Sil-Has, cu coarne ca șerpii și ca balaurii,
năvălea, năvălea, parcă se bufneau,
capete-n capete, bivolii, berbecii, taurii...
Zadarnic A-ha sora-și apără...
Tunetele bubuie, adîncul scapără,
șuvoaiele oprind, o cuprind,
și o reped hohotind,
mîluri îi înfășură gleznele,
vîntul o plesnește cu plesnele;
și numai strigătele din ce în ce mai slăbite
i s-aud peste volburile răzvrătite...
Din munți, o vedea o altă fată,
tot dulce ca aurul și ca arama;
o chema Scatulama,
și trăia singură, în munți, sub stele,
fugită de gura soacrei rele...
Cînd îi strigau numele, oamenii,
ori cînd o chemau urcînd cărările,
răspundea Scatulama din toți munții
și din toate zările...
Așa s-a născut Ecoul, în vechimi adînci.
Acum, Scatulama și-a părăsit asprele stînci,
a poruncit apelor să steie
și văzduhului să-ntindă repede
punți strălucitoare de curcubee...
Și-a coborît Scatulama din munți,
pe strălucitoarele punți,
întinse pînă deasupra genunilor.
Și-a luat-o pe As-ma de subțioară,
ca pe o nefericită surioară
și-a dus-o în munți,
în vecinătatea liniștii și a furtunilor!...
Cînd s-a făcut liniște peste adîncuri
și apa curgea tihnită,
A-ha a prins să-și strige sora iubită;
iar sora, ca fermecată,
îi răspundea din toți munții deodată...
Și astfel, după cum bătrînii istorisesc,
seara, la vatră,
As-ma stă și-acum în munți,
sub o creastă de piatră;
curcubeele îi aștern patul și-o învelesc,
și-o acopăr cînd bate vîntul, turbatul...
Cerceii ei de aur strălucesc,
și-i strălucesc la mîini brățările...
— „Frate A-ha! cînd urci cărările,
la vînătoare, cînd sameni ogoare,
strigă-mă, căci eu ți-oi răspunde,
oricînd, din toți munții, din toate zările...
Spune tatei și mamei să nu se supere;
pururea aproape eu le sînt.
Ziua și noaptea, pe ploaie, pe senin, pe vînt,
să mă cheme oriunde,
că eu oricînd le-oi răspunde...
Cînd ară, cînd păzesc turmele,
cînd cară apă, sau cînd cinează,
să mă strige, căci eu stau trează,
gata în orice clipă să le răspund...
Spune prietenilor, cînd se duc la petrecere,
la vînătoare sau la secere,
cînd coboară la prund,
pe orice vreme,
să mă strige și să mă cheme,
să cînte din co-sien-uri și flaute,
și eu le-oi răspunde cu laude,
cu-aceleași cîntece, cu-aceleași glasuri...
La anumite ceasuri,
A-ha, apucat de dorul surorii,
se-ntorcea cu fața la munții albaștri
și o striga, ea răspundea îndată,
de sub stînca îndepărtată,
că se mirau trecătorii...
„Puica mea bună! striga mama;
fata mea frumoasă ca arama!“
Și fata răspundea din genună-n genună:
„Puica mea bună!“
Și astăzi, la noi în munții San-ni,
pe As-ma o putem auzi;
cînd cîntă flautele vesele,
petrecînd mirii, miresele,
cînd co-sien-uri răsună,
cînd chiotele munții detună,
din stîncă-n stîncă, din zare-n zare,
se umple lumea de muzici răsunătoare;
chiotele, rîsetele flăcăilor,
se rostogolesc în adîncul văilor...

IN INTERESUL INTREGII OM

①

Eveniment de uriaşă importanţă internaţională, conferinţa ţărilor europene pentru asigurarea păcii şi securităţii în Europa a fost urmărită cu cel mai viu interes de toate popoarele iubitoare de pace.

Timp de patru zile, între 29 noiembrie şi 2 decembrie, reprezentanţii Uniunii Sovietice, Republicii Populare Polone, Republicii Cehoslovace, Republicii Democrate Germane, Republicii Populare Ungare, Republicii Populare Romîne, Republicii Populare Bulgaria şi Republicii Populare Albania au dezbătut pe larg probleme de o vitală însemnătate, legate de lupta pentru triumful păcii şi securităţii în Europa. La conferinţă a luat parte, în calitate de observator, şi un reprezentant al Republicii Populare Chineze.

Atît dezbaterile desfăşurate într-o atmosferă de puternică unitate şi înţelegere, determinată tocmai de comunitatea de interese a tuturor ţărilor reprezentate la conferinţă, cît şi Declaraţia comună adoptată la terminarea lucrărilor pun în lumină problemele fundamentale ale situaţiei actuale din Europa, avertizînd popoarele asupra pericolului imens pe care îl reprezintă pentru pacea Europei punerea în practică a acordurilor militariste de la Londra şi Paris, care prevăd, după cum se ştie, remilitarizarea Germaniei occidentale şi includerea ei în grupările militare agresive înjghebate sub steagul imperialismului american.

Ţările participante la conferinţa de la

① V. M. Molotov întreţinîndu-se cu membrii delegaţiei guvernamentale a R.P.R., în frunte cu tovarăşul Chivu Stoica.

② Şeful delegaţiei polone, preşedintele Consiliului de Miniştri al Republicii Populare Polone, Jozef Cyrankiewicz (în mijloc), şi locţiitorul ministrului Afacerilor Externe al Poloniei, Marian Naszkowski, vorbind cu V. A. Zorin (dreapta), locţiitor al ministrului Afacerilor Externe al U.R.S.S.

②

③

ENIRI IUBITOARE DE PACE

Moscova atrag atenția tuturor statelor europene că ratificarea acordurilor de la Londra și Paris va reprezenta „un act îndreptat împotriva menținerii păcii și spre pregătirea unui nou război în Europa".

Totodată se arată că, în cazul ratificării acordurilor de la Londra și Paris, în fața statelor participante la conferința de la Moscova se pune sarcina unificării eforturilor lor, în scopul asigurării securității lor, prin măsuri neîntîrziate, menite să opună o stavilă de netrecut în calea forțelor agresive ale blocului militar al puterilor occidentale.

Luptînd mai departe pentru crearea în Europa a unui sistem de securitate colectivă, popoarele noastre, pătrunse de încrederea fermă în forțele lor și bizuindu-se pe simpatia și sprijinul celorlalte popoare, vor ști să dea o ripostă nimicitoare oricărei încercări a forțelor agresiunii de a aprinde din nou focul războiului în Europa.

Poporul romîn, care ca și celelalte popoare reprezentate la conferința de la Moscova, a avut mult de suferit de pe urma militarismului german, a salutat cu însuflețire hotărîrile istorice luate la această conferință, manifestîndu-și voința de a-și înzeci eforturile în lupta pentru zădărnicirea planurilor americane de reînviere a mașirii de război hitleriste, în lupta pentru asigurarea cuceririlor sale democratice și a muncii sale pașnice.

③ Intr-una din pauzele dintre două ședințe, reprezentantul Republicii Populare Chineze, Cian Ven-tian (în mijloc), se întreține cu ministrul Afacerilor Externe al Ungariei, Iános Boldoczki, și cu ambasadorul Republicii Populare Ungare în U. R. S. S., Ferenc Muennich.

④ Conferință de presă la Casa Ziariștilor din Moscova. Corespondenții ascultă relatările asupra declarației făcute, în numele U.R.S.S., de V. M. Molotov.

④

PAGINI MEREU VII

Marele Stalin, continuatorul operei genialului Lenin, a dezvoltat în mod creator învățătura marxist-leninistă în condițiile luptei pentru construirea socialismului, ale victoriei orînduirii socialiste și ale trecerii la construirea comunismului în Uniunea Sovietică; într-o serie întreagă de probleme I. V. Stalin a îmbogățit cu noi teze teoria revoluționară. Operele lui I. V. Stalin sînt de un neprețuit folos pentru oamenii din patria noastră care, în condițiile existenței și întăririi necontenite a marelui lagăr al socialismului în frunte cu Uniunea Sovietică, construiesc orînduirea socialistă. Din opera lui I. V. Stalin, a cărei actualitate este veșnic vie, reproducem mai jos două scrisori. Prima se ocupă de munca corespondenților muncitori și sătești, iar a doua de lupta pentru crearea — în condițiile trecerii de la capitalism la socialism — a unei literaturi noi, realist-socialiste.

DESPRE CORESPONDENȚII MUNCITORI

Convorbire cu un colaborator al revistei „Rabocii Korrespondent" [1]

Importanța participării muncitorilor la conducerea ziarului constă, în primul rînd, în faptul că ea — participarea — creează posibilitatea de a transforma o armă atît de ascuțită în lupta de clasă ca ziarul — dintr-un instrument de înrobire a poporului într-un instrument de eliberare. Numai **corespondenții** muncitori și cei sătești pot săvîrși această măreață transformare.

Numai ca forță **organizată**, corespondenții muncitori și cei sătești pot îndeplini în procesul de dezvoltare a presei rolul de exponenți și promotori ai opiniei publice proletare, rolul de oameni care dau la iveală lipsurile vieții sociale sovietice, și de luptători neobosiți pentru îmbunătățirea muncii noastre de construcție.

Corespondenții muncitori trebuie oare să fie aleși în adunările muncitorilor sau trebuie ca redacțiile să-i recruteze? După mine, al doilea mijloc (recrutarea de către redacții) este mai potrivit. În această chestiune trebuie să se pună la bază independența corespondentului față de instituțiile și persoanele cu care acesta, într-un fel sau altul, vine în contact în munca lui, ceea ce nu înseamnă cîtuși de puțin ca el să fie independent de acea forță imperceptibilă, dar care acționează neîntrerupt, care se numește opinia publică proletară și al cărei promotor trebuie să fie corespondentul muncitor.

Corespondenții muncitori și cei sătești nu pot fi priviți numai ca viitori ziariști sau ca activiști pe tărîm obștesc în fabrici, în înțelesul strîmt al acestui cuvînt; ei sînt, înainte de toate, oameni care dau la iveală lipsurile din viața noastră socială sovietică, care luptă pentru înlăturarea acestor lipsuri, comandanți ai opiniei publice proletare, care caută să dirijeze inepuizabilele forțe ale acestui uriaș factor care vine în ajutorul partidului și al Puterii Sovietice în opera grea a construcției socialiste.

De aici provine și problema muncii educative în rîndurile corespondenților muncitori și sătești. A da corespondenților muncitori și corespondenților sătești un minim de noțiuni ale tehnicii ziaristice, este, desigur, un lucru necesar. Dar nu acesta este esențialul. Esențialul este ca corespondenții muncitori și cei sătești să se instruiască în procesul muncii lor și să-și formeze acel simț de ziarist-militant pe tărîm obștesc fără care un corespondent nu-și poate îndeplini misiunea și care nu poate fi sădit prin nici un fel de măsuri artificiale de instruire, în înțelesul tehnic al acestui cuvînt.

Redacțiile ziarelor legate de partid trebuie să-și exercite conducerea ideologică directă asupra corespondenților muncitori și a corespondenților sătești. Cenzurarea corespondențelor trebuie să fie concentrată la redacțiile ziarelor.

Persecutarea corespondenților muncitori și a corespondenților sătești este o barbarie, o rămășiță a moravurilor burgheze. Apărarea corespondentului său împotriva persecuțiilor trebuie să și-o asume ziarul, care este singurul în măsură să dezlănțuie împotriva obscurantismului o aprigă agitație de demascare.

Urez revistei „Rabocii Korrespondent" tot succesul.

I. STALIN

„Rabocii Korrespondent" nr. 6,
iunie 1924.

---

[1] „Rabocii Korrespondent" („Corespondentul muncitor") — revistă lunară; a apărut din ianuarie 1924 pînă în iunie 1941. Începînd din ianuarie 1925, a apărut sub titlul „Raboce-Krestianskii Korrespondent".

RĂSPUNS LUI BILL-BELOȚERKOVSKI

TOV. BILL-BELOȚERKOVSKI!

Îți scriu cu mare întîrziere. Dar mai bine mai tîrziu decît niciodată.

1) Consider că însuși modul de a pune problema unora „de dreapta" și a unora „de stînga" în literatură (prin urmare și în teatru) este greșit. În momentul de față noțiunea „de dreapta" sau „de stînga" este în țara noastră o noțiune de partid, mai bine zis — o noțiune internă de partid. „Cei de dreapta" sau „cei de stînga" sînt oameni care deviază într-o direcție sau alta de la linia pură a partidului. Ar fi deci nelalocul lui să aplicăm aceste noțiuni la domenii care nu sînt de partid, ci incomparabil mai vaste, ca literatura, teatrul etc. Aceste noțiuni ar mai putea fi aplicate la vreun cerc (comunist) de partid de pe tărîmul literar. Înăuntrul unui astfel de cerc pot exista elemente „de dreapta" și „de stînga". Dar a le aplica în literatură în actuala etapă a dezvoltării ei, cînd există tot felul de curente, inclusiv curente antisovietice și de-a dreptul contrarevoluționare, înseamnă a întoarce toate noțiunile cu capul în jos. Mai just ar fi ca în literatură să operăm cu noțiuni **de clasă,** sau chiar cu noțiunile „sovietic", „antisovietic", „revoluționar", „antirevoluționar" etc.

2) Din cele spuse rezultă că eu nu pot considera „golovanovismul"[2] nici pericol „de dreapta", nici „de stînga", — el se află dincolo de cadrul curentelor din partid. „Golovanovismul" este un fenomen antisovietic. De aici nu rezultă, desigur, că Golovanov însuși nu se mai poate îndrepta, că nu se mai poate elibera de greșelile lui, că trebuie să-l prigonim și să-l hărțuim, chiar dacă este gata să se dezbare de greșelile lui, că trebuie deci să-l facem să fugă peste graniță.

Sau, de pildă, „Fuga" de Bulgakov, care de asemenea nu poate fi considerată nici ca o manifestare a pericolului „de dreapta", nici a celui „de stînga". „Fuga" este manifestarea unei încercări de a provoca un sentiment de milă, dacă nu chiar de simpatie pentru unele pături ale emigrației antisovietice, prin urmare o încercare de a justifica sau de a justifica numai pe jumătate cauza gardiștilor-albi. „Fuga", așa cum este reprezintă un fenomen antisovietic.

În treacăt fie zis, eu n-aș avea nimic împotriva punerii în scenă a „Fugii", dacă la cele opt vise ale ei Bulgakov ar mai adăuga încă un vis sau două, în care să înfățișeze resorturile sociale interne ale războiului civil din U.R.S.S., pentru ca spectatorul să poată înțelege că toți acești Serafimi și docenți privați, „cinstiți" în felul lor, au fost azvîrliți afară din Rusia nu dintr-un capriciu al bolșevicilor, ci pentru că (cu toată „cinstea" lor) ei stăteau în spinarea poporului, că izgonind pe acești „cinstiți" partizani ai exploatării, bolșevicii n-au făcut decît să îndeplinească voința muncitorilor și țăranilor, și deci au procedat absolut just.

3) De ce sînt reprezentate atît de des piesele lui Bulgakov? Probabil pentru că nu avem destule piese **proprii**, care să merite a fi puse în scenă. De dorul fragilor înghiți și „Zilele Turbinilor". Este, desigur, foarte ușor „să critici" și să ceri interzicerea literaturii neproletare. Dar ceea ce este cel mai ușor nu poate fi considerat ca fiind și cel mai bun. Esențialul nu este să interzici, ci să înlături de pe scenă, pas cu pas, vechea și noua maculatură neproletară pe calea întrecerii, prin crearea unor piese de teatru adevărate și interesante, cu caracter sovietic, care să poată înlocui această maculatură. Cît despre întrecere, aceasta este un lucru mare și serios, căci numai în condițiile întrecerii vom putea face să se formeze și să se cristalizeze literatura noastră proletară.

În ceea ce privește însăși piesa „Zilele Turbinilor", ea nu este chiar atît de proastă, deoarece ea aduce mai mult folos decît rău. Nu uita că principala impresie pe care i-o lasă spectatorului această piesă este o impresie favorabilă bolșevicilor: „dacă pînă și oameni ca Turbinii sînt nevoiți să depună armele și să se supună voinței poporului, considerîndu-și cauza definitiv pierdută, înseamnă că bolșevicii sînt invincibili, că bolșevicilor n-ai ce să le faci". „Zilele Turbinilor" constituie o demonstrație a forței atotbiruitoare a bolșevicilor.

Desigur că autorul „nu-i vinovat" cîtuși de puțin de această demonstrație. Dar ce ne interesează pe noi acest lucru?

4) Este adevărat că tovarășul Sviderski face la fiecare pas neverosimile greșeli și denaturări. Tot atît de adevărat este însă și faptul că Comitetul repertoriului face tot atîtea greșeli în munca sa, deși într-o altă direcție. Amintește-ți de „Insula purpurie", „Complotul egalilor" și toată maculatura de acest fel, care nu știu de ce este cu multă îngăduință admisă pentru Teatrul de Cameră — un teatru într-adevăr burghez.

5) Cît privește „zvonurile" despre „liberalism", mai bine să nu mai vorbim despre asta — să lăsăm „zvonurile" în grija precupețelor din Moscova.

I. STALIN

2 februarie 1929

---

[2] „Golovanovismul" și-a găsit expresia în încercările unei anumite părți a oamenilor de teatru de a introduce în teatrul sovietic moravurile și metodele de lucru vechi, burgheze. În 1926—1928 un grup de artiști ai Teatrului Mare, în frunte cu dirijorul Golovanov, a luat atitudine împotriva înnoirii și creării unui nou repertoriu, care să corespundă cerințelor crescînde ale păturilor largi ale oamenilor muncii și sarcinilor construcției socialiste. Acest grup s-a contrapus colectivului teatrului și a refuzat să promoveze forțe artistice tinere. Măsurile luate de partid pentru reorganizarea activității teatrului sovietic au asigurat lichidarea „golovanovismului".

CONSTITUȚIA U.R.S.S.

REPUBLICE LIBERE-N STRÎNSĂ UNIUNE

de **V. BÎRLĂDEANU**

— Ca aerul și ca apa!

A ajuns aproape un reflex involuntar. Cînd aud acordurile maiestuoase ale Imnului Uniunii Sovietice, cînd din piepturi bărbătești izbucnesc minunatele versuri: „Republice libere-n strînsă Uniune…" îmi răsare mereu și mereu în fața privirilor chipul păstorului cazah Suleiman Kaldîkov, cu bărbuța lui sură și ascuțită, înfiptă ca o săgeată în bărbie, și cu ochii adumbriți de sprîncene mari și mătăsoase; și parcă aud glasul lui, un pic răgușit de tutun și bătrînețe, dar însuflețit de inimoșie tînără:

— Ar putea omul să trăiască fără să respire și fără să bea? Nici gînd! Așa e și cu frăția noastră, a cazahilor, și a rușilor, și a ucrainenilor, și a letonilor, și a moldovenilor și a… Da' ce să-ți mai înșir? Ca aerul și ca apa! Așa e…

Și Suleiman Kaldîkov a arătat cu mîna către toți cei ce-l înconjurau și-l ascultau; și erau printre ei, într-adevăr, reprezentanți ai multor naționalități ale Țării Sovietice.

…Nu l-am cunoscut pe Suleiman Kaldîkov acasă la el, în aulul din toridul Kazahstan, ci pe un vapor, într-o înserare de septembrie. Vaporul călătorea între lacurile de acumulare Varvarovsk și Karpovsk, pe cea mai nouă cale de ape a lumii — Canalul navigabil Volga-Don „V. I. Lenin". În înserarea copleșitor de pură și calmă, o voce cristalină a înălțat-o melodie solemnă și dulce, o melodie largă ca marile spații ce se întindeau în jurul nostru, de o parte și de alta a canalului din inima stepei. Melodia a prins-o din zbor altă voce, și apoi alta, și cîntarea s-a umflat ca un torent, a umplut văzduhul cu răsunetul ei dulce și solemn: „Republice libere-n strînsă Uniune…"

Tăria acestei mărețe unităti a popoarelor libere din marea familie sovietică își are izvorul, în primul rînd, în forța giganticelor transformări revoluționare, care au smuls aceste popoare din temnița celui mai cumplit întuneric și a celei mai mistuitoare mizerii, și le-au adus pe culmile de viață înfloritoare ale zilei de azi.

Au trecut peste 37 ani de cînd geniul epocii noastre, Vladimir Ilici Lenin, a cerut, în numele maselor muncitoare ale Rusiei, de la tribuna primului Congres General al Sovietelor: „Rusia să devină o uniune de republici libere…" Și această idee leninistă, ca și multe altele, s-a transformat în faptă vie prin acțiunea revoluționară a popoarelor Rusiei.

Marele continuator și discipol al lui Lenin, Iosif Vissarionovici Stalin, a condus lupta dîrză a Partidului Comunist pentru realizarea unei politici naționale leniniste, pentru ridicarea tuturor națiunilor Uniunii Sovietice pe trepte înalte de civilizație și cultură. Constituția sovietică a consfințit, în paragrafe care sună ca adevărate poeme, victoria principiului socialist al egalității totale în drepturi a naționalităților.

…Am avut prilejul fericit să călătoresc prin republicile Caucazului, în toamna trecută, în lunile cînd toate popoarele Uniunii Sovietice se pregăteau să sărbătorească aniversarea celor 300 de ani de la reunirea Ucrainei cu Rusia. Sărbătoarea era întîmpinată cu dragoste, ca o sărbătoare scumpă fiecăruia, de către toți cetățenii, de orice naționalitate ar fi fost.

Am vizitat într-o bună zi școala de fete „Ilia Ciavciavadze" din Tbilisi. Am intrat și în „camera pionierului" — o încăpere spațioasă, împodobită cu tablouri și hărți, ierbare și animale împăiate. Cîteva fete din clasele mari înconjurau o statuetă de gips, la care una dintre ele lucra îndîrjit.

Ne-am apropiat. Statueta înfățișa un grup de fete, dintre care o rusoaică și o ucraineană, în costume naționale, se sărutau, în vreme ce celelalte — aparținînd celorlalte naționalități ale Uniunii — aplaudau cu mare bucurie.

Am privit chipurile fetelor care lucrau. Aveau ochii încercănați de nesomn. Una dintre ele, Țiala Badzoșvili — secretara comitetului de Comsomol al școlii — ne-a spus:

— Noi învățăm după masa. În această perioadă, noaptea ne facem lecțiile, iar dimineața lucrăm la obiectele acestea, pe care le vom trimite în dar unor școli din Moscova și Kiev… E doar și sărbătoarea noastră…

Și mi-a arătat un șir de alte obiecte, înșirate alături.

Mai mult nu mi-a spus Țiala Badzoșvili. Nici nu era nevoie. În cuvinte simple, aș spune zgîrcite, ea rostise un adevăr adînc, pe care zeci de fraze patetice nu-l pot spune mai convingător.

…Mulți poeți au asemuit marea familie a popoarelor sovietice cu o grădină multicoloră și înmiresmată. Oricît de banală ar părea imaginea, cred că nu există alta *mai reală, mai adevărată.*

Fotografiile din aceste pagini nu pot înfățișa decît crimpeie ale vieții fericite a popoarelor sovietice. Din păcate, tocmai pentru că sînt numai fotografii, nu pot reda esențialul, pe care-l simt doar acei care călătoresc prin această grădină: mireasma fiecărei flori în parte și a grădinii în întregimea ei.

„Prietenia popoarelor". Așa se numește această hidrocentrală electrică intercolhoznică construită pe lacul Drisviatî, la hotarul comun al republicilor Bielorusă, Letonă și Lituaniană.

★

S-au întîlnit la Moscova, venind din cele mai îndepărtate colțuri ale Uniunii Sovietice. La marea Expoziție Agricolă Unională au loc zilnic asemenea manifestări de înfrățire între oamenii sovietici aparținînd celor mai diferite naționalități din U.R.S.S.

Uzina mecanică de laminat țevi, construită recent la Sumgait (R.S.S. Azerbaidjană). In munca de calificare metalurgiștii azerbaidjani au primit ajutorul celor ucraineni din Nikopol. In dreapta: unul din muncitorii de frunte ai uzinei, oțelarul Djafar Mustafaev.

Sculptorul Galina Petrașevici finisează compoziția „Surorile", simbolizînd prietenia de nezdruncinat dintre poporul rus și cel ucrainean.

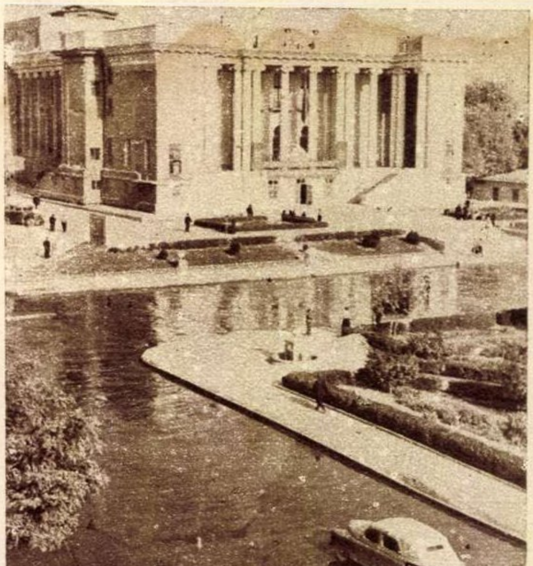

Teatrul de Operă și Balet din Stalinabad (R.S.S. Tadjică).

Ospăț la colhozul multinațional „Diișin" (Victoria). Aci, la poalele Tian-Șanului kirghiz, s-au unit într-o mare gospodărie colectivă zeci de familii de kirghizi, dungani, cazahi, uiguri, ruși, ucraineni, uzbeci, calmîci, lituanieni și tătari. Viața îmbelșugată a acestor colhoznici este și ea rodul marii prietenii dintre popoarele ← Țării Sovietice

Cărți sovietice în limbile diferitelor popoare din U.R.S.S.
↓

Вилис Лацис
К НОВОМУ БЕРЕГУ
О. ГЕРЦЕН
Вибрані твори
А. Макаренко
ПОЕМЭ ПЕДАГОЖИКЭ
VAIZDAITAS
VAIZDAI

Tradiționala sărbătoare a cîntecului in capitala Letoniei Sovietice — Riga. Pe prim plan, muncitoarea V. Bogdănova (stînga) și eleva I. Vevere.

Cu cîntece și dansuri pline de foc au venit la Moscova fiii Armeniei însorite. Aici, în inima Expoziției Agricole Unionale, s-a încins o adevărată petrecere caucaziană. De jur împrejur oameni sovietici de diferite naționalități urmăresc dansul zvăpăiat al fraților lor din sud.

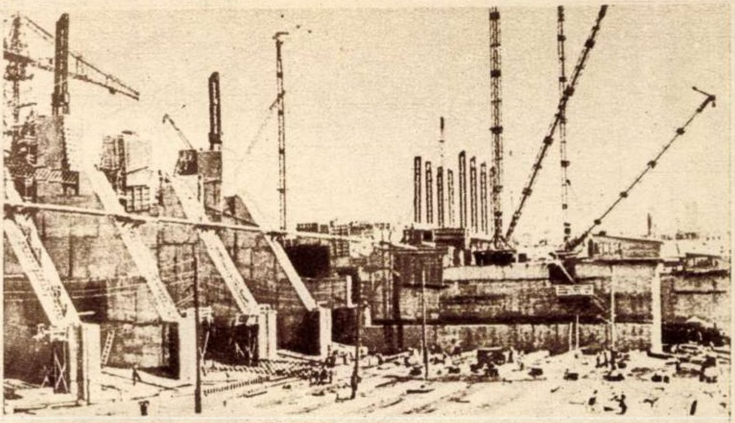

Incă unul din șantierele comunismului. Pe Nistru, în apropiere de orașul Dubosari (R.S.S. Moldovenească), se construiește o puternică hidrocentrală electrică. In fotografie : o parte a acestei construcții — digul deversor.

Luminile științei sovietice ajută și pe savanții kirghizi să obțină succese însemnate în cercetările lor. In fotografie : doi geologi kirghizi (pe primul plan), însoțiți de omul de știință rus V. Șcerbin (în fund), studiază rocile munților Ala-Tau, unde au fost descoperite de ↓ curînd prețioase zăcăminte minerale.

La această oră, vila „7 Noiembrie" rămîne pustie... Oamenii muncii veniți aci la odihnă pornesc în excursie; vor să cunoască frumusețile Predealului.

Fotografie: A. LOVINESCU

ION BRAD

POEZII

CÎNTEC ÎNVĂŢAT DE LA MAMA

Cînd eram mai mic
Mama spunea seara,
Pe cînd da în spic
Grîul şi secara,
Cînd tăcuta lună
Se culca pe lunci,
Cu vorba ei bună
Spunea mama-atunci
Versul legănat,
Cîntul neuitat:
„Lună, lună, nouă,
Taie-ţi pita-n două
Şi ne dă şi nouă,
Că şi noi ţi-om da
Cînd om secera!"
Uzi de-a nopţii rouă
Murmuram şi noi:
„Dă-ne, lună nouă,
Că ţi-om da-napoi!"
La rugile noastre
Luna sta pe loc
Ea, în holde-albastre,
Seceră de foc.
Dar în loc de pîine
Mai cădea o stea
„Poate vă dă mîine..."
Mama ne şoptea.
Steaua în abisuri
Presăra argint.
Noi vedeam, în visuri,
Pîinea rumenind...
Toate-mi vin în minte
Seara, uneori,
Cînd pe cer s-aprinde
Luna şi, uşor,
Secera şi-o lasă
Peste noul lan,
Cînd mai amiroasă
Pîinile de an,
Cînd foşneşte-arama
Holdelor în spic...
Cîntul spus de mama
Cînd eram mai mic
Îmi zoreşte pasul,
Nu-mi mai dă răgaz
Şi-l întorc pe glasul
Zilelor de azi:
„Lună, lună nouă,
Stropită cu rouă,
Bătută în ţinte,
Seceră fierbinte,
Te-apleacă şi taie
Grînele bălaie
Holda, pîinea noastră,
Pînă-n zarea-albastră."

RUGĂCIUNEA UNUI „FOST"...

Tu, preabunul meu părinte,
Rogu-te apleacă-te,
Ruga să mi-o iei aminte
Şi s-o-nchizi cu lacăte
In hambarul stelelor,
Singur să-i asculţi mîhnirea.
Şi să-mi dai spre ajutor
Braţul tău şi răzvrătirea
Duhului care preface
Pumnul într-un ghem de unghii.
Ca-ntru veşnica ta pace
Mieii să pot iar să-i junghii,
Mieii tăi, supuşii mei,
Care azi nu mai sînt miei.
Uite, sfinte, cum îmi calcă
Faţa luncii în picioare,
Despicînd halcă de halcă
Plugul lor cu cinci brăzdare.
Uite, tată, cum îţi scot
Spinii tăi de prin fîneţe,
Să le smulgă toamna rod
Intru marea mea tristeţe.
Dă, preabune, milostive,
Vrăjbile să-i învenine,
Să se bată-n colective,
Să se-ntoarcă iar la mine.
Şi cu mila ta cea mare
Să-i mai îmblînzesc o leacă,
Să le pun jugu-n spinare,
Să-i învăţ din nou să tacă.
Să-i răstorn cu-n deget, doamne,
Să se zbată pe podele,
Să sărute ca la doamne,
Mîinile nevestii-mele.
Să le spun: – Mai haideţi mîine!
Să le spun: – Poftim avere!
Şi să-i îmblătesc, stăpîne,
Precum inima mea cere
Dă-mi virtutea îndărăt
Că sînt galben ca gutuia
Si ce ştiu o să-ţi arăt
Doamne, doamne, aliluia!

VIZITĂ

Şapte văi. Şapte poduri. Şapte sate.
Are omul tălpile crăpate,
Insă drumul plin de bruşi
de cu zori îl bate.

Spini pe drum. Porumb pe deal. Otăvi în vale,
Trecătorii-i dau bineţe-n cale
Şi-i privesc, cam goală-n spate,
traista dumisale.

Unde merge? Ce priveşte? Ce tot cată?
Un prieten are el de la armată,
De pe vremea lui Franz Iosif,
vremea de-altădată.

Şapte văi. Şapte poduri. Şapte sate.
Ca o aripă de foc gîndu-l bate:
„Prietenul e-n colectivă;
mi le-o spune toate:

Cum lucrează? Ce primesc? Cine-i conduce?"
Lîngă troiţa din drum îşi face cruce
Şi apoi, bolovănos,
pasul, greu, îl duce...

A ajuns. L-a căutat. Nu era acasă.
Iscodind, pe toate să le vază,
Prin ogradă a umblat
pînă la amiază.

„Uite-o vacă! Şi găini! Ptiu, ce mai moţate!
Sînt a voastre oare. măi nepoate?"
Pe un ţînc l-a întrebat:
„sînt a voastre toate?"

„Unde-i moşul? Cum o duce? Seara o să vină?
Da.... ia spune, mai aveţi în pod slănină,
Ai papuci să mergi la şcoală
cînd o fi pe uliţi tină?"

Intreba. Iar întreba – Uite-l vezi că vine!
„Fii sosit în casa mea cu bine!
Dar ce vînt te-abate oare,
ce s-a întîmplat cu tine?"

El, şiret: „Mă duc la tîrg! Am vîndut o vacă!
De tăcut ca melcul n-o să tacă,
Şi prietenu-şi încurcă
ori c-un „dar", ori cu un „dacă"...

„Eu sergent. Şi tu căprar! Spune-mi azi ce eşti?
Mai beai vin cum beam din ceşti
Cînd băteam în Munte Negru
oştile talieneşti?...

Grîu ţi-au dat? Dar cucuruz? Uite ce-ntrebare!...
Gura asta parcă lacăt n-are!
Bat-o sfîntu', păcătoasa,
nu mai pune-n vorbe sare!"

Zice gazda: „Greu o duc! Frate, trai amar!
Du-l, nepoate, o lecuţă pînă la hambar
Ca să-mi vadă sărăcia.
...Morţii lui de trai amar!"

Cînd se-ntoarce spune omul: „N-o fi tot al tău!
Grîu curat ca aurul de greu
Că îl ai din colectivă,
măi căprare, nu cred eu".

Zice gazda: „Na ţigară! Spune ce-ţi mai fac
nepoţii?"

„Dă-i încolo, şmecherii şi hoţii
Tot mă-ntreabă cînd mai mor
ca să-mi ia pămîntul, toţii...

Ei, dar lasă! Bun tabac, măi căprare, spune:
Nu cumva ţigări de-acestea bune
Imprumută colectiva
pe cînd plec în ceia lume?"

Zice gazda: „Vezi, nepoate, o ulcică de vin adă!
Ca bătrînul don'sergent să vadă
C-am ajuns azi ghinărar,
comandant peste-o brigadă!

Greu pe-aici. Mi-e tare greu. Mult pămînt de deal.
Incă-i multă pălămidă şi podbeal...
Cum la voi e loc de şes...
poţi ajunge mareşal!"

ÎNDRUMĂTORUL

Între ţăran şi inima lui
S-aşază brazda neagră de pămînt.
Pentru ea, secoli şi ani destui
Şipotul lacrimei s-a prelins, picurînd.

Cine-l ajută astăzi să vadă
Brazda care va fugi dintre el şi inima lui,
Unindu-se cu glia bogată
Care-l va împăca pe veci cu vecinul lui?

Între ţăran şi privirile lui
Doarme perdeaua de praf, sură şi lată,
Crescută prin anii tehui

Cînd el a dat cu sapa-n pămîntul străin, ars,
ca de piatră.

Cine-l ajută să vadă oare
Azi nemărginirea mării şesului,
Luată în tălpi de tractoare,
Care-i vor înzeci comoara culesului?

Doar tu, meştere-ndrumător,
Înţeleptul faptelor fără pereche,
Ştergi brazda dintre plugari şi inima lor,
Dai în lături perdeaua de praf, înşelătoare şi
veche.

Ce desţelenire grea,
Cîtă trudă şi cîte nopţi nedormite,
Pînă cînd inima mea
Poate ţîşni-n cîntece dragi, aurite,

Pînă cînd hambarul de grîu
Va-ngreuia umerii pămîntului
Şi-or murmura ca un rîu,
Prin marea de holde, bătăile vîntului!

Iată, ochii tăi înţelepţi
Fulgeră zarea pînă departe.
Îndrumătorule, tu ne îndrepţi
Spre viitorul deschis ca o carte!

Din ciclul „Cîntecele pămîntului natal".

LA NOI IN REGIUNE

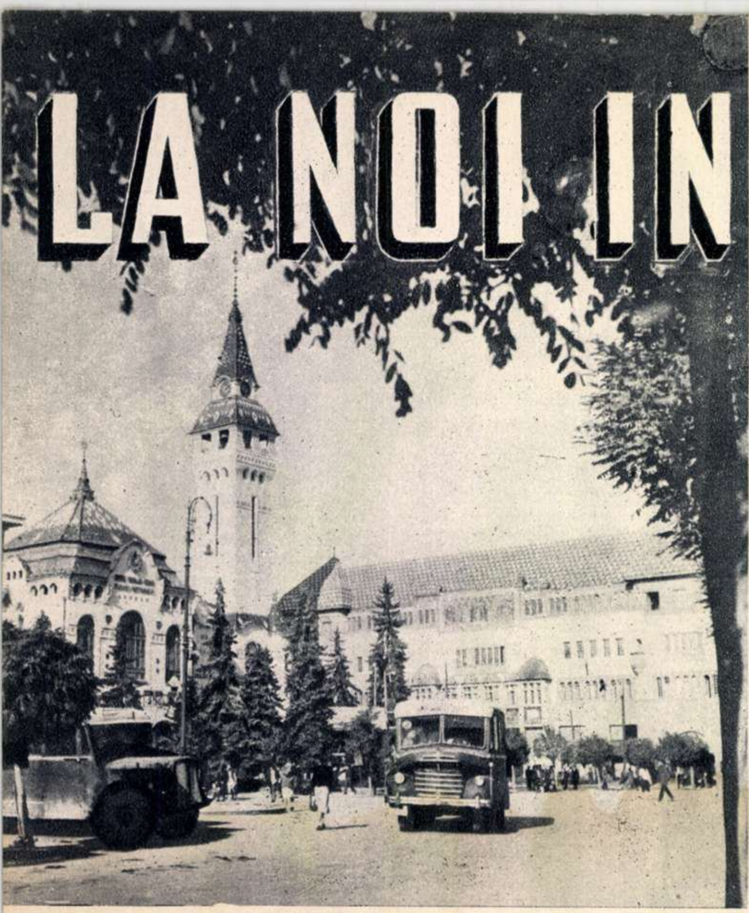

In centrul orașului Tg. Mureș: clădirea Sfatului Popular al Regiunii și Palatul Cultural.

de KOVÀCS György
laureat al Premiului de Stat

Prin scrisori trimise redacției, cît și în cadrul consfătuirilor organizate de „Flacăra", numeroși cititori și-au exprimat dorința de a găsi în paginile revistei, reportaje care să vorbească despre transformările petrecute în regiunile țării noastre. „Flacăra" răspunde la această dorință a cititorilor săi, inaugurînd — cu reportajul de față — seria unor reportaje avînd ca temă viața nouă a diferitelor regiuni ale Patriei.

Tîrziu după miezul nopții, trupul bălțat cu luminițe al acceleratului Tg. Mureș — București părăsește șerpuind munții împăduriți și abrupți, care încep încă de la Deda.

Romîni și unguri, amestecați, locuiesc ținutul acesta muntos. Astăzi, oameni fericiți, cu ochii strălucitori, aleargă pe peroane; vara, trenurile sînt asaltate de mulțimea pestriță a muncitorilor plecați în concediu. Nu tot așa era în trecut! Necazuri și griji stăpîneau peste aceste văi. Iar dacă și altădată erau mulți oameni în gări, aceasta se petrecea pentru că sute și mii de romîni și unguri nevoiași erau siliți să plece, mînați de mizerie și șomaj, spre mirajul, prezentat în „stil american", al Pensylvaniei...

Indată ce trenul, duduind cumplit, scapă în largul podișului Gheorghienilor, sub ochii călătorului nocturn se desfășoară spre dreapta o imensă pădure de lumini strălucitoare. De vreun an, tot mai multe străluciri alungă bezna deasă care zace de veacuri la poalele răsăritene ale Bucinului. Aici a fost clădită una din cele mai tinere întreprinderi ale Republicii noastre, fabrica de praf de lapte de la Remetea, care încă la sfîrșitul lui octombrie a și fost pusă în funcție. Crearea acestei minunate întreprinderi noi înseamnă o nouă victorie, izvorîtă din munca comună a poporului romîn și a minorităților naționale, pe drumul construirii socialismului.

Abia a trecut un an de cînd zidarii din împrejurimi, au pus temelia noii întreprinderi. Au venit aici ingineri, tehnicieni, din toate unghiurile țării și, cu sprijinul însuflețit al locuitorilor, în cîteva luni au reușit să dea viață acestei construcții mărețe, ale cărei mașini au fost furnizate de înaintata industrie sovietică. Tot din Uniunea Sovietică au venit specialiștii, inginerii, tehnicienii, care au ajutat la montarea instalațiilor pentru fabricarea prafului de lapte.

Punerea în funcție a acestei fabrici a însemnat o cotitură hotărîtoare în viața raionului Gheorghieni și a celor din împrejurimi. Această industrie stimulează în mare măsură dezvoltarea necontenită a șeptelului de vite. In 1944, fasciștii învinși au tîrît cu ei în retragere nesfîrșite cirezi de vite, distrugînd șeptelul. Locuitorilor din Gheorghieni li s-a răpit principalul izvor de trai. Cu sprijinul partidului și al guvernului nostru, au fost însă, încetul cu încetul, înlăturate neajunsurile pricinuite de fasciști. Și, o dată cu întărirea regimului nostru democrat-popular, s-a dezvoltat și mai mult în regiune creșterea animalelor, întrecînd nivelul dinainte de 1944.

Fabrica însăși e ca un laborator. Pretutindeni curățenie exemplară, pretutindeni mecanizare. In această fabrică, munca fizică grea a fost înlocuită; se poate spune că aici toți muncitorii sînt tehnicieni; ei reglează comutatoarele, supraveghează funcționarea mașinilor, ascultă cu atenție duduitul modernelor motoare „Diesel" de fabricație sovietică și se apleacă cu pricepere asupra instrumentelor de laborator. Vasele mari de lapte sînt aduse pe bandă rulantă și tot forța mașinilor le golește.

O întreprindere tînără cu muncitori tineri...

Elisabeta Hutzer, de naționalitate maghiară, a împlinit abia 18 ani. Mînuind atent instrumentele, ea analizează cu competență și seriozitate aciditatea, grăsimea, densitatea și reziduurile laptelui. Copil al unor muncitori clujeni, pînă acum ea nu a fost niciodată departe de casa părintească. Anul trecut a absolvit școala medie alimentară și a ajuns să lucreze de-a dreptul în această întreprindere nouă. La început sub supravegherea maiștrilor. Curînd s-a calificat la locul de muncă. Deși fabrica de praf de lapte a intrat în funcțiune abia la sfîrșitul lui octombrie, Elisabeta Hutzer a și ajuns să fie socotită printre cei mai buni muncitori; și inginerul Mamontov, care conduce colectivul tehnicie-

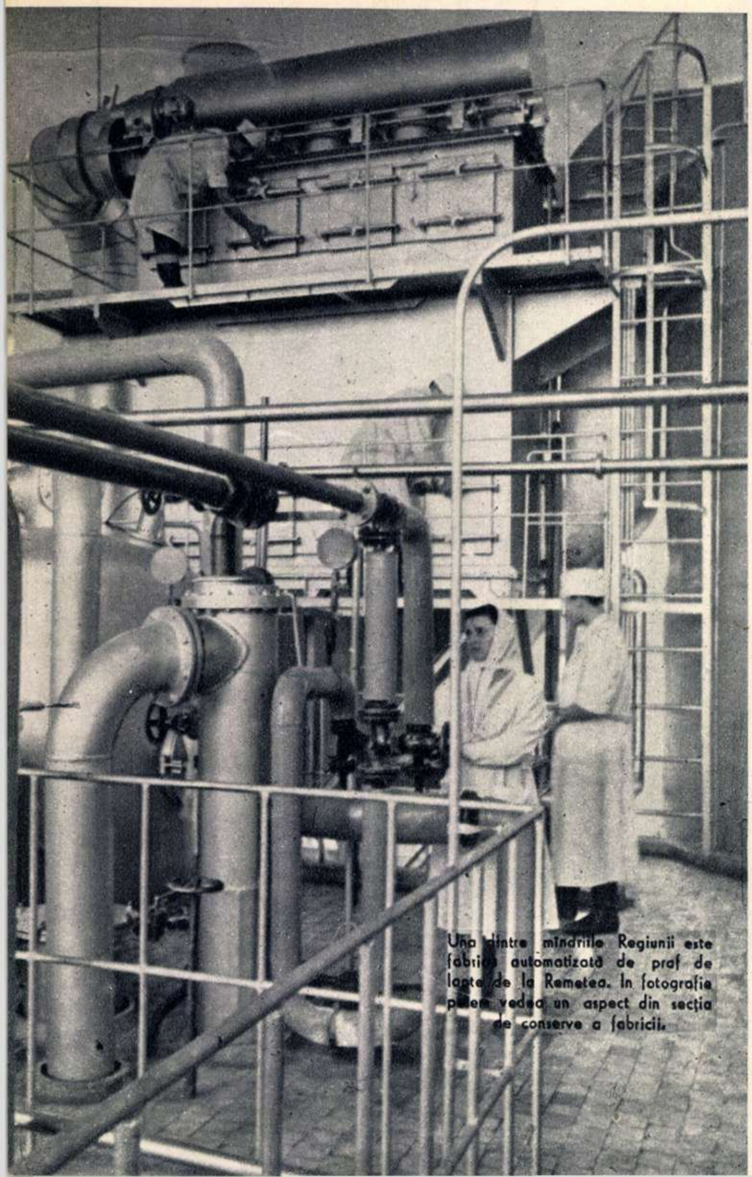

Una dintre mîndriile Regiunii este fabrica automatizată de praf de lapte de la Remetea. In fotografie putem vedea un aspect din secția de conserve a fabricii.

Zecile de cămine de zi și creșe, înființate în satele. și orașele Regiunii, dovedesc grija statului democrat-popular pentru copiii oamenilor muncii.

La cules de struguri în via colectiviștilor din Batoș. Au de ce să fie mîndre colectivistele Maria Bendreș, Maria Lutsch și Ilona Mya: via lor a dat rod bogat.

nilor sovietici, are cuvinte de aprecieri despre ea.

Sighișoreanul Bogolea Gheorghe, de naționalitate romînă, are abia 19 ani. Iși amintește bine de trecut, de copilăria lui amară. Tatăl său e invalid de război și lucrează acum la fabrica de postav „6 Martie“ din Sighișoara. Erau patru frați în familia Bogolea; părinții n-au avut posibilitatea să-i dea la învățătură. Mai tîrziu, în anii regimului democrat-popular, a devenit elev al școlii medii tehnice pentru industria laptelui din Sighișoara. De aici, la fabrica de unt din Satu Mare, unde a intrat ca simplu muncitor.

— Eram tînăr, am muncit cu rîvnă. Știam că regimul nostru democrat-popular mă va sprijini să-mi pot îmbogăți cunoștințele. Și într-adevăr, în toamna anului trecut, la 28 noiembrie, mi s-au deschis zorii unor zile mari: atunci am fost trimis în Uniunea Sovietică la un curs de specializare de șase luni. La fabrica de conservare a laptelui din Nevel, în ținutul Velikie-Luki, am învățat lucruri multe și interesante. In iunie anul acesta, am fost repartizat la fabrica din Remetea, a cărei construcție pe atunci încă nu era terminată...

Bogolea Gheorghe este acum conducătorul secției de uscătorie a fabricii de praf de lapte din Remetea.

Aici sînt numai tineri, bărbați tineri, fete tinere... Unii vorbesc romînește, alții ungurește. Au venit din cele mai diferite părți ale țării, pentru ca, prin munca și aptitudinile lor, să contribuie la dezvoltarea industriei țării și totodată a Regiunii Autonome Maghiare, așa cum i-a învățat și îi învață Partidul nostru.

★

Ținutul ale cărui raioane sînt cuprinse în Regiunea Autonomă Maghiară se număra odinioară printre regiunile cele mai înapoiate, din punct de vedere economic, ale țării. Populația de oșteni, colonizată cu multe secole în urmă în aceste ținuturi, secuimea, apărătoare a părții celei mai de răsărit a țării regilor Ungariei împotriva năvălirilor turco-tătare, a avut parte de soarta vitregă hărăzită, rînd pe rînd, de feudalismul și apoi de capitalismul maghiar, de regimul de asuprire din Romînia burghezo-moșierească, apoi din nou de fascismul horthyst.

In primele decenii de înflorire a capitalismului în cuprinsul Austro-Ungariei, țară semifeudală, rețeaua de cale ferată a fost construită conform intereselor magnaților unguri. Pe teritoriul actualei Regiuni Autonome Maghiare s-au făcut construcții neînsemnate de cale ferată. Cele mai multe așezări cădeau în afara principalelor linii de comunicație. Insăși această împrejurare a împiedicat, de la bun început, nașterea fabricilor și întreprinderilor industriale.

A existat totuși în acest ținut o comoară de neprețuit pe lîngă a cărei exploatare nu puteau să treacă cu ochii închiși cei care sugeau sîngele poporului: lemnul, pădurile uriașe și bogate! Comoara munților de lîngă Marosheviz (Toplița), Gheorghieni și de prin Ciuc, atrăgea pînă și pe capitaliștii străini. Acum vreo jumătate de secol se alcătuiseră grupuri de capitaliști care au cosit pădurile în adevăratul înțeles al cuvîntului, au gospodărit tîlhărește această avuție și totodată au jupuit pielea muncitorilor romîni și unguri de prin partea locului. Din aceste grupuri făceau parte capitaliștii francezi, elvețieni, austrieci, unguri și romîni. Și, în timp ce, din fabricile de cherestea ale acestora porneau trenuri lungi, încărcate cu rodul muncii tăietorilor de lemne romîni și unguri, muncitorii abia primeau atîta simbrie cît să le ajungă lor și familiilor lor pentru mămăligă și brînză. În jurul anului 1930, salariile au scăzut în acest sector de muncă pînă la un leu pe oră, iar șomerii sporeau cu miile.

În perioada următoare primului război mondial, îndeosebi în anii 1929-1932, Tg. Mureșul, care încet-încet începuse să se industrializeze, deodată a decăzut. Douăzeci și patru de întreprinderi și-au încetat producția, capitaliștii trimițîndu-și aurul în țările apusene. Și în orașul, pe atunci cu abia treizeci de mii de locuitori, numărul șomerilor s-a ridicat la 3.000!

Fabrica de zahăr din Tg. Mureș a fost o întreprindere care nu numai că nu s-a ruinat în timpul crizei, dar chiar și în acele vremuri a adus uriașe profituri proprietarilor ei: grofului ungur Teleky Artur, romînului Constantin Teodor Vasiliu, neamțului Quittner Paul și evreului Krammer Oskar. Iar aurul, stors din sudoarea muncitorilor romîni, unguri, germani și evrei, s-a rostogolit de la fabrica de zahăr în safeurile băncilor din București, Budapesta și ale unor capitale din apus.

Intreprinderea, una din cele mai însemnate industrii din Tg. Mureș, a rămas pînă la eliberare în aceeași stare veche, înapoiată, cu aceleași instalații învechite. Același lucru s-a întîmplat și cu turnătoria din Vlahița și cu alte întreprinderi din această regiune.

In anii de după eliberare s-a produs o cotitură hotărîtoare în industrializarea Regiunii Autonome Maghiare. Vechile întreprinderi s-au mărit. După eliberare s-a clădit la Tg. Mureș fabrica de mobile „Simó Geza“, a luat ființă și se dezvoltă din an în an, întreprinderea „Encsel Mauriciu“, iar de curînd, în cursul anului acesta, a fost pusă în funcțiune termocentrala de la Sîngeorgiul de Pădure, mîndria industriei Regiunii Autonome Maghiare. Termocentrala furnizează mai bine de 60% din curentul electric necesar orașului Tg. Mureș, alimentînd și alte ținuturi mai îndepărtate ale țării, ceea ce a permis ca, într-un șir întreg de sate, să se aprindă lumina de nestins a lămpii lui Ilici.

Industrializarea Regiunii Autonome Maghiare a schimbat înfățișarea acestui ținut vechi, înapoiat și vitregit.

Muncitorii romîni și unguri de la fabrica de zahăr nu-și mai varsă rodul muncii lor în sacii de bani ai lui Teleky Artur, Vasiliu, Quittner și Krammer. Astăzi ei muncesc pentru ei înșiși și contribuie prin munca lor plină de conștiinciozitate la întărirea și înflorirea patriei lor libere, la ridicarea nivelului de trai al poporului muncitor.

La fabrica de zahăr, în atelierul de țevi, lucrează un fruntaș în producție, pe nume Navratil

Iată cîțiva canoteuri, salariați ai fabricii de mobilă „Simó Geza" din Tg. Mureș. Ei sînt membri ai colectivului sportiv „Avîntul", și acum pornesc la antrenament.

Ion, în vîrstă de 34 ani. Ochii lui albaștri strălucitori și fruntea înaltă trădează inteligență. Mișcările lui dovedesc hotărîre. A trecut prin școala aspră a vieții. Acum, în fabrica de zahăr, se vorbește mult despre el, pentru că de curînd a terminat instalarea și montarea garniturilor unei țevi de comunicație de 300 de metri. Era o conductă căreia de vreo 18 ani nu i se mai schimbaseră garniturile. In cadrul acestei operații, Navratil și-a depășit norma cu 174%.

A avut o viață tare zbuciumată, fiind mereu aruncat de colo-colo.

— Am un nume romînesc — spune el. Dar de fapt sînt ungur și știu foarte puțin romînește. Cîte necazuri n-am avut eu, pe vremuri, din pricina asta!...

El povestește multe despre copilăria sa, petrecută la Kerelőszentpál (Chirileu), unde tatăl său era acar la calea ferată, apoi grădinar la groful Haller István. Mizeria și lipsurile i-au întunecat anii copilăriei și anii de ucenicie de mai tîrziu cînd devenise ucenic lăcătuș la un meșter din Vámosgálfalva (Gănești). Apoi a urmat șomajul.

— Cam așa era pe atunci: cînd mă prezentam la vreun patron ungur pentru lucru, mă privea cu ochi sfredelitori, se gîndea o vreme, dar nu mă angaja din pricina numelui. De aceea, la un moment dat m-am prezentat la fabrica „Nitrogenul" de la Diciosîn-Martin. Patronii și-au dat seama imediat că nu prea vorbesc bine romînește și nu m-au angajat.

La Tg. Mureș funcționa un birou de plasare pe care horthyștii l-au înființat, chipurile, pentru repartizarea la locuri de muncă a refugiaților din sudul Ardealului. M-am prezentat și eu: In locul repartizării la muncă, am primit însă un ordin de chemare în armată. Apoi, drumul spre front...

— Acum au dispărut pentru totdeauna vremurile pline de urgie de odinioară, spune Navratil. Niciodată nu mai vreau să se întoarcă! De luptat, trebuie să mai luptăm și azi — adăugă el. — Ce-i drept, asta-i alt fel de luptă. Uite-l, bunăoară, aici la noi pe bătrînul Tökés Károly, conducătorul atelierului. E un muncitor conștiincios, cinstit. Numai că nu vrea să înțeleagă de ce vrem să introducem în atelier o nouă mașină pentru tuburi. Zice tovarășul Tökés: „Da, cum să nu! Ați vrea ca mașina să lucreze și în locul vostru, iar voi să umblați de colo-colo, cu mîinile în sîn?"

Cu toate astea, noua mașină tot se va instala, pînă la urmă!...

Fabrica de zahăr e o întreprindere veche. Și în timp ce în fabrica nouă de praf de lapte, stai de vorbă numai cu muncitori tineri, aici lucrează și mulți dintre cei care au simțit pe spinarea lor politica fascistă de oprimare națională, cînd cea romînă, cînd cea maghiară.

Haidu Teodor Gheorghe, care-i de o vîrstă cu Navratil, spune că în comuna Nagyteremi (Teremia), unde s-a născut și și-a petrecut anii copilăriei, romînii și ungurii trăiesc laolaltă și totdeauna s-au înțeles unii cu alții. Dar în toamna anului 1944, cînd horthyștii l-au luat în armată, a avut ocazia să cunoască cele mai sălbatice și cele mai sfruntate forme ale șovinismului și naționalismului.

In prezent, Haidu muncește în atelierul de cazane și nu numai că își depășește norma cu 154%, dar dă rezultate frumoase și în ridicarea noilor cadre. Conform unui contract de calificare, el l-a învățat pe Moraru Lazăr munca de cazangiu.

Prin munca tuturor muncitorilor se dezvoltă și înflorește Regiunea Autonomă Maghiară, una din cele mai frumoase realizări ale regimului în domeniul egalității în drepturi a tuturor oamenilor muncii, indiferent de naționalitate...

★

Toate ramurile economiei naționale din regiune au luat un avînt nemaicunoscut; pe lîngă industrie se dezvoltă și agricultura, urmînd linia trasată de partid, pe drumul făuririi unei vieți mai bune, mai îmbelșugate. In peste două sute de sate din Regiunea Autonomă Maghiară, a fost cuprinsă în gospodăriile colective sau întovărășiri cea mai mare parte a țărănimii muncitoare. Ceea ce arată cît se poate de limpede că legăturile de viață și prietenie de nezdruncinat dintre poporul romîn și naționalitățile conlocuitoare sînt din ce în ce mai strînse. La gospodăria colectivă din Bátos (raionul Reghin), romîni, unguri și sași muncesc împreună și, din an în an, printr-o bună și înțeleaptă gospodărire, sporesc avutul lor comun. Acum patru ani, la culesul porumbului, pe cînd funigeii pluteau deasupra cîmpului, am vorbit îndelung cu cîțiva colectiviști din Bátos, printre care și cu săsoaica Böhm Suzana, în vîrsă de 43 ani. Ea mi-a povestit cum locuitorii de origine germană au fost siliți de către fasciștii învinși care se retrăgeau, de autoritățile civile maghiare și de jandarmii ajutați de soldații S.S.-iști, să părăsească pămîntul natal. Mulți dintre sași au fost uciși sau au dispărut. Dar satul s-a repopulat. Precup Simion, din comuna vecină Alsórépa (Rîpa de jos), s-a stabilit aici după ce a luptat împotriva fasciștilor, în rîndurile armatei romîne. Tot așa, a venit dintr-o comună din Ciuc și s-a stabilit în Bátos, Szakáts Ignác. În anii de după eliberare, situația din Bátos, comună locuită de mai multe naționalități, a fost folosită de reacțiune pentru intensificarea uneltirilor șovine-naționaliste. Dar Partidul Comunist, printr-o stăruitoare și îndelungată muncă de lămurire, a împiedicat activitatea dezmățată de ațîțare șovină a reacțiunii romîne și maghiare; lupta împotriva șovinismului a creat condiții pentru ca, în primele zile ale lunii martie 1950, să poată lua ființă gospodăria colectivă, care a început cu 59 de familii, cu 260 hectare de pămînt. Dintre aceste familii, 29 erau romînești, 15 ungurești și 15 săsești. Dușmanii de clasă, prin acțiunile lor disperate, se străduiau să împiedice înființarea gospodăriei colective: chiaburii Both Iohann, poreclit „domnul Dolar", pentru simpatiile lui pro-americane, Vultur Ioan și Pálfi Yános, au intrat deopotrivă în acțiune, ca să pună piedici în calea țăranilor muncitori. Inființarea și dezvoltarea gospodăriei colective au dat un răspuns tăios acestor uneltiri. Azi gospodăria colectivă cuprinde 123 de familii și 460 hectare de pămînt. Faptul că din an în an tot mai mulți țărani unguri cer să fie primiți în gospodăria colectivă, dovedește că dușmanul de clasă din sînul populației maghiare este din ce în ce mai izolat.

— Hei, cînd mă gîndesc cum am început! — spune Szákáts Ignác. Am început numai cu doi cai și patru vaci, dar de atunci am clădit grajduri moderne, în stare să cuprindă 100 de animale! Am cumpărat și un camion...

Szakáts Ignác nu prea se mai gîndește astăzi la viața ticăloasă pe care a lăsat-o la Csikszentdomokos (Sîn-Dominic). Munca lui îl duce acum tot mai sus. Cu fiecare an, primește tot mai multe produse de pe urma muncii sale în gospodăria colectivă. Pînă la începutul lui noiembrie, familia lui a realizat 860 de zile-muncă.

In acest timp sasul Krauss Gheorghe se interesează la președinte asupra culesului viei. Anul acesta a fost o recoltă bogată de struguri. Krauss calculează ce cantitate de struguri îi revine lui și familiei pentru cele 852 zile-muncă. E un om mulțumit. Și azi își aduce aminte cu ură de zilele în care trudea ca zilier al „domnului Dolar".

In colectiv muncesc și brigăzi de-tineret. S-a întîmplat ca anul acesta, brigada a doua să rămînă în urmă la culesul porumbului. Cîțiva din brigadă au hotărît să nu se mai dea bătuți. Și s-au pornit să muncească și noaptea pe cîmp. Era doar în joc cinstea întregii brigăzi! Merită să fie menționați membrii care au adus faimă brigăzii: romînii Raveca Covrig și Dumitru Pîrvulescu, ungurii Yákab Albert și Yákab Tereza, și săsoaica Hartig Maria.

Și într-adevăr au reușit să ajungă din urmă celelalte brigăzi.

In urma muncii colectiviștilor romîni, unguri și sași, gospodăria colectivă înregistrează tot mai multe realizări. Anul trecut, recolta de porumb a fost, în medie, numai de 2200 kilograme la hectar. În acest an a fost de 3500 kilograme, producție pe care nu au realizat-o niciodată gospodăriile individuale din Bátos. In acest an aplicîndu-se agrotehnica sovietică, s-au însămînțat, în cuiburi așezate în pătrat; cîteva hectare de porumb. În medie s-a realizat o recoltă de 4.000 kilograme.

Cresc și oamenii, li se schimbă mentalitatea, dispare spiritul individualist legat de gospodăria personală, se schimbă mai ales grija față de bunurile obștești. Biro Ludovic, care e membru în gospodăria agricolă colectivă încă de la înființarea ei, la început nu mergea cu prea mare plăcere la muncă; stătea acasă trăgînd cu urechea la ce șușotea alde Palfi. În acest an el s-a dovedit a fi unul dintre fruntașii gospodăriei colective.

Nenumărate asemenea gospodării colective înfloresc pe teritoriul Regiunii Autonome Maghiare. Iar țăranii muncitori cu gospodării individuale cunosc și ei spor în munca lor.

Acum cîteva zile am făcut o vizită în raionul Kézdivásárhely, (Tîrgu Săcuiesc), în comuna Szentkatolna (Catalina) la familia lui Kovács Istvan, proprietar a șapte ha și jumătate de pămînt. Voiam să-i strîng mîna, acestui țăran mijlocaș care totdeauna e primul în comună la îndeplinirea îndatoriilor față de stat. El nu era acasă; era plecat la tîrgul învecinat, la Imecsfalva (Imeni). Nevasta lui mi-a arătat vacile și caii din grajd, locul din curte pe care vor acum să-și lărgească casa, porcul care grohăie sătul, cișmeaua lor mică cu apă minerală.

— Noi, mă rog frumos, — a spus femeia — așa știm că nu e om cinstit acela care nu se grăbește să-și facă datoria față de stat,

Locuințe cît mai multe și mai bune pentru oamenii muncii! În fotografie: blocuri de locuințe muncitorești recent construite pentru minerii din Căpeni.

față de poporul muncitor. Noi sîntem primii în muncă, deși n-am lucrat cu mînă străină și bărbatul meu consideră o sarcină de cinste de a fi primul la împlinirea datoriei. Trăim bine. Trăim fericiți. Și cui îi datorăm toate astea? Trebuie să fii un om josnic ca să nu te gîndești și la asta!

Am simțit că înflăcăratele cuvinte ale acestei țărance simple exprimă sentimentele, felul de gîndire al oamenilor muncii din țara întreagă, fără deosebire de naționalitate...

★

Statul nostru democrat-popular a creat condițiile obiective necesare pentru ca în țara noastră arta, cultura, literatura minorităților naționale să înflorească în forma lor națională și conținutul lor socialist.

Tocmai în acest scop au luat ființă în satele Regiunii cele 483 de cămine culturale, unde răsună în trei limbi cîntecele și duduie podelele sub cizmele dansatorilor romîni, unguri și sași.

Mai ales căminele culturale, care activează în sate cu locuitori de diferite naționalități, au devenit adevărate focare de înfrățire dintre poporul romîn și minoritățile naționale.

În Bátos, ca și în alte sate cu naționalități amestecate, din corul de 58 membri fac parte romîni, unguri și sași; toți învață și interpretează cîntece și ale unora, și ale altora. Cu aceeași însuflețire și adîncă prețuire reciprocă cei din echipa de dansuri execută, o dată călușarii, ori bătuta, altă dată dansurile mädel sau ländler, ori străvechiul dans secuiesc csürdöngölö. Pe scena căminului cultural din Bátos, flutură catrințele frumos brodate și fustele roșii ale secuiencelor, iar nenumăratele panglici înflorate, late de o palmă, atîrnă de diademele împodobite cu mărgele ale săsoaicelor.

Cu toate deosebirile de tradiție, inimile lor bat pentru aceeași bucurie, fie că bat sub ilic, bundă sau bluză.

Nici în Regiunea Autonomă Maghiară, ca de altfel în toată țara, nu se află măcar un singur sat, în care copiii să nu învețe în școală limba maternă. În Bátos funcționează trei școli de 7 ani: una romînească, una maghiară și una în limba germană, avînd laolaltă 23 de cadre didactice.

Politica națională a partidului și guvernului asigură învățămîntul în limba maternă la toate școlile de toate gradele de învățămînt. Imediat după eliberare, a luat ființă la Tg.Mureș o facultate de medicină și farmacie, aparținînd universității cu limba de predare maghiară „Bòlyai" din Cluj. Prin reforma învățămîntului, în 1948, această facultate a devenit Institut. În clădirea în care odinioară erau instruiți ofițeri romîni sau unguri pentru războaiele imperialiste de jaf, activează azi Institutul Medico-Farmaceutic de limbă maghiară. Pe locurile unde vlăstarele boierilor învățau despre puterea distrugătoare a diferitelor arme și explozibile destinate uciderii, astăzi profesorul Vendég Vince își continuă interesantele cercetări asupra virusurilor. Cît de interesant ar fi să calculezi cîte miloane lei înseamnă pentru economia țării, descoperirea lui cu privire la combaterea pestei porcine.

Intr-unul din înzestratele laboratoare ale Institutului Medico-Farmaceutic din Tg. Mureș.

Despre dezvoltarea Institutului vorbesc și cifrele care arată că, după eliberare, numărul studenților s-a dublat față de cel existent înainte de război la facultatea de medicină din Cluj. Aceste constatări sumare nu epuizează însă activitatea multilaterală a Institutului, care a devenit o puternică fortăreață a frăției strînse dintre poporul romîn și minoritatea națională maghiară.

Activitatea acestui Institut contribuie la încadrarea tot mai hotărîtă a savanților maghiari, în viața medicală a țării.

Academicianul profesor C. I. Parhon, mîndria științei medicale din țara noastră, în ciuda vîrstei sale înaintate, își rezervă în fiecare an cîteva zile pentru a face o vizită Institutului Medico-Farmaceutic din Tg. Mureș. Aici el face schimb de experiență cu profesorii și-i ajută în munca lor. Și este primit totdeauna cu multă căldură.

Regimul democrat-popular a creat la Tg. Mureș un șir întreg de instituții de artă, cu scopul dezvoltării culturii și artei minorității naționale maghiare. Cu toate că la Tg.Mureș, încă la începutul secolului al optsprezecelea, s-a pornit o mișcare pentru înființarea unui teatru permanent — realizarea acestei vechi năzuințe a devenit posibilă abia după eliberare. Partidul și guvernul se îngrijesc necontenit de dezvoltarea teatrului secuiesc. Artiștii de frunte ai teatrului cum sînt Kovács György și Szabó Ernő sau directorul teatrului, Tompa Miklós, au fost distinși cu titlul de artiști emeriți și li s-a acordat Premiul de Stat. În activitatea teatrului un loc important îl ocupă — alături de prezentarea clasicilor dramaturgiei maghiare și a scriitorilor maghiari contemporani, preocupați îndeosebi de oglindirea realităților din R.P.R. — prezentarea în limba maghiară a pieselor dramaturgilor romîni contemporani A. Baranga, M. Davidoglu și Lucia Demetrius, ca și aducerea în fața publicului maghiar a capodoperelor clasicilor romîni (Caragiale). De asemenea, colectivul teatral din Tg. Mureș a dat repetate și reușite spectacole în cadrul turneelor întreprinse la București.

Pentru a dezvolta arta scenică maghiară, partidul și guvernul au înființat în acest an Școala Superioară de Artă Dramatică din Tg.Mureș, iar pentru dezvoltarea literaturii maghiare din patria noastră, a fost creată, acum un an, revista lunară maghiară „Igaz Szo". Prin activitatea lor neobosită, scriitorii și poeții maghiari din Regiunea Autonomă Maghiară se străduiesc să contribuie la dezvoltarea unei literaturi noi, națională în formă și socialistă în conținut. Iar poporul muncitor le recunoaște meritele. Cu ocazia aniversării a șaptezeci de ani, veteranul poet odorheian Tompa Lászlo a fost distins de către Prezidiul Marii Adunări Naționale cu Ordinul Muncii Cl. I.

Politica națională a partidului și guvernului nostru este aceea care a deschis celor mai talentați artiști maghiari, perspective de afirmare în artă și pe plan internațional. Astfel sculptorul din Tg.Mureș Csorvássy István, laureat al Premiului de Stat, a fost distins, pentru sculptura sa, reprezentînd un grup de partizani coreeni, cu Medalia de Aur de către Consiliul Mondial al Păcii.

★

Fericiți oameni trăiesc în acestă regiune bogată în frumuseți naturale, cu munți falnici! Odinioară pe plaiurile acestea numai lacrimile, amărăciunile și disprețul erau partea muncitorilor romîni sau maghiari, a acestor oameni pe atunci fără patrie. Dragostea frățească a întregului popor, expresie a punerii în practică a măreței idei a internaționalismului proletar, intransigența comunistă în politica de egalitate în drepturi a oamenilor muncii indiferent de naționalitate, politică sub steagul căreia partidul clasei muncitoare conduce țara noastră spre noi victorii iată elementele care asigură dezvoltarea Regiunii Autonome Maghiare. O recunoștință și o dragoste profundă înfloresc în inimile oamenilor muncii din Regiunea Autonomă Maghiară, față de țara și poporul cărora le datorează viața lor nouă, fericită de azi.

Reparații la tractoare în S.M.T. Reghin — una dintre numeroasele stațiuni care pun la dispoziția țăranilor muncitori din Regiunea Autonomă Maghiară mijloace mecanizate de lucru.

Farkas Luiza, brigadieră la gospodăria colectivă „Gheorghe Dozsá" din Acățari, este deputată în Marea Adunare Națională. Ea vizitează adesea pe cetățenii din circumscripția electorală în care a fost aleasă. Iat-o în familia lui Domokos Dosa, țăran muncitor din Acățari.

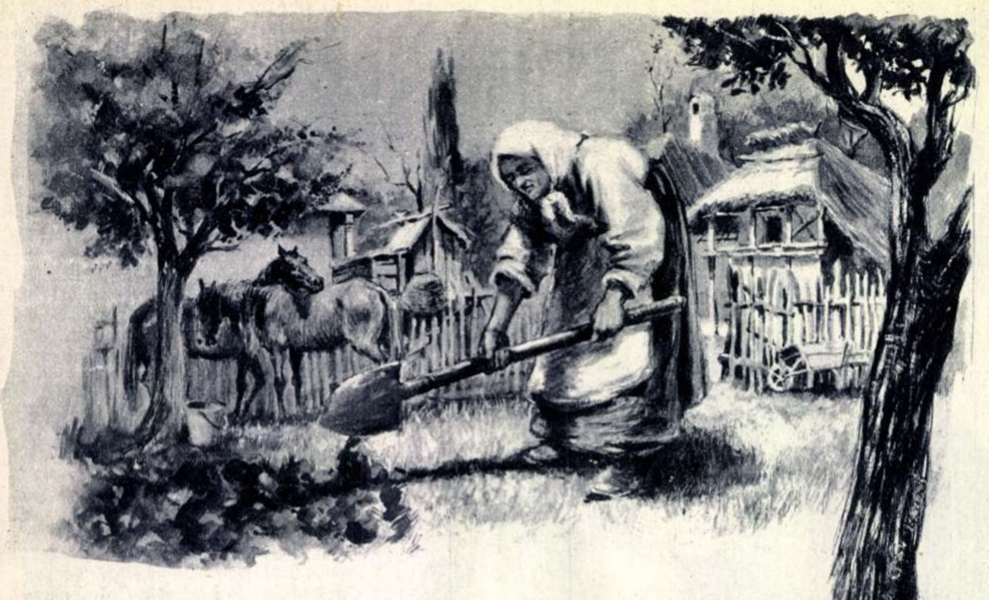

TINERE CONDEIE

Mama VALERIA

povestire de Alexandru POPESCU

Mama toarce și gîndește cum să-și are ogorul. Pămîntul reavăn așteaptă sămînța și ea toarce noră-si. Din postul crăciunului îi tot toarce și nu mai termină odată. O fi avînd vreo jumătate de pod de lînă. Poate și mai mult — că Vasile, fiul ei, tunde vreo patruzeci de oi... Și apoi ea o să toarcă toată? Nici vorbă n-a fost! Intîi a rugat-o Vasile să-i toarcă de o pereche de mănuși; iar mai pe urmă, pe gerul cel mare, a chemat-o să stea la el pe cuptor și i-a dat de tors. De atunci îi tot toarce. A prins-o primăvara torcînd!

Dinspre țarină se aud îndemnurile sătenilor ieșiți la arătură. Mama Valeria oprește fusul și ascultă. Se ridică în picioare pe prispă și privește cu palma dusă streașină. Au ieșit oamenii să samene și din partea din către Hîrtop. La talpa Hîrtopului are și ea o unghie de pămînt. Trebuie să și-l are. Dar cu ce? O să-i dea Vasile un cal alături de șargul ei să-și are ogorul? Pînă mai an — greu — dar măcar îl dădea. De obicei o lăsa la urmă. Și apoi cum să se mai mire ea că la alții nu se vede cioara din grîu, cînd la dînsa abia răsare? Dacă Vasile o ajută, de ce nu-i dă calul acum, să are și ea o dată cu toată lumea?

In întovărășire n-a intrat, că așa a învățat-o Vasile: să nu intre!

Valeria privește peste rîușor, la șura în care Vasile își ține caii. Da, da, caii îs în șură. De ce i-o ține, doamne, în șură, cînd lumea fierbe de treabă? Zău dacă Vasile al ei nu le face pe toate numai și numai în ciuda satului! Iaca, să-i zică, numai de-o fi acasă.

Mama caută cu privirea prin ferestrele casei lui Vasile, vrînd să-l vadă. Dar în ferestrele mari ea vede oglindindu-se propria-i cocioabă pornită într-o parte, gheboșată, ca o bătrînică ostenită de trudă. Cocioaba din oglinda geamului parcă se sprijină în cei cîțiva salcîmi singuratici, crescuți la întîmplare prin ograda mamei, între crăcile cărora ea a urcat un mănunchi de paie — cuibar pentru găini; tot în oglinda geamului lui Vasile, nana se vede și pe ea ca o umbră de om ascunsă după perdele. O, de-ar fi ea acolo, în locul umbrei, s-asculte cum noră-sa îl cicălește pe Vasile să nu-i dea calul! Ș-apoi de ce să nu i-l dea? Nu i-a spus el să nu intre în întovărășire anul ista și-i dă calul? De bună seamă că la Vasile vorba-i vorbă — numai că chiaburoaica ceea de noră îl face din zi în zi mai rău. Da. Numai și numai ea, chiaburoaica, l-a înrăit!

Pe cînd mama gîndea la noră-sa, un bulgăre de pămînt o lovi în șale.

— Hei! strigă la mama Valeria noră-sa, Vitoria, îmbrăcată într-un flanel de lînă vopsit în toate culorile curcubeului. Hei, n-auzi?! — adăugă ea, tot aplecîndu-se după gărduțul viu din catină. — Ai asurzit, ce dumnezeu?!

Mama Valeria se întoarse către ea:

— Ce vrei?

— A spus Vasile să vii pînă la dînsul.

Valeria păli. De ce o fi chemînd-o, doamne? Nu cumva să-i spună că nu-i mai dă calul? Nu, nu. Vasile nu-i așa de cîinos la inimă. N-o lasă el... E numai rău — atîta. L-a înrăit noră-sa, chiaburoaica...

— Ei, vii?

— M-oi duce.

— Apoi hai odată!

Mama porni spre grădină. Auzind un nechezat în șură, Valeria se întoarse din drum. Merse la găleata cu apă care se afla pe un scăunel sub salcîm, o umplu și cu ce se mai găsea în cofăelul de alături intră în șură să-și adape șargul.

Dar calul nu vru să beie. O privi pe stăpînă cu ochii lui sticloși și reci, cerîndu-i parcă să-l lase slobod prin ogradă. Valeria îi înțelese dorința și-l slobozi din frîul legat de iesle, să alerge prin grădină. Dar ce să alerge?! Șargul, costeliv, sleit de puteri, abia se ținea pe picioare. Privindu-l, Valeria își aminti de ziua cînd omul ei murise. Atunci, cineva, după o veche datină, dăruise peste groapă un mînzoc zglobiu, șarg și sprinten nevoie mare că Alexandru, fiul mai mic al mamei, abia îl putea stăpîni. Is ani de atunci... Alexandru încă era argat la Vitoria plutonierului de jandarmi. Rămasă văduvă de plutonier, Vitoria a vrut întîi să-și amestece așternutul cu Alexandru. Flăcăul a stuchit-o în obraz și s-a dus în drumul lui. S-a dus în lume. A nimerit la o școală. Acum e la S.M.T.

După aceea, Vitoria i-a tăiat drumul lui Vasile. Și nu o dată. El a privit-o prostește. S-a gîndit la pămîntul ei și, în cele din urmă, a trîntit căciula în mijlocul uliței și i-a intrat în casă. Seri de-a rîndul sătenii, întîlnindu-l la cooperativă, sau pe ulițe, îl priveau mustrător și-l trăgeau de pulpana sumanului: „Vasile, nu faci bine ce faci, Vasile". Și dacă în zilele cît Vasile mai purta suman peticit în coate mai șovăia între averea Vitoriei și tovarășii lui de trudă, apoi după ce îmbrăcă blană cu guler lat și cizme de toval, se puse în dușmănie cu dînșii. Mai mult: se născuse o ură de neîmpăcat între el și Alexandru frate-su mai mic.

„Dece să se dușmănească ei, doamne?" se întreba mama Valeria. Iaca nu-i știa așa. Impreună se luau la întrecere cînd se făceau alergări de cai la Cucuteni; împreună reparau un gard de se strica, împreună la scăldat — și acum... Acum, dacă ar putea să se omoare unul pe altul! Las-că și Vasile s-a înrăit pînă peste cap de cînd a intrat în avere. „L-a înrăit Vitoria" — gîndește mama Valeria. Iaca, pe Alexandru, deși s-a dus în lume, îl simte mai aproape. Cînd vine pe acasă cîte o zi, două, mamei Valeria i se pare că un strop de soare coboară în căsuța ei. Iar la despărțire, cînd îl petrece pînă dincolo de țintirim, pe mamă o podidesc lacrimile, de parcă s-ar despărți pentru totdeauna de el — „are să moară și n-are să-l mai vadă"...

Șargul veni din grădină cu fire de paie în coamă. Vru să intre în șură și, văzînd-o pe stăpînă în prag, își ciuli urechile. Valeria își întrerupse gîndurile. Iși aminti că o chemase Vasile. Porni spre el. Pașii o duceau repejor și inima mamei îi spunea că Vasile îi va da calul pentru arătură. Iaca are să-i spună și lui Alexandru. Are să-i spună că întovărășirea e în primul an și încă n-a văzut cu ochii ei roadele. Că face cum o ajunge capul și nu se ia după ce spune Vasile, de nu se înscrie. Așa, să-i împace odată și să nu-și mai poarte sîmbetele unul altuia, că-i păcat de dumnezeu. Nu-s amîndoi băieții ei? De ce să-i lase să se dușmănească? Pe amîndoi i-a crescut cum a putut de i-a făcut mari și acum...

Cînd păși gărduțul viu din catină, mama tresări cu durere. Ii intrase un spin în picior. Of, și Vasile ăsta al ei! O cheamă la dînsul. Da' el de ce n-o veni, că are încălțări pînă mai sus de genunchi? Ea, săraca, desculță... Doamme, bine ar fi ca din atîta lînă cît i-a tors să-i dea și ei de o pereche de ciupici. Să-i dea numai un ghemușor, cît oul de gîscă, și i-ar fi de ajuns... i-ar fi de ajuns... n-ar mai aduna în tălpi spinii salcîmilor.

Pe Vasile, feciorul ei, Valeria îl găsi sus pe coșarul cu porumb, prinzînd niște grinzi acolo. Cînd Vasile o văzu, coborî pe scară și strigă neveste-si, așa ca să audă și cei doi oameni care treceau prin dreptul casei lui:

— Vitorio, adă un scaun mămucăi!

— Lasă, se împotrivi mama. Oi sta și pe pirostriile astea. Sau oi sta și-n picioare... Că parcă m-ai chemat, nu?

— Da șezi jos, mămucă! Vitorio! Măi femeie!!

— M-ai strigat? întrebă Vitoria scoțînd tingirile cu pîine din cuptor.

— Vitoria, adă și mămucăi o bucată! Nu-i aduce coajă, că n-o poate mînca săraca de ea, că-i joacă dinții ca mărgelele. Ia, mămucă — îi întinse Vasile un miez de pîine pe care îl luase din mîna Vitoriei. Ia, ia și mănîncă! Și mai mută și matale pirostria aceea după soare. Soarele îi bun, numai că vîntul ăsta suge pămîntul. Il face scoarță... Și am atîta de săpat în grădina asta... Dacă aș putea să bag plugul, aș mîntui într-o zi, două! Dar cum să-l bagi cînd copacii ăștia, cu crengile lăsate așa de jos, hîrjîe spinarea cailor? Și nici plugul n-ai cum să-l întorci. Aici trebuie săpat cu hîrlețul. Iaca, cum e pămîntul acum, e numai bun. Intră hîrlețul în el ca-n brînză... C-apoi de s-o usca — degeaba te mai canonești. Te apucă Rusaliile!

Mama rămase nemișcată, cu bucata de pîine la gură. Doamne, nu cumva...?

— Așa, mămucă, îi spuse de-a dreptul Vasile. Te apuci și...

Mama se cutremură...

— Cum, măi băiete, să-ți sap eu atîta amar de grădină? O iarnă cît e de mare, tot ți-am tors, și acum...

— Lasă torsul, mămucă. Aceea îi altă căciulă.

— Şi acum de ţi-oi săpa, cînd îmi ar eu ogorul?

— Hehe, dacă om sta să numărăm cîte foi îs într-o plăcintă, nu mai mîncăm noi...

Vasile nici nu-şi mai privi mama. Merse şi scoase caii în ogradă, la fîntînă. După ce le aruncă o găleată de apă pe copite, îi lăsă să zburde.

Mama privi spre cai. Zburdă caii ăştia de atîta şedere şi pămîntul ei stă nearat. Doamne, cum l-o rădba inima pe băiatul ei s-o vadă cum îşi smulge sufletul din ea că nu poate băga sămînţă în pămînt? Se apropie de fiu:

— Vasile, gîndeşte-te, dragul mamei, că...

— Ce să mă gîndesc, mămucă, ce să mai mă gîndesc? Ţi-am spus: îmi sapi grădina, îţi dau calul — asta-i!

— D-apoi Vasile zice bine! adăugă şi Vitoria, apropiindu-se de ei.

— Ia ţine-ţi gura, fată hăi! Cum bine?

— Zice bine: sîntem chit pe chit!

— Aşa-i mămucă. Vitoria are dreptate: calul îţi ară, matale îmi sapi — grădina mea nu-i mai mare ca ogorul matale. Nu-i aşa?

— Doamne, ridică mama braţele, doamne, crapă soarele şi trînteşte o bucată în ograda asta, că-i noapte în capul oamenilor ăştia! Cum, măi băiete? Cum chit pe chit? Calul tău zburdă în ham pe petecul cela de ogor şi într-o jumătate de zi îl găteşte, că-i pămînt moale — iar pe mine m-o apuca praşila a doua a păpuşoiului încă săpînd grădina şi mi-oi rupe spatele în hleiul ăsta! Pentru că îmi ară calul tău o jumătate de zi, să-ţi sap o jumătate de vară, ha?!

— Calul îi cal, mămucă. El cere altă cheltuială. Nu pune matale calul alături, că nu-i ajungi nici la genunchi.

Mama văzu negru înaintea ochilor. Făcu un pas spre fiu:

— Cum măi, nici cît un cal nu preţuieşte... „mămucă-ta“?

— Eu ţi-am mai spus: îmi sapi grădina, îţi dau calul — de nu... rămîie-ţi pîrloagă ogorul!

Vasile îi întoarse spatele şi se sui iarăşi pe coşarul cu porumb să meşterească la grindă.

Mama rămase locului, pămîntie. Simţi că inima îi bate să-i spargă pieptul. Deschise gura... „De n-aş striga“ — gîndi ea. I se părea că şura lui Vasile stă gata să se prăvale într-o parte; din partea astălaltă, pămîntul urca... pomii urcau şi ei, iar nana cobora, cobora... Se prăbuşi...

Vitoria se oprise cu găleata cu apă în mînă şi-i strigă lui Vasile de pe coşar:

— O vezi cum se preface?!

— Deh! — răspunse Vasile în doi peri.

Vitoria merse la cuptor. De acolo o mai privi de cîteva ori pe mamă cum sta lungită pe pămînt, apoi îşi văzu de treabă.

Spre chindie îşi reveni.

Tresărea din cînd în cînd; palma ei lipită de piept se sălta ca o frunză de vie sub care s-ar fi zbătut o pasăre rănită. Ce să facă ea cu pămîntul pîrloagă? Cu ce să-l are? Cu şargul singur? Să se înhame ea alături de el? Ce să facă? Of, unde i-a fost capul? Unde?! De ce n-a mers în întovărăşire cu cei de o talpă cu ea? De ce l-a ascultat pe Vasile? Acum va trebui să-i sape grădina. Va trebui să i-o sape!

Mama prinse cu ciudă hîrleţul şi-l împlîntă adînc în pămînt, icnind din adîncul sufletului.

Un zvon din valea Prisăcii răzbi pînă peste grădinile oamenilor.

Mama tresări. Doamne, dar ăsta-i glasul lui Alisandru! El trebuie să fie, el! Valeria îşi ţinu inima cu palma. Dădu fuguţa şi se urcă pe movila cu gunoi — poate s-o vedea ponoara. De acolo se auzea şi duduit de tractor. El trebuie să fie, Alisandru. Of, de n-ar fi geana aceea de salcîmi l-ar vedea.

— Cască, cască-ţi ochii pe dealuri, c-ai să-ţi vezi arătura pe ogor la paştele cailor!

Mama vru să răspundă nurorii, dar se stăpîni. Se apucă iarăşi de săpat. Doamne, Alisandru trebuie să fie... Iaca, o fi intrat cu plugul în moşia întovărăşiţilor. Ea n-a intrat cu ei.. nu... Să sape acum, să sape ca o proastă. Bine ar fi să-i treacă lui Alisandru prin gînd să vină taman acum şi s-o vadă cum se canoneşte...

Dincolo de geana salcîmilor, un tînăr cu părul ca mătasea porumbului hăugănesc ajungînd în dreptul unui măr pădureţ, sări de pe tractor şi zise ajutorului:

— Ai grijă! Acu' mă-ntorc!

— Da'unde alergi?

— Mă reped o leacă pînă la bătrîna-n sat...

Nicuţă, ajutorul, vru să mai întrebe ceva, dar Alexandru cobora de acum în văioagă. Se vedea numai pe jumătate, apoi capul, apoi şapca, de parcă ar fi mînat-o vîntul pe pămînt. Cînd Nicuţă îşi mai aruncă o dată ochii prin dreptul locului pe unde dispăruse Alexandru, acesta gonea ca un iepure speriat.

Se ivi iarăşi către vatra satului, iar de acolo tăie drumul prin curtea bisericii. Ajunse între stogurile de fîn ale ţîrcovnicului, de unde coti de după un stog, vrînd să coboare spre căsuţă. Aruncîndu-şi ochii spre grădina lui Vasile, îşi văzu mama încovoiată pe hîrleţ, săpînd la grădină.

— Mamă! strigă el sărind gardul viu, uitînd că jurase să nu mai calce în bătătura ceea unde slugărise atîţia ani. Mamă!

Mama, rămase încremenită, aplecată peste hîrleţ şi cu lacrimi în ochi.

— Mamă...

— Ali-san-dre!... Băiatul mamei...

— Mamă, hai acasă!

Alexandru smulse hîrleţul din mîinile mamei şi-l azvîrli cu toată puterea izbind în peretele coşarului cu păpuşoi pe care se afla Vasile. Săltîndu-şi capul, fratele mai mare văzu cum Alexandru îi ia sluga. Vasile îşi încordă toate puterile şi sări de pe coşar. Cîţiva paşi alergă şchiopătînd. Il ajunse pe Alexandru la gărduţul viu. O apucă pe maică-sa cu amîndouă mîinele şi-o trase înapoi.

— Nu te duce mămucă, nu te las!

Alexandru îl dădu la o parte şi prinse mai vîrtos braţul mamei. Vasile se întunecă şi tăbărî cu amîndoi pumnii pe Alexandru.

— Nu-l păli, Vasile, nu-l păli! atît putu să strige mama şi, din încleştarea celor doi, se prăvăli cu mîinile în ţărînă. Ochii îi cătară la feciori: să nu-l pălească, nu! Ah, dumnezeule doamne, Vasile a scos cuţitul! Doamne, uscă-i mîna! A dat cu cuţitul? Să nu dea! Nu!

Fraţii tăbărîseră unul asupra celuilalt. Se rostogoliră. Innebunită de groază, mama scoase un răcnet sfîşietor.

Toată uliţa năpădise pe gardurile lui Vasile.

Mama implora cu pumnii sus:

— Doamne, ia-mi zilele... Săriţi lume, că se omoară!

Strînsă ciorchine, lumea prăbuşise gardul. Alergară să-i despartă.

Copilandrii urcaţi pe crăcile pomilor săriseră jos şi se înşurubau prin roiul mulţimii strînse ca la bîlci.

Văzîndu-i despărţiţi, mama se mai potoli. Alexandru o sprijini de braţul lui şi trecură gărduţul viu din catină. Intrînd în ogradă, mama întinse pestelca şi şterse faţa fiului.

— Sudoare cu sînge, Alisandre!... Te-a pălit? Te-a tăiat?

— O leacă.

Mamei îi năvăli tot sîngele în obraz, strînse pumnii şi-i ridică spre casa lui Vasile, clătinîndu-şi capul:

— Ce-a făcut din el chiaburoaica!... Ai să mai vezi tu lînă toarsă, grădină săpată...cînd ţi-oi vedea ceafa!

Oftă:

— Vai de păcatele mele... Cu ce mi-oi lucra pămîntul?

Alexandru îi strînse uşor braţul şi-şi apropie obrazul de al ei.

— Nu te necăji, mamă, vorbi el şi scrută zarea pînă către ponoare şi hîrtop. Dincolo de geana de salcîmi duduia tractorul. Mama se ţinea c-o mînă de salopeta fiului şi alerga măruntel pe urmele lui. Intinse mîna şi arătă mirată:

— Arăcan de mine, Alisandre, toată moşia asta cît îmi văd ochii îi a întovărăşiţilor?

— Toată.

In partea de jos, în marginea moşiei celei mari pe care o vedea mama Valeria, se afla şi unghia ei de pămînt. Mama prinse mai strîns de mâneca salopetei şi făcu cîţiva paşi mai repejor să-i privească faţa fiului.

— Şi n-are să-ţi vină, Alisandre, peste mînă să întorci tractorul şi pe locşorul meu?

— Poate c-am şi încercat, mai ştii!... rîse Alexandru, şi-i prinse mai strîns braţul.

Pale uşoare de vînt îi fluturau mamei un colţ al broboadei care-i acoperise faţa, împiedicînd-o să vadă moşia ceea mare...

Era o broboadă neagră, ciuruită de molii, pe care i-o dăduse Vasile cînd se luase cu Vitoria.

Mama îşi smulse broboada din cap şi o zvîrli ciorilor...

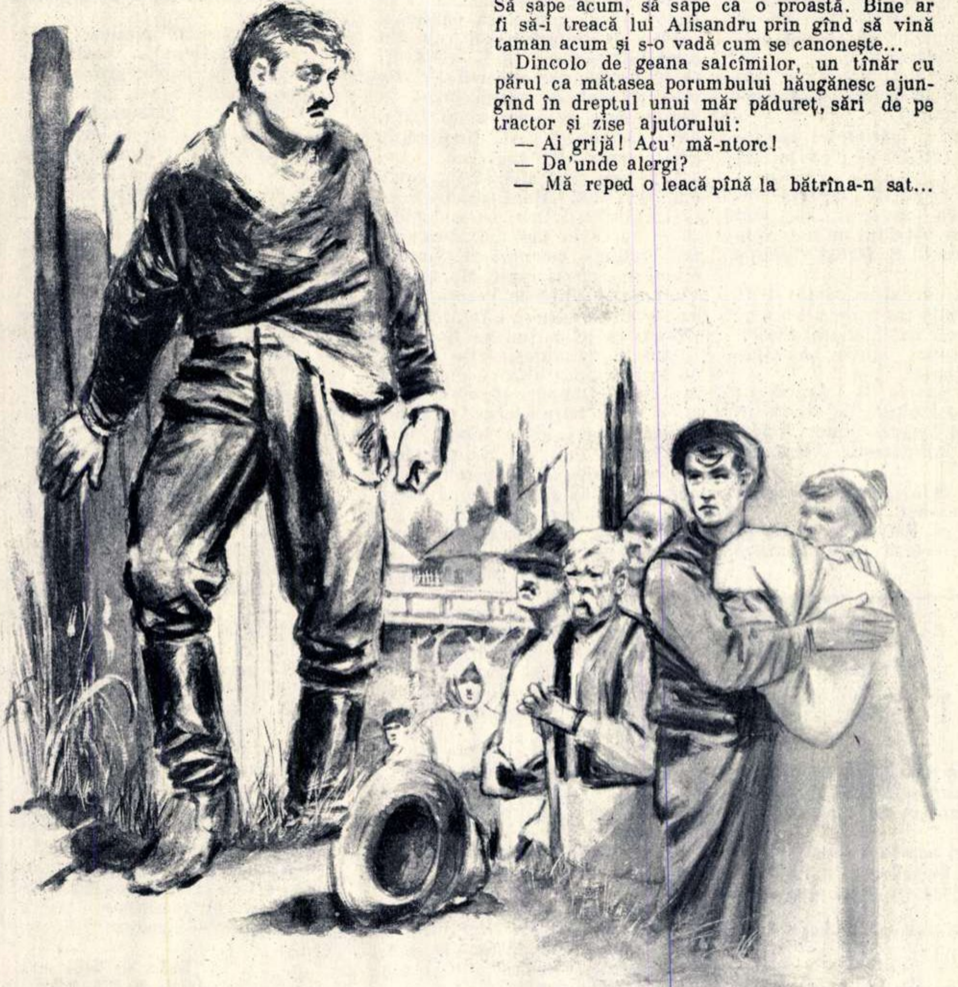

MARCO BATICI SE ÎMPACĂ

schiţă de Liubomir BACIKI
scriitor sîrb din R.P.R.

Ilustraţie de I. MIŢURCĂ

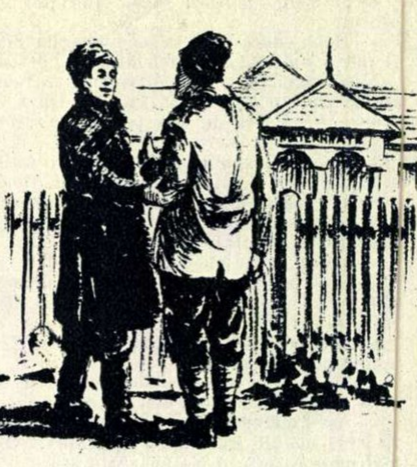

Decembrie. Razele palide ale soarelui scăldau, obosite, acoperişul de ţiglă roşie al maternităţii din sat, încercînd zadarnic să pătrundă înăuntru, căci ferestrele erau acoperite cu perdele dese.

In faţa maternităţii stătea nemişcat, ca o stană de piatră, un om înalt şi uscăţiv. Era Marco Batici. Işi pironise privirile asupra ferestrelor, ca şi cum ar fi vrut să străbată cu privirea dincolo de perdelele lăsate. Din cînd în cînd doar întorcea capul în stînga şi în dreapta, să vadă dacă nu se apropie cineva. N-avea poftă să se întîlnească acuma cu nimeni căci prea îi era sufletul răvăşit. Dar deodată auzi nişte paşi cunoscuţi. Tresări, cînd îl recunoscu pe cuscru-său Ion Murgu. Omul venea într-un suflet. Cînd se apropie de el îi dădu bineţe prietenos. Se şi opri o clipă ca şi cînd ar fi vrut să-i spue ceva, dar Batici o luă din loc, făcîndu-se că nu bagă de seamă şi dînd a înţelege că a trecut pe aici cu totul întîmplător şi că nu are nimica de împărţit cu Murgu. Porni în jos pe uliţă. Intîlnirea cu Murgu îl făcu să-şi perinde încă o dată prin faţa ochilor întîmplările petrecute în familia lui de un an de zile încoace, întîmplări ce-i amărîseră viaţa.

*

Totul a început din ziua în care fecioru-său, Mirco, a venit şi privindu-l drept în lumina ochilor, cu îndrăzneală, ca şi cum ar fi bănuit dinainte împotrivirea, i-a spus:

— Tată, mă însor cu Vetuţa lui Murgu!

Batici s-a uitat atunci lung la fecioru-său. Nici nu-i venea să creadă:

— Cum?

— Aşa, tată. Mi-e dragă Vetuţa şi mă însor cu ea, repetă feciorul, liniştit.

Marco Batici se făcu dintr-o dată roşu de mînie.

— Impotriva vrerii părintelui tău? Nu, făţul meu, aşa ceva nu voi încuviinţa niciodată! Tu să nu uiţi că eşti sîrb! Caută-ţi fată de neamul tău, dacă-ţi arde de însurătoare!

— Nu-mi trebuieşte decît Vetuţa, se îndîrji feciorul. Şi-am s-o iau orice s-ar întîmpla!

— Mirco, pricepe că nu-s de-ai noştri! Şi-apoi nici nu-şi dă Murgu fata după un sîrb!

— Ba mi-o dă! M-am şi înţeles cu el. De ce spui că nu-s de-ai noştri? Nu avem curţile alăturate, n-am trăit împreună de cînd ne ştim? Nu muncim în aceeaşi gospodărie colectivă?

Dar Marco Batici nici nu mai auzi vorbele feciorului său. Incepu să strige furios:

— Impotriva părintelui tău ai pus la cale totul?! Să piei din faţa mea!!

— De ce împotriva ta, tată? încercă Mirco zadarnic să mai stăruie. Dar bătrînul nu mai voia să ştie de nimic. Se făcuse vînăt de furie.

— Nu voi îngădui niciodată! Auzi! Nu-mi trebuie noră de alt neam!

— Vorbeşti ca chiaburul Staici, izbucni atunci Mirco, nemaiputîndu-se stăpîni.

Vorbele acestea îl trăsniră pe bătrîn ca o izbitură de secure în frunte. Se repezi spre fecior.

— Cum îndrăzneşti? Afară din casa mea!

— Bine, tată, spuse Mirco şi ieşi trîntind uşa.

A doua zi Batici îl căută pe Murgu şi încercă să-l convingă să nu-şi dea fata după Mirco, dar Murgu îi răspunse că de vreme ce tinerii s-au îndrăgit n-o fi el acela care să le stea în cale.

— Dar Mirco e singurul meu fiu!

— Şi Vetuţa e singura mea fată, măi Marco, şi-o dau cu dragă inimă după un fecior ca Mirco al tău.

... Şi aşa Mirco se mută în casa lui Ion Murgu. Marco îi puse în vedere nevesti-si Mara, să n-o prindă carecumva că stă de vorbă cu ai lui Murgu şi nici măcar cu Mirco. „El nu mai e al nostru“! La gospodărie ceru să fie mutat în altă brigadă. Nu mai voia nici să audă de Ion Murgu.

Şi totuşi faptul că Murgu se purta cu el, atunci cînd se întîlneau întîmplător, ca mai înainte, fără să-i arate nici o duşmănie, făcea ca îndîrjirea lui să se tocească. Nu putea uita nici cuvintele rostite de fecioru-său: „Vorbeşti ca chiaburul Staici“. Căuta zadarnic să găsească pricini de duşmănie între el şi Ion Murgu. Dimpotrivă, cu cît se gîndea mai mult la asta, cu atît îşi dădea seama că Murgu i-a fost totdeauna prieten, că nu o dată s-au ajutat unul pe altul în anii de sărăcie cumplită dinainte de război. După eliberare, amîndoi s-au apucat să-şi muncească pămîntul căpătat la Reformă şi-n cele din urmă intraseră amîndoi, în aceeaşi zi, în gospodăria colectivă. De cîte ori n-au stat la taifas serile, ca vecini buni ce erau, pînă tîrziu, după scăpătatul lunii, înainte de a face cererile de înscriere.

De aceea cînd află că, în ciuda opreliştii lui, Mara se întîlnea în ascuns cu Mirco, ba mai mult că se ducea în casa lui Murgu să se înţeleagă cu noră-sa Vetuţa, Marco nu-i spuse nimic. Mai tîrziu, văzînd-o pe uliţă pe Vetuţa, băgă de seamă că noru-sa e însărcinată. Gîndul că în curînd va fi bunic, îl umplu de duioşie. De atunci nu se mai putu uita cu duşmănie la Vetuţa. Dimpotrivă, ori de cîte ori o zărea cu mijlocu-i rotunjit, simţea ceva cald la inimă, uita că Vetuţa nu-i de neamul lui, şi parcă ceva îl îndemna să se apropie de ea şi să-i spună să se păzească, să nu obosească, să nu se întîmple, doamne fereşte, ceva cu pruncul.

Colectiviştii găseau cu cale să-i arunce vorbe usturătoare ori de cîte ori venea vorba despre cearta dintre el şi fecior. În ultima săptămînă însă parcă ar fi uitat de tot ce-a fost. Il întrebau, zîmbind prietenos:

— Ce zici, Marco, va fi nepot sau nepoată?

Le răspundea ceva nedesluşit, apoi schimba vorba.

Astă-dimineaţă, în crăpatul zorilor, nevastă-sa Mara s-a făcut nevăzută. Nu-i spusese nici un cuvînt unde pleacă. Nici nu era nevoie. Se dusese la maternitate unde se afla Vetuţa de cîteva zile...

Ajunsese tocmai în capătul uliţei, absorbit cu totul. Deodată îi trecu prin minte un gînd: „poate că în vreme ce el umblă teleleu pe uliţă, pe Vetuţa or fi şi apucat-o durerile naşterii.“ Acest gînd îl făcu să pornească degrabă înapoi spre maternitate. De dimineaţă, nu mult după plecarea Marei, s-a pomenit că-i intră pe uşă Mirco. Işi ţinea ochii plecaţi şi nu ştia ce să facă cu mîinile. S-a uitat cîteva clipe la el, apoi l-a întrebat:

— Ai venit?

Mirco s-a uitat atunci rugător la el.

— Tată, Vetuţa vrea să te vadă. Spune c-o să nască mai uşor cînd va şti că dumneata te-ai împăcat cu noi.

Nu i-a răspuns nimica. După ce s-a frămîntat o vreme în loc, a plecat parcă gîrbovit de durere. Atunci i s-a făcut milă de fecior, era gata-gata să se ia după el, să-i spue că l-a iertat, că se va duce să împlinească dorinţa Vetuţii. Şi totuşi nu s-a luat după el. A căutat însă zadarnic să-şi facă de lucru pe lîngă casă. Nu putea sta locului. În cele din urmă ieşi pe portiţă şi porni spre maternitate. Acum era hotărît să intre, să vadă pe Vetuţa.

Cînd ajunse în dreptul maternităţii Mirco veni în fugă spre el, cu braţele întinse. Abia izbuti să-i spună, gîtuit încă de emoţie:

— Tată, ai venit! Ai un nepoţel. E cea mai frumoasă zi din viaţa mea!

— Bine, bine, mormăi Marco, stingherit. Cum se simte Vetuţa?

— Sănătoasă, tată. M-a trimis a doua oară să te caut. Ce bine o să-i pară cînd te-o vedea.

Intrară în curtea maternităţii.

Ca şi cum şi-ar fi adus atunci aminte, bătrînul se opri şi-l întrebă pe fecior:

— Ascultă, cum va vorbi fiul tău? În ce limbă?

Mirco surîse.

— Ştii doar că Vetuţa vorbeşte tot atît de bine sîrbeşte, cum vorbesc şi eu romîneşte.

— Şi zici că te-a trimis a doua oară să mă cauţi?

— Da, tată.

În faţa uşii de la intrare Marco îşi mai întrebă o dată feciorul:

— În ce limbă va vorbi fiul tău?

— N-ai nici o grijă, tătuţule, spuse Mirco rîzînd fericit. Cu tine va vorbi romîneşte, iar cu celălalt bunic — sîrbeşte.

Tradus din limba sîrbă
de B. PISAROV

F. I. BULHARD
poet german din R. P. R.

SONET

Ţi-aduci aminte cum am fost ieşit
Să măsurăm pămînt pentru ţărani?
Ei aşteptaseră atîţia ani
Acest minut măreţ, de negrăit!

Primejdii multe-n preajmă ne-au pîndit...
Nici ploaia n-o simţeam picînd avan,
Nici la mîncare nu ne mai gîndeam
Şi nici la lutu-n plete neclăit.

Simţirăm totuşi, cu fiinţa toată,
Ceea ce astăzi ştim să preţuim
Cînd rana veche e cicatrizată.

Priveam adîncul cerului senin..
Ştiam: din glie, pîine, nu o dată
Şi noi, cei din oraş, o să primim.

În romîneşte de **Aurel COVACI**

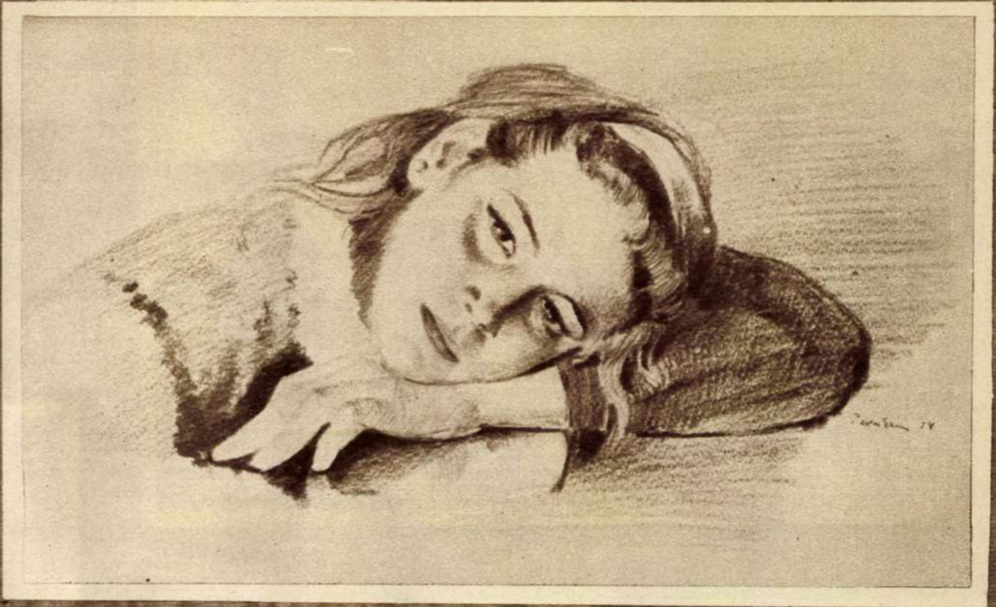

Jules PERAHIM Studiu pentru Tatiana din „Evgheni Oneghin"

SUCCESUL UNOR EXPOZIŢII PERSONALE

Sălile fundaţiei Dalles au prezentat, în cadrul unor expoziţii personale, lucrările de grafică şi sculptură ale unui grup de şase artişti plastici: I. Doru, G. Ivancenco, V. Kazar, Gh. Naum, J. Perahim şi I. Vlad. Se continuă astfel iniţiativa pozitivă de a oferi vizitatorilor posibilitatea cunoaşterii, prin intermediul unei expoziţii mai restrînse, a roadelor activităţii pe o perioadă mai îndelungată a unor artişti, prilej aşteptat cu interes crescînd de iubitorii de artă. Una din sălile expoziţiei a fost ocupată de caricaturile lui Ion Doru, laureat al Premiului de Stat, axate toate pe problemele vieţii noastre interne. Bogăţia tematicii sale, forţa incisivă cu care satirizează vechiul, existent încă în realităţile noastre şi în conştiinţa oamenilor, dau o deosebită valoare educativă acestor lucrări. Ion Doru dovedeşte fantezie şi umor şi fără îndoială că lucrările sale ar fi cîştigat dacă artistul s-ar fi preocupat mai mult de măiestria realizării artistice, de individualizarea personajelor. Caricaturile în care ideea satirică nu a fost transpusă simplist în imagine plastică (aşa cum se întîmplă în ilustraţia la versurile lui Krîlov, „La şef", „La semnat" şi în altele), ci a căpătat o expresie artistică originală, ingenioasă, („Feuda", „În privinţa criticii sînt asigurat", „Îngropaţi în treburi"), au forţa satirică şi artistică. Unele lucrări păcătuiesc prin lipsa de claritate a ideii exprimate, prin insuficienta tipizare a personajelor şi fenomenelor satirizate („Capra sare masa, iedul sare casa", „Unul care nu merge cu picioarele pe pămînt" etc.). Îndreptîndu-şi eforturile sale creatoare în direcţia lichidării acestor scăderi, Ion Doru va da desigur lucrări din ce în ce mai de calitate.

Avînd o fertilă activitate creatoare, ilustrată elocvent în ultimele expoziţii plastice, Gh. Ivancenco aduce pe panourile ce-i sînt rezervate o interesantă serie de peisaje bucureştene — file dintr-o adevărată geografie plastică a Capitalei noastre. Imaginile familiare şi dragi ale Pieţei Mari (28 Martie), şi a Poştei centrale, a podului Şerban Vodă şi a Pieţei Universităţii, a Casei Scînteii ori a Teatrului de Operă şi Balet, sînt realizate de artist cu multă precizie documentară. In unele din acuarelele lui Ivancenco, cum ar fi „Foişorul de foc", „Piaţa mare" şi mai ales „Carul cu bere", lumina caldă care scaldă peisajul, coloritul său fin nuanţat, însufleţesc parcă zidurile, sugerînd freamătul vieţii ce pulsează în spatele lor. Pe acest Ivancenco, sincer şi spontan, subtil mînuitor al desenului şi culorii, nu-l regăsim însă în cele două naturi moarte, rigide şi lipsite de sentiment, care par simple exerciţii de atelier.

Cele cîteva studii de capete expuse reţin mai mult prin puternica reliefare a trăsăturilor, decît prin vigoarea expresiei lor, în timp ce ilustraţiile la „Opere alese" de Turgheniev ne relevă priceperea lui Gh. Ivancenco de a crea atmosfera respectivă.

Cele 45 de lucrări pe care le expune V. Kazar confirmă biruirea de către artist a rămăşiţelor formaliste, arată concepţia sănătoasă, realistă, care îi ghidează

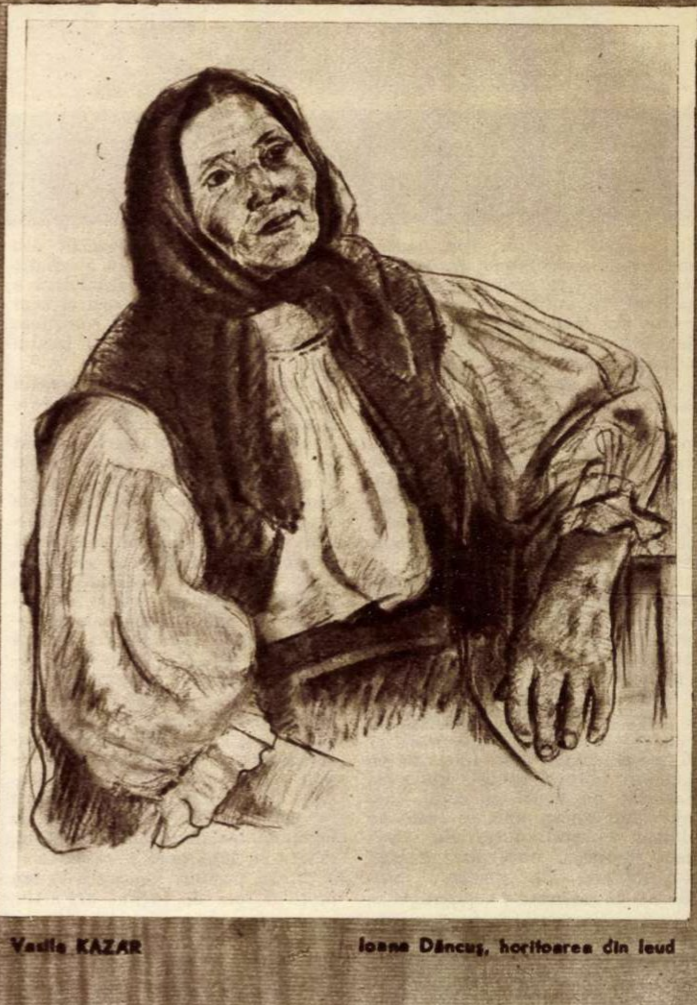

Vasile KAZAR Ioana Dăncuş, horitoarea din Ieud

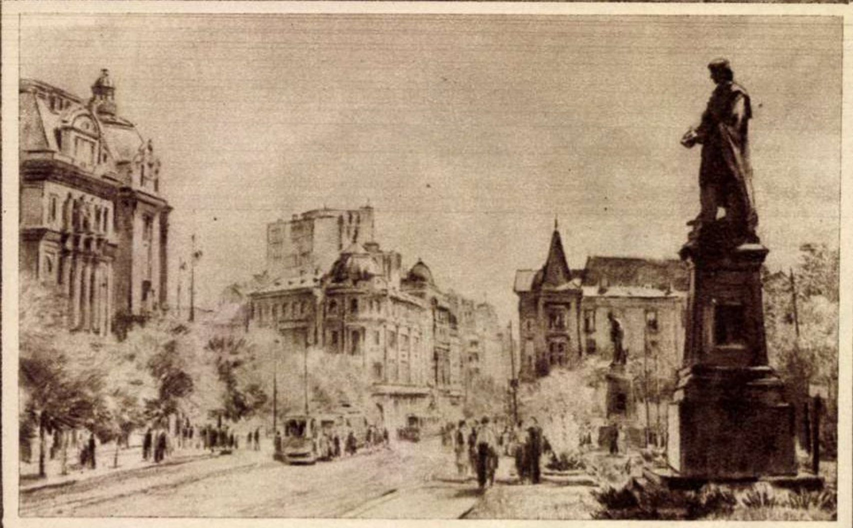

Gheorghe IVANCENCO Piaţa Universităţii

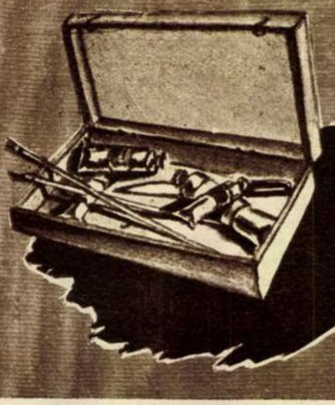

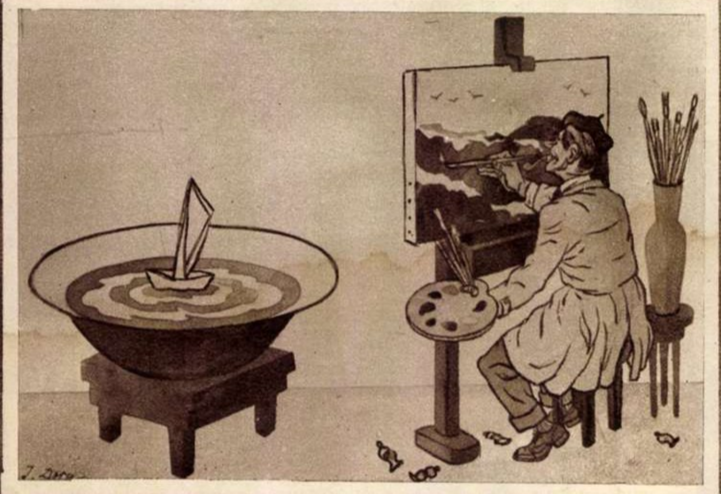

Ion DORU Pictură după natură

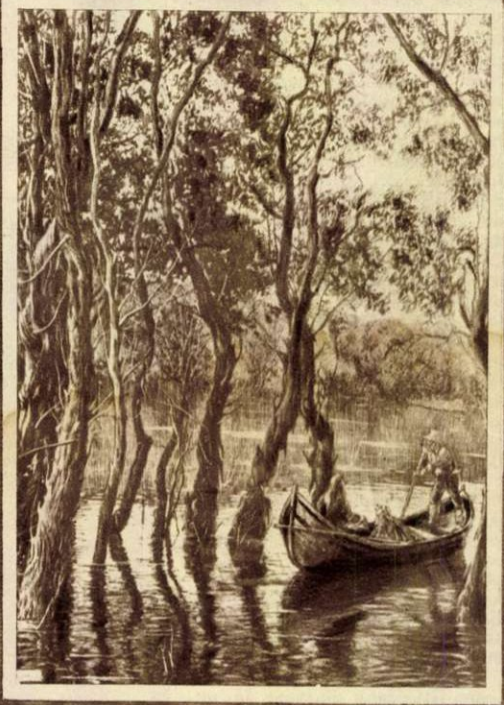

Gheorghe NAUM Inundaţiile în baltă

în prezent creaţia. Din marea majoritate a portretelor şi studiilor sale ne priveşte, simplu şi deschis, ţăranul Maramureşului, aşa cum l-a văzut azi artistul. Iat-o pe horitoarea din Ieud, Ioana Dăncuş. De sub broboadă te privesc, vii şi calzi, cu sclipiri de inteligenţă, puţin şireţi, ochii ei, tineri în ciuda creţurilor de la tîmple. În aceste priviri citeşti încredere şi demnitate, în ele desluşeşti noul care se instăpîneşte azi în satul maramureşean. Iar acest nou îl regăseşti şi în chipul viu al lui moş Urda, în acel al zootehnicianului Vasile Dunca şi în numeroase altele.

Fuga de schematism, grija de a individualiza personajul prin amănunte specifice, se observă mai ales în schiţele sale de chiaburi (pentru compoziţia „Judecata chiaburului").

I-am reproşat totuşi artistului o oarecare lipsă de exigenţă în selecţionarea lucrărilor expuse: ar fi putut foarte bine lipsi de pe panouri cîteva studii nu prea izbutite de femei şi copii care nu aduc nimic nou şi seamănă destul de mult între ele, încît lasă impresia unei uniformităţi supărătoare. De asemeni, insuficient de realizată e compoziţia sa „Pintea haiducul şi notabilii din Baia Mare". Artistul nu a izbutit să redea intensitatea dramatică a conflictului dintre haiduci şi mai marii oraşului, nici să contureze personalitatea legendară a haiducului Pintea.

Fără îndoială însă, că această expoziţie rămîne pentru Vasile Kazar un neîndoielnic succes.

Gh. Naum, în puţinele lucrări pe care le expune, se dovedeşte din nou un gravor talentat, cunoscător şi cîntăreţ plin de poezie al frumuseţilor naturale din bălţile şi portul Brăilei (sugestivă şi realizată cu măiestrie este gravura intitulată „Inundaţiile în baltă"). Frumoase, pline de culoare, sînt monotipiile sale reprezentînd flori şi o natură moartă cu mere. Mai puţin reuşiţi, insuficient adînciţi psihologic, sînt majoritatea ţăranilor pe care Gh. Naum ni-i face cunoscuţi în lucrările sale şi care apar uneori neindividualizaţi, prezentaţi în atitudini statice, stîngace. Spre deosebire de aceştia, pictorul aduce în portretul de ţăran bătrîn o imagine plină de adîncă umanitate, redată cu înţelegere şi căldură.

Cîteva panouri alăturate expun peste o sută de lucrări ale artistului emerit Jules Perahim — ilustraţii de carte, peisaje, portrete. Prezent în mai toate expoziţiile plastice din ultima vreme — Jules Perahim se remarcă şi de astă dată prin fantezia şi măiestria cu care izbuteşte să transpună în imagine plastică ideile, conflictele, personajele unor cărţi cu tematici complet diferite. Autenticitatea atmosferei şi adîncirea tipurilor umane le regăseşti în ilustraţiile sale pentru „Klim Samghin" de Gorki şi „Evgheni Oneghin" a lui Puşkin, în cîteva (din păcate sînt bine realizate puţine) din cele ce ilustrează poemul „Donca Simo" de Marcel Breslaşu, în ilustraţiile la „Vasili Tiorkin" şi în cele la basmul „Nică fără frică".

Există, printre cele cîteva peisaje pe care le expune J. Perahim, unul care îţi reţine atenţia: e o imagine a Veneţiei, aşa cum a văzut-o artistul în vara acestui an, cu prilejul tradiţionalei expoziţii bienale. Departe, pe ţărm, se conturează clădirile Veneţiei, în timp ce pe apă, în prim plan, se leagănă uşor un vas ancorat. Atîta tot. Şi, cu toate acestea, cînd vezi peisajul, simţi că aceasta e Veneţia adevărată, Veneţia văzută de un artist realist, care ştie că, departe, printre docuri, rătăcesc şomeri flămînzi şi copii care scotocesc prin gunoaie. Perahim nu ni i-a înfăţişat pe aceştia. Dar prezenţa lor o simţi pe ţărmul veneţian schiţat în peisaj, care n-are nimic din strălucirea falsă de afiş turistic, a atîtor alte peisaje neadevărate ale unei neadevărate Veneţii.

În sălile în care îşi expun lucrările de grafică aceşti patru artişti, Ion Vlad prezintă cîteva sculpturi printre care busturile lui Beethoven, al lui Chopin, al lui Camil Ressu şi al zidarului Grecu Andrei. Sculpturile înfăţişînd pe Beethoven şi Chopin vădesc încă rămăşiţe ale unui vechi manierism. De asemeni neizbutit este şi portretul zidarului fruntaş Grecu Andrei, unde însuşindu-şi formal mijloacele realiste de exprimare, I. Vlad a dat o sculptură schematică, lozincardă.

Numărul mare al vizitatorilor, ca şi interesul cu care ei urmăresc expoziţia, constituie un succes atît pentru artiştii expozanţi, cît şi pentru Uniunea Artiştilor Plastici şi Ministerul Culturii.

Sanda FAUR

AMINTIRI și REALITĂȚI...

de Sevilla PASTOR
artistă emerită a R. P. R.

Rîndurile acestea le scriu din Iași, acolo unde redactorul revistei „Flacăra“ a întîlnit ansamblul nostru aflat în turneu și mi-a cerut să povestesc cîteva din amintirile mai vechi și mai noi, pe care le-am adunat de-a lungul celor 35 de ani petrecuți în teatrul evreesc. Poate că mi-ar fi venit mai greu să fac lucrul acesta dacă nu m-aș fi aflat în Iași, orașul în care, încă la sfîrșitul secolului trecut, părinții mei — Roza și Moise Siegler — au jucat pe scena „Pomului verde“, alături de Goldfaden, întemeietorul teatrului idiș în Romînia. Acolo unde la vîrsta de 11 ani am jucat primul meu rol — micul Isac din „Sacrificarea lui Isac“ — și am leșinat de emoție pe scenă, pentru că zărisem în sală privirea exigentă a celui mai aspru regizor pe care l-am avut, mama mea. Acolo unde poposea, an de an, în necurmatele noastre peregrinări, mica trupă în care juca, pe lîngă cîțiva actori străini, întreaga noastră familie: părinții, noi — cele trei surori — și mai tîrziu soțul meu, care a fost apoi ars într-unul din crematoriile lagărelor fasciste.

Iașul mă răscolește întotdeauna. De cîte ori venim aici îmi fac timp și, înaintea celor două spectacole pe care le dăm zilnic, o pornesc singură pe străduțele de care mă leagă atîtea și atîtea amintiri. O iau încet spre Tîrgul Cucului și în mintea mea trecutul reînvie. Dar numai în imaginație. Pentru că în viață nu-l mai întîlnesc. Nu mai regăsesc ceainăriile și cafenelele pe zidurile cărora bunicul meu lipea în zori afișele trupei lui Goldfaden, pentru ca seara s-o aducă de mînă pe mama, fetiță de 11 ani, să cînte, în aceleași ceainării și cafenele, vechi melodii populare evreești. Nu mai regăsesc nici casa cu o mică marchiză ale cărei geamuri sparte erau lipite cu carton și ziare vechi, din care tatăl meu a fugit într-o noapte pentru a se face actor, împotriva voinței părinților săi. Îmi regăsesc însă prietenii vechi, spectatorii pentru care am jucat zeci de ani. Dar nici ei nu mai sînt aceiași. Nu mai merg cu spinarea încovoiată, parcă furișîndu-se pe lîngă garduri, cu privirea lipită de pămînt. Simți că oamenii aceștia sînt liberi și demni, și că au perfecta conștiință a acestei demnități.

Am trecut ieri pe lîngă un grup de cetățeni și am auzit rostindu-se în idiș: „Uite-o pe Sevilla, emerita noastră“. Am tresărit. Auzisem aceleași cuvinte cu puțină vreme înainte. Dar nu în limba idiș. Ci în maghiară și în romînă. „Pentru artista noastră emerită“, așa au închinat paharele la Baia Mare, la reuniunea care au organizat-o pentru noi, colegii noștri de la secțiile romînă și maghiară ale teatrului de stat de acolo. Și semnificația acestor cuvinte era mult mai adîncă ca acea a unui oarecare toast prietenesc...

Nu știu dacă voi reuși să explic simțămîntul care l-am încercat atunci. Și nu numai atunci, ci de nenumărate ori în ultimii ani. Voi încerca, totuși.

...Teatrul l-am iubit întotdeauna, a intrat în sîngele meu, în fiecare fibră a ființei mele. Nu e o figură de stil cînd spun că am deschis ochii în teatru: primii ani ai vieții mele i-am trăit într-o cămăruță de sub scena teatrului „Jignița“ din București, acolo unde locuiau părinții mei. Cînd intra în scenă, mama își lăsa sugarul în culise, pe cîteva petece ale unui vechi decor, ori îl încredința garderobierei pentru cele cîteva minute cît durau replicile. Înainte de a cunoaște aerul proaspăt al pădurii și mireasma florilor, am respirat praful scenei, mirosul vopselelor, al grimei și al florilor de hîrtie. Și asta nu se poate uita. Am jucat ani și ani, multe operete ușoare și melodrame lacrimogene, pentru că numai acestea aduceau în casa teatrului banii avuților; dar i-am jucat — pentru sufletul nostru și pentru cei care nu puteau întotdeauna să-și plătească biletul — pe minunații clasici ai literaturii idiș: Șulem Aleihem, Peretz și Goldfaden.

Am respectat scena și asta ne-a adus dragostea publicului. Dar în toți anii aceia am simțit că arta noastră e o artă a ghetoului, că ceilalți din jurul nostru erau împiedicați de a o cunoaște — și nu limba era aceea care ne stătea în cale; că noi și cei pentru care jucam eram prezentați poporului, de către stăpînitorii vremii, ca niște paria de care trebuie să te ții departe. Izolarea aceasta — pe care nu o dată au sfîșiat-o atîția oameni cinstiți și de bună-credință aparținînd poporului romîn și tuturor naționalităților cu care conlocuiam — voia să ne sugrume arta, să ne-o înăbușe. În 1938, la Timișoara, în timp ce o trupă de actori evrei prezenta un spectacol, cîțiva huligani au aruncat în sală o bombă, care a făcut mai multe victime. Acum cîteva zile am dat și noi un spectacol în Timișoara. În sala Operei de Stat. Iar în cabine ne așteptau buchete de flori de la colegii noștri romîni și germani. Pe toate oglinzile era scris cu ceară albă: „Bine ați venit“, „Succes“, „Spor la muncă“. Sala era arhiplină: stăteau oamenii ciorchine pe intervale. În pauze, cabinele s-au umplut cu artiști de la teatrele din localitate, care ne-au îmbrățișat și ne-au felicitat, pe noi, actorii evrei, care în același oraș eram înainte cu ani primiți cu explozii de bombe...

Și lucrurile acestea s-au petrecut peste tot: la Craiova și la Turda, la Arad, Brăila și Tg. Mureș, pretutindeni.

E poate mai ușor de înțeles acum de ce am tresărit cînd i-am auzit pe acei cetățeni din Tg. Cucului, spunînd: „emerita noastră“. Îmi amintisem atunci cum eram în trecut hărțuită și urmărită de grija zilei de mîine, de obsesia hranei pentru actori și a procurării banilor pentru plata sălii în care jucam, de cea a noii piese pe care trebuia să o montăm într-o săptămînă. M-a trezit ecoul acestui înalt titlu de distincție, pe care nu l-aș fi putut visa nicicînd în trecut, și cu care astăzi statul mi-a cinstit activitatea depusă în teatru — în teatrul unei minorități naționale și încă a celei mai hulite în trecut — de-a lungul a trei decenii și jumătate. Și m-a emoționat din nou, puternic, această revelație a noului din viața noastră...

Cînd m-am întors spre teatru se înnoptase. Grăbii pasul, deoarece se apropia începerea spectacolului. În curte m-am împiedicat din nou, ca și în seara precedentă, de niște stive de scînduri, pietriș și nisip, și am șoptit ceva, înciudată, printre dinți. Dar apoi am zîmbit la mine însămi: teatrul evreesc din Iași, se reconstruiește, capătă două etaje noi, pentru cabine, săli de repetiții, club, iar eu mă înfurii pentru că mi-am murdărit pantofii! Și cînd te gîndești că înainte vreme eram fericiți dacă găseam o sală de spectacole, cu bănci de scînduri și lămpi de petromax pentru a o lumina!

Mi-am amintit și de teatrul nostru din București, a cărui radicală transformare ne va pune la dispoziție o sală, cabine și o scenă ultramodernă; mi-am amintit de teatrul de stat din Turda, și el în plină reconstrucție, de alte multe teatre din țară care își îmbunătățesc mereu condițiile tehnice de desfășurare a muncii lor.

Spuneam mai sus că, în trecut, pentru a ne putea susține materialicește teatrul, eram siliți să dăm mereu noi piese, cîte una pe săptămînă. Cît de bine erau pregătite aceste piese, se poate de la sine înțelege. Și munca era totuși colosală, pentru că noi nu aveam sufleuri și textul trebuia știu
pe de rost, într-un
timp record. Poate
de aceea, din sutele
de roluri pe care
le-am jucat de-a
lungul anilor, cele
mai dragi îmi sînt
„Vrăjitoarea“ lui
Goldfaden, mama
lui Platon Crecet din piesa lui
Korneiciuk, ori Feighe din „Familia
Grünwald“, pe care
le-am jucat în ultimii ani.

De multe ori mă
încearcă regretul
că n-am acum 20
de ani ca să-mi pot
începe azi cariera
în teatru. Îi privesc pe tineri
noștri și cred, une
ori, că ei aproap
nici nu-și dau bin
seama de condi
țiile care li se ofer
azi pentru a
forma ca artișt
La 11 ani eu a
părăsit școala, pe
tru că trebuia
mi însoțesc părin
prin turneele
rătăcitoare și
cîștig și eu.
turneul nostru
acum, cîțiva tin
care aveau rol
destul de îns

nate — ca Leonic Alexe, Bibiana Strulovici, Willy Becker — au rămas în București pentru a nu-și întrerupe studiile la Institutele superioare, și au fost înlocuiți de alți actori. Fapte pe care altădată nici nu mi le-aș fi putut închipui.

Aș vrea să închei aceste cîteva rînduri ale mele cu un mic fapt, neînsemnat în aparență. Aseară, cînd ne-am întors de la spectacol, m-am plîns colegei mele de cușetă că e prea cald în vagon. L-am rugat apoi pe „nea Marin“, însoțitorul trenului nostru, să ne regleze caloriferul. Am deschis fereastra și am privit în noapte. Cerul era limpede, zăpada strălucea, aerul era tăios de rece. Cu vreo douăzeci de ani în urmă, pe o noapte asemănătoare, am pornit, dintr-un tîrg, frînți de oboseală după două spectacole date într-o magazie de cereale, în cele două căruțe care purtau întreg inventarul însuflețit și neînsuflețit al trupei noastre. Trebuia să ajungem la un alt orășel din Moldova, pe care-l despărțea vreo 5 ore de mers de cel din care plecasem. O colegă a mea își ținea în brațe pruncul de cîteva luni, învelit în cortina de pluș. In loc de 5, am făcut 15 ore printr-un ger cumplit. Cînd am ajuns, copilul din brațele colegei mele era degerat. Și în acea zi, trupa ambulantă de actori evrei și-a dat totuși spectacolul!...

Am mai privit o dată cerul și am închis repede geamul.

— Lasă, nea Marine, i-am strigat, să fie căldură.

În vagon era cald și lumină. Iar trenul s-a urnit încetișor și a pornit spre orașul următor prevăzut în planul turneului nostru...

Negrul Willie Mc Gee, cetățean al S. U. A., a plătit cu viața culoarea pielii sale. El a fost condamnat la moarte sub acuzația falsă de a fi violat o „cucoană" albă. In fotogr
intro

OAMENI IN GHETOURI

de Petre SOLOMON

încît o bună parte din locuitori sînt lipsiți de adăpost. Inventivi, proprietarii au „soluționat" problema cu ajutorul așa-numitelor „*hot beds*" — paturi calde, închiriate cu ora.

Aglomerația și insalubritatea locuințelor merg mînă în mînă cu răspîndirea bolilor. În partea centrală a Harlemului, unde pe o suprafață de două mile pătrate trăiesc 219.000 bărbați, femei și copii; bolnavii de tuberculoză se numără cu miile. Și cum pentru tuberculoșii negri nu există suficiente paturi în spitalele „rezervate negrilor", mortalitatea este extrem de răspîndită printre ei.

În Harlem negrii nu sînt linșați ca în Alabama sau în Georgia. Aici însă se practică linșajul numit „rece" — deosebit de „linșajul cald" din sud. Dar faptul acesta e compensat din plin de numeroasele forme de discriminare practicate împotriva negrilor: în învățămînt, în industrie, în comerț, în „profesiunile libere" etc., încît pînă și autorii burghezi ai cărții „New-York confidential", apărută în S.U.A., scriu, negru pe alb: „*Sute de mii de negri trăiesc în lagărul de concentrare Harlem, în condițiile în care trăiau persoanele strămutate, și sînt separați de restul lumii prin invizibila sîrmă ghimpată a urii de rasă*".

Harlemul este simbolul vieții de iad hărăzite de imperialiștii americani unei populații care reprezintă a zecea parte din populația totală a Statelor Unite.

Harlemul nu este o excepție

Capitala Statelor Unite, Washingtonul, nu
află, după cum se știe, în sud, ci în nord.
toate astea, capitala nu se deosebește prea
ult de orășelele din zona „centurii negre",
de își fac de cap bandele Ku-Klux-Klan-ului
senatorii preocupați de menținerea „supre-
ației rasei albe". La Washington trăiesc —
t într-un gheto — un mare număr de negri.
i nu au voie să frecventeze teatrele, sălile
concerte, hotelurile etc. Pînă și cimiti-
le albilor sînt despărțite de cele ale negrilor,
toate că misionarii fățarnici le făgăduiesc
mult zel o deplină egalitate... în lumea
apoi.

Iată o întîmplare petrecută în capitala
rii dolarului: o femeie a fost trimisă, în
rerile facerii, la cel mai apropiat spital, dar
a fost internată pentru că avea culoarea
elii neagră. Femeia a născut în stradă, fără
ci un fel de asistență medicală.

Întîmplarea aceasta, relatată de revista „Ame-
an Mercury", nu este nici prima, nici ultima
acest fel.

La 22 ianuarie 1953 Curtea de Apel a Sta-
or Unite a anulat valabilitatea a două legi
i vechi — din 1872 și 1873 — care inter-
eau discriminarea rasială față de negri în
aurantele și cafenelele capitalei. Motivul:
iția nu se poate amesteca în afacerile parti-
rilor, în „libertatea lor de acțiune"...
ceeași grijă pentru libertatea huliganilor
ști vădesc autoritățile la Chicago, marele
ru industrial de pe malul lacului Michigan.
ghetoul negrilor se numește „cartierul
o", dar are aceeași fizionomie mizeră ca
rlemul. Cu cîțiva ani în urmă, un locuitor
etoului, negrul Harvey Clark, a îndrăznit
mute într-o cămăruță închiriată cu chiu
ai într-un bloc situat în „zona albilor".
așii din imobilul respectiv, indignați de
anța" negrului, au organizat un adevărat pogrom, devastînd și incendiind locuința familiei Clark — totul, bineînțeles, sub privirile aprobatoare ale poliției, care venise să „apere ordinea".

Asemenea „fapte diverse" se petrec zilnic nu numai la Chicago, ci în toate orașele americane aflate sub patronajul lui Jim Crow, barbarul judecător rasist care, în urmă cu zeci de ani, a dat o serie de decizii discriminatorii, neștiind că numele lui avea să devină porecla sinistră a rasismului american.

Centura neagră

„*Fugit negresă, Carolina. Poartă zgardă cu un ghimpe turtit*".

„*Deținută la arestul poliției, femeia neagră Myra. Are mai multe urme de bici și poartă fiare la picioare*".

„*Douăzeci și cinci dolari recompensă pentru omul meu Isac. Are o cicatrice pe frunte, în urma unei lovituri, și una în spate; făcută de glonț*".

Aceste anunțuri — și multe altele asemănătoare — au fost extrase de marele scriitor englez Charles Dickens din presa americană, în anul 1842.

Au trecut de-atunci peste o sută de ani — dintre care patru au fost ocupați de războiul civil dus de Statele nordice împotriva celor sudice *pentru abolirea sclaviei* — și iată că astăzi presa americană relatează același gen de fapte:

„*Un negru care a încercat să fugă a fost omorît cu un foc de armă*".

„*Un negru din partea locului moare din pricina rănilor provocate de lovituri de cuțit*".

„*A fost găsit un negru înjunghiat*".

„*Judecătorul Scott a ordonat unui negru să părăsească orașul*".

Incă o ispravă a Ku-Klux-Klan-ului; potrivit unui ritual canibalic, un copil negru este stropit cu păcură fierbinte și apoi presărat cu fulgi. In cel mai bun caz se alege numai cu această batjocură. Cel mai adesea, însă este ucis.

Orașul este Montgomery din statul Alabama, iar ziarul, care relatează grăbit faptele de mai sus, este foaia locală — „Montgomery Advertiser".

Alt „fapt divers", petrecut în orășelul Sardis, din statul Georgia:

Ospătarul negru Mallard a fost luat pe sus de un grup de huligani, membri ai „Ligii cercului alb" — pentru că uitase să spună „sir" (domnule) unui client alb. Cu o oră mai tîrziu, cadavrul lui Mallard a fost găsit atîrnat de creanga unui copac, la un kilometru în afară din oraș. Huliganii au organizat în același timp un pogrom pe străzile orașului, sub privirile binevoitoare ale poliției.

Un ziarist burghez, John Gunther, relatează în cartea sa, „În Statele Unite ale Americii" (Inside U.S.A.), un alt „caz":

Veteranul negru Isac Woodard, care abia cu cîteva ore înainte își primise ordinul de lăsare la vatră și care purta încă uniforma militară, sosind în Batesburg (Carolina de Sud) a fost reclamat unui polițist de către șoferul autobusului cu care călătorise, că... tulbură ordinea. Polițistul l-a dat jos din autobus pe negru și a început să-l bată. Ducîndu-l apoi cu sila la închisoarea din localitate, el i-a scos ochii cu vîrful unei bîte. Față de protestele populației, polițistul, un ucigaș pe nume Shull, a fost dat în judecată. Dar tribunalul districtual l-a achitat după o dezbatere de o jumătate de oră.

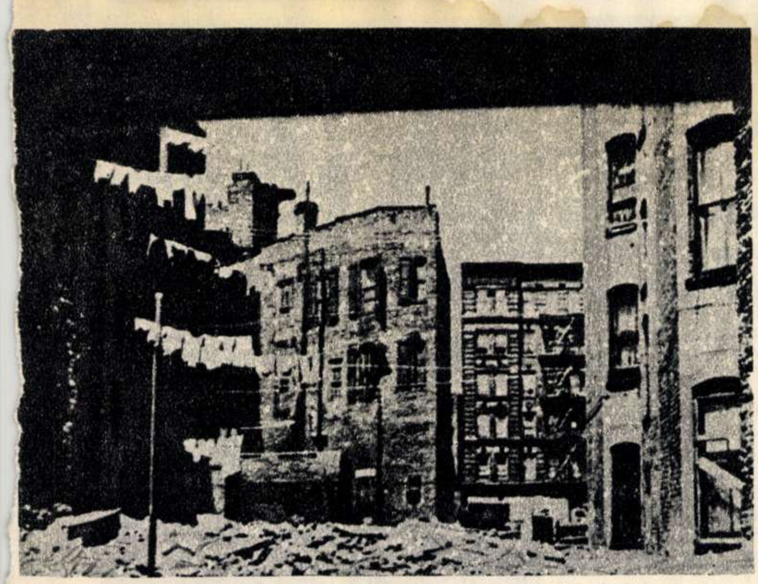

Acolo unde se termină centrul zgomotos al orașelor americane, se așterne tăcerea apăsătoare a împărăției mizeriei. Cartierele mărginașe sînt locuite de „oameni de categoria a II-a" și în primul rînd de milioane de negri oropsiți.

Se întîmplă totuși ca uneori cîte un cetățean negru să vrea să-și exercite cu orice preț dreptul de vot, plătind taxa cerută și nesocotind avertismentele Ku-Klux-Klan-ului,de felul afișului lipit pe zidurile bisericilor din statul Georgia: „*Primul negru care se va prezenta la vot, va fi un om mort*". Astfel cetățeanul negru Macio Snipes, fost combatant în armata Statelor Unite, a îndrăznit să voteze; peste cîteva zile a fost găsit mort la locuința sa.

Nu există în Statele Unite oraș fără interdicții discriminatorii, concretizate în formulele, atît de des întîlnite în hoteluri, în restaurante, în teatre și cinematografe, în parcuri, în grădini, în instituțiile publice și chiar pe ușile caselor particulare: „*Interzis oamenilor de culoare*", „*Numai pentru albi*" etc. Pînă și pe ușile serviciului „salvării" dintr-o serie de orașe străjuiește un anunț puternic luminat: „*Numai pentru albi*".

Dacă un negru e călcat de o mașină, „salvarea" nu-l ridică din stradă.

Un singur „drept" au „oamenii de culoare" în Statele Unite: să salahorească pentru bogătașii albi. Un economist american a stabilit că monopoliștii obțin anual aproximativ 4 miliarde dolari profituri din crunta exploatare a negrilor. Bașca profiturile realizate prin exploatarea muncitorilor albi...

Scriitorul american Stetson Kennedy a prezentat, în 1952, Organizației Națiunilor Unite un document în care spunea, printre altele: „*Munca forțată a negrilor și robia sînt departe de a fi dispărut de pe pămîntul țării noastre... In prezent, numărul negrilor robiți de proprietarii de sclavi este mai mare decît în ajunul războiului civil, cînd negrii erau sclavi*".

Sclavagiștii americani din zilele noastre îi întrec în cruzime pe cei de altădată. Singura lege pe care ei o respectă este vechea „lege a lui Lynch", care se aplică pe scară largă în Statele Unite, sfidînd nu numai constituția acestei țări, dar și cele mai elementare drepturi ale omului. Începînd din 1885 pînă în 1927, potrivit statisticilor oficiale, au fost linșați în S. U. A. 3.226 negri, printre care 40 femei. În 1931 au fost linșați 19 negri, în 1940 — 15 negri, în 1945 — 41, iar în 1947 — 530 de negri.

La 8 mai 1951 a fost executat pe scaunul electric negrul Willie Mc Gee, tată a patru copii -- condamnat fără niciun fel de temei, sub falsa acuzație că ar fi violat o „cucoană" albă. Aceeași acuzație stupidă și aceeași sentință barbară au dus la uciderea „celor șapte din Martinsville" și a altor negri. Uneori acuzația de „viol", pe care se întemeiază monstruoasele procese rasiale ce se țin lanț în S.U.A., se reduce la faptul că un negru „s-a uitat pieziș" la o femeie albă.

Pe bună dreptate scria John Gunther în cartea amintită mai sus că ghetourile negrilor din America întrec cu mult în grozăvie pe cele create de Hitler în Europa, „chiar și pe acela din Varșovia".

Tot Gunther amintește următorul fapt: Înainte de terminarea celui de al doilea război mondial, un ziarist a întrebat pe o negresă cum ar vrea să-l pedepsească pe Hitler. Ea a răspuns: „Vopsiți-l în negru și aduceți-l aici, în America!".

Ghetoul luptă

Din Harlem și din celelalte ghetouri ale negrilor din America nu se aud numai gemetele și vaietele martirilor, ale victimelor Jim-crowismului. Poporul negru, care are o bogată tradiție culturală și care a dat Americii atîtea valori, își găsește locul în lupta tot mai activă a oamenilor cinstiți din Statele Unite — pentru pace și democrație, împotriva odiosului regim de teroare instaurat de monopoliști. Deși sînt ținuți într-un întuneric mai negru decît pielea lor, negrii văd limpede, din ce în ce mai limpede, că singura ieșire din iadul care e viața lor — este lupta hotărîtă, pentru zădărnicirea fascismului și militarismului american.

În ciuda terorii fără margini, în ciuda spectrului scaunului electric — singurul scaun pe care, în S.U.A., un negru are voie să șadă în fața unui alb — milioanele de oameni simpli cu pielea neagră traduc în viață, alături de frații lor albi — americanii cinstiți — îndemnul cuprins în ultima scrisoare a negrului Mc. Gee:

„*Dacă trebuie să mor, vreau să adresez un ultim salut mamei, și copiilor mei, și tuturor celor care știu că un om este omorît pe nedrept, numai din cauza culorii pielii sale. Știți că sînt nevinovat. Spuneți oamenilor că nu am săvîrșit niciodată crima ce mi se impută. Spuneți-le că adevărata cauză pentru care se pregătesc să mă omoare este dorința de a subjuga pe toți negrii din sud. Dar ei nu vor putea face acest lucru dacă voi și copiii voștri veți continua lupta. Nu uitați niciodată să le arătați motivul pentru care au fost omorîți părinții lor. Știu că veți îndeplini rugămintea mea. Spuneți oamenilor că este necesar să continuie lupta*".

Lupta aceasta continuă în America — și ea este o părticică din marea luptă a tuturor popoarelor pentru o lume în care oamenii simpli -- albi, negri sau galbeni — să fie socotiți pretutindeni oameni.

Acestea s-au petrecut în statul Carolina de sud, guvernator fiind însuși James F. Byrnes, fostul secretar de stat al S.U.A. — cel care obișnuia nu de mult să protesteze cu cinism împotriva așa-zisului caracter „antidemocratic" al alegerilor din țările de democrație populară!...

Și, fiindcă veni vorba de alegeri, iată cum stau lucrurile în ce-i privește pe alegătorii americani cu pielea neagră: deși constituția Statelor Unite acordă în principiu dreptul de vot „tuturor cetățenilor, indiferent de rang social, rasă și sex" — dreptul acesta este tăgăduit în practică majorității populației negre. Din cele 11 milioane de oameni de culoare din „centura neagră", numai 1 milion au, oficial, dreptul de vot. Și aceasta doar pe hîrtie, deoarece huliganii rasiști au grijă ca negrii să nu și-l exercite. În șapte state sudice (Arkansas, Alabama, Carolina de Sud, Mississippi, Virginia, Texas și Tennessee) există obligația — pentru toți alegătorii — de a plăti o taxă electorală specială, care depășește posibilitățile financiare ale majorității negrilor și chiar ale multor albi. Uneori taxa aceasta trebuie achitată retroactiv pe o perioadă îndelungată de timp. În unele state alegătorii trebuie să dea și un „examen" special, care e de fapt, o adevărată anchetă polițistă.

Pe străzile orașelor americane pot fi văzute deseori asemenea scene. Huligani rasiști fugăresc un biet negru nevinovat care, odată înhățat, este sortit pieirii prin linșaj.

Imagini din ARTA POPULARA A MINORITATILOR NATIONALE

de Ionel **JIANU**

Arta populară e o cronică vie, nescrisă, mereu împrospătată, în care aflăm cum trăiește, cum gîndește și cum simte un popor. În acele obiecte simple, de uz casnic, pe care poporul le făurește cu dragoste și migală pentru propria sa folosință și pe care le împodobește din acea nevoie de frumos adînc înrădăcinată în sufletul său, putem desluși o atitudine față de lumea înconjurătoare, o concepție de viață oglindind trăsăturile esențiale ale specificului național. Dacă optimismul și dragostea pentru natură a țăranului romîn se vădesc în motivele ornamentale florale care, colorate mai ales în roșu, abundă la costumele populare — în verdele strălucitor caracteristic artei populare a minorității naționale maghiare din Republica noastră se exprimă temperamentul viu și puternic al ungurilor, în albastrul specific olăriei săsești sau în tonurile sobre ale portului popular recunoaștem firea cumpătată și sobră a sașilor, în negrul care domină costumul macedonean regăsim firea aspră și mîndră a acestei minorități. Și lista unor asemenea exemple ar putea fi ușor dusă mai departe.

Arta populară este adînc legată de viață. Piesele de port, ceramica, crestăturile în lemn, ca și țesăturile de tot felul, alcătuiesc cadrul obișnuit al vieții de toate zilele din satele noastre. Ele sînt în primul rînd obiecte utile, straie sau unelte pe care țăranul romîn, ungur, sas sau huțul, pescarul lipovan ca și săteanul bulgar, turc sau tătar din Dobrogea le folosesc în traiul zilnic sau în zilele de sărbătoare.

Nicăieri nu se manifestă mai bine ca în arta populară legătura strînsă de viață care se țese firesc între diferitele naționalități locuind pe un teritoriu comun. Există, de pildă, unele centre de olărie, ca Tohanul Vechi sau Baia Mare, unde olarii romîni lucrează alături de meșterii unguri și sași, iar producția lor poartă concomitent amprente ale artei populare romînești, maghiare și sătești din regiunile respective sau învecinate.

La Noul Romîn, de lîngă Arpașul de Jos, întîlnim un fenomen și mai interesant: meșterii romîni produc olărie săsească. Și găsim multe cazuri de acest fel în care oamenii din popor, aparținînd diferitelor naționalități de pe teritorul Republicii noastre, își împletesc armonios munca de creație populară. Lipovenii folosesc țesăturile romîncelor și bulgăroaicelor din nordul Dobrogei. Huțulii din partea de miazănoapte a Bucovinei au adoptat, cu mici modificări, portul moldovenesc din regiunea Suceava. În costumul ciangăilor din regiunea Bacău elementele de port romînesc se îmbină armonios cu cele secuiești.

Înfrățirea dintre naționalitățile care trăiesc între aceleași hotare se manifestă astfel puternic și în schimbul reciproc de experiență artistică, de creații populare, care dovedesc un fel de trai asemănător.

Dar arta populară a fiecărei naționalități își păstrează specificul ei, cu toate aceste influențe reciproce.

Sînt vestite, de pildă, costumele populare maghiare din Calata și Trascău, deosebit de strălucitoare prin șirurile de panglici colorate care atîrnă pe spate din podoaba de pe cap a fetelor, precum și prin bogăția de culori și ornamente a straielor femeiești.

Cizmulițele, cojocul brodat cu roșu, avînd guler din blană de vulpe, șorțul verde, spăticelul de mătase sau de piele frumos brodat, cordonul de mătase purpurie dau un caracter pitoresc acestui minunat costum popular.

Tot atît de pitorești sînt și cilindrele de catifea neagră, cu panglici colorate, care atîrnă pe spate, pe care le poartă tinerele fete săsoaice, sau pelerinele-cojoc de piele albă tivită cu blană marou, cu gulerul înalt îmbrăcat în catifea roșie și dublat cu blană de dihor, ale țărancelor din Bistrița și Reghinul Săsesc.

Cît de specific e și costumul popular macedonean, alcătuit din țesături de lînă — caracteristic macedonenilor care s-au îndeletnicit mai ales cu păstoritul. Fesul roșu, tivit cu fire de argint, sarica de lînă neagră, cu găetane roșii, îmbinarea de alb și negru sau tonuri închise pe care o regăsim în întreg costumul macedonean dau acestui port un caracter mîndru, impunător.

Mantia largă cu glugă, din lînă cafenie, cu găetane albe, șalvarii și brîul negru, mare, cu dungi înguste, roșii, fac ca portul țăranilor bulgari să-și păstreze caracterul specific.

Și tot astfel putem deosebi, prin trăsături bine definite, legate de felul respectiv de viață,

Gătirea unei tinere săsoaice din Năsăud.

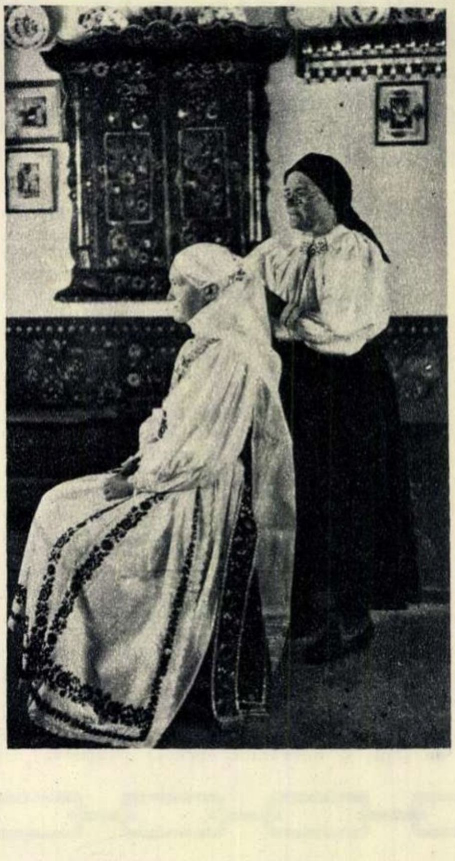

și costumele lipovenilor sau ale turcilor și tătarilor din Dobrogea.

Toate aceste minorități naționale, în viața liberă pe care o duc în Republica noastră, își păstrează caracteristicile proprii ale artei lor populare.

Dar transformările economice și sociale intervenite în viața satelor se oglindesc treptat și în arta populară, care e într-o continuă evoluție, înnoindu-se neîncetat.

Schimbul din ce în ce mai activ între sat și oraș, apariția cooperativelor de consum care aduc în sate produsele industriale, circulația mereu sporită a elementelor țărănești, și-au aflat ecoul și în arta populară, și mai ales în costumul popular. Vopselurile industriale înlocuiesc adesea pe cele vegetale; mărgelele și alte produse fabricate intră în împodobirea straielor zilnice sau a celor de sărbătoare. În centrele mai active, unde mecanizarea agriculturii și înființarea gospodăriilor agricole colective au dat noi rosturi vieții țăranilor, apar și elemente de port orășenesc. Chiar și în ornamentica populară intervin motive noi, cum ar fi porumbelul păcii ori secera și ciocanul, integrate în cîmpii ornamentali obișnuiți. Pînă și modul de producere a costumelor e în schimbare. În locul industriei casnice, care producea bunuri materiale pentru propriul consum, vedem înființîndu-se cooperative de artă populară, în care harnicele țărance lucrează în ateliere, aflîndu-și o calificare și producînd bunuri de schimb. Bineînțeles acest proces nu e încă generalizat și cea mai mare parte a țărancelor își mai lucrează singure, în casă, frumoasele cămăși sau ii, pentru zilele de sărbătoare.

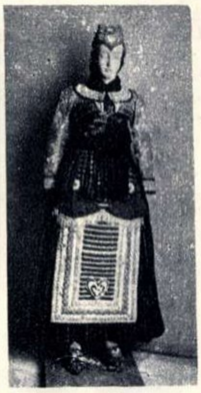

Costum bulgăresc

Un factor cu totul nou și reprezentativ pentru vremurile noastre îl constituie atenția și sprijinul pe care regimul de democrație populară le acordă artei populare a minorităților naționale. Pe lîngă Ministerul Culturii funcționează o Casă de Creație Populară, care organizează expoziții și conduce întreaga acțiune de sprijinire și îndrumare a artei populare a tuturor naționalităților de pe teritoriul Republicii. În cadrul Institutului de Istorie a Artei al Academiei R.P.R. funcționează o secție de artă populară, cu o filială la Cluj, unde activează etnografi specializați în arta populară maghiară, ca I. Farago, I. Kos, Judith Szentimrei, Jenö Nagy, sau în arta populară săsească în studiul căreia s-a specializat dr. I. Bieltz din Sibiu. Tineri etnografi romîni ca Florea Florescu, Paul Petrescu, Paul Stahl studiază arta populară a huțulilor, a lipovenilor, a macedonenilor, a bulgarilor, a turcilor și a tătarilor, pregătind prețioase lucrări de specialitate.

Editura de Stat pentru Literatură și Artă va publica în anul 1955 un important album cu peste 500 de reproduceri cu privire la „Arta populară din Republica Populară Romînă — port, țesături, cusături", redactat de un colectiv de specialiști alcătuit din prof. Tancred Bănățeanu, prof. G. Focșa și Emilia Ionescu. În acest album, alături de arta populară romînească, vor figura și cele ale tuturor minorităților naționale. Un al doilea album, consacrat ceramicei romînești, maghiare și săsești din Republica Populară Romînă, e în pregătire, fiind redactat de prof. Barbu Slătineanu, Paul Petrescu și Paul Stahl. Și numeroase alte lucrări își așteaptă apariția.

Această vie activitate științifică e o dovadă grăitoare a prețuirii pe care regimul actual o acordă artei populare a minorităților naționale.

În trecut, diversiunile șovine, care cultivau ura între naționalitățile locuind pe același teritoriu, era un mijloc folosit de clasele exploatatoare pentru a amăgi poporul și a-i ascunde adevăratele cauze ale suferințelor sale. În ciuda acestor diversiuni, oamenii din popor și-au afirmat însă întotdeauna solidaritatea și prin schimbul viu înfăptuit pe tărîmul artei populare.

Astăzi, cînd minoritățile naționale din Republica Populară Romînă cunosc o deplină egalitate de drepturi, cînd orice urmă de asuprire națională a dispărut, solidaritatea de viață dintre toți oamenii muncii se exprimă în mod creator și în artele populare care înfloresc în țara noastră, reflectînd în forme specifice naționale, un nou conținut.

CĂMINUL DE CARTIER Nr. 9
MEHALA - TIMIȘOARA

Parcă nicăieri mîncarea nu e mai bună ca la cămin. Cît despre cozonac, ce să mai vorbim!

Totuși trebuie să-ți aștepți în liniște porția. Azi e de serviciu Tătar Cornelia și ea nu servește, dacă la masă nu e deplină ordine și curățenie.

— Acum poți începe împărțeala — spune Cornel Kiltzer — nu vezi ce ordine e la masa noastră?

Mica Mariana Borșaru vorbește numai sîrbește. Și tovarășele educatoare vorbesc cu ea în limba sîrbă — dar la joacă și la masă, nu e nevoie de traducător. Mai ales că nu-i greu să-ți dai seama că și ea vrea să fie servit mai repede cozonacul.

Ceramică și broderie săsească.

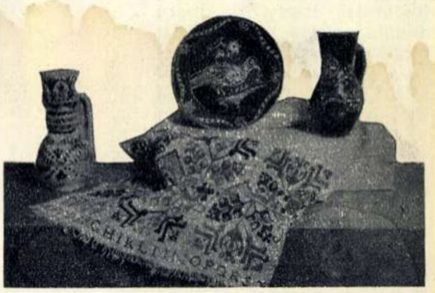

Costum lipovenesc.

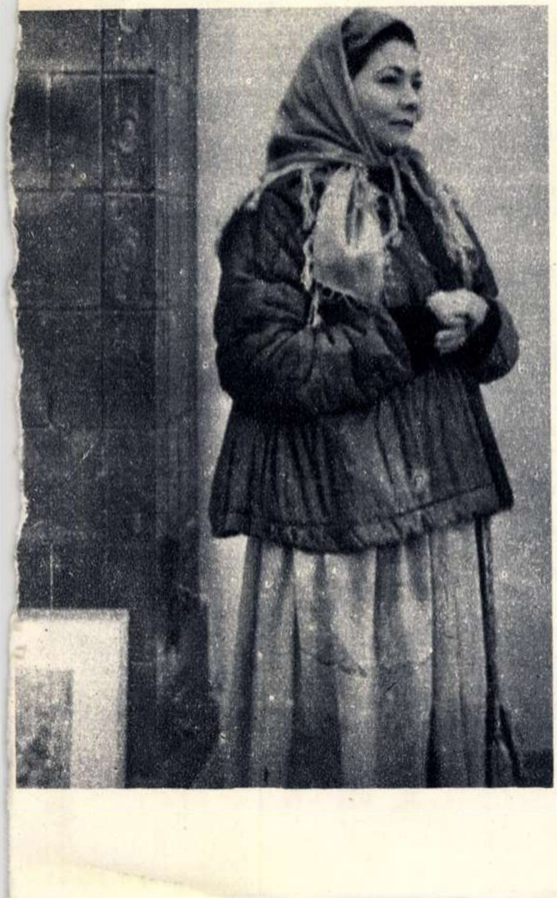

Interiorul unei locuințe turcești din Dobrogea.

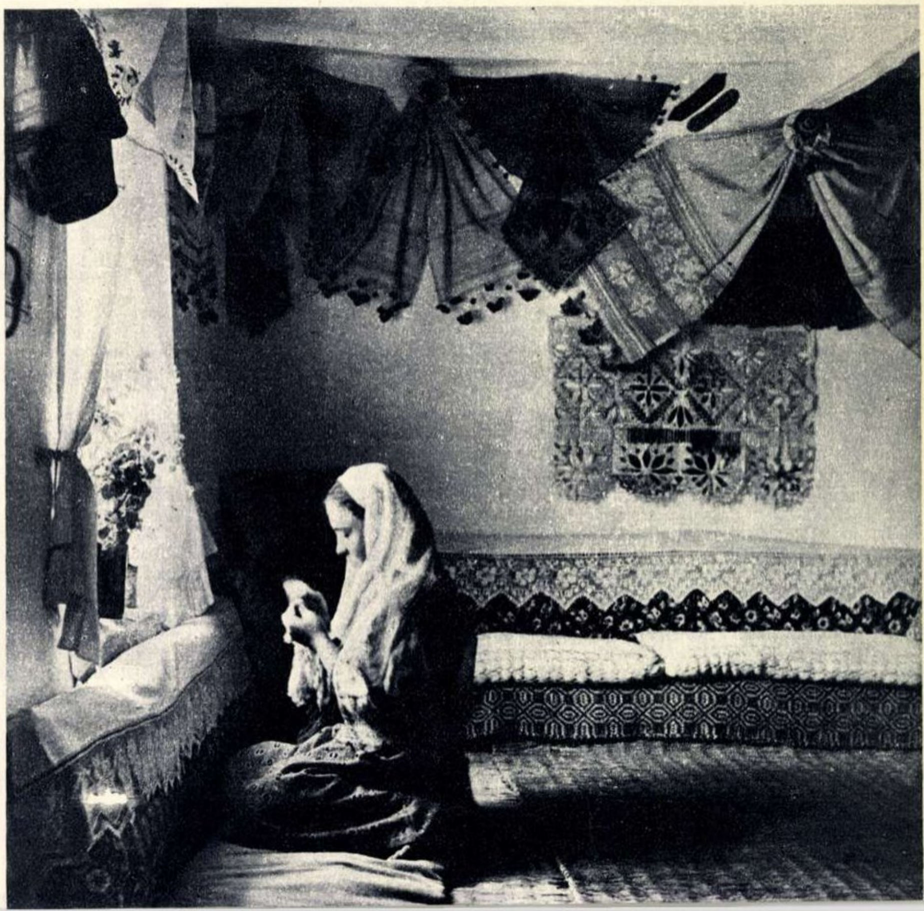

CARTIERUL ÎNFRĂȚIRII

– reportaj –

de H. KAMILLI

la naștere un cartier muncitoresc

Încet, încet, Harry Alexandru își tîrîie pașii în urma camionului cu mobile. Camion cu mobile? Un zîmbet amar îi stăpînește fața. Oare un asemenea vehicul șubred, tras de o mîrțoagă costelivă, încărcat cu cîteva vechituri nenorocite, merită această denumire? Fără voință, ca un automat, Harry Alexandru își tîrîie pașii. Sumbru, ca ziua cețoasă, cenușie de toamnă, se întrezare viitorul în fața lui. Bîntuie marea criză economică.

Și, ca întotdeauna, victimele crizei fac parte din acei care trăiesc din truda mîinilor lor. Fără slujbă... Aceste cuvinte groaznice, scrise cu litere invizibile, le poți citi cu ușurință pe fețele istovite. Neînduplecate și lipsite de orice urmă de umanitate sînt vocile acelora care stăpînesc imensele cazărmi de închiriat. „Datorezi chiria pe luni de zile. Sau banii, sau...“ și un gest categoric înlocuiește groaznicul cuvînt. Mîini tremurînde strîng bucată cu bucată bietele lucrușoare, umeri obosiți cară mese uzate, scaune șchioape spre camion.

Plecat, ca sub o povară grea, înaintează Harry Alexandru. Camionul cotește pe o străduță laterală și e primit de cîmpul deschis. Încă puțin și Harry Alexandru se află în fața „noii sale locuințe“. Cît de nedrept e acest cuvînt! „Noul cămin“ e un loc viran nu departe de Timișoara, un loc presărat la tot pasul cu gropi adînci, pline cu apă mocirloasă. De aici ia materie primă fabrica de cărămizi a lui Kunst.

La început Harry Alexandru a ridicat pentru el și familia sa o baracă de scînduri, iar mai tîrziu o căsuță din lut. El făcuse numai începutul. Zi de zi au sosit aci alții — romîni, unguri, nemți, țigani, sîrbi, oameni cărora criza economică le răpise posibilitatea de a-și cîștiga existența. Astfel a luat naștere cartierul muncitoresc cunoscut în Timișoara sub denumirea de „colonia Kunst“, după fabrica de cărămizi din apropiere.

Sărman cartier! În fața cocioabelor nenorocite se tăvăleau copii neîngrijiți, bolile și foamea făceau ravagii printre ei. Adulții trebuiau să se mulțumească cu munci ocazionale, cînd le găseau și pe acestea. Familiile de pe aici nu știau ce înseamnă a fi sătul. Harry Alexandru ia calea luptei, a împotrivirii față de nedreptăți și mizerie. Poliția e însă hotărîtă să-i bage mințile în cap. Îl poartă din închisoare în închisoare. Aceasta îi distruge sănătatea, însă nădejdea într-o viață mai bună nu i-o pot distruge nici vinele de bou, nici schingiuirile, nici carcerele oricît ar fi ele de strîmte și întunecoase.

Anii trec... Parcă n-ar exista nici o scăpare din nenorocire și mizerie. Unii trăgeau foloase din starea de lucruri din colonie. Kunst încerca să ațîțe spiritele ca să nu se închege prietenii printre locuitorii condamnați la mizerie. „Ce caută ungurul aici?“ „La naiba cu țiganul!“, „Ce a pierdut sîrbul în mijlocul nostru?“, „Să se care neamțul de-aici!“. Neîncrederea reciprocă, ura și vrajba, cîștiga teren și de multe ori se ajungea la bătăi sîngeroase. „Doamne ferește!“ spunea cîte o cetățeancă atunci cînd venea vorba despre această colonie. „La dracul cu voi!“ spuneau fabricanții cînd vreunul din locuitorii acestui cartier îi cerea de lucru.

*

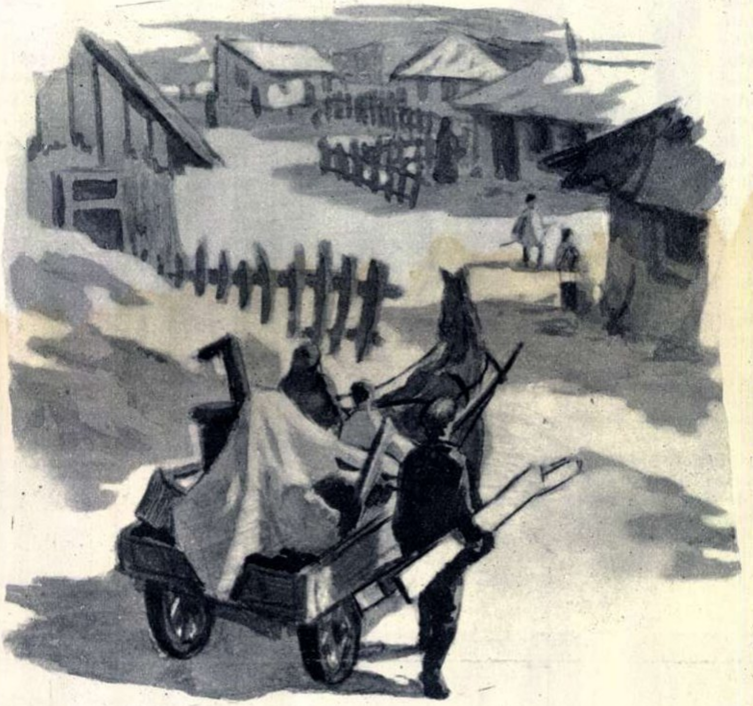

Și iarăși trec ani, ani bogați în evenimente. Schiopătînd și sprijinindu-se într-un băț, Harry Alexandru se întoarse acasă după o vreme îndelungată petrecută prin închisori. E drept că trupul său a fost maltratat într-un chip îngrozitor, celulele umede ale închisorilor și lanțurilor de fier i-au lăsat urme de neșters. Dar nu zadarnic a rezistat el tuturor acestor chinuri. Cu o bucurie nemărginită a întins el unui tanchist sovietic o floare albastră de cîmp culeasă de o mînă grijulie. Sentimente netrăite pînă atunci înfloreau în gestul său. Lungă era calea pe care o parcursese tancul și soldatul. Ea pornise din stepele nesfîrșite ale marii Uniuni Sovietice și trecea pe aici ca să aducă poporului nostru libertatea și zorii unei vieți noi. O viață în care nici un proprietar de cazărmi de închiriat nu va mai putea să arunce pe drumuri familii de muncitori. Impreună cu un pumn de bărbați și femei care gîndeau la fel ca el, Harry Alexandru s-a încadrat în marea luptă împotriva vechiului. Nu peste mult timp, au răsunat pentru prima dată în cartierul de la marginea Timișoarei cuvintele „deputat“ și „comitet de stradă“. Și, o dată cu apariția acestor cuvinte noi, a început să se schimbe și înfățișarea coloniei. O parte din mizerabilele cocioabe de lut au fost distruse, în locul lor ridicîndu-se locuințe omenești. Dar și oamenii au început să se schimbe. Fie că era vorba de romînii Cornel Alpredy, Harry Alexandru, de germanca Ana Fuss, de ungurul Ladislau Toth și de alții, toți laolaltă învățau acuma că oamenii trebuie să se înfrățească. Munca comitetelor de stradă a fost grea. Membrii acestora erau uneori cuprinși de teamă și deznădejde. Și cu toate acestea, ceea ce părea imposibil, iată că s-a realizat. Astăzi, acest cartier muncitoresc e de nerecunoscut. S-au ridicat căsuțe luminoase. Străzi curate, îngrijite, îl brăzdează întruna. S-au instalat sute de difuzoare, s-a înființat o „Alimentară“, un centru de pîine, o baie etc. Iar locuitorii cartierului alcătuiesc o singură familie, înfrățită. Aceasta este cea mai importantă înfăptuire.

Un cadou de anul nou

Vara, cînd e atît de plăcut în grădină sub pomișorii umbroși, nimic nu-l poate reține în casă pe veteranul de război Matyas Wetö, după ce s-a întors de la muncă. Îi place să stea ore întregi în aer și verdeață. Toamna și iarna cînd vîntul aspru scutură crengile pleșuve ale copacilor, Matyas se instalează comod la masa din fața geamului care dă spre stradă. Pe masă, în fața lui, se află întotdeauna ceasul său mare și greu de buzunar al cărui tic-tac n-a încetat de mai bine de cincizeci de ani. De lanțul ceasului e agățată o mică medalie de argint pe care a primit-o în primul război mondial.

Și astăzi veteranul de război stă la geam ca în fiecare zi. Observă cu atenție un om străin care se plimbă cu pași mărunți și apăsați prin fața casei lui. Trece o dată, se intoarce, iar trece, iar se întoarce. Matyas nu-și mai poate înfrînge curiozitatea. Deschide fereastra căsuței pe care a construit-o abia acum cîțiva ani și-l întreabă pe străin într-o romînească stricată: „Ei, om bun, ce plimbi așa în fața casa mea?“ Acesta nu răspunde imediat, mai face cîțiva pași, apoi rostește cu voce gravă: „Cincizeci“ și adaugă în sfîrșit: „Cum asta, bătrîne, nu știi încă nimic ? Cartierul vostru o să primească lumină electrică. Cornel Alpredy și Harry Alexandru din comitetul de stradă au reușit s-o obțină și pe asta. Tocmai fac măsurătorile, unde trebuie să ridicăm stîlpii“.

Matyas ar fi vrut să-l pună la punct pe străin, să-i spună că e veteran din primul război mondial, că e om bătrîn de care nu e frumos să-și bată joc. A renunțat însă, căci omul începuse din nou să umble încoace și încolo. De astă dată pe partea cealaltă a străzii.

A doua zi nevasta lui Matyas intră ca o furtună în cameră: „Matyas, mîine trebuie să ajutăm cu toții. Se pun stîlpii...“ Matyas se uită pieziș spre nevastă-sa: „Ești doar femeie în toată firea și te ții și tu de astea...“

Două zile mai tîrziu în fața unora dintre căsuțe răsăriseră de acum stîlpi înalți. Și după alte cîteva zile firele erau întinse. Acuma nici Matyas nu se mai îndoia că va fi electrificat cartierul.

Ce s-a întîmplat însă? Lumina electrică ar fi trebuit să ardă de mult. Trecuse o săptămînă, două, se apropia ultima zi a anului. În micile căsuțe, oamenii lustruiau lămpile de gaz. Se pregăteau pentru revelion.

Matyas îmbrăcase hainele negre de sărbătoare. Stătea în mijlocul familiei sale la un păhărel de vin și povestea după vechiul său obicei întîmplări din vremurile de demult ale soldăției sale. Dintr-o dată veni vorba și de electrificare. „De la bun început eu nu am crezut în povestea aceasta. Numai nevasta mă tot bătea la cap: „Ai să vezi, Matyas, încă anul acesta o să avem lumină electrică. Palavrăgeală de femeie, nu altceva...“ Nevastă-sa îl privea necăjită.

Între timp, arătătorul marelui său ceas de buzunar, care de mai bine de jumătate de secol anunța cu regularitate anul nou, înainta necontenit. Mai erau cîteva minute pînă la miezul nopții. Dintr-o dată pe străzi izbucni o lumină puternică. Timp de cîteva secunde liniștea stăpîni totul. Cu mîinile tremurînd de emoție, Matyas deschise fereastra. Strigăte îl întîmpinau: „Ion, Gyula, Hans, Bogdan, veniți, ieșiți, arde lumina!“ Exact în aceeași clipă răsunară primele bătăi de clopot. Sosise anul nou...

Tînăra bunică...

Agneta Opeltz puse repede la o parte lucrul de mînă și alergă spre poarta casei. Îl zărise pe stradă pe Harry Alexandru cu care trebuia să vorbească neapărat. Era doar membru în comitetul de stradă și îi ajutase pe atîția. Poate că putea s-o sprijine și pe dînsa. Cu vocea puțin emoționată își destăinui necazul: „Vecine, voiam să te întreb dacă n-ai putea să ne ajuți la construirea unei case? Știi, din cauza formalităților...“ Fără să se lese întreruptă, ea continuă repede: „ce să-i faci, cu copiii mereu ai necazuri. Te chinuiești cu ei și cînd se fac mari numai decît îi auzi într-o zi: Mamă, vreau să mă căsătoresc... Așa mi-a făcut și fiul meu. Zi și dumneata, vecine, ce poți să răspunzi la o vorbă ca aceasta. Și atunci să rămînem singuri cînd se apropie bătrînețile? Asta n-o vreau nici eu, nici bărbatul meu. Deci nu ne rămîne altceva de făcut decît să construim o casă pentru două familii, să zicem cu vreo patru cămăruțe. Economiile trebuincioase le avem.“

Harry Alexandru își înfipse bastonul de mai multe ori în pămînt. Apoi se hotărî: „Ai dreptate, vecino! Poți să construiești, că noi îți dăm tot sprijinul. De altfel nu sînteți primii căci și Ecaterina Sipoș și Cornel Roman nutresc același gînd“.

Comitetul de stradă făcu cele necesare. Cornel Alpredy se îngriji de procurarea materialului. Cărămizile se ardeau chiar în colonie.

Între timp, încă înainte de a începe construirea casei, s-a sărbătorit nunta. Și după un an, cînd pe acoperișul noului cămin se fixă o coroană de flori, fața Agnetei Opeltz strălucea de o dublă bucurie. Devenise și bunică. Nora ei născuse o fetiță voinică. Bineînțeles că vecinii ei, Pavel Mucilă și Sofia Kiss nu s-au sfiit să-i facă complimente: „Ascultă, Agneto, spuneau ei, abia ai 41 de ani și ești acum bunică. Meriți toată stima!“ Tînăra bunică umplu voioasă paharele: „În sănătatea nepoțelei mele!“

Prima carte

De cîtva timp bibliotecarul voluntar Ladislau Toth s-a împrietenit cu Ladislau Balaș care avea aceeași vîrstă cu el, adică 20 de ani. Pînă aici nimic anormal. Dar dacă adăugăm că înainte nu se înghițeau de loc unul pe altul... Iată ce se întîmplase:

Comitetul de stradă organizase un curs de alfabetizare. Toți neștiutorii de carte — și existau o mulțime în colonie — fuseseră invitați să participe. Ladislau Toth desfășură o muncă entuziastă la recrutarea elevilor. Pentru el, meșteșugul scrisului nu mai era de mult un secret. Numai Ladislau Balaș nu voia să știe de nimic: „Lăsați-mă în pace. Tocmai asta îmi lipsește, să-mi bag nasul în cărți.“ Bibliotecarul aduse în luptă artileria grea: „Va să zică toată viața vrei să-ți pui semnătura cu degetul mare?...“ Aceasta îl jigni grav pe Balaș. Era hotărît să se răzbune pe Toth pentru umilirea adusă. Se lăsă în sfîrșit convins de Harry Alexandru să participe la curs. După ce dădu examenul, adică după ce putu să-și scrie numele cu mîna nesigură, dădu din nou peste Toth. Acesta îl bătu prietenește pe umăr: „Și acuma, Balaș, vino cu mine ca să-ți dau o carte de citit din biblioteca noastră“.

„Lasă-mă în pace cu pălăvrăgeala ta prostească“, se înfurie Balaș. „M-am săturat acuma de scris și de citit. De altfel cine-ți dă ție dreptul să mă tratezi ca pe un puști de școală?“ Ca doi cocoși, gata de luptă, stăteau față în față. Atunci Toth își schimbă tactica. Începu să-i povestească conținutul unei cărți. Însă și această încercare rămase deocamdată fără rezultat. Între timp se reconstruise o casă veche, dărăpănată, care fu transformată în cămin cultural... Trebuia înființată o echipă de dansuri. Și lui Balaș îi plăcea grozav să danseze ceardaș. Se prezentă imediat ca să facă parte din echipă însă bibliotecarul îi aținu calea. „Balaș — îi spuse el prietenește — vrei să faci parte dintr-o echipă de dansuri, vrei să apari în fața unor oameni străini, la oraș... și nu ai citit o carte în toată viața ta. Gîndește-te și tu, intri în vorbă cu oamenii, te faci de rîs... Și echipa... mai mare rușinea...“

Balaș se afla în fața unor mari întrebări. Putea el să facă de rîs echipa? Atunci?... Dar nici la dans nu putea să renunțe... Atunci?... Se gîndi mult și luă în sfîrșit o carte. Primele pagini le răsfoi fără nici un imbold. Nici nu căuta să înțeleagă ceva. Apoi începu să buchisească. Balaș citea prima carte din viața lui. Și încet, se aprinse. E drept că trecură cîteva luni pînă ce citi cartea, pagină cu pagină. Însă gheața era spartă. Ceru a doua și a treia carte.

Cu aceasta începu prietenia lor. Cînd mai apoi se înființă și o echipă de teatru, Toth declară în mod categoric: „Ladislau Balaș va fi responsabilul“. Ana Fuss, Elisabeta Lala, Milan Bucarschi, Maria Suvac și Maria Henz fură de acord cu el.

Echipa culturală a „micilor“

Cînd tînărul muncitor Mătîra intră cu nevasta lui în sala căminului cultural, avu impresia că toți ochii erau îndreptați spre el. Și într-adevăr, bărbați și femei își apropiară capetele și începură să șoptească. Mătîra își căută un loc bun — în măsura în care aceasta mai era posibil — și se așeză gălăgios, avînd însă grijă de cutele pantalonilor săi. Era o senzație plăcută să se ție în centrul atenției generale. Și i se părea foarte firesc. Cine are un asemenea fiu...

Cortina — era de fapt o bucată de pînză vopsită — fu trasă în sus. Micuții de la căminul de zi, care se înființase cu un an în urmă, la propunerea comitetului de stradă, pregătiseră un program artistic. Învățaseră cîntece, dansuri și poezii. Nu fusese o treabă ușoară pentru educatoarele Aurora Boteanu și Ileana Higet să-i învețe toate acestea pe micuții de 3-6 anișori.

Prima apăru Rosalia Nagy de 4 ani, sfioasă, cu obrajii roșii. Tatăl său își răsuci plin de mîndrie mustața cînd fiică-sa recită poezia. Veni apoi rîndul echipei de dansuri.

Copiii săltau veseli pe scenă în costumașele lor colorate. Fără îndoială, însă, că cel mai bine dansa Augustin Mătîră. Piciorușele parcă îi zburau. Tatăl său se adresă, plin de mîndrie, vecinilor: „Ei, ce ziceți? Al dracului fecior, nu...? E al meu...“

Dorința tuturor

Cînd comitetul de stradă convoacă o ședință se bucură toți. Fiecare caută să nu scape această ocazie cînd se discută și se hotărăște ce anume mai e de făcut în colonie. Cristina Rachici, o țigancă bătrînă și micuță la trup, nu contenește să povestească în jur cît de bucuroși sînt copiii de noul difuzor: „Toată ziua vor să asculte muzică.“ Elisabeta Müller și Maria Suvac vorbesc despre cumpărături, pe cînd cei mai în vîrstă ca Matyas Wetö duc discuții mai serioase. Vremea cînd se certau și se ocoleau reciproc nu mai trăiește nici măcar în amintirea lor.

Și astăzi discuțiile sînt în toi. Răsună rîsete, cuvinte glumețe zboară în toate părțile. Cînd Cornel Alpredy și Harry Alexandru iau loc în față, la masă, mai trece cîtva timp pînă ce gălăgia se stinge încetul cu încetul.

„Fraților — începe Alpredy — vrem să vă prezentăm astăzi o propunere. O citesc: Către Marea Adunare Națională a R.P.R. Noi, locuitorii cartierului muncitoresc Kunst, nu mai vrem să ne aducem aminte de numele exploatatorului și fabricantului Kunst. De aceea rugăm să se schimbe numele cartierului nostru în „Cartierul înfrățirii“.

„Așa, așa, bravo, răsună din toate părțile ca dintr-un singur glas, cartierul nostru merită să poarte pe viitor acest nume”

Și-l va purta!

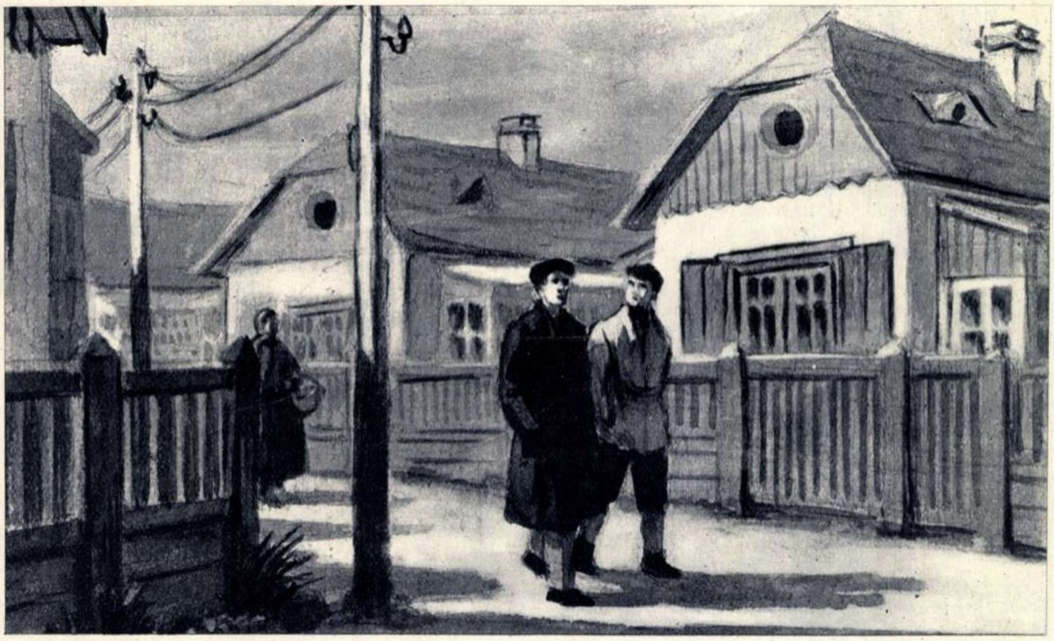

CONDIȚIILE DE PARTICIPARE LA AL III-LEA CONCURS DE JOCURI AL REVISTEI „FLACĂRA“

Începînd cu numărul din 1 ianuarie 1955 al revistei noastre, deschidem cel de al treilea concurs de jocuri distractive. Concursul va cuprinde 6 serii, prima urmînd să apară în numărul din 1 ianuarie 1955, iar ultima în numărul din 15 martie 1955.

Dezlegătorii jocurilor din cadrul concursului vor primi următoarele premii:

– Premiul I, o bicicletă.
– Premiul al II-lea, un aparat de radio.
– Premiul al III-lea, un aparat de fotografiat.
– Premiul al IV-lea, un serviciu de tenis de masă cu toate accesoriile.
– Cinci premii în cărți.
– Zece premii a cîte un abonament pe un an la revista „Flacăra“.
– Zece premii a cîte un abonament pe șase luni.
– Zece premii a cîte un abonament pe trei luni.

Premiile de mai sus se acordă în ordinea punctajului obținut de dezlegător.

Dezlegările jocurilor cuprinse în cel de-al treilea concurs „Flacăra“ vor fi trimise, toate o dată, în același plic, pe adresa redacției noastre, cel mai tîrziu pînă la 15 aprilie 1955. Dezlegările vor fi copiate pe o singură față a unei foi de hîrtie, scrise descifrabil, și vor fi grupate pe serii, fiecare serie fiind însoțită în mod obligatoriu de bonul de participant respectiv. Pe fiecare serie se vor scrie citeț următoarele: numele și pronumele dezlegătorului, domiciliul, profesiunea. Plicul va purta mențiunea: „Pentru concursul de jocuri“.

Anunțăm cititorii noștri că soluțiile acelor dezlegători care nu vor satisface condițiunile de mai sus vor fi anulate la triere.

KAIRI, ASUL „KUREŞ"-ULUI TĂTĂRESC

Pînă și Kairi însuși a pierdut șirul unor asemenea... poveri. O fi fost al o sutălea, sau al cîtelea „batal" acel pe care-l poartă acum pe umeri? Nici el nu mai ține minte !...

Băteam, astă-vară, o șosea dobrogeană, îndreptîndu-mă spre comuna Ciocîrlia. La o răscruce de drum, însă, lipsea tabla indicatoare și nu știam pe ce cale să apuc. Pe o colină din apropiere un cioban se necăjea să mîne oile, care din cauza zădufului puseseră capul în pămînt și se îngrămădiseră una în alta, de nu le puteai urni din loc nici cu ciomagul.

— Of, mînca-v-ar lupii și gălbeaza că...! Afurisite animale, dom'le, mi se adresă apoi. Cum dă căldura și le încinge seul, nu te mai înțelegi cu ele.

Venind mai aproape de turmă, ochii mi s-au oprit pe un berbec legat belci, care se zbătea să se ridice, lovind furios cu coarnele în pămînt.

— Dar pe ăsta de ce l-ai pedepsit așa?

— Iacă, i s-a împlinit și lui sorocul; peste cîteva ceasuri părăsește turma. Mîine o să-l gătească cu fel de fel de funde și toată ziua o să-i cînte „daula". Pe urmă, cine știe în ce sat nimerește. Dar eu parcă am o presimțire că nu va trece hotarul raionului. Tot ăsta... cum îi zice... K... Kairi, ăl' de-i referent la sfatul popular din Omancea, o să-i facă de petrecanie. E așa de tare omu'ăsta, că se poate bate de cînd răsare soarele și pînă apune, și tot nu-i trudit...

— Stai jos, l-am rugat eu, cerîndu-i să-mi spună mai pe înțeles despre ce este vorba în legătură cu berbecul, cu Kairi și „daula".

— Pesemne că nu sînteți de prin partea locului. Altfel ați fi auzit că mîine la oraș e bătaie mare între tătari pentru berbecul ăsta. Vin ăi mai tari din regiune și se iau la trîntă pentru animal. Care biruie, îl ia. Așa li-i obiceiul din moși-strămoși. Fără berbec nu s-ar bate, de le-ai tăia carne din ei și ai pune-o la sare. Și tot așa cu „daula"...

învingătorul este totdeauna cinstit printr-un dans tradițional, executat în sunetele stridente ale „daulei". O ceremonie obișnuită la „Kureș", dar foarte curioasă pentru cei ce asistă prima oară la un concurs de acest fel.

— Asta ce mai este?

— Îi un taraf. Dacă daula nu cîntă, ei nu se iau la trîntă. Da' să vezi, lucrul al naibii, că i-a molipsit și pe romîni, și pe turci cu lupta asta a lor. Se trîntesc unii pe alții, dar de supărat nu se supără nimeni. Ăl care a bătut, dă mîna cu ăl mai slab și apoi se sărută. Asta am văzut-o cu ochii mei, nu o dată și...

Cînd am prins de veste, Tudose, așa îl chema pe cioban, tăcuse. Pe fruntea lui încrețită se vedea de la distanță efortul pe care-l făcea pentru a-și aduce aminte despre ceva îndepărtat.

— Mi-aduc aminte, continuă el, eram de 12-14 ani. Știi cîte „războaie" am făcut pe colina asta? Cam în fiecare săptămînă unul. Noi, romînii, ne urcam întotdeauna în vîrful dealului, iar tătarii pe vale. Și dă-i cu pietre, pînă goleam traistele. De lupta corp la corp ne era însă frică, pentru că tătarii erau mai zdraveni decît noi. În schimb, îi lăsam departe în urmă la fugă... Și uite așa ne-am petrecut copilăria, în dușmănie. Nici pe urmă, cînd am devenit oameni în toată firea, nu ne aveam mai bine. Abia acum, cînd mi-au albit tîmplele, văd că s-au schimbat lucrurile. Uite, în colectivă aici — și-mi arată către sat — muncesc acum laolaltă și romîni, și tătari. Dincolo, peste deal, la fel...

Aș fi ascultat cu plăcere, multă vreme cele ce-mi spunea Tudose ciobanul, dar oile, răzbite de sete, s-au înșirat deodată ca un drum de furnici și nu s-au mai oprit pînă la izvor. Tudose și-a cerut iertare, a pus haina pe ciomag și a coborît după mioare.

★

A doua zi după amiază, pe stadionul P.C.A. din Constanța era mare zarvă. În tribune nu mai era nici un loc. Sute de țărani muncitori și colectiviști veniseră de la zeci de kilometri depărtare să asiste la întrecerile de lupte tătărești.

De la cei bătrîni și de la tineri am aflat cu acest prilej că, în rîndul tătarilor, „Kureșul" se bucură de o popularitate mai mare decît fotbalul și rar întîlnești un tătar care să nu știe a lupta. Vechile tradiții în privința învingătorilor se păstrează și în zilele noastre. Cel mai bun luptător cîștigă un batal (berbec), care nu lipsește de la nici un concurs. De asemenea, cei clasați pe locurile 2 și 3 primesc un „bairac" (în traducere: steag), adică un băț de care sînt agățate nouă obiecte casnice. „Kureșul" este practicat de mai bine de 1000 de ani și este un gen de luptă la curea, cu drept de a se folosi piedica (aiu-îrmac) sau cîrligul. În timpul desfășurării luptei, daula (muzica) nu încetează nici o clipă. Ritmul muzicii impune luptei un ritm mai drăcesc și nu rareori lupta încetează la vreo „defecțiune" a daulei. În ceea ce privește regulamentul, acesta există doar în mod formal, deoarece aproape că nu au nevoie de el în timpul desfășurării luptei, atît de disciplinați sînt.

...Seara a coborît pe nesimțite. Învingătorii și-au luat frumoasele premii și s-au îndreptat spre casă. Premiul cel... viu l-a luat Kairi. Mi-am adus aminte atunci de cuvintele lui Tudose ciobanul: „N-o să treacă în nici un caz granițele raionului." Și într-adevăr, avusese dreptate. Pînă la această dată, poate, Kairi și-a trecut premiul prin... măsele, așa cum a făcut și cu ceilalți peste 100 berbeci, pe care i-a cucerit pînă acum.

V. GODESCU

STAGIUNEA TEATRALĂ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1														
2								■						
3						■				■				
4					■							■		
5			■						■					
6		■								■				
7				■			■							■
8						■		■				■		
9	■				■				■					
10				■						■		■		
11					■						■			
12		■						■		■				
13							■							
14			■						■			■		
15					■								■	

Orizontal: 1. Personaj din „Îndrăgostiții" de Maria Banuș (2 cuv.) 2. ...Verzea, personaj din „Arcul de triumf" de Aurel Baranga — Personaj din „Liceenii" de Treniov. 3. ...Duduleanu, eroină din „Gaițele" — Plantă din familia gramineelor — Personaj din „Oameni de azi". 4 Omul de serviciu din comedia „Ultima oră" de Mihail Sebastian — Personaj din „Lumina de la Ulmi" — Cal dobrogean. 5. Inițialele eroului pozitiv din „Ultima oră" — Pe ele se desfășoară... umorul. la Teatrul Țăndărică — Eroină din „Rigoletto". 6. Comedie de Al. Kirițescu — Porecla lui Othello. 7. Oraș în Maroc — Liubov Iarovaia — Godun... personaj din „Ruptura" de Lavreniev. 8. Personaj din piesa „Tinerețea părinților" de Boris Gorbatov — Îl interpretează actorul — Ianache Duduleanu. 9. Într-o piesă de Aurel Baranga (neart.) — Pseudonim al lui I. L. Caragiale — Retribuție. 10. Astfel — Dramă de Schiller — Ren ! 11. În piesa lui Alecsandri are o piatră, iar în opereta lui Schubert are trei fete... — Adevărați — Localitate în R.P.Ungară. 12. Sclavi spartani — Personaj din „Tinerețea părinților", 13. "... de azi" piesă de Lucia Demetrius — Piesă de Afinoghenov pe scena Teatrului Armatei. 14. Ruteniu — Personaj din „Ruptura" — ...Davilla, autorul piesei „Vlaicu Vodă" — Oraș antic. 15... Badea, din „Îndrăgostiții" — Profesiunea lui Mayer Bayer, din „Arcul de Triumf".

Vertical: 1. Personaj din „Drumul soarelui" de Virgil Stoenescu — Dau viață personajelor pe scenă. 2. Piesă de I. Arbuzov la Teatrul Muncitoresc C.F.R. — Categorie socială — Sat în poemele lui Djambul Djabaev. 3. Oraș în Franța — Personaj din „Drumul soarelui". 4. Și un altul din „Viață nouă" de Miloslav Stehlic. — Nota cititorului — Alt personaj din „Drumul soarelui". 5. Acea! — O întoarce suflerul, urmărind desfășurarea spectacolului — Capitală în Africa. 6. Sinus hiperbolic (mat.) — Unanimitate — Cu ea se începe și se încheie povestea de pe scenă. 7. Personaj din „Îndrăgostiții" — Țăran din Vorniceni din piesa „Pîrjolul" de Cezar Petrescu și D. Bondi — Plantă textilă. 8. Gen literar... de culoare roz — Comună în Pirineii Orientali — Epilog la șah. 9. Pătratul roșu al „jucătorilor de cărți" — Munți în Alpii Retici — Personaj din „Fata fără zestre" de Ostrovski. 10. Odinioară — Stan Grigorescu — Pachet de hîrtie — Al lui Mark Twain e plin de surprize... 11. „Căruța cu paiațe" piesă de Mircea Ștefănescu — Pricină (arh.) 12. Amiral venețian — Patet... — ... Nedelcu, personaj din piesa „Îndrăgostiții". 13. Personaj din „Mielul turbat" (2 cuv.) 14. Metamorfoză — De acolo sînt eroii piesei lui M. Andersen Nexö, reprezentată pe scena Teatrului Național „I. L. Caragiale".

Cuvinte rare: ICH, DEG, ANET, ONE, RIA, ERR, EMO.

REDACȚIA: BUCUREȘTI PIAȚA SCÎNTEII Căsuța Poștală 56 Tel. 7.60.10 int. 1788 **ABONAMENTE:** la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. **PREȚUL ABONAMENTELOR** 3 luni: 9 lei 6 luni: 18 lei un an: 36 lei

Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin".

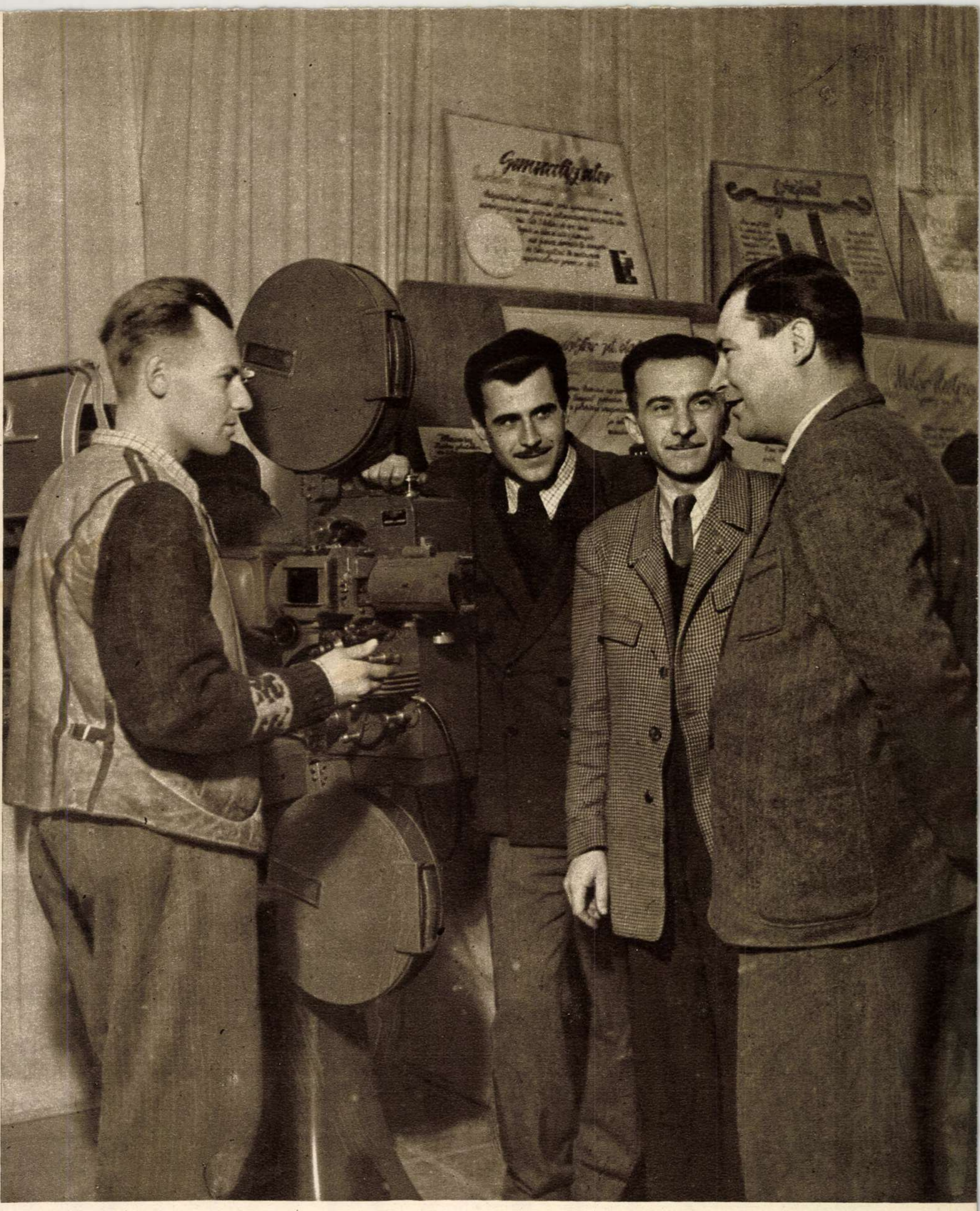

Colectivul din care fac parte (de la stînga la dreapta), ing. Hochmeister Günter, ing. Nicolescu Nicolae, tehnicianul Marinescu Dumitru și tehnicianul Gaboși Ignat, a fost distins cu Premiul de Stat al R.P.R., clasa a III-a, pentru realizarea prototipului aparatului de proiecție cinematografică pentru film normal. Prototipul a început să fie fabricat în serie.

Fotografie de Tadeu CIOS

Prețul 1,50 lei

Bibl. Centr. ...
~~123~~ 89